הקדמה	1
הקדמה אחרת	124
תיקון א'	130
תיקון ב'	133
תיקון ג'	133
תיקון ד'	135
תיקון ה'	137
תיקון ו'	153
תיקון ז'	173
תיקון ח'	173
תיקון ט'	174
תיקון י'	175
תיקון י"א	189
תיקון י"ב	192
תיקון י"ג	196
תיקון י"ד	214
תיקון ט"ו	218
תיקון ט"ז	220
תיקון י"ז	222
תיקון י"ח	224
תיקון י"ט	259
מלואים	307

שבעים פנים (לתורה) שפירש רבי שמעון בר יוחאי במלת "בראשית" מסתרי תורה (קם רבי שמעון פתח מילים לפני השכינה פתח ואמר).	שבעין[1] **אנפין** (**לאורייתא**)[1] דפריש רבי שמעון בר יוחאי במלת **בראשית** מסתרי **אורייתא** (קום רבי שמעון **אפתח** מילין קמי **שכינתא פתח ואמר**)[2]:
כתוב "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וגו'", "והמשכילים" אלו רבי שמעון וחבריו. "יזהירו" כשהתכנסו לעשות את החיבור הזה, ניתנה להם רשות, ולאליהו עמם, ולכל הנשמות של הישיבות, לרדת ביניהם, ולכל המלאכים בסתר ובדרך שכל. ועלת על הכל	כתיב **והמשכילים**[2] יזהירו כזוהר הרקיע וגו'[3] (דניאל יב ג) **והמשכילים אלין רבי שמעון וחבריא יזהירו כד אתכנשו למעבד האי חבורא רשותא אתיהיב לון**[3] **ולאליהו** עמהון[4] ולכל נשמתין דמתיבתאן[5] לנחתא ביניהו ולכל מלאכיא

– מאיר התיקון –

[1] ז' נתיבות שבראש הם נגד ז' שערים שבראש וכו' שכלל כולם, הן ע', ע' אנפין של התורה, שנגדן סידר רשב"י ע' תיקונים על בראשית שהיא חכמה כידוע, ראשית חכמה ע' שמות של הקב"ה (ביאור רבינו על ס"י ה ע"ב).

[2] עי' לקמן יז ע"א ד"ה לחכימא לבא.

[3] עי' ביאורים (ח"א כ ע"ד): להרשב"י ע"ה בעת שגילה האדרות והתיקונים, וכן להאריז"ל לא היה שום שער נעול לפניהם, וכמ"ש בריש הקדמת תיקונים (דף א ע"א) רשותא אתיהיב לון כו' ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דיתי דרא דמלכא משיחא, וכן ניתן רשות עד"ז להאריז"ל, כי הם היו מאותן דעיילי בלא בר. ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ כו ע"א ד"ה וכן תבין.

[4] [אליהו] נמצא בכל מקום שמגלין רזין דאורייתא (ב"ע רנט ע"א).

[5] עי' דברי רבינו לקמן נג ע"ב: תנאין ואמוראין - הן תרין מתיבתין, ועי' זו"ח לו ע"ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרו"ן. ועי' יהל אור ח"א ג ע"א: מתיבתא עלאה נגד חג"ת, ומתיבתא תתאה נגד נה"י, כמ"ש בתז"ח (ז ע"ג) ע"ש. ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום, ובתתאה יוסף.

ניתן רשות לכל השמות הקדושים, ולכל ההויות, ולכל הכנויים, לגלות להם סודות נסתרים, כל שם בדרגתו. ורשות ניתנה לעשר ספירות לגלות להם סודות נסתרים, שלא נתנה רשות לגלות להם עד שיבא דורו של מלך המשיח.	**באתכסיא ובאורח שכל**[6] ועלת על כלא יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל הויין ולכל כנויין לגלאה לון רזין טמירין כל שם בדרגא דיליה ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה (לון)[4] עד דייתי דרא דמלכא משיחא[7]:

באתכסיא ובאורח שכל - ר״ל שלא ראו אותם בחוש, אלא בהשגתם[8]: **לכל שמהן קדישין** - הן עשרה שמות של הספירות: **ולכל הויין** - ר״ל הן עשרה הויות המנוקדין בט׳ מיני נקודות, והעשירית בניקוד צבאות[9]: **ולכל כינויין** - הן עשרה מיני כינויין, ועי׳ בשערי אורה (נג ע״א)[10] ובשאר ספרים: **לעשר ספירן** - הן ע״ס פנימיות[11], שהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, כמ״ש בהקדמה **שניה** (יט ע״א):

פתח ר״ש ואמר ״והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע״ שהוא כולל כל צבע: זהר נסתר וגנוז, זהר בהיר בשחקים, זהר זורק ניצוצות ומבהיק כמו ברק לעינים, זהר זוהר לבן כלבנה, זהר זוהר אדום כמו מאדים, זהר

פתח[12] ר״ש **ואמר** והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) **דאיהו** כליל כל גוון זהר טמיר וגניז[13] זהר בהיר בשחקים זהר זריק נצוצין ומבהיק כברק לעיינין זהר זהיר חוורו כסיהרא

– מאיר התיקון –

[6] ור״ל שנתגלה להם גם אותן המלאכים שאינם מתלבשים, ואינם מתגלים רק בהשגה, עי׳ זהר בראשית לד ע״א, ורע״מ משפטים קטז ע״ב (לש״ו). ז״ל הרע״מ: אמר ליה רבי שמעון (בוצינא קדישא) [רעיא מהימנא] עם כל דא דאנת לא יכיל לאסתכלא בבני עלמא דאתי בעיינין ולא במלאכייא כל שכן בקודשא בריך הוא ובשכינתיה אבל בעין השכל דלבך את חזי בכלא בבני עלמא דאתי ובמלאכין ובקודשא בריך הוא ושכינתיה דסחרין לך ובגין דא אמר שלמה דכתיב ביה (מ״א ה יא) ויחכם מכל האדם (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה חכמה ודעת. ועיי״ש ביהל אור: דאנת - ר״ל בחייך שאפילו מרע״ה אין יכול לראות בעין הגשמי בחייו, מ״מ חילוק בינו לשאר בני אדם, שמ״מ ראה בעין השכל את הכל כמש״ו. שלמה - ר״ל ראיה שבעין השכל שייך ראיה לחכם.

[7] עי׳ תז״ח א ע״ג: והמשכילים אלין רבי שמעון וחברוי יזהרו כד אתכנשו למעבד האי חבורא דאיהו מזיהרא עלאה דלעלא רעותא עלאה אתגליא רשותא אתיהיב לרבי שמעון וחברוי לגלאה בה רזין סתימין עמיקין ולכל נשמתין דמתיבתא דלעלא ומתיבתא תתאה ולשבע טורין עלאין דאנון תלת אבהן ורעיא מהימנא ואהרן ודוד ושלמה ואליהו עמהון ולכל נשמתין דמתיבתאן דאזלין ערטילאין ומלאכין דממנן עליהו ואזלין ערטילאין בגיניהו דאנון (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה דשכינתא דאיהי ערטילאה מנהון ואנון ערטילאין מנה והכי אנון חילין דמלכא ערטילאין מנה דכתיב (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון.

[8] עי׳ רע״מ משפטים צט ע״ב (לש״ו). עי׳ שם קיח ע,ב ששכל לאפוקי חומר וצ״ע.@@@@@

[9] שעה״כ פסח יא. ועי׳ ביאורים ח״ב פז ע״ד שטעם הדבר שהמלכות נקודתה בצבאו״ת שהיא כלולה מנה״י כדלקמן יא ע״ב.

[10] ז״ל:

ימין	אמצע	שמאל
אל	הוי״ה	אלהים
גדול	נורא	אדיר
רחום	נושא עוון	שופט
חנון	עובר על פשע	דיין
חסין	אמת	חזק
ארך אפים	מרום	כביר כוח
רב חסד	רם	איש מלחמה
קדוש	נוצר חסד	גבור
חסיד	שוכן עד	פוקד עון
סולח	קדוש	משלם גמול

[11] עי׳ לקמן ט ע״ב ד״ה נקודי אדם.

[12] הצינור של מעלה (הדרת מלך זהר ח״א א ע״א).

[13] עי׳ לש״ו כללים ח״ב קלב ע״ג, שי׳ אלה הם י׳ ספירות שבכל אור ואור אשר מהמלכות דאצילות עד מלכות דא״ס.

מבהיק כולל ירוק כחמה, זהר ירוק ככוכב, זהר כולל לבן ואדום, זהר זוהר לכל צד, כמי שמכה בפטיש וזורק ניצוצים לכל צד. כך מהזהר הזה זוהרות כמה נשמות שהם זוהרות כולן ברקיע.

זהר זהיר סומקא כמאדים זהר מבהיק כליל ירוקא כחמה זהר ירוק ככוכב זהר כליל חוור וסומק זהר זהיר לכל עיבר כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטרא הכי מהאי זהר זהרין כמה נשמתין דאינון {א ע״ב} זהרין כלהו ברקיע:

כזהר הרקיע דאיהו כליל כל גוונין - איהו יסוד (זהר ח״ג רלו ע״א) ולכך נקרא כל[14]: **זהר טמיר וכו׳** - ע׳ תז״ח בהגה״ה (מג ע״ג), ובדפוס זאלקאווי בתיקונים כאן, ותמצא נ״א ופירושה: [א״ה וז״ל נוסחא אחרינא, תאנא והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, דאיהו זהר טמיר וגניז דא כת״ר, זהר בהיר בשחקים דא חכמ״ה, זהר זריק נצוצין ומבהיק כברק לעיינין דא בינ״ה, זהר חוורו כסיהרא דא גדול״ה, זהר זהיר סומקא כמאדים דא גבור״ה, זהר מבהיק כליל ירוקא כחמה דא תפאר״ת, זהר ירוק ככוכב דא נצ״ח, זהר כליל אוכם וסומק דא הו״ד, זהר זהיר לכל עיבר, כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטר דא יסו״ד]: **הכי מהאי זהר זהרין וכו׳** - ר״ל כמו מאן דמחי בפטיש כו׳ כן מהאי זהר כו׳: [ובמ״א בליקוטיו וז״ל מצאתי כתוב, **נשמתין דמתיבתאן** שהן במתיבתות[15] הידועים, שהן נגד ו״ק כמ״ש בתז״ח (ה ע״ב): **ולכל שמהן** - כבר כ׳[16] שהן ד׳ מדרגות, לבוש והיכל וגוף ונשמה, לבוש והיכל א׳[17], ונשמה ב׳ נפש ורוח: **טמיר וגניז** - כתר, ובו ב׳ מדריגות, במופלא ממך ובמכוסה ממך וזהו טמיר וגניז[18]: **בהיר בשחקים** - חכמה, שמשם

– מאיר התיקון –

[14] דהיינו הארת היסוד, שכן רקיע הוא בחינת היסוד עצמו (עי׳ דברי רבינו בתז״ח יח ע״א ד״ה זהר הרקיע). ועי׳ זהר ח״א יז ע״א שאחד מכינוייו של מידת היסוד נקרא ״כל״.

[15] עי׳ לקמן יט ע״א. ועי׳ לעיל הערה 5.

[16] בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע״ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויו״ת המנוקדין בט׳ מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע״ס פנימיות שהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א הם הרוח [עי׳ לקמן יט ע״א], ועי׳ ס״י ד׳ ע״ד, ויהל אור ח״א יג ע״ב (לש״ו).

וז״ל בס״י, השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו׳ צבאות שד״י אדנ״י, והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז׳, וכו׳, ושמות הוי״ה הן בנשמה והוא בג׳ דרגין, הוי״ה א׳ כוללת כל ע״ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית׳ חנון כו׳ בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו], וכינויין אחרים כלחם כו׳ בהיכלא, והן כל התורה והן ד׳ דרגין והכל יוצא משם הוי״ה נמצא כל התורה הוא שמו, עכ״ל.

וז״ל היהל אור: בע״ס של אצילות, השמות שאינן נמחקין בגוף הספירות, ועשר הויו״ת מנוקדות בנקודות הידועות, ברוח של ע״ס. וכן כאן ההויו״ת ברוחין, והשמות במאורות, שהן הנהורין דכאן.

ועי׳ זהר ח״ב מב ע״ב וז״ל, בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי״ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, עכ״ל.

עי׳ לש״ו כללים ח״א מט ע״ב שהי׳ אותיות של שם מ״ה הם הרוח הכללי והעיקרי, והעשרה הויו״ת המנוקדות בניקוד ט׳ נקודות כמש״כ כאן הם הנפש שברוח, וכל זה הוא חלק הרוח שבז״א מצד אבא, אבל החלק הרוח שבצד אמא הם עשרה הויו״ת הנזכר בתקוני ז״ח לה ע״ג, והם מנוקדות בניקוד ד׳ תיבות הראשונות של העשרה מאמרות, והנפש של אותו הרוח הם עשרה שמות אלהי״ם אשר בעשרה מאמרות, ועי׳ טנת״א ה׳ וביאורים שם אות נו ועט.

ועי׳ ע״ח דרושי אבי״ע פרק ב׳.

[17] עי׳ דברי רבינו בס״י ו ע״א: ולבושין והיכלות יצירה ועשייה.

[18] עי׳ לקמן קלח ע״א, ש״מופלא״ עניינה אוירא, ו״מכוסה״ היא מו״ס [אמנם עי׳ ביאורים ח״א כ ע״ד שמשנה הגרסא שם, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי׳ ס״י יד ע״ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז״ח ג ע״א ד״ה דעליה], ועי׳ אד״ר קכט ע״א לגבי שערות ראש א״א שהם סתים וגניז ועי״ש בב״ע אוירא דע״ק נעלם מאד ומכונה (ז״ח ע ע״א) אוירא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין ״סתים וגניז״, ״סתים״ ע״ש שנסתם תוך הקד״א, ״וגניז״ בסוד חסד דרדל״א שמתלבש באוירא והוא סוד האור של היום הראשון, הרי הוא האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק. ועי׳ אד״ז רפט ע״ב שכתר טמיר סתים וגניז, ועי׳ דברי רבינו על ספד״צ ב ע״ב.

אור אוירא עלאה[19]: **זריק ניצוצין כו׳** - בינה, שמשם בוצינא[20], דזריק ניצוצין כידוע[21]. שסוד נהורין וניצוצין, נהורין בחכמה, וניצוצין בבינה, שהן אוירא ובוצינא[22], ועי׳ בתוספתא (ח״ב סח ע״ב) מההוא נהירו נפקין נהורין, וניצוצין נפקין מאינון תרעין כו׳[23]: **חוורו כסיהרא** - חסד ששם הסיהרא, ברתא דאברהם[24], כמ״ש בתיקון סט (קל ע״א[25]), ובס״י (פרק ד)[26], ושם שמאדים בגבורה: **זהיר לכל עיבר כמאן דמחא פטיש כו׳** - הוא יסוד, שבו מכין[27] האורות ונצצין, שהוא הרקיע המבדיל. ומכח אור ישר מכין האורות וחוזרים באור חוזר, כמ״ש בנע״ח[28]. ועוד שבה׳ ספירות מתפשטים ה״ח, וביסוד הגבורות[29], ושם נצצין[30]: {א ע״ב} **על צדיק דלעילא קאים עלמא דאתכסיא כו׳** - על דעת שהוא צדיק כמ״ש פ״א[31], קאים בינה בסוד, אם אין דעת אין בינה

– מאיר התיקון –

[19] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״ג וז״ל, ואבא מקבל מחסד (דעתיק), ואמא מגבורה בוצינא דקרדינותא, לכן נקרא אבא אוירא דכיא, ואמא אשא דכיא, עכ״ל.

[20] בוצד״ק, היינו שורש הגבורות, ול״ד בחי׳ בוצד״ק שהוא גבורות דדעת דעתיק (עי׳ דברי רבינו על ספד״צ ו ע״א והכלל).

[21] עי׳ זהר (ח״ב רנד ע״ב): ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין נציצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר.

תרגום: ובא וראה ראש ראשית האמונה תוך המחשבה מכה הניצוץ החזק ועולה תוך המחשבה (ומוציא) ניצוצות וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים ובורר פסלת מתוך המחשבה ונברר.

עי׳ במבו״ש לה ע״ד שביאר מאמר זה באריכות, ועי׳ לש״ו ספר הביאורים טנת״א פ״ה אות מח, וכן עי׳ לש״ו דע״ה בדרוש ש״ך ופ״ר ורפ״ח סי׳ ב.

[22] דהיינו בכל דרגה ודרגה ול״ד פרטים באי״א.

[23] ז״ל בשלימות: לגו בגו אתטמר ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין מאינון תרעין ונהרין כלא.

תרגום: לפני ולפנים נטמן ונגנז אותו רושם כיון שנגנז בו ונכנס לתוכו מתמלא באור מאותו האור נובעים אורות וניצוצות יוצאים מאותם השערים ומאירים הכל.

עיי״ש בזהר הרקיע, יהל אור וברית יצחק. הוב״ד במלואים אות א.

[24] עי׳ זהר (חלק א דף ריט ע״א): תניא אמר רבי יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה אימא ידיעא הבנים מאן אינון אמר רבי שמעון הא תנינן תרין בנין אית לקב״ה חד דכר וחד נוקבא דכר יהביה ליעקב דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר בת יהבה לאברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו״ה ברך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה.

תרגום: למדנו, אמר רבי יצחק, כתוב "אם הבנים שמחה הללויה". האם הידועה. הבנים מי הם. אמר רבי שמעון, הרי שנינו שיש שני בנים לקדוש ברוך הוא, אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן אותו ליעקב, שכתוב "בני בכורי ישראל", וכתוב "ישראל אשר בך אתפאר". בת נתן לאברהם, שכתוב "וה׳ ברך את אברהם בכל", בת היתה לו לאברהם, ו"בכל" שמה.

[25] ז״ל: יהושע דהוה כגוונא דסיהרא דאיהי שכינתא. ועי׳ דברי רבינו קנ ע״ג ד״ה גוונין דעינא: חוור לבנה שהיא חוורא וכן כל כוכב בגוונא דיליה ולבנה היא כוכב ראשון באצילותה וצדק אחרון צדק יקראהו לרגלו ובימי אברהם אתהדר צדק למזרח וכמ״ש בס״י יום א׳ לבנה ואמר ואינון כגוונא דחסד כו׳. ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ י ע״ד שכתוב שאברהם תחילה היה במלכות ונהפך לחסד. וכן עי׳ דברי רבינו לקמן עד ע״ג.

[26] משנה ח: (בבא א׳) המליך אות ב׳ בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה.

[27] עי׳ שער אנ״כ ט ושעה״ק מא ע״ב שבטישה (מכין) היא לשון של זיווג.

[28] בנוף ע״ח עי׳ הק׳ ע״ח שזה ספר של הר׳ מאיר פאפירש שאין לנו. אמנם עי׳ שער מאמרי רשב״י וזהר הרקיע שמות ב ע״א.

[29] עי׳ פע״ח שער התפילין פרק טז: דרך הד׳, הו״ה הוא בענין החסדים והגבורות, כי תחלה הוא אות י׳ בסוד הדעת של ז״א, שיש בו ה״ח ה״ג, הרי י׳. אח״כ אות ה׳, הם ה״ח המתפשטין תוך ז״א מחסד עד הוד שבו. אח״כ אות ו׳ הוא היסוד, שבו הנקרא ו׳ זעירא, כי שם נקבצים הה״ג, בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ והה״ג האלו עצמם הם ה׳ אחרונה דהוי״ה.

[30] כדלעיל ד״ה זריק, נהורין בחכמה וניצוצין בבינה.

[31] נראה לכאורה שהוא ראשי התיבות "כמו שכתבתי פעם אחרת" ולכאורה כוונתו למש״כ ביהל אור ח״א כד ע״ב, ז״ל, וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל״א, והוא הדעת דז׳ תקונים דגולגלתא כי בתיקון השני שהוא אוירא, שם מתלבש חסד דע״י. ובו מתלבש יסוד דבינה, ונעשה לו דעת. וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בספד״צ פ״א שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא. והענין כי הדעת הוא שרש ז״ת כידוע, כמו שכתר שרש כל הט״ס, כן הדעת שרש לז״ת. ומתפשט בה״ס ה״ג וה״ח כידוע, ומתקבץ ביסוד, והיסוד אינו שרש, ונק׳ מוסף, ונתוסף מכח הדעת. והדעת הוא

(אבות פ״ג מי״ז), והיא עלמא דאתכסייא כידוע (זהר ח״א קנד ע״א): **ועל צדיק דלתתא קאים עלמא דאתגליא** - פי׳ על היסוד קאים מלכות, והן שני עולמות, עולם הזה ועוה״ב, וכל עולם בחי׳ נוק׳ כידוע (ע׳ זהר ח״א לד ע״א, ועי״ח שער הזיווגים פרקים ה ו), והן בינה ומלכות, וקיימין על ב׳ בריתות ברית הלשון, סוד הדעת, וברית המעור[32]. יוסף על דנטיר ברית זכה למלכות, כמ״ש בזוהר (ז״ח לג ע״ד)[33], ובתורה זוכה לעוה״ב (אבות פ״ב מ״ז) מרבה תורה כו׳[34]. ואמר, **ומתמן ועמך כלם צדיקים כו׳** (ישעיה ס כא) שעליה קיימא, לכן יורש הארץ. ולכן כשנכנסו לארץ מל אותם יהושע, ואמר (יהושע ג י) בזאת תדעון כי א״ל חי[35] כו׳: **ואמר הרקיע כו׳ ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון כו׳** - והוא ברקיע, צדיק דלתתא, לעיל מד׳ חיוון. וכן הוא בצדיק דלעילא, לעיל מחיוון כו׳, שהן חסד גבורה תפארת, חיוון עלאין עם מלכות בין חג״ת לנה״י, כמ״ש לקמן (דף ד ע״א ע״ב), והוא זוהר הרקיע שאמר בתז״ח (פ ע״א כב ע״ד) וכדין כזוהר הרקיע רקיעא סתימאה דלא אתגלייא כלל וקיימי על רישי דחיוון קדישין דקיימין ברזא דאבהן, והאי רקיעא סתימא עלה קיימא עלייהו, ואפיק מניה זוהר דנהיר וזהיר לכלהו חיוון[36]. והענין כי לעולם יסוד בחינת רקיע (זהר ח״ג רלו ע״א), וכאן הוא יסוד דבינה, ושם גנוז ה״ח וה״ג סוד הדעת[37], ומשם מתפשט הדעת למטה. ודעת המתפשט הוא זוהר הרקיע של הדעת למעלה ביסוד[38], והוא דרגא דמשה[39], שהוא דעת, משה מלגאו כידוע (לקמן כט ע״ב), ולכן השיג למ״ט שערי בינה (ר״ה כא ע״ב), וזהו בינה, דרגא שהן נ׳ תרעין דמתפשטין מינה, ושער החמישים דבוק בה, ולכן לא השיג[40]. וז״ש שם בז״ח (עח ע״ג טז ע״ד) כזוהר הרקיע, ועל שמיה אתקרי ספר הזוהר כו׳ ע״ש[41]. וכשם שביסוד קבועין שמשא וסיהרא

– מאיר התיקון –

יסוד דפרצוף שלמעלה כנ״ל, וממנו נעשה פרצוף דלמטה. לכן תמיד יסוד נק׳ שבת, כי הוא ז׳ בין מלמעלה למטה, בין מלמטה למעלה, והוא יסוד דבינה, ובו יסוד דחכמה הנק׳ דעת, כמ״ש בדעתו תהומות נבקעו וכו׳ ולעולם יסוד דפרצוף שלמעלה, הוא דעת שלמטה, שהוא בפרצוף שלמעלה יסודם דחו״ב שבו דלא מתפרשין. וז״ש בתי׳ דף א׳ על צדיק דלעילא קיימא עלמא דאתכסייא, והוא הדעת, שהיא יסוד דחכמה, עליו קיימא בינה, בסוד אם אין דעת אין בינה. וכן היסוד לא קאים בתוקפיה, אלא בזיווג הנוק׳. וזהו אם אין בינה אין דעת. והכלל עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה, דלא מתפרשין, לכן נק׳ על שמה. והתגלות הבינה בז״ת אינו אלא בדעת, יסוד שלה. ושם עטר׳ דגבורה מבוצינא, ע״כ. ועי׳ לקמן עב ע״א ד״ה דאיהו ביה.

[32] עי׳ ס״י פ״ו מ״ז.

[33] וז״ל, ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גובא, ומן נחשים ועקרבים דיליה. ולא עוד אלא דזכה למלכות. וישראל דנטרין שבת ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטרין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין.

תרגום: יוסף ניצול מהבור ומן הנחשים שלו בגלל ששמר ברית, ולא עוד אאל שזכה למלכות. וישראל ששומרים שבת ואות ברית מילה נאמר בהם כל ישראל בני מלכים ואלמלא שומרים ישראל שבת אחת כהלכתה מיד היו נגאלים.

[34] מרבה חיים.

[35] עי׳ זהר ח״ג יא ע״א ששם א״ל חי הוא השם של מידת היסוד.

[36] תרגום: ואז כזוהר הרקיע, רקיע סתומה שלא מתגלה כלל, ועומד על ראשי החיות הקדושות שעומדים בסוד האבות, ורקיע הסתומה העליונה הזו, עליו עומדת, ומוציא ממנו זוהר שמאיר וזוהר לכל החיות.

[37] עי׳ יהל אור הובא לעיל הערה 31.

[38] עי׳ לעיל הערה 14.

[39] עי׳ זו״ח לב ע״ב: יום שבת איהו משה רבינו, דדרגיה בינה. ועי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: חמשין שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד. ועי׳ ע״ח זיווגים ו׳: משה זכה לבינה. ועי׳ בדברי רבינו על תז״ח יח ע״א וז״ל, כי משה דרגא דהתפשטות בינה בעד״א וזהו בינה לבא בגו גופא עד״א. ועי׳ בפת״ש א״א יב.

[40] עי׳ שם שממשיך: כמש״כ ותחסרהו מעט מאלהים (ר״ה כא ע״ב).

כוונת רבינו שמשה רבינו לא השיג הבינה עצמה אלא רק דעת המתפשט שהוא מה שיצא מיסוד דבינה.

[41] ז״ל: קמו כלהו ממארי מתניתין ומלאכין ואמרו מאי ניהו דגלי רזין אלין אלא ודאי דא איהו דאתקרי ספר הזהר בדרגא דילה דאיהו בדיוקנא דמארה דאתמר בה (דניאל ד) רבא אילנא ותקיף דברגלוהי תטלל חיות ברא דאנון חיות הקדש ובענפוהי ידדון צפרי שמיא דאנון נשמתין עלאין ומנה יתזן כל בשרא דא ישראל לתתא.

תרגום: קמו כל הבעלי המשנה ומלאכים ואמרו מיהו שגילה סודות אלה, אלא ודאי זהו שנקרא ספר הזהר במדרגתו שהוא בדמות אדונו שנאמר בו אילן הגדול והחזר שברגליו צל החיות חוץ שהם חיות הקודש ובענפיו יעופו צפרי שמים שהם נשמות עליונות וממנה יזון כל בשר זה ישראל שלמטה.

וכוכבייא ומזלי[42], כן בדעת נשמתין עלאין דחו"ב. ושניהן מצדיקי הרבים, על צדיק דלעילא קיימי אלין רבים דו' קצוות, דהוא קיימא עלייהו, וצדיק דלתתא קיימי הרבים דשכינתא, שהן גוונין דאתגליין בשכינתא[43], כמ"ש בפרשת בראשית (א ע"ב) הנצנים אלין אבהן כו' עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ כו'[44], ושם (בדף יח ע"א) את קשתי נתתי בענן מן יומא דאתברי עלמא כו'[45], ע"ש כל הענין. וזו (לקמן בעמוד) הלכה כרבים דא שכינתא, שהיא כרבים דנראין בה ג' גוונין, כרבים כנ"ל].

ואלו הם נשמות מאלו המשכילים שיש בהם שכל לדעת בסודות רבונם, כולם רשומים ומצוירים במלכות הרקיע, ככוכבים שמאירים ברקיע, והיינו "יזהירו כזוהר הרקיע". מה הרקיע שמאירים בו (אף אלה) הנשמות של המשכילים ככוכבים ברקיע, כך מאירים בכסא. וכולם פורחות מן הרקיע וזה צדיק חי עולמים שממנו פורחות נשמות הצדיקים ומאירות בלבנה, ועליהם נאמר "ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים וכו'".

ואלין אינון נשמתין מאלין משכילים[46] **דאית** בהון שכל **לאשתמודעא** ברזין דמאריהון כלהו רשימין ומצויירין **במלכותא** דרקיע**א ככוכביא** דנהרין **ברקיע**א והיינו יזהירו כזהר הרקיע **מאי** הרקיע דנהרין ביה (**אוף אלין**) נשמתין דמשכילים **ככוכביא ברקיע**א הכי נהרין **בכרסי**א וכלהו פרחין מן רקיע **ודא צדיק** חי עולמים[47] דמניה פרחין נשמתין[48] **דצדיקי**א ונהרין **בסיהר**א ועלייהו כתיב ויתן **אותם אלהי"ם ברקיע השמים וכו'** (בראשית א יז):

כולהון רשימין כו' - ר"ל שיוצאים מן יסוד ונקבעין במלכות: **מה הרקיע דנהרין ביה כו'** - ר"ל, לא שנמשלין לרקיע, אלא לאותן שמזהירין ברקיע, והן הכוכבים אף הן מאירין (במלכות): **וכולהו פרחין כו'** - ר"ל לכך דימה אותן לכוכבי רקיע, הואיל ופרחין מניה[49], אבל הן נהרין בסיהרא: **ועלייהו כתיב כו'** - קודם דפרחין מניה:

והוא הרקיע שהוא למעלה מהחיות זהו שנאמר "וממעל לרקיע אשר על ראשם". **ואיהו** רקיע **דאיהו** לעיל מחיוון **הדא הוא**

– מאיר התיקון –

[42] עי' זהר שמות ב ע"א וזהר הרקיע שם והגהות הרח"ו שם.

[43] דהיינו החג"ת שבנוק' עם המלכות שבה.

[44] ז"ל בשלימות: הנצנים אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי ואתגניזו תמן ומתמן נפקו בגניזו ואטמירו גו (נ"א בהו) נביאי קשוט אתיליד יוסף ואטמרו ביה עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן ואימתי אתחזון בשעתא דאתגלי קשת בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגליין אינון.

תרגום: "הנצנים", אלו הם האבות שעלו במחשבה וגם נכנסו לעולם הבא ונגנזו שם, ומשם יצאו בהסתר, ונסתרו בתוך (בהם) נביאי האמת. נולד יוסף ונגנזו בו, נכנס יוסף לארץ הקודש ונטע אותם שם, ואז "נראו בארץ" ונגלו שם. ומתי הם נראו, בשעה שהתגלתה הקשת בעולם, כי בשעה שנראית הקשת אז הם מתגלים.

[45] ז"ל בשלימות: את קשתי נתתי בענן דא מלכות נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת (דאתער שמאלא לאתתקפא) מראה דמות כבוד יהו"ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה מיכא"ל בסטרא דא רפא"ל בסטרא דא גבריא"ל בסטרא דא ואינון גוונין דאתחזיין בההוא דמות חיור וסומק וירוק.

תרגום: "את קשתי נתתי בענן", זו מלכות, נתתי מיום שנברא העולם. ביום מעונן, כשנראית הקשת (כשמתעורר השמאל להתגבר) מראה דמות כבוד ה', מתעורר השמאל להתגבר. יוצאת רחל ותקש בלדתה. מיכא"ל בצד זה, רפא"ל בצד זה, גבריא"ל בצד זה. והם הצבעים שנראים באותה דמות, לבן ואדום וירוק.

[46] בענין משכיל, עי' זהר ח"ב קי ע"א וע"ח שער ט פרק ג.

[47] עי' שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א שזהו כינוי למידת היסוד. והנה יש לדייק דכאן הגרסא היא "חי עולמים" בלא ה"א [וכן הוא בדפוס מנטובא]. אמנם עי' ס"י פ"א מ"ט, שם הנוסח הוא "חי העולמים" בה"א, וכן הוא בדברי רבינו לקמן מב ע"ב בגרסתו לדברי התיקו"ז כאן, וכן הוא לקמן ג ע"ב [וכן הוא שם בדפוס מנטובא].

ועי' פע"ח לח ע"א, ז"ל, כל האומר חי העולמים בפת"ח תחת הח' הוא טעות גדול כי חי הוא חוץ מן העולמים אבל האומרים חי העולמים בציר"י תחת הח' הוא מחבר המדות שהם חו"ב ביחוד לכן צ"ל חי העולמים בציר"י והוא נכון, ועיין בתי"ט סוף מסכת תמיד טעם נכון.

[48] עי' לקמן בדברי רבינו מט סע"א: מניה [בינה] פרחין נשמתין לכל חי.

[49] פי' עפים, ולאו דווקא כלפי מעלה.

והפך רקי״ע ותמצא אותו עיק״ר ויסוד המרכבה (עליונה), שעליו עומדים החיות וכסא המרכבה (העליונה), ועליו נאמר ״וצדיק יסוד עולם״. על הצדיק שלמעלה עומד העולם המכוסה, ועל הצדיק שלמטה עומד עולם הנגלה. והיינו ״מצדיקי הרבים״ תלויים מאותו צדיק של העולם, מי הם ״הרבים״, אלו שנאמר עליהם ״הלכה כרבים״, שהם מצד האבות שאין רבים פחות משלש, הלכה כרבים זו שכינה. ומשם ״ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ״, זו שנאמר בה ״והארץ הדום רגלי״, זו השכינה שהיא כלולה מעשר ספירות, ומשם נקראו ישראל: מלכים, צדיקים, חוזים, נביאים, בעלי תורה, גבורים, חסידים, נבונים, חכמים, ראשי אלפי ישראל.

דכתיב וממעל לרקיע **אשר** על **ראשם** (יחזקאל א כו) והפוך רקי״ע ותשכח ליה עיק״ר ויסוד **דמרכבתא** (**עלאה**)[50] דעליה קיימין חיוון **וכרסייא דמרכבתא** (**עלאה**) ועליה **אתמר וצדיק** יסוד עולם (משלי י כה) על **צדיק** דלעילא **קיימא** עלמא **דאתכסיא** [**א** ע״ב] ועל צדיק **דלתתא** קיימא עלמא **דאתגליא** והיינו מצדיקי הרבים (דניאל יב ג) **מההוא צדיקא** דעלמא תליין **מאי** הרבים אלין **דאתמר** עלייהו הלכה כרבים **דאינון** מסטרא **דאבהן** דלית רבים פחות מתלת הלכה כרבים **דא שכינתא** ומתמן ועמך כלם צדיקים לעולם **יירשו ארץ** (ישעיה ס כא) **האי דאתמר** בה **והארץ** הדום רגלי (שם סו א) **דא שכינתא דאיהי** כלילא מעשר ספירן ומתמן **אתקריאו ישראל** מלכים {ב ע״א} צדיקים חוזים נביאים מארי תורה גבורים חסידים נבונים חכמים **ראשי אלפי ישראל**:

ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון - שחיות הקודש הן במלכות, ד׳ רגלי המרכבה, מסטרא דתלת אבהן, והרביעית מסט׳ דילה כידוע[51], כמ״ש בתיקון א׳ (יט ע״ב) ציורא דאדם תמן כו׳ ע״ש, והוא מרכבתא עילאה: **על צדיק דלעילא** - הוא יסוד: **קיימא עלמא דאתכסיא** - הוא מלכות דאצילות: **ועל צדיק דלתתא** - הוא מט״ט[52]: **קיימא עלמא דאתגליא** - הוא עולם (היצירה, ששם ראה יחזקאל כדלקמן (ב ע״ב)) [העשיה]: **והיינו מצדיקי** - לשון רבים על שם ב׳ צדיקים כנ״ל: **מההוא צדיקא דעלמא תליין** - פי׳ אותן הרבים, שהן כל (הנשמות) [נשמות ישראל], תליין מההוא צדיקא, ואותן[53] ששרשן מיצירה תליין בצדיק דלתתא: **מאי הרבים** - ר״ל למה נקראו רבים: **אלין דאתמר עלייהו כו׳** - ר״ל אלין שנשמתן ושרשן מג׳ אבהן, לפיכך זכו שהלכה כמותן, שהלכה היא השכינה, והיא מקבלת מן הג׳ אבות, כמ״ש בזהר (ח״ב קצז ע״ב) ע״פ כרוה נדיבי העם כו׳[54]: **ומתמן ועמך כו׳** - ר״ל מיסוד: **דאיהו כלילא מע״ס ומתמן אתקריאו כו׳** - ר״ל

– מאיר התיקון –

[50] עי׳ יהל אור ח״א ב ע״ד שיש מרכבה עלאה ותתאה ועלאה של חג״ת ותתאה של נה״י ומציין לכא וצ״ע לגבי הגרסא.

[51] עי׳ לעיל בליקוט ד״ה ואמר הרקיע.

[52] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ד ד״ה ואמר והחיות: מט״ט הוא יסוד דיצירה כידוע, ועי׳ ליקוטי תורה בראשית מט״ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה, ועי׳ לקמן הערה 321.

[53] עי׳ לקמן הערה 235 בשם ע״ח שער כח.

[54] ז״ל: כל נדיב לבו אלין אינון ארבע משריין עלאין דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין ואלין אינון דנפקן באבהן עלאין דאקרון נדיבים כמה דאוקמוה דכתיב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם אלין אבהן. יביאה יביאוה לא כתיב אלא יביאה ליחדא כלא כחדא וכן יביא לא כתיב אלא יביאה לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך את תרומת יהו״ה את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין לאתחברא כלא כחדא ואינון תריסר בכללא חדא זהב וכסף ונחושת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים המשחה ולקטרת הסמים אלין אינון תריסר משריין עלאין דכלילן כלהו כחדא בכללא דארבע דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר.

תרגום: כל נדיב לבו אלו אותם ארבעה מחנות עליונים שבכללם כלולים כל אותם שאר המחנות ואלה הם שיוצאים באבות העליונים שנקראים נדיבים כמו שבארוה שכתוב כרוה נדיבי העם אלו האבות. יביאה לא כתוב יביאוה אלא יביאה ליחד הכל כאחד וכן לא כתוב יביא אלא יביאה להעלותה לבעלה בכבוד כמו שצריך את תרומת ה׳ את לרבות כל אותם המחנות העליונים האחרים לחבר הכל כאחד והם שנים עשר בכלל אחד זהב וכסף ונחשת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים אלו הם שנים עשר מחנות עליונים שכלם כלולים כאחד בכלל של ארבעה

שלכך ירשו השכינה, שהיא כלולה מכולם, ומתמן נקראו צדיקים, ולכך ירשו אותה, וכן כל המדות נקראו על שמה[55]: **מלכים צדיקים כו׳** - הן כסדר ע״ס מלמטה למעלה, וכולן על {ב ע״א} הע״ס שכלולין בשכינה, כל א׳ נקרא על שם שרשו ותיקונו, והכל בשכינה, וז״ש ומתמן אתקריאו וכו׳, שכולן בה כנ״ל.

ורשות נתנה לנשמות הללו שגורשו ממקומן אחר הקב״ה ושכינתו, לקנן בחבור הזה, שנאמר בה ״כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו״, ואין צפור אלא שכינה שהיא מגורשת ממקומה, זהו שנאמר ״שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך״. ״את״ לרבות שכינה תחתונה, האם, שכינה עליונה, זהו שנאמר ״ובפשעיכם שולחה אמכם״, ששתיהן גורשו ממקומן, ולכן ״שלח תשלח״, שני שלוחים, אחד מבית ראשון ואחד מבית שני, לקיים בו ״אני יהו״ה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן״, שכינה עליונה. ״ותהלתי לפסילים״ שכינה תחתונה. ״כן איש נודד ממקומו״ זה הקב״ה שנאמר בו ״ה׳ איש מלחמה״ שגורש אחריהן.

ורשותא אתיהיב לאלין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה[56] **לקננא בהאי חבורא**[57] **דאתמר בה כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו** (משלי כז ח) **ולית צפור אלא שכינתא**[58] **דאיהי מתתרכא מאתרהא הדא הוא דכתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך** (דברים כב ז) **את לרבות שכינתא תתאה האם שכינתא עלאה הדא הוא דכתיב ובפשעיכם שלחה אמכם** (ישעיה נ א) **דתרוייהו אתתרכו מאתריהון ובגין דא שלח תשלח תרין שלוחין חד מבית ראשון וחד מבית שני לקיימא ביה אני י״י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן** (שם מב ח) **שכינתא עלאה ותהילתי לפסילים שכינתא תתאה כן איש נודד ממקומו דא קודשא בריך הוא דאתמר ביה י״י איש מלחמה** (שמות טו ג) **דאתתרך אבתרייהו:**

ורשותא אתיהיב כו׳ - חוזר למעלה (א ע״א) כד אתכנשו וכו׳: **לקננא בהאי חבורא** - דבלימוד הקבלה יש מנוח לשכינתא[59] ולכל דאזלין בתרה כדלקמן: **דאתמר בה** - ר״ל בשכינה: **חד מבית ראשון** - שאז בבית ראשון שכינה עילאה שרתה בישראל, ובבית שני שכינה תתאה כידוע (זהר ח״א רנג ע״ב): **לקיימא ביה אני כו׳** - ר״ל, אעפ״י שגלו, מ״מ לא שלטו בהם הקליפות ח״ו, כמ״ש בתיקונים לקמן (כג ע״א), ומביא זה הפסוק לראיה ששניהם גלו:

ועוד ״כן איש נודד ממקומו״, זה משה, שנאמר ״והאיש משה עניו מאד״, שנתגרשה רוחו אחריהם. ועוד ״כן איש נודד ממקומו״, מי שהוא איש צדיק שהולך נע ונד ממקומו בשכינה שנאמר בה ״ולא מצאה היונה מנוח״, שכך פרשוהו רבותינו (ברכות נח ע״ב), בזמן שנחרב בית המקדש גזר על בתי הצדיקים שיחרבו, שהולכים כל אחד נודד ממקומו, שדיו לעבד להיות כרבו. וסוד הדבר

ועוד כן איש נודד ממקומו דא משה דכתיב והאיש משה ענו מאד (במדבר יב ג) **דאתתרך רוחיה אבתרייהו ועוד כן איש נודד ממקומו מאן דאיהו איש צדיק דאזל נע ונד מאתריה בשכינתא דאתמר בה ולא מצאה היונה מנוח**[60] (בראשית ח ט) **דהכי אוקמוהו**[61] **רבנן**

– מאיר התיקון –

שנקראו חיות הקדש כמו שנתבאר.

[55] עי׳ ביאורים ח״א ב ע״א, שכל שם בעצם היא כדי שיקראוהו בשם זה ושייך רק שהגילוים בבריאה יקראו לו למלכות.

[56] עי׳ לקמן ג ע״א ד״ה והכא בכל אתר.

[57] עי׳ בביאור רבינו על תז״ח א ע״ד ד״ה דבגין האי חיבורא, ז״ל, ר״ל, בשביל הזוהר וכו׳, ע״כ. כוונתו לכל ספר הזהר ולא רק התיקו״ז.

[58] עי׳ לש״ו דעה ח״ב ס״ג ע״ב שכל הנוקבין הן רחל, והן לאה וכן לצד הקלי׳ נקראים צפורים.

[59] עי׳ הקדמת רבינו לאד״ר, שרק חכמת הקבלה מתקנת את היות העולם נשען רק על ״חד סמכא״ להיות לתיקון של בחינת מתקלא.

[60] עי׳ דע״ה ח״א עז ע״ד ז״ל: גם המלכות דבריאה, הנה בחובין דישראל יכילת לאתחללא בין אומין דעלמא, אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני ה׳ הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (מקורו כאן ולקמן ד׳ ע״א, י׳ ע״א, כ״ג ע״א ע״ב, וברע״מ כי תצא דף רעח ע״א ושם רעז ע״ב).

[61] עי׳ לקמן י״ז ע״ב שכל אוקמוה בזהר היא בגמ׳.

"נודד הוא ללחם איה", אי"ה שמרחם עליו, אף כך "אין מנהל לה וגו'", ולכן דיו לעבד להיות כרבו, ואין לחם אלא תורה, זה גורם לבעלי התורה שהולכים מגורשים.

בזמנא דאתחרב בי מקדשא גזר על בתי הצדיקים דיחרבו דאזלין כל חד נודד ממקומו דדיו לעבד למהוי כרביה[62] ורזא דמלה[63] נודד הוא ללחם איה (איוב טו כג) אי"ה דמרחם עליה אוף הכי אין מנהל לה וגו' (ישעיה נא יח) ובגין דא דיו לעבד למהוי כרביה ולית לחם אלא אורייתא האי גרם למארי תורה דאזלין מתתרכין:

דא משה - כי רוחו מתלבש בכל דור ודור בצדיקים ובעלי תורה (שה"ג הק' כ), כמו אור השמש שזורח בלילה בכוכבים, ויסורי הצדיקים וגלותן הן יסוריו וגלותו, שעליו נאמר (ישעיה נג ה) והוא מחולל וכו': **דאתמר בה ולא כו'** - דמפסוק דלעיל לא משתמע אלא דאיהי בגלותא, אבל כאן מביא ראיה דאיהי אזלא נע ונד: **אי"ה דמרחם עלה אוף כו'** - פי' שאין מרחם על הצדיקים, כמו שאין מרחם על השכינה, כמ"ש אין מנהל לה.

אשרי הוא בעלי הישיבה בעלי המדרש בעלי התורה, ש"גם צפור מצאה בית", בית שנשמעים בו דברי תורה. שבמקום שיש שם תורה שהוא עמוד האמצעי גם צפור מצאה בית שם, ולכן פרשוה רבותינו (סנהדרין צב ע"א[64]) כל בית שאין נשמעים בו דברי תורה לסוף תחרב. ואלו שנשמעים בהם דברי תורה נקראו: ביצים, אפרוחים, בנים. ביצים בעלי מקרא, אפרוחים בעלי משנה, בנים בעלי קבלה. ועליהם נאמר "והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים", "שלח תשלח" מהם, אבל על בעלי קבלה נאמר "לא תקח האם על הבנים" שאין תבונה לדעת את השכינה כאותם בעלי קבלה ואלו עושים לה דירה ולקדוש ברוך הוא, ופורחים עמה בכל מקום שהיא פורחת, כולם נודדים עמה בשליחותה, אבל האפרוחים אין כנפיהם שלמים שפורחים בהם, שהם מצוות עשה, כל שכן ביצים. ולכן נאמר עליהם כלפי האם "שלח תשלח את האם".

זכאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה דגם צפור מצאה בית (תהלים פד ד) בית דנשמעין ביה פתגמי אורייתא דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא גם צפור מצאה בית תמן ובגין דא אוקמוה רבנן כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לבסוף תחרב ואלין דנשמעין דברי תורה בהון אתקריאו ביצים אפרוחים בנים ביצים מארי מקרא אפרוחים מארי משנה[65] בנים מארי קבלה ועלייהו אתמר והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים (דברים כב ו) שלח תשלח מנייהו אבל על מארי קבלה אתמר לא תקח האם על הבנים דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא כאלין מארי קבלה ואלין עבדין לה דירה ולקודשא בריך הוא ופרחין עמה בכל אתר דאיהי פרחת כלהו מנדדין עמה בשליחותא דילה אבל אפרוחין לית גדפין דלהון שלימין דפרחין בהון דאינון פקודי דעשה כל שכן ביצים ובגין דא אתמר עלייהו לגבי אימא שלח תשלח {ב ע"ב} את האם (שם ז)[66]:

– מאיר התיקון –

[62] עי' רע"מ ח"ב קנט ע"א.

[63] עי' דברי רבינו לקמן צט ע"ב: מ"ש בכ"מ "רזא דמלה", שמביא פסוק כדבריו, ומפרש אותו הסוד בפסוק הזה.

[64] ז"ל: אמר רבי אלעזר כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה אש אוכלתו.

[65] עי' לקמן כד ע"א שאפרוחים מצד הבינה, וביצים מצד המלכות.

[66] יש לעיין אם מכאן אפשר ללמוד שאין בחינת גלות אצל חכמי הקבלה. ועי' בפיסקא הבאה בתיקו"ז.

בית דנשמעין כו' - ר"ל גוף האדם שנשמע בו ד"ת[67], כמ"ש לקמן בסמוך, ואילין עבדין[68] דירה כו': **כל בית כו'** - ר"ל על הגוף כנ"ל. **דאינון פקודין דעשה** - שנקראו כנפים כמ"ש (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה כו', ולימוד תורה הוא ממצות עשה. {ב ע"ב}

עד שאמר דברים אלו, הנה זקן הזדמן לו ואמר, והרי כתוב "ואת הבנים תקח לך". אמר לו, זקן, כל האתין [באים] לרבות, ולכן לא נאמר "והבנים תקח לך" אלא "ואת" לרבות אפרוחים, אבל לא אמר "והבנים תקח לך". אמר לו ברוך אתה נר קדוש שכך זה ודאי. והבנים הם ודאי תחת האם העליונה, חסידים גבורים בעלי תורה חוזים נביאים צדיקים.

עד דאמר מלין אלין הא סבא[69] אזדמן ליה ואמר והא כתיב ואת הבנים תקח לך אמר ליה סבא כל אתין לרבויי ובגין דא לא אמר והבנים תקח לך אלא ואת לרבות אפרוחים אבל לא אמר והבנים תקח לך אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישא[70] דהכי הוא ודאי[71] ובנים אינון ודאי תחות אימא עלאה חסידים גבורים מארי תורה חוזים נביאים צדיקים:

ואת לרבות אפרוחים - דבלאו הכי הוה אמינא ששלח לא קאי אלא על ביצים דסמיך ליה: **תחות אימא עילאה** - ר"ל, השכינה[72]:

חסידים מצד החסד, דרגתו של אברהם, ובארו עליו אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, שעושה לו קן שהוא אכסניה שלו. וזו השכינה, שהיא הקן שלו, הבית שלו, ההיכל שלו, המלון שלו. ובארץ הקדושה היא יחודו וביתו ולא מלון ואכסניה, אלא כפי אותו האיש שתקן אותה, ולכן נתן מדת החסד לאברהם.

חסידים מסטרא דחסד דרגא דאברהם ואוקמוה עליה[73] אין חסיד אלא המתחסד עם קונו דעביד ליה קן דאיהו אכסניא דיליה ודא שכינתא דאיהי קן דיליה בית דיליה היכל דיליה מלון דיליה ובארעא קדישא איהי יחודיה וביתיה ולאו מלון ואכסניא אלא כפום ההוא בר נש דתקין לה ובגין דא יהיב מדת חסד לאברהם:

– מאיר התיקון –

[67] עי' לקמן ו ע"ג ד"ה אם ה'. ולכאורה כוונתו למתבאר בעירובין דף נג ע"ב: ברוריה אשכחתיה להההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישה בטשה ביה אמרה ליה לא כך כתוב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת, ע"כ. יש להעיר שלכאורה זוהי ההלכה היחידה בש"ס שנתגלה ונפסקה על פי אשה, ואולי יש לומר טעם לדבר, שכן האשה היא הגוף ביחס לזכר שהוא הנשמה, ולכן דווקא היא אשר חדשה הלכה בעניין השמעת ד"ת שבגוף.

[68] "לה" (נוסף שם).

[69] עי' ביאור רבינו בתז"ח י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל.

עי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה ודע כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא מתלבשת בההוא חלוקא דרבנן ולפעמים מתלבש גם הרוח. ולפעמים גם הנשמה. ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד אז הוא בצורת טעין חמרי כי הוא רמז אל הנפש שמעולם העשיה.

[70] קראוהו [רשב"י] בוצינא קדישא או בוצינא דנהורא, רצה לומר ניצוץ מנשמת משה רבנו ע"ה, שהיתה ממדריגת 'אבא' המאירה בזעיר ונוקביה, וניצוץ אבא הוא נקרא קדוש בכל מקום (הקדמת עמק המלך).

[71] עי' לקמן בדברי רבינו צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[72] פי' שכינתא עילאה, עי' זהר ח"א כה ע"א כו ע"א. [ליקוט מלקמן יח ע"ג] חסידים גבורים כו'. חשיב ששה בנים, ו"ק, תחות אימא:

[73] זהר ח"ב קיד ע"ב, וח"ג רכב ע"ב ורפא ע"א.

דעביד ליה קן - ר"ל, שלכך אמר עם קונו, לשון קן: **דאיהו אכסניא דיליה** - ר"ל, שהקב"ה הוא אכסניא של האדם (בעניו) [בגלותו], ועושה לו ית' קן, ומאי הוא הקן ואמר **דא שכינתא,** ר"ל, שמייחד אותו ית' בשכינה[74]: **ובארעא קדישא וכו'** - ר"ל, מה שאמרתי בית דיליה היכל דיליה, לא אמרתי אלא בארעא קדישא, אבל בגלותא קן ומלון: **ולאו מלון ואכסניא כו'** - ר"ל, מ"ש **דעביד ליה קן כו',** מה צריך למעשיו של אדם לקן, הא אמרת דשכינתא איהי קן דיליה ומלון, לכך אמר דלאו איהי מלון לקב"ה אלא כפום דתקין לה בר נש[75], וזהו חסיד כו': **ובגין דא יהיב כו'** - לפי שכל מעשיו לעשות חסד כידוע, ואכסניא היה[76]:

גבורים מצד הגבורה שנותנים כח לרבונם, לכבוש עבד תחת רבו, ושפחה תחת גברתה. בקשר של תפילין, שמי שאין לו תפילין בשעת קריאת שמע, מהצד שלו שולט עבד ושפחה על העולם. ובאותה שעה רוגזת השכינה, זהו שנאמר "תחת עבד כי ימלך ושפחה כי תירש גברתה".

גבורים מסטרא דגבורה דיהבין תוקפא למאריהון לכבוש עבד תחת רבו ושפחה תחות גברתה בקשורא דתפילין דמאן דלית ליה תפילין בשעת קריאת שמע מסטרא דיליה שליט עבד ושפחה על עלמא ובההוא שעתא רגזא שכינתא הדא הוא דכתיב תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג):

בקישורא דתפילין - (כמש"ל) [כמ"ש (תז"ח כה ע"ב)] דבתפילין של ראש קושר עבד תחת רבו, ובשל יד שפחה כו'[77]: (**מסט' דיליה כו'** - פי' מצד נשמתו, שכל הפגמים בא מצד נשמתו): **שליט עבד ושפחה** - ר"ל ס"ם ולילית[78]: **הה"ד תחת עבד וכו'** - ושם נאמר (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ, דהיא שכינתא.

וכמו כן היא רוגזת יותר "על נבל כי ישבע לחם", שנאמר בו "לכו לחמו בלחמי" שהוא קמצן נבל בממונו, נבל שמו, שאינו נדיב ואינו מזרע האבות, שנאמר עליהם "נדיבי עמים נאספו". שהרי קמצן הוא עני הדעת, מאחר שלא עושה טוב לבעלי תורה להיות מחזיק בידיהם, ותורה ללא מצוות אינה תורת יהו"ה.

[ב ע"א] ואוף הכי איהי רגזא יתיר על נבל כי ישבע לחם (משלי ל כב) דאתמר ביה לכו לחמו בלחמי (משלי ט ה) דאיהו קמצן נבל בממוניה נבל שמיה דלאו איהו נדיב ולאו איהו מזרעא דאבהן דאתמר עלייהו נדיבי עמים נאספו (תהלים מז י) דהא קמצן איהו עני[79] הדעת בתר דלא עביד טיבו למארי תורה למהוי מחזיק בידייהו ואורייתא בלא פקודיא לאו איהי תורת י"י:

– מאיר התיקון –

[74] [ליקוט מלקמן יח ע"א] בית דיליה כו' - חשיב ד' בד' עולמות, מלכות שלהם לקב"ה. בית באצילות. היכל בבריאה. קן ביצירה כידוע. מלון בעשיה, ולכן הוא בעשיה, ששם בחצי הלילה.

[75] עי' זהר ח"ג יז ע"א שכלל ישראל נקראין איברין דשכינתא.

[76] [ליקוט מלקמן יח ע"א] גבורים מסטרא כו' - שמשם דרגא דתפלין, כמ"ש (ישעיהו סב ח) ובזרוע עזו, וכמ"ש (ברכות ו ע"א) בימינו זו תורה ובזרוע כו'.

[77] [ליקוט מלקמן יח ע"א] דמאן דל"ל תפילין כו' על נבל כי ישבע לחם - שעבד ושפחה הם סם ונחש, קליפות של עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ימינא ושמאלא, אחוזין באברהם ויצחק. אבל ערב רב הן אחוזים ביעקב, והן קשין לישראל ולשכינתא יותר, שהן השאור שבעיסה. והוא מ"ש ונבל כי כו', שכל הקמצנין ואינן מחזיקים התורה הן מהן, כמ"ש בזוהר בראשית (כה ע"ב) ובר"מ פ' נשא (קכה ע"ב) ובשארי מקומות הרבה. וז"ש דאיהי רגזא יתיר. ור"ל זהו מ"ש ותחת ארבע לא תוכל שאת, שקאי על נבל . ושלישית היא תחת שנואה כו', הוא דרגא דדוד כידוע, דעל כולן לא רגזה כל כך, כמו על דרגא דיעקב, ששם אין פסולת. וזהו גלות מחמת הערב רב, עד בטח בדד עין יעקב, ששלשה גליות הראשונים היו נגד ג' הנ"ל, נגד ג' עבירות, תחת עבד כו' עבודת גילולים. תחת שנואה כו' ג"ע. ותחת שפחה כו' ש"ד. וז"ש כי תירש. והכל מדה נגד מדה, אבל גלות הד', תחת נבל כו', היא שנאת חנם, נגד זה (היו) מוליכין ומנהיגים אותם נבל כו', ששונאים את הת"ח, וכמ"ש בר"מ וכנ"ל.

[78] עי' לקמן ס ע"ד ד"ה ועוד וימן, שהיינו דו"נ דסט"א.

[79] עי' מלואים אות ב.

ואוף הכי איהי כו' - לפי שהתחיל לפרש ג' דברים, מפרש כל הג' דברים: **דאתמר בי' לכו וכו'** - ר"ל, על הקמצן שאינו מחזיק ידי לומדי תורה, והוא בעצמו לומד תורה, ששונא אותו ואת תורתו, כמ"ש בגמ' (יבמות קט ע"ב) כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו, וכן אמרו במסכת ע"ג (יז ע"ב) כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלו"ה ע"ש[80]: **נבל שמיה** - כמו נבל בעלה של אביגיל: **דהא קמצן איהו עני הדעת** - נותן טעם למה נקרא קמצן נבל, וקאמר דאיהו עני הדעת, ועני הדעת נקרא נבל, כמ"ש (דברים לב ו) עם נבל ולא חכם: **ואורייתא בלא פקודי' כו'** - לכך אינו מרוצה בתורתו, אחר שאין חפץ במעשים, לחזק ידי ת"ח[81]:

בעלי תורה מצד עמוד האמצעי, שבו חצות לילה היה קם דוד לחבר אותו לשכינה שנקראת לילה, והוא "שומר מה מלילה", ליל ה', "ליל שמורים הוא ליהו"ה" ובגללה נאמר (חגיגה יב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי".

מארי תורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דביה חצות לילה הוה קם דוד לחברא ליה בשכינתא דאתקריאת לילה ואיהו שומר מה מלילה ליל ה' (ישעיה כא יא) ליל שמורים הוא ליי' (שמות יב מב) ובגינה אתמר כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום[82] שנאמר יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי (תהלים מב ט):

דביה חצות לילה כו' - מביא ראיה שהתורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא, שלכך היה קם בלילה לעסוק בתורה, לחבר מדת לילה למדת התורה: **ואיהו שומר כו'** - מביא מג' פסוקים שלילה נקראת השכינה, שומר מה מלילה, שאנו אומרים להקב"ה, מה תהא משכינתא, מתי תיפוק מגלותא, ועוד פי' לילה, ר"ל שהיא ליל ה', וכן ליל שימורים: **ובגינה** - ר"ל בשביל השכינה שעסק הלילה בגינה[83].

חוזים נביאים מצד של נצח והוד, שבהם כלולים שני שמות שהם יאהדונה"י, שבהם שמונה אותיות כנגד שמונה ספרי נביאים. ונביאים שנים הרי עשר, כנגד עשר ספירות. כנגדו ראה יחזקאל עשר מראות, צדיקים מצד של הצדיק, ועל כל אלו נאמר "לא תקח

חוזים נביאים מסטרא דנצח והוד דבהון כלילן תרין שמהן דאינון יאהדונה"י דבהון תמניא אתוון לקבל תמניא ספרי נביאים ונביאים תרין הא עשר לקבל עשר ספירן לקבליה חזא יחזקאל עשר מראות צדיקים

– מאיר התיקון –

[80] ז"ל: כשנתפסו רבי אלעזר בן פרטא ורבי חנינא בן תרדיון אמר ליה רבי אלעזר בן פרטא לרבי חנינא בן תרדיון אשריך שנתפסת על דבר אחד אוי לי שנתפסתי על חמשה דברים אמר ליה רבי חנינא אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה ניצול אוי לי שנתפסתי על דבר אחד ואיני ניצול שאת עסקת בתורה ובגמילות חסדים ואני לא עסקתי אלא בתורה [בלבד] וכדרב הונא דאמר רב הונא כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה שנאמר וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת [וגו'] מאי ללא אלהי אמת שכל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה ובגמילות חסדים לא עסק והתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא יתן אדם מעותיו לארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליו תלמיד חכם כרבי חנינא בן תרדיון הימנוה הוא דהוה מהימן מיעבד לא עבד.

[81] [ליקוט מלקמן יח ע"א] מארי תורה מסט' דעד"א דביה חצות כו'. ר"ל שהלילה נחלק לב' חלקים, פלגא דינא ופלגא רחמי, והן ליל ולילה, בתוספת ה', בסוד נער נערה, דאנהר לה אימא ה"ג ממותקות, והיא בזיווגא, שאז נקרא ה'. שד' דרגין באשה, קטנה נערה בוגרת נשואה שנקרא ה', הוא חכם והיא חכמה, הוא עשיר והיא עשירה, הוא איש והיא אשה, והן ר"ת של נקב"ה. ולכן דוקא בחצות, והוא בסט' דעד"א, שהוא בין חסד לגבורה, והוא בחצות ממש. וז"ש ואיהי שומר מה כו'.

[82] עי' דברי רבינו לקמן קעב ע"ג: בשעת הזיווג, שמתחממת מאורו שנפיק דרך דופן היסוד, והוא חוט של חסד המשוך עליה

[83] [ליקוט מלקמן יח ע"א] נביאים מסט' דנו"ה כו'. לכן בכל אחד ד' נביאים. נביאים ראשונים נגד ד' אותיות הויה, ואחרונים נגד ד' אותיות אדני, וכולן מוסרים ליראת ה'.

האם על הבנים״.

מסטרא דצדיק[84] על כל אלין אתמר לא תקח האם על הבנים (דברים כב ו):

דבהון כלילין כו׳ - מביא ראיה דנו״ה[85] אינון לקבליה דנביאים: **ונביאים תרין כו׳** - עוד ראיה על הנ״ל: **תרין** - נביאים ראשונים ואחרונים: **ולקבליה חזא כו׳** - שנתנבא מנו״ה והן כלולין מעשר כנ״ל.

ועוד אלו שעוסקים בתורה לשמה ושומרים מצוותיה, שהן תרי״ג מצוות שתלויים משם יהו״ה כענבים באשכול, כדי לייחד בהם את שם יהו״ה עם השכינה, כאדם שמתייחד עם בת זוגו בכל איבריו להוציא זרע מעולה. נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״, ואלו שלא עוסקים בתורה לשמה נאמר בהם ״שלח תשלח את האם״, ״את״ לרבות שם יהו״ה שהסתלק עמה מאותו האיש.

ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה ונטרין פקודהא דאינון תרי״ג מצות דתליין משם יהו״ה כענבין באתכלא כדי ליחדא בהון לשם י״י בשכינה כבר נש דמתייחד עם בת זוגיה בכל {ג ע״א} אברין דיליה לאפקא זרעא מעליא אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואלין דלא משתדלי באורייתא לשמה אתמר בהון שלח תשלח את האם (דברים כב ז) את לרבות שם י״י דאסתלק עמה מההוא בר נש:

דעסקין באורייתא לשמה - ר״ל בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה. והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה[86], והמצות הן בשכינה אם כן הוא לשמה: **ונטרין פקודהא** - של השכינה: **דתליין משם י״י כו׳** - כדלקמן (ו ע״א) ו״ה עם זכרי רמ״ח כו׳: **כדי לייחדא לשם כו׳** - דתרי״ג מצות אינון בה, ותליין בשם י״י: **בכל אברין דיליה** - שתרי״ג מצות הן נגד איבריו של אדם, מצות עשה נגד רמ״ח איברים, ומצות לא תעשה נגד שס״ה גידין, וע״י עסק התורה שהוא {ג ע״א} שם י״י לקיים המצות, שהוא בשכינה, מתיחדים: **לאפקא זרעא מעליא** - שע״י הזרע ההוא מתייחדים שניהם, כן הקב״ה ושכינתא מתייחדים על ידו, ור״ל ולכן נאמר על הבנים, והוא נקרא בן: **לרבות שם י״י כו׳** - ר״ל, אע״פ שעוסק בתורה שהוא שם י״י, מ״מ הואיל ושכינתיה לא אשתכחת תמן, אסתלק שם י״י, ג״כ דשכינתא איהי קן דיליה ומלון וכנ״ל (ב ע״ב).

ועוד אלו שמכבדים שבתות וימים טובים, עליהם נאמר ״לא תקח האם על הבנים״, שעושים מעשה של בנים עם שבת המלכה ועם הקב״ה שהוא יום השבת. מי שקיים בו ״וכבדתו מעשות דרכיך״, זהו ״כבד את אביך ואת אמך וגו׳״. ששלשה עולמות הן, שנים יורש בכבוד אב ואם, והשלישי יורש בתורה, שכולל אותם, ב״ן י״ה. זהו שנאמר ״כי הוא חייך ואורך ימיך״, ״כי הוא חייך״ בעולם הזה, זה הגן שלמטה. ״ואורך ימיך״, זה העולם הבא, העולם הארוך. ״על האדמה אשר יהו״ה אלהי״ך נתן לך״, העולם השפל.

ועוד אלין דאוקרין שבתות ויומין טבין אתמר עלייהו (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים דעבדין עובדא דבנין עם שבת מלכתא ועם קודשא בריך הוא דאיהו יום השבת מאן דקיים ביה וכבדתו מעשות דרכיך (ישעיה נח יג) האי איהו כבד את אביך ואת אמך וגו׳ (שמות כ יב) דתלת עלמין נינהו תרין ירית בכבוד אב ואם ותליתאה ירית באורייתא דכליל לון ב״ן י״ה הדא הוא דכתיב כי הוא חייך ואורך ימיך (דברים ל כ) כי הוא חייך בעולם הזה[87] דא גן דלתתא ואורך ימיך דא עלמא דאתי עלמא אריכא על

– מאיר התיקון –

[84] עי׳ דע״ה ח״ב ס ע״ג מראה יחזקאל היה ביצירה כמ״ש כאן והרב בקליפת נוגה (ריש פרק ב).

[85] עי׳ לקמן לב ע״ב שנביא מסטרא דנצח וחוזה מסטרא דהוד, ועי׳ ביאור רבינו משלי כב יב ז״ל: בנביאים היו במדרגת העיניים ב׳ רואה וחוזה והם נביאים ראושנים ונביאים אחורנים כי הראשונים ראו באספקלריא המאירה לכן היו נקראים רואים כמ״ש לפנים היו קורין לנביא רואה ונביאים האחרונים ראו באספקלריא שאינה מאירה לכן כתיב בנבואתם חזון שהוא תרוגם של מראה ופחות ממנו.

[86] עי׳ לקמן נ ע״ג ד״ה זכאין אינון. ועי׳ נפה״ח שער ד׳ פרק ג׳.

[87] עי׳ זהר ח״ג רמה ע״ב.

	האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך עלמא שפלה:

דעבדין עובדין דבנין - ר"ל שלכך נקראו בנים, דשבת מלכתא שהיא השכינה (זהר ח"ג כט ע"א, רמג ע"ב), ויום השבת שהוא הקב"ה, הן אב ואם, ולכך צריך לכבדם כמ"ש (שמות כ יב) כבד את אביך כו': **דתלת עלמין כו'** - ר"ל, סיפא דקרא דכבד, למען יאריכון ימיך (דברים ה טז), ששם נאמר שני דברים בלבד, אבל בתורה נאמר ג' דברים, כי הוא חייך וגו' (שם ל כ)[88]: **תרין ירית** - נגד או"א: **ותליתאה ירית** - ר"ל, בתורה זוכה לכל הג' דברים: **דכליל לון בן י"ה** - ר"ל, שז"א נקרא בן י"ה, כמ"ש בתיקונים לקמן (טו ע"א), כי הוא בן או"א שנקראים י"ה, י' אבא ה' אמא, והוא כליל לון, לפיכך נקרא יה"ו, לפיכך זוכה על ידי התורה שהיא ז"א לג' עולמות: **ההי"ד כי כו'** - דקאי על התורה: **בעוה"ז דא גן כו'** - שהן ג' עולמות שנר"ן שוכנים בתוכם, נפש בעולם הזה, ורוח בגן עדן[89], ונשמה בצרורא דחיי שהוא עלמא אריכא, ונקרא אריכא דשם אריכא דאנפין שאין שם דין כלל.

ועוד אלו שקושרים את השכינה עם הקב"ה בקשר של תפילין, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים". ואלו שלא קושרים אותם יחד, בהם נאמר "שלח תשלח את האם".	ועוד אלין דקשרין לשכינתא עם קודשא בריך הוא בקשורא דתפילין אתמר עלייהו (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ואינון דלא קשרין לון כחדא אתמר בהון שלח תשלח את האם:

בקישורא דתפילין - שהקשר הוא יסוד[90], שקושר תפילין נוקבא עם הרצועה שהוא וא"ו[91] כדלקמן (ד ע"א), ובכולהון צריך קישורא דתרווייהו, כדלקמן בסמוך, דלא ישתכח בכל יום פחות מתרווייהו:

ועוד אלו שמייחדים אותם יחד אל העמוד האמצעי והשכינה התחתונה, בקריאת שמע, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים". ואלו שלא מייחדים אותם ביחוד של קריאת שמע, בהם כתוב "שלח תשלח את האם". (בכל מקום את לרבות, וכאן לרבות חכמה העליונה, אב. (האמונה), שהיא בינה, ועליה נאמר כאן "לא תקח האם שלח תשלח את האם", זהו שנאמר "כי אם לבינה תקרא", והיא התורה שלמעלה שנאמר בה "אל תטוש תורת אמך").	ועוד אלין דמיחדין לון כחדא לעמודא דאמצעיתא ושכינתא תתאה בקריאת שמע אתמר עלייהו לא תקח האם על הבנים ואלין דלא מייחדין לון ביחודא דקריאת שמע כתיב בהון שלח תשלח את האם (בכל אתר את לרבות והכא לרבות חכמה עלאה אב (האמונה)[5] דאיהי בינה ועלה אתמר הכא לא תקח האם שלח תשלח את האם הה"ד כי אם לבינה תקרא (משלי ב ג) ואיהי אורייתא דלעילא דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך (שם א ח)[6]:
ועוד אלו ששומרים אות הברית בתחומה, שהם שמונה ימים, ושומרים אות שבת בתחומה שהם י"י מן יאהדונה"י, שבגללם בארו בעלי המשנה שלא נמצא איש פחות משניהם, כתוב "לא תקח האם על הבנים", ואותם שלא נמצאים בכל יום עם שני האותות האלו שהם אות תפילין ואות ברית מילה ובשבת אות ברית ואות	ועוד אלין דנטרין אות ברית בתחומיה דאיהו שמונה ימים ונטרי אות שבת בתחומיה דאינון י"י מן יאהדונה"י דבגינייהו אוקמוה מארי מתניתין דלא אשתכח בר נש פחות מתרווייהו כתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ואינון דלא אשתכחו בכל

– מאיר התיקון –

[88] פי' ב' הדברים: "למען יאריכן ימיך" ו"למען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך", ואילו בתורה (דהיינו "לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו") נאמרו ג' דברים: "כי הוא חייך" ו"ארך ימיך" ו"לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך"".

[89] שהוא גן דלתתא עי' זהר ח"א ז ע"א, ח"ב צז ע"ב.

[90] עי' זהר ח"ג רכח ע"ב.

[91] כל זה איירי בתפילה של יד דווקא.

שבת כתוב בהם "שלח תשלח את האם".	יומא בשתי אותות אלו דאינון אות תפילין ואות ברית מילה ובשבת אות ברית ואות שבת כתיב בהון שלח תשלח את האם (שם ז):

בתחומיה דאיהו ח' ימים כו' - דתחום שבת הוא ח' אלפים אמות, וכן מילה לח' ימים, ואינון ביסוד שהוא ח' לחכמה[92], שהיא ראשית, כמ"ש (תהלים יב א) על השמינית[93]. **דאינון י' י'** - דתרווייהו הן אותות דקאמר אות ברית ואות שבת, דכל אות היא י' דאיהו יסוד[94], יו"ד זעירא (זהר ח"ג רטו ע"ב)[95]: **מן יאהדונה"י** - אות ברית יו"ד מהוי"ה דאיהו זכר, ואיהו סליק עד מוחא דאיהו חכמה, שלכך נקרא משכיל[96], ואות שבת היא נוקבא, כמ"ש (שמות לא יז) אות היא לעולם, ולכך היא יו"ד מן אדנ"י, יסוד דידה אות אחרון מן אדנ"י:

ואם תאמרו, למה צריכים להיות שניהם בכל אדם בכל יום, כדי שלא תמצא השכינה שהיא יו"ד מן אדנ"י, יחידה בלי הקב"ה, שהוא יו"ד מן הוי"ה. וצריך אדם שלא ימצא בכל יום פחות משניהם, ואם לא עליו נאמר, "ונרגן מפריד אלוף", שהפריד אלופו של עולם מהשכינה, הנקבה נאמר בה "אות הוא לעולם", הזכר הוא "ברית מלח עולם הוא", ולכן זה אות תפילין. נקבה אות הברית זכר וסוד הדבר "מי יעלה לנו השמימה" בראשי תיבות מילה, ובסופי תיבות יהו"ה. בתפילין נקבה זהו שנאמר "והיה לאות על ידכה" יד כהה (מנחות לז ע"א).	ואי תמרון אמאי צריכין למהוי תרוייהו בכל בר נש בכל יומא בגין דלא תשתכח שכינתא דאיהי יו"ד מן אדנ"י יחידא בלא קודשא בריך הוא דאיהו יו"ד [ב ע"ב] מן יהו"ה וצריך בר נש דלא ישתכח בכל יומא פחות מתרוייהו ואי לא עליה אתמר ונרגן מפריד אלוף (משלי טז כח) דאפריד אלופיה דעלמא משכינתא נוקבא אתמר בה אות היא לעולם (שמות לא יז) דכורא ברית מלח עולם הוא (במדבר יח יט) ובגין דא אות תפילין נוקבא אות ברית דכורא ורזא דמלה[97] מ"י י"עלה ל"נו ה"שמימה (דברים ל יב) בר"ת מיל"ה ובסופי תיבין יהו"ה בתפילין נוקבא הדא הוא דכתיב והיה לאות על ידכה (שמות יג טז) יד כהה:

יד כהה - דאיהי נקראת יד והיא כהה דהיא אספקלריא דלא נהרא[98].

בכל מקום "את" לרבות, וכאן לרבות חכמה עליונה, אב. האם שהיא בינה, ועליה נאמר כאן "לא תקח האם, שלח תשלח את האם" זהו שנאמר "כי אם לבינה תקרא", והיא תורה שלמעלה, שנאמר בה "ואל תטוש תורת אמך".	[7בכל אתר את לרבות והכא לרבות חכמה עלאה אב האם דאיהי בינה ועלה אתמר הכא (דברים כב ו–ז) לא תקח האם שלח תשלח את האם הדא הוא דכתיב כי אם לבינה תקרא (משלי ב ג) ואיהי אורייתא דלעילא[99] דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך (שם א ח)]:

– מאיר התיקון –

[92] כאשר מונים את הספירות מכתר הרי שתחילת הגילוי הוא בחכמה וממילא השמינית לה היא מידת היסוד. וכן הוא לקמן יז ע"ד ד"ה ח'. ועי' יב ע"ג ד"ה ומאן דנטיר.

[93] עי' מנחות מג ע"ב שפרק זה מדבר על מילה.

[94] עי' זהר ח"ג עד ע"ב שאות י' היא יסוד, ועי' שם רנז ע"א שאות היא יסוד. כל פעם שמתגלה מעולם אחד לשני זה דרך נקודה, והוא אות י', וזה רק דרך היסוד.

[95] עי' לקמן ט ע"ב שזה שכינה.

[96] עי' מלואים אות ג.

[97] עי' לעיל הערה 63.

[98] עי' זהר ח"א רלח ע"א שמלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא.

[99] עי' לקמן ה סע"ב בענין אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות, ודף ק ע"א ענין תורה דלעילא.

והכא בכל אתר את כו' - הכא מפרש דכל מקום שאומר בכ"מ שלח כו', על קב"ה ושכינתיה[100] מן האדם, הוא הדין דקאי על או"א מן בנים דאינון זו"ן[101], והולך ומפרש כאן דשלח קאי על אב ואם, ולמטה הוא מפרש (ג ע"א) ועל קן דציפורא כו' דבנים ואפרוחים וביצים הם זו"ן: **ואיהי אורייתא כו'** - הוא עוד ראיה דהיא אם, שידוע דהיא אורייתא, כמ"ש (ר"ה כא ע"ב) חמשים שערי בינה כו', וכתיב (משלי א ח) תורת אמך.

ועל קן צפור הזה נאמר "וסוכה תהיה לצל יומם וגו'", והוא לשון סכך, שמסוככת בו האם על בניה, האפרוחים שלה, שלשה הדסים, ושני בדי ערבות, ולולב. "או ביצים", אלו הם אתרוגים, שכל אחד שיעורו בכביצה, ואלו שרשומים בהם, כתוב עליהם "לא תקח האם על הבנים", ששלשה הדסים רומזים לשלשה האבות. שני בדי ערבות, לשני נביאי אמת. לולב, "צדיק כתמר יפרח". אתרוג רומז לשכינה. סוכה רומזת לאם שמסככת עליהם, הרי הם שמונה כנגד יאהדונה"י, שהוא חשבון סוכ"ה, (כ"ו ה"ס ואלה שלא נולטים אלה הסימנים בידם, נאמר בהם "שלח תשלח" כתר חכמה, שלא שורין אלה באלה שמנה, להיות כולם עשר ספירות בכל נענוע ונענוע של נענועי לולב ומיניו בכל מצוה ומצוה).	ועל קן דצפורא דא אתמר וסכה תהיה לצל יומם וגו' (ישעיה ד ו) ואיהו לשון סכך שמסככת בה אימא על בניה אפרוחים דילה תלת הדסים ותרי בדי ערבות ולולב {ג ע"ב} או ביצים דא אינון אתרוגי דכל חד שיעוריה בכביצה ואלין דרשימין בהון[102] כתיב עלייהו (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים תלת הדסים רמיזין לתלת אבהן תרי בדי ערבות לתרי נביאי קשוט לולב צדיק כתמר יפרח (תהלים צב יג) אתרוג רמיז לשכינתא סוכה רמיזא לאימא דמסככת עלייהו הא אינון תמניא לקבל יאהדונה"י דאיהו חושבן סוכ"ה[8] (כ"ו ה"ס ואלין דלא נטלין אלין סימנין בידיהון כתיב בהון שלח תשלח כתר חכמה דלא שריין אלין באלין תמני' למהוי כלהו עשר ספירן בכל נענוע ונענוע דנענועי דלולב ומיניו בכל פקודא ופקודא):

ועל קן דציפורא דא - מה שאמרנו עכשיו שהציפורים הן זו"ן, והקן המסכך עלייהו אימא עלאה, דעלה נאמר לא תקח וכו'. וכן אמר בתיקון ו' (כב ע"ב) דקן ציפור היא סוכה, אימא עילאה כו', ע"ש: **אינון אתרוגי דכל חד כו'** - שגם היא כלולה מו"ק, ור"ל, שלכך נאמר ביצים {ג ע"ב} לשון רבים: **כתמר** - דאיהו לולב כפות תמרים (ויקרא כג מ): **תמניא לקבל כו'** - דזו"ן הן הוי"ה אדנ"י, והן כלולין באימא עילאה[103]: **שלח תשלח** - כ"ח[104]: **ואת האם[105]** - היא אימא עילאה: **ובכל פקודא ופקודא** - ר"ל, וכן בכל פקודא צ"ל[106] ע"ס כלילין בה.

ועל הצפור הזו רמזו רבנן באגדה של [בבא] בתרא, שרבה בר בר חנה שהיה הולך בספינה, וראה את אותה ציפור שהים מגיעה עד קרסוליו, ומיהו הצפור כאן, אחד	ועל האי צפור קא רמיזו רבנן בהגדה דבתרא דרבה בר בר חנה דהוה אזיל בספינתא וחזא להההיא צפרא דימא מטא עד

– מאיר התיקון –

[100] דהיינו בחי' ז"א ונוק'.

[101] עי' לקמן כו ע"ב לא פרחה לעילא.

[102] עי' זהר (חלק א דף צה ע"א): עבד קב"ה כתרין תתאין דלא קדישין לתתא וכל אינון דלא אתגזרו יסתאבון בהון ורשימין בהון ומאי רישומא אית בהון דאתחזי בהו שי"ן דל"ת ולא יתיר ובגין כך [אסתאבון] (ויסתאבון) בהו ואתדבקון בהו בתר דאתגזרו נפקין מאלין ועאלין בגדפוי דשכינתא ואתגליא בהו יו"ד רשימא קדישא את קיימא שלים ואתרשים בהו שד"י ואשתלים בקיומא שלים.

תרגום: הקדוש ברוך הוא עשה כתרים תחתונים שאינם קדושים למטה, וכל אותם שלא נמולים נטמאים בהם, ורשומים בהם. ומה הרשום שיש בהם, שנראה בהם שי"ן דל"ת ולא יותר, ולכן נטמאים בהם ונדבקים בהם. אחר שנמולים יוצאים מאלו, ונכנסים בכנפי השכינה, ומתגלה בהם יו"ד הרישום הקדוש, אות הברית השלם, ונרשם בהם שד"י, ונשלמים בקיום שלם.

[103] עי' מש"כ רבינו בהגה"ה (הו"ד בהערה 8), וזהו הטעם לעניין נטילת הלולב בתוך הסוכה.

[104] כתר חכמה.

[105] תוקן על פי הכת"י. במהדורת וילנא לא נדפס כד"ה בפני עצמה.

[106] נראה פי' הר"ת "צריך להיות".

מהאפרוחים הללו, או מאותם ביצים. אפרוחים כמו פרחים, שאינם גמר פרי, מלמטה למעלה, או מִשֵּׁש הבנים שהם מלמעלה למטה תחת האם העליונה, שהרי הביצים הם מצד האם התחתונה, שהיא ביצה. האפרוחים מצד של הצדיק מלמטה למעלה, אלא לא היה אלא מהאפרוחים הללו, וצדיק שמו. עמוד אחד מהארץ עד לרקיע, והים מגיע עד קרסוליו, אלו נצח והוד, שהאם העליונה היא ים שמתפשט לחמישים שערים, עד קרסולי אותו העוף.

קרסולוי ומאן צפור הכא חד מאלין אפרוחי או מאינון ביצים אפרוחים כגון פרחים דלאו אינון גמר פרי מתתא לעילא או מבנים שית דאינון מעילא לתתא תחות אימא עלאה דהא ביצים מסטרא דאימא תתאה אינון דאיהי ביצה אפרוחים מסטרא דצדיק מתתא לעילא אלא לא הוה אלא מאלין אפרוחי וצדיק שמיה עמודא חדא מארעא עד רקיעא וימא מטי עד קרסולוי אלין נצח והוד דאימא עלאה איהי ימא דאתפשטת לחמשין תרעין עד קרסולוי דההוא עופא:

דבתרא - פי׳ דמסכת ב״ב (עג ע״ב)[107]: **אזיל בספינתא** - פי׳ שירד אל הים שהוא ים החכמה[108]: **ומאן ציפור כו׳** - הזוהר שאיל על איזה ספי׳ מזו״ן הוא רומז כאן: **כגון פרחים כו׳** - ר״ל, ו״ק הכלולין ביסוד, דתרין וי״ן הן ת״ת ויסוד (זהר בראשית יח ע״א), ובת״ת הן באור ישר מעילא לתתא, וביסוד מתתא לעילא באור חוזר[109]: **דהא ביצים כו׳** - הוא ראיה לדבריו דבנים הם תחות אימא עילאה, ע״כ יש לספק מאן, או מבנים, דגם הם ציפורים. ומה דלא קראן אפרוחים, דאפרוחים הן דלאו גמר פרי. או מאפרוחים ומפרש, **אלא לא הוי כו׳** - ויש לפרש הכל על רבב״ח, דרבב״ח מפרש שלא תטעה (דציפרא) [דציפורים] הוא מבנים, לכך קאמר דימא מטי כו׳, דקאי על צדיק כמו שמפרש והולך: **עמודא חדא כו׳** - דרבב״ח קאמר שם ורישיה מטא לשמיא: **מארעא עד רקיע** - דכן כתיב (דבה״י א׳ כט יא) כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד כו׳[110]: **איהו ימא** - ים בגימ׳ חמישים.

כדוגמא זה, יו״ד הוא עשר, ה׳ חמש, עשר פעמים ה׳ הם חמשים, עשר בכל ספירה מחמש האלו מחסד עד הוד, היסוד לוקח את כולם ונקרא כ״ל, כלול מהחמשים הללו, והכסא שלמטה ים המלח, כסא הדין.

כגוונא דא יו״ד איהו עשר ה׳ חמש עשר זמנין חמש אינון חמשין עשר בכל ספירה מאלין חמש מחסד עד הוד[111] יסוד נטיל לון כלהו ואיקרי כ״ל כליל מאלין חמשין וכרסייא דלתתא ים המלח כסא דין:

כגוונא דא כו׳ - דהיא[112] נקראת י״ה על שם או״א, דהיא כלולה משניהם: **כל** - ג״כ גימ׳ נו״ן: **וכרסיא דלתתא** - היא מלכות, ור״ל כאן דקאי ג״כ על מט״ט[113] דימא, דמטי עד קרסולוי היא שכינתא תתאה, שג״כ נקראת ים כמו שמפרש והולך, והוא ג״כ מארעא עד רקיע, שהיא מרכבה לתרוייהו כמ״ש והולך, והוא בדמותא דצדיק, דבחול ע״י מתייחדין, ובשבת ע״י צדיק ח״י

– מאיר התיקון –

[107] ז״ל שם: רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזלינן בספינתא וחזינן ההוא ציפרא דקאים עד קרצוליה במיא ורישיה ברקיע ואמרינן ליכא מיא ובעינן לחות לאקורי נפשין ונפק בת קלא ואמר לן לא תיחותו הכא דנפלת ליה חציצא לבר נגרא.

תרגום: אמר רבה בר בר חנה, פעם אחת היינו מהלכים בספינה וראינו את אותו ציפור העומד עד קרסוליו במים וראשו ברקיע. ואמרנו אין מים וצריכים לחות לקרר את נפשותינו ויצאה בת קול ואמרה לנו אל תפחדו כאן שנפל הפטיש לנגר.

[108] עי׳ לקמן מד ע״ג היינו בינה שנקרא ים שמתמלאת מחכמה.

[109] עי׳ דברי רבינו לעיל א סע״א.

[110] והוא דלא כתרגום של הפסוק הזה שבידינו (תרגום רב יוסף), שם הוא: וסביל כל מה די בשמיא וכל מה די בארעא. אמנם לכאורה כוונת רבינו לדברי הזהר (ח״ב קטז ע״א): כי כל בשמים ובארץ, ותרגם יונתן, דאחיד בשמיא ובארעא.

[111] עי׳ רע״מ פנחס רכג ע״ב. ועי׳ לקמן נא ע״ד ד״ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

[112] אימא עלאה, עי׳ לקמן יז סע״ב בדברי התיקו״ז עצמו.

[113] עי׳ לעיל א ע״ב, ועי׳ ליקוטי תורה בראשית מט״ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה.

עלמין[114]: **ים המלח** - דמלח הוא דין כידוע[115] והוא מלכות, וז״ש כסא דין, דתרין כסאות, כסא רחמים וכסא דין, והן אימא עילאה ואימא תתאה[116], והן ג״כ תרין ימים, דים דומה לרקיע כו׳ עד דומה לכסא הכבוד (מנחות מג ע״ב), וז״ש ים המלח כסא דין.

עוף שהוא צפור שלו, הוא מטטרו״ן, עליו נאמר ״כי עוף השמים יוליך את הקול״, הקול של קריאת שמע, שהוא כולל ששת ימי החול, ושולט עליהם, ונוטל אותו הקול ופורח בו עד העמוד האמצעי, שהוא ״קול יהו״ה על המים״ ואין מים אלא תורה (ב״ק יז ע״א), והוא ״קול יהו״ה בהדר״, עד ששה קולות, והוא השביעי להם באם.

עוף דאיהו צפור דיליה איהו מטטרו״ן עליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) קול דקריאת שמע **דאיהו** כליל שית יומין דחול **ושליט** עלייהו **ונטיל ההוא** קול **ופרח** ביה עד **עמודא דאמצעיתא דאיהו** קול ה׳ על המים (תהלים כט ג) **ולית מים אלא** תורה **ואיהו** קול ה׳ **בהדר** (שם ד) **עד שית** קלין **ואיהו שביעאה** לון **באימא**:

עליה אתמר כי כו׳ - מביא ראיה דמט״ט נקרא צפור: **שית יומין דחול** - הן ו״ק דיצירה: **דאיהו קול** - מביא ראיה דקול הוא עמודא דאמצעיתא, דו״ק הן תורה: **ואיהו שביעאה לון** - ר״ל, מט״ט הוא קול השביעי לו״ק, דאיהו שליט עלייהו כנ״ל: **באימא** - ר״ל, מצד אימא התחתונה, הוא קול השביעי, דלכך נאמר (תהלים כט ט) יחולל אילות[117].

״ובעל כנפים יגיד דבר״ זו תפלה, שמגיעה לה עד צדיק ח״י העולמים, כולל שמונה עשרה ברכות, שבהם נאמר ״וברכות לראש צדיק״, חי העולמים. ותפלה היא דיבור שרוכבת עליו, והוא מרכבה אליה בימות החול, וזו שכינה, וזה אדנ״י. קול רוכב בפיו, זה יהו״ה, וסוד הדבור ״אדנ״י שפתי תפתח וגו״, והוא מרכבה לשניהם, כדוגמא זה יאהדונה״י. וכך עולה מלא״ך כחשבון שני שמות כאחד, ולכן נקרא מלאך, שר הפָּנים, שעל ידי שליח זה מתייחדים בששת ימי החול.

ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) **דא צלותא דמטי לה עד צדיק** ח״י עלמין כליל ח״י **ברכאן דאתמר בהון וברכות לראש צדיק** (משלי י ו) **חי העולמים**[118] **וצלותא איהי דבור דרכיבת עליה ואיהו מרכבה לגבה ביומין דחול ודא שכינתא ודא אדנ״י** קול **רכיב בפומוי דא יהו״ה ורזא דדבור אדנ״י שפתי תפתח וגו׳** (תהלים נא יז) **ואיהו מרכבה לתרוייהו כגוונא דא יאהדונה״י והכי סליק מלא״ך כחושבן תרין שמהן כחדא ובגין דא אתקרי מלאך שר הפנים**[119] **דעל יד שליחא דא מתיחדין בשית יומין דחול:**

– מאיר התיקון –

[114] עי׳ פסקא הבאה.

[115] עי׳ שער המצות עקב כוונות הבציעה.

[116] מלכות (שעה״פ חיי שרה), ועי׳ זהר ח״א נ ע״א, ועי׳ אפיקי ים ב״ב עג ע״ב וז״ל, אימא תתאה דמתפשטא בי׳ עד הוד דילי׳, שכמו באצי׳ אימא עילאה בינה מתפשטת בז״א עד הוד והם נ׳ תרעין דילה, כמו כן אימא תתאה מלכות דאצי׳ הוא י״ם חמשים תרעין מתפשטת במט״ט דאגנות עולי׳ עד הוד שלו שמטטרו״ן כולל ו״ק כידוע, עכ״ל.

[117] עי׳ לקמן נב ע״א ש״יחולל אילות״ הוא כינוי לספירת המלכות.

[118] עי׳ לעיל הערה 47.

[119] והנה מו״ר ניקד הפָּנים, שאין יסוד מצד אחור. אמנם עי׳ לקמן קמח ע״ב: א׳ אורפניא״ל ואיהו מטטרו״ן אור פניא״ל ובגין דא אתקרי שר הפנים. [תרגום: א׳ אורפניא״ל, ווהא מטטרו״ן, אור פניא״ל ולכן זה נקרא שר הפנים.] בהגר״א: **א׳ אור כו׳** - שמתלבש בתוכם דוגמת הכתר כו׳ אותיות הוי״ה והכתר הוא א׳ שמתלבש בתוכם אי״ה או״ה, וכ״ה כאן כמו שמפרש והולך א׳ אור פניא״ל ואיהו מט״ט שהוא אדם דרכיב עליהון כמש״ל ס״ג א׳ וש״מ והוא כתרא דלהון וע״ל ת״ה ואע״ג שה׳ אור נהיר בה׳ גוונין הוא לפי הגוונין אבל האור בעצמו הוא פשוט א׳ לבד כמ״ש בתוספתא פ׳ יתרו ונק׳ אור פניאל שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות) והנה החיות הן מתפרדין ולפנים הן אחד והן בסיומן שכולן הן אל ושם הוא נהיר בפנימיותם שהן אל וזהו פניאל שם הוא אור דנהיר בהון וז״ש אור פניאל ואמר ובג״ד אתקרי שר הפנים שהוא בפנים דלהון כו׳.

ועי׳ עמק המלך (שער ה - פרק לב): כמו שזעיר הוא ז׳ ספירות מחסד ולמטה, והעקר הוא ת״ת, כן אדם הראשון הוא זעיר, וחנוך הוא ת״ת, וכמו שהת״ת כולל הזרועות והרגלים, כן חנוך דהיינו מטטרון כולל גם הוא כל השבעה, ולזה נקרא שר הפָּנים. ונקרא גם כן שר הפַּנים, מפני

דבר דא צלותא - דצלותא היא מלכות שנקראת דבר[120], כמ״ש לקמן: **דמטי לה כו׳** - שמשם זיווג השכינה: **ורזא דדיבור אדנ״י כו׳** - שמשם הדיבור, ולכך אומרים אותו קודם התפלה שהיא דיבור[121]: **כגוונא דא כו׳** - שע״י מתייחדים: **שר הפנים** - דאיהו (כדוגמת) [בדוגמת] הצדיק [פנים] בין זו״ן:

אבל ביום שבת, לא עולים שני שמות אלו שהם עמוד האמצעי ושכינה, ולא מתייחדים על ידי שליח אלא בצדיק חי העולמים, ועליו נאמר ״כי עוף השמים יוליך את הקול״, הקול של קריאת שמע. ״ובעל כנפים יגיד דבר״ דיבור של תפלה. ולא על ידי שליח, ולכן ״צדיק יסוד עולם״ הוא. ״ויכולו״, שהוא כולל הכל, ובו מתייחדים שני שמות אלו, ועל שני שמות אלו נאמר ״אז ירננו עצי היער״. ונענה מלאך מתוך אש משמים ואומר ״הן הן מעשה מרכבה״ (חגיגה יג ע״א), והיו מתקבצים מלאכי השרת כמו בשמחת חתן וכלה. אמר רועה הנאמן ברוך יהיה הנר הקדוש שאמר דברים אלו, לייחד בהם את הקב״ה עם שכינה.

אבל ביומא דשבתא לא סלקין תרין שמהן **אלין** דאינון עמודא **דאמצעיתא ושכינתא ולא** מתייחדין על ידי **שליח אלא בצדיק** חי עלמין **ועליה אתמר כי עוף השמים יוליך את** הקול קול דקריאת שמע ובעל כנפים יגיד דבר דבור **דצלותא ולא** על ידי שליח **ובגין דא וצדיק** יסוד עולם (משלי י כה) **הוא ויכולו** (בראשית ב א) **דאיהו** [ג ע״א] כליל **כלא** וביה מתייחדין תרין שמהן **אלין** ועל תרין שמהן **אלין אתמר אז ירננו כל עצי היער** (תהלים צו יב) **ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן מעשה מרכבה**[122] **והוו** מתקבצין **מלאכי** השרת {ד ע״א} כבמזמוטי חתן וכלה[123] **אמר רעיא מהימנא**[124] בריך יהא **בוצינא קדישא**[125] דאמר מלין **אלין ליחדא** בהון קודשא בריך הוא **ושכינתא**:

אז ירננו - דאז בגימ׳ ח׳, דהן ח׳ אותיות דתרין שמהן הנ״ל: **ירננו** - הן קול ודיבור: **עצי היער** - שהן נקראין עץ החיים ועץ הדעת[126]: **ונענה מלאך** - הוא מט״ט כנ״ל: **מגו אשא משמיא** - הוא (זו״ן) [מדו״ן], שז״א נקרא שמים (זהר בראשית דף טו ע״ב), ושכינה נקראת אשא (לקמן ח ע״א): **ואמר הן** {ד

– מאיר התיקון –

שהוא שר הכולל כל הז׳ רואי פני המלך, והוא דיוקנא של זעיר ממש, וכמו שזעיר הוא כולל ז׳ ספירות כן מטטרון כולל ז׳ רואי פני המלך.

וכן עי׳ פרדס רמונים (שער טז פרק ו): שר הפנים דהיינו מטטרון כמפורסם שמו מטטרו״ן שר הפנים. וקראו הנה שר הפנים, להראות שכמו שצדיק שר ב׳ פנים שהם ידו״ד אדנ״י דהיינו חשמ״ל כן המלאך הזה שר הפנים האלו, ולכן ראה שר הפָנים מתוך שר הפָנים.

ועי׳ דברי רבינו בתז״ח ב ע״ד: **וחזא ליה מגו מטטרון כו׳ -** נ״ל דחילוף גירסא יש כאן, דכאן צ״ל, מגו שר הפנים ואצל צדיק צ״ל מגו מט״ט דאיהו שדי. דת״ת נקרא פנים, כידוע בסוד ״ופני לא יראו״. וכן אמר בהקדמת תיקו״ז (ו ע״א) דהוי׳ איהו מפתחות הפנימים, ע״ש, ע״כ.

ועי׳ עולת תמיד (שער כללות התפילות): מטטרו״ן כי הוא שר הפנים מושל עליהם לתת לכל אחד שפע הראוי ונמשך לו, והוא בתוכם כלב בתוך הגוף וזהו עולם היצירה.

120 עי׳ תז״ח כא ע״ד: משכיל על דבר ימצא טוב דבר דא אספקלריא דלא נהרא ימצא טוב דא אספקלריא דנהרא.

121 עי׳ בשער היחודים (פרק ב): כי הנה הבל וקול ודבור הנה ההבל הוא במלכות לבד, והקול הוא ת״ת לבד, והדבור הוא במלכות בהצטרפה עם הת״ת.

122 עי׳ מלואים אות ד.

123 בכל מה שמתבונן האדם למטה הוא מאיר ומזהיר אותו הענין למעלה, וכשמתבונן בשמותיו ית״ש ובאורם אשר באצילות, הוא מעורר גילויים למעלה, ונמשך ממילא אור קדושתם למטה ג״כ, כי כל גילוייו שבאצילות הוא רק בשביל העולמות בי״ע. ועי׳ באד״ר (קלה ע״א) כי ע״י דרשת הרשב״י ותלמידיו בהי״ג תיקונים, הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה. וכן הוא ג״כ בהקדמת זוהר בראשית (ב ע״א) וכן בהקדמת תיקונים (ג סע״ב) (כללים ח״א ג ע״ד).

124 עי׳ יהל אור ח״א ל ע״ד ז״ל: רעיא מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א׳ ממשה רבע״ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב״י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו. ועי׳ לעיל הערה 69.

125 רשב״י כנ״ל הערה 70.

126 עה״ח ז״א ועה״ד נוק׳ עי׳ ריש שעה״פ.

ע״א} **הן כו׳** - שאלו (הב׳) [הג׳] שמות הן מעשה מרכבה, שנעשה[127] מרכבה לתרוייהו כנ״ל: **והוו מתקבצי מה״ש** - דבשעת היחוד ופניהם וכנפיהם כו׳ כמ״ש לקמן: **כבמזמוטי חתן וכלה** - הן יחוד תרין שמהן הנ״ל, שנקראו חתן וכלה כידוע (לקמן כו ע״א):

קום אליהו הנביא לכבוד הקב״ה ושכינתו, ויתעוררו עמך שאר הנביאים, ועשה לו קן בחבור הזה, ולכל המחנות שהולכים מגורשים אחר הקב״ה ושכינתו, לחברם בחבור הזה, שתמצא בו מנוחה למחנות הללו של הנשמות, שהולכים מגורשים מהשכינה, שהיא יחידה ״איכה ישבה בדד״, ולהמצא בו מנוחה למחנות הקב״ה, שנאמר בהם ״הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון״, ואין שלום אלא הקב״ה.

קום אליהו נביאה ליקרא דקודשא בריך הוא ושכינתיה ויתערון עמך שאר נביאי ועביד ליה קנא בהאי חבורא ולכל משריין דאזלין מתתרכי בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה לחברא לון בהאי חבורא לאשתכחא ביה נייחא לאלין משריין דנשמתין דאזלי מתתרכין משכינתא דאיהי יחידאה איכה ישבה בדד[128] (איכה א א) ולאשתכחא ביה נייחא למשריין דקודשא בריך הוא דאתמר בהון הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון (ישעיה לג ז) ולית שלום אלא קודשא בריך הוא:

קום לחברם בחבור הזה, שהרי כשיש בישראל משכילים מאלו שנאמר בהם ״והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע״, זה שנקרא ספר הזהר, שיודעים לעבוד את רבונם, ולהוציא אזכרות של השמות של הקב״ה ושכינתו בכוונה, ולחברם בקול של קריאת שמע ובדיבור של תפלה, שהם שני השמות יאהדונה״י, שבהם כלולים כל ההויות והכנויים ועשר הספירות, כמה מלאכים שהם חיות המרכבה, ושרפים ואופנים וכל עשר הכתות, שכלולים בהם, שמשמשים את עשר הספירות כולם, ״ופניהם וכנפיהם פרודות״ לפיו כנגד [אדצ״ל לקבל[129]] האזכרות הללו, שהן

קום לחברא לון בהאי חבורא דהא כד אית בישראל משכילים מאלין דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) דא דאתקרי ספר הזהר דידעין למפלח למאריהון ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך הוא ושכינתיה בכוונה[130] ולחברא לון בקול דקריאת שמע ובדבור דצלותא דאינון תרין שמהן יאהדונה״י דבהון כלילן כל הוויין וכנויין ועשר ספירן כמה מלאכין דאינון חיוון דמרכבתא ושרפים ואופנים[131] וכל עשר

– מאיר התיקון –

[127] המט״ט.

[128] בהקד״ת (דף ב׳ ע״א ד׳ ע״א י׳ ע״א) וכן בתיקון ו׳ (דף כ״ג ע״א ע״ב) וברע״מ תצא (רע״ח ע״א ושם רע״ז ב׳) אמר כי גם המלכות דבריאה, הנה בחובין דישראל יכילת לאתחללא בין אומין דעלמא, אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני ה׳ הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (דע״ה ח״א עז ע״ד).

[129] עי׳ דברי רבינו לקמן מא ע״ד ד״ה ואינון שזה לשון של מקבל.

[130] עי׳ זהר ח״ב רנא ע״א: זכאה חולקיה מאן דידע גנזי דמאריה ליחדא ליה ולקדשא ושמיה (שמא) דמאריה תדירא למזכי ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי:

ועיי״ש ביהל אור: וזהו ללמוד ע״מ לעשות, וזהו המעשה שאמרו (אבות סוף פ״ג) כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו׳. וע״ז אמרו (אבות סוף פ״א) לא הלמוד עיקר אלא המעשה.

עי׳ דברי רבינו לקמן קי״ג ע״ב ד״ה אבל אינון דידעין כו׳ - ר״ל לכוין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בוריין כל שם האיך יוצא משם הוי״ה דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן בשכינה והוי״ה בקב״ה כמש״ל סוף תכ״ה וז״ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו׳ בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז״ש בכל פקודא ופקודא כו׳ למינו כו׳ וההויות משונות בנקודות וכמש״ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש״ל ק׳ א׳ דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו׳ ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע״ה טו״ר כנ״ל, ובד״ה ואמר: דיחוד הוי״ה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון וז״ש מעשר אמירן במחשבתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א״ח ט׳ ד׳ עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח״ו שלא תפול שום מחשבה וז״ש ובההוא זמנא כו׳, קה ע״ד ד״ה דאשתכח וז״ל, הוי״ה הוא נשמתא ונוק׳ הוא גופא כמש״ל ס״ג ב׳ ומסט׳ דגופא ועמש״ש ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור הכל שם אחר והוי״ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הוי״ה כנ״ל ס״ת נ״ה דהיא א׳

יאהדונה"י, בין בקריאת שמע בין בתפלה, בין בשירות ותשבחות והודאות, שבכל אזכרה שיוציא מפיו בכל מקום ובכל דיבור, צריך לכוון הדבור באדנ"י, וקול ביהו"ה, וליחדם כאחד ביחוד, שהוא יחיד נעלם שמחבר אותם ומיחד אותם כאחד, ובו צריך הכוונה שלא תלוי לומר בו קול ודבור אלא מחשבה.

כתות דכלילן בהון דמשמשין לעשר ספירות כלהו ופניהם וכנפיהם פרודות (יחזקאל א יא) לפומוי לקבל **אלין** אזכרות **דאינון יאהדונה"י** בין בקריאת שמע בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות דבכל **אזכרה** דיפוק מפומוי בכל **אתר** ובכל ממלל **צריך** לכוונא דיבור **באדנ"י** קול ביהו"ה וליחדא לון כחדא ביחודא **דאיהו** יחיד נעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא וביה צריך הכוונה דלא תליא למימר ביה קול ודבור **אלא מחשבתא**[132]:

דאיהו יחיד נעלם - ר"ל א"ס כמ"ש בהקדמה ב' (יט ע"א) ולית [בך] דידע (בך) כלל ובר מינך כו':

כשיורד הקב"ה בקריאת שמע, נאמר בחיות "ואשמע את קול כנפיהם", בעשרה מיני הלולים: בשיר פשוט שהוא י', כת"ר. כפול, שהוא י"ה, חכמ"ה ובינ"ה. משולש, ביה"ו שהוא חס"ד גבור"ה תפאר"ת. מרובע ביהו"ה, שהוא נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת. ששומרים את הצפור הקדוש, ישראל ביניהם, וקוראים בה לישראל שהוא העמוד האמצעי. והיינו, "שמע ישראל", הרי יורד אליה, צריך לקשרו עמה וליחדם ביחוד אחד ללא פרוד כלל, ולכן מי ששח ביניהם, אותה שיחה עבירה היא בידו.

כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע **אתמר** בחיון **ואשמע את** קול כנפיהם (שם כד) בעשר מיני הלולים בשיר פשוט **דאיהו** י' כתר כפול **דאיהו** י"ה חכמה ובינה משולש ביה"ו **דאיהו** חסד גבורה תפארת מרובע ביהו"ה **דאיהו** נצח הוד יסוד מלכות דנטרין צפרא קדישא **ישראל** בינייהו וקראן בה **לישראל דאיהו** עמודא **דאמצעיתא** והיינו שמע **ישראל** (דברים ו ד) **הא** נחית לגבה צריך **לקשרא** ליה בהדה וליחדא לון ביחודא חדא **בלא** פירודא כלל ובגין **דא** מאן דשח בינתים עבירה **היא** בידו **ההיא** שיחה:

צריך לקשרא ליה כו' - שצריך מקודם להניח תפילין, דבשעת ק"ש יהיה קשור בתפילין ומייחד בק"ש:

(ולמה) קושרים אותו עמה, לא"ח עם ד', כלולה מארבע פרשיות, כדי שלא יהיה פורח ממנה, ותשאר יחידה, "איכה ישבה בדד". ולכן קושרים אותו עמה בכמה קשורי תפילין, בכמה קשורי ציצית, שלא יזוז

(**ואמאי**)[9] קשרין ליה בהדה **לאח** עם ד' כלילא **מארבע** פרשיין בגין **דלא יהא** פרח מינה **ואשתארת** יחידא **איכה** ישבה בדד (איכה א א) ובגין **דא** קשרין ליה בהדה בכמה קשורי

– מאיר התיקון –

אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכ"ה שם הוי"ה בכל העולמות כולהו שהן אדם א' בכללו וז"ש ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמיזין בהוי"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' ר"ל א"ס והוא בכתר שמשם הכל א' דהוא א' אבל הכל בא"ס, ודף קב ע"ד ד"ה דרכי וז"ל, הוי"ה הוא בעד"א והשם הוא בונק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים דהוי"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתי' כמש"ו וכגוונא דא כו' ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו שהוא ח"ו קצוץ חטא אדה"ר.

[131] עי' לקמן כד ע"ב מלכות מקנן באופן.

[132] עי' לש"ו הקדו"ש מב ע"ד, תחילת הכוונה מוכרח להיות דווקא לשם הוי"ה ואם בא להוסיף בכוונה יכול להוסיף שהוא עצמות א"ס יחיד פשוט המתגלה בשם זה, ומכאן רואים שתחילת הכוונה בכל האזכרות הוי"ה אדנ"י והם נעשים משולבות ע"י אור א"ס שבהם כי א"ס עצמו נתגלה בשם הזה הנכתב בהוי"ה ונקרא באדנ"י ע"י התלבשו ויחודו באצילות כדי לברוא העולמות ולקבל העבודה מברואיו.

גם בתפילה שהוא בקול ודיבור ובזו"ן צריך להעלות בהכוונתו למעלה למעלה עד רום המעלות כי אין לזו"ן אלא מה שנמשך להם מלמעלה כי הם כולם א' (דע"ה ח"ב קלח ע"ב)

ממנה. וכל קשר הוא מצד של האות י׳. ושני קשרים הם, שהם קשר של ראש, הקשר של זרוע שמאל, והם י׳ י׳ מן יאהדונה״י.	דתפלי בכמה קשורי דציצית דלא יזוז מינה וכל קשר איהו מסטרא דאת י׳[133] ותרין קשרין אינון דאינון קשר דרישא קשר דדרועא שמאלא ואינון י׳ י׳ מן יאהדונה״י:

ואמאי קשרין - צ״ל ״ובמאי״, ור״ל כיצד קושרין:

יהו״ה, ארבע פרשיות התפילין, ״וראו כל עמי הארץ כי שם יהו״ה וכו״. אדנ״י, ארבעה בתי התפילין, ״אהי״ה אשר אהי״ה״, מבפנים של התפילין, בעשרים ואחד אזכרות התפילין של ראש, ובעשרים וא׳ אזכרות התפילין של יד, וזו האם העליונה, תפילין של רבונו של עולם, קוראים לו תפילין על ראש העמוד האמצעי, מכסה אותו האם בכנפיה שהן רצועות התפילין, וקושרים אותו ישראל עם השכינה התחתונה בתפילין של יד, ולו אומרים ״שמע ישראל״, הבן של זקן הזקנים, וזו חכמה עליונה, ועל שמו נקרא העמוד האמצעי ישראל, שיר א״ל, שיר משמאל, שיר של לוים, א״ל מימין, של הכהנים. העמוד האמצעי ישראל, כולל את שניהם.	יהו״ה ארבע פרשיין דתפלי וראו כל עמי הארץ כי שם י״י וכו׳ (דברים כח י) אדני ארבע בתי דתפלין אהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד) מלגאו דתפלין בכ״א אזכרות דתפילין דרישא ובכ״א אזכרות דתפילין דיד ודא אימא עלאה תפלי דמארי עלמא קרינן ליה תפילין על רישא דעמודא דאמצעיתא כסי ליה אימא בגדפהא דאינון רצועין דתפלי וקשרין ליה ישראל בשכינתא תתאה בתפילין דיד וליה אמרין שמע ישראל ברא דסבא דסבין[134] ודא חכמה עלאה ועל שמיה איתקרי עמודא דאמצעיתא ישראל שיר אל שיר משמאלא שיר דלוים אל מימינא דכהניא עמודא דאמצעיתא ישראל כליל [ג ע״ב] תרוייהו:

אדנ״י ד׳ בתי דתפילין - הוא בשל יד[135] כדלקמן (ח ע״ב י ע״ב) ע״ש, ולא נחית הכא (אלא) לפרושי [אלא] שם הוי״ה ואדנ״י דאיתנייהו בתפילין, ומפרש והולך דתפילין דרישא הוא דז״א הוי״ה, ודיד דנוקבא. והתפילין דז״א הוא אימא עילאה[136], וזהו תפילין של ראש ותפילין של יד אנו מניחין לקשר זו״ן[137]: **ודא אימא כו׳** - ר״ל, השם אהי״ה: **וקשרין ליה ישראל כו׳** - ר״ל, דתפילין דרישא אנו מניחים בבחינת ז״א שהוא מניח[138], אבל תפילין של יד אנו מניחין בבחינת עצמנו לקשר זו״ן: **ברא דסבא** - לפי שנאמר (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, והוא בכור שנוטל ב׳ חלקים דידיה ודנוקבא[139]: **דסבא דסבין** - שחג״ת נקראו סבין: **שיר דלוים** - שהוא גבורה: **אל מימינא** - חסד:

החכמה יורדת בברכת הכהן בימין, ובו הרוצה להחכים ידרים (ב״ב כה ע״ב). האם חכמה נחית בברכה דכהנא בימינא וביה

– מאיר התיקון –

[133] עי׳ שער מאמרי רשב״י (נז ע״א): סוד קשר תפלה של יד, צורת יו״ד, כי היוד הוא יסוד, ובתוכו מלובשין ההארות ארבע מוחין שבה.

[134] עי׳ א״ז רפח ע״ב שע״ק נקרא סבא דסבין.

[135] ד״ז לכאורה צ״ע שכן לשון התיקו״ז הוא שיש כאן גם בתים והרי בתפילין של יד אין ד׳ בתים כי אם אחד בלבד. ועוד עי׳ לקמן י ע״ב שבפירוש מבאר שתפילין של יד הוא הבית החמישי, וצ״ע.

[136] הם מוחין דז״א והם באים מיסוד דאמא.

[137] לכן התפילין הם בחי׳ יסוד עי׳ לקמן י ע״א.

[138] היינו ״מרא עלמא״, קב״ה.

[139] דהיינו שז״א לוקח ב׳ חלקים של הדעת. עי׳ אד״ז רצא ע״א: וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא והאי ירית לברתא וברתא מניה אתזן ועכ״פ מכאן ברא ירית ולא ברתא, ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא, ומניה אתזן ברתא, כמה דכתיב (דניאל ד) ומזון לכלא ביה (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא).
תרגום: וכשמאירים אלה או״א עליו, כלם נקראים תפלין של ראש. והבן הזה לוקח את כולם ויורש את הכל, ואת זה הוא מוריש לבת, והבת ממנו נזונית. ועל כל פנים נשמע מכאן שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו ולא הבת, וממנו נזונית הבת כמו שנאמר ״ומזון לכלא ביה״ [מזון לכל בו]. (ואם תאמר כל זה וזה נקרא צדיק וצדק, באחד הם ואחד הכל).

יורדת בקדושת הלוים משמאל, ובו הרוצה להעשיר יצפין (שם). עמוד האמצעי, הקשר של שניהם, היחוד של שניהם, אף כך יסוד חי העולמים. הקשר של העמוד האמצעי והשכינה התחתונה באיזה מקום, בתפלה, שבו כלולים שמונה עשרה ברכות, ובו מתייחדים שני שמות כאחד, הם יאהדונה״י. וחבורם של שני השמות צריכים [לעשות] בחשאי. וסוד הדבר ״בעמדם תרפינה כנפיהן״, בעמדם ישראל בתפלת העמידה, החיות תרפינה כנפיהם, שלא להשמיע בהם קול, ששם ״קול דממה דקה״, קדש הקדשים, שהוא בעמידה, משום ששם בא המלך.

הרוצה להחכים ידרים **אימא** נחית בקדושה דליואי **משמאלא** וביה הרוצה להעשיר **יצפין** עמודא **דאמצעיתא** קשורא דתרוייהו **יחודא** דתרוייהו **אוף** הכי יסוד ח״י עלמין קשורא דעמודא **דאמצעיתא** ושכינתא **תתאה באן אתר בצלותא** דביה כלילן ח״י ברכאן וביה מתייחדין {ד ע״ב} תרין שמהן כחדא **אינון יאהדונה״י** וחבורא דתרין שמהן צריכין **בחשאי** ורזא דמלה[140] בעמדם תרפינה כנפיהן (יחזקאל א כד) בעמדם **ישראל בצלותא** דעמידה חיון תרפינה כנפיהם **דלא** למשמע בהון קלא דתמן קול דממה דקה (מלכים א׳ יט יב) קדש הקדשים **דאיהו** בעמידה בגין דתמן קאתי **מלכא**:

להעשיר יצפין - שנאמר (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה, והוא[141] מסט׳ דבינה: **קשורא דתרוייהו** - בתפילין דרישא: **יחודא דתרוייהו** - בק״ש, וזהו {ד ע״ב} יב״ק[142], (ו)ע״כ הוא סוד ק״ש. ועכשיו הוא מפרש סוד תפלה: **בחשאי** - דבור בלא קול[143]: **קדש הקדשים** - יסוד דנוקבא ומל׳ דידה:

שהרי ברוח גדולה וברעש גדול ובאש, שנשמעים בהם כנפי החיות, לא בא המלך, אלא בקול דממה דקה, שהיא אחר רוח רעש ואש, והיא רביעית להם, ועֲליהם אמר יחזקאל, וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת. הרי הם שלש, שרוכבים בהם שלש האותיות הו״ה. קול דממה דקה, זו י׳ מן הוה״י, והיא י׳ מן אדנ״י, שם בא המלך שהוא יהו״ה, שכל הוי״ה ששולטת ה׳ על ו׳, ה׳ על י׳, נקבה היא ההוי״ה, כמו טפה של נקבה כששולטת על הטפה של זכר, היא בת.

דהא ברוח גדולה וברעש ובאש **דאשתמעון** בהון גדפי חיוון **לא אתא** מלכא **אלא** בקול דממה דקה **דאיהי** בתר רוח רעש **אש ואיהי רביעאה** לון ועלייהו **אמר** יחזקאל (א ד) **וארא** והנה רוח סערה **באה** מן הצפון ענן גדול **ואש** מתלקחת **הא** אינון תלת דרכיבין בהון תלת **אתוון** הו״ה קול דממה דקה **דא** י׳ מן הוה״י **ואיהי** י׳ מן **אדנ״י** תמן[144] **קא אתא** מלכא **דאיהו** יהו״ה דכל הוי״ה דשליט ה׳ על ו׳ ה׳ על י׳ **נוקבא איהי** ההוי״ה כגון טפה דנוקבא כד שליט על טפה דדכורא **בת איהי**:

דהא ברוח כו׳ - אינון ג׳ ספירות חג״ת דילה, דאינון כנפי ג׳ החיות אריה שור נשר: **אלא בקול כו׳** - דאיהו דמות אדם רביעאה: **ועלייהו כו׳** - רוח מסט׳ דת״ת, ענן מסט׳ דחסד כמ״ש בתז״ח (ד ע״ב), ולכך כתיב גדול, ואש מסט׳ דגבורה: **קול דממה כו׳** - דבה הוי״ה מהופכת כדלקמן: **כגון טיפה כו׳** - שלכך איש מזריע תחלה יולדת נקבה (נדה דף לא ע״א), דאז נקבה שליט על דכורא:

בא אליהו וכל ראשי הישיבה והשתטחו לפניו, ואמרו, סיני סיני מי יכול לומר דברים

אתא אליהו וכל מארי מתיבתא **ואשתטחו**

– מאיר התיקון –

[140] עי׳ לעיל הערה 63.

[141] צפון, וכן עי׳ זהר ח״ג רכד ע״א, וכן ע״ח אצילות ב׳.

[142] עי׳ מלואים אות ה. ועי׳ זהר ח״ג רכט ע״א: יב״ק בחושבן אדני במעשה יהו״ה בדבור אהי״ה במחשבה.

[143] ועי׳ לעיל ג ע״ב שדיבור הוא בבחינת מלכות וקול הוא בבחינת ו״ק.
לאפוקי ק״ש שצריך להיות בקול רם, וכן הוא לעניין חזרת הש״ץ.

[144] עי׳ לקמן צב ע״ב: **בראשית תמן יבש** – כל מקום שאומר ״תמן״ אינו בשלימות.

לפניך, אלא בקול דממה דקה שבפיך בא המלך. קום אליהו, תתקן לבושי המלך והמלכה, שאתה כהן, שתתקן לקדוש ברוך הוא ארבעה בגדי לבן, וארבעה בגדי זהב למלכה, שנאמר בה "כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה".

קמיה **ואמרו סיני סיני מאן יכיל למימר מלין קמך אלא** בקול דממה דקה דבפומך **קא אתי מלכא קום אליהו תקין לבושי מלכא ומטרוניתא דאנת כהנא תקין ליה לקודשא בריך הוא ארבע בגדי לבן וארבע בגדי זהב למטרוניתא דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה** (תהלים מה יד):

סיני - הוא רעיא מהימנא[145]:

ארבעה בגדי לבן כולם רחמים בשם של יהו"ה, ואין מי שמוחל [מכפר] בהם עריות אלא הוא. ארבעה בגדי זהב, כולם דין, מצד של אדנ"י, ואין מי שמוחל על עבודה זרה אלא היא, ששולטים שפחה במקום גברתה. כשמו כן כסאו כן לבושו. ובלבושים הללו לא מתלבש עד כעת מיום שנחרב בית המקדש, שהרי כתוב "אלביש שמים קדרות", ובשכינה נאמר "אל תראני שאני שחרחורת", משום שהיא בגלות, והכסא שלה פגום בחטאי ישראל, ששם הנשמות של ישראל. ולכן אשרי מי שמתקן לה כסא בתפלתו במצות שלו, מאחר שהוא כסא פגום בגללם, ומסתלק שם יהו"ה משם, שהוא לא שורה במקום פגום, זהו שנאמר "כל איש אשר בו מום לא יקרב", כמו כן כאן לא שורה בנשמה פגומה.

ארבע בגדי לבן כלהו רחמי בשמא דיהו"ה **ולית מאן דמחיל בהון על עריין אלא איהו**[146] **ארבע בגדי זהב כלהו דינא מסטרא דאדנ"י ולית מאן דמחיל על עבודה זרה אלא איהי דשלטאן שפחה באתר דגבירתה כשמיה כן כרסייה כן לבושיה ובאלין לבושין לא אתלבש**[147] עד כען מיומא **דאתחרב בי מקדשא דהא כתיב אלביש שמים קדרות** (ישעיה נ ג) **ושכינתא אתמר בה אל תראוני שאני שחרחורת** (שה"ש א ו) **בגין דאיהי בגלותא וכרסיא דילה פגימא בחובין דישראל דתמן נשמתין דישראל ובגין דא זכאה איהו מאן דתקין לה כרסיא בצלותיה דיליה בפקודין דיליה בתר דאיהו כרסיא פגים בגינייהו ואסתלק שם יהו"ה מתמן דאיהו לא שריא באתר פגים הדא הוא דכתיב כל איש אשר בו מום לא יקרב**[148] (ויקרא כב כ) **אוף הכי בנשמתא פגימא לא שריא**:

כשמיה כן כו' - ר"ל, דאע"ג דאני ה' לא שניתי כו' (מלאכי ג ו), מ"מ בכרסי', שם שליט שפחה ח"ו, כמו שמפרש והולך לקמן בסמוך: **כן לבושי'** - ואקרון בשמיה ד' בגדי לבן הוי"ה, ד' בגדי זהב אדנ"י כנ"ל[149]: **דתמן נשמתין כו'** - ולפיכך מטי תמן פגימא מסט' דנשמתין: **ואסתלק שם י"י** - דאיהו כלל אצילות, דתמן לא מטא פגימא[150]:

אשרי מי שמשלים נשמתו להשרות בה שם יהו"ה ועושה לו כסא אליו. ואשרי הפה שמתחבר בו הקב"ה עם שכינתו, שהיא תורת יהו"ה. ואשרי הוא מי שמלביש המלך והמלכה בעשר הספירות של בריאה שכלולים בשם יאהדונה"י, כשמו כן לבושיו. ומי שמתקין לו סוסיו,

זכאה איהו מאן דאשלים נשמתיה לשריא ביה שם יהו"ה **ועביד ליה כרסיא** לגביה **וזכאה פומא** דמתחבר בה **קודשא בריך הוא** עם **שכינתיה דאיהי תורת** ה' **וזכאה איהו מאן** דלביש **מלכא ומטרוניתא** בעשר ספירן

– מאיר התיקון –

[145] עי' לעיל ריש ד ע"א.
[146] עי' ירושלמי יומא לח ע"א שמכנסים מכפרים על העריות.
[147] עי' לקמן מב ע"א ד"ה עקר ביתא.
[148] לשון הפסוק "תקריבו".
[149] לפ"ז בע"כ ששם הוי"ה ב"ה הוא בסוד עולם האצילות ואילו שם אדנ"י הוא בסוד עולם הבריאה וכדלקמן ד"ה דכלילין.
[150] עי' לקמן י ע"א לא יגורך רע.

שנאמר בה "לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי", שהיא מרכבה שלו, שבימי השבתות וימים טובים הוא לבוש בלבושי מלכות, שהן עשר ספירות של בריאה. ובימות החול לבוש בעשר כתות של מלאכים שמשמשים אותם את עשר ספירות הבריאה, שעשר ספירות של האצילות הוא המלך בהם ועצמותם אחד בהם, הוא וחייו אחד בהם. מה שאין כן בעשר הספירות של הבריאה, שהם וחייהם אינם אחד, שהם ועצמותם אינם אחד. ועילת על הכל הוא מאיר בעשר ספירות של אצילות ובעשר הספירות של בריאה, ומאיר בעשר כתות של מלאכים, ובעשרה גלגלי הרקיע, ולא משתנה בכל מקום.

דבריאה דכלילן בשם יאהדונה"י כשמיה כן לבושוהי ומאן דתקין ליה סוסיא[151] דאתמר בה לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי (שיה"ש א ט) דאיהו מרכבה דיליה דביומי דשבתות ויומין טבין איהו לביש לבושי מלכותא דאינון עשר ספירות דבריאה[152] וביומי דחול לביש עשר כתות דמלאכיא[153] דמשמשי לון לעשר ספירן דבריאה דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון[154] איהו וגרמיהון[10] חד בהון אינון וחייוי[11] חד בהון מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריאה דלאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד ועילת על כלא הוא נהיר בעשר ספירות דאצילות ובעשר ספירות דבריאה ונהיר בעשר כתות דמלאכיא ובעשר גלגלי דרקיע ולא אשתני בכל אתר[155]:

דכלילין בשם יאהדונה"י - כנ"ל (ב ע"ב) דכל ע"ס כלולין בשני שמות אלו, וז"ש **כשמיה** באצילות, **כן לבושיה** בבריאה: **ועילת על כולא כו'** - בכל ד' עולמות אבי"ע חייהון אלהות[156], ולא אשתני כלל, ואין פגימה שולט:

קום יחזקאל הנביא לגלות את המראות הללו לפני השכינה, שנאמר בהם "ודמות החיות מראיהם כגחלי אש", בנקודי התורה, וטעמי התורה שעל האותיות. נאמר "ודמות החיות מראיהם כגחלי אש", אלו הם הנקודות. "בוערות כמראה הלפידים" אלו הטעמים, ובהם "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע". "והמשכילים", אלו האותיות, "יזהירו", אלו הנקודות שמאירות בהם, "כזוהר", אלו הטעמים. והשכינה כלולה מכולם, עליה נאמר "היא מתהלכת בין החיות", שהן החיות העליונות של נקודות הטעמים, וחיות התחתונות של נקודות האותיות, כמו זה ֻ, והם סגולת"א למעלה, שלש חיות עליונות שרמוזות י' י' י', בראשי תיבות יהו"ה יהו"ה יהו"ה, והם יהו"ה מלך

[ד ע"א] קום יחזקאל נביאה לגלאה אלין מראות קמי שכינתא דאתמר בהון ודמות החיות מראיהם כגחלי אש (יחזקאל א יג) בנקודי אורייתא וטעמי דאורייתא דעלייהו דאתוון אתמר ודמות החיות מראיהם כגחלי אש אלין אינון נקודין בוערות כמראה הלפידים (שם) אלין טעמי ובהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אתוון יזהירו אלין נקודין דנהרין בהון כזהר אלין טעמי ושכינתא כלילא מכלהו עלה אתמר היא מתהלכת בין החיות (יחזקאל א יג) דאינון חיון עלאין דנקודי דטעמי וחיון תתאין[157] דנקודי דאתוון כגוונא

– מאיר התיקון –

[151] עי' לקמן מג סע"א.

[152] עי' דברי רבינו בספד"צ כט כד חב אדם אתפשט וכו'.

[153] בימי החול וכן בכל משך זמן הגלות יורדים ומתלבשים הז"א ונוק' דאצילות במט"ט ומתייחדים שם (לש"ו דע"ה ח"א נג ע"ד). הם נקראים בשם מלאכים כי הם משמשמין לי' ספירן דבריאה (לש"ו כללים ח"ב צח ע"א).

[154] דרושי אבי"ע פ"ה ובספר הכללים כלל י"ג ענף ב' ושם כלל ז' ענף ב' (לש"ו). עי' לשונם הובא במלואים אות ו.

[155] עי' הערה 123.

[156] עי' ע"ח שער השמות פרק ב' שבעולם העשיה בחי' יחידה הוא אלקות גמור, ובעולם היצירה חיה אלקות גמור, ובעולם הבריאה נשמה אלקות גמור.

[157] עי' ביאור רבינו על ספד"צ לג ע"ד שחיוון עלאין הם חג"ת וחיוון תתאין הן נה"י. הנה"י הם בסוד בהמה, וכמ"ש בסתרי תורה (פ' ויצא קנא ע"ב) בסוד (בראשית כט ב) והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אבל בהחיות עלאין שבהחג"ת, שם שורה האור דשם מ"ה גימט' אדם והוא רוח האדם העולה למעלה (דע"ה ח"ב כב ע"ד). ועי' לקמן הערה 164.

יהו"ה מלך יהו"ה ימלך, פני שלשת החיות העליונות, שהן חסד גבורה תפארת. ולמטה סגול, שהם החיות התחתונות, פני נצח יסוד והוד, שרמוזים ביברכך יאר ישא, הנקודה של האמצע חיה ששמה אדם, כדוגמא זה ָּ, היא מתהלכת בין החיות, שהם שלש למעלה ושלש למטה, כדוגמא זה ָּ, היא רביעית לכל השלש ושביעית לשש, והסוד של שלש החיות התחתונות, עליהם הוא רומז "ויהי בשלשים שנה", ועל הנקודה שבאמצע רומז ברביעי, שהוא ארבע פני אדם, חכמה עליונה כ"ח מ"ה, שנאמר בו "דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", והכל בסוד הנקודות של אות ָּ.

דא ָּ **ואינון סגולת"א לעילא תלת חיון עילאין דרמיזין י' י' י' בראשי תיבין יהו"ה יהו"ה יהו"ה** {ה ע"א} **ואינון יהו"ה מלך** (תהלים י טז) **יהו"ה מלך** (שם צג א) **יהו"ה ימלך** (שמות טו יח) **אנפי תלת חיוון עילאין דאינון חסד גבורה תפארת ולתתא סגול דאינון חיוון תתאין אנפי נצח יסוד והוד דרמיזין ביברכך יאר ישא** (במדבר ו כד–כו) **נקודה דאמצעיתא חיה**[158] **ששמה אדם כגוונא דא** ה' **היא מתהלכת בין החיות דאינון תלת לעילא ותלת לתתא כגוונא דא** ָּ **איהי רביעאה לכל תלת**[159] **ושביעאה לשית ורזא דתלת חיוון תתאין עלייהו איהו קא רמיז ויהי בשלשים שנה** (יחזקאל א א) **ועל נקודא דאמצעיתא קא רמיז ברביעי דאיהי ארבע אנפי אדם חכמה עלאה כ"ח מ"ה**[160] **דאתמר ביה דמות כמראה אדם עליו מלמעלה** (שם כו) **וכלא ברזא דנקודי דאת** ָּ:

אלין מראות - שנאמר (יחזקאל א א) ואראה מראות כו': **דעלייהו דאתוון אתמר ודמות החיות** - דאינון מרובעין[161]: **מראיהון כגחלי אש אלין כו'** - דאינון עגולין כמ"ש לקמן (ה ע"ב): **ובהון והמשכילים כו'** - ר"ל, ועל האותיות ונקודות וטעמים נאמר והמשכילים כו': **חיון עילאין כו'** - כמ"ש סגולתא דטעמין לעילא, וסגול דנקודות לתתא, והכל על אות ה"א, ומפיק שבתוך הה"א, היא הנקודה המתהלכת בין החיות: **דרמיזיין י' י' י'** - והוא סגולתא {ה ע"א} וכן לקמן: **נקודא**

– מאיר התיקון –

[158] "חיה" נמחק בדברי רבינו בס"י טז ע"א, ובמקומו איתא "דא".

[159] עי' פת"ש נקודות טז וז"ל, נוקבא יש לה ג' שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז"א, הא' בעטרת היסוד, הב' בטבור, הג' בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז"א, בסוד כלת משה, עכ"ל.

עי' בביאור רבינו על ס"י (פ"א מ"א אופן ג) וז"ל, שֶם י"ב היא בדעת ששרשו בכתר, ע"כ. ועי' בלש"ו ביאורים ח"א נה ע"ג, שמקשה מתפילת ר' נחוניא בן הקנה שֶשֵם י"ב הוא ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה. ומתרץ הלש"ו שכל העד"א אחד הוא. והנה ראיה לדבריו מדברי רבינו על תיקו"ז פא ע"א ד"ה ביה איהו וז"ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א', עכ"ל [עי' עוד בלש"ו כללים ח"א סט ע"א וז"ל, ת"ת ויסוד אשר שניהם הם בקו האמצעי ואין יתרון ומעלה מזה על זה אלא רק מה שיצאו בב' יציאות ונבחנו לשניים שהרי הם שני ספירות מיוחדים, ע"כ]. לפי כל הנ"ל יתבארו בטוטו"ד עומק דברי רבינו בס"י, שאין כוונתו לספירת דעת בפרט, אלא לכללות כל העד"א הבנוי מכתר דעת ת"ת ויסוד כאחד.

[160] עי' ביאורים ח"ב מח ע"א ז"ל: הז"א אשר הוא נקרא אדם, והוא ע"י נשמת הפנימיות שלו שהוא השם מ"ה, וכנודע מהתיקונים הנה הוא ג"כ משום שאותו המ"ה הוא החכמה דז"א והחיה שבו, כי החכמה עלאה דאבא הוא ע"ב דיודי"ן, אבל החכמה דז"א הוא השם מ"ה דאלפי"ן. וזהו ג"כ אשר נקרא מ"ה שהוא החכמה דאבא והוא האותיות מ"ה מתיבת חכמה, כי כן הוא מלת חכמה ג"כ, שהוא כח מ"ה (זהר ח"ג כח ע"א). ועכ"פ הוא כי השם מ"ה שהוא שלימות הז"א ופנימיותו הנה הוא החכמה והחיה שבו, כי לעולם הוא שרק החכמה והחיה הוא הפנימיות. וכו' המוחין דגדלות שבו אשר מצד אבא שהוא עיקר המוחין דהחיה שבו, הוא לעולם רק השם ע"ב וכמ"ש בעגו"י (ענף ה) שהחכמה דכל פרצוף הוא השם ע"ב וכנודע.

מה שמבואר בתיקונים שהשם מ"ה דאצילות הוא השלימות דז"א דאצילות, עי' הקדמת תיקונים (דף ה' ו' ז') ועוד בכ"מ הכוונה הוא על הנרנח"י דהמ"ה עצמו, והם ג"כ ד' שמות עסמ"ב שבו כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע. וכשמקבל הז"א הע"ב דהמ"ה שהוא בחי' חיה שבו והוא הגדלות שני, אז הוא חוזר פב"פ.

[161] עי' לקמן ה ע"ב שאותיות הם מרובעות, ונקודות הם עיגולים.

דאמצעיתא כו׳ - היא מלכות שמתחלת בסוף הת״ת[162]: **ששמה אדם** - דתלת חיוון הנ״ל, אינון אריה שור נשר: **חכמה עילאה** - ר״ל, דהיא אתנטלית מחכמה[163], כמ״ש (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ, וחכמה נקראת, דביה אותיות כ״ח מ״ה, כ״ח הוא כ״ח אתוון דמילוי המילוי דשם מ״ה, והשם בעצמו הוא מ״ה גי׳ אדם:

״בחמשה לחודש״ זו האות ה׳, שהיא אלהי״ם, כנוי לשם יהו״ה, והיא הכסא, שכך עולה הכס״א בגימ׳ אלהי״ם. והיא כתר עליון, חמישית לארבע החיות העליונות, וחמישית לארבע התחתונות, והיא כסא לרבון הכל, אדון על הכל שהוא נסתר ונגנז. ואם תאמר, שסוד זה ראה יחזקאל, לא היה אלא דמות החיות האלה, ולא שראה חיות, אלא כמו מלך ששלח שטר בחותמו ודמות המלך רשום על שעוה. מחותמו שבספירות האצילות הוא דמות המלך ממש, ובספירות הבריאה חותם המלך, ובספירות היצירה ובמלאכים שהם חיות הציור של החותם בשעוה, ולכן נאמר במראות יחזקאל ״דמות כמראה אדם״ ״ודמות החיות״, ולא החיות ממש. [משל] למי שכל ימיו לא ראה מלך והיה בן כפר, ושאל בשבילו ורושמים לו על טבלה או על ניר את דמותו (חגיגה יג ע״ב).

בחמשה לחדש (יחזקאל א א) **דא את** ה׳ **דאיהי אלהי״ם כנוי לשם יהו״ה ואיהי כרסיא** דהכי סליק הכס״א כחושבן **אלהי״ם ואיהי** כתר עליון **חמישאה לארבע** חיוון עלאין **וחמישאה לארבע** תתאין **ואיהי כרסיא** למארי כלא **אדון** על כלא **דאיהו** טמיר וגניז **ואי תימא** דרזא **דא חזא** יחזקאל **לא** הוה **אלא** דמות דאלין חיוון **ולא** דחזא חיוון **אלא** כמלכא דשלח שטר בחותמיה ודיוקנא דמלכא רשימא על שעוה מחותמיה דבספירן דאצילות **איהו** דיוקנא דמלכא ממש ובספירן דבריאה חותמא דמלכא ובספירן דיצירה ובמלאכין דאינון חיוון ציורא דחותמא בשעוה[164] **ובגין דא אתמר** במראות יחזקאל דמות **כמראה אדם** (שם כו) ודמות החיות (שם יג) **ולא** החיות ממש למאן דכל יומוי **לא חזא** מלכא והוה בן כפר ושאיל בגיניה ורשימין ליה על טבלא **או** על נייר דיוקני:

בחמשה לחודש כו׳ - שעד כאן הוא בנקודות, ועכשיו הוא מדבר באות ה׳: **דאיהי אלהים** - דאית בה ה׳ אותיות: **כנוי** - בגימ׳ אלהי״ם: **לשם י״י** - דארבע חיות הנ״ל הן ד׳ אותיות הוי״ה: **ואיהי כרסיא** - ר״ל מלכות[165], שעכשיו מדבר בבחינה אחרת, ד׳ חיון עילאין הן ח״ב ג״ג[166], וד׳ חיון תתאין הן תנה״י כמ״ש בתיקוני ז״ח (דף עג[167]): **ואיהי כתר כו׳** - ר״ל, שמרמז ג״כ על כתר,

– מאיר התיקון –

[162] עי׳ דברי רבינו לקמן נ סע״ד: סיום תפארת הוא בטבור כמ״ש באד״ר (קמא ע״ב) ומשם ולמטה מעוי בדעת אתתקן, וע״ש, ובפ׳ משפטים (קכג ע״א). וכן התחלת הנוק׳ שם, שהיא נגד נה״י, כי שם הדעת שהוא ביסוד.

[163] עי׳ לקמן יב ע״ב.

[164] ד׳ חיות שהוא בבחי׳ הד׳ יסודות הכלליים ויש חיוון עלאין וחיוון תתאין (וכמ״ש בהקדמת תיקו״ז ה׳ ע״א ובכ״מ) והחיוון עלאין הם בבחי׳ הגלגלים [עי׳ זהר הרקיע זהר ח״ב ריא ע״א שזה רגמ״ן] שהם הד׳ יסודות העליונים דהיצירה והחיוון תתאין הם בחי׳ הד׳ יסודות ארמ״ע שהם הד׳ יסודות התחתונים דהיצירה ועל שם הפרטים שבו הנה נקרא הוא בשם עולם היצירה כי שם הוא כחות הציורים של כל הנמצאיים כולם דעולם העשיה וכן הוא הציור דכל האורות הנעלמים שבעולם הבריאה וכמ״ש בהקדמת תיקונים שם שהוא ציורא דחותמא בשעוה אך הפרטים עצמן דהיצירה אשר הם כבחי׳ כל חלקי הדצח״מ בכל פרטיהם ופרטי פרטיהם הנה הם נקראים בשם מלאכים כי הם משמשין לעשר ספירן דבריאה וכמ״ש בהקדמת תיקו׳ שם דף ד׳ ע״ב והם מלאכים ושלוחים לכל הכחות ופעולות הנעשים בעולם העשיה (כללים ח״ב צח ע״א).

[165] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ כט ע״ג וז״ל כלל האצילות הוא יה״ו ובחינת התפשטות של מלכות למטה הוא ה׳ כמ״ש למטה ובכסא שם אלהים שהוא ע״ה טו״ר ששם אלהים משתתף במלאכים ובכל העולמות ובבני אדם ואפילו בס״א אלהים אחרים.

[166] כלומר חכמה בינה גדולה גבורה. אמנם מאד קשה שזה יהיה שם הוי״ה אלא אם כן נגיד שזה באמת חו״ב ות״ת ועט״י, או שזה עטרין דחו״ב והדעת.##

[167] ז ע״ג ד״ה תלת טיפין.

כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א) כתר מלכות, ועלה אתמר כו׳ ע״ש[168]: **ואיהי כרסיא** - ר״ל, לכך נקרא אלהי״ם כנ״ל: **למארי כולא** - הוא א״ס.

(ויש נקודה שכל העולם תלוי תחתיה, כמו השמש אל התחתונים נראית לבני אדם תחת הרקיע כנקודת קמ״ץ, והיא גדולה מכל הארץ (נ״א אותיות) כמה פעמים, כל שכן נקודות התורה, לגבי גובהם ונראות לנו הנקודות.)	(**ואית נקודה דכל עלמא תליא** תחותה כגון **שמשא** לגבי **תתאין אתחזיא לבני נשא** תחות רקיע כנקודת קמ״ץ **ואיהו** כמה זמינן רב מכל **(אתוון)** [**נ״א ארעא**] כל שכן נקודין **דאורייתא** לגביה גובה דלהון **ואתחזיין** לן נקודין)[12]:
״ואני בתוך הגולה על נהר כבר״, זה נהר דינור, שנמשך ויוצא מלפניו, אלף אלפים ישמשו אותו, ורבוא רבבות של מלאכים עומדים לפניו, ״דינא יתיב וספרין ביה פתיחו״ [הדין יושב, והספרים נפתחו בו], שהם שלשת הספרים שנפתחים בראש השנה (ר״ה טז ע״ב), ובו טובלות הנשמות מזוהמתן בנהר דינור הזה, שמזוהמים בעולם השפל, וזה מטטרו״ן, בדמות של צדיק יסוד עולם, שהוא נהר דינור מצד הגבורה, ״נהר פלגיו״ מצד החסד, ״פלגי מים״, וזהו ״על נהר כבר״.	**ואני בתוך הגולה על נהר כבר** (יחזקאל א א) **דא** נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי **ואלף אלפין** ישמשוניה **ורבוא** רבוון דמלאכיא קדמוהי יקומון **דינא יתיב**[169] וספרין ביה פתיחו (דניאל ז י) **דאינון** תלת ספרין דנפתחין **בראש** השנה וביה טבלין נשמתין **בהאי** נהר דינור מזוהמתן דמזוהמין **בעלמא שפלה ודא** מטטרון **בדיוקנא** דצדיק יסוד **עלמא דאיהו** נהר דינור **מסטרא** דגבורה נהר **פלגיו** (תהלים מו ה) **מסטרא** דחסד **פלגי מים**[170] (שם א ג) **והאי איהו** על נהר כבר:

ג׳ ספרים - חג״ת כמ״ש לקמן בסמוך דאיהו נהר כו׳:

מה זה כבר, זה מטטרו״ן, רכב לעמוד האמצעי. ״וירכב על כרוב ויעף״, והוא ״רכב אש וסוסי אש״, כולל ששים רבוא מרכבות, ומצד של צדיק חי העולמים, הוא כולל שמונה עשר רבוא מרכבות, וזהו ״רכב אלהי״ם רבותיים אלפי שנאן״. ובעלי המשנה פרשוה (ע״ז ג ע״ב), שני (אלפים) שאינם משני רבוא, שהם כל רבוא עשרת אלפים, רבותים עשרים אלף, שְנַיִם שאינן, נשארו שמונה עשר אלף, שיורדים עם מטטרו״ן לקבל שמונה עשרה ברכות של תפילות ישראל, להעלותם לפני הקב״ה בחי העולמים צדיק יסוד עולם, ברכות לראש צדיק.

מאי כבר דא מטטרון רכב לעמודא דאמצעיתא וירכב על כרוב ויעף (תהלים יח יא) **ואיהו רכב אש וסוסי אש** (מלכים ב׳ ב יא) כליל שתין רבוא מרכבות ומסטרא דצדיק חי עלמין **הוא** כליל י״ח **רבוא** מרכבות **והיינו רכב אלהים רבותים אלפי שנאן** (תהלים סח יח) **ואוקמוה מארי מתניתין תרי (אלפי) שאינן** מתרין **רבוא דאינון** כל **רבוא עשרת אלפים רבותים עשרים אלפים תרי שאינן אשתארו** תמני סרי **אלפי** דנחתין עם **מטטרון** לקבלא י״ח **ברכאן** דצלותן **דישראל** לסלקא לון קמי **קודשא** בריך **הוא** בח״י עלמין צדיק יסוד עולם (משלי י כה) **ברכות לראש** [ד ע״ב] **צדיק** (שם ו):

– מאיר התיקון –

[168] שהכתר של כל עולם הוא בבחינת המלכות של העולם שלמעלה ממנו.

[169] עי׳ דברי רבינו בספד״צ ו ע״ג: [עי׳ אד״ר] (קכט ע״א) כד אתגלייא האי עת רצון וכלהו משתככין קמיה, הה״ד דינא יתיב, כלומר יתיב באתריה כו׳, ומניה נפיק התבסמות של עולם התהו, כידוע בא״ק וכן בא״א לצורך ז׳ הנקודות, ואתבסם דינא, וז״ש דינא יתיב באתריה, כי כל שהדין מתפשט הוא קשה, וכשהוא במקומו מתבסם. ועיי״ש ז ע״ד: אז דינא יתיב כנ״ל (ו ע״ג ד״ה ואמר רעוא), דינא יתיב באתריה, וכנ״ל (א׳ ע״ב) שהספרים הן המתקלא.

[170] עי׳ לקמן כב ע״ד ד״ה פלגי מים שזה גם מ״ד וגם מ״ן גם מים עלינוים וגם תחתונים, וכן הוא בדף כח ע״ג.

וירכב כו׳ - דכרוב ורכב הן שוין באותיותיהן: **וסוסי אש** - כנ״ל (ד ע״ב) דתקין לי׳ סוסי׳ כו׳[171]: **שיתין רבוא** - מסט׳ דו״ק:

״ואני בתוך הגולה״ זו שכינה, ״נפתחו השמים״ ה׳ רקיעים של היום השני, ה׳ של השמים שבה רשומים החיות שמקורם יו״ד ה״י וי״ו ה״י, יהו״ה, ״וארא מראות אלהי״ם״, חמשה [פעמים מוזכר] אור של יום הראשון, כנגד ה׳ ראשונה, כלולה מחמשה אור, שהוא אֲאֲאֲאֲ, ״פתוחי חותם קודש ליהו״ה״, וכל אל״ף מראה אהי״ה. ונקודות אלו עולות אלהי״ם, שבהם שבע נקודות, שלש למעלה, שלש למטה, חולם באמצע, ורקיע אחד שמיני להם, שנאמר בו ״ויתן אותם אלהים ברקיע השמים״.

ואני בתוך הגולה (יחזקאל א א) **דא שכינתא נפתחו השמים** ה׳ רקיעי **דיומא** (קדמאה)[13] ה׳ דהשמים דבה רשימין חיוון דמקוריהון (יו״ד ה״א **וא״ו** ה״א)[14] יהו״ה **וארא מראות אלהי״ם חמש אור דיומא** קדמאה לקבל ה׳ קדמאה כלילא מחמש **אור** דאיהו אֲאֲאֲאֲ {ה ע״ב} פְּתוּחֵי חוֹתָם[172] קדש לה׳[173] (שמות כח לו) **וכל אל״ף אחזי אהי״ה** ונקודין **אלין** סלקין **אלהי״ם** דבהון שבע נקודין תלת לעילא תלת לתתא חל״ם **באמצעיתא** וחד רקיעא תמינאה לון דאתמר ביה ויתן **אותם אלהי״ם** ברקיע השמים (בראשית א יז):

ה׳ רקיע דיומא תניינא - כצ״ל, שנאמר ביום השני ה׳ פעמים רקיע, וביום הראשון ה׳ פעמים אור: **דבה רשימין חיון** - ר״ל, ה׳ תניינא דאיהי מלכות, דבה אינון חיות[174]: **דמקוריהון יו״ד ה״י וי״ו ה״י יהו״ה** - כצ״ל, דחיות אינון יודי״ן כנ״ל (ד ע״ב[175]), וד׳ חיות אינון ד׳ יודי״ן דמילוי ע״ב, וההיא חי״ה דעל כולהון[176] רמיזא ביו״ד דהוי״ה פשוטה: **חמש אור** - דבהון רואין, לכך נקראין מראות: **ה׳ קדמאה** - בינה: **דאיהו א׳ כו׳** - סדרן [כ]צ״ל: קמץ, {ה ע״ב} צרי, חירק, חולם, שורק: **פתוחי כו׳** - אע״ג דשם בשור״ק בוא״ו, תירץ רשב״י בתיקון ע׳ (קס ע״א[177]) ע״ש: **וכל אל״ף כו׳** - ר״ל, אותיות של נקודות הן א׳ של אור: **אחזי אהי״ה** - דאיהו בבינה: **ונקודין אלין סלקין אלהי׳** - דכל נקודה עשר ורקיע ו׳ כמ״ש בתיקונים (ח ע״ב): **אלהים** - שלכך אמר מראות אלהים: **דבהון שבע נקודין** - ר״ל, אותן שהן נקודות לבד, משא״כ בקמץ: **תלת לעילא** - ר״ל, קודם לחולם[178]: **ולתתא** - אחר החולם: **דאתמר בי׳ ויתן כו׳** - שכללן בנקודה א׳ שהוא הניצוץ של הקמץ. וקבען ברקיע, שהוא הפתח של הקמץ[179]:

– מאיר התיקון –

[171] דהיינו שהם אותיות לנקודות נוק׳ לז״א, ועי׳ עוד לקמן מה ע״ג.

[172] והבינה שהיא הה׳ דהשם, הנה היא מתפתחת בהה׳ נקודות דפתוחי חותם (כמ״ש בתיקונים דף ה סע״א, ודף קס ע״א, ודף כא ע״א, ובריש תיקון יט דף לו ע״א) והם ה׳ אורות המתגלים מהה׳ גבורות שבה, שהם מנצפ״ך הכפולים, שהם השורש דה׳ מוצאות הפה כמ״ש בטנת״א (פרק ג) ובדרושי הצלם (דרוש ב), והוא ענין הפ״ר שהם הגימ׳ דמנצפ״ך, והם נמשכים ומתגלים ממוח הבינה דכל פרצוף (דע״ה ח״ב קמא ע״א).

[173] עי׳ מלואים אות ז.

[174] עי׳ א ע״ב ד״ה ואיהו, שכל החיות הם במלכות.

[175] בסגולתא.

[176] נוריאל או מט״ט עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ד ד״ה ואמר והחיות, ועי׳ תז״ח מב ע״א

[177] ז״ל: אמר ליה רבי אלעזר והא הכא שור״ק בנקודה חדא בפתוחי חותם והכא בתלת נקודין באתריה אמר ליה באתר דאית ו׳ איהו שור״ק בנקודה חדא באתר דלית ו׳ איהו שור״ק בתלת נקודין באתריה עלאה ואמצעיתא ותתאה.

תרגום: אמר ליה רבי אלעזר והרי כאן שורק בנקודה אחת בפתוחי חותם וכאן בשלש נקודות במקומות. אמר לו במקום שיש ו׳ הוא שורק בנקודה אחת, ובמקום שאין ו׳ הוא שורק בג׳ נקודות, במקומו עליון אמצע ותחתון.

[178] עי׳ לקמן קנא ע״א שחולם היא ת״ת, ועי׳ לעיל ה ע״א ריש העמוד שזה בסוף הת״ת, ועי׳ ס״י פ״ד מ״ד שהיכל הקודש היא במקום הת״ת. עי׳ לעיל ה׳ ע״א ענין האות ה׳ עם סגול וסגולתא.

[179] ניקוד קמץ הוא קו (״פתח״) ונקודה כזה: ֗ וכל נקודה היא אות י׳ ואז הוא בגימ׳ אלהים, והנקודה מרמזת לדעת המתפשט הכולל את כל הנקודות, והפתח הוא מקומם. ועי׳ עוד לקמן ד״ה באלין חמש, ועי׳ לקמן ט ע״א ד״ה מ״ב שכתוב שקמץ הוא חכמה.

ושבעה ניצוצות של נקודות אָאֵאָאָ, כנגד שבעה כוכבי לכת, שלשה מכאן ושלשה מכאן חמה באמצע, רביעי לכל השלשה, ושביעי לששה, והיא בצורת חולם. באלו החמש ״וקמץ הכהן משם מלא קומצו״. קמץ הוא י׳, כשנפתח בחמש נקודות הוא ה׳, חמש אצבעות, שבהן נפתח קומץ שהוא י׳ לחמשים שערי חירות. ואותיות י״ה כחשבון חלם, שהוא אמצעי, וחירק כחשבון ו״ה, ו׳ זרוע, ה׳ כתף. קמץ י״ד על כס י״ה״, והם רמוזים ב״יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה״, ובחמש אצבעות של יד שמאל, י״ד פרקים רמוזים ב״כוז״ו במוכס״ז כוז״ו״, והם כ״ח שנאמר עליהם ״ועתה יגדל נא כ״ח יהו״ה״, וכן עולה אי״ה או״ה כ״ח, שרמוזים ב״כסא כבוד מרום מראשון״.

ושבע נצוצי דנקודי אָאֵאָאָ לקבל שבע כוכבי לכת[180] תלת מכאן ותלת מכאן חמה **באמצעיתא רביעאה** לכל תלת[181] **ושביעאה לשית ואיהי בצורת** חל״ם **באלין חמש** וקמץ **הכהן משם מלא קמצו** (ויקרא ה יב) **קמץ איהו י׳ כד אתפתח בחמש נקודין איהו ה׳ חמש אצבעאן** דבהון **אתפתח קומץ דאיהי י׳** לחמשין תרעין דחירו[182] **ואתוון** י״ה כחושבן חל״ם **דאיהו אמצעי** וחר״ק כחושבן ו״ה **ו׳ דרועא ה׳ כתף** קמץ י״ד פרקין **דאצבעאן והאי איהו ויאמר כי** י״ד **על כס** י״ה (שמות יז טז) **ואינון** רמיזין יהו״ה **אלהינ״ו יהו״ה**[183] (דברים ו ד) **ובחמש אצבעאן** דיד **שמאלא** י״ד פרקין רמיזין כוז״ו במוכס״ז כוז״ו **ואינון** כ״ח **דאתמר עלייהו ועתה יגדל נא** כ״ח י״י (במדבר יד יז) **והכי סליק אי״ה**[184] **או״ה** כ״ח **דרמיזין בכסא כבוד מרום מראשון** (ירמיה יז יב):

ואיהו בצורת - ר״ל, החמה: **באלין חמש כו׳** - ר״ל, אלה ה׳ נקודות הן סתימין בחכמה, ששם קמץ[185] דרמיזין בקומץ דיד בסתימו, כעין יו״ד דאיהי בחכמה, ובבינה הן פתוחין ששם פתח, ושם פתוח לה׳ נקודות כל אחד בפרט, ורמיז לה׳ אצבעין בפתיחת היד, ורמיז לה׳ דאיהי בבינה: **הכהן** - כנ״ל (ד ע״א) דחכמה נחית בברכה דכהנא: **כחשבן** - ר״ל, חשבון דנקודין הוא במספר קטן[186]: **כי יד כו׳** - י״ד פרקין: **על כס יה** - דבהון אותיות י״ה כנ״ל: **אי״ה או״ה** - והן א׳ בחולם דהוא י״ה והוא אי״ה, וא׳ בחירק הוא או״ה, ושניהם בגי׳ כ״ח: **דרמיזין בכסא כו׳** - עד מקדשנו, כ״ח אותיות עם יו״ד אחר שי״ן דמקדשנו:

מיד שהסתלקו ״וילכו בלא כח לפני רודף״, ולכן פרשוה בעלי המשנה, כל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה (שבת קיט ע״ב), שהם שבעים שנים אחר אלף ומאתים שנים שנחרב בית המקדש, ויש מי שהוסיף וב׳ שהוא ע״ב, ויש מי שחושב אותם משביטל התמיד, משום שבדרגת יעקב תלוי קץ הגאולה, שדרגתו אמת, זהו שנאמר ״תתן אמת ליעקב״, שהוא סימן אלף מאתים ותשעים, ויש שמוסיפים בו ב׳, ״קרוב יהו״ה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת״, ״לדעת בארץ דרכך״, כמו כן כאן, ארץ, א׳, אל״ף, ר״ץ, מאתים

מיד **דאסתלקו וילכו בלא** כ״ח **לפני רודף** (איכה ו א) **ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין כל האומר אמן יהא שמיה רבא**[187] בכל כחו **קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה דאינון שבעין שנין בתר אלף ומאתן שנין דאתחרב בי מקדשא ואית דחשיב לון משבוטל התמיד בגין דבדרגא דיעקב תליא** קץ **דפורקנא דדרגיה אמת הדא הוא דכתיב תתן אמ״ת ליעקב** (מיכה ז כ) **דאיהו סימן אלף מאתים ותשעים**[15] **ואית דאוסיף ביה ב׳**[16] קרוב ה׳ לכל

– מאיר התיקון –

[180] עי׳ ס״י (פ״ד מ״ז) שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.

[181] עי׳ לעיל הערה 159.

[182] עי׳ זהר ח״ג רעז ע״א: תרעין דחירו דאינון חמשין תרעין דרחמי מסטרא דאברהם אבוהון. ועי׳ דברי רבינו על תז״ח כז ע״ג: כל חירות הוא בבינה בנ׳ תרעין דחירות שמתלבשין בעד״א.

[183] י״ד אותיות.

[184] עי׳ לקמן קמח ע״א ד״ה **א׳ אור כו׳,** ז״ל, שמתלבש בתוכם דוגמת הכתר כו׳ אותיות הוי״ה והכתר הוא א׳ שמתלבש בתוכם אי״ה או״ה.

[185] וכן הוא לקמן ט ע״א, ועיי״ש דברי רבינו ד״ה מ״ב, ודלא כמ״ש לקמן בדף קנא ע״א, וכן עי׳ בדברי רבינו קמז ע״ג.

[186] עי׳ לקמן הערה 1149.

[187] יש בו כ״ח אותיות.

ותשעים, לקיים בהם "אמת מארץ תצמח", כשיהיו בחוץ כחשבון אר"ץ, אבל גזר דינם שבעים שנה.

קוראיו לכל **אשר יקראוהו באמת** (תהלים קמה יח) לדעת **בארץ** דרכך (שם סז ג) **אוף הכי ארץ א' אלף** ר"ץ **מאתים ותשעים לקיימא בהון אמ"ת מאר"ץ תצמח** (שם פה יב) כד יהון לבר כחושבן **אר"ץ אבל גזר דינם שבעים שנים:**

מיד דאסתלקו - פי' דאתפגם הכסא, ואסתלק מינה שם הוי"ה כנזכר לעיל, דהוא אי"ה או"ה: **ואית דחשיב כו'**[188] - כלומר שחושב עשרים שנה קודם החורבן, דס"ל דעשרים שנה קודם החורבן בטל התמיד[189], והוי ליה משבטל התמיד אלף מאתים ותשעים, כמ"ש (דניאל יב יא) ומעת הוסר התמיד כו': **ואית דמוסיף בי' ב' כו'** - כמ"ש בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ד) בתר אלף ומאתן[190], וע"ב הוא לתשלום המאה של החורבן שהיה בפרט קטן תתקכ"ח[191], והקץ הוא מאה לאלף הששי מכוון, כמ"ש בתז"ח (ג ע"ג) ותנוח כו' לקץ הימין דאיהו ימינא[192], והוא חסד דיסוד, מאה דאלף הששי, וע"ש כמה קיצין: **אבל גז"ד כו'** - דהוא חבלי משיח, דבאמן יהא שמיה רבא ינצל מהן:

דבר אחר "והמשכילים", הם הנקודות, "יזהירו" שמאירים באותיות, שהם נקודות עגולות, אותיות מרבועות, שבאותיות נבראו ארבע חיות הכסא, שנאמר עליהם בענינו של יחזקאל "ודמות החיות מראיהם כגחלי אש", אלו הם נקודות התורה, שהן תשע, שבהן נבראו תשעה גלגלי הכסא. הכסא היא עשירי לתשעה גלגלים, שמאירים בהם עשר האותיות שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ובהם נבראו. וארבע האותיות שהן יהו"ה מאירות בארבע החיות, ובהן נבראו. ושם יהו"ה הוא העמוד האמצעי, אמת. ושכינתו תורת אמת, בה נברא הכסא שהוא אלהי"ם. והיינו "בראשית ברא אלהים", בתורה שהיא ראשית, ברא הכסא שהוא אלהי"ם, שכך עולה הכס"א לחשבון אלהי"ם.

דבר אחר והמשכילים (דניאל יב ג) **אינון** נקודי יזהירו דנהרין **באתוון דאינון** נקודין[193] עגולין **אתוון** מרובעין **דבאתוון אתבריאו ארבע** חיוון **דכרסיא דאתמר** עלייהו **בענינא** דיחזקאל ודמות החיות **מראיהם כגחלי אש** (יחזקאל א יג) **אלין אינון** נקודי **דאורייתא דאינון** תשעה **דבהון אתבריאו** תשעה גלגלי **דכורסיא כורסיא איהי** עשיראה **לתשעה** גלגלים דנהרין בהון עשר **אתוון דאינון** יו"ד **ה"א וא"ו ה"א ובהון אתבריאו וארבע אתוון דאינון** יהו"ה נהרין **בארבע** חיוון **ובהון אתבריאו ושם** יהו"ה **איהו** עמודא **דאמצעיתא אמת ושכינתיה** תורת **אמת בה אתבריאת**[194] **כרסיא דאיהי** אלהי"ם **והיינו בראשית ברא**

– מאיר התיקון –

[188] עי' הערה 15.

[189] עי' דניאל ח יד (לש"ו). ז"ל: ויאמר אלי עד ערב בקר אלפים ושלש מאות ונצדק קדש. וק"ק שכן אינו מובן פשרו מה לזה ולכאן. ואולי שגגה יצאה מפי השליט, ולכאורה כוונתו לדניאל יב יא: ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שמם ימים אלף מאתים ותשעים.

[190] עי' מלואים אות ח.

[191] נדצ"ל תתכ"ח, שהרי החרבן היה בתתכ"ח (עי' רש"י ע"ז ט ע"א ד"ה כי), עוד ע"ב זה תתק, ועוד אלף מאתיים ה' אלפים מאה.

[192] ז"ל: אתמר (דניאל יב) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימין ואיהו ק"ץ דדליג מן ד' מאה שנין דהוו עתידין לאשתעבדא במצרים היא ובנהא ואשתארו רד"ו רדו שמה מסטרא דימינא אתקריאת קץ הימין ומסטרא דשמאלא.

[193] עי' לקמן ז ע"ב ניצוץ י' רקיע ו'.

[194] היא ג"כ ראשית לנבראים, כי ממנה נברא הכל כמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ה' סע"ב ודף י"ב סע"ב), וכן היא שוכן בכולם בבחי' נשמה לנשמה, והוא שכינת עוזו ית"ש אשר מלא כל הארץ כבודו, ושוכן גם למטה, ואפס זולתה כלל וכלל, כי כל כוונתו ורצונו ית"ש וראשית גילויו בהקו וצמצום, ובא"ק, ובכל האצילות כולו, וכן בכל המציאות דהעולמות בי"ע, הוא הכל רק גילוי כבודו ומלכותו ית"ש, והוא ג"כ שכינת עזנו השוכן בישראל, והוא שמו ורצונו שהם במספר שוה (שעה"פ יתרו), כי שמו גימ' רצון, ונעשה הכל לגילוי כבודו ומלכותו ית"ש, כי הם כולם מאור המלכות דא"ס, אלא שגילוי כל תחתון הוא ע"י הצמצום שבכל א' כנ"ל, כי המלכות דא"ס אשר תואר המלכות הוא על בחי' המלכה ועצה, הנה שם הוא הרצון על כולם על כל גילויו הפרטיים דכל הנאצלים, ומתגלה רצונו בכל א' מהם בבחי' יציאה מן הכח אל הפועל ע"י צמצומים כנז' (כללים ח"א יט ע"ד ז"ל).

אלהי״ם (בראשית א א) **באורייתא דאיהי ראשית ברא כרסיא דאיהי אלהי״ם דהכי סליק הכס״א לחושבן אלהי״ם**[195]:

ד״א והמשכילים אינון נקודי – דלעיל (ד ע״ב) דריש והמשכילים על אותיות: **נקודין עגולין אתוון מרובעין** - כמו שמפרש והולך, דחיות אינון מרובעין וארבעה פנים כו׳, וגלגלי דכורסיא אינון עגולין, וגלגלי הכסא עם הכסא הן נשמות החיות דאינון לבושין לכסא, וכן הנקודין לאותיות, וכן שם מ״ה לשם הוי״ה[196]: **ושם י״י כו׳** - כאן מפרש האיך [אית] (איתברי) בשם הוי״ה הכסא:

ויש תורה של בריאה ותורה של אצילות, תורה של בריאה ״ה׳ קנני ראשית דרכו״, ותורה של אצילות ״תורת יהו״ה תמימה״, ובה ״תמים תהיה עם יהו״ה אלהיך״. ומן הצד שלה נאמר על ישראל ״בנים אתם לה׳״. ומנין לנו שתורה של אצילות היא תורת ה׳, שתלויה בשמו, אלא כך פרשוה ״זה שמי לעלם״, שמי עם י״ה שס״ה, זכרי עם ו״ה רמ״ח. תורה בחשבון אותיותיה תרי״א, ועם אנכי ולא יהיה לך, היא תרי״ג. והיינו ב׳ שנתוספה בתורה, ״זאת התורה אדם״, זה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ולכן ״כבוד חכמים ינחלו״, ופרשוהו רבני המשנה (אבות פ״ו מ״ג), אין כבוד אלא תורה. ויש כבוד נברא, ויש כבוד נאצל. מצד של תורה של בריאה, נאמר בישראל ״כי לי בני ישראל עבדים״, ומצד של אצילות ״בנים אתם ליהו״ה וגו״׳, ומעל לכל, עילת על הכל, שאין אלוה עליו ולא תחתיו ולא לארבעת צדדי העולם, והוא ממלא כל העולמות.

ואית אורייתא דבריאה[197] **ואורייתא דאצילות אורייתא דבריאה** ה׳ **קנני ראשית דרכו** (משלי ח כב) **ואורייתא דאצילות תורת** ה׳ **תמימה** (תהלים יט ח) **ובה תמים תהיה עם** ה׳ **אלהי״ך** (דברים יח יג) **ומסטרא דילה אתמר על ישראל בנים אתם לה׳** (שם יד א) **ומנא לן** {ו ע״א} **דאורייתא דאצילות איהי תורת** ה׳ **דתליא בשמיה אלא הכי אוקמוה זה שמי לעולם** (שמות ג טו) **שמי עם י״ה שס״ה זכרי עם ו״ה רמ״ח תור״ה בחשבן אתווי תרי״א ועם אנכי ולא יהיה לך איהי תרי״ג והיינו ב׳ דאתוספת בתורה זאת התורה אדם** (במדבר יט יד) **דא יו״ד ה״א וא״ו ה״א**[198] **ובגין דא כבוד חכמים ינחלו** (משלי ג לה) **ואוקמוה רבנן דמתניתין אין כבוד אלא תורה ואית כבוד נברא ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא דבריאה אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים** (ויקרא כה נה) **ומסטרא דאצילות בנים אתם לה׳** וגו׳ (דברים יד א) **ולעילא על כלא**[199] **עלת על כלא דלית אלוה עליה ולאו תחותיה ולאו לארבע סטרי עלמא ואיהו ממלא כל עלמין**:

ואית אורייתא כו׳ - ר״ל, דלא תיקשי היאך אמר אורייתא איהי שכינה, הא אורייתא איהי בבריאה, לכך אמר **ואית כו׳**: **ראשית דרכו** - דאיהי ראשית לנבראים (לקמן יב ע״ב): **תורת ה׳ תמימה** - תורת ה׳ **כנ״ל** (ד ע״ב) תמימה, שאין שולט שם שום פגם, ועלה נאמר (שיה״ש ד ז) כולך יפה רעיתי

– מאיר התיקון –

[195] כמו שנאמר בכל מעשה בראשית רק השם אלהי״ם, כי בו נתגלה בהעולמות בי״ע. ולכן הוה שם אלהי״ם גימט׳ הכסא, שהוא עולם הבריאה, מפני ששם הוא מתפשט ומתגלה, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (ה סע״ב) וכן הרב ז״ל (בלק״ת ריש פרשת בראשית) (הקדו״ש דף נא ע״ג).

[196] עי׳ רפ״ח ב׳ שהכל מושרש בשם הוי״ה פשוטה. ועי׳ לקמן לב ע״ב ד״ה והוא.

[197] עי׳ מלואים אות ט.

[198] מבואר בתיקונים שהשם מ״ה דאצילות הוא השלימות דז״א דאצילות, עי׳ הקדמת תיקונים (דף ה׳ ו׳ ז׳) ועוד בכ״מ הכוונה הוא על הנרנח״י דהמ״ה עצמו, והם ג״כ ד׳ שמות עסמ״ב שבו כי כל א׳ הוא כלול מעסמ״ב כנודע. וכשמקבל הז״א הע״ב דהמ״ה שהוא בחי׳ חיה שבו והוא הגדלות שני, אז הוא חוזר פב״פ והוא כמו שבארנו בספר הקדו״ש שער ג׳, שעיקר כל פרצוף הוא הרוח שבו, וכשנשלם לו כל הנרנח״י דהרוח אז הוא תכלית שלימותו (ביאורים ח״ב מח ע״ב ז״ל).

[199] דהיינו א״ק, עי׳ לקמן קלח ע״א.

ומום כו': **ובה תמים כו'** - כמ"ש לעיל (ד ע"ב) **דבנשמתא פגימה לא שריא כו': ה' אלהיך** - זו"ן[200] אורייתא דאצילות: **ומנ"ל כו'** {ו ע"א}- אע"ג דכתיב תורת ה', מ"מ מנ"ל דתליא בשמיה: **ועם אנכי כו'** - עיין בגמרא דמכות בסופה (כג ע"ב)[201]: **והיינו ב' דאתוספת** - ב' דבראשית: **זאת התורה אדם כו'** - ר"ל, ראיה דשכינה איתקרי תורה, דכתיב זאת[202] התורה, וראיה דתליא בשמיה, דכתיב אדם בגימ' מ"ה, **דא יו"ד כו': ובגין דא כבוד כו'** - ר"ל, דאמרנו דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד א"ל (זהר ח"א ח ע"א), ואורייתא דבריאה דנקראת כסא הכבוד: **ואית כבוד נברא כו' עד אסחר** - כפול לקמן (ז ע"ב) בהגהה, **ואית כבוד נברא כגוונא דכבוד כו'**, וכאן שייך כל המאמר דשם כולו:

והוא מקיף ומקבל בה יסורים ומחלות ומכאובים ביראת רבונו, אהבה בסופה, כדוגמא שבארוה בעלי המשנה על אלה בעלי הקשיות והמחלוקות הללו "את והב בסופה", ופרשוה (קידושין ל ע"ב) אהבה בסופה, מה שהיתה להם השכינה סוף כל הדרגות, קושיא ודין מצד הגבורה, חזרה [להיות] להם אהבה מצד הימין, אהבת חסד. ולכן (אבות פ"ד מ"ט) כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וזהו אהבה בסופה, וכל מי שאינו מקיימה מעושר לא יקיימה מעוני.	[ה ע"ח] [17]ולהיו למחר ומקבל בה יסורין ומרעין ומכלוכין בלחילו למארי להבה בסופה כגוונא למוקמוה מארי מתניתין[203] על לון מארי קושיין ומחלוקת לת והב בסופה (במדבר כה יב) ומוקמוה להבה בסופה למה להות לון שכינתא סוף לכל לרגין קושיא ודין מסטרא לגבורה[204] לתחזרת לון להבה מסטרא לימינא להבת חסד וכגין לא כל המקייס לת התורה מעוני סופו לקיימה מעושר והאי להיו להבה בסופה וכל מאן דלא מקיים לה מעושר לא יקיימה מעוני:

***ומקבל בה כו'** - כאן הוא ההגהה וחסר[205] ארבעה דרגין ביראת ה', וזהו סיומא דדרגא רביעאה: **ומקבל בה** - ר"ל, באהבת השכינה: **אהבה בסופה** - כמ"ש (איוב ח ז) ואחריתך ישגה מאד, כמ"ש (ב"ר פס"ו פ"ד) צדיקים תחילתן כו'[206]:

דרגה חמישית ביראת ה', פרשוה בעלי המשנה (אבות פ"ג מ"ט), כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת. שכל הקודם חכמתו ליראתו למה הוא דומה, למי שמסרו לו מפתחות הפנימיים ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים במה	[18]לרגא חמישאה ליראת ה' לוקמוהו מארי מתניתין[207] כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת לכל הקודם חכמתו ליראתו למה הוא דומה למי שמסרו לו מפתחות

– מאיר התיקון –

[200] דהיינו שזהו החיבור של הוי"ה ואלהים, והוא ג"כ החיבור של קב"ה ושכינתא הנזכר לעיל ד ע"ב.

[201] וז"ל: דרש רבי שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה וכו' אמר רב המנונא מאי קרא תורה צוה לנו משה מורשה תורה בגימטריא שית מאה וחד סרי הוי אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום.

[202] עי' זהר ויחי רטו ע"ב ורטז ע"א ש"זאת" היא מידת המלכות. וכן עי' זהר ח"ב לז ע"ב.

[203] עי' גמ' קידושין (ל ע"ב): לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער מאי את אויבים בשער אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה, עכ"ל.

[204] עי' דברי רבינו לקמן קסט ע"ב ד"ה **ופסקי הלכות דמאסו בת בגלותא אתמר כו' -** דעתה אין אנו סומכין על פסק אלא בראיות ופלפולא כמו שהוא בכל הש"ס ופוסקים אבל פסקי הלכות אינן אלא לעמי הארץ אבל לעתיד לבא שילמדו מפי משה הלכה למשה מסיני ושם אין קושיא ופלפול כלל.

[205] דהיינו שבגרסת התיקו"ז שבידינו חסר ביאור הנך ד' דרגין.

[206] ז"ל: רבי יצחק בר רבי חייא אמר הרשעים ע"י שתחלתן שלוה וסופן יסורין פותחין בברכה וחותמין בקללה מברכיך ברוך ואוררך ארור הצדיקים ע"י שתחלתן יסורין וסופן שלוה הם פותחין בקללה וחותמין בברכה אוררך ארור ומברכיך ברוך.

[207] ז"ל: רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין

יכנס. ובדרך סוד אדנ"י שָׁם י' יראת ה', ואלו ארבע האותיות הן מפתחות החיצוניים שלה, י' מן יהו"ה היא חכמה, וארבעת אותיות של השם הזה הן מפתחות הפנימיים, ולכן הקדימו בתפלה "אדנ"י שפתי תפתח", ואחר כך חותמים אותה בשם יהו"ה, ברוך אתה יהו"ה מגן אברהם. וכמו כן כאן הקדים שב"א שהיא יראה בשם יהו"ה, לאהבה שהיא קמ"ץ רחמים, שב"א מצד הגבורה. "כי באש ה' נשפט", קמ"ץ מימין, "וקמץ הכהן משם", משום שמעלין בקודש ולא מורידין. ולכן הקדימו שס"ה לא תעשה שהם יראה, לרמ"ח מצוות שהם אהבה, זהו שנאמר "זה שמי לעולם וכו'", שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה, רמ"ח.	הפנימיים ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים כמה יכנס[208] ובמרכז רזא למנ"י תמן י' ירחמ ה' ומלין למרכז למהוון מינון מפתחות החיצוניים דילה י' מן יהו"ה מיהו חכמה ומרכז למהוון להמי שמא מינון מפתחות הפנימיים וכגין דלא לקדימו בגלותא למנ"י שפתי תפתח (תהלים נא יז) ולבתר חתמין לה בשם יהו"ה ברוך אתה יהו"ה מגן אברהם ומוף הכי לקדים שב"א למיהי ירחמ בשם יְהוָ"ה[209] להאהבה למיהי קמ"ץ רחמי[210] שב"א מסטרא לגבורה כי באש ה' נשפט (ישעיה סו טז) קמ"ץ מימינא וקמץ הכהן משם (ויקרא ה יב)[211] כגין למעלין בקדש ולא מורידין וכגין דלא לקדימו שם"ה לא תעשה למינון לחילו לרמ"ח פקודין למינון רחימו הדא הוא דכתיב זה שמי לעלם וכו' (שמות ג טו) שמי עם י"ה שם"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח:

ובארח רזא כו' – דהוי"ה הוא תורה, ואדנ"י הוא יראה: **באש** - אותיות שב"א:

דרגה ששית ביראת ה', "והיה אמונת עתיך וכו'", אמונת סדר זרעים (שבת לא ע"א), עתיך סדר מועד, חסן סדר נשים, ישועות סדר נזיקין, חכמה סדר קדשים, ודעת סדר טהרות. אם יש יראת ה', כן, ואם לא לא. וסימן זמ"ן נק"ט. ואלו ששת סדרי המשנה בדרך סוד הם מעמוד האמצעי שכולל ששה סדרי משנה, ומי שרוצה לקחתו ללא שכינתו שהיא יראת ה', עליו נאמר "ונרגן מפריד אלוף", כאלו עשה קצוץ	לרגל שתיתלה ביראת ה' והיה למונת עתיך וכו' (ישעיה לג ו) למונת סלל זרעים עתך סלל מועד חסן סלל נשים ישועות סלל נזיקין חכמת סלל קדשים ודעת סלל טהרות מי ימכא יראת ה' מין ומי לא לא וסימן זמ"ן נק"ט ומלין שית סדרי משנה במרכז רזא מינון מעמודא לממצעיתא לכלול שית סדרי מתניתין ומאן דבעי לנטלא ליה בלא שכינתיה למיהי יראת ה' עליה למתמר ונרגן

– מאיר התיקון –

[208] עי' גמ' שבת לא ע"ב: אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בהי עייל.

[209] עי' לקמן יא סע"ב, ומשם נראה שהקמץ צריך להיות מתחת לה'. ועי' עוד לקמן כב ע"א ומש"כ ע"ז רבינו ד"ה יהו"ה.

עי' מש"כ רבינו (אדרת אליהו שמות לד לג): ענין המסוה הוא שם המפורש בנקודת השורש במוצאותיו כידוע. וידוע שהנקודה הוא בתוך ופנימות האותיות והוא אלף וכן אי"ק. אבל נקודות הפשוט ה' אחרונה בלא נקודה יראה וזהו ההפרש לשם המפורש. ועוד דכאן הכל נקבות חירק ושוא אבל הוא"ו הוא שוה שניהם במספר יב"ק, וזהו שזכה משה למסוה שהוא דרגיה כידוע. מסוה פנים ואחור. פנים דשמא מפרש ודאחור בשמא דנוק' והוא בצד שראו ישראל, וניקוד היא עיגולא בגו ריבועא חיות באופנים, אבל בה הוא משולב חיות עם האופנים. ועי' כללים ח"ב לד ע"ב, ז"ל, הוא בסוד כתיבת וקריאת השם בנקודותיו, שהוא בנקוד צבאות, שב"א קמ"ץ חולם, שהוא קריאת שם אדנ"י שמספרו ס"ה, והניקוד הנז' הוא מ"ו, והוא סוד מסו"ה ס"ה מ"ו, שמספרו קי"א כמספר אות אל"ף במלואו. וכן השם המפורש שהוא שם מ"ה בניקוד חולם צירי קמץ צירי, הרי מספר הניקוד הוא ס"ו, ועם השם עצמו שהוא מ"ה, הרי ג"כ מסו"ה קי"א כמספר אל"ף במילוי. והרי כולו הא'. את הזו"ן בשני בחי': אחד, בשם המפורש אשר הוא בז"א, אשר בזה הנה היא כלולה בו בהה' אחרונה. והשני, בהשם אדנ"י אשר בה, אשר בזה הנה הוא כלול בה, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ).

[210] עי' לקמן דף קנא ע"א ששב"א גבורה, וקמץ כתר.

[211] צ"ע, שכן אין פסוק בלשון זה "וקמץ הכהן משם" אלא או כמ"ש בויקרא ב ב "וקמץ משם מלא קמצו", או כמ"ש שם ה יב "וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו". ועי' מש"כ רמ"ז ח"ג מ ע"ב ש"פעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות". דהיינו שדברי חז"ל מצוי מאוד שאין מקפידים על דיוק לשון הפסוקים אלא על העיקר העניין המכוון בו.

ופירוד בין הקב"ה לשכינתו. וכדי שלא יעשו פירוד, אף על גב שלמד אדם ששה סדרי משנה ולא הקדים לו יראת ה' שהיא שכינתו, הקב"ה לא שורה אצלו. ולכן אם יש יראת ה' כן, ואם לא לא, כאלו לא היה כלום בידו.	[ה ע"ב] מפריל לגלוף (מקלי טז כח) כגלו עביד קלוץ ופכול בין קודשא בריך הוא ושכינתיה ובגין לגא יעבדון פכודא לף על גב לגולוף גגס שית סדרי משנה ולא לקדיש ליה ירגת ה' לגיהי שכינתיה קודשא בריך הוא לא שריא לגביה ובגין לא גי גיכא ירגת ה' גין ואי לא לא כגילו לא הוה כלוס בידיה

ובגין דלא יעבדון פירודא - ר"ל, דלא שריא קב"ה בלא שכינתיה:

אמונה היא האֵם העליונה, מצד החסד שבה קריאת שמע שהיא אמונה, והיא "עתיך" מצד הגבורה, שבו נאמר "ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'". חוסן הוא מצד של העמוד האמצעי. ישועות נקראת מצד של נצח, "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם", חכמה היא סדר קדשים שהוא הוד, ודעת הוא יסוד שהוא סדר טהרות.	לְמוּנָתָא לְהֵוֵי לְיִמְנָא עִלָּאָה מִסְטַרָא לְחֶסֶד דְּבָה קְרִיאַת שְׁמַע לְהֵוֵי לְמוּנָה וְהֵוֵי עַתִּיךְ מִסְטַרָא לְגְבוּרָה דְּבָה לְתַמָּר (וַיְקְרָא טז ג) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וגו' חֶסֶן לְהֵוֵי מִסְטַרָא לְעַמּוּדָא לְאֶמְצָעִיתָא יְשׁוּעוֹת לְתַקְרִיתָא מִסְטַרָא לְנֶצַח וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֶּר וְלֹא יִנָּחֵם (שְׁמוּאֵל א׳ טו כט) חָכְמָה לְהֵוֵי[19] סֵדֶר קָדָשִׁים לְהֵוֵיהוּ הוֹד וְדַעַת לְהֵוֵיהוּ יְסוֹד לְהֵוֵיהוּ סֵדֶר טָהֳרוֹת:

דבה ק"ש - דק"ש איהי בהיכל אהבה כידוע (שעה"כ שער ק"ש פרק ו', פע"ח שער ק"ש פרק כז), **שהוא חסד**, שנאמר בה ואהבת, וכן אומרים (מ)קודם אהבה רבה: **דאיהי אמונה** - דק"ש איהי אמונה, **שצריך** להאמין אחדות השם, וקיבול מצותיו, שלכך אומרים אח"כ אמת כו': **דבי' אתמר ואל כו'** - ר"ל שלא יבא בעת דדינא שליט, אלא בשעת החסד, ולכך צריך ללבוש בגדי לבן: **חסן כו'** - כמ"ש לקמן: **חכמה איהו סדר קדשים** - כמ"ש בעירובין (נג ע"ב) עלץ בנערה אהרונית עירנית כו'[212]: **ודעת איהי יסוד** - דכל ידיעה ביסוד, כמ"ש (בראשית ד א) והאדם ידע כו', וכל יסוד הוא דעת של פרצוף שלמטה כו'[213]:

ויש שיאמר בהפוך, מצד השכינה התחתונה היא אמונה, ומצד של צדיק שבו כלולים שני שמות אמ"ן, שהם יאהדונה"י, ובצדיק "עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ", ולכן נקרא סדר זרעים. עתיך הוא מצד של הוד, שהוא סדר מועד, שבו (פסחים יא ע"ב) אוכלים כל ארבע ותולים כל חמש ושורפים בתחלת שש. חוסן הוא מצד של העמוד האמצעי, שבו סדר נשים. ישועות הוא סדר נזיקין מצד הגבורה, שמשם כל הדינים יוצאים, למי שעושה נזק	וְאִית לְיֵימָא דְּהַפּוּכָא מִסְטַרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה לְהֵוֵי לְמוּנָה וּמִסְטַרָא לְצַדִּיק דְּבֵיהּ כְּלִילָן תְּרֵין שְׁמָהָן מ"ן לְמִינוֹן יְהֹוָה"י וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ לְמִקַּר זַרְעוֹ בּוֹ עַל הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית א יא) וּבְגִין דְּלָא לְתַקְּנֵי סֵדֶר זְרָעִים עַתִּיךְ לְהֵוֵי מִסְטַרָא לְהוֹד לְהֵוֵיהוּ סֵדֶר מוֹעֵד דְּבֵיהּ לָאוְכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ חֶסֶן לְהֵוֵיהוּ מִסְטַרָא לְעַמּוּדָא לְאֶמְצָעִיתָא (ו ע"ב) דְּבֵיהּ

– מאיר התיקון –

[212] ז"ל בשלימות: אמרו ליה רבנן לרבי אבהו הצפיננו היכן רבי אלעאי צפון אמר להן עלץ בנערה אהרונית עירנית והנעירתו אמרי לה אשה ואמרי לה מסכתא.

פי' רש"י: הצפיננו - הראנו, לשון צופיה הליכות ביתה (משלי לא): צפון - הוה מתחבא, דלא היו יודעים התלמידים להיכן היה, והיו שואלים ממנו: עלץ בנערה אהרונית עירנית והנעירתו - שמח הלילה בנערה אהרונית ועכשיו הוא ישן: אמרי לה אשה - אהרונית בת כהן, אחרונית מתה אשתו ראשונה וזו אחרונה: עירנית - בעלת חן וחריפה כאדם ער, והנעירתו לא היה יכול לישון: מסכתא - אהרונית מסדר קדשים, עבודת אהרן, אחרונית סיים אחרת והתחיל בזו, עירנית עמוקה וחמורה ומעוררת לומדיה.

[213] צ"ע מהו "כו'", הרי לכאורה אין מה להוסיף כאן ואם כוונתו לצטט כאן משהו שיש לו המשך, לא מצאתי מהו הדבר והי"ע. עי' לשון רבינו בפירושו לס"י ב ע"ג, וכן בפירושו לספד"צ כו ע"ב ד"ה ובכללא. ועי' לקמן פא ע"א ד"ה ביה איהו ז"ל, והכל אחד, כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א'.

והנה בדפוס וילנא בגליון כאן איתא "פי' מדה" וצ"ע למה מכוונים דבריהם.

לחבירו. חכמה נקראת מצד החסד, שבה (ב"ב כה ע"ב) הרוצה להחכים ידרים, והוא סדר קדשים, ועמו נצח זהו שנאמר "נעימות בימינך נצח". דעת שהוא סדר טהרות, והם ששה סדרי משנה, בסוד של "להט החרב המתהפכת", מרחמים לדין, ומדין לרחמים.	סלל נשיס יקועות לזיהי סלל נזיקין מסטרא דגבורה לתמן כל לינין נפקין למלן לעביד נזק לחבריה חכמה לתקריאת מסטרא לחסד לבה הרוצה להחכים ילריס ולזיהי סלל קלשיס ועמיה נצח הלא הוא לכתיב נעימות בימינך נצח (תהלים טז יא) לעת לזיהי סלל טהרות ולזינון שית סלרי מתניתין בדזא ללהט החרב המתהפכת (בלשיס ג כל) מרחמי לדינא ומדינא לרחמי:

מסט' דשכינתא כו' - שהיא נקראת אמונת ישראל[214]: **ומסט' דצדיק כו'** - ר"ל, דמסט' דתרוייהו נקראת אמונה, דמלכות כלולה ביסוד[215]: **דבי' אוכלין כו'** - ר"ל, דבסדר מועד מיתניא האי מתניתין: **כל ארבע כו'** - הו"ד היא אותיות דה"ו, ארבע וחמש ושש, וסוד דמתניתין מפ' בתיקונים (כט ע"ב) דתולין כל חמש הוא גלות אלף החמישי, ושורפין בתחילת שש החמץ דאינון הקליפות, וע"ז נאמר למועד קץ כו' (דניאל ח יט), וזהו סדר מועד: **חוסן כו'** - דשם מתחלת נוק'[216], ואשתו של אדם מעמידתו על רגליו, כמ"ש {ו ע"ג} ביבמות (סג ע"א), שלכך נאמר עזר כנגדו: **ישועות כו'** - דגבורות נקראין ישועות כידוע[217]: **ידרים** - דחסד נקרא דרום: **ועמיה נצח** - דנקרא דעת[218] ג"כ מטעם הנ"ל, הרוצה להחכים כו', וז"ש נעימות בימינך כו': **ברזא דלהט כו'** - דאינון טהור וטמא, אסור ומותר[219]:

דרגה שביעית ביראת ה', כל מי שיש בו יראת ה' בארנו בעלי המשנה שאין לו חוסר, זהו שנאמר "יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו", לא יהיה מאותם שנאמר בהם "וחושך מיושר אך למחסור", ולא יהיה לו חוסר בתורה אם הוא בעל תורה, שבלי תורה אין יראה, כמו שנאמר (אבות פ"ב מ"ה) אין בור ירא חטא. וכדוגמא שאין תורה בלי יראה, כמו כן אין יראה בלי תורה, ולא יהיה חסרון בביתו ולא במשנתו, לא יהיה חסרון בנשמתו ולא יהיה חסרון במעשיו הטובים, שאין חוסר ועניות כחוסר של תורה ומצוות טובות, כמו שבארוהו בעלי המשנה (נדרים מא ע"א)[220] אין עני אלא מתורה ומן המצוות,	לרגא שביעאה ביראת ה' כל מן לזית ביה יראת ה' לוקמוהו מלרי מתניתין לזית ליה חוסר הלא הוא לכתיב יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו (תהלים לד י) לא יהא מחינון למתמר בהון וחושך מיושר אך למחסור (משלי יח כב) ולא יהא ליה חוסר בלוריתא אם הוא מלרי תורה לבלאו לוריתא זית לחילו כמה לאת למר אין בור ירא חטא וכגוונא לזית לוריתא בלא לחילו לוף הכי זית לחילו [ו ע"ש] בלא לוריתא[221] ולא יהא חסרון בביתיה ולא במשנתיה ולא יהא חסרון בנשמתיה לא יהא חסרון בעובדוי טבין לזית

– מאיר התיקון –

[214] עי' זהר ח"א טז ע"ב וח"ג רלט ע"א, אמנם עי' יהל אור ח"ב יט ע"א, ואכ"מ.

[215] וכינוי זה הוא עיקר שם היסוד שלא בשעת זיווג כאשר הוא אבר מת. עי' לקמן נא ע"ב ד"ה ואמר איהו. ועי' מבו"ש סב ע"ג הוב"ד במלואים אות י.

[216] עי' דברי רבינו לקמן נ סע"ד: כן התחלת הנוק' שם, שהיא נגד נה"י, כי שם הדעת שהוא ביסוד, וב' כליות נו"ה.

[217] עי' לקמן צה ע"ב ד"ה משום (לש"ו).

[218] עי' שער מאמרי רשב"י א ע"א: הנצח והוד דז"א הם מחודשים ונתכוננו בו ע"י הבינה בסוד כונן שמים בתבונה.

[219] עי' לקמן לז ע"ג ד"ה אינון ברזא: שער החמשים שבה, חוזר הכל להכשירו, שלמטה מתפשטין מ"ט פנים טהור בז"ס תתאין, וכנגדן מ"ט פנים טמא שהוא מקנן במט"ט, עץ הדעת טו"ר, אבל היא בעצמה חירו דכלא. ועי' מלואים אות ט.

[220] ז"ל: אמר אביי נקטינן אין עני אלא בדעה במערבא אמרי דדא ביה כולא ביה דלא דא ביה מה ביה דא קני מה חסר דא לא קני מה קני.

[221] עי' אבות פ"ג מי"ז: רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה. אם אין חכמה, אין יראה. אם אין יראה, אין חכמה. אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת, אין בינה, וכו'.

עי' יהל אור ח"א ב ע"ד: אין יראה אין חכמה, שהן ב' יודי"ן דשילוב ב' השמות חכמה שלמעלה וחכמת שלמה.

שגוף הוא מעשה ידי האדם שאין חסר רב ממנו אחר שאינו מעשה הקב"ה, זהו שנאמר "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", וזה גרם שיחרב בית המקדש שלא היה מעשי ה'.	חוסר ועניות כחוסר לתורייתא ופקודיא טבין כמה לתוקמוהו מארי מתניתין לית עני[222] אלא מהורה ומן המצות לגופא לית עובדי ילוי לבר נש לית חוסר סגי מניה בתר דלאו איהו עובדוי לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב מס ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו (תהלים קכז א) ולא גרס למתחבב בי מקדשא דלא הוה עובדי ה':

דבלאו אורייתא כו' - ר"ל, ראיה דעל כרחך לית ליה חוסר באורייתא: **כגוונא דלית כו'** - הוא ראיה לדבריו, דבלאו אורייתא לית דחילו: **דלית אורייתא כו'** - כמ"ש לעיל (ו ע"א) אי איכא יראת ה' אין כו': **חסרון בביתי'** - הוא הגוף, כמ"ש בסמוך, אם ה' לא יבנה כו': **אם ה' לא כו'** - ר"ל, אם שם י"י לא שריא בגוף, שהוא בלא תורה ומצות, שוא עמלו בוניו בו, אביו ואמו הגופנים, כמ"ש לעיל (ב ע"ב) **כל בית שאין נשמעין כו' וז"ש ודא גרים כו'**:

דרגה שמינית ביראת ה', להיות לו בושת פנים, מי שיש לו בושת פנים שלא לעשות עבירה שבאה לידו בגלל יראת הקב"ה, כאלו בו נברא העולם. ולכן בראשי"ת, יר"א בש"ת. הרי יראה עם בושת, הכל אחד. ומי שאין לו בושת פנים, פרשוהו בעלי המשנה (נדרים יט ע"א), בודאי שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני. והפך בּשת ותמצא שבת, והיינו בראשית יר"א שב"ת, שלא תחלל אותה בפרהסיא, כבן אדם שאין לו בושת פנים. אוי לו למי שמחלל שבת המלכה, שהיא קודש לעשות אותה חול, שבארוהו בעלי המשנה (אבות פ"א מי"ג) כל המשתמש בתגא חלף [כל המשתמש בכתר ימות], זה המשתמש במי ששונה הלכות, כל שכן בשבת המלכה. ועוד (אבות פ"ה מ"כ) בושת פנים לגן עדן, עז פנים לגיהנם. אותם שעוברים עבירה ביד רמה ואין להם בושת פנים מהקדוש ברוך הוא, שנאמר בו "משמים הביט יהו"ה ראה את כל בני האדם", ונאמר בו "מלא כל הארץ כבודו", ונאמר בו "חופש כל חדרי בטן", "רואה	דרגא תמינאה ביראת ה' למהוי ליה בושת מנפין מאן דלית ליה בושת מנפין[223] דלא למעבד עבירה דלמתי לידוי בגין דחילו דקודשא בריך הוא כאלו ליה לאתבראה עלמא ובגין דא בראשי"ת יר"א בש"ת הרי יראה עם בושת כלא חד ומאן דלית ליה בושת מנפין לוקמוהו מארי מתניתין בודאי דלא עמדו רגלי אבוהי על הר סיני והפוך בש"ת ותשכח שב"ת והיינו בראשי"ת יר"א שב"ת דלא תחלל ליה בפרהסיא[224] כבר נש דלאו ליה בושת מנפין ווי ליה מאן דמחלל שבת מלכתא דאיהי קדש למעבד ליה חול דלוקמוהו מארי מתניתין כל המשתמש בתגא חלף זה המשתמש במי ששונה הלכות כל שכן בשבת מלכתא ועוז בושת פנים לגן עדן עז פנים לגיהנם מינון דעבדין עבירה ביד רמה ולית לון בושת מנפין מקודשא בריך הוא דלמתמר ליה משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם (תהלים לג יג) ולמתמר ליה מלא

– מאיר התיקון –

[222] עי' מלואים אות ב.

[223] עי' אד"ר קכט ע"א: ת"ח בשאר (ס"א בשעתא) דלתתא כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא (ס"א ת"ח בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשגחותא לחייבי עלמא לאינון דלא מתכספי בעובדייהו כד"א) הה"ד (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם והכא כד אתגלי מצחא תיאובתא (ס"א חביבותא) ורעוא שלים אשתכח וכל רוגזין אשתככו ומתכפיין קמיה.

תרגום: בא וראה, כי בשאר [הפרצופים] (בזמן) כשמתגלה המצח התחתון, נמצאת חוצפה (בא וראה בשאר שלמטה, כאשר מתגלה המצח, הדין מתעורר ונמצא, ועושה מצח של התבוננות לרשעי העולם [הרי הם] אלה שלא מתביישים ממעשיהם). זהו שנאמר "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם" וכאן, כשמתגלה המצח, אז נמצאים תשוקה (אהבה) ורצון שלם, וכל מיני רוגז נרגעים ונכנעים לפניו.

[224] עי' חולין ה ע"א: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה, חוץ מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא; הא גופא קשיא, אמרת: מכם - ולא כולכם, להוציא את המומר, והדר תני: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל! הא לא קשיא: רישא מומר לכל התורה כולה, מציעתא מומר לדבר אחד; אימא סיפא: חוץ מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבת בפרהסיא, האי מומר היכי דמי. אי מומר לכל התורה כולה, היינו רישא! ואי מומר לדבר אחד, קשיא מציעתא! אלא לאו הכי קאמר: חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא, אלמא מומר לעבודת כוכבים הוה מומר לכל התורה כולה.

כליות ולב".	כל המרכבה (ישעיה ו ג) ומתמר ביה חפץ כל חדרי בטן (משלי כ כז) רומה כליות ולב (ירמיה כ יב):

ובגין דא בראשית כו' - ר"ל, דבשביל ירא בשת, ברא אלהים כו'[225]:

וענוה קטירא בהאי, זהו שנאמר "עקב ענוה יראת יהו"ה", מי שיש בו יראת יהו"ה היא מביאה אותו לידי ענוה, שהיא שכינה עליונה. שיראת יהו"ה עקב לגביה, וזו דרגת משה, שנאמר בו "והאיש משה עניו מאד", ומשום שהיראה היא עקב אליה, פרשוה בעלי המשנה (ברכות לג ע"ב) יראה דבר קטן היא לגבי משה.	וענוה קטירא בהאי בחינו הדא הוא דכתיב עקב ענוה יראת ה' (משלי כב ד) מאן לאית ביה יראת ה' לאיתי ליה לידי ענוה לאיתי שכינתא עלאה דיראת ה' עקב לגבה ולא לרגא דמשה[226] דאתמר ביה והאיש משה עניו מאד (במדבר יב ג) ובגין לאיתי יראה עקב לגבה לוקמוה מאחי מתניתין יראה מלאת זוטרתי היא לגבי משה:
דרגה תשיעית ביראת ה', כל מי שיש בו יראת יהו"ה יתהלל. וכי יש לאדם לשבח את עצמו, אלא הוא משובח לפני יהו"ה, וזהו שנאמר "שקר החן והבל היופי וגו'", שביראת ה' בא בן אדם לקיים תרי"ג מצוות, כמנין בירא"ת.	דרגא תשיעאה ביראת ה' כל מאן דאית ביה יראת ה' יתהלל וכי אית לבר נש לשבחא גרמיה [ו ע"כ] אלא הוא מטובח קדם ה' הדא הוא דכתיב שקר החן והבל היופי וגו' (משלי לא ל) אלא בחזקיהו ביראת ה' קא אתי בר נש לקיימא תרי"ג מצות כחושבן בירא"ת:
דרגה עשירית ביראת ה', יש יראה ויש יראה, לא כל הפנים שוים, יש יראה שפוחד אדם מהקדוש ברוך הוא כדי שלא ילקה ברצועה, שנאמר בה "והארץ היתה תהו ובהו", מצד של העץ של טוב ורע, שהיא ארץ ריקה, שפחה רעה, כדוגמא שאחד מארבעה אבות נזיקין (ב"ק ב ע"א) שהוא הבור, וכדוגמת הבור של יוסף, שבארו (שבת כב ע"א) עליו "הבורה, והבור ריק וכו'", הבורה נקבה רעה, בור זכר, ובור משום שהוא משם פרשוהו עליו (אבות פ"ב מ"ה) אין בור ירא חטא, מאחר שאין בו יראת ה'.	דרגא עשירית ביראת ה' אית ירכה ואית ירכה לגו כל אפין שוים אית ירכה דלחיל בר נש לקודשא בריך הוא בגין לגו יקבה ליה ברצועה לאתמר בה והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב) מסטרא לסיגנא לטוב ורע לאיתי לרעא ריקניא שפחה ביאשא[227] כגוונא לחד מארבע אבות נזיקין לאיתו הבור וכגוונא דבור ליוסף לוקמוהו עליה הבירה והבור רק וכו' (שם לז כד) הבירה נוקבא ביאשא בור לכורא ובור בגין לאיתו מתמן לוקמוהו עליה אין בור ירא חטא בתר לאית ביה יראת ה':

והארץ היתה כו' - דאינון ד' אבות נזיקין, {ו ע"ד} תהו ובהו וחשך ותהום ד' קליפין[228]: **כגוונא דחד** - נקט בור משום דלקמן אין בור כו': **ובור בגין כו'** - דכתיב והבור רק מתורה, אין בו מים של תורה (עי' זהר ח"ג רעט ע"א):

מי שהוא פוחד מתוך תורה שהיא תפארת, שממנו יצאה, כגון זו היא שקולה אליו. ולכן אין כל יראה שוה, שהרי יראת ה' היא מלכותו, כלולה מכל מצוות התורה, משום שהיא יראה שיוצאת מתוך תורה, שהוא עמוד האמצעי, שהוא יהו"ה, שבגללה פרשוה בעלי המשנה (קידושין מ ע"ב) גדולה תורה שמביאה אדם לידי מעשה, שאם אדם

מאן לאיתו לחיל מגו לורייתא לאיתי תפארת למניה נפקת כגון לא לאיתי שקולה לגביה ובגין לא אין כל ירכה שוה להא יראת ה' היא מלכות דילה כלילא מכל פקודי לורייתא בגין לאיתו ירכה לנפקת מגו תורה לאיתו עמודא לאמצעיתא לאיתו יהו"ה דבגינה לוקמוהו מאחי מתניתין גדולה תורה

– מאיר התיקון –

[225] ואולי כך כוונת רבינו בלשון ביה אתבריא עלמא וצ"ע.

[226] עי' לעיל הערה 39.

[227] עי' דברי רבינו לקמן נד ע"ד שהיא כינוי ללילית. ועיי"ש ס ע"ד שהיא מקור התאוה ומקומה הוא בטחול.

[228] עי' תז"ח י ע"ב.

לא יודע את התורה ושכר מצוותיה ועונשים שלה למי שעובר על המצוות, ומיהו שברא את התורה, ומיהו שנתנה לישראל, איך יפחד ממנו וישמור מצוותיו.

שמבילה למלס לילי מעשה למי בר נש לא ילע לוריילתא ולגרא לפקולילא לילה ועונשין לילה למלן לעבר על פקולילא ומלן הוא לברא לוריילתא ומלן הוא ליהב לה ליסרלל לילך לחיל ליה ונטיר פקוזוהי:

איהי שקולה לגביה - ר"ל, דהיא שוה לו[229], לכך מתקיימת בו:

ולכן אמר דוד לשלמה "דע את אלהי אביך ועבדהו", שאם אדם לא מכיר את אותו שנתן לו תורה וצוה אותו לשמרה, איך יפחד ממנו ויעשה מצוותיו, ולכן פרשוהו רבנן (אבות פ"ב מ"ה) ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא. משום שתורה שהיא תרי"א משתי דרגות, נתנה מחסד וגבורה, שמשם שתי מצוות, אהבת חסד ויראת גבורה שהיא יראה, שבהם השתלמו תרי"ג מצוות. ומשום שכל התורה ומצוותיה משני צדדים נתנו, פרשוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא.

וכגין לא לאל לוד לשלמה בנו דע את אלהי לביך ועבדהו (דברי הימים א' כח ט) לאי בר נש לא לשתמועע ההוא ליהב ליה לוריילתא ומני ליה לנטרלא לה לילך לחיל מניה ועביד פקוליה וכגין לא לוקמוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא כגין לוריילתא לאיהי תרי"ג מתרין דכגין לתייהיבת מחסד וגבורה למתמן תרין פקודין להבת חסד ולחילו לגבורה לאיהי ירלה דבהון לשתלימו תרי"ג פקודיס וכגין לכל לוריילתא ופקודהא מתרין סטרין לתיהיבת לוקמוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא:

דבהון אשתלימו תרי"ג כו' - דתורה בגי' תרי"א כנ"ל (ו ע"א) **דאינון ב' פקודין צריך לאקדמא**[230]:

ואם תאמר, הרי חסד וגבורה שמשם מלכות, היא אהבה ויראה, איך פרשוהו חכמים (קידושין מ ע"ב) גדולה תורה שמביאה לאדם לידי מעשה, שמכאן משמע (אבות פ"ג מ"ט) שכל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת. אלא הכל אמת, תפארת נקרא אדם, כדוגמתו היה אדם הא שלמטה, שבארו עליו שהיה ראשון למחשבה ואחרון למעשה, ולכן פרשוהו חכמים (ב"ר פ"א סי' ד) ישראל עלה במחשבה לבראת, שנאמר עליהם "אדם אתם", אף כך תפארת שהוא יהו"ה, הוא ראשון למחשבה שהיא חכמה עליונה, ואחרון למעשה שהיא י' מן אדנ"י, חכמה תחתונה, יראת יהו"ה, מלכות שלו.

ולי תימא הא חסד גבורה [ז ע"ל] למתמן מלכות לייהי להבה וירלה לילך לוקמוהו רבנן גדולה תורה שמבילה למלס לילי מעשה למהכא משמע לכל הקודם ירלתו לחכמתו חכמתו מתקיימת אלא כלל קשוט תפלרת לתקרי מלס כגונא ליליה הוה מלס הא לאתתא לוקמוהו {ז ע"ל} עליה להוה לשון למחשבה ואחרון למעשה וכגין לא לוקמוה רבנן ישראל עלה במחשבה ליברלות לאתמר עלייהו מלס אתם (יחזקאל לד לא) לוף הכי תפלרת לייהו יהו"ה לייהו לשון למחשבה לייהי חכמה עלאה ואחרון למעשה[231] לייהי י' מן אדנ"י חכמה תתאה ירלת ה' מלכות ליליה:

– מאיר התיקון –

[229] דהיינו היראה שוה לתורה. והיינו בחינת זיווג פב"פ בגדלות שניה. ועי' זהר ח"א כ ע"א בעניין "שני מאורות הגדולים".

[230] עי' לעיל ו' ע"א שאלה ב' המצות הם בסוד מל' דאצילות, וכאן מתבאר הקשר שבין תורה דאצילות למעשים, וכאן הם אהבה ויראה, וצ"ע. ועוד מכאן משמע שהם מידות. ועי' לקמן כו ע"ב: חכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו, ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא, ע"כ, ופי' רבינו שם כו ע"ג ד"ה לא פרחת לעילא, ז"ל, ר"ל לאו"א שהן לעילא וכו', עכ"ל. ועי' פת"ש פרצוף ז"א פתח כג וז"ל, וכלל כל מצוה הוא מתחלק לג' מדרגות מחשבה דבור ומעשה וכו' ואם [מקיים המצוה במחשבה שהוא] בדחילו ורחימו הוא מתקן המצוה בגדלותה ובשלמותה הוא בסוד מוחין בחינת נשמה שבו, עכ"ל.

[231] על שניהם נאמר כולם בחכמה עשית (דע"ה ח"ב צג ע"א).

ואי תימא הא כו' - ר"ל, דלעיל אמר דצריך להקדים התורה ליראה, גדולה תורה כו', דתורה קודם ליראה, מלמעלה למטה, דמיניה נפקת, וכאן אמר דיראה ואהבה נפקו מחו"ג דהן קודמים לתורה דהוא ת"ת: **דמהכא משמע כל כו'** - דמחו"ג יראה ואהבה, שהן קודמין, שתורה דאיהי ת"ת מינייהו נפיק: **אלא כלא קשוט כו'** - ר"ל, דבשם הוי"ה, היוד קודם שהוא חכמה, תורה, ובאדנ"י היוד חכמה הוא אחרון, לפיכך מסט' דקב"ה צריך להקדים תורה ליראה, ומסט' דשכינה צריך להקדים יראה לתורה[232]: **תפארת איקרי אדם** {ז ע"א} - ר"ל, כמו אדם, דראשון למחשבה כו', כן ת"ת שנק' אדם: **איהו ראשון כו'** - ר"ל, יו"ד דהוי"ה הוא חכמה דהוא ראשון:

ולכן נאמר בה "אשה כי תזריע" אשה יש לה להקדים בכל המצוות, שנאמר בה "אשה יראת ה' היא תתהלל". ולכן "מצא אשה" בתחלה "מצא טוב", שנאמר בו "טוב יהו"ה לכל". ואם הקדים אותה בתפלה, כמו שבארו "אדנ"י שפתי תפתח", מיד "ויפק רצון מה"", ולכן הכוונה שהיא מחשבה צריך להקדים למצוה, ולכן שָׂמו חכמים כוונת מחשבת התפלה בברכה הראשונה, שכך פרשוהו (ברכות לד ע"ב)[233], אם לא כוון בברכה ראשונה חוזר לראש.

ובגין לא לתמר בה (ויקרא יב ב) לאתה כי תזריע לתתא לית לה לאקדמא בכל פקודיא לתתמר בה לאתה ירלת ה' היא תתהלל (משלי לא ל) ובגין לא מצא לאתה בקדמיתא מצא טוב (שם יח כב) לתתמר ביה טוב ה' לכל (תהלים קמה ט) ומי לקדיש לה בגלותא כמה לתוקמוהו[234] לתנ"י שפתי תפתח (שם נא יז) מיד ויפק רצון מה' (משלי יח כב) ובגין לא כוונה לתיהי מחשבה לריך לאקדמה למצוה ובגין לא שויאו רבנן כוון מחשבתא לגלותא בברכה קדמאה להכי לוקמוהו אם לא כיון בברכה לאשונה חוזר לראש:

ובגין דא אשה כי תזריע - ר"ל, דהיא מזרעת קודם[235]: **ובגין דא כוונה כו'** - דמסט' דשכינה דאיהי נקראת מצוה, היראה דאיהי מחשבה קודם:

ולכן צריך להקדים יראה מצד השכינה בין בתורה בין במצוות, אבל מצד של הקדוש ברוך הוא, צריך להקדים תורה ליראה בכל המצוות, שיראה של תורה יש שנקראת הנקבה, תורה שבעל פה, שבשבילה נאמר שם "אז ירננו עצי היער".

ובגין לא לריך לאקדמא ירלה מסטרא דשכינתא בין באורייתא בין בפקודיא לאבל מסטרא דקודשא לריך הוא לריך לאקדמא לוורייתא לירלה בכל פקודיא לירלה לאוורייתא לית לאתקרי נוקבא תורה שבעל פה דבגינה לאתמר תמן[236] אז ירננו עצי היער (דברי"י ל' טז לג):

דיראה דאורייתא איתכו' - ר"ל, דגם מסט' דקב"ה יש יראה, והוא יראה דאורייתא, והוא תורה שבע"פ, נוקב' דז"א, וכולא בקב"ה דאיהו תורה, דתרין נוקבין, חד בשכינתא תתאה מלכות[237], וחד נוקבא דז"א והיא ה' דהוי"ה: **אתמר תמן כו'** - ר"ל, גם בז"א יש ב' שמות הוי"ה אדנ"י, דהן ח' אותיות מנין א"ז, וז"ש **מלאך**, דהוא בגי' ב' שמות הנ"ל:

– מאיר התיקון –

[232] עי' לקמן י ע"א ההבדל בין בנים לעבדים.

[233] אין לשון הגמ' דידן כן כלל, אלא באופן זה: המתפלל צריך שיכוין את לבו בכולן, ואם אינו יכול לכוין בכולן יכוין את לבו באחת. אמר רבי חייא אמר רב ספרא משום חד דבי רבי: באבות, עכ"ל, וצ"ע.

[234] עי' לעיל ו ע"א, דרגא חמישאה ביראת ה'.

[235] עי' לעיל ד ע"ד ד"ה כגון טיפה. ועי' שעה"כ תפילין סוף דרוש ו': כי זווג חו"ב הם לצורך ז"א שהוא זכר, ונודע כי כשהאשה יולדת זכר, היא מזרעת תחילה (נדה לא ע"א), א"כ נמצא שאימא הזריעה תחילה טיפת המוח הנק' בינה, ואח"כ נתן בה אבא טיפת מוח הנקרא חכמה. וכבר נודע שהנכנס ראשון יוצא אחרון, וע"כ בתחילה נולד חכמה שהיא פרשת קדש לי, ואח"כ נולדה הבינה שהיא פרשת והיה כי יביאך. אבל תרין עיטרין שהם חו"ג, הם לצורך נוק' דז"א, והנה היולדת נקבה הוא מזריע תחילה, וא"כ נמצא שאבא הזריע תחילה, וכשבא זמן הלידה, נולדה הנקבה תחלה שהיא גבורות פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ נולד הזכר שהוא החסד פרשת שמע וכו'.

[236] עי' לעיל ג ע"ב.

[237] עי' דברי רבינו בספד"צ כ ע"ג: שם אדנ"י במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים, ולכן היא ראש לשועלים, ועל ידה מנהיג בתחתונים. ועיי"ש כו ע"א: את המאור הגדול, שמשא, ואת המאור

ענה מלאך מן השמים ואמר, הן הן מעשה מרכבה. מן הא"ז הזה תלויים ע"ב שמות, שהיינו חסד שבו צריך להתקין כסא לרבונו בכנפי מצוה, "וישב עליו באמת". עשור אמת, מ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מוריד הטל להאיר אל הה"א, שהוא כולל שלש ברכות ראשונות של התפלה, ושלש אחרונות, וזה עשר ספירות בלי מה (ס"י פ"א מ"ב), שהם כנגד שני שמות יהו"ה אדנ"י, ושמונה אותיות שהם "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש", וזה כ' מן כתר, עשרה מהשכינה התחתונה אדנ"י מלמטה למעלה, מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מלמעלה למטה, מעמוד האמצעי שהוא יהו"ה, ולכן כ' כולל אותם.

ענה מלאך מן השמים ואמר הן הן מעשה מרכבה מהאי ק"ז תליין ע"ב שמהן להיינו חסד ודביה צריך לאתקנא כרסיא למאריה בכנפי למלוה[238] ויתב עליו בלחמת (ישעיה טז ה) עשור אמת מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א מוריד הט"ל להנהרא לגבי ה"א למיהוי כליל תלת ברכאן קדמאין לעלותא ותלת בתראין ולא עשר ספירות בלי מה למינון לקבלייהו תרין שמהן יהו"ה אלנ"י ותמניא לתוון למינון עשרה עשרה הכף בשקל הקדש (במדבר ז פו) ולא כ' מן כתר עשרה מן שכינתא תתאה לאנ"י מתתא לעילא[239] מן אנ"י עד אי"ן עשרה מעילא לתתא [ז ע"ב] מעמודא למצעיתא למיהוי יהו"ה וכגין לא כ' כליל לון:

מן השמים - ר"ל בז"א: **מעשה מרכבה** - כנ"ל (ג ע"ב) דמט"ט[240] מרכבה לז"א, כמ"ש לעיל (ה ע"ב) ואיהו רכב לעמודא דאמצעיתא: **מהאי אז תליין כו'** - כמ"ש בתז"ח (דף עג ב ע"ד) דס"ד כנפים וח' דא"ז הוא ע"ב, וזהו חסד ח' וס"ד: **דביו' צריך וכו'** - דהם[241] במל', ולכך נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא[242], וסיפא דקרא וישב עליו, וז"ש **וישב כו'**: **עשור אמת מ"ה** - דעשור א' הוא ג"כ א', דאין פחות מא': **מוריד הטל** - ר"ת מ"ה, וטל גי' יו"ד ה"א וא"ו, וז"ש **לאנהרא כו'**: **דאיהו כליל** - דה"א גימ' ו', והשם מ"ה הוא בת"ת, ששניהם הם זו"ן, דכלולין בהן ע"ס, וז"ש עשר ספירות בלי מה, מ"ה בז"א, ובל"י במלכות, כמ"ש בתיקון ד' (כ ע"א) דשם מ"ב הוא במלכות, ל"ב נתיבות ועשר אמירן, וזה בל"י, וז"ש **דאינון לקיבלייהו כו'**: **עשרה עשרה הכף** - כמ"ש לקמן **יו"ד מעילא לתתא יו"ד מתתא לעילא**, וזה הכף וז"ש **ודא כו'**: **כ' מן כתר** - דמן כתר ולתתא עשר, וכן למפרע עשר עד כתר, לכך בו נכללין כ': **עשרה מן כו'** - כמ"ש לעיל, דבזו"ן בשניהם שני שמות הנ"ל שהן עשרה, לכך בכל א' מהן עשרה, רק דבז"א מעילא לתתא, ובשכינה מתתא לעילא, כמ"ש לעיל (ד ע"ב) דבנוק' הוי"ה מהופכת:

ובקץ הגאולה "מדלג על ההרים", זה מ"ה, ואין הרים אלא האבות, שהם מרכבתו. כמו כן כאן "מקפץ על הגבעות" הן האמהות, אהי"ה אדנ"י. באותו זמן "א"ז ישיר משה וכו'", והכל נקשר ונכלל בח"י ברכת התפילה שכלולים בח"י העולמים, זהו שנאמר "ברכות לראש צדיק". ויש כבוד נברא כדוגמת כבוד נאצל, מצדו של כבוד נברא אומרים ישראל אל אדון על הכל "אם כעבדים" (תפילת ימים נוראים), ומצד של כבוד נאצל נאמר בהם "אם כבנים", הוא עלת על הכל, אין אלוה עליו ולא תחתיו ולא לארבעה צדדים, הוא ממלא כל העולמות.

ובקץ לפורקנא מלגו על ההריס (שיה"ש ב ח) לא מ"ה ולית הריס אלא לאתהן למינון מכבתיה לוף הכי מקפץ על הגבעות למינון לממהן להי"ה אלנ"י בההוא זמנא לז ישיר משה וכו' (שמות טו א) וכלא לאתקשר ולאתכליל בח"י ברכאן לעלותא לכלילן בח"י עלמין הלא הוא לכתיב ברכות לראש צדיק (משלי י ו)[20] ולית כבוד נברא כגוונא לכבוד נאצל מסטרא לכבוד נברא למרין ישראל לגבי אדון על כלא אם כעבדים[243] ומסטרא לכבוד נאצל לאתמר בהון אם כבנים למיהו עלת על כלא לית לאוק עליה ולא תחותיה ולא לארבע סטרין למיהו ממלא כל

– מאיר התיקון –

הקטן, סיהרא, במיעוטה שנעשית ראש לשועלים ונקראת שם אלהים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי"ע.

[238] עי' לקמן כו ע"א שכנפים היינו גדפין הם מצות.

[239] עי' בלש"ו ביאורים ח"ב לט ע"ב, שמציין לקמן לד ע"א ולה ע"א, ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק טו.

[240] עי' לקמן יד ע"ב ד"ה לעילא ותתאה, וכן טז ע"ג ד"ה ויתלבש.

[241] המצות.

[242] עי' שעה"כ כב ע"ג: החסד הוא המתקן לזו"ן והמזווג אותם. ועי' זהר תרומה קלג סע"א ופקודי רכ ע"ב.

[243] עי' זהר בהר קיב ע"א שלומדי נסתר הם בבחינת בנים.

עלמין[244]:

מדלג כו׳ - ר״ל מדלג ההרים ר״ת מ״ה, וכן מקפץ הגבעות, כנ״ל דבתרווייהו שם מ״ה[245]:
אינון אמהן - שכינה עילאה ותתאה, (ו)ר״ל דלכך נאמר גבעות בלשון רבים: **הה״ד וברכות לראש צדיק** - כאן סיום ההגהה:

והוא סובב את כל הצדדים, שלא מתפשטים יותר מהגבול ששם לכל אחד. והמדה ששם לכל אחד וכולם ברשותו, ברשות היחיד, אדנ״י מרכבה ליהו״ה, ובה התעטף. וכמו כן כאן, אהי״ה מתעטף ביהו״ה לברא עולם, ששם יהו״ה הוא מרכבה לרבונו, לכתר עליון, ולכן ״אין קדוש כיהו״ה״, עילת על הכל, נסתר ונסתם בכתר, וממנו מתפשט אורו על יהו״ה, שהיא: י׳ חכמה, ה׳ בינה, ו׳ כולל שש ספירות, ה׳ מלכות. וזוהי התפשטותו מלמעלה למטה. וכמו כן כאן, מתפשט אורו על י׳ מן אדנ״י מלמטה למעלה עד אין סוף. שנרמז באדנ״י אי״ן, ולכן י׳ י׳ מן יאהדונה״י, ״עשרה עשרה הכף״, זה כ׳ מן כתר, ואדון הכל אין בו ציור של אות ונקודה, זהו שנאמר ״ואל מי תדמיוני ואשוה״, ״ואל מי תדמיון א״ל ומה דמות תערכו לו״.

[ה ע״א] [21]**ואיהו אסחר לכל סטרין דלא** מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד ומדה דשוי לכל חד וכלהו ברשו דיליה ברשות היחיד[246] **אדנ״י מרכבא** ליהו״ה **ובה אתעטף ואוף הכי** (יהו״ה **אתעטף באהי״ה** למברי **עלמא אבל שם**)[22] יהו״ה **איהו מרכבה** למאריה לכתר עלאה[23] **ובגין דא אין** קדוש כה׳ (שמואל א׳ ב ב) עלת **על כלא** טמיר וגניז[247] בכתר ומניה **אתפשט** נהוריה על יהו״ה **דאיהו** י׳ חכמה ה׳ בינה ו׳ כליל שית ספירן ה׳ מלכות **והאי איהו אתפשטותא מעילא לתתא ואוף הכי אתפשט** נהוריה על י׳ מן **אדנ״י** מתתא לעילא **עד אין סוף**[248] **דאתרמיז באדנ״י אי״ן**[249] **ובגין דא** י׳ י׳ מן **יאהדונה״י עשרה עשרה הכף** (במדבר ז פו) **דא** כ׳ מן כתר **ומאריה דכלא** לית ביה **ציור דאות ונקודה הדא הוא דכתיב ואל מי תדמיוני ואשוה** (ישעיה מ כה) **ואל מי תדמיון א״ל ומה דמות תערכו לו** (שם יח)[250]:

– מאיר התיקון –

[244] עי׳ זהר ח״ג פנחס (רכה ע״א): איהו סובב על כל עלמין ולית סובב לון לכל סטרא עילא ותתא ולארבע סטרין בר מניה ולית מאן דנפיק מרשותיה לבר איהו ממלא כל עלמין ולית (ס״א אלהא כו׳ לון בר מניה) אוחרא ממלא לון. איהו מחיה לון ולית עליה אלהא אחרא למיהב ליה חיין הה״ד ואתה מחיה את כלם.
תרגום: הוא סובב על כל העולמות ואין סובב לו לכל צד, עליון ותחתון ולד׳ צדדים חוץ ממנו ואין מי שיוצא מרשותו לחוץ. הוא ממלא כל את העולמות ואין אחר ממלא אותם, הוא מחיה אותן ואין עליו אלוה אחר ליתן לו חיים, והוא הנאמר ״ואתה מחיה את כלם״.
[245] עי׳ לעיל ז ע״א ד״ה מוריד הטל.
[246] עי׳ לקמן סג ע״א: רשות דיליה רשות היחיד דגבהו עשרה ודא יו״ד ה״א וא״ו ה״א ורחבו ארבעה דאינון יהו״ה.
[247] עי׳ לעיל א ע״א ד״ה טמיר וגניז, והערה 18.
האור חוזר אשר הוא מתתא לעילא הנה הוא ג״כ ע״י האור דא״ס שבאדנ״י, ושם מתחיל הכתר דאו״ח והוא בהקוץ י׳ דאדנ״י, וכן הוא מרומז באי״ן דאדנ״י, ועולה מתתא לעילא עד הכתר דאור ישר ושם הוא המלכות דאור חוזר (ביאורים ח״ב לט ע״ג).
[248] עי׳ דברי רבינו בפירושו לספד״צ ד׳ ע״ד ד״ה ביה סליקו, שם מבאר ע״פ הזוה״ק (ח״ב רלט ע״א) שהמ״ן מגיע עד א״ס (ובחינת הא״ס אשר שם הוא או עתיק או אוירא) כדי ליצור זיווג במוחין דא״א כדי להוריד משם שפע. ועי׳ לש״ו כללים ח״א לב ע״ג, שכל שפע הנשפע מא״א מגיע עד סוף עולם העשיה, וכאשר מתברר שפע זה מסיגיו אפשר לשוב ולהעלות מ״ן.
[249] שדווקא מתוך שם אדנ״י אפשר לחזור לא״ס, ועי׳ לקמן קמח ע״ב, וז״ל אי״ן א׳ כתר עלאה י׳ חכמה ן׳ בינה, ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יח ע״ג ד״ה ואמר.
[250] עי׳ מלואים אות יא.

ברשות היחיד - יחידו של עולם, דהוא א״ס, דהוא אדון על כלא עלת על כלא: **ובג״ד אין קדוש כה׳** - ר״ל אין קדוש, דהוא עלת על כלא, דמתפשט נהוריה על ״כה״, כ׳ כתר, הוי״ה מחכמה ולמטה, כמו שמפרש והולך: **ומאריה דכלא** - א״ס[251]:

הוא צייר בשתי אותיות שני עולמות, באות י׳ צייר העולם הבא, ובאות ה׳ העולם הזה, זהו שנאמר ״כי ביה ה׳ צור עולמים״, והמקורות של כל השמות הם יהו״ה, יו״ד ה״י וי״ו ה״י, יהו״ה, יו״ד ה״א וא״ו ה״א. כל יו״ד מראה יהו״ה, כל א׳ מראה אהי״ה למעלה, אדנ״י למטה. כך שם יהו״ה הוא וכנויו אחד, משום שממנו נמצא כנויו. אבל מצד של עשר הספירות של בריאה, אין שם יהו״ה בכנויו אחד, זהו שנאמר ״כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו״, הרי שיש ספירות שנקראו בשם יהו״ה ובשם אדנ״י, ואותם של אדנ״י נבראו.

איהו צייר בתרין אתוון תרין עלמין באת י׳ צייר עלמא דאתי ובאת ה׳ עלמא דין הדא הוא דכתיב כי בי״ה ה׳ צור עולמים[252] (ישעיה כו ד) ומקורין דכל שמהן אינון יהו״ה יו״ד ה״י וי״ו ה״י יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א כל יו״ד איהו אחזי יהו״ה[253] כל א׳ אחזי אהי״ה לעילא אדנ״י לתתא הכא שם יהו״ה איהו בכנוייה חד בגין דמניה אשתכח כנוייה אבל מסטרא דעשר ספירן דבריאה לאו שם יהו״ה וכנוייה חד הדא הוא דכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו׳ (שם מג ז) הרי דאית ספירות דאתקריאו בשם יהו״ה ובשם אדנ״י ואינון דאדנ״י אתבריאו[254]:

באת יו״ד כו׳ - ר״ל, בינה דהיא עלמא דאתי (זהר ח״ב קטו ע״ב), נבראת מחכמה דהיא אות יו״ד, והעוה״ז דהוא עולם השפל, עולם העשיה נברא בה׳[255] אחרונה[256], דמל׳ מקננא באופן (לקמן כד ע״ב): **ומקורין דכל כו׳** - ר״ל, מילוי ע״ב ומילוי מ״ה, מילוי ע״ב הן דיודי״ן, מרמז על שם הויה, מילוי מ״ה דאלפי״ן מרמז על אהי״ה אדנ״י כמו שמפרש והולך, ואלו הג׳ שמות הן יסוד כל האצילות וכל השמות, אהי״ה כולל ג׳ ראשונות, הוי״ה ו״ק, אדנ״י מלכות (עי׳ לקמן קמב ע״ב): **הכא** - ר״ל, באצילות: **הרי ספי׳ כו׳** - ר״ל דהכי פירושו של הפסוק, כל הנקרא בשמי, בין הנקרא בהוי״ה בין {ז ע״ב} הנקרא באדנ״י, אבל ולכבודי, אותן דאדנ״י שנקראו כבודי, בראתיו, הרי נשתנו:

– מאיר התיקון –

[251] עי׳ לעיל הערה 248.

[252] עי׳ לעיל הערה 198.

[253] עי׳ דע״ה ח״א נה ע״ג ז״ל: אמנם שם אדני שהוא במלכות הנה מותר בו התפילה בודאי, וכמ״ש משרבע״ה (שמות ד י) בי אדני וכנז׳. והוא משום כי כל בניינו הוא רק מהשמות דאהיה והויה, וכמ״ש ברע״מ (פ׳ תצא רעא ע״א) אדני א׳ אהיה י׳ הויה, וכן הוא בהקדמת תיקונים (ז׳ ע״א וכן שם ג׳ ע״א) ובכ״מ. וכן האותיות ד״נ מאדני הוא כללות נ״ד צרופי הויה שהם שפע הקיום דכל הנמצאים, וכמ״ש בשערי אורה שער א׳ ובפרדס שער השמות פ״י ושער פרטי השמות פ׳ י״א. ועיי״ש ח״ב ק ע״ב ז״ל: הנהגת כל העולמות בי״ע הוא ע״י שם אדני, אדון כל הארץ, והא׳ דאדני הוא מן א׳ דאהיה, והי׳ דאדני הוא מהי׳ דהויה וכמ״ש ברע״מ פנחס (רפא ע״א) וכן בהקדמת תיקונים (ז ע״א), ושורשם הוא בא׳ י׳ דהג׳ רישין עלאין כנז׳, וכאשר נתעלם אור הגנוז למעלה ונסתלק מלמטה, הרי נעשה פגם בא׳ י׳ למעלה, והוא חסרון היחוד דהג׳ רישין עלאין, ופגם בא׳ י׳ דאדני ואשתאר דן.

[254] עי׳ הקדו״ש דף נא ע״ג ז״ל: וכן הוא גילויו ית״ש בעולם הבריאה בשם אדנ״י וכמ״ש בהקדמת תיקונים (ז׳ סע״א) ואינון דאדנ״י אתבריאו, שהי׳ ספי׳ דשם אדנ״י, הנה הם מתפשטים בהעולמות בי״ע ומתגלים שם, וכן אמר הרב בשער הכוונות (ראש השנה צג ע״ג) [ופע״ח ק״ש ספכ״ט, ע״ח שער כהס״כ ספ״ד – דע״ה ח״ב סט ע״ב], כי כשיורדת המלכות בהיכל קודש קדשים דבריאה, נקרא בשם אדנ״י כי גילויו ית״ש בהעולמות בי״ע הוא רק בהשמות דאלהי״ם ואדנ״י, והם לבושים להאור דהשם הוי״ה ב״ה שהוא בפנימיותם, והוא נעלם.

[255] יש לדייק שעולם הזה נברא בַּמלכות ועולם הבא מַחכמה.

[256] עי׳ מנחות כט ע״ב: דרש ר׳ יהודה בר ר׳ אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב״ה אחד בה״י ואחד ביו״ד וכו׳ העולם הזה בה״י והעולם הבא ביו״ד, הרי משמע שהעולם הזה נברא בה׳ ראשונה של השם. אמנם עי׳ זהר ח״ג רצח ע״א, שיש משמעות שזה ה׳ אחרונה.

ולכן יש שמות דומים לחותם המלך, שבהם ניכר דמות המלך והמלכה ציור ממש, ויש שמות שהם כדוגמת של רושם של ציור של חותם בשעוה, וכך פוחדים מאותו רושם, כאילו היה המלך ממש. אבל אדון על הכל, אין לו מכל הציורים הללו כלל, זהו שנאמר ״ואל מי תדמיון א״ל וכו״.

ובגין {ז ע״ב} **דא אית שמהן דמיין לחותמא דמלכא**[257] **דבהון אשתמודע דיוקנא דמלכא ומטרוניתא ציורא ממש ואית שמהן דאינון כגוונא דרשימו דציורא דחותמא בשעוה והכי דחילין מההוא רשימו כאילו הוה מלכא ממש אבל אדון על כלא** [ה ע״ב] **לית ליה מכל אלין ציורין כלל הדא הוא דכתיב ואל מי תדמיון א״ל וכו׳** (ישעיה מ יח):

אית שמהן דמיין לחותמא - והן דבריאה: **ואית שמהן דאינון כו׳** - והן דיצירה:

ומצד של ציורי השעוה, ראה יחזקאל כל המראות הללו שראה. ולכן נאמר בהם ״ודמות כמראה אדם״, ולא מראה אדם ממש, ״כמראה חשמ״ל״, ולא חשמל. ״כמראה אש בית לה סביב״, הוא מראה דמות כבוד יהו״ה, ולא כבוד יהו״ה ממש, אלא מראה ציור שלו.

ומסטרא **דציורין דשעוה חמא יחזקאל כל אלין מראות**[258] **דחמא ובגין דא אתמר בהון ודמות כמראה אדם** (יחזקאל א כו) **ולא מראה אדם ממש כמראה חשמ״ל** (שם כז) **ולא חשמ״ל כמראה אש בית לה סביב** (שם) **הוא מראה דמות כבוד ה׳ ולא כבוד ה׳ ממש אלא מראה ציור דיליה:**

ודמות כמראה כו׳ - ר״ל, ודמות הוא רושם דבשעוה הנחתם מחותם דהוא כמראה, אבל החותם הוא מראה ממש, כמ״ש לעיל (ראש העמוד) **לחותמא דמלכא דבהון אשתמודע כו׳**: **הוא מראה כו׳** - (ר״ל, אותה שראיתי הוא בעצמו מראה כו׳), דמרשימו דציורא בשעוה הבין הציורא בחותם עצמו, אבל לא ראה החותם עצמו, דבכלם אמר שראה, אבל בכאן לא קאמר דראה, אלא שהבין ואפ״ה לא הבין רק החותם.

פתח ואמר, יחזקאל הנביא, קום משנתך לגלות כאן המראות שהתגלו לך, שכולם

פתח ואמר יחזקאל נביאה קום משינתך לגלאה הכא מראות דאתגליין לך דכלהו

– מאיר התיקון –

[257] עי׳ כללים ח״א קד ע״א ז״ל: והנה ענין ירידת אותן החיצוניות דהכלים שאמרנו הנה הוא מאותו הענין ג״כ אשר אמר הרב בשער השמות פ׳ א׳ ב׳ כי מהג׳ כלים חיצון תיכון פנימי דכל פרצופי האצילות הנה נעשו העולמות בי״ע אמנם הם נמשכים כולם ע״י הזר״ן ע״י הזווג שלהם כי בטיפת הזווג דמ״ד ומ״ן שלהם הנה ממשיכים מלמעלה למעלה שהוא מכל פרצופי העליונים כולם ונכללו כולם בהם וכן כל מה שמקבל הז״א הנה נכלל בהנוק׳ וממנה נתהווה כל העולמות בי״ע מהג׳ כלים חיצו׳ תיכון פנימי שבה ע״י שכלול בה מכל הפרצופיה העליונים כולם וכ״ז הנה הוא ע״פ מה שאמרנו כי ביום הראשון דמעשה בראשית אחר שנגנז האור הראשון והיו הזו״ן אחור באחור הנה ירדו החיצוניות דהפנים של שניהם בהיכל קה״ק דהבריאה ושם נזדווגו והנה נקרא זווג זה (הגם שהוא מהפנים) בשם זווג דאב״א משום שהוא רק מהחיצוניות דהכלים [והנה הוא ע״ד בחי׳ הזווג דיעקב ורחל אשר בברכת השכיבנו בשעה״כ דף נ״ב ע״ג ע״ש ועי׳ דברינו בספר הקדו״ש בליקוטים ליקוט ב׳ סי׳ ג׳ דף ק״ב ע״א] ומן הזווג הזה הנה יוצאין טיפין וניצוצין (כמ״ש בפנימיות וחיצוניות דרוש י׳) ובהם נכללין כח והארה מכל הג׳ כלים דחיצון תיכון פנימי דכל פרצופי האצילות כולם והנה הם נכללים כולם בטיפת הזווג הזה אשר מהחיצוניות דהפנים דהזו״ן כנז׳ והם ג״כ סוד הניצוצין שאמר הרב בשער השמות (פרק א) בתחילתו והכוונה הוא על סוד הטיפין והניצוצין אשר מסוד הזווג הנז׳ וכמ״ש בפנימיות וחיצוניות דרוש י׳ ועי׳ עוד באנ״כ פ״י ואמר בשער השמות שם עוד כי אלו הניצוצין הנה הם סוד החותם שהם הי׳ ספי׳ דבריאה ור״ל כמ״ש בשעה״ק דף מ׳ סע״ב שכוונתו הוא ע״פ מה שאמרו בהקדמת תיקונים דף ז׳ רע״ב כי הי׳ ספי׳ דבריאה הנה הם בבחי׳ חותם מהי׳ ספי׳ דאצילות וכן הוא ג״כ בתיקון ס״ט קי״ט ע״ב והכוונה הוא כי מהארת הניצוצין אשר מהזווג דירידת החיצוניות הנז׳ הנה נחתמו הי׳ ספי׳ דבריאה מהאצילות והם מהארת הפנימיות דהכלים וכן נחתמו מהם אח״כ בבחי׳ חותם ונחתם הי׳ ספי׳ דהיצירה מהארת התיכונית דהכלים וכן הי׳ ספי׳ דהעשיה מהארת החיצוניות דהכלים וכמבואר כ״ז בשער השמות שם.

[258] עי׳ דע״ה ח״ב ס ע״ג מראה יחזקאל היה ביצירה כמ״ש בהקדמת תיקונים (ב ע״ב) והרב בקליפת נוגה (ריש פרק ב).

אליך בדרך נסתר בהסתר ובהתגלות, בהתגלות ציורים, אבל בסתימות העיניים דמות של המלך והמלכה כל שכן וכל שכן אותו שאין לו דמות, שבגללו נאמר פסוק זה, למי שצייר בו דמות "ארור האיש אשר יעשה פסל וכו' ושם בסתר", בסתרו של עולם. ואפלו מכל מה שאדם יכול להסתכל בעין, ואפילו מכל הדמויות שהראה לנביאים.

לגבך **בארח סתים באתכסיא ובאתגליא באתגליא ציורין אבל בסתימו דעיינין דיוקנא דמלכא ומטרוניתא כל שכן וכל שכן ההוא דלית ליה דיוקנא דבגיניה אתמר האי קרא למאן דצייר ביה דיוקנא**[259] **ארור האיש אשר יעשה פסל** וגו' **ושם בסתר** (דברים כז טו) **בסתרו של עולם ואפילו מכל מה דבר נש יכיל לאסתכלא בעינא ואפילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי:**

מראות דאיתגליין לך - הן ט' מראות מן (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע עד סוף הפרשה, נאמר שם ט' פעמים מראה, ועשירית (שם כח) וארא ואפול וכו', דלא יכיל להסתכל, כמ"ש לקמן: **באיתגליי' ציורין -** ר"ל ספירין דבריאה, דאיתגליי' לי' מתוך השעוה, אע"ג שלא ראה החותם: **אבל בסתימו כו' -** ר"ל, באצילות: **ואפי' מכל דיוקנין דאחזי לנביאי -** ר"ל, אפי' אותו דיוקן באצילות שהבין בסתימו דעיינין מתוך השעוה, אין לומר בא"ס כלל:

צורת הדמות שכלולה מכמה אורות, אחד, "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר", שמתכסה, זו אבן ספיר, דמות כסא, והוא למעלה כדוגמא זה **א**. "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר", כדגומא זה **א**, והכל א'. נקודה זו היא כמו חול"ם למעלה, כתר עליון, שרוכב על י"ה, שהם חכמה ובינה, כחשבון חלם. ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, חירק, וזו מלכות, "והארץ הדום רגלי", היא תחת ו"ה, שהיא חשבון חר"ק, וכך עולה א', יהו"ה, יו"י.

צורת דיוקנא דכלילא מכמה נהורין חד וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר (יחזקאל א כו) **דמות כסא דא אבן ספיר דמתכסא ואיהו לעילא כגוונא דא א ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר** (שמות כד י) **כגוונא דא א וכלא א' נקודה דא הוא כגון חל"ם לעילא כתר עליון**[260] **דרכיב על י"ה דאינון חכמה ובינה כחשבן חל"ם ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר חר"ק ודא מלכות והארץ הדום רגלי** (ישעיה סו א) **איהי תחות ו"ה דאיהו חשבון חר"ק והכי סליק א' יהו"ה יו"י**[261]:

צורת דיוקן דכלילא מכמה נהורין - קאי אדלעיל דקאמר באתגלי' ציורין, וקאמר שראה דיוקן א' שכולל כל הט' מראות, כמ"ש לקמן, שראה מתוך מט"ט, דאיהו כליל כל המראות[262]: **דא**

– מאיר התיקון –

[259] עי' הקדו"ש טל ע"ג: הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע"י האצילות בהשם הזה, בגין דישתמודעון ליה, כדי להתגלה ולהוודע ע"ז למטה וע"ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ז' ע"ב).

עי' דע"ה ח"א נד ע"ב: כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא באמת כולו חד.

[260] עי' ביאורים ח"ב קד ע"ג ז"ל: עי' רע"מ פנחס (רמ"ז ע"ב), הרי שאמר ג"כ כתר עליון ולא אמר כתר סתם, והוא משום כי הכתר דהנקודות הרי הוא רק נקודת הקמץ ולא החולם, כי החולם הוא רק בהת"ת דהנקודות, אלא שעכ"ז יש בו מעלה גם על נקודת הקמץ משום שנשמת פנימיות שבו הוא מלמעלה ולמעלה, שהוא מהכתר עלאה שעל כל הנקודות כולם, והיינו מהת"ת דא"ק וכנז', ע"כ. הרי למדנו מדברי הלש"ו שהאמור בתיקונים לעניין היות החולם בבחינת כתר עליון הוא דווקא בבחינת נשמת הפנימיות שבו.

[261] עי' עוד י"ז ע"א וכן בתיקון ה' (דף כא ע"א) ובתיקון י' (דף כה ע"ב) (ביאורים ח"א עד ע"א).

[262] עי' לעיל הערה 117. ועי' דברי רבינו בתז"ח ה ע"ב ד"ה דאתמר.

אבן ספיר דמות כסא איהו לעילא כו׳ - ר״ל, דאבן הוא ניצוץ, יו״ד, ורקיע הוא ו׳ כנ״ל[263], והאבן הוא למעלה מן רקיע, א״כ הוא כזה א : **ותחת רגליו כו׳** - אע״ג דאינו כתוב כאן משום דכבר כתוב בתורה: **איהי תחות ו״ה** - שה׳ אחרונה שבשם היא נוקבא דז״א, אבל מלכות הפרטי של ע״ס שהיא השכינה היא תחתם, והיא שם אדני[264], דכתר ומלכות, זה שרש השם, וזה כלול מכל השם:

ועוד רקיע, זה עמוד האמצעי שכולל שם יהו״ה, והוא כולל שש ספירות באמצע, שעליו נאמר ״נטוי על ראשיהם מלמעלה״ שעליו נאמר ״נוטה שמים כיריעה״, כדוגמא זה \ באמצע א, ״נוטה שמים לבדי״, מי נוטה אותו, עילת על הכל לבדו, יחיד בלי שני לעזור לו.

ועוד רקיע דא עמודא דאמצעיתא דכליל שם יהו״ה ואיהו כליל שית ספירן באמצעיתא דעליה אתמר נטוי על ראשיהם מלמעלה (יחזקאל א כב) דעליה אתמר נוטה שמים כיריעה (תהלים קד ב) כגוונא דא א באמצע א׳ נוטה שמים לבדי (ישעיה מד כד) מאן נטה ליה עלת על כלא לבדו יחידא בלא תניינא למעזר ליה:

ועוד רקיע דא כו׳ - ר״ל, האיך כולם מרומזים בא׳, ואמר דעמודא דאמצעיתא כליל כל השם הוי״ה, בין י״ה דחו״ב, בין ו״ה, והוא רקיע שבתוך הא׳, כמו שמפרש והולך, וכתר הוא הנקודה שעל הרקיע של הא׳, ומלכות הוא נקודה שתחתיו כנ״ל: **דכליל שם כו׳** - כידוע דירית לאו״א[265] ונוקבא כליל בו: **ואיהו כליל כו׳** - (ר״ל), לכך הוא רקיע דהוא ו׳ כנ״ל: **דעליה אתמר כו׳** - מביא ראיה דהוא נקרא רקיע דכתיב נטוי כו׳, וכתיב נוטה שמים כו׳, ואיהו נקרא שמים, שמע מינה דהאי נטוי קאי עליו, והענין הוא דחיות קבועין במלכות כנ״ל[266], ואיהו נטוי על ראשיהם: **כגוונא דא כו׳** - ר״ל הו׳ שבאמצע הא׳ הוא פרוס כיריעה, והוא ראיה דהוא רקיע שבאמצע הא׳: **נוטה שמים לבדי** - הוא עוד ראיה דנוטה קאי עליו: **מאן כו׳** - מפרש המקרא וג״כ חיזק לדבריו הראשונים, ור״ל, הואיל והוא כולל כל האצילות, דאף כתר נכלל בי״ה בחולם, ומלכות בו״ה בחירק, הרי כולם נכללין בו: **מאן נטה לי׳ עלת כו׳** - וכל זה המראה הוא א׳, ולקמן מפרש באיזה ספי׳ רומז הא׳:

השני, ״ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה״, זהו יֵו״ד הֵ״א וָאו״ו הָ״א, כולל תשע נקודות, ועשירי שכינה כלולה מכולם, והכל [אות] א׳, שאין אדם בלי א׳, והכל הוא עמוד האמצעי, שהוא יהו״ה, שכולל א׳, והוא השם המפורש, שכולל א׳ להראות, שאם רץ לבך שוב לאחד (ס״י פ״א מ״ח).

תניינא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (יחזקאל א כו) דא איהו יֵו״ד הֵ״א וָאו״ו הָ״א כליל תשע נקודין [ו ע״א] ועשיראה שכינתא כלילא מכלהו וכלא א׳ דלית אדם בלא א׳ וכלא איהו עמודא דאמצעיתא איהו יהו״ה דכליל {ח ע״א} א׳ ואיהו שמא מפרש[267] דכליל א׳ לאחזאה דאם רץ לבך שוב לאחור (נ״א לאחד)[268]:

תניינא כו׳ - דכל שנאמר מראה, הוא מראה בפ״ע, כמו שמפרש והולך: **דא איהו יו״ד כו׳** - גימ׳ אד״ם: **כליל תשע כו׳** - כמש״ל (ה ע״ב) **אלין אינון נקודי כו׳ דנהרין בהון כו׳**: **וכלא א׳** - ר״ל, דכולן נכללין בא׳ שבמילוי הוא״ו[269], שהוא תפארת דז״א: **דלית אדם בלא א׳** - כי תחילתו של השם הוא ו״ו בלא א׳, כי נעשה מאחוריים דאהי״ה, שהוא גי׳ דם, ואח״כ נכנס בו א׳ דאהי״ה,

– מאיר התיקון –

[263] ה ע״ב ד״ה וקבען ברקיע.
[264] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ כו ע״ג ד״ה חיה טבא.
[265] עי׳ אד״ז רצא ע״א וז״ל: הני ירותא דאבוה ואמיה ירית מאי ירותא דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא
תרגום: אלה, ירושה של אבא ומא יורש, מהו הירושה, זהו שני כתרים שהיו גנוזים בתוכם והורישו לבן זה.
[266] לעיל א ע״ב ד״ה ואיהו רקיע.
[267] עי׳ זהר ח״ג כט ע״ב ששם מ״ה היא שם המפורש.
[268] ז״ל בשלימות: עשר ספירות בלימה, בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית.
[269] עי׳ שער הכללים פרק ט.

שהוא כלילת הפנים דאהי"ה בתוך מילוי הוא"ו, ונעשה אדם, וכולא ע"י האל"ף, שממנו נעשה אדם, אבל תחלתו דם לבד, הרי הכל נכלל בא'[270]: **וכלא איהו עמודא דאמצעיתא** - דאיהו א' כנ"ל, וכן הוא כאן: **איהו הוי"ה דכליל**[271] **ואיהו כו'** - ר"ל, שלמעלה במראה הראשונה אמרנו שכלא נכלל בו מצד הוי"ה פשוטה, שהוא מצד אותיות כנ"ל (ה ע"ב) **דבאתוון אתבריאו חיוון כו' ובהון נהרין ד' אתוון כו'**, והוא בחיצוניות, וכאן כולא נכלל בו מצד מילוי דמ"ה, והוא מצד נקודות כנ"ל, מצד פנימיותו, והכל נכלל בא', וז"ש לאחזאה, דאם רץ לבך שוב לאחד (ס"י פ"א מ"ח), ר"ל שאם תהרהר ח"ו מצד מספרן שוב לאחד, שהוא {ח ע"א} א' שכולן נכללין בו להורות שכולן א'[272]:

השלישי: כמראה אש בית לה סביב, וזו השכינה, שכך פרשוהו חכמים (פסחים ח ע"א), שהנשמות דומות לפני שכינה כנרות לפני האבוקה, ולכן, כמראה אש בית לה, והיא בית הכנסת שלמעלה. א"ש נג"ה, כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים, והיא אש בית לה, מצד הגבורה, שהיא ב', היום השני, שבו נברא גיהנם (שמ"ר פט"ו סי' כב). א' יום ראשון שנברא בו גן עדן, וזה חסד. העמוד האמצעי, כמראה אדם הכולל שניהם, וא"ו לימין, אח"ד ל"ב לשמאל, יו"ד ה"א ה"א.

תליתאה כמראה אש בית לה סביב (יחזקאל א כז) **ודא שכינתא** דהכי **אוקמוהו** רבנן דנשמתין דומין קדם **שכינתא** כנרות לפני **האבוקה** ובגין **דא כמראה אש בית לה ואיהי בי כנישתא** דלעילא **א"ש נג"ה** (שם) **כי ביתי בית תפילה יקרא** לכל העמים (ישעיה נו ז) **ואיהו אש בית לה מסטרא** דגבורה **דאיהו ב' יומא תניינא** דאתברי ביה גיהנם **א' יומא** קדמאה **דאתברי** ביה גן עדן **ודא חסד עמודא דאמצעיתא כמראה אדם** כליל תרוייהו **וא"ו לימינא אח"ד ל"ב לשמאלא יו"ד ה"א ה"א:**

ודא שכינתא דהכי כו' - מביא ראיה שהיא נקראת אש, וז"ש **בגין דא כמראה אש: בית לה דאיהי כו'** - שנקראת כנסת ישראל, דכניש כולא בה: **אש נוגה כי כו'** - עכשיו הוא מביא ראיה מפסוקים אש נוגה, כמ"ש לקמן (ח ע"א) דנקראת נוגה[273], כי ביתי כו', והיא נקראת תפילה כמ"ש (תהלים סט יד) ואני תפלתי כו'[274]: **ואיהי אש בית כו'** - עכשיו הוא מפרש כל הג' מראות: מראה הראשונה, ראה בצורת א', והוא יום א' שהוא חסד כמו שמפרש והולך, אע"פ שאמר דא' שראה הוא ת"ת, ראה אותו מסט' דחסד. מראה הב', ראה ב', שהוא גבורה כמו שמפרש והולך, וכן ראה בשכינה מסט' דגבורה כנ"ל. והענין כי ת"ת הוא בסט' דחסד, ומלכות בסט' דגבורה[275]. ומראה הג', ראה ת"ת מצד עצמו דכולל חו"ג כנ"ל, דאיהו יחודא דתרוייהו, וראה ת"ת בין חו"ג כסדר מימין לשמאל, דהוא בין חו"ג: **דאיהו ב' כו'** - ר"ל לכך קאמר אש בית, בית הוא ב', יומא תניינא, ואש דאיתברי בו גיהנם: **א' יומא קדמאה כו'** - דא' איהו אור כמ"ש לעיל (ה ע"א), ואיהו גן עדן שגנזו לצדיקים: **עמודא דאמצעיתא כמראה אדם** - כמ"ש לעיל (ו ע"ב) **תפארת אקרי אדם: כליל תרוייהו** - דשם מ"ה שהוא גימ' אדם כולל חו"ג[276]: **וא"ו לימינא** - דוא"ו גימ' אחד לימינא שהוא א' כנ"ל: **ל"ב לשמאלא יו"ד כו'** - בית לה ר"ת ל"ב, ואינון ל"ב אלהים שהם

– מאיר התיקון –

[270] עי' כ"ז בשעה"כ ספירת העומר ט', מבו"ש מח ע"א ומט ע"ב שער המצות נח.

[271] בתיקו"ז הנוסח הוא "כליל א'".

[272] עי' לקמן יט ע"א והערה 731.

[273] וכן עי' זהר (ח"ג רפב ע"א) ושכינתא נגה ונגה לאש ומהכא קרו לבי כנשתא אש נוגה אש מאדים.

[274] עי' זהר (ח"ג מט ע"ב): שומע תפילה עדיך וגו', שומע תפלה, דא קודשא בריך הוא. רבי חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפילות מבעי ליה, מהו שומע תפלה, אלא תפילה דא כנסת ישראל, דאיהי תפלה, דכתיב (שם קט ד) ואני תפלה, (ס"א (שם סט יד) ואני תפלתי) ודוד בגין כנסת ישראל קאמר לה.

[275] עי' דברי רבינו לס"י ו ע"א שמביא את דבריו לקמן (לד ע"א) ת"ת נטל לימינא ויסוד לשמאלא.

[276] נראה שכוונתו לומר שמ"ה נחלק לב' עניינים: שם הוי"ה ומילויו. הוי"ה שייך לבחינת דכר, והמילוי הוא בגימ' חו"ה והוא בחינת נוק' (עי' ע"ח שער התיקון פרק ג). ולעניין טעם צורה זו עי' זוה"ק ח"ב לח ע"ב) שבמקום בו עיקר הכינוי הוא על הזכר אין הנוק' נזכרת בפירוש בשם.

מסט' דגבורה במעשה בראשית[277], אע"ג דהן בחכמה[278], מ"מ הן בבוצינא דקרדוניתא שהוא גבורה דעתיק כידוע[279]:

ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה, אלו שתי רגלים, שני נביאי אמת. והם רביעי וחמישי לחסד, שמשם בנין העולם, זהו שנאמר "עולם חסד יבנה". ה' עליונה מתפשטת עד הוד, חמשים שערים, ולכן רומז עליה "ראיתי כמראה אש", ובה שש מראות.

ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה אינון תרין שוקין תרין נביאי קשוט ואינון רביעאה וחמישאה לחסד דמתמן בנינא דעלמא הדא הוא דכתיב עולם חסד יבנה (תהלים פט ג) ה' עלאה אתפשטת עד הוד[280] חמשין תרעין ובגין דא קא רמיז עלה ראיתי כמראה אש (בית לה)[24] ובה שית מראות:

ממראה מתניו ולמעלה וממראה כו' - כמ"ש בתז"ח (ג ע"ב) **דממראה מתניו ולמעלה נצח וממראה מתניו ולמטה הוד**, כידוע דבו"ק נקרא נצח מעלה והוד מטה, כמ"ש לקמן (טז ע"ב) **ירכא ימינא ואסתכל לעילא כו' ירכא כו' לתתא**. והענין כמ"ש לקמן (י ע"ב) **והאחת גבוהה מן השנית** ע"ש: **דמתמן בנינא דעלמא** - ר"ל, דלכך מתחיל מחסד המראות, דמתמן בנינא שהן שבעת ימי בראשית, משא"כ למעלה בג' ראשונות שאינן אלא במחשבה[281]: **ה' עילאה כו' -** ר"ל שמראה הששית הוא בינה וראה אותה בששית[282], שהתחלת ראייתו הוא מחסד, שלמעלה אין ראיה שולט[283], אלא שראה הבינה באתפשטותא למטה בה' ספירין, לפיכך אחר שהזכיר ה' ספי' הזכיר הבינה בהתפשטותה, ואח"כ ליסוד כסדר: **ה' עילאה כו' -** ר"ל שהיא באות ה' שהתפשטותה בה' ספי', ובה נ' תרעין, עשר לכל ספי', כמ"ש לקמן (י ע"ב) **ואתפשטותא דה"א עילאה עד הוד כו': בית לה -** צ"ל ונגה לה סביב, ר"ל שמשם מתחלת השכינה שנקראת נגה כידוע[284], שבסיום האימא מתחלת, וכמראה אש קאי על אימא עילאה, דמינה מתערין[285]: **ובה שית מראות -** ר"ל שהיא המשלמת לששה שהיא הששית:

השביעי, כמראה הקשת, הקשת הוא צדיק יסוד עולם, כמראה שלה למטה מטטרו"ן, זה ראה יחזקאל שהוא כולל כל המראות.	שביעאה כמראה הקשת הקשת דא צדיק יסוד עלמא כמראה דיליה לתתא מטטרו"ן דא חזא יחזקאל דאיהו כליל כל מראות:

דא צדיק - שעל הקשת נאמר (בראשית ט יב) אות ברית: **דאיהו כליל כו' -** ר"ל שכל המראות ראה מתוך מט"ט[286] שכולן נכללין בו:

– מאיר התיקון –

[277] עי' לקמן כז ע"ב. ועי' ע"ח שער טנת"א פרק ה' שזהו בבחינת קטנות.

[278] נראה שכוונתו לל"ב נתיבות החכמה (עי' ס"י פ"א מ"א). ועי' פירושו של רבינו שם ב ע"א ז"ל, והם (הל"ב נתיבות החכמה) בשמות, ל"ב אלהי"ם דמעשה בראשית של ששת ימים עד ויכולו.

[279] גבורה דעתיק מתלבש במו"ס (עי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ד ע"א והענין).

[280] עי' לעיל הערה 111.

[281] עי' לקמן יט ע"א ד"ה עלמין סתימין וד"ה עלמין דאתגליין.

[282] פי' נראה כאן כי התפשטות הבינה היא בפנימיות ה' הקצוות הראשונות. אמנם עי' לעיל הערה 31 שנראה משם כי באומרו כאן "בינה" כוונתו לדעת המתפשט. וכראיה לזה עי' בדברי התיקו"ז לקמן נה ע"א: תבונה רוח תפארת ואיהו דעת כליל תרוייהו עליה אתמר ובדעת חדרים ימלאו. וכן עי' דברי רבינו לקמן ק ע"ד ד"ה ז"ל, מתפשט מאימא והוא דעת המתפשט שנק' עד"א בכל מקום דמאימא שהוא לבא אתמשך לגופא, עכ"ל. ובביאור הכיצד הפכה בינה להיות יסוד הרי הוא ה"ששית", עי' דברי רבינו לקמן פא ע"א ד"ה ביה איהו, ז"ל, והכל אחד, כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א', ע"כ. ופי' דבריו הוא, שכל התגלות של הדעת היא רק דרך היסוד, ולכן כאשר מדבר על גילוי מידת היסוד, תמיד כלול בזה בחי' הדעת המתפשט, אשר שורשו בבינה כדאמרן.

[283] עי' דברי רבינו על ספד"צ כב ע"ד, ד"ה ואמר ברח לך כו', ז"ל, שאם רוצה להיות פתוח שעה אחת נאמר ברח לך כו' כנ"ל, ואם רץ לבך להרהר שוב למקום (ס"י פ"א מ"ח), ואמר שם: ועל זה נכרת ברית, ר"ל שנאמר (איוב לא א) ברית כרתי לעיני, שלא להסתכל מה שאין מגיע לו.

[284] עי' לעיל הערה 273.

[285] עי' זהר ויחי רכ ע"ב ואחרי מות סה ע"א שמסטרהא דינין מתערין.

[286] פי' יסוד דיצירה. ועי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ יג ע"ד ד"ה ואמר והחיות, ועי' לעיל הערה 117.

המראה השמיני, כן מראה הנוגה סביב, זו שכינה תחתונה, שנאמר בה "נקבה תסובב גבר", ולכן, "כן מראה הנוגה סביב אש נגה".	חיזו תמינאה כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה דאתמר בה נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא) ובגין דא כן מראה הנגה סביב אש נגה[287]:

דאתמר נקבה תסובב גבר - ר"ל שהיא מסובבת היסוד[288] [שנק' גבר כידוע] ולכך נאמר סביב, ר"ל סביב הקשת: **אש נגה** – ראיה, שעלה אומר שהיא נקראת אש נגה:

התשיעי, הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, חכמה עליונה, הדמות שלה ראה יחזקאל למטה ולא חכמה.	תשיעאה הוא מראה דמות כבוד ה'[289] חכמה עלאה דמות דילה חזא יחזקאל לתתא ולא חכמה:

חכמה עילאה - שנקרא כבו"ד, גי' ל"ב, נתיבות חכמה[290]: **דמות דילה** - ר"ל שנאמר מראה דמות, משמע אף המראה שראה ביצירה לא ראה כבוד ה' בעצמו אלא דמות דילה, והוא בשכינה[291], שכל הספי' נכללין בה, ולכך ראה חכמה אחר השכינה, כנ"ל בינה אחר ה"ס, כי חכמה למעלה במקומה, אף ביצירה, אין ראיה שולט שם, ולכך ראה (אותה) במלכות, ובינה בז"א, כי אבא יסד ברתא (זהר ח"ג רנח ע"א) כמ"ש (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, שמשם הוא גילוי החכמה כידוע, ואימא יסד ז"א כמ"ש (שם) כונן שמים בתבונה:

וכשהגיע לדמות הכתר, שהוא הדרגה העשירית, ראה מה כתוב בו "וארא ואפול על פני", שלא יכול לסבול. ואם המראות שלמטה כך, כל שכן וכל שכן מראות העליונות של ספירות הבריאה, כל שכן וכל שכן מראות של אצילות.	וכד מטא לדמות כתר דאיהו דרגא עשיראה חזי מה כתיב ביה (יחזקאל א כח) ואראה ואפול על פני דלא יכיל למסבל ואם מראות דלתתא הכי כל שכן וכל שכן מראות [ו ע"ב] עלאין דספירות דבריאה כל שכן וכל שכן מראות דאצילות:

וכד מטא לדמות כתר כו' - ר"ל שרצה לראות כתר היצירה לא במקומה אלא למטה במלכות היצירה ששם נכלל כנ"ל (ד"ה דמות דילה): **דלא יכיל למסבל** - לכך לא נאמר בו מראה: **ואם מראות דלתתא כו'** - ר"ל, אם כתר דיצירה ורק דמות דידה, כ"ש וכ"ש לכתר דבריאה במקומה למעלה. וז"ש **ומראות עילאין**, ר"ל למעלה, ז' ספירות דבריאה, ר"ל שהן שני עילויין, וז"ש **כל שכן וכל שכן**, ב' פעמים. וכן באצילות כתב למעלה ב' פעמים, כל שכן וכל שכן, שעד כאן הוא סיום השגה:

ובסוד של האות א' תמצא חל"ם חיר"ק שור"ק 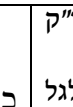 וְ[292], והוא גלגל שמתהפך לששה צדדים: למעלה, ולמטה, ולארבעה צדדים. מתהפך לימין ומעיד על עלת על הכל, שאין אלו"ה אחר לימין העולם. מתהפך לשמאל, ומעיד עליו, וכך לכל צד מעיד על יחודו, שאין אלו"ה אחר	וברזא דאת א' תשכח חל"ם חיר"ק שור"ק כגוונא דא וְ[292] ואיהו גלגל דאתהפך לשית סטרין לעילא ולתתא ולארבע סטרין אתהפך לימינא וסהיד על עלת על כלא דלית אלוה אחרא לימינא דעלמא אתהפך לשמאלא

– מאיר התיקון –

[287] והוא ע"פ מאמה"כ (יחזקאל א ד) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש.

[288] עי' דע"ה ח"ב קסג ע"א ז"ל: הכתוב (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר, סודו הוא על בחי' הזווג, שהוא מסובב ממנה, אבל בשאר בחי' תואר וצורת כל פרצוף הם שוים, משא"כ העגולים עם היושרים, הם בשני צורות לגמרי ע"ד כל קו ועגול, ועי' עוד מלואים אות נב.

[289] עי' לש"ו דע"ה ח"ב דף פח ע"ב ז"ל: מראה דמות כבוד ה', כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכות ומתחזי קמי מלכא בלבושין וקישוטין דגוונין נהירין, שהם הג' גוונין דקשת.

[290] עי' ס"י פ"א מ"א.

[291] עי' ע"ח בדרושי הצלם פרק א' שדמות הוא בחי' המלכות.

[292] עי' לקמן לח ע"א ד"ה בני קדם.

למעלה ולמטה ולארבעה צדדים. זהו שבארוהו בעלי המשנה (ברכות יג ע״ב) כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם.	וסהיד עליה והכי לכל סטרא סהיד על יחודיה {ח ע״ב} דלית אלוה אחרא עילא ותתא ולארבע סטרין האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם:

וברזא דאות א׳ כו׳ - לפי שאמר למעלה (ז ע״ב) **דשמא מפרש כליל תשע נקודין ועשירית כליל מכלהו**, וכולהו כלילין באות א׳, אמר כאן שכל העשר מראות נכללין בא׳, ברזא דט׳ נקודין ועשרית כלילא מכולהו, ובו כל המראות חוזרין לא׳ כנ״ל. וז״ש **תשכח חלם כו׳** די׳ שעל הא׳ הוא חולם על הו׳ שבאמצע הא׳, וי׳ שתחתיו הוא חירק, (והו׳ הוא שורק) [והוא״ו באמצע (ס״א בעצמו) הוא וא״ו שורוק]: **ואיהי {ח ע״ב} גלגל כו׳** - דוא״ו הוא ג׳ נקודין ראש תוך סוף, וג׳ נקודין שבו חולם חירק שורק הוא רומז לו״ק: **סהיד על יחודא** - ר״ל אות א׳ דהוא אחד: **כדי שתמליכהו כו׳** - באחד דהוא א׳:

וְ כולל שלש נקודות, מעלה ומטה ואמצע, שמעידים (ושלש עדים מתחתיו למטה) על עלת על הכל, שהוא ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהי״ם, והוא כולל שש נקודות כחשבון ו׳, שמעידים על עלת על הכל, שאין אלו״ה אחר לששה צדדים אלא הוא. הרי תשע נקודות הכלולות באות ו׳ מן א׳, והאות א׳, בה נשלמו לעשר, ובו כולם הולכים למקום אחד, הרי כאן סוד הבנין של יחזקאל בסוד הנקודות.	וְ כליל תלת נקודין עילא ותתא ואמצעיתא דסהדין (ותלת סהדין תחותייהו לתתא)[25] על עלת על כלא דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהי״ם (דאיהו)[26] כליל שית נקודין כחושבן ו׳ דסהדין על עלת על כלא דלית אלוק אחרא לשית סטרין אלא הוא הא תשע נקודין דכלילן באת ו׳ מן א׳ ואת א׳ ביה אשתלימו לעשר וביה כלהו אזלין לאתר חד הא הכא רזא דבניינא דיחזקאל ברזא דנקודין:

ו׳ כליל תלת כו׳ - הן חולם חירק שורק הנ״ל שעל הו׳: **ובי׳ כולהו כו׳** - כנ״ל דנכללין בא׳ שהוא אחד בחושבן אותיותיו[293], כל בחושבן האמור כאן הכל הוא במספר קטן[294]:

ועוד הסוד של הנקודות צריך לחזור עליהם. פתח בחשבון אותיותיו, הוא יו״ד, וכתוב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. ופרשוהו אל תקרי ידך אלא יודי״ך, והם י״י מן יאהדונה״י. ובאיזה מקום נפתחים, ברקיע, שהוא פתח, והוא מפתח הכולל אהדונ״ה, שש אותיות באמצע י״י, ושני יודי״ם עם רקיע שהוא ו׳ עולה לחשבון יהו״ה.

ועוד רזא נקודי צריך לאחזרא עלייהו פתח בחושבן אותיותיו איהו יו״ד וכתיב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה טז) ואוקמוהו[295] אל תקרי ידך אלא יודי״ך ואינון י״י מן יאהדונה״י ובאן אתר מתפתחין ברקיע דאיהו פתח ואיהו מפתח כליל אהדונ״ה שית אתוון באמצע י״י ותרין יודין עם רקיע דאיהו ו׳ סליק לחושבן יְהָוָה:

איהו יו״ד - ר״ל יו״ד מלא: **אלא יודיך ואינון כו׳** - דבקמץ אינון סתימין באות יו״ד דאיהי קמץ כמ״ש לעיל (ה ע״ב), והיא חכמה יו״ד עילאה[296], יו״ד של המילוי דבה תרין יודין, ואינון חכמה עילאה חכמה תתאה[297] דאבא יסד ברתא (זהר ח״ג רנח ע״א), וז״ש **ואינון י״י מן** כו׳ ומתפתחין בפתח שהיא הבינה: **ובאן אתר מתפתחין** - דביו״ד איהו סתים בקמץ כמ״ש לעיל:

– מאיר התיקון –

[293] דהיינו אותיות האות "אל״ף" א׳ ל׳ פ׳, שהוא א׳ ג׳ ח׳ במספר קטן־וסכומם הוא י״ב, והוסף עליהם עוד א׳ הרי היא האות עצמה סה״כ י״ג שהוא כמנין אח״ד.

[294] עי׳ לקמן הערה 1149.

[295] וצ״ע היכא, שכן לע״ע לא מצאתיו במקור אחר מלבד דברי התיקו״ז דכאן.

[296] עי׳ לקמן ט ע״א שקמץ היא חכמה ובינה היא פתח, ואילו קנא ע״א כתוב שקמץ היא כתר, ופתח היא חכמה.

[297] היינו מלכות עי׳ זהר ח״א רכג ע״ב.

קמץ, רקיע וניצוץ, הם י״ו. הוא קומץ כל הנקודות, שהן שש עשרה, כחשבון שש עשרה פני החיות, ולכן הוא קומץ כל הנקודות.

קמ״ץ רקי״ע וניצו״ץ **אינון י״ו איהו קומ״ץ כל נקודין דאינון שית סרי כחשבן שית סרי אנפין** דחיון **ובגין דא איהו** קומ״ץ כל נקודין:

איהו קומץ - כי כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד) והן סתימין שם, וז״ש קומץ: **כל נקודין כו׳ -** דניצוצין של הט׳ נקודות הן ששה עשר[298]: **שית סרי אנפין דחיוון -** שנאמר (יחזקאל א ו) וארבעה פנים לאחת[299]:

צֵרֵי הוא חשבון ו׳ ו׳, ותחת הצדי שני ניצוצות, שהם י׳ י׳, ״את שני המאורות הגדולים״. והם ו׳ ו׳ י׳ עולים ל״ב, והם ל״ב נתיבות פליאות חכמה (ס״י פ״א מ״א). ונקודה תחת ר׳ מן צר״י שהיא י׳, עשר ספירות, הרי מ״ב. ולכן צרי, בו צייר העולמות, ״וייצר״, שם צר״י, בו צייר אדם, הרי סוד הנקוד צרי מ״ב, ושלש אותיות, הרי מ״ה כחשבון אדם.

צר״י **איהו חושבן**[300] ו׳ ו׳ **ותחת צרי תרין נצוצין דאינון** י׳ י׳ **את שני המאורות הגדולים** (בראשית א טז) **ואינון** ו׳ ו׳ י׳ י׳ סלקין ל״ב **ואינון** ל״ב נתיבות פליאות חכמה ונקודה תחות ר׳ מן צרי **דאיהי** י׳ עשר ספירות הרי מ״ב **ובגין דא צר״י** ביה צייר **עלמין וייצר** (שם ב ז) **תמן צר״י** ביה צייר **אדם** הרי [ז ע״א] **רזא** דנקוד צֵרֵי מ״ב ותלת **אתוון** הרי מ״ה כחושבן **אדם**:

את שני כו׳ - שת״ת מקבל מחו״ג[301] וכן מלכות מחו״ג כמ״ש לעיל, ולכך בצרי ובשבא הן שני המאורות ת״ת ומלכות[302], רק כי הגבורות מקבלות[303] מאימא ע״י ת״ת[304], אבל החסדים מקבלים מאבא שלא על ידו, כידוע בסוד אבא יסד ברתא (זהר ח״ג רנח ע״א), לכך בצרי שהוא חסד הן שוין[305], ובשבא שהוא גבורה (בראשית א טז) את המאור הגדול כו׳[306]: **ואינון ל״ב כו׳ -** כנ״ל (ד ע״א) דהרוצה להחכים ידרים (ב״ב כה ע״ב)[307]: **הרי מ״ב -** דז׳ ספירן מחו״ג שהן תחילת הבנין הן בשם מ״ב, ובהון אצטיירו כמ״ש בתיקון ד׳ (כ ע״א) וז״ש **ובגין דא צרי כו׳**: דבשם מ״ב צייר עלמא, מ״ב דמעשה בראשית[308]: **בי׳ צייר כו׳ -** לשון צרי: **וייצר תמן צרי -** ר״ל דבתיבת וייצר יש שם אותיות צרי, וכן בכל מקום שאומר בתיקונים תמן, אינו דורש כל התיבה כמ״ש לקמן בתיקונים: **בי׳ צייר אדם -** דוייצר קאי על אדם, וע״כ הולך ומפרש חושבן אדם: **ביה צייר אדם** - ר״ל, שמא מפרש[309] שהוא בפנים הספירות כנ״ל (א ע״א ד״ה לעשר ספירן)[310], וז״ש **הרי כו׳** וז״ס (ס״י פ״א מ״ד) עשר ספירות בלי מה, מ״ב מלבר, מ״ה מלגאו. וכל זה הוא ג״כ בשב״א, כי הוא ג״כ התחלת הבנין, זה מימין וזה משמאל, אלא שהתחלת הציור הוא בחסד שלמעלה הן במחשבה, ולכך הוא שם צרי צייר כו׳:

– מאיר התיקון –

[298] ומניינם הוא להלן: קמץ (ו׳ ונקודה), פתח (ו׳), צירי (ב׳ נקודות), שבא (ב׳ נקודות), סגול (ג׳ נקודות), חולם (נקודה א׳), חירק (נקודה א׳), שורק (ג׳ נקודות) ושורק גדול (נקודה א׳). סה״כ י״ד נקודות וב׳ וי״ן. ואם מחשבים את הווי״ן נקודות נמצאו שש עשרה.

[299] דהיינו שכל אחד מד׳ חיות המרכבה כלול מד׳ פנים.

[300] במספר קטן, היינו ט (צ׳) ב (ר׳) א׳ (י׳) סה״כ י״ב.

[301] עי׳ לקמן קמז ע״ג ד״ה קמץ שצרי היא דעת.

[302] עי׳ זהר ח״א כ ע״א שהם שוים בקומתן.

[303] עי׳ דברי רבינו בפירושו לספד״צ יא ע״א: וזהו סוד השבת, אלא ששבת אינה חוזרת לשרשה אל בינה, אלא בינה מאיר לה שלא ע״י ו״ק, ששת ימי המעשה, והיא שוה לגביה, לכן זמן הזיווג בו.

[304] דהיינו כאשר הם בבחי׳ המאור הגדול והמאור הקטן הם בסוד גבורות והיא מקבלת את הארותיה רק דרך ת״ת. אבל כאשר הם בסוד חסדים שהוא בבחינת שני המאורות הגדולים, הרי שאפילו המלכות מקבלת מהאבא שלא ע״י אמצעי.

[305] בבחי׳ שני המאורות הגדולים.

[306] לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, ועי׳ זהר בראשית שם.

[307] עי׳ זוה״ק (ח״ג כח ע״א): אבא, דאיהו לימינא חסד, דביה הרוצה להחכים ידרים, מתמן חכמ״ה כ״ח מ״ה, ע״כ. וכאן, אשר הוא בבחי׳ חסדים ובסוד ב׳ המאורות הגדולים, אזי יש הנהגה שהיא בבחינת נתיבות חכמה.

[308] עי׳ זהר ח״ג רנ״ו ע״ב, ועי׳ ע״ח מ״ן ומ״ד פרק יד.

[309] לקמן כתוב ששם מ״ה הוא שם המפורש, ועי׳ לקמן כח ע״ב ששם ס״ג הוא שמא סתים.

[310] עי׳ לקמן יט ע״א שקיו דאילנא.

שבא, כמו כן כאן, ״את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן וכו׳״, ובו סוד מ״ב, ובו סוד של אדם. כדוגמא זה, חשבון שבא ו׳, ושלש ניצוצות, ורקיע, י׳ י׳ י׳ ו׳, שחשבונם ל״ו, הרי מ״ב, ושלש אותיות שב״א, הרי מ״ה. וסוד הדבר, ״ואמרו לי מה שמו מ״ה אומר אליהם״, ונקוד שב״א נקוד בשם יהו״ה בתורה.

שֶׁבָּא **אוֹף הכי את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן** וגו׳ (בראשית א פז) **וביה רזא מ״ב וביה רזא דאדם כגוונא דא חשבן** שֶׁבָּא ו׳ **ותלת ניצוצות ורקיע ייי״ו דחושבנהון** ל״ו **הרי מ״ב ותלת אתוון שב״א הרי מ״ה ורזא דמלה**[311] **ואמרו לי מה שמו מ״ה אומר אליהם** (שמות ג יג) **ונקוד שב״א נקוד בשם יהו״ה באורייתא:**

את המאור הגדול כו׳ - דבצרי שניהם שוין אבל כאן א׳ גבוה מחבירו[312]: **ובי׳ רזא כו׳** - לפי שנקודותיו שוות לצרי, מפרש כל עניניו כמו בצרי, לכך קאמר **אוף הכי את כו׳**: **ורזא דמלה כו׳** - ר״ל דכתיב שמו מ״ה, דבשמו מרומז מ״ה, והוא באחת מנקודותיו והוא שב״א:

סגול: שמונה עשר חשבונו, והוא ו׳ ו׳ ו׳ מן ו׳יסע ו׳יבא ו׳יט. ו[עם] שלש נקודות י׳ י׳ י׳, הוא ח״ם, וארבע אותיות מן סגו״ל, הוא חמ״ד, והתיבה, הרי הם חמ״ה, פני משה כפני חמה (ב״ב עה ע״א).

סֶגוֹל ח״י **חושבניה ואיהו** ו׳ ו׳ ו׳ מן ו׳יסע ו׳**יבא** ו׳**יט**[313] (שמות יד יט–כא) **ותלת נקודין** י׳ י׳ י׳ **איהו** ח״ם **וארבע אתוון מן סגו״ל איהי** חמ״ד **ותיבה הא אינון** חמ״ה **פני משה כפני חמה:**

[יאיהו וו״ו מן ויסע כו׳[314] - שהוא בת״ת כליל מג׳ אבהן[315]: **ותלת נקודין יי״י** - הן אותיות שניות של ויסע כו׳: **פני משה** - ת״ת וכן חמה[316]:] **איהו חמ״ד** - ר״ל סגול, דסגל לשון חמד[317]:

חֹלם חסר ו׳, חשבונו י״ה, ושלש ניצוצות י׳ י׳ י׳, הרי הם מ״ה, השם המפורש, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ועם שלש אותיות ותיבה, הרי הוא מ״ט, כחשבון מ״ט אותיות של ״שמע ישראל וכו׳״ ברוך שם כבוד מלכותו וכו׳. ופרשוהו רבני המשנה (ר״ה כא ע״ב) חמשים שערי בינה נבראו בעולם, ונתנו למשה חוץ מאחד, שנאמר ״ותחסרהו מעט מאלהים״. ולמטה במלאכים הם מ״ט פנים טהור ממטטרו״ן, שהיא חל״ם במלאכים.

חֹלֶם חסר ו׳ **חושבניה** י״ה **ותלת ניצוצות** י׳ י׳ י׳ **הא אינון** מ״ה **שמא** מפרש יו״ד ה״א **וא״ו** ה״א **ועם תלת אתוון ותיבה הא איהו** מ״ט **כחושבן** מ״ט **אתוון שמע ישראל** וכו׳ (דברים ו ד) ברוך שם כבוד וכו׳ **ואוקמוהו** רבנן דמתניתין **חמשים שערי בינה נבראו בעולם ונתנו למשה חוץ מאחד שנאמר ותחסרהו מעט מאלהי״ם ולתתא במלאכים אינון** מ״ט **פנים טהור** מ״ט **מן מטטרו״ן דאיהו** חל״ם **במלאכים:**

[הא אינון מ״ה כו׳[318] - דאיהו[319] בנצח, וכן משה בנצח כידוע (זהר ח״ג רמג ע״א[320]), **וז״ש נ׳ שערי בינה כו׳**, וכן ביצירה מט״ט[321], שהוא דוגמת הת״ת, וז״ש **ולתתא כו׳**:] **ולתתא במלאכים** - ר״ל מִדרגת משה: **חולם במלאכים** - ע״ג כל המלאכים[322] כחולם, {ט ע״א} דאיהו ע״ג כל נקודין[323]:

– מאיר התיקון –

[311] עי׳ לעיל הערה 63.

[312] עי׳ לעיל ד״ה את שני.

[313] עי׳ זהר ח״א קח ע״ב, וכן בפע״ח לד ע״ג.

[314] בדפוס הישן דיבור זה מופיע שלא במקומו לקמן ט ע״א והעברנוהו למקומו הנכון.

[315] עי׳ זהר (ח״ב קיט ע״ב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו׳, בגין דתפארת דרגא דמשה, גופא, וחסד דרועא דיליה, ומשה אתקשר בע״ב דאיהו חסד דרגא דאברהם, דהכי סליק בחושבן ח״י וו״ו מן ויסע ויבא ויט, תלת ענפי אבהן ש׳ דאתקשר בש׳ של משה.

תרגום: ובה מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו׳ משום שתפארת היא דרגת משה הגוף וחסד זרועו ומשה נקשר בע״ב שהוא חסד דרגתו של אברהם שכך עולה בחשבון ח״י וו״ו מן ויסע ויבא ויט שלשת ענפי האבות ש שנקשרה בש׳ של משה.

[316] עי׳ הערה הקודמת.

[317] עי׳ (שמות יט ה) והייתם לי סגלה, ות״א: ותהון קדמי חביבין.

[318] בדפוס הישן ד״ה זה נדפס שלא במקומו (לקמן ט ע״א) ובמהדורתינו החזרנוהו למקומו.

[319] חולם, וכן עי׳ לקמן הערה 327.

חר״ק עם חושבן אותיות הוא א״ם. חירק חשבונו ו״ה, ושלשה ניצוצות י׳ י׳ י׳ שלשים, הרי הוא א״ם.

חר״ק עם חושבן **אתוון איהו א״ם** חִרֵק חושבניה ו״ה ותלת נצוצות י׳ י׳ י׳ תלתין **הא איהו א״ם**:

[חרק חושבנא ו״ה -[324] דנו״ה הן תרי פלגי דגופא (רע״מ פנחס רלו ע״א[325]), ובהון הוי״ה אחת, י״ה בנצח ו״ה בהוד[326], וכן איהו בנצח ואיהי בהוד[327], וי״ה הוא בשמים, וו״ה בארץ כמ״ש (תהלים צו יא) י׳שמחו ה׳שמים ו׳תגל ה׳ארץ (לקמן יא ע״א), לכך חלם בגי׳ י״ה, חרק ו״ה: **איהו אם** - דאיהי בהוד, והוא אם דאלהים[328]. דמ״ה הוא בנצח כנ״ל והוא אותיות לה״י[329] מן אלהים, הרי הוי״ה אלהים מתחלק בהן, דהן תרי פלגי דגופא כנ״ל.]

שרק הוא חשבון אותיותיו ו׳, וחמשה ניצוצות חמשים, הרי נ״ו, [ועם] שלש אותיות והתיבה, הרי הם ס׳, ״סוד יהו״ה ליראיו״. ובו ״ר׳נו ליעק׳ב ש׳מחה״ נוטריקון שור״ק.

שֻׁרֵק **איהו חושבן אתווי** ו׳ וחמש {ט ע״א} ניצוצות חמשין **הא** נ״ו תלת **אתוון** ותיבה **הא אינון** ס׳ סוד ה׳ **ליראיו** (תהלים כה יד) **וביה** רנ״ו ליעק״ב **שמח״ה** (ירמיה לא ו) **נוטריקון** שר״ק:

– מאיר התיקון –

[320] עי׳ ע״ח שער שער הארת המוחין זו״ן פרק ו.

[321] עי׳ שער הפסוקים פרשת תשא, משה השיג תחלה כל האלף. ואח״כ לא השיג מן הבריאה, רק מן מטטרון וסנדלפו״ן, שהם כנגד זו״ן, שהם כנגד ב׳ אותיות אחרונות ו״ה של ההוי״ה כנודע, וז״ס מסו״ה, כי ר״ת מ״ס, מטטרו״ן סנדלפו״ן, ומקום אחיזתם הוא בשתי אותיות ו״ה, וחבורם מסוה, ע״כ. ועי׳ ע״ח שער מו פרק ז.

עי׳ פת״ש נתיב אב״ע כ ז״ל: הנהגת עוה״ז הוא ע״י נו״ה שהם בסוד ב׳ צבאות מעלה ומטה, והם ב׳ כרובים מט״ט וסנד״ל שהם בשמים ובארץ כמ״ש (יחזקאל א טו) והנה אופן אחד בארץ, שבהם צריך המדות להיות ממוזגים בסוד צדיק ורע לו כו׳.

[322] עי׳ שער הגלגולים - הקדמה לח ז״ל: ואמנם חנו״ך שהוא מטטרו״ן, להיות שנטל גם זיהרא עילאה דאדם, שהיא נשמה דאצילות, היה מלאך גדול מאליהו, כי אליהו לא היה יכול להשיג רק עד נפש דאצילות, וז״ס בספר הזהר אליהו לתתא. ועי׳ ר׳ בחיי שמות יב יב. ועי׳ לעיל הערה 117.

[323] ו״מעלה״ הוא כינוי למידת נצח.

[324] בדפוס הישן דיבור זה מופיע שלא במקומו לקמן ט ע״א והעברנוהו למקומו הנכון.

[325] ז״ל: נצח והוד תרי(ן) פלגי [גופא] (גופין) אינון כגוונא דתרין תאומים ובגין דא אתקריאו שחקים תרווייהו כחדא ו׳ ו׳ (ו)אינון מן ושט מסטרא דשמאלא ואינון תרין טוחנות [מסטרא] (דסטרא) דימינא:

תרגום: נצח והוד, שני חצאי גוף הם, כדוגמת שני תאומים, ומשום זה נקראים שחקים שניהם כאחד, ו׳ ו׳ הם מן ושט מצד השמאל, והם שתי הטוחנות מצד הימין.

ביאור: פלגי גופא - כלומר שאין לאחד פעולה בלי חבירו שני כלים משמשים פעולה אחת יחד כריחים שהם ריחים ורכב והיינו שחקים, ולכך בשתי מדות אלו שם משותף אפיקי מים, שחקים, צבאות וכיוצא (אור יקר). עי׳ ע״ח שער השמות ו נו״ה דז״א הוא סוד חד גופא בבחי׳ חיצונים אבל בבחי׳ פנימי׳ הם תרי פלגי גופא. ועי׳ בהגר״א על ספד״צ ז ע״ג, שמביא מקור לדבריו אלו מתז״ח בסופו (נא ע״ד): ׳כל אומנותיה דחבריה איהו עביד׳.

תאומים - לא שיהיה הכוונה שהם מדה אחת חס ושלום שאם כן הם תשעה ספירות אבל הכוונה שהם תאומים בכל פעולותם והאחד מסכים עם חבירו לעולם, ויהיה הסבה לזה התפארת הפועל על ידם וזהו שאמר תרי תאומים מצד המוליד אותם שהם נמצאים מהתפארת המתחים אותם ומסכימים אל פעולה אחת והיינו על ידי היסוד קושרם יחד, ולכך שם צבאות שם משותף לשניהם יורה אות הוא היסוד בצבא שלו שהם נצח והוד (אור יקר).

[326] עי׳ ע״ח שער רפ״ח פרק ד׳, נודע כי נ״ה הם ב׳ פלגי דגופא כנ״ל לכן אין הוי״ה גמורה בכל א׳ מהם רק הוי״ה א׳ בין שניהם נמצא כי חצי הוי״ה הוא אור של נצח וחצי הוי״ה הוא אור של הוד. ועי׳ שער השמות פרק ו: נצח והוד דז״א, דע כי נו״ה דז״א הוא סוד חד גופא בבחי׳ חיצונים, אבל בבחי׳ פנימי׳ הם תרי פלגי גופא כנזכר בזוהר (פנחס רלו ע״א) וכו׳ ובזה תבין למה נו״ה נקרא תרי פלגי גופא, כי לפי שמצד פנים נקרא שוקי האיש והם נפרדות, ומצד אחור הם גוף א׳ של הנוקבא, ובזה תבין איך נו״ה דז״א בסוד האחוריים הם מחוברים ובסוד הפנים הם נפרדים.

[327] עי׳ ע״ח אנ״כ ט׳, ועי׳ לש״ו כללים ח״ב לב ע״ג, שמביא מקור לזה מלקמן לד ע״א.

[328] עי׳ לקמן יג ע״א וכן לקמן ריש תיקון נג דף צט ע״ב.

[329] עי׳ שעה״כ פסח דרוש יב בעניין שם אכדט״ם, וכן עי׳ לקמן יג ע״א.

סוד ה' כו' - דבי' כל רזין גניזין[330]: **ובי' רנו כו'** - כמ"ש בתז"ח (ג ע"ג[331]) דכמה קיצין הן, כל א' כפי מדה דתליא ביה, ונ"ו הוא ביסוד, דעד הוד אתפשטותא דנ' תרעין[332], ויסוד הוא ו' זעירא, כמ"ש בזהר שמות (ט ע"ב[333]) הרי נ"ו: **ובי' רנו כו'** - ר"ל דאית כמה קיצין, כמ"ש בתז"ח (דף עג ג ע"ד) ואית קץ רנ"ו, והוא נ"ו אחר אלף ומאתן הכתוב לעיל (ו ע"א), וזהו רנו ליעקב שמחה, והוא מספר נ"ו הנ"ל בשורק:

שכל הנקודות מתפשטים מחכמה עליונה, תשעה עד מלכות. והטעמים מכתר עד מלכות. ושורק צדיק יסוד עולם, בו סוד שורק שני בתוספת ו', מ"ב.

דכל נקודי מחכמה עלאה מתפשטאן תשעה עד מלכות וטעמי מכתר[334] עד מלכות ושורק צדיק יסוד עלמא ביה סוד שורק תניינא בתוספת ו' מ"ב[335]:

דכל נקודי כו' - שבתחלה ביאר נו"ן[336], ועכשיו מבאר ס' דהוא סוד, ואמר **דכל נקודי כו'**, וא"כ שורק ביסוד וביה אותיות סוד, וז"ש (משלי י כה) צדיק יסוד עולם, בי' סוד[337]: **שורק תניינא כו'** - הוא שורק גדול, וז"ש **בתוספת ו'**[338]: **מ"ב** - ר"ל בגי' מ"ב שהוא במלכות, ושם במלכות כליל שם מ"ב כמ"ש בתיקון ד' (כ ע"א), וכאן חושב הנקודות מחכמה עד מלכות, וסדרן: קמץ, פתח, צרי[339], שבא, סגול, חולם, חירק, שורק, שורק גדול, כסדר מחכמה. ואל תיקשי שבתיקון ע' (קנא ע"א) קא חשיב מכתר עד יסוד, כבר תירץ האר"י ז"ל[340], וכן שם מונה סגול קודם לשבא, וכולא חשיב כאן כסדר רק הפתח שמתחיל משום דמפרש בי' קרא[341]:

ועוד קמ"ץ פרשוהו בעלי הדקדוק, שהוא תנועה גדולה, משום שהוא ראשון לכל הנקודות של הספירות, אף על גב שכולם שמות קדושים נעשו זה כסא לזה, כמו בן שצריך לעבוד את אביו ואת אמו, ולעשות

ועוד קמ"ץ אוקמוהו מארי דקדוק דאיהו תנועה גדולה בגין דאיהו קדמאה דכלהו נקודין דספיראן אף על גב דכלהו שמהן קדישין אתעבידו דא כסא לדא[342] כגון ברא דצריך

– מאיר התיקון –

[330] עי' זהר ח"ג (דף רלו ע"א) צדיק יסוד ביה סוד דאיהו יין המשומר בענביו משמת ימי בראשית.

[331] ז"ל: אית בכל דרא ודרא כפום זכון דילהון בכל מאריה דדרא כפום דרב דרא נוטים אבתרה ואם חובין מתרבין עלה אמר רבי חיא פרקנא עד דרא אחרא ובגין דא כל הקצין כלו וכלא תליא בתיובתא ובזכון דמדות.

תרגום: יש בכל דור ודור כפי זכות שלהם בכל אדון דדור כפי הרב של הדור נוטים אחריו, ואם חטאים מתרבים עלה אמר רבי חייא גאולה עד דור האחרון, ולכן כל הקיצין כולם והכל תלוי בתשובה ובזכות המדות.

[332] עי' לעיל הערה 111.

[333] עי' מלואים אות יב.

[334] עי' לקמן תיקון עי' (קמט ע"ב) כתרא דתמן טעמי.

[335] שורק במספר קטן היא י"ב עם ג' נקודות ל' סה"כ מ"ב.

[336] נ"ו (לש"ו).

[337] עי' לעיל הערה 330.

[338] דהיינו ו, ולאפוקי מ ●●.

[339] חסד וכדפי' רבינו לעיל ח ע"ב ד"ה את שני.

[340] בכוונת ברכת אתה חונן, שאמר שם כי הגם דאין ניקוד בהמלכות אך ע"י ז"א כאשר הוא מאיר לה הנה יש בה כל הנקודות כולם כמו בז"א ע"ש ונודע הוא כי התחלתה הוא מחכמה כי עטרה שלו הוא כתרה וא"כ הרי הוה הט' נקודות בה מחכמה עד מלכות (הערת הלש"ו).

והנה עי' לקמן קמז ע"ג ד"ה קמץ: אע"ג דלקמן קכח ע"א אמר דכתר איהו קמץ הוא כשנחשב הכתר אבל כאשר יבא הדעת במקומו והתחל' מחכמה אז חכמה קמץ יו"ד ובינה פתח נפתח היד הקמץ בפתיחו דיד בה' אצבעאן כמש"ש וצרי הוא בדעת ב' נקודין ע"ש חו"ג.

ואם כן לכאורה אפשר לומר כי כוונת האריז"ל לתרץ כי כאן המדובר הוא בנוק' ואילו בתיקון ע' הוא בבחינת ז"א.

[341] בדפוס ישן מופיעים כאן כמה דברים אשר מקומם הוא לעיל ובמהדורה זו תיקנו את הדבר והדפסנום במקומם הנכון.

[342] עי' רמב"ן בראשית (א ח), כי יש שמים לשמים וכסא לכסא.

עי' ספר הפליאה : ע"י ת"ת ישראל נזונים כולם וזהו והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו וסלם בחסרון הו' הוא גלות הארוך ויעקב בחסרון

את עצמו כעבד אליהם, ושמש וכסא ומקום עמידה תחתיהם, כך הן הספירות זו לזו, ולכן יש נקודה מלך, ויש נקודה עבד אליו, כמו שב״א שהוא עבד לקמ״ץ, ורץ בשליחותו ומזנב אחריו, אבל במקומו הוא מלך.

למפלח לאבוי [ז ע״ב] ולאמיה ולמעבד גרמיה לגבייהו כעבד ושמש וכרסייא ומצב תחותייהו הכי אינון ספירן דא לדא ובגין דא אית נקודה מלכא ואית נקודה עבדא לגביה דמלכא כגון שב״א דאיהו עבד לקמ״ץ ורץ בשליחותיה ומזנב אחריו אבל באתריה מלכא איהו:

דאיהו תנועה גדולה - ר״ל מלך[343]: **בגין כו׳** - לפיכך הוא מלך על כולם: **אע״ג דכולהו כו׳** - ר״ל אע״ג דכולהו הוו מלך זה לזה, מ״מ איהו מלך על כולם, דהוא ראשית דכולהו: **כגון ברא כו׳** - ר״ל אע״ג דכולהו באצילות, מ״מ הוה זה לזה כסא, כגון ברא כו׳: **כעבד ושמש כו׳** - חשיב ד׳ דברים, שהן כנגד ד׳ פרצופין או״א וזו״ן[344], שהן כולן כסאות זה לזה, עד א״א, וקחשיב ממטה למעלה: **כגון שבא כו׳** - ר״ל בחטף קמץ[345]:

וסוד הקמ״ץ, חשבון קמ״ץ י״ד ושלש ניצוצות ורקיע, נ׳ מ׳ שהוא מלך, הם רמוזים בארבע יודי״ם מן יו״ד ה״י וי״ו ה״י, ולא לחנם נאמר בו מלך, שהוא מלך גדול על כל המלכים.

ורזא דקמ״ץ חושבן קָמֵץ י״ד ותלת ניצוצי ורקיעי נ׳ מ׳ דאיהו מלך[346] אינון רמיזין ארבע יודי״ן מן יו״ד ה״י וי״ו ה״י[27] ולאו למגנא אתמר ביה מלך דאיהו מלך גדול על כל מלכין:

ורזא דקמץ - חוזר ומפרש כאן קמץ ופתח, משום דבכל נקודות מפרש למעלה אותיותיהן ונקודותיהן, אבל בקמץ לא פירש רק הנקודה, ובפתח רק האותיות, לפיכך חוזר ומפרש כאן בשניהם האותיות עם הנקודות: **מ׳ דאיהו מלך כו׳** - ר״ל דקמץ איהו בחכמה, (ושם) [משם] הוא מילוי דיודי״ן ע״ב, ובפנימיות מילוי דאלפי״ן מ״ה[347], כ״ח מ״ה (זהר ח״ג כח ע״ב), ובהן ה׳ יודי״ן, כמנין קמץ[348] עם נקודותיו נ׳, והיא ל״ך, של מלך. (ודו׳ יודי״ן של ע״ב מילוי דיודי״ן שהוא חכמה הוא מ׳ של מלך): **דאיהו מלך גדול** - כנ״ל דאיהו ראשית לכל:

פת״ח הוא מ״ב. חשבון של פת״ח הוא כ׳, וניצוץ ושני רקיעים, וו״י, הרי מ״ב. ״כי בי חשק ואפלטהו״. ״פתחו לי שערי צדק אבא בם וכו״. ב״ם ארבעים ושתים. ״כי בי חשק ואפלטהו״, חש״ק: חריק, שבא, קמץ, מן אבגית״ץ. קמץ, קומץ סתום באות יו״ד.

פת״ח איהו מ״ב חושבן פַּתָח איהו כ׳ וניצוץ ותרין רקיעי וו״י הא מ״ב כ״י ב״י חשק ואפלטהו (תהלים צא יד) פתחו לי שערי צדק אבא בם וכו׳ (שם קיח יט) ב״ם ארבעים ותרין כי בי חשק ואפלטהו חש״ק חרי״ק שב״א קמ״ץ מן

– מאיר התיקון –

הו׳ והסלם עומדת במדה אחרונה הוא הצינור האמצעי ומגיע עד אהי״ה הוא כתר עליון, ואמר השמימה ה׳ ראשונה להרמיז בה׳ ידיעה השמים עליונים שמים לשמים.

ועי׳ שם: החכמה היא ארץ לכתר והבינה לחכמה וכן כולם וכן שמים לשמים וכסא לכסא.

[343] הפך עבד, ועי׳ ע״ח נקודות א׳ שיש ה׳ מלכים וד׳ עבדים. ה״מלכים״ הם התנועות הגדולות (חירק, שורוק ו׳, צרי, חולם, קמץ) וה״עבדים״ הם התנועות הקטנות (סגול, פתח, שוא, שורוק, חטף פתח), והם נכללים בד׳, הרי הם פתח סגול קובוץ חטף קמץ. שוא אינו נחשב לאחד מי׳ התנועות ונקרא ״עבד לעבדים״ (עי׳ פרדס שער הנקודות) ועל כן היא נעלמת (לש״ו ביאורים ח״א סא ע״ג).

ועי׳ תז״ח יז ע״ג: והמשכילים עשר נקודין דקימין לאענאה ה׳ מימינא וה׳ משמאלא אורחא דאלין לקבל אלין חמש אנון רברבין בההוא גונא זעירין אָ אֵ אִ אוֹ אֻ ימינא אַ אֶ אָ אְ, עכ״ל [אוֹ אינו מופיע בפירוש בתז״ח בדפוס הנפוץ והוספתיו מסברא, שכן בכל הדפוסים שלפניו הוא מופיע כ״א״.

[344] עבד נוק׳, שמש ז״א, כורסיא אימא ומצב אבא.

[345] עי׳ לעיל הערה 343.

[346] עי׳ לעיל הערה 343.

[347] עי׳ לעיל ח ע״ב ד״ה ביה צייר.

[348] פי׳ במספר קטן: א׳ (ק) ד׳ (מ) ט׳ (צ׳), סה״כ י״ד, ויחד עם הניקודים צירי שהוא פעמיים יו״ד וקמץ שהוא י׳ ו׳ (סה״כ ל״ו), סה״כ הוא עולה נ׳.

פתח, נפתח בו בחמש אצבעות, שהם ה׳. וכמה סודות בנקודות, וזהו אבא בם אודה י״ה. ופתח, עליו נאמר, פתחו לי וכו׳ זה השער ליהו״ה.	אָבְּגַיְתָ״ץ[349] קמ״ץ קומץ סתים באת יו״ד פת״ח אתפתח ביה בחמש אצבען דאינון ה׳ וכמה רזין בנקודי והאי איהו אבא בם אודה י״ה ופת״ח עליה אתמר פתחו לי וכו׳ זה השער לה׳ (שם כ):

כי בי - גי׳ מ״ב: **פתחו לי כו׳** - מביא הפסוקים ששם מרומז מ״ב, ואח״כ מפרש פסוק ראשון ואח״כ השני. וז״ש **כי בי כו׳**, ור״ל דשם אב״ג ית״ץ ד׳ נקודות בו, קמץ על א׳, שבא על ב׳, חירק על ג׳, פתח על ת׳, וכן בכל הז׳ שמות של מ״ב[350]: **כי בי** - הוא פתח כנ״ל: **חשק** - הוא ג׳ נקודות האחרים בשם זה. אפלטהו ואשגבהו כי ידע שמי כו׳: **קמ״ץ קומץ כו׳** - עכשיו מפרש פסוק שני, ור״ל דקמץ סתים ביו״ד ואתפתח בה׳, כנ״ל שהן חו״ב, וא״כ בפתח כלול י״ה. וז״ש **אבא ב״ם**, שהוא הפתח, אודה י״ה, [(הגה״ה] דבפתח אתפתח השער, וביה פותח את ידך[351] (תהלים קמה טז), שמשם ממלאין שאלתו, לפיכך אודה י״ה. וז״ש **ופתח עליה כו׳**, ר״ל דלשון פתחו הוא פתח, דקרא מירי בו, ופֶתח השער הוא ג״כ בפתח, דכתיב זה השער לה׳, ופתח בו השם הויה כמ״ש לעיל, דפתח סליק לחושבן הוי״ה, וז״ש זה השער לה׳ [ע״כ הגה״ה]: **וכמה רזין בנקודי** - לפי שסיים כאן רזי דנקודין, אלא שמפרש הפסוק פתחו לי שהתחיל בו, אמר שיש עוד כמה רזין בנקודין:

מלאכים יש שמשמשים לנקודות הללו, והם האותיות שהם כמו סוסים לנקודות, והטעמים מנהיגים אותם, והם תנועות אליהם, כמו ״על פי יהו״ה יחנו ועל פי יהו״ה יסעו״, ואותם נקודות אל הטעמים, כמו צאן אחר הרועים שמנהיגים אותם לכל צד לעלות ולרדת, מעלה ומטה, ולהנהיג אותם לכל צד, לימין ושמאל לפנים ולאחור.	מלאכין **אית** דמשמשין **לאלין** נקודין[352] **ואינון אתוון** דאינון כסוסוון לנקודי וטעמי מנהיגי לון **ואינון** תנועות לגבייהו כגון על פי ה׳ יחנו ועל פי ה׳ יסעו (במדבר ט יח) **ואינון** נקודין לגבי טעמי **כעאנא** בתר רעיין **דאנהיגין** לון לכל **סטרא** לסלקא ולנחתא **עילא** ותתא ולאנהגא לון לכל **סטרא** לימינא ושמאלא לקמא ולאחורא:

ואינון תנועות לגבייהו - ר״ל הטעמים תנועות לנקודות: **כגון עפ״י כו׳** - ר״ל דכן ע״פ הטעמים יחנו, בטעמים המפסיקים, כגון אתנחתא סוף פסוק, ויסעו בטעמים המשרתים: **דאנהיגין לון כו׳** - הן ניגון הטעמים, והן מפרשים המשך המאמר, לפניו או לאחריו, וכל ענין המאמר מתפרש על ידן, ועיין בכוזרי באריכות (מאמר ב׳):

והטעמים הם נשמות, והנקודות רוחות, והאותיות נפשות, אלו מתנהגים אחר אלו,	וטעמי **אינון** נשמתין ונקודין רוחין **ואתוון** נפשין[353] **אלין** מתנהגין בתר **אלין** ואלין בתר

– מאיר התיקון –

[349] והנה בפירוש רבינו איתא דהניקוד הוא אָבְּגִיתַ״ץ. ובדפוסים אחרים מוסמכים יותר גם כן אין ההניקוד כפי שהוא כאן (מהדורת אמסטרדם אָבַּגִיְתָ״ץ, מהדורת קושטא אָבְּגִיְתָ״ץ), ויתכן שנפל שיבוש בגירסא שלפנינו.

[350] עי׳ קנט ע״א.

[351] עי׳ לעיל ח ע״ב: אל תקרא ידך אלא יודיך, ובזה יתבארו דברי רבינו.

[352] עי׳ ביאורים ח״א עב ע״א ז״ל: קורא התיקונים להאותיות בשם מלאכים משום שהם למטה במדרגה מהנקודות, והנקודות מתגלים בהם, ומשתמשים על ידיהם. ועי׳ ביאורים ח״ב ע ע״ג ז״ל: כל אור תחתון הוא בבחי׳ מלאך להאור העליון, וכנודע בסוד המלאך הגואל, ע״כ. ועי׳ עבודת הקודש חלק ב פרק כה ז״ל: פתח [משה] נבואתו היתה באספקלריא שאינה מאירה, בתחלה וירא אליו מלאך יי׳ סוד המלאך הגואל, ואחר הרגילו לאטו עלה אל מעלת הנבואה בשם הגדול אשר לא עלה אליה שום נברא. ועי׳ זהר ח״א דף סא ע״א וכן ח״א דף רה ע״ב, וכן ח״ג רסט ע״ב ורע ע״א. ורמב״ן שמות ג ב.

[353] עי׳ ביאורים ח״א מג ע״ד ז״ל: התיקונים (סוף תיקון ה דף כב ע״א) שאמר שם טעמי אינון מן כתרא, נקודין מן מוחא, וכן בתיקון ע׳ (דף קמט ע״ב) ובכ״מ, חכמה דמתמן נקודין כתרא דתמן טעמי, ומבואר שם ושם כי אתוון הם בבינה אימא. אמנם הוא כי ע״ד שהם בהג״ר הנה מתפשטין אח״כ בבינה וזו״ן, וכמ״ש ג״כ בהקדמות תיקונים (דף ט סע״א) טעמי אינון נשמתין, נקודין רוחין,

ואלו אחר אלו. האותיות מתנהגות אחר הנקודות, והנקודות אחר הטעמים, ״כי גבוה מעל גבוה שומר״. ועוד, אותיות הן אש, נקודות רוח, אל אשר יהיה שמה, הרוח ללכת ילכו, והם כמעינות המים שנאמר עליהם, המשלח מעינים בנחלים ישקו כל חיתו שדי , אלו האותיות. ויש ששם אותם לאותיות מים אש רוח ועפר, ארבע רגלי הכסא, הנקודות אדם לשבת על הכסא.	**אלין אתוון מתנהגי בתר נקודי ונקודי בתר טעמי כי גבוה** {ט ע״ב} **מעל גבוה שומר**[28] (קהלת ה ז) **ועוד אתוון אינון אש נקודי רוח אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו** (יחזקאל א יב) **ואינון כמבועי מיא דאתמר עלייהו המשלח מעינים בנחלים וגו׳ ישקו כל חיתו שדי** (תהלים קד י–יא) **אלין אתוון ואית דשוי לון לאתוון מים אש רוח ועפר ארבע רגלין דכרסיא נקודי אדם לשבת על הכסא:**

אתוון מתנהגין כו׳ - דבלא נקודות אין יכול לדבר כלל האות, ולפיכך הן רוח האותיות: **כי גבוה כו׳** - שהן הנקודות ע״ג {ט ע״ב} האותיות. וסיפי׳[354] דקרא, וגבוהים עליהם, דאל תיקשי לך, הלא הנקודות הם תחת האותיות וגם הן קטנים מן האותיות, והיאך קאמר כי גבוה כו׳, לכך קאמר (לעיל ה ע״א) **ואית נקודה דכל עלמא תליא: אינון אש** - כנ״ל (לעיל ה ע״ב) **החיות מראיהן כגחלי אש: נקודי רוח** - כנ״ל פנימיות, שבהן רוח: **ואינון כמבועי כו׳** - כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א) **דשמא מפרש איהו שקיו דאילנא[355] כמיא כו׳: כל חיתו שדי** - אלין אתוון כנ״ל: **ואית דשוי לון כו׳** - שהן ד׳ אותיות הוי״ה כנ״ל או״א זו״ן: **נקודי אדם** - הוא א״א שמתלבש בהם בפנימיותם, והוא שמא מפרש[356], והוא היושב על הכסא, שהן כולם כסא ליה כנ״ל:

מצד של האמא ההי״ן למעלה, מצד של הבת ההי״ן למטה, מצד של האבא יודי״ן למעלה, מצד הבת יודי״ן למטה, מצד הבן וי״ם למעלה כמו זה וי״, מצד האבא וי״ם למטה כמו זה יו״ו, ההי״ן של האם כמו זה הה״ו הה״י, ההי״ן של הבת כמו זה יה״ה וה״ה, וכן בכל הויה והויה.

מסטרא דאימא ההי״ן לעילא מסטרא דברתא ההי״ן לתתא מסטרא דאבא יודי״ן לעילא מסטרא דברתא יודי״ן לתתא מסטרא דבן ווי״ן לעילא כגוונא דא וי״ מסטרא דאבא ווי״ן לתתא כגוונא דא יו״ו ההי״ן דאימא כגוונא דא הה״ו הה״י ההי״ן דברתא כגוונא דא יה״ה וה״ה והכי בכל הוי״ה והוי״ה[357]:

מסט׳ דאימא ההי״ן כו׳ – שעד כאן פירש הנקודות, ועכשיו מפרש אותיות השם שהם ד׳ יסודות כנ״ל, והד׳ יסודות מתהפכין, פעם מים למעלה, פעם אש למעלה, פעם המים גוברין, פעם אש. וכן בכל הד׳ יסודות שמהן מזגי כל הטבעים ורחמי ודיני, הרוחנים ונטייתם לצד זה או לצד זה, ועניינם כפי הוי״ה, אם היו״ד למעלה מים למעלה, וכן בכולם ואם שני יודי״ן וה״א, כגון יי״ה המים גוברין וכן בכולם:

– מאיר התיקון –

ואתוון נפשין. והתגין אינו חושב שם התיקונים כלל, כי הם משתתפין ומתחברים עם האותיות, כמ״ש הרב לקמן פ״ה, ולכן אינו חושב אלא רק הטעמים נקודות ואותיות, ואמר שהם הג״ר, וכן הם ג״כ בינה וזו״ן כנז׳.

ביאורים ח״א ס ע״ג ז״ל: אמרו בפירוש בתיקונים (דף יו והוא לפנינו בדף כב רע״א בתיקון ה׳ וכן הוא ג״כ בתיקון סט דף קכה ע״ב) שאמרו שם ואתוון אינון לגבי נקודין כגופא לגבי רוחא, אבל במקומות אחרים, והוא בהקדמת תיקונים (דף ט סע״א) אמר שם טעמי אינון נשמתין נקודין רוחין ואתוון נפשין, וכן הוא בהמאמר דלעיל אות י״ג, ונפשא איהי כללא דאתוון כו׳. והרי הוא בפירוש להיפוך שהאותיות הם נפש. אך הענין בכ״ז הוא כמו שאמרנו לעיל וכמו שמפרש והולך, כי הגם שהאותיות הם באמת רק בחי׳ הגוף וכלים, אך משום שהנפש הנה הוא מתעצם עם הגוף מראשית התחלתו ואינו נפרד ממנו לעולם לגמרי, הרי נעשים שניהם לאחד, ולכן קורא התיקונים לפעמים את האותיות ג״כ בשם נפש.

[354] נדצ״ל וסיפא.

[355] עי׳ לקמן נח ע״ד ד״ה כנור, שה״שקיא דאילנא״ הוא כינוי לשם מ״ה והוא בחי׳ הדעת. ועי׳ זהר ח״ב קיד ע״ב: ובגין דמחשבה דילך הות לעלת העלות, שוי בך מחשבתיה דאיהי יו״ד ה״א וא״ו ה״א.

[356] עי׳ הערה הקודמת.

[357] עי׳ לקמן הערה 371.

ועוד מי שלומד את ההויות הללו, צריך ללמד אותם לבנות בנין לקדוש ברוך הוא, שנאמר בו "וירפא את מזבח ה' ההרוס". וסוד הדבר שיכולים להרוס באותיות שמו, זהו שנאמר "פן יהרסו אל ה'", ולכן כשיהרסו אותם בחטאיהם, צריך לבנותם בתפלותיהם. שאות י' היא אבן יסוד הבנין, י"י מן יי"ה מן יי"ו מן וי"י בהם, "אבנים שלמות". "תבנה את מזבח יהו"ה אלהיך", זה ה'. ו' זו קורה ועמוד לסמוך עליה את הבית. ולכן חבור של שלש אותיות בית, ב' בנין, י' יסוד בנין, ת' תפארת. והם: ב' מלכות, י' יסוד, ספירה תשיעית שהוא סומך גאולה לתפילה, ובו "סומך יהו"ה לכל הנפלים", ת' תפארת שנאמר בו "כתפארת אדם לשבת בית". ובו כל הזוקף זוקף בשם (ברכות יב ע"א). אבל אל היסוד, כל הכורע כורע בברוך, זהו שנאמר "ברכות לראש צדיק".

ועוד מאן דאוליף אלין הויי"ן צריך לאולפא לון למבני בהון בנינא לקודשא בריך הוא דאתמר ביה וירפא את מזבח ה' ההרוס (מלכים א' יח ל) ורזא דמלה[358] דיכלין למהרס באתווי דשמיה הדא הוא דכתיב פן יהרסו אל ה' (שמות יט כא) ובגין דא דיהרסו לון בחובייהו צריך למבני לון בצלותהון דאת י' איהו אבן יסודא דבנינא י"י מן יי"ה מן יי"ו מן וי"י בהון אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהי"ך (דברים כז ו) דא ה' ו' דא קורה ועמודא לסמוך עלה בית ובגין דא חבורא דתלת אתוון בית ב' בנינא י' יסוד בנינא ת' תפארת ואינון ב' מלכות י' יסוד ספירה תשיעאה דאיהו סומך גאולה לתפלה וביה סומך ה' לכל הנופלים (תהלים קמה יד) ת' תפארת דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) וביה כל הזוקף זוקף בשם אבל לגבי יסוד כל הכורע כורע בברוך [ח ע"א] הדא הוא דכתיב ברכות לראש צדיק (משלי י ו)[359]:

למבני בהון כו' – כמו שמפרש והולך דיה"ו איהו ביתא: **דאת י' כו'** - דיסוד איהו י' זעירא (זהר ח"ג נז ע"ב, ולקמן עב ע"ב): **י"י מן יי"ה כו' אבנים שלמות** - ר"ל דלכך כתיב לשון רבים[360]: **תבנה כו' דא ה'** - היא מלכות שנק' בית, כמ"ש לעיל (ח ע"א) **כי ביתי כו'**: **ו' דא קורה** - שעל הבית: **ועמודא כו'** - הן העמודים שהבית נכון עליהם, והוא ת"ת שעל הבית ובתוכו, כמ"ש (זהר ח"ב פג ע"א) **מלכא בביתי כו'**: **ספירה תשיעאה כו'** - דהוא סמיך למלכות שהיא עשירית: **דאיהו סומך גאולה לתפלה** - שיסוד נק' גואל (זהר ח"ב קטו ע"ב, ועי' לקמן נו ע"א), ומלכות תפלה[361], לפיכך הוא יסודא דבנינא שכל הבית נסמך עליו: **וביה סומך כו'** - דת"ת[362] סומך ע"י[363] למלכות: **כתפארת אדם** - שנקרא אדם כמ"ש לעיל: **לשבת** - כנ"ל: **ובי' כל הזוקף זוקף בשם** - דהוא ת"ת שהוא קורה ועמוד[364]:

– מאיר התיקון –

[358] עי' לעיל הערה 63.

[359] עי' לקמן (לג ע"א): כורע לגבי אדנ"י בצדיק דאתמר ביה והמלך שלמה ברוך (מלכים א' ב מה) וזוקף לגבי יהו"ה לחברא לון תרוייהו כגוונא דא יאהדונה"י.
ועי' (לד ע"א): כל הכורע כורע בברוך דאיהי יאהדונה"י וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן ודא יהו"ה אהי"ה.

[360] עי' לקמן עב ע"ב, אדהכי הא סבא קא נחית לגביה כמלקדמין פתח ואמר רבי רבי (י') ברית איהו ודאי צדיק ח"י עלמין, דאיהי י' זעירא מסטרא דחכמה דלעילא, דכד נחתא י' לגביה, אף על גב דבאתריה י' עלאה אתקרי, כד נחית לגבי צדיק י' זעירא אתקרי, ואת ו' אף על גב דאיהו ו' עלאה באתריה בעמודא דאמצעיתא.
תרגום: בין כך הנה הזקן הזה ירד אליו כמו מקדם פתח ואמר רבי רבי (י') הברית הוא ודאי צדי"ק ח"י העולמים שהוא י' קטנה מצד החכמה העליונה שכשיורדת י' אליו אף על גב שבמקומו י' עליונה נקראת כשיורדת לצדיק נקראת י' קטנה והאות ו' אף על גב שהיא ו' העליונה במקומה בעמוד האמצעי.

[361] עי' לעיל הערה 274.

[362] שהשם של מידה זו הוא שם הוי"ה ב"ה.

[363] פי' על ידו, דהיינו על ידי היסוד.

[364] היינו צורת ו'. וקשה, שהרי "עמוד" הוא העומד ומידתו מלמעלה למטה, ואילו קורה הוא השוכב כמש"כ לעיל, וצ"ע.

אבל לגבי יסוד כו׳ - שהוא למטה, יסוד הבנין, והענין כי יסוד כורע להקים המלכות, וזוקפין אותן בשם אל הת״ת, וזה סומך ה׳ כו׳: **הה״ד ברכות כו׳** - ראיה שצדיק הוא ברוך[365]:

והוא עירוב, שבו ישפיל הקורה אם היא למעלה מעשרים (עירובין ב ע״א), שהיא יו״ד, שלמעלה מעשרים שהוא כ׳ כתר, הוא עלת העלות על הכל, שאין העין שולטת עליו. ולכן מבוי, שהוא שכינה תחתונה, שהיא י׳ קטנה, עשרה טפחים, שיעורה בו צריך להשפיל את הקורה שהיא ו׳, אבל לגבי סוכה שהיא אמא, ששעורה יו״ד, שהוא כ׳ כתר, למעלה מכתר אין אדם של מרכבה דר בו תוך סוכה, שאין העין שולטת עליו.

ואיהו ערוב דישפיל ביה הקורה אם היא למעלה מעשרים **דאיהו** יו״ד דלעילא מכ׳ **דאיהו** כ׳ כתר **איהו** עלת העלות על כלא דלית עינא שליט עליה ובגין דא מבוי דאיהי שכינתא תתאה דאיהי י׳ זעירא עשרה טפחים שעורה ביה צריך להשפיל הקורה **דאיהו** ו׳ **אבל** לגבי סכה **דאיהו אימא** דשיעור דילה יו״ד **דאיהו** כ׳ כתר לעילא מכתר לית אדם דמרכבה דר ביה גו סכה דלית עינא שליט עליה:

ואיהו ערוב כו׳ - ר״ל יסוד, שמבוי הוא שכינה כמו שמפרש והולך, וקורה הוא ת״ת כנ״ל, והעירוב הוא להניח הקורה על המבוי, והוא ע״י יסוד: **דישפיל ביה הקורה כו׳** - רצונו לתרץ כאן קושית הגמרא (ערובין ב ע״א סוכה ב ע״א) מ״ש גבי סוכה דתני פסולה, ומ״ש גבי מבוי דתני ימעט. ומתרץ, דימעט הוא עד שיעוריה, דהיינו דלכתחילה יניח למעלה מי׳ טפחים, אבל גבי סוכה אין קפידא, רק שלא יהיה למעלה מכ׳ אמה. והענין כי סתם מחיצות הוא י׳ טפחים, ובמבוי צריך להניח הקורה על גבי מבוי, אבל בסוכה מחיצות שאין מגיעות עד הסכך כשירה: **לית אדם דמרכבה** - ר״ל שמא מפורש[366] מלגאו לאצילות[367], שהתחלתו מכתר, ושם יה״ו, הוא ביסוד ומלכות ותפארת מלמטה למעלה, דמלכות היא בין הת״ת ויסוד, שמתחלת בסיום הת״ת[368], וזהו בית של מטה, אבל בביתא דלעילא (זהר ח״ב כג ע״א) שהוא ה׳ עילאה כנ״ל, בית ראשון בית שני, הוא מלמעלה למטה, י׳ חכמה, ה׳ בינה, ו׳ ת״ת, ג״כ אבן ובנין וקורה:

והמקור של ההויות הללו כחשבון חסד, שבהם צריך לבנות בנין זה, שהם מחסד שמקור הוייה שלו, הוא יו״ד ה״י וי״ו ה״י שעולים לשבעים ושתים הויות, כחשבון חס״ד. כולם אבן וקורה ובנין, שנבנה בשניהם, ואלה הם ע״ב הויו״ת שיוצאים מן יו״ד ה״י וי״ו ה״י.

ומקור **דאלין** הויי״ן **כחשבן** חסד דבהון **צריך** למבני **בנינא דא דאינון** מחסד דמקור הווייתיה **איהו** יו״ד ה״י וי״ו ה״י דסלקי לע״ב הויי״ן כחושבן חסד כלהו **אבן** וקורה **ובנינא דאתבני** בתרוייהו **ואלין אינון** ע״ב הויי״ן דנפקין מן יו״ד ה״י וי״ו ה״י[369]:

ואלין הוויין כו׳ - נ״ל סדרן כמו שרשמתי[370], ושרשן נ״ד הוויות מד׳ אותיות, י״ב שה׳ כפול בהן, י״ב שיו״ד כפול, י״ב שוא״ו כפול, ו׳ שי״ה כפולים, ו׳ שי״ו כפולים, ו׳ שה״ו כפולים[371]. והן רמוזים באותיות ד״ן שבאדנ״י כידוע[372]. ותחסר אות הרביעי מכל הוי״ה, שכל ע״ב הווין הוא מג׳ אותיות, ועוד ח״י הוויות מג׳ אותיות: ג׳ של יה״ה, ג׳ של יו״ו, ג׳ של הי״י, ג׳ של הו״ו,

– מאיר התיקון –

[365] עי׳ לקמן קמב ע״ב.
[366] גימ׳ אד״ם.
[367] עי׳ לקמן יט ע״א שקיו דאילנא.
[368] עי׳ דברי רבינו לקמן נ ע״ד.
[369] בכל ספרי התיקו״ז נדפס כאן סדר הע״ב שמות בנוסחאות מנוסחאות שונות ויען שרבינו סדרן ורשמן באופן אחר כמ״ש בביאורו (ואף שלא זכינו לראות סידורו בכ״י עכ״ז המעיין בנקל יבא מתוך ביאורו על סדרן הנכון) לזאת השמטתים בדפוס מפני כבוד שמו ית׳ ויעויין עוד סדרן בתז״ח (עז ע״ד [טו ע״א]) ובפרדס שער השמות (גליון), עי׳ לקמן הערה 371.
[370] עי׳ הערה 369.
[371] עי׳ פרדס פרטי השמות יא, ז״ל: יהו״ה יוה״ה יהה״ו יוה״ו יהו״ו יוו״ה יוה״י יהו״י יוי״ה. והי״ה ויה״ה והה״י הוי״ו היו״ו הוו״י יוי״ה ויה״ו יהי״ו ההו״י ההי״ו היו״ה ווה״י ויה״ו ויו״ה ויי״ה והי״י ויה״י היו״ה היה״ו הוה״י היו״ו הוו״ו וו״ה הוי״י היי״ו ויו״ו יוו״י ייה״ה יהי״ה יההי״ וווה״ה והו״ה והה״ו וו״י ויי״ו ויו״י ההי״י היי״ה היה״ו הוה״ו הוו״ה.
[372] פרדס שם.

ג׳ של וי״י, ג׳ של וה״ה, והן ע״ב הוויין[373]. ויש עוד ששה הויות של צירוף יה״ו, רק שאין חושב כאן בין שהשורש מד׳ אותיות, בין מג׳, רק שכפול אות בהן, כמ״ש לעיל (ט ע״ב) **מסט׳ דאימא כו׳**. וכשתראה בע״ב צירופים, תמצא כ״ד צירופים של הוויין מג׳ אותיות, והן ח״י הנ״ל, שאות א׳ כפול, וששה של יה״ו הן כ״ד, ותמצא שכל צירוף בהם ג״פ, והוא ג׳ כ״ד הידועים נגד שלש אותיות יה״ו הנ״ל:

שם יהו״ה י׳ שלו בראש החרב, מרגלית מלא סגולות בראש החרב, שאין מי שמנצח ודאי לבעלי החרב הזו, ובה מנצח את כל הצדדים האחרים, ואין אחד עומד לפניה. גוף החרב הזאת ו׳, אשרי מי שיודע להניפה בידו לכל צד: למעלה, ולמטה, וארבעה צדדים, בשש ספירות. שתי פיפיות שחותך בהם מעלה ומטה משני צדדים, הם ה״ה, ונקוד אלהי״ם, והיינו הנרתיק שלו, ולכן בינה נקודה אלהי״ם כדוגמא זה יֱהוִֹה כמו שנאמר.

שם יהו״ה י׳ {י ע״א} דיליה רישא דחרבא מרגלית מליא סגולתן ברישא דחרבא דלית מאן דנצח ודאי[374] למארי חרבא דא ובה נצח לכל סטרין אחרנין ולית חד קיימא קמה גופא דהאי חרבא ו׳ זכאה איהו מאן דידע לאניף לה בידיה לכל סטרא עילא ותתא וארבע סטרין בשית ספירן תרין פיפיות דחתיך בהון עילא ותתא מתרין סטרין אינון ה״ה ונקודה אֱלֹהִי״ם והיינו נרתק דיליה ובגין דא בינה נקודה אֱלֹהִי״ם כגוונא דא יֱהוִֹה כמה דאתמר:

שם יהו״ה י׳ כו׳ - שע״כ פי׳ ג׳ אותיות הו״י, ועכשיו הולך ומפרש כל הד׳ אותיות. ועל ג׳ אותיות פירש פסוק [מזבח] אבנים כו׳ (דברים כז ו), וכן בס״פ יתרו (שמות כ כב) **לא תבנה אתהן גזית**. {י ע״א} וכתיב בסיפי׳ דקרא (שמות כ כב) כי חרבך כו׳, דהאי חרבא הוא על המזיקין, כמו שמפרש והולך: **ברישי׳ דחרבא** - מקום אחיזת החרב: **דלית מאן דנצח כו׳** - שכאן אין כלל אחיזה לחיצונים, כי אף שגם בבינה אין להם אחיזה (ע״ח רפ״ח ה)[375], מ״מ דינין מתערין מינה (זהר ח״א רכ ע״ב): **לכל סטרא** - דהוא ו״ק, וז״ש **בשית ספירן: אינון ה״ה** - דכל פה הוא בה׳, שקבועין בה ה׳ מוצאות[376], לכך נקרא פה מלכות, כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א), וכן בינה כידוע[377]: **ובג״ד בינה כו׳** - דשם הוי״ה[378] הוא בבינה כנ״ל בנקודת פתח[379], ומסט׳ דילה החרב על הס״א:

וזהו שבארו בעלי המשנה (ברכות ה ע״א), כל הקורא קריאת שמע כאלו אוחז חרב פיפיות בידו. והרי פרשוהו על מטתו, להגן מן המזיקים. אבל בקריאת שמע של התפלה, אדון המזיקים קשור, אין לו רשות לברוח. ואשרי מי ששוחט אותו באותו זמן, לקיים בא להרגך השכם להרגו (שם נח ע״א) בתפלה, שנאמר בה, וישכם אברהם בבוקר, כל שכן מי שלא חושש לכבודו לשחוט את יצרו ושונאו, שאין שונאו לחוד אלא שונאו של הקדוש ברוך הוא, שבכל יום תובע את חטאי בניו לשחוט אותם.

והאי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין כל הקורא קריאת שמע כאלו אוחז חרב פיפיות בידו והא אוקמוהו על מטתו להגן מן המזיקין אבל בקריאת שמע דצלותא אדון המזיקין קשור לית ליה רשו למברח וזכאה איהו מאן דשחיט ליה בההוא זמנא לקיים בא להורגך השכם להרגו בצלותא דאתמר בה וישכם אברהם בבקר (בראשית יט כז) כל שכן מאן דלא חשש ליקריה לשחטא יצריה ושנאיה דלית שנאיה לחוד אלא שנאיה דקודשא בריך הוא

– מאיר התיקון –

[373] עי׳ בלש״ו ספר הקדו״ש מו ע״ד: הג׳ תגין שבכל עין והם ע״ב תגין שם הוא רמוז הע״ב צירופי הוי״ה אשר כל א׳ בג׳ אותיות, וזה ציורו: 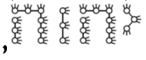 , ע״כ. ועי׳ בתז״ח (טו ע״א) שם נמנו הצירופים. ועי׳ תיקו״ז קמט ע״א, ובע״ח שער הנקודות פרק א׳.

[374] עי׳ לקמן מג ע״ב ד״ה ויך את המצרי, שהלשון ״ודאי״ הוא כמו ״כידוע״.

[375] עי׳ מלואים אות יג.

[376] עי׳ ס״י (פ״ב מ״ג) עשרים ושתים אותיות יסוד, חקקן בקול, חצבן ברוח, קבען בפה, בחמשה מקומות, אחה״ע בגרון, גיכ״ק בחיך, דטלנ״ת בלשון, זסשר״ץ בשינים, בומ״ף בשפתים.

[377] עי׳ פרדס רימונים (שער כג פרק כ), ז״ל, פה עלאה הנק׳ בינה.

[378] כוונתו כאשר הוא בניקוד אלהים.

[379] ח ע״ב (לש״ו).

דבכל יומא תבע חובין דבנוי לשחטא לון:

הקורא ק״ש בו׳ - דד״[380] פרשיות בק״ש כנגד ד׳ אותיות הוי״ה: **אדון המזיקין קשור** - דהוא סמ׳ כמ״ש לקמן, דהוא קשור בתפילין ברצועין על קרנוי: **דאתמר בה וישכם כו׳** - ר״ל השכם[381] כנ״ל: **בבקר** - שהיא תפלת שחרית כמ״ש בגמ׳ (ברכות כו ע״ב): **כ״ש מאן כו׳** - שלמעלה אמר שישחוט אותו משום הבא כו׳, כ״ש מי שעושה בשביל כבוד השם כמו שמפרש והולך: **דבכל יומא תבע כו׳** - דבאצילות לא שליט[382], רק דשם תובע חובין כמ״ש לקמן:

וכמו כן כאן צריך להעבירו מן השמים והארץ, כמו שהעבירו משמש והלבנה, וכמו כן כאן צריך להעביר אותו ואת בת זוגו משני כסאות, זהו שנאמר "כסא כבוד מרום מראשון", ששם הקדוש ברוך הוא ושכינתו בשני כסאות, ושם הקדוש ברוך הוא ושכינתו כמו השמש והלבנה, ועל שמם נקרא, "כי שמש ומגן יהו״ה אלהי״ם", ובאותו זמן יתקיים בו, "לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף".

ואוף הכי צריך לאעברא ליה משמיא וארעא כגוונא דאעבריה משמשא וסיהרא ואוף הכי צריך לאעברא ליה ולבת זוגיה[383] מתרין כרסיין הדא הוא דכתיב כסא כבוד מרום מראשון (ירמיה יז יב) דתמן קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין כרסיין ותמן קודשא בריך הוא ושכינתיה בשמשא וסיהרא ועל שמייהו אתקרי כי שמש ומגן ה׳ אלהי״ם (תהלים פד יב) ובההוא זמנא יתקיים ביה לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף (ישעיה ס כ):

משמיא וארעא - הוא זו״ן דעשיה: **משמשא וסיהרא** - הוא זו״ן של יצירה: **מתרין כורסיין** - הוא זו״ן של בריאה, כסא דין וכסא רחמים[384]: **ותמן קב״ה ושכינתיה כו׳** - קאי על יצירה: **ועל שמייהו** - ר״ל על שם שמש וירח שביצירה: **שמש ומגן כו׳** - מגן מצד הירח דהיא חפיא עלנא בגדפהא: **ה׳ אלהים** - אינון קב״ה ושכינתיה[385]: **לא יבוא עוד כו׳** - דעכשיו מכסה לפעמים הס״א, כמ״ש (תהלים פא ד) בכסה כו׳, וכן העננים נאמר (איכה ג כד) סכותה בענן, וז״ש (ישעיה נט ב) כי עונותיכם מבדילים כו׳:

וכך צריך להעבירו משמאלו של הקדוש ברוך הוא שהיא גבורה, שמשם "מצפון תפתח הרעה", ושם יבא לתבוע חטאים מאלו שנאמר בהם, "בנים אתם ליהו״ה אלהיכ״ם".

והכי צריך לאעברא ליה משמאלא דקודשא בריך הוא דאיהו גבורה [ח ע״ב] דמתמן מצפון תפתח הרעה (ירמיה א יד) ותמן ייתי למתבע חובין מאלין דאתמר בהון בנים אתם לה׳ אלהיכ״ם (דברים יד א):

ותמן ייתי כו׳ - ר״ל דשם אין שליטה, רק **דתבע כו׳**[386]: **מאלין דאתמר כו׳** - שנשמתן מאצילות:

משם ואילך אותם שרים ועבדים, מצד של חיות הכסא שרים וממונים, מצד של הכוכבים שמאירים בשמים ובארץ, עבדים. וזהו אם כבנים אם כעבדים (תפילת ר״ה). וזהו שצריך להניף אותו חרב לששה צדדים,

מתמן ואילך אינון שרים ועבדים מסטרא דחיוון דכרסיא שרים וממנן מסטרא דכוכביא דנהרין בשמיא וארעא עבדין והאי איהו[387] אם כבנים אם כעבדים והאי איהו דצריך לאנפא

– מאיר התיקון –

[380] עי׳ דברי רבינו לקמן כו ע״ג ד״ה **ה׳ אלקיכם אמת** - שהיא כללא דק״ש, ועם ה׳ אלקיכם אמת נשלם הוי״ה, שה׳ אלקיכם הוא או״א כידוע, ואמת הוא עמודא דאמצעיתא, וכן אל מלך נאמן.

[381] להרגו.

[382] עי׳ רע״מ פנחס רכה ע״א ולקמן קכו ע״א לא יגורך רע.

[383] עי׳ לקמן שזה נחש.

[384] עי׳ זהר ח״ג לד ע״א.

[385] עי׳ זהר ח״א טו ע״ב שאלהים דבראשית היא מלכות.

[386] עי׳ לעיל ד״ה דבכל יומא.

[387] עי׳ לעיל ז ע״א מש״כ בעניין אם כבנים אם כעבדים.

שהם שמים וארץ, שמש ולבנה, כסא דין וכסא רחמים, להעביר סמא"ל ונחש מהם, שמצדם שולט סמא"ל ובת זוגו.	ליה חרבא לשית סטרין דאינון שמיא וארעא שמשא וסיהרא כסא דין וכסא רחמים לאעברא סמאל ונחש מנייהו דמסטרא דלהון שליט סמא"ל ובת זוגו:

דמסט' דלהון - ר"ל מג' עולמות הנ"ל:

וצריך לקשר אותו ברצועות התפילין, שנים בשני קרניו, ואחד בזרוע. ואחר כך ישחוט אותו בקריאת שמע, כדי שלא יתקרב לצד הגבורה. אבל מצד של הספירות וההויות שלהן, נאמר "לא יגורך רע", "והזר הקרב יומת".	וצריך לקשרא ליה ברצועין דתפלין תרין בתרין קרנוי וחד בדרועא ולבתר ישחוט ליה בקריאת שמע בגין דלא יתקריב לסטרא דגבורה אבל מסטרא דספירן והויו"ת דלהון אתמר לא יגורך רע (תהלים ה ה) והזר הקרב יומת (במדבר א נא):

בתרין קרנוי - דלא ישלוט ויפגום בזו"ן של עולמות הנ"ל: **וחד בדרועא** - כמו שמפרש והולך, בגין דלא יתקרב לסט' דגבורה, והוא מסט' דלהון, והן ג' רצועות של תפילין, ב' של ראש, וא' בזרוע שמאל שהוא גבורה: **אבל מסט' כו'** - ר"ל דלכך א"צ אלא לו' סטרין:

ועוד ה' של יד כהה (מנחות לז ע"א) שהיא יונה קדושה, מצפצפים לה בניה בכמה צפצופים של זמירות שירות ותשבחות והודאות, עד שמורידים אותה אליהם. הרי כשמורידים אותה אליהם, קושרים אותה ברצועה שהיא ו', שש תיבות היחוד. והיינו הסוד של "והיה לאות על ידכה", הקשר של שניהם זה י', וזה יחוד. ולכן בקשר של שניהם, מי ששח שיחה ביניהם, שהיא שיחת חולין, עבירה היא בידו (שם לו ע"א), שעשה בה פרוד בין ו"ה שהוא עמוד האמצעי ומלכותו.	ועוד ה' דיד כהה דאיהי יונה קדישא מצפצפאן לה בנהא בכמה צפצופין דזמירות שירות ותושבחות והודאות עד דנחתין לה לגבייהו הא נחתי לה לגבייהו קשרין לה ברצועה דאיהו ו' שית תיבין דיחודא והיינו רזא והיה לאות על ידכה (שמות יג טז) קשורא דתרוייהו דא י' ודא יחוד ובגין דא בקשורא דתרוייהו מאן דשח שיחה ביניהו דאיהי שיחת חולין עבירה היא בידו דעבד בה פרודא בין ו"ה דאיהי עמודא דאמצעיתא ומלכותיה:

ועוד ה' דיד כהה - הוא ה' אחרונה שבשם כמ"ש לקמן (י ע"ב), ואמר, ועוד משום דלמעלה קמפרש ד' אותיות הוי"ה משום ה' אחרונה כנ"ל, ועכשיו מפרש והולך ג"כ כל השם: **מצפצפאן כו'** - הן פסוקי דזמרה: **קשרין לה ברצועה** - ר"ל כאן סוד תפילין וק"ש, דאינון ברזא חדא דנחתין לה בברכה[388] דתפלה של יד, וקשרין לה ברצועה שהיא ו', והקשר הוא י' שהוא יסוד, והוא היחוד בין זו"ן. וכן בק"ש דנחתין לה כנ"ל, וקשרין בשית תיבין, זהו שמע ישראל (דברים ו ד). והקשר הוא אחד, שהוא היחוד והוא יסוד, שהיא תיבה ששית משית תיבין, וכנגד תפילין של ראש שהוא ו', הוא ח"י ברכאין. לפיכך שניהם[389] מעומד, כמ"ש בזהר (במדבר קכ ע"ב) **שצריך לאחזאה בעובדא ובמילולא**: **ובגין דא כו'** - ר"ל עד שיניח של ראש, וכן בין גאולה לתפלה:

תפילין של ראש של הקדוש ברוך הוא שהוא ו', היא ה' עליונה, האם העליונה, עטרת תפארת, עליה נאמר "פארך חבוש עליך", אלו תפילין שבראש (ברכות יא ע"א). וזהו סוד הויה, שנאמר בו "הנה יד יהו"ה הויה וכו", ולכן פרשוהו בעלי התלמוד	תפילין דרישיה דקודשא בריך הוא דאיהו ו' איהי ה' עלאה אימא עלאה עטרת תפארת עלה {י ע"ב} אתמר פארך חבוש עליך (יחזקאל כד יז) אלו תפילין שבראש והאי איהו רזא הויה

– מאיר התיקון –

[388] בבית (לש"ו).
[389] גם תפילת י"ח וגם תש"ר.

הירושלמי הויות באמצע.	**דאתמר ביה הנה יד ה' הויה וכו'** (שמות ט ג) **ובגין דא אוקמוהו מארי דתלמודא ירושלמי**[390] **הוי"ת באמצע**[391]:

עטרת תפארת - ר"ל שהיא עטרת {י ע"ב} על תפארת מצד הכתר, כמ"ש לקמן (יב ע"ב) **מעוטר בכתר על רישיה**: **עלה אתמר פארך כו' -** ר"ל פארך תפילין של ראש, שהוא ו', תפארת חבוש עליך, ר"ל על האדם: **והאי איהו הויה -** ה' על ו', תפילין של ראש, ו' קשור באת י' עם ה' תתאה: **דאתמר ביה הנה כו' -** כמ"ש לקמן (יא ע"א) **ועיקר תפילין משמאלא כו'**[392], ויד ה' הויה הוא מסט' דשמאלא, כמו שמפרש והולך: **ובג"ד אוקמוהו כו' -** ר"ל שיהיה הדין באמצע כמו שמפרש והולך:

יד יהו"ה מימין, שנאמר בה "וירא ישראל את היד הגדולה" מצד החסד. יד רמה מצד התפארת, שנאמר בה "ובני ישראל יוצאים ביד רמה". יד חזקה באמצע, שהיא יד יהו"ה הויה להיות רחמים מכל צד, דין כבוש באמצע. יד רמה, עליה נאמר "והיה יהו"ה למלך על כל הארץ", ושלש פעמים י"ד הם מ"ב אזכרות של תפילין של יד ותפילין של ראש.	יד יהו"ה מימינא **דאתמר בה וירא ישראל את** היד הגדולה (שם יד לא) **מסטרא** דחסד יד רמה **מסטרא** דתפארת **דאתמר בה ובני ישראל יוצאים ביד רמה** (שם ח) יד חזקה (דברים ז יט) **באמצעיתא דאיהי יד יהו"ה הויה** (שמות ט ג) **למהוי רחמי מכל סטרא דינא כבוש באמצעיתא** יד רמה עלה **אתמר** והיה ה' **למלך על כל הארץ** (זכריה יד ט) **ותלת זמנין י"ד אינון מ"ב אזכרות דתפלין דיד ותפלין דרישא:**

וירא ישראל את היד הגדולה כו' - דגדולה היא חסד, וכתיב אשר עשה יהו"ה[393]: **דאתמר בה ובני כו' -** וכתיב בעמוד ענן "יומם" (שמות יג כא) שהוא עמודא דאמצעיתא[394], וכתיב וה'[395] הולך כו' (שם): **דאיהי יד ה' הויה -** וכתיב דבר כבד מאד[396], והא דכתיב יד ה', הכי פי' דרשעים מהפכין

– מאיר התיקון –

[390] עי' דברי רבינו על תז"ח יד ע"א (לש"ו), ז"ל: דבגין דלא בקיאין כו' - ר"ל שאמרו בירושלמי הויות באמצע והן אין מבינים על מה רמזו וסוברין שב' הפרשיות והיה כי יביאך דהיה אם שמוע באמצע כמ"ש בתוספת והכל בגין דלא ידעין ברזא דא.

[391] דהיינו תפילין דר"ת עי' דברי רבינו בתז"ח מו ע"ג ד"ה ואיהו עיקרא דתפילין כו' - מחלוקת שהוא בין רש"י ור"ת בתפילין הוא בימינא ושמאלא שימינא הוא דעת רש"י כסדר ושמאלא הוא דעת ר"ת הוויות באמצע כמ"ש בתיקונים שהוויות באמצע הוא בשמאלא ע"ש אבל בעד"א אין שם מחלוקת כי הוא מכריע והוא מכריע לימין כידוע והוא כדעת רש"י וז"ש כאן ואיהי עיקרא דתפילין וביה צריך לסדרא לון כגוונא דא כו' וכן הוא בכל מחלוקת כמו ב"ש וב"ה שאלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כב"ה שב"ה מימין וב"ש משמאל כמ"ש לעיל.

[392] עי' שעה"כ ב ע"ד.

[393] עי' זהר ח"ב נג ע"ב.

[394] עי' שעה"כ (דרושי הפסח דרוש י): שבעה ימי השבוע וכ"א נק' יום אחד אבל החסד הא' נקרא יומם ולא יום ופירושו יום הכולל ימים רבים כי כל שאר החסדים אין להם שורש ומעבר אלא בו. וז"ס ויסע עמוד הענן יומם כי שבעה עננים היו אבל הא' שבכולם נק' יומם ולכן הוא לבדו נזכר והשאר נכללין בו ובזה תבין פ' הנז' של יומם יצוה ה' חסדו כי ע"י יומם והוא החסד הא' שבכולם ע"י הוא מפקיד שאר החסדים בידו שיהיה הוא פקיד עליהם והרשות בידו להוציאם ולהוריד ולפשט אותם למטה כפי רצונו. ועי' עוד ע"ח שער כה דרוש ב' כללי חוג כלל ז' וכלל ח'.

עי' לקמן עה ע"ב, עליה אתמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', איהו יום הששי ויום השביעי, יום דכלהו יומין. ועי' שם בדברי רבינו ז"ל, וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד, ואמר דאזיל בכלהו, כי יום נק' ע"ש האור כמ"ש ויקרא אלהים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו"ק שנק' יום ע"ש שמקבלין החסדים על ידו ה"ח, עכ"ל. והנה חסד זה אינו החסד הפרטי שבז"ת אלא התפשטות השפע מהבחינות העליונות הנקרא חסד המתפשט ביסוד דבינה (וכן משמע מדברי רבינו בביאורו על ספד"צ סוף י ע"ד, וכן משמע במבו"ש לב ע"א וע"ח שער הזווגים ה').

[395] עי' לקמן בתיקו"ז פיסקא ד"ה ורזא דמלה, "וה' יענה".

[396] היינו שזה מכה, ואיך מתגלה שם יהו"ה שהוא רחמים.

מדת הרחמים למדת הדין (במ״ר פ״י סי׳ ה), וז״ש יד ה׳ הויה[397]: **עלה אתמר והיה** - ר״ל דיד רמה הוא שם והיה[398]. מסט׳ דחסד דאיהו בימינא דתמן חכמה כמ״ש לקמן בסמוך, והחכמה הוא יהו״ה י׳ ברישא, ומסט׳ דשמאלא דאיהי בינה ה׳ ברישא, ומסט׳ דתפארת ו׳ ברישא: **למלך על כו׳** - שאז בני ישראל יצאו ביד רמה:

י״ד שכינה התחתונה היא היד הגדולה מימין של חסד ששם חכמה, יד החזקה מצד של גבורה ששם בינה, יד רמה מצד של עמוד האמצעי מעוטר בכתר על ראשו, תפילין של רבונו של עולם.	י״ד שכינתא תתאה איהי היד הגדולה מימינא דחסד דתמן חכמה יד החזקה מסטרא דגבורה דתמן בינה יד רמה מסטרא דעמודא דאמצעיתא מעוטר בכתר על רישיה תפילי דמארי עלמא:

יד שכינתא כו׳ - עכשיו מפרש יד מש״ל (י ע״א) **ה׳ דיד כהה**, ולקמן (ד״ה ודו׳ אתוון) מפ׳ ה׳ דכהה: **איהי היד כו׳** - מ״ש לעיל **יד ה׳ מימינא כו׳**, הכל עלה אתמר[399]: **מעוטר בכתר** - ר״ל דתמן כתר[400]: **תפילין דמארי עלמא** - ר״ל דתפילין דקב״ה הוא ו׳ כנ״ל (ע״א), ועטרת שעליו הוא כתר כנ״ל. והענין כמ״ש לקמן (סג ע״א) **דד׳ בתי דרישא אינון אהי״ה**, והוא בינה מצד כתר[401], ובהן חבוש ד׳ פרשיין דאינון הוי״ה כמ״ש לקמן, והוא עמודא דאמצעיתא:

שין של תפילין הלכה למשה מסיני (שבת כח ע״ב), ש של שלש ראשים, ש של ארבע ראשים, כנגד ״שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך״. והם בשחר שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שתים לפניה ושתים לאחריה (ברכות יא ע״ב). וכנגד השבע האלה, יש שבע ״רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות״.

שין של תפלין הלכה למשה מסיני ש׳ דתלת ראשין ש דארבע ראשין לקבל שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך (אסתר ב ט) ואינון בשחר שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתים לפניה ושתים לאחריה ולקבל אלין שבעה אית שבעה רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות (שם א יד):

שין של תפילין כו׳ – שעד כאן פירש בתפילין מ״ב אזכרות שהיא בשכינה, מסט׳ דג׳ ראשונות כח״ב[402], ועכשיו מפרש ז׳ אחרונות דידה: **הלכה למשה מסיני** - ר״ל בז׳ תחתונות דידה, דאיהי הלכה כמ״ש לקמן (טו ע״ב[403]), והוא מסט׳ דז׳ תחתונות, מ״ט פנים טהור כו׳[404]: **לקבל שבע כו׳** - ר״ל שבע היכלות[405] דאינון עולימין דאזלין בתרה, כמ״ש לקמן (שם) **דהלכה עולימא דמטרוניתא**, ע״ש[406]: **ואינון בשחר כו׳** - דא איהו במילולא[407] כנ״ל: **אית שבעה רואי כו׳** - ואינהו ז׳ אחרונות של עצמה, והם רואי פני המלך, דאיהו קב״ה[408]: **היושבים ראשונה כו׳** - קודם הנערות הנ״ל, ואינון דכורא לגבי הנערות שהן בבריאה, כמ״ש בזהר (ח״ב ד ע״א) **ואע״ג**

– מאיר התיקון –

[397] יהו״ה רחמים והוי״ה דין
[398] נדצ״ל והי״ה.
[399] עי׳ לקמן ד״ה שין של תפילין.
[400] היינו באמצע.
[401] עי׳ לקמן לו ע״א ד״ה ואינון חמש.
[402] עי׳ ע״ח שער או״א פרק ה: בג״ר של כ״א מהם הוא מ״ב אתוון שהם ד׳ י׳ כ״ח ומספרם וחשבונם הם מ״ב במלכות של כ״א מהם.
[403] עי׳ לעיל א ע״ב.
[404] עי׳ לעיל ח ע״ב ולקמן לז ע״ג.
[405] דבריאה.
[406] עיי״ש ד״ה דירית לה, שכל לימוד של נגלות התורה שורשו בהיכלות דבריאה.
[407] לאפוקי הצורת שי״ן שהיא במעשה.
[408] לאפוקי מהיכלות דבריאה, אותם אין ״רואים״. ועי׳ ע״ח שער הכללים פרק יב, ש״קב״ה הוא תואר לו״ק.

דאיהי נוקבא איהי דכורא לגבי דלתתא, ע"ש[409]. וכתב שם עוד, **וכל דמקבל מאחרא איהו ביתא כו'**[410], ולכך אצל הנערות כתיב מבית המלך, ורואי הנ"ל יושבים במלכות:

ותפארת הוא כבוש באות יו"ד עם ה' התחתונה, ונפשו קשורה בנפשו, והוא חבוש עם אות י' מצד של ה' העליונה, ולכן אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים (ברכות ה ע"ב), שהוא בגלות עם ישראל זהו שנאמר "בכל צרתם לו צר", [קרי] בו', [כתיב] לא צר בא'. באותו זמן שהוא עם ישראל ודאי לא צר, ואין צר אלא יצר הרע, ש"הזר הקרב יומת".

ותפארת איהו כבוש באות יו"ד עם ה' תתאה ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מד ל) ואיהו חבוש עם את י' מסטרא דה' עלאה ובגין דא אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין דאיהו בגלות עם ישראל הדא הוא דכתיב בכל צרתם לו צר (ישעיה סג ט) בו' לא צר בא' בההוא זמנא דאיהו עם ישראל לא צר ודאי[411] ולית צר אלא יצר הרע דהזר הקרב יומת (במדבר א נא):

ותפארת כבוש כו' - כמ"ש לעיל (י ע"א) **דאנן קשרין לה' תתאה באות ו' שהוא הרצועה, והקשר הוא יו"ד**, וז"ש **האיש מצווה לכבוש**[412], שהוא כובש אותה להיות עמנו[413], אבל אין האשה מצווה לכבוש, שהיא אינה כובשת אותו. ובמה כובש אותה, באות יו"ד, ואז הוא ג"כ כבוש עם היו"ד (דרצועה) [ברצועה], איהי קשורה עם הקשר, וכן ו' עם יו"ד קשור תמיד, גוף וברית[414]. וכשהברית מתייחד עמה, אז הוא ג"כ קשור עמה, דכל חמודיה ביה[415]. וז"ש ונפשו קשורה בנפשו, הרי שהוא"ו כובש הה' להיות[416], אבל מי כופה אותו להיות עמה, אימא עילאה, בתפילין של ראש, דשם איהו חבוש בד' פרשיות בתוך ד' בתים, שהוא ו' בתוך ה' עילאה כנ"ל, ואז חבוש עמנו[417], עם היו"ד שהוא יסוד, בתחילה כובשין אותה בו, ואח"כ חובשין אותו, ואז הם עמנו, וז"ס תפילין של ראש, ותפילה של יד: **ובג"ד אין חבוש כו' -** שהוא עצמו עמנו בגלות, עד דהיא מפקא אותו, דבידה תרעין דחירו: **לא צר בא' -** מפרש הכתוב: **לא צר ודאי כו' -** דנשמתא מסט' דאצילות אין יצה"ר שולט כנ"ל (י ע"א ד"ה דבכל יומא):

וסוד הדבר, "כי בי חשק ואפלטהו", כי בי בגימטריא מ"ב אזכרות של תפילין. "אשגבהו כי ידע שמי". "יקראני", בקריאת שמע, "ואענהו", זהו שנאמר "אז תקרא וה' יענה", יהו"ה בארבע בתי התפילין של ראש, שהם ארבע אותיות אהי"ה. "ויהו"ה יענה" יהו"ה בארבע בתי התפילין של יד, שהם אדנ"י. ואם תאמר אינם ביד אלא בית אחד. חמישי, יד כהה (מנחות לז ע"א), כך זה ודאי, שהיא

ורזא דמלה[418] כי בי חשק ואפלטהו (תהלים צא יד) כי בי בגמטריא מ"ב אזכרות דתפלי אשגבהו כי ידע שמי יקראני בקריאת שמע ואענהו הדא הוא דכתיב אז תקרא ויהו"ה יענה (ישעיה נח ט) יהו"ה בארבע בתי דתפלי דרישא דאינון ארבע אתוון אהי"ה[419] וה' יענה יהו"ה בארבע בתי דתפלין דיד דאינון אדנ"י

– מאיר התיקון –

[409] ז"ל: מלך [דא] אף על גב דאיהו (מלך) עלאה איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה סתימא דכלא ואף על גב דאיהו נוקבא איהו דכורא לגבי מלך דלתתא ובגין כך כלא כגוונא דא ועל דא תתאי ברזא דא כתיב בהו איש וביתו באו.

תרגום: מלך זה, אף על גב שהוא מלך עליון, הוא נקבה ביחס לנקודה העליונה סתומה מכל, ואף על גב שהוא נקבה, הוא זכר, למלך שלמטה, ולכן הכל כדוגמא זה. ועל זה, תחתונים בסוד זה נאמר בהם "איש וביתו באו".

[410] ז"ל בשלימות: כל דמקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ועל דא איש וביתו באו.

[411] עי' לקמן מג ע"ב ד"ה ויק את המצרי ובג"ד שהלשון "ודאי" הוא כמו "כידוע".

[412] עי' קידושין לה ע"א: האיש דרכו לכבוש. ועי' ב"ר פ"ח סי' יב: וכבשוה וכבשה כתיב האיש כובש אשתו שלא תצא לשוק שכל אשה שיוצאה לשוק סופה להכשל.

[413] עמו (לש"ו). לבדוק הערה 416.

[414] עי' זהר ויקרא ד ע"א. עי' לקמן מ ע"ב ועו ע"ב.

[415] כל תאותה אל הברית.

[416] עמנו (נוסף בלש"ו, אמנם בכריכת הספר הגיה במקום זה "עמו").

[417] עי' לעיל הערה 413.

[418] עי' לעיל הערה 63.

[419] עי' שעה"כ תפילין ב: ד' בתים כנגד ד' אותיות של שם אהיה, ובהם ד' פרשיות כנגד ד' אותיות של שם הויה.

חמישית והיא רביעית, רביעית ליה״ו, יד כהה, יה״ו הוא אהי״ה ועולה לחשבון כ״א. וארבע אותיות בכלל כ״ה, ה׳ מן יהו״ה, רביעית ליה״ו, וחמישית לאהי״ה, שהיא ארבע בתים והוא הבית החמישי.

ואי תימא לאו אינון ביד אלא בית אחד חמישאה יד כהה הכי הוא ודאי דאיהי חמישאה ואיהי רביעאה רביעאה ליה״ו יד כהה יה״ו איהו אהי״ה וסליק לחושבן כ״א וארבע אתוון בכלל [ט ע״א] כ״ה ה׳ מן יהו״ה **רביעאה** ליה״ו **וחמישאה לאהי״ה דאיהו ארבע בתי ואיהו בית חמישאה:**

ורזא דמלה - ר״ל דתפילין וק״ש מרומז בפסוק אחד: **ידע שמי -** הן ד׳ אותיות הוי״ה שמפרש לקמן אז ואענהו, כמ״ש (תהלים צא טו) וה׳ יענה ויקראני בק״ש, וז״ש תקרא וה׳ יענה: **וה׳ יענה כו׳ דאינון אדנ״י -** ר״ל דלכך כתיב וה׳ בו׳, כמ״ש (זהר ח״א סד ע״ב) הוא ובית דינו, ״הוא״ בתפילין של ראש, ״ובית דינו״ בתפילה של יד: **וד׳ אתוון בכלל כ״ה** - ר״ל דלכך נקראת כה״ה[420] עם ה׳ דילה:

ועוד, אהי״ה אדנ״י עולים לחשבון אלהי״ם, שהוא הכלל של חמשה בתי תפילין. יהו״ה, ארבע פרשיות: י׳, ״קדש לי״, וזו חכמה. ה׳, ״והיה כי יביאך״, וזו בינה. והם לימין ושמאל שהם חסד וגבורה. ו׳, ״שמע ישראל״, תפארת, כולל שש תיבות היחוד. ה׳, ״והיה אם שמוע״, מלכות, שכינה תחתונה.

ועוד **אהי״ה אדנ״י** סלקי לחושבן **אלהי״ם דאיהו כללא** דחמשה בתי תפלין יהו״ה **ארבע פרשיין י׳** קדש **לי** (שמות יג ב) **ודא** חכמה ה׳ והיה **כי יביאך** (שם יא) **ודא** בינה **ואינון לימינא ושמאלא דאינון** חסד גבורה ו׳ שמע **ישראל** (דברים ו ד) **תפארת** כליל שית תיבין דיחודא ה׳ והיה **אם שמע** (שם יא יג) מלכות **שכינתא תתאה:**

דאיהו כללא כו׳ הויה ד׳ פרשין - וזהו שמא שלים[421], יהו״ה אלהים, יהו״ה בד׳ פרשיות, אלהים בה׳ בתים: **קדש כו׳ -** עכשיו מפ׳ כל הע״ס בתפילין:

שלש רצועות: נצח הוד ויסוד. יסוד רצועה שקושרת וא״ו עם ה׳, ״כי כל בשמים ובארץ״, שמחבר בשמים ובארץ, שתי רצועות נצח והוד שאחוזים בה׳ עליונה. ״והקרנים גבוהות״, והאחת גבוהה מן השנית. כמו כן כאן, שתי רצועות אחת ארוכה ואחת קצרה, קצרה עד החזה, ארוכה עד הטבור.

תלת רצועין נצח והוד ויסוד יסוד רצועה דקשיר **וא״ו עם ה׳** (דבה״י א׳ כט יא) **כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא**[422] תרין רצועין נצח והוד **דאחידן** בה׳ עלאה והקרנים גבוהות (דניאל ח ג) **והאחת** גבוהה מן השנית **אוף הכי** תרין **רצועין** חד **ארוכה** וחד קצרה קצרה עד החזה **ארוכה עד טבורא:**

והתפשטות של ה׳ העליונה עד הוד, באות י׳ היא, שהוא הקשר של תפילין של ראש, שהיא ה׳ עליונה, עולה לחמשים. חמש פעמים עשר באות י׳, והיינו ה״י מן אלהי״ם, חמש פעמים ה׳ באות י׳, חמשים בחמש ספירות, יסוד כ״ל, נוטל כולם ומוריש אותם לכלה, והיינו כ״ל כל״ה.

ואתפשטותא דה׳ עלאה עד הוד[423] **באת** י׳ **איהו דאיהו** קשר של תפלין **דרישא דאיהי** ה׳ עלאה סליקת לחמשין חמש זמנין עשר **באת** י׳ {**יא ע״א**} והיינו ה״י מן **אלהי״ם** חמש זמנין ה׳ **באת** י׳ חמשין בחמש ספירן יסוד כ״ל[424] נטיל לון כלהו וירית לון לכלה והיינו כ״ל כל״ה:

– מאיר התיקון –

[420] עי׳ לעיל ג ע״א ד״ה יד כהה.
[421] עי׳ זהר ח״א כ ע״א.
[422] עי׳ לעיל הערה 110.
[423] עי׳ לעיל הערה 111.
[424] עי׳ זהר ח״א יז ע״א.

ואתפשטותא כו׳ - ר״ל שכל האורות, וכן ה״ח וכן ה״ג[425], כלולין בתחילה בחכמה שהיא יו״ד, ושם הוא עשר באת י׳. ואח״כ בבינה נחלק לה׳, והן ה׳ פעמים עשר, ונחלקין אח״כ בה׳ ספירות חג״ת נ״ה, ותפילין של ראש, הבתים הן ה׳ עילאה, והקשר יו״ד עילאה, שכל קשר הוא יו״ד כנ״ל (ד ע״א), ומן התפילין מתפשטין ב׳ הרצועות באות יו״ד, ויורדין למטה והן נו״ה: **והיינו ה״י מאלהים** - דאלהים כולל {יא ע״א} ט״ס כמו הוי״ה, רק כי הו״ק שבהוי״ה כלול בו׳, [ו]כאן נחלק לב׳ ה״י, ה׳ לה״ס, יו״ד יסוד כנ״ל (ט ע״ב). ולפיכך הן ה׳ בתים: א׳, חכמה כנ״ל (טז ע״ב) דאיהו אָלֶף אדם, והוא בסוד פלא[426], פליאות חכמה (ס״י פ״א מ״א). ל׳, בינה, מגדל הפורח באויר[427], היתר נדרים כו׳[428]. ה״י, ו״ק כנ״ל. מ׳, מלכות. וז״ש ה״י מן אלהים דמתחלקין בה׳ ספירות ונכללין ביסוד, וכן בתפילין של ראש עם הקשר: **כלה** - עם ה׳ תתאה:

באות ה׳ תחתונה קרן אחת, וסוד הדבר פרשוהו רבותינו (שבת כח ע״ב) שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר ״משור פר מקרן מפריס״, מקרן חסר יו״ד כתוב (שתפילין של רבונו של עולם כ׳ כתר של רבונו של עולם) הוא שמו התפילין ששם. אבל כתר תפילין עליו, וסוד הדבר ״אין קדוש כה׳ כי אין בלתך״, אין מצוה שלא כלולים בה עשר ספירות.

באת ה׳ תתאה קרן אחת ורזא דמלה[429] **אוקמוהו רבנן שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו שנאמר משור פר מקרן מפריס** (תהלים סט לב) **מקרן חסר יו״ד כתיב ודא רצועה דיד (דתפלי דמארי עלמא כ׳ כתר דמארי עלמא)**[29] **איהו שמיה תפלין דשוי אבל כתר תפלין**[430] **עליה ורזא דמלה** (שמואל א׳ ב ב) **אין קדוש כה׳ כי אין בלתך לית פקודא דלא אתכלילן ביה עשר ספירן:**

כ׳ כתר - ר״ל כ׳ של כה׳ כמ״ש לקמן: **דמארי עלמא איהו שמיה** - ר״ל דמארי עלמא הוא שמו, ד׳ אותיות הוי״ה, והוא תפילין דשוי, ר״ל הוא התפילין שמניחן וכתר עלי׳. וגירסא הנכונה **ודא רצועה** כו׳ (ועי׳ בהגהות[431]):

ועיקר של התפילין משמאל, ולכן ״נשבע יהו״ה בימינו״ זו תורה, ״ובזרוע עזו״ אלו תפילין (ברכות ו ע״א). ומצד השמאל, ה׳ תפילין על ו׳, אם על בנה, משום שבה נבנה, זהו שנאמר ״כונן שמים בתבונה״. י׳, אבא, תפילין על הבת, ה׳, שבו נבנית, זהו שנאמר ״יהו״ה בחכמה יסד ארץ״, וזהו הו״ה, וזה	ועיקר דתפלין משמאלא ובגין כך נשבע ה׳ בימינו (ישעיה סב ח) זו תורה ובזרוע עוזו אלו תפלין ומסטרא דשמאלא ה׳ תפלין על ו׳ אימא על ברה בגין דבה אתבני הדא הוא דכתיב כונן שמים בתבונה (משלי ג יט) י׳ אבא תפלין על

– מאיר התיקון –

[425] אורות היינו ה״ס וה״ח וה״ג הם בחי׳ הדעת שבפנימיות הספירות.

[426] עי׳ דברי רבינו לקמן קלח ע״א.

[427] עי׳ פת״ש א״א יח, שעניין מגדל הפורח באויר (חגיגה טו ע״ב) הוא עליית יסוד לחסד דרדל״א הגנוז באוירא, ועי׳ לש״ו כללים ח״ב לג ע״ג, שיסוד דז״א ועטרת היסוד יחד המה בסוד מגדל הפורח באויר, שכן הם עומדים בין ז״א לנוק׳, ואינם סמוכים על שום דבר או מקום וכאילו מצויים ״באויר״. ועי׳ ע״ח שער דרושי הצלם פרק א׳, שהוא הנה״י דתבונה השלישית, הרי היא ל׳ דצלם (ועי׳ שער הנסירה פרק ה׳ שהוא הארת יסוד דא״א הנכנס בבינה דז״א, וע״ש עוד שזהו גם כן כינוי לבינה), ועי׳ זהר יתרו צא ע״א.

[428] עי׳ שער מאמרי רשב״י נג ע״א, והיותו [היסוד] נקרא פורח באויר ואינו נקר׳ נופל, הוא כי היה מן הראוי לפול למטה במקום שעומדין ארבע פרקין תתאין דנצח והוד דא״א, שהוא במקום שש קצוות דז״א. אבל ההארה הנמשכת לו מלמעל׳, מאותם תרין פרקין קדמאין שנשארו באבא ואימא, הם המעמידין אותו בבינה דז״א, ושם אינו לא למעלה במקומו הראוי לו, ולא למטה עם שאר פרקין דנצח והוד. אבל נשאר תלוי ופורח באויר בבינה דז״א כנז׳, מחמת ההארה והשפע הנמשך לו מאותם תרין פרקין עלאין הנז׳, וממשיכין אותו שם אעפ״י שאינו עולה ממש עמהם במקומם. ובחי׳ אותו האור העליון הנקרא בחינת אויר הנמשך לו מהם נשאר תלוי ופורח באויר. גם בזה תבין ענין בינה הנקראת גם כן מגדל הפרח באויר, בסוד היתר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמוכו, והנדרים הם בבינה. והענין הוא כי היסוד דאריך הוא בבינה דז״א, ולכן היסוד והבינה שניהם נקראים בשם זה.

[429] עי׳ לעיל הערה 63.

[430] עי׳ לקמן יט ע״א ד״ה ואיהו קרקפתא.

[431] הובא בהערה 29.

סוד ארבע משמרות הוה הלילה (ברכות ג ע״א).	**ברתא** ה׳ **דביה אתבניאת הדא הוא** דכתיב ה׳ **בחכמה יסד ארץ ודא הוא** הוי״ה **ודא הוא רזא ארבע** משמרות הויה לילה:

ודא הוא רזא כו׳ - ר״ל, דלילה דהוא מסט׳ דשמאלא. ד׳ אותיות של השם, שהוא נגד ד׳ משמרות, הוי סדרן הוי״ה, וזהו הויה לילה, ר״ל דה׳ דהלילה, שדי למלת הוי, דהלילה הוא ה׳ תתאה, והוא חוזר ומפרש כאן מה שאמר דבתפילין, הוי[״]ה באמצע, וחוזר ומפרש בדרך אחר, וז״ש **ואית דאמר כו׳**:

ויש אומרים הויו״ת באמצע, כמו זה, יהה״ו. י׳, ״קדש לי״. ה״ה, ״והיה כי יביאך״, ״והיה אם שמוע״. ו׳, ״שמע ישראל״. הוי״ה, ו״י באמצע. יהה״ו, ה״ה באמצע.	**ואית דאמר** הויו״ת **באמצע כגוונא דא** יהה״ו **י׳ קדש לי** (שמות יג ב) ה׳ ה׳ **והיה כי יביאך** (שם יא) **והיה אם שמע** (דברים יא יג) **ו׳ שמע ישראל** (שם ו ד) הוי״ה **ו״י באמצעיתא** יהה״ו ה״ה **באמצעיתא**:

הוי״ה ו״י כו׳ - ר״ל דלכך קרא ה״ה שבאמצע הויות, מלבד הטעם שכתב התוס׳ (מנחות לד ע״ב ד״ה והקורא) שפרשיות הן והיה, מ״מ למה קרא הוי״ה בסדר הזה, אמר דהויה הוא ו״י באמצע, והוא מסט׳ דאות ה׳, לכך קראן ה״ה שבאמצע הויה, וז״ש **יהה״ו ה׳ ה׳ באמצע**:

ובצרוף של שתים עשרה הויו״ת נודעו כולם, ואלה הם: יהו״ה, יהה״ו, יוה״ה, שרמוזים בשם יו״ד ה״י וי״ו ה״י. השם הזה מקור האותיות, והמקור שלהן בפסוקים בנקודות, יְהֹוָ״ה, ״ישמחו השמים ותגל הארץ״. מקור הנקודות מן יְהַלְלוּ, ״יתהלל המתהלל השכל וידוע״. יוה״ה, ״ידותיו ולצלע המשכן השנית״.	ובצירוף **די״ב** הוויין **אשתמודעו** כלהו **ואלין אינון** יהו״ה יהה״ו יוה״ה דרמיזי **בשם** יו״ד ה״י וי״ו ה״י **האי שמא מקורא דאתוון** ומקורא דלהון **בקראי בנקודי** יְהֹוָ״הָ **ישמחו** הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ (תהלים צו יא) **מקורא** דנקודי מן יְהַלְלוּ יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׂכֶל וְיָדוֹעַ (ירמיה ט כג) יוה״ה **ידותיו ולצלע המשכן השנית** (שמות כו יט–כ):

דרמיזי בשם יו״ד ה״י וא״ו ה״י[432] - ר״ל ג׳ יודין, והוא רומז על ג׳ הויות שהתחלתן ביו״ד, ומקורן ג״כ יו״ד:

שלשה וי״ם בשם הזה: יו״ד ה״י וי״ו ה״י: והי״ה, והה״י, ויה״ה. ונקודותיהם ״ויראו אותה שרי פרעה״. והו״ה והה״י ״ו״דבש ה״יום ה״זה יהו״ה״. ויה״ה, ״וירא יושב הארץ הכנעני״. הוה״י היו״ה ההי״ו, מקורם הוה״י, ״וכל זה איננו שוה לי״. היו״ה, ״המר ימירנו והיה הוא״. ההי״ו, ״עירה ולשרקה בני אתנו״. היה״ו הוי״ה ההו״י היה״ו: ״ליהו״ה אתי ונרוממה שמו״. הוי״ה, ״הנה יד יהו״ה הויה״. ההו״י, ״וצדקה תהיה לנו כי״.	תלת ווי״ן **בהאי שמא** יו״ד ה״י וי״ו ה״י והי״ה והה״י ויה״ה ונקודין דלהון **וירא**ו **אות**ה׳ **שר**י **פרע**ה׳ (בראשית יב טו) והי״ה והה״י ו׳**דבש** ה׳**יום** ה׳**זה** י״**הוה** (דברים כו טו–טז) ויה״ה **וי׳רא** י׳**ושב** ה׳**ארץ** ה׳**כנעני** (בראשית נ יא) הוה״י היו״ה ההי״ו **מקורא** דלהון הוה״י **וכל** ז׳**ה אינ**ו׳ **שו**ה׳ **ל**י׳ (אסתר ה יג) היו״ה ה׳**מר** י׳**מירנו** ו׳**היה** ה׳**וא** (ויקרא כז לג) ההי״ו **עיר**ה׳ **ולשרק**ה׳ **בנ**י׳ **אתנ**ו׳ (בראשית מט יא) היה״ו הוי״ה ההו״י היה״ו ליהו״ה **את**י׳ **ונרומ**מ׳ה **שמ**ו׳ (תהלים לד ד) הוי״ה הנה יד ה׳ הויה (שמות ט ג) ההו״י **וצדק**ה׳ תהי״ה **לנ**ו׳ **כ**י׳ (דברים ו כה):

– מאיר התיקון –

[432] דלא כמש״כ בתיקו״ז עצמו שזה שם ע״ב, וכן מודגש בביאורים ח״א נה ע״ג.

תלת ווין כו' - ר"ל במילוי דע"ב, ג' ווין, והוא מילוי יודין, וכן נמי במילוי הנ"ל דס"ג, יש ג' ווין, וכן בכל הד' מילויין, רק שכל א' מפרש מקורו ממילוי אחר, ומקור דו' ההין נ"ל ממילוי דמ"ה ומילוי דב"ן, כי נגד ב' ההין ב' מילויין:

וכל הפסוקים שבאים ההויו"ת הללו בראשי אותיות או בסופי אותיות, בין מן התורה בין מן הנביאים בין מן הכתובים, יכול לנקד אותם בנקודיהם. כמו כן כאן, כל ההויו"ת שבאות משלש אותיות, הנקודה שלהם בפסוקים כמו יְהֹ"הִ, מקורו "כי יהו"ה יהיה בכסלך". ויש שמנקד אותם מראשי תיבות, להוי"ה שבסופי תיבות, ואם הוי"ה בראשי תיבות, הנקוד שלו בסופי התיבות.	וכל קראין דקא אתיין הויי"ן אלין בראשי אתוון או בסופי אתוון בין מן התורה בין מן הנביאים בין מן הכתובים יכול לנקדא לון בנקודייהו אוף הכי כל הויי"ן דקא אתיין מתלת אתוון נקודה דלהון בקראין כגון יְהֹ"הִ מקורא דיליה (משלי ג כו) כִּ"י יְהו"ה יְהי"ה בכסלך ואית דנקיד לון מראשי תיבין להוי"ה דבסופי תיבין ואם הוי"ה בראשי תיבין נקודה דיליה בסופי תיבין:
ויש נקוד בסוד אחר, כדוגמא זה: יהו"ה מלך, יהו"ה מלך, יהו"ה ימלך. השמות למעלה, הנקודות שלהם בתיבות שתחתיהם. ארבעה שמות תלויים מכל שם ושם, ועליהם נאמר "וקרא זה", כנגד שתים עשרה פני שלש החיות. "אל זה", שתים עשרה כנפי שלש החיות. ועל כולם פני אדם, ותפילין הוא פני אדם. ציצית פני החיות וכנפי החיות. ופרשוהו רבותינו שם בן שתים עשרה, כל היודעו והזהיר בו, כל תפילותיו מתקבלות. ומקורו יו"ד ה"י וא"ו ה"י, כל י' הוא פני יהו"ה א' "ודמות פניהם פני אדם", כאן בשם הזה הסוד של תפילין וציצית.	ואית נקודה ברזא אחרא כגוונא דא [ט ע"ב] יהו"ה מָלָךְ (תהלים י טז) יהו"ה מָלָךְ (שם צג א) יהו"ה יִמְלוֹךְ[433] (שמות טו יח) שמהן לעילא נקודאן דלהון בתיבין דתחותייהו ד' שמהן תליין מכל שמא ושמא ועלייהו אתמר (ישעיה ו ג) וקרא זה לקביל י"ב אנפין דתלת חיון אל זה י"ב גדפין דתלת חיון ועל כלהו פני אדם ותפילין הוא פני אדם ציצית פני חיון וגדפי חיון ואוקמוהו רבנן שם בן י"ב[434] כל היודעו והזהיר בו כל תפלותיו מתקבלות ומקורו יו"ד ה"י וא"ו ה"י כל י' איהו אנפוי יהוה א' (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם הכא בהאי שמא רזא דתפילין וציציתי:

שמהן לעילא - ר"ל, שנקודות ג' הויות מנקודות מָלָךְ יִמְלוֹךְ: **ד' שמהן כו'** - ר"ל מכל אות תולה שם א', והן י"ב צירופים הנ"ל, ג' שתחילתן יו"ד, מג' יודין של ג' שמות אלו וכן כולם: **וקרא זה כו'** - גימ' י"ב: **דתלת חיון** - נגד ג' הויות הנ"ל, ומלך מלך ימלוך הן ג"כ מרומז בג' הויות, שהן היה והוה ויהיה[435]. תצרף הג' תיבות ויבאו ג' הויות, והן י"ב גדפין דתלת חיון,

– מאיר התיקון –

[433] ביאורים ח"א פג ע"ב ז"ל: שורש השרשים דכל הי"ב הוא במחשבה מ"ס, אשר שם הוא שם ס"ג כמ"ש בתיקונים (תיקון עי' קמא ע"ב), ויש בו ג' יודי"ן אשר מהם יוצא השם בן י"ב, שהוא ג' הויו"ת דמלך מלך ימלוך וכמ"ש כאן.

[434] עי' דברי רבינו לקמן כ ע"ב בליקוט כללי השמות.

[435] עי' זהר בראשית לד ע"א: תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה. (תנינן) כתיב יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד, יהו"ה מלך לעילא יהו"ה מלך באמצעיתא יהו"ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד". "ה' מלך" למעלה, "ה' מלך" באמצע, "ה' ימלוך" למטה], ע"כ.

עי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ד ע"ב בהגה"ה וז"ל, הן ג' הויו"ת שבמ"ס, וכן הי"ה והו"ה ויהי"ה ג' הויו"ת, והן מנצפ"ך בוצינא, ע"כ.

ועי' פת"ש נתיב א"א פתח כב, שהטעם שהזמן מתחלק לג' בחינות היה הוה ויהיה, שכן חילוק הזמן הוא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו הוא בג' ההויות של המו"ס הרי הוא תחילת האצילות (עי' לעיל ג ע"ב).

עי' לש"ו כללים ח"ב לה ע"א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית' (מָלָךְ), ושהוא ית' לבדו סיבת הכל (מָלָךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

וז״ש אל זה כו׳: **ועל כולהו פני אדם -** הוא שמא מפרש[436], גי׳ אדם, שהוא אדם על הכסא, שהויה שלו הוא פנים הרביעי, והוא פני אדם, שד׳ חיות הן, ובא׳ ד׳ פנים כולן של אדם, ובשני כולן של נשר[437]: **ותפילין הוא כו׳ -** שתפילין הוא ד׳ אותיות הויה כנ״ל: **ציצית פני כו׳ -** כמ״ש בתיקונים (כו ע״א) **שית סרי פנים ושית סרי גדפין** הן ל״ב חוטין בכל ציצית, ד׳ פנים וד׳ גדפין, וחי׳ הרביעית היא כלולה מכל הג׳ חיות, ולכך לא חשיב אלא ג׳ חיון. ועיין כל זה בתיקון א׳ (יט ע״ב), וז״ש לעיל (ז ע״א) **כורסיא למריה בכנפי מצוה וישב עליו באמת**. מ״ה שהוא תפילין, דתפילין איהו בז״א שהוא אדם כנ״ל, כמ״ש (ישעיה סב ח) **נשבע ה׳ כו׳, וציצית היא במלכות**:

בא ראה, כל הוי״ה שהיא ה׳ על י׳, ה׳ על ו׳, נקבה. כל הוי״ה ששני ההי״ן כאחד באמצע, הן אחיות, כמו זה יהה״ו. כל הוי״ה י״ו כאחד באמצע, היו״ה (הוי״ה) הם אחים ״כי ישבו אחים יחדיו״. שני ההי״ן כאחד, ״ותלכנה שתיהן״. י״ו רחוקים זה מזה או קרובים זה מזה, עליהם נאמר ״שלום שלום לרחוק ולקרוב וכו׳״, היינו קרבן עולה ויורד.

ת״ח כל הוי״ה **דאיהי** ה׳ על י׳ ה׳ על ו׳ **נוקבא** כל הוי״ה דתרין ההי״ן כחדא **באמצע אינון אחיות**[438] **כגוונא דא** יהה״ו כל הוי״ה י״ו **כחדא באמצע** היו״ה (הוי״ה) **אינון אחים {יא ע״ב} כי ישבו אחים יחדו** (דברים כה ה) תרין ההי״ן **כחדא** ותלכנה שתיהן (רות א יט) י״ו **רחוקים דא מן דא או קרובים דא מן דא עלייהו איתמר שלום שלום לרחוק ולקרוב** וגו׳ (ישעיה נז יט) **דהיינו קרבן עולה ויורד**:

אינון אחיות - ר״ל שמתחברין ההי״ן {יא ע״ג} ביחד, אבל אינן בזיווג עם היו״ד והוי״ו. **וכן אינון אחים כו׳: תרין ההין כחדא כו׳ -** ר״ל ששניהם נתרחקו, משא״כ לעיל דלא נתרחקו, וכאן הוא כזה יוה״ה, שה׳ ראשונה נתרחק מן היו״ד, וה׳ אחרונה מן הו׳, ושתיהן צריך עלייה: **י״ו רחוקים או קרובים כו׳** - עכשיו מפרש הוויות דלעיל, דאחים ואחיות: **שלום לרחוק כו׳ -** שצריך לקרב את הקרובים לגבי רחוקים כמו שמפרש והולך, יהה״ו, שצריך ליחד ה׳ עם יו״ד, ה׳ עם ו׳: **קרבן עולה ויורד -** דאימא עילאה היא נקראת עולה כמ״ש בר״מ (צו דף כז ע״א), ומלכות נקראת חטאת כמ״ש (דף כח ע״א), ואצל העולה כתיב היא העולה, דסלקא. ואצל חטאת, כתיב וירד, כמו שמפרש והולך, דנחתא, וזה עולה ויורד:

יהה״ו, ה׳ שהיא אם, עולה, עולה אל י׳, ״היא העולה״. ה׳ שהיא בת, יורדת אל הו׳, ״וירד מעשות החטאת״. ״על כן יעזב איש את אביו ואת אמו״, וזהו קרבן עולה ויורד חמש אשות עולות וחמש יורדות	יהה״ו ה׳ **דאיהי אימא** עולה סליקא לגבי י׳ **היא** העולה (ויקרא ו ב) ה׳ **דאיהי ברתא** נחיתת לגבי ו׳ וירד מעשות **החטאת** (שם ט כב) **על כן יעזב איש את אביו ואת אמו** וגו׳ (בראשית ב כד) **והאי איהו** קרבן עולה ויורד **חמש אשות** סלקין וחמש נחתין:

– מאיר התיקון –

[436] עי׳ לעיל הערה 309.

[437] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ב, ועי׳ לקמן יד ע״ד ד״ה דמות א׳ לארבען, וכן לקמן יט ע״ב, ועי׳ זהר בראשית עא ע״ב.

עי׳ זהר ח״ג מח ע״א: תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור.

וז״ל הרח״ו שם: כאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב״ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם.

[438] עי׳ הקדו״ש מו ע״ב ז״ל: ורחל הקטנה דענינו הוא הה׳ אחרונה שבה, המתגלה בשם אדנ״י, והנה היא יוצאת מהה׳ ראשונה שבה שהיא בינה אימא עלאה, וכשמתראה ביחודה למעלה, הנה מתייחדת הה׳ תתאה בהה׳ עלאה, שהוא מלכות בבינה, רחל בלאה, ובסוד ותלכנה שתיהם (רות א יט) וכמ״ש בתיקונים (תיקון ס״ט קלג ע״א) דבקדמיתא ותלכנה שתיהן ה׳ ה׳, ובתר דאסתלק ה׳ עלאה אשתארת ה׳ תתאה בתראה (ר״ל רחל הקטנה וז״ש תתאה בתראה), יחידה איכה ישבה בדד ע״ש, וכן שם בתיקון ל״א (פד ע״א) ותלכנה שתיהם בשכינתא עלאה ותתאה, וכן שם בהקדמת תיקונים (י״א סע״א) דתרי ההי״ן כחדא אינון אחיות.

ע״כ יעזב כו׳ - דלא צריכין אלא דברתא נחתא לגבא ו׳, אע״ג דו׳ אינו אצל י״ה, דהוא אביו ואמו, אין חוששין, דע״כ יעזב כו׳: **חמש אשות כו׳** - הן ב׳ ההי״ן, וז״ש היא העולה בה׳, וכן וירד מעשות החטאת בה׳. וע׳ בר״מ שם ענין חמש אשות דסלקין ונחתין[439]:

אין הוי״ה שלא מראה על סוד עליון. הוה״י, כשהנקבות שולטות על הזכרים, הדין נראה בעולם, ומיתה ועני. וזה הוא סוד שהפך משה שמו והרג את המצרי, שנאמר בו ״ואמרו לי מה שמו מה״, ומשה הפך אותו כמו זה ״מה שמו מה לי״ הוה״י. ונקודה הָוָהִי. מצרי שמזלזל בשמו ואמר ״מה שמו״ מה יכול לעשות לי, להרג אותו בו. ואם האותיות בסופי תיבות, הנקודות הם מראשית תיבות.	ליית הוי״ה דלא אחזי על רזא עלאה הוה״י כד נוקבין שלטין על דכורין דינא אחזי בעלמא ומיתה ועוני ודא הוא רזא דהפך משה שמיה וקטל למצרי דאתמר ביה ואמרו לי׳ מה׳ שמו׳ מה׳ (שמות ג יג) ומשה הפך ליה כגוונא דא מָה שְׁמוֹ מָה לִי הוה״י ונקודה הָוָהִי מצרי דמזלזל בשמיה ואמר מה שמו מה יכיל למעבד לי לקטיל ליה ביה ואם אתוון בסופי תיבות נקודין אינון מראשי תיבין:

הוה״י כד כו׳ - עכשיו מפרש שם ראשון הנ״ל שאמר לעיל נוקבא: **מצרי דמזלזל כו׳** - ר״ל שדן אותו מדה כנגד מדה, דמצרי הפך שמיה מה שמו מה לי, כמו שמפרש והולך, מה יכיל למעבד לי, וזלזל ג״כ בשם עצמו, מה שמו, והוא הויה מהופכת בסופי תיבות, באותו הויה עצמו דן אותו: **ואם אתוון כו׳** - ר״ל דכאן אעפ״י שהוא בס״ת, מ״מ הנקודה היא מר״ת, כי הראש הוא בעצמו הסוף, כי אין בכל התיבות כי אם נקודה א׳ בכל תיבה חוץ תיבת[440] שמו, ומ״מ הוא תנועה א׳, השבא עם החולם דמשמש ליה כנ״ל (ט ע״א). ואם תחשוב מספר הנקודות, תמצא ע״ב[441], וזה שם ע״ב שהרג המצרי[442]:[443] וז״ש ונקודי הָוָהִי, ר״ל דעם הנקודה הרג המצרי. ו״י קרובים דא לדא, הוא הענין כמו ה״ה קרובים דא לדא, אבל תרי ההי״ן כחדא צריך עלייה לשתיהן:

תקון ה׳. בראשית, ב״ת ראש״י, ״אלה ראשי בית אבותם״, בת, עליה בארו בעלי המשנה, בת בתחלה סימן יפה בנים (ב״ב

תיקונא ה׳ בראשית בת ראשי אלה ראשי בית אבותם (שמות ו יד) בת עלה אוקמוה מארי

– מאיר התיקון –

[439] עי׳ מלואים אות יד.

[440] נדצ״ל מתיבת.

[441] עי׳ יהל אור ח״א כב ע״ב: **במ״ה גווני זיני נהורין כו׳.** ידוע שהוא שם המפורש. וסודו בנקודין, שהן י׳ רקיעים ומ״ה מאורות. והוא סוד ה״ן לה׳ אלקיך השמים, כמנין הן, כמ״ש. ונקודתם הכל בתנועות גדולות. אָלֶף בֵּית גִּימֶל דָּלֶת הֵא וָאו זַיִן חֵת טֵת יוֹד כָּף לָמֶד מֵם נוּן סָמֶך עַיִן פֵּא צָדֵי קוּף רֵישׁ שִׁין תָיו. והכלל אות השני מכל אות הוא לעולם בצירי, חוץ מצדי. ויוד ונון בחולם. וקוף בשורק. ועוד ה׳ כפולים, בהם יו״ד אותיות ב׳ רקיעים. (בהדרת קודש איתא בזה״ל. יו״ד מאורות ב׳ רקיעים. צ״ל ומהם ב׳ רקיעים). והן סוד ע״ב, שהן ס׳ של אותיות, מטתו שלשלמה כו׳, וי״ב של הכפולים, שהן פנימיים. וכ״ה באותיותיהם, כמ״ש בז״ח ש״ה, ס׳ נהורין וי״ב רקיעים שחמה מתנהגת בהן. והן ג״כ ביסוד, שהוא (נתן) [צ״ל וא״ו. המסדר] השני, ג״כ בו י״ב רקיעים, בסוד זה האיש. והכלל כל תנועה שנית בצירי לבד מצדי. ויוד ונון בחולם. וקוף בשורק. ומ״מ כולם מלאים בג׳ נקודות. והן עד למד שהוא החצי. ועד יו״ד כ״ח נגד פרקין דאצבעין, וכן באותיות.

[442] עי׳ תנחומא (שמות י): הרגו בשם המפורש. אמנם עי׳ ר׳ בחיי ב יב שזה שם מ״ב, וכן הוא בשער הגלגולים לו.

[443] הגהה (ולפה״נ היא מתלמידו הרמ״ש ז״ל) צ״ע דהנקודות שבר״ת עולין ב״ן ולא ע״ב. ובאמת ז״ש שבשם ע״ב הרג את המצרי, אעפ״י שכ״כ בילקוט ראובני בשם כוונת האר״י, הנה בכוונת האר״י עצמו כתוב בשם מ״ב, וכ״כ בילקוט ראובני שם בשם הבחיי, ואפשר שגם כאן צ״ל כן, והיינו שאינו חושב השבא שתחת השי״ן, וחושב במקומו החולם לבדו, שעל ס״ת שמו, והוא כמו ר״ת, וכמ״ש כאן, שהשבא עם החולם אינם רק תנועה אחת שמשמש ליה, ר״ל שהשבא משמש לחולם, ולפ״ז יהיה עולה הנקודות מ״ב.

הגהה זו הוא תמוה והעיקר הוא שחושב השבא ג״כ והם ה׳ נקודות והגימ׳ הוא ע״ב במכוון ומ״ש רבינו דמשמש ליה בא לתרץ בזה במה שחושב כל הה׳ נקודות כי לא צריך להיות אלא ד׳ נקודות על זה כאמר שהם באמת רק ד׳ נקודות כי השבא הוא משמש להחולם והם שניהם רק נקודה אחת והם ד׳ נקודות ולד׳ אותיות השם (לש״ו).

קמא ע״א), והיא י׳ מן אדנ״י. מרגלית יקרה כלולה מכל הצבעים, שאות י׳ מן יהו״ה לא נתפס בו צבע כלל, זהו שנאמר ״אני יהו״ה לא שניתי״, לא ישתנה בשום צבע כלל, אלא מאיר מבפנים של הצבעים שם יהו״ה, כמו נשמה בגוף האדם, או כנר בהיכל.

מתניתין בת בתחלה סימן יפה לבנים **ואיהי** י׳ מן **אדנ״י** מרגלית יקרא **כלילא** מכל גוונין **דאת** י׳ מן יהו״ה **לא** תפיס ביה גוון כלל **הדא הוא** דכתיב **אני** ה׳ **לא שניתי** (מלאכי ג ו) **לא ישתני** בשום גוון כלל **אלא** נהיר מלגו דגוונין דשם יהו״ה כנשמתא בגופא דאיניש **או כשרגא** בהיכלא:

תקונא ה׳ כו׳ - סדרו כאן שגם זה מיירי בד׳ אותיות הוי״ה, וד׳ אותיות אדנ״י, והוי״ה בהיפוכא: **תקונא ה׳** - ר״ל בתיקונים הראשונים היה זה תיקון ה׳, וכן לקמן כסדר תיקון ו׳ ז׳ כו׳: **בראשית** - שכל השבעים תיקונים הוא על תיבת בראשית, ע׳ פנים לאורייתא כמנין סו״ד[444], והן תיקוני השכינה דאיהי {יא ע״ד} קבלה כדלקמן (טו ע״ב): **בת ראשי** - פי׳ שאלו השתי מלות הן אותיות בראשית, וכן בכל השבעים תיקונים, במקום שלא (יאמר) [נאמר] תמן[445] כו׳, דורש כל המלות[446] בראשית. ור״ל כאן ״בת״ מלכות, ״ראשי״ חג״ת, דאינון ראשין דמתמן מתחיל בניינא דעלמא כנ״ל (ח ע״א), והיא בת של הראשים כמ״ש (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם כו׳[447]. וכולם מסט׳ דילה, חגת״ם שבמלכות, והן ד׳ רגלי המרכבה, ד׳ חיות, ד׳ אותיות אדנ״י כמו שמפרש והולך: **אלה כו׳** - מפרש ד״ראשי״ הן חג״ת, ג׳ אבהן, דכתיב (שמות ו יד) ראשי בית אבותם, וכן ״אלה״ הוא בג׳ אבות, כמ״ש בתז״ח בתחלתו (א ע״א) **אלה הם מועדי**, ע״ש[448]: **בת עלה כו׳** - עכשיו מפרש מלת ״בת״, ולמה הוא קודם ל״ראשי״ במלת בראשית: **ואיהי יו״ד כו׳** - ר״ל מלכות שבמלכות, הוא יו״ד[449] כנ״ל: **מרגלית כו׳** - דג׳ אותיות הראשונות מן אדנ״י הן ג׳ גוונין מג׳ אבות, אבל אות הרביעי כלולה מכולם:

והאות י׳ מן אדנ״י, הוא ספיר, נוטל צבע תכלת ושחור מצד הדין, ומאיר בו אור לבן מצד הרחמים. והוא אות י׳ מן אדנ״י. אדום מצד הגבורה, פטדה מצד הימין, ברקת מצד העמוד האמצעי, היא אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד כלולים משנים עשר צבעים, וכולם משולשים באבות, משולשים בכהנים לוים וישראלים, קדושה לך ישלשו (נוסח הקדושה לנוסח ספרד).

ואת י׳ מן **אדנ״י איהו** ספיר נטיל גוון תכלת **ואוכם** מסטרא דדינא ונהיר ביה נהורא חוורא מסטרא דרחמי **ואיהו את** י׳ מן **אדנ״י אודם** מסטרא דגבורה פטדה מסטרא דימינא ברקת מסטרא דעמודא **דאמצעיתא איהו** אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד כלילן מי״ב גוונין וכלהו משולשין **באבהן** משולשין בכהנים לוים **וישראלים** קדושה לך ישלשו:

גוון תכלת ואוכם כו׳ - ר״ל תכלת מסט׳ דילה עצמה[450], ואוכם מסט׳ דגבורה, דינא קשיא (זהר ח״א רלח ע״א) **דינא רפיא** (שם קפ ע״א): **את יו״ד מן אדנ״י כו׳** - דבה ג׳ אותיות יו״ד כמו שמפרש והולך, וכן הוא בכל הארבעה אותיות מן אדנ״י: **כלילא מי״ב גוונין** - כנ״ל, דכל אות במילואו כלילא מג׳ גוונין של חג״ת, אלא דג׳ גוונין של אות אחת אין דומה לג׳ גוונין של אות אחר, דהכל לפי

– מאיר התיקון –

[444] עי׳ לעיל א ע״א שכל הספר תיקו״ז היא ע׳ פנים במלת בראשית, ונלענ״ד שזהו המקום היחיד בחז״ל שמראים בפועל כיצד ע׳ פנים לתורה בא׳ מפרטי התורה.

[445] עי׳ לעיל ח ע״ב ד״ה וייצר תמן צרי.

[446] פי׳ כל התיבות הכלולות בתיבת ״בראשית״.

[447] עי׳ זהר (ח״ג דף קנ ע״א) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם. באר דא כנסת ישראל חפרוה שרים דא אבא ואמא דאולידו לה. כרוה נדיבי העם אלין אבהן דכתיב נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם וגו׳.

תרגום: ״באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם״, באר זו כנסת ישראל, חפרוה שרים זה אבא ואמא שהולידו אותה. כרוה נדיבי העם, אלו האבות שכתוב ״נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו׳.

[448] עי׳ מלואים אות טו.

[449] דאדנ״י.

[450] היינו כל הגוונים אלה פרטים במלכות, וכאן מלכות דמלכות. עי׳ רח״ו ח״ג קנ ע״א: כי פרצוף המלכות נקראת כנרת בבחי׳ המלכות ותכלת היא המלכות. ועיי״ש במ״מ: כל פרצוף הנוק׳ היא הכנרת, והתכלת היא המלכות דנוק׳.

המקבל, כדמיון השמש כידוע[451]. והי"ב גוונין הן י"ב אבנים של החושן, ובו ארבעה טורים נגד ד' אותיות הנ"ל, כל א' מג', וז"ש **וכולהו משולשים כו'**: **באבהן** - הן חג"ת, וכן בכהנים לוים וישראלים:

כל אבן שהצבע שלה לבן, נוטלת מחסד, והיא, הסגולה שלה אהבה, וסוד הדבר "ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד". אבן אדומה נוטלת מגבורה, והסגולה שלה להיות אימתו מוטלת על בריות העולם. אבן הכלולה משני צבעים, לבן ואדום, היא מעמוד האמצעי, ירוק כזהב מצד האם העליונה, שהיא תשובה, קו ירוק שמקיף כל העולם.

כל **אבן** דגוון דילה חוור נטילת מחסד **ואיהי** סגולה דילה רחימו ורזא דמלה[452] (ירמיה לא ב) **ואהבת** עולם **אהבתיך** על כן משכתיך חסד **אבנא** סומקא נטילת מן גבורה וסגולה דיליה למהוי **אימתו** מוטלת על בריין דעלמא **אבנא** כלילא מתרין גוונין חוור וסומק **איהו** מעמודא **דאמצעיתא** ירוק כזהב מסטרא **דאימא** עלאה **דאיהי** תשובה קו ירוק[453] **דאסחר** כל עלמא:

ורזא דמלה ואהבת כו' - ר"ל ראיה דחסד הוא לאהבה:

ויש צבע פשוטה, כפול משולש מרובע, עד שעולה לעשרה צבעים, שמאירים בהם עשר אותיות, שהן י' "ה יה"ו יהו"ה, ועשרה אלה עולות לע"ב אורות שמאירים בע"ב צבעים.

ואית גוון פשוט כפול משולש מרובע עד **דסליק** לעשרה גוונין נהירין בהון עשר **אתוון דאינון** י' "ה יה"ו יהו"ה וסלקין **אלין** עשר לע"ב נהורין דנהרין בע"ב גוונין:

ואית גוון פשוט כפול כו' - ר"ל דיש שאין בה אלא גוון א', ויש שיש בה ב' גוונין, **ויש ג' כו'**: **עד דסליק כו'** - ר"ל, שכל הארבעה ביחד הם עשרה: **נהורין כו'** - כמ"ש לעיל דאותיות אדנ"י הן גוונין, ואותיות הוי"ה הן נהורין. והגוונין הן לפי הנהורין, דמלכות לית לה מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א), אלא לפום הנהורין דמקבלת מז"א, שהוא הוי"ה, הכי איתעבידת גוונין. באות פשוט דאיהו יו"ד, איתעבידת גוון א'. באות כפול י"ה, ב' גוונין, חיוור וסומק. ובאות פשוט חיוור לבד, וכן בכולם: **לע"ב כו'** - דעשרה אותיות הנ"ל גימ' ע"ב:

חש"ק: חל"ם, שב"א, קמ"ץ, הם נקוד צְבָאו"ת. נצח, והוד, יסוד, וכולם מאירים באבן הנכבדה מלכות, כלולה מכל הסגולות. שב"א גון אדום של גבורה, שנוטל ממנה הוד. קמ"ץ צבע לבן, ולא צריך להאריך בהם, שהרי נאמרו למעלה.

חש"ק[454] חל"ם **שב"א** קמ"ץ **אינון** נקוד צְבָאו"ת נצח והוד יסוד וכלהו נהרין **באבנא** יקירא מלכות כלילא מכל סגולות[455] **שב"א** גוון סומק דגבורה דנטיל מניה הוד קמ"ץ גוון חוור ולא **צריך** לארכא בהון **דהא** אתמרו לעילא:

חש"ק כו' - הואיל ופי' לעיל האבות, פי' חשק, שנא' (דברים י טו) באבותיך חשק, ר"ל דחש"ק שהן נה"י, כלילן באבותיך כמו שמפרש והולך: **אינון ניקוד צבאות** - כמ"ש חש"ק[456] הוי"ה

– מאיר התיקון –

[451] עי' פרדס ש"ד פ"ד: נמשיל עוד משל יותר נאות והמשל אל ניצוץ השמש העובר דרך החלון ודרך מעברו בדרך עשר עששיות מעשר גוונים משונים ומאיר האור אל עבר פניהם והנה לפי האמת אור השמש לא יתפס בו גוון כלל (ועל) [ועם] כל זה דרך העברת העששיות ישתנה בסיבת שנוי העששיות ונמצא האור מאיר אל עבר פניהם ביתה כגוון העששיות ולפי האמת אין השנוי נקנה באור קנין עצמי אלא בערך בחינתו אל הרואים.

[452] עי' לעיל הערה 63.

[453] קו ירוק כו' ר"ל ת"ת מסט' דתשובה שאמרו בגמ' קו ירוק שמקיף ר"ל מסט' דבינה שתשובה מקיף כו' (רבינו בתז"ח יא ע"ד).

[454] עי' זהר ח"א יז ע"א.

[455] לאחר התיקון, הוה נקודתה בניקוד צבאות, משום שהיא כלולה מנה"י כמ"ש בהקדמת תיקונים (י"א סע"ב) כי נצח הוא כלול מחסד ועולה עד הכתר שהוא קמץ, והוד הוא כלול מגבורה שהוא שבא, ויסוד הוא כלול מת"ת שהוא חולם, והוא שבא קמץ חולם שהוא ניקוד צבאות. וקדמה בה השבא משום שהיא מסטרא דגבורה (ביאורים ח"ב פז ע"ד).

[456] באבותיך חשך הוא - הגהות הכת"י.

צבאות, הוי״ה הוא ת״ת דכליל מג׳ אבהן (זהר ח״ב קעה ע״ב), וזהו באבותיך חש״ק, דאינון חג״ת. נה״י הוא הוי״ה צבאות[457], הוי״ה בחג״ת, צבאות בנה״י כמו שמפרש והולך: **קמץ וכו׳** - כמ״ש לעיל (ו ע״א) וקמץ הכהן, וחולם הוא ת״ת דנטיל מיניה יסוד, וכאן משמע דחולם הוא ת״ת, וצריך לומר דסגול הוא נצח, וז״ש לעיל (ח ע״ב) דמט״ט הוא חולם במלאכים דאיהו רכב לעמודא דאמצעיתא:

ועוד תקון ו׳. ״והמשכילים יזהירו״, אלו הם שיודעים סוד במצוה השניה במלת בראשית, שהיא אהבה, שהיא בחשבון קטן בראשית, (והם) עולים במשקל אחד, וזו אהבת חסד, שהיא ע״ב בחשבון, כנגד השם המפורש ויסע ויבא ויט, שבו וא״ו כחשבון אחד, היינו מאמר אחד שהוא בראשית, שבארוה עליו, והלא במאמר אחד יכול להבראת (אבות פ״ה מ״א), וזהו אהבת רבונו. מי שמוסר נפשו באחד, באהבת רבונו, ולכן ״ואהבת את ה׳ אלהי״ך״, אפילו נוטל את נפשך (ברכות סא ע״א), שאם חביבה עליו נפשו יותר מגופו, לכך נאמר ״ובכל נפשך״, ואם חביב עליו גופו מממונו, לכך נאמר ״ובכל לבבך״, ואם חביב עליו ממון מגוף, לכך נאמר ״בכל מאדך״, במה שחביב עליך מסר אותה באהבת רבונך בעת צרה.	ועוד תקונא ו׳ והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) אלין {יב ע״א} אינון דידעין רזא בפקודא תניינא במלת בראשית דאיהי אהב״ה דאיהי בחשבון זעיר בראשית במתקלא חדא סלקין ודא אהבת חסד דאיהי [י ע״א] ע״ב בחושבן לקבל שמא מפרש ויסע ויבא ויט דביה וא״ו כחושבן אחד דהיינו מאמר אחד דאיהו בראשית דאוקמוהו עליה והלא במאמר אחד יכול להבראות והאי איהו רחימוי דמאריה מאן דמסר נפשיה באחד ברחימוי דמאריה ובגין דא ואהבת את ה׳ אלהי״ך (דברים ו ה) אפילו נוטל את נפשך דאם חביב עליה נפשיה מגופא לכך נאמר ובכל נפשך ואם חביב עליה גופא מממוניה לכך נאמר בכל לבבך ואם חביב עליה ממונא מגופא לכך נאמר בכל מאדך במה דחביב עלך מסור ליה ברחימו דמארך בעת צרה:

ועוד וכו׳ והמשכילים - שהתחלת הקדמה הוא בפסוק זה {יב ע״א}: **בפקודא תניינא כו׳** - עיין בהקדמת הזהר בפקודין (יא ע״ב), ותמצא פקודא קדמאה במלת בראשית היא יראה, ושאר פקודין שם משאר פסוקים. וכאן דורש גם שאר פקודין, וקצת מאותן פקודין, הכל במלת בראשית. ופקודא קדמאה לא אמר כאן, לפי שאמר שם. ומ״מ כלול כאן בתקון דלעיל שדרש בראשית על מלכות כנ״ל, והיא יראת ה׳, וע״ש בפקודא קדמאה, וכן בפקודא תניינא הוא ג״כ פקודא ב׳ דשם ע״ש, אלא שדרש שם מפסוק אחר: **לחשבון זעיר** - ר״ל מספר קטן[458]: **דביה וא״ו** - ר״ל דהתחלת הפסוקים הם בוא״ו, ואיהו מקור השמות דשם ע״ב[459] הוא בת״ת, והוא וא״ו דשמא מפרש, והוא אחד כמש״ל, והכל מסט׳ דחסד כמ״ש לעיל (ח ע״א) **א׳ יומא קדמאה כו׳**:

וזהו הנסיון שעתידים ישראל להתנסות בשבעים השנים של הגלות האחרונה, שעני חשוב כמת (נדרים סד ע״ב), וכאלו נוטלים נפשו (ב״מ קיב ע״א). גוף, ונפש, וממון, כולם שקולים, במה שחביב עליו, מסור אותו באהבת רבונו, ובאותו זמן נקשר במלת אהבה, שהיא בראשית, וכאילו בו ברא את העולם. ומי שלא מוסר נפשו או גופו או ממונו באהבת רבונו בשעת הצרה, כאלו מחזיר את העולם לתהו ובהו, ולכן	ודא איהו נסיון דעתידין ישראל לאתנסאה בשבעין שנין דגלות בתראה דעני חשוב כמת[460] וכאלו נטלין נפשיה גופא ונפשא וממונא כלהו שקולין במה דחביב עליה מסור ליה ברחימא דמאריה ובההוא זמנא אתקשר במלת אהבה דאיהי בראשי״ת וכאלו ביה ברא עלמא ומאן דלא מסר נפשיה או גופיה או

– מאיר התיקון –

[457] עיין לקמן לד ע״א (הקדו״ש כה ע״ב).

[458] עי׳ לקמן הערה 1149.

[459] עי׳ יהל אור ח״א א ע״ג: ״ג מכילין דרחמי מסט׳ דאברהם שהוא חסד, ובו שם ע״ב, ששרשן וה״ו אנ״י וה״ו, שר״ת י״ג מכילין, כמ״ש בתז״ח (דף ע״ה ע״ב ט ע״א). ועי׳ מלואים אות טז.

[460] עי׳ יהל אור ח״ג כט ע״ב: **דא קבלת כו׳**. ר״ל שמקבלין עליהן מיתה במחשבה בק״ש, ועניות במעשה. עי׳ מלואים אות ב.

הכתוב סמוך לו, "והארץ היתה תהו ובהו".	ממוניה ברחימו דמאריה בשעת צרה כאלו אחזר עלמא לתהו ובהו ובגין דא קרא סמיך ליה והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב):
ואהבת ה' היא המלכות, כלולה מכל הספירות, והיא מצוה שהקדוש ברוך הוא בכל תרי"ג מצוות, ובגללה נאמר "מדוע אתה עובר את מצות המלך", והיא בנין עולם. השפחה הרעה היא חרבן עולם, ולכן נאמר בה "והארץ היתה תהו ובהו", והיא רצועה ביד הקדוש ברוך הוא להלקות בה את הרשעים.	ואהבת ה' איהי מלכות כלילא מכל ספירן ואיהי פקודא דקב"ה בכל תרי"ג פקודין ובגינה אתמר (אסתר ג ג) מדוע אתה עובר את מצות המלך ואיהי בנין עלמא שפחה בישא איהי חרבן עלמא ובגין דא אתמר בה והארץ היתה תוהו ובהו ואיהי רצועה בידא דקודשא בריך הוא לאלקאה ביה חייביא:
ולכן, מי שאוהב את הקדוש ברוך הוא מתוך נפשו או גופו או ממונו, שישמור אותו הקדוש ברוך הוא. הרי אהבתו תלויה באותה שנתן לו, ואינה עיקר אהבתו הוא (לא) האהבה הזה, שאם נטל ממונו או גופו (או נפשו) כופר בו, אינו עיקר האהבה עד שמוסר נפשו באהבת רבונו. ואם כל השלש שקולים אצלו, ימסור את כולם על קדושת שמו באהבה, וזהו עיקר האהבה, שהיא אהבת ה', מלכות, שהיא אהבת חסד, שיראה היא מצד הגבורה. ומחסד היא מלכות, אהבת ה', כמו שנתבאר מגבורה היא יראת ה'.	ובגין דא מאן דרחים לקודשא בריך הוא מגו נפשיה או גופיה או ממוניה דינטיר ליה קודשא בריך הוא הא רחימו דיליה תלויה בההוא דיהיב ליה ולאו עקר רחימו (דלאו) איהו האי רחימו דאם נטל ממוניה או גופיה (או נפשיה) כפר ביה לאו איהו עקר רחימו עד דמסר נפשיה ברחימו דמאריה ואם כל תלת שקולין לגביה ימסור לון כלהו על קדושת שמיה ברחימו והאי איהו עקרא דרחימו דאיהי אהבת ה' מלכות דאיהי אהבת חסד דיראה מסטרא דגבורה איהי ומחסד איהי מלכות אהבת ה' כמה דאתמר מגבורה איהי יראת ה':
והתורה שהיא תרי"א משניהם נתנה לישראל, וזה עמוד האמצעי, מצדו נקראת המלכות "תורת ה'" והיא מצוה שלו בכל תרי"ג מצוות שתלויים משמו, שהם שמ"י עם י"ה, שס"ה. זכרי עם ו"ה, רמ"ח. היא "בצלמו כדמותו".	ואורייתא דאיהי תרי"א מתרוייהו אתיהיבת לישראל ודא עמודא דאמצעיתא מסטריה אתקריאת מלכות תורת ה' ואיהי מצוה דיליה בכל תרי"ג פקודי דתליין משמיה דאינון שמי[461] עם י"ה שס"ה זכר"י עם ו"ה רמ"ח היא בצלמו כדמותו[462] (בראשית א כו):

ואיהו[463] מצוה - ר"ל מצד עצמה, רק שתלויה בשמיה, והן ד' דרגין כנ"ל:

ועוד תיקון ז'. "והמשכילים יזהירו", אלה שיודעים במלת בראשית, מצוה שלישית, שהיא ברית מילה, והיינו בראשית, שהיא ברי"ת א"ש. וברית היא י', ועם א"ש נעשה אי"ש. וכמו כן כאן, האות ה' עם אש, היא נקבה, ועל שתי האשות נאמר בתחלה "כתנות אור", שבהן עקבו מכהה גלגל חמה	ועוד תקונא ז' והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) אלין דידעין במלת בראשית פקודא תליתאה דאיהי ברית מילה והיינו בראשית דאיהי ברי"ת א"ש וברית איהי י' ועם א"ש אתעביד אי"ש ואוף הכי את ה' עם אש איהי נוקבא ועל תרין אישות אתמר בקדמיתא כתנות אור

– מאיר התיקון –

[461] עי' שמות (ג טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, ועי' זהר ח"ג רעג ע"ב: תורה כליל תרי"ג פקודין הה"ד זה שמי לעולם וגו'. שמ"י עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח.

[462] צ"ע כוונתו, שהרי הלשון בפסוק כו היא: בצלמנו כדמותנו. ובפסוק כז הוא: ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו

[463] נדצ"ל ואיהי.

(ויק״ר פ״כ סי׳ ב).	דבהון עקבו מכהה גלגל חמה:

פקודא תליתאה כו׳ - אע״ג דבפקודין דשם הוא פקודא שביעאה, כאן אמר אותן שבמלת בראשית: **ברית אש** - דנפקא מאשא דיצחק, ק״ן ח״י (תז״ח כו ע״ד), מסט׳ דבינה דאיהי אשא כנ״ל[464], ועיין בזוהר (ויקהל רח ע״א[465]). וכן נוקבא ג״כ נפקא מתמן, כידוע (ע׳׳ ח ע״א): **ועל תרין כו׳** - ר״ל, י״ה דהם אורות של אשות האלו: **כתנות אור** - לאדם ולחוה:

והיינו בורא מאורי האש שהם בהבדלה, י״ה מן איש ואשה, אחר שחטאו ״ויעש יהו״ה אלהי״ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם״, והיינו בורא מאורי האש (אשה). וזה עור של נחש, להטהר במה שחטא, ולכן צדיקים ששומרים הברית שוב לא חוזרים לעפרם, שהוא עור הנחש שנברא מעפר, שנאמר בו ״ונחש עפר לחמו״.	והיינו בורא מאורי האש[466] דאינון בהבדלה י״ה מן איש ואשה בתר דחאבו ויעש ה׳ אלהי״ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (בראשית ג כא) ודא עור של נחש[30] לאתדכאה במה דחאב ובגין דא צדיקים דנטרי ברית שוב אינם חוזרים לעפרן דאיהו עור משכא דחויא דאתברי מעפרא דאתמר ביה ונחש עפר לחמו (ישעיה סה כה):

דאינון בהבדלה י״ה מן איש ואשה בתר דחאבו - ר״ל, אחר[י] שחטאו נלקח מהם י״ה, דהן מאורי האש ונעשה במקומם כתנות עור: **וילבישם** - כצ״ל, **וילבישם ודא עור של נחש, והיינו בורא מאורי האש, לאתדכאה כו׳**, ור״ל שלכך מברכין בורא כו׳, להפשיט עור של נחש ולהתלבש במאורי האש:

ולכן מי שלא שומר הברית נדון בחבוט הקבר, באותו עפר, ואלו הם שגופם הם קבר להם בחייהם, שדוחקים להם את השעה בכל יום, ובמלאכתם מתבקע דם בצפרניהם, ולכן תקנו להראות הצפרנים בהבדלה, שהיה אדם מלובש בכתנות צפרנים, שהיו מאירים כמו ענני כבוד, והוא בהבדלה מהם, ״וידעו כי ערומים הם״, מהם בגוף ונשמה ורוח ונפש, ערומים מכתנות אור, שהם מאורי האש.	ובגין דא מאן דלא נטיר ברית אתדן בחבוט הקבר בההוא עפרא ואלין אינון דגופא דלהון אינון לון קבר בחייהון דדוחקין לון שעתא בכל יומא ובמלאכה דלהון דאתבקע דמא בצפרניהון ובגין דא תקינו לאחזאה צפרנים בהבדלה דהוה אדם מלובש בכתנות צפרנים דהוו נהרין כענני כבוד ואיהו בהבדלה מינייהו וידעו כי ערומים הם (בראשית ג ז) מנייהו בגופא ונשמתא ורוחא ונפשא ערומים מכתנות אור [י ע״ב] דאינון מאורי האש:

ואלין אינון כו׳ - שהרשעים בחייהם קרויין מתים (ברכות יח ע״ב), והגוף שלהם שהוא עור נחש, הוא קבר להון: **דדוחקין לון שעתא {יב ע״ב} כו׳** - ר״ל, לאחר מיתתן כמו שהיו מלובשין בההוא עור כל שעתא ולא פירשו ממנו: **ובמלאכא דילהון** - ר״ל, מלאך הממונה על חיבוט הקבר שהלך אחריו כל ימיו: **דאתבקע דמא בציפרניהון** - כמו שמפרש והולך, דהצפרנים הם שיורי מאורי האור[467], והן הלבישו עור הנ״ל, לכך אתבקע דמא דהוא מדוריה דיצר הרע בצפרנים (זהר ח״ג ס ע״ב): **ערומים הם מינייהו בגופא** - ר״ל, דגופא שלהן היה מלובש בכתנות

– מאיר התיקון –

[464] עי׳ זהר ח״ג לד ע״א: כי יהו״ה אלהי״ך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים אש תתאה כסא דין [ואינון] (והיינו) בינה ומלכות ומלכות ומלכות אש עולה [מלכות בינה אש] (בינה) יורד יהו״ה עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו.

[465] עי׳ מלואים אות יז.

[466] אור הוא בבינה, מאורי האש, ה׳ פעמים אור של מעשה בראשית, ה׳ ראשונה של השם וכמ״ש בזוה״ק ויקהל ר״ח ע״א ובהקדמת תיקו״ז כאן ודף יב ע״א (ביאורים ח״א עד ע״א).

וכשמתייחדים זב״ז הנה חוזר כל א׳ לשורשו, ונעשה האש לילה לאור יומם, וזהו היחוד דאיש ואשה שהם אש ואש וי״ה עמהם, ונעשו שניהם ע״ז למאורי האש, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (יב ע״א), כי ברית איהו י׳ ועם אש אתעביד איש, ואוף הכי את ה׳ עם אש איהי נוקבא, ועל תרין אישות אתמר בקדמיתא כתנות אור כו׳ והיינו בורא מאורי האש כו׳ ע״ש (ביאורים ח״א עז ע״ב).

[467] עי׳ מילואים אות יח.

צפרנים: **ונשמתא כו׳** - שהנר״ן היה מלובש[ים] במאורי האש, ובשבת האדם מתלבש במאורי האש, ואחיזתן בצפרני האדם, ולכך במוצאי שבת שמסתלקין מברכין בורא כו׳, כדי להשאיר השארת מאורי האש ורואין בצפרנים להשאיר מן הצפרנים לגוף:

ומשום שבשבת נראה להם בהדלקת נר שבת בשתי פתילות של אש, ובמוצאי שבת יעברו מהם, תקנו לומר במוצאי שבת הבדלה באש. ומשום שבשבת וימים טובים מתלבשות הנשמות בכתנות אור, אמר הנביא ״על כן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ ה׳״, ופרשוהו רבותינו (שבת קיט ע״א) כבדהו בכסות נקיה. מיד כשאמר דברים הללו, השתטחו לפניו כל בני הישיבה, שאין חדוה ביניהם כמו החדוה כשמתחדש ביניהם סוד של תורה.	ובגין דבשבת אתחזא לון באדלקת שרגא דשבת בתרין פתילות דאש ובמוצאי שבת יתעברון מנייהו תקינו למימר במוצאי שבת הבדלה באש ובגין דבשבת ויומין טבין מתלבשין נשמתין בכתנות אור אמר הנביא על כן באורים כבדו ה׳ (ישעיה כד טו) ואוקמוהו רבנן כבדהו בכסות נקיה מיד דאמר מלין אלין אשתטחו קמיה כלהו בני מתיבתא דלית חדוה ביניהו כחדוה כד אתחדש ביניהו רזא דאורייתא:

דבשבת אתחזא לון - ר״ל כמו (ירמיה לא ב) מרחוק ה׳ נראה לי[468]: **בתרין פתילות דאש** - שהם כנגד איש ואשה[469], מאורי הנ״ל[470], וכמ״ש אחד נגד זכור ואחד נגד שמור כידוע[471]: **בכסות נקי׳** - דהוא כתנות הנ״ל: **כלא מתיבתא** – דנחתו, כמ״ש בתחלת הקדמה (א ע״א):

ולכן מי ששומר ברית אש נקרא ״איש צדיק תמים״, ואות י׳ של שד״י היא חוליה על צואר השד, יצר הרע, חולית השלשלת. ולכך רשום שד״י בברית, ורשום במזוזה, שכולם מזדעזעים מהשלשלת הזאת, שהיא אות שבת, אות ברית, אות ימים טובים, אות תפילין.	ובגין דא מאן דנטיר ברית אש קרי (בראשית ו ט) איש צדיק תמים ואות י׳ דשדי איהי חוליא על צואר דש״ד יצר הרע חוליא דשלשלאה ובגין דא רשים שד״י בברית ורשים במזוזה דמזדעזעין כלהון מהאי שלשלאה דאיהי אות שבת אות ברית אות יומין טבין אות תפילין:

חוליא - דהוא כעין יו״ד:

ומיד שהוא תופס בה יצר הרע, שהוא ש״ד, לוקח האיש חרב, נאמר בה ״רוממות אל בגרונם״, שהוא י׳ ראש החרב, ו׳ גוף החרב, ה״ה שתי פיפיות שלה, ושוחט אותו. ובגללו נאמר (ברכות נח ע״א) הבא להרגך השכם להרגו בתפלה, שנאמר בה ״וישכם אברהם בבקר״.	ומיד דאיהו תפיס בה יצר הרע דאיהו ש״ד נטל בר נש חרבא אתמר בה רוממות א״ל בגרונם (תהלים קמט ו) דאיהו י׳ רישא דחרבא ו׳ גופא דחרבא ה״ה תרי פיפיות דילה ושחיט ליה ובגיניה אתמר הבא להרגך השכם להרגו בצלותא דאתמר בה וישכם אברהם בבקר

– מאיר התיקון –

[468] עי׳ זהר ח״א ו ע״א שזה חו״ב היינו חכמה בהיכל הבינה. ועי׳ לקמן מו ע״א שזה מדבר על ת״ת בזמן הגלות.

[469] עי׳ שו״ע (או״ח רסג ס״א): יהא זהיר לעשות נר יפה, ויש מכוונים לעשות ב׳ פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. ועיי״ש בדברי רבינו שמציין לשבת לג ע״ב ז״ל: חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך. אמר להו, לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד. חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. ולכאורה צ״ע שכן השו״ע איירי בנרות ואילו בגמ׳ שם איירינן באסי. ולכאורה כאן יש מקור מפורש יותר לדברי השו״ע.

[470] האור עי׳ לעיל הערה 467.

[471] עי׳ זהר ח״א לב ע״א: תנינן מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל בגין דתרין דרגין אינון מילה ופריעה זכור ושמור צדיק וצדק דכר ונוקבא אות ברית דא יוסף וברית דא רחל ואצטריך לחברא לון.

תרגום: שנינו, מל ולא פרע את המילה, כאלו לא מל, בגלל ששתי דרגות הן, מילה ופריעה. זכור ושמור, צדיק וצדק, זכר ונקבה. אות ברית זה יוסף, וברית זו רחל, וצריך לחברם.

	(בראשית יט כז):

נטיל בר נש חרבא כו' - ר"ל, דבעובדא קושרין אותו, ובדבור דק"ש ותפלה הורגין אותו, ולכך מניחין תפילין, ואח"כ קוראין ק"ש: **דאתמר בה כו'** - ראיה דבמילולא קטלין בחרבא, דכתיב רוממות כו' וחרב פיפיות בידם, ולכך אמר לשון **נטיל כו'**: **דאיהו יו"ד כו'** - כנ"ל שהן ד' פרשיות של ק"ש:

ועוד, קריאת שמע היא רומח, כלולה משש תיבות היחוד, וממאתים ארבעים ושמונה תיבות עם יהו"ה אלהיכ"ם אמת, והוא קלע. והרי נתבאר חמש אבנים, ה' שנעשו אבן אחת באות י', והורג בה יצר הרע. ובאיזה מקום הוא הקלע, בתפילין, חוט של הקלע שכורך ביד, זו רצועה של יד, שהוא חוט של זַרְקָא ב, והיא קריאת שמע, קשת שזורקת חצים מצד של ברוך שם כבוד מלכותו, ו"ברכות לראש צדיק", שהוא קשת הברית.

ועוד קריאת שמע איהי רומח כלילא משית תיבין דיחודא ומרמ"ח תיבין עם ה' אלהיכ"ם אמת והוא קירטא והא אתמר חמש אבנין ה' דאתעבידו {יב ע"ב} חד אבנא באת י' וקטל בה ליצר הרע ובאן אתר איהי קירטא בתפילין חוט דקלע דכריך ביד דא רצועה דיד דאיהו כחוט דזרקא ואיהי קריאת שמע קשת דזריק חצים מסטרא דברוך שם כבוד מלכותו וברכות לראש צדיק (משלי י ו) דאיהו קשת הברית:

ועוד ק"ש כו' - למעלה אמר שק"ש הוא חרב, ועכשיו פי' שהוא ג"כ רומח וקירטא וקשת, והן נגד ד' אותיות הוי"ה: **כלילא משית כו'** - אע"ג דהששה תיבין הן בכלל רמ"ח, מ"מ בהם בחי' בפ"ע: **והוא קירטא** - ר"ל שק"ש הוא קלע: **חמשא אבנין כו'** - ר"ל הן ה' אורות {יב ע"ג} שמתפשטין בה' ספירות חג"ת נ"ה, ונכללין ביו"ד יסוד, כמ"ש (י ע"ב) **דה' עילאה כו'**[472]. יו"ד יסוד נטיל כולא, ובו נעשין כל הה' אורות א'. וכן בק"ש, בפסוק ראשון, ה' תיבות נגד ה"ס, ונכללין בתיבה הששית שהוא אחד: **וקטיל בה ליצה"ר** - כמ"ש לעיל (יב ע"א) **דיוד הוא החוליא בעובדא, ועכשיו במילולא קטיל ליה**: **ובאן אתר כו'** - ר"ל הק"ש הוא אבני הקלע שנאמר אצל דוד (שמואל א' יז מ) ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים, ואח"כ כתיב (שם מט) ויקח משם אבן, שנעשו כולם אבן אחת. אבל היכן הוא הקלע עצמו, ואמר בתפילין. וז"ש (שם נ) ויחזק דוד כו' בקלע ובאבן[473], דהוא תפילין וק"ש: **דאיהי כחוט דזרקא** - דזרקא הוא קלע דזריק אבנין, כמ"ש בתיקונין לקמן (מא ע"א): **ואיהי ק"ש קשת** - ר"ל דהיא[474] לשון קשת: **מסט' דברוך כו'** - דברוך הוא צדיק, כמ"ש (משלי י ו) **וברכות לראש כו'**, והוא קשת הברית, יורה כחץ[475]:

רומח זה העמוד האמצעי, בחמש האצבעות של היד, שהיא ה' תחתונה, והיא לימין, שהחסד [הוא] הדרגה של אברהם, שחשבונו מאתים ארבעים ושמונה, ועם ו' של עמוד האמצעי נעשה רומ"ח. קלע, ה' עליונה לשמאל, י' אבן הקלע, י"ה של תפילין. והכל י"ה עם שמ"י, שס"ה. זכר"י עם ו"ה, רמ"ח.

רומחא דא עמודא דאמצעיתא בחמש אצבעאן דיד דאיהי ה' תתאה ואיהי לימינא דחסד דרגא דאברהם דחושבניה רמ"ח ועם ו' דעמודא דאמצעיתא אתעביד רומ"ח קלע ה' עלאה לשמאלא י' אבנא דקלע י"ה דתפילין וכלא י"ה עם שמ"י שס"ה זכר"י עם ו"ה רמ"ח:

רומחא כו' - לפי שפי' באיזה ספי' הוא הקשת, עכשיו פי' באיזה הן רומח וקלע. ואמר שהרומח הוא בעמודא דאמצעיתא, ואוחז הרומח ביד, בה' אצבעות שהוא מלכות, מסט' דחסד שהיא בת היתה לאברהם ובכל שמה (ב"ב טז ע"ב[476]). וז"ש **ואיהי לימינא כו'**, והוא ו"ה של השם,

– מאיר התיקון –

[472] ז"ל: ואתפשטותא דה' עלאה עד הוד באת י' איהו.

[473] ז"ל הפסוק: ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן ויך את הפלשתי וימיתהו וחרב אין ביד דוד.

[474] פי' זרקא.

[475] עי' גמ' חגיגה טו ע"א שזה לשון של הזרעת זרע.

[476] דהיינו בתיקון. ועי' זוה"ק (ח"א קכב ע"א): פתח ואמר ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד (קהלת ה ח) ויתרון ארץ בכל היא ודאי דהא מתמן נפקין רוחין ונשמתין ותועלתא לעלמא מלך לשדה נעבד מאן מלך דא קב"ה לשדה נעבד כד איהו אתתקן כדקא יאות ומלך דא (דא) מלך

רמ״ח, ה׳ ו׳ של רומח[477], ו׳ והוא מסט׳ דימינא: **קלע ה׳ כו׳** - ר״ל הקלע והאבן הן י״ה, חו״ב, והן י״ה שבתפילין, תפילין של ראש הוא ה׳ עילאה, והקשר של ראש הוא יו״ד, והן י״ה של השם, והוא מסט׳ דשמאלא, כנ״ל (יא ע״א) ד**תפילין מסט׳ דשמאלא**, וז״ש **וכלא י״ה עם כו׳**, ר״ל דמסט׳ די״ה שהן לשמאלא אינון ל״ת, ומסט׳ דו״ה דאינון לימינא אינון מ״ע, וקלע עם הרומח הוא שם הוי״ה[478]: **ומאן דנטיר כו׳** - שהיא ספי׳ הח׳ מחכמה כמ״ש לעיל (ט ע״א[479]):

ומי ששומר י׳, בשמונה ימים של מילה, בשמונת אלפים תחום שבת, בשמונה פרשיות התפילין, הוא שמור מכל המזיקים שתחת יד היצר הרע, שהוא ממונה על ששים רבוא. כל שכן מי שקושר אותו בשלשלאות והורג אותו.

ומאן דאיהו נטיר י׳ בתמניא יומין דמילה בתמניא אלפי תחום שבת בתמניא פרשיין דתפלי איהו נטיר מכל מזיקי דתחות ידא דיצר הרע דאיהו ממנא על שתין רבוא כל שכן מאן דקשיר ליה בשלשלאין וקטיל ליה:

דאיהי ממנא כו׳ - ר״ל, והן המזיקין, כמ״ש (ב״ב טז ע״א) הוא יצה״ר כו׳[480]: **על שתין רבוא** - דזה לעומת זה כו׳ (קהלת ז יד), והוא ובת זוגיה כנגד ת״ת ומלכות, כמ״ש לעיל (י ע״א) **צריך לאעברא ליה כו׳**, ובתפארת ו״ק שבו, ששים רבוא נשמתין דישראל, והוא נטיר מכולם בעובדא, כנ״ל (יב ע״א) **דאיהי חוליא**, וכ״ש מי שעושה שניהם, המעשה והדיבור שהורגו ג״כ כנ״ל (יב ע״א), וז״ש **כ״ש מאן כו׳**:

ועוד, הברית שתקנו לו כלי עם עפר, לזרוק בעפר, ודם שמטיפים ממנו, נחשב לו כאלו עשה אותו עולה, ואותו העפר לתקן בו מזבח אדמה. ודם הברית, כאלו זבח עליו עולות, זהו שנאמר ״מזבח אדמה תעשה לי וגו׳״. ומציל אותו באותו העפר מחבוט הקבר, ובדם מילה מצילו משחיטת מלאך המות.

ועוד ברית דתקינו ליה מנא בעפרא לשדיא לה בעפרא ודם דאטיפין מניה אתחשיב ליה כאלו עביד ליה עולה וההוא עפרא לתקנא ביה מזבח אדמה ודם דברית כאלו דבח עלה עלוון הדא הוא דכתיב (שמות כ כא) מזבח אדמה תעשה לי וגו׳ ושזיב ליה בההוא עפרא מחבוט הקבר ובדם מילה שזיב ליה משחיטת מלאך

– מאיר התיקון –

עלאה דאתחבר לשדה כד איהו נעבד מאן שדה דא שדה אשר ברכו יהו״ה דכתיב (בראשית כז כו) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה דכד איהו (אתעבר) נעבד ואתתקן [ב]כל מה דאצטריך ליה כדקא יאות כדין מלך עלאה אתחבר עמיה

תרגום: פתח ואמר, ״ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד״. ״ויתרון ארץ בכל היא״ ודאי, שהרי משם יוצאות הרוחות והנשמות ותועלת לעולם. ״מלך לשדה נעבד״, מי המלך, זה הקדוש ברוך הוא, ״לשדה נעבד״, כשהוא נתקן כראוי. ו״מלך״, זה (זה) המלך העליון שמתחבר לשדה כשהוא נעבד. מי השדה, זה השדה אשר ברכו ה׳, שכתוב ״כריח שדה אשר ברכו ה׳״, שכשהוא (נעשה) נעבד ונתקן בכל מה שצריך לו כראוי, אז המלך העליון מתחבר עמו.

ועי׳ רמב״ן (בראשית כד א) שמבאר אף הוא ש״בכל״ הוא כינוי למידת המלכות ונוקט באותו הפסוק בקהלת שמביא כאן הזוה״ק.

[477] נדצ״ל הרומח.

[478] עי׳ לקמן קכה ע״א: אתחזר י״ה לשמאלא דאינון שמור ו״ה לימינא דאינון זכור ודא איהו זה שמי וזה זכרי י״ה עם שמי שס״ה לשמאלא ו״ה עם זכר״י רמ״ח לימינא בפסח יהון ו״ה לימינא בראש השנה י״ה לשמאלא.

ועי׳ ע״ח שער מד פרק ו: החסד שבו [הלבוש האמצעי שבו] שם אלוה הוא סוד הכתוב (איוב ד ט) מנשמת אלוה יאבדו, והוא החותם והלבוש הנזכר בסבא פרשה משפטים (דף צז ע״ב) ע״פ (שמות כא י) שארה כסותה ועונתה לא יגרע, כסותה פרישו דלבושא דמלכא דפריש עלה אלוה כו׳. והנה שם זה יש בו אותיות א״ל ו״ה, כי שם א״ל הוא חסד, ושם ו״ה הוא המתחבר ומצטרף עם אותיות זכרי, והם גימטריא רמ״ח מצות עשה שמצד החסד כנודע.

הגבורה דז״א (השם) [לבוש] הפנימי הוא שם י״ה, והוא סוד שלהבת יה היוצא מבינה אל הגבורה [עי׳ זהר ח״א רמה ע״א - לש״ו], וז״ס הנזכר פ׳ בראשית (דף לב ע״ב) וז״ל: א״ר אבא כך הוו קדמאי אמרי, כד הוו מטאן להאי אתר מרחשן שפוון דחכימין ולא אמרי מידי בגין דלא אתענשין. גם זהו י״ה המתחבר עם שמי והוא גי׳ שס״ה ל״ת כנודע.

[479] אם כוונתו לדבריו של עצמו ולא של התיקו״ז זה גם בט׳ ע״א ד״ה מ״ב, וכן ג ע״א ד״ה בתחומין. עי׳ גליונות הלש״ו שמציין לדף ג ע״א.

[480] הוא השטן הוא המלאך המות (המשך לשון הגמ׳).

המות:

ועוד ברית כו' - חוזר לענין הראשון: **מנא בעפרא כו'** - ר"ל כלי עם עפר ליתן בתוכו הערלה: **אתחשב כאלו כו'** - ר"ל בשתיהן, בדם ובעפר, **אתחשב כו'**, והולך {יב ע"ד} ומפרש **והוא כו'** **ודם כו'**: **ושזיב ליה כו'** - כי אות ברית הוא צדיק וצדק כמ"ש בר"מ (בראשית לב ע"א[481]). זו"ן, והן מאורי האור[482], י"ה, כנ"ל. ובתר דחאבו אתמשך בערלה עליהון[483], עור של נחש, ס"מ ונוקבא, לכך צריך לידון בשחיטת מלאך המות, ובעפר חיבוט הקבר כנ"ל. ובדם הברית ובחיתוך הערלה ונתינתה בעפר, ניצול משתיהם, כי בדם הברית נתגלה הי', ובהסרת הערלה הה', וזהו עולה שהוא בז"א, ומזבח בנוקבא[484]:

ואם אותו שקבל ברית (הנימול) הוא ממזר, אותו העפר תוקן לנחש, שנאמר בו "ונחש עפר לחמו", והוא "מן האדמה אשר ארר ה'", שנאמר בה "ארורה האדמה". והיא עפר מזה שנאמר בה "והארץ היתה תהו ובהו", שנאמר בה "והארץ כבגד תבלה", עמו יהיה חלקו, כאלו קשר אותו לעשות עולה לעבודה זרה, שאותו בן או בת הם פסל ומסכה, ועל זה נאמר "אשר יעשה פסל ומסכה", ונאמר, "ושם בסתר", בסתרו של עולם. "ואמר כל העם אמן", שאותו הבן הוא מהנחש הקדמוני שגרם מות לאדם ולאשתו, שנאמר בו "ארור אתה מכל הבהמה וכו'".

ואם ההוא דקביל ברית **איהו** ממזר **ההוא** **עפרא** תקין ליה **לחויא** **דאתמר** ביה ונחש עפר לחמו (ישעיה סה כה) **ואיהו** מן **האדמה** **אשר** **ארר** ה' (בראשית ה כט) **דאתמר** בה **ארורה** **האדמה** (שם ג יז) **ואיהי** **עפרא** **מהאי** **דאתמר** בה **והארץ** היתה תהו ובהו (שם א ב) **דאתמר** בה **והארץ** **כבגד** **תבלה** (ישעיה נא ו) **עמיה** **יהא** חולקיה **כאלו** קשיר ליה **למיעבד** עולה לעבודה זרה **דההוא** **בן** **או** **בת** **אינון** פסל ומסכה ועל **דא** **אתמר** **אשר** **יעשה** **פסל** **ומסכה** (דברים כז טו) **ואתמר** ושם בסתר בסתרו של עולם **ואמר** כל העם **אמן** **דההוא** **בר** מנחש הקדמוני **איהו** דגרים מות **לאדם** **ולאתתיה** **דאתמר** ביה **ארור** **אתה** מכל הבהמה וגו' (בראשית ג יד):

ואם ההוא - בזה מפרש הפסוק ואם מזבח אבנים (שמות כ כב), שהוא[485] מסט' דסמ' ונוקבא, אבני נגף[486] (ישעיה ח יד) **לב האבן** (יחזקאל יא יט)[487], **כי חרבך הנפת כו'** (שמות כ כב), שאסור למול אותו[488]: **תקין ליה כו'** - ר"ל, שמתקן ליה מזבח ח"ו: **ואיהו מן האדמה כו'** - ר"ל, (ההוא) [דהוא] מזבח אדמה שעושה: **ואיהי עפרא כו'** - ר"ל, העפר שמכין, כבגד תבלה ותעשה עפר: **עמיה יהא חולקי'** - ר"ל, ההוא שעושה המזבח הנ"ל: **וכאלו קשיר כו'** - ר"ל ההוא דם דברית: **פסל - ומסכה** - נקבה: **אשר יעשה כו'** - ר"ל אבוה דעביד ליה: **ואתמר ושם בסתר כו'** - ר"ל, ברית קודש, דהוא בסתרו של עולם, דהוא בסתירו: **דההוא בר כו'** - ר"ל, דלכך כתיב ארור אשר יעשה כו', דהוא מסט' דארור: **דגרם מות כו'** - ר"ל, דגרם לאדם ולאשתו, זו"ן, ולפיכך נקרא פסל ומסכה, לפיכך אסור בי' דם דברית ומנא עם עפרא, להתגלות מאורי הנ"ל:

– מאיר התיקון –

[481] לא מצאתי ברע"מ, אלא תוספתא, ועי' עוד דף לד ע"א, קפב ע"ב, ח"ב נז ע"א קמז ע"ב, קסט ע"ב ח"ג כו ע"א סח ע"א קה ע"א, קטו ע"כ קסה ע"א רפז ע"א רצא ע"א. ואם כוונתו לכמו שכתבתי עי' ח"ג רלו ע"א: **מן לצדיקים** - לצדיק וצדק. תרין כוליין שמבשלין וטוחנין הזרע לצדיק, וממנו נוזלין לצדק.

[482] עי' מלואים אות יח.

[483] עי' סנהדרין לח ע"ב אדה"ר משוך בערלתו היה.

[484] עי' זהר ח"א מט ע"א.

[485] ממזר.

[486] עי' זהר ח"א קנא ע"ב.

[487] עי' זהר ח"ג רסז ע"ב.

[488] עי' שו"ע יו"ד סי' רס"ה ס"ד: ממזר, כישראל הוא ומברכים עליו ברכת מילה עד כורת הברית. דברי רבינו: כמ"ש בפ"ב דיבמות (כב ע"א).

[489] עי' לקמן קיג ע"א.

קליפת הערלה שמכסה על י׳, יש לה שלש קליפות, כמו גלדי בצלים זו על זו, והם כקלפות האגוז, שנאמר עליהם ״והארץ היתה תהו״ זה קו ירוק, הקליפה הראשונה של האגוז. ובהו, אבנים מפולמות, זו הקליפה השניה של האגוז, קשה כאבן. וחשך, קליפה שלישית. ובהם פרשוהו רבותינו (חגיגה יב ע״א) אין דורשים בעריות בשלשה. ״שלש שנים יהיה לכם ערלים״, והוא כנגד המח ״ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה׳״.

קליפה דערלה דכסי על י׳[490] **אית** לה תלת קליפי כגלדי בצלים **דא** על **דא** ו**אינון** קליפין **דאגוזא דאתמר** עלייהו **והארץ** היתה תהו (בראשית א ב) **דא** קו ירוק[491] קליפה קדמאה **דאגוזא** ו**בהו אבנים** מפולמות **דא** קליפה **תנינא דאגוזא** קשה **כאבן** וחשך קליפה **תליתאה** ו**בהון אוקמוהו רבנן אין** דורשין בעריות בשלשה שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג) ו**לקבל מוחא איהו** ו**בשנה** הרביעית [**יא ע״א**] יהיה כל פריו קדש הלולים לה׳:

ובהם מצד של ערלה, ארבעה נכנסו לפרדס (חגיגה יד ע״ב), שלשה אכלו מהקלפות הללו ומתו. הרביעי אכל הפרי וזרק את הקליפות וחי. כמו זה נאמר (שם טו ע״ב) רבי מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק.

ו**בהון מסטרא** דערלה **ארבעה** נכנסו לפרדס[492] שלשה **אכלו** מאלין קליפי ומתו **רביעאה אכל איבא** וזרק קליפין וחי **כגוונא דא אתמר רבי מאיר רמון מצא** תוכו **אכל** קליפתו זרק:

וכמו שהקלפות הללו הם קושיות, שמכסות על הלכה שהיא מח מבפנים, ואין אדם יכול לאכול בלחם התורה, שנאמר בה ״עץ חיים היא״, עד שזורק קושיות מהלכות. ויש הלכה שכל קשיותיה הם כאילן שקליפתו וקנה שלו ועצים ועלים והפרי כולם שוים למאכל, ועליו נאמר ״נרד

וכגוונא דאלין קליפין **אינון** קושיין דחפיין **על** ה**הלכה דאיהי מוחא מלגאו** ו**לית** בר נש יכיל למיכל **בנהמא דאורייתא דאתמר** בה **עץ** חיים **היא** (משלי ג יח) עד דזריק קושיין מ**הלכות ואית** ה**הלכה** דכל קושיין דילה **אינון כאילנא** דקליפה

– מאיר התיקון –

[490] הקליפה שמכסה על הקדושה (דע״ה ח״ב פח ע״א), שהוא עטרת הברית (שם ע״ב). ועי׳ לקמן מג ע״ד ד״ה דהא רוח.

[491] עי׳ חגיגה (דף יב ע״א): תנא תהו קו ירוק שמקיף את כל העולם כולו שממנו יצא חשך שנאמר ישת חשך סתרו סביבותיו בהו אלו אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמהן יוצאין מים שנאמר ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. ויש גרוסים כך בס״י פ״א מ״י.

[492] אמנם הנסיון לכנוס בזה [לדעת את הרע - פי׳ ידיעת השדים] הנה הוא גדול ורב, והסכנה בזה הוא נורא ועצום מאד מאד, עד שכמעט שאין בכח אנושי לעמוד בזה, כי הוא על דרך שבור חבית ושמור יינה. הענין הוא כי הרי מטבע האדם הוא שבכל ענין שהוא משים את לבו להתבונן בו ומכניס את שכלו ומחשבתו בזה, הוא נעשה דבוק אליו ואוהב ומחבב אותו, וכל מה שהענין הוא יותר עמוק והעיון בו הוא יותר גדול דבק בו האדם ביותר, ונותן את נפשו עליו עד שאינו מניח לו לא לאכול ולא לישן, וכל חפצו ותשוקתו הוא רק בזה, עד שנעשה בו לקנין עצמי, ונעשה אחד עמו. וכנודע שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הוא, ובפרט כשאותו הענין יש בו גם חמדה ותאוה, והוא מתוק לחיך, ומכל שכן כאשר אותו הדבר יש בו רוח חיים ג״כ, ותשוקתו הוא ג״כ תמיד להדבק אל האדם, וכל חשקו ומלאכתו הוא למצוא חן בעיניו וקן בלבבו, ולהעשות אליו למשכן ולמעון, ונותן כחו על זה להמשיך האדם אחריו. והרי עסוקים שניהם לענין אחד לקרב ולהתקרב זה לזה, ולהתקשר זב״ז, והרי נמשך האדם אחריו כחושק אל תשוקתו, ונמסר אליו בכל כחו ונפשו ומאודו. והנה כל ענין הזה הנה הוא רחמ״ל וחלילה וחלילה לכל מי שמשים עיונו להתבונן ולהסתכל בידיעות הסטרא אחרא בפרטי מציאותם וכחם באחיזתם ויניקתם במקומם ופעולתם בשמות הטומאה ושימושיהם אשר בכל עניני הכשפים, ומעשה שדים רוחין ליליין בשמותיהם למיניהם, וחוקר ודורש בזה להכיר אותם, ולדעת כל אופני שימושיהם. ובפרט שכמשתמש בזה ונהנה מהם, הנה האיש הזה הוא עושה את עצמו ממש כצאן לטבח יובל, וכעכס אל מוסר אויל, ומפקיר את עצמו לאבד את עצמו משני עולמים. כי עלול הוא חלילה וחלילה להיות עובד עבו״ז ממש, ושיהיה אדוק בזה בכל כחו וכנז׳, כי הקליפה היא הומיה וסוררת להמשיך את האדם אחריה תיכף כאשר מסתכל בה. ולא עוד אלא גם כשמתבונן האדם במקומות התערובות ר״ל, שאינו מסתכל בהרע עצמו אלא במקומות שיש שם תערובות ממנו, גם זהו סכנה גדולה עצומה, כי עלול הוא שיטעה ולא יבחין, והוא ענין הד׳ שנכנסו לפרדס, כמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יב ע״ב) ועי׳ בתיקון נ״ח (דברי רבינו דף קז ע״ד ד״ה ובג״ד) וכמו שיתבאר לפנינו בעה״י לקמן ענף כ״ב בארוכה (דע״ה ח״ב פג ע״ג)

וכרכום וכו״, ולכן אין כל הקושיות שוות.

דיליה וקנה דיליה ועציו ועלין **ואיבא** כלהון שוין למיכל ועליה **אתמר** נרד וכרכום וכו׳ (שיה״ש ד יד) **ובגין דא לאו** כל קשיין שוין:

דאתמר בה עץ כו׳ - ר״ל דומיא דאילן שלש שנים כנ״ל ג׳ קליפין, דחטה עץ היא, כמ״ש (סנהדרין ע ע״ב) חטה היה, וצריך לזרוק ממנה מוץ ומורסן וסובין[493], לבד התבן שהוא דומיא דעץ האילן[494], וז״ש **דקליפה וקנה ועצו ועלין כו׳**: **ובגין דא לאו כו׳** - וכן אצל הברית לאו כולן שוין, שיש חילוקים כמ״ש בזוהר[495]:

מצוה רביעית במלת בראשית זו תורה, שנאמר בה ״ה׳ קנני ראשית דרכו״. וזו שכינה תחתונה, שהיא ראשית לנבראים, והיא אחרית לחכמה עליונה, ובגללה נאמר ״מגיד מראשית אחרית״.

פקודא רביעאה במלת בראשית **דא אורייתא דאתמר** בה ה׳ קנני **ראשית** דרכו (משלי ח כב) **ודא שכינתא תתאה דאיהי ראשית לנבראים**[496] **ואיהי אחרית לחכמה עלאה ובגינה אתמר מגיד מראשית אחרית** (ישעיה מו י):

ראשית לנבראים - שממנה נברא הכל, והיא ראש לשועלים (אבות פ״ד מט״ר[497]), כידוע ראש הבריאה[498]: **מגיד מראשית אחרית** - ר״ל שה׳ מליל הכל ע״י[499], כמ״ש לקמן **נגע בבת כו׳**, והיא נקראת ראשית אחרית, וז״ש **מגיד כו׳**:

– מאיר התיקון –

[493] ועי׳ שער המצות (פרשת עקב), ז״ל, הבירור ע״י ל״ב שיניים שהם כנגד ל״ב נתיבות חכמה המבררין הכל כנזכר, דבמחשבה אתבריר כלא והם הטוחנין ומפררין את המאכל. ועי״כ מתברר האוכל מתוך הפסולת כדרך הרחיים הטוחנות התבואה ואח״כ מתפרדין הסובין והמורסן שהם הקליפות מן הקמח שהוא האוכל משא״כ קודם שנטחן שהיו דבוקים יחד בתכלית, עכ״ל. ועי׳ ביאורי אגדות לרבינו על ברכות (נד ע״ב), ז״ל, ד׳ קליפין דחטה מוץ ותבן, והג׳ ערב רב דאתדביק בה הוא הסובין ומורסן, ואינון אחת אלא שב׳ האמצעים כלילן כ״א משנים, לפי שהן באמצע, והרביעית הוא שאור וחמץ שלא היו מתחלה, רק דאחמיצו אח״כ, והוא וילמדו הנ״ל, והוא לחם חמץ, דאחמיצו באתר דלא אצטריך.

[494] עי׳ זהר ח״ב נה ע״ב.

[495] עי׳ לקמן סוף תיקון כד (לש״ו).

[496] עיקרם דהז״ת הוא ו׳ שהם חג״ת נה״י, והם עצמם חסדים, ובהמלכות דכל א׳ שם הוא הגבורות שבהם, וכללות המלכיות כולם היא הז׳, והיא ראשית לנבראים, כי בה הוא השורש לכל המציאות דהעולמות בי״ע, ועל ידה הם מתנהגים (הקדו״ש כח ע״א), נקרא המלכות דאצילות ראשית לנבראים, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יב סע״ב) כי ממנה נברא הכל (שם לז ע״ב). נקרא המלכות דאצילות ראשית לנבראים, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יב סע״ב) כי ממנה נברא הכל, ונקרא עולם האצילות בכלל בערך עולם הבריאה בשם עולם המחשבה כנ״ל פ״ב, ויצא ונעשה עולם הבריאה מהמלכות דאצילות ע״י שירדה ונתפשטה המלכות ונתגלה למטה בבחי׳ ההרהור המתפשט ומתגלה מהמחשבה, והוציא והמציא את עולם הבריאה, והנה היא שורה שם תמיד בראש הבריאה ונעשה שם ראשית לנבראים, ולכן נקרא עולם הבריאה כסא הכבוד, משום שעליו שורה המלכות דאצילות, שהיא אור אלקותו ית״ש אשר באצילות (הקדו״ש לז ע״ב), ולכן כל שימושי השמות הוא רק בה (הקדו״ש נד ע״ג), שימושי השמות שהם כולם בהמלכות [וכמ״ש בתיקונים סוף תיקון נ״ה וסוף תיקון ס״ו (הקדו״ש צה ע״א).

באבא הוא ההתחלתה של המלכות בגלוי שהוא הראשית (דע״ה ח״ב קא ע״ד).

המלכות, בשפע כל העליונים המתייחדים בה, נבראו ונוצרו ונעשו כל העולמות בי״ע (דע״ה ח״ב קיא ע״ב). ונקראת כך משום שכל גילויה הוא בהעולמות בי״ע במציאותם ובהנהגתם (שם קנה ע״ב).

אותו הי׳ דאדני הוא ג״כ בחי׳ חכמה, החכמה שבבריאה, והוא נקרא ג״כ ראשית, ראשית לנבראים, ועליה נאמר (בראשית א א) בראשית ברא, והיא ג״כ סוד המחשבה, עי׳ תיקונים (י״ב סע״ב וכ״א סע״ב), והיא עומק ראשית ועומק אחרית לכל הבריאה כולה והנהגתה, כי בה הוא כלול הכל (כללים ח״א לב ע״ד), בה ניתגלה שורש הבריאה ונקראת ראשית לנבראים כמ״ש בהקד״ת י״ב סע״ב אמנם היא עצמה הנה היא מאצילות לגמרי ואדרבא הוא שהיא כלל כל האצילות מעילא לתתא ומתתא לעילא ובסוד אני ראשון ואני אחרון (שם ח״ב ע״ז ע״ד).

[497] עי׳ זהר ח״ב קמח ע״א ולקמן קיז ע״ב.

[498] עי׳ שער הכוונות (סג ע״ב): ג״ר דבריאה במלכו׳ דאצילות. וענין זה יתבאר לך במה שהודעתיך כי ראש הבריאה הוא עצמו סוף האצילות.

כשנטלה מכתר נקראת עטרת תפארת, עטרה בראש כל צדיק (מגילה טו ע"ב), הכתר של ספר תורה. ובגללה נאמר כל המשתמש בכתר מת (אבות פ"א מי"ג). כשנטלה מהחכמה העליונה הזו, שהיא ראשית, נקראת על שמה. וכשנטלה מבינה, נקראת על שמה תבונה. וכשנטלה מחסד נקראת תורה שבכתב, שנתנה מימין שנאמר "מימינו אש דת למו". וכשנטלה מגבורה נקראת תורה שבעל פה, שכך פרשוה בעלי המשנה (עירובין נד ע"ב) תורה שבעל פה מפי הגבורה נתנה, ומשם גיבורים עומדים בפרץ, ולא יכול לעמוד בה, אלא גיבור במלחמתה של תורה, גיבור ביצרו.

כד אתנטילת מכתר אתקריאת עטרת תפארת עטרה בראש כל צדיק תגא דספר תורה ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף כד אתנטילת מהאי חכמה עלאה דהיא ראשית אתקריאת על שמה וכד אתנטילת מבינה אתקריאת על שמה תבונה וכד אתנטילת מחסד אתקריאת תורה שבכתב דאתיהיבת מימינא דכתיב מימינו אש דת למו (דברים לג ב) וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבעל פה דהכי אוקמוהו מארי מתניתין תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה {יג ע"א} ותמן גבורים עומדים בפרץ[500] ולא יכיל למיקם בה אלא גבור במלחמתה של תורה גבור ביצרו[501]:

כד כו' - מפרש כאן למה נקראת ראשית (ואחרית (ואורייתא)) [ואורייתא]: **עטרת כו' עטרה בראש כו'** - ר"ל באלו הג' שמות נקראת[502], שהיא עטרת בעלה (משלי יב ד), וכן בראש צדיק, יסוד, ולכך היא תגא דס"ת עטרת בעלה: **{יג ע"א} ותמן גבורים** - ר"ל בתורה שבעל פה שעומדים (בפרץ), בפרצה של הלכה, דאיהי קושיא[503], קליפה דחפיא עלה, וזהו מלחמתה של תורה:

וביום השלישי ירדה לעמוד האמצעי על ידי משה, זהו שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר", בשני לוחות אבנים, נצח והוד, זהו שנאמר "כתובים משני עבריהם", והם שני נביאי אמת, ומצד של עמוד האמצעי נקראו נביאי האמת. ושכינה תורת אמת, זהו שכתוב "תורת אמת היתה

וביומא תליתאה נחיתת לעמודא דאמצעיתא על ידוי דמשה הדא הוא דכתיב ויהי ביום השלישי בהיות הבקר (שמות יט טז) בתרי לוחי אבנין נצח והוד הדא הוא דכתיב כתובים משני עבריהם (שם לב טו) ואינון תרין

– מאיר התיקון –

[499] הו"ק מדבר הכל על ידה.

[500] המקור היחיד שמצאתי לכינוי זה הוא בנוסח פיוט שהספרדים נוהגים לאמרו בתחנון של שני וחמישי, והאשכנזים נוהגים לאמרו בסליחות של בה"ב. ועי' פע"ח סליחות י' שמפרשו על פי קבלה.

[501] עי' אבות (פ"ד מ"א): איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז), טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר.

[502] עי' פת"ש א"א פתח מא ז"ל, שורשה של הנוקבא בד' מקומות: א', בחינת מלכות בעצמה. ב', נקודה בעטרת היסוד, ג', בת"ת בחזה, ד', בדעת דיליה, והם מקומות של נקבים, בעטרת היסוד, ובחזה בסוד הטבור, ובפה סוד הדעת שהוא סוד הצמצום והחסרון, שמצד זה צריכה תיקון באלו הד' שרשים לפנות הדרך לפניו. ועי' זהר ח"ב קנח ע"א.

[503] עי' דברי רבינו לקמן מט ע"ד: **וקשיא לה מכולהו כו' ודא איהו מחלוקת וקושיא** - ר"ל, הריבות הנ"ל הן מחלוקת דגמ', דכל מחלוקת הוא בשביל הנהר, שנסתלק וסתים האי סלע, כמ"ש (נג ע"ג מו ע"א) ובגין ויך משה את הסלע כו' וכמה מחלוקת כו', וכן הקושי קשיא כמ"ש והוה נפיק מיא בלא קשיא ומחלוקת כו'. והמחלוקת כבר פי' הריב, וכאן פי' הקושיא, דקשיא איהי לה כו', והריב על הצדיק, והקשיא על בעלה.

ועי' פתחי שערים לו"ר יב: שכל קושיא מצד הקליפה, והוא להסיר הקליפה.

ועי' ב"ע (רטו ע"א): סוד הארת החכמה המאיר דרך השערות שהשערות עצמם הם דינים ואין בטבעם להשפיע רק ע"י טורח רב במצות ומ"ט אז נשפע דרך שם הארת החכמה ומתבסמין הדינים ולכן צריך לטרוח הרבה על דברי תורה בקושיות ופירוקים ואז יוצא הדין לאמתו כידוע שכל קושיא הוא מצד סט"א והם בירורי הנשמות בסט"א שכל א' יש לו חלק בתורה כפי ניצוצי נשמתו שבתוך הסט"א וכאשר מטריח עצמו ע"י הסרת הקושיא הוא מסיר כח הטומאה הנאחז באותו הניצוץ ועולה למעלה ואז מאיר אור החכמה ומתבסם ויוצא דין לאמתו.

ועי' ב"ע (יד ע"ב): כתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו כו' סוד זיווג חו"ב זיווג זו"נ וע"י באים המוחין שהרב הלומד לתלמידו הוא סוד חכמה והתלמיד המבין דבר מתוך דבר הוא סוד בינה וע"י יוצא תולדה מחודשת סוד הדעת וז"ש אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו הוא סוד זווג חו"ב שהוא בדיבור זווג נשיקין והוא בסוד זווג ע"ב וס"ג חו"ב דא"ק וכו'.

בפיהו״. ונקראת מראה נבואה ורוח הקדש מצד של שניהם.

נביאי קשוט ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקריאו נביאי האמת ושכינתא תורת אמת הדא הוא דכתיב תורת אמת היתה בפיהו (מלאכי ב ו) **ואתקריאת מראה דנבואה** ורוח הקודש **מסטרא** דתרווייהו:

ע״י משה - שהוא דרגא שלו: **ומסט׳ דעמודא דאמצעיתא כו׳** - נותן טעם למה נקראו נביאי קשוט: **ושכינתא תורת אמת -** חוזר לענינו הראשון, דמסט׳ דעמודא דאמצעיתא איתקריאת תורת אמת: **ואתקרי׳ מראה כו׳ -** נבואה מסט׳ דנצח, ורוח הקודש מסט׳ דהוד כידוע[504]:

וביום השביעי נתנה, זה ״צדיק יסוד עולם״, ובדרגה שלו המלכות הוא דיבר עימם. והרי פרשוהו לעשרה מלכים, שמא לא יוכלו לדבר על פה, אחד ונגע בבת, וכלל בה כל העשרה, וזו י׳ ב״ת, אחת במקום ה׳ מן אלה״ם, י׳ מן אדנ״י, י׳ מן שד״י כלולה מכל הכנויים ומכל ההויות, כמו הוה״י או כמותו, שיהיה י׳ במקום ה׳ בכל שם של כנוי והוי״ה היא נקבה.

וביום השביעי ניתנה דא צדיק יסוד עולם (משלי י כה) **ובדרגא** דיליה מלכות מליל עמהון **והא אוקמוהו לי׳**[505] **מלכין שמא לא יוכלו לדבר על פה אחד נגע בבת וכלל בה**[506] כל הי׳ **ודא י׳** ב״ת **אחת** תחות ה׳ **מן אלהי״ם** י׳ **מן אדנ״י** י׳ מן **שד״י כלילא** מכל כנויי״ן ומכל הויי״ן כגון הוה״י **או** כוותיה **דיהא** י׳ תחות ה׳ בכל שם דכנוי והוי״ה **איהי נוקבא**:

וביום הז׳ נתנה - חוזר למה שאמר תחלה, **וביומא תליתאה כו׳ האיך דנחתא מדרגא לדרגא ומלילת עם ישראל**, שקיבלה ב׳ תורות מחו״ג, וירדה ע״י משה דרגא דת״ת לב׳ לוחות נו״ה, וניתנה ביום הז׳ יסוד[507]: **ובדרגא דילי׳ כו׳ -** חוזר לענינו הראשון, דמסט׳ דצדיק מליל עם ישראל, דאינהו צדיקים: **והא אוקמוהו לי׳ כו׳ -** הוא בספר הבהיר[508] (אות כה) וע״ש: **לי׳ מלכין כו׳ -** ר״ל שהע״ס שא״א שידבר ע״י כולם, כָּלַל במלכות כולם, ודבר על ידה: **ודא י׳ (בת -** הוא פי׳ עשרה מלכים) [**בה הוא** - פי׳] שאמר בבת יו״ד כלילין בה[׳]: **תחות ה׳ מן כו׳ -** כמו שמפרש והולך, י׳ שאחר ה׳ הוא נוקבא[509]: **כגון הוה״י כו׳ בכל שם כו׳ נוקבא -** הוא פי׳ על מה שאמר בתחלה, **כלילא מכל הויין כו׳**:

ומשום שהתורה נתנה ממנה, אמר למשה ״וראית את אחורי וכו׳״, שאין נביא וחכם יכול להכנס למעלה פחות מזה, ולכן נקראת מפתחות החיצוניים הפנים שלה, ופנים שבפְּנים מפתחות הפנימיים, והרי נתבאר למעלה שאם אין לאיש בידיו מפתחות

ובגין דאורייתא מינה אתיהיבת אמר למשה וראית את אחורי וכו׳ (שמות לג כג) **דלית נביא וחכם יכיל לעאלא לעילא פחות מן דא ובגין דא אתקריאת מפתחות החיצוניים אנפין דילה ואנפין דלגאו מפתחות הפנימיים והא**

– מאיר התיקון –

[504] עי׳ שער רוה״ק ב ע״ב: אין נבואה אלא בנצח והוד אך במלכות או ביסוד הוא רוח הקדש. ועי׳ שער מאמרי רשב״י (א ע״ד): מצד הנקבה הם כתובים בסוד רוח הקודש שהיא המלכות ומצד הזכר נביאים נצח והוד דנבואה היא בעלמא דדכורא כנודע, ועי׳ מקור לדבריהם בתז״ח מב ע״ב.

[505] עי׳ זהר (ח״ב דף רע ע״ב) והוא ספר הבהיר אות כב: ד״א שלא יאמר[ו] העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשר מלאכים שמא לא יוכלו לדבר על פה אחד כתיב ביה אנכי וכלל כל העשרה ומאי עשרה מל[א]כים שבע קולות ושלשה [מאמרות] (מאמרים) ומאי [נינהו מאמרות] (אומרים) דכתיב (דברים כו יח) ויי׳ האמירך היום ומאי נינהו שלשה דכתיב (משלי ד ז) ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה כד״א ונשמת שדי תבינם נשמתו של שדי היא תבינם שלישי(ת) מאי [היא] (הוי) כדאמר ליה ההוא (גברא) סבא להההוא ינוקא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך [בל] (אל) תחקור במה [שהורשית] (שהרשיתיך) התבונן [ו]אין לך עסק בנסתרות.

[506] היינו כלול בה׳ הז׳ קולות והעשרת הדברות (ביאורים ח״א עב ע״ג).

[507] דהיינו בשבת, עי׳ זהר ח״ב רעו ע״ב: ברזא דא הגדול״ה ברזא דאברהם הגבור״ה ברזא דיצחק והתפאר״ת ברזא דיעקב הנצ״ח חולקא דמשה ההו״ד חולקא דאהרן כי כ״ל לקבליה חולקא דיוסף הממלכ״ה חולקיה דדוד ויוסף שבת אקרי לתתא לקבל צדיק חי עלמין דאקרי שבת לעילא.

[508] ו ע״א (לש״ו), הו״ד לעיל הערה 505.

[509] עי׳ לעיל יא ע״ב.

החיצוניים במה יכנס (שבת לא ע"ב), ולכן נאמר בה "זה השער ליהו"ה".

אתמר לעיל[510] **דאם בר נש לית בידוי מפתחות החיצוניים במאי ייעול ובגין דא אתמר בה זה השער לה'** (תהלים קיח כ):

ובגין כו' וראית את אחורי - ר"ל, שלא תשיג את התורה ונבואה אלא ממנה, שהיא אחוֹרָי, וז"ש **דלית נביא וחכם כו'**: **ובגין דא כו'** - כמ"ש לעיל (ו ע"א), **דרגא חמישאה ביראת ה' כו'**:

ומשום שאין השגה לנביא וחוזה וחכם פחות ממנה, אמר הנביא "כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל וכו' וידוע אותי", ולכן יעקב לְמד אותה לבניו, ונתן להם קבלה ממנה. זהו שנאמר "וזאת אשר דבר להם אביהם", ודוד שהיה לו קבלה ממנה, אמר כלפיה "אם תחנה עלי מחנה וכו", רְמז אותה בכתר הזה, והעלה מחשבתו אליה, ואמר "לא ייִרא לבי וכו".

ובגין דלית השגה[511] **לנביא וחוזה וחכם פחות מינה אמר הנביא כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל וכו' וידוע אותי** (ירמיה ט כב) **ובגין דא יעקב אוליף לה לבנוי ויהיב לון קבלה מינה הדא הוא דכתיב וזאת אשר דבר להם אביהם** (בראשית מט כח) **ודוד דהוה ליה קבלה מינה אמר לגבה אם תחנה עלי מחנה וכו'** (תהלים כז ג) **רמיז לה בהאי תגא וסליק מחשבתיה לגבה ואמר לא ייִרא לבי וכו'** (שם):

לנביא וחכם וחוזה - ג' מדרגות מג' אבהן חג"ת, אלא בה, וז"ש **חכם בחכמתו כו'**: **ויהיב לון קבלה מינה** - ר"ל, דמסר לון מפתחות שלה:[512]

ואהרן שהיה לו קבלה ממנה, לא היה נכנס לפני ולפנים פחות ממנה, זהו שנאמר "בזאת יבא אהרן אל הקדש", שהיה יודע שהיא עיקר של הכל, שהיא קרבן ליהו"ה, עולה ליהו"ה, אשה ליהו"ה.

ואהרן דהוה ליה קבלה מינה לא הוה עאל לפני ולפנים פחות מינה הדא הוא דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז ג) **דהוה ידע דאיהי עקרא דכלא דאיהי קרבן לה'** (ויקרא א ב) [**יא ע"ב**] **עולה לה'** (שם כח כז) **אשה לה'** (שם א ט):

וישראל שהיה להם קבלה ממנה, לא רצו מן הקדוש ברוך הוא משכון אחר שבגללה יפדה אותם מהגלות, אלא זאת, שנאמר "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וכו'", והנביא אמר בשבילה כשראה בנבואה את חוזק הדוחק של ישראל, אמר "זאת אשיב אל לבי וכו'".

וישראל דהוה לון קבלה מינה לא בעו מקודשא בריך הוא משכונא אחרא דיפדון לון בגינה מן גלותא אלא זאת הדא הוא דכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וכו' (ויקרא כו מד) **ונביא אמר בגינה כד חזא בנבואתא דוחקא דישראל תקיפא אמר זאת אשיב אל לבי וכו'** (איכה ג כא):

"וזאת ליהודה ויאמר". היא מרגלית כלולה מכל הצבעים המאירים, שהם מאירים מעצמם, וסגולתו בכל הנקודות של האותיות, והטעמים בכל שם ושם מצד של חולם היא סגולתא.

וזאת ליהודה ויאמר (דברים לג ז) **איהי מרגלית כלילא מכל גוונין נהירין דאינון נהירין מגרמייהו וסגולה דיליה בכל נקודין דאתוון וטעמי בכל שם ושם מסטרא דחל"ם איהי סגולתא:**

וזאת ליהודה ויאמר - ר"ל, דבריך ליה יעקב בה, דהיא דרגא דיהודה, כנודע (זהר ח"ב קד ע"א): **דאינון נהירין מגרמי'** - ר"ל מז"א, דגוונין נהירין מיניה, כמ"ש לעיל (יא ע"ב): **וסגולה דילי' כו'** -

– מאיר התיקון –

[510] ו ע"א (לש"ו).
[511] לקמן יז ע"א גורס לית רשו ולא לית השגה.
[512] עי' לקמן לט ע"ב שיש כמה עמודים שרבינו מבאר שאינם במקומם ובאמת מקומם כאן.

ר״ל, כי כל נקודות וטעמים של כל שם ושם יש להם סגולה בפ״ע, דא לרחימו כנ״ל, וכל הסגולות הכל מסט׳ דילה, כמו לרחימו איהי סגולה לרחימו מסט׳ דחסד[513], וכן כולם: **מסט׳ דחולם איהי סגולתא** - ר״ל, מסט׳ דנקודת חולם היא הסגולה כמו שמפרש והולך למחול {יג ע״ב} עונות ולחלום: והתחיל לפרש ענין החולם עצמו ואח״כ סגולתא דיליה:

חול״ם מלא בוא״ו עולה באותיותיו אהי״ה, ושלשה ניצוצות י׳ י׳ י׳, כחשבון יהו״ה, שהוא כ״ו וארבע אותיותיו. עולה לחשבון יהו״ה אהי״ה נ״א, בסוד יהו״ה כיהו״ה וסגולתו ״אל נא רפא נא לה״, ״אנא יהו״ה הושיעה נא״, אהי״ה כ״א, כ׳ כתר, א׳ אין סוף, ״אין קדוש כה׳ וגו״.

חוֹלֶם מלא **בוא״ו**[514] סליק **באתווי אהי״ה** ותלת **ניצוצין** י׳י׳י׳ **כחושבן יהו״ה דאיהי כ״ו וארבע אתוון** סליק לחושבן יהו״ה[515] **אהי״ה נ״א ברזא יהו״ה** (דיי״י)[31] **וסגולה דיליה א״ל נא רפא נ״א לה** (במדבר יב יג) **אנא** ה׳ **הושיעה נ״א** (תהלים קיח כה) **אהי״ה כ״א כ׳ כתר א׳ אין סוף אין** קדוש כה׳ וגו׳ (שמואל א׳ ב ב):

ברזא הויה כיהו״ה - כצ״ל, ר״ל, שאמר שהוא הוי[״]ה אהי״ה, ואמר **ברזא דהויה** בלבד, הוא כיהו״ה, שהוא עם הכולל נ״א, כמו שמפרש והולך: **וסגולה דיליה כו׳** - ר״ל, לרפואה ולישועה[516]: **אהי״ה כ״א בו׳** - ר״ל, שבו רומז כ׳ ואין סוף. והויה הוא ט׳ ספירות, והוא הסולם המוצב ארצה כו׳, כמו שמפרש והולך: **אין קדוש כה׳** - ר״ל (אין) הוא א״ס[517], כ׳ דכה׳ הוא כתר[518], הויה הוא כל הספי׳ מחכמה עד מלכות, או״א וזו״ן, והכל הוא בחולם, כנ״ל:

וחל״ם סגולתו לחלום, שבו נאמר ״ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וכו׳״. ועוד, חול״ם מוחל עוונות ישראל. חל״ם חסר הוא ה״י מן אלהי״ם, שלשה ניצוצות ל׳ מן אלהים, נשאר א״ם, שנאמר בה ״כי אם לבינה תקרא״, ולא צריך להאריך בנקודות, שהרי נתבארו.

וחול״ם **סגולתא לחלמא דביה אתמר** ויחלום והנה סלם **מצב ארצה** וכו׳ (בראשית כח יב) ועוד חול״ם מוחל עונות **ישראל** חֹלֶם חסר **איהו** ה״י **מן אלהי״ם תלת ניצוצות** ל׳ **מן אלהי״ם אשתאר א״ם דאתמר בה כי אם לבינה תקרא** (משלי ב ג) **ולאו צריך לארכא בנקודי דהא אתאמרו**:

אשתאר אֶם כו׳ - ר״ל חרק דהוא הוד, דנטיל מבינה כנ״ל (י ע״ב[519]):

דבר אחר, ״והמשכילים״, אלו שיודעים במצוה החמישית במלת בראשית, יר״א שב״ת, אזהרתו שלא לחלל את בת המלך בט״ל מלאכות, שהן ארבעים מלאכות חסר אחת, כנגד ארבעים מלקיות חסר אחת, הרצועה להלקות, היא שפחה רעה, שעטנז, כלולה משור וחמור, שאמר יעקב ״ויהי לי שור וחמור״, ״על כל דבר פשע, על שור על חמור״. שאין מלקין בשבת, שלא שולטת

דבר **אחר** והמשכילים (דניאל יב ג) **אלין דידעי בפקודא חמישאה** במלת **בראשית** יר״א שב״ת **אזהרה דיליה דלא לחללא ברתא** דמלכא בט״ל **מלאכות** דאינון **ארבעים** מלאכות חסר **א׳** לקבל **ארבעים** מלקיות חסר חד **רצועה לאלקאה איהי שפחה בישא שעטנז כלילא** משור וחמור[520] **דאמר** יעקב

– מאיר התיקון –

[513] כמ״ש בסוף תיקון יט ובכ״מ (לש״ו).
[514] פי׳ במספר קטן (דהיינו 8 + 6 + 3 +4).
[515] עם ד׳ אותיותיו.
[516] עי׳ שעה״כ לו ע״ג: רפאינו כו׳ הוא בת״ת שבה ולכן הוית החתימה מנוקדת בחולם, ע״כ.
[517] עי׳ אד״ז רפח ע״ב ע״ק נקרא אין דביה תליא אין (רדל״א עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ א ע״ג). ועי׳ לקמן עו ע״ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.
[518] עי׳ זהר ח״ג רמז ע״א.
[519] שם כתוב עד הוד אתפשטת.
ט ע״א בד״ר ע״ש (לש״ו).
[520] עי׳ יהל אור ח״ג דף ח ע״ג ז״ל: חשך ג׳ קליפות שור חמור כלב, ומהן באה ש׳כ׳ח׳ה׳ וכו׳ ושור וחמור הן ב׳ מדות הכוללות הכל, תאוני וכעסני שהן עשו וישמעאל, ס״ם ונחש, שהוא כועס בכבד, והיא מזנת בטחול ונותנת לו השירים וכו׳, וכלב בו שניהם, כח הכעסני ברוח שבא מהגאוה, רוח גבוה, ותאוה בנפש, נפש רחבה כי תאוה לנפשך.

השפחה הרעה על העולם, אוי למי שמשליט אותה על העולם.

ויהי לי שור וחמור (בראשית לב ה) על כל דבר פשע על שור על חמור (שמות כב ח) **דאין** מלקין בשבת **דלא שלטא שפחה בישא** על עלמא **ווי ליה למאן דאשליט** לה על עלמא:

ירא שבת - דתמן יראת ה', כמו שמפרש והולך, ברתא דמלכא דלא לשלטאה יראה רעה, דהיא רצועה לאלקאה, כמ"ש בהקדמת הזוהר (יא ע"ב) בפקודין[521]: **בט"ל מלאכות** - ר"ל, דשבת איהו ט"ל דקדושה, כמ"ש לקמן בסמוך: **לקבל מ' מלקיות כו'** - כמ"ש בסמוך, שלא ישלוט רצועה רעה שפחה בישא על עלמא: **שעטנז כו'** - ר"ל, דהשפחה בישא היא שעטנז, שט"ן ע"ז[522] כידוע, והיא כלילא משור וחמור, דאינון תרין פגעין בישין, שור מועד[523] וחמור הוא ידוע[524], ועליהם נאמר (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור כו', והרצועה שמלקין היא מעור של שור וחמור[525], שהוא נגד השפחה הנ"ל: **דאמר יעקב כו'** - ר"ל, ששלח לעשו שתחת ידו הוא השור והחמור הנ"ל, לכך אל ילחם עמו, כי כל סט' דעשו בידו: **על כל דבר כו'** - ר"ל, כל פשע שבא מסט' דשור (וחמור הנ"ל, וכ"ז מביא ראיה דשור) וחמור אינון סטרא בישא כנ"ל: **דאין מלקין כו'** - ר"ל, משום **דלא שלטא כו'**, ולפיכך מלאכות דאינון לקבל מלקות אסור, וז"ש **ווי ליה למאן כו'**:

ולכן "את שבתותי תשמורו", זו בת יחידה, שהיא שמירה אחת לשבתות הרבה. בה תלויים כל שמירתן של עשר ספירות שנקראו שבתות הרבה, "ושמרו בני ישראל את השבת", זו בת יחידה שהיא שמירה לישראל בכל שבת ושבת. ומי שמחלל אותה, אינו שמור מהקדוש ברוך הוא. ולא עוד, אלא שנאמר בה "מחלליה מות יומת", מי שמכניס ברשות שלה שפחה חללה זונה, שרשות שלה הוא תחום שבת, כדוגמת תחום וגבול של הים, שנאמר "שמתי חול גבול לים", ומי הוא, "והיה מספר בני ישראל כחול הים", ואין ים אלא תורה.

ובגין **דא את שבתותי תשמרו** (ויקרא יט ג) **דא** בת יחידה **דאיהי** שמירה **אחת** לשבתות הרבה בה תליין כל שמירתן דעשר ספירות **דאתקריאו** שבתות הרבה ושמרו בני **ישראל את השבת** (שמות לא טז) **דא** בת יחידה **דאיהי** שמירה **לישראל** בכל שבת ושבת **ומאן** דמחלל לה **לאו איהו** נטיר מקודשא בריך הוא **ולא** עוד **אלא דאתמר** בה מחלליה מות יומת (שם יד) **מאן דאעיל** {יג ע"ב} ברשות דילה שפחה חללה[526] זונה דרשות דילה **איהו** תחום שבת **כגוונא** דתחום וגבול **דימא דאתמר** שמתי חול גבול לים (ירמיה ה כב) **ומאי** ניהו והיה מספר בני **ישראל** כחול הים (הושע ב א) **ולית ים אלא אורייתא**:

ובג"ד - ר"ל, בגין (דא) דאיהי ברתא דמלכא כנ"ל, לכך נאמר את שבתותי כו', ור"ל הגמ' דשבת (סט ע"ב), שאמר שם את שבתותי כו' שמירה א' כו'[527], ומפרש כאן שהכל קאי עלה, שעל ידה נשמרין כל הספי', שהיא שומר ישראל דלעילא, וכשהיא נשמרת, נשמרין כל הספי', וכן היא שומר ישראל דלתתא, שכל הספי' שומרים אותנו על ידה: **וז"ש ומאן דמחלל כו'** - כיון שהיא אינה {יג ע"ג} שומרת, אז גם הקב"ה אין שומר, ששמירתו על ידה: **ברשות דילה -** הן דיורין דשכינתא, והן ג' עולמות בי"ע, דבאצילות אין רע שולט כנ"ל (י ע"ב) והזר הקרב יומת (במדבר א נא), רק שלא יכניס בג' עולמות הנ"ל, וז"ש ג' שמות שפחה חללה זונה, וחללה לשון (שמות לא יד)

– מאיר התיקון –

[521] וכן כאן דף ו' וז', שזה יראת העונש ביחס ליראת הרוממות.

[522] עי' לקמן סט ע"א ותז"ח מז ע"ב. עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ ג ע"א בהגה"ה וכמ"ש שהם ה"ג דהיינו חג"ת נ"ה דקלי'. ועי' ע"ח נקודות ו ושבירה ב.

[523] כדלקמן יג ע"ב.

[524] עי' הערה 520.

[525] עי' מכות כב ע"ב: משנה כיצד מלקין אותו, וכו' חזן הכנסת עומד עליו ורצועה בידו של עגל כפולה אחד לשנים ושנים לארבעה, ושתי רצועות של חמור עולות ויורדות בה, ע"כ.

[526] עי' זהר ח"ג רמד ע"א וצ"ע שזה מותרת לכל מי שלא כהן.

[527] ז"ל: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי ושמרו בני ישראל את השבת וכתיב ואת שבתותי תשמרו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתתי תשמרו שמירה אחת לכל שבת ושבת.

מחלליה כו׳: **דרשות דילה כו׳** - ר״ל, דאינון נקראין תחום, שאסור לצאת מהן לס״א, דלא שלטא בעלמא, ואינון הגבול לה, שלא יתקרב הס״א: **ומאי ניהו והיה כו׳** - ר״ל, [ה]ישראל הן הגבול ששומרין את התורה, ועי״ז אין מתקרב הס״א: **ולית ים אלא אורייתא כו׳** - ר״ל, והן שומרים את התורה, לפיכך הן גבול לתורה, וכן לשבת כמו שמפרש והולך, ושבת שקילא לכל אורייתא (יג ע״ב), והיא ברתא דמלכא שנקרא אורייתא ושבת:

ושבת שקולה לכל התורה, מי שעובר עליה כאלו מחזיר את העולם לתהו ובהו, ולכן הנאמר סמוך לה ״והארץ היתה תהו ובהו״, שהוא חול לים, כמו חוליה של שלשלת לכלב, מי שמוציא אותו משלשלאותיו, גורם כמה נשיכות של יסורים שנושך אותו, ובגללו אמר דוד ״הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי״, וזה סמא״ל שהוא תפוס בקולר מצד של אלו שקושרים אותו באות של תפילין ורצועה בקשר על זרועו, וקשור בשתי רצועות על קרניו, שהוא שור מועד.

ושבת שקילא לכל אורייתא מאן דאעבר עלה כאלו חזר עלמא לתהו ובהו ובגין דא קרא סמיך ליה והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב) דאיהו חול לים כחוליא דשלשלאה לכלבא מאן דאפיק ליה משלשלאה גרים כמה נשוכין דיסורין דנשיך ליה ובגיניה אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי (תהלים כב כא) ודא סמא״ל דאיהו תפיס בקולר מסטרא דאלין דקשרין ליה באות דתפלין ורצועה בקשר על דרועיה וקשור בתרין רצועין על קרנוי דאיהו שור מועד:

דאיהו חול לים כחוליא כו׳ - ר״ל, דחול לשון חוליא, והוא שלשלת הכרוך על הצואר[528], והחוליא הוא כל א׳ מישראל ששומר את התורה ושבת: **דאיהו שור מועד** - ר״ל, לכך צריך שלשה קשרים[529], ולכך צריך על קרניו שהוא נוגח בקרן, וזה בחול. ובשבת, שאין שם תפילין, כנגדו אות שבת כנ״ל, וז״ש **ואיהו[530] תפיס בקולר דשלשלאה דשבתא:**

ושכינה שבת יחידה היא, רשות של יחודו של העולם, שהוא גבוה עשר אותיות של השם המפורש, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ורחבו ד׳ יהו״ה. ענ״ג שבת, בהפוך נג״ע, מי שיש לו ולא מקיים אותו מתהפך לו לנג״ע צרעת, שפחה שמחריבה ביתו, ״ונתץ את הבית את איבריו ואת עציו״, וזוהי עניות שהיא במקום של נגע צרעת. חזר בתשובה, וטהרו הכהן, זה מיכא״ל כהן גדול, ממונה תחת יד החסד.

ושכינתא שבת יחידה איהי רשות דיחודא דעלמא דאיהו גבהו עשר אתוון דשמא מפרש יו״ד ה״א וא״ו ה״א ורחבו ארבעה יהו״ה ענ״ג שבת בהפוכא נג״ע[531] מאן דאית ליה ולא מקיים ליה אתהפך ליה לנג״ע צרעת שפחה דחריבת ביתיה ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו (ויקרא יד מה) ודא הוא עניותא[532] דאיהי באתר דנגע צרעת חזר בתיובתא וטהרו הכהן דא מיכא״ל כהן גדול ממנא תחות יד חסד:

ושכינתא שבת כו׳ - נותן טעם על שאסור להוציא מרה״י לרה״ר, שרה״ר הן הקליפות[533], עלמא דפירודא[534], והיא רה״י כמו שמפרש והולך: **דיחודא דעלמא** - ר״ל, שכל הספי׳ מתיחדים בה: **גבהו כו׳** - כמ״ש לקמן (יד ע״ב), **בגין דבה ארבעה אתוון כו׳ ואיהי דמות אדם דאיהו יו״ד**

– מאיר התיקון –

[528] עי׳ יהל אור ח״ג לה ע״ג: הצואר הוא בית המקדש, כמ״ש כמגדל דויד צוארך אלף המגן כו׳ ואמרו (ברכות ל.) בנוי לתלפיות תל שכל פיות כו׳. ודימו לצואר, כמ״ש (שה״ש רבה ד) שכל תכשיטי אשה בצוארה, כן כל התכשיטים בבהמ״ק, כמ״ש אלף המגן תלוי עליו כו׳. ואם נחתך הצואר מת האדם כן בחורבן בהמ״ק, כמתי עולם.

[529] דהיינו ג׳ רצועות, שתים דראש וא׳ דיד, כנגד ג׳ נגיחות.

[530] נדצ״ל דאיהו, כמש״כ בתיקו״ז.

[531] עי׳ ס״י (פ״ב מ״ד) עשרים ושתים אותיות יסוד, קבען בגלגל כמין חומה ברל״א שערים, וחוזר הגלגל פנים ואחור, וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע. וזהר ח״א כו ע״א. ועי׳ לקמן סה ע״א.

[532] עי׳ לעיל הערה 460.

[533] עי׳ לקמן סד ע״ב וסז ע״א, וע״ח שבירה ב.

[534] עי׳ זהר בראשית כב ע״א שעולמות בי״ע המה עולמות הנפרדים, וכן עי׳ שער השמות פרק א׳.

ה"א וא"ו ה"א, גבהו מצד הפנימיות, ורחבו מצד החיצוניות, שהן אותיות [בחשבון] (ברחבן, ונקודות כי גבוה כו' כנ"ל (ט ע"א)[535]): **דחריבת ביתיה** - ר"ל גופיה, והוא מיתה, וז"ש **ונתץ כו'** כי השפחה היא חרבא דמלאך המות או עניות שעני חשוב כמת (נדרים סד ע"ב):

ענ"ג הוא "נהר יוצא מעדן להשקות את הגן", שהוא עדון הנשמות, ו' נהר שיוצא מעדן, מבין י"ה. ואין עדן אלא כתר עליון, שהוא מופלא ומכוסה, ולכן נאמר בעדן "עין לא ראתה אלהים זולתך". "להשקות את הגן", זה ה' תחתונה.

ענ"ג **איהו** נ"הר **יוצא** מע"דן להשקות **את** הג"ן (בראשית ב י) **דאיהו** עדון נשמתין **ו'** נהר דנפיק [**יב ע"א**] מעדן מבין י"ה ולית עדן **אלא** כתר עליון **דאיהו מופלא** ומכוסה[536] ובגין **דא אתמר** בעדן עין **לא ראתה אלהי"ם** זולתך (ישעיה סד ג) להשקות **את** הגן **דא** ה' **תתאה**:

ארבעים מלקיות חסר אחת כחשבון ט"ל, מי ששומר אותה מהם, יורד עליו ט"ל שהוא יו"ד ה"א וא"ו, ט"ל להחיות מתים, ועליו בארו רבותינו של המשנה (כתובות קיא ע"ב) כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו.

ארבעים מלקיות חסר חד כחושבן ט"ל **מאן** דנטיר לה מנייהו נחית ט"ל עליה **דאיהו** יו"ד ה"**א וא"ו** ט"ל להחיות המתים ועליה **אוקמוהו** רבנן דמתניתין[537] כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו:

ענ"ג כו' - ר"ל ר"ת עדן נהר גן כסדר הילוכן, ורוצה לפרש כאן הט"ל דקדושה שהוא מצד עונג שבת: **דאיהו עדון נשמתין** - ר"ל עונג שבת הוא עדון נשמתין ולכך מרומז בו [עד"ן נה"ר ג"ן] (עדן נהר גן), דנפקין ומתמלאין מעדן: **ו' נהר כו'** - ר"ל שענ"ג הוא יה"ו שהן ט"ל כמו שמפרש והולך: **מבין י"ה כו'** - ר"ל שהולך מכתר בין חו"ב, ולפיכך נקרא י"ה, ונהר עצמו וא"ו[538]: **דאיהו מופלא ומכוסה** - כמ"ש (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך כו' ובמכוסה כו', ובעדן כתיב (ישעיה סד ג) עין לא כו', והוא ראיה דכתר איקרי עדן, וז"ש **ובג"ד אתמר כו'**: **טל להחיות את המתים** - ר"ל, שבו עתידים להחיות {יג ע"ד} [את] המתים, כשעתיד להקים השכינה בטל דיליה, ואז יקיצו וירננו שוכני עפר, כמ"ש בסוף הקדמה שניה (יט ע"א), וכן הוא בשבת, דמאן דלא נטיר לה איהו מת כנ"ל (יג סע"א), ומאן דנטיר יורד הטל עליו: **ועלה אוקמוהו כו'** - ושבת שקילא לאורייתא:

ועוד "והמשכילים יזהירו", אלו שיודעים במצוה הששית שנרמזה במלת בראשית, בי"ת, שם שעליה נאמר "גם צפור מצאה בית ודרור קן לה", והרי תינוקות יודעים שדרור קן לה, ובא דוד ואמר ברוח הקודש. אלא זו מצות קן צפור, שיש בה כמה סודות, ועליה נאמר "גם צפור מצאה בית", שנאמר בשבילה "כי ביתי בית תפלה", זה בית הכנסת, ודרור קן לה, זה בית המדרש. "אשר שתה אפרוחיה", אלו בעלי תורה, בעלי משנה, בעלי קבלה, שבגללם לא זזה שכינה מישראל.

ועוד **והמשכילים יזהירו** (דניאל יב ג) **אלין** דידעין בפקודא **שתיתאה דאתרמיזא** במלת **בראשית** בי"ת תמן **דאתמר** עלה **גם צפור מצאה** בית ודרור קן לה (תהלים פד ד) **והא** ינוקין ידעין דדרור קן לה **ואתי** דוד למימר ברוח קודשא **אלא דא** מצות קן **צפור דאית** ביה כמה רזין ועליה **אתמר גם צפור מצאה** בית דכתיב בגינה **כי** ביתי בית תפילה (ישעיה נו ז) **דא בי כנישתא** ודרור קן לה **דא בי מדרשא אשר שתה אפרוחיה** (תהלים פד ד) **אלין מארי**

– מאיר התיקון –

[535] ז"ל, וטעמי אינון נשמתין ונקודין רוחין, ואתוון נפשין, אלין מתנהגין בתר אלין, ואלין בתר אלין אתוון מתנהגי בתר נקודי, ונקודי בתר טעמי, כי גבוה מעל גבוה שומר.

[536] עי' לקמן קיא ע"ד.

[537] לכאורה כוונת התיקונים כאן הוא למדרש בילקוט שמעוני תורה (רמז תתכד): א"ר אלעזר עמי הארץ אינן חיין שנאמר מתים בל יחיו, יכול לכל, ת"ל רפאים בל יקומו מי שריפה עצמו בדברי תורה הכתוב מדבר, א"ל ר' יוחנן לא ניחא ליה למרייהו דאמרת הכי ההוא במרפה עצמו לעבודת אלילים הוא דכתיב, א"ל מקרא אחד אני דורש דכתיב כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש בתורה טל תורה מחייהו ואי לא לא. ועי' גירסא אחרת של מדרש זה בכתובות קיא ע"ב, שם איתא "אור תורה" במקום "טל תורה".

[538] עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ טו ע"א.

תורה מארי משנה מארי קבלה דבגינהון לא
זזה שכינתא מישראל:

כי ביתי כו׳ - ר״ל, ביתי הוא המלכות, בית הכנסת: **ודרור** – בינה, בית המדרש, עלמא דחירו (זהר ח״ב קפו ע״א), וכן התורה חרות, אל תקרי חרות אלא חירות (אבות פ״ו מ״ב): **מארי תורה כו׳** - ר״ל, מקרא, משנה, קבלה[539], שעליהן קאי והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כמ״ש לקמן (טו ע״ב). וכן כאן, והמשכילים, הוא בית הכנסת, יזהירו, אלין מארי תורה כו׳, כזהר הרקיע, הוא בי מדרשא, שהן כנגד נר״ן, אותיות נקודות וטעמים כנ״ל: **דבגינהון כו׳** - ר״ל, כמו הצפור שאינה מנחת הקן בשביל האפרוחים, כן השכינה את ישראל בשביל מארי תורה כו׳, וזה גם צפור מצאה בית ודרור כו׳ בשביל אשר שתה כו׳:

״בראשית ברא אלהים״, פתח רבי שמעון ואמר, ״והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע״. ״והמשכילים״ אלו האותיות שהן לבושי התורה, רקומים מכל צבעי האש: לבן, אדום, ירוק ושחור, ומהם נפרדים לכמה צבעים. וכל הצבעים הם מרוקמים בעור של גוף האדם שהוא בגן עדן והרקיע, באלו האותיות מצויר ומרוקם משום שהוא נברא בהם.

[תיקון כז] [עא ע״א] בראשית ברא אלהי״ם (בראשית א א) פתח רבי שמעון ואמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אתוון[540] דאינון לבושין דאורייתא מרקמן מכל גוונא דנורא חוור וסומק וירוק ואוכם ומנהון אתפרשן לכמה גוונין וכלהו גוונין אינון מרקמן במשכא דגופא דבר נש דאיהו בגנתא דעדן ורקיעא באלין אתוון איהו מצוייר ומרוקם בגין דבהון אתברי:

פתח ר״ש כו׳ - כלל הענין הוא, והמשכילים הן אותיות ונפשא דמשותף עם גופא ושכינתא, דאיהי כלילא ד׳ גוונין, חיוור, וסומק, שהן חו״ג, ירוק, ואוכם, שהן ת״ת ומלכות, ד׳ אותיות השם, ורקיע דג״ע, וגופא דבר נש בג״ע, שבהן מצטיירין האותיות והגוונין:

״יזהירו״, אלו הנקודות שמאירות באותיות, ובהם מאירים כוכבים ברקיע בגן עדן, וכולם מאירים בעיני הגוף בגן עדן.

יזהירו אלין נקודין דנהרין באתוון ובהון נהירין כוכביא ברקיעא בגנתא דעדן וכלהו נהירין בעיינין דגופא בגנתא דעדן:

יזהירו - הן נקודות ורוחא וקב״ה[541] ונהורא דגוונין, דקב״ה וכוכביא דרקיע דג״ע, ועיינין דב״נ דג״ע, שבהן נהרין הנהורין והנקודות:

״כזוהר״, אלו טעמי התורה, שבהם מנהגים אותיות ונקודות, ובאותו גוף של הגן. ״כזוהר״, זו הנשמה, שהיא תנועה של אותיות, ונקודות שמאירות בפנים ובעינים. והנפש היא כלל האותיות, והיא שותף של

כזהר אלין טעמי אורייתא דבהון מתנהגין אתוון ונקודי ובההוא גופא דגנתא כזהר דא נשמתא דאיהי תנועה דאתוון ונקודי דנהרין באנפין ובעיינין ונפשא איהי כללא דאתוון

– מאיר התיקון –

[539] עי׳ זהר ח״ג לג ע״ב: לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין דאורייתא דבכתב ובעל פה מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו.
תרגום: לכו לחמו בלחמי מימין, וביין שהוא יין התורה משמאל, בניסוך המים ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.
ועי׳ לעיל יב ע״ב ד״ה כד אתנטילת.
ועי׳ הערה 59.

[540] ר״ל אילין היודעים בחכמתא דאתוון וכן כל והמשכילים שלקמן בתיקונים וזה למדתי מדברי הגר״א בדף יז ע״ב סוד״ה לחכימא [עי׳ לקמן תז״ח יז ע״ב בלשונו: והמשכילים לאפיקו דאתוון, וז״ל הלש״ו שם: ר״ל אלו היודעים ליציאת האותיות היאך דאתמשכו וכו׳ וכן כל והמשכילים שבכאן] (לש״ו).

[541] פי׳ ר״ק.

הגוף הרוח, היא כלל הנקודות שמאירות בעינים

ואיהי שתופא דגופא[542] **רוחא איהי כללא דנקודי**[543] **דנהרין בעיינין:**

כזהר - הן הטעמים ונשמתא ואימא עילאה וכורסיא דנשמתין ביה, ואספקלריא דאנפין, דנהרא בעיינין ואנפין:

קם זקן אחד, פתח ואמר, נר הקדוש, כמה חיילות שומרים עליך בגן עדן, כמה מחנות מלאכים מסתכלים ממשקופי הרקיע בגן בזמן שתכנס לשם, וכולם מסתכלים בך, וצבעי הרקיע יזהירו בך, משום שבך מאירה השכינה, שהיא זהר הרקיע, והגן הוא נסתר וחתום, עד שתכנס בו שכינה זהו שנאמר "גן נעול אחותי כלה".

קם סבא[544] **חד פתח ואמר בוצינא קדישא כמה חיילין נטרין [עא ע"ב] לך בגנתא דעדן כמה משריין דמלאכין מסתכלין ממשקופי רקיע בגינתא בזמנא דתיעול תמן וכלהו מסתכלין בך וגווני דרקיעא בך יזהירו בגין דבך נהרא שכינתא דאיהי זהר הרקיע וגן איהו סתים וחתים עד דתיעול ביה שכינתא הדא הוא דכתיב** (שיה"ש ד יב) **גן נעול אחותי כלה:**

והצבעים לא מאירים ברקיע עד שיכנס לשם הקדוש ברוך הוא, ומיד כשיכנס לשם נאמר בהם, "נפתחו השמים וארא מראות אלהי"ם", מה זה "מראות", אלא מ"ר או"ת, מר שנאמר בו "מלאכי שלום מר יבכיון", והוא אות בצבא שלו, לו נפתחים הרקיעים, ובו מאירים כל הצבעים שלהם. וכעת נר הקדוש, קום ותאיר את צבעי הרקיע באותיות התורה, ותאיר הכוכבים בהם בנקודות. כמו הזהר הזה כסא הכבוד, שכל הנשמות הקדושות נגזרו משם.

וגווני לא נהרין ברקיעא עד דיעול תמן קודשא בריך הוא ומיד דיעול תמן אתמר בהון (יחזקאל א א) **נפתחו השמים וארא מראות אלהי"ם מאי מראות אלא מ"ר או"ת מר דאתמר ביה מלאכי שלום מר יבכיון** (ישעיה לג ז) **ואיהו אות בצבא דיליה ליה מתפתחין {יד ע"א} רקיעין וביה נהרין כל גווני דלהון וכען בוצינא קדישא קום נהיר גווני דרקיע באתוון דאורייתא ונהיר ככביא בהון בנקודי כזהר דא כרסיא יקרא דכל נשמתין קדישין מתמן אתגזרו:**

וגווני לא נהרין כו' - דמינה נהרין כנ"ל: **נפתחו השמים** - כנ"ל, **דאיהו סתים כו'**: **וארא מראות כו'** - ר"ל, הנהורין דנהרין בגווני דהן בשכינה, וזה מראות אלהים[545]: [מה (נ"א מר)] **(מר) דאתמר כו'** - והוא יסוד שנקרא שלום (זהר ח"א נט ע"ב), ומלאכין מסט' דילי' בוכים על גריעותא דיליה, דהוא מר בגלות[546]: **אות בצבא דיליה** - שנק' אות כו' (זהר ח"א לב ע"א): **בצבא דיליה** - הן נו"ה, שכולם נקראו צבאות (זהר ח"ג יא ע"ב). ועל מט"ט שהוא צדיק דלתתא[547], בדוגמא דיליה, אמרו **דאיהו אות כו'**, שארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ב) שהוא עולם היצירה, ג' הציצו, וכולם

– מאיר התיקון –

[542] עי' דברי רבינו קג סע"א: נפשא הוא שתופא דגופא, ומצדה כל עניני הגוף, אבל עניני הרוח הוא בעוה"ב ולא בא אלא לתקן הנפש, ע"כ. ועי' דבריו קט ע"א: נפש רעה שהוא שתופא דגופא וכן כל מדותיו רעות אבל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו. פשטות הדברים הוא כי האותיות הם הנפש המשתתף עם הגוף, והוא רק הנפש החיוני וכו', כי היא משתתף עם הגוף ומתערב עמו מתחילת מציאותו, ונעשים שניהם לאחד וכנז' (ביאורים ח"א ס ע"ג).

[543] הנקודות הם בחי' הרוח, והוא רוח האדם, אשר על ידו נעשה למדרגת אדם (ביאורים ח"א ס ע"ג), ולגבי מדריגת אדם עי' ליקוטי הגר"א בסוף סד"צ ל"ז ע"ד וז"ל, והענין כי הרוח באדם הוא האדם, אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו, והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל. ועי' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד, ז"ל, הענין של נר"נ, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל. האותיות מתנהגים ע"י הנקודות כמו האדם שמתנהג ע"י ראיית העינים (ביאורים ח"ב פא ע"ג).

[544] עי' לעיל הערה 69.

[545] עי' זהר ח"א טו ע"ב שאלהים דבראשית היא מלכות.

[546] עי' זהר ח"א קפב ע"א.

[547] עי' לעיל א ע"ב, והערה 52.

הציצו במט״ט, דאיהו כבוד אל, כמ״ש במדרש הנעלם (ז״ח ט ע״ב ט ע״ב[548]) דמשה רבינו ע״ה ביקש לראותו ולא ניתן לו, אבל ר״ע לא ראהו, וז״ש (חגיגה טז ע״א) ומאי דרש, היכי ידע אותו, אות בצבא שלו כו׳[549]: **לי׳ מתפתחין רקיעין ובי׳ כו׳** - דהוא כליל {יד ע״א} זו״ן, לכך מתפתחין ונהרין, וז״ש **נפתחו כו׳ וארא כו׳**: **וכען בוצינא כו׳** - דאת בדרגיה דיליה, כמ״ש לעיל (יג ע״ב) **כמה כו׳ ממשקופי רקיע**, ר״ל שכולם מתפתחין, כמ״ש (שם) **בגין דבך נהרא**. ואמר, **וגוונין דרקיע כו׳** מצד הקב״ה, כמ״ש **וגוונין לא נהרין כו׳**, הרי כליל משניהם: **קום נהיר כו׳** - במילך:

קם הנר הקדוש, פתח כמו מקודם, ואמר "והמשכילים יזהירו", אלו האותיות, שכולן כלולות באות ב׳ מבראשית. ב׳ היא בית, בית המקדש, ששם מאירות בה כל האותיות. ראשית, נקודה בהיכלו, כמו זה בּ, שעליה נאמר "כל כבודה בת מלך פנימה", תשע נקודות תלויות ממנה, והיא ספיר, גזרתם עשירית להם.

קם **בוצינא** קדישא פתח כמלקדמין ואמר והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) **אלין אתוון**[550] דכלהו כלילן **באת** ב׳ מן **בראשית** ב׳ **איהי** בַּיִת **בי מקדשא**[551] דתמן בה נהרין כל **אתוון**[552] **ראשית** נקודה בהיכליה[553] **כגוונא דא ב** עלה **אתמר** כל כבודה בת מלך **פנימה**[554] (תהלים מה יד) **תשע** נקודין תליין מינה **ואיהי ספיר** גזרתם **עשירית** לון[555]:

– מאיר התיקון –

[548] ז״ל, ועוד אריב״ז, כמה נצטער ההוא גברא, דכתיב ביה, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה, ולא איתיהיבת ליה רשותא, דכתיב הראני נא את כבודך. אריב״ז, הוא דכתיב ביה כבוד א״ל. סבר דכדאי הוא למישאל דא. וכו׳ ומה אתיב ליה. לא תוכל לראות את פני, הוא מאריה דאפייא, ולא יהיב ליה רשותא, עד דנפק נשמתיה, לקיים מה שנאמר כי לא יראני האדם וחי. וכל נשמתא דצדיקיא, אתיהיב ליה רשותא למנדע, ולאדבקא מה דלא יכיל בעלמא דין.

תרגום: ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי כמה נצטער אותו איש שכתוב בו (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא לראות שמש אחד שמשמש לפניו ולא נתנה לו רשות שכתוב (שמות לג יח) הראני נא את כבודך אמר רבן יוחנן בן זכאי הוא שכתוב בו (תהלים יט) כבוד אל והוא מטטרו״ן שר הפנים. ואיך בקש משה לראות את זה. וכו׳ ומה השיב לו (שמות לג כ) לא תוכל לראות את פני הוא בעל הפנים ולא נתן לו רשות עד שיצאה נשמתו לקים מה שנאמר כי לא יראני האדם וחי וכל נשמות הצדיקים נתנה לו רשות לדעת ולהדבק מה שאין יכול בעולם הזה.

[549] אע״פ שבדפוסים שלנו איתא "אות הוא ברבבה שלו" אמנם בעין יעקב וכן הוא ברש״י סנהדרין צב ע״א, איתא כגירסת רבינו.

[550] פי׳ אלין היודעין ברזין דאתוון (ביאורים ח״א סב ע״א).

[551] בינה עי׳ בראשית כו ע״א ושמות ט ע״ב (ביאורים ח״א סב ע״א).

[552] ששם הוא השורש כל האותיות, ומשם הם מאירים ומתגלים בהמלכות. ומשום ששורש האותיות אינם מתגלים בבינה אלא רק בהז״ת שבה וכנ״ל אות ט״ו, לכן אמר כפול לשון, דתמן בה, ור״ל לא בכולה אלא רק באיזה חלק ממנה, שהוא בהז״ת שבה. וכן הוא מרומז במילת "בה", שהוא גימט׳ ז׳ (ביאורים שם).

[553] והוא הנקודה שבתוך הב׳ דבראשית, כי בתוך הב׳ יש דגש קל והוא נקודה, והיא מחכמה י׳ שבשם שנקרא ראשית. והחכמה הוא שורה בתוך הבינה, שהבינה היא היכל דיליה בית דיליה, שכל נוק׳ היא היכל ובית להזכר. והנה נקרא החכמה בשם נקודה עלאה נקודה סתימא, וכמו שאמרו בזוה״ק פ׳ שמות (דף ד ע״א) משום שהוא סתים תמיד בהיכליה שהוא בינה (ביאורים שם). עי׳ לקמן כ ע״ב שזה בסוד יסוד דחכמה שנעלם ביסוד דבינה, ועי׳ דברי רבינו בפירושו לספד״צ ב ע״א שזו היא בחינת הדעת העומד בין או״א שתמיד נעלם מכיוון שתמיד הם בזיווג והדעת הוא עצם מציאות הוויית הזיווג

[554] כי אותה הנקודה הוא ג״כ שורש המלכות אדנ״י, כי הי׳ דאדנ״י הוא מהי׳ דהוי״ה, והיא נקרא ג״כ חכמה, חכמה זעירא, כמ״ש בפ׳ אחרי (דף סא ע״א) וכן היא נקרא ג״כ ראשית, ראשית דרכו, ראשית לנבראים, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (כאן), ואותה הנקודה שבהב׳ דבראשית הוא נקודת החכמה עלאה השורה בבינה, והוא עטרת היסוד דאבא, מלכות דידיה, השורה בהאימא עלאה תמיד, והוא השביל דקיק פלא העליון כמ״ש בפרשת בראשית (דף יג ע״ב) ופ׳ בלק (דף קצג ע״ב), והוא נקודה בהיכליה, וכן היא ג״כ שורש המלכות דאצילות, נוק׳ דז״א, וכמ״ש (משלי ג יט) ה׳ בחכמה יסד ארץ וכנודע. וזהו שאמר, עלה אתמר כל כבודה בת מלך פנימה (ביאורים שם).

[555] כי החכמה הוא נקרא נקודה סתימא, כי הוא סתים ונעלם, והוא נקודה עלאה שהוא הראשית לכל. וכמו הנקודה שהיא השורש והראשית לכל דבר, והשורש הראשון של כל דבר הוא בבחי׳ נקודה פנימיות, נקודה סתימא, והוא הנקודה שבתוך הב׳ דבראשית, שהיא הראשית והשורש של כל בריאת שמים וארץ, והוא נקודת החכמה, וכמ״ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה

ב׳ איהו בית כו׳ - ר״ל, מלכות, שבה כלולים כל האותיות: **ראשית נקודה כו׳ -** שבתוך הב׳ דגש קל, והוא נקודה, והיא ספי׳ הפנימית שבה כנ״ל, והוא מסט׳ דחכמה כמ״ש לעיל (ט ע״א) דנקודין מחכמה. והאי נקודה (שבה) כלולין תשעה נקודות, והיא עשירית כמו האותיות: **עלה -** ר״ל, על הנקודה (הפנימית): **כל כבודה כו׳** - ר״ל, כבוד של בת מלך, שהן ע״ס פנימים[556], שהן מסט׳ דחכמה, שנקראת כבוד[557], ל״ב נתיבות[558], כלולין בנקודה של פנימה[559]: **ספיר גזרתם -** דהיא אתנטלת מנהון (ע״ח שער מיעוט הירח א):

ואלו הם שמאירים באות ב׳, שהיא בית המקדש שלמעלה, ונקראו ספירים על שם "השמים מספרים כבוד א״ל". ואחרי שהם מספרים כבוד א״ל, נקראו עשר ספירות בלי מה, ויורד בהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א להאיר בהם, שעל שמו נקראו. וכולם מאירים באותיות אלו, הספירות והאותיות, שבהם נבנית, שהיא ב׳ כדוגמא זה, וזהו סוד הדבר "בחכמה יבנה בית".

ואלין אינון דנהרין באת ב׳[560] **דאיהי בי מקדשא דלעילא**[561] **וספירים אתקריאו**[562] **על שם השמים מספרים כבוד א״ל**[563] (תהלים יט ב) **ולבתר דאינון מספרים כבוד א״ל אתקריאו עשר ספירות בלי מה**[564] **ונחית בהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א לאנהרא בהון דעל שמיה אתקריאו**[565] **וכלהו נהירין באתוון**[566] **אלין ספירן ואתוון די בהון אתבניאת דאיהי ב׳**

– מאיר התיקון –

עשית. והרי נקרא החכמה נקודה סתימא, שהיא סתים בהיכליה כנז׳, והיא הנקודה עלאה סתימא, וממנה הוא כל התשע נקודין שבתורה (ביאורים שם).

556 עי׳ שם המפורש לעיל יג ע״ב.

557 גימ׳ ל״ב.

558 עי׳ ס״י פ״א מ״א ל״ב נתיבות חכמה.

559 עי׳ זהר ח״ג רנו ע״ב, בחכמה יסד ארץ באבא יסד ברתא ואיהו נתיב לא ידעו עיט דכליל ל״ב נתיבות דאינון ל״ב אלהים מסטרא דאימא עלאה דאתקרי כבוד וכד אתכלילן בברתא אתקרי ל״ב. ובגין דא כבוד לעילא ל״ב לתתא.

תרגום: "בחכמה יסד ארץ", באבא יסד הבת, והוא "נתיב לא ידעו עיט", שכולל ל״ב נתיבות, שהם ל״ב אלהים מצד האמא העליונה שנקראת כבוד, וכאשר נכללים בבת נקראת ל״ב, ומפני זה כבוד למעלה, ל״ב למטה. ועי׳ דברי רבינו על ס״י ה ע״ב שבל״ב נתיבות הראשון לא נכלל.

560 שכל התשע נקודין עם הנקודה סתימא שהיא עשירית לון, שהם כולם מחכמה, הם כולם נהרין באת ב׳ (ביאורים שם).

561 בינה (שם).

562 שכל אלו הנקודות הם נקראו ספירות, שהם העשר ספירות העיקריים (שם).

563 שהם מספרים ומזהירים ונהרין להמלכות (שם).

564 ס״י פ״א מ״ב.

565 כי אחר שמאירים להמלכות, הנה נתגלו בה, כי כל האורות דאצילות הם מתגלים בהמלכות, ונתגלו בה אור דה״ס ואתקריאו עשר ספי׳ בלימה, כי הוראת תיבת בלימה הוא על אור דל״ב נתיבות ועשר ספי׳, ושם מ״ה דנהור בהון. ולכן נקראו עשר ספי׳ בלי מ״ה, כי הם מאירים מהאור דהמ״ה, ועל ידו נתקנו ונשלמו והאירו בפעולת כל הבריאה שנבראו בהל״ב נתיבות והעשר ספי׳, והם מ״ב, שהוא שם מ״ב שבו נברא העולם (זהר ח״ב דף רלד ע״א). וכ״ז נעשה ע״י האור דהמ״ה, כי על ידו נתקנו כל העשר ספי׳ כנודע, ונתגלו והאירו כולם בהמלכות דאצילות, ובה נברא הכל. והנה היא כבודה בת מלך פנימה הרמוז בהנקודה הפנימיות שבתוך הב׳ דבראשית, ואותה הנקודה היא השורש והראשית דכל הבריאה כולה (ביאורים שם).

566 כי הרי מאותה הנקודה שבתוך הב׳ תליין כל התשע נקודין, שהם בסך הכל העשר ספי׳ בלימה, שהם כל האורות הפנימים דאצילות כנז׳. ומהאות ב׳ עצמו, ממנו הוא כל האותיות כולם, וכנ״ל שהאות ב׳ הוא מרמז על הבינה שבה, הוא שורש כל האותיות, והם החיצוניות דהאצילות, והרי הוא כלול בהאות ב׳ והנקודה שבתוכה, כל הפנימיות והחיצוניות כולם, שהם כל האורות והכלים, כי הנקודה היא מחכמה שהוא הפנימיות, והאות ב׳ הוא מבינה שהיא החיצוניות. ומהם יצאו כל הפנימיות והחיצוניות דהאצילות, ונתגלו כולם בהמלכות. ואח״כ נעשה על ידה כל הפנימיות והחיצוניות דכל העולמות בי״ע. וכ״ז הוא ע״י האור הפנימי שמאיר בהחיצוניות, והוא הנקודה שבתוך הב׳, שבה תליין כל הנקודין, שהם האור הפנימי, והם מאירים באות ב׳ שבו תליין כל האתוון, שהם בחי׳ החיצוניות. וזהו שאמר התיקונים וכלהו נהירין באתוון, שכל העשר ספי׳ בלימה הכלולים בהנקודה פנימיות הם מאירין באתוון הכלולים באות ב׳, ומזה נבראו כל העולמות בי״ע, שהם חיצוניות לכולם (שם).

כגוונא דא ודא איהו רזא דמלה[567] (משלי כד ג)
בחכמה יבנה בית:

ואלין אינון דנהרין - כנ"ל דנקודות נהרין באתוון: **וספירים אתקריאו כו'** - ר"ל, הנקודות שהן ע"ס פנימים נקראו ספירות כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א) **על שם דנהרין: מספרים** - ר"ל, נהרין: **כבוד אל** - ר"ל, מחכמה כנ"ל: **אתקריאו ע"ס בלי מה** - ר"ל, בלי, ל"ב נתיבות שהוא בחכמה, כבוד אל, וע"ס. ומ"ה, ע"ש דנהיר בהון שם מ"ה[568], וז"ש **ונחית בהו כו'**: **וכולהון נהירין באתוון** - ר"ל, הנקודות ושם מ"ה שבתוכן: **אלין ספירן ואתוון כו'** - ר"ל, הב' מהאותיות והנקודה מספירות כנ"ל: **בחכמה יבנה כו'** - ר"ל, הנקודות דנהרין בה כנ"ל:

ולבית הזה יש שלשה גגות, והם שלשה עמודים התומכים אותה, והם ו' ו' ו', עליהם נאמר "ווי העמודים וחשוקיהם כסף", שלשת העמודים אלו שלשת האבות שתומכים לבית, שהיא השכינה. "וחשוקיהם", אלו שני עמודי אמת שנאמר בהם "יכין ובועז", ועליהם הבית עומד. "והבריח התיכון", זו נקודה מבפנים שנסתרת מבפנים. "מבריח", זה ו' התפשטות של אותה נקודה, שהיא י' מבריח ודאי. "מן הקצה" זו ה"א עליונה, "אל הקצה" זו ה"א תחתונה. הקשר של שלשת העמודים, שהם ווי העמודים, זה ח"י העולמים, שכך הם עולים שלש ו' ו' ו' לחשבון שמונה עשרה, שהוא "צדיק יסוד עולם". ה' ה', כשנוסעים מעמוד האמצעי שנקרא הבריח התיכון, נקראו אותם בריחים על שמו, זהו שנאמר "וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן".

וביתא דא אית ליה תלת גגין ואינון תלת עמודין דסמכין לה ואינון ו'ו'ו' עלייהו אתמר ווי העמודים וחשוקיהם כסף (שמות כז י) **תלת עמודים אלין תלת אבהן דסמכין לביתא דאיהי שכינתא וחשוקיהם אלין תרין סמכי קשוט דאתמר בהון יכין ובועז** (מלכים א' ז כא) **ועלייהו ביתא קיימא והבריח התיכון** (שמות כו כח) **דא נקודה מלגאו דסתים מלגאו מבריח דא ו' אתפשטותא דההיא נקודה דאיהי י' מבריח ודאי**[569] **מן הקצה דא ה' עלאה אל הקצה דא ה' תתאה קשורא דתלת עמודים דאינון ווי העמודים דא ח"י עלמין דכך אינון סלקין תלת ו'ו'ו' לחושבן ח"י דאיהו** (משלי י כה) **צדיק יסוד עולם ה' ה' כד נטלין מעמודא דאמצעיתא דאתקרי והבריח התיכון אתקריאו אינון בריחים על שמיה הדא הוא דכתיב וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן וכו'** (שמות כו כז):

וחשוקיהם אלין כו' - כמ"ש לעיל (יא ע"ד) חש"ק הוא נה"י: **דא נקודה מלגאו כו'** - ר"ל, חכמה דהיא יו"ד: **מבריח כו'** - כל שם הוי"ה נכלל כאן, שהוי"ה הוא בת"ת (זהר ח"ג יא ע"ב), והן מרומזים בב'. י' הוא הנקודה שבה, ו' הוא העמוד שבאורך מבריח מן הקצה אל הקצה, הוא מגג עליון לגג תחתון, שהן ב' ההי"ן שנקראו ג"כ בריחים, וז"ש לקמן בסמוך, **ה' ה' כד נטלין כו'**: **קשורא דתלת כו'** - ר"ל, היכן יסוד מרומז בב' ובמשכן: **יסוד עולם** - ר"ל, שעליו אתקיים עלמא דהוא חג"ת[570]:

ותיקון המשכן היה ציור של מעשה **ותקונא דמשכנא הוה ציורא דעובדא**
– מאיר התיקון –

[567] עי' לעיל הערה 63.

[568] שהוא שם המפורש עי' לעיל יג ע"ב.

[569] עי' לקמן מג ע"ב ד"ה ויך את המצרי ובג"ד שהלשון "ודאי" הוא כמו "כידוע".

[570] צ"ע שכן עי' לעיל הערה 435, שעלמא תמיד בנוק', עלמא עילאה בבינה, ועלמא תתאה במלכות, אמנם עי' לקמן קכט ע"ד ד"ה תרין זמנין: ב' מרכבתין שהוא חג"ת בעלמא עילאה דכליל ג"ר ונה"י בעלמא תתאה מלכות, וכן עי' זהר עי' זהר ח"ב לא ע"א: אלא כלא הוא רזא קמי קודשא בריך הוא תא חזי מלכותא קדישא לא קביל מלכו שלימתא עד דאתחבר באבהן וכד אתחבר בהו אתבני בבניינא שלימו מעלמא עלאה ועלמא עלאה אקרי שבע שנים בגין דכלהו ביה.
תרגום: אלא הכל הוא סוד לפני הקדוש ברוך הוא. בא וראה, המלכות הקדושה לא קבלה מלכות שלימה עד שהתחברה באבות, וכשהתחברה בהם, נבנה בבנין שלם מעולם העליון, והעולם העליון נקרא שבע שנים, משום שכולם בו.
ועי' כעין זה בח"א רמו ע"ב, ועיי"ש במ"מ: פי' בינה נקראת ז' שנים, לפי שיצאו ממנה ז"ק דז"א וז"ש בגין דכולהו ז' שנים בה.

בראשית וגן עדן, ובאלו הציורים של הנקודות ורִקמת הצבעים, ששם המשכילים יזהירו, והכל בראשית, ב׳ ראשית, בה ״והמשכילים יזהירו״. ״כזוהר״ זה אלהי״ם, והוא בגימטריא הכסא.

דבראשית וגנתא דעדן ובאלין ציורין דנקודין ורקימו דגווני דתמן המשכילים יזהירו וכלא [תיקון כח] בראשית ב׳ ראשית בה והמשכילים יזהירו כזהר (דניאל יב ג) דא אלהי״ם והוא הכסא לחושבנא:

המשכילים יזהירו - כנ״ל, המשכילים רקימו דגווני יזהירו ציורין דנקודין: **וכלא כו׳** - ר״ל, ב׳ הוא האותיות, רקימו דגווני, ראשית הוא הנקודות מחכמה כנ״ל: **כזהר דא אלהים** - ר״ל, אלהים דבראשית {יד ע״ב} ברא אלהים (בראשית א א):

בינתיים הרי הזקן חזר כמקדם, ואמר נר הקדוש, חזור בך, נכנסת לגן ונבהלת לצאת משם, ומשם נכנסת למשכן שהוא ציור של מעשה בראשית, ויצאת משם. יש לך לחזור לשם, שהרי כמה חיילות מהעם הקדוש שומרים עליך, לשמוע מי הציורים ששם, שהם כדוגמת דיורי השכינה, שנאמר בהם ״ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם״, שודאי משכן ומנורה ומקדש ומזבח ושלחן, כולם הוא דמות של דיורי השכינה למעלה ולמטה.

אדהכי הא סבא[571] אתחזר כמלקדמין ואמר בוצינא קדישא חזור בך עאלת לגנתא ואתבהילת לנפקא מתמן ומתמן עאלת למשכנא דאיהו ציור דעובדא דבראשית ונפקת מתמן אית לך לאחזרא תמן דהא כמה חיילין נטרין לך מעמא קדישא [עב ע״א] למשמע מאן ציורין דתמן דאינון כגוונא דדיורין דשכינתא דאתמר בהון ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח) דודאי משכנא ומנרתא ומקדשא ומדבחא ופתורא כולהו איהו דיוקנא דדיורין דשכינתא לעילא ותתא:

עאלת לגנתא כו׳ - ר״ל, שהתחיל לדרוש בעובדא דג״ע וסיים מהרה, וכן במשכן: **כמה חיילין כו׳** - ר״ל, המתיבתא דנחתו כנ״ל (א ע״א): **לעילא ותתא** - ר״ל, בשכינה ומט״ט, כמ״ש לקמן המשכן, וכתב אח״כ על מט״ט דאיהו מרכבה דילה, ואיהו בדיוקנה[572]:

מיד פתח רבי שמעון ואמר ״ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו׳״, מה זה ״כל חכם לב״, אותו שהוא חכם בחכמה ובל״ב נתיבות שלה (ס״י פ״א מ״א), שהם כלולים בששת ימי בראשית. והיינו ״שש משזר״, שהם ששת ימי בראשית, כלולים מעשר אמירות ול״ב שבילים, שהם ל״ב פעמים אלהי״ם שבמעשה בראשית.

מיד פתח רבי שמעון ואמר (שמות לו ח) ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו׳ מאי כל חכם לב ההוא דאיהו חכם בחכמה ובל״ב נתיבות דילה דאינון כלילן בשית יומי דבראשית והיינו שש משזר (שם כו א) דאינון שית יומי דבראשית כלילן מעשר אמירן ול״ב שבילין דאינון ל״ב זמנין אלהי״ם בעובדא דבראשית:

ההוא דאיהו חכם כו׳ - וזהו חכ(״)ם ל(״)ב: **בשית יומי** - ת״ת, ו״ק: **מעשר אמירן** - הן ע״ס שכלולין בחכמה שהיא יו״ד[573], והן י׳ מאמרות שבהן נברא העולם (אבות פ״ה מ״א), כמ״ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכך קורא אותן עשר אמירן. והכל הוא במעשה בראשית ובמשכן (מעשר אמירן)[574], ר״ל דלכך נאמר (שמות כו א) עשר יריעות: **בעובדא דבראשית** - ר״ל, וזהו בעושי המלאכה דו״ק, הן היו אומנין [דמעשה] (במעשה) בראשית, כמ״ש (זהר ח״ב פט ע״ב) כי ששת ימים

– מאיר התיקון –

[571] עי׳ לעיל הערה 69.

[572] עי׳ לעיל יג ע״ד ד״ה בצבא דיליה.

[573] עי׳ דברי רבינו לקמן פה ע״ב: **ועשר אמירן** - ר״ל, עשר אלהים דעשר אמירן.

[574] הסוגרים נדפסו כבר במהדורת וילנא, ובכת״י כולו אינו.

עשה בששת לא כתיב כו'[575], וזהו חכם לב, בעושי ל"ב, שהוא בעושי, והוא שש משזר, ובו עשר יריעות:

"והמשכילים", בהם נודעים האותיות, שנאמר בהם יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ (ברכות נה ע"א), והם כ"ח אותיות, וארבע עשרה אחרות גנוזות בהן. ואלו הן כ"ח אותיות "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", ועליהן נאמר "כח מעשיו הגיד לעמו", ובגלות הסתלק כ"ח זה מהם, ונאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף", ולכן אומרים בקדיש "ועתה יגדל נא כח אדנ"י", כנגד כ"ח אותיות אחרות שיש באלו שבע התיבות, שהן: אמן, יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא, וזהו העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו (שבת קיט ע"ב). י"ד אחרות הם, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה. וסימן (פסחים ב ע"א) אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, ובאלה הי"ד אותיות שבועה, זהו שנאמר "כי י"ד על כס יה".

והמשכילים בהון אשתמודעין אתוון דאתמר בהון יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ ואינון כ"ח אתוון וארבע סרי אחרנין גניזין בהון ואלין אינון כ"ח אתוון בראשית ברא אלהי"ם את השמים ואת הארץ (בראשית א א) ועלייהו אתמר כח מעשיו הגיד לעמו (תהלים קיא ו) ובגלותא אסתלק האי כ"ח מנייהו ואתמר בהון וילכו בלא כח לפני רודף (איכה א ו) (ובגין דא אמרין בקדיש[576] ועתה יגדל נא כח אדנ"י (במדבר יד יז)) לקבל כ"ח אתוון אחרנין דאית באלין שבע תיבין דאינון יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא ודא איהו העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו י"ד אחרנין אינון יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה וסימן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר {יד ע"ב} ובאלין י"ד אתוון אומאה הדא הוא דכתיב כי י"ד על כס י"ה (שמות יז טז):

בהון אשתמודעין אתוון - ר"ל, במעשה בראשית כנ"ל, והמשכילים אינון אותיות כנ"ל (ד ע"ב), וזהו חכם לב שהוא משכיל[577], שהוא יודע האותיות דעובדא דמשכנא כעובדא דבראשית, כמ"ש וז"ש יודע היה בצלאל כו': **ואינון כ"ח כו'** - ר"ל, מ"ב אותיות, כמ"ש לעיל דששת ימי בראשית כלילן מעשר אמירן ול"ב שבילין, שהן מ"ב, וז"ש לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שהן ששת ימים הנ"ל, וארץ כלולה מכל הו"ק כידוע (לקמן יד ע"ב): **כ"ח אתוון וארבע סרי כו'** - כמו שמפרש והולך, כ"ח דבראשית ברא כו', וי"ד דה' אלהינו ה'. כ"ח דבראשית הן ו"ק דששת ימים, וז"ש את השמים כו' כנ"ל, אותיות שנבראו שמים וארץ. וי"ד דגניזין הן יה"ו (ר"ל ה' אלהינו ה' שהם או"א ות"ת כדלקמן בסמוך הם יה"ו), דכליל ו"ק שהוא בן י"ה[578]. וזה ה' אלהינו שהוא או"א, יהו"ה ת"ת, והן גניזין בכ"ח אותיות הנ"ל. בראשית חכמה, אלהים בינה, השמים ת"ת, הארץ דכלילא מכולהון (שם). וזה ענינו בראשית, כלומר בחכמה, ברא אלהים את השמים, דאלהים הוא ל"ב נתיבות, ל"ב אלהים כמ"ש לעיל, בחכמה ובל"ב כו' כלילין כו', בחכמה דהוא כליל עשר אמירן, אלהים ל"ב שבילין כנ"ל: **כח מעשיו** - ר"ל, כ"ח דמעשה בראשית: **וסימן אור כו'** - ר"ל, באור הי"ד אותיות שהן יה"ו, בודקין ומבערין החמץ מן ה' בתראה, שהיא אור הנר. וכן לאעברא עמלק משם, שהוא כס י"ה, כסא לאו"א, וז"ש {יד ע"ג} **ובאלין י"ד כו'**:

– מאיר התיקון –

[575] ז"ל בשלימות: תאנא כתיב (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי ולא בששת והני יומין קדישין עלאין אקרון יומי דשמא קדישא אתכליל בהו ואינון אתכלילן ביה זכאה חולקהון דישראל מכל עמין עעכו"ם עלייהו כתיב (דברים ד י) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכ"ם חיים כולכם היום.

תרגום: שנינו כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי ולא בששת והימים הקדושים העליונים הללו נקראים ימים שהשם הקדוש נכלל בהם והם נכללים בו אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

[576] עי' שעה"כ סוף דרושי הקדיש שהאריז"ל לא היה אומרו, והרח"ו מאיר אולי זה לא מהתיקו"ז.

[577] עי' לעיל הערה 96.

[578] עי' לקמן טו ע"א.

קם הזקן ואמר, נר הקדוש בודאי אלו ארבעה עשר [ימים] של פורים, הם בארבעה עשר בו ובחמשה עשר בו (מגילה ב ע״א), זה י״ד י״ה. אבל סימנים של כ״ח, הם אור ארבעה עשר, י״ד ראשונים של כ״ח, י״ד השניים הם ״בראשון בארבעה עשר יום וכו׳״, והם י״ד פרקי יד ימין ויד שמאל, וי״ד פרקי הגוף, והם שלשה פרקים של זרוע ימין, ושלש של זרוע שמאל, ושלש של שוק ימין, ושלש של שוק שמאל, ושנים של הגוף. וסוד הדבר, ״ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה וכו׳״, והכל, זה כדוגמת זה. תקון הגוף כתקון המשכן, הרי שלש פעמים ארבעה עשר, פורים בארבעה עשר בו, פסח אור לארבעה עשר, שלישי בראשון בארבעה עשר יום, ועולים לארבעים ושנים ימים, וזהו ״ויעשו כל חכם לב״.

קם סבא ואמר בוצינא קדישא בודאי אלין ארבע סרי דפורים אינון בארבעה עשר בו ובחמשה עשר בו דא י״ד י״ה אבל סימנין דכ״ח אינון אור ארבעה עשר י״ד קדמאין דכ״ח י״ד תניינין אינון בראשון בארבעה עשר יום וכו׳ (במדבר ט ה[579]) ואינון י״ד פרקין די״ד ימינא וי״ד שמאלא וי״ד פרקין דגופא ואינון שלשה פרקין דדרועא ימינא ותלת דדרועא שמאלא ותלת דשוקא ימינא ותלת דשוקא שמאלא ותרין דגופא ורזא דמלה[580] ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וכו׳ (מלכים א׳ ז כה) וכלא דא כגוונא דדא תקונא דגופא כתקונא דמשכנא הא תלת זמנין ארבע סרי פורים בארבעה עשר בו פסח אור לארבעה עשר תליתאה בראשון בארבעה עשר יום וסלקין למ״ב יומין ודא איהו ויעשו כל חכם לב וכו׳ (שמות לו ח):

אלין ארבע סרי דפורים - ר״ל, י״ד אתוון דה׳ אלהינו ה׳ שהוא בו״ק, הן י״ד דפורים, וי״ה דכליל בו, הוא בט״ו בו: **דא י״ד י״ה** - י״ד וט״ו שהן בפורים, למחות זכר עמלק, וזהו כי י״ד כו׳[581], ולא כמ״ש י״ד דפסח הוא כי יד כו׳, שאין שייך לו אלא י״ד דפסח הוא דכ״ח כמ״ש אבל כו׳: **אבל סימנין כו׳** - ר״ל, ארבעה עשר הוא הת״ת כנ״ל, ואור י״ד הוא או״א וז״ש לעיל אור לי״ד בודקין, ר״ל עם י״ה כו׳, וזהו י״ד י״ה שקאמר שם[582]. וכן כאן אור י״ד, אור או״א, י״ד ת״ת. וכן י״ד אותיות קדמאין הוא בראשית ברא אלהים הוא י״ד דאו״א[583], כנ״ל ראשית עם אלהים, י״ד תניינין את השמים כו׳ ו״ק: **ואינון כו׳** - ר״ל, י״ד פרקי אצבעות שבשבילן נקרא יד: **ואינון ג׳ פרקין כו׳** - מפרש י״ד פרקין דגופא: **ורזא דמלה כו׳** - והים עומד כו׳, הוא הגוף, בו ב׳ פרקין: **וכולא דא כו׳** - ר״ל, אעפ״י שהים הוא בשכינה (ז״ח ח ע״ב), מ״מ דא כגוונא דא[584] כמו שמפרש והולך, שהמשכן שכינה כלולה מכולהו תקונין דגופא, וז״ש **תקונא דגופא כו׳**, וענינו לפרש פסוק כל חכם לב כמו שמפרש והולך: **ודא איהו ויעשו כו׳** - כנ״ל ל״ב, ועשר יריען דכלילן בשש משזר:

״ועשו ארון״, זה שבת, משכן הוא ״שש משזר״, כולל ששת ימי בראשית, שהם שתי זרועות, חסד וגבורה, וגוף העמוד האמצעי, ושתי שוקים שני נביאי אמת, וצדיק אות ברית ביניהם. המשכן, שכינה התחתונה, כלולה מכל תקוני הגוף. ״צלע המשכן״ זה מטטרו״ן, שפחה של המלכה, עליה נאמר ״עצם מעצמי״, ״עצם השמים לטוהר״. ארון ודאי זה לב, אש דולקת, כולל ל״ב נתיבות, והוא שבת, ובו שכינה עליונה שהיא תורת

ועשו ארון (שמות כה י) דא שבת משכנא איהו שש משזר (שם כו א) כליל שית יומין דבראשית דאינון תרין דרועין חסד וגבורה וגוף עמודא דאמצעיתא ותרין שוקין תרין נביאי קשוט וצדיק אות ברית ביניהו משכנא שכינתא תתאה כלילא מכלהו תקונין דגופא צלע המשכן דא מטטרו״ן שפחה דמטרוניתא עלה אתמר עצם מעצמי (בראשית ב כג) עצם השמים

– מאיר התיקון –

[579] ז״ל הפסוק בשלימות: ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה ה׳ את משה כן עשו בני ישראל.

[580] עי׳ לעיל הערה 63.

[581] על כס י״ה.

[582] כוונתו לעיל בתיקונים עמוד זה: ״כי י״ד על כס י״ה״.

[583] מו״ר הסביר: דהיינו או״א גם כן יש להם בחי׳ י״ד. ול״נ שזה עטרין דאו״א.

[584] פי׳ ו״ק כנוק׳.

חכם, ובה לב מבין (ברכות סא ע״א). והיא נשמה יתירה של שבת, והיא חירות של שבת, שבגללה לא שולטים בעלי הגיהנם על העולם.

לטהר (שמות כד י) **ארון ודאי דא לב נור דליק**[585] כליל ל״ב נתיבות **ואיהו שבת וביה שכינתא עלאה דאיהי תורת חכם ובה לב מבין ואיהו נשמה יתירה דשבת ואיהו חירו דשבת דבגינה לא שלטין מארי דגיהנם על עלמא:**

דא שבת - ר״ל, שכינה עילאה[586], כמ״ש דמשכן הוא שכינתא תתאה, כלול מששת ימי בראשית, וארון כנגד שבת: **דמשכנא איהו כו׳** - שהיריעות שש משזר הן נקראין משכן, כמ״ש בפסוק בהדיא: **איהו שש משזר כו׳** - ר״ל, שהיא השכינה, מלכות, דכלילא מו״ק כמו שמפרש והולך, וזהו שש משזר, ששזורה ששה, שבה כלולין ביחד: **צלע המשכן כו׳** - ר״ל, שעליו נאמר ויקח א׳ מצלעותיו (בראשית ב כא), הוא מט״ט. ויסגור בשר (שם), הוא השכינה כמ״ש שם לזאת יקרא אשה (שם כג), **בשר מבשרי** (שם). אבל הראשונה[587], שהיא השפחה, עצם מעצמי, לא מצא עזר (בראשית ב כ), וזהו צלעות המשכן, שהן קרשים דוגמא דעצמות הגוף שהן קשים. אבל בשר הגוף הוא השכינה[588], שהיא דוגמת היריעות, ועצמות הן המרכבה לבשר, ובבשר כלילן אברים הפנימים[589] שהן ו״ק, וז״ש **עלה אתמר כו׳**: **עצם השמים לטוהר** - מביא ראיה שמט״ט נקרא עצם, שהוא היכל עצם השמים[590], שהוא יסוד דהיכלות[591], שהוא צדיק דלתתא כנ״ל[592]: **דא לב** - דלב הוא דבר א׳ ולבא הוא דבר אחר, כמ״ש בזהר פנחס (רלג ע״ב) **לב הא אוקימנא אבל לבא כו׳**[593], דלבא הוא לב הגופני ולב הוא אש היסודי שבלב, ועל לבא אמר לקמן שהוא פתורא, ולב הוא ארון, וזהו אם אין קמח כו׳ (אבות פ״ג מי״ז). וז״ש **לב נור דליק כו׳**, ר״ל דארון הוא אותיות נור,

– מאיר התיקון –

[585] הוא לשון הזוהר (פנחס דף רלד ע״א) לב איהו נורא דדליק, וכן בתיקון י״ג (כט ע״א) לבא איהו אש אכלה כו׳, ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא הוה אוקיד כל גופא, וכן הוא ברע״מ (פנחס דף רכז ע״ב) דאי לאו (כנפי ריאה) דנשיב בבתין דלבא הוה נורא דלבא אוקיד כל גופא. וע״ש עוד (דף רלג סע״ב) כי מוח ולב הם מים ואש רחמי ודינא, ועי׳ דברי רבינו בתיקון כ״ה (דף עח ע״א) כי הנורא דלבא הוא החום הטבעי שבלב, וכמ״ש בסוף תיקון כא (דף כב ע״א) שהוא האש היסודי דלבא, ועל זה אמר הרב כי האש היסודי והחום הטבעי שהוא בלב הנה הוא מצד הל״ב אלהי״ם דקטנות אשר מתקבץ הארתם בו וכנ״ל. ועי׳ עוד דברי רבינו בספר יצירה (פרק א משנה ה בד״ה ועומק אחרית) שאותו האש היסודי הוא סבת כל דבר וגמרו, וכן על ידו ישוב כל דבר לשרשו ע״ש, כי שרשו הוא מהבלי דגרמי שהוא הנפש דנפש, ולכן הוא סבת כל דבר ושורשו כנ״ל אות מ״ו והבן (ביאורים ח״א סט ע״ד).

[586] בינה, כדלקמן.

[587] כאשר הם אב״א. עי׳ לקמן מו ע״ב, ועיי״ש ד״ה דא סלע וד״ה דבגינה אתמר.

[588] עי׳ ע״ח שער פו״ח י: כמ״ש בזוהר פרשה יתרו (דף עו ע״א) ותרומה (דף קמב ע״א) ושלח לך (דף קע ע״א), והענין כי החיצוניות הם ג׳ חלקים: בשר, ובתוכה גידין, ובתוכה עצמות, והנפש שורה (בבשר, והרוח בגידין, והנשמה) בעצמות* בסוד (תהלים לה י) כל עצמותי תאמרנה, כי הוא הכלי הפנימי מכולם, והעור הוא יריעות עזים שהם הקליפה, והם הרקיעים דנגה [דסט״א], ונקראים [ער] רע, ובתוכו האור הנקרא ו׳, ונעשה עור, שהוא י״א סמני הקטורת כמ״ש במ״א

*ר״ל המוח שבעצמות כמ״ש בספר הגלגולים (לש״ו).

[589] מוח לב כבד.

[590] עי׳ יהל אור ח״א יב ע״ג.

[591] פשטות דבריו דלא כאר״י ע״ח שער מו פרק ג ועוד שזה הוד, אבל עי׳ יהל אור ח״ג לז ע״ג וז״ל שם: (כאשר הזהר מדבר על ההיכלות כפי הספירות שונה מזה) הוא על כלילתן זה בזה דהיכל הראשון כלול מהיכל השני, דצדיק כלול בנוק׳ וכו׳, אבל עיקר ההיכלות הוא ראשון במלכות ושם אשת חיל וכו׳, והיכל השני הוא יסוד לכן שם החיים וכו׳, ולכן נקרא עצם השמים. ועי׳ הערה 52.

[592] עי׳ לעיל א ע״ב.

[593] ז״ל: אמר ר׳ אלעזר לאבוהי הא שמענא אלין שייפין אטימין ברזא דקרבנין שייפין אחרינן רזא דלהון מאי א״ל רבי שמעון לר״א אלעזר ברי כל שאר שייפין דלגו רזא עלאה איהו ת״ח לבא הא אתמר אבל לב דא איהו נורא דדליק ואלמלא דזמין לגביה מלכא עלאה כנפי ריאה דאתיין לקמיה רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עלאין הוה אוקיד לעלמא ברגעא חדא.

תרגום: אמר רבי אלעזר לאביו, הרי שמעתי על אלו האברים האטומים בסוד הקרבנות, אברים אחרים הסוד שלהם. מהו, אמר לו רבי שמעון לרבי אלעזר, אלעזר בני, כל שאר אברים שמבפנים סוד עליון הוא. בא וראה הלב הרי נאמר, אבל לב זהו אש ששורף, ואם לא שהזמין אליו המלך העליון את כנפי הריאה שמביאים לפניו הרוח מרוח שנושבת מתוך בשמים עליונים, היה שורף את העולם ברגע אחד.

וא' שבו הוא ל"ב נתיבות, כידוע י"ו למעלה י"ו למטה[594], ולכך נקרא ל"ב, ל"ב נתיבות: **ואיהו שבת** - כנ"ל: **וביה שכינתא כו'** - ר"ל, שהתורה שמונחת בארון היא השכינה עלאה, {יד ע"ד} שהיא תורת חכם, מחכמה, ובלב הוא הבינה, שבו מבין, דהלב מבין. ובינה הוא השכינה עילאה, ובשבת הוא חירו כו', כנגד התורה שהיא חרות, אל תקרי חרות כו' (אבות פ"ו מ"ב), דאור של גיהנם אין שולט בת"ח כמ"ש בחגיגה (כז ע"א). וז"ש **דבגינה לא שלטין כו'**, ששבת שקולה ככל התורה כנ"ל (סד ע"ב):

ומהו הגיהנם בגוף, זה הכבד, והיא מזבח הנחשת, להעבירו מן העולם, ובכבד מרה גיהנם שבוערת בו.

ומאי ניהו גיהנם בגופא דא כבד ואיהו מזבח הנחשת לאעברא ליה מעלמא וכבד ביה מרה גיהנם דאוקיד ביה:

ומאי ניהו כו' - ר"ל, זה בשבת, אבל בגוף ובמשכן היכן מרומז, ואמר שהכבד הוא הגיהנם (שהוא התאוה), ומרה הוא אש של גיהנם שהיא הקנאה, שכל החלאין תלוין בה[595], כמ"ש על פסוק (שמות כג כה) והסירותי מחלה כו'[596]. וז"ש ואחריתה מרה כו' (משלי ה ד) עד יפלח חץ כבדו (שם ז כג)[597]. ובמשכן, הן מזבח הנחשת להעביר הגיהנם, ואש של מזבח נגד אש של גיהנם להעבירו, ולכך לא תכבה, דגיהנם אין לו כבייה (פסחים נד ע"א). וכן בתורה נאמר (יהושע א ח) והגית בו כו', (קהלת ט ח) ושמן על ראשך כו':

כפורת הלב, זו פרישת סוכת שלום, שנאמר בה (ברכת ק"ש של לעיל שבת ויו"ט) "הפורס סוכת שלום".

כפרת הלב דא פרישו דסכת שלום דאתמר בה הפורס סוכת שלום:

כפרת הלב כו' - ר"ל, כפרת הלב של האדם, הוא במשכן, כפרת שעל הארון, ובשבת הוא, **פרישו כו'** - מאימא עילאה, שהיא נקראת סוכה כנ"ל (ט ע"ב), כמו כפרת שהוא פרוש על הארון והלב:

מנורה, זה הראש. ושבעה נרותיה עליה הם שתי אזנים, ושתי עינים, ושני נקבי החוטם, ופה. ומנורה לימין, ונאמר בה (ב"ב כה ע"ב) "הרוצה להחכים ידרים", משום ששם המח בראש, והחכמה שורה במח, ובו מאירה המנורה, משום שהוא שמן שנאמר בו "כשמן הטוב על הראש".

מנרתא דא רישא ושבעה נרותיה עליה אינון תרין אודנין ותרין עיינין ותרין נוקבי חוטמא ופומא ומנרתא לימינא ואתמר בה הרוצה להחכים ידרים בגין דתמן מוחא ברישא וחכמה במוחא שריא וביה נהיר מנרתא בגין דאיהו משחא דאתמר ביה כשמן הטוב על הראש (תהלים קלג ב):

וחכמה במוחא כו' - ר"ל, שהמנורה היא חסד, ובו המוח שהוא חכמה במוח, וכן במנורה השמן שבו האור, וכן בשולחן הוא הגבורה ובו לב, שבו הלב מבין, ארון ותורה כנ"ל: **דאיהו משחא דאתמר כו'** - ר"ל, המוח הוא השמן, ושמן הטוב הוא מוח טוב, שמוכן לחכמה, וזהו יורד על הזקן, שזקן הוא שקנה חכמה כידוע (קידושין לב ע"ב):

כנפי הריאה, עליהם נאמר "ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, סוככים בכנפיהם על הכפורת", זו כפורת הלב.

[עב ע"ב] **כנפי ריאה עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת** (שמות כה כ) **דא כפרת**

– מאיר התיקון –

[594] א עי' ע"ח שער אח"ף פרק ה.

[595] עי' ב"ב נח ע"ב, בראש כל מרעין אנא דם, ועי' דברי רבינו משלי לא יא: והנה ראש כל מדות הרעות הוא מדות התאוה, שהיא מביאתו לכל מדות הרעים שבעולם, ובזה יובן מה שארז"ל (ב"ב נח ע"ב) בראש כל מרעין אנא דם, כי הדם הוא הנפש המתאוה, כי תאוה נפשך כו' (דברים יב כ).

[596] עי' ב"ק צב ע"ב: והסירותי מחלה מקרבך ותניא מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה ששמונים ושלשה חלאין יש בה.

[597] עי' לקמן נה ע"א.

הלב:

כנפי ריאה - ר"ל, האומות[598] שהן ב' הערוגות [ש]הן ב' הכרובים: **פורשי כנפים** - הן האונות: **ודא שכינתא כו'** - ר"ל, לכך נאמר בצפון כו', כלומר שהוא בצפון **כד נטלא כו'**:

שלחן זה הלב, ונאמר בו "שלחן בצפון" (ב"ב כה ע"ב), וזו השכינה התחתונה, היא מנורה, כשנוסעת מימין וחכמה שורה עליה, ונאמר בה "הרוצה להחכים ידרים", וכשנוסעת משמאל שהיא גבורה, נקראת שלחן, ונאמר בה הרוצה להעשיר יצפין, ושורה עליה בינה שנאמר בה "ברכת יהו"ה היא תעשיר", וכשנוסעת מהגוף שהיא עמוד האמצעי, נקראת משכן, כלול משניהם.

פתורא דא לבא ואתמר ביה שלחן בצפון ודא שכינתא תתאה איהי מנרתא כד נטלא מימינא ושריא עלה חכמה ואתמר בה הרוצה להחכים ידרים וכד נטלא משמאלא דאיהי גבורה אתקריאת פתורא ואתמר בה הרוצה להעשיר יצפין ושריא עלה בינה דאתמר בה (משלי י כב) ברכת ה' היא תעשיר וכד נטלא מגופא דאיהו עמודא דאמצעיתא אתקריאת משכנא כליל מתרוייהו:

ברכת ה' - דבינה נקראת ברכה כידוע (כח ע"א)[599]:

הכיור וכנו, הם שתי כליות, ובהם שורים שני עמודי אמת. המח עליו נאמר "ופני אריה אל הימין", ושם דולקת המנורה הלב. "ופני שור מהשמאל", ושם שלחן מתוקן, משום שלב הוא בשמאל. על הגוף, נאמר "ופני נשר", ושם המשכן מתוקן, ושכינה שהיא "דמות אחד לארבעתן", והיא ד' של אחד, והיא ארבע הפנים של כל חיה.

כיור וכנו אינון תרין כליין ובהון שריין תרין סמכי קשוט מוחא עליה אתמר (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין ותמן מנרתא דליק לבא ופני שור מהשמאל ותמן פתורא מתתקנא בגין דלבא איהו לשמאלא גופא עליה אתמר ופני נשר ותמן משכנא מתתקנא ושכינתא איהי דמות אחד לארבעתן ואיהי ד' דאחד ואיהי ד' אנפין דכל חיה:

תרין כליין - ש[ב]הן שופכין מי השפע לאמה[600]: **ובהן שריין כו'** - שנצח נקרא מעלה, והוד מטה כנ"ל (טז ע"ב[601]), לכך הכיור על כנו: **ופני אריה** - כמ"ש לקמן (עא ע"א) דאריה הוא ראיה, שהוא באור, וז"ש **ותמן מנרתא דליק**: **ופני שור** - שנאמר (משלי יד ד) ורב תבואות בכח שור, וז"ש **ותמן פתורא כו'**: **ופני נשר** - שנאמר (דברים לב יא) כנשר ירחף כו' בגופא, והוא כדמות המשכן שפרוס מלמעלה[602], וז"ש **ותמן משכנא מתתקנא**: **דמות א' לארבעתן** - כתיב אצל האופנים שהן מסט' דילה, ואצל[603] החיות היא ד' אנפין דכל חיה, שהן דמות א' בכל חיה, והיא דמות אדם חיה הרביעית, וד' אנפין מסט' ד' אותיות הוי"ה, ואדם מסטרא דשמא מפרש, שהיא כלולה מכולם, והוא במשכן, עשר אמות אורך כו', לא הקרשים אלא גובה המשכן מעל הארץ, והקרשים מרכבה לאותו גובה: **ואיהי ד' דאחד** - שא' של אחד הוא כתר עליון, וח' הוא ח' ספירות מחכמה, וד' מלכות משלמת לעשר, לכך קאמר שהיא {טו ע"א} יו"ד אתוון דשמא מפרש[604], וכננד הד' בעצמו אמר ד' אתוון דהוי"ה, והמנורה והשולחן והמשכן וקומה דמשכן הן ד' חיות שם הוי"ה:

משום שבה מאירות ארבע אותיות, שהן

בגין דבה {טו ע"א} ארבע אתוון נהירין

– מאיר התיקון –

[598] עי' לקמן עח ע"א.

[599] עי' ח"ג רכג ע"ב, ועי' שעה"כ ג ע"א: דע כי כל ברוך הוא ביסוד, וצריך לכוין כי זה הברוך הוא ביסוד העליון של חכמה הנק' שביל, ותכוין להמשיך בו השפע ולחברו אח"כ עם היסוד של בינה הנק' נתיב. והנה השביל נק' ברוך, והנתיב נק' ברכה, ושניהם שוין בחשבון אחת.

[600] עי' רע"מ ח"ג רלה ע"א ז"ל: ותרין כוליין האופים דמבשלין הזרע דנחית מן מוחא.

[601] ז"ל: ירכא ימינא ואסתכל לעילא.

[602] כדלעיל ז ע"ב ד"ה כגוונא דא כו'.

[603] עי' לעיל יא ע"ב על כולהו.

[604] עי' לעיל יג ע"ב שזה שם מ"ה.

יהו"ה, והיא "דמות אדם", שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועשר אותיות אלו הן שעור קומה של הגוף הזה, שהוא משכן, ועליהם (ועליו) נאמר "עשר אמות אורך הקרש". "ואמלא אותו רוח אלהי"ם בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה". בחכמה זו י', בתבונה זו ה', ובדעת זה ו', ובכל מלאכה זו ה'.

דאינון יהו"ה ואיהי דמות אדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ועשר אתוון אלין אינון שעור קומה דגופא דא דאיהו משכנא ועלייהו (נ"א ועליה) אתמר (שמות כו טז) עשר אמות ארך הקרש (שם לא ג) ואמלא אותו רוח אלהי"ם בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה בחכמה דא י' בתבונה דא ה' ובדעת דא ו' ובכל מלאכה דא ה':

וז"ש ואמלא אותו כו' - שידע כל האתוון על תיקונן למעבד המשכן על תיקונו:

דבר אחר, "והמשכילים", אלו ארבעת יסודות הגוף. "יזהירו", בהם ארבע חיות, שהן מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל אדם, שפרצופו של אדם ניכר בהם בפני האדם, וזוהי "הכרת פניהם ענתה בם". "כזוהר", זו הנשמה. "ומצדיקי הרבים", באיברי הגוף יהיו מאירים את מזלם, ככוכבים לעולם ועד.

דבר אחר והמשכילים (דניאל יב ג) אלין ארבע יסודין דגופא יזהירו בהון ארבע חיוון דאינון מזל אריה מזל שור מזל נשר מזל אדם דפרצופא דבר נש אשתמודעת בהון באנפוי דבר נש ודא איהו (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה בם כזהר דא נשמתא ומצדיקי הרבים באברין דגופא יהון נהרין מזלייהו ככוכבים לעולם ועד:

ד"א והמשכילים אינון כו' - שבהן הנפש, שתופא דגופא[605] (לעיל יג ע"ד), והן אותיות: **יזהירו כו' - והוא הרוח שבא מהם נקודות[606]: דפרצופא כו'** - כמ"ש בתיקון ע' (קמ ע"ב)[607]: **באברין דגופא** - שהם רבים: **ככוכבי' כו'** - שהן נקודות, כמ"ש (יד ע"א) וז"ש **נהרין מזלייהו**:

דבר אחר "והמשכילים", אלו ארבעת צדדי העולם, "יזהירו", אלו ארבעה מלאכים, שהם מיכא"ל גבריא"ל רפא"ל נוריא"ל. "כזוהר", זה כסא הכבוד.

דבר אחר והמשכילים אלין ארבע סטרי עלמא יזהירו אלין ארבע מלאכיא דאינון מיכא"ל גבריא"ל רפא"ל (נוריא"ל)[32] כזהר דא כרסיא יקרא:

ד"א והמשכילים אילין ד' סטרי כו' - ג"כ נגד ד' יסודין וד' חיות ונשמתא שאמר לעיל בסמוך, והן כנגד נר"ן, אותיות נקודות טעמים, כנ"ל (יג ע"ב) והכל הולך אל מקום א': **אלין ד' מלאכים כו'** - שהם עומדים בארבע רוחות העולם, כמ"ש בזהר (ח"ג קיח ע"ב) ועליהם הכסא: **נוריאל** - צ"ל אוריאל, כי נוריאל הוא על גביהם[608], כמ"ש לקמן בתיקונים (קמח ע"ב) בסוד ארגמ"ן[609]:

דבר אחר, "והמשכילים", אלו השפתים, שנאמר בהם (תפילת נשמת) "ושפתותינו שבח", ובהם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ (ס"י פ"ב מ"ג), שמשמשים בפה בעשרים ושתים אותיות, ובהם חתוך דיבור

דבר אחר והמשכילים (דניאל יב ג) אלין שפוון[610] דאתמר בהון ושפתותינו שבח ובהון אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ דמשמשין בפומא בכ"ב אתוון ובהון חתוך

– מאיר התיקון –

[605] עי' לעיל הערה 542.
[606] צ"ל מהנקודות (לש"ו).
[607] ז"ל: פתח ואמר זה ספר תולדות אדם זה ודאי כליל תרין עשר מזלות דאדם דלעילא דאתמר עלייהו שבטי י"ה עדות לישראל זה ודאי אינון ארבע אנפין דאריה ארבע אנפין דשור ארבע אנפין דנשר דבהון אשתמודעין פרצופין דבני נשא וכלהו אנפין אינון רשימין בארבע אתוון דאינון יהו"ה מאי אדם יו"ד ק"א וא"ו ק"א ועליה אתמר כתפארת אדם.
תרגום: פתח ואמר זה ספר תולדות אדם זה ודאי כולל י"ב מזלות שהאדם למעלה שנאמר עליהם שבטי י"ה עדות לישראל זה ודאי אותם ארבע פנים של האריה, וד' פנים של השור, וד' פנים של הנשר, שבהם נודע פרצופים של בני אדם וכולם פנים הם רשומים בד' אותיות יהו"ה מהו אדם יו"ד ק"א וא"ו ק"א ועליו נאמר כתפארת אדם.
[608] עי' מלואים אות יט.
[609] ר"ת אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל.
[610] דהיינו כל הפה.

התפלה לשבח למלך. ״יזהירו״, אלו העינים שנאמר בהם (תפילת נשמת) ״ועינינו מאירות כשמש וכירח״. שבעת גלדי העין הם, שמאירים בהם שבעה כוכבי לכת ושמש ולבנה, שנאמר בהם ״ועינינו מאירות כשמש וכירח״ (שם), הרי תשעה כדוגמת תשע נקודות התורה, והרי חמה ולבנה בכלל שבעה כוכבים הם, איך מחשיב אותם כתוספת על ז׳. אלא החמה היא נקבה לגבי השמש, הלבנה נקבה לגבי ירח, ושמש וירח הם מאירים לשבעה כוכבי לכת שהם כשבעת גלדי העין, ושמש ולבנה, הרי תשעה. ״בת עין״, עשירית להם, פֵּלָה שכלולה מכלם.

דבורא דצלותא לשבחא למלכא יזהירו אלין עייניו דאתמר בהון ועינינו מאירות כשמש וכירח שבע גלדי עינא[611] **אינון דנהרין בהון שבעה ככבי לכת**[612] **ושמשא וסיהרא דאתמר בהון ועינינו מאירות כשמש וכירח הא תשעה כגוונא דתשע נקודין דאורייתא והא חמה ולבנה בכלל שבעה ככביא אינון איך חשיב לון תוספת על שבע אלא חמה איהי נוקבא לגבי שמשא לבנה נוקבא לגבי ירח ושמש וירח אינון נהרין לשבעה ככבי לכת דאינון כשבע גלדי עינא ושמשא וסיהרא הא תשעה בת עין**[613] **עשירית לון כלה דכלילא מכלהו**[614]:

ד״א כו׳ ושפתותינו שבח - והוא משכיל[615] כמ״ש (תהלים עד א) משכיל לאסף (שם נב-נה) משכיל לדוד, כמה שבחים במשכיל: **ובהון כו׳** - ר״ל, האותיות שנקראו והמשכילים כנ״ל (ד ע״ב), ונותן טעם כאן לשבחא למלכא: **יזהירו כו׳ -** לשון אור, לכן נאמר ועינינו מאירות: **ז׳ גלדי כו׳ -** עכשיו מפרש יזהירו בעיניין, מסט׳ דנקודות: **דאתמר בהון ועינינו כו׳** - ר״ל, ז׳ גלדי עינא מאירות מן האור שבעיניין, כמו ז׳ כוכבים משמש וירח: **אלא חמה כו׳ -** ולכך נאמר חמה ולבנה בה׳, נקבה, ושמש וירח לשון זכר הן, לכך נקרא בפסוק פעם בלשון זכר ופעם בלשון נקבה, כפי הבחינה שמדבר, ואנו רואין החמה והלבנה בכלל ז׳ כוכבי לכת:

״כזוהר הרקיע״, זו אספקלריה המאירה בפני אדם, שממנה תלויים האזנים והעינים וחוטם ופה, שהם מנהיגי הגוף ואיבריו, כמו שהטעמים שהם מנהיגי האותיות והנקודות שבתורה, כמו ששפתים ושנים וחיך ולשון וגרון הם משמשים לאותיות, כך כדוגמא זה כנפי העין ועפעפים של העין ושלשת צבעי העין הם משמשים את העין, והכל נקשר בחמש נקודות כדוגמא זה אֱאֱאָאָ, אותיות ונקודות חמש בתוך חמש, ועליהם נאמר ״ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל״, הרי חמשה. ״טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך, מחוטב עציך עד שואב מימיך״, הרי חמשה אחרים, חמש בתוך חמש, אלה ה״ה, ומהם נתנו עשרת הדברות, זה י׳ ״וכל העם רואים את הקולות״, מצד של ו׳.

כזהר הרקיע דא אספקלריא דנהרא באנפוי דאדם דמינה תליין אודנין ועייניו וחוטמא ופומא דאינון מנהיגי גופא ואברין דיליה כגוונא דטעמי דאינון מנהיגי אתוון ונקודי דאורייתא כמה דשפוון ושינין וחיך ולשון וגרון אינון משמשין לאתוון הכי כגוונא דא כנפי עינא[616] **ועפעפי עינא ותלת גווני דעינא אינון משמשין לעינא וכלא אתקשר בחמש נקודין כגוונא דא אֱאֱאָאָ אתוון ונקודי חמש בגו חמש ועלייהו אתמר** (דברים כט ט) **ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל הא חמשה טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחנך מחטב עצך עד שאב מימיך הא חמש אחרנין חמש לגו חמש אלין ה״ה ומנייהו**

– מאיר התיקון –

[611] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ לו ע״א ד״ה שבעה, שזה מש״כ באד״ר קלו ע״ב ז׳ עייניו שמעידים על מעשה בני אדם. עי׳ לקמן קמט ע״ב וכן דף **קסט ע״ב.**

[612] עי׳ ספר יצירה (פ״ד מ״ז) שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עיניים שתי אזנים שני נקבי האף והפה.

[613] עי׳ לקמן ל סע״ב שהעין היא מלשון עין המים.

[614] שאין לה ניקוד, עי׳ קנא ע״א.

[615] עי׳ לעיל הערה 96.

[616] עי׳ לקמן קמט שכנפי עינא הם עפעפי עינא

	אתייהיבו עשר דברן דא י׳ (שמות כ טו) **וכל העם רואים את** הקולות [עג ע״א] **מסטרא דו׳**[617]:

וכלא אתקשר כו׳ - ר״ל, חמשה אלפין בחמשה המשמשין לפומא, שאלפין הן כלל האותיות[618], וה׳ נקודין הן ה׳ תנועות גדולות, שבהן נכללין כל הנקודות[619], הן ה׳ המשמשין לעין: **חמש לגו חמש** - ר״ל, שראשיכם כו׳, הן המאירין בתוך טפכם, שהן עיני העדה נגד העינים כנ״ל, כמו נקודות בתוך אותיות, והן ב׳ ההי״ן, ה׳ עלאה דנהרא בה׳ תתאה: **ומינייהו כו׳** - ר״ל, מתוך הי׳ דנהיר בב׳ ההי״ן ניתן עשר הדברות, בב׳ לוחות נגד ב׳ ההין, ה׳ דברות על לוח א׳, וכל א׳ מאיר לה׳ מעלות של ישראל, ראשיכם כו׳, והלוח השני {טו ע״ב} טפכם כו׳: **וכל העם בו׳** - קול של עשרת הדברות[620], ו׳ דנפיק מן יו״ד[621], וכן באדם בעיניין ופה הוא כולל כל השם הוי״ה, י״ה בעינים ו״ה בפה, יו״ד בעשר נקודין כנ״ל, ה׳ חמשה דברים המשמשין לעינים כנפי כו׳, ו׳ קול, ה׳ בדיבור בחמשה מוצאות כו׳:

דבר אחר "והמשכילים", אלו בעלי מקרא, "יזהירו", אלה בעלי משנה, שהם בעלי המשנה, ארבעים ותשעה פנים טהור וארבעים ותשעה פנים טמא. ארבעים ותשעה פנים טהור הם ארבעים ותשע אותיות של פרשת היחוד העליונה, שהיא "שמע ישראל" עשרים וחמש אותיות, ועשרים וארבע אותיות של הפרשה השניה של היחוד, שהיא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. עשרים וחמש אותיות שעליהן נאמר "כ״ה תאמר לבית יעקב". ובעשרים וארבע אותיות שכלולים בהם עשרים וארבעה ספרים, שהם כַּ״ד ששואב מאת ים התורה, נאמר בהם "ותגיד לבני ישראל". ומי הוא ששואבים ממנו כ״ד הללו, שהיא שכינה כלולה מעשרים וארבעה ספרי התורה, זה צדיק שהוא נהר שיוצא מעדן העליון, משום שיורד בו ו׳, שהוא בן י״ה.	דבר **אחר** והמשכילים (דניאל יב ג) **אלין מארי** מקרא **יזהירו אלין מארי** משנה **דאינון מארי** מתניתין מ״ט **אנפין** טהור ומ״ט **אנפין טמא** מ״ט **אנפין** טהור **אינון** מ״ט **אתוון** דפרשה **דיחודא עלאה דאיהו שמע ישראל** (דברים ו ד) כ״ה **אתוון** וכ״ד **אתוון** דפרשה **תניינא דיחודא דאיהי** ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כ״ה **אתוון עלייהו אתמר** (שמות יט ג) **כה תאמר לבית יעקב** ובכ״ד **אתוון** דכלילן בהון כ״ד ספרים **דאינון** כ״ד **דשאיב** מן **ימא דאורייתא אתמר** בהון (שם) **ותגיד לבני ישראל ומאי ניהו דשאבין** מניה **האי** כ״ד **דאיהי שכינתא** כלילא מכ״ד ספרי **דאורייתא דא צדיק דאיהו** נהר דנפיק מעדן **עלאה** בגין דנחית ביה ו׳ **דאיהי**[622] בן י״ה:

– מאיר התיקון –

[617] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ א ע״ב הגה״ה וע״י חב״ד שב׳ לוחות שכתובים בהם עשרת הדברות הם או״א ואמירתם היא דעת.

[618] עי׳ דברי רבינו בספר יצירה ו׳ ע״א ז״ל: ואמר ׳יסוד׳ כי התקונין והגוף נברא מהרבה אותיות כמ״ש לקמן פ״ב (משנה ד׳) רל״א שערים, רק שכ״ב אותיות הם יסוד של כל רל״א שערים, כי לכל כ״א שערים אות א׳ הוא יסוד שלו, כמו בכ״ב אותיות עצמן הכלל שלהם כ״א כמנין אהי״ה בינה שממנה יצאו, ואל״ף אינו במנינם רק שרש שלהם, שלכן התחיל התורה בב׳ כידוע. והם יה״ו של השם במספר עם קוצו של יו״ד שהוא שרשם נגד האל״ף כנ״ל, שלכן נקרא אל״ף כידוע, וה׳ אחרונה ה׳ כפולות לכן היא ה״א כפולה בשם.

[619] עי׳ לעיל הערה 343.

[620] עי׳ אריכות לקמן עא ע״ב ובגר״א שם.

[621] עי׳ לקמן סא ע״ב.

[622] נדצ״ל דאיהו שכן הוי״ו רומז לו״ק וז״א, אא״כ כוונתו לספירת בינה. ועי׳ אד״ז (רצ ע״א): שירותא דא אב לכלא אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא בדא (חכמה אב בינה אם דכתיב כי אם לבינה תקרא (משלי ב)) כד אתחברו אולידו ואתפשטת מהימנותא באגדתא דבי רב ייבא סבא הכי תאני מהו בינה אלא כד אתחבר דא בדא, יו״ד בה״א, אתעברת ואפיקת בן, ואולידת ובג״כ בינה אקרי בן י״ה שלימותא דכלא אשתכחו, תרווייהו דמתחברן ובן בגווייהו.

תרגום: זו ההתחלה, אב לכל, אב לכל האבות, נתחברו זה בזה והאירו זה בזה (חכמה אב בינה אם שנאמר "כי אם לבינה תקרא"), וכאשר נתחברו, הולידו, ונתפשטה האמונה. בספר אגדתא של רב ייבא סבא למדנו כך: מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה יו״ד בה״א, ונתעברה והוציאה בן והולידה. ולכך נקראת בינ״ה - ב״ן י״ה, שלימות הכל. נמצא ששניהם נתחברו ובן בתוכם.

ד״א כו׳ מארי מקרא - בעשיה: **מארי משנה -** ביצירה, וכזהר הלכה, כמ״ש לקמן (טו ע״ב), כנגד אותיות נקודות טעמים, נר״ן כנ״ל (יג ע״ב): **דאינון מ״מ מ״ט כו׳ -** הוא ראיה על מארי מתני׳ דהיא ביצירה שהיא מ״ט אנפין כו׳, ומט״ט הוא מ״ט אנפין כו׳, כידוע בסוד מטה הנהפך לנחש (זהר ח״ג רנה ע״א ופע״ח לולב ג): **דיחודא עלאה** - ר״ל, פסוק ראשון: **כה תאמר כו׳** - ר״ל, אמירה שהיא מסט׳ דבינה, שהיא כ״ה, כמ״ש לקמן: **ובכ״ד -** הוא שכינה תתאה כמו שמפרש והולך: **ימא דאורייתא -** בינה כמ״ש לקמן (טו ע״ב): **ותגיד -** דהגדה היא מלכות כמ״ש בתז״ח (ט ע״ג): **ומאי ניהו כו׳** - ר״ל, ומי הוא הנהר ההולך מן הים, שמן הנהר שואבת הכד, ואמר **שהוא צדיק כו׳**: **בגין דנחית כו׳** - ר״ל, אע״ג דהנהר אמרינן לעיל דהוא ת״ת, לכך אמר **בגין כו׳**, וא״כ הוא ג״כ נהר:

ובגלות הסתלק ממנו, ונאמר בו "ונהר יחרב ויבש". "יחרב" בבית ראשון, "ויבש" בבית שני, והוא דך, בעשרים וארבעה ספרים. ועם כל זה שהוא חרב ויבש, נאמר בו "אל ישוב דך נכלם", אל ישוב דך שהוא צדיק, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דך בשכינה שהיא עשרים וארבע אותיות היחוד, עליה נאמר "והמלך שלמה ברוך". ועל אלו עשרים וארבע האותיות נאמר "ושמתי כדכד שמשותיך וכו'". העני הזה הוא ד"ך, ובת זוגו דכ"ה, והיא (והוא) "כד"ה על שכמה", כ"ד ה׳ שהיא חמשה חומשי, תורה והם ה׳ אצבעות, שבהם נאמר "ותמלא כד"ה ותעל".	ובגלותא אסתלק מניה ואתמר ביה (ישעיה יט ה, איוב יד יא) ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ואיהו דך בכ״ד ספרים ועם כל דא דאיהו חרב ויבש אתמר ביה (תהלים עד כא) אל ישוב ד״ך נכלם אל ישוב דך דאיהו צדיק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ד״ך בשכינתא דאיהי כ״ד אתוון דיחודא עליה אתמר והמלך שלמה ברוך (מלכים א׳ ב מה) ועל אלין כ״ד אתוון אתמר (ישעיה נד יב) ושמתי כ״דכ״ד שמשותיך וכו׳ האי עני[623] איהו ד״ך ובת זוגיה דכ״ה ואיהי (בראשית כד טו) כד״ה על שכמה כ״ד ה׳ דאיהי חמשה חומשי {טו ע״ב} תורה ואינון ה׳ אצבעאן דבהון אתמר (שם מז) ותמלא כד״ה ותעל:

אסתלק - ר״ל, ת״ת[624]: **בבית ראשון כו׳ -** שני בתים הן ב׳ ההי״ן, בבית ראשון הוא חרב שאינו הולך לשם, ובבית שני יבש שאין משקה אותה: **אל ישוב כו׳ -** מצאתי[625] שהוא ר״ת אדנ״י, ונ״ל כי היא כלולה מכ״ד ספרים והוא כ״ד צירופי אדנ״י, ור״ת הנ״ל הוא צירוף החמישי, כמ״ש לקמן כדה כ״ד ה׳ כו׳: **דאיהו צדיק כו׳** - ר״ל, טעם למה נקרא דך, ואמר **דך בשכינתא,** ר״ל, כי פסוק שמע ישראל הוא ת״ת, וכ״ה אתוון הן בינה, וברוך כו׳, הוא צדיק, וכ״ד אתוון הן מלכות, וז״ש **ד״ך בשכינתא: והמלך כו׳** - ר״ל, שלמה שהוא יסוד (זח״ח לב ע״ב) הוא ברוך[626], ומביא ראיה שיסוד נק׳ ברוך: **ושמתי כ״ד כ״ד** - ר״ל, צדיק ומלכות, דבגלותא נקראין דך, וז״ש **האי עני כו׳**, ר״ל דך לשון עני: **דכ״ה -** שהיא ה׳ תתאה, ור״ל שהיא דכה מן כ״ד ספרים דשאבין מימא דאורייתא שהוא ה׳ חומשי תורה, וז״ש **ואיהי כדה כו׳**, ר״ל, בפורקנא: **כ״ד ה׳ כו׳ -** ה׳ עלאה הוא ה׳ חומשי תורה, וה׳ תתאה נעשה כדה בזמן ששואבת כ״ד מה׳, וז״ש לעיל **תאמר**, שהתורה היא אמירה, אבל כ״ד ספרים אין בהם מצוה לעשות רק הגדה {טו ע״ג} לכן ותגיד, וז״ש לעיל, **ובכ״ד כו׳ ספרים, אתמר בהון ותגיד: ואינון ה׳ אצבעאן כו׳** - ר״ל, היכן ה׳ מרומז בכד ששואבין, ואמר בה׳ אצבעין, וכן במלכות שהוא ה׳ תתאה, ה׳ אצבעין, כידוע בסוד (מנחות לז ע״א ועי׳ לעיל י ע״ב) יד כהה, ה׳ גבורות, ובה׳ הזה מתמלא ונעשה כדה. וז״ש **ותמלא כדה ותעל**, שאז עלייה לה, כידוע (עי׳ לעיל יד ע״ב):

– מאיר התיקון –

[623] עי׳ מלואים אות ב.

[624] פי׳ ו״ק.

[625] שער רוה״ק עה ע״א יחוד יח.

[626] עי׳ ז״ח (סז ע״א) וז״ל, כתיב, והמלך שלמה ברוך אמאי איקרי הכי אלא והמלך שלמה, מלכא דשלמה דיליה דהא בכמה אתרי כתיב המלך סתם, ולא כתיב המלך שלמה אלא המלך סתם, על בית דוד קאמר המלך שלמה, על מלכא דשלמא דיליה קאמר.

תרגום: כתוב (מלכים א ב) והמלך שלמה ברוך למה נקרא כך אלא והמלך שלמה המלך שהשלום שלו שהרי בכמה מקומות כתוב סתם המלך ולא כתוב המלך שלמה אלא המלך סתם על בית דוד הוא אמר המלך שלמה על המלך שהשלום שלו הוא אמר.

ומאיפה שואבים, מעשרים וחמש אותיות. וסוד הדבר "כ"ה תברכו את בני ישראל", "את" ודאי, במה מתברכת ומתמלאת, באות ו', שהוא כולל שש תיבות היחוד, שהם "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", ובו היא נעשית אות.

ומאין שואבין מכ"ה אתוון ורזא דמלה[627] (במדבר ו כג) **כ"ה תברכו את בני ישראל את ודאי במאי אתברכת ואתמליאת באת ו' דאיהו כליל שית תיבין דיחודא דאינון** (דברים ו ד) **שמע ישראל ה' אלהינ"ו ה' אחד וביה אתעבידת אות:**

את ודאי - ר"ל, מלכות שנקראת את[628], דכלילן בה אתוון מא' עד ת', ולכן פושטין האצבעות שעליהן תשרה הברכה: **באת ו' כו'** - ר"ל, שלכך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אחר שמע ישראל, דכ"ד אתוון שואבין מכ"ה אתוון, וז"ש לעיל **מאין שואבין מכ"ה אתוון, במאי אתמליאת**, ואמר באת ו', שהוא הפסוק שמע ישראל, שהוא ת"ת, ושאיב מצדיק שהוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כנ"ל, ומיניה אתברכת ע"י כ"ה, וזהו ברוך שם כו', וז"ש **במאי אתברכת**, וז"ש לעיל **כה תברכו כו': וביה איתעבידת אות -** שהיא נקראת "את" קודם הברכה כנ"ל, וזה אות ברית:

כ"ה היא האם העליונה, הים של התורה. ו', נהר שיוצא משם, וממנו מתמלאת כ"ד, שהיא שכינה תחתונה, וממנו נשקית בגלות, מה שהיה בהתחלה, היא השקתה ממנו. וסוד הדבר "ותמהר ותרד כדה על ידה ותשקהו", ועליה נאמר "ותאמר שתה אדני", שהוא אדון שלה. "ותכל להשקותו, ותאמר גם לגמלי"ך אשאב", אלו מאתים ארבעים ושמונה תיבות של קריאת שמע, שהם שקולות למאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה, שבהן גמול"י חלב, יונקים, ועתיקי משדים, שנאמר בהם "שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה", והם שני לוחות התורה.

כ"ה איהי אימא עלאה ימא דאורייתא ו' נהר דנפיק מתמן ומניה **אתמליאת כ"ד**[629] **דאיהי שכינתא תתאה ומנה אתשקיא בגלותא מה דהוה בקדמיתא היא אתשקיא מינה ורזא דמלה** (בראשית כד יח) **ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו ועלה אתמר** (שם) **ותאמר שתה אדוני דאיהו אדון דילה** (שם יט) **ותכל להשקותו ותאמר גם לגמלי"ך אשאב אלין** רמ"ח תיבין דקריאת שמע **דאינון שקילין** לרמ"ח פקודין **דאורייתא** דבהון גמול"י חלב ינקין ועתיקי משדים **דאתמר** בהון (שיה"ש ד ה) **שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה ואינון תרי לוחי אורייתא:**

כ"ה איהי אימא כו' - עכשיו מפרש כל מה שסתם למעלה: **ימא דאורייתא -** שממנה ניתנה התורה כידוע (שעה"כ נפ"א פרק ה): **היא אתשקיא מינה** - ר"ל, שהיא היתה שותה קודם לו: **על ידה ותשקהו -** שהיה שותה ע"י: **דאיהו אדון כו'** - ר"ל, ת"ת: **דבהון גמולי חלב כו'** - ר"ל, בעלי מצות אף שאינן בני תורה, והן גמולי חלב[630]: **ועתיקי כו' -** וכן בק"ש, קודם פסוק ראשון שהוא ו' כנ"ל, כנגד בעלי תורה, כי ו' הוא תורה, ואח"כ לגמליך הן רמ"ח תיבות, שהן כנגד רמ"ח איברים דמלכא, רמ"ח פיקודין, גם לגמליך אשאב הן גמולי, בעלי מצות:

כ"ה היא השכינה העליונה, שבה יצאו ישראל ממצרים, כמו שנאמר "כה אמר יהו"ה כחצות הלילה וכו'". היא עשרים וחמש אותיות של היחוד של שחרית, ועשרים וחמש אותיות היחוד של ערבית. "ושמתי כ"דכ"ד שמשותיך". זו שכינה

כ"ה איהי שכינתא עלאה דבה נפקו ישראל ממצרים כמה דאת אמר כה אמר ה' כחצות הלילה וכו' (שמות יא ד) **איהי כ"ה אתוון דיחודא דשחרית וכ"ה אתוון דיחודא**

– מאיר התיקון –

[627] עי' לעיל הערה 63.

[628] עי' ליקוטי תורה וירא: שלח תשלח את האם א"ת אמא תתאה שכוללת אותיות מא' עד ת' האם אמא עילאה.

[629] נ.ב. ומיניה איתשקיא בגלותא כצ"ל וכן הגיה בכ"מ (כסא מלך) אות ע' עוד שם (תיקונים שורה ט') מה דהוי בקדמיתא היא איתשקיא מינה כו' ותורד כדה כו' ותשקיהו, עיין בדברי רבינו בדף נא ע"ד ד"ה סליקת וכן הוא כוונת רבינו כאן בד"ה על ידה (לש"ו).

[630] היינו שהינם בסוד קטנות ולא בסוד גדלות. עי' פת"ש ז"א כג, ועי' לעיל ב ע"א בעלי גדפין.

תחתונה, שהיא כ״ד אותיות היחוד הראשון של שחרית, וכ״ד אותיות היחוד של ערבית.

דערבית ושמתי כ״דכ״ד שמשותיך (ישעיה נד יב) **דא שכינתא תתאה דאיהי כ״ד אתוון דיחודא** קדמאה דשחרית וכ״ד **אתוון דיחודא** דערבית:

כ״ה איהי כו׳ - מביא ראיה כאן שכ״ה הוא שכינתא עילאה, שנאמר כה אמר כו׳, ובבינה יצאו ממצרים, שהיא עלמא דחירו (זהר ח״ב קפ״ו ע״א): **איהי כ״ה כו׳** - ר״ל, שב׳ פעמים כ״ה הוא נ׳ תרעין דחירו דילה, שבהן יצאו ממצרים, נ׳ פעמים יציאת מצרים בתורה (זהר ח״ג רנו ע״ב):

כ״ה כ״ד של שחרית הם ארבעים ותשעה פנים ויש מ״ט פנים למטה מצד של ישראל הקטן שהוא מטטרו״ן, והוא ארבעים ותשעה פנים, ובהם יזהירו בעלי המשנה, שהיא שניה להלכה, השפחה שלו, משום ״כי מרדכי היהודי משנה למלך״, כדוגמא זה משנה, משנה למלך, ובו ״יזהירו״ בעלי המשנה. ״כזוהר הרקיע״ זו הלכה, שהיא קבלה למשה מסיני, וכמה נערות יש לה שהן הלכות פסוקות, שנאמר בהן ״ועלמות אין מספר״, והיא עולה על כולם, זהו שנאמר ״ואת עלית על כלנה״, והיא עם כולם, כמו שבארוהו (ברכות ט ע״א) הלכה כרבים.

כ״ה כ״ד דשחרית אינון מ״ט **אנפין** ואית מ״ט **אנפין** לתתא מסטרא דישראל זוטא דאיהו מטטרו״ן ואיהו מ״ט **אנפין** ובהון יזהירו מארי משנה דאיהי תניינא להלכה שפחה דיליה בגין כי מרדכי היהודי משנה למלך (אסתר י ג) **כגוונא דא** מִשְׁנָה[631] משנה למלך וביה יזהירו מארי מתניתא כזהר הרקיע **דא** הלכה **דאיהי** קבלה למשה מסיני וכמה עולימתא**ן אית** לה דאינון הלכות פסוקות **דאתמר** בהון ועלמות **אין** מספר (שיה״ש ו ח) **ואיהי** סלקא על כלהו הה״ד **ואת** עלית על כלנה (משלי לא כט) **ואיהי** עם כלהו כמה **דאוקמוהו** הלכה כרבים[632]:

כ״ה כ״ד דשחרית כו׳ - וכן דערבית, והן כלולין בת״ת, והן למעלה כולו טהור[633], אבל במט״ט שהוא מרכבה לו, נחלקין למ״ט טמא מ״ט טהור, וז״ש **ואית מ״ט כו׳**: **דאיהו תניינא כו׳** - ר״ל, לכך נקרא משנה: **שפחה דיליה** - ר״ל, לכך נאמר משנה בה׳, נקבה, כמ״ש דמט״ט הוא שני למלך, ומיט״ט[634] הוא משנה למלך שהיא שפחה כו׳: **כגוונא דא משנה** - ר״ל, משנה הוא לשון משנה למלך: **וביה יזהירו כו׳** - ר״ל, במט״ט: **דא הלכה דאיהו קבלה** - ר״ל, שמשנה שאין מורין ממנה, היא ביצירה, והלכות פסוקות של הגמ׳ הוא {טו ע״ד} בבריאה, והלכה למשה מסיני הוא בשכינה[635], וז״ש **הלכה למשה** [**מסיני**] שהיא כלת משה (עי׳ לקמן כח ע״א)[636]: **דאיהי קבלה**

– מאיר התיקון –

[631] עי׳ דברי רבינו תז״ח ז ע״ד: משניות הן לבושי הגלות. ועי׳ שם כד ע״ג לגבי ו״ק שבמשניות.

[632] אולי אפשר לומר כי מכאן רמז לכך שחלק הנסתר בתורה הוא הלכה למעשה רק עבור יחידים ולא לרבים.

[633] עי׳ בזה בדף לז ע״ג באריכות (לש״ו). היינו באצילות, ועי׳ לעיל הערה 52.

[634] עי׳ לקמן טז ע״א שזה בת זוגו של המט״ט.

[635] כלומר שקבלה הוא בסוד מלכות דאצילות. ועי׳ לקמן מג ע״ג, ועי׳ לעיל טו ע״ד בפירוש רבינו ד״ה והא, שזה בסוד כל מדרגת האצילות.

[636] וכן זהר ח״א רלו ע״ב, ועי׳ שער מאמרי רשב״י הנה כנסת ישראל ירמוז לצלע שהיא נקודת י׳ והיא כלת משה כי כמו שיש דעת מלגאו בסוד משה וישראל ות״ת מלבר בסוד יעקב כן יש כלת משה מלגאו והיא כנסת ישראל ומלכות מלבר בסוד שכינה והיא רחל אשת יעקב ולפיכך אמר דשושנה היא כנסת ישראל נקודה פנימית ויש עוד שושנה חיצונה. ועי׳ פת״ש (נתיב פרצופי לאה ורחל פתח יב) ז״ל: ואלו הם ג׳ מקומות של הנוקבא א׳ בפה בדעת בסוד כלת משה בלאה שהוא מקום גילוי הנפלאות ממדרגת ג״ר מאו״א מחו״ב שבו, והוא סוד מ״ש במשה פה אל פה אדבר בו וגו׳, והב׳ אחרים הם בטבור ובעטרת היסוד שהם ברחל בב׳ מדרגות שבה א׳ בסוד פרצוף נגד החזה שהוא בערך תיקונים של הרוח דמ״ה דז״א שבזה שורש התחתונים מתוקן ומסודר כפי מדרגת מ״ה והוא סוד פרצוף שלה, והב׳ בסוד נקודה שלה נגד עטרת היסוד שהוא בערך התחתונים בתחילת עלייתם משפל מדרגתם בסוד ב״ן לבד וכמשי״ת עוד בנתיב שאח״ז. וז״ס שם של י״ב שהוא בג׳ הויות ובכל א׳ ה׳ אחרונה סוד מלכות שבו ה׳ דהוי״ה ראשונה בסוף ג״ר חב״ד שהם יה״ו וה׳ אחרונה בפה מלכות רגל רביעי, וכן בחג״ת נקב הטבור ד׳ בה׳ אחרונה. וכן בנה״י

- ר"ל, שמקובלין איש מפי איש עד משה מסיני[637]: **וכמה עולימתאן** - ר"ל, נערות הראויות לתת כו' (אסתר ב ט), שהן בבריאה[638]: **דאתמר בהון ועלמות אין מספר** - רישא דקרא, ששים המה מלכות, שהן הלכות כמ"ש לקמן: **הה"ד ואת כו'** - רישא דקרא, רבות בנות כו', שהן הלכות פסוקות, שכתוב בהן "אין מספר": **ואיהי עם כלהו** - ר"ל, שע"י נפסק הלכה פסוקה שהיא הלכה: **הלכה כרבים** - שהן נקראו "רבות" כנ"ל:

"ומצדיקי הרבים" בה יהיו "ככוכבים לעולם ועד", ככוכבים ודאי, שאין להם מספר, שכל כוכב וכוכב נקרא עולם אחד, וזהו "ועלמות אין מספר". ואלו העלמות, אל תקרי עלמות, אלא עולמות. ומשום שהצדיקים הם ככוכבים, ולכל אחד יש כוכב, לכן פרשוהו הראשונים (שמ"ר פנ"ב סי' ג) כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו. וכל מי שזכה להלכה אחת, יורש עולם אחד, כל שכן מי שזוכה למסכת אחת, או שתים או לששים, שנאמר בהם "ששים המה מלכות", שכל מסכת היא מלכה בעצמה, אשרי מי שיורש אותה בעולם הזה, שהלכה היא נערת המלכה, שהיא קבלה, אשריהם אותם שעוסקים בשכינה שהיא על כולם, בהלכה, להוציאה מהגלות, שנאמר בה "ובפשעיכם שולחה אמכם", ולהוליכה אל בעלה, שתהיה לה קבלה בזרועותיו, ולקיים בה "שמאלו תחת לראשי וכו'".

ומצדיקי הרבים (דניאל יב ג) בה יהון ככוכבים לעולם ועד ככוכבים ודאי דלית לון חושבנא דכל ככבא וככבא אתקרי עלמא יחידא ודא הוא ועלמות אין מספר (שיה"ש ו ח) ואלין עלמות אל תקרי עלמות אלא עולמות ובגין דצדיקיא אינון ככבים וכל חד אית ליה ככב בגין דא אוקמוהו קדמאין[639] כל צדיק וצדיק אית ליה עולם בפני עצמו [עג ע"ב] וכל מאן דזכה להלכה חד ירית עלמא חד כל שכן מאן דזכה למסכתא חדא או לתרין או לשתין דאתמר בהון ששים המה מלכות (שיה"ש ו ח) דכל מסכתא מטרוניתא איהי בגרמה זכאה איהו מאן דירית לה בהאי עלמא דהלכה עולימא דמטרוניתא דאיהי קבלה זכאין אינון דמשתדלין בשכינתא דאיהי על כלהו בהלכה לאפקא לה מן גלותא דאתמר בה ובפשעיכם שולחה אמכם (ישעיה נ א) ולמיזל לה לגבי בעלה למהוי לה קבלה בדרועוי לקיים בה שמאלו תחת לראשי וכו' (שיה"ש ב ו):

ומצדיקי הרבים - ר"ל, העוסקים בהלכות פסוקות, שנקראו רבים כנ"ל: **בה יהון** - ר"ל, בהלכה למשה מסיני, שהיא עם הרבים כנ"ל, הלכה כרבים: **ככוכבים כו'** - כמו הכוכבים ברקיע, כן יהיו, שהרקיע הוא הלכה למשה מסיני כנ"ל, וז"ש **בה יהון ככוכבים כו'**: **וכל חד אית ליה כו'** - ר"ל, הלכה אחת: **כל צדיק** - שנאמר (דניאל יב ג) ומצדיקי כו' ככוכבים: **דכל מס' מטרוניתא** - ר"ל, הלכה למשה מסיני של מסכתא אחת: **דירית לה בהאי עלמא דהלכה** - ר"ל, מי שזוכה למס' של הלכות פסוקות, זוכה לעולמות של מטרוניתא, וז"ש **עולימא דמטרוניתא**: **זכאין אינון כו'** - ר"ל, בהלכה למשה מסיני: **לאפקא לה כו'** - כמש"ל, דבגלותא משנה שלטא: **ולמיזל לה כו'** - ר"ל, לפיכך נקרא קבלה[640]:

שבגלות משנה שהיא מטטרון שולט, והוא משנה למלך, במקום המלכה, יושב משנה. וזהו "ושפחה כי תירש גברתה". ובימי משה לא שלטה השפחה אלא המלכה, אחרי שמשה מת וירש יהושע, שהוא נער

דבגלותא משנ"ה דאיהי מטטרו"ן שלטא ואיהו משנה למלך באתר דמטרוניתא יתבא משנה ודא איהו ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) וביומוי דמשה לא שלטא שפחה אלא

– מאיר התיקון –

הוי"ה ג' וה' אחרונה בעטרת היסוד מלכות למטה שכל ה' סוד שורש מלכות כוללת כל המדרגות כמו שנתבאר.

[637] עי' הערה הקודמת ואין כאן מציאות של כתב אלא של נשיקין, שהוא בחי' משה רבינו.

[638] עי' לקמן קעב ע"א, ועי' ע"ח שער מו פרק ו.

[639] ז"ל: וכי רואה אדם לחבירו לעוה"ב לא כל צדיק וצדיק הוה ליה עולם בעצמו, שנאמר (קהלת יב) כי הולך האדם אל בית עולמו.

[640] כוונתו שכך הוא מפני שכל מציאותה של חכמה זו הוא רק לקבל. ושמעתי מהגרמ"ש בטעם הדבר, שאי אפשר להבין את החכמה הזו מתוך לימודים של יגיעה [לשונו היתה מתוך י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם] אנושית גרידא אלא יש רק לקבל את הדברים כפי שהם.

במקום המלכות, שלטה השפחה, כמו שנאמר "אני שר צבא יהו"ה עתה באתי".

מטרוניתא לבתר דמית משה וירית יהושע דאיהו נער באתר מלכותא שלטא שפחה כמה דאת אמר (יהושע ה יד) **אני שר צבא** ה' עתה באתי:

וביומי דמשה כו' - דאז היו לומדים הכל בקבלה למשה מסיני, ואז היתה קבלה בדרועוי, לפיכך נקראת הלכה למשה מסיני, דמשה הוא בדרגא [(דחג"ת)] (דת"ת), לפיכך היתה כלת משה[641]: **יהושע דאיהו נער** - ר"ל, דוגמת מט"ט דאקרי נער (זהר ח"א קכו ע"א), וכן איקרי יהושע נער משה בפסוק (שמות לג יא), כדוגמת מט"ט שהוא נער משרת לקב"ה, כידוע בסוד (בראשית כד ב) עבדו זקן ביתו (זהר ח"א קכו ע"ב), כן יהושע נער משה: **שלטא שפחה** - ר"ל, שאז היו צריכין למשניות, כי משנה וגמ' והלכות פסוקות היו בכל דור מימות יהושע, כמ"ש על ריב"ז (סוכה כח ע"א) שלא הניח כו' משנה הלכה גמרא כו': **שר צבא כו' -** שהוא מט"ט, כמ"ש (חגיגה טז ע"א, זהר ח"ג רכט ע"ב) אות הוא בצבא שלו[642]:

והרי בארנו שמטטרו"ן הוא מעשה מרכבה, ועליו נאמר (חגיגה יא ע"ב) אין דורשין במרכבה ביחיד, מה זה "ביחיד", ביחידו של עולם, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. חכם בחכמה, ומבין בבינה, ויודע בדעת, שנאמר בהם "ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת", משום שהוא משכן שהתמלא בשלשת הדרגות הללו.

והא **אוקימנא** מטטרו"ן **איהו** מעשה מרכבה[643] ועליה **אתמר אין** דורשין {טז ע"א} במרכבה ביחיד **מאי** ביחיד **ביחידא** דעלמא **אלא אם** כן היה חכם ומבין מדעתו[644] חכם בחכמה ומבין בבינה ויודע בדעת **דאתמר** בהון (שמות לא ג) **ואמלא אותו** רוח **אלהי"ם** בחכמה בתבונה ובדעת בגין **דאיהו** משכנא **דאתמלי** בתלת דרגין **אלין**:

והא אוקימנא - ר"ל, במקום אחר, שאמר עכשיו משה רבך לא רצה לקבלני[645], שאמר (שמות לג טו) אם אין פניך כו', וכאן כל הד' עולמות מרומזים, מקרא, משנה, הלכה פסוקה, הלכה למשה מסיני[646], שהן בפסוק והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים (דניאל יב ג). ואמר קודם כזהר הרקיע, דמצדיקי הרבים אי אפשר בלתי אותה, שהיא הלכה כרבים[647], וז"ש **ומצדיקי הרבים בה כו'**: **מט"ט איהו כו' -** מפרש גלותא דשכינתא בשפחה כמ"ש לקמן בסמוך: **ביחודא דעלמא -** כמ"ש לקמן, דאין הקב"ה מתיחד בו, דאינו יחודו, כמ"ש לעיל (טו סע"ג), דעליה קאי (בראשית ב כ) לא מצא עזר: {טז ע"א} **אלא א"כ היה כו' -** דע"י מעשה הצדיקים מתבני האי נער ברזא דשמא קדישא, כמ"ש בזהר (ח"ג רכג ע"ב) ואם האדם חכם כו', אז האי נער ג"כ מתמלא בתלת דרגין אלין מסט' דהאי בר נש: **דאתמר בהון ואמלא אותו כו' -** שאז היו ראוים לעשות המשכן, מט"ט, שגם הוא מתמלא בג' דרגין. וז"ש **בגין דאיהו כו'** - ר"ל, מט"ט:

"ובכל מלאכה" זה מעשה בראשית, שכינה תחתונה, שאין דורשים לה במעשה

ובכל מלאכה **דא** מעשה בראשית **שכינתא**

– מאיר התיקון –

[641] עי' לעיל הערה 636.

[642] אות ברית, וצבאות נק' נו"ה (יהל אור שם). יסוד ביניהם בצבאות (יהל אור).

[643] עי' ליקוטי הש"ס מסכת חגיגה וז"ל: מעשה בראשית הם דרושי עולם התוהו שזה הי' בבראשית קודם התיקון. מעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה, ע"כ. אבל לפי כאן משמע שמעשה בראשית נוק' ומעשה מרכבה היא ו"ק.

[644] עי' ב"ע רכז ע"א: חכם ומבין מדעתו שיש בו רזא דחב"ד שהוא סוד המוחין שבאו אחר התיקון והוא רזא דמתקלא כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתים.

[645] עי' ילקוט שמעוני (שמות - פרק כג - רמז שנט) אבל יהושע ראה את המלאך ונפל על פניו, מה אמר לו הלנו אתה אם לצרינו. כיון שאמר לו כן התחיל צועק מתחת צפרני רגליו שנאמר ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי הרי שני פעמים באתי להנחיל את ישראל. אני הוא שבאתי בימי משה רבך ודחה אותי ועתה באתי, ויפל יהושע ראה אותו ונפל על פניו, אבל משה ראה אותו ודחה אותו, אמר הקב"ה הנה אנכי שולח מלאך לפניך, לכל מי שמשמר את התורה כיוצא בך. ועי' לעיל טו ע"ב עתה באתי, וגר"א שם.

[646] דהיינו אצילות, וזה תורה דאצילות, קבלה עי' לקמן הערה 694.

[647] עי' לעיל ד"ה הלכה כרבים.

בראשית בשנים, אלא ביחוד של העולם, המרכב"ה שלה, הוא מטטרו"ן, גוף השכינה.

תתאה דאין דורשין לה בעובדא דבראשית בשנים אלא ביחודא דעלמא מרכב"ה דילה איהו מטטרו"ן גוף שכינתא:

ובכל מלאכה דא כו' - מפרש סוף הפסוק דלעיל, שנתמלא בכל מלאכה כו', ואמר "ובכל"[648], משום דאיהי כלילא דתלת דרגין כנ"ל, **ומשכנא דאתמלי כו', הוא דמתלבשא ביה ההיא דאיהי כלילא** כמ"ש לקמן, ואז דורשין ביחיד, דאז הקב"ה מתייחד בו, בשכינתיה כמ"ש לקמן. וז"ש **דאין דורשין לה כו'** - ר"ל, דבה מתייחד הקב"ה כמ"ש לקמן, והוא מרכבה דילה ומתייחד בו, וז"ש **מרכבה דילה כו'**: **גוף שכינתא** - ר"ל, שכינה נפש והקב"ה נשמה, והנשמה בלתי הנפש אינו מתייחד בגוף כמ"ש לקמן:

ושכינה היא נקראת [שם] מ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, משום שהיא הכלל של עשר ספירות, הרכב שלה מטטרו"ן, שעליו נאמר "רכב אלהי"ם רבותים אלפי שנא"ן". מה זה שנא"ן, שור, נשר, אריה, אדם. וזהו סוד המרכבה, רכ"ב מ"ה ודאי.

ושכינתא איהי מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתקריאת בגין דאיהי כללא דעשר ספירן רכב דילה מטטרו"ן עליה אתמר (תהלים סח יח) רכב אלהי"ם רבותים אלפי שנאן מאי שנא"ן שור נשר אריה אדם ודא איהו סוד מרכב"ה רכ"ב מ"ה ודאי:

ושכינתא איהי כו' - ר"ל, למה נקרא מרכבה: **איהי מ"ה כו'** - כמ"ש לעיל (טו ע"א) **דאיהי דמות אדם כו'**: **רכב אלהים** - ר"ל, שכינה שנקראת אלהים[649]: **רבותים אלפי** - ר"ל, כ"ב אלפים, שאז שכינה שורה, כמ"ש בגמ' (יבמות סד ע"א) שאין השכינה שורה פחות מב' רבבות וב' אלפים, וכן במט"ט כנ"ל, והטעם, דשכינה כלילא מכ"ב אתוון כנ"ל (טו ע"ג ד"ה את ודאי): **אדם** - הוא נ' פשוטה כמ"ש בזהר (ח"ג סו ע"ב):

ומטטרו"ן הוא ארון, גוף לתורה שבכתב, שהוא עמוד האמצעי, והוא שלחן, שלחן השכינה, שהיא ל"ב, שנאמר בה (ברכות סא ע"ב) ל"ב מבין, והוא לשמאל. ולכן אמרו בעלי המשנה (ב"ב כה ע"ב) שלחן בצפון.

ומטטרו"ן איהו ארון גופא לאורייתא דבכתב דאיהו עמודא דאמצעיתא ואיהו שלחן פתורא דשכינתא דאיהי ל"ב[650] דאתמר ביה ל"ב מבין ואיהו לשמאלא ובגין דא אמרו מארי מתניתין שלחן בצפון:

ומט"ט איהו כו' - מפרש איך הוא רכב דילה בד' חיות שהן חג"ת, ואיהי כלולה מכולם: **איהו ארון כו'** - ר"ל, שהוא משכן תתאה עם כל הכלים: **דאיהי לב** - כאן אמר לב, דארון הוא עמודא דאמצעיתא:

והוא מנורה, אש דולקת, מצד השכינה, שנאמר בה "נר יהו"ה". וצריך להיות לימין שיקבל שמן. ולכן, מנורה בדרום. זהו כלי לקבל פתילה ושמן ואור. פתילה שכינה, השמן שלה צדיק, שמן כתית, האור שלה עמוד האמצעי. כדוגמא זה, הנפש שהיא שותף הגוף, היא פתילה. הרוח, זה השמן. האור, זו הנשמה. הכלי זה הגוף, הוא עבד, והוא רכב לשלשת הצדדים הללו, שהם קשר של יחוד אחד, שהם "נר יהו"ה נשמת אדם".

ואיהו מנורה נור דליק מסטרא דשכינתא דאתמר בה (משלי כ כז) נר ה' וצריך למהוי לימינא לקבלא משחא ובגין דא מנורה בדרום דא איהו מאנא לקבלא פתילה ומשחא ונהורא פתילה שכינה משחא דילה צדיק שמן כתית נהורא דילה עמודא דאמצעיתא כגוונא דא נפשא דאיהי שתופא דגופא[651] איהי פתילה רוח דא משחא נהורא דא נשמתא מאנא דא גופא איהו עבד ואיהו רכב לתלת סטרין אלין דאינון קיטורא דיחודא חדא דאינון נר ה'

– מאיר התיקון –

[648] צ"ע אם כוונתו למידה "בכל".
[649] עי' לעיל הערה 545.
[650] נדצ"ל לב.
[651] עי' לעיל הערה 542.

נשמת אדם:

נור דליק - ר״ל, דמנורה הוא אותיות נור מה: **וצריך למהוי כו׳ -** וכן מ״ש (יד ע״ב) **לב מבין ואיהו כו׳**, הכל נתפרש לעיל: **שמן כתית** - ר״ל, זרע קודש, הבא ממוח, והוא ע״י כתישה בצדיק, כמ״ש בזהר (ח״ג רמז ע״ב)[652], וזהו כתית: **נהורא דילה עמודא דאמצעיתא -** כמ״ש לעיל (כ ע״ב) **דאנהיר בגוונין דילה**: **ואיהו רכב כו׳ -** כמו שאי אפשר האור במנורה בלא שמן, כן הקב״ה אינו מתייחד בההוא עבד בלא שכינתיה: **דאינון נר -** ר״ת נפש רוח ועם נשמה, הן נר״ן:

ועבד זה, הוא כנוי לכל השמות, שנוי לכל השמות, ובו מרכיבים כל האילנות העליונים מצד של טוב.

והאי עבד איהו כנויא לכל שמהן שנוי לכל שמהן וביה מרכיבין כל אילנין עלאין מסטרא דטוב:

איהו כינוי כו׳ שנוי כו׳ - כמ״ש לקמן (טז ע״ב) שבו מחליפין אותיות של השמות ומרכיבין[653], וז״ש **וביה מרכיבין כו׳** - ור״ל, דלכך נקרא מרכבה:

המרכבות של צד הרע, עליהם נאמר (חגיגה יא ע״ב) ״ולא בעריות בשלשה״. מה זה עריות, סמא״ל ונח״ש. צריך שלא יהיה בשלשה, שהם: משחי״ת, א״ף, וחמ״ה, להיות שלישי ביניהם, שלא מתקשרים בהם, אלא שיהיו שניהם בפירוד. ולכן אין דורשין בעריות בשלשה, ובמעשה בראשית בשנים, שלא יעשו פרוד, אלא ביחיד, שהוא יחוד אחד.

מרכבות דסטרא דרע עלייהו אתמר ולא בעריות בשלשה מאי עריות סמא״ל ונחש לא צריך למהוי בשלשה דאינון משחי״ת א״ף וחימ״ה[654] למהוי תליתאה בינייהו דלא מתקשרין בהון אלא דיהון תרוייהו בפרודא ובגין דא אין דורשין בעריות בתלתא ועובדא דבראשית בהפוכא אין דורשין במעשה

– מאיר התיקון –

[652] עי׳ מלואים אות עה.

[653] עי׳ יהל אור ח״א יג ע״ב ז״ל: וכל השמות אינן כתובים בתורה בפירוש רק אותן שבאצילות וכן כל הכינויים שנק׳ בהם הקב״ה הן בלבושין וכנפים שבאצילות ששם יחוד שמו ית׳.
כשאין זווג למעלה בז״א דאצילות, יורד הז״א ביצירה ומתלבש במט״ט, ושם מזדווג בנוק׳ ונקרא מט״ט אז בשם מיט״ט בתוספת י׳, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף טז) בארוכה עש״ה ודברי רבינו שם, והנה נמשך אז כל השפע וההנהגה על ידו, וכנ״ל דכל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. ואין הכוונה ח״ו שהוא המנהיג, אלא שהזו״ן מתלבשים בו ומתייחדים שם ונמשך ההנהגה על ידו, וכמו שמבואר כ״ז בפרדס שער אבי״ע פ׳ ד׳ ה׳, ובפע״ח (בסוף הקדמה בד״ה עשר ספירות) ע״ש. והנה על היחוד הזה כאשר מתלבשים בו הזו״ן ומתייחדים שם, הנה נאמר על זה כי הנה ה׳ יוצא ממקומו (ישעיה כו כא), כי אז הוא כביכול לבר מאתריה ונשתנה בו, וכמ״ש בתיקונים (קיז ע״ב (ועי״ש דברי רבינו ד״ה שינוי השם) ושם צח ע״א) וכן ברע״מ (פ׳ תצא רפא ע״א) ע״ש. והנה נאמר על זה ג״כ אל תמר בו אל תמירוני בו, כי גם אפי׳ כשיורדים בו הזו״ן ומתלבשים בו ומתייחדים שם כנז׳, הנה אינם מתייחדים עמו להעשות עמו לחד, אלא הוא עומד לעולם במדרגתו שהוא רק המלאך מיט״ט לבד, והוא לעולם רק במדרגת בי״ע, אשר הקב״ה אינו מתייחד שם להעשות עמהם לחד כלל (דע״ה ח״א נג ע״ד).
ועכ״פ הוא כי המטה משה הוא לעולם בסוד מט״ט, אלא שהן המטה והן מט״ט הם לפעמים בסוד עץ החיים ולפעמים בסוד עץ הדעת, ומט״ט כשהוא בסוד עץ החיים נקרא מיט״ט בתוספת י׳ וכנ״ל מתיקונים (דף מו ע״ב), [אמנם כי בהקדמת תיקונים (דף טז סע״א) שם משמע להיפך.] ועי׳ בדברי הרב שער סדר אבי״ע (פ״ו). אך מצאתי בספר קהלת יעקב להגאון בעל מלא הרועים ערך מט״ט, שאמר שם כי מיט״ט בתוספת י׳ הוא לפעמים למעליותא ולפעמים הוא לגריעותא, כ״כ שם בשם עמק המלך (דע״ה ח״ב קכח ע״ד).
ועי׳ שער מז פרק ו: נשמה דז״א דיצירה הוא מטטרו״ן, והרוח שלו הוא סנדלפו״ן, ונפש שלו הוא מיטטרו״ן בתוס׳ יו״ד.

[654] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ כג ע״ב ד״ה ואמר תלת ז״ל: ואמר תלת שלהובין כו׳ - הוא עשן ואש וגחלי אש, שכנגדן הן אף וחמה ומשחית, שכולן הן באף, וכולן הן בפסוק (תהלים יח ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו, ואע״ג דכתיב מפיו עקרא דרוגזא בחוטמא, כמ״ש בא״ז (רפט ע״א) חוטמא דז״א כמה דאוקימנא עד גו רחמי, ושם (דף רצד ע״א) חוטמא דז״א תקונא עד וכלא בז״א אתמר, ובא״ר (דף קל ע״ב) חוטמא דז״א כתיב עד מההוא אשא, וכן (קלז ע״ב וקלח ע״א) חוטמא דז״א בחוטמא עד כלא בז״א אתמר, ובפ׳ משפטים (קכב ע״ב) חוטמא עד ריח הניחוח.

ולכן, לא יאכל אדם שנים ולא ישתה שנים (פסחים קי ע״א).

בראשית בשנים דלא יעבדון פרודא אלא ביחיד דאיהו יחודא חד ובגין דא לא יאכל אדם תרי ולא ישתה תרי[655]:

{טז ע״ב} **מרכבות דסט׳ כו׳** - עכשיו מתחיל לפרש המתני׳ דאין דורשין: **עלייהו אתמר כו׳** - דמרכבה דס״א הוא לעומת הקדושה ג״כ עיקרן ג׳ כמו בקדושה, כמו שמפרש והולך: **דאינון כו׳** - והן המרכבה דס״א, ועון הוא לעומת חיה הרביעית דכלילא כנ״ל, והן בפסוק והוא רחום שאומרים קודם ערבית[656], שאז שליטה דידהו, ואומרים יכפר כו׳: **למהוי תליתאה** - ר״ל, שלא יהיו הג׳ מרכבה להם[657] דוגמת עבד בשלשה חיות לקב״ה ושכינתיה, וידוע דאין זיווג בלתי שלישי, אמצעי ביניהם[658], וז״ש **דיהון תרווייהו בפירודא: ובגין דא לא כו׳** - דתרי אינון בס״א כנ״ל:

ולא במרכבה ביחיד, משום שיחיד אין לו שיתוף שהוא מטטרו״ן. כדוגמת הנשמה אין לה שתוף בגוף. ולמה אמר (חגיגה יא ע״ב) ״אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו״, כאן משמע שיש לו מרכבה למעלה לקדוש ברוך הוא, שהיא מלאכה שלו, ומהי, אותה שכלולה מחכמה בינה ודעת, שהם יה״ו. המלאכה של שלש אותיות, היא ה׳, שכינה תחתונה, השלמות של שלש אותיות, עליה נאמר ״ותכל כל עבודת משכן וגו״, והיא ה׳ של היום הששי (עי׳ שבת פח ע״א). ולכן, אף על גב שאומרים אין דורשים במרכבה ביחיד, חזר ואמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, שודאי באלה השלש דורשים במרכבה ביחיד, ובלא אלו השלש, אינו יחוד שלו, וזהו סוד שהקדוש ברוך הוא למעלה אחד עם שכינתו.

ולא במרכבה ביחיד בגין דיחיד לית ליה שתוף דאיהו מטטרו״ן כגוונא דנשמתא דלית לה שתוף בגופא ואמאי אמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו[659] **הכא משמע דאית ליה מרכבה לעילא לקודשא בריך הוא דאיהו מלאכה דיליה ומאי איהי ההיא דאיהי כלילא מחכמה ובינה ודעת דאינון יה״ו מלאכה דתלת אתוון** [עד ע״א] **איהי ה׳ שכינתא תתאה שלימו דתלת אתוון עלה אתמר** (שמות לט לב) **ותכל כל עבודת משכן וגו׳ ואיהי ה׳ דיום הששי ובגין דא אף על גב דאמרינן אין דורשין במרכבה ביחיד חזר ואמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו דודאי באלין תלת דורשין במרכבה ביחיד ובלא אלין תלת לאו איהו יחודא דיליה ודא איהו רזא דאיהו קודשא בריך הוא לעילא חד בשכינתיה:**

– מאיר התיקון –

[655] עי׳ פסחים (דף קי ע״א) תנא עשרה כוסות תיקנו חכמים בבית האבל ואי סלקא דעתך עשרה כוסות יש בהן משום זוגות היכי קיימי רבנן ותקנו מילתא דאתי לידי סכנה אבל תמניא יש בהן משום זוגות.

[656] עי׳ זהר ח״ב קל ע״א.

[657] עי׳ אד״ר קלה ע״א וימלוך באדום בלע בן בעור וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין מתקטרין תמן ותליין מתמן בלע בן בעור, עכ״ל. ועי׳ זהר ח״ב קג ע״א, אל אחר אסתרס לא עביד פרין. הקשו האחרונים בזה א״כ מהיכן נמשך הפריה ורביה לאו״ה, אך לא קשה כלל, כי ע״י החטא הנה נמשך להזו״ן דקליפה מאור התיקון ג״כ, שהוא אור הדעת, ועי״ז נשלמו הם למעבד תולדין ופירין ג״כ (דע״ה ח״ב ט ע״ב), אֶלו שהיה עביד תולדות, היו מטשטשין את העולם [כמש״כ בב״ב עד ע״ב על הלויתן נחש בריח ונחש עקלתון] (דע״ה ח״ב ס ע״ג), עי׳ לעיל סה רע״א: אמר רבי אבא כד מזדווגי כחדא לא יכלי בני עלמא למיקם בהו ועל דא כתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב י) יחדיו דייקא (דע״ה ח״ב קג ע״ג), ועי׳ יהל אור ח״ג ח ע״ג: חשך ג׳ קלי׳ שור חמור כלב, ומהן באה שכח״ה וכו׳ ושור וחמור הן ב׳ מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני, שהן עשו וישמעאל, סם ונחש, וכו׳ וכלב בו שניהם כח הכעסני ברוח שבא מהגאוה רוח גבוה וכו׳.

[658] עי׳ נדה לא ע״א, תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין והקדוש ברוך הוא נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ובינה והשכל.

עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ב ע״א ד״ה וכן התחלת וז״ל: ע״ס והן שלשה והשלשה עיקרן הן שנים זו״נ כי היסוד אינו רק להכריע ולכן הוא כולו טמיר.

[659] עי׳ לעיל הערה 644.

כגוונא דנשמתא כו' - שהנשמה בלא הנפש א"א להיות כלל בגוף, ואינה מראה כחותיה, וז"ש לקמן, **בלא שכינתיה אשתני ביה: דאית ליה מרכבה כו'** - ר"ל, שמט"ט אית לו (בו) דבר שהוא מרכבה אמיתית לקב"ה, והיא השכינה, כמו שמפרש והולך: **דאיהו מלאכה דיליה** - ר"ל, השכינה הכלולה מחב"ד, ולכך נאמר לעיל בחכמה כו' ובכל מלאכה: **שלימו דתלת אתוון -** שבה נשלם השם[660] כמ"ש לקמן, ובה אתקרי הוי"ה בשלימו: **עלה אתמר ותכל כו' -** שבה נשלם השם: **ואיהו ה' כו' -** ששת ימי בראשית הוא ת"ת, שכלול מיה"ו, וה' דהששי משלמת, שאז ויכולו כו', כי המשכן ומעשה בראשית בגוונא חדא, כנ"ל (יד ע"א): **ובלא אלין כו'** - ר"ל, כשאין במט"ט ג' דברים הנ"ל, שהיא השכינה: **קב"ה לעילא** - ר"ל, במרכבה עליונה שהיא שכינתיה, וז"ש **חד בשכינתיה:**

וכשהוא למטה במטטרו"ן בלי שכינתו, משתנה בו (ממנו), ולכן אמר אלישע, אחר, (חגיגה טו ע"א) שמא חס ושלום יש שתי רשויות, ולכן אמר (סנהדרין לח ע"ב) אל תמירני בו, "כי שמי בקרבו". משום שמטטרו"ן הוא שני למלך, וכשהיא, השכינה בלי בעלה, נקרא המלאך הזה משנה לה, ומשתנית שלא נודע בה החיילות ומה שהיא מלכה, ובמה היא מתכסית, באותה שנקראת אמה.

וכד איהו לתתא במטטרו"ן בלא שכינתיה אשתני ביה ובגין דא אמר אלישע אחר שמא חס ושלום שתי רשויות יש ובגין דא אמר אל תמירני[661] בו כי שמי בקרבו (שמות כג כא) בגין דמטטרו"ן איהו שני למלך וכד איהי שכינתא בלא בעלה אתקרי האי מלאך משנה לה ואשתניאת דלא אשתמודעין בה חיילין ומה דאיהי מטרוניתא ובמאי היא מתכסא בההיא דאתקריאת אמה:

שמא ח"ו כו' - שראה דאשתני, והוא היה מקובל דאיהו כדוגמת הקב"ה ששמו כשם רבו[662], לכך טעה כו': **אל תמירני** - ר"ל, דלא אשתני ביה[663]: **כי שמי בקרבו -** הוא השכינה: **בגין דמט"ט** - ר"ל, מה שאמר [לעיל] **וכד איהו לתתא כו': ומה דאיהי מטרוניתא** - ר"ל, שהיא בגלות ואינה מולכת, **שאז** (משלי ל כג) **שפחה תירש כו':**

וזהו שאמר הפסוק "וכי ימכר איש את בתו לאמה", "איש", זה הקדוש ברוך הוא. "בתו", זו שכינה. "לאמה", בת זוגו של מטטרו"ן, שהיא מיטטרו"ן בתוספת יו"ד, ששפחה רעה היא אמה של ערב רב. ומשום אותה שפחה רעה ובניה, לא מוכרים בה,

ודא הוא דאמר קרא (שמות כא ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה איש דא קודשא בריך הוא בתו דא שכינתא לאמה בת זוגיה דמטטרו"ן דאיהי מיטטרו"ן בתוספת יו"ד[664] דשפחה בישא היא אמה[665] דערב רב ובגין דההיא

– מאיר התיקון –

[660] עי' זהר ח"א מט ע"ב: לזאת יקרא אשה שלימו דכלא.

[661] ז"ל: אמר ליה זהו מטטרון ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו אי הכי ניפלחו ליה כתיב אל תמר בו אל תמירני בו אם כן לא ישא לפשעכם למה לי אמר ליה הימנותא בידן דאפילו בפרוונקא נמי לא.

[662] עי' זהר ח"ג רכו ע"ב: והוא"ו מתייחד עם כל ארבע חיות ואשלים לעילא אשלים לתתא עמודא דאמצעיתא איהו מטטרון לאשלמא לעילא כגוונא דתפארת שמיה כשם רביה בצלמו כדמותו אתברי דאיהו כליל כל דרגין מעילא לתתא ומתתא לעילא ואיהו אחיד באמצעיתא הה"ד והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה.
תרגום: והוא"ו מתייחד עם כל ארבע חיות ומשלים למעלה, משלים למטה, עמוד האמצעי הוא מטטרון להשלים למעלה כדוגמת התפארת, שמו כשם רבו, בצלמו כדמותו נברא, שהוא כולל כל הדרגות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ואחוז הוא באמצע, זהו שכתוב "והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה".
ועי' מלואים אות כ.

[663] עי' קיז ע"ג ד"ה שינוי השם (לש"ו), ז"ל: **שינוי השם דא כו' -** דהוא במט"ט דביה כל התמורות והשינויים וזהו שינוי השם דהשם הוי"ה עצמו נשתנה בו ומ"מ קב"ה דאיהו מלגאו לא נשתנה כמש"ל וז"ש אל תמירני בו.

[664] עי' לעיל הערה 653.

[665] נ"א "אימא" וכן הוא בד"א (לש"ו).

היא מכוסה בעבד שלה, כמו הנשמה בגוף.

שפחה בישא ובנהא לא ישתמודעין בה איהי מתכסיא בעבדא דילה כנשמתא בגופא:

היא אמה כו' - ר"ל, דלכך נקראת אמה: **ובנהא** - ר"ל, האומות (שהיו) [ש]משעבדין בישראל, ואין חוששין לה: **איהי מתכסיא כו'** - ר"ל, בגאולת מצרים, אע"ג דלא נפקא מהאי גופא, מ"מ יצאה ממנה ומתכסיא בעבדא, שאז הכירו הכל כחה, כמ"ש (שמות ז יז) **בזאת תדע כו'**: **כנשמתא בגופא** - ר"ל, כמו הנשמה {טז ע"ג} בגוף, אעפ"י שאינה נראית מ"מ ניכר כחה, אעפ"י דמתכסיא בעצמה:

ובגלות הראשונה, שִׁבת המלך לא חזרה למלכותה, ולא יצאה מאותו הגוף, לא יצאה חפשית, ובגללה נאמר בהם "עבדים היינו לפרעה במצרים", משום שהיו תחת רשות אותו עבד, לכן אמר פרעה במקום הזה "לא ידעתי את יהו"ה וגם את ישראל לא אשלח". ולכן יצאו במנוסה, כעבד שאין לו כתב שחרור וברח מאדונו.

ובגלותא קדמאה דלא חזרת למלכותהא ברתא דמלכא ולא נפקת {טז ע"ב} מההוא גופא לא נפקת חפשית ובגינהא אתמר בהון (דברים ו כא) עבדים היינו לפרעה במצרים בגין דהוו תחות רשו דההוא עבד ובגין דא אמר פרעה בהאי אתר (שמות ה ב) לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח ובגין דא נפקו במנוסה כעבדא דלית ליה כתב חירו וברח מרבוניה:

ובגינהא אתמר כו' - ר"ל, שהיתה מתלבשת באמה, וזהו שנאמר מבית עבדים, ולכך היו עבדים, וז"ש עבדים היינו כו': **ובגין דא כו'** - ר"ל, שאמר לעיל (טז ע"א) **דבה בנהא לא אשתמודעין**: **ובג"ד נפקו כו'** - ר"ל, בגין דלא נפקת מהאי גופא אע"ג שניכרת בו כנ"ל, **מ"מ נפקו כו'** דהוא עבד:

אבל בגאולה האחרונה, לא יוצאת הבת בעבד הזה כמו שפחה אלא בקדוש ברוך הוא, משום שתורה שהוא חרות שהוא עמה בגלות האחרונה, הוא החרות שלה, מה שלא היה כך בגאולה הראשונה, שלא היתה לה ולבניה תורה שהיא חרות, שתורה היא ודאי חרות במלכות שלה, בכבוד שלה, זהו שנאמר "יקרה היא מפנינים", ולכן "לא תצא כצאת העבדים". וזה שאמר "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון, כי הלך לפניכם יהו"ה", יהו"ה ודאי הוא יקים אותם מהעפר, והוא מאיר על פניהם של ישראל, ובו נודעים כל העולמות שהם "זרע ברך ה'".

אבל בפורקנא בתראה לא נפקת ברתא בהאי עבדא כשפחה אלא בקודשא בריך הוא בגין דאורייתא (דאיהי)[33] חירו (איהי)[34] עמה בגלותא בתראה (דאיהי)[35] חירו דילה מה דלא הוה הכי בגלותא קדמאה דלא הוה לה ולבנהא אורייתא דאיהי חירו דאורייתא ודאי איהו חירו במלכותא דילה ביקרא דילה הה"ד (משלי ג טו) יקרה[666] היא מפנינים ובגין דא (שמות כא ז) לא תצא כצאת העבדים ודא הוא דאמר (ישעיה נב יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' יהו"ה ודאי איהו יוקים לון מעפרא ואיהו נהיר על אנפוי דישראל וביה אשתמודעין כל עלמין דאינון זרע ברך ה' (שם סא ט):

חירו דאורייתא - כמ"ש (עירובין נד ע"א) חרות כו'[667]: **חירו במלכותא** - שאז מל' יהיה בחירות, וכן של ישרים[668] למטה: **הה"ד יקרה היא כו'** - ר"ל, באורייתא היא יקרה: **ואיהו נהיר כו'** -

– מאיר התיקון –

[666] עי' דברי רבינו תז"ח טז ע"א: **יקרא דיליה יקרה כו'** - מביא ראיה שהיא נקראת כבוד שנאמר יקרה היא.

[667] ז"ל: ואמר רבי (אליעזר) [אלעזר] מאי דכתיב חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות, ועי' עוד זהר חלק ב דף קפג ע"א.

[668] נדצ"ל ישראל.

כמ״ש (דברים כח י) **וראו כל כו׳ כי שם כו׳**, כמו הנשמה בגוף אינה נראית רק כשמתפשטת, כן השם אחר שיתפשט מהאי גופא וישרה בישראל, שלא ע״י מט״ט:

ויתפשט הקדוש ברוך הוא מכל הכנויים ומרכבות של מטטרו״ן, שהם כוז״ו במוכס״ז כוז״ו, מצפ״ץ. ונאמר בו ״ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך״, באותו זמן, כי ״עין בעין יראו בשוב יהו״ה ציון״. ויתפשט ממרכבות שלמטה, ויתלבש במרכבה שלו, שהיא אדנ״י, שם המרכבה, הוא יהו״ה. כנוי זה אלהי״ם שעולה לחשבון אהי״ה אדנ״י, והוא כנוי של שני השמות הללו, ובו הם מתכסים.

ואתפשט קודשא בריך הוא מכל כנויין ומרכבות דמטטרו״ן דאינון כוז״ו במוכס״ז כוז״ו מצפ״ץ ואתמר ביה[669] (ישעיה ל כ) **ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך בההיא זמנא כי עין בעין יראו בשוב ה׳ ציון** (שם נב ח) **ואתפשט ממרכבות דלתתא ואתלבש**[36] **במרכבה דיליה דאיהי אדנ״י שם המרכבה דא יהו״ה כנו״י דא אלהי״ם דסליק לחושבן אהי״ה אדנ״י ואיהו כנוי דתרין שמהן אלין וביה אתכסיין:**

דאינון כוז״ו כו׳ - הוא כינויו באותיות המאוחרות: **מצפ״ץ** - הוא מרכבה בחילוף א״ת ב״ש, ואז השם מתכסה בהעלם בהן, והן הכנפים שמכסין את השם, וזהו (תהלים צא ד) ״ותחת כנפיו כו׳״, אבל אז יתפשט, וז״ש, **ולא יכנף כו׳**: **ויתלבש במרכבה כו׳** - ר״ל, שהשם הוא הוי״ה, והמרכבה אדנ״י. ובמט״ט היא כוז״ו, שהוא עם הוי״ה בגימ׳ אדנ״י. וכינויו אלהים. ובמט״ט מצפ״ץ שהוא גימ׳ ש׳, כמנין אלהים דיודי״ן, ואז יהיו הכנויין ומרכבה, הכל שמות התורה שאינן נמחקין, שהן בספירות[670]:

אהי״ה הוא יה״ו, ו׳ שהוא כלל של ששה צדדים, שבהם חותם ששה צדדים, והם: יה״ו, הו״י, וה״י, וי״ה, הי״ו, יו״ה. יה״ו נוטל לו ימין שהוא חסד, וחותם בו לחכמה, ובו הרוצה להחכים ידרים (ב״ב כה ע״ב). הו״י נוטל לשמאל שהוא גבורה, וחותם בו לעושר, ובו הרוצה להעשיר יצפין. וה״י פנה למזרח, ונוטל לו עמוד האמצעי, וחותם בו בנים. וי״ה נוטל לו ירך ימין, ומסתכל בו למעלה, וחותם בו חיים. הי״ו נוטל לו ירך שמאל, ומסתכל למטה, וחותם בו מזונות, מסתכל

אהי״ה איהו יה״ו ו׳ איהו כללא דשית סטרין דבהון חתים שית סטרין ואינון יה״ו הו״י וה״י וי״ה הי״ו יו״ה[67137] **יה״ו נטיל ליה ימינא דאיהו חס״ד וחתים ביה לחכמתא וביה הרוצה להחכים ידרים הו״י נטיל לשמאלא דאיהו גבורה וחתים ביה לעותרא וביה הרוצה להעשיר יצפין וה״י**[672] **פנה למזרח ונטיל ליה עמודא דאמצעיתא וחתים ביה בני וי״ה נטיל ליה**[673] **ירכא ימינא ואסתכל ביה לעילא**[674]

– מאיר התיקון –

[669] בתיקון העתיד שהוא בשליטת הע״ב וס״ג אשר יתחיל להתנוצץ מעת ביאת המשיח והלאה הנה יתגלה לכל א׳ את אור קדושת הדברים אשר עסק בהם בעוה״ז הנה יאירו בו ויתגלה בו אור קדושת מציאותם ויאירו בו ויתאחד עמהם וישיג אז גם את מהותם ג״כ כי יתבטל אז כל חשכת ועביות וכל מסך מבדיל ויתעלה כל חומר לצורה ויזדכך כל גוף לנשמה וכן למעלה למעלה הנה יתבטלו כל המסכים והלבושים מהאורות ויתגלה קדושת אמיתתן עצמן (כללים ח״ב קלב ע״ד).

[670] דהיינו שהם מה שנתגלה בספירות דאצילות, ולכן אינם נמחקים, ששם אין שינוי או חרבן.

[671] הנה הגרסא הכתוב כאן וכפי מה שהגהתי (הערות 672 673 675) הוא על פי גירסת האריז״ל בכוונת הלולב בפע״ח פ״ג ובשער הכוונות שם ד״ה ע״ש אבל גירסא הגר״א בס״י הוא כפי מה שכתוב בהנוסחא שלפנינו מעלה יה״ו דרום יו״ה ועי׳ רע״מ ח״ג רמג ע״ב (לש״ו).

עי׳ ס״י (פ״א מי״ג) בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אִמות אמ״ש, וקבעם בשמו הגדול, וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה״ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי״ו, שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי״ה, שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה״י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו״ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו״י.

[672] צ״ל וי״ה (לש״ו).

[673] ״וי״ה נטיל ליה״ נמחק בלש״ו ובמקומו איתא ״יו״ה נטיל״.

[674] בזוה״ק (פרשת פנחס רלו ע״א) שהם הב׳ ריחים עליון ותחתון דטוחנים מן לצדיקים, וכן הוא בפ׳ ויקרא (דף כו ע״א). מה שנחשב הנצח וההוד לשני קצוות מיוחדים והם המעלה ומטה,

למעלה לחכמה, ונקשר בירך ימין, וחותם בו חיים, משום שעל החכמה נאמר "והחכמה תחיה בעליה". מסתכל למעלה לאם העליונה ונקשר בירך שמאל, וחותם בו מזונות. יו"ה פנה למערב בצדיק, שהוא ערוב, ששם מתערבים כל החיילות, ונכלל בשמונה עשרה אותיות, שהם: יה"ו הו"י ו"ה הי"ו יו"ה וה"י, אלו הן שמונה עשרה אותיות שבהן ח"י העולמים נקרא, וצדיק שבהן נקרא ח"י העולמים.

וחתים ביה חיי הי"ו נטיל ליה ירכא שמאלא ואסתכל לתתא וחתים ביה מזוני אסתכל לעילא לגבי חכמה ואתקשר בירכא ימינא וחתים ביה חיים בגין דחכמה עליה אתמר (קהלת ז יב) **והחכמה תחיה בעליה אסתכל (לעילא)**[38] **לגבי אימא עלאה ואתקשר בירכא שמאלא וחתים ביה מזוני** [עד ע"ב] יו"ה[675] **פנה למערב בצדיק דאיהו ערוב דתמן מתערבין כל חיילין ואתכליל בח"י אתוון**[676] **דאינון יה"ו הו"י וי"ה הי"ו יו"ה והי"ו אלין אינון י"ח אתוון דבהון ח"י עלמין אתקרי (וצדיק בהון אתקרי ח"י עלמין)**[39]:

אהי"ה איהו יה"ו - ר"ל, דהא דאמר שהוא כינוי לשם הוי"ה, ואמר דאהי"ה הוא יה"ו, ואדנ"י הוא ה' בתראה, כידוע[677]: **ו' דאיהי כלילא כו'** - עכשיו מפרש ראיה שיה"ו הוא אהי"ה, כמ"ש לקמן: **וחתים ביה בני** - שהוא בן י"ה, וממנו באים: **בי' מזוני** - בס"י (פ"ד הי"ב) כתוב ממשלה, דמזוני כבר נכלל בעותרא, וכן ממשלה הוא מצד העושר, כמ"ש (משלי יט ו) רבים יחלו[678] כו': **אסתכל לעילא לגביה כו'** - נותן טעם למה ביה חיי, ואמר **אסתכל כו'**, שלכך נקרא נצח מעלה[679]: **אסתכל לתתא לגבי אימא כו'** - כצ"ל, כמ"ש לעיל **ואסתכל לתתא כו'**, שלכך נקרא מטה: **פנה למערב כו'** - בס"י (פ"ד מי"ג) כתוב שבו חתום שלום, שלכן נקרא שלום: **דאיהי ערוב** - ר"ל, שלכך נקרא מערב:

כל ההויו"ת הללו תלויות באם העליונה, שהיא חיים, וצדיק על שמו נקרא ח"י, חיות המרכבה על שמה נקראו, משום שהאם העליונה היא חיים, כמו שנאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה", והיא מרכבה לחכמה.

כל הויו"ת **אלין באימא עלאה תליין דאיהי חיים וצדיק על שמיה אתקרי ח"י**[680] חיות המרכבה **על שמה אתקריאו בגין דאיהי אימא עלאה חיים כמה דאת אמר עץ חיים היא למחזיקים בה** (משלי ג יח) **ואיהי מרכבה לחכמה**:

כל הויו"ת - ר"ל, אלו ח"י אותיות: **מאימא עילאה** - עכשיו הוא מפרש היאך יה"ו הוא אהי"ה, דו' דאיהו שלימו דיה"ו {טז ע"ד} הוא כליל ו' הויות דלעיל, שהוא מאימא עילאה, ואימא עילאה הוא אהי"ה: **חיות המרכבה כו'** - הוא ראיה שנקראת חיים כמ"ש(:) **כד"א עץ חיים כו'** - שאימא עילאה היא ימא דאורייתא, כמ"ש לעיל (טו ע"ב): **ואיהי מרכבה** - הוא מפרש שאמר לעיל דחיות המרכבה כו': **לחכמה** - ר"ל, שחכמה הוא מ"ה, כמ"ש לעיל (טז ע"א) והיא רכ"ב מ"ה:

– מאיר התיקון –

הנה הוא רק על שם תכונתן, כי תכונתן הוא מחו"ב, וכמ"ש [כאן] אסתכל לעילא לגבי חכמה ואתקשר בירכא ימינא כו', אסתכל לתתא לגבי אימא עילאה ואתקשר בירכא שמאלא כו', ולכן אמרו רז"ל (ברכות ס"א סע"א) כליות יועצות, כי הם מחו"ב (ביאורים ח"א פד ע"ב). ועי' שעה"כ סוכות ה.

675 וה"י (לש"ו).

676 כל אלו השמות דח"י אותיות הם כלולים בהיסוד, שלכן נקרא היסוד ח"י עלמין, כמ"ש הגר"א בספר יצירה שם (פרק א משנה י"ג סוף אופן א' יב ע"ב) וכן הוא בזוה"ק (פ' ויקרא יז ע"א ופרשת פנחס רמג ע"ב (ביאורים ח"ב פ ע"ד).

677 עי' לעיל הערה 237.

678 וכמבואר בתוכן הפסוק המלא: רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מתן.

679 עי' לעיל הערה 674.

680 עי' הערה 676.

מלכות שם י"י, ובה נקרא יהו"ה בשלמות, שבע פעמים נקראה בה: יהו"ה, יהו"ה, יהו"ה, יהו"ה, יהו"ה, יהו"ה, יהו"ה. ויש בהם כ"ח אותיות, שנאמר בהם "ועתה יגדל נא כ"ח אדנ"י", ובאלו שבעה השמות היא נקראת בת שבע, ועליהם נאמר "שבע ביום הללתיך".

מלכות תמן ה' ובה אתקרי יהו"ה בשלימו שבע זמנין אתקריאת בה[681] יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה ואית בהון כ"ח אתוון דאתמר בהון (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כ"ח ה' ובאלין שבע שמהן אתקריאת היא בת שבע ועלייהו אתמר (תהלים קיט קסד) שבע ביום הללתיך:

מלכות תמן ה' כו' - שע"כ פירש היאך אהי"ה בהוי"ה, ועכשיו פי' איך אדנ"י בה' בתראה: **ובה אתקרי כו' -** ר"ל, לפיכך בשם אדנ"י נשתלם הוי"ה, ולפיכך ח"י אתוון הנ"ל הן כמנין אחורים דאדנ"י[682]: **ז' זמנין כו' -** הוא ראיה שבה נשתלם השם, כמו ו' שבו נכלל יה"ו, בו ששה פעמים יה"ו, שהוא כליל שית ספירן. כן ה' בתראה שבה כולל ז' ספירן, כליל שבע הויות, ואינון גימ' ב"פ אלהים עם עשר אותיותיהן:

י"ה שלשים ושתים פעמים, בשלשים ושנים אלהי"ם, הם ל"ב נתיבות חכמה (ס"י פ"א מ"א), א' עם י"ה, "איה מקום כבודו" (תפילת מוסף לשבת).

י"ה תלתין ותרין זמנין בתלתין ותרין אלהי"ם אינון ל"ב נתיבות חכמה א' עם י"ה אי"ה מקום כבודו:

י"ה תלתין כו' - לפי שפירש האיך השם הוי"ה ושם יה"ו באלהים, עכשיו מפרש השם י"ה באלהים, ואמר שי"ה שבאלהים אינון ל"ב שבילין של חכמה, ומתכסיא בל[ו"]ב אלהים בב' אותיות ה"י שבה בבינה, שהיא אלהים דמעשה בראשית, כמ"ש לעיל (ה ע"ב) **בראשית, עם ראשית ברא אלהים את כו' ע"ש.** והן גי' סכ"ת[683], והוא פרישו דסכת שלום דאימא עלאה כנ"ל (יד ע"ב): **א' עם כו' -** עכשיו מפרש אלף דאלהים, שהוא אי"ה[684], כח"ב (לקמן כ ע"א), ונשאר מאלהים אותיות ל"ם, שהן שבעים, והן ז' תחתונות, שכל א' כלול מיו"ד, הרי כל הע"ס נכללין באלהים, וע"ס הן שם הויה כנ"ל, וא"כ שם הויה נכלל באלהים:

"והמשכילים" אותם היכלות וציורים של גן עדן, כולם מצוירים ומרוקמים באותיות.	והמשכילים (דניאל יב ג) אינון היכלין וציורין דגנתא דעדן כלהו מצויירין ומרוקמין באתוון:

והמשכילים כו' - עכשיו בסיום [ה]הקדמה מפרש כל מ"ש לעיל, דהמשכילים אלין היכלין ואותיות, שבו מרוקם היכלין דג"ע, והנקודין ציורא דג"ע. עכשיו מפרש האותיות והיאך בהם כלולים הנקודות, ובסוף מפרש כל האותיות כסדר: **היכלין וציורין -** באתוון ונקודות: **מצויירין ומרוקמין באתוון -** שבאותיות כלולין ג"כ נקודות כמו שמפרש והולך:

א ציור של היכל גנוז, שהוא אנכ"י, שעולה לחשבון כס"א, והוא מצויר בנקודות שהם ככוכבים שמאירים ברקיע, ובהם מצוירות נשמות ורוחות ונפשות של הצדיקים. וציור שלו כמו זה א, היא דמות	א ציורא דהיכלא גניזא דאיהי אנכ"י דסליק לחשבון כס"א ואיהו מצוייר בנקודין דאינון ככביא דנהרין ברקיעא ובהון מצויירין נשמתין ורוחין ונפשין דצדיקיא וציורא דיליה כגוונא

– מאיר התיקון –

[681] עי' לקמן ריש תיקון כ"ב (דף עא ע"ב) ובתיקון ל' (דף פא ע"ב), כי בז' קולות ניתנה תורה (ומ"ש בגמרא ברכות דף ו ע"ב שהם רק ה' קולות, אמר רבינו ז"ל שם בד"ה מאינון שבע קלין כי עיקרן הם ה', ה"ח וה"ג, וב' הם כלילותם, כללות החסדים וכללות הגבורות, אבל בפרטות הם ז'). ועי' לקמן תיקון ס"ט (דף קכ ע"א) כי אלו הז' קולות הם ז' הויו"ת ע"ש, ועי' עוד שם (קנט ע"א). ואם כן הרי אינם אלא ז' הויו"ת, ולכאורה קשה ע"ז שכן איתא בדף קנא ע"א, שהם י' הויו"ת. ויישב האריז"ל (ע"ח טנת"א ה) כי הם ע"ד ז' היכלות, שההיכל הז' כולל גם ג"ר. ואלו ז' ההויות הם ז' ההויו"ת דההבלים, והם ז' ההויו"ת שבמלכות (לש"ו ביאורים ח"א עב ע"ב).

צ"ע אם יש טעות בנוסח כאן וצריך לנקד את ז' השמות הוי"ה כאן בז' אופני הנקודות, ועי' דף קנט.

[682] דהיינו א אד אדנ אדנ"י, סה"כ קכ"ו, כמנין ו' פעמים יה"ו.

[683] ל"ב פעמים ה"י (הגהות הגריא"ח).

[684] ס"א אהי"ה [גליון כת"י].

הקמץ, שהוא ניצוץ ורקיע. הניצוץ הוא כוכב, ועליו נאמר "דרך כוכב מיעקב", רקיע, "וקם שבט מישראל". ניצוץ הוא כוכב חמה שמאיר ברקיע, ועטרה על ראשו. למטה נחלק א כזה א, לבנה שמתחת הרקיע. ושניהם בציור זה ⁂(((נוסח אחר ⁂), כשיבא סמא״ל להסתכל בה למטה, מסתכלת למעלה ומכסה את פניה ממנו, ומחזירה פניה ממנו למטה, והיא מתרחקת ממנו.

דא א איהי דיוקנא דקמ״ין **דאיהו ניצוץ** ורקיע **ניצוץ איהו ככב** {יז ע״א} **ועליה אתמר** (במדבר כד יז) דרך ככב מיעקב רקיע וקם שבט מישראל **ניצוץ איהו ככב** חמה **דנהרא ברקיעא** עטרה **על רישיה לתתא אתפלג א׳ כגוונא דא א סיהרא** דתחות רקיע **ותרוייהו בציורא דא** ⁂(((נ״א ⁂)[40] כד ייתי סמא״ל **לאסתכלא** בה **לתתא אסתכלת לעילא ואתכסיאת אנפהא מניה והדרת אנפהא מניה לתתא ואיהי אתרחקא מניה:**

א׳ ציורא כו׳ - מפרש כמה אותיות שכלולין בהן נקודות, והן [**ב**] מצויירין בכסא, ושאר אותיות כתב לקמן, שהן **כסויין כו׳**: **דאיהי אנכי** - ר״ל, שמתחלת בא׳, ובאות הראשון תמיד כלול כל המלה, וכן לעיל (ז ע״ב) אמר **א׳ הוא אדם** {יז ע״א}: **וקם שבט** - שהוא בדוגמת רקיע, מיעקב וישראל שהן ת״ת, ות״ת הוא הוי״ה שכלול באות א׳ כמו שמפרש והולך, ובו ניצוץ ורקיע: **חמה דנהרא כו׳** - שהיא בינה, (כמו שמפרש והולך) [כמ״ש] לקמן, דחמה וסיהרא אינון ה׳ ה׳, שהן נוקבין כמ״ש לעיל (טו ע״א ד״ה אלא חמה): **ותרוייהו בציורא דא** - ר״ל ⁂, שניצוץ שלמעלה מסתכל למטה, ששם אין מורא מפני ס״א[685]. אבל ניצוץ שלמטה שמתירא מפני ס״א, הופכת פניה למעלה שלא יסתכל בה, וז״ש כד ייתי כו׳:

באותו זמן "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", באיזה חדש, בחדש שבו מתכסה הלבנה (ר״ה לד ע״א). ומי הוא שמכסה עליה, יהו״ה, שכן עולה א׳ בחשבון, י׳ למעלה י׳ למטה ו׳ באמצע, והוא שומר אותה, זהו שנאמר "אני ה׳ הוא שמי וכו׳".

בההוא זמנא (תהלים פא ד) תקעו **בחדש שופר בכסה** ליום חגנו **באן ירחא** דאתכסיא **ביה סיהרא ומאן הוא** דמכסי **עליה יהו״ה** דכן סליק **א׳** בחשבון[686] **י׳ לעילא י׳ לתתא ו׳ באמצעיתא ואיהו נטיר לה** הה״ד (ישעיה מב ח) **אני יהו״ה הוא שמי וכו׳:**

תקעו בחודש שופר - לערב[ב] השטן שלא יוכל להסתכל בה, ששופר הוא אימא עילאה[687], שאין מורא כו׳[688], ומעוררין אותה להאיר למטה: **באן ירחא כו׳** - ר״ל, בתשרי שהוא מידת הדין כמ״ש לקמן: **הוא שמי כו׳** - שהיא מלכות[689]:

ב׳, היכל לנקודה, הגג שלה הוא רקיע (יריעה) והיא פתח, עליו נאמר "נוטה שמים כיריעה", והוא ו׳ שמכסה על הנקודה העליונה והתחתונה והאמצעית, כדוגמא זה, ב׳.

ב׳ **היכלא** לנקודה גג דילה **איהו** רקיע (נ״א יריעה) **ואיהו פתח עליה אתמר נוטה שמים כיריעה** (תהלים קד ב) **ואיהו** ו׳ דמכסי על נקודה עלאה **ותתאה ואמצעיתא כגוונא דא** ו׳[41] (נ״א ב נ״א א):

ואיהו פתח - ר״ל, דא׳ הוא קמץ, וב׳ הוא פתח: **עליה אתמר נוטה כו׳** - ר״ל, שהרקיע שהוא שמים מכסה על הנקודה מלכות כנ״ל: **ואיהו ו׳ דמכסיא כו׳** - ר״ל, שבוא״ו ג׳ נקודות כלולים,

– מאיר התיקון –

[685] עי׳ ע״ח שער ציור עולמות ג: הס״א אין לה אחיזה בבינה.
[686] וכן הוא בהקדמת תיקו״ז (ז׳ ע״ב) וכן בתיקון ה׳ (דף כא ע״א) ובתיקון י׳ (דף כה ע״ב).
[687] עי׳ שער הכוונות דרושי ראש השנה דרוש ז.
[688] עי׳ לעיל הערה 685.
[689] היינו שהשכינה שהוא מידת הדין נבלעה ברחמים ונתבטלה. עי׳ זהר ח״ב לח ע״ב ויהל אור ח״א כד ע״ג שכאשר יש דו״נ לעולם אין הנוק׳ נזכרת בשם. ועי׳ עוד שעה״כ ב ע״ב בענין ליל לילה.

למעלה ולמטה ואמצע, חולם חירק שורק[690] כמ״ש לקמן וכן בוא״ו דאלף כמש״ש, ור״ל, דלכן כאן ג׳ ווין למעלה ולמטה ואמצע שמכסין על ג׳ נקודות הנ״ל, ואיהי נקודה הפנימית שכלולה מג׳ הנקודות: ***כגוונא דא ב׳ -** כצ״ל:

צ׳ שני ניצוצות של האות צ׳ הם צירי, שני הראשים של צ׳ הם שנים של ע׳

צ׳ תרין ניצוצות דאת צ׳ אינון צר״י תרי ראשין דצ׳ אינון תרין דע׳:

צ׳ תרין כו׳ - ר״ל, הצרי היכן מרומז, שע״כ פירש קמץ ופתח, ומפרש כסדר[691] צרי וסגול וכל הנקודות כסדר: **תרין ניצוצין כו׳ -** והוא״ו שלמטה הוא מכסה אותן כנ״ל, וכן כל האותיות כולן נקודות קבועות בוא״ו כמו שמפרש והולך: **אינון תרין דע׳** - ר״ל, כמו שהצרי בצ׳ כן בע׳:

ש׳ יש לה שלשה ראשים, והם סגו״ל, והם שלש נקודות שר״ק (ז׳ נ״א ו׳), הראש שלה חל״ם חיר״ק שור״ק בו׳, קוץ מבפנים, חיר״ק קוץ של אות ג׳. והכל נרמז באות א׳, נקודה למעלה חל״ם, נקודה למטה חיר״ק, באמצע שור״ק, כדוגמא זה ו, ועוד שתי נקודות של אות א׳, הם ציר״י והם שב״א, והם בדמות אחרת, א, כמו י׳ למעלה ו׳ באמצע ד׳ למטה. א היא קוץ למעלה, קוץ למטה, קוץ באמצע, והוא סגו״ל והוא שור״ק שלש נקודות, הכל הוא א.

ש **אית** לה תלת **ראשין** ואינון סגו״ל **ואינון** תלת נקודין שר״ק (ז׳ נ״א ו׳ יש מוחקין) **רישא** דילה חל״ם חיר״ק שור״ק בו׳ **קוצא** מלגאו חיר״ק **קוצא דאת** ג׳ **וכלא אתרמיז באת** א׳ נקודה **לעילא** חל״ם נקודה **לתתא** חיר״ק **באמצעיתא** שור״ק **כגוונא דא** ו **ועוד תרין** נקודין **דאת** א׳ **אינון צר״י ואינון שב״א ואינון בדיוקנא אחרא** א׳ כגון י׳ **לעילא** ו׳ **באמצעיתא** ד׳ **לתתא**[692] א׳ **איהו קוצא לעילא קוצא לתתא קוצא באמצעיתא ואיהו** סגו״ל **ואיהו** שור״ק תלת נקודין **כלא איהו** א׳:

ואינון תלת כו׳ - ר״ל, שהוא ג״כ ג׳ נקודות כמו סגול מרומז בש׳, והשב״א ג״כ מרומז בצ׳ וע׳, ועכשיו מפרש שאר נקודות כסדר: **ו׳ רישא כו׳** - ר״ל, ו׳ בחולם הוא ז׳, ו׳ בשורק גדול הוא ו׳ בעצמו, ו׳ בחירק הוא ג׳, וכאן סיום כל הנקודות: **באת א׳ כו׳** - ר״ל, בה כלולין כל הנקודות, קמץ אמר לעיל, וכן פתח הוא הרקיע, ועכשיו מפרש שאר הנקודות: **ואינון בדיוקנא אחרא** - ר״ל, שעד כאן פי׳ שהיודין שעליו הן נקודות, ועכשיו מפרש שהן ג״כ אותיות, והקוצין שעליהן הן נקודות: **ד׳ לתתא א׳** - ר״ל, שכל הג׳ אותיות הן א׳: **וכל או״א א׳**[693] - ר״ל, כל הנקודות וכן האותיות הנ״ל שמרמזין על הנקודות, כלילין בא׳, ואותיות אחרות הן כסויין לאלו האותיות כמ״ש **ואתוון אחרנין** כו׳, נמצא כל האותיות ונקודות כלילין בא׳ שהוא כסא. נמצא כולן מצויירין בכסא, וז״ש **וכלא {יז ע״ב} איהו כו׳**, ומפרש היאך מרוקמין בכסא:

האותיות האחרות היכלות וכסויים לאותיות הללו, והכל מרוקם ומצויר בכסא, ו׳, שש דרגות לכסא, ס׳, ששים גלגלי הכסא, שאותיות התורה נאמר בהן, אין מוקדם ומאוחר בתורה (פסחים ו ע״ב). אבל בכסא, כולם מתוקנים כראוי, וסוד זה נמסר לחכמי לב.

אתוון[42] **אחרנין** היכלין וכסויין **לאלין אתוון וכלא איהו** מרוקם ומצוייר **בכורסיא** ו׳ **שית** דרגין **לכרסיא** ס׳ שתין גלגלוי **דכרסיא דאתוון דאורייתא אתמר** בהון **אין** מוקדם ומאוחר **בתורה אבל בכרסיא כלהו** מתתקנן כדקא **יאות ורזא דא לחכימי לבא אתמסר:**

ו׳ שית כו׳ - וכן שאר אותיות שלא נתפרשו כאן: **אבל בכרסייא כו׳ -** לפי שהתורה היא אורייתא דבריאה[694] כידוע (לעיל ה ע״ב), לפיכך הן כתובים בתורה כמו שמסודרין בכסא ששם הוא

– מאיר התיקון –

[690] מובא לעיל ח ע״א.
[691] הסדר היא מובא לעיל ח ע״ב.
[692] **א**.
[693] נדצ״ל כלא איהו א׳.
[694] הסדר שניתנה לנו הנה הוא רק ע״י יסוד מציאות הטבע אשר מאחר ששת ימי בראשית, ואחר החטא דעץ הדעת, והיא אשר ניתנה לנו בסידורה שלפנינו, כאשר לא זכינו להלוחות

כסדר: **ורזא דא** - ר״ל, סוד זה להבין כל האותיות שבתורה כולם סדורין בכסא: **לחכימא לבא** - ר״ל, אותן היודעים סודות הכסא, שהוא מסט׳ דבינה, דאימא מקנן בכרסיא (לקמן כד ע״ב), ומסטרהא ניתן כנ״ל (טו ע״א[695]), ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א), ר״ל שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתוון, המשכילים, כמו שהתחיל לעיל (טז ע״ב):

ענין אחר, ״והמשכילים יזהירו״ אלו הם אותיות שהיה להם שכל להיכנס לפני המלך, כל אחת על תקונה, מצד של גבורה נכנסו כולן למפרע, משום שהיא זרוע שמאל תשר״י, וזה בראשי״ת, בא׳ תשר״י, בגלל שבמדת הדין נברא העולם, ולכן נכנסו למפרע. והרי פרשוה שבימין נברא העולם, ובו נכנסו אותיות כסדרן. וסוד הדבר ״אמרתי עולם חסד יבנה״, ולכן כשנכנסו האותיות למפרע, ומהם כסדרן, לא רצה הקדוש ברוך הוא לברא בהן את העולם, עד ששתף אותן בימין ובשמאל, וברא בהן את העולם.

ע״א והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) **אלין אינון אתוון דהוה לון שכל לאעלא קדם מלכא כל חד על תקונוי מסטרא דגבורה עאלו כלהו למפרע**[696] **בגין דאיהו דרועא שמאלא תשר״י ודא איהו בראשי״ת בא׳ תשר״י בגין דבמדת הדין אתברי עלמא ובגין דא עאלו למפרע והא אוקמוהו דבימינא אתברי עלמא וביה עאלו אתוון כסדרן ורזא דמלה**[697] **אמרתי עולם חסד יבנה** (תהלים פט ג) [עה ע״א] **ובגין דא כד עאלו אתוון למפרע ומנייהו כסדרן לא בעא קודשא בריך הוא למברי בהון עלמא עד דשתף לון בימינא ושמאלא וברא בהון עלמא**[698]:

ע״א והמשכילים כו׳ - ר״ל, מטעם אחר נקראו האותיות והמשכילים: **בא׳ תשרי** - ר״ל, באחד בתשרי נברא העולם (ר״ה י ע״ב)[699]: **והא אוקמוהו דבימינא כו׳** - ר״ל, ששיתף מדת החסד כמ״ש בגמ׳[700], וכן כל אוקמוהו שבזהר קאי על הגמרא: **לא בעא כו׳ עד דשתף כו׳** - ר״ל, שת״ת השוה המחלוקת, כמ״ש בזהר בראשית (יז ע״א)[701]:

– מאיר התיקון –

הראשונות, והיא אורייתא דבריאה, עולם הכסא, ששם הוא הגילוי דשם אלהים, גימט׳ הטבע, וניתנה לנו כמו שהיא מסודר בעולם הבריאה, ולכך נקראת תורת הבריאה (הקדו״ש סד ע״ד).

שאמרו בזוה״ק (פרשת בראשית כ״ג סע״א) ובתז״ח (דף מ״א ע״ב) שהתורה שלנו היא התורה דבריאה, כי היא נשתלשל מהתורה דאצילות ונתלבשה בלבושין דבי״ע, ונמשך אלינו כמו שהיא מסודרת בעולם הבריאה (ביאורים ח״א פה ע״ג).

[695] וז״ל: כ״ד ספרים דאינון כ״ד דשאיב מן ימא דאורייתא.

[696] עי׳ זהר ח״א ב ע״ב.

[697] עי׳ לעיל הערה 63.

[698] מ״ש אמרתי עולם חסד יבנה הכוונה הוא רק על מה ששיתף מדת החסד למדת הדין, אבל עיקר הבריאה היתה במדת הדין, בראשית ברא אלהים (בראשית א א) (ביאורים ח״א נט ע״ב).

[699] דהיינו בתיקון ולא בנקודות, שהעיקר הוא כר״א שבתשרי נברא העולם (כללים ח״א לז ע״א).

[700] לא מצאתי גמ׳ אבל עי׳ פסיקתא רבתי (פרשה מ): אמר רבי חנינא, כשבקש הקדוש ברוך הוא לבראות את עולמו, היה מסתכל במעשה הרשעים, ולא היה מבקש לבראות את העולם: דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה ומעשה סדומיים. והקב״ה חוזר ומסתכל במעשה הצדיקים: באברהם, יצחק ויעקב כולהם. וחוזר ומסתכל, ואומר, בשביל רשעים איני בורא את העולם. הריני בורא את העולם, ומי שהוא חוטא אינו קשה לרדותו בו. לפיכך היה מבקש לבראות את העולם בדין, ולא היה יכול בשביל מעשה הצדיקים, ומבקש לבראתו ברחמים, ולא היה יכול בעבור מעשה הרשעים. מה עשה, שיתף שניהם: מדת הדין ומדת רחמים, וברא את העולם. שנאמר ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים (בראשית ב׳ ד׳). [וכן] לאדם כשבא לבראותו, ונסתכל שהוא חוטא בעץ ואמר, אם אני בורא אותו במידת הדין, אין לו תקומה, ואם לבראותו ברחמים, - רע הוא (מתענג) [התענוג]. מה עשה, שיתף שני המדות - מדת הדין ומדת רחמים, וברא אותו. שנאמר ויצר ה׳ אלהים את האדם (שם שם ז׳).

[701] ז״ל: חכמתא דמשה בהא אסתכל ובעובדא דבראשית אשגח בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא ובההוא מחלוקת דאתער ביה שמאלא נפק ביה גיהנם ואתדבק ביה עמודא דאמצעיתא דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין וגיהנם נחית לתתא ושמאלא אתכליל בימינא והוה שלמא בכלא.

תרגום: חכמתו של משה, הסתכל בזה ובמעשה בראשית התבונן. במעשה בראשית היתה מחלוקת שמאל עם ימין, ובאותה מחלוקת שהתעורר בו השמאל, יצא בו גיהנם ונדבק בו, העמוד

נטל א"ב מכסדרן, ונטל תש"ר מלמפרע, ושתף בהן האות י' משמו, וברא בהם את העולם, כדי שיתקיים בשבילו, והם אב"י תש"ר, אב"י אש"ר בידו נפש כל ח"י. ת' תורת ה' תמימה, ש' שבת, ר' ראשית חכמה יראת ה'. ובכלם לא רצה להתחיל אלא באות ב', משום שהוא בנין אב, בנין העולם, ובה התחיל להתחיל, משום שבה עתיד לבנות ירושלים, כמו שנאמר "בונה ירושלים יהו"ה", ש"אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", ובנין התורה והעולם באות ב' עתיד להבנות, ועליה קיים העולם, ובאותו זמן שנבנית, כאילו שבאותו זמן יברא העולם ויבנה, וזה בראשית ברא אלהי"ם.

נטל **א"ב** מכסדרן ונטל תש"ר מלמפרע ושתף בהן **אות** י' מן שמיה **וברא** בהון **עלמא** בגין דיתקיים בגיניה **ואינון אב"י** תש"ר[702] **אב"י א"שר בידו נפש כל ח"י** (איוב יב י) ת' תורת ה' תמימה (תהלים יט ח) ש' שבת ר' **ראשית חכמה יראת** ה' (שם קיא י) **ובכלהו לא בעא** למתחל **אלא באת ב'** בגין **דאיהו** בנין **אב** בניינא **דעלמא** ובה **שארי** למתחל בגין דבה עתיד למבני ירושלם כמה **דאת אמר** (שם קמז ב) בונה ירושלים ה' **דאם** ה' **לא יבנה בית שוא** עמלו בוניו בו (שם קכז א) **ובניינא דאורייתא** ודעלמא **באות ב'** עתידה למבני ועלה קיימא **עלמא** ובההוא זמנא **דאתבניאת** כאלו בההוא זמנא יתברי **עלמא** ויתבני **ודא בראשית ברא אלהי"ם** (בראשית א א):

נטל א"ב כו' - ר"ל, מחסד: **ונטל תש"ר מלמפרע** - הוא מגבורה: **ושתף כו'** - הוא מת"ת שהוא שם הוי"ה, ונעשה בראשית, וקודם לקח מגבורה כמ"ש (רש"י בראשית א א) בתחלה עלה במחשבה כו', לכך לקח ג', ואח"כ בחסד ב', ואח"כ בת"ת א': **אב"י אשר בידו כו'** - ר"ל, אב"י של אשר בידו, והוא מלכות, שבידה נפש כו', וכן אצלה מפקידין הנשמות: **ת' תורת כו'** - ר"ל, ת"ת: **ש' שבת** - בינה כנ"ל (יד ע"ב): **ר' ראשית כו'** - חכמה, והן ד' אותיות הוי"ה: **אלא באות ב'** - שהיא בינה, שהיא ביתא דלעיל[703], ומסטרהא נקרא גם המלכות בית: **בנין אב** - ר"ל, בנין של החכמה שנקרא אב, שנאמר (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, והכל על ידה, בל"ב שבילין[704], ל"ב אלהים[705], כמ"ש לעיל (יד ע"ב ד"ה כ"ח) בראשית שהיא חכמה, ברא אלהים בינה כו': **בניינא דעלמא כו'** - ת"ת ומלכות, שהוא (תהלים פט ג) עולם חסד יבנה: **דאם ה' לא יבנה בית** - ר"ל, ע"י הבית[706] שהיא תבנה תחלה: **ודא בראשית ברא אלהים** - ר"ל, בראשונה ברא אלהים, בינה:

אבל כשחרב בית ראשון כאלו היה העולם תהו ובהו, וזהו "והארץ היתה תהו", מיד שנבנית, "ויאמר אלהי"ם יהי אור", משום שכל האותיות מאירות בה. ואף על גב שאור הוא א', האור שלו שמאיר בה ב', בחמשה אורות שהם ה' עליונה של השם הקדוש

אבל כד חרב בית ראשון כאלו הוה **עלמא** תהו ובהו **ודא איהו** (שם ב) **והארץ** היתה תהו מיד **דאתבניאת** (שם ג) **ויאמר אלהי"ם** יהי **אור** בגין דכל **אתוון** נהירין בה **ואף** על **גב** דאור **הוא א'** אור דיליה דנהרא בה ב' בחמש נהורין דאינון ה' עלאה דשמא קדישא:

ואע"ג דאור הוא א' - ר"ל, חכמה והיאך אמרנו יהי אור בבינה: **אור דיליה כו'** - ר"ל, מ"מ אורות שלו נהירין בה, שהן ה' אורות דה' פעמים אור דמעשה בראשית[707], דאינון בה' עילאה:

ג', העמוד שתומך את הבית, שהוא גמילות חסדים טובים, הוא תומך את ד' שהוא דֶּלֶת. ובאיזה מקום סומך אותו, בגלות. א' תומך ומאיר לב', ג' גומל חסד עם

ג' **עמודא** דסמיך **ביתא** דאיהו גמילות חסדים {יז ע"ב} טובים איהו סמיך לד' דאיהו דל"ת **ובאן אתר** סמיך לה בגלותא **א'** סמיך

– מאיר התיקון –

האמצעי שהוא יום שלישי נכנס ביניהם והפריד המחלוקת והסכים לשני צדדים, וגיהנם ירד למטה, ושמאל נכלל בימין והיה שלום בכל.

[702] עי' מלואים אות כא.
[703] דהיינו דחכמה.
[704] עי' ס"י פ"א מ"א בל"ב נתיבות החכמה.
[705] עי' לקמן כז ע"ב.
[706] נדצ"ל הבי"ת.
[707] עי' לקמן כ ע"ב.

ד', ובמה ג', היא גלגל, ובה כל האותיות מתגלגלות בכמה גלילי זהב, זהו שנאמר "ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש", מה זה בתרשיש, אלא בתרי שש, והם בשתי זרועות, גדולה וגבורה, שבהן מתחילה התורה בב', ובהן שש פרקים, שהם שש אותיות בראשית, שכלולות בעמוד האמצעי שהוא ו', ועליו נאמר "וירא ראשית לו", לו לאות ו', כי "שם חלקת מחוקק ספון".

ונהיר לב' ג' גמיל חסד עם ד' **ובמאי ג' איהי** גלגל **ובה כל אתוון מתגלגלין בכמה גלילי דדהבא** ה"ד **ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש** (שיר השירים ה יד) **מאי בתרשיש אלא** בתרי **שש ואינון** בתרין דרועין גדולה גבורה **דבהון שרי אורייתא** בב' **ובהון שית פרקין דאינון ו' אתוון בראשית דכלילן בעמודא דאמצעיתא דאיהו ו' ועליה אתמר** (דברים לג כא) **וירא ראשית לו לו לאת ו' כי שם חלקת מחוקק ספון** (שם):

ג' עמודא כו' - הוא יסוד: **דסמיך ביתא -** דלתתא: **דאיהו גמילות** - ר"ל, שג' הוא גמילות, והוא ביסוד, שהוא גומל חסדים, שהוא חסד דגניז בפום אמה כמ"ש בזוהר (ח"ב קכג ע"א)[708], והן {יז ע"ג} חסדים טובים, שיסוד נק' טוב (זהר ח"ג כא ע"א), **טוב הגנוז: איהו סמיך כו'** - ר"ל, שהוא סמוך לד' שהיא מלכות, ואיהו סמיך לה'[709] שנקראת דלת, שהיא דלה כמ"ש לעיל (יב ע"א), וז"ש **דאיהי דלת ובאן כו': בגלותא -** שאז היא דלה כמ"ש לעיל, ור"ל גלותא הוא ג': **א' סמיך כו'** - ר"ל, שלכך א' סמיך בא"ב אצל ב', וג' אצל ד', שהן ספי' הסמוכות חו"ב, יסוד ומלכות: **ובמאי** - ר"ל, במאי סמיך ג' לד', וגומל חסדים עמה: **ג' איהי גלגל** - ר"ל, אות ראשון שבו, ויסוד הוא גלגל, שכל הו"ק מתגלגלין על ידו למלכות: **בכמה גלילי כו'** - ר"ל, ע"י חג"ת כמו שמפרש והולך: **בתרי שש כו'** - ר"ל, בתרי שהן שש כמו שמפרש והולך: **דבהון שרי כו'** - ר"ל, שהעולם מתחיל מח"ג והן [ב"ס] (ג"ס): **דכלילן בעמודא דאמצעיתא** - ר"ל, שב' הידים חו"ג כלולין בת"ת שהוא יחודא דתרוייהו כמ"ש לעיל, ור"ל שלכך ג"כ בראשית שית אתוון שהוא ו', וכן לכך כתיב בראשית ב', שהן ח"ג, שכלולין באותיות ראשית, שהוא ת"ת, כמו שמפרש והולך: **כי שם חלקת כו'** - ר"ל, משה שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא, וכן מחוקק הוא חכמה כמ"ש בס' יצירה (פ"א מ"א) שבו חקק כו', וז"ש וירא ראשית לו, ולמה כי שם חלקת מחוקק, שהוא חכמה ספון גנוז ו' דנפיק מי'[710], וחכמה נקרא ראשית:

ד', הדלת של הבית של ירושלים. ו' העמוד שסומך לדלת, והיא דלת של שני שערים, שנאמר בהם "פתחו לי שערי צדק", ולכן יש לדל"ת שני גגות, והם שתי זרועות בלא ו' שהם ששה פרקים, היא דלת וזהו "דלותי ולי יהושיע", ואות ד' היא זרוע שיש בה שתי אמות. ה' [היא] שלמות של שתי זרועות וגוף, שהיא כלל של שלשת האבות. ו' [הוא] יחוד שלמות של אות ד' שהיא הלבנה.

ד' דלת **דביתא** דירושלם **ו' עמודא** דסמיך לדלת **ואיהי** דלת דתרין תרעין דאתמר בהון (תהלים קיח יט) **פתחו לי שערי צדק ובגין דא אית** לדל"ת תרין גגין **ואינון** תרין דרועין **בלא ו' דאינון שית פרקין איהי** דלת **ודא איהו** (שם קטז ו) **דלותי ולי יהושיע ואת** ד' **איהי** דרועא **דאית** ביה תרין **אמין** ה' שלימו דתרין דרועין **וגופא דאיהי כללא** דתלת **אבהן** ו' **יחודא שלימו דאת** ד' **דאיהי סיהרא**:

ד' דלת - שבו נכנסין לבית דלעילא, כמ"ש (תהלים קיח כ) זה השער כמ"ש לעיל דלית רשו לנביא וחוזה כו'[711]: **ו' עמודא דסמיך לדלת** - ר"ל, ו' שבתוך ה', שבלא ו' הוא ד': **ואינון ב' דרועין** - ר"ל, ב' הגגין בלא ו', דאינון שית פרקין, ר"ל בלא ו' שבתוך ה' הוא ד', ב' דרועין שית פרקין,

– מאיר התיקון –

[708] עי' חסד בפומא דאמה אד"ר קמב ע"א זהר ח"ב קכג ע"א ובשעה"כ (שם קא ע"ג, וע"ש קו ע"ב), ועי' הגר"א ספד"צ (פרק ג דף מג סע"ד כז ע"א).

[709] נדצ"ל לה.

[710] עי' לקמן סא ע"ב.

[711] צ"ע ציונו של רבינו, שכן הענין הזה נזכר כמה פעמים בלשונות שונים (לעיל יג ע"א): דלית השגה לנביא וחוזה וחכם פחות מינה, (לקמן כ ע"א): לית רשו לנביא וחכימא למנדע לעילא שום מדע אלא בה, (לקמן לב ע"א): דלא יכיל לאשגא ליה שום נביא וחוזה אלא בשכינתא.

בלא ו׳ דכליל השית פרקין, אז היא דלה[712], עד שבא ו׳ בתוך הד׳ ונעשה ה׳, וז״ש דלותי ולי יהושיע, ר״ל ו׳ לי יושיע: **ואת ד׳ כו׳** - ר״ל, שני פרקים של הזרוע עד פרק היד, לפיכך היא דלה, שפרק הג׳ חסר בה, שד׳ הוא בצורת הזרוע והקנה[713], ב׳ ווין: **ה׳ שלימו כו׳** - ר״ל, בוא״ו שבתוך ה׳ נעשה ג׳ פרקים בכל דרועא שהן ג׳ ווין, וכן הוא משלים לתרין דרועין וגופא, שהן ג׳ ווין שהן חג״ת, וז״ש **כללא כו׳**: **ו׳ יחודא** - ר״ל, שו׳ הוא ת״ת מתייחד עם ה׳ מלכות: **שלימו דאת ד׳ כו׳** - כנ״ל שהו׳ הוא ת״ת שבתוך הד׳, שהוא ח״ג ב׳ דרועין:

כשמאיר בה נאמר בה ״והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים״, וזו שלמות של חמה ולבנה, שהם ה״ה, משום שהוא ז׳ כולל י״ו, ולכן הוא זכור ושמור, זכור מצד של ה׳ עליונה, שמור מצד של ה׳ תחתונה.

כד נהיר בה אתמר בה (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ודא שלימו דחמה וסיהרא דאינון ה״ה בגין דאיהו ז׳ כליל י״ו ובגין דא איהו זכור ושמור זכור מסטרא דה׳ עלאה שמור מסטרא דה׳ תתאה:

כד נהיר בה כו׳ - עכשיו מפרש אות זיי״ן: **שבעתים כאור כו׳** - שהיא ז׳: **ודא שלימו דחמה וסיהרא** - ר״ל, בעת שהוא נהיר בסיהרא, וכן נהיר בחמה מסט׳ דחכמה[714], וחכמה הוא {יז ע״ד} י׳, ות״ת הוא ו׳, י׳ על ו׳ הוא ז׳, לפיכך יהיה שבעתים כו׳, דחמה ולבנה אינון נוקבין כנ״ל (טו ע״א ד״ה אלא חמה): **ובגין דא איהו** - ר״ל ת״ת: **זכור מסט׳ דה׳ עילאה** - שמסט׳ הוא ז׳ כליל י״ו, וזה זכור ושמור כו׳, כידוע שכל שמירה מסט׳ דה׳ תתאה, כמ״ש לעיל שמירה א׳ לשבתות כו׳ (שבת סט ע״ב):

ח׳, יש לה שלשה גגות, והם ו׳ ו׳ ו׳ שכלולים בח״י עולמות. ח׳ היא פותרת חלומות טובים בט׳, והרי פרשוה שחלום טוב מצד של האות ט׳ שהיא סביב לה, כמו שבארוהו (ברכות נה ע״ב) חלום טוב ראית, ודאי בא משם, משום שאות ט׳ היא ספירה תשיעית מלמעלה למטה, ח׳ ספירה שמינית מצד של אות א׳, י׳ ספירה עשירית, עשירית האיפה.

ח אית לה תלת גנין ואינון ו׳ ו׳ ו׳ דכלילן בח״י עלמין ח׳ איהו מפשר חלמין טבין בט׳ והא אוקמוהו חלמא טבא מסטרא דאת ט דאיהי סחור לה כמה דאוקמוהו חלמא טבא חזית ודאי מתמן קא אתיא בגין דאת ט׳ איהי ספירה תשיעאה מעילא לתתא ח׳ ספירה תמינאה (מתתא לעילא ח׳)[43] מסטרא דאת א׳ י׳ ספירה עשיראה עשירית האיפה:

ח׳ כו׳ - ר״ל יסוד: **ואינון וו״ו** - ר״ל, חג״ת שהן ג׳ ווין כנ״ל (ח ע״ב), ג׳ ווין דויסע ויבא ויט (לעיל יב ע״א): **ח׳ איהו מפשר** - ר״ל, שח׳ הוא חולם: **בט׳** - ר״ל, ג״כ ביסוד, טוב הגנוז שבו כנ״ל[715] (יז ע״ג ד״ה דאיהו): **דאיהו סחור לה** - ר״ל, הט׳ סמוך לח׳ באה״ב, ואיהו טוב הסמוך ביסוד ח׳: **בגין דאת ט׳** - נותן טעם למה נקרא יסוד ח׳ וט׳: **ח׳ ספי׳ תמינאה מסט׳ דאות א׳** - כצ״ל, ר״ל מחכמה, שמשם מתחילין שנק׳ ראשית (זהר ח״א יא ע״ב), והוא אות א׳, וכן באה״ב ח׳ אות שמיני לא׳: **עשירית האיפה** - ידוע בזהר שקאי על מלכות, ועיין בזהר פנחס (רמד ע״א[716]):

כשיורדת ח׳ אליה נעשית ח״י, והאות י׳ כשעולה בכ׳ נקראת כתר ועליו נאמר (קדושה למוסף של שבת ויו״ט) ״כתר יתנו לך יהו״ה אלהינ״ו״, אבא ואמא, ״מלאכים המוני מעלה״, אלו נשמות שהן מלאכים מצד המלכות, ״יחד כולם קדושה לך

כד נחית ח׳ לגבה אתעבידת ח״י ואת י׳ כד סלקא בכ׳ אתקריאת כתר ועליה אתמר כתר יתנו לך יהו״ה אלהינ״ו אבא ואימא מלאכים המוני מעלה אלין נשמתין דאינון מלאכים[717] מסטרא דמלכות יחד כלם קדושה לך ישלשו

– מאיר התיקון –

[712] עי׳ שעה״כ קדיש א׳, וכן ע״ח עקודים פרק ו׳, ועי׳ פת״ש גדלות דז״א ע״א שזה כאשר היא בשבירה, ועי׳ דברי רבינו בספד״צ טז ע״ב ד״ה ומה שאחורי.

[713] הזרוע נחלק לשנים, והם זרוע וקנה, זרוע היא קרוב יותר לכתף, והקנה ליד.

[714] עי׳ שעה״כ יח ע״ב.

[715] דהיינו החסד שבפום אמה.

[716] וז״ל, ועשירית האיפה אמאי אלא עשירית האיפה לקבל כ״י, דאיהי עשיראה דדרגין.

[717] עי׳ לעיל הערה 352.

ישלשו", קדושה ודאי שהיא שכינה. "לך ישלשו", אלו שלשת האבות שהם "קדוש קדוש קדוש יהו"ה צבאו"ת", מה זה צבאו"ת אלו שני נביאי אמת, "מלא כל" זה צדיק, "הארץ כבודו", זו שכינה, שהיא קדושה, שעליה נאמר (ברכות כא ע"ב) אין קדושה פחות מעשרה, וזהו כ' כתר.

קדושה **ודאי איהי שכינתא לך ישלשו אינון תלת אבהן דאינון קדוש קדוש קדוש ה' צבאות** (ישעיה ו ג) **מאי צבאות אלין תרין נביאי קשוט מלא כל דא צדיק הארץ כבודו דא שכינתא דאיהי קדושה דעלה אתמר אין קדושה פחות מעשרה ודא איהו כ' כתר:**

כד נחית כו' - דאין יסוד ח"י אלא בהתייחד בה, אז אבר חי[718], כמ"ש בזהר: **לך ישלשו כו' -** שמורידין מלמעלה למטה עד המלכות הקדושה, וזה לך, מלכות: **כ' כתר -** שהיא עשרה ומעלין אותה עד כתר ע"ס והוי כ':

ל', "ויחלם והנה סולם מוצב ארצה", זו השכינה התחתונה, "וראשו מגיע השמימה" זו השכינה העליונה. "והנה מלאכי אלהי"ם" זה מ' עולים בל', ויורדים בנ', שנאמר בה "איך נפלת משמים הילל בן שחר", נאמר בו "ויורדים בו".

ל' **ויחלום והנה סלם מוצב ארצה** (בראשית כח יב) **דא שכינתא תתאה** [עה ע"ב] **וראשו מגיע השמימה דא שכינתא עלאה והנה מלאכי אלהי"ם דא** מ' עולים בל' **ויורדים בנ' דאתמר בה** (ישעיה יד יב) **איך נפלת משמים הילל בן שחר אתמר ביה ויורדים בו:**

ל' ויחלום כו' - ר"ל, של' הוא בת"ת שהוא הסולם מוצב כו', שהוא מבריח מן הקצה אל הקצה כנ"ל (יד ע"א): **והנה מלאכי כו' -** מפרש עכשיו מ' שהם מלאכי, והן נשמתין שבל' שהוא ת"ת, עולין, ובנ' שהוא מלכות יורדין מת"ת, וכן בא"ב המ' אל הל' הוא בעליה למעלה לצד הא', ואל הנ' הוא בירידה למטה אל הת': **נפלת -** ר"ל, שהוא נ': **משמים -** שהוא בת"ת:

אבל בס', בה עולים, משום שהיא (סנ"ה), היא סל"ם לעלות בל'. ע' בה מסתכל, ובו מצפה. וסוד הדבר (תפילת נשמת כל חי) "וכל עין לך תצפה".

אבל בס' בה סלקין בגין דאיהי (סנ"ה)[44] **איהי** ס"לם **לסלקא** בל' ע' **בה מסתכל וביה מצפה ורזא דמלה**[719] **וכל עין לך תצפה:**

אבל בס' - עכשיו מפ' הס', אעפ"י שהוא ג"כ במלכות שהיא סנה, סלקין, שאז הנשמתין עולין ממנה אל הת"ת, משא"כ בנ' שיורדין מת"ת אליה, וזה סל"ם מן הס' אל ל', עולין מלאכים הנ"ל, שהן מ' ס[ו]ל"ם, וז"ש **איהי סל"ם כו':** **ע' כו' -** ר"ל, שהיא מלכות, שבה מצפין לעלות אל הת"ת, שאז נק' ע' כמ"ש וכל עין כו':

פ', בה "כל לשון לך תשבח" (תפילת נשמת כל חי), בזמן שעולה למקומו. וכי כעת לא משבחים אותו כל לשון, לא, עד שיתקיים הנאמר "והיה ה' למלך", למלך ודאי באות ל'. ובאותו זמן יתקיים "כל פה וכל לשון יתנו הוד והדר למלכותך" (תפילת הכנסת ס"ת לספרים).

פ' **בה וכל לשון לך תשבח בזמנא דסליק לאתריה וכי כען לא משבחין ליה כל לשון לא עד דיתקיים קרא** (זכריה יד ט) **והיה ה' למלך למלך ודאי באת ל' ובהאי זמנא יתקיים כל פה וכל לשון יתנו הוד והדר למלכותך:**

פ' כו' - ר"ל, ת"ת שהנשמה סליק בו, שאז הוא במקומו: **למלך -** ר"ל, ל' מלך, שאז כל לשון כו', שכל הנשמות יעלו אל מקומם:

צ', באותו זמן נאמר בה "צדקה תרומם גו", ואין צדקה אלא תפלה, והרי פרשוהו, והיא אם העליונה, שיורדת אל הצדק ונעשית צדקה, ונכלל י"ה בשניהם בצדיק

צ' בההוא זמנא אתמר בה (משלי יד לד) **צדקה תרומם גוי ולית צדקה אלא צלותא והא אוקמוהו ואיהי אימא עלאה דנחתא לגבי צדק**

– מאיר התיקון –

[718] עי' לקמן ק ע"ג ד"ה ברא, שיסוד אינו חי אלא בסוד הדעת וכן הוא לקמן פט ע"ב. אמנם מה שציין רבינו לא מצאתיו ולכאורה צ"ע.

[719] עי' לעיל הערה 63.

וצדקה. ק', באותו זמן יעלו אותן הקולות של התפילות, הקולות של התורה, ובאותו זמן יהיה "הקול קול יעקב".

ואתעבידת צדקה ואתכליל י"ה בתרוייהו בצדיק וצדקה ק' בההוא זמנא יסלקון ליה קלין דצלותין קלין דאורייתא ובההוא זמנא יהא הקול קול יעקב (בראשית כז כב):

ק' כו' - הוא סוד ת"ת, קול יעקב כו':

ר', "ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן". ש' בה "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהו"ה ורפאתיו", לרחוק שנתקרב, שקרוב קרוב (שרחוק רחוק) היה. ת' בה "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך".

ר' ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן (ישעיה מא כז) ש' בה שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו (שם נז יט) לרחוק שנתקרב דקרוב קרוב (נ"א דרחוק רחוק) הוה ת' בה תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך (איכה ד כב):

ר' כו' - הוא חכמה, כמ"ש ראשון כו': **ש' כו'** - הוא יסוד, כמ"ש שלום כו' כנ"ל (טז ע"ג ד"ה פנה): **ת'** - הוא מל' כמ"ש בת ציון לא יוסיף להגלותך, צקרש"ת הן ה"ס חו"ב ת"ת יסוד מל'[720]:

הקדמה אחרת לתקוני הזהר

"בראשית ברא אלה"ם וגו"", נאמר "המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וגו"", אלו הם רבי שמעון בן יוחאי וחבריו: רבי אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יוסי, ורבי חייא, ורבי יצחק, ושאר החברים שהזהירו זהרו למעלה. "כזוהר הרקיע", מהו "כזוהר", אלא כשעשו את החיבור הזה הסכימו עליו למעלה, וקראו לו ספר הזהר. "ומצדיקי הרבים", בו יהיו רבים "ככוכבים לעולם ועד", שלא יחשיך האור שלהם לעולם ולעולמי עולמים, באותו זמן שהתחבר החבור הזה, נתנה רשות לאליהו להסכים עמם בו, ולכל בעלי הישיבה שלמעלה ולמטה, וכל חיילות המלאכים העליונים ונשמות עליונות להיות עמם, בהם בהסכמה ורצון כאחד.

[יג ע"א] {יט ע"א} בראשית ברא אלהי"ם וגו' (בראשית א א) כתיב (דניאל יב ג) המשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו' אלין אינון רבי שמעון בן יוחאי וחבריו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יוסי ורבי חייא ורבי יצחק ושאר חבריא דאזדהרו זהירו לעילא כזהר הרקיע מאי כזהר אלא כד עבדו האי חבורא אסתכמו עליה לעילא וקראו ליה ספר הזהר ומצדיקי הרבים ביה יהון נפישין כככבים לעולם ועד דלא אתחשך נהורא דלהון לעלם ולעלמי עלמין בההוא זמנא דאתחבר האי חבורא רשותא אתיהיב לאליהו לאסכמא עמהון ביה ולכל מארי מתיבתא דלעילא ותתא וכל חיילין דמלאכין עלאין ונשמתין עלאין למהוי עמהון באסכמותא ורעותא כחדא:

{יט ע"א} וחבריו ר' אליעזר כו' - חסר כאן ר' יהודה[721]: **מאי כזהר כו'** - ר"ל, כאותן הדברים שיצאו מהם, שהם מאירים לעולם, כמ"ש בתז"ח (א ע"ד) **ומתכנשין לגבי' כו'**, ואת אשר איננו פה כו'[722], כך הם עצמם מאירים לעולם: **ומצדיקי הרבים בי'** - ר"ל, אותן המתכנשין ביה

– מאיר התיקון –

[720] במהדורת וילנא נדפס כאן קטע מדברי רבינו השייך לתיקון לב, כאן תיקנו זאת והדפסנוהו במקומו.

[721] שכל הנך תלמידים היו באד"ר מלבדו. ע"ש קכז ע"ב וז"ל, רבי אלעזר בריה ור' אבא ור' יהודה ורבי יוסי בר יעקב ור' יצחק ור' חזקיה בר רב ור' חייא ור' יוסי ור' ייסא. אמנם חסרים כאן ג' (רבי יוסי בר יעקב, רבי חזקיה בר רב, ורבי ייסא) ועיי"ש קלד ע"א שהללו מתו. אמנם אין הכרח שזהו הטעם שנשמטו שכן מוסיף כאן "ושאר חבריא". אבל א"כ צ"ע דברי רבינו כיצד ידע להכריע שרבי יהודה אינו בכלל "שאר חבריא" וכי השמטתו מכוונת.

[722] ז"ל: הכי מתכנשין בהאי חבורא כל נשמתין דצדיקיא ואנשי מדות דאתמר בהון (תהלים קיח) זה השער לה' צדיקים יבאו בו ואחרנין דלא צדיקים אתדחין מתמן וכד אתגליא האי חבורא בעלמא סגיאין מתכנשין לגבה דאתמר בהון (דברים כט) כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו

ללמוד אותו כנ״ל: **יהון נפישין ככוכבים** - ר״ל, לא על עצם אורן של כוכבים, דהא לעיל (יד רע״א) משמע דכוכבים יותר מאירים מזהר הרקיע: **לעולם ועד דלא כו׳** - ר״ל, כמו שמשא, אע״ג דאתכניש נהיר בככביא[723], כן, אע״ג דאתכנשו מארי דהאי חבורא, נהיר חבורם בהם לעולם: **לעלם ולעלמי עלמיא -** הוא תרגום של עולם ועד[724]: **מארי מתיבתא כו׳** - ר״ל, ראשי הישיבות של שני המתיבתות, מתיבתא דלעילא ומתיבתא דרקיע[725], וז״ש **דלעילא ולתתא**:

פתח אליהו ואמר, רבונו של עולם, שאתה הוא אחד, ולא בחשבון, אתה הוא עליון על כל העליונים, סתום על כל הסתומים, אין מחשבה נתפסת בך כלל. אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים וקראת להם עשר ספירות להנהיג בהם את העולמות הנסתרים שלא מתגלים ואת העולמות שמתגלים, ובהם מתכסה מבני אדם ואתה הוא שקושר אותם ומייחד אותם ולפי שאתה מבפנים כל מי שמפריד חד מחבירו מאלה העשר נחשב כאילו מפריד בך.

פתח אליהו[726] **ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל אנת הוא דאפיקת עשר תקונין**[727] וקרינן לון עשר ספירן[728] **לאנהגא** בהון עלמין סתימין **דלא אתגליין** ועלמין **דאתגליין**[729] **ובהון אתכסיאת**[730] **מבני נשא ואנת הוא** דקשיר לון ומיחד לון[731] ובגין **דאנת** מלגאו כל **מאן דאפריש** חד מן חבריה מאלין עשר **אתחשיב** ליה **כאלו אפריש** בך[732]:

רבון עלמין - א״ס[733]: **חד ולא בחושבן** - ר״ל, לא כא׳ המנין שהוא נכנס בגדר מספר, וכתר עליון נדמה לאחד המנין, אעפ״י שאינו מספר מ״מ נכנס בגדרם[734], אבל אתה, אין שני לך,

– מאיר התיקון –

פה בהאי חבורא עמנו היום ועלהו אתמר (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד כאנון כוכביא דיהון קימין לעלם ולעלמי עלמיא.

תרגום: כך מתכנסים בחבור הזה כל נשמות הצדיקים ואנשי מדות שנאמר בהם (תהלים קיח) זה השער לה׳ צדיקים יבאו בו ואחרים שאינם צדיקים נדחים משם וכשהתגלה החבור הזה בעולם רבים מתכנסים אליו שנאמר בהם (דברים כט) כי את אשר ישנו פה וגו׳ ואת אשר איננו פה בחבור הזה עמנו היום ועליהם נאמר (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

[723] עי׳ לקמן קכט ע״א וע״ב, ועי׳ לקמן מו ע״ב ד״ה **אלא טפין.**

[724] אמנם עי׳ תז״ח נא סע״ג שזה כינוי לג׳ עולמות בי״ע.

[725] בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו״ן ומתיבתא עילאה דקב״ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב״ה מתיבתא דרקיע דא מטטרו״ן (זח״ח לו ע״א).

[726] עי׳ מש״כ בסוף ספר מגן וצינה שהאריך בביאור מאמר זה, הוב״ד במלואים אות כב.

[727] העשרה שליטים קאי על ה״ס שהם תיקונא דאדם דאצילות זו״ן, ולכן נקראים תיקונין. קרא אותן בשם תיקונין משום שעל ידיהם נעשה האפשרות שיתגלה אור הא״ס למטה, כי נתלבש בהם והמציא על ידיהם את כל העולמות כולם, ולכך נקראו הם בשם תיקונין, כי התעלמות האור העליון וכיסויו הוא תיקונו (ע״ח שבירה ב). עיקר מילת תיקונין שאמר הרב הכוונה הוא על בחי׳ התואר וצורת דפרצוף אדם (ביאורים ח״א סא ע״ג).

[728] עי׳ מלואים אות כז.

[729] עי׳ הקדו״ש טל ע״ד ז״ל: עולם האצילות כל מציאותו הוא לצורך גילוייו אשר למטה, היינו העולמות דיצירה ועשיה, כי בהם הוא גילויו ית״ש, אשר על זה כוון בכל בריאת עולמו ובכל המציאות כולו, כי עולם היצירה הוא הרוח הכללי וממנו הוא הרוח שבאדם שהוא עיקר האדם, אלא שהוא אי אפשר להתלבש בהגוף, שהוא מהחיצונית דהעשיה, אלא רק ע״י הנפש שהוא מהפנימית דהעשיה, ועולם הבריאה היא נעלם.

[730] מתלבש (לש״ו דע״ה ח״א עז ע״ג).

[731] עי׳ מלואים אות כח.

[732] עי׳ הקדו״ש טו ע״ג שמאחר שיחודו ית׳ התייחד באצילות נחשב כאלקות גמור.

[733] עי׳ לקמן עו ע״ב: כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה וכמה דמחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר, ועי׳ דברי רבינו (ספד״צ ג ע״ב): רישא לכל האצילות שלמעלה ממנו רדל״א נקרא א״ס.

[734] עי׳ תז״ח ב ע״א: אדם הגדול חכמה ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירן מסטרה וכתר עליון אתקרי מסטרה חכמה קדומה, ע״כ. ועי׳ מש״כ רבינו בביאורו שם: ר״ל שע״ס נקראו חכמות מסטריה, ואפילו כתר עליון שהוא למעלה ממנו, עכ״ל. ומבאר הלש״ו (כללים ח״א מט ע״א) שכל הי״ס לא נתגלו אלא על ידי מדת החכמה ולא ע״י מידת הכתר, שכן מצד מידת הכתר לא היו הספירות יכולים להתחלק זה מזה לעשרה מרוב אחדותו. ואילו על ידי החכמה אפילו הכתר יכול

שאינך נדמה לשום ספי׳ כלל: **עילאה על כל עילאין סתימא כו׳** - שיש כמה עולמות (הרבה) למעלה מן הספירות, סתימין בסתימו, אבל הוא על כולם: **עשר תיקונין וקרינן כו׳** - הן פנימיות[735] של כח״ב חג״ת נהי״ם שנקראו גופין לקמן: **עלמין סתימין כו׳** - (הן גופין ולבושין דבסמוך, שהן אצילות ובריאה), י״ה של השם, נגד חו״ב, שהן נסתרות כדלקמן: **ועלמין דאתגלין** - הן יצירה ועשיה, שהן ו״ה של השם, נגד זו״ן, שהן נגלות כדלקמן: **ובהון אתכסיאת כו׳** - שהן יקר ליקרי׳[736]: **דקשיר לון** - ספירות של פרצוף א׳[737]: **ומייחד לון** - הפרצופים ליחד[738]:

ועשר ספירות אלה הם הולכים כסדר, אחד ארוך ואחד קצר, ואחד בינוני, ואתה הוא שמנהיג ואתם ואין מי שמנהיג אותך, לא למעלה ולא למטה ולא מכל צד. תקנת להם לבושים שמהם פורחים נשמות לבני אדם. וכמה גופים תקנת להם שנקראו גוף לגבי לבושים שמכסים עליהם, ונקראו בתיקון זה חסד, זרוע ימין, גבורה זרוע שמאל, תפארת גוף, נו״ה שני שוקים, ויסוד סיום הגוף, אות ברית קדוש, מלכות פה, נקרא תורה שבעל פה.

ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן חד אריך וחד קצר וחד בינוני ואנת הוא דאנהיג לון ולית מאן דאנהיג לך לא לעילא ולא לתתא ולא מכל סטרא לבושין תקינת לון[739] דמנייהו פרחין נשמתין[740] לבני נשא וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופא לגבי לבושין דמכסיין עליהון ואתקריאו בתקונא דא חסד דרועא ימינא[741] גבורה דרועא שמאלא תפארת גופא נצח והוד תרין שוקין ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה[742]:

כסדרן חד אריך כו׳ - ר״ל, חסד ודין ורחמים. גדולה חסד, גבורה דין, ת״ת רחמים, וכן כולם כסדר: **ואנת הוא כו׳ ולית כו׳** - ר״ל, אע״פ שזה חסד וזה דין, ואנת מלגאו אינן מכריחים אותך לעשות כמדתן, אלא הכל ברצונך: **ולא לתתא** - ר״ל, אף {יט ע״ב} הספירות שלמטה, שאתה מתיחד בה הספי׳ של מעלה ממנה[743], אין מכריחה: **ולא מכל סטרא** - הן ו״ק שהעולם מתנהג בהן:

חכמה, הוא מוח, מחשבה מבפנים. בינה, היא לב, ובה הלב מבין (ברכות סא ע״א).

חכמה מוחא איהו מחשבא מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל **אלין תרין כתיב** (דברים כט כח)

– מאיר התיקון –

להיות ניכר. ואכן יעויין בדברי רבינו על תז״ח ב ע״א, דכתר הוא בכלל י׳ המאמרות. ועי׳ לקמן סח ע״ג ד״ה כליל עשר ספירן.

[735] היינו שם מ״ה עי׳ לעיל הערה 16.

[736] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ח׳ ע״ב דעד יקירו דיקירותא - ר״ל עד דיקנא קדישא שנקרא יקירו דיקירותא.

[737] על ידי התיקון.

[738] עי׳ עץ חיים (שער ל דרוש ה) דע כי ז״א היה בעת העיבור בבחי׳ נה״י לבד כי פחות מזה אינו נקרא פרצוף כי אם הוא ספירה א׳ אינו נקרא פרצוף ואם הם ב׳ ספירות א״א כי צריכין ג׳ קוין ימין ושמאל ואמצע המכריע וע״כ יש בו ג״ס. ועי׳ ביאורים ח״ב צח ע״ב.

[739] ענין התיקון הוא המעטת האור והתעבותו אחר התלבשותו תוך בחי׳ אחרת (ע״ח שער הנסירה פרק ד). והרי לנו מכ״ז כי עיקרן מה שנקראו בשם ספירות הם אינן הלבושין ואינן הגופין אלא רק העצמות שבתוכן, והוא בחי׳ הרוח שהוא הנקודות שבתוך האותיות (ביאורים ח״א סב ע״א).

[740] עי׳ לקמן דברי רבינו מט סע״א שזה מושרש בבינה.

[741] כ״ז הוא על הי״ס דבחי׳ נפש שהם התגין, והם העשרה שליטים שאמר, והנה הם כלולים עם הכ״ב אותיות עצמן, ולכך נקראו גם הם בשם גופא (ביאורים ח״א סא ע״ג).

[742] יציאתה וגילויה מהמוחין שבראש הנה היא בפה (דע״ה ח״א מא ע״א), היינו המלכות דכח״ב (שם ד ע״ג). גילוי השכינה בעוה״ז הוא רק ע״י דיבורי התורה, ולכך היא מכונה בשם פה ודיבור אבל תורה שבכתב הוא ז״א וכמ״ש בשעה״כ (דף מח ע״ד), והנה היא קבוע ועומד, כי התורה והלוחות היו מונחים בארון (דע״ה ח״ב קלב ע״א). גילוי הפְּנים דרך הפה (כללים ח״א סח ע״ב). ועי׳ לעיל הערה 637.

[743] בעליית מ״ן.

ועל שנים אלה נאמר "הנסתרות לה' אלהינ"ו". כתר עליון הוא כתר מלכות, ועליו נאמר "מגיד מראשית אחרית", והוא גולגלת של תפילין, מבפנים שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא דרך אצילות, והוא משקה של האילן בזרועיו וענפיו, כמים המשקים את האילן ומתרבה באותו השקאה.

הנסתרות לה' אלהינ"ו[744] כתר עליון איהו כתר מלכות[745] ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית[746] (ישעיה מו י) ואיהו קרקפתא (דתפלי)[45] מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א[747] דאיהו ארח אצילות[748] איהו שקיו דאילנא בדרועוי וענפוי כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו:

ועל אלין תרין כו' - ר"ל, שכל הספי', הן מלבר והן מלגאו: **לה' אלהינו** - הן חו"ב: **איהו כתר מלכות** - ר"ל, כתר שעל גבי המלכים[749], והוא אינו מכלל הגוף, כי הוא מלכות של עולם שלמעלה מהם, וז"ש מגיד מראשית אחרית: **ואיהו קרקפתא דתפילין** - ר"ל, גלגולת שעליה התפילין, וז"ש לעיל (יא ע"א) כתר תפילין, דתפילין הוא יהו"ה שהוא מחכמה ולמטה, והוא ע"ג:

רבונו של עולם, אתה הוא עילת העילות וסיבת הסיבות שמשקה לאילן באותו הנביעה, ואותו נביעה הוא כמו נשמה לגוף, שהוא חיים לגוף, ובך אין דמיון ולא דמות מכל מה שמפנים ולבחוץ. ובראת שמים וארץ, והוצאת מהם שמש וירח וכוכבים ומזלות, ובארץ אילנות ודשאים, וגן עדן ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובני אדם, להיות ניכר בהם עליונים, ואיך יתנהג בהם עליונים ותחתונים, ואיך יהיו ניכרים מעליונים ותחתונים, ואין [מי] שיודע בכך כלל וחוץ ממך אין יחוד בעליונים ובתחתונים, ואתה ניכר כאדון על הכל. וכל הספירות יש לכל אחד שם ידוע ובהם נקראו מלאכים, ואתה, אין לך שם ידוע,

רבון עלמין אנת הוא עלת העלות סבת הסבות דאשקי לאילנא בההוא נביעו וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא[750] דאיהו חיים לגופא ובך לית דמיון ולית דיוקנא[751] מכל מה דלגו ולבר [יג ע"ב] ובראת שמיא וארעא ואפיקת מנהון שמשא וסיהרא וכוכביא ומזליא ובארעא אילנין ודשאין וגנתא דעדן ועשבין וחיוון ועופין ונונין ובני נשא לאשתמודעא בהון עלאין ואיך יתנהגון בהון עלאין ותתאין ואיך אשתמודעין מעלאי ותתאי ולית בך דידע כלל ובר מינך לית יחודא בעלאי ותתאי[752] (ואנת אשתמודע אדון על כלא)[46] וכל ספירן כל חד

– מאיר התיקון –

[744] עי' מלואים אות כט.

[745] והמלכות והכתר עצם אחד הם, כי המלכות שרשה מהכתר והיא גילויו, שהכתר מתגלה בהמלכות, והכתר הוא שורש כולם בראש והמלכות היא כלל כולם בסוף, וכן המלכות דהעליון נעשה כתר להתחתון, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) כתר עליון איהו כתר מלכות, ועליה אתאמר (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית, כי הכתר שהיא הראשית הוא נמשך ומתגלה בהמלכות שהיא האחרית, וכן מהמלכות שהיא האחרית דהעליון נמשך ונעשה הכתר שהוא הראשית דהתחתון וכמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק א). וזהו ג"כ מה שאמרו בספר יצירה (פרק א מ"ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, שהסוף דכל עליון שהוא המלכות הוא נעוץ בתחילת כל תחתון שהוא הכתר שבו, ותחילתו שהוא הכתר הוא נעוץ בסופן שהוא המלכות ושם הוא מתגלה, אלא שבכתר נקרא אי"ן משום ששם הוא נעלם, ובהמלכות נקרא אני משום ששם הוא מתגלה וניכר, אבל שניהם אחד הם, וזה שאמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', כי הוא פנימית כל הי' ספי' מכתר עד המלכות והוא כח כולם. (ביאורים ח"ב כ ע"ד).

[746] עי' מלואים אות ל.

[747] עי' לקמן נח ע"ד ד"ה כנור – שהשקיא דאילנא שהוא השם מ"ה הוא בחי' הדעת. ועי' מלואים אות לא.

[748] עי' ביאורים ח"א עב ע"ד דהיינו כל האצילות כולא. הוא עצם האצילות כי עצם האצילות הוא בחי' הרוח שהוא השם מ"ה (כללים ח"א נז ע"ב). שכל האצילות מיוסד עליו (הקדו"ש נה ע"ד). הוא פנימיות האצילות (דע"ה ח"ב כא ע"ד). עיקר מדרגת כל פרצוף הוא רק רוח ונפש שהם מ"ה וב"ן (כללים ח"א כב ע"א). היינו עליו מתנהג האצילות (כללים ח"א כד ע"א).

כל האצילות סובב על השם מ"ה וא"ק הוא ע"ב והעקודים הוא ס"ג והב"יע הוא ב"ן (כללים ח"א פט ע"ב). הוא הנושאו והוא עצמותו ואורו (כללים ח"ב קל ע"א).

[749] מלאכים (כת"י). ועי' פיסקא הבאה שכל הספירות נקראים מלאכים.

[750] וכך היה בשבירת הנקודות (כללים ח"ב מד ע"ד).

[751] כל הכינוים כולם אינם על מהותו ח"ו אלא ע"ש מידותיו – עי' גר"א בספר יצירה (פרק א משנה ה' בד"ה אדון יחיד (ביאורים ח"ב יג ע"ג).

[752] עי' כללים ח"ב מד ע"ד, דע"י חסרון אור יחודו בהם היו נפרדות המלכין קדמאין זו מזו.

שאתה הוא ממלא כל השמות, ואתה הוא שלימות כולם, וכאשר אתה תסתלק מהם, ישארו כל השמות כגוף ללא נשמה.

איתֿ ליה שם ידיע[753] **ובהון אתקריאו** מלאכיא[754] **ואנת** לית לך שם ידיע **דאנת הוא** ממלא כל שמהן[755] **ואנת הוא** שלימו דכלהו[756] **וכד אנת** תסתלק מנהון[757] **אשתארו** כלהו שמהן כגופא **בלא נשמתא**:

לאשתמודעא בהון עלאין - שמן התחתונים יכירו העליונים, כמ״ש לעיל (ז ע״א) בדיוקנא וחותם בשעוה: **ואיך יתנהגון כו׳** - ר״ל, שבתחתונים בעוה״ז מכירין בשינוייהם והתהפכותם, מכירין היאך עולמות עליונים ותחתונים מנהיגין אותן: **ואיך אשתמודעא כו׳** - ר״ל, להכיר כבודו בעליונים ותחתונים: **ואנת אשתמודעא כו׳** - שאין מכירין מהותו אלא מציאותו, שהוא אדון הכל:

אתה הוא חכם ולא בחכמה ידוע, אתה הוא מבין ולא מהבינה הידועה. אין לך מקום ידוע, אלא להיות ניכר כחך וחוזקך לבני אדם, ולהראות להם איך מתנהג עולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט, כפי מעשיהם של בני אדם. דין הוא גבורה, משפט הוא עמוד האמצעי, צדק הוא המלכות הקדוש, מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק אות ברית, הכל להראות איך מתנהג העולם. אבל לא שיש בך צדק ידועה שהוא דין, ואינו מפשט ידועה שהוא

אנת חכים ולאו **בחכמה ידיעא**[758] **אנת הוא** מבין **ולא** מבינה **ידיעא** לית לך **אתר ידיעא אלא לאשתמודעא** תוקפך וחילך **לבני נשא**[759] **ולאחזאה** לון **איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי** (דאינון צדק)[47] **ומשפט** כפום עובדיהון **דבני נשא דין איהו גבורה משפט עמודא דאמצעיתא**[760] צדק מלכותא קדישא **מאזני צדק** (ויקרא יט לו) תרין סמכי קשוט הין צדק **אות ברית כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא אבל לאו**

– מאיר התיקון –

[753] משום שהם נשלמו בכל שלימותם וכלולים מהכל, לכן נמצא שם מיוחד עליהם (ביאורים ח״ב פ ע״ג).

[754] דע״ה ח״ב מח ע״ב: סוד הענין הוא ע״פ מ״ש בפ׳ משפטים (צו ע״א) תא חזי כל שמהן וכל כנויין דשמהן דאית ליה לקב״ה כלהו מתפשטן לאורחייהו (שיש לכל שם ושם פעולות מיוחדים, וכמ״ש (שמות רבה פ״ג סי׳ ה) לפי מעשי אני נקרא וכנודע בספר שערי צדק ושערי אורה), וכלהו מתלבשין אלין באלין וכלהו מתפלגין לארחין ושבילין ידיען (כי הם מתלבשין במלאכים ואופנים אשר הם רבוא רבואות, וכל א׳ ממונה על דבר מיוחד ועל כח מיוחד, וכל כחם הוא ע״י שמותיו וכנוייו ית״ש המתלבש בהם, וכמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז יט ע״א)). ועי׳ לעיל הערה 352.

[755] כי הגם שהם נעשו לשמותיו עצמו, עכ״ז הנה אין לו שם ידיע, כי הוא מתגלה לפעמים בשם זה ולפעמים בשם זה, וכמ״ש (שמו״ר פ״ג פ״ו) לפי מעשי אני נקרא (דע״ה ח״א עז ע״ד).

[756] ולכן לא היה נעשה עתה ע״י התרוקנות האור רק הכלים לבד דעולם האצילות וכן שרשי הכחות דהעולמות בי״ע (ביאורים ח״ב צז ע״ב). עי׳ לעיל טז ע״ב ד״ה שלימו. עי׳ זהר ח״א מט ע״ב: לזאת יקרא אשה שלימו דכלא.

[757] כל הנאצלים כולם, הנה הגם שהם למעלה הרבה מכל הנבראים כולם, עכ״ז הנה הם מצד עצמם אינם אלקות כלל, כי הם נאצלו ונמצאו מחדש אחר שלא היו, ואינם אלקות, אלא מצד יחודו ית״ש בהם. כי הא״ס התייחד בהם ונעשה חד ממש עמהם, והם מעתה אלקות גמור על ידו, יחיד ומיוחד. כי הם תכונה יקרה נעלה ומרומם כזו שראויים לקבל את יחודו בהם ולהעשות עמו חד ממש, אבל הם מצד עצמם זולת יחודו בהם אינם אלקות כלל (הקדו״ש טו ע״ג).

אין ערך וחקר לרוממות המאציל על האצילות אלא שמתייחד עם האצילות ביחוד עצום עד שנעשה חד עמו, אבל אין ערך וחקר לרוממותו עליהם (כללים ח״א לג ע״ג). היינו בשבירת המלכים קדמאין (כללים ח״א סו ע״ד). דע״ה ח״ב ג ע״א לומד מכאן שבגלל חסרון גילוי אור א,ס בעולם הנקודות אז בחיצוניות דב״ן היהי טמון כל כחות דשרשי הבי״ע.

[758] עי׳ כללים ח״א א ע״א: הגם שהאמת הוא שבכל מה שנוגע להבחין בעצמותו עצמו ית״ש הנה משולל ההתבוננות בבחי׳ חכמתו ותבונתו מאומה כי הכל אחד בו, ר״ל שהוא עם כל תואריו חד הוא (כנודע מדברי הרמב״ם ז״ל במורה ח״א פרקים נא נב נג), אך מה שנוגע לפעולותיו עצמן שהיא בכל סדרי בראשית כולם, הנה יסד אותם בחכמה ידיעא ובבינה ידיעא, ומותר ומצוה להתבונן בהם כדי להללו ולשבחו ולספר הודו. ועי׳ לקמן קנ״ב ע״ב: שינויין אינין במאני דגופא, אבל ביה לית שינויא כלל, איהו לא אשתני בכל אתר.

[759] עי׳ הערה 751.

[760] עי׳ ביאורים ח״א פו ע״ד, והוא הלשון חק (ס״י פ״ב מ״א), וכן הוא בזוה״ק פ׳ מקץ קצג ע״ב.

רחמים, ולא מכל אלה המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשון דברים על ידך, שהרי יש לך רשות (נתנה לך) לגלות על ידך סודות נסתרים, מה שלא נתנה רשות לגלות לשום אדם עד עתה. קם רבי שמעון, פתח ואמר, "לך ה' הגדולה והגבורה וכו'", עליונים שמעו אותם ישני חברון ורועה נאמן, התעוררו משנתכם, "הקיצו ורננו שוכני עפר", אלה אותם צדיקים שהם מצד של אותו שנאמר בה "אני ישנה ולבי ער", ולא אותם מתים, ולכן נאמר בהם "הקיצו ורננו וכו'". רועה נאמן, אתה והאבות התעוררו, הקיצו ורננו להתעוררות השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה כל הצדיקים ישנים ושינה בחוריהם

דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולאו משפט ידיעא דאיהו רחמי ולאו מכל אלין מדות כלל[48]:

קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך דהא **רשותא אית** לך (נ"א **אתיהיב** לך) לגלאה רזין טמירין על ידך מה דלא **אתיהב** רשו לגלאה לשום בר נש עד כען קם רבי שמעון פתח ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וכו' (דבה"י א' כט יא) **עלאין שמעו אינון דמיכין דחברון ורעיא מהימנא אתערו משנתכון הקיצו ורננו שוכני עפר** (ישעיה כו יט) **אלין אינון צדיקייא דאינון מסטרא דההוא דאתמר בה אני ישנה ולבי ער** (שיה"ש ה ב) **ולאו אינון מתים ובגין דא אתמר בהון הקיצו ורננו** וכו' **רעיא מהימנא אתער אנת ואבהן הקיצו ורננו לאתערותא דשכינתא דאיהי ישנה בגלותא דעד כען צדיקייא כלהו דמיכין ושינתא בחוריהון**:

אלא לאשתמודעא כו' - ר"ל, שאינו מנהיג בספי' אלא להכירו, ולידע שכפי שאדם מודד מודדין לו (סנהדרין ק ע"א), שיש על הכל מדה ידועה, והוא מעניש ומשלם שכר בהם: **דאינון צדק ומשפט** - שמלכות הוא ב"ד דלתתא, ות"ת הוא רחמים: **מאזני צדק כו'** - כי נה"י משמשים למלכות[761], בסוד תרין ביעין ואמה (מבו"ש ש"ד פי"ג), ונקראו מאזני צדק, ש[ב]הן מכריעין לימין ולשמאל: **הין צדק כו'** - שעליו נאמר "שמן משחת קודש יהיה זה כו'" (שמות ל לא), שמן דנפיק ממוחא, שהוא "קדש יהיה זה" יסוד[762], ואתמלא צדק מיניה, ונאמר בו "ושמן זית הין": **ואמר לך ה' כו'** - שבפסוק זה ז"ס תחתונות שבהן מתנהג העולם:

מיד נתנה השכינה ג' קולות לרועה נאמן ויאמר לו קום רועה נאמן, שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", לגבי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם "פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי", שהרי "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך".

מיד יהיבת **שכינתא** תלת קלין לגבי **רעיא מהימנא ויימא** ליה קום **רעיא מהימנא** דהא עלך **אתמר** קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) **לגבאי בארבע אתוון דיליה ויימא** בהון **פתחי לי אחותי** {יט ע"ב} **רעיתי יונתי תמתי** (שם) **דהא תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך** (איכה ד כב):

מיד יהיבת כו' - ר"ל, בזמן הגאולה: **תלת קלין** - מסט' דתלת אבהן, שרעיא מהימנא כלול מהן[763]: **קול דודי כו'** - ר"ל, הקב"ה ת"ת, וזהו ולבי ער: **אחותי {יט ע"ג} כו'** - ד' שמות כנגד

– מאיר התיקון –

[761] עי' זהר ח"א קנא ע"ב: וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה באר דרגא דאדון כל הארץ בשדה חקל תפוחין קדישין שלשה עדרי צאן תלת דרגין עלאין קדישין מתתקנן על ההוא בירא ואינון נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא

תרגום: "וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה". "באר" הדרגה של אדון כל הארץ, "בשדה", שדה התפוחים הקדושים. "שלשה עדרי צאן", שלש דרגות עליונות קדושות מתוקנות על אותה הבאר, והן נצח והוד והיסוד של העולם.

[762] עי' זהר (ח"א דף רטז ע"א) דאמרנא מקמיה דאמינא לך דאתקריאת אורייתא זה כתיב (שופטים ה) זה סיני מפני יהו"ה אלה"י ישראל כד אתייהיבת אורייתא על ידא דמשה (שמות לב) כי זה משה האיש (שם טו) זה אלי ואנוהו אורייתא הוה נחתת מן קמי אלהא דישראל.

תרגום: שאמרתי מלפני שאמרתי לך שהתורה נקראת "זה". כתוב "זה סיני מפני ה' אלהי ישראל", כשנתנה תורה על ידי משה, "כי זה משה האיש", "זה אלי ואנוהו". התורה היתה יורדת מלפני אלהי ישראל.

[763] עי' כט ע"ב שמשה הוא הפנימיות של יעקב. אמנם עי' צז ע"ג מש"כ רבינו בד"ה ובג"ד: ה' דמשה דמשה הוא מסט' דה' בתראה דתלת אבהן הן יה"ו והוא אשלים להויה.

ד׳ אותיות, אחותי מסט׳ דחכמה, שנאמר (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, רעיתי כנגד בינה, שחו״ב הן רעים דלא מתפרשין (זהר ח״ג ד ע״א), ועליהם נאמר (שיה״ש ה א) אכלו רעים, ובינה נק׳ רעיתי, נקבה, יונתי מסט׳ דת״ת כמ״ש לקמן (דף יט כד ע״ב) שכינתא מסט׳ דנער, יונה, תמתי מסט׳ דמלכות, שעלה נאמר (שיה״ש ד ז) ומום אין בך. ונאמר תם עונך כו׳, בהאי זמנא, וז״ש דהא תם כו׳:

״שראשי נמלא טל״, מהוא ״נמלא טל״, אלא אמר הקב״ה, אתה חשבת שמיום שנחרב בית המקדש שנכנסת בביתי ועליתי בישוב, לא כן, שלא נכנס כל זמן שאתה בגלות, הרי לך סימן שראשי נמלא טל, ה״א שכינה בגלות, שלימות שלה וחיים שלה, הוא ט״ל, וזהו, יו״ד ה״א וא״ו, וה״א היא שכינה שלא מחשבן ט״ל, אלא יו״ד ה״א וא״ו, שעולה אותיות לחשבון ט״ל, שהוא מלא לשכינה מנביעה של כל המקורות עליונים, מיד קם רועה נאמן ואבות הקדושים עמו.

שראשי נמלא טל[764] (שיה״ש ה ב) מאי נמלא טל אלא אמר קודשא בריך הוא אנת חשיבת דמיומא דאתחרב בי מקדשא דעאלנא בביתא דילי ועאלנא בישובא לאו הכי דלא אעלנא כל זמנא דאנת בגלותא הרי לך סימנא שראשי נמלא טל ה״א שכינתא בגלותא שלימו דילה וחיים דילה איהו ט״ל ודא איהו יו״ד ה״א וא״ו וה״א איהי שכינתא דלא מחושבן ט״ל אלא יו״ד ה״א וא״ו דסליקו אתוון לחושבן ט״ל דאיהו מליא לשכינתא מנביעו דכל מקורין עלאין מיד קם רעיא מהימנא ואבהן קדישין עמיה:

עד כאן סוד היחוד, מכאן ואילך פרשה הראשונה של סתרי תורה.

עד כאן רזא דיחודא מכאן ואילך פרשתא קדמאה דסתרי אורייתא:

בביתא דילי כו׳ - הן דיורין דקב״ה למעלה, שכנגדן בית המקדש למטה: **הרי לך סימנא כו׳ -** שלא נכנס להשפיע בהם[765]: **מיד קם כו׳** - ר״ל, באותו הזמן: **ר״מ ואבהן -** שהן ד׳ אותיות יהו״ה, כמ״ש בתיקונים (קלז ע״ב) שמשה רבינו ע״ה השלים שם הוי״ה, שהיו באבהן יה״ו לבד, וז״ש (שמות ו ג) ושמי ה׳ לא כו׳ ע״ש:

פתח רבי שמעון ואמר ״בראשית ברא אלהי״ם״, ״סוד יהו״ה ליראיו ובריתו להודיעם״, סו״ד אלו הם שבעים פעמים ופנים שהתפרשה מלת בראשית בפרשה הזו.

פתח רבי שמעון ואמר בראשית ברא אלהי״ם (בראשית א א) סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה יד) סו״ד אלין אינון שבעין זמנין ואנפין דאתפרש מלת בראשית בהאי פרשתא:

בהאי פרשתא - ר״ל, בראשית של אותה הפרשה:

תקונא קדמאה

בראשית, ב׳ ראשית, ״זה השער לה׳ צדיקים יבאו בו״, זהו שער הצדיקים, שיש להם רשות להיכנס לשם, ואחרים שאינם צדיקים נדחים משם, בו רשומים ומצוירים וחקוקים דמויות של עליונים ותחתונים, הציור של אדם רשום שם, והוא דמות אדם. הרושם של אריה, שם לימין, ורושם של שור לשמאל, ורושם של נשר באמצע. וסוד הדבר ״ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם וכו׳״, לכל חיה ארבע

בראשית ב׳ ראשית זה השער לה׳ צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ) דא איהו תרעא דצדיקייא דאית לון רשו לעאלא תמן ואחרנין דלאו אינון צדיקייא [יד ע״א] אתדחיין מתמן בה רשימין ומצוירין ומתחקקין דיוקנין דעלאין ותתאין ציורא דאדם רשימא תמן ואיהו דמות אדם רשימא דאריה תמן לימינא ורשימא דשור לשמאלא ורשימא דנשרא באמצעיתא ורזא

– מאיר התיקון –

[764] מהשם מ״ה יבא הט״ל של תחיה (כללים ח״א עג ע״א).

[765] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ב׳ ע״ב, וכ״ז שאין זיווג בין ז״ונ ג״כ אין זיווג בין או״א כמ״ש (תענית ה ע״א) שאין נכנס בירושלים של מעלה עד כו׳. ועי׳ ע״ח שער טו פרק א.

פנים, אלו ארבע אותיות של השם הקדוש, יהו"ה שמאיר בהם. המלך של כל החיות, זה אדם שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שעולה בחשבון אחד דמות אדם, זו השכינה הקדושה שהיא דמותו.

דמלה[766] ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם וכו' וארבע אנפין לארבעתם (יחזקאל א י) לכל חייתא ארבע אנפין[767] אלין ארבע אתוון דשמא קדישא דיהו"ה דנהיר בהון מלכא דכלהו חיוון דא אדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דסליק בחושבן חד דמות אדם דא שכינתא קדישא דאיהי דיוקניה:

תיקון א ב' ראשית - ר"ל, שב' מלכות, כמ"ש לקמן[768], הוא ראשית לכל, כמ"ש לעיל[769] **דלית רשו לכל נביא כו'**, וז"ש זה השער כו': **יבאו בו דא כו' -** מפרש סיפא דקרא: **בה רשימין כו' -** ר"ל, שהיא ראשית לעליונים ותחתונים, ואיהי ב', אוצרא דכלא, כמ"ש לקמן[770], ור"ל, לכך נק' ב' לשון בית, שהוא בית קיבול לכולם: **רשימין ומצויירין ומתחקקין -** כמ"ש לעיל (ז ע"ב) שיש דיוקנין וחותם ורשימו, וזה רשימו. ומצד החותם מצויירין. ומצד הדיוקנין מתחקקין כו'. דחותם הכל בה מצד העליונים ותחתונים: **ותתאין -** ג' עולמות בי"ע: **ואיהו דמות אדם {יט ע"ד} רשימא כו'** - ר"ל, שהחיות אינן אלא ג', והיא משלמת לד' כמ"ש לעיל (יד ע"ב), והיא דמות אדם[771], שת"ת נק' אדם, והיא דמותו כמו שמפרש והולך, וז"ש **ואיהו כו': רשימא דארי כו'** - ר"ל, שאף הג' חיות שתחותה רשימין בה: **ורזא דמלה כו'** - ר"ל, שלכך נאמר ודמות כו' אצל אדם, לפי שהיא דמותו: **מלכא דכולהו כו'** - ר"ל, אדם היושב על הכסא:

היא חותם שלו ועליה נאמר "שימני כחותם על לבך", שכך ישראל בגלות אומרים, אף על גב שאתה מסתלק למעלה, דמותך לא תזוז ממני לעולם, כמו אותו החותם, שבאותו מקום שנדבקו, בו רישום של בעל החותם, לא זזה ממנו הדמות של החותם, להיות ניכר בו. ולכן אמרה כנסת ישראל (אמרו ישראל בגלות) "שימני כחותם על לבך", כרושם התפילין של יד שהן כנגד הלב, כחותם על זרועך, כמו תפילין של ראש שתלויות רצועות לכל הצדדים על הלב והזרוע, ובהן רשומים אלו שהם עֵמו של הקדוש ברוך הוא. ועוד "שימני כחותם על לבך", זהו חותם של אות ברית קודש, והוא אות ברית שבת קודש וימים טובים.

איהי חותם דיליה ועלה אתמר שימני כחותם על לבך דהכי אמרין ישראל בגלותא אף על גב דאנת תסתלק לעילא דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם כההוא חותם דבההוא אתר דאתדבקו ביה רשימו דמארי חותמא לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא לאשתמודעא ביה ובגין כך אמרי ישראל (נ"א אמרה כנסת ישראל) בגלותא שימני כחותם על לבך כרשימו דתפלין דיד דאינון לקבל לבא כחותם על זרועך כתפלין דרישא דאינון תליין רצועין לכל סטרין על לבא ודרועא ובהון אינון רשימין דאינון עמיה דקודשא בריך הוא ועוד שימני כחותם דא חותם דאות ברית קדש והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים:

דהכי אמרין ישראל כו' דיוקנך כו' - ר"ל, שכינתך לא תסתלק ממנו: **כרשימו דתפילין כו' -** כי המקום שאנו מניחין, שם הוא קשורא דשכינתא בקב"ה, וז"ש על לבך:

"כי עזה כמות אהבה", חזקה היא הפרדת הקדוש ברוך הוא והשכינה מישראל כמו

כי עזה כמות אהבה (שיה"ש ח ו) תקיפא איהי אפרשותא דקודשא בריך הוא ושכינתא

– מאיר התיקון –

[766] עי' לעיל הערה 63.

[767] עי' לעיל יא ע"א ד"ה ועל כולהו שכל הד' פנים הם של נשר או ד' של אריה וכו', ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ יג ע"ב, עי' לקמן יד ע"ד ד"ה דמות א' לארבען.

[768] בסוף התיקון.

[769] עי' לעיל הערה 711.

[770] בסוף התיקון.

[771] עי' ע"ח דרושי הצלם פרק א' שכתב שצלם הוי יה"ו ודמות הוא ה' אחרונה, עי' רע"מ ח"ג רכח ע"א וז"ל, ובגינה אתמר כמראה אדם עליו מלמעלה בדיוקנא דתפארת דאיהו ת"ת אדם עליו מלמעלה ואתקרי בשמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועי' לקמן כד ע"ב שזה שכינתא.

הפרדת הנשמה ורוח ונפש מהגוף. ועוד, ״כי עזה כמות אהבה״, כשישראל מיחדים את שם הקדוש ברוך הוא באהבה, ואומרים הבוחר בעמו ישראל באהבה.

מישראל כפרישא דנשמתא ורוחא ונפשא מגופא ותו כי עזה כמות אהבה כד ישראל מייחדין שמא דקודשא בריך הוא ברחימו ואמרי הבוחר בעמו ישראל באהבה:

״קשה כשאול קנאה״ של הקדוש ברוך הוא שהוא מקנא עליהם, בזמן שיֵצאו מהגלות, שהוא יהיה באותו זמן קנא ונוקם ובעל חמה, ״רשפיה רשפי אש״. באותו הזמן יתעורר השמאל בשלהבות שלו, שהם רשפי אש שלהבת י״ה, וישרוף כמה היכלות של בתי עבודה זרה, ויקח נקמות מעמלק, שהוא נשבע בשתי האותיות של השם הקדוש, שהם י״ה, ליטול נקמה ממנו, זהו שנאמר ״ויאמר כי יד על כס י״ה״, וזהו ״רשפי אש שלהבת י״ה״.

קשה כשאול קנאה (שם) דקודשא בריך הוא דאיהו מקנא עלייהו בזמנא דיפקון מן גלותא דאיהו יהא בההוא זמנא קנא ונוקם ובעל חמה רשפיה רשפי אש (שם) בההוא זמנא יתער שמאלא בשלהובין דיליה דאינון רשפי אש שלהבת י״ה ויוקיד כמה היכלין דבתי פלחי כוכביא ויטול נוקמין מעמלק דאיהו אומי בתרין אתוון דשמא קדישא דאינון י״ה לנטלא נוקמא מיניה הה״ד (שמות יז טז) ויאמר כי יד על כס י״ה ודא איהו רשפי אש שלהבת י״ה[772]:

וישראל אומרים, רבונו של עולם, אף על גב שאני בגלות רחוקה ממך, ״שימני כחותם על לבך״, ולא תזוז מאתנו דמותך, שהיא החותם שלך, השכינה שלך, שבגללה אתה היית זוכר אותנו בגלות. והחותם של הקדוש ברוך הוא, ודאי היא השכינה.

וישראל אמרין רבון עלמא אף על גב דאנא בגלותא מרחקא ממך שימני כחותם על לבך (שיה״ש ח ו) ולא יתעדי מינן דיוקנך דאיהי חותם דילך שכינתא דילך דבגינה אנת הוית דכיר לן בגלותא וחותמא דקודשא בריך הוא ודאי איהי שכינתא:

״בראשית ברא״, ב׳ היא ודאי, בה פתחה התורה בב׳, וזו בראשית, ב׳ ראשית, ב׳ היא ודאי האוצר של הכל, עליה נאמר ״יראת ה׳ היא אוצרו״.

בראשית ברא (בראשית א א) ב׳ איהי ודאי[773] בה פתחת אוריתא בב׳ ודא בראשית ב׳ ראשית ב׳ איהו ודאי אוצרא דכלא עלה אתמר

– מאיר התיקון –

[772] היינו על אף שהמילה כתוב שלהבתיה בפסוק, אבל הוא דורש את זה כשלהבת של שם י״ה.

עי׳ פת״ש אבי״ע כא, וז״ל ושמות החכמה מילוי מ״ה דהוי״ה בסוד חכמה כח מ״ה, וכן בינה הכל שמות אהי״ה זה ידוע, ושמות הגבורה בסוד שם אלהים בנקודות או בגילופי יודי״ן, ובאחוריים הפנימי סוד שם י״ה, והוא כמ״ש (שיה״ש ח ו) שימני כחותם וגו׳ כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבת י״ה, כי עיקר האהבה הוא דביקותא דרוחא ברוחא בסוד אש ואש דבאיש ואשה שבהם ב׳ אותיות י״ה, שמצד הדין הנמצא במאורות שהוא גורם חסרון בתחתונים תשוקת הנבראים ומאורות התחתונים למלאות חסרונם, והוא סוד (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך בסוד הצמצום וחפירה שביסודה שרצונה להתמלאות מיסוד דדכורא, והוא סוד כוונה פנימיית של הגבורות כדי שיתגבר התשוקה בתחתונים להתמלאות מאור עליון מבאר מים חיים.

[773] וחותמא דקב״ה ודאי איהי (דא איהי) שכינתא בראשית ברא ב׳ איהי כו׳ בכאן נראה משובש מאוד, א׳ שאין לפנינו ציון על תיקון ב׳ ועוד בהמאמר שמתחיל ודא בראשית זימנין סגיאין כו׳ עד פחד יצחק נראה שחסר שם ובאמת נמצא כל המאמר בשלימות לקמן בתז״ח בדף טז ע״א ע״ש, וכאן אינו אלא התחלת המאמר, ומצאתי ב״ה בדפוס ישן מתוקן בזה וכל המאמר הזה עד פחד יצחק ליתא שם וכן הוא הנוסחא שם בסוף הקדמה ז״ל שכינתא ב׳ איהי ודאי בה פתחת אורייתא בב׳ ודא בראשית ב׳ ראשית ודא אוצרא דכולא כו׳ היא אוצרו ודא תיקונא תניינא דבראשית דתמן יראת אישתאר מאתוון ש״ב ורזא דמילא כו׳ עכ״ל אות באות, וזה המאמר נמצא שם בסוף הקדמה וכן נשנה שם בסוף תיקון א׳ כמו שכתוב לפנינו וגם שם לא נמצא מן ודא בראשית זימנין וכו׳ עד פחד יצחק, ומה שמתחיל שם במאמר שבסוף הקדמה במילת שכינתא כנ״ל נראה שתיבת שכינתא הוא מסוף המאמר שאמר כאן בתיקון א׳ וחותמא דקב״ה דא איהי שכינתא ולא גריס בראשית ברא הכתוב באמצע (לש״ו).

(ישעיה לג ו) **יראת ה׳ היא אוצרו:**

ב׳ איהו - ר״ל, בית כנ״ל (בריש התיקון): **יראת ה׳** - ר״ל, מלכות:

וזה בראשית, פעמים רבות יש בתורה ראשית, וכל אחד התפרש במקומו. הראשון הוא ״יהו״ה קנני ראשית דרכו״, וזו התורה שיש בה טעמים ונקודות ואותיות, וכמה מצוות עשה ולא תעשה, שכולן תלויות בשם יהו״ה, זהו שנאמר ״זה שמי לעלם וכו״״, שמ״י עם י״ה שלש מאות ששים וחמש, זכר״י עם ו״ה מאתים ארבעים ושמונה. שלש מאות ששים וחמש משמאל, מיראת הגבורה נתנו פחד יצחק.

ודא בראשית זמנין סגיאין אינון באורייתא ראשית וכל חד אתפרש באתריה קדמאה איהו ה׳ קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) **ודא אורייתא דאית בה טעמי ונקודי ואתוון וכמה פקודין דעשה ולא תעשה דכלהו תליין בשם יהו״ה ההו״ד זה שמי לעלם וכו׳** (שמות ג טו) **שמ״י עם י״ה שס״ה זכר״י עם ו״ה רמ״ח שס״ה משמאלא מדחילו דגבורה אתיהיבו פחד יצחק**[49]:

ודא אורייתא - ר״ל, מלכות והיא ראשית דרכו כנ״ל (בריש התיקון): **דאית בה כו׳** - ר״ל, בתורה, וכן במלכות הכל כלול בה: **טעמי ונקודי ואתוון -** וכלם כלולים בשם הוי״ה, כמ״ש בתז״ח (דף עג ג ע״א[774]) **וכלהו רמיזין בשמא דא כו׳**: **דכולהו תליין כו׳** - ר״ל, דלכך כתיב ה׳ קנני: **מדחילו כו׳** - ר״ל, מבינה, ששם י״ה בה, ועיין לעיל (יב ע״ב) **קלע ה׳ עלאה לשמאלא כו׳ וכלא י״ה עם כו׳:**

תקונא תניינא ותליתאה

בראשית, שם ירא״ת, מה נשאר מאותן אותיות, שֵׂ״ב. וסוד הדבר שב ביראת ה׳, ואם אין יראה אין חכמה, כמו שבארוה (אבות פ״ג מ״ז) אם אין יראה אין חכמה, משום שיראה היא אוצר לחכמה, היא הגניזה שלה, היא הסתרה שלה, היא בית המלך.

בראשית תמן ירא״ת מה אשתאר מאינון אתוון ש״ב ורזא דמלה שב ביראת ה׳ ואם לית דחילו לית חכמה כמה דאוקמוהו אם אין יראה אין חכמה[775] **בגין דיראה היא אוצרא לחכמה איהי גניזו דילה איהי טמירו דילה איהי ביתא דמלכא:**

תיקון ב׳ שב - ר״ל, זקנה, ואמרו (קידושין לב ע״ב) זקן שקנה חכמה: **איהי גניזו כו׳** - ר״ל, שחכמה היא אור הגנוז, והוא נתיב לא ידעו[776] **כו׳** (איוב כח ז), **ונעלמה מעיני כו׳** (שם כא), **והיכן הוא טמיר במלכות, וז״ש איהי טמירו דילה**, ולכן ביראה ימצא חכמה: **דמלכא** - ר״ל, חכמה[777]:

ודא תקונא תליתאה

כדוגמא זה, בראשית, רא״ש בי״ת, וסוד הדבר ״בחכמה יבנה בית״, ומי שרוצה לראות את המלך אין לו רשות לראותו אלא בביתו, וסוד הדבר, החכמה לא נודעת	**כגוונא דא בראשית רא״ש בי״ת ורזא דמלה בחכמה יבנה בית** (משלי כד ג) **ומאן דבעי למחזי למלכא** לית {כ ע״א} ליה רשו למחזייה

– מאיר התיקון –

[774] וז״ל: ואנון אתון כגונא דאצבען ואנון טעמי כגונא דעינין דמתנהגין כל איברין דגופא אבתריהו ואנון רמיזין בהאי שמא יהו״ה.
תרגום: ואותן האותיות כדוגמת של האצבעות, ואותם הטעמים כמו העינים, שמנהיגים את כל איברי הגוף אחריהם, והם רמוזים בשם הזה, יהו״ה.

[775] עי׳ לעיל הערה 221.

[776] עי׳ ע״ח שער ט״ל פרק י וכן בדברי רבינו בתז״ח נ ע״ב, ש׳נתיב לא ידעו עיט׳ היא הזיווג של חו״ב, ועי׳ לש״ו כללים ח״ב מב ע״ג שזה חו״ב דא״א דא״ק דהיינו אוירא ומוח, ועי׳ לקמן כ ע״ג שזה יסוד דחכמה שבתוך יסוד דבינה.

[777] עי׳ זהר (חלק א דף כב ע״א) ואהיה אצלו אמון, מלכא ודאי איהו חכמה עלאה לעילא, ועמודא דאמצעיתא מלכא לתתא.
תרגום: ואהיה אצלו אמון, ומלך ודאי הוא חכמה עליונה למעלה, ועמוד האמצעי הוא המלך למטה.

אלא בביתו.	**אלא בביתיה ורזא דמלה חכמה לא אשתמודעא אלא בביתיה:**

תיקון ג׳ רא״ש - ר״ל, חכמה: **למלכא** - חכמה כנ״ל: {כ ע״א} **בביתי׳** - מלכות: **ורזא דמלה חכמה כו׳** - ר״ל, שאמרו שחכמתו של אדם אינה ניכרת אלא כשהוא בביתו[778]:

כדוגמא זה, העמוד האמצעי שהוא יהו״ה, לא נודע לנביא וחוזה אלא בהיכלו שהוא אדנ״י, וסוד הדבר ״וה׳ בהיכל קדשו״, והיא ״כן בקודש חזיתיך״, בקדוש בגימ׳ בית, והיא כלולה משבעה היכלות, משבע ארצות, ועליהם אמר דוד ״אתהלך לפני יהו״ה בארצות החיים״. ועמוד האמצעי הוא כולל שבעה רקיעים, ועליהם אמר דוד ״השמים שמים ליהו״ה״. ואין ידיעה כלל במלך ובמלבושו ובתקונו לבן אדם בעולם, עד שיכנס (המלך) לביתו ולהיכלו, שהיא ב׳. ועליה נאמר ״כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים״.

כגוונא דא עמודא דאמצעיתא דאיהו יהו״ה **לא אשתמודע לנביא וחוזה אלא בהיכליה דאיהו אדנ״י ורזא דמלה** וה׳ בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) **ואיהי כן בקדש חזיתיך** (תהלים סג ג) בקוד״ש בגימטריא בית **ואיהי כלילא** משבע היכלין משבע ארעין ועלייהו אמר דוד **אתהלך לפני** ה׳ **בארצות** [יד ע״ב] החיים (שם קטז ט) **ועמודא דאמצעיתא איהו כליל** שבע רקיעין **ועלייהו אמר** דוד השמים שמים לה׳ (שם שם סח) **ולית ידיעא כלל במלכא**[779] **ובמלבושיה ובתקוניה לבר נש בעלמא** עד דייעול (**מלכא**) **לביתיה ולהיכליה דאיהי ב׳ ועלה אתמר כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים** (ישעיה נו ז):

אלא בהיכליה - היכל ג׳ אדנ״י (זהר ח״א כג ע״ב): **ואיהי כלילא כו׳** - ר״ל, למה נקראת היכל, ואמר שהיא כלולה מז׳ היכלות שבבריאה: **מז׳ ארעין ועלייהו כו׳** - ר״ל, שגם מז׳ ארצות[780] שלנו היא כלולה, והוא כמו ראיה לז׳ היכלין: **שמים לה׳** - שהוא הוי״ה: **ולית ידיע׳ כו׳ דאיהי ב׳** - ר״ל, וזה ב׳ ראשית, באות ב׳ משיגין ויודעין ראשית, שהוא חכמה:

ומי שהוא אדם בדמות העמוד האמצעי, עליו נאמר (ברכות ו ע״א) ״אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת״. והרי פרשוה בעלי המשנה, ומי ששומר ברית נקרא איש תמים, ושם בראשית, ברי״ת א״ש, ששומר אותו מאש הגיהנם. אבל מי שעוסק בתורה ושומר אותה, נקרא אדם בדמות של אותו שלמעלה, זהו שנאמר ״כתפארת אדם לשבת בית״. בא ראה, כל מי

ומאן דאיהו אדם בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא עליה נאמר **אין** תפלתו של אדם נשמעת **אלא** בבית הכנסת **והא** אוקמוה מארי מתניתין[781] **ומאן** דנטיר ברית **אתקרי איש** תמים ותמן בראשית ברי״ת **א״ש** דנטיר ליה **מאשא** דגיהנם **אבל מאן דאתעסק באורייתא** ונטיר לה **אתקרי אדם בדיוקנא** דההוא

– מאיר התיקון –

[778] עי׳ שבת (קמה ע״ב): מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצוינין לפי שאינן בני מקומן דאמרי אינשי במתא שמאי בלא מתא תותבאי. פי׳ רש״י: במתא שמאי - בעירי איני צריך להתכבד, אלא בשמי שאני ניכר בו. בלא מתא - במקום שאינה עירי. תותבאי - כבודי תלוי בשמלתי, שמלתו מתרגמינן תותביה (שמות כב).

[779] עי׳ לעיל הערה 777.

[780] עי׳ ס״י (פ״ד מט״ו) שבע כפולות בג״ד כפר״ת שבהן נחקקין שבעה עולמות, שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה יַמים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה יְמים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקדש לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים.

[781] קשה, שהרי רוב המקומות שנזכר ״מארי מתניתין״ בתיקונים (לעיל ג ע״א, ה ע״א ה ע״ב ו ע״א ו ע״ב, ח ע״ב י ע״א יא ע״ב יב ע״ב, טו ע״א טו ע״ב טז ע״א כא ע״א, כו ע״ב, כט ע״א, ל ע״א, לא ע״א, לג ע״ב, לד ע״א, לה ע״א, לה ע״ב, לז ע״א, לח ע״ב) כוונתו למבואר בחלק הנגלה שבתורה. בד״כ גם מצאתי את מקורו הנאמן בחלק זה של התורה. אמנם מש״כ כאן לא מצאתי בחלק הנגלה אלא רק בזוה״ק (עי׳ ח״א ר ע״ב, רכח ע״ב, ח״ג קסה ע״ב וקסו ע״א). ועי׳ דברי רבינו לקמן מב ע״ב, וכן שם מב ע״ד שמפרשו לענין קבלה דווקא, וכן משמע בתז״ח ז ע״ג. ועי׳ תז״ח טז ע״ד: והמשכילים יזהרו אלין ס׳ רבוא מארי מתניתין דלעילא ואלין ס׳ רבוא מארי מתניתין דלתתא, ע״כ. ועיי״ש כד ע״ג: לאו בפשיטו דמארי מתניתין גופניים אלא דמארי מתניתין שכליים דאתמר עליהו והמשכילים יזהירו.

ששומר אות הברית, דמותו רשומה בשכינההמוסגר וצדיק, ומי שעוסק בתורה דמותו רשומה בעמוד האמצעי.

דלעילא הה״ד (ישעיה מד יג) כתפארת אדם לשבת בית תא חזי כל מאן דנטיר אות ברית דיוקניה רשים בשכינתא וצדיק ומאן דאשתדל באורייתא דיוקניה רשים בעמודא דאמצעיתא:

ומאן דנטר כו׳ - ר״ל, מי הוא שנק׳ אדם: **ותמן בראשית** - ר״ל, בברית: **ברית אש כו׳** - ר״ל, דלכך נק׳ איש, שברית הוא יו״ד כמ״ש לעיל (יב ע״א):

תקונא רביעאה

בראשית, נאמר ״פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה י״ה״, ״פתחו לי״, אלו שני עפעפי העין, שהם פותחים וסוגרים, ועליהם נאמר ״והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה״, אלו שני כרובי העין. ״פורשי כנפים״ עפעפי העין. ועוד ״פתחו לי שערי צדק״, אלו הם שתי העיניים, בזמן שהן מסתכלות בדרך ישרה, נאמר בהם ״ופניהם איש אל אחיו״, ובזמן שאינם מסתכלים בדרך ישרה, הרי נחש עקלתון, שם, עליו נאמר ״כי המות יפריד וגו׳״.

בראשית כתיב פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה י״ה (תהלים קיח יט) פתחו לי דא אינון תרין עפעפי עינא דאינון פתחין וסגרין[782] ועלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה (שמות כה כ) אלין תרין כרובי עינא[783] פורשי כנפים עפעפי עינא ועוד פתחו לי שערי צדק אלין אינון תרין עיינין בזמנא דאינון מסתכלין בארח מישור אתמר בהון (שם) ופניהם איש אל אחיו ובזמנא דלאו אינון מסתכלין בארח מישור הא נחש עקלתון[784] תמן עליה אתמר כי המות יפריד וגו׳ (רות א יז):

תיקון ד עפעפי - הן שערות שמכסין העינים: **כרובי** - הן בשר שמכסין העינים: **ועוד כו׳** - כאן דריש שערי צדק, ור״ל, צדק[785] שמסתכלין באורח מישור, כמו שמפרש והולך: **כי המות יפריד** - ר״ל, בשביל המות דשריא שם, לכך יפריד בין העינים[786]:

שלשת צבעי העין הם שלשת האבות, שנאמר בהם ״אלה ראשי בית אבותם״, בת עין שהיא דקיקה קטנה, זו שכינה, שמשתתפת באבות, ועליה נאמר ״שמרני כאישון בת עין״, והכל בסוד של בראשית, שם ראש״י, שם ב״ת.

תלת גווני עינא אינון תלת אבהן דאתמר בהו אלה ראשי בית אבותם (שמות ו יד) בת עין[787] דאיהי דקיקא זעירא דא שכינתא דאשתתפת באבהן ועלה אתמר שמרני כאישון בת עין (תהלים יז ח) וכלא ברזא דבראשית תמן ראש״י תמן ב״ת:

בת עין כו׳ - ר״ל, לכך נקראים העינים [שערי׳] (שער י), שהשכינה איקרי ״זה השער״ (תהלים קיח כ, לעיל יט ע״ב)[788]: **שמרני** - שבשכינה הוא השמירה כמ״ש לעיל בהקדמה (יג ע״א): **כאישון** - גוון אוכמא:

רבי שמעון קם על רגליו ואמר, רבון העולמים, פתח עיני להסתכל בהם למעלה,

קם רבי שמעון על רגלוי ואמר[789] רבון עלמין אפתח עיני לאסתכלא בהון לעילא

– מאיר התיקון –

[782] עי׳ דברי רבינו בפירושו לספד״צ כב ע״ד שהוא בחי׳ רצוא ושוב.
[783] עי׳ תז״ח לד ע״ג וז״ל, כרובי עינא דפתחין וסגרין דבהון נהיר עמודא דאמצעיתא בבת עינא.
[784] עי׳ דע״ה ח״ב (מא ע״ג): זכר ונקבה, והם נחש בריח ונחש עקלתון.
[785] עי׳ זהר ח״א לב ע״א שצדק היא מידת המלכות.
[786] עי׳ לקמן כז ע״ג ד״ה בבית ראשון, ענין כרוב א׳ נסתלק.
[787] עי׳ לקמן ל סע״ב שהעין היא מלשון עין המים.
[788] כל הארת הנר״ה מתגלה דרך המלכות, עי׳ ג׳ עדרי צאן הוא לעיל הערה 761.

"אבא ב"ם", בארבעים ושתים אותיות של השם המפורש, לדעת כל אות ואות על תקונה. "בראשית וכו' והארץ היתה תהו ובהו", והם אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כל אות ואות יש מאמר, ויש לה נתיב. עשר אמירות הן ול"ב שבילים, וכולם תלויים מן אי"ה, וזהו "אבא ב"ם אודה י"ה", אי"ה בחשבון אוד"ה י"ה. (י"ה חכמה ובינה א' כתר עליון).

אבא ב"ם בארבעים ותרין אתוון דשמא מפרש למנדע כל את ואת על תיקוניה בראשית וגו' **והארץ** היתה תהו **ובהו** (בראשית א א–ב) **ואינון אב"ג** ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד **יכ"ש** בט"ר **צת"ג** חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו **צי"ת**[790] ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד **כל את ואת אית ליה מאמר ואית ליה נתיב עשר אמירן**[791] **אינון** ול"ב **שבילין**[792] **וכלהו תליין מן אי"ה ודא איהו אבא בם אודה י"ה אי"ה בחושבן אוד"ה י"ה**[793] (י"ה חכמה ובינה **א**' כתר עלאה):

קם ר"ש כו' - כאן מפרש סיפיה דקרא אבא כו': **במ"ב כו'** - מבראשית כו' עד ב' דובוהו הן מ"ב אותיות[794], שהן נגד שם מ"ב כידוע (שעה"כ יוה"כ ג), ומפרש והולך: **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד** - לפי שהזכיר את השם, אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[795]: **כל את כו'** - ר"ל, או הוא מאמר או נתיב: **וכלהו תליין כו'** - והן רמוזים בג' גווני עינא, חג"ת, דאתמשכי מכח"ב:

ואותן שבע ספירות כלולות בשבעה שמות. ובת שבע כוללת את כולם, ואין ספירה מכל הספירות שיהיה לה רשות להוריק ברכות ולהשפיע לתחתונים אלא בבת שבע, משום שהיא הקשר של כל הספירות, שאם הספירות היו מריקות חוץ ממנה, היה פרוד. ולכן, אין רשות לספירה להריק אל התחתונים לשום מקום חוץ ממנה, ולכן נאמר בה "אל יתהלל חכם בחכמתו וגו' כי אם בזאת", "בזאת יבא אהרן אל הקדש", שאין רשות לנביא וחכם לדעת למעלה שום ידיעה אלא בה, ובשבילה נאמר "ומשה עלה אל האלהי"ם", ודוד אמר בגללה "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליהו"ה", הוא שלמות האדם, שלמות היחוד, שלמות השם הקדוש,

ואינון שבע ספירן כלילן בשבע שמהן **וכלהו כלילת** לון בת **שבע ולית ספירא מכלהו ספירן דיהא לה רשו לארקא ברכאן ולאשפעא לתתאין אלא בבת שבע** בגין **דאיהי קשורא** דכלהו ספירן **דאי** ספירן הוו מריקין לבר מינה **הוה פרודא** ובגין **דא לית רשו לספירה לארקא לשום אתר בר מינה לגבי תתאין** ובגין **דא אתמר בה אל יתהלל חכם בחכמתו** וגו' **כי אם בזאת** (ירמיה ט כב–כג) **בזאת יבא אהרן אל הקדש** (ויקרא טז ג) **דלית רשו לנביא וחכימא למנדע לעילא שום מדע אלא בה ובגינה אתמר** (שמות יט ג) **ומשה עלה אל האלהי"ם ודוד בגינה אמר אם אתן שנת לעיני לעפעפי**

– מאיר התיקון –

[789] עי' זהר ח"ב קלג ע"א: כל מלוי דעלמא עלאה איהו בעמידה ולא מיושב, ע"כ. אמנם יתכן שכוונתו רק לענין התפילה. ועי' ריש אד"ר שתפילה בעמידה ולימוד בישיבה.

[790] עי' זו"ח ב ע"ג: סטר דא דאיהו ימינא איקרי אל רתיכא דיליה איקרי גדול בכללא כד אתפרשן האי רתיכא דאלין אינון תלת גוונין הכי אינון שמהן איקרון גדו"ל חסי"ן קדו"ש הני אינון רתיכא לימינא דאיקרי אל רזא עילאה מאינון שמהן עשרה כמה דאוקימנא.

[791] עי' לעיל הערה 573.

[792] עי' שעה"כ ג ע"א: הברוך הוא ביסוד העליון של חכמה הנק' שביל, ותכוין להמשיך בו השפע ולחברו אח"כ עם היסוד של בינה הנק' נתיב.

הל"ב נתיבות חכמה שבזו"ן, אמנם הם נכללים כולם בהמלכות וכנ"ל, והם הל"ב אלהי"ם דמעשה בראשית אשר בהם נברא הכל ע"י המלכות, אך עם שרשם דהי' מאמרות אשר בז"א עצמו הם מ"ב (כללים ח"א מט ע"ג), הו"ק שהם הששת ימי בראשית הם כלילן מעשר אמירן ול"ב שבילין, דאינון ל"ב זמנין אלהי"ם בעובדא דבראשית (ביאורים ח"א נט ע"א), עי' תיקון ס"ט (דף קכ ע"ב), שאמר שם שהל"ב נתיבות ועשר אמירן הוא שם מ"ב שבו נברא העולם (וכמ"ש בזוה"ק פקודי דף רלד סע"א ורע"ב) (ביאורים ח"א ע ע"ד).

[793] אודה י"ה בגימ' ל"א עה"כ ל"ב.

[794] עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק יד.

[795] עי' יומא לה ע"ב.

שלמותה של כל ספירה וספירה.

תנומה[796] **עד אמצא** מקום לה׳ (תהלים קלב ד–ה) **איהו שלימו דאדם שלימו דיחודא שלימו דשמא** קדישא שלימו דכל ספירה וספירה:

ואינון שבע כו׳ וכולהו כו׳ - והן רמוזים בבת עין, וז״ש **פתחו לי כו׳ אבא כו׳: ולית ספי׳ כו׳ ובג״ד אתמר כו׳ דלית כו׳** - ר״ל, דלכך נאמר פתחו לי שערי צדק, שהן מלכות, אבא בם, ז״ס אודה י״ה, ג׳ ספירות שעל ידה אבא בכולם, והכל כלול בעין, וע״י העינים שרואין מעשה ה׳, מודים לה׳, וז״ש פתחו לי כו׳, שהם העינים אודה י״ה, והכל כלול במלת בראשית, ג׳ ספירות הראשונות וז׳ ספירות דתליין מג׳ הראשונות ונכללין במלכות כנ״ל, ואח״כ פורט הכתוב עד ב׳ דובוהו שהן נפרטים בז״ס כנ״ל, וזהו הו׳ {כ ע״ב} דובוהו שהן ז״ת: **שנת לעיני לעפעפי** - שהוא העינים והעפעפים כנ״ל, שיהיו פתוחים, כמ״ש לעיל פתחו לי כו׳: **עד אמצא כו׳** - שהיא מקומו של הוי״ה, כמ״ש לעיל בתיקון ג׳: **איהי כו׳** - בא לפרש מ״ש לעיל, **ולית ספי׳ כו׳ בגין דאיהי כו׳: שלימו דאדם** - ר״ל, דשמא מפרש אינו נשלם אלא בה, בעשר אותיות: **שלימו דיחודא** - שאין א״ס מתייחד בספי׳ אלא על ידה, כמ״ש לקמן (תז״ח טו ע״ד) **עד דאפיק לי׳ בת זוגי׳ כו׳: שלימו דשמא קדישא** - ה׳ בתראה והיא שלימו דג׳ אתוון, כמ״ש לעיל בהקדמה (טז ע״א): **שלימו דכל ספי׳** - כי כל הספירות כלולין מעשר, ואין בהם רק תשע מכתר עד יסוד, והיא כלולה מעשר[797], והן עשר מלכיות, בהן נשלמין כל הספירות מעשר כידוע:

[כללי השמות] - שם ע״ב הוא מג׳ פסוקים ויסע ויבא ויט[798], שכל א׳ הוא מע״ב אותיות, והן א׳ ביושר, וא׳ למפרע, וא׳ ביושר, והן בחג״ת כלולים במלכות, שם הצטרפות הפסוקים מג׳ אותיות מצד ת״ת, שהוא כולל ג׳ אבהן, והוא רמוז בשם הוי״ה במילוי יודין, והוא מסט׳ דחסד. **ושם מ״ב** הוא מבראשית עד ב׳ דובוהו[799], והן ג״פ מ״ב עד ב׳ דויבדל, וכן רמוז אותיות בהר״ד[800] בד׳ אותיות של תחלת מ״ב הנ״ל, והוא מסט׳ דגבורה שבו נברא העולם, והוא רמוז בשם הוי״ה [בי״ד אתוון] (בד׳ אתוון, וביו״ד דמילוי) דשמא מפרש, ובמילוי דמילוי כ״ח אתוון, שהוא מ״ב כידוע[801]. **ושם כ״ב**[802] יוצא מברכת כהנים, שבו י״ג יודי״ן נגד י״ג תיקוני דיקנא דא״א, וט׳ ווי״ן נגד ט׳ תיקוני דיקנא דז״א, וכולן נכללין בו כידוע. והן כ״ב נגד כ״ב אותיות התורה והוא מסט׳ דת״ת, **שם י״ב** יוצא מפסוק (משלי יח י) מגדול עוז כו׳[803], ושתי תיבות יהו״ה צדיק, והן י״ב אותיות ביושר וי״ב למפרע וי״ב ביושר, והן בצדיק יסוד עולם (שם י כה), שנק׳ ז[״]ה (זהר ח״א נח ע״א), י״ב מזלות ו״ו, ויוצא מג׳ הויות ה׳ מלך כו׳ כמש״ל (יא ע״א):

תקונא חמישאה

בראשית, ב׳ ראשית, נקודה בהיכלו. והנקודה הזו היא מחשבה סתומה. בינתים

[טו ע״א] **בראשית ב׳ ראשית** נקודה בהיכליה[804] **והאי** נקודה **איהי** מחשבה **סתימא**

– מאיר התיקון –

[796] עי׳ אד״ר קכט ע״ב עינא פקיחא, שעיני א״א תמיד פתוחות. ועי׳ שם קל ע״א כי עין בעין וכו׳.

[797] עי׳ שער מיעוט הירח פרק א׳ אתנטילת מכולהו, ולקמן סא ע״ב.

[798] עי׳ לקמן צח ע״ב. ועי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב בענין שמות ע״ב ומ״ב.

[799] צ״ל ד״ובהו״.

[800] פי׳ ב׳ של ״בראשית״, ה׳ של ״ובהו״, ר׳ של ״ויאמ״ר״ אלהים יהי אור״, ד׳ של ויבדל.

[801] דהיינו שד׳ אתוון, י׳ דמילוי וכ״ח דמילוי דמילוי יחד עולים מ״ב. ועי׳ ע״ח שער או״א פרק ה.

[802] עי׳ שעה״כ תפילין ה׳ [עי׳ מש״כ שם באריכות] ותפילת השחר א׳.
עי׳ דברי רבינו בביאורו לספד״צ כ״ה ע״א וז״ל, כ״ב אתוון אתגליפו בגווניהון ר״ל כנגדן כ״ב אותיות שבתורה ט׳ וי״ג, הן כ״ב תקונין בז״א, וכנגדן כ״ב אותיות התורה שהן בז״א כידוע וכו׳, וזהו שם של כ״ב בז״א כידוע בת״ת, והן כ״ב תקונים דדיקנא שלו, שהוא בתפארת כנ״ל, והן יוצאין מברכת כהנים כידוע, והן י״ג יודי״ן שם בכל תיבה יו״ד עד וישם י״ג תיבות, ותשעה וי״ן, וידוע שע״ק נקרא יו״ד וז״א ו׳, שלכן נגד י״ג תקונין הן יודי״ן, ונגד ט׳ תקונין דז״א הן ווי״ן, וכן השם כ״ב נחלק לט׳ וי״ג, עכ״ל.
וכנגד בחינה זו יש את שם הקדש אנקת״ם פסת״ם פספסי״ם דיונסי״ם. ועי׳ תפילת ר׳ נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת.

[803] עי׳ לעיל יא ע״א. עי׳ זהר ח״א לז ע״ב (לש״ו). ועי׳ מלואים אות לב.

[804] עי׳ לעיל הערה 553, עי׳ לעיל יד ע״א.

הנה אליהו מזדמן אל רבי שמעון, אמר לו רבי רבי, והרי ב' היא פתוחה, אם כן במה המחשבה סתומה בה. אלא בתחלת שלטון המלך, הניצוץ הקשה, כשמדד החבל, הנקודה הזו יצא ממנה קו שהסתיר המחשבה הזה כמו זה ם. בהתחלה היא מ"ם סתומה, וכשהתפשט הקו שהוא ו' מהמדה היא נפתחה ונעשתה ב', וזה בראשית, ב' ראשית, נקודה בהיכלו.

אדהכי הא אליהו אזדמן לגביה דרבי שמעון[805] **אמר ליה רבי רבי והא** {כ ע"ב} **ב' פתיחא איהי אם כן במאי איהי מחשבה סתימא בה אלא בריש הורמנותא**[806] **דמלכא בוצינא דקרדוניתא כד מדיד משיחא**[807] **האי נקודה נפיק מינה קו דסתים האי מחשבה כגוונא דא ם' בקדמיתא איהי מ"ם סתימא וכד אתפשט קו דאיהי ו' מן המדה איהי אתפתחת ואתעבידת ב' ודא בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה:**

תיקון ה

נקודה בהיכלי' - ר"ל, נקודה חכמה בהיכליה בינה[808], וזה ב' בינה דאיהי ביתא דלעילא בית ראשון, ראשית חכמה (תהלים קיא י), והוא נקודה בתוך הב' כמ"ש לעיל בהקדמה (יד ע"א): **איהי מחשבה סתימא** - ר"ל, יסוד {כ ע"ג} דחכמה, שהוא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט[809], והוא סתום ביסוד הבינה: **בריש הורמנותא** - שכתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור[810] וקול ודיבור נגד ה' פרצופים: **בוצינא דקרדוניתא** - כתר שנק' חושך לרוב העלמו, שנאמר (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו[811], וזהו בוצינא דקרדוניתא, אור החשוך. והוא מ"ס[812] ע"ש גבורה דעתיק[813],

– מאיר התיקון –

[805] אליהו נמצא בכל מקום שמגלין רזין דאורייתא, שאז הוא יכול להתלבש בתוך גוף (ב"ע רנט ע"א).

[806] היינו מלשון הזהר ח"א טו ע"א.

[807] שבינה הנה היא בוצינא דקרדוניתא, שורש כל הגבורות, והיא נותנת מדה ושיעור לכל (ביאורים ח"א מג ע"ב).

[808] עי' דברי רבינו לקמן פ' ע"ד שהמציאות של נקודה בהיכליה היא מציאות של חכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד), ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ יד ע"ב ד"ה וענין ג', שחכם בבינה הוא ישסו"ת.

[809] עי' לעיל הערה 776.

[810] עי' פקודי רסב ע"ב וס"י פ"א מ"ח (לש"ו).
ז"ל הס"י: (פ"א מ"ח) עשר ספירות בלימה, בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית.
ז"ל הזהר: מחשבה אפיק רעותא (רעותא אפיק כלא) רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא דאשתמע וההוא קלא דאשתמע סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין קלא דאיהו קשיר קשרין ומשיך ברכאן מעילא לתתא בלחישו סמיך אלין ארבעה סמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסיומא דקשורא אתר דכלא אתקשר ביה כחדא ואתעבידו כלהו חד.
תרגום: מחשבה מוציאה רצון (רצון מוציא הכל) רצון שיוצא מתוך מחשבה מוציאה קול שנשמע ואותו קול שנשמע עולה לקשר קשרים ממטה למעלה היכלות תחתונים בעליונים הקול שהוא קושר קשרים ומושך ברכות ממעלה למטה בלחש תומך את ארבעת התומכים הללו מחשבה ורצון קול ודבור סמך בסיום הקשר המקום שהכל נקשר בו כאחד וכולם נעשים אחד.
ועי' עוד ח"ג רכט ע"ב: דקב"ה שריא בראייה וכן שכינתיה דאורייתא ותורה אור שכינתיה ראיה דיליה יהו"ה במראה אליו אתודע (קב"ה במראה אליו אתודע שכינתיה) במחשבה מלגו בינה בן יה ישראל עלה במחשבה הרהור חכמה לחכימא ברמיזא חכמה עלה במחשבה דאיהו בינה מחשבה והרהור כלא חד חכמה לא אשתמודע אלא בבינה ובינה בלב ובגין דא מחשבה בלב הרהור בלב וכן אורייתא ס"ת מצוה.
תרגום: שהקדוש ברוך הוא שורה בראיה, וכן השכינה שהתורה "ותורה אור", והשכינתו היא ראיה שלו, "ה' במראה אליו אתודע" (הקדוש ברוך הוא במראה אליו אתודע שכינתו). במחשבה מבפנים, בינה בן י"ה, ישראל עלה במחשבה, הרהור חכמה, לחכם ברמז, חכמה עלה במחשבה שהוא בינה, מחשבה והרהור, הכל אחד. החכמה לא נודעת אלא בבינה, והבינה בלב, ומשום זה המחשבה בלב, ההרהור בלב. וכן התורה, ספר תורה מצוה.

[811] עי' זהר ח"ג רכה ע"א.

[812] עי' דע"ה ח"ב קז ע"ד ז"ל: המ"ס רישא תליתאה והוא עיקר בחי' א"א, ועי' מקורו לקמן עו ע"ב.

[813] עי' דברי רבינו בביאורו לספד"צ כא ע"ב ד"ה וז"ש דנפיק, וכן בליקוט שם, דמבואר שקיים חילוק בין בחינת הבוצד"ק לבין בחי' המו"ס, שכן המו"ס עצמו הוא רק מלבוש לבוצד"ק (וכן הוא בשער מאמרי רשב"י נה ע"ב), וצ"ע. והנראה לתרץ שכאשר הספירות עומדות בצורה של תיקון,

שגבורה נק׳ חושך כידוע (תז״ח ד ע״ב), ובמ״ס נעשה הכל בסוד הבירורין במוחא כידוע[814]: **כד מדיד** - שמ״ס נק׳ קו המדה (ז״ח נח ע״ב) שבו מודדין את הכל: **משיחא** - הוא חכמה י׳, שנק׳ מדה, כמ״ש בסמוך: **נפיק מיני׳ קו** - ו׳ כמ״ש בסמוך, והוא עמודא דאמצעיתא דנפיק מחכמה (לו ע״א), והוא באדם חוט השדרה[815] דנפיק ממוח: **דסתים האי מחשבה** - ר״ל, בתחילה קודם שנתפשט מן הבינה, והיה בתוכה בסוד העיבור: **כגוונא כו׳** - ב׳ עם ו׳, ואז היו״ד שבתוכה סתים: **איהי אתפתחת** - דאיהי קיימא לשאלה[816], והוא ע״י עמודא דאמצעיתא מקצה השמים[817], משא״כ בהיותה בתוכה, כמ״ש בזהר (ח״ג יא ע״א)[818] **אהי״ה אשר אהי״ה דזמין כו׳**:

וכשהיא ם סתומה, היא מ״ם גדולה מ״לסרבה המשרה״, (נ״א למרב״ה בגימטריא עז״ר או זר״ע) באותו היכל מזריע זרע לתיקונו (המשר״ה בגימטריא תקו״ן עם האותיות והמלה) וזה מם גדולה, ונעשית טבעת. ובגללה נאמר אל הכלה, תהא לי מקדושת בטבעת זו ם, ועליה נאמר הקשר בהתגלמותו נעוץ בטבעת, והיא לא לבנה ולא אדומה ולא שחורה ולא ירוקה, וללא שום צבע כלל, וכשמתפשטת להאיר היא עושה צבעים להאיר.

וכד איהי ס׳ סתימא איהי מ״ם רבתא מלסרבה המשרה (ישעיה ט ו)[819] (ס״א למרב״ה בגימטריא עז״ר או זר״ע) בההוא היכל זרע זרעין לתקונא דיליה[50] (המשר״ה בגימטריא תקו״ן עם האותיות והמלה) ודא מם רבתי[51] ואתעבידת עזקא ובגינה אתמר לגבי כלה תהא לי מקודשת בטבעת זו ם ועלה אתמר[820] קוטרא בגולמא נעוץ בעזקא ואיהי לא חוור ולא סומק ולא אוכם ולא ירוק ולא גוון כלל[821]

– מאיר התיקון –

הרי שגבורה דעתיק (וכן העטרין דגבורה) מגלים על הדעת עלאה שהיא באה מזיווג דאוירא ובוצינא, וממילא מתפשטת משם למו״ס. ומה שהגר״א נוקט גם בל׳ בוצד״ק וגם בלשון מו״ס, עניינו הוא שהמו״ס היא תחילת הגילוי (כמש״כ רבינו בפירושו לספד״צ דף ג ריש ע״ג) וכמו כן מביא רבינו את בחינת בוצד״ק שהיא התחלת הגבול בכלל.

[814] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״ד ביה סליקו.

[815] ועי׳ לש״ו כללים ח״א כט ע״ד ל ע״א, שהתפשטות המוחין דרך חוט השדרה היא הזרע שיורד דרך חוט השדרה למטה ליסוד.

[816] עי׳ מקורו מזהר ח״א א ע״א וז״ל, בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עייניו תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים ותמן תנדעון דהאי סתים עתיקא דקיימא לשאלה ברא אלה ומאן איהו מ״י ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארח סתים ולא אתגליא אקרי מ״י דהא לעילא לית תמן שאלה [דהיינו הגלגלתא לעיל] והאי קצה השמים אקרי מ״י.

תרגום: ״בראשית״. רבי אלעזר פתח, ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״. ״שאו מרום עיניכם״, לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, ״מי״, אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא ״מי״, כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא ״מי״.

דהיינו שהוא אינו מוכר לתחתונים אבל הוא נראה ונסתר. ועי׳ עוד ע״ח שער עגו״י פרק ה׳. ועי׳ דברי רבינו בפירושו לתז״ח יט ע״ג ד״ה ודא עביד, שחכמה סתומה ובינה בעודה בגרון יש לה גילוי, וכן עי׳ שם כז ע״א ד״ה דאיהו בינה שבינה עצמה לא קיימא לשאילה אלא רק בהתפשטותה.

[817] עי׳ זהר ח״א א ע״ב: מ״י, ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא.

[818] ז״ל, רבי אלעזר אמר כלהו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן. קדמאה אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה אנא דזמין לאתגליא באינון כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי לאתגליא עד דמטי לגלוייא דשמא (ס״א דשלימו) קדישא.

תרגום: רבי אלעזר אמר כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו שהראשון אהיה זה הסתום העליון, כמי שאומר אני מי שאני ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתיד להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה סתום ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש.

דהיינו שבינה היא בחינת הקדמה לשם הוי״ה ב״ה, ובהתגלות שם הוי״ה יש התגלות של הבינה, אבל לכשלעצמה אין לבינה גילוי, ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״ב, ששם אהי״ה מגלה שעתיד השי״ת להתגלות ע״י שם הוי״ה ב״ה.

[819] עי׳ ע״ח שער הירח פרק ג.

[820] עי׳ זהר ח״א טו ע״א.

[821] עי׳ לעיל יא ע״ד ד״ה נהירין, שכל גוונין במלכות.

וכד אתפשטא לאנהרא איהי עבידת גווינין לנהרא:

מלסרבה המשרה בההוא היכל כו׳ דילי׳ ודא מם רבתי ואתעבידת כו׳ - ר״ל, כמ״ש בס״א דלמרבה בגי׳ זרע, המשרה גי׳ תיקון, ולכך מ׳ דלמרבה סתום: **לתיקונא** - ר״ל, לתיקון עמודא דאמצעיתא, כמ״ש (נדה לא ע״א)[822] שלשה חדשים אחרונים כו׳: **ודא מ״ם רבתי** - ר״ל, שלכך היא גדולה, דבבינה אותיות גדולות כידוע[823]: **ואתעבידת עזקא** - חוזר כאן, לפי שר״ל **ובגינה כו׳ ועלה כו׳**: **בטבעת זו** - שע״י אתעבידת טבעת, והוא רמז על חיבור שניהם: **קוטרא** - הוא יסוד שנקרא קשר, כמ״ש לעיל (ג ע״א ד״ה בקישורא): **בגולמא** - הוא חכמה שנקרא גלם, גימ׳ חכמה, כמ״ש (תהלים קלט טז) גלמי, גלם יו״ד כידוע (הקדמת הראב״ד לס״י): **ואיהי לא כו׳** - ר״ל, בינה קודם שמתפשטת על עמודא דאמצעיתא, שהיא מצד עצמה סתימא כנ״ל: **וכד אתפשטא כו׳** - כמ״ש לעיל (י ע״ב) **דאימא עילאה עד הוד אתפשטא ושם עבידת גווינין**[824], וז״ש לקמן **ודא דרועא דימינא כו׳** עד **סמכי קשוט**: **לנהרא** - ר״ל, שהיא נהרא בגווינין, והיא מתחלקת לה׳ אורות לנהרא בגווינין, משא״כ בהיותה סתימא באות יוד שאינה מתחלקת כלל:

וסוד הדבר ״עוטה אור כשלמה וכו׳״, כשהיא אור מעוטף ולא מתפשט והוא נסתר, נקרא אויר, אור נסתר באות יו״ד, נקודה בהיכלו. כשמוציא י׳ מאויר, נתגלה אור, וזהו ״ויאמר אלהי״ם יהי אור״. וחמש פעמים אור יש במעשה בראשית, והם ה׳, ועליהם נאמר ״מי מדד בשעלו מים״. וזו זרוע ימין, והוא צבע לבן, ״ושמים בזרת תִּכֵּן״ זו זרוע שמאל, שהוא צבע אדום, ״וכל בשלש עפר הארץ״ זה הגוף, העמוד האמצעי, וזה צבע ירוק, ״וְשָׁקַל בפלס הרים וגבעות במאזנים״, שני עמודי אמת. ו[אות] ה׳ הזו מתפשטת להאיר בחמשה צבעים, שהם חמש פעמים אור.	ורזא דמלה עוטה אור כשלמה וכו׳ (תהלים קד ב) **כד איהי אור מעוטף ולא אתפשט ואיהו סתים אתקרי אויר אור סתים באת יו״ד נקודה בהיכליה כד אפיק י׳ מאוי״ר אתגליא או״ר**[825] **ודא איהו ויאמר אלהי״ם יהי אור** (בראשית א ג) **וחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה׳ ועלייהו אתמר מי מדד בשעלו מים**[826] (ישעיה מ יב) **ודא דרועא ימינא ואיהו גוון חוור ושמים בזרת תכן** (שם) **דא דרועא שמאלא דאיהו גוון סומק וכל בשליש עפר הארץ** (שם) **דא גופא עמודא דאמצעיתא ודא גוון ירוק ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים** (שם) **תרי סמכי קשוט והאי ה׳ איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גווינין דאינון חמש זמנין אור:**

– מאיר התיקון –

[822] וז״ל, תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון אמצעיים ולד דר במדור האמצעי אחרונים ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו לצאת מתהפך ויוצא וזהו חבלי אשה וכו׳ תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים תשמיש קשה לאשה וגם קשה לולד אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד אחרונים יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך נמצא הולד מלובן ומזורז, עכ״ל, ועי׳ ע״ח מוחין ב׳ וז״ל וג׳ חדשים אחרונים אשר הזווג ביסוד הבינה למעלה אז יפה לולד שהם בחי׳ אורות אשר שם וגם יפה לאשה אשר שם יסוד שהוא מקום הביאה וזווג ואין לה צער.

[823] עי׳ לקמן קלד ע״א וז״ל, אמר ליה א׳ עלאה (נ״א אות א׳) לעילא מן א׳ דאית א׳ מאתוון רברבן, ואית א׳ מאתוון זוטרן, ואית א׳ מאתוון בינוניים, אינון אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, ועלייהו אתמר כי גבוה מעל גבוה שומר, עכ״ל, ועי׳ שם קנ״ח ע״ב, שמפרש שהם אימא ז״א ונוק׳.

[824] עי׳ לעיל ג ע״ב.

[825] כל זמן שלא יצא החכמה ממנו נקרא הכתר אויר, שהוא אוירא דלא אתפיס (ז״ח דף ע ע״א וס״י פ״ב מ״ו), שאין לו גילוי כלל, וכד נפיק י׳ מאויר איהו אור, שכאשר יוצא החכמה מהכתר, אז נתגלה אור הכתר ע״י החכמה, אבל הכתר בעצמו נקרא אויר, אוירא דלא אתפיס כנז׳, וכמ״ש בזוה״ק (בראשית טז ע״ב) ותיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב וסוף תיקון יח דף לה ע״ב) (ביאורים ח״א פ ע״ג). ועי׳ מלואים אות לג.

[826] עי׳ בזה בזהר ח״ב קעה ע״ב.

אור מעוטף - מלשון עוטה, וזה כשלמה שאדם מעוטף בו: **אתקרי אויר** - ר"ל, אויר שאינו נתפס (ז"ח ע ע"א) ואינו מושג, וזהו אוירא סתימאה[827]: **אור סתים כו'** - ר"ל, אור בינה סתים באת יו"ד חכמה כנ"ל, דו'[828] סתים לה כנ"ל: **נקודה בהיכליה** - ר"ל, לכך י' בתוך אור אויר: **ודא כו' יהי אור** - ר"ל, י"ה י' אור, ר"ל שי"ה הן אור חו"ב[829], והוא דאפיק יוד מאור[830]: **וחמש זמנין כו'** - ואינון ה' שלכך נאמר יהי אור, שאור הוא ה'[831]: **מי מדד כו'** - ר"ל, מי בינה[832], מדד ע"י החכמה שנקרא מדידה[833]: **ודא דרועא כו'** - כנ"ל ששם אתפשטת לאנהרא עד הוד: **דרועא דימינא -** שנק' מים: **ושמים כו' -** כמ"ש בס"י[834] ששמים נבראו מאש: **וכל בשליש -** שהוא שלישי כמ"ש בתז"ח {כ ע"ד} (דף עג ד ע"א) **דביה משולשין כו' בגין דישראל שלישי כו'** ע"ש: **עפר הארץ -** כמ"ש (זהר ח"ג לד ע"ב) הכל היה מן העפר אפי' גלגל חמה: **במאזנים כו' -** כמ"ש בהקדמה ב' (יט ע"א) **מאזני צדק כו'**, והן ב' גוונין אוכם ותכלת, וכל הגוונין הן בכללותם במלכות, כמ"ש לעיל (א ע"ב ואמר הרקיע) דגוונין במלכות, וז"ש בסמוך, **ה' תתאה חמש גוונין כו'**:

י' היא מדה שלה. ה' עליונה, חמשה אור. ה' תחתונה חמשה צבעים שמאירים בהם חמשה אור. וכשמתפשטת ה' העליונה להאיר בה' התחתונה בחמשת הצבעים שלה, מיד מתפשטת ו' אליה, וזהו "נוטה שמים כיריעה", שודאי כשהיא מאירה בצבעיה, נאמר בה "וראיתיה לזכור ברית עולם". וראיתיה בתכשיטיה כמו כלה שמתקשטת לבעלה, ומיד נוטה שמים כיריעה, שהוא בעלה לגביה, וזהו סוד של קו המדה, שהוא ו' מאותה מדה שהיא י', ואחר שהיא נוטלת את השם הקדוש היא נעשית מדה ממטה למעלה.

י' **אי**הי מדה דילה ה' עלאה חמש **או**ר ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש **או**ר וכד **אתפשטת** ה' עלאה **לאנהרא** בה' תתאה בחמש גוונין דילה מיד **אתפשט** ו' לגבה **ודא אי**הו נוטה שמים כיריעה (תהלים קד ב) **דודאי כד אי**הי נהירא בגוונין דילה **אתמר** בה **וראיתי**ה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) **וראיתי**ה **בתכשיטהא** ככלה דמתקשטא לגבי בעלה ומיד נוטה שמים כיריעה **דאי**הו בעלה לגבה **ודא אי**הו רזא דקו המדה **דאי**הו ו' מההיא מדה **דאי**הי י' ולבתר **דאי**הי **נטלא שמא** קדישא **אתעבידת אי**הי מדה מתתא **לעילא**:

יו"ד איהי מדה דילה - כמ"ש לעיל די' הוא מדה, (והוא) [וה'] דחמשין תרעין דילה אתפשטת עד הוד, עשר בכל ספי', וזהו י' מדה, שמודד עשר בכל ספי': **נוטה שמים כיריעה** - ר"ל, כיריעה שהיא פרוסה, כך האור אתפשט, וזהו נוטה שמים: **וראיתי' לזכור כו' -** כמו האדם שרואה באשתו[835], וזהו לזכור ברית, וכל התפשטות הוא ע"י ה"ס שנכללין ביסוד וחוזרין ונכללין במלכות, והכל נהיר לה (מברית) [מבחוץ], ואח"כ מתייחד עמה כידוע, וז"ש לעיל בהקדמה תיקון ה' (יא ע"ב), דהוי"ה הוא נהורין ואדנ"י גוונין: **ולבתר דאיהי כו' -** דאיהי ה' תתאה ובה נהרא ה' עילאה במדה דילה, י' ו' אתפשט לגבה, וביה אתכלילת מכל השם הוי"ה:

כמו שנקודה י' היא מדה לעשר יריעות, זה ו', כך היא אמה מצד האות ו' כלולה מעשר אמות, זהו שנאמר "עשר אמות ארך הקרש", וזה י', ואמה ה' עליונה, וחצי האמה ה' תחתונה. "אורך היריעה האחת", ולמה נקראת ה' התחתונה חצי האמה, משום

כמה דנקודה י' **אי**הי מדה לעשר יריעות כך **אי**הי **אמה** מסטרא דאות ו' כלילא מעשר **אמות** הה"ד עשר **אמות** אורך הקרש (שמות כו טז) **ודא** י' **ואמה** ה' עלאה וחצי **האמה** ה' **תתאה** ארך היריעה **האחת** (שם ב) **דא** ו' **ואמאי אתקרי**

– מאיר התיקון –

827 עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ ו ע"א ד"ה וההוא אוירא ז"ל: וההוא אוירא עילאה, אוירא דלא אתפס, ז"ת דחכמה, ממנו התחיל שורש ה"ח, וא"א להתלבש כלל רק באוירא תניינא, שהוא בקד"א, שהוא אור דנפיק מאויר. ועי' לש"ו ביאורים ח"א פ ע"ג שזה אור א"ס.

828 עי' ספד"צ טו ע"ב: סתים לאימא דהא אתפתחת ליה דנפיק מינה.

829 ר"ל י"ה י' אור ר"ל שי"ה הן חו"ב (ותיבת אור השני מיותר) כצ"ל ועיין בדף לה ריש ע"ד בד"ה י' אויר ובדף לו ע"א ד"ה איהי ודאי ובד"ה ואינון חמש (לש"ו).

830 נדצ"ל מאויר.

831 ה' עלאה דהיינו בינה.

832 עי' לקמן קמה ע"ג ד"ה לכל אבריו (לש"ו). ועי' זהר בראשית א ע"ב.

833 עי' לקמן לה ע"ב: בחכמה יבנה בית ורזא דהאי נקודה איהי מדיד חמש גוונין.

834 כמו שכתבתי ד ע"ד, וכן טו ע"א.

835 עי' פת"ש פרצופים ב' שזה עליית מ"ן.

שנקראת מצה פרוסה, לחם עוני.

ה' תתאה חצי האמה בגין דאתקרי מצה פרוסה[836] לחם עוני[837]:

***כמה דנקודה כו' יריען ארך היריעה האחת דא ו' כך איהי כו' ה' תתאה ואמאי כו' - כצ"ל, ור"ל כמה דנקודה י' כלול מו' שהן עשר יריעות, וכל א' אורך שהוא ו', כך איהי כו' שאורך הקרש הוא ו', עשר אמות י', והוא ו' כלול מיו"ד, וז"ש איהי מדה מתתא לעילא: **ואמה ה'** - ר"ל, אֵם ה': **וחצי האמה כו' ואמאי כו'** - ר"ל, בסוד ד', כנ"ל בסוף הקדמה (יז ע"ב), **וביריעות** (שמות כו ג) חמש יריעות כו' וחמש יריעות הן ב' ההי"ן:

וכשעולה הנקודה הזו אל א' שהוא אויר סתום, נקראת קמ"ץ, קומץ סתום, בגלל "וקמץ הכהן משם מלא קמצו", והיא מחשבה סתומה, ם סתומה. מי הוא המפתח שלה, פת"ח וזה ו' והוא נטוי כמו זה ◌ַ (נ"א ◌ַ), כשנפרד מהנקודה הוא רקיע פתוח ודאי.

והאי נקודה כד סלקא לגבי א' דאיהו אוירא סתים אתקרי קמ"ץ קומץ סתים בגין וקמץ הכהן משם מלא קומצו (ויקרא ה יב) **ואיהי מחשבה סתימא ם' סתימא מפתחא דילה מאי ניהו פת"ח ודא ו' ואיהו נטוי כגוונא דא** ◌ַ (נ"א ◌ַ) כד אתפריש מנקודה איהו רקיע פתוח ודאי: {כא ע"א}

והאי נקודה - חכמה: **לגבי א'** - כתר: **דאיהו אוירא כו'** - ר"ל, לכך נקרא א': **אתקרי קמץ** - ר"ל, שקמץ שתחת הא', וסליקו דהאי נקודה היא ביו"ד שעל הו' של האלף, שעם הו' הוא קמץ. והא' הוא כל הספירות, י' שעל האלף היא חכמה סתים בבינה, ו' הוא ת"ת, י' התחתון הוא מל', ולפיכך נק' כתר א', שהוא שורש כל הספי', ובו עולין כל הספי' בא': **קומץ סתים** - ר"ל, דשם הוא סתים[838], לכך נקרא קמץ לשון קומץ, כמ"ש לקמן: **וקמץ הכהן** - הוא חכמה[839]: **מלא קומצו** - הן ה' אצבעאן, ה' אורות של בינה, שכולן סתומים באת י': **ם סתימא** - ונקודה בתוך המ'[840] כנ"ל, וא"ו של המ' הוא סתים ליוד כנ"ל (ט ע"א), והוא עם היוד קמץ: **פתח** - שבפתח הן מתפתחין כמ"ש לעיל בהקדמה (ח ע"ב): **ודא ו'** - שהפתח הוא דוגמת ו', והוא ו' של המ"ם דפריש מיניה ואתפתח ונעשה ב' (כ ע"ב), ובו מתפתחין ה' אורות של ה' עילאה בה' ספירות, ונכללין ביסוד שהן ו"ק, ו' של השם: **ואיהו נטוי כו'** - שתחתיו עוד נקודה, מלכות, כמו שמפרש והולך, ור"ל דלכך כתיב רקיע נטוי כו', שהוא"ו הוא רקיע, וז"ש **כד כו' איהו רקיע: פתוח ודאי** - ר"ל, שנק' פתח, דכד {כא ע"א} אתפרש מנקודה הוא פתוח ודאי כנ"ל, שנעשה ב' ואתפתח בוא"ו:

"נטוי על ראשי החיה", שהיא ניצוץ של קמ"ץ, זהו שנאמר "ודמות על ראשי החיה רקיע". מי החיה, זו מלכות, שהיא ניצוץ למטה מן רקיע, כמו זה ◌ַ (נ"א ◌ַ), מי הרקיע, זה צדיק. וזוהי החיה אשר תחת אלה"י ישראל, ראשי החיה שלמטה נצח והוד.

נטוי על ראשי החיה דאיהי ניצוצא דקמ"ץ הה"ד (יחזקאל א כב) **ודמות על ראשי החיה רקיע מאן חיה דא** מלכות **דאיהי ניצוץ לתתא מן רקיע כגוונא דא** ◌ַ (נ"א ◌ַ) מאן רקיע דא **צדיק והאי איהי חיה אשר תחת אלה"י ישראל ראשי החיה דלתתא נצח והוד:**

נטוי על כו' - מפרש סיפי' דקרא, ור"ל כאן הוא י' שתחת הא' שלא פירשו: **דאיהי ניצוצא דקמץ** - י' תחת הוא"ו ובה נקרא כתר א', והיא שלימו דא': **הה"ד ודמות כו'** - כאן מפרש י' שתחת הא', ולקמן מפרש י' שעל הא': **מאן רקיע דא צדיק** - דא"א לומר על עמודא דאמצעיתא ו"ק, דא"כ א"א לומר על ראשי כמו שמפרש והולך: **והאי איהי** - ר"ל, מלכות: **ראשי החיה**

– מאיר התיקון –

[836] עי' לקמן כט ע"ב.
[837] זהר ח"א לג ע"א, מז ע"ב, קנז ע"א וכו', ועי' מלואים אות ב.
[838] נדצ"ל סתום.
[839] עי' זהר ח"ג כט ע"ב וז"ל, כהן לוי וישראל, כהן ביה י' חכמה ודאי, לוי ביה ה' תבונה, ישראל ביה דעת ודא ו', עכ"ל.
[840] כזה: ם.

דלתתא - ר״ל, דאית חיה עילאה כמו שמפרש והולך: **נצח והוד** - דיסוד הוא מתחיל למעלה מנו״ה כידוע[841]:

ויש חיה עליונה כדוגמא זה **א**, וזה י׳ עליונה, שהיא על הרקיע, והיא מחשבה עליונה, וזהו אדנ״י עטרה עליונה היא כתר בראש, רקיע שלה ו׳ עליונה, וזו היא עטרת תפארת, הראשים שלה שתי זרועות.

ואית חיה עלאה [טו ע״ב] **כגוונא דא א ודא י׳ עלאה דאיהי על הרקיע ואיהי מחשבה עלאה והאי איהו אדנ״י עטרת עלאה איהי**[52] **כתר ברישא** (דכלא)[53] **רקיע דילה ו׳ עלאה והאי איהי עטרת תפארת ראשין דילה תרין דרועין:**

ואית חיה כו׳ - כאן מפרש י׳ שעל הא׳: **י׳ עילאה** – חכמה, דיו״ד תתאה מלכות: **מחשבה עילאה** - חכמה בתוך הבינה[842]: **עלאה כתר ברישא רקיע דילה כו׳** - כצ״ל, ור״ל שהיא כתר על ת״ת שהוא ג״כ נק׳ רקיע כנ״ל (ז ע״ב ד״ה דא אבן): **ו׳ עילאה** - הוא ת״ת, שוא״ו תתאה הוא יסוד ו׳ זעיר א[843]: **עטרת** - ת״ת: **תפארת** - כמ״ש לעיל בהקדמה (י ע״א) שבינה היא עטרת ע״ג תפארת, וז״ש לעיל **כתר ברישא רקיע דילה**, ואמר דילה, שהרקיע של מלכות הוא יסוד, ורקיע שלה הוא ת״ת: **תרין דרועין** - והוא ממטה למעלה, בינה חיה, וראשי החיה חו״ג, ורקיע שע״ג ת״ת, וזהו קמץ דלעיל (כ ע״ב) **כד סלקא כו׳** מלמטה למעלה:

(ויש עטרה בראש אבא ואמא (והיא) כתר עליון ודאי, והראשים שלה למעלה הם אבא ואמא), היא י׳ בכל מקום. הקוץ שלה למעלה, וגופה באמצע, וסופה למטה, הכלל של אותיות השם המפרש.

(ואית עטרה בראש אבא ואימא (ואיהי כתר עלאה ודאי ורישין דילה לעילא אינון אבא ואימא) איהי י׳ בכל אתר קוצא דילה לעילא וגיו דילה באמצעיתא וסופא דילה לתתא כללא דאתוון דשמא מפרש:

ואית עטרה בראש כו׳ - ג״כ ממטה למעלה, חיה כתר, וראשי החיה חו״ב, ורקיע שעליהם הוא ו״ק, ו׳ של השם: **איהי י׳ בכל אתר** - ר״ל, היו״ד כולל הג׳ חיות הנ״ל כמו שמפרש והולך: **קוצא דיליה לעילא** - בכתר: **באמצעיתא** - הוא עטרת תפארת כנ״ל: **לתתא** - במלכות: **כללא דאתוון כו׳** - שלעילא כוללת כח״ב, ובאמצעיתא חג״ת, ולתתא נהי״ם:

הראש שלה למעלה בסוד הטעמים, וגופה באמצע בסוד האותיות, גוף לשניהם, וקוצה למטה בסוד הנקודות, ולמטה הנקודה הזו היא מים נקביים, ולמעלה מים זכריים, הרקיע באמצע, כדגמא זה א עליה נאמר "ויהי מבדיל בין מים למים".

רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו דילה באמצעיתא ברזא דאתוון גופא לתרווייהו וקוצא דילה לתתא ברזא דנקודי ולתתא איהי האי נקודא מים נוקבין ולעילא מים דכורין רקיע באמצעיתא כגוונא דא א ועלה אתמר ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו):

רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו כו׳ - ר״ל, שהטעמים הם על האותיות, ונקודות תחתיהם, והאותיות הן הגוף לשניהם, שעליהם עומדים הטעמים והנקודות, כן ביו״ד, גיו של היוד הוא הגוף לנקודה שעליו ושתחתיו, שעליו עומדים: **ולתתא איהי** - ר״ל, במלכות: **ולעילא מ״ד** - ר״ל, בבינה, והן ב׳ יודין של הא׳ כמו שמפרש והולך:

וזוהי מחלוקת שהיא לשם שמים (אבות פ״ד מי״א), שהיא סופה להתקיים ולהכניס שלום ויחוד בשניהם, ולא מחלוקת של

והאי איהו מחלוקת שהיא לשם שמים דאיהו סופה להתקיים ולעאלא שלם ויחודא בתרווייהו ולאו מחלוקת דפרודא כגון מחלוקת

– מאיר התיקון –

[841] עי׳ לקמן נ ע״ד וז״ל, התחלתו (של יסוד) מטבור על ב׳ הכליות דסיום תפארת הוא בטבור כמ״ש בא״ר (קמא ע״ב), עכ״ל.
[842] עי׳ לעיל הערה 553.
[843] עי׳ לעיל הערה 333.

פירוד, כמו מחלקת קרח ועדתו עם אהרן, ומחלוקת הזו שהיא לשם שמים, משום שהמים התחתונים בוכים (ב״ר פ״ה סי׳ ד), ואומרים אנו רוצים להיות לפני המלך, עילת העילות, ורוצים לעלות למעלה. הרקיע מפריד ביניהם, עד שעלת העלות שם אותם שוים, ׳ מצד זה, וי׳ מצד זה, ו׳ באמצע כמו זה יו״י, שהיא א. וכל אלו קרובים לעילת העילות, וסוד הדבר ״ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים״, והם שוים, זהו שנאמר ״והיה אור הלבנה כאור החמה״.

קרח ועדתו **באהרן**[844] ומחלוקת **האי דאיהו לשם שמים בגין דמים תתאין אינון בוכין ואמרין אנן בעיין למהוי קדם מלכא עלת העלות ובען לסלקא לעילא** רקיע **אפריש** בינייהו עד דעלת העלות שוי לון שוין ׳ **מסטרא דא** וי׳ **מסטרא דא** ו׳ **באמצעיתא כגוונא דא** יו״י **דאיהי א׳**[845] **ואלין** כלהו קרבין לעלת העלות **ורזא** דמלה (בראשית א טז) **ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים ואינון שוין** הה״ד (ישעיה ל כו) **והיה אור הלבנה כאור החמה**:

לשם שמים - שם מלכות, שמים בינה: **כגון מחלוקת קרח כו׳ -** שרצה להפריש שמאלא מימינא, ולא רצה להיות לוי לכהן, לאהרן ימינא[846]: **דאיהי א׳** - ר״ל, שוא״ו שבתוך הא׳ הוא נטוי ולא פריש ברוחב על היו״ד התחתון: **ואינון שוין -** ור״ל כד סלקין בכתר, דמים עלאין סלקין ביו״ד העליון, ומים תתאין ביו״ד התחתון, והן כולם קרובין לעילת העילות שהוא על גבי כתר, וז״ש **הה״ד והיה אור כו׳**, והוא כד סלקין בכתר, {כא ע״ב} וז״ש כאור שבעת הימים, שהן ז״ת דעתיק שמתלבשין בכתר כידוע[847]:

בא וראה קמ״ץ הוא סתום באות י׳ מכל צד: מעלה, אמצע, ומטה. וזה הקומץ סתום בשלש ספירות. הפתיחה שלו הוא בחמשה אור, שהם חמש האצבעות העליונות, והם ה׳ עליונה, חמש, אֲאֲאֲאֲ, שהם: אור, אור, אור, אור, אור, חמש פעמים, חמשה אורות של מעשה בראשית, והנקוד שלהם אֲאֲאֲאֲ, חמש שעולים לעשר.

תא חזי קמ״ץ **איהו** סתים **באת** י׳ מכל **סטרא עילאה ואמצעיתא ותתא ודא** קומץ סתים בתלת ספירן פתיחו דיליה **איהו** בחמש **אור**[848] **דאינון חמש אצבעאן עלאין ואינון** ה׳ **עלאה חמש**[849] **אֲאֲאֲאֲ דאינון אור אור אור אור אור חמש זמנין חמש נהורין דעובדא** דבראשית **ונקודא** דלהון **אֲאֲאֲאֲ** חמש דסלקין לעשר:

ת״ח קמץ איהו סתים באות י׳ - כמ״ש לעיל בהקדמה (ה ע״ב) דקמץ הוא יו״ד, שהוא דוגמת היד כשהוא סתום, וקומץ אצבעותיו, כל ה׳ אצבעות, שהן ה׳ אורות שסתום באות יו״ד כנ״ל, ואז היד היא כדוגמת יו״ד, והיו״ד בה ג׳ יודי״ן כמ״ש לעיל (למעלה בעמוד) **קוצא דילה לעילא גיו כו׳**. וז״ש **מכל סטרא עילא ואמצעיתא ותתא**, והוא רמז לג״ס כח״ב, שכולן סתומין. וז״ש **ודא**

– מאיר התיקון –

[844] עי׳ משנה באבות (פ״ה מי״ז) כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו, ע״כ. ויש להדגיש שלא מוזכר אהרון.

[845] עי׳ ביאורים ח״א עד ע״א: הכוונה הוא על הא׳ שלמעלה שהוא הכתר והדעת, והוא הא׳ אשר במזל עליון דא״א תיקון ח׳ מהי״ג ת״ד שצורתו י׳ ו׳ י׳ כמ״ש בהולדת או״א (פרק ו), והוא הכתר והדעת, כי א״א הוא הכתר והמזל עליון הוא הדעת עלאה וכמ״ש בדרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו״ג כלל טו). והדעת הוא נשמת פנימיות הו״ק כמ״ש שם (כלל טז), ולכן הז״א שהוא הו״ק הוא נקרא דעת, וכמ״ש בנסירה (פרק ז בהגהת מהרח״ו שם) וכן הוא במוחין (פרק ז).

[846] עי׳ זהר ח״ג קעו ע״א: ת״ח אהרן ימינא. ליואי שמאלא. קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בג״כ אתענש.

[847] ע״ח שער א״א פרק ז.

[848] עי׳ דע״ה ח״ב קמא ע״א ז״ל: הבינה שהיא הה׳ דהשם, הנה היא מתפתחת בהה׳ נקודות דפתוחי חותם (כמ״ש בתיקונים דף קס ע״א, ודף כא ע״א, ובריש תיקון יט דף לו ע״א) והם ה׳ אורות המתגלים מהה׳ גבורות שבה, שהם מנצפ״ך הכפולים, שהם השורש דה׳ מוצאות הפה כמ״ש בטנת״א (פרק ג) ובדרושי הצלם (דרוש ב), והוא ענין הפ״ר שהם הגימ׳ דמנצפ״ך, והם נמשכים ומתגלים ממוח הבינה דכל פרצוף.

[849] עי׳ מלואים אות ז.

קומץ כו', שהיו"ד עצמה היא חכמה כנ"ל, והקוץ הוא כתר, קוץ של השם. וסוף של הי'[850] לתתא בינה, שבה סתום הי', והיא לכן נק' ג"כ י' כנ"ל: **דאינון ה' אצבעאן** - כמ"ש לעיל בהקדמה (ה ע"ב) שפתח הוא שפותח היד, ואז הוא ה', חמש אצבעאן: **עילאין** - של בינה ה' עילאה, כמו שמפרש והולך: **ה' זמנין** - שנאמר ה' פעמים אור ביום ראשון[851]: **ה' נהורין כו'** - ר"ל, שכל א' הוא אור: **דסלקין לעשר** - ר"ל, ה' נקודות וה' אותיות שכולן היו סתומין ביו"ד של השם שהן עשר הנ"ל:

וסוד הדבר "והנה אנחנו מאלמים וגו', והנה קמה אלומתי וגם נצבה", זה א' בחל"ם שהוא למעלה מכל הנקודות, בקומה זקופה, ובו התעלה יוסף בחלום, וכן יעקב, זהו שנאמר "ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", זה א' שהוא ראש, "והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו", אמרו בעלי המשנה (חולין צא ע"ב) עולים שנים ויורדים שנים והם אָאֵאֵא.

ורזא דמלה והנה אנחנו מאלמים וגו' והנה קמה **אלומתי** וגם **נצבה** (בראשית לז ז) **דא א'** בחל"ם **דאיהו** לעיל**א** מכל נקודין בקומה זקיף וביה **אסתלק** יוסף בחלמ**א** וכן יעקב הה"ד ויחלם והנה סלם מצב **ארצה** וראשו מגיע השמימה (שם כח יב) **דא א'** דאיהו **ראש** והנה מל**אכי** אלהי"ם עולים ויורדים בו (שם) **אמרו** מארי מתניתין עולים תרי ויורדים תרי **ואינון אָאֵאֵא:**

דא א' - דאלומתי הוא א': **בקומה זקוף -** בקומה הוא קמה, זקוף הוא נצבה: **וביה אסתלק יוסף בחלמא וכן יעקב** - ר"ל, שא' בחולם הוא ת"ת[852] כמו שמפרש והולך, והוא מדרגת יעקב, וחולם שעל הא' הוא כתר[853], ששם סליק ת"ת, ולכן אסתלק ביה יעקב וכן יוסף, שביסוד נכללין כל הה' אורות, ה' נקודות הנ"ל, ובנקודת חולם הוא עולה לכתר, וה' אותיות הן במלכות, ה' גוונין, וה' נקודות הן ה' אורות של ה' עילאה שמתפשטין בה' ספרות ונכללין ביסוד: **והנה סלם -** יסוד: **מוצב ארצה -** במלכות: **וראשו מגיע השמימה דא א'** - ר"ל, ת"ת: **דאיהו ראש** - ר"ל, אלף הוא ראש לכל האותיות, וכן ת"ת ראש של יסוד[854], ומגיע השמימה, לבינה[855], שמים עליונים[856], וזהו השמימה בה' בסוף, ה' עילאה: **והנה מלאכי אלהים** - ר"ל, ד"ס ח"ג נ"ה שהן

– מאיר התיקון –

[850] עי' זהר ח"ג רג ע"ב: כל יחודא שלים הכא איהו יי' אלהינו יי' דהא רזא דיליה מראש צורים איהו ואתייחד ברישא בגזעא ושבילא יי' דא רישא עלאה אוירא דסלקא אלהינו דא גזעא דאתמר (ישעיה יא א) גזע ישי יי' דא שבילא דלתתא ועל רזא דא אתייחד ביה כדקא יאות ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך (כאן חסר) רזא דאתגזר בתרי מתיבתי.

תרגום: כל יחוד שלם כאן הוא "ה' אלהינו ה'", שהרי סודו "מראש צורים" הוא, והתייחד בראש בגזע ושביל, ה' זה הראש העליון, אויר שעולה, אלהינו זה הגזע, שנאמר "מגזע ישי", ה' זה השביל שלמטה, ועל סוד זה התייחד בו כראוי, ומשום שנמתח בו שביל, צריך סוד שנגזר בשתי ישיבות.

ועי' שער מאמרי רשב"י ה ע"ב ז"ל, שלש טיפין דאזדרקו מן מוחא נמשכים מן ג' מוחין חכמה ובינה ודעת הנז' באדרא רבא ונרמזים ביו"ד עצמה קוצא לעילא וקוצא לתתא וגי"ו (נ"א ושוריק) באמצעיתא והם הם שרשא וגזעא ושבילא הנז' בפ' בלק בדף ר"ג סוף ע"ב.

[851] עי' לעיל כ ע"ב.

[852] כדלעיל דף ה ע"ב.

[853] עי' ע"ח שער הנקודות פרק ג שמתקשה בזה ומתרץ [שמהת"ת דא"ק נעשה כתר דאצילות, וכן הוא בכל פרצוף ופרצוף], ועי' דברי מאיר העץ שם.

ועי' ביאורים ח"ב קג ע"ד, שהחולם והשורק, שהם כנגד ת"ת ויסוד, עומדים למעלה ובאמצע אפילו במלכים דמלכות, שכן מכיוון ששרשם הוא בקו האמצעי המבריח מן הקצה אל הקצה, והוא קשור ותלוי למעלה עד לרזא דא"ס, לכן הוא התגלה בקו האמצעי אשר שם הוא עיקר מקום התייחדותו עם כל העליונים.

[854] עי' לעיל הערה 162.

[855] עי' זהר (ח"ג יז ע"א) מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה.

[856] עי' ז"ח עו ע"ב: כנגד זה, שבעה רקיעין הן. ושבעה כוכבים רצין וחוזרין הן. שבעה ארצות. שבעה ימים. שבעה תהומות. וכולם תלוים במאמר ההוא. שנאמר, הבונה בשמים מעלותיו. הם ז' ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלוים במאמר אחד, והם שמים העליונים.

עי' לעיל הערה 342.

עי' ביאורים (ח"ב ע ע"ג) כל אור תחתון הוא בבחי' מלאך לאור העליון, וכנודע בסוד המלאך הגואל, עכ"ל. ועי' זהר נח דף סא ע"א וכן ויגש דף רה ע"ב, וכן ואתחנן דף ער ע"א ועוד.

מלאכי[857] של אלהים בינה[858]: **עולים ויורדים בו -** בת״ת ראש הסולם: **עולים תרי -** ח״ג למעלה מן ת״ת: **ויורדים תרי -** נ״ה למטה מן ת״ת: **ואינון אָ אֵ כו׳ -** שתי נקודות קודם החולם ושנים לאחר חולם, קמץ בימינא כמ״ש לעיל בהקדמה (ה ע״ב) וקמץ הכהן, וצר״י בבינה כידוע (עי׳ לקמן קנא ע״א), והן בחו״ג כמש״ל (ד ע״א) **חכמה נחית בימינא כו׳**, וחולם חירק שורק הן בתנ״ה כידוע (עי׳ לקמן קנא ע״א), זהו סדר הנקודות שמתפשטין בה׳ ספירות כנ״ל:

והאות הזו שהיא אל״ף חל״ם, שהיא באמצע, היא כדוגמא זה ו׳, היא כתר עליון שסובב על ראשו של העמוד האמצעי. ולכן "והנה תסובנה אלמותיכם ותשתחוין לאלומתי". וכאשר השכינה מסתלק אל הכתר הזה, נאמר בה "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", והיא אבן שנגזרת שלא בידים, זהו שנאמר "עד די התגזרת אבן די לא בידין וגו׳" [עד שנגזרת אבן שלא בידים]. ולפי שלא מוצאים לה את המקום מאיפה שנגזרה, שואלים המלאכים הקדושים, איה מקום כבודו להעריצו (קדושת מוסף של שבת ויו״ט), ולא מוצאים לה מקום עד שאומרים "ברוך כבוד יהו״ה ממקומו".	**והאי את דאיהי אלף חל״ם דאיהו**[54] **באמצעיתא**[55] **כגוונא דא ו׳ איהי כתרא עלאה**[859] **דאסחר על רישא דעמודא דאמצעיתא**[56] **וכד שכינתא אסתלקת לגביה (ובגין דא והנה תסבנה אלמותיכם ותשתחוין לאלמתי** (בראשית לז ז)**)**[57] **האי כתרא אתמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה** (תהלים קיח כב) **ואיהי אבנא דאתגזרת דלא בידין** ה״ד (דניאל ב לד) **עד די התגזרת אבן די לא {כא ע״ב} בידין** וגו׳ **ובגין דלא אשכחן לה אתר מאן אתגזרא שאלין מלאכיא קדישיא איה מקום כבודו להעריצו ולא אשכחן לה אתר עד דאמרין ברוך כבוד ה׳ ממקומו** (יחזקאל ג יב):

דאסחר על רישא דעמודא דאמצעיתא ובג״ד כו׳ - ר״ל, שלחולם הן משתחוין כולם כל הנקודות, ואמר **על רישא** כמ״ש (בראשית כח יב) וראשו מגיע כו׳: **דלא בידין** - ר״ל, ה׳ נקודות של ה׳ אצבעאן דסלקא ע״ג כולם: {כא ע״ג}

(בינתים הרי הזקן [הגיע] אצלו, ואמר רבי רבי זה בשכינה התחתונה שאין לה שם אלא אצילות, וזהו התגזרת אבן, משום שהיא גזרת מלכין, ובה גוזרים דין רפה, זה דין אחרון. וכתר מלכות נקרא ספירה שאין ספירה שלמה חוץ ממנה למטה.)	**(נ״א אדהכי הא סבא לגביה ואמר רבי רבי האי בשכינתא תתאה דלית לה תמן אלא אצילותא ודא הוא אתגזרת אבן בגין דאיהי גזרת מלכין ובה גזרין דינא רפיא דא דין בתראה וכתר מלכות אתקריאן ספירה דלית**

– מאיר התיקון –

[857] עי׳ לש״ו בספר הביאורים (ח״ב ע ע״ג), ז״ל: כל אור תחתון הוא בבחי׳ מלאך לאור העליון וכנודע בסוד המלאך הגואל עכ״ל. ועי׳ זהר נח דף סא ע״א וכן ויגש דף רה ע״ב וכן ואתחנן דף ער ע״א ועוד.

[858] עי׳ זהר ח״א מח ע״ב.

[859] עי׳ ביאורים ח״ב קד ע״ב ז״ל: החולם אשר הוא עומד למעלה על האותיות, משא״כ שאר הנקודות שכולם הם למטה, הוא משום שהחולם הוא מהכתר עליון שעל כל הנקודות כולם. וכן הוא מדויק לשון התיקונים שם בתיקון ה׳ במה שאמר שם, איהו כתרא עלאה כו׳, הרי מדקדק לומר כתרא עלאה ולא אמר כתרא סתם, וכן שם (דף ז ע״ב) חולם לעילא כתר עליון כו׳, וכ״ה ג״כ ברע״מ פנחס (רמ״ז ע״ב), הרי שאמר ג״כ כתר עליון ולא אמר כתר סתם, והוא משום כי הכתר דהנקודות הרי הוא רק נקודת הקמץ ולא החולם, כי החולם הוא רק בהת״ת דהנקודות, אלא שעכ״ז יש בו מעלה גם על נקודת הקמץ משום שנשמת פנימיות שבו הוא מלמעלה ולמעלה, שהוא מהכתר עלאה שעל כל הנקודות כולם, והיינו מהת״ת דא״ק וכנז׳, וזהו בכלל העולמות. וכן הוא בפרטיות ג״כ, כי כל התורה כולה בכל חלקי הטנת״א שבה וכן כל המציאות כולה הרי הוא הכל מהמלכות דאצילות, כי היא אדון הכל ע״י כלילותה מכל העליונים ביחוד א״ס ית״ש שבהם. והנה הנקודות כולם, הגם שהם ג״כ רק מהמלכות (ולכך עומדים כל הנקודות שלנו כולם למטה מהאותיות כנ״ל אות ל״ה), אך הנשמת פנימיות דהנקודת החולם שבה היא מלמעלה ולמעלה, דהיינו מהת״ת דאמא, אשר בה הם כל הנקודות כולם רק מלמעלה על האותיות וכנ״ל אות ל״ה, ואותה הת״ת דאמא היא הכתר עליון על כל כללות זו״ן כולו וכמ״ש בשער מוחין דצלם (פרק ג) וכנודע. ולכך הוה אפי׳ נקודת החולם שבהמלכות ג״כ מלמעלה. והרי נתבאר שמה שאמר הרב כי חולם כתר באתוון, הכוונה הוא שהוא מהכתר עליון אשר מלמעלה, דהיינו מהת״ת דאמא ובכללות העולמות מהת״ת דא״ק, ולכך עומד החולם על גבי האותיות ככתר על ראשם.

	ספירה שלימה בר מינה לתתא)[58]:
והאבן הזו היא סגולת מלכים, היא שיחת מלאכי השרת, שיחת חיות ושרפים ואופנים, שיחת כל העליונים והתחתונים, ידיעת השמש והלבנה בעתים ובה יש (היא) עת וזמן לכל.	והאי אבן איהי סגולת מלכים איהי שיחת מלאכי השרת שיחת חיון ושרפים ואופנים שיחת כל עלאין ותתאין ידיעת שמשא וסיהרא בעתים ובה אית (איהי) עת וזמן לכלא:

סגולת מלכים - כמ״ש לעיל בהקדמה (יג ע״א) שהיא סגולה מכל הגוונין שלה, דאיהו מלכות, ומצידה נק׳ ישראל מלכים, כמ״ש לעיל (שם) איהי סגולה דלהון: **ואיהי שיחת כו׳ -** כמ״ש לקמן (כה ע״ב) **בשעתא דאיהי סלקא כלהו מצפצפין לגבה בכמה שירין כו׳: ידיעת שמשא כו׳ -** שבה כל החשבונות כידוע[860]: **עת וזמן לכולא -** שהיא נק׳ עת[861], והיא אחרית הימים:

כל הטעמים והנקודות והאותיות כלולים בה, קול דיבור ומחשבה (ושיחה שיוצא מתוך המחשבה) כלולים בה, היא כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות (אבות פ״ד מי״ג), והיא כתר בראש כל האותיות, כדוגמא זה ש, ועל האבן הזו אמר רבי עקיבא לחבריו (חגיגה יד ע״ב) כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים.	כל טעמי ונקודי ואתוון כלילן בה קלא דבור ומחשבה (ס״א ושיחה דנפקא מגו מחשבה) כלילן בה איהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות ואיהי תגא בריש כל אתוון[862] כגוונא דא ש׳ ועל האי אבנא אמר רבי עקיבא לחבריו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים:

כל טעמי כו׳ - בכח״ב כמ״ש לקמן בסוף התיקון: **קלא כו׳ -** ג״כ שם, קלא בחכמה, דבור בבינה, כמ״ש בתז״ח (דף עג ע״ב ג ע״ב) **וישמע את הקול מגו אבא כו׳** ומחשבה בכתר: **כתר תורה כו׳ -** ג״כ בכח״ב, וכ״ד הוא ג״כ למטה בז״ת: **כתר תורה כו׳ -** מבינה, וכתר כהונה מחכמה כמ״ש לעיל (ה ע״ב) וקמץ הכהן, וכתר מלכות בכתר כמ״ש לעיל בהקדמה שניה (יט ע״ב) **כתר איהו כתר מלכות כו׳: כגוונא דא ש -** ר״ל, ג׳ תגין באות ש׳, שהוא חג״ת, עטרת בעלה[863] (משלי יב ד): **ועל האי אבנא כו׳** - ר״ל, כמ״ש לקמן בתיקונים (דף צ ע״א) שאבני שיש הן מ״ד מ״נ, שהן למעלה באצילות ביחודא, ושניהם הם מ״ט פנים טהור, כמ״ש למעלה בהקדמה (טו ע״ג[864]). משא״כ למטה בעולמות התחתונים שחלוקין הן מ״ט פנים טהור מ״ט כו׳, וע״ז אמרו אל תאמרו מים מים, ששני מיני מים הם, ומ״ד הוא י׳ על גבי ו׳, ומ״נ י׳ תחת הו׳ כנ״ל, וכשהוא על גבי הו׳ הוא תגא בראש הש׳ כנ״ל, והיא י׳ על שין, ולמטה י׳ תחת הש׳ וזה אבני שיש, י׳ אחר הש׳ למטה מ״נ, קודם הש׳ למעלה מ״ד אל תאמרו כו׳:

והיא הקוץ של כל האותיות, ב, כדוגמא זה ד, קוץ של כל אות ואות. שיעור קומה שלה, ו׳ ממעלה למטה וממטה למעלה, וסוד הדבר "ולמקצה השמים ועד קצה השמים", וזה סוד "לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת וגו׳ לך יהו"ה הממלכה", זו מלכות שהיא בכל.

ואיהי קוצא דכל אתוון ב כגוונא דא ד [טז ע״א] קוץ דכל **את ואת** שיעור קומה דילה ו׳ **מעילא לתתא ומתתא לעילא ורזא** דמלה (דברים ד לב) ולמקצה השמים ועד קצה השמים **ורזא דא** (דבה״י א׳ כט יא) לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת וגו׳ לך ה׳ הממלכה **דא** מלכות **דאיהי בכלא:**

– מאיר התיקון –

[860] היינו כל הגימטריאות בנוק׳, עי׳ ע״ח תיקון ג.

[861] עי׳ זהר (זהר וירא קט״ז ע״ב, מקץ קצ״ח ע״א, ופ׳ תרומה קנ״ה ע״ב) שמלכות נקראת עת, ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ב ע״ב, שזיווג נקרא עת.

[862] וכן הוא לקמן סט ע״ב.

[863] עי׳ לעיל הערה 502.

[864] לט״ו. ועי׳ עוד לעיל בדברי התיקו״ז עצמו ח ע״ב.

ב׳ כגוונא דא ד׳ - ר״ל, ב׳ בינה, ד׳ מלכות[865]: **שיעור קומה ו׳** - ר״ל, שהוא שיעור של קומה, שקומה הוא ו׳: **מעילא לתתא ומתתא לעילא** - ר״ל, שהיא עולה בכולם[866], וכולם נכללין בה[867]: **ורזא דמלה ולמקצה השמים** - **ועד קצה השמים** - לתתא:

והיא צפצוף של העופות הקדושים שנאמר בהם כי עוף השמים יוליך את הקול, הצפצוף של כל הצפורים שהן נשמות קדושות שמצפצפים בכמה תפילות. שיחת חיות שהם תלמידי חכמים, ובגללה נאמר ״ויצא יצחק לשוח בשדה וכו׳״, ואין שיחה אלא תפלה (ברכות כו ע״ב).

ואיהי צפצוף עופין קדישין דאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) **צפצופא** דכל צפרין דאינון נשמתין קדישין דמצפצפין בכמה צלותין שיחת חיוון דאינון ת״ח ובגינה **אתמר ויצא יצחק לשוח בשדה וכו׳** (בראשית כד סג) **ולית שיחה אלא צלותא:**

צפצוף עופין קדישין - חיות הקודש: **דאתמר בהון כי עוף השמים כו׳** - קאי על החיות שהן עוף השמים, ת״ת דהוא מקנן בהם, כמ״ש לקמן (כד ע״א): **יוליך את הקול** - קול דק״ש, כמ״ש בהקדמה לעיל (ג ע״ב): **דאינון ת״ח** - שכל שיחתן בה[868], שהיא הלכה כמ״ש לעיל (א ע״ב): **ובגינה אתמר ויצא כו׳** - שהיא שיחת, ר״ל תפלת הכל[869], שהיא נקראת תפלה, ובה הוא התפלה כמ״ש לעיל (ג ע״ב):

ובגללה נאמר (ברכות כז ע״ב) תפילת ערבית רשות, תפלת שחרית חובה (שהיא רשות היחיד). תפלת ערבית רשות, שהיא רשות הלילה בפני עצמה, ולכן אין לה קביעות בלילה, שדומה לגלות, אלא פעמים נמצאת שם, ופעמים לא נמצאת.

ובגינה **אתמר** תפלת ערבית רשות תפלת שחרית חובה (**דאיהי** רשות היחיד) תפלת ערבית רשות (הרבים דלית לה קביעותא)[59] **דאיהי** רשו דלילה (**נ״א כלילא**)[60] **בפני עצמה** ובגין **דא** לית לה קביעות **בלילא** דדמיא לגלות**א** (**דאיהי** רשות הרבי׳ דבה תרמוש כל חיתו יער דאינון כל **אור** דעלמא דעא**לו** בה)[61] **אלא** זמנין **אשתכחת** תמן וזמנין **לא אשתכחת:**

תפלת ערבית רשות - דאיהי רה״ר[870]: **תפלת ערבית רשות {כא ע״ד} כו׳** - ר״ל, ביום התפילה לחבר התפילה[871] עם מדת היום[872], ולכך היא חובה, אבל בלילה שאין התפילה אלא מצד עצמה, לא לקשר, שבלילה אינה ברשות בעלה כמו שמפרש והולך, לכך היא רשות: **ובג״ד ל״ל קביעותא כו׳** - ר״ל, שאמרו במתניתין (ברכות כו ע״א) תפילת הערב אין לה קבע, ופי׳ בגמ׳ שהיא רשות:

אשרי מי שפגע בה, כמו יעקב שנאמר בו ״ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש״, עד שבא בעלה ושומר אותה, ולן שם עמה, משם ואילך קבעוה חובה.

זכאה איהו מאן דפגע בה כגון יעקב **דאתמר** ביה (בראשית כח יא) **ויפגע** במקום וילן שם **כי בא** השמש עד **דאתא** בעלה ונטיר לה ובת תמן עמה מתמן **ואילך** קבעוה חובה:

זכאה איהו מאן דפגע בה - ר״ל, שמשתכחת השכינה עמו תמיד, ולו בוודאי תפילת ערבית קבע, כמו שמפרש והולך: **כגון יעקב כו׳** - ולכך יעקב תיקן תפילת ערבית: **ויפגע במקום** -

– מאיר התיקון –

[865] עי׳ דע״ה ח״א ד ע״ג שמביא י׳ סיבות שד׳ מרמז לנוק׳.
[866] במ״ן.
[867] כל מציאותה היא רק מהארת כולם. עי׳ שער מיעוט הירח פרק א׳ אתנטילת מכולהו, ולקמן סא ע״ב.
[868] עי׳ עירובין נד ע״ב: ״שיחו״ אלו בעלי תלמוד שכל שיחתן דברי תורה.
[869] עי׳ זהר ח״ג רלב ע״א שכינתא תפילת כל פה. ועי׳ לקמן מ ע״ב.
[870] עי׳ לקמן עז ע״א.
[871] הנוק׳.
[872] הו״ק.

מקום הוא השכינה כמ"ש לקמן, עד אמצא מקום לה' כו': **וילן שם** - במקום עמה, שקושר את השכינה בלילה עם האדם, ואח"כ כשבא היום קושר לקב"ה עמה, **וז"ש כי בא השמש**, שהוא בעלה כמ"ש לקמן, כי שמש ומגן כו': **וז"ש עד דאתא בעלה כו' מתמן ואילך קבעוה חובה** - הוא לשון הירושלמי, ומפרש לקמן דר"ל משם ואילך כשמתחיל היום, קבעוה, ר"ל לשכינה, חובה עם בעלה:

אבל בשבת היא רשות היחיד, שהיא ברשות בעלה, ולא כדוגמת הלילה שהיתה יחידה ברשותה, זהו שנאמר "איכה ישבה בדד".

אבל בשבת איהי רשות היחיד דאיהי ברשותא דבעלה ולאו כגוונא דלילא דהות יחידה ברשותא דילה הה"ד (איכה א א) **איכה ישבה בדד**:

ויעקב, לפי שקִרבה לבעלה בפגיעה שלו, ודאי עשתה אותה חובה. וכשבא השמש בשחרית, שנאמר בו "כי שמש ומגן יהו"ה אלהי"ם", נאמר בו "ויזרח לו השמש", משם ואילך קָשָׁר אותה עמו, שהוא קשר של תפילין של יד, קָשָׁר אותה עמו שלא תזוז ממנו לעולמים. מצד השמאל, קָשָׁר אותה בתפילין של יד, שהן בזרוע שמאל, מצד הימין, שָׂם אותה כתר על ראשו, תפילין של ראש. וזה ביום, שהיא קשורה עם בעלה, נאמר בה "ישחרוני ואז ימצאוני", אבל בלילה שהיא הגלות, שהיא מחוץ לבעלה, והיא רשות בפני עצמה, נאמר בה אל תתודע לרשות (אבות פ"א מ"י), ומשום כך אמר דוד "אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה'".

ויעקב בגין דקריב לה לבעלה בפגיעה דיליה ודאי עביד לה חובה וכד **אתא שמשא** בשחרית דאתמר ביה כי שמש ומגן ה' **אלהי"ם** (תהלים פד יב) **אתמר ביה** (בראישת לב לא) ויזרח לו השמש מתמן **ואילך** קשר לה עמיה דאיהו קשר דתפלין דיד קשיר לה עמיה דלא תזוז מניה לעלמין מסטרא דשמאלא קשיר לה בתפלין דיד דאינון בדרועא שמאלא מסטרא דימינא שוי לה כתרא על רישיה תפלין דרישא והאי ביומא דאיהי קשירא עם בעלה אתמר בה (משלי א כח) **ישחרונני ואז ימצאוננני אבל בליליא** דאיהי גלותא דאיהי לבר מבעלה ואיהי רשות בפני עצמה אתמר בה **אל** תתודע לרשות ובגין דא אמר דוד **אם אתן** שנת לעיני וגו' **עד אמצא** מקום לה' (תהלים קלב ד–ה):

אתמר ביה ויזרח לו השמש - כנ"ל, דבלילה קשרה עמו, וביום קשר לקב"ה עמה, ונמצא קב"ה קשור עמו, וזה ויזרח לו השמש, קב"ה: **מתמן ואילך קשר כו'** - כאן מפרש מ"ש לעיל, מתמן ואילך קבעוה חובה: **קשר לה עמיה** - ר"ל עם קב"ה: **מסטרא דשמאלא כו'** - שם קשור, אבל מסט' דימינא שוי כו', ששם אינו קשור רק כתר תפילין, ולכך תחילה תפלין של יד, דסדר היחוד הוא תחילה מצד שמאל, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו), ואח"כ בגופא, וזהו ק"ש, עמודא דאמצעיתא כידוע (ג ע"ב), וזה (ברכות יד ע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כו'[873], ואח"כ התפלה במלכות ד' אותיות הוי"ה: **ישחרוננני** - ר"ל, בשחר: **ואז כו'** - ר"ל, אז הן ח' אותיות הוי"ה ואדנ"י ביחוד כמ"ש לקמן (לט ע"ב), ולכך ימצאוננני: **אל תתודע לרשות** - ר"ל, שלא תקח אותה בלא בעלה, ולכך אסור השררות בגלות, שהשררות הוא מסט' דמלכות, ובגלות היא בלא בעלה: **עד אמצא מקום לה'** - שתתייחד המקום עם ה' הנ"ל, ואצל יעקב נאמר ויפגע במקום, שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא, פגע במקום, ודוד שהוא בדרגא דמקום, אמר אמצא מקום שימצאה.

עד כאן סוד הקמ"ץ, שהוא סוד המחשבה העליונה והתחתונה, שהוא נקודה ברשות

עד כאן **רזא** דקמ"ץ **דאיהו רזא** דמחשבה **עלאה** ותתאה[874] **דאיהו נקודא** ברשות בעלה

– מאיר התיקון –

[873] כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. רש"י: בעצמו - לשון מעליא.

[874] עי' כללים ח"א לב ע"ד ז"ל: וכ"ז הוא ג"כ בהיסוד דהמלכות, הי' דהמלכות דאצילות המתלבש בהבריאה, עי' הגר"א ספד"צ (פרק ד' כט ע"ד) שהוא י' זעירא חכמה זעירא, החכמה והמחשבה אשר על כל הבריאה, והוא הי' דאדנ"י שהוא היסוד דהבריאה אשר הוא למעלה כנ"ל ענ"ב. ור"ל כי אותו הי' דאדני הוא ג"כ בחי' חכמה, החכמה שבבריאה, והוא נקרא ג"כ ראשית,

בעלה, שהוא ו׳, רקיע. ופת״ח בלי נקודה, רשות בפני עצמה. ונקודה בלי פת״ח, רשות בפני עצמה. שכמו שהאותיות הן זכר ונקבה, כך הנקודות הן זכר ונקבה. אבל האותיות הן לנקודות כמו הגוף לרוח, וכן נקודה בו׳ כמו חול״ם או חיר״ק או שור״ק. חול״ם למעלה מן ו׳, נעשה ז׳. חיר״ק למטה, נעשה זנב, גימ״ל. שור״ק באמצע הקוץ של האות ד׳, קוץ באמצע, והכל אחד, ״אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם״.

דאיהו ו׳ רקיע **ופת״ח בלא נקודה רשו בפני עצמה ונקודה בלא פת״ח רשו בפני עצמה דכמה דאתוון אינון דכר** {כב ע״א} **ונוקבא הכי נקודין אינון דכר ונוקבא אבל אתוון אינהו לגבי נקודי כגון גופא לגבי רוחא**[875] **וכן נקודה בו׳ כגון חל״ם או חיר״ק או שור״ק חל״ם לעילא מן ו׳ אתעביד ז׳ חיר״ק לתתא אתעביד זנב גימ״ל שור״ק באמצעיתא קוצא דאת ד׳ קוצא באמצעיתא וכלא חד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם** (ישעיה מד ו):

דמחשבה עילאה ותתאה - ר״ל, חכמה ומלכות, שהיא חכמה תתאה (זהר ח״א לא ע״ב): **דאיהו נקודה** - ר״ל, מלכות: **דכמה דאתוון כו׳** - כמ״ש בזוהר שה״ש {כב ע״א} בסופו ע״ש (עד ע״ד)[876]: **אבל אתוון כו׳** - שמן הנקודות באים האותיות, כמו באלף, נקודה שעל האלף ותחתיו כנ״ל: **וכן נקודי כו׳** - ר״ל, כמו באלף: **חלם לעילא כו׳** - בסוד עטרת בעלה[877] (משלי יב ד): **חירק לתתא** - בסוד חיה תחת אלהי ישראל כנ״ל (כא ע״א), ואז היא יחוד של יסוד כמ״ש לעיל בסוד ב׳[878]: **שורק באמצעיתא** - יחוד עם ת״ת בסוד פרצוף, וזהו (ברכות סא ע״א) חד אמר פרצוף וח״א כו׳[879]: **קוצא באמצעיתא** - והיא אינה מגעת אלא עד הת״ת ואז היא מאחוריו, בסוד ד׳, דלת כנ״ל (יז ע״ב), וזהו קוץ שאחורי הד׳: **וכלא חד** - ר״ל, הכל במלכות, וז״ש ״אני״ שהוא מלכות שנקראת אני (לעיל ז ע״א), ראשון ע״ג הוא״ו, ואני כו׳, ומבלעדי אין אלהים, מלכות[880], והן מרמזין על היה והוה ויהיה[881], וז״ש ומבלעדי, ר״ל עכשיו.

שב״א מיהו, כאשר יהיה האופן בתוך אופן, והם ״את המאור הגדול ואת המאור הקטן״, והם גוף וברית, וכנגדם חמה ולבנה, שהם כנגד האם העליונה והתחתונה.	שב״א מאן איהו כאשר יהיה האופן בתוך האופן **ואינון את המאור הגדול ואת המאור הקטן** (בראשית א טז) **ואינון גוף וברית ולקבלייהו**

– מאיר התיקון –

ראשית לנבראים, ועליה נאמר (בראשית א א) בראשית ברא, והיא ג״כ סוד המחשבה, עי׳ תיקונים (י״ב סע״ב וכ״א סע״ב), והיא עומק ראשית ועומק אחרית לכל הבריאה כולה והנהגתה, כי בה הוא כלול הכל, ובסוד כך עלה במחשבה לפני, כל מה שהיה והוה ויהיה.

[875] עי׳ לקמן דף קכה ע״ב, ועי׳ ביאורים ח״א ס ע״ג מקשה שבהקדמת תיקונים (דף ט סע״א) אמר שם טעמי אינון נשמתין נקודין רוחין ואתוון נפשין, והרי הוא בפירוש להיפוך שהאותיות הם נפש. אך הענין בכ״ז הוא הגם שהאותיות הם באמת רק בחי׳ הגוף וכלים, אך משום שהנפש הנה הוא מתעצם עם הגוף מראשית התחלתו ואינו נפרד ממנו לעולם לגמרי, הרי נעשים שניהם לאחד, ולכן קורא התיקונים לפעמים את האותיות ג״כ בשם נפש, והוא ע״ד שאמרה התורה בפ׳ ראה (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, וקורא להדם עצמו בשם נפש, משום ששם היא שרויה, ושניהם מעורבין יחד, ולא יתפרדו זה מזה, וכמ״ש הרמב״ן בפ׳ אחרי (ויקרא יז יד) ע״ש.

[876] ז״ל: א׳ אתיישב בדרועא ברזא ותוקפא וחילא דאינון תרין סטרין אחרנין דאתתקפו ביה ואיהו דרועא דימינא ב׳ אתכליל בגווה וכניש ליה לקבילה כנוקבא דעייל בגוה דכורא בג״כ אתוון כולהו חד דכר וחד נוקבא.

תרגום: א׳ התישבה בזרוע בסוד ותקף וכח שהם שני צדדים אחרים שהחזיקו בו והיא זרוע הימין ב׳ נכללה בתוכה וכונסת אותה כנגדה כנקבה שנכנס לתוכה זכר משום כך כל האותיות אחת זכר ואחת נקבה.

[877] עי׳ לעיל הערה 502.

[878] ז ע״ב (לש״ו), ועי׳ המשך דבריו בדף ח ע״א.

[879] זנב.

[880] עי׳ ז״ח עג ע״א: תרין אלהים הכא חד דכר וחד נוקבא בצלמו דכר בצלם אלהים נוקבא ועל דא ויברא אלהים את האדם בצלמו דא עלמא עילאה בצלם אלהים דא עלמא תתאה ורזא דא נעשה כללא חדא כדקא אמרן.

תרגום: יש שתי אלהים כאן, אחד זכר ואׁ נקבה. בצלמו זכר בצלם אלהים נקבה. ועל זה ויברא אלהים את האדם בצלמו, זה עולם עליון, בצלם אלהים זה עולם התחתון, וסוד זה נעשה כלל אחד כמו שאמרו.

[881] עי׳ לעיל הערה 435.

	חמה ולבנה דאינון לקבל אימא עלאה ותתאה:

ולקבלייהו חמה כו׳ - כשמלכות למטה[882]:

״והנה אופן אחד בארץ אצל החיות״, זו נקודה שתחת סגו״ל, הנקודה שלמטה אצל החיות שהן צר״י, ״את שני המאורות הגדולים״.	והנה **אופן אחד בארץ אצל החיות** (יחזקאל א טו) **דא** נקודה דתחות סגו״ל נקודא[62] **דלתתא אצל החיות דאינון צר״י את שני המאורות הגדולים** (בראשית א טז):

דאינון צירי את כו׳ - ר״ל, החיות הן חמה ולבנה למעלה בסוד צירי כמ״ש לעיל (כא ע״א) את שני כו׳ ואינון שוין, ות״ת הוא תחתם וזהו סגול:

וכן הוא בתוך האופנים שור״ק, אופן אחד למעלה ואופן אחד למטה, והוא העמוד האמצעי ביניהם. ״והנה אופן אחד בארץ״ זה חיר״ק שהוא למטה, כל ניצוץ הוא י׳, וכל רקיע הוא ו׳.	וכן **איהו בתוך האופנים** שור״ק **אופן חד לעילא ואופן חד לתתא ואיהו עמודא דאמצעיתא** בינייהו **והנה אופן אחד בארץ דא** חיר״ק **דאיהו לתתא כל ניצוץ איהו** י׳ **וכל רקיע** ו׳:

שורק אופן כו׳ - ר״ל, שורק ג׳ נקודות, ומלכות למטה ות״ת בינה לאימא עילאה: **והנה אופן כו׳** - ר״ל, מלכות למטה: **כל ניצוץ כו׳** - מפרש מה שאמר לעיל (כא ע״ב) **דאיהו נקודה ברשות בעלה כו׳ נקודין אינון דכר כו׳**:

יְהוָ״ה, שב״א חל״ם קמ״ץ, שב״א הוא דין, קמ״ץ רחמים, שמאל וימין שמשם נתנה תורה שהוא העמוד האמצעי, ובזמן שהם שב״א קמ״ץ חל״ם, הוא רמוז ״כי בי חש״ק ואפלטהו״ ״רק באבותיך חש״ק יהו״ה״.	יְהוָ״ה **שב״א חל״ם קמ״ץ שב״א איהו דינא** קמ״ץ **רחמי שמאלא וימינא דמתמן אורייתא אתייהיב דאיהו עמודא דאמצעיתא ובזמנא דאינון שב״א** קמ״ץ חל״ם **איהו** רמוז **כי בי חש״ק ואפלטהו** (תהלים צא יד) **רק באבותיך חשק** ה׳ (דברים י טו):

יְהוָ״ה כו׳ שבא איהו כו׳ - עכשיו מפרש נקודה של השם, ונקוד שבא בי׳, וקמץ בה׳ כמ״ש בזוהר (ח״ב רמו ע״א) **דרוחא דשמאלא בספירה ימינא** וכן להיפך: **דמתמן אורייתא כו׳** - ר״ל, לכך הן שבא וקמץ קודם לו׳ של השם, שמשם **איהו** כו׳, והניקוד הוא בניקוד צבאות[883], וז״ש **ובזמנא דאינון כו׳**, ר״ל שהן חג״ת ביחוד[884]: **באבותיך חש״ק** - ר״ל, חג״ת ג׳ אבהן, וה׳ אחרונה בלי ניקוד דמלכות אין בה נקודה כידוע (לקמן קנא ע״א), והיא מקבלת מכולם[885]:

מצד של א׳, שהוא יו״י, שעולה יהו״ה, והוה הקדוש ברוך הוא, הוא ושמו לבד בכתר לפני שנברא העולם, עד שעלה במחשבתו לברא אדם, שהוא י׳ בראש של א׳, כתר למעלה, ולמטה נקודה, ובנקודות של האותיות נודעות כל הספירות. שהם תשע נקודות, ובהם י״ד ניצוצות, ועליהם נאמר ״ובני ישראל יוצאים ביד רמה״, והם כנגד הפרקים של חמש האצבעות שהם י״ד, ושני רקיעים שם, אחד מן קמ״ץ ואחד מן פת״ח, כנגד שני הקנים של הזרועות. וכל

מסטרא דא׳ דאיהו יו״י דסליק יהו״ה הוה קודשא בריך הוא ושמיה לחוד בכתרא קדם דאתברי עלמא עד דסליק במחשבתיה למברי אדם דאיהו י׳ ברישא דא׳ תנא לעילא ולתתא נקודה ובנקודי דאתוון אשתמודעאן כל ספירן דתשע נקודי אינון ובהון י״ד ניצוצין ועלייהו אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שמות יד ח) ואינון לקבל פרקין דחמש אצבעאן

Commented [YL1]: ל בדוק את זה

– מאיר התיקון –

[882] היינו בגלות, וכנקודה.
[883] עי׳ לעיל הערה 455, וכן לעיל יא ע״ב.
[884] עי׳ מתקלא בריש דברי רבינו בביאורו על ספד״צ.
[885] עי׳ שער מיעוט הירח פרק א׳ אתנטילת מכולהו, ולקמן סא ע״ב.

ניצוץ הוא פרק, והוא מדה ורקיע, אמה וקנה, וקו המדה.

דאינון י״ד ותרין רקיעין תמן חד מן קמ״ץ וחד מן פת״ח לקבל תרין קני דדרועי וכל ניצוץ איהו פרק ואיהו מדה ורקיע אמה וקנה וקו המדה[886]:

מסטרא דא׳ כו׳ - ר״ל, דא׳ הוא כתר, וא׳ מרמז על היחוד, והוא גימט׳ הוי״ה כמו שמפרש והולך, וז״ש היה הקב״ה לחוד, ר״ל בלא אדם, שהוא מחכמה ולמטה, וז״ש (פדר״א ריש פרק ג, זו״ח ב ע״ב) קודם שנברא העולם, ר״ל מחכמה ולמטה היה הוא ושמו אחד, ור״ל דשם הוי״ה היה נכלל באות אל״ף עד שנברא מחכמה, ולמטה התחיל השם להתפשט, יו״ד בחכמה ה׳ בבינה כו׳ כידוע (זהר ח״ב קכג ע״ב), וזהו כתר, שהוא שורש הספירות של השם, באות אלף: **דאיהו יוד כו׳** - רוצה לפרש כאן האיך כל הספירות אעפ״י שהן מפורשין בהוי״ה נכללין באלף, ולכן כתר שרשם, ולכן נקראים כל הט״ס בשם אדם דהוא א׳: **יו״ד ברישא כו׳** - ר״ל, חו״ב נכללין בי׳ כנ״ל, ו׳ באמצע, ו״ק, י׳ למטה מלכות, {כב ע״ב} וכאן רמוז כל הספירות באות אלף, ועכשיו מפרש האיך רמוזין בנקודות, וז״ש ובנקודי כו׳: **אשתמודעאן כו׳** - ר״ל, שמהם אנו יודעין דט׳ ספירות הן: **דתשע כו׳** - וכן בא׳ ט׳ ספירות כנ״ל: **ביד רמה** - ר״ל, מסט׳ דת״ת (י ע״ב) שכולל הכל: **איהו פרק** - הנז׳ כאן: **מדה** - הנ״ל[887]: **אמה וקו המדה** - ג״כ למעלה שם: **וקנה** - הנז׳ כאן:

הטעמים הם מן הכתר, והם בראשו של העמוד האמצעי. הנקודות מן המח, והם ברכות על ראש הצדיק, כמו שנאמר "ברכות לראש צדיק", והם שלש הטפות שנמשכו מן המח אל ברית המילה. האותיות מצד האם העליונה, וכולן נכללו במלכות. והנקודות לאותיות כנשמה לגוף, שהגוף הוא כסוס לרוכב, והאותיות הם פתוחות לנקודות לקבל אותן, ועליהם נאמר "וכנפיהם פרודות מלמעלה" לקבל עליהם נקודות, ונקודות בכל מקום, בת קול.

טעמי אינון מן כתרא ואינון ברישא דעמודא דאמצעיתא נקודין מן מוחא ואינון ברכאן על רישא דצדיק כמה דאת אמר (משלי י ו) **ברכות לראש צדיק ואינון תלת טיפין דאתמשכו מן מוחא לגבי ברית מילה אתוון מסטרא דאימא עלאה**[888] **וכלהו אתכלילן במלכותא ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגופא איהו כסוס לרוכב ואתוון אינון פתיחין לנקודי לקבלא לון ועלייהו אתמר וכנפיהם פרודות מלמעלה** (יחזקאל א יא) **לקבלא עלייהו נקודי ונקודי בכל אתר בת קול**[889]:

ואינון ג׳ טיפין - ג׳ אותיות יה״ו: **וכלהו אתכללין במלכות** - ר״ל, אתוון נקודין וטעמים: **ועלייהו אתמר וכנפיהם** - כמ״ש בתז״ח (ב ע״ד) שד׳ גדפין הן ד׳ אותיות אדנ״י במלכות, ושם אותיות מצד עצמה של מלכות מאימא עילאה: **בת קול** - ר״ל, נקודות במלכות הוא מחכמה כנ״ל שנק׳ קול, ועלי׳ נאמר (כ ע״ב) **נקודה בהיכליה**:

הטעמים אלו הם בגדי הקרב, רפה הוא למעלה מהאותיות, ועליהם נאמר "ודמות על

טעמי אינון מאני קרבא רפה איהו לעילא מאתוון[890] **ועלייהו אתמר** (יחזקאל א כב) **ודמות**

– מאיר התיקון –

[886] עי׳ זהר ח״ב רלג ע״א.
[887] כ ע״ב (לש״ו).
[888] עי׳ לקמן קמט ע״ב, קכא ע״ב, ט ע״א.
[889] עי׳ זהר ח״א רלז ע״א: בת מלך היינו בת שבע בת קול ודאיהו קול גדול והאי מלך עלאה הוא פנימה. עי׳ ביאורים ח״א מד ע״ד ז״ל: ע״י הכאת האור מתנוצץ בבחי׳ נקודות וחוזר האור מתתא לעילא ועולה דרך האחוריים דהז״א והאבא, ומשם נהרין ונצצין למטה בבחי׳ נקודות, והם כל נקודות התורה, והוא מ״ש בתיקונים (סוף תיקון ה דף כב ע״א) ונקודי בכל אתר בת קול, כי הם רק מהתנוצצת אור דהחכמה. ונמצא שהם באים מבחי׳ גבורות, שהוא מהבהקת האור והכאתו, וזהו שאמר "והענין כי הם באים מכח אור המכה ונוצץ וחוזר מתתא לעילא". והנה כל בחי׳ גבורות הוא נוק׳, והוא מבחי׳ הנוק׳ שבאבא וז״א.
[890] עי׳ ביאורים ח״א סח ע״ג ז״ל: הנה הדגש ורפה הם נקודה וקו, כי בימים הקדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, אלא שהאחרונים השמיטוהו, כי מן העדר הדגש ניכר כן כתב הגר״א בסוף תיקון ה׳ (דף כב ע״ב ד״ה רצוא בדגש ושוב ברפה). והרי הוו הדגש

ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה", נטוי זהו רפה, נטוי על ראשי החיות שהם יהו"ה ארבע אותיות ודאי. דג"ש הוא בתוך האותיות, כדוגמא זה יהו"ה, רפה מבחוץ כמו זה יהו"ה, והם כמו מתג ורסן לאותיות, ובהן "והחיות רצוא ושוב", רצוא בדג"ש ושו"ב ברפ"ה.

על **ראשי** החיה רקיע כעין הקרח הנורא **נטוי** על **ראשיהם** מלמעלה **נטוי דא איהו** רפה **נטוי** על **ראשי** חיון **דאינון** יהו"ה **ארבע אתוון** ודאי דג"ש **איהו** מלגאו **דאתוון** כגוונא **דא** יהו"ה רפה מלבר כגוונא **דא יהוה** ואינון כמתג ורסן **לאותיות** ובהון והחיות **רצוא** ושוב (שם יד) **רצוא** בדג"ש ושוב ברפ"ה[891]: {כב ע"ב}

טעמי אינון מאני קרבא - כמ"ש לקמן (סח ע"א) ובתז"ח (ו ע"ד) **פתח ואמר זרקא כו'**, והוא במלכות מסט' דכתר, דכד סלקא לשם, אתמר עלה (דניאל ב לד) עד די התגזרת כו' ומחת לצלמא כו' כנ"ל (כא ע"א), וצלמא הוא אדם בליעל כידוע (ע"ח סדר אצילות בקיצור ב): **רפה איהו כו'** - שבימים קדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, והשמיטוהו אחרונים, שמן העדר הדגש ניכר: **דאינון יהו"ה ד' אתוון וודאי** - ר"ל, דהחיות הן ד' אותיות הוי"ה כמ"ש לעיל בהקדמה (ד ע"ב), ורפה שע"ג הוי"ה הוא רקיע בדמות ו': **כגוונא דא יהו"ה ואינון כמתג כו'** - ר"ל, כמתג שע"ג הסוס כן הוא רפה, והוא כדמות ו', כמו מתג ו', וכמו רסן שבתוך הפה של הסוס, כן הוא דגש שהאותיות, הן כסוס לרוכב כנ"ל. והן בחיות, מט"ט, שבהיותו ע"ג בסוד מטטרו"ן, אז הוא בסוד מתג, והוא רקיע שע"ג החיות, כידוע שהוא צדיק דלתתא רקיע כמש"ל בהקדמה (דף א ע"ב), ובהיותו בתוך החיות בסוד נוריאל ארגמ"ן[892], אז הוא דגש, והוא מה שנאמר (יחזקאל א יג) היא מתהלכת בין החיות, שאמר לעיל נקודה שבתוך ה', כי החיות הן במלכות כמ"ש לעיל בתיקון א' (יט ע"ב), ובהיותו ע"ג, אז הוא בסוד יסוד, רקיע (זהר ח"ג רלו ע"א), ובהיותו בתוכם אז הוא בנוקבא מלכות. וז"ש היא מתהלכת כו', וע"י מתנהגים החיות כידוע, וזהו כמתג ורסן לאותיות שהן החיות: **רצוא בדגש ושוב ברפה** - ר"ל, בדגש נחטפין האותיות, אות שלפני הדגש עם האות הדגושה כידוע. משא"כ ברפה, שהאות שלפניה נמשכת, וזהו ושוב. וכן בחיות בהיותו בתוכם הן רצין ע"י להשיג למעלה[893], משא"כ בהיותו ע"ג שאז ושוב[894]. וז"ש לקמן[895] **רצוא בנוריאל ושוב במטטרו"ן**, כי רצוא גי' נוריאל ושוב גי' מטטרו"ן, וכ"ז כנ"ל {כב ע"ג}:

[כא ע"א] תקונא שתיתאה

בראשית קם רבי שמעון (פתח) ואמר לאליהו (נ"א אליהו), אליהו בשבועה עליך במלכות הקדושה שהיא נפלה בגלות, שתקח רשות שלא תזוז מעמנו, שהרי השכינה וחילותיה שומרים אותך. מלאכי השרת שנאמר בהם "הן אראלם צעקו חוצה", לחוץ מהיכלות, אין מי שמקבל את תפילות ישראל. כמה צפורים מצפצפות בתפילות אל אמם, שהם מקננות על הארץ ששומרים

בראשית קם רבי שמעון (פתח) ואמר **לאליהו** (נ"א **אליהו**) **אליהו באומאה** עלך **במלכות קדישא דאיהי נפילא בגלותא** טול **רשותא דלא** תזוז מינן **דהא שכינתא** וחילהא **נטרין** לך **מלאכי** השרת **דאתמר** בהון הן **אראלם צעקו חוצה** (ישעיה לג ז) לבר מהיכלין **לא אית** (תמן) **מאן** דמקבל צלותין **דישראל** כמה

– מאיר התיקון –

ורפה נקודה וקו, והם בחי' מלכות ויסוד, וכן הם דין ורחמים כמו שיתבאר. וע"ז אמר הרב כי שניהם הם בחי' הבל דגרמי, ולכן הוא הדגש בתוך האות עצמה, כי כן הוא הבל דגרמי מחובר בתוך העצמות ובפנימיותם לעולם, אמנם הרפה הרי הוא רק על האות, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון ה' (דף כב ע"א) רפה איהו לעילא מאתוון וכנז'. אך הוראתו ועניינו הרי הוא ג"כ רק על הברת האות עצמה, להחליש הברתו כנודע, וא"כ הרי הוא ג"כ עכ"פ מיוחד עם האות עצמה ובתוכו, והוא ג"כ רק בחי' הבל דגרמי. ומה שהוא עומד למעלה הוא משום שהרי ההבל דגרמי הוא ג"כ מבחי' נפש וכנ"ל, והרי הוא קשור ג"כ למעלה באור העליון לעולם עכ"פ. וע"ז בא הוראת הדגש והרפה שאחד הוא בתוכו ואחד הוא למעלה, להורות על הבל דגרמי שהוא מיוחד עם העצמות בתוכם ובפנימיותם גופה, ועכ"ז הנה היא קשורה ג"כ למעלה לעולם.

[891] קנ ע"ב (לש"ו) ז"ל: שבע כפולות בג"ד כפר"ת דינא רפיא ודינא קשיא, ובהון והחיות רצוא ושוב, רצוא בדגש ושוב ברפה, ואינון דינא ורחמי.

[892] עי' מלואים אות יט.

[893] אור חוזר (ביאורים ח"א פ ע"ד)

[894] אור ישר (ביאורים ח"א פ ע"ד).

[895] עי' תז"ח מב ע"א, ועי' לעיל הערה 608.

אותך, וכלם נקראו צפורים על שם קן צפור, שהיא האם הקדושה שנאמר בה "כי יקרא קן צפור לפניך", ועליה נאמר "גם צפור מצאה בית", וזו ב' מבראשית שנאמר בה "בחכמה יבנה בית", "ודרור קן לה" זו האם העליונה, יובל, שנאמר בה "וקראתם דרור בארץ" בזמן שצפור מצאה בית, שהיא בית המקדש, ונבנתה ונתתקנה, מיד הדרור שהיא שכינה עליונה מצאה (נמצא) קן לה למעלה.

צפרין מצפצפין בצלותין לגבי אמהון דאינון מקננן על ארעא דנטרין לך וכלהו אתקריאו צפרים על שם קן צפור דאיהי אימא קדישא דאתמר בה כי יקרא קן צפור לפניך (דברים כב ו) ועלה אתמר גם צפור מצאה בית ודא ב' מבראשית דאתמר בה בחכמה יבנה בית (משלי כד ג) ודרור קן לה (תהלים פד ד) דא אימא עלאה יובל דאתמר בה (ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ בזמנא דצפור מצאה בית דאיהי בי מקדשא ואתבניאת ואתתקנת מיד דרור דאיהי שכינתא עלאה אשכחת (נ"א אשתכחת) קן לה לעילא:

תיקון ו

במלכות קדישא דאיהי כו' - ר"ל, לכך לא תזוז מינן כו', להקימה: **דאיהי נפילא כו' -** כמ"ש (עמוס ט יא) סכת דוד הנופלת: **טול רשותא -** מקב"ה: **נטרין לך -** על ביאתך, כמ"ש (מלאכי ג כג) הנה אנכי שולח לכם כו': **מלאכי השרת -** מפרש שאמר לעיל וחילהא מפרש מי הם, ואמר **מלאכי השרת כו', כמה צפרין כו':** **חוצה לבר מהיכלין לא אית כו' -** שהתפלה נכנסת להיכלין כידוע[896]: **כמה צפרין כו' -** ר"ל, ישראל: **לגבי אמהן -** מלכות: **דאינון מקננן על ארעא -** ר"ל, דכתיב קן צפור כו' על הארץ, והן ישראל, ואמם של צפרין, מלכות: **דאיהי אימא כו' -** מלכות: **ודא ב' כו' -** ר"ל, שהיא נקראת[897] בזמן דהיא אתבני והיא על מקומה בבית המקדש:

ומיד "אשר שתה אפרוחיה" אלו ששת בניה, שש ספירות, שהם ששת ימי המעשה, כולם פורחים אליה בכמה חגים וזמנים וימים טובים.

ומיד **אשר שתה אפרוחיה** (תהלים פד ד) **אלין** שית בנין דילה שית ספירן דאינון ששת ימי המעשה כלהו פרחין לגבה בכמה חגין וזמנין ויומין טבין:

דאינון ששת ימי המעשה - ר"ל, דבששת ימי המעשה הן סגורין, ובחגין וזמנין מתפתחין כמ"ש לקמן (לג ע"ב). והן נקראין ששת ימי המעשה, והן כל המועדים, שבת ושלשה חגים ור"ה ויוה"כ, כמ"ש בז"ח (דף כד כז ע"ב[898]), וז"ש **חגין וזמנין וי"ט**. ואמר **כולהו פרחין לגבה**, שאז אתוסף בהו עדונין ותפנוקין, כמ"ש בז"ח שם, והכל ע"י הקרבנות המוספים כמ"ש שם. וזהו אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך כו', וז"ש כאן **כולהו פרחין כו'**:

ואפרוחים שהם ישראל למטה, כולם פורחים עמה בגלות, ובזמן שהם ביצים, שאין להם כנפים במצוות עשה לפרוח, נאמר בה "לא תקח האם על הבנים". אם כך מה זה "כי יקרא קן", אלא בזמן שאין לה לשכינה מקום לשרות שם בקביעות, היא הולכת במקרה, וזהו (ברכות ז ע"ב) כל הקובע מקום לתפלתו וכו', כמו שנשמות עושות, כך שורה עמהם שכינה, הנשמה שהיא קבועה בתפלה או בתורה היא מקום קבוע לשרות בו שכינה. אבל נשמה שאין לה

ואפרוחים דאינון ישראל לתתא כלהו פרחין עמה בגלותא ובזמנא דאינון ביצים דלית לון גדפין בפקודין דעשה לפרחא אתמר בה (דברים כב ו) **לא** תקח **האם** על **הבנים אי הכי מאי כי יקרא** קן (שם) **אלא בזמנא** דלית לה **לשכינתא אתר לשריא** תמן בקביעו **איהי אזלת** במקרה **ודא איהו** כל הקובע מקום לתפלתו וכו'[899] כמה דנשמתין עבדין הכי

– מאיר התיקון –

[896] כוונתו לכל ההיכלות המנויים בזהר בראשית ופקודי.
[897] צ"ל נקראת בית (לש"ו).
[898] עי' מלואים אות לד.
[899] ברכות דף ו ע"ב, כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו, ועיי"ש ז ע"ב כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו.

קביעות בתפלה או בתורה, אלא אם מזדמנת לה במקרה כך היא שורה עליה במקרה, וזהו "כי יקרא קן צפור לפניך וכו'".

שריא שכינתא [יז ע"א] עמהון נשמתא דאיהי קבועה בצלותא **או באורייתא** איהי אתר קבוע לשריא בה שכינתא[900] **אבל** נשמתא דלית לה קביעו בצלותא **או באורייתא אלא אי** אזדמנת לה במקרה הכי איהי שריא עלה במקרה ודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך וכו' (שם):

ואפרוחין דאינון ישראל כו' - חוזר לענין ראשון לפרש הפסוק כי יקרא כו', שאמר דקן צפור איהי מלכות, וצפרים שלה הן ישראל, ומפרש כאן מ"ש אפרוחים או ביצים: **אתמר בה לא כו'** - ר"ל, לא שריא עליהון: **א"ה מאי כי יקרא** - ר"ל, מאחר דקאי על השכינה: **אלא בזמנא כו'** - ר"ל, אז שלח תשלח: **דל"ל לשכינתא אתר** - ר"ל, נשמתא בקביעות: **הקובע מקום לתפלתו** - ר"ל, שקובע הנשמה שלו לשכינה שנקראת תפלה (עי' זהר ח"א כד ע"א), ולכך אויביו נופלין תחתיו שהן היצה"ר וחיילותיו, כמ"ש לעיל (י ע"ב), שאז והזר הקרב יומת (במדבר א נא):

שודאי נשמה היא קן צפור והגוף הקן של הנשמה, וכן הנשמות שהן נערים שנקראו "בתולות אחריה רעותיה" יושבים בגופות שהם קן שלהם, בדרך מקרה, בזמן שאינם קבועים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וזהו "כי יקרא קן צפור לפניך".

דודאי **נשמתא** איהי קן **צפור** וגופא קן דנשמתא וכן נשמתין דאינון עולימן דילה דאתקריאו (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה יתבין בגופין דאינון קן דלהון בארח מקרה בזמנא דלאו אינון קבועין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך (דברים כב ו):

דודאי נשמתא איהי קן צפור וגופא כו' - ור"ל, דשכינה אתקריא צפור, והוה ליה למימר כי יקרא צפור, ואמר דנשמתא היא קן צפור, שהיא ג"כ במקרה כמו שמפרש והולך: **וכן נשמתין כו' דאתקריאו בתולות אחריה כו'** - ר"ל, שהולכין אחריה, ולכך **יתבין בגופא כו'**: **בזמנא דלאו אינון כו'** - ר"ל, דכי יקרא קאי גם[901] הגוף ונשמה **בזמנא דגופא לאו קבוע בבכ"נ כו'**, וז"ש לעיל **דגופא קן לנשמתא**: **ודא איהו כו' לפניך** - קא דייק מלת "לפניך":

ועוד קן צפור למעלה הוא כסא, והקן שלה למטה הוא מטטרו"ן, ועליו נאמר "ונקה לא ינקה", ששם קן, והוא קנא ונוקם, בזמן שלא נמצא קן לשרות בדרך זה שנאמר בה "מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים", ועוד "בדרך" זו קבורת רחל, שהיא בפרשת דרכים, ועליה נאמר "מי יתנני במדבר מלון אורחים", והם שני משיחים, שמשם עוברים כשבאים לגאול את ישראל.

ועוד קן **צפור** לעילא איהו כורסיא וקן דילה לתתא מטטרו"ן ועליה אתמר (שמות לד ז) ונקה **לא** ינקה דתמן קן **ואיהו קנא** ונוקם **בזמנא דלא** אשכחת קינא **לשריא** בדרך **דא** דאתמר בה (יהושע ה ד) מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים ועוד בדרך **דא** קבורת רחל דאיהי בפרשת אורחין ועלה אתמר (ירמיה ט א) מי יתנני במדבר מלון אורחים **ואינון** תרין משיחין דמתמן **קא** עברין כד אתאן למפרק לישראל[902]:

ועוד קן צפור כו' - ר"ל, כמו למטה, הנשמה קן לשכינה וגוף לנשמה, כן לעילא {כב ע"ד} כרסייא לשכינה, ומט"ט לכסא. וז"ש **קן צפור לעילא כרסיא**, לפי שרוצה לומר אצל מט"ט לתתא, והכסא דוגמת הנשמה שבאה משם: **וקן דילה** - ר"ל, של הכסא הוא מט"ט, שהוא דוגמת הגוף לנשמה, כן הוא גוף לכסא, וכמו אם אין שכינה שורה בנשמה, אין הנשמה שורה בגוף, כן אם אין שכינה שורה בכסא אז אין כסא שורה בו, וע"י הכסא שורה בו השכינה במט"ט, כמו ע"י הנשמה שורה השכינה בגוף, ולכן נקרא מט"ט גוף דשכינתא כמ"ש לעיל בהקדמה (טז ע"א): **ועליה אתמר** - ר"ל, על מט"ט: **ונקה לא ינקה** - דכתיב (שמות כג כא) כי לא ישא לפשעכם: **דתמן קן**

– מאיר התיקון –

[900] עי' זהר ח"א סו ע"ב ת"ח רזא דמלה.
[901] על (נוסף בלש"ו).
[902] מיצר הרע וחילוי (גליון).

- ר"ל, במלת ונקה ינקה, אותיות קן בהם, ומביא ראיה שהוא נקרא קן: **ואיהו קנא ונוקם** - כנ"ל כי לא ישא כו', ור"ל במלת קנא ונוקם ג"כ אותיות קן: **בזמנא דלא אשכחת** - ר"ל, השכינה, כנ"ל דכתיב, כי יקרא במקרה, והענין כמ"ש בזוהר (זו"ח לט ע"ד)[903] דמט"ט אתבני בשמא קדישא ע"י מעשה הצדיקים, וזה **בזמנא כו'**, וקן צפור דקרא נתפרש בב' פנים למעלה ולמטה, למעלה בכסא, ולמטה במטטרו"ן, וז"ש **לעילא כו'**, לתתא מט"ט: **בדרך דא כו'** - ר"ל, שמלכות נקראת דרך כמ"ש (יהושע ה ד) מתו במדבר בדרך, ר"ל שע"י הדרך מתו, שהוציאו דבת הארץ מלכות. וכן קבורת רחל בדרך כמו שמפרש והולך. ור"ל בזמן שאין הצדיקים בדור, ואין מוצאה מקום לנוח, אז היא שורה על הצדיקים ישני עפר, וז"ש מתו במדבר בדרך, ר"ל ששם שורה: **ועוד בדרך כו'** - ר"ל, ששם עיקר שרייתה כידוע[904]: **דאיהי בפרשת אורחין כו'** - ר"ל, בדרך, ור"ל שלכך נאמר מלון אורחים כמו שמפרש והולך, **ועלה אתמר כו'**: **מי יתנני כו'** - ר"ל, שתשרה שם ולא על ישראל מחמת עונותיהם שנסתלקה מהם, כמ"ש (בראשית ל כה) ואלכה אל מקומי כו': **מלון אורחים** - לפי פשוטו ר"ל בגלות, שהוא מלון, אבל מפרש לקמן שהאורחים לנים שם, וז"ש **ואינון ב' משיחים כו'**:

"בכל עץ" זהו עץ החיים, שנאמר בו "עץ חיים היא למחזיקים בה", ועליה נאמר "כי האדם עץ השדה". ועוד "בכל עץ" זה צדיק, שהוא "עץ פרי עושה פרי למינו", וזה יום השבת, ששם זווגה של השכינה עם הקדוש ברוך הוא, ושם יש לה (לו) נחת, ועליו נאמר "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעיתו", זה עיתו של צדיק שהוא ליל שבת, שמהצדיק פורחות נשמות חדשות בישראל ערב שבת שנקראו פנים חדשות.

בכל עץ דא איהו עץ החיים דאתמר ביה עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח) ועליה אתמר כי האדם עץ השדה (דברים כ יט) ועוד בכל עץ דא צדיק דאיהו עץ פרי עשה פרי למינו (בראשית א יא) ודא יום השבת דתמן זווגא דשכינתא עם קודשא בריך הוא ותמן אית לה (נ"א ליה) נייחא ועליה אתמר (תהלים א ג) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו דא עתו דצדיק דאיהי ליל שבת דצדיק מניה פרחין נשמתין[905] חדתין בישראל ערב שבת {כג ע"א} דאתקריאו פנים חדשות:

דא איהו עץ החיים - ר"ל, עמודא דאמצעיתא, ור"ל בזמן שמוצאה ת"ח למטה, אז לה נייחא בעץ החיים: **ועליה אתמר כי כו' -** כמ"ש בזוהר (ח"ג לג ע"ב, ורעא ע"ב) בזמן שהאדם הוא עץ השדה שהוא ת"ח ממנו תאכל כו', וכן בעמודא דאמצעיתא שנקרא אדם הוא עץ השדה דלעילא: **על פלגי מים -** הן מ"ד מ"נ כמש"ל[906]: **דא עתו דצדיק** - ר"ל, מלכות נקרא עת כידוע (זהר וירא קט"ז ע"ב, מקץ קצ"ח ע"א, ופ' תרומה קנ"ה ע"ב), **והיא עת של צדיק, שיש כמה עתים כידוע**[907]: **דאיהי ליל שבת** - ר"ל, מלכות, ואז הוא זיווגא דשכינתא, וזהו **עתו כו'**: **דצדיק מיניה כו'** - ר"ל, לכך נאמר פריו יתן כו':

– מאיר התיקון –

[903] ז"ל: ומטטרו"ן רב ממנא קאים בקיומא דההוא שמא קדישא ונטיל לכל משריין ברזא דיליה לד' פניו בד' דיוקנין גו ד' סטרין דעלמא ואיהו כליל שמא דאקרי שדי וכלהו קראן שמא דא גבי שמא עילאה קדישא.

תרגום: ומט"ט הממונה הגדול עומד בקיום שם הקדוש ההוא, ונושא את כל המחנות בסוד שלו, לארבע פניו, בד' צורות, תוך ד' רוחות העולם, והוא כולל את השם הנקרא שד"י, וכולם קוראים את שם הזה, אצל שם העליון הקדוש.

[904] לא מצאתי, ועי' כללים ח"א טז ע"ב שמביא את דברי רבינו כאן ואינו מציין מקור קדום יותר.

[905] עי' לקמן דברי רבינו מט סע"א ששורשו הוא בבינה.

[906] דברי רבינו כאן אינם מובנים אם התכוון בר"ת "לעיל" או "לקמן". שכן ממ"נ, אם התכוין ל"לעיל", וכוונתו לדברי התיקו"ז עצמם, יש להקשות שכן המקום היחיד שמדבר ע"ז הוא בדף ה' ע"א, ושם נזכר רק חסדים ולא גבורות (מ"ן). אמנם אם כוונתו "כמ"ש לקמן", הרי שלכאורה מוכרח להיות שאין כוונתו לדברי התיקו"ז אלא לפירושו הוא, ואז בע"כ שהציון הוא לדף כח ע"ג, וצ"ע.

[907] קהלת פרק ג.

{כג ע"א} **דאתקריאו פנים חדשות** - כמ"ש (ראשונים על כתובות ח ע"א[908]) **שבת הוא פנים חדשות אצל ז' ברכות לחתן**, ור"ל זהו פריו יתן כו', שבכל פעם **פרחין מיניה נשמתין חדתין כו'**:

"אפרחים" אלו תלמידי חכמים, שבגללם שורה שכינה על ישראל. "או ביצים", אלו הם תינוקות של בית רבן, שבגללם שורה שכינה על ישראל, ואלו הם בעלי מקרא. ובזמן שהם עוסקים בתורה או במצוה, שהם הקדוש ברוך הוא ושכינתו, וגורמים לחבר אותם יחד, יורשים משם נשמות ונקראים בנים של הקדוש ברוך הוא, משום שבעלי מקרא ובעלי משנה הם מהכנפים שלה, ולכן "והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים", היא רובצת עליהם בארבע הכנפים שלה שנאמר בהם "וארבע כנפים", יונקים (ילדים) פנים קטנות, והם ארבע פנים לכל אחד ואחד, ובהם האם רובצת עליהם, ולפעמים היא עליהם, ולפעמים מסתלקת מהם. אבל בנים שהם מהמעים [שלה] שנאמר בהם המו מעי לו בנים של אהבה שרחמו מעיים עליהם, שהם בעלי קבלה, נאמר בהם "לא תקח האם על הבנים", שהאם לא זזה מהם לעולם.

אפרוחים אלין תלמידי חכמים דבגינהון שריא שכינתא על ישראל או ביצים אלין אינון תינוקות של בית רבן דבגינהון שריא שכינתא על ישראל ואלין אינון מארי מקרא ובזמנא דאינון עסקין באורייתא (או במצוה)[63] **דאינון קודשא בריך הוא ושכינתא וגרמי לחברא לון כחדא** ירתין מתמן נשמתין **ואתקריאו בגים**[909] **דקודשא בריך הוא בגין דמארי מקרא ומארי משנה אינון גדפין דילה ובגין דא והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים** (דברים כב ו) **איהי רביעא עלייהו בארבע גדפין דילה דאתמר בהון** (יחזקאל א ו) **וארבע כנפים ינוקין אנפי זוטרי ואינון ארבע אנפין לכל חד וחד ובהון אימא רביעא עלייהו וזמנין איהי עלייהו וזמנין אסתלקת אבל בנין דאינון מן מעוי דאתמר בהון** (ירמיהו לא יט) **המו מעי לו בנין דרחימו דחמו מיעהא עלייהו דאינון מארי קבלה אתמר בהון** (דברים כב ו) **לא תקח האם על הבנים דאימא לא זזה מנייהו לעלם:**

אפרוחים כו' - הולך ומפרש הקרא: **דבגינהון שריא כו'** - ר"ל, לכך כתיב והאם רובצת כו': **ואילין אינון כו'** - ר"ל, ביצים וכן הם תינוקות, שגם הם מארי מקרא כידוע (לעיל ב ע"א): **ובזמנא דאינון כו'** - ר"ל, מה שהתחיל הקרא באפרוחים וביצים ואמר לא תקח כו' הבנים, ואמר **בזמנא כו' ירתין נשמתין** ועוסקין בקבלה, ואז נקראו בנים[910], ואז לא תקח כמו שמפרש והולך: **ינוקין אנפי זוטרי כו'** - ר"ל, ד' אנפין דילה הוא על התינוקות שנק' אנפי זוטרי[911], שאמרו היינו כרוב כו', וזה ד' אנפין דכרוב והיא נקראת[912] כמ"ש בז"ח (דף עג תז"ח ג ע"ב) ע"ש: **ואינון ד' אנפין לכל חד וחד** - ר"ל, שלכל חיה וחיה ד' אנפין[913], ומה שכתיב פני האחד פני הכרוב, באותו פנים ד' אנפין, וז"ש **ובהון אימא רביעא כו'**: **דאתמר בהון המו מעי לו -** סיפא דקרא, רחם ארחמנו, וז"ש **בנין דרחימו כו'**, ור"ל שהן נקראים בנים שהן ממעים, ולכך המו כו', שיצאו משם, כמו אשה על בניה, ור"ל שהן מאצילות, כמ"ש לעיל **ירתין מתמן נשמתין**:

שודאי הקדוש ברוך הוא הוא תורה ושכינה היא מצוה, אשרי מי שעוסק בהם ליחד אותם, וכן זכור ושמור הם הקדוש ברוך הוא ושכינתו. אשרי הוא מי שמיחד אותם ביום שבת, שהוא יסוד באהבה ויראה

דודאי קודשא בריך הוא איהו אורייתא ושכינתא היא מצוה זכאה מאן דמתעסק בהון לייחדא לון וכן זכור ושמור אינון קודשא בריך

– מאיר התיקון –

[908] עי' שעה"ק (מו ע"ב): ובזה תבין סוד שבת שאין בו תפילין. והענין הוא, כי בחול, התפילין הם מבחי' צ' דצלם, כי זו הצ', היא שנכנסה אז בז"א. אמנם בשבת, באו פנים חדשות, שהם אלו המוחין דבחי' ל' דצלם, שהיו תחלה בימי החול למעלה מראש ז"א, בבחי' תפילין שהם או"מ, ועתה בשבת נכנסו אלו המוחין של ל' דצלם בתוך ראשו, ונעשו לו מוחין חדשים אלו בבחי' אור פנימי ממש, ולכן אין תפילין בשבת, כי התפילין דחול נעשו עתה פנימיים בשבת:

[909] בנים (לש"ו).

[910] עי' לעיל הערה 243.

[911] עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ לג ע"ד, שזה נה"י ואנפי רברבי היא חג"ת. ועי' זהר ח"ג ריז ע"ב ולקמן קנא ע"ב.

[912] כרוב (נוסף בלש"ו).

[913] עי' לעיל הערה 437.

של י״ה, שהם אבא ואמא, (זכור ושמור) הם כנגד תפילין של ראש י׳, ותפילין של יד ה׳, זכר ונקבה, ואשרי הוא מי שמיחד אותם בקריאת שמע ביראה ואהבה. שבזמן שישראל עוסקים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, באהבה ויראה, נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״, ובזמן שלא עוסקים בהם באהבה ויראה, נאמר בהם ״שלח תשלח את האם״.

הוא ושכינתיה זכאה איהו מאן דמייחד לון ביום שבת דאיהו יסוד ברחימו ודחילו די״ה דאינון אבא ואימא זכור ושמור אינון לקבל תפלין דרישא (י׳)[64] **ותפלין דידא** ה׳ דכר **ונוקבא וזכאה איהו מאן דמייחד לון בקריאת שמע בדחילו ורחימו דבזמנא דישראל משתדלין באורייתא דבכתב ובאורייתא דבעל פה ברחימו ודחילו אתמר בהון** (דברים כב ו) **לא תקח האם על הבנים ובזמנא דלא משתדלין בהון ברחימו ודחילו אתמר בהון שלח תשלח את האם** (שם ז):

דודאי קב״ה כו׳ ושכינתיה כו׳ - חוזר לפרש מ״ש למעלה **ובזמנא דאינון כו׳**: **זכור ושמור** - ר״ל, קידוש[914] ושמירת שבת: **וברחימו ודחילו -** דיראה הוא במוחא י׳ של השם, ואהבה בלבא ה׳, ור״ל לייחדא כל ד׳ אותיות[915] הוי״ה שהן כל האצילות: **זכור ושמור אינון כו׳** - ר״ל, בחול היחוד ע״י התפילין, ובשבת ע״י זכור ושמור: **וזכאה כו׳ -** חוזר על זכאה דלעיל: **דבזמנא דישראל כו׳ -** חוזר למעלה לפרש הפסוק לא תקח כו׳:

בזמן שישראל שומרים שבת בזכור ושמור, ביראה ואהבה, נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״. ואם לא, נאמר בהם ״שלח תשלח וגו׳״, שני גרושים. ובזמן שישראל מייחדים את הקדוש ברוך הוא בתפילין של יד ובתפילין של ראש, ביראה ואהבה, נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״, ואם לא, ״שלח תשלח״. ובזמן שמקיימים מצות ברית מילה, ומעבירים מהם את הערלה, ועושים פריעה, ביראה ואהבה, נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״, ואם לא ״שלח תשלח את האם״. בזמן שמייחדים בזווגם בקדושין ושבע ברכות, שהם היחוד שלהם בקדושה ובברכה, נאמר בהם ״לא תקח האם על הבנים״, ואם לא ״שלח תשלח וכו׳״.

בזמנא דישראל נטרין שבתא בזכור ושמור בדחילו ורחימו אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואם לאו כתיב בהון שלח תשלח וגו׳ תרין תרוכין ובזמנא דישראל מייחדין לקודשא בריך הוא בתפלין דיד ובתפלין דראש בדחילו ורחימו אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואם לאו שלח תשלח ובזמנא דמקיימין מצות [יז ע״ב] **ברית מילה ואעברן מנייהו ערלה ועבדין פריעה בדחילו ורחימו אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואם לאו שלח תשלח את האם בזמנא דמייחדין בזווגיהון בקדושין ושבע ברכאן דאינון יחודא דלהון בקדושא ובברכתא אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואם לאו שלח תשלח וכו׳:**

תרין תרוכין - ר״ל, לכך נאמר שלח תשלח, {כג ע״ב} כמ״ש לקמן חד מבית ראשון וחד מבית שני, והן ב׳ השכינות כמ״ש בהקדמה (ד ע״א ד ע״ב), וכן הוא בכל המצות, ומפרש כאן משום שאמר למעלה (כב ע״ב) אשר שתה[916], ששת ימי המעשה כו׳, ר״ל בשבת אימא עילאה דרור קן לה, וזהו חירו דשבתא כמ״ש לעיל בהקדמה (יד ע״ב) ע״ש: **ואעברן מנייהו כו׳ -** שמילה ופריעה הן בזו״נ[917]: **בזמנא דמייחדין כו׳** - ר״ל, בסוד יב״ק[918] כמ״ש בהקדמה (ד ע״א ד״ה יחודא

– מאיר התיקון –

[914] צ״ע למה זה לא המצות לשבות.

[915] עי׳ שער רוה״ק י ע״ב: א״ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה. ועי׳ פע״ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י״ה עם ו״ה בשם כל ישראל.

[916] נד״צ להוסיף וכו׳.

[917] עי׳ זהר ח״א לב ע״א: תנינן מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל בגין דתרין דרגין אינון מילה ופריעה זכור ושמור צדיק וצדק דכר ונוקבא אות ברית דא יוסף וברית דא רחל ואצטריך לחברא לון.

דתרוייהו), קדושין שמקדש אותה הוא ה' של השם, וז' ברכות י' של השם, כמ"ש שם (ד ע"א) **חכמה נחית בברכה כו'** ע"ש, ויחודם של חתן וכלה הן ו"ה של השם:

וישראל הם בגלות ברשות אחרת, שכאשר לא מתייחדים בזווגם בקדושין ושבע ברכות, שהם היחוד שלהם בקדושה וברכה, במקום הקדושה שורה עליהם טומאה, ובמקום של ברכה שורה עליהם קללה, ובמקום של יחוד שורה עליהם פרוד. וזה גורם גלות לשכינה, להתגרש ממקומה ומקְנָה שהיא ירושלים, זהו שנאמר "ובפשעיכם שלחה אמכם", שני שלוחים, שלח תשלח, אחד מבית ראשון ואחד מבית שני.

ואינון ישראל בגלותא ברשותא אחרא דכד לא מתייחדין בזווגייהו בקדושין ושבע ברכאן **דאינון יחודא** דלהון בקדושה וברכה **באתר** דקדושה **שריא** עלייהו **מסאבא ובאתר** דברכה **שריא** עלייהו **לטותא ובאתר** דיחודא **שריא** עלייהו **פרודא ודא גרים גלותא לשכינתא** דאתתרכת מאתרהא ומקינהא דאיהי ירושלם הה"ד (ישעיה נ א) **ובפשעיכם שלחה אמכם** תרין שלוחין שלח תשלח חד מבית **ראשון** וחד מבית שני:

ודא גרים - ר"ל, כל הנאמר למעלה: **מאתרהא ומקינהא** - ר"ל, דרור מקן לה שלה וצפור מביתה כנ"ל, וז"ש **תרין שלוחין כו'**:

ואם תאמר שהקדוש ברוך הוא לא נתגרש עמה, לכן אמר הנאמר "כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו", כדי לשמור אותה בגלות מרשות נכריה, זהו שנאמר "אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וגו'", לאחר זה אל אחר, זה סמא"ל. "לפסילים" אלו הממונים על שבעים אומות.

ואי תימא דקודשא בריך הוא **לאו** אתתרך עמה בגין **דא אמר קרא כצפור** נודדת מן קנה **כן איש** נודד ממקומו (משלי כז ח) **בגין לנטרא** לה **בגלותא**[919] מרשו נוכראה הה"ד **אני** ה' **הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן** וגו' (ישעיה מב ח) **לאחר דא אל אחר דא סמא"ל לפסילים אלין** ממנן דעל שבעין אומין פלחי כוכביא:

ואי תימא כו' - ר"ל, שלא תטעה בזה, לכך אמר קרא, כן איש כו', ומה שלא נכתב כאן בפסוק שלח תשלח, בשביל שהוא לא שולח בעונותיו[920], וביה באמת אין השילוח, רק שהוא עושה בשבילה, ולזה אמר קרא, כצפור נודדת כו' כן כו', וז"ש **בגין לנטרא לה כו'**: **הה"ד אני כו'** - ר"ל, שאני מלכות[921], הוא שמי כו': **לפסילים אלין כו' -** שכל אומה עובד לשר שלה:

ובשבילה הקדוש ברוך הוא הוא "מלך אסור ברהטים", הוא אסור עמהם בתפלין של ראש שהם פאר של הראש, שתפילין של ראש הם במקום של הרהטים של המח, וזהו אסור ברהטים, והוא חבוש עמהם בתפלין של יד בקשר של יד, וזהו שנאמר "פארך חבוש עליך", ומשום שהוא חבוש עמהם

ובגינה קודשא בריך הוא **איהו** מלך **אסור** ברהטים (שיה"ש ז ו) **איהו אסור** עמהון בתפלין **דרישא דאינון פאר דרישא** דתפלין **דרישא אינון באתר** דרהטי דמוחא[922] **ודא איהו אסור** ברהטים **ואיהו חבוש** עמהון בתפלין דיד

– מאיר התיקון –

תרגום: שנינו, מל ולא פרע את המילה, כאלו לא מל, בגלל ששתי דרגות הן, מילה ופריעה. זכור ושמור, צדיק וצדק, זכר ונקבה. אות ברית זה יוסף, וברית זו רחל, וצריך לחברם.

[918] עי' מלואים אות ה.

[919] עי' דע"ה ח"א עז ע"ד, ועי' לעיל בהקד"ת (דף ב' ע"א ד' ע"א י' ע"א) וכן בתיקון ו' (דף כ"ג ע"א ע"ב) וברע"מ תצא (רע"ח ע"א ושם רע"ז ב') אמר כי גם המלכות דבריאה, הנה בחובין דישראל יכילת לאתחללא בין אומין דעלמא, אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

[920] בעונותינו (לש"ו).

[921] עי' לעיל ז ע"א.

[922] עי' זהר ויחי הובא במלואים אות לה. עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ואבא: ד' רהיטי מוחא, ח"ב ח"ג, ומהן נעשה ז"א.

ועי' אד"ר קמ ע"א ז"ל: שם יי', שם יי' ממש, דאינון ארבע רהיטי בתי דתפילין - ד' פרשיות דתפילין הוא הוי"ה בפני עצמה, ובד' בתים רהיטי מוחא, הרי הם נהיים שם לד' לבושים אליהם (ב"ע ריג ע"א).

בגלות, נאמר בו (ברכות ה ע"ב) אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין. והשכינה היא בית האסורים שלו, בגלל האהבה שלה הוא אסור בה, וסוד הדבר "צרור המור דודי לי בין שדי ילין".

בקשר של יד ודא הוא דכתיב (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך ובגין דאיהו חבוש עמהון בגלותא אתמר ביה אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין ושכינתא איהי בית האסורין דיליה בגין רחימו דילה איהו אסור בה ורזא דמלה צרור המור דודי לי בין שדי ילין (שיה"ש א יג):

איהו אסור כו' ואיהו חבוש כו' - ור"ל שלזה אין חבוש כו' מבית האסורים, שהוא חבוש ואסור: **צרור המור דודי לי** - ר"ל, שהוא צרור עמה[923] כמו צרור המור באדם[924], וזהו בין שדי ילין, אף בלילה שהוא הגלות:

ולכן, מי שרוצה להשיג את המלך, אין לו רשות להשיג אותו אלא עם השכינה, זהו שנאמר "אל יתהלל וכו' כי אם בזאת יתהלל וגו'". ואהרן כשנכנס לקדש הקדשים ביום הכפורים, בה היה נכנס, שנאמר "בזאת יבא אהרן אל הקדש", שהיא "עת לעשות ליהו"ה". ומשה בשבילה התקיים בעולם (עולם זה אחר שמת) זהו שנאמר "וזאת הברכה אשר ברך וגו'", ובה עשה עשר מכות לפרעה, זהו שנאמר "ואולם בעבור זאת העמדתיך". ויעקב משום שהיה יודע שכל רצונו של המלך בה, צוה את בניו עליה שלא יכנסו לפני המלך אלא בה, וכל שאלותיהם בתפילות ובקשות למלך שיהיו בה, זהו שנאמר "וזאת אשר דבר להם אביהם וגו'". ודוד לפי שהיה יודע שכל הרצון והכח והחוזק של המלך הוא בה, אמר "אם תחנה וגו' בזאת אני בוטח". שנאמר עליה "ומלכותו בכל משלה", ומי שלא שת לבו גם לזאת, עליו נאמר "וכסיל לא יבין את זאת".

ובגין דא מאן דבעי לאשגא למלכא לית ליה רשו לאשגא ליה אלא בשכינתא הה"ד אל יתהלל וכו' כי אם בזאת וגו' (ירמיה ט כב) ואהרן כד עאל לקדש קודשין ביומא דכפורי בה הוה עאל דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז ג) דאיהי עת לעשות לה'[925] (תהלים קיט קכו) ומשה בגינה אתקיים בעלמא (נ"א בעלמא דא בתר דמית) הה"ד וזאת הברכה אשר וגו' (דברים לג א) ובה עביד עשר מכתשין לפרעה הה"ד ואולם בעבור זאת העמדתיך (שמות ט טז) ויעקב בגין דהוה ידע דכל רעותא דמלכא בה מני לבנוי עלה דלא יעלון קדם מלכא אלא בה וכל שאלתין דילהון בצלותין ובבעותין למלכא דיהון בה {כג ע"ב} הה"ד (בראשית מט כח) וזאת אשר דבר להם אביהם וגו' ודוד בגין דהוה ידע דכל רעותא וחילא ותוקפא דמלכא בה אמר אם תחנה וגו' בזאת אני בוטח (תהלים כז ג) דאתמר עלה ומלכותו בכל משלה (שם קג יט) ומאן דלא שת לבו גם לזאת (שמות ז כג) עליה אתמר וכסיל לא יבין את זאת (תהלים צב ז):

דאיהי עת כו' - ר"ל, שנאמר ואל יבוא בכל עת, רק בה שהיא עת לעשות, שבה עשיית המצות ותיקונם לה'[926]: **ומשה בגינה אתקיים בעלמא** - ר"ל, שמשה לא מת אלא נהיר בישראל, והכל

– מאיר התיקון –

[923] עי' דברי רבינו לקמן מח ע"ד: **ועוד מקוטרת כו'** - ר"ל, מקטרת, שקשור במור, והוא נצח, והוא צרור במור, צרור החיים, ועמ"ש בספ"ד פ"ה (לג ע"ג) בחמשה חיים, ואמרה שכינה, צרור המור דודי לי, דנצח איהו דידה, וע"י דחסד קשור בנצח, ע"ז דודי לי, לכן בין שדי ילין (שיה"ש א יג), דשדים דידה הוא דרגא דשרה אשת אברהם, כי אשה יפת מראה את (בראשית יב יא), הוד יפיה, כמ"ש בהיכלות פרשת בראשית (מה ע"א).

[924] עי' דברי רבינו בפירושו על הפסוק הנ"ל, ז"ל, ואח"כ נדבק אלי בצרור שנתבשם בין שדי והבושם נקשר בגופו כן הוא דודי בין שדי ילין כמו הבושם אבל לא בקביעות, ע"כ. ונ"ל שכוונתו שהאשה ששמה את הבושם הזה, הבושם לא רק מונח שם למשוך אחרים, אלא הוא נדבק בגופה וגופה עצמו מדיף את ריח המור. וכן המצות שאנו עושים ע"מ לקשר אותנו עם הקב"ה נדבקים באישיותינו ונהיים חד עמהם.

[925] עי' זהר (וירא קט"ז ע"ב, מקץ קצ"ח ע"א, ופ' תרומה קנ"ה ע"ב) שמלכות נקראת עת, ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ ב ע"ב, שזיווג נקרא עת.

[926] מצות הם במלכות, ותיקונים היינו בעליית מ"ן.

על ידה וז"ש וזאת הברכה כו', והכל ע"י ש(נ)דבק בה לפני מותו: **בעבור זאת** - ר"ל, שתכיר את זאת שהיא מלקה אותך: **דיהון בה - {כג ע"ג}** ר"ל, שכל שאלתין יהון על ידה, לה'[927]: **דאתמר עלה ומלכותו כו'** - ר"ל, לכך אם תחנה כו': **ומאן דלא שת כו'** - ר"ל, פרעה שכתיב (שמות ז כג) ולא שת לבו גם לזאת: **עליה כו' -** שנאמר (שם ט ל) טרם תיראון[928]:

ולכן כשישראל מבקשים בקשות למלך, אומרים לה "אנה הלך דודך", שנאמר בו "ברח דודי", "אנה פנה דודך ונבקשנו עמך", בכמה בקשות של תפילות ובקשות, שבשבילך הוא ירד עלינו שלא תזוז מאתנו, אלא משום שלא נהגנו בך כבוד, שבשבילך היה אסור עמנו כל ששת הימים, זהו שנאמר "יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח", שכך היא השכינה נסתרת עמו בימי החול, כמו שושנה שהיא אטומה, וביום השבת וביום [ראש] החדש ובימים טובים נפתחת לקבל ריחות ובשמים ולירש נפשות וענוגים לבניהם.

ובגין דא כד ישראל בעאן בעותין למלכא אמרין לה אנה הלך דודך (שיה"ש ו א) דאתמר ביה (שם ח יד) ברח דודי (שם ו א) אנה פנה דודך ונבקשנו עמך בכמה בקשות דצלותין ובעותין דבגינך איהו נחית עלן דלא זז מננא אלא בגין דלא נהגנא יקרא בך דבגינך הוה אסיר עמנא כל שית יומין הה"ד (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח דהכי איהי שכינתא סתימא עמיה ביומא דחולא כשושנה דאיהי אטימא וביומא דשבתא וביומא דחדשא וביומין טבין אתפתחת לקבלא ריחין ובוסמין ולירתא נפשין וענוגין לבנייהו:

ונבקשנו עמך בכמה כו' - ר"ל, שנשאל בקשות על ידך ונהיה עמך ואז ונבקשנו, וז"ש **דבגינך איהו כו': דלא זז מננא אלא כו' -** וזהו היפה בנשים: **דבגינך הוה אסיר כו'** - ר"ל, דהשכינה היתה תמיד עם ישראל, והקב"ה על ידה היה עם ישראל, ובזמן הזיווג אינו אסור אלא בזמן שאינו זיווג, שאז הוא עמנו בשביל השכינה: **הה"ד יהיה כו'** - ר"ל, דכתיב (יחזקאל מד ב) השער הזה יהיה סגור, והוא מלכות שנקראת שער[929], ובה סגור כו' כי ה' אלהי ישראל כו' סגור שם, וז"ש **דהכי איהי כו'**:

אוי להם לבני אדם, שהקדוש ברוך הוא אסור עמהם בגלות, והשכינה אסורה עמם, ונאמר בה (ברכות ה ע"ב) אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים, והגאולה שלה שהיא תשובה האם העליונה, היא תלויה בידיהם, שחמשים שערי חירות עמה, כנגד חמשים פעמים שנזכרה יציאת מצרים בתורה, זהו "ויפן כ"ה וכ"ה", בחמשים האותיות הללו שמייחדים אותו בכל יום פעמיים, "שמע ישראל" שיש בהן כ"ה וכ"ה אותיות, "וירא כי אין איש" שיעורר אותה בתוכם.

ווי לון לבני נשא דקודשא בריך הוא אסיר עמהון בגלותא ושכינתא אסירת עמהון[930] ואתמר בה אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים ופורקנא דיליה דאיהי תשובה אימא עלאה איהי תליא בידיהון דחמשין תרעין דחירו עמה לקבל חמשין זמנין דאדכר יציאת מצרים באורייתא דא הוא ויפן כ"ה וכ"ה (שמות ב יב) באלין חמשין אתוון [יח ע"א] דמיחדין ליה בכל יומא פעמים (דברים ו ד) שמע ישראל דאית בהון כ"ה כ"ה אתוון וירא כי אין איש דאתער לה בגוויהו:

ווי לון כו' - ר"ל, דמסטרא דלהון קב"ה אסיר בגלות, דלא עביד תשובה, כמו שמפרש והולך: **תליא בידיהון** - ר"ל, שיעשו תשובה:

והוא "משגיח מן החלנות", שנאמר בהם "חלו נא פני א"ל ויחננו", לאותה שנאמר בה "א"ל נא רפא נא לה", שהרפואה בידו, שהיא

ואיהי משגיח מן החלונות (שיה"ש ב ט) דאתמר בהון חלו נא פני א"ל ויחננו (מלאכי א ט)

– מאיר התיקון –

[927] היינו בעלית מ"ן וב"זה השער" (עי' דברי התיקו"ז לעיל יג ע"א ד"ה בגין דאורייתא).
[928] ז"ל הפסוק בשלימות: ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ידוד אלהים.
[929] זה השער לה' עי' לעיל יג ע"א.
[930] עי' לעיל הערה 919.

״יד פשוטה לקבל שבים״ (במד״ר פי״ג סי׳ יז), ״וירא כי אין איש״, והיא ״בעד החלון נשקפה״, ותיבב בתרועה (ר״ה לג ע״ב) שהיא יבבה, שנאמר בה ״ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה״. וזה יום הכפורים, שתיבת נח היא האם העליונה, החלון שלה הוא העמוד האמצעי שבו אור, ״ותורה אור״, והוא האור הגנוז.

להההיא **דאתמר בה א״ל נא רפא נא לה** (במדבר יב יג) **דאסוותא בידיה דאיהו יד פשוטה**[931] **לקבל שבים וירא כי אין איש** (שמות ב יב) **ואיהי בעד החלון נשקפה** (שופטים ה כח) **ותיבב בתרועה דאיהי יבבא דאתמר בה ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה** (בראשית ח ו) **ודא יום הכפורים דתיבת נח היא אימא עלאה חלון דילה הוא עמודא דאמצעיתא דביה אור ותורה אור** (משלי ו כג) **ואיהו אור הגנוז:**

חלו נא - אותיות חלונא כ״מ: **להההוא דאתמר כו׳** - ר״ל, עמודא דאמצעיתא שהוא חלון כמ״ש לקמן, וזה שאמר נא פני אל, שהוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן דכתיב אל נא רפא כו׳, והוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן, ואמר **דאסוותיה בידיה**, דדרגיה רפאל, פני נשר[932]: **דאיהו יד כו׳ -** כמש״ל בהקדמה (יג ע״א) שהוא חולם, מוחל עונות, גימ׳ כ״א, ע״ש: **ואיהי** - ר״ל, בינה: **בעד החלון -** עמודא דאמצעיתא: **בתרועה** - ר״ל, שהוא עמודא דאמצעיתא והוא ביוה״כ, יובל, אימא עילאה, שבה היו תוקעין: **דאיהי יבבא** - ר״ל, לכך נאמר ותיבב, והיא תיבב שהיא שופר כידוע (ר״ה לג ע״ב): **דאתמר בה ויפתח כו׳ ודא יוה״כ -** שביוה״כ חלונות התיבה, והוא תשובה, אימא עילאה, פתוחים[933], וז״ש מקץ ארבעים יום, שהם מ׳ יום הידועים, מר״ח אלול: **דביה אור** - ר״ל, שבחלון אור, ותורה שהוא עמודא דאמצעיתא נקרא אור, כמ״ש ותורה אור, לפיכך נקרא חלון, וז״ש ותורה אור. והענין כי היא מתפשטת עד הוד (עי׳ לעיל ח ע״א)[934], ובעמודא דאמצעיתא הוא חלון שלה: **ואיהו אור כו׳** - ר״ל, עמודא דאמצעיתא:

״ויפן כה וכה״, ״מציץ מן החרכים״, אלו עשרת ימי תשובה. ״וירא כי אין איש״, ועוד ״משגיח מן החלונות״, אלו החלונות של בית כנסת שהאב ובנו הם בבית (הכנסת) אסורים, והוא בכל יום השגחתו עליהם, ונותן להם מזון.

ויפן כה וכה (שמות ב יב) **מציץ מן החרכים** (שיר השירים ב ט) **אלו עשרת ימי תשובה וירא כי אין איש ועוד משגיח מן החלונות אלין חלונות דבי כנישתא (דאבא ובנוי)**[65] **אינון בבית הכנסת אסירן ואיהו בכל יומא אשגחותיה עלייהו ויהיב לון מזונא:**

ויפן כה וכה - קאי אלמעלה, משגיח מן החלונות, ויפן כה וכה, ור״ל מן החלון שהוא רחב שייך ויפן כה וכה, מן החרכים שהוא צר, כמ״ש **מציץ מן {כג ע״ד} החרכים, שם וירא כי כו׳**. וז״ש מציץ מן כו׳ וירא כו׳, והענין כמ״ש, שביום הכפורים משגיח בהשגחה מן החלונות, שכל הנ׳ שערים פתוחין, ובהו כ״ה כ״ה, ובעשי״ת מציץ כו׳: **דאבא ובנוי כו׳** - ר״ל, הקב״ה וישראל אסירין בב״ה שהיא שכינה, שע״י הקב״ה אסיר בישראל בגלות:

״ויפן כה וכה״, אם יש מי שיתעורר בתשובה לשבור את בית האסורים שלהם, זהו שנאמר ״לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו״. ״ויפן כה וכה וירא כי אין איש״, ״אלא איש לדרכו פנו״, בעסקים שלהם בדרכים שלהם, ״איש לבצעו״, מקצהו בבצע של העולם הזה לירש את העולם הזה,

ויפן כה וכה **אם אית מאן דיתער בתיובתא לתברא בית אסורין דילהון הה״ד** (ישעיה מט ט) **לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו ויפן כה וכה וירא כי אין איש אלא** (שם נג ו) **איש לדרכו פנו בעסקין דילהון באורחין דילהון** (ישעיה נו יא) **איש לבצעו מקצהו בבצע דהאי**

– מאיר התיקון –

[931] עי׳ דברי רבינו לקמן מט ע״ב ד״ה ובה, שה״ימין הפשוט״ הוא כינוי לבחי׳ בינה.

[932] עי׳ זהר ח״ב מב ע״א שם משמע שהמלאך רפאל מקביל לפני האדם שבמרכבה ולא לפני הנשר.

[933] עי׳ דברי רבינו בספד״צ יט ע״ד: בחדש תשרי כל הי״ג תקונין נמצאין באמא, בינה, ומתפתחין י״ג תרעין, שהן י״ג תיקונים באלו עשרת ימים שבין ר״ה לי״כ, שאז שערי תשובה פתוחין כידוע, והן שערי בינה שהיא נקראת תשובה כידוע, והוא כמ״ש לעיל שתיקון י״ג הוא נגד היכל השביעי בינה ק״ק, ובמזלא כלילן כל התיקונים, לכן בה משתכחין ג״כ כל התיקונים.

[934] עי׳ לעיל הערה 111.

ואינם מצד אלו שנאמר בהם "אנשי חיל יראי אלהי"ם אנשי אמת שונאי בצע", אלא כולם צועקים בתפלות ביום הכפורים כמו כלבים, הב, הב לנו מזון וסליחה וכפרה וחיים כתבנו לחיים, והם עזי נפש כאותם שהם עובדי כוכבים העולם שצועקים כנגדו, ואין להם בושת פנים, שאין מי שקורא לו בתשובה שיחזיר את שכינתו אל הקדוש ברוך הוא, שהיא מרוחקת ממנו, לחזור אליו, ונדמים לכלבים שנאמר בהם "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם", והם ערב רב, שכל חסד שעושים, הם עושים אותו לעצמם.

עלמא לירתא האי עלמא ולאו אינון מסטרא דאלין דאתמר בהון אנשי חיל יראי אלהי"ם אנשי אמת שונאי בצע (שמות יח כא) אלא כלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים הב הב לנא מזונא וסליחה וכפרה וחיי כתבנו לחיים ואינון עזי נפש כאינון פלחין כוכביא דעלמא דצווחי לגביה ולית לון בשת אנפין דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא דיחזור שכינתיה לקודשא בריך הוא דאיהי מרחקא מיניה למהדר לגביה ואדמיין לכלבים דאתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים קו לה) ואינון ערב רב דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין:

דאתמר בהון אנשי כו' - ד' מדרגות נגד ד' אותיות הוי"ה כידוע (לקמן קמ ע"ב): **שונאי בצע -** היפך אנשים דלעיל: **מזונא כו' -** ג"כ ד' מדרגות נגדם: **ואינון עזי כו' -** ר"ל, שנאמר (ישעיה נו יא) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, שאינן שבעים בבצע דהאי עלמא: **דאינון כו' -** ר"ל, (העזים הן פלחי כוכביא) [הכלבים הן אומות העולם], והם נדמו להם: **דצווחי כו' -** ר"ל, אותן ישראל: **ול"ל בשת אנפין דלא כו' -** ר"ל, לכך נקראו עזי נפש: **דאתמר בהון ויתערבו כו' -** ראיה שהן נדמו במעשיהם (לעובדי כוכבים) [לאומות העולם]: **ואינון ערב כו' -** ר"ל, מלשון ויתערבו כו', ור"ל שנשמתן מערב רב, שהם שאלו בשר, תנה לנו בשר ונאכלה (במדבר יא יג), בצעין דהאי עלמא שעליהן נאמר (ישעיה מ ו) כל הבשר חציר וכל חסדו כו', כמו שמפרש והולך **דכל חסד כו':**

ועוד הם מבקשים מזון וכסות ועונה, שהיא עונת זווגם שנאמר בה "שארה כסותה ועונתה לא יגרע", ואין מי ששואל מזון שהוא תורה, שארה של השכינה, והיא האם העליונה שנאמר בה "ואל תטוש תורת אמך". כסותה זה כסוי הציצית ועטוף שלה, בתפילין של יד שנאמר בה "תפלה לעני כי יעטוף". ועונתה זו קריאת שמע בעונתה, שאם "שלש אלה לא יעשה לה" לשכינה, "ויצאה חנם אין כסף", אין לו בושה מן השכינה, הוא חצוף, ועוד אין כסף, לא יהיה לו כסופים לעולם הבא.

ועוד אינון שאלין מזונא וכסויא ועונה דאיהי עונת זווגייהו דאתמר בה שארה כסותה ועונתה לא יגרע (שמות כא י) ולא אית מאן דשאיל מזונא דאיהי תורה שארה דשכינתא ואיהי אמא עלאה דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך (משלי א ח) כסותה דא כסויא דציצית (ועטיפו דיליה ותפלין[66] דיד) דאתמר בה תפילה לעני[935] כי יעטף (תהלים קב א) ועונתה דא קריאת שמע בעונתה דאם שלש אלה לא יעשה לה (שמות כא יא) לשכינתא ויצאה חנם אין כסף (שם) ליה ליה כסופא מן שכינתא חציף איהו ועוד אין כסף לא יהא ליה כסופא לעלמא דאתי:

מזונא דאיהו תורה - שנאמר (משלי ט ה) לכו לחמו כו'[936]: **שארה כו' -** מזונות של השכינה, שהיא זיווגא דקב"ה, ועלה אתמר שארה כו', שצריך כל אדם לעשות בכל יום ג' דברים שלה כמו שמפרש והולך, וז"ש לא יגרע, וזה שצריך לשאול: **ועטיפו דילה בתפילין דיד -** כצ"ל כמו שמפרש והולך: **תפילה -** ר"ל, תפילין: **לעני -** ר"ל, מלכות, יד כהה (מנחות לז ע"א): **כי יעטוף -** הרי שנאמר עטיפה בתפילין, וזה כסותה והוא מסט' דילה, וכן ציצית כמש"ל (כו ע"ב) והוכן בחסד כסא (ישעיה טז ה): **דא ק"ש בעונתה -** והוא בת"ת כידוע, ויחודא זה עונתה:

– מאיר התיקון –

[935] עי' מלואים אות ב.

[936] עי' חגיגה יד ע"א: כל משען לחם אלו בעלי תלמוד שנאמר לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי.

"והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר", ולכן "כי היא כסותה לבדה", זה גלגול הראשון, "היא שמלתו לעורו", זה גלגול שני, "במה ישכב", זה גלגול שלישי. ואלו הם שלשה לבושים של שלשה כסויים של שלשה צבעי העין, שהם לבושים לבת עין שהיא נשמה.

והן כל **אלה יפעל א**"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) **ובגין דא כי היא** כסותה לבדה (שמות כב כו) **דא גלגולא** קדמאה **היא** שמלתו לעורו **דא גלגולא תניינא** {כד ע"א} במה **ישכב דא גלגולא תליתאה ואלין אינון** תלת לבושין דתלת כסויין דתלת גוונין דעינא **דאינון** לבושין לבת עין[937] **דאיהי נשמתא**:

והן כל אלה - ר"ל, אלה הנ"ל, שלש אלה, ולכך פעמים שלש, שהן נר"ן הבאים בג' גלגולים כמ"ש לקמן, שהן מבינה תפארת ומלכות, לתקן ג' דברים הנ"ל שאמר כאן, ששנים מהם באים בג' גלגולים[938], והן לבוש הנפש מבריאה, והוא כנגד ציצית שהוא בכסא כנ"ל, ונפש נגד תפילין של יד, ורוח נגד ק"ש, וז"ש פעמים שלש: **ובג"ד כי כו'** - ר"ל, כסויא דציצית: **היא שמלתו כו' -** עטיפא {כד ע"א} דתפילין, והיא עורו: **במה ישכב כו' -** ק"ש שנאמר (במדבר כד ט) כרע שכב כו'[939]: **ואלין כו'** - ר"ל, התלת לבושין הנ"ל הן **תלת כסויין כו'**:

ובשלשת אלה אמר "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך". וכנגד שלשת הצבעים הם שלשת הצבעים של הנר שנאמר בהם "וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה". "וירא", הרי צבע אחד, "בלבת אש מתוך הסנה", הרי צבע שני, "וירא והנה הסנה בוער באש", הרי שלשה. והם כנגד שלשת צבעי העין. "בלבת אש", זו בת עין, באותו זמן שיהיו מאירים שלשת צבעי העין שהם כנגד שלשת צבעי הקשת, מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם", ובאותו הזמן "כי עין בעין יראו בשוב יהו"ה ציון".

ובאלין תלת **אתמר** שלש פעמים בשנה **יראה** כל זכורך (שמות כג יז) ולקבל תלת גוונין **אינון** תלת גוונין **דשרנא דאתמר** בהון **וירא מלאך** ה' **אליו בלבת אש** מתוך הסנה (שם ג ב) **וירא הא** גוון חד (**בלבת אש** מתוך הסנה **הא** גוון **תניינא וירא** והנה הסנה **בוער באש**)[67] **הא תלתא ואינון** לקבל שלשה גוונין **דעינא בלבת אש דא** בת עין **בההוא זמנא** דיהון נהירין תלת גוונין **דעינא דאינון** לקבל תלת גוונין דקשת **מיד וראיתיה** לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) **ובההוא זמנא כי עין בעין יראו בשוב** ה' **ציון** (ישעיה נב ח):

שלש פעמים - הן פעמים שלש הנ"ל: **יראה -** שהן ג' גוונין דעינא: **כל זכורך -** היא הנשמה שהיא דכורא לגביי' כידוע[940]: **תלת גוונין דשרגא -** כמ"ש בזוהר (ח"ג לג ע"א) שבנר ג' גוונין בו ע"ש[941]. עוד אפשר לומר ג' הנ"ל הן כנגד חג"ת[942], כסויא דציצית מימין שנאמר (ישעיה טז ה) והוכן

– מאיר התיקון –

[937] עי' לקמן ל סע"ב שהעין היא מלשון עין המים.

[938] ר"ל שבגלגול הראשון שהוא שנוי מקום נקשר רוחו שהוא עיקר האדם בנשמה אחרת שהיא מקומו של עולם, ואם עדיין אינו מתקן מרכיבין ליה ברוחא אחרא לסייע לו בגלגול הב' ואם גם אז אינו מתקן אזי מרכיבין ביה גם נפש אחר כמ"ש כל זה רבינו באריכות בתז"ח ע"ש בדף לח ע"ג ולט ע"א, ונמצא לפי זה שנפש ורוח שהם עיקרו של אדם הם באים שלשה פעמים בגלגול אבל הארת נשמתו הראשונה אינה באה בגלגול כלל כמו שאמר התיקונים בתיקון סט דף קיט ע"א אעקר ליה מאתריה ושוי ליה באתר אחרא שמאירין לו מנשמה אחרת לגמרי משא"כ ברוח ונפש שאינו מחלפין אותם לגמרי אלא מרביכין בהם רוח ונפש אחרים לסייעם ועדיין צע"ג וה' יאיר עיני ועי' בדברי רבינו הנ"ל בתז"ח שם ריש דף לט ובתיקון סט בדף קטז ע"ג סוף ד"ה ואות ו וצ"ע (לש"ו).

[939] עי' ברכות דף יב ע"ב: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע ומפני מה לא קבעוה משום טורח צבור מאי טעמא אילימא משום דכתיב בה אל מוציאם ממצרים לימא פרשת רבית ופרשת משקלות דכתיב בהן יציאת מצרים אלא אמר רבי יוסי בר אבין משום דכתיב בה האי קרא כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו.

פי' רש"י ד"ה כרע שכב - דדמי לבשכבך ובקומך, שהקדוש ברוך הוא שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכב שלוים ושקטים כארי וכלביא.

[940] עי' זהר ח"א צו ע"א שבינה נקראת עלמא דדכורא.

[941] ז"ל: אלא תלת אשין בשרגא אשא חוורא ואשא אוכמא ואשא תכלתא לקבל תורה נביאים וכתובים ולקבל כהן לוי וישראל. ותכלת איהי שכינתא קריבא לן ואיהי אחידא באינון פתילות

בחסד כנ״ל (כו ע״ב), ותפילין דיד משמאל כידוע, וק״ש בעמודא דאמצעיתא כנ״ל (ד ע״א), והן כולן לבושין לשארה שהיא תורה מבינה, **ואם שלש כו׳** קאי אציצית ותפילין וק״ש, וזה יעשה לה, שהן עשיית המצות, והן לבושין לנשמתא בג׳ גלגולי, שלבושי הנשמה הן מחג״ת, והן באין בג׳ גלגולין עם הנשמה, וכאן קורא לכל ג׳ חלקי נר״ן בשם נשמה, ולקמן מפרש דנפש בגלגול ראשון כו׳, והן ג׳ גווניו דעינא כידוע, וג׳ גווניו דקשת, והוא הנכון ועיקר: **בלבת אש דא בת עין** - לעיל דריש לגוון ב׳ ממלת אש, וכאן בלבת:

אור העין הוא עמוד האמצעי, בת עין הבית שלה. באותו הזמן שיתפנה הענן מבת העין שנאמר בה ״סוכתה בענן לך וגו׳״, שהיא התבלול של העין, זו רומא הגדול, השכינה העליונה עתידה לומר לקדוש ברוך הוא ״למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית״, אנכי של יציאת מצרים. ואף על גב דאין חבוש מתיר את עצמו (מבית האסורים) (ברכות ה ע״ב) שהיא שכינה, שהיא אסורה בגלות, שכינה העליונה תפדה אותה, זהו שנאמר ״אם יגאלך טוב יגאל, ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יהו״ה שכבי עד הבקר״, שהיא ימין פשוטה לקבל שבים, שאין הדבר הזה תלוי אלא בתשובה, הימין העליונה של השכינה.

אור דעינא הוא עמודא דאמצעיתא בת עין ביתא דילה בההוא זמנא דיתפני עננא מן בת עינא דאתמר בה סכתה בענן לך וגו׳ (איכה ג מד) **דאיהי תבלול דעינא דא רומי רבתא** [יח ע״ב] **שכינתא עלאה עתידה למימר לקודשא בריך הוא למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית** (בראשית כד לא) **אנכי דיציאת מצרים ואף על גב דאין חבוש מתיר עצמו** (מבית האסורים) **דאיהי שכינתא דאיהי אסירא בגלותא שכינתא עלאה יפרוק לה** ה״ד (רות ג יג) **אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה׳ שכבי עד הבקר דאיהי ימינא פשוטה לקבל שבים**[943] **דלית מלתא דא תליא אלא בתיובתא ימין עלאה דשכינתא:**

אור דעינא כו׳ - שהוא כולל חג״ת שאמר לעיל **נהירין תלת כו׳**, ור״ל שז״ש בעין יראו, שהאור יהיה בבת עין, בשוב ה׳, עמודא דאמצעיתא, ציון, מלכות[944]. וזה עין שהוא עמודא

– מאיר התיקון –

בכנפי מצוה דאתמר בהון (במדבר טו לח) ועשו להם ציצית והאי תכלת דאיהי שכינתא איהי דינא דאכילת קרבנין ועלוון.

תרגום: אלא שלשה אשים (יש) בנר, אש לבנה ואש שחורה ואש תכלת, כנגד תורה נביאים וכתובים, כנגד כהן לוי וישראל. ותכלת היא שכינה קרובה לנו, והיא אחוזה באותן פתילות בכנפי מצוה, שנאמר בהם ועשו להם ציצית. והתכלת הזו שהיא שכינה היא דין שאוכלת קרבנות ועולות.

[942] ר״ל דלעיל מפרש דהשלשה המה בבינה ת״ת מלכות שהם תורה ק״ש וציצית ותפילין והם שניהם ציצית ותפילין אחד הם שהם במלכות והג׳ גלגולים מפרש לעיל שהם בת״ת ומלכות והם ק״ש ת״ת רוח ותפילין נפש וציצית לבוש הנפש ועכשיו מפרש שציצית ותפילין הם ב׳ והם בחו״ג וק״ש בעד״א והן כולן לבושין כו׳ לבינה שהיא תורה והג׳ לבושין הללו שהם מחג״ת הם באים בג׳ גלגולים ועיין עוד בזה בתיקון סט בדף קיז ע״א (לש״ן).

[943] עי׳ זהר ח״א כג ע״א: אסתכמו תלתא למעבד דינא וייתי י״ד (ימינא) דאיהי פשוטה לקבל שבים דאיהו יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א ודא שכינתא.

תרגום: שלשה מסכימים לעשות דין [פי׳ ימין שמאל ואמצע], ויבא יד (ימין) שהיא פשוטה לקבל שבים, שהוא יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א.

[944] והנה צ״ע לכאורה דברי רבינו הכיצד מכנה את מידת המלכות ציון, הרי ידוע שציון הוא כינוי למידת היסוד דווקא.

ועי׳ זהר ח״ב נה ע״ב: בשוב יהו״ה ציון בשוב יהו״ה אל ציון מבעי ליה, מאי בשוב יהו״ה ציון אלא בשוב יהו״ה ציון ודאי תא חזי בשעתא דאתחריב ירושלם לתתא וכנסת ישראל אתתרכת סליק מלכא קדישא לציון ואנגיד ליה לקבליה בגין דכנסת ישראל אתתרכת, וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה כדין יתוב מלכא קדישא לציון לאתריה לאזדוגא חד בחד, ודא הוא בשוב יהו״ה ציון וכדין זמינין ישראל למימר (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו וכתיב (ישעיה כה ח) זה יהו״ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

תרגום: ״בשוב ה׳ ציון״, א״ל, היה צריך להיות ״בשוב ה׳ אל ציון״. מה זה ״בשוב ה׳ ציון״. אלא ״בשוב ה׳ ציון״, ודאי. בא וראה, בשעה שחרבה ירושלים למטה, וכנסת ישראל גרשה, עלה המלך הקדוש לציון ונאנח כנגדו, משום שכנסת ישראל גרשה. וכשתחזור כנסת ישראל למקומה, אז ישוב המלך הקדוש לציון למקומו, להזדווג אחד באחד, וזהו ״בשוב ה׳ ציון״, ואז עתידים ישראל לומר ״זה אלי ואנוהו״, ונאמר ״זה ה׳ קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו״.

דאמצעיתא בעין, ר"ל ב', עין, כמ"ש ביתא דיליה, והוא ב', וז"ש בעין, והוא מלכות כשיהיה עין עמודא דאמצעיתא בעין מלכות, אז יראה: **בההוא כו' עננא כו' -** שמעכב את האור ליכנס לבת עין, כמו ענן שמעכב את האור בעולם, והוא תבלול כמו שמפרש והולך: **רומי רבתא** - שהעולם דומה לעין כמ"ש בזוהר: **תעמוד בחוץ -** כמש"ל (צח ע"א) **לא אבוא בעיר, דלא עאלנא בישובא: אנכי די"מ -** שהיא בינה: **יגאלך טוב -** יסוד שהוא הקץ, כמ"ש בתז"ח[945]: **דאיהי ימינא כו' -** ר"ל, ז"ש **עד הבוקר**[946]:

באותו זמן השכינה העליונה "כנשר יעיר קנו", שהיא ירושלים, ק"ן ו' "על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו", זהו שנאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי".

בההוא זמנא שכינתא עלאה כנשר יעיר קנו (דברים לב יא) **דאיהי** ירושלם ק"ן ו' על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו ה"ד (שמות יט ד) **ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי:**

בההוא כו' - דבינה אקרי נשר כמש"ל : **על גוזליו ירחף -** הן ו"ק כמ"ש לעיל , ולמטה ישראל:

שבזמן שהשכינה היא בגלות, נאמר בה "ולא מצאה היונה מנוח וגו'", אלא בשבת וימים טובים, ובאותו זמן מתייחדת עם בעלה, וכמה נפשות יתרות יורדות עמה לדור עם ישראל, זהו שנאמר "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם", אשרי הוא מי שמתקן לה דירה נאה בלבו, וכלים נאים באיברים שלו, ואשה נאה שהיא נשמתו, שבשבילה שורה השכינה העליונה, שהיא נשמת כל חי עליו, והקדוש ברוך הוא הוא "שבת" באחד, "וינפש", באחד בשכינה העליונה הוא "שבת" עליהם, ובשכינה התחתונה הוא "וינפש" עליהם, ונותן להם נפשות יתרות.

דבזמנא דשכינתא איהי בגלותא אתמר בה (בראשית ח ט) **ולא מצאה** היונה מנוח וגו' **אלא** בשבת ויומין טבין ובההוא זמנא אתייחדת עם בעלה וכמה נפשות יתרין קא נחתין עמה לדיירא בישראל ה"ד (שמות לא טז) **ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת** לדרתם זכאה איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה וכלים נאים באיברים דיליה ואשה נאה דאיהי נשמתיה דבגינה שריא שכינתא עלאה דאיהי נשמת כל חי עליה וקודשא בריך הוא איהו שבת בחד וינפש בחד בשכינתא עלאה איהו שבת עלייהו ובשכינתא תתאה איהי וינפש עלייהו ויהיב לון נפשאן יתרין:

הה"ד כו' לדרתם - ר"ל, לשון {כד ע"ב} דירה: **דבגינה** - ר"ל, בשביל הנשמה שהיא מבינה: **איהו וינפש כו' -** דנפשין מסט' דמלכות, וז"ש **ויהיב לון כו':**

שאותן בתולות אחריה רעותיה, שבאות עמה, וכמה מלאכים ממונים ומשרתים שלהם באים עמם, שהם שבעים שתלויים מן זכור ושמור, וזהו "ויכלו", כולל שבעים ושתים, ונקראות הנפשות הללו אורחים, מכיון שלא שורות עם ישראל אלא ביום השבת, וכשיוצאת שבת כולן חוזרות למקומן.

דאינון (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה דקא אתיין עמה וכמה מלאכים ממנן ומשמשין דילהון קא אתיין עמהון דאינון ע' דתליין מן זכור ושמור ודא איהו ויכל"ו כליל שבעין ותרין ואתקריאו אלין נפשות אושפיזין בגין דלא שריין בישראל אלא ביום השבת וכד נפיק שבת כלהו חזרין לאתרייהו:

– מאיר התיקון –

ועי' מש"כ הרמ"ז בביאורו שם, ז"ל, יש לפרשו ככל המקומות שהוא יסוד הנוקבא שהוא מצויין בההוא רוחא דשביק בה בעלה, ובעת החורבן נסתלק אותו רוח ממנה ונסתם יסודה, ולכן נקראת בתולה.

[945] ג ע"ד: עמודא דאמצעיתא כליל רישא וסופא דכל קצין וכל סוף איהו בצדיק וכלא אתכליל בצדיק דכליל תלת אבהן דבהון אתקרי שביעי תלת זמנין הדא הוא דכתיב (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי וישבת ביום השביעי.

[946] עי' זוה"ק ח"ב קיט ע"ב ש"בקר" הוא כינוי למידת החסד.

ע' דתליין כו' - שזכור ושמור הן ו"ק ומלכות (לעיל כג ע"א), ז' ספירות, כל א' מעשר, וכללא דילהון ת"ת ומלכות הרי הם ע"ב: **ואתקריאו אלין כו'** - ר"ל, דלכך הכנסת שבת הוא הכנסת אורחים כמ"ש בגמ' (שבת קיט ע"א) אלו מקלעי ר' יוחנן כו'[947] וכן אמר לקמן **מאן דמקבל אורחין כו':**

והנשמות שהם מצדה של השכינה העליונה נקראו אפרוחים, ונפשות שמצד השכינה התחתונה נקראים ביצים, וזהו הסוד של (ברכת ק"ש של ערבית של שבת ויו"ט) "הפורס סוכת שלום עלינו", האם העליונה שהיא סוכת שלום, שסוככת עליהם ושלום עמה, שנאמר בו "הנני נותן לו את בריתי שלום". ויש סוכה למטה, כ"ו ה"ס, שהוא יאהדונה"י, סוכת שלום, כוס ת' שהוא תפארת, באותו הזמן יהיו הבנים ברשותו של הקדוש ברוך הוא, וקול יצא ויאמר "לא תקח האם על הבנים", מיד שיוצא זכור ושמור של שבת, ויבא הלילה של יום הראשון של שבת, קול שני יוצא "שלח תשלח".

ונשמתין דאינון מסטרא דשכינתא עלאה אתקריאו אפרוחין ונפשין מסטרא דשכינתא תתאה אקרון ביצים ודא איהו רזא דהפורס סכת שלום עלינו אימא עלאה דאיהי סכת שלום דמסכך עלייהו ושלום עמה דאתמר ביה הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כה יב) ואית סוכה לתתא כ"ו ה"ס דאיהו יאהדונה"י סוכת שלום כו"ס ת' דאיהו תפארת בההוא זמנא יהון בנין ברשותא דקודשא בריך הוא וקלא נפיק ויימא (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים מיד דנפיק זכור ושמור דשבת וייתי ליליא דיומא קמא דשבתא קלא תניינא נפיק שלח תשלח:

ושלום עמה - ר"ל, דלכך אמר סכת שלום, והיא מלך שהשלום שלו[948], והן שבת כידוע, שכינתא עילאה מסט' דצדיק מלמטה למעלה, (ב)צדיק מלמעלה למטה[949]: **ואית סוכה כו' -** והיא מלכות שנקראת ג"כ שבת, מסט' לת"ת ו"ק היא השביעי כנ"ל שבת וינפש: **כ"ו ה"ס** - ר"ל, אותיות סוכה, והן בתו"מ, ונכלל ביסוד, וז"ש סוכת שלום[950]: **כוס ת'** - ר"ל, אותיות סוכת, שמלכות נקראת כוס (זהר ח"ג רעג ע"ב), **גי'** אלהים, ת' ת"ת, ושלום כולל אותם:

ועוד "כי יקרא קן צפור לפניך", זו סוכה שהיא האם העליונה. "בכל עץ", זהו שנאמר "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר". אפרוחים, אלו שבעת ימי הסכות, או ביצים שבהם עושים שבע הקפות, וסוד הדבר "נקבה תסובב גבר". זה סוד "והחזיקו שבע נשים באיש אחד", זה הקב"ה ושכינה.

ותו (דברים כב ו) כי יקרא קן צפור לפניך דא סוכה דאיהי אימא עלאה בכל עץ הה"ד (ויקרא כג מ) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר אפרוחים אלין שבעת ימי הסכות או ביצים דבהון עבדין שבע הקפות ורזא דמלה נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא) דא רזא והחזיקו שבע נשים באיש אחד (ישעיה ד א) דא קודשא בריך הוא ושכינתא:

בכל עץ כו' - ר"ל, מלכות: **ז' הקפות -** ממלכות שבה, ז"ס שבע ארצות (ע' זהר ח"א לט ע"ב, ועי' ס"י פ"ד מט"ו):

– מאיר התיקון –

[947] ז"ל: רבי אמי ורבי אסי מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי אמרי אילו איקלע לן רבי יוחנן מי לא מכתפינן קמיה.

[948] עי' ז"ח סג ע"א: שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניהו איהו צדיק. ואקרי מלכא עילאה בגיניה, מלך שהשלום שלו. ובג"כ, כל תושבחתא דשיר השירים, למלכא דשלמא כולא דיליה, וייחודא דקא מתייחד כולא, באתר דא איהו. בגין דאיהו נטיל כל תיאובתא דכל שייפין, וכל עינוגין, וכל כיסופין עילאין, וכניש כולא לגויה.

תרגום: אבל השלום שהזכר נודע זכר בשבילו הוא הצדיק שנקרא (ונקרא) המלך העליון בשבילו מלך שהשלום שלו ומשום כך כל התשבחת של שיר השירים למלך שהשלום כלו שלו והיחוד שהכל מתיחד הוא במקום הזה משום שהוא נוטל כל תשוקת כל האיברים וכל הענוגים וכל הכסופים העליונים ומכנס הכל לתוכו.

[949] שבת הוא נגד המלכות (עי' תיקו"ז תיקון מ"ח צה ע"ב ורע"מ פנחס רמג ע"ב ורנז ע"א) וכמ"ש הרב בשער המצוות (פ' בהר), (כללים ח"א פג ע"ד), אמנם הוא רק על ידי הבינה כמש"כ הלש"ו שם ועוד בח"ב נב ע"ב.

[950] עי' זהר ח"ג קטו ע"ב ששלום היא כינוי למידת היסוד.

״פרי עץ הדר״ האם התחתונה, עץ הוא לולב ל״ו ל״ב נתיבות שהוא אתרוג, וצריך לנענע בו לששה צדדים, ארבע רוחות ומעלה ומטה, לעורר עליו ו׳. ושלשה נענועים לכל צד עולים שמונה עשר, וצריך ארבע פעמים שמונה עשר, ואחד בנטילת לולב, ואחד (נ״א שנים) באנא ה׳, ושני אחרים בהודו לה׳, התחלה וסוף. ובנענועים הללו הם משפילים ממעלה למטה את שבעים ושתים האומות. ואחר שמנצחים אותם אומרים אנ״י וה״ו הושיעה נא פעמיים, שהם וא״ו מן וה״ו אנ״י וה״ו, מן ויס״ע ויב״א וי״ט, באותו הזמן ״לא תקח האם על הבנים״.

פרי עץ הדר **אימא** תתאה עץ **איהו** לול״ב ל״ו ל״ב נתיבות **דאיהו אתרוג** וצריך לנענע ביה לשית סטרין **ארבע** רוחין ועילא ותתא **לאתערא** עליה ו׳ ותלת נענועין לכל סטרא סלקין ח״י וצריך **ארבע** זמנין ח״י חד בנטילת לולב וחד (נ״א ותרין)[68] **באנא** ה׳ תרין **אחרנין** בהודו לה׳ תחלה וסוף **ובאלין** נענועין **אינון** משפילין מעילא **לתתא** לשבעין ותרין פלחי כוכבי**א**[69] ולבתר דנצחי לון **אמרי אנ**״י וה״ו הושיעה **נא** תרין זמנין דאינון ו״ו מן וה״ו **אנ**״י וה״ו מן ויס״ע ויב״א וי״ט **בההוא** זמנא **לא** תקח **האם** על **הבנים** (דברים כב ו):

עץ איהו לולב - ר״ל, ופרי שלו הוא אתרוג, וז״ש **דאיהו אתרוג**, ר״ל שז״ש בכל עץ, בכל מלכות דנפקא מעץ: **וצריך כו׳** - ור״ל, דאפרוחים וביצים הם תו״מ מסט׳ דסוכה, ובכל עץ הוא תו״מ מסט׳ דאתרוג: **ותלת נענועין כו׳** - נגד ששה הויו״ת[951] מג׳ אותיות בו״ק ח״י אותיות, והן כלולים בד׳ מקומות חגת״ם, ע״ב נגד ע׳ דתליין מזכור ושמור כנ״ל: **לשבעין ותרין כו׳** - זה לעומת זה (קהלת ז יד), בז״ס הטומאה ודו״נ דכליל, והן שבעים בני שם (וחם ויפת לבד נמרוד, ונכתב שם) להודיע גבורתו. וז״ש (בראשית י ח) וכוש ילד, ולא כתיב בין הבנים, ואדום וישמעאל, דעל ישמעאל נאמר לגוי, וכן יעקב ועשו שנאמר (בראשית כה כג) שני גוים כו׳, ויעקב אינו נחשב כמ״ש (במדבר כג ט) הן עם כו׳, וישמעאל ועשו כוללים אותן כידוע[952]: **דאינון וא״ו מן וה״ו אנ״י והי״ו** - ר״ל, ר״ת של אלו השלשה שמות הוא וא״ו, ואני הראשון הוא אני וא״ו[953], שהן תו״מ כולל {כד ע״ג} ע״ב שמות כנ״ל, ולכך אומרים ב״פ אני כו׳ משום ר״ת הנ״ל[954]:

ביצים הם מצד של אופנים, האפרוחים מצד של הנער מטטרו״ן, הבנים מצד של הכסא שהיא סוכת שלום שהיא הקן של השכינה, שהאם העליונה מקננת בכסא בשלש הספירות העליונות, העמוד האמצעי כולל שש ספירות שמקננות במטטרו״ן, האם התחתונה מקננת באופן, שנאמר בו ״והנה

{כד ע״ב} ביצים **אינון** מסטרא **דאופנים אפרוחים** מסטרא דנער מטטרו״ן בנים מסטרא דכרסיא דאיהי סכת שלום **דאיהי** קנא דשכינת**א דאימא** עלאה מקננא בכרסי**א**[955] בתלת ספירן **עלאין** עמוד**א דאמצעיתא** [יט ע״א] כליל שית ספירן מקננן במטטרו״ן[956]

– מאיר התיקון –

[951] אדצ״ל יה״ו.

[952] עי׳ לקמן פד ע״ד.

[953] עי׳ תז״ח ט ע״א: חסד דכליל ע״ב שמהן דאנון כללא דילהון והו אני והו. ועיי״ש טז ע״ב: תלת שמהן אנון בויסע ויבא ויט ואנון וה״ו אנ״י וה״ו ורישי תבין דילהון וא״ו ימא באמצעיתא א׳ אלף בינה ותשכח לה ובתקפא דתרין וי״ן אלין בקע שמשא רקיעין ועביד בהון י״ב אורחין ברקיע דאתמר בה ואתה תשמע השמים.

[954] עי׳ לקמן עא ע״ד ד״ה ואתפליג, ויהל אור ח״ג יט ע״א.

[955] עי׳ דע״ה ח״ב קטו ע״ג ז״ל: משום שכל הקבלה הזה הרי הוא ע״י המסך שהוא מהבינה כנז׳, לכן אמרו בינה מקננא בכורסייא, ומשום שהבינה הנה יש בה הארת אור דהכתר והחכמה ג״כ, כי הרי הג״ר הם נחשבין לאחד, לכך אמרו בלשון התיקונין שם, והוא בתיקון ו׳ (כד רע״ב) אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

ועי׳ שם עוד מש״כ באריכות מדף קטז ע״א ועד ע״ג, שם מבאר הלש״ו את היות ״אימא מקנן בכורסייא״ בכמה פנים הוב״ד במלואים אות לו.

[956] עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב קטו ע״ד שמטעם זה רק ו״ק מתגלים בעולם היצירה. וזהו טעם הדבר שבשם הוי״ה ב״ה אשר בכללות העולמות עולם היצירה הוא כנגד אות ו׳ דהשם, כי שם הגילוי הוא מהו״ק בלבד.

ועיי״ש קיח ע״ב, שו״ק דנוק׳ דאצילות המאירים ביצירה ואור המלכות שבה אינם ניכרים שם מחמת אור הו״ק, ובבחינת שרגא בטיהרא. והג״ר שבה אינם מתגלים שם כלל.

אופן אחד בארץ".

אימא תתאה מקננא באופן[957] **דאתמר ביה** (יחזקאל א טו) **והנה אופן אחד בארץ:**

ועוד שכינה מצד הכסא נקראת נשר, ומצד של נער יונה, ומהצד של אופן צפור, והשכינה "דמות אדם להנה".

ועוד שכינתא מסטרא דכרסיא אתקריאת נשר ומסטרא דנער יונה ומסטרא דאופן צפור ושכינתא דמות אדם להנה (שם א ה):

ועוד "שלח תשלח", בא וראה יש מלאך הממונה על העופות שהן נפשות שנקראות צפורים וסנדלפו"ן שמו. ובזמן שישראל מקיימים את המצוה הזו, והאם הולכת מגורשת, והבנים צועקים, הוא מלמד זכות על העופות שלו, ויאמר לקדוש ברוך הוא, והרי נאמר בך "ורחמיו על כל מעשיו", למה גזרת על העוף הזה שנתגרשה מקנה. וכן מטטרו"ן מלמד זכות על העופות שלו, שהן רוחות שפורחות בבני האדם. שמהכסא הם נשמות, ומהחיה הזו רוחות, ומהאופן נפשות, והם בבריאה יצירה עשיה.

ועוד שלח תשלח (דברים כב ז) **תא חזי מלאכא אית דממונא על עופין דאינון נפשין דאתקריאו צפרין וסנדלפו"ן שמיה ובזמנא דישראל מקיימי האי פקודא ואזלת אימא מתתרכא ובנין צווחין איהו אוליף זכו על עופין דיליה ויימא לקודשא בריך הוא והא כתיב בך** (תהלים קמה ט) **ורחמיו על כל מעשיו אמאי גזירת על האי עופא דאתתרכת מקינה וכן מטטרו"ן אוליף זכו על עופין דיליה דאינון רוחין דפרחין בבני נשא דמכרסיא אינון נשמתין ומהאי חיה רוחין ומאופן נפשין ואינון בבריאה יצירה עשייה:**

בשבת וימים טובים יורדות עליהם נשמות ורוחות ונפשות בדרך אצילות, שהם רוח הקודש מעשר ספירות, וכל ממונה מלמד זכות על העופות שלו, שהם נשמות שפורחות בבני אדם. ובזמן שישראל מקיימים מצוה זו, כל ממונה מלמד זכות על העופות שלו, ומה עושה הקדוש ברוך הוא, הוא מכניס את כל חילותיו ויאמר, וכי כל ממונה של העופות שלמטה מלמד זכות על העופות שלו שהוא ממונה עליהם, ואין בכם מי שילמד זכות על בני שהם "בני בכורי ישראל", ועל השכינה שהיא בגלות, שהקן שלה הוא ירושלים חרבה, ובניו בגלות תחת יד עובדי כוכבים, ואין מי שמבקש עליהם רחמים וילמד עליהם זכות, באותו זמן צועק הקדוש ברוך הוא ואומר "למעני למעני אעשה", "ואעשה למען שמי", ובזה יתעוררו רחמים על שכינתו ועל בניו בגלות.

בשבת ויומין טבין נחתין עלייהו נשמתין ורוחין ונפשין בארח אצילות דאינון רוחא דקדושא מעשר ספירן וכל ממנא אוליף זכו על עופין דיליה דאינון נשמתין דפרחין בבני נשא ובזמנא דישראל מקיימין האי פקודא כל ממנא אוליף זכו על עופין דיליה וקודשא בריך הוא מה עביד כניש לכל חיילין דיליה ויימא וכי כל ממנא דעופי דלתתא אוליף זכו על עופין דיליה דממנא עלייהו ולית בכו מאן דאוליף זכו על בני דאינון בני בכורי ישראל (שמות ד כב) **ועל שכינתא דאיהי בגלותא דקנא דילה דאיהי ירושלם חרבא ובני בגלותא תחות יד פלחי כוכביא ולית מאן דבעי עלייהו רחמי ויוליף זכו עלייהו בההוא זמנא צווח קודשא בריך הוא ואמר למעני למעני אעשה** (ישעיה מח יא) **ואעשה למען שמי** (יחזקאל כ יד) **ובדא יתער רחמי על שכינתיה ועל בנוי דבגלותא:**

מיו"ד ספירן - שת"ת כולל ו"ק, ובינה כולל ג"ס הראשונות, ומלכות. נר"ן: **כל ממנא אוליף זכו על עופין** - ר"ל, עופות ממש שבעוה"ז, וז"ש **וקב"ה כו'**:

קם רבי אלעזר ואמר, והרי קודם שגלו ישראל והשכינה, במה היו מקיימים שלוח קם רבי אלעזר ואמר והא קדם דגלו ישראל

– מאיר התיקון –

[957] עי' לש"ו הקדו"ש פט ע"א, שלאחר התיקון דמעשה בראשית מקננא המלכות בעולם העשיה הנקרא אופן.
ועי' מלואים אות לז.

הקן. אמר לו רבי שמעון, בני, כדֵי לעורר רחמים על אותן נפשות ורוחות ונשמות שהיו הולכות בגלגול, מגורשות מגופיהם שנחרבו, שעליהם נאמר שהקדוש ברוך הוא היה בונה עולמות ומחריבן (קה״ר פ״ג סי׳ יד), שנשארו חרבות גופותיהם מהם, ומניעות הברכות למעלה גרמה ״ונהר יחרב ויבש״, וכך פרשוהו נחרב בית ראשון ״והארץ היתה תהו ובהו״, נחרב בית שני ״וחשך על פני תהום״. ובשביל הנשמות האלה שנבראו קודם שנברא העולם ואין להם גופות כדי לעורר עליהם רחמים, היו מקיימים את המצוה הזו. אמר לו אבא, אם כן תלמיד חכם שהוא מצד המחשבה, שנאמר בו ישראל עלה במחשבה להבראת (ב״ר פ״א סי׳ ד). התורה הזו היא בן לתלמיד חכם, אם כן למה אשתו צריכה יבום, שהרי בעלי המשנה לא חילקו בין תלמידי חכמים לשאר בני אדם. אמר לו בני ודאי צריכה יבום לנשמות הללו שהולכות ערומות משית ימי בראשית.

ושכינתא במאי הוו מקיימין שלוח הקן אמר ליה רבי שמעון ברי בגין לאתערא רחמין על אינון נפשין ורוחין ונשמתין דהוו אזלין בגלגולא מתתרכין מגופיהון דאתחרב דעלייהו אתמר דקודשא בריך הוא בונה עלמין הוה ומחריבן דאשתארו חרבין גופיהון מנייהו ומניעו דברכאן לעילא גרים ונהר יחרב ויבש (ישעיה יט ה, איוב יד יא) **והכי אוקמוהו אתחרב בית ראשון והארץ היתה תהו ובהו** (בראשית א ב) **אתחרב בית שני וחשך על פני תהום** (שם) **ובגין אלין נשמתין דאתבריאו קדם דאתברי עלמא ולית לון גופין בגין לאתערא רחמי עלייהו הוו מקיימי האי פקודא אמר ליה אבא אם כן תלמיד חכם דאיהו מסטרא דמחשבה דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה ליבראות האי אורייתא איהי בן לתלמיד חכם אם כן אתתא דיליה אמאי צריכה יבום דהא לא שוו אפרשותא מארי מתניתין לתלמיד חכם משאר בני נשא אמר ליה ברי ודאי צריכה יבום לאלין נשמתין דאזלין ערטילאין משית יומי בראשית:**

אתחרב בית ראשון כו׳ - והן ב׳ ההי״ן, וכן בנשמתא ב׳ גלגולים, שהיא נע ונד למצוא גלגול שלישי שלא תתחרב, כמ״ש (איוב לג כט) הן כל אלה כו׳, דוגמת בית שלישי: **ובגין אלין נשמתין כו׳** - ר״ל, בשביל הנשמות הנ״ל, ולכך רמוזים במעשה בראשית, **דאתבריאו קדם כו׳**, וכן לכך רמוזים בתי מקדשים שם, וכל זה בשביל שלא קיימו פרו ורבו, שהוא ונהר יסוד כו׳[958], כידוע[959]: **א״כ ת״ח כו׳** - ר״ל, דיבום הוא בשביל נשמת המת שלא קיים פרו ורבו, שיבוא בגלגול (מבנה) [מבינה] כידוע, ות״ח הוא מסטרא דחכמה, ותורה מסטרא דת״ת הוא בנו, ואין צריך לחזור בגלגול: **א״ל ברי כו׳** - שיש נשמות שאינן מתוקנין, והן יבואו באשתו בגלגול:

אמר לו והרי נאמר ״לא יחליפנו ולא ימיר אותו וגו׳״, וכי האשה הזו שהיא קדש קדשים תהיה קן למי שאינו ממינה, שהרי נאמר ״תוצא הארץ נפש חיה למינה״, ואין לה הרכבה אלא ממינה. אמר לו, בני, הגלגולים הם סוד של הרכבה, כמו מי שמרכיב עץ שאינו מינו בעץ אחר, כמו מי שמרכיבים עצים זה עם זה. אבל העיקר של ״אם המר ימירנו״, צריך שיהיה קדוש בקדוש, שיש עץ מצד הטומאה שהוא רע, ובשבילו נאמר ״לא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב״, שזהו סוד של צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ברכות ז ע״א), אבל ״אם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש״, ובזה מרכיבים קדש בקדש ומקבלים זה מזה. וסוד הדבר

אמר ליה והא כתיב (ויקרא כז י) **לא יחליפנו ולא ימיר אותו וגו׳ וכי האי אתתא דאיהי קדש קדשין תהא קינא למאן דלאו איהו ממינה דהא כתיב** (בראשית א כד) **תוצא הארץ נפש חיה למינה ולית לה הרכבה אלא ממינה אמר ליה בני גלגולין אינון רזא דהרכבה**[960] **כגון מאן דמרכיב אילנא דלאו איהו מיניה באילנא אחרא כגון מאן דמרכיבין אילנין דא בדא אבל עקרא דאם המר ימירנו צריך דיהא קדש בקדש דאילנא אית מסטרא דסאבו דאיהו רע ובגיניה אתמר לא ימיר אותו טוב ברע או רע**

– מאיר התיקון –

[958] היינו נהר שהוא בחי׳ יסוד.

[959] שעה״פ בלק.

[960] עי׳ תז״ח בדברי רבינו בסוף דף לח ויהיה כאן הכוונה שמרכיבים בו רוחא קדמאה שהניח בה לסייעו (לש״ו).

"מקבילות הלולאות" ומין במינו, זהו צדיק וטוב לו, וכשאותה נשמה שהיא קודש אינה מוצאת את מינה, נאמר בה "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה".

בטוב דהאי איהו רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו אבל אם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ובדא מרכיבין קדש בקדש ומקבלין דין מן דין ורזא [יט ע"ב] דמלא (שמות כו ה) מקבילות הלולאות ומין במינו האי איהו צדיק וטוב לו וכד ההיא נשמתא דאיהי קדש לא אשכחת מינה אתמר בה (בראשית ח ט) ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה:

למאן דלאו כו' - ר"ל, שהוא אינו צדיק: **רזא דהרכבה** - ר"ל, כל הגלגולים כל א' בגוף אחר, והגוף אחר ע"כ שלא ממין הגוף הראשון, ואפילו שניהם צדיקים: **איהו רזא דצדיק כו'** - ר"ל, אם היה בגוף הראשון רשע ועכשיו צדיק, {כד ע"ד} הוא צדיק ורע לו, שמשלמין לו על גלגול ראשון, ולהיפך רשע וטוב לו: **אבל אם המיר כו'** - ר"ל, דבגלגולין יש צדיק ורשע רשע וצדיק כנ"ל, אבל במצות יבום באשתו של ת"ח, לא יהיה אלא קודש בקודש, שת"ח היה ראוי (לבא) [לבעול], וממירין אותו תמורת הת"ח כנ"ל, וזה לא ימיר כו', והיה הוא כו':

וכך סוד של קן צפור שנאמר בה "שלח תשלח את האם", והולכת נודדת מקנה. "והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר", כנגד שלשה שלוחים של היונה, וכשמוצאת מקום לשרות שם, נאמר בה "ולא יספה שוב אליו עוד", מהו עוד להביא זמן אחר בהרכבה.

והכי רזא דקן צפור דאתמר בה (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואזלא מנדדא מן קנה הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) לקבל תלת שלוחים דיונה וכד אשכחת אתר לשריא תמן אתמר בה (בראשית ח יב) ולא יספה שוב אליו עוד מאי עוד למיתי זמנא אחרא בהרכבה:

וכד אשכחת אתר - ר"ל, וזה שילוח היונה שלשה פעמים מן התיבה:

ולכן שלוח הקן הוא בכל העופות הקדושים שהם נשמות שהולכות מגורשות לעורר עליהם רחמים. ומה נאמר בהם "גם צפור מצאה בית", זהו גלגול ראשון שהוא נפש, "ודרור קן לה", זהו הגלגול השני של הרוח, "אשר שתה אפרוחיה", זהו גלגול שלישי של הנשמה דבגלגול שלה "את מזבחותך ה' צבאות". ולכן "שלח תשלח" כנגד נפש ורוח, "את האם" לרבות הנשמה, שנאמר בה "וּבְפִשְׁעֵיכֶם שולחה אמכם", "את האם" "את" בא לרבות גלגול שלישי.

ובגין דא שלוח הקן בכל עופין קדישין איהו דאינון נשמתין דאזלין מתתרכין לאתערא רחמי עלייהו ומה כתיב בהו (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית דא גלגולא קדמאה דאיהו נפש ודרור קן לה (שם) דא גלגולא תניינא דרוחא[961] אשר שתה אפרוחיה (שם) דא גלגולא תליתאה דנשמתא דגלגולא דילה את מזבחותיך ה' צבאות (שם) ובגין דא שלח תשלח לקבל נפש ורוח את האם לרבות נשמתא דאתמר בה ובפשעיכם שלחה אמכם (ישעיה נ א) את האם את אתא לרבות גלגולא תליתאה:

ודרור קן לה - ר"ל, קן של הדרור שהן ו"ק: **וגלגולי' דיליה את מזבחותיך ה' צבאות** - ר"ל, דאז הוא נשמתא מסטרא דילה, דזה מזבחותיך, ב' מזבחות, ע"[ד] מזבח הפנימי שהוא בינה, ושם השם[962] צבאות כידוע[963]: **האם לרבות נשמתא כו' -** שהיא אֵם של רוח ונפש כידוע[964]:

– מאיר התיקון –

[961] עי' סוף תיקון כו (לש"ו).
[962] נדצ"ל הוי"ה.
[963] עי' שער מאמרי רשב"י יט ע"א, ז"ל, הנה"י של הבינה נקראים ה' צבאות. והם מתפשטין ונמשכין בתוך ז"א.
[964] עי' זהר ח"ג רצ ע"א.

דאתמר בה כו' - כידוע, בעת שהאדם חוטא מסתלק הנשמה ולא נשאר אלא רוח ונפש[965]: **את לרבות כו' -** ר"ל, שלא תטעה שהאם היא כלולה באלו ב' שילוחין, כמ"ש (דברים כב ז) שלח תשלח את האם, לכך נאמר "את", שלוח שלישי:

ולכן מי שמקבלים אורחים שהם נשמות יתרות, שהם מרכיבים עליהם בערב שבת בפנים מאירות (כגופות מאירים), בשמחה ובעונג בעולם הזה. כשהנשמה והרוח והנפש יוצאות מן הגוף מהעולם הזה, כך מקבלים אותם בעולם הבא, ונאמר בהם "גם צפור מצאה בית וכו'", אשרי הוא מי שמקבל אורחים ברצון שלם, כאלו מקבל פני שכינה, שבמדה שאדם מודד, בה מודדים לו. בא רבי אלעזר בנו ונשק ידיו, והשתטחו לו כל החברים, ואמרו לו, אלו לא באנו לעולם אלא לשמוע הדברים הללו דיי.

ובגין דא מאן דמקבלין אושפיזין דאינון נשמתין יתירין דאינון מרכיבין עלייהו בערב שבת באנפין צהובין (בגופין נהירין) בחדוה בענוגא בהאי עלמא כד נשמתא ורוחא ונפשא נפיק מן גופיה מהאי עלמא הכי מקבלין לון בעלמא דאתי ואתמר בהון (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית וכו' זכאה איהו מאן דמקבל אורחין ברעו שלים כאילו מקבל אפי שכינתא דבמדה דמדד בר נש בה מודדין ליה אתא רבי אלעזר בריה ונשיק ידוי ואשתטחו ליה כל חבריא ואמרו ליה אילו לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין די:

ובג"ד - חוזר למעלה, **דיהיב לון נפשין כו':** **ואתמר בהון גם כו' -** ר"ל, בנר"ן שלו, שלא יצטרך לבוא בגלגול: **דבמדה כו' -** דבקבלת אורחין אושפיזין הנ"ל, {כה ע"א} דמקבלין לנר"ן שלו:

בינתיים הרי אליהו יורד מלמעלה עם כמה חיילות של נשמות וכמה מלאכים סביבו, והשכינה העליונה עטרה על כולם, שם אותו כתר בראש כל צדיק, באותו זמן התעורר קול בעץ שלמעלה בנגון, וכמה עופות של נשמות שורות שם בענפים שלו, זהו שנאמר "רבה אילנא ותקיף" [גדל האילן והתחזק] וכו', ויאמר כן רבי, רבי אתה הוא עץ שגדול וחזק בתורה, בענפים שלך שהם איברים קדושים, כמה עופות שורים שם, שנשמות קדושות כדוגמא שלמעלה שנאמר בו "ובענפוהי ידורן צפרי שמיא" [ובענפיו יקננו עופות השמים], וכמה בני אדם למטה יתפרנסו מהחבור הזה שלך, כשיתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים, ובגללו "וקראתם דרור בארץ וגו'".

אדהכי הא אליהו קא נחית מעילא בכמה חיילין דנשמתין וכמה מלאכיא סוחרניה ושכינתא {כה ע"א} עלאה עטרה על כלהו שויא כתר בריש כל צדיק בההוא זמנא קלא אתער באילנא דלעילא בנגונא וכמה עופין דנשמתין שריין תמן בענפוי הה"ד (דניאל ד ח) רבא אילנא ותקיף וכו' ויימא הכי רבי רבי אנת הוא אילנא דרבא ותקיף באורייתא בענפין דילך דאינון איברין קדישין כמה עופין שריין תמן דנשמתין קדישין כגוונא דלעילא דאתמר ביה ובענפוהי ידורן צפרי שמיא (שם ט) וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד אתגליא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא ובגיניה וקראתם דרור בארץ וגו' (ויקרא כה י):

ובגיניה וקראתם כו' - שיגלו[966] ע"י לימוד הזוהר:

פתח אליהו ואמר כשיוצאת שבת וימים טובים וישראל הם תחת ממשלת סמא"ל ושבעים ממונים, ודוחקים את ישראל, קול יוצא מהשמים אליו ויאמר כך, יר"א בש"ת, וזה בראשי"ת, תהיה לך בושה מן השמים וזה (בראשית).

פתח אליהו ואמר כד נפיק[70] שבתא ויומין טבין וישראל אינון תחות ממשלה דסמא"ל ושבעין ממנן דיליה ודחקין לישראל קלא נפיק מן שמיא לגביה ויימא הכי יר"א בש"ת ודא בראשית יהא לך כסופא מן שמיא ודא

– מאיר התיקון –

[965] עי' אריכות במילואים אות לח.
[966] נדצ"ל שיגאלו.

(בראשית):

פתח אליהו כו' - נ"ל דג' תיקונין כאן, ירא בושת א', ירא שמים ב', ראש בית ג', והם תיקון ו' ז' ח', כי תיקון ו' לא נתפרש עדיין כלל מלת בראשית, כי כל זה היה הקדמה, שאמר לעיל **מיד דנפיק כו'**, ותיקון השביעי שייך לששי, ובתיקון ח' ב' תיקונים, בו ח' וט'[967], וז"ש **ירא בשת ודא בראשית יהא לך כו' ודא בראשית**, ר"ל של ירא שמים, והולך ומפרש שניהם, בתחלה מפרש הראשון, וז"ש **בראשית ירא בשת וי ליה כו'**:

תקונא שביעאה

בראשית ירא בש"ת ודאי, אוי לו לסמא"ל כשיבא הקדוש ברוך הוא לפדות את השכינה ואת ישראל בניה, ותובע ממנו ומשבעים הממונים שלו כל הצרות שהציקו לישראל בגלות, משום שלפני שגלו ישראל גלה לו הקדוש ברוך הוא שיהיו עתידים ישראל להיות תחת שעבודם (לצאת מתחת שעבודם). והראה לו ולשבעים הממונים שתחת ידו את שכרם אם היו מכבדים את ישראל בגלות, זהו שנאמר "ויברך יהו"ה את בית המצרי בגלל יוסף", והוא והממונים שלו לא עושים להם כבוד, אלא עושים בהם ובשכינה קלון, שאומרים להם כל היום "איה אלהי"ך", ולכן יוצא קול אליו כל יום מן השמים ואומר יר"א בש"ת, תהיה לך בושה מן השכינה, יר"א שמים תהיה לך בושה מהקדוש ברוך הוא שהוא שמים, זהו שנאמר "ואתה תשמע השמים", וזה (בראשית).

בראשית יר"א בש"ת ודאי ווי ליה לסמא"ל כד קודשא בריך הוא ייתי למפרק לשכינתא ולישראל בנהא ותבע מניה ומשבעין ממנן דיליה כל עאקו דעאקו לישראל בגלותא בגין דקדם דגלו ישראל גלי ליה קודשא בריך הוא דהוו עתידין ישראל למהוי תחות שעבודייהו (ס"א למיפק מתחות שעבודייהו) ואחזי ליה ולשבעין ממנן דתחות ידיה [כ ע"א] אגרא דלהון אי הוו אוקרין לישראל בגלותא הדא הוא דכתיב (בראשית לט ה) **ויברך י"י את בית המצרי בגלל יוסף ואיהו וממנן דיליה לא עבדין להון יקרא אלא עבדין בהון ובשכינתא קלנא דאמרין לון כל יומא איה אלהי"ך** (תהלים מב ד) **ובגין דא קלא נפיק לגביה כל יומא מן שמיא ואמר יר"א בש"ת יהא לך כסופא מן שכינתא יר"א שמים יהא לך כסופא מקודשא בריך הוא דאיהו שמים הדא הוא דכתיב ואתה תשמע השמים** (מלכים א' ח לב) **ודא (בראשית):**

תקונא תמינאה

בראשית ש' שמים יר"א שמי"ם יר"א בי"ת שלו שהוא רא"ש בי"ת, פחד ממנו בביתו (זהו בראשי"ת) והוא והממונים שלו לא פחדו ממנו, והחריבו ביתו, בית ראשון ובית שני, ולכן "וחפרה הלבנה", שהיא נחש אשת זנונים, "ובושה החמה" שהיא גיהנם, שנחש אשת זנונים החריבה את בית השכינה, וחמה שהיא גיהנם סם המות, שרפה את ההיכל.

בראשית ש' שמי"ם יר"א שמי"ם יר"א בי"ת דיליה דאיהו רא"ש בי"ת דחיל ליה בביתיה (דא הוא בראשית) ואיהו וממנן דיליה לא דחילו מניה וחריבו ביתיה בית ראשון ובית שני ובגין דא וחפרה הלבנה (ישעיה כד כג) **דאיהו נחש אשת זנונים ובושה החמה דאיהו גיהנם דנחש אשת זנונים חריבת ביתא דשכינתא וחמה דאיהי גיהנם סם המות אוקידת היכלא:**

נחש כו' גיהנם - {כה ע"ב} נגד ב' הנ"ל, ב' בתים, והן ביתא והיכלא דקאמר כאן:

ובזמן שהקדוש ברוך הוא יבנה אותם כמו מקדם, זהו שנאמר "בונה ירושלים

ובזמנא דקודשא בריך הוא בני לון כמלקדמין דכתיב בונה ירושלים ה' (תהלים קמז

– מאיר התיקון –

[967] צ"ל ז' וח' (לש"ו).

יהו״ה״, באותו זמן ״וחפרה הלבנה ובושה החמה״, אימתי, בזמן ש״כי מלך יהו״ה צבאו״ת״, שהבנין הראשון נעשה (נבנה) על ידי אדם, ולכן שלטו עליהם, משום ש״אם יהו״ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו״, ומשום שהבנין האחרון יהיה על ידי הקדוש ברוך הוא, יתקיים, ועל זה אמר הנאמר ״גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון״.

ובאותו זמן שיבנה הבנין על ידי הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה, נאמר בשכינה העליונה והתחתונה ״והיה אור הלבנה כאור החמה״, ״וחפרה הלבנה ובושה החמה״, שהם הנקבות של סמא״ל, ומשום שלא פחד סמא״ל מהקדוש ברוך הוא שהוא שמים, ובת זוגו לא פחדה משכינתו, שהיא הארץ, נאמר בהם ״כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה״, הוא סמא״ל ובת זוגו.

ב) **בההוא זמנא וחפרה הלבנה ובושה החמה**[968] (ישעיה כד כג) **אימתי בזמנא דכי מלך ה׳ צבאות** (שם) **דבניינא קדמאה אתעביד** (ס״א **אתבני**) **על ידי דבר נש ובגין דא שליטו עלייהו בגין דאם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו** (תהלים קכז א) **ובגין דבניינא בתראה יהא על ידא דקודשא בריך הוא יתקיים ועל דא אמר קרא** (חגי ב ט) **גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון**:

ובההוא זמנא דיתבני בניינא על ידי דקודשא בריך הוא לעילא ותתא אתמר בשכינתא עלאה ותתאה והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיה ל כו) **וחפרה הלבנה ובושה החמה** (שם כד כג) **דאינון נוקבין דסמא״ל ובגין דלא דחיל סמא״ל מן קודשא בריך הוא דאיהו שמים ובת זוגיה לא דחילת משכינתיה דאיהי ארעא אתמר בהון כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה** (ישעיה נא ו) **הוא סמא״ל ובת זוגיה**[969]:

תקונא תשיעאה

בראשית יר״א שב״ת שהיא שכינה, שעליה נאמר ״מחלליה מות יומת״, שנכנסו אויבים בחלל שלה, שהוא קדש קדשים, ונאמר בהם ״את מקדש יהו״ה טמא״, חלל ממלכה ושריה, ושפחה נכנסת במקום הגברת, שהיא נדה שפחה כותית זונה,

בראשית יר״א שבת דאיהי שכינתא[970] **דעלה אתמר מחלליה מות יומת** (שמות לא יד) **דעאלו אויבים בחלל דילה דאיהו קדש קדשים ואתמר בהון** (במדבר יט כ) **את מקדש ה׳ טמא חלל ממלכה ושריה ושפחה עאלת באתר**

– מאיר התיקון –

[968] אבל כאשר ברצונו להמתיק כל הדינים ולבטל כל החיצונים, מתחיל להָראות ומתראה את עוצם יחודו בשרשי הגבורות העליונים, ומתפשט גילוי יחודו ית״ש גם למטה, ונמתקין כל הדינין, ואז (ישעיה כד כג) וחפרה הלבנה דאיהו נחש אשת זנונים, ובושה החמה דאיהו גהינם סם המות, ושמים דאיהו סמאל כעשן נמלחו, והארץ דאיהו בת זוגיה כבגד תבלה, כי מלך ד׳ צבאות (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה שהיא מלכות דאצילות שכינתא תתאה כאור החמה, שהוא בינה שכינתא עילאה, קרן ביובלא אתעטר וכמ״ש כ״ז בתיקונים תי׳ ח׳ (כה ע״א) ובספד״צ בסופו (לו ע״ב), ונשגב ה׳ לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) בב״א (דע״ה ח״ב טז ע״ב).

[969] השמים והארץ דקליפה נאמר עליהם (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו כו׳, וכמו שאמרו בתיקונים (סוף תיקון ח דף כה ע״א) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה הוא סמ׳ ובת זוגיה, ואז יהיה אור הלבנה, שהוא המלכות דאצילות, כאור החמה, שהוא בינה (וכמ״ש בזוה״ק ס״פ מצורע דף נו ע״א ובהגהות מהרח״ו שם, ועי׳ עוד בפ׳ שמות דף י ע״א, ובפ׳ קרח דף קעח ע״ב, ובפע״ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע״ד), ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור״ל שהמלכות תתייחד עם ז״א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור הי״ג ת״ד, וזהו אור שבעתים, כי הי״ג ת״ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי׳ דעת הוא י״ד בחי׳, וכמ״ש בפע״ח (שער ספי׳ העומר פרק ב), וזהו אור שבעתיים. וכן יתייחדו ויכללו כל אלו הפרצופים א״א ואו״א וזו״ן כולם יחד, ויאירו כולם באור שבעת הימים, שהוא הז׳ תיקוני דגלגלתא, שהם מהז״ת דרדל״א, שהוא מאור הז״ת דמלכות דא״ק, שהוא אור שבעת הימים הראשונים כנ״ל פ״א, ויתייחדו כולם בו, כי ממנו יצאו ואיליו ישובו, ואז יתגלה כבוד מלכותו יתברך לעילא ולתתא, ונשגב ה׳ לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (ביאורים ח״א כט ע״א).

[970] עי׳ לעיל הערה 949, ועי׳ לקמן הערה 1027.

וטמאה את מקומה, ששם היתה מנוחת השכינה, וקול היה יורד ואומר ירא שבת, והיא לא עשתה כן, אלא חלל ממלכה ושריה, וברחה השכינה משם, באותו זמן "שחקו על משבתיה", ואמרה השפחה לא זה כמו שעשתה שרי לשפחתה, זהו שנאמר "מפני שרי גברתי אנכי בורחת", אמר הקדוש ברוך הוא, בת הרשע הרשע, והרי אף על גב ששרה גרשה אותה, אני רחמתי עליה ועל בנה, ואתם לא עשיתם כך, אלא גרמתם רע תחת טוב. אני נשבעתי להעביר את מלכות עמלק הרשעה מן העולם, ולא תהיה שמחה לפני עד שיאבדו מן העולם. ובאותו הזמן תהיה שמחה לפני, זהו שנאמר "ובאיבוד רשעים רינה".

דגבירה דאיהי נדה שפחה כותית זונה וסאיבת אתרהא דתמן הוה נייחא דשכינתא וקלא הוה נחית ואמר ירא שבת ואיהי לא עבדת כך אלא חלל ממלכה ושריה וברחת שכינתא מתמן בההוא זמנא (איכה א ז) שחקו על משבתיה ואמרת שפחה לאו האי כגוונא דעבדת שרי לשפחה דילה הה"ד מפני שרי גברתי אנכי ברחת (בראשית טז ח) אמר קודשא בריך הוא ברתא דרשע חייבא והא אף על גב דשרי תרכת לה אנא רחימנא עלה ועל בנה ואתון [כ ע"ב] לא עבדתון הכי אלא גרמתון ביש תחות טב אנא אומינא לאעברא מלכותא דעמלק חייבא מעלמא ולא יהא חדוה קדמי עד דיתאבידו מעלמא ובההוא זמנא יהא חדוה קדמי הה"ד (משלי יא י) ובאבוד רשעים רנה:

בחלל דילה כו' - ר"ל, ג' ראשונות של בריאה:

תקונא עשיראה

בראשית שי"ר תא"ב, וזהו השיר המשובח מכל השירים, תאב מכל השירים, ועליו נאמר "שיר השירים אשר לשלמה", למלך שהשלום שלו, כך פרשוהו (שבועות לה ע"ב), ומתי יתעורר השיר הזה, בזמן שיאבדו סמא"ל והממונים שלו, הרשעים, מן העולם, ובאותו זמן (שיר) "אז ישיר משה", לא נאמר "אז שר", אלא "אז ישיר", והרי פרשוהו.

בראשית שי"ר תא"ב והאי איהו שיר משובח מכל השירים תאב מכל השירים ועליה אתמר (שיה"ש א א) שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלו הכי אוקמוהו והאי שיר מתי יתער בזמנא דיתאבדון סמא"ל וממנן דיליה חייביא מן עלמא ובההוא זמנא (שיר) אז ישיר משה (שמות טו א) אז שר לא כתיב אלא ישיר והא אוקמוהו:

תיקון י' - שיר תאב - קאי לעיל (תיקון ט), **ובההוא זמנא כו' באבוד רשעים רנה,** כמו שמפרש והולך, **והאי שיר מתי יתער כו'**: **והאי איהו שיר כו'** - ר"ל, שההוא שיר יהיה בדרגא דבינה שהיא עטרת תפארת על כל ז"ס (עי' לעיל יב ע"ב): **למלך כו'** - בינה. **באז סליק כו'** - ר"ל בינה שנקראת אז כידוע (זהר ח"ב נד ע"א[971]), א' על ז', שכהן גדול ביוה"כ היה אומר אחת ושבע כידוע (זהר ח"ג קב ע"א):

והשיר הזה ב"אז" עולה בפה, (באיפה עולה, בפה, שיר אל) אבל השיר הוא ודאי חכמת שלמה, באותו זמן "ותרב חכמת שלמה" (באותו זמן "ומלאה הארץ דעה את ה' וכו'").

והאי שיר באז סליק (בפומא (נ"א באן סליק בפומא שיר אל) אבל שיר איהו (כה ע"ב) ודאי חכמת שלמה) בההוא זמנא ותרב חכמת שלמה[71] (מלכים א' ה י) דבההוא זמנא ומלאה הארץ דעה את ה' וכו' (ישעיה יא ט):

אבל שיר כו' - ר"ל, כ"ז שאמרנו בדרגא דבינה, דשם סליק {כה ע"ג} השיר, אבל שיר עצמו הוא במלכות שנקראת חכמת שלמה (זהר ח"ב נד ע"א), של יסוד שנקרא שלמה, ומשם נקראת חכמה זעירא (זהר ח"ב רלה ע"ב), ור"ל ז"ש אשר לשלמה: **בההוא זמנא ותרב כו'** - דסליק למעלה למעלה

– מאיר התיקון –

[971] עי' מלואים אות לט.

כנ"ל וכמו שמפרש והולך, ונקראת שיר מסטרא דחכמה עלאה כמו שמפרש והולך **כד סלקא לגבי י' כו'**:

ומי הֶעֱלָה אותה למקומה, זה משה, וסוד הדבר "אז ישיר משה", לאן מעלה אותה, בתְּלָתָא, הכתר הזה של תלשא, היא י', ישיר, ותקום מן ה' של משה ושורה על הראש של ו' ונעשית ז' כתר, ומעלה אותה עד המקום שנגזרה משם.

ומאן סליק לה לאתרה דא משה ורזא דמלה אז ישיר משה (שמות טו א) באן סליק לה בתלשא האי תגא דתלשא איהי י' ישיר ותקום מן ה' דמשה ושריא על רישא דו' ואתעבידת תגא ז' וסליק לה עד אתר דאתגזרת מתמן:

ומאן סליק כו' - כמ"ש בתז"ח (כד ע"ג[972]) **דהוא יסלק לה לעתיד** ע"ש: **ורזא דמלה כו'** - כמו שמפרש והולך, שלכן נאמר ישיר דסליק לה לי' עילאה: **באן כו' בתלשא** - ר"ל, התלישא שע"ג תיבת משה, שם סליק לה כמו שמפרש והולך: **האי תגא כו'** - ר"ל, שצורת התלישא הוא ו' וע"ג ו' טבעת כעין י', וסליק לה ליו"ד שע"ג ו', והוא י' דישיר: **ותקום מן ה' דמשה ושריא כו'** - ר"ל, שהתלישא עומד על ה' דמשה בסוף האות כידוע, וטבעת שבראשה נוטה לשמאל ע"ג ו' דובני ישראל, ור"ל דה' דמשה הוא ה' תתאה כידוע (לקמן עד ע"ב), ו' הוא עמודא דאמצעיתא ונעשית ראש הי', ר"ל שסלקא לי' ע"ג ו' ונעשית ז', וזהו תלישא י' ע"ג ו', והוא בחכמה עילאה: **וסליק לה עד אתר כו'** - ר"ל, לחכמה (דמשם) [ומשם] אתנטלת[973], ולשם סלקת ע"י משה, כמ"ש בתז"ח (יא ע"א) **דקירטא דילך סלקא לאתר עילאה כו'**[974], ע"ש, וע"ל (נד ע"ב מז ע"ב), ואמר דאתגזרת מתמן מלשון הפסוק (דניאל ב לד) עד די התגזרת אבן כו', וזהו תלישא לשון התגזרת:

כשעולה אל י' העליונה נקראת שיר, זכר, וכשיורדת אל ה' נקראת שירה, זהו שנאמר "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהו"ה וגו'", שעליה נאמר "אבן מאסו הבונים וגו'", שהיא "אבנא די מחת לצלמא [אבן שמכה את צלם]" של עבודה זרה, באותו זמן שנמחה הצלם של העבודה זרה, הדמות הרעה נאמר בה "ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא [והאבן שהכתה את הצלם נהיתה להר גדול ומלאה את כל הארץ]", זהו שנאמר "מלא כל הארץ כבודו". וכך עולה עד שלא מוצאים לה מקום ושואלים המלאכים בגללה "איה מקום כבודו להעריצו" (קדושת מוסף שבת), ולא מוצאין לה שעור עד שאומרים "ברוך כבוד יהו"ה ממקומו", משום שמעלה אותו עד אין סוף, שהוא י' הראש של א'.

כד סלקא לגבי י' עלאה אתקריאת שיר זכר וכד נחתא לגבי ה' אתקריאת שירה הה"ד אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וגו' דעלה אתמר אבן מאסו הבונים וגו' (תהלים קיח כב) דאיהי אבנא די מחת לצלמא (דניאל ב לה) דפולחנא דכוכביא בההיא זמנא דאתמחי צלמא דפולחנא דכוכביא דיוקנא בישא אתמר בה ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא הה"ד (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו והכי סליקת עד דלא אשכחין לה אתר ושאלין מלאכין בגינה איה מקום כבודו להעריצו ולא אשכחין לה שיעורא עד דאמרין ברוך כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג יב) בגין דסלקא עד אין סוף דאיהו י' רישא דא':

וכד נחית לגבי ה' - ר"ל, ה' תתאה, שיו"ד עילאה וה' תתאה הן תעלומות חכמה (איוב יא ו ועי' לקמן צ ע"א), חכמה עילאה וחכמה תתאה, כידוע שמשם השירים: **הה"ד אז ישיר כו'** - ר"ל, שמשה

– מאיר התיקון –

[972] ז"ל: משה איהו מה שמו וביה יהא נחמה ובגין דא כפל קודשא בריך הוא שמיה משה משה חד על פורקנא קדמאה וחד על בתרייתא ובגין דא אז ישיר משה אז שר לא נאמר אלא אז ישיר.
תרגום: משה הוא מה שמו ובו תהיה נחמה ומשום כך כפל הקדוש ברוך הוא את שמו משה משה אחד על הגאלה הראשונה ואחד על האחרונה ומשום זה אז ישיר משה אז שר לא נאמר אלא אז ישיר.

[973] עי' זהר (ח"ג רנו ע"ב) אבא יסד ברתא.

[974] ז"ל: קום טל קירטא דילך דלאתר עלאה אנת סליק לה יתיר מדוד ומכל נביאיא וחכמיא דכל דרא ודרא והאי איהי קירטא דילך זרקא מקף שופר הולך סגולתא דאבנא דא מפומך סלקא לאתר דאתמר בה במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר ואיהי שמא דכתר עלאה.
תרגום: קום טול את המקלע שלך שלמקום עליון אתה מעלה אותו יותר מדוד ומכל הנביאים והחכמים של כל דור ודור וזהו המקלע שלך זרקא מקף שופר הולך סגולתא שהאבן הזו מפיך עולה למקום שנאמר בו במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר והיא השם של הכתר העליון.

סליק השירה בה׳ תתאה שהיא הזאת, אל אז ישיר: **עד אין סוף** - ר״ל, בכתר, דשם נקרא המאציל א״ס כמ״ש ברע״מ[975]: **דאיהו י׳ כו׳** - ר״ל, שהא׳ כולל כל הספירות, י׳ רישא דא׳, הוא כתר עליון כולל ג״ס[976], ו׳ דא׳ עמודא דאמצעיתא כולל ו״ק, י׳ תתאה מלכות, וכשהיא בי׳ רישא דא׳ בכ״ע, היא ע״ג ו׳ עמודא דאמצעיתא, עטרה על רישא, וז״ש **ובאן סליקת כו׳**:

ולאן עולה, בעמוד האמצעי שהוא ו׳, עטרה על ראשו. כשעולה העטרה על ראשו, נאמר בה ״אשת חיל עטרת בעלה״, וכשיורדת תחתיו נקראת בת זוגו, יחודו הוא כתר למעלה הכתר של ספר תורה, בגללה נאמר ״ודאשתמש בתגא חלף״ (אבות פ״א מי״ג), והיא נקודה של קמץ למטה, כדוגמא זה **א ד**. יחודו למעלה הוא כדוגמא זה **א**, כתר על ספר תורה. למטה כדוגמא זה **א** נקודה של התורה, ובגללה נאמר ״מגיד מראשית אחרית״.

ובאן סליקת בעמודא דאמצעיתא דאיהו ו׳ עטרה על רישיה כד סליקת עטרה על רישיה אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד) וכד נחיתת תחותיה אתקריאת בת זוגיה יחודיה איהו תגא לעילא תגא דספר תורה בגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף ואיהי נקודה דקמ״ץ לתתא כגוונא דא **א ד** יחודיה לעילא איהו כגוונא דא **א** תגא על ספר תורה לתתא כגוונא דא **א** נקודה דאורייתא ובגינה אתמר (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית:

כד סליקת כו׳ וכד כו׳ יחודי׳ - הן שני יודי״ן של האלף ו׳ עמודא דאמצעיתא: **איהי תגא לעילא** - ר״ל, שהתגין הן זיינין, י׳ ע״ג ו׳ כנ״ל: **תגא דס״ת** - ר״ל, שס״ת הוא ו׳ עמודא דאמצעיתא, והיא כללא דתגא ע״ג ס״ת: **בגינה אתמר כו׳** - ר״ל, שהיא כתר תורה, עטרת בעלה, וכל המשתמש בכתר תורה כו׳ (כלה פרק א)[977], וזהו ג״כ ודאשתמש כו׳: **ואיהי נקודה כו׳** - ר״ל, שקמץ הוא י׳ תחת ו׳, דוגמת י׳ שתחת ו׳ של האלף: **לעילא איהו כו׳ לתתא כו׳** - נותן כלל על כל התגין והנקודות של התורה:

כשהיא חיה ביניהם, אומרים (קדושת מוסף שבת) ״ממקומו יפן ברחמיו לעמו״, כשהסתלקה מהם, שואלים ״איה מקום כבודו להעריצו״, ובאותו זמן שעולה, כל החיות תרפינה כנפיהם. ומתי היא עולה למעלה, בעמדם ישראל בעמידה, זהו שנאמר ״בעמדם תרפינה כנפיהם״, שעולה עד אין סוף לבקש מזון מעילת העילות, וכשיורדת יורדת מלאה מכל הטובות, באותו זמן החיות פותחות כנפיהן אליה לקבלה בשמחה בכמה שירות ותשבחות.

כד איהי חיה ביניהו אומרים ממקומו יפן ברחמיו לעמו כד אסתליקת מנייהו שואלים איה מקום כבודו להעריצו ובההוא זמנא דסלקא כלהו חיון תרפינה כנפיהם ואימתי סלקא איהי לעילא בעמדם ישראל בעמידה הה״ד (יחזקאל א כד) בעמדם תרפינה כנפיהם דסליקת עד אין סוף למשאל מזונא מעילת העילות וכד נחיתת נחיתת מליא מכל טבין בההוא זימנא חיון פתחין גדפייהו לגבה לקבלא לה בחדוה בכמה שירין ותושבחן:

כד איהי חיה ביניהו - ר״ל, בין החיות כמ״ש (יחזקאל א יג) היא מתהלכת בין החיות: **פתחין גדפין** - כמ״ש (שם יא) וכנפיהם פרודות מלמעלה: **לגבה {כה ע״ד} לקבלא לה בחדוה בכמה כו׳** -

– מאיר התיקון –

[975] עי׳ ח״ג רנז ע״ב: פקודא תליסר ק״ש ואית למנדע דאיהו אתקרי חכם בכל [מיני חכמות ומבין בכל] מיני תבונות (עד אין סוף) וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך [בכל] (על כל) מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר ואין חקר - דפ״ו ובכל אלין דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי (אוקמוה) בכמה דרגין עד אין סוף אי הכי שנוי אית בין רחמן ורחמין - דפ״ו לדיין.

תרגום: מצוה שלש עשרה [היא] קריאת שמע, ויש לדעת שהוא נקרא חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר, ובכל אלו הדרגות, באחת נקרא רחמן, ובאחת נקרא דיין, וכך בכמה דרגות עד אין סוף. אם כך, יש שינוי בין רחמן לדיין.

ועי׳ לקמן עו ע״ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

[976] עי׳ לעיל כד ע״ב.

[977] המשך לשונו: אין לו חלק לעולם הבא.

ר״ל, שזהו קול כנפיהם בשירות שמקבלין לה בחדוה, כמו שמפרש והולך מה כתיב בחיון, ואשמע כו׳:

ובאיזה מקום יורדת, באות ו׳ שהיא באמצע של א׳ (עמוד האמצעי) בו קוראים לו ״שמע ישראל״, שי״ר א״ל, ובאותו זמן שיורדת, מה נאמר בחיות ״ואשמע את קול כנפיהם״.

ובאן אתר נחתת[978] באת ו׳ דאיהו באמצעיתא דא׳ (נ״א עמודא דאמצעיתא) ביה קראן ליה שמע ישראל (דברים ו ד) שי״ר א״ל[979] ובההוא זמנא דנחתא מה כתיב בחיוון ואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד):

באות ו׳ כו׳ עמודא דאמצעיתא - שנחתא מי׳ רישא דא׳ בו׳: **ביה קראן לה כו׳** - ר״ל, שעמודא דאמצעיתא יקרא ישראל, והיא נקראת בסטרא דיליה שיר אל כמ״ש לקמן:

קם אליהו ואמר, רבי רבי חזר בך, בודאי כשהיא עולה, כל החיות מצפצפות אליה בכמה שירים ותשבחות, והיא עולה על כולם עד אין סוף, זהו שנאמר ״רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה״.

קם אליהו ואמר רבי רבי חזור בך בודאי כד איהי סליקת [כא ע״א] כלהו חיון מצפצפין לגבה בכמה שירין ותושבחן ואיהי סלקא על כלהו עד אין סוף הה״ד (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה:

חזור בך כו׳ - דתקונא דצלותא לאו הכי, שבתחלה סליקת בשירין ותושבחן דפסוקי דזמרה, בי׳ רישא דא׳ כמו שמפרש והולך, ואח״כ קראן לה [תוחות] (דתיחות) לגבייהו, בו׳ דאלף, בק״ש. ובתפלת י״ח נחתת בי׳ תתאה דא׳, שאז היא יחודא דיליה, כמ״ש לעיל **וכד נחיתת כו׳**, וז״ש לקמן **אבל יחודא דילה בנקודת שורק כו׳**: **כלהו חיון מצפצפין** - ולכן אומרים פסוקי דזמרה, ואח״כ והאופנים וחיות ושרפים[980], שישראל חברים אז לגבייהו: **הה״ד רבות כו׳** - שהן סלקין כולם עמה, וזהו היכלות [ז׳ ברכות] (דברכות) ק״ש, וכן כריכות ז׳ דתפילין על קנה של זרוע, כמ״ש לקמן[981] **דקשרין לה בק״ש כד נחתת**, כמו שמפרש והולך:

עד שקוראים לה ישראל למטה בקריאת שמע, [כדי] שתרד אליהם, ולאן קוראים לה עם בן זוגה שהוא ו׳, ישראל סבא, והוא שי״ר א״ל, השיר שלה, שאם לא קוראים לה בו, לא יורדת עליהם.

עד דקראן לה ישראל לתתא בקריאת שמע דתיחות לגבייהו ובאן קראן לה בבן זוגה דאיהו ו׳ ישראל סבא[982] ואיהו שיר א״ל שיר דילה דאם לא קראן לה ביה לא נחתא עלייהו:

ישראל סבא - עמודא דאמצעיתא[983], שצדיק נקרא ישראל זוטא כידוע (זהר ח״ב מג ע״א)[984]: **ואיהי שיר אל כו׳** - כנ״ל, ר״ל של אל:

ובאותו זמן שיורדת קושרים אותה בתפלה של יד למטה, שתהיה קשורה עמו, וסוד הדבר ״ונפשו קשורה בנפשו״. והקשר של שניהם הוא שור״ק למטה, ולמעלה שַׁלְשֶׁלֶת, תפילין על ראשו בסוד הטעמים

ובההוא זמנא דנחיתת קשרין לה בתפלה דיד לתתא דתהא קשורה עמיה ורזא דמלה ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מד ל) וקשר דתרוייהו איהו שר״ק לתתא ולעילא שלשל״ת

– מאיר התיקון –

[978] הו׳ שבתוך הא׳ הוא הדעת ות״ת, ועי׳ בהקדמת תיקו״ז (ז׳ ע״ב) (ביאורים ח״א פז ע״ב).

[979] עי׳ שעה״כ כא ע״ד: ישראל, ר״ל שי״ר א״ל, כי הבינה נקראת שיר, והחכמה נק׳ א״ל, והת״ת הנקרא ישראל מקבל עתה השפע משניהם.

[980] בתפילת יוצר: והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים לעמת שרפים. לעמתם משבחים ואומרים.

[981] ועי׳ לעיל יג ע״ב ולקמן כח ע״ב.

[982] עי׳ לקמן לג ע״ד ד״ה וליה אמרינן.

[983] ישראל סבא הוא החלק התחתון של אבא, אבל הוא פנימיות הו״ק ולכן אולי זה כוונתו, וכן משמע בשעה״כ דרושי ק״ש פרק ו׳.

[984] עי׳ לקמן קלט ע״א ד״ה דמיניה יומין ארוכין - דת״ת נק׳ אריך אנפין ישראל סבא ויסוד זעיר אנפין נער ישראל ואוהבהו דסבין הן בחג״ת אברהם זקן כי זקן יצחק אב זקן כי כבדו כו׳ ונה״י נערים.

נקראת תנועה מהצד של הנקודה יחוד, וצריך להאריך אותה בתנועה (בתרועה) שהיא רְבִיע עד אין סוף למעלה, וצריך להוריד אותה בחיר״ק עד אין תכלית, להמליך אותה על (העליונים ו)התחתונים, ובשור״ק צריך ליחד אותה עם בעלה.

תפלין על רישיה ברזא דטעמי אתקריית תנועה מסטרא דנקודה יחודא וצריך לארכא לה בתנועה (נ״א בתרועה) דאיהו רביע עד אין סוף לעילא וצריך לנחתא לה בחיר״ק עד אין תכלית לאמלכא {כו ע״א} לה על תתאין (ס״א עלאין ותתאין) (ובשור״ק צריך ליחדא לה בבעלה):

דתהא קשורה עמי׳ - ר״ל, שהתפילין של יד הוא מלכות, והרצועה עמודא דאמצעיתא, וקשר הוא יסוד, ובקשר הן קשורין יחד, (וז״ש **בתפלה דיד לתתא**, ר״ל שאז היא יחודיה לתתא כמו שמפרש והולך, וקשר דתרווייהו איהו שורק, וכ׳ לקמן **ובשורק איהי יחודא כו׳**). **ורזא דמלה כו׳** - ר״ל, בפסוק שיחודם ע״י קשר, שנאמר ונפשו קשורה כו׳, ור״ל שעמודא דאמצעיתא קשור ביסוד, כמש״ל בהקדמה (ד ע״א): **וקשר דתרווייהו כו׳** - ר״ל, שרק הוא קשר בהיפך אתוון, ושלשלת הוא (לשון) [ל]קשר כמו שלשלאין, והוא בקשר של ראש כמש״ל בהקדמה (שם) אסור ביו״ד בתפילין של ראש, והן שני יודי״ן דא׳ כנ״ל בקשר של יד יחודיה, ובקשר של ראש עטרת רישיה, תפילין של ראש והן טעמים לעיל, ונקודות לתתא. ושרק האמור כאן הוא שרק של ג׳ נקודות, שרק קטן, ולכן הוא שרק בלא ו׳. וכן לקמן אתעבידת שרק, ג״כ שרק קטן, אבל שאר שורק שבזה הענין הכל שורק גדול, לכן נאמר בכולם שורק מלא ו׳, ור״ל שרק של ג׳ נקודות מורה על קשורא כמ״ש לקמן, שבו רמוז ג׳ נקודות לעילא ולתתא ובאמצע, וכן הוא שלשלת לעילא ג׳ קוין, (ג״כ) רומז אל הנ״ל: **ברזא דטעמי אתקריית תנועה** - ר״ל, דלטעמים קורא בזוהר תנועות, כמ״ש בתז״ח (כא ע״ב) במתני׳ ע״ש, ור״ל תנועה דסלקא לעילא: **מסטרא כו׳** - שהטעמים ע״ג אותיות, ונקודות למטה כמ״ש בתז״ח (יב ע״ד): **וצריך לארכא כו׳ עד בבעלה** - מפרש ג׳ {כו ע״א} מדרגות שלה ברזא דאלף, י׳ לעילא, י׳ לתתא, ו׳ באמצע. רביע וחירק שניהם יודין, ושורק גדול הוא ו׳, ואף בשורק היא נקודה בוא״ו שבכ״מ היא י׳ זעירא, והן מורין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו׳ (ישעיה מד ו), כמ״ש בתז״ח (כט ע״א) למעלה עד אין סוף ולמטה עד אין תכלית, וז״ש **עד אין סוף, לעילא כו׳ עד אין תכלית לאמלכא כו׳**:

ובחל״ם היא כתר על ראשו, ובחיר״ק היא כסא תחתיו, ובשור״ק היא יחוד אליו, כדוגמא ו, וכשהיא למעלה כתר על ראשו, והיא יורדת (בת) תחת רגליו, והיא ביחוד שלו בחיקו, נעשית שור״ק הקשר שלו, וכשצריך לשבור את הקליפות של אותם צלמים, בה נקראת שב״א תְּבֵיר, ובה ״שבר תשבר מצבותיהם״.

ובחל״ם איהי תגא על רישיה ובחיר״ק איהי כרסיא תחותיה ובשור״ק איהו יחודא לגביה כגוונא דא ו וכד איהי לעילא תגא על רישיה ואיהי נחתת (נ״א ברתא) תחות רגלוי ואיהו ביחודא דיליה בחיקיה אתעבידת שר״ק קשורה דיליה וכד בעי לתברא קליפין דאינון צלמים בה אתקרי שב״א תבי״ר ובה שבר תשבר מצבותיהם (שמות כג כד):

ובחלם איהי כו׳ עד כגוונא דא ו׳ - מפרש כאן כל השלשה בחינות הכל בנקודות: **כרסיא** - שאז יורדת בבריאה, ראש לשועלים[985] (אבות פ״ד מט״ו), כמש״ל **לאמלכא לה על תתאין**: **כגוונא דא ו׳** - ר״ל, ג׳ נקודין הנ״ל הכל בו׳, עמודא דאמצעיתא, והוא ג״כ אלף הנ״ל: **וכד איהי לעילא כו׳ עד קשורא דילי׳** - כאן מפרש, שכל הג׳ נקודות כולן רמוזין בשרק קטן, ג׳ נקודות: **ואיהי ברתא תחות רגלוי** - כנ״ל דהיא נחתא לבריאה. ואמר **ברתא כו׳** כמ״ש (רות ג ח-ט) והנה אשה שוכבת תחת מרגלותיו ויאמר מי את בתי כו׳ כידוע (זח״ח פח ע״א, שעה״כ דרושי הלילה ד): **אתעבידת שרק קשורא דילי׳** - ר״ל, בכל הג׳ נקודות נעשית קשורא, וזהו ג׳ קשרים, קשר של יד תחותיה, וקשר של ראש תגא על רישיה, וקשר השלישי כנגד שורק גדול, הוא אחד, יחודיה, כמש״ל, **ובשורק יחודיה**. וז״ש לעיל **קשרין לה בתפלה דיד לתתא כו׳**: **וכד בעי כו׳ שבא** - ר״ל, מסט׳ דשני נקודות למעלה ולמטה, שהוא שבא למטה כנ״ל בחירק, **לאמלכא לה כו׳ ולמעלה**, כמש״ל דסלקת לכתר (דניאל ב לד) אבן די התגזרת לא בידין ומחת לצלמא כו׳: **תביר** - ר״ל, מסט׳ דנקודות נקרא שבא, ומסט׳

– מאיר התיקון –

[985] עי׳ לקמן קיז ע״ב.

דטעמים תביר, ושניהם לשון שבירה, והן מסט׳ דגבורה כידוע (תז״ח כט ע״ב, לקמן קכא ע״א): **שבר תשבר** - ר״ל, בהן אותיות שבא תביר:

אבל היחוד שלה בנקודת שור״ק ו, שהוא יסוד, חי העולמים, שמונה עשרה הברכות של התפלה, בזמן שהם ביחוד אחד, צריכים ישראל לעמוד בתפלה בחשאי. וסוד הדבר, הביאו לה בחשאי (פסחים נו ע״א). ולכן, בעמדם ישראל בעמידה לעורר אליה שמונה עשרה ברכות בחשאי, להריק לה ברכות, נאמר בחיות ״בעמדם תרפינה כנפיהם״, שלא צריך לשמוע את כנפיהם (קול) כדוגמא שבחנה נאמר בה ״וקולה לא ישמע״.

אבל יחודא דיליה בנקודת שור״ק ו דאיהו יסוד ח״י עלמין ח״י ברכאן דצלותא בזמנא דאינון ביחודא חדא צריכין ישראל למיקם בצלותא בחשאי ורזא דמלה הביאו לה בחשאי ובגין דא בעמדם ישראל בעמידה לאתערא לגבה ח״י ברכאן בחשאי לארקא לה ברכאן אתמר בחיון בעמדם תרפינה כנפיהם (יחזקאל א כד) **דלא צריך למשמע גדפייהו (נ״א קלא) כגוונא דחנה דאתמר בה וקולה לא ישמע** (שמואל א׳ א יג):

אבל יחודא כו׳ - ר״ל, סגולת שני הנקודות לשבר, אבל נקודה הג׳ שבאמצע היא יחודא, ומ״מ בכולם היא קשורא דוא״ו כמש״ל (וְ), וכן באלף בוא״ו שבו: **דאיהו יסוד** - ר״ל, שהשורק הוא ביסוד כידוע (לקמן קנא ע״א), ושם הוא היחוד: **ח״י עלמין ח״י כו׳** - ר״ל, שבח״י ברכות הוא היחוד מסט׳ דח״י עלמין[986]: **בזמנא כו׳** - דהיחוד הוא בחשאי כמו שמפרש והולך, כמ״ש (ברכות טו ע״ב) ומה רחם שמכניסין בחשאי[987]: **לארקא לה ברכאין** - ר״ל, לכך הוא ח״י ברכאין:

וכך צריכים ישראל להתייחד עם בת זוגם בחשאי, בענוה באימה ברתת ובזיע בבושה (בכסוי), כמו שבארו הראשונים, כמי שכפאו שד (נדרים כ ע״ב), שהיא שד מן שד״י, שבאותו הזמן הועבר מן השער, וזה סוד המזוזה שנאמר בה ״וכתבתם על מְזֻזוֹת ביתך״, מזזות נאמר, זז מות. ואם הוא נשמע קולו, מיד ״לפתח חטאת רובץ״. ולא עוד אלא שהוא קטן באמונה, ולא לחנם פרשוהו הראשונים, כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה (ברכות כד ע״ב).

והכי צריכין ישראל לייחדא בבת זוגייהו בחשאי בענוה באימה ברתת ובזיע בכסופא (בכסויא) כמה דאוקמוהו קדמאין כמי שכפאו שד דאיהי שד מן שד״י דבההוא זמנא אתעבר מתרעא ודא רזא דמזוזה דאתמר בה וכתבתם על מזזות ביתך (דברים ו ט) **מזזות כתיב זז מות ואם הוא אשתמע קליה מיד לפתח חטאת רובץ** (בראשית ד ז) **ולא עוד אלא דאיהו זעיר במהימנותא (ולא למגנא)**[72] **אוקמוהו קדמאין כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה:**

דאיהי שד מן שדי - ר״ל, דכל האותיות[988] שהן בצדיק, הן שם שדי דצדיק, י׳ שומר שד, כמו ברית שהוא י׳, ח״ו אם פוגם הולך הי׳ ונשאר שד, ולכן היה (ר״א) משמש בצניעות[989] שלא יסתלק הי׳ וישאר שד, וזהו שכפאו שד, שבשבילו צריך הצניעות. ו[ל]כן הוא במזוזה, ולכן שם הוא שדי, דהמזיקין שורין אצל הפתח, ואות דמזוזה שומר מהם כמ״ש בתז״ח (יד ע״ב)[990], וז״ש

– מאיר התיקון –

[986] עי׳ לעיל ג ע״ב טז ע״ב.
[987] המשך לשון הגמ׳: מוציאין ממנו בקולי קולות.
[988] צ״ל האותות (לש״ו).
[989] ז״ל הגמ׳: וכשהוא מספר [משמש מטתו] מגלה טפח ומכסה טפח, ודומה עליו כמי שכפאו שד.
[990] ז״ל: ויונה קדישא בכל שית יומין דחל אזלא מנדדא מדוך לדוך ואם אשכחת צדיק בעלמא אתדבקת בה אם לאו אתחזרת לקנהא ואתטמרה תמן בההוא אתר דאתקרי קן צפור ומאי ניהו קן דילה מטטרו״ן די שמה שד״י דאיהו נטיר תרעא דאתמר בה (תהלים קיח) זה השער לה׳ ובגין דא במזוזה שדי מלבר יהו״ה מלגאו דשס״ד מלאכי חבלה אנון כחשבן יומי שתא שס״ה חסר חד דא איהו יום הכפורים דלית לשטן שולטן עלה השטן הכי סליק שס״ד באתר דמזוזה תמן לא אית לה רשו לקרבא ובגין דא (דברים יא) וכתבתם על מזוזות ביתך מזוזת זז מות ובגין דא כד לא אשתכחת אתר אתחזרת לקנהא דאיהו מטטרו״ן דחשבנה שד״י דתמן יהו״ה מארי דיונה קדישא.

{כו ע״ב} **דבההוא זמנא כו׳ מזוזה כו׳**, ר״ל חסר ו׳ תניינא?[991]: **ואם הוא כו׳** - ר״ל, שמסתלק הי׳, וכן במזוזה, וז״ש **לפתח כו׳**, וכן הברית הוא פתח האדם כמ״ש בזוהר (ח״א צז ע״ב), ושם צריך שמירה כידוע. וכן הוא בתפלה, וז״ש **ולא עוד כו׳**, ר״ל דאין השכינה שהיא אמונת ישראל שורה עליו, וז״ש **ולא למגנא כו׳**:

באותו זמן שמתייחד הקדוש ברוך הוא עם השכינה, כל החיות מקבלים זה מזה ברכות, וכולם בקדושה, ולכן תקנו קדושין וברכות לכלה. וכנגד ברכה וקדושה ויחוד של הקדוש ברוך הוא, כך צריכים ישראל שהיחוד שלהם יהיה בקדושה וברכה, וכן כל מזונם בברכה וקדושה, ואין קדושה פחות מעשרה שהיא י׳. ומשום שטבעת היא י׳, כדוגמא זה ם, בה מתקדושת כלה. וצריך להכניס אותה באצבע שלה, שהוא דמות של האות ו׳ ונעשית ז׳, וצריך שני עדים שהם כנגד ה״ה, וכשהטבעת היא בראש האצבע ונעשית ז׳, באותו זמן צריך לברך אותה בשבע ברכות שיורשת הכלה.

בההוא זמנא דמייחדא קודשא בריך הוא בשכינתא כלהו חיון מקבלין דין מן דין ברכאן וכלהו בקדושה ובגין דא תקינו קדושין וברכאן לכלה ולקביל ברכה וקדושה ויחוד דקודשא בריך הוא הכי צריכין ישראל דיהא יחודא דלהון בקדושה וברכה והכי כל מזונייהו בברכה וקדושה ולית קדושה בפחות מעשרה דאיהי י׳ ובגין דטבעת איהי י׳ כגוונא דא ם׳ בה אתקדשת כלה וצריך לאעלא לה באצבעא דילה דאיהו דיוקנא דאת ו׳ ואתעבידת ז׳ וצריך תרין סהדין דאינון לקבל ה׳ ה׳ וכד איהי טבעת בריש דאצבעא אתעבידת ז׳ בההוא זימנא צריך לברכא לה בשבע ברכאן דירתא כלה:

כולהו חיון כו׳ - ר״ל, ולכך בתפלת י״ח ברכות וקדושה והן יב״ק[992], כידוע: **ובג״ד תקינו כו׳ - שיהא יחודם בברכה וקדושה, יב״ק כמו שמפרש והולך: והכי כל מזונייהו כו׳ - כמ״ש בר״מ** (ח״ב קיט ע״א) ״ברוך אתה״ **ברכה**, ״אשר קדשנו״ קדושה, והוא קדושת נט״י, וברכת אכילה, ואכילה הוא שפע עלאה, יחודא: **ולית קדושה כו׳** - ר״ל, ולכן טבעת קדושין הוא מסטרא דקדש, י׳ עלאה: **ובגין דטבעת כו׳** - ר״ל, ולכן מקדשין בטבעת, שהטבעת היא צורת י׳ כמו שמפרש והולך: **ואתעבידת ז׳** - ר״ל, כמו שמפרש והולך, דלכך מברכין לה בז׳ ברכות, ור״ל **ואתעבידת**, שהיא נעשית עטרת בעלה (משלי יב ד), י׳ ע״ג ו׳, ז׳: **דירתא כלה** - דלעילא:

באותו זמן שמתייחדים, ״ישקני מנשיקות פיהו״, מה זה נשיקות פיהו, שתי השפתים שלו ושתים שלה הם ארבע כנפי החיות, שנאמר בהם ״וארבע כנפים לאחת להם״ וכשנכללים שני הפנים שלו ושנים שלה וארבעת הזרועות של שניהם, נאמר בהם ״וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם״, והם ארבעה פנים יהו״ה, ארבע כנפים

בההוא זמנא דמתיחדין ישקני מנשיקות פיהו (שיה״ש א ב) **מאי נשיקות פיהו תרין שפוון דיליה ותרין דילה אינון ארבע גדפין דחיון דאתמר בהון וארבע כנפים לאחת להם** (יחזקאל א ו) **וכד אתכלילן תרין אנפין דיליה ותרין דילה וארבע** (דרועין)[73] דתרוייהו אתמר בהון

– מאיר התיקון –

תרגום: והיונה הקדושה בכל ששת ימי החל הולכת נודדת ממקום למקום ואם מוצאת צדיק בעולם נדבקת בו אם לא חוזרת לקנה ומתחבאת שם באותו מקום שנקרא קן צפור ומה הוא הקן שלה מטטרו״ן ששמו שד״י שהוא שומר השער שנאמר בו (תהלים קיח) זה השער לה׳ ומשום זה במזוזה שד״י מבחוץ והוי״ה מבפנים ששלש מאות ששים וארבעה מלאכי חבלה הם כחשבון ימות השנה שלש מאות ששים וחמש חסר אחד זהו יום הכפורים שאין לשטן שלטון עליו השטן כך עולה שלש מאות ששים וארבע במקום ששם מזוזה אין לו רשות להתקרב ומשום זה (דברים יא) וכתבתם על מזוזות ביתך מזוזת זז מות ומשום זה כשלא מוצאת מקום חוזרת לקנה שהוא מטטרו״ן שחשבונו שד״י ששם יהו״ה בעל היונה הקדושה.

[991] עי׳ במסורה שבידינו (דברים ו ט) שנוסחתו ״מזזות״ כלומר דכתיב רק וי״ו תניינא ולא קדמאה. וכן הוא בגירסת התיקונים כאן, ועיי״ש ברש״י שנוסחתו בדווקא להיפך ״מזוזת״ וכדברי רבינו כאן (וכן הוא דברי רבינו בפירושו על תז״ח יד ע״ב וכן הוא בגרסת התז״ח עצמו הנדפס שם). והנה בכתה״י ציינו סימן שאלה על תיבה זו, וכנראה שהבין שתיבת ״תניינא״ היא טעות, וצ״ל קדמאה מפני הנוסח שבידינו. עכ״פ עי׳ במנחת שי על שמות יב ז מש״כ שם באריכות בעניין הב׳ נוסחאות הללו.

[992] עי׳ מלואים אות ה.

אדנ"י, בחבור אחד יאהדונה"י.

וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם (שם) **ואינון ארבע אנפין יהו"ה ארבע גדפין אדנ"י בחבורא חדא יאהדונה"י:**

מאי נשיקות פיהו - ר"ל, ה' ו' הן מיותר, ונשיקות לשון רבים, ומפרש שה' ו' הן חתן וכלה[993], וכל א' נשיקות תרין שפוון[994]: **אינון ארבע כו'** - כמ"ש לקמן דשפתים נקראים גדפין: **לאחת מהן** - ר"ל, ששניהם נעשו אחת: **וכד אתכלילן כו'** - שהדרועין הן כנפים כידוע (זהר ח"א כג ע"ב, לקמן ל ע"א): **אתמר בהון כו'** - ור"ל, בתפלת הלחש שהוא מסט' דאדני כידוע[995], אז הן בבחינת נישוק קודם היחוד, ד' גדפין דאדנ"י, ובחזרה שאז הוא יחוד הוי"ה ואדנ"י כידוע[996] בבחינות היחוד, וז"ש **ואינון ד' כו'**: **בחיבורא חדא כו'** - ר"ל, כי השמות הן אז משולבות כי ביה ב' פנים וב' דרועין, ב' אותיות הויה וב' אותיות אדנ"י, וכן בה:

כשמתחברות האותיות נקרא חשמ"ל, חיות אש ממללות (חגיגה יג ע"ב), לפעמים חשות לפעמים ממללות, ובגללם נאמר (ברכות נג ע"ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך, משום שמתחברים חתן וכלה שמונה אותיות כאחד.

כד מתחברן אתוון אקרי חשמ"ל חיות אש ממללן זמנין חשות זמנין ממללות [כא ע"ב] ובגינייהו אתמר גדול העונה אמן יותר מן המברך בגין דמתחברין חתן וכלה תמניא אתוון כחדא:

כד מתחברין כו' ממללות - תפלת קול רם: **זמנין חשות** - ר"ל, שקהל צריכין לשתוק בכל הברכה, ובסוף הברכה לענות אמן, וזהו **זמנין כו'**: **גדול העונה כו'** - דהמברך תמיד ממלל בקלא שהוא הויה, שעליו נאמר חיות אש ממללות, ובקהל **זמנין כו'**, כידוע[997] שחש הוא אדני, ומל הוא הויה, ומתחברין כחדא, והוא כמ"ש דבתפלת החזן נכללת במחשבה הוי"ה ככתיבתו ובדיבורו אדנ"י[998], ובעניית אמן שהוא גימ' ב' שמות אלו (לעיל ו ע"א), מתחברין כחדא וז"ש בגין דמתחברין כו':

אותן ארבע חיות, הם אדנ"י, והם: אריה, שור, נשר, אדם. אריה מקבל עליו י' במח, ובזמן שהוא בימין, שנאמר בו "ופני אריה אל הימין לארבעתם", הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב). השור לשמאל כנגד הלב, ה', הבל הלב, שם ה' "מצפון זהב יאתה", באותו זמן שה' היא בלב, הרוצה להעשיר יצפין (שם).

אינון ארבע חיוון אינון אדנ"י ואינון אריה שור נשר אדם אריה מקבל עליה י' במוחא ובזמנא דאיהו בימינא דאתמר ביה ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א י) **הרוצה להחכים {כו ע"ב} ידרים שור לשמאלא לקבל לבא ה' הבל דלבא תמן ה' מצפון זהב יאתה** (איוב לז כב) **בההוא זמנא דאיהי ה' בלבא הרוצה להעשיר יצפין:**

אינון ד' חיון אינון אדני - מפרש כאן היאך נכללין ב' שמות הנ"ל בד' חיות, ואמר שחיות עצמן הן אדני כמ"ש למעלה בתיקון א' שבמלכות תמן ד' חיון, והן מקבלין עליהן ד' אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך: **ובזמנא כו'** - ר"ל, בזמנא דמלכות היא בימין מסט' דאריה, אז הרוצה כו', שחכמה היא במוחא, {כו ע"ג} ונאמר אריה אל הימין שהוא דרום: **לקבל לבא -**

– מאיר התיקון –

[993] היינו ז"א ונוק'.

[994] עי' ע"ח מול"מ ד' ז"ל: אז יש בהם סוד אהבה. פי' כי נכלל הארת זכר בנקבה ושניהם בכלי א' וכן חוזר הארת נוקבא להכלל בכלי של הזכר. הרי הם ד' אורות, ב' בכל כלי כלולים זב"ז, והם סוד ד' אותיות של אהב"ה.

[995] עי' שעה"כ לח ע"ב: בחזרת העמידה של ש"ץ דע כי כוונת חזרת העמידה הוא ממש כדרך אשר נתבאר בעמידה של לחש ואין הפרש ביניהם כלל זולתי שאז היתה שיעור קומת יעקב ורחל מן החזה ולמטה דז"א ונודע כי הכתר שלהם לבד הוא במקום הת"ת דז"א ושאר כל פרצופם הוא כנגד נה"י דז"א בלבד ועתה הם עולים כנגד חג"ת דז"א.

[996] עי' שעה"כ מא ע"ב.

[997] עי' מלואים אות מ.

[998] עי' מלואים אות מא.

שהלב הוא בשמאל: **ה' הבל דלבא** - ר"ל, שהבל בא מלב, הבל הוא אותיות הלב, ה' לב[999], ששם שריא ה', וז"ש **תמן ה'**: **מצפון כו'** - ר"ל, וז"ש הרוצה להעשיר כו', כמו שמפרש והולך, ולכן שם שור, ורב תבואות בכח שור (משלי יד ד):

י"ה, יראה ואהבה, אבא ואמא, זרוע ימין ושמאל, ויעב"ר חסד וגבורה, שעולים לחשבון ע"ב תיבות ורי"ו אותיות של ע"ב שמות, וזה הסוד של ויעב"ר, עיבור הכלל של שניהם.	י"ה דחילו ורחימו[1000] **אבא ואימא דרועא ימינא ושמאלא** ויעב"ר חסד וגבורה דסלקין לחושבן ע"ב תיבין ורי"ו אתוון דע"ב שמהן ודא רזא דויעב"ר עיבור כלל תרוייהו:

י"ה דחילו כו' - מפרש ו' דברים: א', ד' חיות. ב', ד' אותיות הויה. ג', ד' פרצופים או"א זו"נ. ד', ד' רגלי המרכבה חגת"ם. ה', ד' דברים יראה אהבה תורה ומצות. ו', אברים דשריא בהון מוחא ולבא כו'. וז"ש **י"ה כו' עד ושמאלא**, וז"ש **אל הימין כו' אל השמאל כו'**: **דרועא כו' -** שחכמה נחית בימינא, בינה בשמאלא כמש"ל בהקדמה (ד ע"א): **דסלקין לחושבן כו'** - ר"ל, שחסד גי' ע"ב, וגבורה גי' רי"ו, שהן כלל ופרט כידוע (ח"ג קעט ע"ב), והן אותיות ויעבר, עיבור. [ויעבור] (ועיבור) הוא באו"א כידוע, וזהו ויעבר ה', ר"ל עיבור ה', והוא ראיה דאו"א הן בחו"ג ימינא ושמאלא:

ו' זו תורה ששורה בפה וברוח של הפה, פורחת על נשר, שנשר הוא חוטם, שני הכנפים שלה שתי שפתים, ועליה נאמר "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר", וזה העמוד האמצעי, שחכמה ובינה הם נסתרות במח והלב, באהבה ויראה, ותורה בלי יראה ואהבה לא פורחת למעלה. (ובנשר זה) ובכתר, בו תלויים בנים חיים ומזונות שהוא המזל של כולם, והוא לא תלוי במזל. ולכן פרשוהו, בנים חיים ומזונות לא בזכות הדבר תלוי, אלא הדבר תלוי במזל (מו"ק כח ע"א), שחסד הוא זכות.	ו' **דא אורייתא דשריא בפומא וברוחא דפומא** פרחת (על) נשר דנשר **איהו** (חוטמא)[74] תרין גדפוי דיליה תרין שפוון ועלה אתמר (קהלת י כ) **כי עוף השמים יוליך את** הקול **ובעל כנפים יגיד דבר ודא עמודא דאמצעיתא** דחכמה **ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא** ברחימו ודחילו **ואורייתא בלא** דחילו ורחימו **לא** פרחת **לעילא** (נ"א ובהאי נשר) וכתר ביה[75] תליין בני חיי ומזוני **דאיהו מזלא** דכולהו **ואיהו לא תליא במזלא** ובגין **דא אוקמוהו בני חיי** ומזוני **לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא** (דחסד)[76] **איהו זכותא**:

וברוחא דפומא כו' - ר"ל, פריחת הנשר באויר: **עוף השמים** - דרך הנשר בשמים (משלי ל יט), ת"ת (זהר ח"ב קעה ע"ב): **ובעל כנפים** - השפתים כנ"ל: **דחכמה ובינה כו'** - כידוע שג' הראשונות הן נסתרות, וכן מוחא ולבא בפנים הגוף, וכן דחילו ורחימו אין ניכר. משא"כ בתורה ומצוה, שהן נגלות בכל ענינים הנ"ל, כמ"ש לקמן: **לא פרחת לעילא** - ר"ל, לאו"א שהן לעילא[1001], כמ"ש לקמן בלא דחילו כו' קדם י"ה: **ובהאי נשר תליין כו'** - שהוא כללא דג' אותיות יה"ו, שבהם תליין בני חיי ומזוני, כמ"ש בתז"ח (טז ע"ג): **דאיהו מזלא כו'** - כללא דכולהו דסליק עד כתר:

ה' קטנה דמות אדם, בה השתלם יהו"ה, והיא ה' המלכות הקדושה, היא מצוה, עשית מצוות, שהיא שורה במאתים ארבעים ושמונה איברים. ועל התורה והמצוה נאמר "והנגלות לנו". ותורה ומצוה בלי יראה ואהבה לא יכולה לעלות ולעמוד לפני י"י. היא כלל הכל, ועל הכל, אד"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זו מחשבה שעולה כלה עד אין	ה' **זעירא דמות אדם בה אשתלים יהו"ה והיא** ה' **מלכותא קדישא איהי מצוה עשיית** פקודין **דאיהי שריא** ברמ"ח **איברים** ותורה **ומצוה עלייהו אתמר והנגלות לנו** (דברים כט כח) **ותורה ומצוה בלא** דחילו **ורחימו לא יכילת לסלקא** ולמיקם קדם י"י[77] **איהי כללא דכלא**

– מאיר התיקון –

[999] עי' דברי רבינו לקמן קכ ע"א.

[1000] עי' לעיל הערה 915.

[1001] עי' שעה"כ יב ע"ב: וצריך שיתייחדו בתחילה ויזדווגו או"א דאצילות לתת מוחין לזו"ן דאצילות, ועי"כ יומשך שפע לאו"א דבריאה, שיזדווגו גם הם לתת מוחין לזו"ן אשר שם, שהם בחי' היצירה והעשיה שעלו ונכללו עתה שם כנז'.

סוף, במלכות נשלם הכל מעלה ומטה.	ועל כלא אד״ם יו״ד ה״א וא״ו[78] ה״א דא מחשבה דסליק כלא עד אין סוף במלכותא אשתלים כלא עילא ותתא:

ברמ״ח אברים - שבאברים תליין עשיית המצות, ואיהי ה׳ זעירא דהבראם (בראשית ב ד), גי׳ רמ״ח, בראם אותיות אברם, וכן ה׳ דאברהם: **ועל כלא אדם** - ר״ל, אדם היושב על הכסא, והוא שמא מפרש[1002] גי׳ אדם, והוא מחשבה דסלקא על ד׳ דברים: יראה, ואהבה, ותורה, ומצוה. וז״ש **דא מחשבה** שד׳ חיון ד׳ אותיות הוי״ה פשוטה, ואדם ע״ג שמא מפרש המתפשט בתוכם: **במלכותא אשתלם כו׳** - ר״ל, שהמלכות היא כתר, כתר מלכות כמש״ל (יט ע״א), ולכן היא דמות אדם, כתר שנקרא אדם, כנ״ל ובה אשתלם עילא ותתא:

והיא כלולה מארבע פרשיות של קריאת שמע, שהן מאתים ארבעים ושמונה תיבות עם אל מלך נאמן, וכדי שלא יעשו הפסקה תקנו שיחזיר השליח צבור יהו״ה אלהיכ״ם אמת. וכשישראל אומרים ״שמע״, ודאי החיות שומטות כנפיהם. באיזה מקום, בכנפי מצוה, שנאמר בהם ״על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה״ שהיא כדוגמת מעיל האפוד, שהפעמונים והרמונים הם כנגד חוליות, וקשרים שולי המעיל הם כנגד כנפי מצוה.

ואיהי כלילא מארבע פרשיין דקריאת שמע דאינון רמ״ח תיבין עם **א**״ל מלך נאמן ובגין דלא יעבדון הפסקה תקינו למהדר שליחא דצבורא ה׳ אלהיכ״ם אמת וכד ישראל אמרין שמע ודאי חיון שמטין גדפייהו באן אתר בכנפי מצוה דאתמר בהון על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה (דברים כב יב) דאיהו כגוונא דמעיל האפוד דפעמונים ורמונים אינון לקבל חליין וקשרן שולי המעיל אינון לקבל כנפי מצוה:

ואיהי כלילא כו׳ - שד׳ פרשיות הן ד׳ אותיות הוי״ה שכלול בה, כמ״ש לעיל **איהי כלילא דכולהו**[1003]: **דאינון רמ״ח כו׳** - שהיא שריא ברמ״ח איברים כנ״ל: **ה׳ אלהיכם אמת** - שהיא כללא דק״ש, ועם ה׳ אלהיכם אמת נשלם הוי״ה, שה׳ אלהיכם הוא או״א כידוע (שעה״כ שער ק״ש פרק ה), ואמת הוא {כו ע״ד} עמודא דאמצעיתא, וכן אל מלך נאמן[1004]: **שמע ודאי חיון שמעין גדפייהו** - ר״ל, כמ״ש (יחזקאל א כד) ואשמע את קול כנפיהם: **בכנפי מצוה כו׳ דארבע כנפות כו׳** - ר״ל, כנגד ארבע כנפים של החיות, וזה כסותך, שהן בכסא, שהיא לבושא דאדם של אצילות, כמ״ש בר״מ[1005], וכן ציצית הוא בכסא כמו שמפרש והולך, ולכן אמרו (מנחות מג ע״ב) תכלת כו׳ דומה לכסא: **דאיהי כגוונא כו׳** - ר״ל, ששם נאמר (שמות כח לה) ונשמע קולו כו׳: **דפעמונים כו׳** - וכן קשרים בתוך החוליות:

והם חמשה קשרים כנגד ״שמע ישראל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה״, שהם כנגד חמש נימין של כינור דוד שהיה מנגן מאליו (ברכות ג ע״ב). שלשה עשר חוליות כחשבו״ן אח״ד, שקול הנגון עולה באחד, וזה שמונה עשרה בין חוליות וקשרים [יחד] לכל צד, עולים שבעים ושתים. וזהו ״והוכן בחסד כס״א״ חס״ד, ע״ב, כל מי שמתעטף בעטוף של מצוה כאלו תיקן כסא לקדוש ברוך הוא, והם יאהדונה״י, לכל אחד ארבע פנים, וארבע

ואינון חמש קשרין[1006] לקבל שמע ישראל ה׳ **א**להינ״ו ה׳ (דברים ו ד) **דאינון** לקבל חמש נימין דכנור דדוד דהוה מנגן **מאליו**[1007] י״ג חליין **כחשב**״ן **אח**״ד **דקלא דנגונא סלקא באחד ודא** ח״י בין חליין וקשרין לכל סטר סלקין ע״ב **ודא איהו** והוכן **בחסד כסא** (ישעיה מז ה) חסד ע״ב כל **מאן דאתעטף בעטופא** דמצוה **כאלו אתקין** כורסייה **לקודשא** בריך **הוא**

– מאיר התיקון –

[1002] עי׳ לעיל ח ע״ב ששם המפורש היא שם מ״ה.

[1003] נדצ״ל כללא דכלא.

[1004] עי׳ זהר ח״ג רפה ע״ב: אמ״ן נוטריקון א״ל מ״לך נ״אמן כללא דכלא.
תרגום: והיינו אמן אמ״ן נוטריקון א״ל מ״לך נ״אמן כלל של הכל ויפה הוא והרי נתבאר.

[1005] לא מצאתי ברע״מ, ועי׳ בדברי רבינו עצמו בפירושו לספד״צ שמביא מקורות אחרים לד״ז ולא מהרע״מ (זהר בראשית (דף כג סע״א) ותז״ח (מ ע״ד)). וכן מצאתיו בזו״ח לג ע״א.

[1006] צ״ע אם זה לשון של פרקים.

[1007] עי׳ לקמן כח ע״ב ד״ה מנגן מאליו. עי׳ זהר ח״ב קעג ע״ב, וח״ג קכא ע״ב ויהל אור שם, ודברי רבינו לקמן קכב ע״א וע״ב.

כנפים עולים ס"ד, ושמונה אותיות יאהדונה"י, עולים ע"ב. וכנפי מצוה מלמדים סוד, שהם ח' חוטים לכל צד, כנגד ארבע פנים, וארבע כנפים של כל חיה. ובחשבון קטן של חנוך, א"ז הוא שד"י, אז ישיר בכל מקום. ואמרו בעלי המשנה (מנחות לט ע"א) כל מי שפוחת לא יפחת משבע, וכל מי שמוסיף אל יוסיף על שלש עשרה. והם שבע כנגד שבעת ימי בראשית שרומזים לשבעה שמות אבגית"ץ וכו', ועליהם נאמר "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד", שבהן פורחת התפלה למעלה, והם (שָם) מ"ב כנגד מ"ב אזכרות שהם בתפילין של יד ותפילין של ראש, ועליהם נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה וכו'".

ואינון יאהדונה"י לכל חד ארבע אנפין וארבע גדפין סלקין ס"ד ותמניא אתוון יאהדונה"י סלקין ע"ב וכנפי מצוה אולפין רזא דאינון ח' חוטין לכל סטר לקבל ארבע אנפין וארבע גדפין דכל חיה ובחשבן זעיר דחנוך א"ז איהו שד"י אז ישיר (שמות טו א) **בכל אתר ואמרו מארי מתניתין**[1008] **כל מאן דפחית לא יפחות משבע וכל מאן דאוסיף לא יוסיף על י"ג ואינון שבע לקבל שבע ימי בראשית דרמיזין לשבע שמהן אבגית"ץ וכו' ועלייהו אתמר** (ישעיה ו ב) **שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד דבהון פרחת צלותא לעילא ואינון** (תמן) **מ"ב לקבל מ"ב אזכרות דאינון בתפלין דיד ותפלין דרישא ועלייהו אתמר** (דברים כח י) **וראו כל עמי הארץ כי שם י"י וכו':**

דאינון לקבל כו' - ר"ל, שבכנור נשמע הקול: **דקלא דנגונא כו'** - שהקול מכל נימין נכלל ביחד, וזהו אחד דשמע: **ואינון כו'** - ר"ל, החיות שבכסא, שכנגדן הציצית כנ"ל תרין שמות משולבים, כנ"ל (כו ע"א) **אריה שריא י' כו'**: **לכל חד כו'** - ר"ל, לכל חד מד' פנים של כל חיה: **סלקין ע"ב** - ר"ל, ע"ב אנפין, ע"ב גדפין, בהצטרף עם כל א', ב' שמות הנ"ל: **לקבל ארבע אנפין וארבע כו'** - כמ"ש בתז"ח (ב ע"ד) **ס"ד אנפין וס"ד גדפין כו', דאינון ע"ב אנפין וע"ב גדפין, ואית דאמרי ארבע אנפין כו' דאינון ל"ב אנפין וגדפין וכלא קשוט**. ור"ל דהא בפרטא הן ב' פעמים ס"ד, ובכללא הן ד' פעמים ח': **ובחשבן זעיר דחנוך** - ר"ל, במספר קטן, שבעולם יצירה של חנוך מט"ט, ששם החיות ששם חושבין מספר קטן[1009]: **אז איהו שדי** - ר"ל, שדי גי' במ"ק ח', גי' אז, והוא מט"ט שנקרא שדי, והוא כלל החיות כידוע (עי' זהר ח"ג רכז ע"א[1010]): **אז ישיר בכל אתר** - ר"ל, בדרגא דיליה נאמר[1011]: **ואמרו מ"מ כל כו' משבע** - ר"ל, שבע גי' ישיר במ"ק, וז"ש אז ישיר, ואמרו כל הפוחת מפני שהוא במ"ק, שהוא פוחת: **וכל מאן דאוסיף כו'** - כבר נתבאר לעיל, כנגד אחד דאצילות במספר גדול, אחד י"ג, ולכן כל המוסיף כו'[1012]: **ואינון ז' כו'** - חוזר לפרש הז', די"ג נתפרש לעיל: **לקבל ז' ימי בראשית דרמיזין כו'** - כ"ז ביצירה כידוע, והוא ז' דאז, שהן ד' חיות חגת"ם, ז"ס תחתונות, ומט"ט על גביהן, א' על גבי ז'[1013], אז: **שש כנפים כו'** - בכל שם שש אותיות, והן כנפים כמו שמפרש והולך, **דבהון פרחת כו'**, ששם מ"ב סגולה דילה להעלות כידוע (זהר ח"ב רלב ע"ב, ע"ח שער השבירה פרק ב): **ואינון תמן מ"ב** - ר"ל, השם הנ"ל כידוע: **כי שם י"י כו'** - ר"ל, שם של מ"ב:

– מאיר התיקון –

[1008] עי' מנחות לט ע"א: וכמה שיעור חוליא תניא רבי אומר כדי שיכרוך וישנה וישלש תאנא הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה הפוחת לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה כנגד שבעה רקיעין ששה אוירין שביניהם תנא כשהוא מתחיל מתחיל בלבן הכנף מין.

[1009] עי' לקמן הערה 1149. ועי' תז"ח לט ע"ד: ואשכחנא טמירין בספרא דחנוך דאדם בחשבן זעיר.

[1010] ועי' תז"ח מב ע"א: רצוא בנוריאל ושוב במט"ט, ועי' דברי רבינו בספד"צ (יג ע"ד): הענין כי מט"ט הוא יסוד דיצירה כידוע, וארבע חיות הן בנוקבא, והוא יסוד דדכורא, רק שכליל בנוק', כמו כל יסוד דדכורא, וכל יסוד יש בו שני בחינות, א' דדכורא וא' דנוק', שהוא כלול בה, וכן כאן במט"ט מצד הדכורא נקרא מט"ט, גי' שד"י, יסוד, ואינו כלול בחיות, שהן בנוק'.

[1011] צ"ע אם כוונתו למש"כ בליקוטי תורה בראשית מט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה.

[1012] עי' לקמן הערה 1325.

[1013] עי' דברי רבינו בספד"צ (יג ע"ד) [כתוב] בזוהר (תז"ח מב ע"א) רצוא בנוריאל ושוב במט"ט, והענין כי מט"ט הוא יסוד דיצירה כידוע, וארבע חיות הן בנוקבא, והוא יסוד דדכורא, רק שכליל בנוק', כמו כל יסוד דדכורא.

ואותם תכשיטי הכלה, תפילין של ראש, עטרת זהב בראש הכלה. ותפילין של יד טבעת הזרוע. הרי כלה מתוקנת בתכשיטים שלה, צריך לקרא לחתן שלה, זהו שנאמר ״שמע ישראל״. והרי הם בחופה, צריכים העם הקדוש לעמוד בעמידה בפניהם עם חזן לברכם בשבע ברכות, ולקדש את החתן עם הכלה בתחילה בקדושין, ובעמדם העם הקדוש והחזן לברך אותם החיות הקדושות שהיו מנגנות בכנפיהם תרפינה כנפיהן.	**ואינון תכשיטין דכלה תפלין דרישא עטרת זהב ברישא דכלה ותפלין דיד טבעת דדרועא הא** [כב ע״א] כלה מתתקנא בתכשיטין דילה **צריך לקרא** לחתן {כז ע״א} דילה הה״ד (דברים ו ד) **שמע ישראל והא אינון בחופה צריכין עמא קדישא** למיקם **בעמידה** קדמיהון **עם חזן לברכא** לון **בשבע ברכאן ולקדשא** החתן **לכלה בקדמיתא בקדושין ובעמדם עמא קדישא וחזן לברכא** לון חיון קדישין דהוו מנגנין בגדפייהו תרפינה כנפיהן:

ואינון תכשיטין כו׳ - שהציצית הוא לבושא דילה כנ״ל (כג ע״ב): **עטרת זהב כו׳ -** לשון הכתוב (אסתר ח טו) בלבוש מלכות תכלת, שהן ציצית לבוש מלכות כנ״ל, ועטרת זהב גדולה, תפילין דרישא מסט׳ דאימא, ששם זהב, כמ״ש לעיל ה׳ מצפון זהב כו׳, והיא נקראת גדולה, ה׳ רברבא, שם אותיות גדולות {כז ע״א} כידוע (לקמן קלד ע״א ושעה״כ ק״ש ו), וכתיב (אסתר ח ב) ויסר המלך את טבעתו ויתנה למרדכי, וזה טבעת דדרועא: **אינון בחופה -** היכל ק״ק, אדני שפתי כו׳[1014] (תהלים נא יז): **צריכין עמא כו׳ עם חזן כו׳ -** הן תפלת הקהל בלחש, ותפלת הש״ץ בקול רם: **לברכא לון כו׳ -** לקמן בתיקון י״ב (כח ע״א) מפרש דז׳ ברכות הן ז׳ ברכות ק״ש, וכן הקדושה, קדושת יוצר אור, אבל כאן א״א לומר כן, דכאן אומר **למיקם בעמידה כו׳ ובעמדם כו׳**, וצ״ל כמ״ש בגמ׳ (ברכות לד ע״א) כלהו אמצעיות חדא ברכתא נינהו, והיא נגד ברכה השביעית דכלה, אשר ברא כו׳, שחשיב י״ב דברים ששון ושמחה כו׳ עד וריעות, וכן נכללין כולן בהביננו, וז״ש בגמ׳ (ברכות כא ע״א) אם יכול לחדש דבר יחזור ויתפלל כו׳, נגד פנים חדשות שחוזרין ומברכין ז׳ ברכות: **ולקדשא כו׳ -** קדושה: **דהוו מנגנין כו׳ -** כנגד מזמוטי[1015] חתן וכלה דמנגנין, שאמרו (לעיל סוף ג ע״ב) והיו מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה, ששותקין בברכות חתן וכלה:

ש׳ של תפילין זו האם העליונה, עליה נאמר ״וראו כל עמי הארץ כי שם יהו״ה נקרא עליך ויראו ממך״, שי״ן עולה אותיותיו ש״ס, ה׳ של יד כהה (מנחות לז ע״א), שלש מאות ששים וחמשה. ומאתים ארבעים ושמונה מצוות שכלולות במאתים ארבעים ושמונה תיבות של קריאת שמע בארבע פרשיות, הנה תרי״ג, עליהם נאמר ״זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר״, שמ״י עם י״ה שס״ה, זכר״י עם ו״ה רמ״ח, והכל תרי״ג. התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.	ש של תפלין דא אימא עלאה עלה אתמר (דברים כח י) **וראו** כל עמי **הארץ** כי ש״ם יהו״ה **נקרא** עליך **ויראו** ממך שי״ן[1016] סליק **אתווי** ש״ם ה׳ דיד כהה שס״ה ורמ״ח פקודין דכלילן ברמ״ח תיבין דקריאת שמע בארבע פרשיין **הא** תרי״ג עלייהו אתמר זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר (שמות ג טו) שמ״י עם י״ה שס״ה זכר״י עם ו״ה רמ״ח **וכלא** תרי״ג **אורייתא איהי שמא** דקודשא בריך הוא:

שם י״י כו׳ - שהוא שי״ן שבו, וראו, שהוא נראה, כמ״ש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כו׳, אלו תפלין שבראש (ברכות ו ע״א), והוא שם י״י כמ״ש לקמן, שמי עם י״ה שס״ה, והוא בה י״ה, וכן שס״ה כמו שמפרש והולך שין כו׳. (מצאתי ש״ם י״הוה נ״קרא ר״ת שין)[1017]: **ה׳ דיד כו׳** - ר״ל, תפלין של יד, ור״ל תפלין של ראש ושל יד הן שס״ה, וכן שין עם י״ד של שד״י שהן ברצועות שהן יד כהה ה׳, ר״ל שצורת ה׳ הוא ד״י, יד הוא שס״ה: **אורייתא כו׳** - ר״ל, תרי״ג מצות כנ״ל:

ועוד ציצית היא כסא התפילין, הקדוש ברוך הוא יורד על הכסא שקוראים אותו בקריאת שמע, הרי הקדוש ברוך הוא יושב על כסא, צריכים לעמוד בשבילו בתפלת	ועוד **ציצית איהי כרסיא תפילין קודשא** בריך **הוא** דנחית **על כרסיא** דקראן ליה בקריאת שמע **הא** קודשא בריך **הוא** יתיב על

– מאיר התיקון –

[1014] שעה״כ כח ע״ד.
[1015] עי׳ זהר ח״ג רל ע״ב שזה לשון של שחוק.
[1016] ר״ת שם י״י נקרא.
[1017] לא מופיע בכת״י, ובמודפס הוא מוסגר, ולכאורה הוא מהמלב״ד.

עמידה. שלשה חיילות שלה באים עם זמירות שירות ותשבחות.	כרסיא צריכין למיקם בגינה בצלותא דעמידה תלת חיילין דילה אתיין בזמירות שירות ותשבחות:

תלת חיילין דיליה - [הוא שרפים] אופנים וחיות (ושרפים) שאומרים בברכת יוצר אור: **בזמירות -** פסוקי דזמרה. ושירות, שירת הים. ותשבחות, י״ג תשבחות דישתבח, ששם אתיין ג׳ חיילין כמ״ש בתז״ח (יג ע״ב)[1018]:

באותו זמן שהוא על כסאו מה אומרים (בסליחות) אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, התיקון הזה הוא לצדיקים גמורים שמתקינים כסא לקדוש ברוך הוא בציצית, ומורידים אותו בתפילין, ועומדים לפניו בתפלה. לבינוניים ציצית ותפילין, הם כמו שור לעול וכחמור למשא (ע״ז ה ע״ב), ובשבת נאמר בהם ״למען ינוח שורך וחמורך״. לרשעים הם קשר לכל המקטרגים שלהם, שכך הם עשרה הכתרים התחתונים, שהרי זה כנגד זה ברא הקדוש ברוך הוא. אבל הכתרים התחתונים הם קליפות אל הכתרים העליונים שמתלבשות בהן עשר אותיות בתפלה (בגלות), שיהיו כפותים תחתיו הכתרים התחתונים.

בההוא זמנא דאיהו על כורסייה מה אמרן א״ל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות האי תקונא איהו לגבי צדיקים גמורים דמתקנין כרסיא לקודשא בריך הוא בציצית ונחתין ליה בתפלין וקיימין קדמוהי בצלותא לבינונים ציצית ותפילין אינון כשור לעול וכחמור למשאוי ובשבת אתמר בהון (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך לרשעים אינון קשורא לכל מקטרגין דלהון דהכי אינון עשרה כתרין תתאין דהא דא לקבל דא ברא קודשא בריך הוא אבל כתרין תתאין אינון קליפין לגבי כתרין עלאין דמתלבשין בהון עשר אתוון בצלותא (ס״א בגלותא) למהוי כפויין תחותוי כתרין תתאין:

מה אמרין אל מלך כו׳ - ר״ל, לאחר תפלת י״ח: **כשור לעול כו׳** - ר״ל, כמ״ש בתז״ח (יג ע״ג[1019]) שקושרין את שור וכן חמור דס״א למשא, תחותייהו תחת יצ״ט, ע״ש: **ובשבת אתמר כו׳ -** שאין מניחין תפילין, דס״א לא שלטא אז: **אינון קשורא כו׳ -** כמ״ש שם, דלא שיצי לון: **דהכי אינון עשרה כו׳** - ר״ל, כמו בתפלין שכלולין בהם ע״ס קדישין[1020]: **עשר אתוון בגלותא כו׳ -** כמ״ש ומלכותו בכל משלה (תהלים קג יט), וזהו גלות השכינה כידוע[1021]:

ובזמן שצדיקים מתוקנים בכנפי מצוה ובתפילין נכנעים תחתיהם הכתרים התחתונים (הרי המלך בא), באותו זמן יכנס המלך בהיכלו שהוא אדנ״י, כדוגמא זה יאהדונה״י, הרי המלך בהיכלו, מי שרוצה לשאל את שאלותיו יכנס, ולכן ״אדנ״י שפתי תפתח״.

ובזמנא דצדיקיא מתקנין בכנפי מצוה ובתפלין אתכפיין תחותייהו כתרין תתאין (הא מלכא קא אתיא)[79] בההוא זמנא יעול מלכא בהיכליה דאיהו אדנ״י כגוונא דא יאהדונה״י הא מלכא בהיכליה מאן דבעי למשאל שאלתוי יעול ובגין דא (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח:

– מאיר התיקון –

[1018] ועיי״ש בדברי רבינו לג ע״ג ד״ה בההוא זימנא.

[1019] ז״ל: מסטרא דבינונים איהו אסור וחבוש בגלותא דעליהו אתמר ביומין דחל היה כשור לחרש וכחמור למשאוי ברשיעיא אתמר (איכה א) נתנני ה׳ בידי לא אוכל קום דרצועין דתפלין אנון כחבלים לקרנוי דסמא״ל שור מועד דלא ישיצי לון ותפלה דיד קשיר לרגלוי.

תרגום: מהצד של בינונים הוא אסור וחבוש בגלות שעליהם נאמר בימות החל היה כשור לחרש וכחמור למשאוי ברשעים נאמר נתנני ה׳ בידי לא אוכל קום שרצועות התפלין הן כחבלים לקרני סמא״ל שור מועד שלא יכלה אותם ותפלה של יד קושר לרגליו.

[1020] עי׳ זהר ח״ג קעו ע״ב.

[1021] עי׳ ע״ח שער כו פרק א׳ שזה דוגמא ירידת הנשמה לעולם הזה.

ובזמנא דצדיקיא כו׳ - דלרשעים אינון קשורא כו׳ אבל בצדיקים **אתכפיין כו׳**: **הא עד אתיא -** ל״ג: **בההוא זימנא יעול כו׳** - ר״ל, כשהם מתתקנין כו׳, והקליפה מתפרשת כידוע, דקודם לכן צריכין לאפרשא הקליפה:

בשלש הראשונות יסדר אדם את שבחו כמו עבד שמסדר את שבחו לפני רבו (ברכות לד ע״א), ששלש אלה כותבים כל הזכויות, ושלש האחרונות חותמים. ולכן צריך אדם להיות בהם כעבד שמקבל פרס מרבו והולך לו, ששם הוא בית קבול הקשר (החותם) של אמת והיא המלכות הקדוש.

בתלת קדמאין יסדר בר נש שבחוי כעבדא דמסדר שבחוי קדם רביה דאלין תלת כתבין כל זכוון ותלת בתראין חתמין ובגין דא צריך בר נש למעבד בהון כעבדא דמקבל פרס מרביה והלך ליה דתמן איהי בית קבול חותמא דקשורא (נ״א דקשוט) ואיהי מלכותא קדישא:

דאלין תלת כתבין - דהן רישא וב׳ דרועין כמו שמפרש והולך, שהן ג׳ ספרים, ספר וספר וספור כמ״ש בס״י (פ״א מ״א), ב׳ ספרים בשתי ידים וספור בלשון, כמ״ש שם[1022] (פ״ב מ״א) כף {כז ע״ב} זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים: **כל זכוון -** ולכן יקשט עצמו בשבחין לסדר: **חתמין** – לכל א׳ כפי הנקצב עליו, וז״ש **ובגי״ד צריך כו׳**: **דתמן איהי כו׳** - ר״ל, המלכות נקראת קבלה, מסט׳ דתלת בתראין, ששם היא מקבל, ולכן **צריך כו׳ כעבד המקבל כו׳**: **חותמא דקשוט** - ר״ל, שהיא מקבל החותם, כמו שחותמין על אדמה שמקבל צורת החותם, כן היא כמש״ל בתיקון א׳ (יט ע״ב) שימני כחותם כו׳, שהיא חותם של עמודא דאמצעיתא, דמות אדם כמ״ש שם (יט ע״ד), וזהו חותמא דקשוט שחותם של הקב״ה הוא אמת כידוע (שבת נה ע״א), והוא בעמודא דאמצעיתא כידוע, תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ), וכן נו״ה נקראין ירכי קשוט כמש״ל (לד ע״א), ותלת בתראין הן גוף ותרין שוקין כמו שמפרש והולך: **ואיהי כו׳** - ר״ל, שאמר לעיל **איהי בית קבול כו׳**:

באמצעיות צריך לשאול, ששם ו׳ ו׳, אחד בעלי הכתיבה, ואחד בעלי החתימה, והם ו׳ עליונה ו׳ תחתונה, הכוללים שנים עשר פרקים. שלש הראשונות הראש ושתי זרועות, שלש האחרונות הגוף ושתי שוקים, הרי נפטר מן המלך, לכן צריך לתת (לחזור) שלש פסיעות לאחור, וסוד הדבר "ויאסוף רגליו אל המטה".

באמצעיות צריך למשאל דתמן ו׳ ו׳ חד מארי כתיבה וחד מארי חתימה ואינון ו׳ עלאה ו׳ תתאה כלילן תרין עשר פרקין תלת קדמאין רישא ותרין דרועין תלת בתראין גופא ותרין שוקין הא אתפטר ממלכא בגין דא צריך למיהב (נ״א לאחורא) תלת פסיעין לאחורא ורזא דמלה ויאסוף רגליו אל המטה (בראשית מט לג):

באמצעיות צריך למשאל דתמן כו׳ - שצריך לשאול מבעל הכתיבה והחתימה כמו שמפרש והולך: **ו׳ ו׳** - ר״ל, ת״ת ויסוד, אע״ג דחשיב בתלת בתראין גופא, ו׳ ו׳ דכאן הן שמש וירח דנהרין בז׳ כוכבים, גוף וברית כמש״ל (טו ע״א, כב ע״א): **חד מארי כו׳ -** שת״ת הוא כלל ב׳ דרועין, ויסוד כלל ב׳ שוקין כידוע: **כלילן י״ב -** ת״ת כלל ב׳ דרועין שבהן שית פירקין, ולכן הוא ו׳, וכן יסוד כלל ב׳ שוקין שית פרקין, שוקיו עמודי שש (שיה״ש ה טו), והוא ו׳ ג״כ, והן י״ב בקר[1023] שהים עליהם מלמעלה (מלכים א׳ ז כה), ג׳ לכל רוח, ג׳ פרקין של כל א׳: **תלת כו׳ -** עכשיו מפרש כל הנ״ל: **בג״ד צריך לאחזרא תלת כו׳** - ר״ל, כמש״ל **דתמן איהי בית קיבול**, ר״ל בתלת בתראין מתחלת קומתה ומשם מקבלת, ולכן הולכין לאחור תלת פסיעין מג״ס הנ״ל אל מלכות, וז״ש **הא אתפטר ממלכא כו׳**, והיא עומדת לאחוריו, וז״ש **לאחורא אליה**, ולכן הן תלת פסיעין שהן ברגלין. וז״ש (יומא נג ע״ב) נותן שלום לימינו כו׳, ר״ל לנו״ה שהן נקראים שלום מסט׳ דיסוד, כמ״ש (ישעיה נד יג) וכל

– מאיר התיקון –

[1022] אם כוונתו בר״ת ל״כמו שכתוב״, אזי המראה מקום הוא פ״ב מ״א, ואם זה ״כמו שכתבתי״ לכאורה כוונתו למבואר בדף ב ע״ג.

[1023] עי׳ זו״ח נא ע״ב: כתיב על כן עלמות אהבוך מאי עלמות כד״א עומד על שנים עשר בקר ואינון בעלמא דנוקבא ואינון איקרון עלמות.
נאמר על כן עלמות אהבוך מה זה עלמות כמו שנאמר עמד על שני עשר בקר והם בעולם הנוקבא והם נקראים עלמות.

בניך למודי ה', שהן נו"ה[1024], ורב שלום כו'. וז"ש ויאסוף רגליו נו"ה, אל המטה מלכות, ור"ל כתיב בסיפא דקרא, ויגוע ויאסף כו', ששם הוא אילנא דמותא[1025], ולכן צריך תיכף למסור עצמו למיתה ברחום וחנון כידוע[1026]. והכלל כי ג' ראשונות, ב' בחו"ג כידוע (שעה"כ לה ע"ג), ושלישית בכח"ב, ולכן ג"פ קדוש, שכל ג' ראשונות נקראו קדש כידוע (ע"ח שער לא פרק ב), וכן ברכה אחרונה של תפלת י"ח כולל כל קו האמצעי שכולא נקרא על שם גופא כידוע (שעה"ק נז ע"ב), ולכן שם ג"פ שלום, ע"ש יסוד ותרין בתראין נו"ה, והן ע"ס נכללין בששה, ו' של השם, שבו נכללין ע"ס כלל הוי"ה, כידוע:

תקונא חדסר

בראשית בר"א שי"ת, ומה הוא, ששה היכלות (כנגד ששת ימי בראשית). אלהי"ם, האם העליונה עליהם, שהיא היכל השביעי. וכמו שהאם העליונה הוציאה שש, כך האם התחתונה הוציאה שש, ומה הם "את השמים ואת הארץ". והם ששה כלים שנאמר בהם "כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ", וההיכלות התחתונים הם כלים להיכלות העליונים.

בראשית בר"א שי"ת ומאי ניהו שית היכלין (לקבל שית יומי בראשית) אלהי"ם אימא עלאה עלייהו דאיהו היכלא שביעאה[1027] **וכמה דאימא עלאה אפיקת שית הכי אימא תתאה אפיקת שית ומאי ניהו את השמים ואת הארץ** {כז ע"ב} **ואינון שית מאנין דאתמר בהון כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ** (שמות כ יא) **והיכלין תתאין אינון מאנין להיכלין עלאין:**

תיקון יא - שית היכלין - ו"ק: **הכי אימא תתאה כו' -** והיא שביעאה עלייהו (ספד"צ יא ע"א), בהיכל ק"ק כידוע (זהר ח"א מה ע"א): **ומאי ניהו את כו' -** דשמים הן ו"ק, ו' היכלין, {כז ע"ג} והיכל לבנת הספיר כולל יסוד ומלכות כידוע (ע"ח שער מו פרק ג), וזהו ואת הארץ: **שית מאנין -** להיכלין

– מאיר התיקון –

[1024] עי' ז"ח כח ע"א: וכד הוה בידייהו דמשה ואהרן דאינון אחידין בנצ"ח והו"ד דאינון תרין סמכין איקרי מטה לישנא דסמכא דהא ע"י אסתמיך עלמא באורייתא דנפיק מבין תרין למודי ה' ואתייהיבא על ידייהו ועל דאינון סמכין לעלמא באורייתא דנפיק מבין נצ"ח והו"ד דאחידן בהו קרא ליה מטה ומאן דאחיד באורייתא סמכא ליה ומחזקא ליה על ירכוי דלא יסטי לימינא ושמאלא.

תרגום: וכשהיה בידי משה ואהרן שהם אחוזים בנצ"ח והו"ד שהם שני עמודים נקרא מטה לשון של תמיכה שהרי על ידו נסמך העולם בתורה שיוצאת מבין שני למודי ה' ונתנה על ידם ועל שהם תומכים את העולם בתורה שיצאה מבין נצ"ח והו"ד שאחוזים בהם קראה לו מטה ומי שאוחז בתורה תומכת אותו ומחזיקתו על ירכיו שלא יסטה ימין ושמאל.

[1025] עי' לקמן ל ע"א.

[1026] עי' מלואים אות מב.

[1027] עי' לעיל הערה 970, ועי' כללים ח"ב נב ע"ב ז"ל: וכן אמר ג"כ הגר"א בספד"צ פ"א (ח ע"א) בד"ה בראשית ברא שית עלייהו כי זהו הענין מה שהבינה נחשב מכלל הז' היכלות והיא היכל הז' כמ"ש בתיקונים ריש תיקון י"א כי הו"ק הם שית היכלין ואימא עלאה איהו היכלא שביעאה וכן בשבע רקיעין שהם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות הוה ערבות בינה וכמ"ש ג"כ בהגהות מהרח"ו בזוה"ק שמות י' ע"ב ועי' דרושי אבי"ע פ"א מהד' פרקים אחרונים וזוה"ק תרומה קס"ה א' וכן שבע ארצות שהם ארץ אדמה גיא נשיה ציה ארקא תבל הוה תבל בינה והוא הארץ שלנו שהיא העליון מכולם והוא בינה ועי' זוה"ק ויקרא י' ע"א וכן הוא בז' ימים כי שבת הוא בינה והגם דהרב בטע"מ פ' בהר אמר דשבת הוא מלכות וכן הוא ג"כ בתיקונים תיקון ט' שבת דאיהי שכינתא אמנם הנה הוא רק ע"י הבינה שמאיר לה כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א בדה"מ שביעאה עלייהו כי עיקר שבת הוא בבינה יום שכולו שבת וכן אמרו ברע"מ פינחס רנ"ז א' שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון כח"ב כו' אבל מבינה ולעילא איהי מנוחה כו' ע"ש וברע"מ יתרו צ"ב א' תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת שבת עלאה בינה שבת דיומא ז"א שבת דליליא מלכות וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו' ועכ"פ הוא כי עיקר שבת הוא מסטרא דבינה וכן הוא בכל שביעי הנה הוא מסטרא דבינה והגם שעיקרה הוא מהג"ר והיא נעלמת מאד אך ע"י שהיא אם הבנים והיא מתפשטת בהם ומשתתפת עמהם תמיד לכן היא מצטרפת עמהם ונחשבת לעולם להשביעי להם וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ פ"א בדה"מ וענין אלו התיקונים ושם עוד בדה"מ בראשית ברא שית עלייהו אמנם התפשטותה בהם הרי נודע הוא כי הוא רק מטברה ולמטה שהוא לבר מגופה אבל עצמותה ועקרה היא למעלה למעלה כי היא מהג"ר ממש והיא נעלמת מאד.

עילאין כמו שמפרש והולך: **כי ששת ימים כו'** - ר"ל, דהוי ליה למכתב בששת[1028], אלא ששת ימים עשה, **אימא תתאה, ומאן נינהו, ששת הימים**. ומפרש קרא את השמים כו', ואימא תתאה שבת דידהו, וכן אימא עילאה שבת דאצילות:

וכשישראל היו מתפללים, כל ההיכלות הללו היו נפתחים אליהם. וכעת בגלות נאמר בהם כל השערים ננעלו (ברכות לב ע"ב) והשכינה מחוץ להיכלה, והקדוש ברוך הוא מחוץ להיכלו, והמלאכים הממונים על התפילות מחוץ להיכליהם, זהו שנאמר "הן אראלים צעקו חוצה", ואין לתפילות מקום להיכנס, וזהו כל השערים ננעלו. אבל שערי דמעה לא ננעלו, ואין מי שיפתח את השערים הללו עד שיבא בעל הדמעה, שנאמר בו "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה", ואין ההיכל נפתח אלא בו. וזהו "ותפתח", ותפתח ודאי (שנתפתח זה) ההיכל אליו זהו שנאמר "אדנ"י שפתי תפתח". במה נפתח לו, בדמעה, זהו שנאמר "והנה נער בוכה" ומיד "ותחמל עליו".

וכד ישראל הוו מצלאן כל היכלין אלין הוו מתפתחן לגבייהו [כב ע"ב] וכען בגלותא אתמר בהון כל השערים ננעלו[1029] ושכינתא לבר מהיכלה וקודשא בריך הוא לבר מהיכליה ומלאכיא דממנן על צלותין לבר מהיכליהון הה"ד הן **אראלם** צעקו חוצה (ישעיה לג ז) ולא **אית** לון לצלותין **אתר** לאעלא ודא איהו כל השערים ננעלו אבל שערי דמעה לא ננעלו ולית מאן דאפתח לון לאלין שערים עד דייתי מארי דדמעה דאתמר ביה (שמות ב ו) ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ולית היכלא מתפתחא אלא ביה ודא איהו ותפתח ותפתח ודאי (נ"א דאתפתח האי)[80] היכלא לגביה הה"ד (תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח במאי אתפתח ליה בדמעה הה"ד והנה נער בכה ומיד ותחמל עליו:

ושכינתא לבר מהיכליה - הן היכלין דאפיקת: **וקב"ה לבר מהיכליה** - הוא אימא תתאה היכל השביעי, כמש"ל (כד ע"א) **מלכא בהיכליה דאיהי אדני כו'**: **ומלאכיא כו'** - הן היכלין דיצירה: **אבל שערי דמעה** - ר"ל, היכל השביעי בינה, שערי תשובה[1030] שהן פתוחין לעולם כמ"ש לקמן **בתיובתא בבכיה כו'**: **לאלין שערים** - ר"ל, של דמעה: **מארי דדמעה** - ר"ל, אדם בעל הדמעות הבוכה: **דאתמר ביה כו'** - ר"ל, שבו נאמר נער בוכה: **ותפתח** - ר"ל, בינה: **את הילד** - ישראל: **אלא ביה** - בנער הזה: **נ"א [דאתפתח האי]** - ל"ג וכן כל נ"א שבתיקון הזה:

ועוד "ותפתח", כשישראל פותחים בתשובה בבכיה, מיד "ותחמול עליו". וזהו "בבכי יבאו", בזכות הבכיה (הדמעה) שלו יתכנסו מן הגלות (בבל). (ל"ב י' דמעה בת עין י' קטנה).

ועוד ותפתח כד ישראל פתחין בתיובתא בבכיה מיד ותחמל עליו ודא איהו בבכי יבואו (ירמיה לא ח) בזכות בכיה (נ"א דמעה)[81] דיליה יתכנשון מן גלותא (דבבל) (בכ"י ל"ב י' דמעה בת עין י' זעירא)[82]:

ועוד ותפתח כד כו' - ר"ל, ש"ותפתח" קאי על ישראל, כמ"ש (שיה"ש רבה פ"ה ס' ג) פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח כו', וזהו ותפתח: **בכי ל"ב כו'** - עד זעירא ל"ג:

שיש היכל של דמעה שאין לה רשות לפתוח אלא בדמעה, ויש היכל הנגון, שאין לה רשות לפתוח אלא בנגון. ולכן דוד

דאית היכלא דדמעה דלית לה רשו למפתח אלא בדמעה ואית היכלא דנגונא דלית לה רשו למפתח אלא בנגונא[1031] ובגין דא דוד

– מאיר התיקון –

[1028] עי' זהר ח"א לא ע"א.

[1029] עי' ברכות לב ע"ב: ואמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

[1030] עי' דברי רבינו לקמן נב ע"ד, שהבכייה היא על העלמת השער הנו"ן משערי הבינה ע"י שנתרחקו זה מזה. ועי' מלואים אות מג.

[1031] עי' זהר ח"א (קפ ע"ב): הכא אית לאסתכלא בכמה סטרין חד דהא חמינן דשכינתא לא שריא באתר עציבו אלא באתר דאית ביה חדוה אי חדוה לית ביה לא שריא שכינתא בההוא אתר

מתקרב לאותו ההיכל בנגון, זהו שנאמר "והיה כנגן המנגן". ויש היכל של אור שלא נפתח אלא לאדם שהיה עוסק באור התורה.

מתקרב להההוא היכלא בנגונא הה"ד (מלכים ב' ג טו) והיה כנגן המנגן ואית היכלא דנהורא דלא מתפתחא אלא לבר נש דהוה מתעסק בנהורא דאורייתא:

דאית היכלא כו' - קא חשיב שבעה היכלין, כסדר ז' היכלין כמ"ש לעיל, חוץ מהיכלא דנגונא שהוא דגבורה, דחשיב קודם היכלא דנהורא חסד[1032]: **ובג"ד דוד כו'** - דהוא מתקשר שם כידוע (זהר ח"א קמב ע"ב[1033]): **הה"ד כו'** - מביא ראיה שע"י ניגון שורה רוח ה':

ויש היכל של נבואה (אהבה) שלא נפתח אלא לאדם שהוא חכם גבור ועשיר.

ואית היכלא דנבואה[1034] (נ"א דאהבה)[83] דלא מתפתחא אלא לבר נש דהוה חכם גבור ועשיר[1035]:

דהוה חכם גבור ועשיר - שת"ת כליל חג"ת, וחכמה בימינא כנ"ל (ד ע"א), ועשיר ת"ת, שכד אסתלק למעלה נקרא מלכות דך מסט' דצדיק, אבל מסט' דת"ת עשירה היא כמ"ש לקמן:

ויש היכל של יראה שנקרא היכל היראה, שלא נפתח אלא למי שיש בו יראה.

ואית היכלא דיראה דאתקרי היכל היראה דלא מתפתחא אלא למאן דאית ביה דחילו:

ויש היכל של עניים שלא נפתח אלא לעניים שהיו מתעטפים לפני יהו"ה בתפלה (בעטוף של מצוה של ציצית ותפילין) ועליהם נאמר "תפלה לעני כי יעטוף".

(ואית היכלא דעניים דלא מתפתחא אלא לעניים דהוו מתעטפים קדם ה' בצלותא (בעטופא דמצוה דציצית ותפלין) ועלייהו אתמר תפילה לעני כי יעטוף[1036] (תהלים קב א))[84]:

ויש שער של צדיקים, שלא נפתח אלא לצדיקים, זהו שנאמר "זה השער ליהו"ה צדיקים יבאו בו". וזהו השער של צדיק ח"י העולמים, שנאמר בו "ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם", וכעת בגלות נאמר בו "הצדיק אבד". מה זה "אבד", אבד למלכה, ונאמר בו "ונהר יחרב ויבש", יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. ומשום שאין לו

ואית תרעא דצדיקיא דלא מתפתחא אלא לצדיקיא הה"ד זה השער לה' צדיקים יבואו בו (תהלים קיח כ) והאי איהו תרעא דצדיק ח"י עלמין[1037] דאתמר ביה ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם (שם לז כה) וכען בגלותא אתמר ביה הצדיק אבד (ישעיה נז ה) מאי אבד אבד

– מאיר התיקון –

כמה דאת אמר (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים [לשון הפסוק: יד הוי"ה] דהא שכינתא ודאי לא שריא באתר עציבו מנלן מיעקב דבגין דהוה עציב עליה דיוסף אסתלקת שכינתא מניה כיון דאתא ליה חדוה דבשורה דיוסף מיד (בראשית מה כז) ותחי רוח יעקב אביהם.

תרגום: כאן יש להסתכל בכמה צדדים, אחד, שהנה ראינו שאין השכינה שורה במקום עצוב, אלא במקום שיש בו שמחה. אם אין בו שמחה, אין שכינה שורה באותו מקום, כמו שנאמר "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו (יד ה') רוח אלהים". שהרי ודאי ששכינה לא שורה במקום עצוב. מנין לנו, מיעקב, שמשום שהיה עצוב על יוסף הסתלקה ממנו שכינה. כיון שבאה לו השמחה על בשורת יוסף, מיד "ותחי רוח יעקב אביהם".

[1032] עי' כללים ח"א לו ע"ד בשם ספר הליקוטים פרשת וישלח, וכן הוא בשער מאמרי רשב"י סב ע"ג שבמלכין קדמאין נחשב הגבורה לפני החסד.

[1033] ז"ל: כמה שירין ותושבחן אמר דוד מלכא קמי קב"ה וכלא בגין לאתקנא דרגיה ולמעבד ליה שמא כמה דאת אמר (ש"ב ח יג) ויעש דוד שם.

תרגום: כמה שירות ותשבחות אמר דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא, והכל כדי לתקן את דרגתו ולעשות לו שם, כמו שנאמר "ויעש דוד שם".

[1034] ר"ל היכל דנצח מסטרא דת"ת, כמש"ו לב"נ דהוה חכם כו' וכמו שכתב רבינו ז"ה דהוה (לש"ו).

[1035] עי' שבת צב ע"א: אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה.

[1036] עי' מלואים אות ב.

[1037] עי' לעיל ג ע"ב, טז ע"ב.

משלו, העניים צועקים בח״י ברכות התפלה אל ח״י העולמים, והרי הסתלק משם הנביעה וברכות (של כל הברכות), ואין מי שיתן להם, והשערים האחרים סתומים, ושער הצדיק חרב ויבש, כמו שעני חרב ויבש, וסוד הדבר ״יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה״.

למטרוניתא ואתמר ביה (שם יט ה, איוב יד יא) ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני[85] ובגין דלית ליה מדיליה עניין צווחין בח״י ברכאן דצלותא לגבי ח״י עלמין והא אסתלק מתמן נביעו וברכאן (נ״א דכל ברכאן) ולית מאן דיהיב לון (ותרעין אחרנין סתימין)[86] ותרעא דצדיק חרבה ויבשה כמה דעני חרב ויבש ורזא דמלה יקוו[1038] המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה[87] (בראשית א ט):

דצדיקיא - ר״ל, דנטרין ברית: **ולא ראיתי כו׳** - ר״ל, בזמן שאין הצדיק נעזב, אז אין זרעו הצדיקים, והעניים כו׳, וז״ש **וכען בגלותא כו׳**: **מאי אבד** - ר״ל, דהל״ל נאבד: **בבית ראשון** - ר״ל, בינה, שחרב מינה, דאסתלק ת״ת כרוב א׳ לבינה, ונשאר כרוב השני בגלות מלכות. וכן נו״ה שהן שני כרובים, שבהן הקב״ה, ת״ת, שט בח״י עולמות (ע״ז ג ע״ב) צדיק, {כז ע״ד} שט בים מלכות, אסתלק בגלות נצח עם ת״ת, דאיהו בנצח ואיהי בהוד[1039], ונשאר כרוב השני הוד עם מלכות, שעליו נאמר (איכה א יג) כל היום דו״ה[1040], בדרגא דיליה ביום החמישי כידוע, ולכן נקרא היכל העניים: **ויבש בבית שני** – מלכות, שם הוא יבש, דל״ל אלא מה שנותן לה צדיק, וז״ש **בגין דל״ל מדילה**: **עניין צווחין כו׳ -** כמ״ש (ישעיה מא יז) העניים והאביונים מבקשים מים ואין כו׳ בשביל שנהר יחרב כו׳, וז״ש **לגבי ח״י עלמין כו׳ ולית מאן כו׳**: **ותרעין אחרנין כו׳** - ר״ל, וכן כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, כמו שמפרש והולך, **ולית תרעא כו׳**: **אל מקום א׳ -** כמש״ל דאסתלק ת״ת לבינה:

ואין שער פתוח אלא שער של דמעה, ומה היא, בת עין שדמעה יוצאת ממונה, ועליה נאמר ״שמרני כאישון בת עין״, ובה ״והנה נער בוכה״ לקדוש ברוך הוא שירחם עליה בגלות, זהו שנאמר ״אתה תקום תרחם ציון״, משום שהיא לבת אש שנראתה למשה בסנה שנאמר ״וירא מלאך יהו״ה אליו בלבת אש מתוך הסנה״, היא ב״ת מן בראשי״ת, וזה בראשית.

ולית תרעא פתיחא אלא תרעא דדמעה ומאי איהי בית עין דדמעה מינה נפקא ועלה אתמר שמרני כאישון בת עין (תהלים יז ח) ובה והנה נער בכה (שמות ב ו) לגבי קודשא בריך הוא דירחם עליה בגלותא ההי״ד אתה תקום תרחם ציון (תהלים קב יד) בגין דאיהי לבת אש דאתחזייא למשה בסנה דכתיב וירא מלאך ה׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב) איהי ב״ת מן בראשי״ת ודא בראשית:

בת עין - מלכות מסט׳ דבינה[1041], היכל הז׳, וכן היא היכל ז׳ כנ״ל: **ובה והנה כו׳** - ר״ל, בשבילה: **בלבת אש כו׳** - ר״ל, בת מן לבת, וכן לב בלב״ת, כמ״ש בתיקון שאחריו **ואיהי לב כו׳**, והוא גימ׳ בכי, בבכי גימ׳ דל, על דלותה, והן ל״ד אותיות דמילוי המילוי דאדני דל״ל מגרמה חסר א׳ (ובע״ח תיקון נוק׳ פ״ב כתב חסר יו״ד במילוי התי״ו וע״ש)[1042] דתא״ו, והוא מקום א׳ הנ״ל: **דאתחזי למשה כו׳ ואיהי בת כו׳ -** כמו שמפרש והולך בתיקון י״ב:

תקונא תריסר

בראשית, הוא מאמר ראשון של הכל, כלול מעשר אמירות, והיא ל״ב אלהי״ם של מעשה בראשית של ברית אש. ומצד שמאל נתנה, שהיא גבורה, אש אדומה, ולכן ״בלבת

בראשית מאמר קדמאה דכלא כלילא מעשר אמירן ואיהי ל״ב אלהי״ם דעובדא דבראשית דברית אש ומסטרא דשמאלא

– מאיר התיקון –

[1038] עי׳ לקמן בסוף תיקון מ״ב (לש״ו).
[1039] עי׳ לעיל הערה 327.
[1040] עי׳ לקמן פה ע״ב.
[1041] עי׳ לעיל הערה 31.
[1042] לא מופיע בכת״י, ובמודפס הוא מוסגר.

אש". ומשה היה מצד הלוים, מהצד שלו ממש. ולמה התגלה לו בסנה, להראות שהיתה בדוחק בין הקוצים, ועם כל זה "והסנה איננו אוכל", בשביל השושנים שהם בניה, שהם ישראל שהיו עתידים להיות בגלות בין הערב רב, שהם קוצים, וזהו הסוד "כי אעשה כָלָה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה".

אתייהיבת דאיהי גבורה אשא סומקא ובגין דא בלבת אש (שמות ג ב) **ומשה הוה מסטרא דליואי מסטרא דיליה ממש ואמאי אתגליא ליה בסנה לאחזאה דהות בדוחקא בין הקוצים ועם כל דא והסנה איננו אכל** (שם) **בגין שושנים דהוי בינהא דאינון ישראל דהוו {כח ע"א} עתידין למהוי בגלותא [כג ע"א] בין ערב רב דאינון קוצים ודא איהו רזא כי אעשה כלה בכל וגו' אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה** (ירמיה מו כח):

תיקון יב - מאמר קדמאה דכלא כו' - ר"ל כמ"ש (ר"ה לב ע"א[1043]) תשעה מאמרות נינהו, בראשית נמי מאמר, והן ע"ס, ואמר כאן שמאמרות הן מלמטה למעלה, מאמר הראשון מלכות, ומרומז בר"ת וס"ת בראשית בת, ומפרש כאן מ"ש בתיקון הקודם בלבת, בת לב, וז"ש **ואיהי ל"ב כו'**: **ומסט' דשמאלא כו'** - ר"ל, לכך כתיב בלבת אש כמו שמפרש והולך: **אתיהיבת כו'** - ר"ל, התורה שניתנה על פי המלכות, כמ"ש (לעיל יג ע"א) **נגע בבת כו'**, **וניתנה ע"י גבורה**, כמ"ש (לעיל יב ע"ב[1044]) **תורה בגבורה ניתנה**, כמ"ש (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים כו': **סומקא** - ר"ל, גוון אש: **בגין שושנים כו'** - ר"ל, כמו שושנים דנזרעין בין הקוצין, שהקוצים שמירה לשושנים, כן ישראל בגלותא בין ערב רב כדי למהר גאולתם כמו שמפרש והולך, לכן לא כלה הקוצים כדי להיות השושנים ביניהן בגלות {כח ע"א} הזה: **ודא איהו רזא כו'** - ר"ל, כי כבר הייתי עושה כלה בכל וגו' רק ואותך[1045], ר"ל בשבילך לא אעשה כלה:

הראה לו שכר הכלה (של השכינה) היא "לבת אש", בין הקוצים, שהם הרשעים, כשהם דוחקים את השכינה וישראל, השכר שלהם, כלה, יוצאת השכינה, הכלה מביניהם. ויבא החתן בשבילה, וזהו שכר הכלה, הדחק ויגאל אותם מן הגלות בשבילה. והדחק של הגלות של הערב רב לישראל, ממהר להם את הגאולה, והרפיון שלהם מעכב לישראל את הגאולה, לכן נראה למשה בלבת אש מתוך הסנה מתוך הקוצים.

אחזי ליה אגרא דכלה[1046] (נ"א דשכינתא)[88] **איהי לבת אש בין הקוצים דאינון חייביא כד דחקין לשכינתא וישראל אגרא דילהון כלה נפקא שכינתא כלה מביניהו וייתי חתן בגינה ודא איהו אגרא דכלה דוחקא ויפרוק לון מן גלותא בגינה ודוחקא דגלותא דערב רב לישראל ממהר לון פורקנא ורפיון דילהון מעכב לון לישראל פורקנא בגין דא אתחזי ליה למשה בלבת אש מתוך הסנה מגו כובין:**

אחזי ליה כו' - ר"ל, כלה לשון כַּלָה: **כד דחקין לשכינתא וישראל כו'** - ר"ל, אז נעשית השכינה כלה, שיבא חתן בשבילה, כמו שמפרש והולך: **ודוחקא דגלותא** - כמ"ש בזוהר במדבר (שלח דף רצט קצט ע"א)[1047] שכלה בדגש תוך הכ' הוא כַּלָה, וברפה הוא כָלָה, לכן דחיק גורם דחיק

– מאיר התיקון –

[1043] ז"ל: עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר (ויאמר) דבראשית תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב בדבר ה' שמים נעשו.

[1044] ז"ל: וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבעל פה דהכי אוקמוהו מארי מתניתין תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה, ע"כ. אמנם בשערי אורה פב סע"ב מביא כלשון הרבינו, וכן הוא בדבריו בתז"ח יח ע"ב.

[1045] כוונתו למאמה"כ בירמיה (ל יא): אתה אל תירא עבדי יעקב נְאֻם ה' כי אִתְּךָ אני כי אֶעֱשֶׂה כָלָה בכל הגוים אשר הֲדַחְתִּיךָ שמה וְאֹתְךָ לא אעשה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ למשפט ונקה לֹא אֲנַקֶּךָּ.

[1046] עי' ברכות ו ע"ב אגרא דכלה דוחקא.

[1047] ז"ל: וע"ד אמר יהושע לבתר (יהושע ז ט) ומה תעשה לשמך הגדול דהא ודאי שמא דא עקרא ויסודא דכלא אתה הוא יי' ומשה אע"ג דקב"ה לא א"ל הכי ידע דהא בהא תלייא וחובה גרים (ירמיה מו כז) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כלא חד כי אתך אני הא אוקימנא כי אתי אתה לא כתיב אלא כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' (ירמיה ל יא) בכל הגוים אעשה כלה:

רב המנונא קדמאה אמר דחיקו ועאקו דישראל כמה טב וכמה תועלתא גרים לון רפיון דשאר עמין כמה בישין גרים לון דחיקו ועאקו דישראל גרים לון דטב ליהוי ותועלתא ומאי ניהו כלה כלא

שהוא דגש כַּלָה, וז"ש כי אעשה כלה, ר"ל כבר עשיתי את הכַּלָה, רק שאתה מעכב שאיני רוצה לדחוק אותך ביותר, וזהו ואותך לא כו':

כשהתקרב לשָם לראות המעשה הזה, אמר לו הקדוש ברוך הוא "אל תקרב הלום, של נעליך", כאן רימז שיתפשט מן הגוף שלו, שהיא נעל כלפי הגוף האחר שהתלבש [בו] כשהתקרב. ויש מי שיאמר שהוא אשתו, והכל אמת, זה וזה [ישנם].

כד אתקריב תמן למחזי עובדא דא אמר ליה הקדוש ברוך הוא אל תקרב הלום של נעליך (שמות ג ה) **הכא רמז**[1048] **דאתפשט מן גופא דיליה דאיהו נעל לגבי גופא אחרא דאתלבש כד אתקריב ואית מאן דיימא דאיהו אתתיה וכלא קשוט דא ודא:**

וכולא קשוט כו' - ר"ל, שאתלבש בגופא אחרא, מט"ט, ואזדווג בשכינה, וכל זה רמיז ליה שע"י גופא עובדא דב"נ וכן אשה עובדא דב"נ אין יכולת לתקן השכינה, וכן בית המקדש שנתבנה ע"י בני אדם אין לו קיום, וז"ש **וכן אחזי כו'**:

וכן הראה לו שבית המקדש שהוא בנין של אדם שעתיד להחרב, ויבנה פעם אחרת על יד הקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר "מעונה אלהי קדם", וכתיב "מקדש ה' כוננו ידיך", "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", משום שנאמר בו "ואני אהיה לה נאם יהו"ה חומת אש סביב".

וכן אחזי ליה דבי מקדשא דאיהו בנינא דבר נש דעתיד לאתחרבא ויתבני זמנא אחרא על ידא דקודשא בריך הוא ה"ד **מעונה אלק"י קדם** (דברים לג כז) **וכתיב** (שמות טו יז) **מקדש ה' כוננו ידיך גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון** (חגי ב ט) **בגין דאתמר בו ואני אהיה לה נאם** ה' **חומת אש סביב** (זכריה ב ט):

ה"ד גדול יהיה כו' - ר"ל, הבית האחרון, הוא שיבנה לעתיד: **בגין כו'** - ר"ל, בשביל שיהיה מעשה ה':

נאמר בבית המקדש "בונה ירושלם יהו"ה", ונאמר שם אצל אדם "ויבן יהו"ה	**אתמר בבי מקדשא בונה ירושלם** ה' (תהלים

– מאיר התיקון –

דחיק:

רפיון דשאר עמין גרים לון רפיון וביש והאי איהו כלה והכי אתחזי לון דהא כל רפיון בלא דחיקו דהוה לון בהאי עלמא גרים לון רפיון לבתר בלא דחיקו כלה (ישעיה כח כב) כי כלה ונחרצה שמעתי כי אעשה כלה כלה ברפיון לישראל דהוה לון דחיקו ועאקו כלה (שם סא י) וככלה תעדה כליה מאן כליה אלין ישראל דאינון כלים דהאי כלה:

ישראל דהוה לון דחיקו ועאקו (עמוס ט יא) אקים את סכת דוד הנופלת סכת שלום לשאר עמין דהוה לון רפיון (צוקה) צרה וצוקה כלה ברפיון כמה דהוה לון בקדמיתא וע"ד (ירמיה ל יא) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' ואותך לא אעשה כלה דהא לא אתחזי לך דהא דחיק הוית בקדמיתא זמנין סגיאין בדחיקו דגלותא תדיר ודחיק תהיה כלה (ס"א תרית כליה):

תרגום: ועל זה אמר יהושע אחר כך "ומה תעשה לשמך הגדול", שהרי ודאי שם זה עיקר ויסוד הכל, "אתה הוא ה'", ומשה אף על גב שהקדוש ברוך הוא לא אמר לו כך, ידע שזה בזה תלוי, והחטא גורם. "ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'", הכל אחד. "כי אתך אני", הרי בארנו כי אִתי אתה, לא כתוב אלא כי אתך אני, "כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'" בכל הגוים אעשה כלה.

רב המנונא הראשון אמר דחק וצרות ישראל כמה טוב וכמה תועלת גרמו להם, רפיון של שאר העמים כמה רעות גרמו להם. דחק וצרות ישראל גורם להם שטוב יהיה ותועלת, ומַהם כלה הכל דחוק.

רפיון של שאר העמים גורם להם רפיון ורע, וזהו כלה, וכך ראוי להם, שהרי כל רפיון בלא דחק שהיה להם בעולם הזה גורם להם רפיון אחר כך בלי דחק, כלה "כי כלה ונחרצה שמעתי", כי אעשה כלה, כלה ברפיון לישראל שהיה להם דחק וצרות, כלה "וככלה תעדה כליה". מה זה "כליה", אלו ישראל שהם כלי הכלה הזו.

ישראל שהיה להם דחק וצרות, "אקים את סכת דויד הנופלת", סכת שלום לשאר העמים שהיה להם רפיון צרה וצוקה כולה ברפיון, כמו שהיה להם בתחלה, ועל זה "כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'" "ואותך לא אעשה כלה", שהרי אין ראוי לך, שהרי דחוקים הייתם בתחלה פעמים רבות, בדחק של גלות תמיד, ודחוק תהיה כלה (תוריש כליה).

[1048] עי' לקמן דף נד ע"א (לש"ו).

אלהי"ם את הצלע אשר לקח מן האדם", זו חכמה, "ויביאה אל האדם" זה עמוד האמצעי, הדרגה של משה. והצלע הזו, היא ודאי כלת משה, ועליה נאמר "וירא אליו מלאך יהו"ה בלבת אש", שהיא בת יחידה שממנה יוצא אור התורה.	קמז ב) **ואתמר התם לגבי אדם ויבן ה' אלהי"ם את הצלע אשר** לקח מן **האדם** (בראשית ב כב) **דא חכמה ויביאה אל האדם דא עמודא דאמצעיתא דרגא דמשה**[1049] **והאי צלע איהו ודאי כלת משה ועלה אתמר וירא אליו מלאך ה' בלבת אש** (שמות ג ב) **דאיהי בת יחידה דמנה נפיק נהורא דאורייתא:**

אתמר בבי מקדשא כו' ואתמר כו' - ר"ל, המקדש הוא אשה הנ"ל, והוא אשה דמשה, ואשה הגופנית של משה אין לה קיום שהוא מקדש ראשון, אבל אשה השנית דנפקא מבין כובין, השכינה, הוא מקדש שני שיהיה לעתיד[1050], כמ"ש ואני אהיה כו' חומת אש, והיא בלבת אש, היא יהיה לה קיום, לכן צוה לו, של נעלך: **דאיהי בת כו'** - ר"ל, ששה בנים של לאה ו"ק, והיא בת יחידה, והיא בת של בלבת, נשאר ל"ב, ל"ב נתיבות חכמה (ס"י פ"א מ"א), כמ"ש לעיל ויבן כו', מן האדם דא חכמה: **דמנה נפיק כו'** - ר"ל אש הוא נהורא דאורייתא:

כדוגמא זה נאמר "ותפתח ותראהו את הילד", ותראהו זו השכינה שהיה בוכה בשבילה, מיד "ותחמל עליו", וזהו "בבכי יבאו ובתחנונים אובילם", בתחנונים ודאי לקיים "וברחמים גדולים אקבצך".	**כגוונא דא אתמר ותפתח ותראהו את** הילד (שם ב ו) **ותראהו דא שכינתא** דהוה **בכי בגינה מיד ותחמול עליו ודא הוא בבכי יבאו ובתחנונים אובילם** (ירמיה לא ח) **בתחנונים ודאי לקיימא וברחמים גדולים אקבצך** (ישעיה נד ז):

כגוונא דא אתמר ותפתח - חוזר למעלה בתיקון הקודם, ותפתח ותראהו כו', **ומאי איהי בת עין כו', בלבת כו'**, ופירש כאן בלבת, בת לב, ועכשיו חוזר לענינו הראשון:

בזמן הזה כל החיות יתעוררו בקול, והעופות מצפצפים בשיר לקבל את הבת בשמחה בניגון, לקבל קדושין מהחתן שהם "קדוש קדוש קדוש וכו'", ואין קדושה פחות מעשרה, והקדושין הם מצד של החכמה שהיא י', "קדש ישראל ליהו"ה ראשית תבואתה", ראשית ודאי. ומתברכים בשבע ברכות מצד האם העליונה, שהיא ברכה, ועליה נאמר "להניח ברכה אל ביתך".	**בהאי זמנא כל חיון יתערון בקלא ועופין מצפצפין בשיר לקבלא ברתא בחדוה בנגונא לקבלא** קדושין מהחתן **דאינון קדוש קדוש קדוש וכו'** (ישעיה ו ג) **ולית קדושה פחות מעשרה**[1051] **וקדושין אינון מסטרא דחכמה דאיהו י' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה** (ירמיה ב ג) **ראשית ודאי ומתברכין בשבע ברכאן מסטרא דאימא עלאה דאיהי ברכה ועלה אתמר להניח ברכה אל ביתך** (יחזקאל מד ל):

בההוא זמנא כל כו' - כמ"ש לעיל (כא ע"א) **שיר תאב כו'**: **ועופין כו'** - שהן צפרים הנ"ל (כב ע"ב): **דאינון קדוש כו'** - של ברכת יוצר אור, ששם אופנים וחיות שהן חיון ועופין הנ"ל: **ולית קדושה כו'** - ר"ל, {כח ע"ב} חכמה שהיא י' של השם, והוא ראיה שקדש הוא מסט' דחכמה כמו שמפרש והולך: **ראשית ודאי** - ר"ל, חכמה שנקראת ראשית כמ"ש (תהלים קיא י) ראשית חכמה, וזהו קדש ישראל, שישראל עלו במחשבה (ב"ר פ"א סי' ד):

ושבע ברכות הן בשחרית שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערבית שתים לפניה שתים לאחריה, והם שבע ספירות שכלולות בחתן וכלה, וזהו "שמע ישראל"	ושבע ברכאן אינון בשחרית שתים לפניה **ואחת לאחריה** ובערבית שתים לפניה שתים **לאחריה** ואינון שבע ספירן דכלילן בחתן

– מאיר התיקון –

[1049] עי' לעיל הערה 39.
[1050] עי' מלואים אות מד.
[1051] עי' ברכות כא ע"ב - כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה.

וגו'. הרי כאן קדושה וברכה ויחוד, באותו זמן מתעורר דוד בכנור, שהוא מנגן מאליו בעשרה מיני נגונים, ראשון באשרי וזה (בראשית).	**וכלה ודא איהו שמע ישראל** וגו' (דברים ו ד) **הא הכא** קדושה **וברכה ויחוד**[1052] **בההוא זמנא אתער דוד בכינור דאיהו מנגן מאליו**[1053] **בעשרה מיני ניגונין**[1054] **קדמאה באשרי ודא (בראשית):**

ואינון שבע כו' - ר"ל, שכולם מתברכין מברכה כידוע[1055] : **בשחרית כו'** - והן חג"ת, שת"ת כללא דילהון (זהר ח"א רז ע"א), ובערבית כו' והן נהי"ם שיסוד ומלכות כללא דילהון כידוע, סוד ערבית כידוע[1056] : **ודא איהו שמע כו'** - ר"ל, שמע כו' הן חמשה תיבין ה"ס חג"ת נ"ה. אחד, הוא יסוד ומלכות, א"ח יסוד ד' מלכות כידוע[1057] : **מנגן מאליו בעשרה כו'** - ר"ל, מלכות סלקא בכל ע"ס, והן עשרה ניגונין כמ"ש בתיקון שאחריו, וזהו מאליו כמ"ש (דניאל ב לד) די התגזרת אבן די לא בידין:

תקונא תליסר

בראשית, שם אשר"י, וזהו "אשרי האיש", והוא "אהי"ה אשר אהי"ה", ראש לכל הראשים, ועליה נאמר "ראשך עליך ככרמל", וזה תפילין של ראש. "ודלת ראשך כארגמן" זה תפילין של יד, ובו משבחים את הבת באשרי הזה, זהו שנאמר "באשרי כי אשרוני בנות".

בראשית תמן אשר"י ודא איהו אשרי האיש (תהלים א א) **ואיהו אהי"ה אשר אהי"ה** (שמות ג יד) **רישא** לכל רישין ועלה **אתמר ראשך עליך ככרמל** (שיה"ש ז ו) **ודא תפילין דרישא ודלת ראשך כארגמן** (שם) **דא** תפלין דיד וביה משבחין לבת **בהאי אשרי** הה"ד **באשרי כי אשרוני בנות** (בראשית ל יג):

תיקון יג תמן אשרי - ר"ל, ניגון הראשון מן עשרה הניגונים הנ"ל בתיקון הקודם, והוא האותיות הנשארים מן בת בתיקון הקודם, ואשרי הוא כתר, כמו שמפרש והולך, והוא מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), בת אשרי : **ודא איהו אשרי כו' -** מפרש לקמן (כח ע"ב) **אשר לא הלך כו'**

– מאיר התיקון –

[1052] עי' מלואים אות ה.

[1053] עי' ברכות ג ע"ב: כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו.

[1054] עי' מדרש תהלים (מזמור א): נאמר בעשרה מיני זמר: בניצוח, בניגון, במזמור, בשיר, בתפלה, בהלל, בברכה, בהודיה, באשרי, בהללויה [בזהר ח"ג קא ע"א, בהלל בברכ נמחקים, ובמקומו איתא במשכיל במכתם. ובילקוט שמעוני תהלים - רמז תתעג נמחק בברכה, ובמקומו איתא: במשכיל, ובתהלה, אמנם והלל והללויה נחשבים כא']. ועי' זהר ח"ג רכג ע"ב: למנצח, תמן נצח וכו' הוד ביה הודו ליי' צדיק ביה רננו צדיקים ביהו"ה וביה רנו ליעקב שמחה תפארת ביה הללו אל הללויה הללו יה דתמן יהו"ה בנגון ובזמר חסד וגבורה בשיר ובברכה חכמה ובינה באשרי כתר בתהלה מלכות. תרגום: למנצח, שם נצח וכו' הוד, בו הודו לה'. צדיק, בו "רננו צדיקים בה"", ובו "רנו ליעקב שמחה". תפארת, בו הללו אל, הללויה הללו יה, ששם יהו"ה. בנגון ובזמר, חסד וגבורה. בשיר ובברכה, חכמה ובינה. באשרי כתר. בתהלה מלכות.

[1055] עי' לקמן נח ע"ד: כיון דהדעת נחית כלהו נחיתין עמיה וכלהו מתערין עמיה, דכל האברים מתערין עמיה

[1056] כפל לשונו לכאורה צ"ב, "ובערבית וכו' סוד ערבית". ואפשר די"ל מערבית, או מערב, ועי' דברי רבינו על ס"י (ט ע"ב): ועומק מערב - הוא יסוד, שבו מתערבין כל הספירות, והוא נק' כל (זהר ח"א לא ע"א). ולכן אמרו (ב"ב כה ע"א) שהשכינה במערב.

[1057] עי' זהר ח"ב קטז ע"א: ועליה אוקמוה מארי מתניתין בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד אחד ששמו צדיק שנאמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ובודאי איהו ברית דשבועה דעליה קיימין א"ח ד' דאינון שמיא וארעא דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי א"ח שמים הדא הוא דכתיב (מ"א ח ל) ואתה תשמע השמים ד' הארץ הדא הוא דכתיב (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי.

תרגום: ועליו בארו בעלי המשנה בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד אחד ששמו צדיק שנאמר וצדיק יסוד עולם ובודאי הוא ברית של שבועה שעליו עומדים א"ח ד' שהם שמים וארץ שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי א"ח שמים זהו שכתוב ואתה תשמע השמים ד' הארץ זהו שכתוב והארץ הדם רגלי.

זכי לאתדבק בכתרא כו'[1058] : **ואיהו אהי"ה אשר אהי"ה** - שג' שמות הללו בכתר, שכלול כח"ב בג' רישין כידוע[1059], והוא ראיה שאשר הוא בכתר: **רישא כו'** - ר"ל, רישא אותיות אשרי, ואמר רישא לכל רישין, שחו"ב ג"כ נקראו רישין, והוא רישא להם: **ראשך כו'** - ר"ל, לשון אשרי כנ"ל. **ודלת ראשך כו'**, דאתנטלת מהאי רישא ושם סליקת[1060], וז"ש **וביה משבחין לבת** כו', ור"ל זהו בראשית בת אשרי כנ"ל:

מי זוכה להכנס שם "אשר לא הלך בעצת רשעים", שהיא עצה רעה מצד של עץ הדעת טוב ורע. "ובדרך חטאים לא עמד", מי זו דרך חטאים, אותה שנאמר בה "כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'". "ובמושב לצים לא ישב", מי זה לצים, זו לילית, אמם של ערב רב שמטמאת כנדה במושבה, וכן ערב רב מטמאים במושבם את הצדיקים שיושבים ביניהם כנדה.

מאן זכי לאעלא תמן אשר לא הלך בעצת רשעים דאיהי עצה בישא מסטרא דעץ הדעת טוב ורע ובדרך חטאים [כג ע"ב] לא עמד מאן דרך חטאים דהיא דאתמר בה כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו' (משלי ל כ) ובמושב לצים לא ישב מאן לצים דא לילי"ת אמן דערב רב דאיהי מטמאה כנדה במושבה וכן ערב רב מטמאין במושבם לצדיקיא {כח ע"ב} דיתבין בינייהו כנדה:

מאן זכי כו' - חוזר למעלה, ודא איהו אשרי האיש, ואמר **מאן זכי לאעלא בהאי אשרי: דאיהי עצה בישא מסט' דעץ הדעת טוב ורע** - ר"ל, עצת לשון עץ הדעת מסט' דרע, עצת רשעים, וזהו עצה בישא, כי המייעץ לרע מראהו לו שהוא טוב ומוליכו ברע, וכן הוא עץ הדעת טוב ורע, נחמד למראה (בראשית ב ט), כמ"ש (משלי ה ג) חלק משמן חכה ואחריתה כו': **כנדה במושבה** - ר"ל, זהו לשון ובמושב, מושב הזב ונדה, כמ"ש (ישעיה ל כב) תזרם כמו {כח ע"ג} דוה כו'[1061] :

ומי שדבק באשרי הזה, שהוא כתר וראש של התורה, נאמר בו "והיה כעץ שתול על פלגי מים" וזה עץ חיים שנאמר בו "ועלהו לא יבול", וזה תיקון הראשון.

ומאן דאתדבק בהאי אשרי דאיהו כתרא ורישא דאורייתא אתמר ביה והיה כעץ שתול על פלגי מים (תהלים א ג) ודא עץ חיים דאתמר ביה ועלהו לא יבול (שם) והאי תקונא קדמאה:

ומאן דאתדבק כו' - מפרש סיפא דפסוק כי אם בתורת כו' והיה כעץ כו'[1062] : **דאיהי כתרא ורישא דאורייתא** - ר"ל, ז"ש כי אם בתורת כו' והוא רישא לאורייתא, שאורייתא מתחיל מחכמה, וזהו בתורת ה', מחכמה ששם מתחיל השם[1063] : **והי' כעץ כו' -** לא כאותו העץ שאמר למעלה עץ הדעת טוב ורע וז"ש **ודא** כו': **על פלגי מים** - ר"ל, כמ"ש בתז"ח (יא ע"ב) שג' רישין בכתר[1064], בסוד אלף יו"י[1065], שני יודין מים עליונים מים תחתונים ו' באמצע[1066], והוא נקרא עץ

– מאיר התיקון –

[1058] לשון זו איננה שם. אלא לכאורה כוונתו למש"כ שם בלשון זו: ומאן דאתדבק בהאי אשרי דאיהו כתרא.

[1059] עי' ע"ח שער א"א פרק ג, ז"ל, כח"ב שבהם הם ג' רישין דעתיק שהוא א"א.

[1060] עי' דברי רבינו בפי' בספד"צ ד ע"ד ביה סליקו.

[1061] זה לשון הפסוק בשלימות: "וטמאתם את צפוי פסילי כספך ואת אפדת מסכת זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו". ועי' שבת פב ע"א: אמר רבי עקיבא מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא, ע"כ. ועי' שער המצות (פרשת שמיני), ז"ל, ענין האכילה הוא לברר האוכל מתוך הפסולת והאוכל שהוא המזון נבלע באברים והפסולת נעשה מותר ונדחה למטה כנודע ומהם נעשו הקליפות בסוד וטמאתם את ציפוי פסילי כספך וגו' תזרם כמו דוה צא תאמר לו, כי הם בחינת היציאה של נקב האחור וכמ"ש בענין פעור, עכ"ל, ע"ש.

[1062] ז"ל הפסוקים: כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה. והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

[1063] עי' זהר ח"ב קכג ע"ב: י' דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי איהו בינה.

[1064] עיי"ש דברי רבינו ז"ה אני ראשון.

[1065] א.

[1066] עי' תז"ח יב ע"ד: מיין עלאי כגונא דא א מיין נוקבין כגוונא דא ת רקיע דאמצעיתא.

החיים כידוע (זהר ח"א כז ע"ב), **שתול בתוך ב' יודין, מים עליונים מים תחתונים, שהם נקראים פלגי מים** (תהלים א ג) **כידוע: ועלהו לא יבול** - ר"ל, **שאין בו רע:**

השני, בשיר, זה חכמה, שר י'. ושלש יודי"ם הן י' י' י', והם ראש וסוף ואמצע של האות י', והם רמוזים בשם נסתר שהוא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, באלו השלש שִבֵּח דוד המלך את בת המלך, זהו שנאמר "שיר למעלות", ל' מעלות הן, ודאי (אותן) שלשים דרגות שבהם הבת עולה לאב.	**תנינא בשיר דא חכמה שר י' ותלת יודי"ן אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת י'**[1067] **ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו** יו"ד ה"י **וא**"ו ה"י **באלין תלת שבח דוד מלכא לברתא דמלכא** הה"ד (תהלים קכא א) **שיר למעלות** ל' מעלות **אינון ודאי** (**אינון**) **תלתין דרגין דבהון ברתא סלקא לגבי אבא:**

שר י' - אותיות שיר, והן אותיות אשר שבכתר, רק שם אלף, שאלף הוא בכתר, וכאן י' שחכמה הוא י' של השם (זהר ח"ב קכג ע"ב): **ותלת יודין כו' -** מבאר ששיר הוא בחכמה, שנאמר שיר למעלות כמו שמפרש והולך: **בשמא סתים כו' -** שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע (לעיל ח ע"ב זהר ח"ג כט ע"ב), **שהוא למטה בז"ת**[1068], וזה בג' ראשונות הנסתרות כמש"ל (יט ע"א)[1069]: **ל' מעלות אינון ודאי** - ר"ל, כמ"ש (אבות פ"ו מ"ו) **והמלכות ניקנית בל' מעלות: אינון תלתין דרגין דבהון כו' -** ר"ל, ג' מדרגות (סלקא ז"א ואו"א), וכל א' כלול מעשר: **(סלקא לגבי אבא -** דמשם אתבניאת כמ"ש (משלי כד ג) **בחכמה יבנה בית כמש"ל)**[1070]:

בחמשה נימין של כנור, שהם חמש אזכרות שהזכיר חמש פעמים יהו"ה במזמור הזה: אחד, "עזרי מעם יהו"ה". ב', "יהו"ה שמרך". ג', "יהו"ה צלך". ד', "יהו"ה ישמרך מכל רע". ה', "יהו"ה ישמר צאתך ובואך". ובהם המלך אומר (בא המלך) לכלה "צהלי	**בחמש נימין דכנור דאינון חמש אזכרות דאדכיר חמש זמנין ה' בהאי מזמור חד עזרי מעם ה'** (שם ב) **ב' ה' שומרך** (שם ה) **ג' ה' צלך** (שם) **ד' ה' ישמרך מכל רע** (שם ז) **ה' ה' ישמר צאתך**

– מאיר התיקון –

[1067] עי' לעיל הערה 850.

[1068] מ"ה הנה הוא נקרא באצילות בשם שמא מפרש, כי הוא מפורש ונגלה שם שהוא עיקר מדרגת האצילות, אבל השם ס"ג הוא נקרא באצילות בשם שמא סתים, כי הוא נסתר ונעלם שם, וכ"ז הוא משום שהוא למעלה ממדרגת האצילות כנז' (כללים ח"א נז ע"ב).

באצילות רק שליטת המ"ה ור"ל המ"ה ע"י הב"ן ומשום כי שם הוא כל הגילוי רק מהשם מ"ה הנה לכך נקרא השם מ"ה בתיקונים בכמה מקומות בשם שמא מפרש שם המפורש משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בתיקונים בשם שמא סתים משום שהוא נעלם שם (כללים ח"ב קט ע"ג, וכן ביאורים ח"ב כז ע"ג).

והגם שהרי גם א"א מתפשט ג"כ בכל האצילות וכן א"ק הנה הוא מתפשט בכל העולמות אך התפשטותם הנה הוא רק לבחי' אור א"ס עי' שער הכללים ספ"ט אשר אין לו שום תפיסה בשום שם כלל משא"כ התפשטות או"א הנה הוא לבחי' אור האצילות והתפשטותם הנה הוא בבחי' השמות דע"ב וס"ג שהם בבחי' נשמה הכללי והחיה הכללי שהם הגדלות האמיתי כנודע וכ"ז הוא ג"כ רק בפנימיות ובהעלם והוא מה שנקרא הס"ג בשם שמא סתים (כללים ח"ב קיח ע"ג).

והרי נתבאר לנו מכ"ז גילוי האימא באות ה' ראשונה דהשם הוי"ה ב"ה, וכ"ז הנה הוא ג"כ רק בבחי' עצמותה הכללי לבד, כי בזה הנה היא כלולה רק באות אחת, אבל בבחי' כחותיה הפרטיים שבה, הנה עומדת האימא בגילוי הי' אותיות דשם ס"ג, שהוא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שהם י' אותיות, כי זה מורה על המציאות דהי' ספי' שבה שבעצמותה גופה, הנה יצא כל ספי' שבה לפועל בכל תכונתה, ולכן נתגלה כל א' באות בפנ"ע, כי בעצמותה הרי היא פרצוף שלם, ונתגלה בה כל ה"ס בפרטיות. אמנם עכ"ז הנה היא רק בהגילוי דשם ס"ג לבד, שהוראתו הוא ג"כ על ההעלם, שהרי ההה"ן שבו הם במילוי יודי"ן, וכל י' הוא מורה העלם וכנ"ל פ"ב, ורק הו' שבו הוא במילוי א', וכל א' הוא אור והארה וגילוי, כי באותו הא' שם הוא השורש דהשם מ"ה שבז"א, שהוא הגילוי העיקרי שבאצילות וכמו שיתבאר לקמן פ"ד, ומשום שהוא נעשה ונבנה בהאימא, וניכר עיבורו בה, לכן נעשה הו' שבה במילוי א', משום שורש הז"א שנתגלה בה עכ"פ, אבל היא עצמה היא לעולם נעלם, וכהוראת ההה"ן שבה, שהם רק במילוי יודי"ן, ולכך נקרא גם השם ס"ג בתיקונים תמיד בשם שמא סתים (הקדו"ש לח ע"ד).

[1069] כל גילויה דבחי' הי' ספי' שבה ובחי' הפרצוף שבה הוא רק לעצמותה לבד, אבל להזו"ן היא נעלם (הקדו"ש לח ע"ד).

[1070] "(סלקא ז"א ואו"א), וכל א' כלול מעשר: **(סלקא לגבי אבא -** דמשם אתבניאת כמ"ש (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כמש"ל)" - לא מופיע בכת"י.

קולך בת גלים", בת עשרה גלגלים שעולה בהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א בעשרה מיני נגונים.	ובואך (שם ח) ובהון מלכא אמר (נ"א אתי מלכא) לגבי כלה צהלי קולך בת גלים (ישעיה י ל) בת עשרה גלגלים דסליק בהון יו"ד ה"א וא"ו ה"א בעשרה מיני נגונין:

בחמש נימין דכנור - עכשיו מפרש הכל האיך סלקא כל זה בשיר של כנור, ואמר בחמש נימין, וסלקא בשית דרגין דניגונא כמ"ש לקמן, וכל דרגא הוא בה' נימין, והן תלתין דרגין: **דאינון חמש אזכרות כו'** - דנגון הוא בסוד הוי"ה, כמ"ש לקמן **לקבל עשר אצבעאן כו'**: **צהלי קולך בת גלים** - ר"ל, בת גלים, מלכות, כמו שמפרש והולך, צהלי בקולך עמודא דאמצעיתא כמ"ש לקמן דסליק בך: **בת עשרה גלגלים** - ר"ל, גלגלים הם ספירות של חכמה[1071], שגלגל הוא י', ושם הוא עשר גלגלים, ע"ס של חכמה, ששם ע"ס בלי מה כידוע (ס"י פ"א מ"ב), והן עשרה גלגלים שבכסא מסט' דחכמה:

ובארבע חיות שעולה יהו"ה בשיר פשוט כפול משולש מרובע, שהוא יהו"ה, שקולו עולה כגלי הים, וגלי הים שלמעלה הם עשרה גלגלים, ועליהם נאמר "ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש", בשתי זרועות הבת.	ובארבע חיות דסליק (נ"א דאינון)[89] יהו"ה בשיר פשוט כפול משולש מרובע דאיהו יהו"ה דקולו סלקא כגלי ימא וגלי ימא דלעילא אינון עשרה גלגלין ועלייהו אתמר ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש (שיה"ש ה יד) בתרין דרועין דברתא:

דסליק יהו"ה בשיר כו' - כמש"ל בהקדמה (ה ע"ב) שעשר גלגלים הן מילוי דאלפין, וד' חיון הם ד' אותיות הוי"ה ע"ש: **בשיר פשוט כו'** - מפרש האיך הוא בכנור, ואמר שיר פשוט כו', דהניגון הוא מורכב מה' נימין שבכנור, ואם הוא מב' נימין נקרא שיר פשוט, שפחות מב' נימין אי אפשר, ומג' נימין נקרא שיר כפול, ומד' משולש, ומה' מרובע, והן ג"כ עולין לעשר: **דקולו סלקא כגלי ימא** - ר"ל, כמו שהגלין מגביהין והולכין, כן אלו מוסיפין והולכין[1072] כמ"ש (סוכה נא ע"ב) אפיק שפה ועייל שפה דמיחזי כאדותא דימא[1073], ור"ל ז"ש קולך בת גלים: **וגלי ימא דלעילא כו'** - ר"ל, והוא נגד שיר פשוט כו' שעולה לעשר כנ"ל: **ידיו גלילי כו'** - ר"ל, לשון גלגלים כמו שמפרש והולך:

ובהם ששה פרקים, והם שש דרגות של הכסא, "שש מעלות לכסא", וכשעולה בהם ו', יתעוררו אליו לקבל אותו השרפים בכנפיהם, זהו שנאמר "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'", ומי שעולה על כנפיהם ופורח בהם, הוא ו' כולל שש תיבות היחוד של "שמע ישראל", ובגללו נאמר "כי עוף השמים וגו'".	ובהון שית פרקין ואינון שית דרגין דכרסיא שש מעלות לכסא (מלכים א' י יט) וכד סליק ו' בהון יתערון לגביה לקבלא ליה שרפים בגדפייהו הה"ד (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו' ומאן דסליק על גדפייהו ופרח בהון איהו ו' כליל שית תיבין דיחודא שמע ישראל (דברים ו ד) ובגיניה אתמר (קהלת י כ) כי עוף השמים וגו':

בתרין דרועין {כח ע"ד} כו' - ר"ל, בתרשיש אותיות בתרי שש, ור"ל שידיו של עמודא דאמצעיתא ממולאים בידים שהוא סליק בהן, והיא סלקא בידיו כמו שמפרש והולך: **שש מעלות לכסא** - ר"ל, שנאמר אצל שלמה שהיתה דוגמת כסא הכבוד, כמ"ש (דבה"י א' כט כג) וישב שלמה על כסא ה': **בגדפייהו** - ר"ל, שלהם שש כנפים סליק בהון ו' על שית דרגין כמו שמפרש והולך, ושרפים הן בכסא (פע"ח שער הנהגת הלימוד א): **כי עוף השמים כו'** - ר"ל, שרפים שנאמר (ישעיה ו ב)

– מאיר התיקון –

[1071] עי' לעיל הערה 734.

[1072] ר"ל אלו עשרה מיני ניגונין הנ"ל דסליק בהון י' אותיות המילוי והד' דפשוט כפול משולש מרובע דסליק בהון ד' אותיות הפשוטים ומוסיפין והולכין למעלה שלושים מעלות (לש"ו).

[1073] תרגום: הבליט החוצה בבניה של הכותל, שורה של אבנים, וכנס פנימה את השורה תחתיה. ועשה מרווחים אלו בין השורות כדי שיחזיק הכותל את הסיד שנמרח עליו.

ובשתים יעופף, והן עוף השמים, ו' שנקרא שמים (זהר ח"א יח ע"א), יוליך את הקול דק"ש, ו' עמודא דאמצעיתא, וז"ש צהלי קולך כו' כנ"ל:

וכשעולה הבת, עולה בשתי זרועותיו שהם חסד וגבורה, שבהם ששה פרקים שהוא ו', וסוד הדבר "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".	וכד סלקא ברתא סלקא בתרין דרועוי דאינון חסד וגבורה דבהון שית פרקין דאיהי ו' ורזא דמלה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו):

דאיהו ו' - ר"ל, עמודא דאמצעיתא כולל חו"ג כמש"ל (יז ע"ב) בהקדמה בסופו:

כשעולה השיר הזה (בזה כתר עליון), עולה בשש תיבות שהן "שמע ישראל וגו'", וכשיורד, יורד בשש שהם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והנגון כשעולה, עולה בשש, וכשיורד יורד בשש, ועליהם נאמר "שוקיו עמודי שש".	כד סלקא האי (נ"א בהאי כ"ע) שיר סלקא בשית תיבין דאינון (דברים ו ד) שמע ישראל וגו' וכד נחתא נחתא בשית דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ונגונא כד סליק סליק בשית וכד מאיך מאיך בשית ועלייהו אתמר שוקיו עמודי שש (שיה"ש ה טו):

וניגונא כד סליק כו' - ר"ל, שהניגון הולך ומגביה כידוע לחכמי הניגון, ואח"כ הולך ויורד, ומעלתו הן ששה מדרגות, כל א' מגביה על חבירו, וכן בירידה, וזהו קול ו' דסלקא בשית ונחתא בשית: **ועלייהו אתמר שוקיו כו'** - ר"ל, שש הוא שית פרקין שבשוקיים, ובדרועין היא סלקא בשית, ובשוקין נחתא בשית:

ועשרה גלגלים הם י', שהם כנגד עשר אצבעות שמכים בנגון חמש בחמש, והם ה' שעולים בו, בשש דרגות שהוא ו', בו עולים ויורדים. והוא כדוגמת הסולם שנאמר בו "והנה סולם מוצב ארצה וגו', והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו". והכל יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י"ד, ודוד מנגן ביד, (ו' הוא גוף, כנפיו ה' ה', ראשו י'), בו עולה קול הנגון.	ועשרה גלגלין אינון י' דאינון לקבל עשר אצבעאן דבטשין בנגונא חמש בחמש ואינון ה' ה' דסלקין ביה[1074] בשית דרגין דאיהו ו' ביה סלקין ונחתין ואיהו כגוונא דסלם דאתמר ביה והנה סלם מצב ארצה וגו' והנה מלאכי אלהי"ם עלים וירדים בו (בראשית כח יב) וכלא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יד ודוד מנגן ביד (ו' איהו גופא גדפוי ה' ה' רישא דיליה י') ביה סליק קלא דנגונא:

ועשרה גלגלין כו' - כאן מפרש ד' האותיות של השם: **חמש בחמש** - ר"ל, ה' אצבעאן בה' נימין, שהן ה' ה' של השם דנפקין מי', והן סלקין בי' של השם דרך ו' שהוא סלם, וז"ש **דסלקין ביו"ד בשית כו'** ר"ל, דסלקין לחכמה דרך עמודא דאמצעיתא: **ואיהו כגוונא דסלם כו'** - ר"ל, ו': **והנה כו'** - ב' ההי"ן שנק' אלהים[1075]: **וכולא כו'** - ר"ל, שאמר לעיל י' גלגלין שמא מפרש, ד' חיון יהו"ה, וכולם הם י"ד, **עשרה ניגונין ושיר פשוט כו'**, וז"ש **מנגן ביד**, וזהו דוד גימ' י"ד: **ו' איהו גופא כו'** - ר"ל, עוף השמים שמוליך את הקול (ע"פ קהלת י כ), כולל הוי"ה, וכן קלא דניגונא כליל הוי"ה והכל, שו' עמודא דאמצעיתא כלול הוי"ה כידוע, והוא קלא, וז"ש **ביה סליק כו'**, וכן עוף השמים בדרגא דידיה. וכלל הענין, עשרה ניגונין, נגד י' של השם, עשר גלגלים, גלי ימא דבינה דאשתכחו מחכמה, והן עשרה גלגלים של הכסא, ששם מקנן אמא בתלת ספי' (לעיל כד ע"ב). שש מעלות של הניגון שעולה ויורד נגד ו' של השם, שש מעלות לכסא, שבהן עולים ויורדים מלאכי אלהים. ד' שירים, שיר פשוט כו', נגד ד' אותיות הוי"ה אחוריים[1076], והן ד' עמודי הכסא ד' חיון, ששה מעלות עם עמודים ד' הן י', מילוי יו"ד, והכל יו"ד במלואו. חמש נימין בחמש אצבעאן, ה' ה' של השם. והכל עולה שלשים מעלות, וכן ה' נימין בו' קלין ל' כנ"ל, ויו"ד ה"ה

– מאיר התיקון –

[1074] צ"ל בי' (לש"ו).
[1075] עי' ספד"צ כו ע"ב: הוי"ה סטרא דדכר, אלהים סטרא דנוקבא.
[1076] י' י"ה יה"ו יהו"ה.

היא מלכות דסלקא לחכמה, ה״ה ביו״ד, וכן עשרה ניגונין בד׳ שירים נגד י״ד אתוון של השם י׳ גלגלים ד׳ חיון:

ועוד ו׳, היא מנורה, ה׳ ה׳, ״שלשה קני מנורה מצדה האחת וגו׳״. ו׳ מנורה באמצע, נר על ראשו י׳, כששורה באות ו׳ נעשה ז׳, וסוד הדבר ״יאירו שבעת הנרות״.

ועוד ו׳ **איהי מנרתא** ה׳ ה׳ שלשה קני מנורה מצדה **האחת** וגו׳ (שמות כה לב) ו׳ מנורה **באמצע** נר על רישיה י׳ כד **שריא באת** ו׳ **אתעביד** ז׳ **ורזא** דמלה **יאירו שבעת הנרות** (במדבר ח ב):

ועוד ו׳ איהי כו׳ - ר״ל, שוא״ו כולל י״ד במנורה ג״כ, כמו קלא דניגונא שכולל י״ד, ומנורה הוא ג״כ **בחכמה כידוע** (לקמן עז ע״ב):

כנגד המנורה שהיא ו׳, ושש קני המנורה שהם ה׳ ה׳, שש וו״ן. וסוד הדבר ״שבעה ושבעה מוצקות״, עד שעולים לי״ד, שהוא יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וזהו ״ודוד מנגן ביד״, י״ד כנגד י״ד, ועולה ה׳ (קטנה) באות ו׳, ואחר כך עולה ו׳ בי׳, שש פעמים עשר עד שעולה לששים, והם אותיות הדבקות בקריאת שמע, שבשבילם נאמר, כל המשים רוח בין הדבקים מצננים לו גיהנם (ברכות טו ע״ב[1077]). ושלמה אמר עליהם ״הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה״ והם שומרים את מטתו, וכנגדם ששים המה מלכות, אלו זכרים ואלו נקבות, אלו של קריאת שמע שתקן משה זכרים, אלו של שלמה נקבות, ואלו בית קבול לאלה. הדרגות של שלמה הן בית קבול לדרגות של משה, וכשמתחברים הכל כאחד שלמ״ה מתהפך למש״ה.

לקבל **מנרתא דאיהי** ו׳ ושית קני **מנרתא דאינון** ה׳ ה׳ שית ווי״ן ורזא דמלה שבעה ושבעה **מוצקות** (זכריה ד ב) עד דסלקין {כט ע״א} לי״ד **דאיהו** יהו״ה יו״ד ה״**א** ו**א**״ו ה״**א** ו**דא איהו** ודוד מנגן ביד (שמואל א׳ יט ט) י״ד לקבל י״ד וסלק**א** ה׳ (**זעירא**) **באת** ו׳ ולבתר סליק ו׳ בי׳ שית זמנין עשר עד דסליק לשתין **ואינון אתוון** הדבקות בקריאת שמע דבגינייהו **אתמר** כל המשים ריוח בין הדבקים מצננים לו גיהנם ושלמה עלייהו **אמר** הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה (שיה״ש ג ט) **ואינון** נטרין ערסיה ולקבלייהו (שיה״ש ו ח) **ששים** המה מלכות [כד ע״**א**] אלין דכורין **ואלין** נוקבין אלין דקריאת שמע דתקין משה דכורין **אלין** דשלמה נוקבין **ואלין** בית קבול **לאלין** דרגין דשלמה **אינון** בית קבול לדרגין דמשה וכד מתחברין כל**א כאחד** שלמ״ה **אתהפך** למשה:

שבעה ושבעה כו׳ - ר״ל, שמנורה הוא שבעה, ו׳ עם י׳, ז׳, וז׳ ווי״ן הרי שבעה {כט ע״א} ושבעה, וז״ש שלשה קני מנורה מצדה הא׳ ושלשה כו׳, שי״ו באמצע וב׳ ההי״ן מב׳ הצדדים כמו בעוף השמים דלעיל, ב׳ גדפוי מצדדים: **וסלקא ה׳ באות ו׳** - ונכללת ג״כ מו׳, שית תיבין דבשכמ״לו: **ולבתר סליק כו׳** - ר״ל, ונכללין שניהם ששים, וזהו שיר דסליק לי׳ באות ו׳ כנ״ל: **ואינון אתוון כו׳** – עי׳ בשל״ה[1078], וע״ה כ׳[1079], שהן ט״ז אותיות דקאמר בגמ׳, בכל לבבך

– מאיר התיקון –

[1077] ז״ל: תני רב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים עני רבא בתריה כגון על לבבך על לבבכם בכל לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ אמר רבי חמא ברבי חנינא כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בצלמון אלא בצלמות.

[1078] מסכת תמיד (נר מצוה אות כב): אלה הם המקומות אשר ראוי לקורא קריאת שמע בקר וערב לדקדק בכל הפרשיות ובפרשה ראשונה כשהולך לשכב על מטתו, והם ששים מקומות, ועליהם רמז גם כן הכתוב (שה״ש ג, ז), ששים גבורים סביב לה, כמו שכתוב בתקון ד׳ וזה לשונו, וסליק בעשרה שית זמנין עשר עד דסליק לששים, ואינון אתוון הדבקות בקריאת שמע, דבגינייהו איתמר כל המשים ריוח בין הדביקים מצננין לו גיהנם. ושלמה עלייהו אמר בספרו הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, ואינון נטרין ערסיה, ולקבלייהו ששים המה מלכות, אילין דכרין ואילין נוקבין, אילין דקריאת שמע דכרין, אילין דתקין שלמה נוקבין, ואילין בית קיבול לאילין, דרגין דשלמה אינון בית קיבול לדרגין דמשה, וכד מתחבר כלא חד, שלמה אתהפך למשה, עד כאן. פירוש כי אותיות שלמה הם אותיות למשה בצרוף, עד כאן לשונו.

כו'[1080], שמספר קטן גי' ששים: **ריוח בין הדבקים** - שהן ו"ק דזו"נ שדבוקים באחוריים, ונותן ריוח זהו הנסירה להזדווג בפנים: **ושלמה עלייהו כו'** - על ששים הדבקות שהן דכורין אמר ששים כו' מגבורי ישראל דלעילא, עמודא דאמצעיתא, שנטרין מטתו, וז"ש **ואינון כו'**: **ולקבלייהו כו'** - ר"ל, הן נוקבין לקבל ששים דדכורין:

בתקונים של ארבע האותיות נתקן (נ"א נתקשר) השיר, ועליהן נאמר "והנה מלאכי אלהי"ם" וגו', עולים שתים והן י"ה, ויורדים שתים והן ו"ה. וכן גלגלי הים (היום) עולים בעשר, והן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וארבע חיות כשעולה הבת בשיר, הנשר נוטל י' בפה ועל ראשה, ו' בגוף, ה' ה' בכנפיה. אד"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רוכב על הכל, "ודמות פניהם פני אדם" זה עולה על הכל, "ופני אריה אל הימין לארבעתם", זה יהו"ה, וכך שור וכך נשר, הם מרכבה לשם יהו"ה, ואדם על הכל.

בתקונין דארבע אתוון אתקן (נ"א אתקשר) שיר ועלייהו אתמר והנה מלאכי אלהי"ם וגו' (בראשית כח יב) סלקין תרין ואינון (י"ה[90] ונחתין תרין ואינון ו"ה[91]) וכן גלגלי ימא (נ"א יומא) סלקין בעשר ואינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א וארבע חיון כד סלקא ברתא בשיר נשרא נטיל י' בפומא ועל רישא ו' בגופא ה' ה' בגדפהא אד"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רכיב על כלא ודמות פניהם פני אדם (יחזקאל א י) דא סליק על כלא ופני אריה אל הימין לארבעתם דא יהו"ה והכי שור והכי נשר אינון מרכבה לשמא דיהו"ה ואדם על כלא:

בתיקו' כו' - כנ"ל (כח ע"ב): **סלקין כו'** - צ"ל בהיפך, סלקין ו"ה, ונחתין י"ה, וכן הוא לקמן בסוף התיקונים בתיקון ב' (קסא ע"ב, קסד ע"ב): **דא סליק כו'** - ר"ל, שנאמר ודמות פניהם, ר"ל של כלם כמש"ל[1081]: **לארבעתם דא יהו"ה והכי שור והכי נשר** - ר"ל, ד' פנים של כל א' הן ד' אותיות הוי"ה כמש"ל, ג' הויות, ובכולהו ד', עשר אותיות אדם, והן תלתין דרגין הנ"ל:

בזמן שהיא עולה בכל התקונים הללו, הוא משבח אותה, זהו שנאמר "כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה", הרי שני מיני נגונים ששבח דוד המלך: באשרי, בשיר.

בזמנא דאיהי סלקא בכל אלין תקונין איהו משבח לה ההי"ד (שיה"ש ד ג) כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה הא תרין מיני נגונין דשבח דוד מלכא באשרי בשיר:

כחוט השני כו' - ר"ל, שיר דילה:

שלישי בברכה, וזו השכינה העליונה, ועליה נאמר "ברכי נפשי את יהו"ה", מזו נתנה באדם נשמת חיים שנאמר בה חמשה תקונים (ברכות י ע"א), מה הקדוש ברוך הוא זן את כל העולם כך הנשמה זנה את כל הגוף, מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה כך הנשמה רואה ואינה נראית, מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים כך הנשמה יושבת בחדרי חדרים, מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם (הארץ כבודו) כך הנשמה מלאה את כל הגוף, מה הקדוש ברוך הוא דן את כל העולם כך הנשמה דנה את הגוף. וסוד הנשמה שהיא שוה לקדוש ברוך הוא זו בינה, מ"י, ועליה נאמר "ואל מי

תליתאה בברכה ודא שכינתא עלאה ועלה אתמר ברכי נפשי את ה' (תהלים קג א) מהאי אתייהיבת בבר נש נשמת חיים דאתמר בה חמשה תקונין מה הקדוש ברוך הוא זן כל עלמא הכי נשמתא זנה כל גופא מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה הכי נשמתא רואה ואינה נראית מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים הכי נשמתא יושבת בחדרי חדרים מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם (נ"א הארץ כבודו) הכי נשמתא מלאה את כל

– מאיר התיקון –

[1079] לכאורה ביאור הר"ת הוא "ועמק המלך כתב". ואם כן כוונתו למבואר בשער יד פרק קל"ג, וז"ל, ואמנם הדביקים של קריאת שמע הם בשמונה תיבות, שאות סוף התיבה היא עצמה האות כמו שבראש התיבה שאחריה, ואלו הם, בכל לבבך, על לבבך, בכל לבבכם, עשב בשדך, ואבדתם מהרה, על לבבכם, הכנף פתיל, אתכם מארץ, אלו האותיות הם ל"ל ל"ל ב"ב מ"ם ל"ל פ"פ מ"ם עולים במספר קטן ששים.

[1080] עי' לעיל הערה 1077.

[1081] עי' לעיל הערה 437.

תדמיוני ואשוה". אל מ"י ודאי, והרי פרשוהו בעלי המשנה (ברכות י ע"א), חמשה דברים אלו חמשה ודאי, משום שהם מצד ה' העליונה.

הגוף מה הקדוש ברוך הוא דן את כל העולם הכי נשמתא דנה את גופא ורזא דנשמתא דאיהי שוה לקודשא בריך הוא דא בינה מ"י ועלה אתמר ואל מי תדמיוני ואשוה (ישעיה מ כה) אל מי ודאי והא אוקמוהו מארי מתניתין חמשה דברים אלין חמשה ודאי בגין דאינון מסטרא דה' עלאה:

מה הקב"ה דן כו' - בגמ'[1082] הגרסא אינו כן, אלא מה הקב"ה טהור אף הנשמה טהורה: **נשמתא דנה כו' -** וז"ש (בראשית ו ג) לא ידון רוחי באדם לעולם: **דא בינה** - ר"ל, עלה אמרו הקב"ה: **מי כו' -** ור"ל לכך נאמר ואל מי כו', כמו שמפרש והולך:

והם כולם תקונים בלב, כמו שבארוהו בעלי המשנה הלב מבין (ברכות סא ע"א), הלב רואה, הלב שומע (ב"ר פ"ד סי' ד), הרי שלש (ה' היא ממש הבל) ורוח הפה שעולה בו קול ואמירה ודבור, זה ו'. עורקי הלב הם כמו חיילים אחר מלכם. וסוד הדבר "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו", כך מתנהגים עורקי הלב אל הרוח (כדוגמת העליונים) הרי לך רוח בלב שיוצא מאזן שמאל של הלב, והוא היה הרוח הצפונית שהכתה בכנור דוד, וברוח הזו היה מכה בחמשת הנימים של הכנור שהם חמש כנפי ראה, ובקנה עולה הקול ללב והיא אש אוכלת מאזן ימין של הלב שהיא כלפי כבד, וממנו יוצא דבור, זהו שנאמר "הלא כה דברי כאש", לולא, כנפי הריאה שנושבות על הלב היה שורף כל הגוף, המחשבה בלב, וזה י' שה' ה' הם אמירה ודבור, ו' קול כולל הכל.

ואינון כלהו תקונין בלב כמה דאוקמוהו מארי מתניתין הלב מבין הלב רואה (מלכים א' ג ט) הלב שומע הא תלת (ה' איהי ממש הבל)[92] ורוחא דפומא דסליק בה קלא ואמירה ודבורא דא ו' ערקין דלבא אינון כחיילין בתר מלכהון ורזא דמלה אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב) הכי מתנהגן ערקין דלבא לגבי רוחא (כגוונא דעלאין) הרי לך רוח בלב דנפיק מאזן שמאלא דלבא ואיהו הוה רוח צפונית דבטש בכנור דדוד ובהאי רוחא הוה בטש בחמש נימין דכנור דאינון חמש כנפי ריאה ובקנה סליק קול (ללבא)[93] ואיהו אש אוכלה מאודנא ימינא דלבא דאיהי כלפי כבד ומניה נפיק דבור ההי"ד (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא הוה אוקיד כל גופא מחשבה בלבא ודא י' דה' ה' אינון אמירא ודבורא ו' קלא כליל כלא:

כלהו תיקונין בלב - {כט ע"ב} דרגא דבינה כמש"ל, ושם שריא ה' עילאה כמש"ל: **ה' איהי ממש הבל** - ר"ל, אתא קלילא (פיוט אקדמות) שאין בה אלא הבל כידוע, והוא אותיות הלב ה' לב: **דא ו' -** עם תלת הראשונים: **חמש כנפי ריאה -** כמ"ש (חולין מז ע"א) חמש אוני אית לריאה, והן ה"ס שמתפשטין בהן נ' תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא חת"נ, וב' משמאלא ג"ה, שת"ת נוטה לימינא כמ"ש לקמן (ל ע"א): **דאיהי כלפי כבד כו' -** שהאכילה מצד הכבד וזהו אש אוכלה: **דנשבין על לבא -** שהוא רוח אלהים[1083] המרחפת ע"פ המים (בראשית א ב) דריאה: **דה' ה' כו' -** אמירא מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא, ד' אותיות הוי"ה, ור"ל ז"ש ברכי נפשי את יהו"ה, בינה:

– מאיר התיקון –

[1082] ז"ל: הני חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד נשמה מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה אף נשמה רואה ואינה נראית מה הקדוש ברוך הוא זן את כל העולם כלו אף נשמה זנה את כל הגוף מה הקדוש ברוך הוא טהור אף נשמה טהורה מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים אף נשמה יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו.

[1083] עי' זהר ח"א טז ע"א שרוח אלהים בא מבינה.

רביעי במזמור, וזהו הוא זרוע ימין, זהו שנאמר "מזמור שירו ליהו"ה שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו", ועליה נאמר "הושיעה ימינך", והוא בגלות עם השכינה, והוא תומך אותה. וסוד הדבר, "וזרוע יהו"ה על מי נגלתה", ובו שבועת הגאולה, זהו שנאמר "נשבע יהו"ה בימינו ובזרוע עזו", ועוד "חי יהו"ה שכבי עד הבקר".

רביעאה במזמור ודא הוא דרועא ימינא הה"ד מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו (תהלים צח א) ועלה אתמר הושיעה ימינך ואיהו בגלותא עם שכינתא ואיהו תמיך לה ורזא דמלה וזרוע ה' על מי נגלתה (ישעיה נג א) וביה אומאה דפורקנא הה"ד נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו (שם סב ח) ועוד חי ה' שכבי עד הבקר (רות ג יג):

ורזא דמלה וזרוע ה' כו' - ר"ל, הקץ דתליא בימינא, למי נגלה, שסתום מכל[1084]: **עד הבקר - כידוע ימינא** (זהר ח"ב קיט ע"ב):

ולמה נקראת זרוע יהו"ה, משום שבכף היד בו י' (יו"ד), חמש אצבעות, ה' הקנה של הימין שהוא הזרוע, ו' הכתף בו ה', וזה העמוד האמצעי שנקשר בימין להקים בו שכינה בגלות. ומשה שהוא הדמות של העמוד האמצעי, נאמר בו "מוליך לימין משה זרוע תפארתו", והוא בוקע את מי התורה לזרע אברהם שהוא ימין, להיות לו שם עולם, ונקשר בה' של אברהם, שהוא חמשה חמשי תורה, ובה השתלם משה, ומיד כשהשתלם נגלתה עליו הימין, וזהו "וזרוע יהו"ה על מי נגלתה".

ואמאי אתקרי זרוע ה' בגין דכף היד ביה י' (ס"א יו"ד) חמש אצבעאן ה' קנה דימינא דאיהו דרוע ו' כתף ביה ה' ודא עמודא דאמצעיתא דאתקשר בימינא לאקמא ביה שכינתא בגלותא ומשה דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא אתמר ביה מוליך לימין משה זרוע תפארתו (ישעיה סג יב)[1085] ואיהו בוקע מיא דאורייתא לגבי זרע אברהם דאיהו [כד ע"ב] ימינא למהוי ליה שם עולם ואתקשר בה' דאברהם דאיהו חמשה חומשי תורה ובה אשתלים משה ומיד דאשתלים אתגליא עליה ימינא ודא הוא וזרוע ה' על מי נגלתה (שם נג א):

ואמאי אתקרי זרוע ה' - ר"ל, אמאי נכלל ביה כל השם: **ודא עמודא דאמצעיתא כו'** - ר"ל, דעמודא דאמצעיתא כולל כל השם כנ"ל, והוא אתקשר בימינא כמו שמפרש והולך, לכן בימינא נכלל ג"כ השם: **זרוע תפארתו** - ר"ל, זרוע, דרועא ימינא, תפארתו עמודא דאמצעיתא, והוא לימין משה: **ואיהו בוקע כו'** - הוא סיפא דקרא, בוקע כו', לעשות לו שם עולם, וז"ש **למהוי לי' כו'**: **זרע** - ר"ל, לשון זרוע: **אברהם כו'** - הוא זרוע: **ה' דאברהם** - דהיא מימינא, ברתא דאברהם[1086]: **ובה אשתלים משה** - ר"ל, עם שם הנ"ל: **ודא הוא וזרוע כו'** - ר"ל, משה שהוא בדרגא ד"מי"[1087]:

החמישי בנגון שהיא נ"ג (שתלוים), שעולות ממנו כמה נגינות הנערים מצד השמאל, שמשם רוח צפון היתה יורדת בכנור דוד, והיה מנגן מאליו, זהו שנאמר "והיה כנגן המנגן" וגו'.

חמישאה בנגון דאיהי ג"ן (דתליין) דסליק מניה כמה נגינות עולמין מסטרא דשמאלא דמתמן רוח צפון הוה נחתא בכנור דוד והוה מנגן מאליו[1088] הה"ד (מלכים ב' ג' טו) והיה כנגן המנגן וגו':

– מאיר התיקון –

[1084] עי' לעיל יט ע"א הנסתרות לה' אלהינו.

[1085] עי' לקמן מה ע"ד שזה הדעת מתקשר בחסד להראות אורו במלכות, ועי' עד ע"ג ד"ה בג"ד מוליך לימין: שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא.

[1086] עי' לעיל הערה 24.

[1087] עי' דברי רבינו לקמן קמא ע"ב: וזהו מי כו' ודרש על מרע"ה והוא בינה בן י"ה שהוא הדעת שהוא בינה.

[1088] עי' לעיל כח ע"ב ד"ה מנגן מאליו.

ומשם יוצאים רעמים, זהו שנאמר "ורעם גבורותיו מי יתבונן", ומשם "רעה התרעעה הארץ". בתרועה מצד של מטה כלפי חסד (ר"ה יז ע"א), "מוט התמוטטה ארץ" בתקיעה, "פור התפוררה ארץ" בשברים, באותו זמן שלשת האבות מתקשרים עם גבורה, ונעשים בה תרועה שברים תקיעה, ובהם "רעה התרועעה" וגו', וזה יהיה בסוף הימים, וכל האותות הללו יהיו בארץ ישראל, משום ששם חברון, ששם קבורים האבות.

ומתמן רעמין נפקין הה"ד (איוב כו יד) **ורעם גבורותיו מי יתבונן** ומתמן (ישעיה כד יט)[1089] **רעה התרעעה הארץ** {כט ע"ב} בתרועה (מסטרא דמטה כלפי חסד)[109094] **מוט התמוטטה ארץ** (שם) בתקיעה[95] **פור התפוררה ארץ** (שם) בשברים בההוא זמנא תלת אבהן מתקשרין בגבורה ואתעבידו בה תרועה שברים תקיעה ובהון (רעה התרועעה וגו')[96] **ודא יהא בסוף יומיא** וכל אתין אלין בארעא דישראל יהון בגין דתמן חברון דאבהן תמן קבורים:

ומתמן רעמין כו' - ר"ל, קלין, ור"ל שקלין מסט' דגבורה: **ומתמן רעה כו'** - ר"ל, תש"ת מסט' {כט ע"ג} דחג"ת, כלם בגבורה כמו שמפרש והולך: **מסט' דמטה כו' מוט כו' בתקיעה** - ר"ל, מוט לשון מטה כלפי חסד, ור"ל שכולם יהא בגבורה, רק שמוט בתקיעה הוא מטה כלפי חסד, ולכך הוא רק התמוטטה הארץ: **ואתעבידו כו' -** שכולם הם קלא דכליל אמ"ש[1091], וקלא מסט' דגבורה כנ"ל: **בארעא דישראל כו'** - ר"ל, וז"ש הארץ, ארץ ישראל:

הששי הללויה הללוהו, וזה ה"ו, עליו נאמר "ליל שמורים הוא ליהו"ה", וזהו העמוד האמצעי. וסוד הדבר, "השמיעו הללו" ואמרו הושע יהו"ה את עמך את שארית ישראל", לקיים את הנאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

שתיתאה הללויה הללוהו ודא ה"ו עליה אתמר (שמות יב מב) ליל שמורים הוא לה' ודא איהו עמודא דאמצעיתא ורזא דמלה השמיעו הללו (ירמיה לא ו) ואמרו (שם) הושע ה' את עמך את שארית ישראל לקיים קרא (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

הללוי"ה הללוה"ו - ר"ל, עמודא דאמצעיתא שכלול יהו"ה, וזהו הללו י"ה הללו ו"ה: **ודא הו** - ר"ל, הו מלשון הוא, שקאי על עמודא דאמצעיתא, וז"ש **עלה כו'**, הוא לה' שהוא עמודא דאמצעיתא יהו"ה: **ורזא כו'** - ר"ל, שנאמר הללו כו' יהו"ה:

וסוד הדבר "מ"ה ש"היה ה"וא ש"יהיה", ובו "מ"מכון ש"בתו ה"שגיח", משום שהוא הדמות של העמוד האמצעי, באותו זמן מתקיים סוד המשנה שאמר (פסחים יא ע"ב) אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, שהיינו האלף החמישי, ושורפים בתחלת שש, שהוא האלף הששי.

ורזא דמלה מ'ה ש'היה ה'וא שיהיה (קהלת א ט) וביה מ'מכון ש'בתו ה'שגיח (תהלים לג יד) בגין דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא בההוא זמנא אתקיים רזא דמתניתין דאמר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש דהיינו אלף חמישאה ושורפין בתחלת שש דאיהו אלף שתיתאה:

ורזא דמלה מה כו' - ר"ל, ר"ת משה, **וביה כו'**, ג"כ ר"ת משה:

וכדי שלא יפרידו בין שש שהוא העמוד האמצעי, ובין שבע שהיא בת זוגו, צריך לבער שאור וחמץ, שהם ערב רב, שלא יראו בין שש שהוא ו', ובין שבע שנאמר בה "שבע ביום הללתיך", משום שערב רב

ובגין דלא יפרישו בין שש דאיהו עמודא דאמצעיתא ובין שבע דאיהי בת זוגיה צריך לבערא שאור וחמץ דאינון ערב רב דלא יתחזיין בין שש דאיהו ו' ובין שבע דאתמר בה

– מאיר התיקון –

[1089] רעה התרעעה הארץ פור התפוררה ארץ מוט התמוטטה ארץ.

[1090] ז"ל: בית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד.

[1091] אש מים רוח, עי' זהר ח"ג רפג ע"א: דאורייתא בקלא דצלותא בקול דשופר קלא איהו רומ"ח לגביה ודא קול השופר קול דעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל אשא מיא ורוחא דאינון תלת אבהן דבהון הי"ו ה' באברהם י' ביצחק.

תרגום: בקול התורה בקול התפלה בקול השופר קול שהוא רומ"ח אליו וזה קול השופר קול העמוד האמצעי שהוא כולל אש מים ורוח שהם שלשה אבות שבהם הי"ו ה' באברהם י' ביצחק.

הפרידו בין שש לשבע במתן תורה, כמו שנאמר ״וירא העם כי בושש משה״, ופרשוהו בשש, בשש השעות הללו עשו את העגל, והפרידו בין ו״ה, שהם שש לשבע, כך יפריד אותם הקדוש ברוך הוא בין שש לשבע.

שבע ביום הללתיך (תהלים קיט קסד) בגין דערב רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה כמה דאת אמר (שמות לב א) וירא העם כי בשש משה ואוקמוה בשש באלין שית שעתין עבדו ית עגלא[1092] ואפרישו בין ו״ה דאינון שש לשבע הכי יפריש לון קודשא בריך הוא בין שש לשבע:

בגין כו׳ - ר״ל, וז״ש הללו כו׳ הושע ה׳, עמודא דאמצעיתא: **הכי יפריש לון כו׳** - ר״ל, שלא ימצאו בין אלף הששי לאלף השביעי:

שבגללם היתה מצה פרוסה לחם עני, עני ודאי. ובאותו זמן תהיה שלמה, כמו שחברתה שהיא מצה שלמה, זהו שנאמר ״והיה אור הלבנה כאור החמה״, ולמה היתה מצה פרוסה, משום שהסתלק ממנה ו׳, הרגל שלה להיות לה כמצוה, ומצה פרוסה נשארה ד׳, ולכן מצה פרוסה ד׳, מצה שלמה ה׳, לכן אומרים הלל גמור והלל שאינו גמור בפסח, כנגד מצה שלמה ומצה פרוסה.

דבגינייהו הוות מצה פרוסה לחם עני[1093] (דברים טז ג) עני ודאי ובההוא זמנא תהא שלימה כגוונא דחברתה דאיהי מצה שלימה הה״ד (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואמאי הות מצה פרוסה בגין דאסתלק מנה ו׳ רגל דילה למהוי ליה כמצוה ומצה פרוסה אשתארת ד׳ ובגין דא מצה פרוסה ד׳ מצה שלימה ה׳ בגין דא אמרין הלל גמור והלל שאינו גמור בפסח לקבל מצה שלימה ומצה פרוסה:

דבגינייהו הות כו׳ - כמו שמפרש והולך, דוא״ו רגל הה׳ אתפרש ונעשית ד׳, לשון דלת[1094], עני. וזהו לחם עני, וזהו בין שש לשבע, שש הוא ו׳, שבע הוא ז׳, מלכות בת שבע (זהר ח״א רלז ע״א): **כאור החמה** - בינה ה׳ שלימא[1095]: **כמצוה** - ר״ל, מצה הוא ד׳, ועם ו׳ נקראת מצוה, (ולכן בלילה הראשונה נקראת מצוה), כי הוא בסוד ה׳ עילאה בינה כמ״ש לקמן, ולכן בו היתה אור הלבנה כאור החמה[1096] (ישעיה ל כו) לילה כיום יאיר[1097] (תהלים קלט יב): **הלל גמור** - ביום ראשון שהוא מסט׳ דבינה כמ״ש בתז״ח (יד ע״ב) שיום הראשון של פסח הוא מסט׳ דבינה:

ואומרים מרור על שם ו׳ שנפרד מה׳, וזה גרם לה ש״וימררו את חייהם״, הוא מרור והיא מרה, זהו שנאמר ״קָרֵאן לי מרא כי הֵמַר שד״י לי״ בעבודה קשה בקושיה, בחומר בקל וחומר, בין אומות עובדי כוכבים העולם.

(ואמרין) מרור על שם ו׳ דאתפרש מן ה׳ ודא גרים לון דוימררו את חייהם (שמות א יד) איהו מרור ואיהי מרה הה״ד (רות א כ) קראן לי מרה כי המר שד״י לי בעבודה קשה בקשיא בחמר בקל וחמר בין אומין פלחי כוכביא

– מאיר התיקון –

[1092] עי׳ ב״ר (פי״ח סי׳ ו): ויהיו שניהם ערומים אמר רבי אליעזר שלשה הן שלא המתינו בשלותן שש שעות ואלו הן אדם וישראל וסיסרא אדם שנאמר ולא יתבששו לא באו שש שעות והוא בשלותו וישראל שנאמר (שמות לב) וירא העם כי בשש משה כי באו שש שעות ולא בא משה סיסרא שנאמר (שופטים ה) מדוע בשש רכבו לבא בכל יום היה למוד לבא בשלש שעות בארבע שעות ועכשיו באו שש שעות ולא בא הוי ולא יתבוששו והנחש היה ערום לא היה צריך קרא לומר אלא ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו וגו׳ אמר ר׳ יהושע בן קרחה להודיעך מאי זו חטייה קפץ עליהם אותו הרשע מתוך שראה אותן מתעסקין בדרך ארץ ונתאוה לה אמר רבי יעקב דכפר חנין שלא להפסיק בפרשתו של נחש.

[1093] עי׳ מלואים אות ב.

[1094] עי׳ ספד״צ ל ע״א ה׳ ד׳ הוית.

[1095] כאשר רבינו מזכיר גם בינה וגם מלכות, כוונתו לירידת מוחין דגדלות לז״א אשר שורשו הוא בבינה, והוא תוספת דעת, הגורם זיווג למלכות..

[1096] עי׳ לעיל יז ע״ב כא ע״א, כה ע״א.

[1097] עי׳ לקמן פג ע״א.

דעלמא:

איהו מרור כו' - ר"ל, מרור לשון זכר, ומרה לשון נקבה:

ומי גרם זה, י' מן שד"י, הרושם של הברית שנתן משה בערב רב, לכן ירד משה מדרגתו, זהו שנאמר "לך רד כי שחת עמך", עמך ולא עמי, ועל ידו עתידה השכינה להתייחד עם הקדוש ברוך הוא, משום שהוא הפריד אותם, צריך לייחד אותם לתקן במה שחטא. קמו כל החברים ונשקו אותו ואמרו, אם לא באנו לעולם אלא לשמוע את זה די.

ומאן גרים דא י' מן שדי רשימו דברית דיהיב משה בערב רב בגין דא נחית משה מדרגיה הה"ד (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך עמך ולא עמי ועל ידיה עתידה שכינתא ליחדא עם קודשא בריך הוא בגין דאיהו אפריש לון צריך ליחדא לון לתקנא במה דחאב קמו כלהו חבריא ונשקו ליה ואמרו אי לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די:

ומאן גרים דא י' כו' - ר"ל, וז"ש המר שדי כו' לכך לא נשלמו בפסח:

השביעי בנצוח שהוא נצח ישראל, ועליו נאמר "וגם נצח ישראל לא ישקר", ועליו נאמר "למנצח על אילת השחר", "למנצח על השמינית", מי השמינית הוד, והוא נצח עליה.

שביעאה בנצוח דאיהו נצח ישראל ועליה אתמר (שמואל א' טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר ועליה אתמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר (שם יב א) למנצח על השמינית מאן שמינית הוד ואיהו נצח עליה:

נצח ישראל לא ישקר - שבדרגא {כט ע"ד} דיליה, באלף השביעי לא שלטא שיקרא, כנ"ל אוכלין כל ד' כו'. והענין כי הפירוד נעשית בה', אלף החמישי, דרגא דהוד, כל היום דו"ה (איכה א יג)[1098], אבל ד' דה' לא נעשה בו פירוד, לכן אוכלין כל ד', וכן ו' של ה' בו שורפין כל שש כמש"ל: **למנצח על אילת השחר** - כמ"ש בר"מ פ' משפטים (קיט ע"ב) **דאילת השחר אעילת רישא בין ברכהא** שהן נו"ה, וזהו למנצח ע"ש[1099]:

השמיני בהודאה, ובו היה משבח דוד "הודו ליהו"ה", וזה הוד ודאי, למנצח הודו, בהם רמוזים נצח והוד, והם נסים, ובו שבח משה "אז", זהו שנאמר "אז ישיר משה", משום שהוא הוד שניתן למשה, "אז תקרא ויהו"ה יענה", והוא שמונה ימי מילה, ואחריו ברית שהוא יסוד צדיק העולם, ובו התגלה י' של מילה, עשירי לעשר ספירות. והוא הוד, שמונה ימי החנוכה, לעשרים וארבע ימים שהם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומיד ש"עלה זית טרף בפיה", שורה כ"ה על ישראל, בכ"ה בכסלו, ואלו הם כ"ה אותיות היחוד שהם "שמע ישראל" וגו', וזה הוא חנוכ"ה חנ"ו כ"ה.

תמינאה בהודאה וביה הוה משבח דוד הודו לה' ודא הוד ודאי למנצח הודו בהון רמיזין נצח והוד ואינון [כה ע"א] נסין וביה שבח משה אז הה"ד (שמות טו א) אז ישיר משה בגין דאיהו הוד דיהיב למשה (ישעיה נח ט) אז תקרא וה' יענה[97] ואיהו (נ"א ואינון)[98] תמניא יומין דמילה (ובתריה ברית דאיהו יסוד צדיקא דעלמא) וביה אתגליא י' דמילה עשיראה לעשר ספירן ואיהו (*הוד) תמניא יומי דחנוכה לארבעה ועשרין יומין דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ומיד דעלה זית טרף בפיה (בראשית ח יא) שריא כ"ה על ישראל בכ"ה בכסלו ואלין אינון כ"ה אתוון דיחודא דאינון שמע ישראל וגו' (דברים ו ד) ודא איהו חנוכ"ה חנ"ו כ"ה:

– מאיר התיקון –

[1098] עי' לקמן פה ע"ב ושער רפ"ח פרק ה' ז"ל: סוד החיצונים הנקרא שקר, ואין לו ב' רגלים שהם נו"ה רק רגל א' שהוא הוד לבד, ושם יש לו אחיזה בסוד הו"ד דו"ה, כמ"ש (איכה א יג) כל היום דוה, ובו נחרב הבית באלף הה' הרמוז בהוד.

[1099] עי' מלואים אות מה.

ואינון נסין - כידוע[1100] בסוד חנוכה ופורים כרובים בנס כו׳[1101]: **אז כו׳** - ר״ל, הוד ספירה שמינית כנ״ל, וזהו אז, א׳ כתר על ז׳ מחכמה עד הוד: **הוד דיהיב למשה -** כמ״ש (שמות לד כט) קרן עור פני משה, והוא קרן אחת שהיה לו במצחו[1102] משתי הקרנים כידוע, וז״ש (במדבר כז כ) **ונתתה** מהודך עליו, שממנו פני יהושע כפני לבנה (ב״ב עה ע״א): **ואיהו תמניא כו׳** - ר״ל, שהברית אתכליל מח׳ ספירות שעל גביו: **י׳ דמילה -** מלכות ברית קודש, כידוע (יט ע״א): **ומיד דעלה זית כו׳** - ר״ל, שמן דנרות דחנוכה (עי׳ זהר ח״ג סא ע״א):

אבל בנצח נאמר ״ותנח התיבה בחודש השביעי״, משום שנצח בו רמוז נח צדיק, ובו ״והמים גברו מאד״, כשלא שומרים ישראל ברית מילה מתגברים אומות עובדי כוכבים, וכששומרים אותו נאמר בהם ״והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי״, זה י׳ של מילה שהוא מלכות, העשירית לעשר ספירות וזהו ״את קשתי נתתי בענן״ שהוא הברית.

אבל נצח אתמר ביה ותנח התיבה בחדש השביעי (בראשית ח ד) **בגין דנצח ביה רמיז נח צדיק וביה והמים גברו מאד** (שם ז יט) **כד לא נטרין ישראל ברית מילה מתגברין אומין פלחי כוכביא וכד נטרין ליה אתמר בהון והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי** (שם ח ה) **דא י׳ דמילה דאיהו מלכות עשיראה לעשר ספירן ודא איהו את קשתי נתתי בענן** (שם ט יג) **דאיהו ברית:**

בחודש השביעי - נצח ספירה השביעי:

ויעקב באותה ירך נאמר בו ״והוא צולע על ירכו״, שפרחה ממנו י׳ ונשאר עקב. וסוד הדבר ״הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב״, כשנשלמה סוכה בירך שלה, נאמר ביעקב ״ויבא יעקב שלם״, ויעקב הוא ודאי דמותו של העמוד האמצעי מצד החיצוני, והרי משה היה שם אלא מהצד שלפנים היה, זה מהגוף וזה מהנשמה, ולכן שתי הירכים של העמוד האמצעי הם נצח והוד.

ויעקב בההיא (נ״א בהאי) ירכא אתמר ביה והוא צולע על ירכו (בראשית לב לא) **דפרח מניה י׳ ואשתאר עקב ורזא דמלה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב** (שם ג טו) **כד אשתלימת סוכה בירך דילה אתמר ביעקב ויבא יעקב שלם** (שם לג יח) **ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא מסטרא דלבר והא משה תמן הוה אלא מסטרא דלגאו הוה דא מגופא ודא מנשמתא**[1103] **ובגין דא תרין ירכין דעמודא דאמצעיתא אינון נצח והוד:**

בההיא ירכא כו׳ - ר״ל, בהוד והוא באלף החמישי כנ״ל: **דפרח מיניה י׳** - ר״ל, י׳ דמילה שהוא קלקול הירך כנ״ל: **עקב** - ר״ל, שליטא דנחש כמו שמפרש והולך: **כד אשתלימת סוכה** -

– מאיר התיקון –

[1100] עי׳ דברי רבינו תז״ח א ע״ב: **דעלייהו שריא נס -** ר״ל שאמרו (שבת קד ע״א) מ׳ וס׳ שבלוחות בנס כו׳ [היו עומדים]. והלוחות הן נו״ה, ולפיכך חנוכה ופורים שבהן נעשו נסים הן נו״ה.
ועי׳ עץ חיים (שער הכללים יא): מן הפה של אמא יוצא הבל המקיף לז״א כולו ואין הבל זה יוצא ומקיף לז״א רק בעת שרביע׳ על בניה כדי לתת לו קיום וחיות לז״א. וכאשר מסתלקת מעל בנין גם אותה הארה מסתלקת מז״א. כפי זה לא היה אפשר להיות לו קיום לז״א לולי ע״י נס וזהו בנס היו עומדין. וסוד הנס הזה המעמידן ומקיימים לזו״ן באותה שעה שאמא מסתלקת מעליהן כדי להזדווג עם אבא ונס זה הוא הנותן קיום להם והעמדה והוא שם מ״ה דאלפין מקיים ומעמיד לז״א. ושם אדנ״י גימ׳ ה״ס מעמיד לנוק׳ וב׳ שמות אלו מ״ה וה״ס גימ׳ נ״ס. כי מ״ס שבלוחות שהם ז״א הנק׳ מ״ס הם עומדין בנס שהם כמנין ב׳ שמות הנ״ל.

[1101] עי׳ יומא כא ע״א: כרובים בנס היו עומדין.

[1102] עי׳ שבת כח ע״ב: תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה הוא אם מין בהמה הוא וקרן אחת היתה לו במצחו ולפי שעה נזדמן לו למשה ועשה ממנו משכן ונגנז מדקאמר קרן אחת היתה לו במצחו שמע מינה טהור היה.
ועי׳ לעיל י ע״ב: תרין רצועין נצח והוד דאחידן בה׳ עלאה והקרנים גבוהות (דניאל ח ג) והאחת גבוהה מן השנית, ועי׳ יא ע״א: שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו.
ועי׳ תז״ח מג ע״ד: קרן אחת הוה לה במצחה והאי איהו קרן היובל דמנה קרן פני משה.

[1103] היינו ת״ת ודעת (דע״ה ח״ב קח ע״ד).

ר"ל מלכות, ור"ל ז"ש ויבא יעקב שלם, וכתוב לעיל מיניה ויעקב נסע סכותה: **דא מגופא** - כלל הוי"ה, ומשה מנשמתא כלל מילוי דמ"ה[1104]: **ובגין דא כו'** - ר"ל, שלם הוא בתרין ירכין:

ומתי יהיה העמוד האמצעי שלם, כשמתחבר עם השכינה, זהו שנאמר "ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית", זהו שנאמר "ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע", באותו זמן שהתחבר עמה "ויבא יעקב שלם", באותו זמן תהיה הסוכה שלמה, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.

ומתי יהיה **עמודא דאמצעיתא שלים כד אתחבר בשכינתא** הה"ד (שם לג יז) **ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית** הה"ד (שם ב כב) **ויבן ה' אלהי"ם את הצלע בההוא זמנא דאתחבר עמה ויבא יעקב שלם בההוא זמנא תהא סוכה שלימתא** כ"ו ה"ס **יאהדונה"י**:

הה"ד ויבן כו' - ר"ל, שנסע לשכינה שנק' סכות, ויבן אותה בסוד בית, כמ"ש ויבן כו': **סוכה שלימתא** - ר"ל, שסכה הוא חסר {ל ע"א} ו', ובזמנא דאתחבר ו' עמה הוי סוכה שלימה מלא ו', ואז הוא גי' ב' שמות הללו, משא"כ בהיותה חסר ו', שאז היא גי' אלהים, ור"ל וזה ויבא יעקב שלם:

קם רבי אלעזר ואמר, אבא אבא למה נאמר ביום הראשון של סכות "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר", אמר לו בני, את כלי הקרב נוטלים בימין, ובכלי הקרב הללו רשומים ישראל שמנצחים בדין, משל למלך שהיה לו דין וקרב עם שבעים אמות, ולא היו יודעים מי נצח בדין, ושואלים אותו מי נצח בדין, אמר תסתכלו באלו שרשומים עם כלי קרב בידיהם ותדעו מי נצח בדין, "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר", זה אתרוג שהיא שכינה, הלב שהוא העיקר של כל האיברים של הגוף, שהם שלשה הדסים ולולב ושני בדי ערבה, הלב באמצע והאיברים סביב סביב לו. ולכן אתרוג זו שכינה, וכך פרשוה בעלי המשנה (סוכה לד ע"ב) אם נטלה בוכנתו (פטמו) ואם עלה חזזית על רבו פסול, משום שהוא דומה לשכינה שנאמר בה "כלך יפה רעיתי ומום אין בך".

{ל ע"א} קם **רבי אלעזר ואמר אבא אבא אמאי אתמר ביומא קדמאה דסכות** (ויקרא כג מ) **ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר אמר ליה ברי מאני קרבא בימינא נטלין לון ובאלין מאני קרבא אינון ישראל רשימין דנצחין דינא מתל למלכא דהוה ליה דינא וקרבא בשבעין אומין ולא הוו ידעין מאן נצח דינא ושאלין ליה מאן נצח דינא אמר תסתכלון באלין דרשימין במאני קרבא בידייהו ותנדעון מאן נצח דינא ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר דא אתרוג דאיהו שכינתא לבא דאיהו עקרא דכל אברין דגופא דאינון תלת הדסים ולולב ותרי בדי ערבה לבא באמצעיתא ואברין סחור סחור ליה ובגין דא אתרוג דא שכינתא והכי אוקמוה מארי מתניתין אי נטלה בוכנתו (נ"א פטמתו) ואי עלתה חזזית על רובו פסול בגין דאיהו דמי לשכינתא דאתמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך** (שיה"ש ד ז):

אמאי אתמר כו' - ר"ל, ולמה לא בכל ימי הסכות: **בימינא נטלין לון** - כמ"ש (שמות טו ו) ימינך ה' תרעץ אויב: **וקרבא בע' אומין** - הן ע' פרי החג, וכולן נכללין בראשון כמ"ש, שהן מסט' דע"ב, ובשם ע"ב נצחין לון, וכללא דע"ב הוא וא"ו[1105], גי' י"ג, ע"ש (דף יח ע"ב)[1106] ולכך ביום הראשון י"ג פרים:

"כפת תמרים" זה לולב, ועליו נאמר (סוכה כט ע"ב) נפרצו עליו פסול, משום שזהו מקצץ

כפת תמרים (ויקרא כג מ) **דא** לולב **ועליה אתמר נפרצו עליו פסול דדא איהו מקצץ**

– מאיר התיקון –

[1104] עי' יט ע"א שקיו דאילנא.

[1105] עי' יהל אור ח"א א ע"ג: י"ג מכילין דרחמי מסט' דאברהם שהוא חסד, ובו שם ע"ב, ששרשן וה"ו אנ"י וה"ו, שר"ת י"ג מכילין, כמ"ש בתז"ח (דף עה ע"ב [ט ע"א]), ועי' דברי רבינו לקמן קע ע"א ד"ה וביה איהו.

[1106] בכת"י הוא בגליון, וצ"ע כוונתו.

בנטיעות (שהרי לולב הוא קישור ויחוד הכל) מי שמברך עליו ביום ראשון של סוכות, משום שהוא קשור ויחוד של הכל, ח״י העולמים, שהוא כנגד שמונה עשרה חוליות של השדרה, ולכן פרשוהו בעלי המשנה (ויק״ר פ״ל סי׳ יד) לולב דומה לשדרה. וסוד הלולב, ״צדיק כתמר יפרח״, וזהו ״כי כל בשמים ובארץ״, ותרגם אונקלוס שאחוז בשמים ובארץ.

בנטיעות[1107] (ס״א ל״ג דהא לולב איהו קשורא ויחודא דכלא) (מאן דמברך)[99] עלה ביומא קדמאה דסכות בגין דאיהו קשורא ויחודא דכלא ח״י עלמין דאיהו לקבל ח״י חוליין דשדרה ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין לולב דומה לשדרה ורזא דלולב (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח ודא איהו (דבה״י א׳ כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם (אונקלוס)[1108100] דאחיד בשמיא ובארעא[1109]:

מקצץ בנטיעות מאן דמברך כו׳ - ר״ל, על הפסול: **בגין כו׳** - ר״ל, שהוא יסוד כמו שמפרש והולך:

וצריך לנענע שמונה עשר נענועים ג׳ לששה צדדים, שהם חותם מזרח ביה״ו וכו׳, שש הויות שיש בהם שמונה עשרה אותיות, וכלם רמוזים בספר יצירה (פ״ד מ״ד) בששה צדדים. וכך פרשוהו בעלי המשנה (סוכה לז ע״ב), מוליך ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו, מעלה ומוריד למי ששמים וארץ שלו.

וצריך לנענע ח״י נענועין ג׳ בשית סטרין דאינון חתם מזרח ביה״ו וכו׳ שית הויו״ת דאית בהון תמני סרי אתוון וכלהו רמיזין בספר יצירה בשית סטרין והכי אוקמוהו מארי מתניתין מוליך ומביא למאן [כה ע״ב] דארבע רוחות העולם דיליה מעלה ומוריד למאן דשמיא וארעא דיליה:

ח״י נענועין - ר״ל, מסט׳ דח״י עלמין[1110]:

שלשה הדסים, גוף עם שתי זרועות, והם כנגד העין וכנפי העין.

תלת הדסין גוף ותרין דרועין ואינון לקבל עינא ותרי כנפי עינא:

ואינון לקבל כו׳ - ר״ל, תיקונין שבראש ויסוד ומלכות שהן לולב ואתרוג, הן פה ולשון כידוע (ע״ח שער א״א פרק ו):

שני בדי ערבות כנגד שתי שוקים, וכנגד שתי שפתיים. וכשהם כולם אגודה אחת עם לולב שהוא שדרה, מה נאמר ״אמרתי אעלה בתמר״, א׳ אתרוג, ע׳ ערבה, ל׳ לולב, ה׳ הדס. כולם נעשים (כנגד) ארבעת מינים של המרכבה, הרוכב בהם הוא יהו״ה, וצריך לסדר בהם בהקפה כדוגמת המזבח. ולמי, לגן שננטעו בו הנטיעות הללו. וסוד הדבר ״נקבה תסובב גבר״. נקבה נ׳ מן גן, גבר ג׳ מן גן, ג״ן הוא כולל שלשה וחמשים סדרים של תורה שבכתב ושבעת ימי סוכות, הרי ששים כנגד ששים מסכתות.

תרי בדי ערבות לקבל תרין שוקין ולקבל תרין שפוון וכד אינון כלהו אגודה חדא בלולב דאיהו שדרה מה כתיב (שיר השירים ז ט) אמרתי אעלה בתמר א׳ אתרוג ע׳ ערבה ל׳ לולב ה׳ הדס כלהו אתעבידו לקבל ארבע מינין דמרכבתא הרוכב בהון איהו יהו״ה וצריך לסדרא בהון בהקפה כנוונא דמזבח ולמאן לגן דאתנטעו אלין נטיעין ביה ורזא דמלה נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא) נקבה נ׳ מן גן גבר ג׳ מן גן ג״ן הוא כליל תלת וחמשין סדרין דאורייתא דבכתב ושבע יומין דסוכות הא שתין לקבל

– מאיר התיקון –

[1107] עי׳ לקמן (קלה ע״ב): כל מאן דנטיל מלכות בלא ט׳ ספירן איהו מקצץ בנטיען, וכל מאן דנטיל ט׳ ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

[1108] עי׳ תז״ח טו ע״ד שהגר״א מוחק את המילה אונקלוס.

[1109] עי׳ לעיל הערה 110.

[1110] עי׳ לעיל ג ע״ב טז ע״ב.

שתין מסכתות:

תלת וחמשין סדרין - שנצבים וילך סדרא אחד הוא, ולא חלקו אלא להפסיק בין תבא לר״ה כשחל בב״ג:

שמיני עצרת חג בפני עצמו, בו נביעת התורה להשקות את האילן, שהוא נטוע בגן ושרשיו וענפיו הוא כדוגמת חוג הארץ, שכל החגים נחגגים בו.

שמיני עצרת חג בפני עצמו ביה נביעו דאורייתא לאשקאה אילנא דאיהו נטוע בגן ושרשוי וענפוי איהו כגוונא דחוג הארץ דכל חגין מתחגגין בה:

כגוונא דחוג הארץ - וכן כל חגין מסבבין ומשקין לשמיני עצרת, וזהו בפ״ע כמו מרכז בתוך העיגול:

התשיעי ברנה, וזהו ״רננו צדיקים ביהו״ה״, וזו דרגת צדיק ח״י העולמים, משם רינה, ובו הגאולה, זהו שנאמר ״צמח צדיק ומתחתיו יצמח״, מתחתיו ודאי, אותה שהיא עשירית לכל, וצדיק נוטל משמאל, והעמוד האמצעי מימין, זהו שנאמר ״מימינו אש דת למו״.

תשיעאה ברנה ודא איהו רננו צדיקים בה׳ (תהלים לג א) ודא דרגא דצדיק ח״י עלמין מתמן רנה וביה פורקנא הה״ד צמח צדיק ומתחתיו יצמח (ירמיה כג ה) מתחתיו ודאי ההיא דאיהי עשירית לכלא וצדיק נטיל משמאלא ועמודא דאמצעיתא מימינא[1111] הה״ד (דברים לג ב) מימינו אש דת למו (אלף הא יוד הא, יוד הא ואו הא, יוד הי ויו הי, יוד הי ואו הי, אלף הא ואו הא, יוד הה וו הה אלף דלת נון יוד)[101]:

מתמן רנה - ר׳ בכ״ח[1112], נ׳ בבינה, נ׳ תרעין, ה׳ בה׳ ספירות שכוללן יסוד: **וביה פורקנא** - כמ״ש (ירמיה לא ו) רנו {ל ע״ב} ליעקב שמחה כמש״ל: **וצדיק נטיל כו׳** - חסר כאן[1113]:

באותו זמן שיהיו שני השמות כאחד, מתעוררת בת המלך בשיר השירים ומשלי וקהלת שהם שלשת אלפים משל, שלש יודי״ן שהן שלש טפות המח שיורדות מן י׳ ולאן נמשכו, אל הצדיק שהוא קשת (בריית). ומה שהיה קטן נעשה גדול, וסוד הדבר שופר הולך פזר גדול, מתי יהיה זורק חץ בדמות זה ע.

בההוא זמנא דיהון תרין שמהן כחדא אתערא ברתא דמלכא בשיר השירים ומשלי וקהלת דאינון שלשת אלפים משל תלת יודי״ן דאינון תלת טפין דמוחא דנחתין מן י׳[1114] ולאן אתמשכו לגבי צדיק דאיהו קשת (בריית) ומה דהוה קטן אתעביד גדול ורזא דמלה שופר הולך פזר גדול מתי יהא זריק חץ בדיוקנא דא ע:

דנחתין מן י׳ - ר״ל חכמה מוחא, והן תלת יודי״ן דכלילן ביוד כמש״ל (כח ע״ב): **דאיהו קשת כו׳** - ר״ל זריק חץ כמו שמפרש והולך:

פתח רבי שמעון ואמר, עליונים התתקנו והזדרזו בכלי קרב אל הנחש, שהוא מקנן בהרים הגדולים, והוא הרג את אדם הראשון ואת כל הדורות שהיו אחריו. ולכן הכרוז

פתח רבי שמעון ואמר עלאין אתתקנו ואזדרזו במאני קרבא לגבי חויא דאיהו מקננא בטורין רברבין ואיהו קטיל לאדם

– מאיר התיקון –

[1111] לקמן נו ע״א, וכן בזוהר ח״א רנב ע״ב, ועי׳ לקמן לד סוף ע״א ולבא איהו לשמאלא (לש״ו).
וכן הוא לקמן דף ל ע״א (כללים ח״א סט ע״א).
[1112] בכתר וחכמה.
[1113] עי׳ תז״ח כז ע״ג עשיראה בתפלה וכו׳.
[1114] עי׳ דברי רבינו בתז״ח א ע״א: מתחלה ו״ק כלולין בחכמה בהעלם, בסוד ג׳ טפין דנפקין ממוחא, ג׳ כלולין בג׳, ואח״כ מצטיירין בבינה בגלוי יותר.

יוצא בכל יום, מי שהורג את אותו הנחש שמקנן בהרים הגדולים, נותנים לו את בת המלך שהיא תפלה, שיושב על המגדל שנאמר בה "מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב".

קדמאה ולכל דרין דהוו אבתריה ובגין דא כרוזא נפיק בכל יומא מאן דקטיל ההוא חויא[1115] דאיהו מקננא בטורין רברבין יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא דיתיב על מגדלא דאתמר בה מגדל עז שם י״י בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י):

דאיהי צלותא - ר״ל בצלותא, להרוג אותו: **מגדלא** – מלכות, וצדיק יושב על המגדול כמו שמפרש והולך:

בינתים בא הרועה הנאמן בכמה צאן ושורים ותישים ומטה בידו, העלה עיניו למגדל וראה איש אחד, נער צדיק שמו, שהיה יושב על המגדל וקשת בידו, והיה זורק חצים לנחש, וזהו פזר גדול ע, והנחש לא היה מחשיב אותם.

אדהכי הא רעיא מהימנא קא אתי בכמה עאנין ותורין ואמרין וחוטרא בידיה סליק עיניה למגדלא ואתא (נ״א וחמא) חד בר נש עולימא צדיק שמיה דהוה יתיב על מגדלא קשתא בידוי והוה זריק חצים לגבי חויא ודא איהו פזר גדול ע וחויא לא הוה חשיב לון:

בכמה עאנין כו׳ - ר״ל, ישראל לנטרא לון, עאנין מסט׳ דת״ת, ותורין מסט׳ דגבורה, ואמרין מסטרא דחסד: **וחוטרא בידיה** - שבו הכה את המצרי שהוא נחש כידוע (זהר ח״ב קיד ע״ב): **חד בר נש כו׳** - יסוד כמו שמפרש והולך: **וקשתא כו׳** - הכל בצלותא כמו שמפרש והולך:

והקשת היא לשון הפה, אגוז הקשת של הפה, חוט השני השפה חוט של קשת, שבו היה הצדיק זורק חצים, שהם דברי תפילה אל הנחש, והנחש לא היה מחשיב אותם, ולא בגלל חולשתו של אותו צדיק ח״י העולמים, אלא בגלל חלשתו של אותו שזרק אותם, שהוא הצדיק שלמטה ממנו כשאינו שלם, ולכן לא החשיב אותם.

(וקשתא)[102] איהו לישנא דפומא אגוזא דקשתא פומא חוט השני דא שפה חוט של קשת דביה הוה צדיק זריק חצין דאינון מלולין דצלותא לגבי חויא וחויא לא הוה חשיב לון ולאו בגין חלישו דצדיק ח״י עלמין אלא בגין חלישו דההוא דזריק לון דאיהו צדיק דלתתא מניה כד לאו איהו שלים ובגין דא לא חשיב לון:

חוט השני דא שפה - ר״ל, שנאמר (שיה״ש ד ג) כחוט השני שפתותיך כו׳, חוט של קשת כו׳: **דביה** - ר״ל, בפה שהוא הקשת בכללו: **צדיק דלתתא מיניה** - ר״ל, ישראל:

עד שבא רועה הנאמן ונטל חץ אחד וזרק אליו זה אחר זה בתפלתו זהו שנאמר "עד יפלח חץ כבדו", של הנחש שהוא סמא״ל, אל אחר, ששם יסודו ועקרו, ולכן הכבד כועס (ברכות סא ע״א), במה הוא כועס, במרה שהיא דבוקה בו, וזה סם המות, הנקבה שלו, הזנב שלו, יותרת הכבד. נקראת יותרת שאחר שעשתה נאופין, היא נותנת שירים לבעלה, והזנב היא שפחה (שליח) שלו, במרה כועס, ובזנב הורג. המרה היא הפרצוף שלו, היותרת זנב שלו. כדוגמא שאדם שעשה לו פרצוף ואחר כך זנב, שהאדם הזה נקרא רע, וזה כדוגמא זה, זה אדם (הראשון) שנטל מעץ החיים, וזה אדם שנטל מעץ המות.

עד דאתא רעיא מהימנא ונטיל חץ חד וזריק לגביה דא בתר דא בצלותיה הה״ד (משלי ז כג) עד יפלח חץ כבדו דחויא דאיהו סמא״ל אל אחר דתמן יסודיה ועיקריה ובגין דא הכבד כועס במאי כועס במרה דאיהי דבוקה ביה ודא סם המות נוקבא דיליה זנבא דיליה יותרת הכבד יותרת אתקריאת דבתר דעבידת נאופין יהיבת שיורין לבעלה וזנבא איהי שפחה (נ״א שלוחא) דיליה במרה כעיס ובזנבא קטיל מרה איהי פרצוף דיליה יותרת זנב דיליה כגוונא דאדם דעביד ליה פרצוף

– מאיר התיקון –

[1115] עי׳ לקמן מב ע״ב אריכות.

ולבתר זנב דהאי אדם רע אתקרי ודא כגוונא דדא דא אדם (הראשון) דאתנטיל מאילנא דחיי ודא אדם דאתנטיל מאילנא דמותא:

זנבא דילי׳ - ר״ל, בסוד פרצוף וזנב כמו שמפרש והולך: **יותרת** - שהוא לשון זנב, הנותר מיניה: **יותרת אתקריאת כו׳** - ר״ל, שהיא נותנת המותר לכבד, וזהו יותרת הכבד[1116]:

אחר ש״יפלח חץ כבדו״, זרע יורה כחץ לגבי כלה, יו״ד זרע שנמשך ממנו וזה ז׳. ונאמר בה ״לשלח לי למטרה״, וזו בת עין, בית קבול לזרע, שהוא ז׳ ודאי. מה זה מטרה, זה ירח בן יומו, הלבנה הקדושה, מטרה היא ודאי לבת עין, נקודה קטנה (אור קטנה) מבפנים, אליה הוא שולח חצים, באהבת העינים מטרה ודאי, השכינה שהיא מגינה על ישראל מהנחש הרע סמא״ל.

לבתר דיפלח חץ כבדו (משלי ז כג) זרע יורה כחץ[1117] לגבי כלה יוד זרע דאתמשך מניה ודא ז׳ ואתמר בה לשלח לי למטרה (שמואל א׳ כ כ) ודא בית עין בית קבול לזרע {ל ע״ב} דאיהו ז׳ ודאי מאי מטרה דא ירח בן יומו [כו ע״א] סיהרא קדישא מטרה איהי ודאי לבת עין נקודה זעירא (ס״א נהורא זעירא) מלגיו לגבה הוה שלח חצים ברחימו דעיינין מטרה ודאי שכינתא דאיהי אגינת על ישראל מחויא בישא סמא״ל:

יוד זרע - ר״ל, שהזרע הוא טפה כמין י׳: **דאתמשך מיניה ו׳** - ר״ל, משיכת הזרע בירייתו הוא ו׳: **ודא ז׳** - ר״ל, י׳ על גבי ו׳ הוא ז׳, ר״ת זרע: **בת עין** - ר״ל, שזרע נקרא עין המים, {ל ע״ג} תלת טיפין בסוד ג׳ גווינין דעינא, כידוע[1118]: **דאיהו ז׳ ודאי׳** - ר״ל, המלכות נקראת בת שבע (זהר ח״א רלז ע״א): **מאי מטרה כו׳** - ר״ל, שנאמר ביהונתן והנה שלשת החצים כו׳ (שמואל א׳ כ כ), שהן תלת טפין דמוחא ביהונתן שהוא יסוד (ליקוטי תורה שמואל א׳ דרוש יהונתן ודוד), ושלח למטרה למלכות סיהרא סוד דוד, שבשבילו שלח החצים ביום ר״ח, סיהרא: **ברחימו דעיינין** - בסוד אהבת יהונתן ודוד, ואמר דעיינין כנ״ל בת עין:

ולמי שהיא מגונה עליו נאמר בו ״לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם באברתו יסך לך״, זה איבר מן החי צדיק. ״ותחת כנפיו תחסה״, הם ה׳ ה׳, שאות ז׳ ו׳ היא אברתו כלול י״ו, הגוף שלו ו׳, הראש שלו י׳, כנפיו ה׳ ה׳. ולכן ״ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו צנה וסוחרה״, שכינה עליונה ותחתונה, ״אמתו״ זה העמוד האמצעי, הראש שלו חכמה העליונה. הצדיק הוא בצלמו, כדמותו. אשרי הוא מי ששומר ברית מילה והתורה שהיא העמוד האמצעי, ששניהם מגנים עליו, אחד בעולם הזה, ואחד בעולם הבא.

ולמאן דאיהי אגינת עליה אתמר ביה לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם באברתו יסך לך (תהלים צא ד) דא אבר מן החי צדיק ותחת כנפיו תחסה (שם) אינון ה׳ ה׳ דאת ז׳ ו׳ איהו אברתו כלול י״ו גופא דיליה ו׳ רישא דיליה י׳ גדפוי ה׳ ה׳ ובגין דא ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו צנה וסוחרה שכינתא עלאה ותתאה אמתו דא עמודא דאמצעיתא רישא דיליה חכמה עלאה צדיק איהו בצלמו כדמותו זכאה איהו מאן דנטיר ברית מילה ואורייתא דאיהו עמודא דאמצעיתא דתרוויהו מגינין עליה חד בעלמא דא וחד בעלמא דאתי[1119]:

– מאיר התיקון –

[1116] עי׳ לקמן בדף נה ע״ב בד״ה כבד ושם בריש ע״ב בתיקונים ובדברי רבינו שם ובדף נט ע״ב בתיקונים ובדברי רבינו בד״ה טחול ותראה שט״ס כאן בדברי רבינו (לש״ו).

[1117] עי׳ גמ׳ חגיגה טו ע״א.

[1118] עי׳ לעיל כב ע״א לענין הג׳ טיפות.

[1119] עי׳ לקמן בדברי רבינו מז ע״א ד״ה כמה טיפין: בנים נק׳ מצד הגופים, ותלמידים נק׳ בנים מצד החכמה שהוליד להם, והוא רוח הפנימי דבהן. והן ברית הלשון והמעור, ששניהם הם דעת המוליד, אלא שזה מוליד בגופני הזרע שהוא גופני מוליד בגופני, והדבור שהוא רוחני מוליד רוחני. ומכאן כמה כח הדיבור שמוליד בנים רוחנים. וז״ש (ערכין טו ע״א) נמצא האומר בפיו כו׳, וכן (ב״מ

ולמאן כו' - ר"ל, לא תירא כו' מחץ כו': **אבר מן החי** - ר"ל, דהוא ח"י עלמין: **דאת ז' ו' כו'** - ר"ל, שו"י כולם נכללי' באת ז', לפי שגוף וברית כחדא (לקמן מ ע"ב עו ע"ב), ונכלל הגוף עמודא דאמצעיתא בברית שהוא יום השביעי, כידוע אות ז', ולכן בתיבת באברתו שהוא ברית, נכלל ג"כ עמודא דאמצעיתא ששם זרע י' ואתמשך מיניה ו' כנ"ל: **אמתו דא כו'** - שנקרא אמת, כמ"ש (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב: **צדיק איהו כו'** - כמו שחכמה עם עמודא דאמצעיתא הוא ז', (כן יסוד עם עמודא דאמצעיתא), והכל בזכות התורה שהיא עמודא דאמצעיתא והברית ביסוד, שבשניהם נכלל[ים] כל השם כמ"ש. וצדיק איהו בצלמו כדמותו, וז"ש **זכאה כו'**:

תקונא ארביסר

בראשית, עליה נאמר "ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהו"ה אלהי"ך לא תבשל גדי בחלב אמו". בא וראה, החכמה העליונה, עליה נאמר "קדש לי כל בכור", שכל הבכורים נקראו על שמה, והשכינה נקראת משם בכורה. חכמה, ודאי עליה נאמר "וראשית כל בכורי כל", ובנה בכורה הראשון של הכל, זהו ו' העמוד האמצעי.	בראשית עליה אתמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהי"ך לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג יט) תא חזי חכמה עלאה עליה אתמר קדש לי כל בכור (שם יג ב) דכל בכורים על שמה אתקריאו ושכינתא מתמן אתקריאת בכורה חכמה ודאי עליה אתמר וראשית כל בכורי כל (יחזקאל מד ל) ובגין דא בוכרא דילה קדמאה דכלא דא ו' עמודא דאמצעיתא:

תיקון יד - בראשית עלה כו' - ר"ל חכמה שבה נברא הכל, כמ"ש (תהלים קד כד) כלם בחכמה כו': **עלה אתמר קדש כו'** - דהיא אתקרי קדש והיא בכור: **דכל בכורים כו'** - ר"ל, דכל ע"ס נקראו מסט' דחכמה בכורים, וכן ז' מינין שהן ז"ס תחתונות, כולן מביאין מהם בכורים, ור"ל דז"ש כל בכר, שהיא כל בכר דכל כו': **ראשית כל כו'** - שהיא ראשית לכל ובכורי כל: **קדמאה דכולא כו'** - שהוא קודם לכל, ז"ס תחתונות כמ"ש בתז"ח (ח ע"ג), **נשאו נהרות חו"ג, קולם עמודא דאמצעיתא**:

"בכורי אדמתך", שני עמודי אמת. מה זה "אדמתך", שכינה תחתונה, והם "כל בכורי", כל מצד צדיק שהוא כל, והשכינה היא ארץ, שבה גדלים וצומחים אילנות, שעליה נאמר צמח צדיק שהוא עץ פרי, אילן גדול וחזק. (העמוד האמצעי), עשבים ודשאים, שהם תלמידי חכמים, משם צומחים בגן, משום שהיא תורה שבעל פה.	בכורי אדמתך תרי סמכי קשוט מאי אדמתך שכינתא תתאה ואינון כל בכורי כל מסטרא דצדיק דאיהו כל[1120] ושכינתא איהי ארעא דביה גדלין וצמחין אלנין דעלה אתמר צמח צדיק (ירמיה כג ה) דאיהו עץ פרי אילנא רבא ותקיף (*עמודא דאמצעיתא) עשבין ודשאין דאינון תלמידי חכמים מתמן *צמחין (כגון)[103] בגין דאיהי אורייתא דבעל פה:

מאי אדמתך כו' - ואינון בכורי אדמתך דצמחין בה כמו שמפרש והולך, **דאינון ת"ח, משם צמחין כו'**: **ואינון כל בכורי כל מסט' כו'** - ר"ל שכל בכורי, "כל" קאי עלייהו, שהן **עשבין ודשאין כו'**, כמו שמפרש והולך, וחכמה הוא ראשית להם: **אילנין** - ר"ל, יסוד ות"ת כמו שמפרש והולך: **צמח צדיק** - שצדיק בה צומח: **דאיהו עץ פרי** - שהוא עושה פירות כידוע, וזהו יסוד ועכשיו מפרש ת"ת: **אילנא רבא כו' עשבין ודשאין דאינון ת"ח** - כמ"ש (סנהדרין קב ע"א) שכל ת"ח היו דומין לפניהם כעשבי השדה. ות"ח הן נו"ה, למודי ה' (ישעיה נד יג)[1121], כמ"ש (ברכות סד ע"א) ת"ח מרבים שלום בעולם, כלומר נו"ה שהן ב' כליות תרין ביעין[1122], מרבים שלום יסוד, בעולם

– מאיר התיקון –

לג ע"א) כבוד רבו קודם לאביו, עכ"ל. וכן איתא כעין זה לקמן בדברי רבינו נג ע"א ד"ה וקשתא וחצים.

[1120] עי' זהר ח"א יז ע"א.

[1121] עי' לעיל הערה 1024.

[1122] עי' כללים ח"א נג ע"ב: יש בהנה"י י"ג בחי' פרטיות, כי נצח הוד הם עשרה בחי': תרין כוליין, תרין ביעין, תרין שוקיים, תרין ירכין, תרין רגלין (כמ"ש הרב בשער השמות פרק ו).
עי' רע"מ ח"ג רלה ע"א ז"ל: ותרין כוליין האופים דמבשלין הזרע דנחית מן מוחא.

מלכות, שנאמר וכל בניך למודי ה׳ נו״ה, ורב שלום כו׳ בוניך, שבונין את הבית מלכות, והן עמודים של הבית, דעלייהו קיימא {ל ע״ד} בסוד יכין ובועז (לעיל יד ע״א): ***צמחין בגן - כצ״ל:**

ומי משקה ומרוה (ומגדל) בה אילנות ועשבים ודשאים, מעין גנים שהיא חכמה, ראשית כל בכורי כל. ומיפה יוצא מעין המים, מבית יהו״ה, זהו שנאמר ״ומעין מבית יהו״ה יצא״, ולכן ״ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהו״ה אלהי״ך״, וכן ראשית הצאן והכבשים, ואמרו זה שנאמר ״וראשית גז צאנך תתן לו״.	ומאן **אשקי** ורוי (נ״**א** ורבי) בה **אלנין ועשבין ודשאין** מעין גנים (שיה״ש ד טו) **דאיהי חכמה ראשית** כל בכורי כל ו**מאן נפקא** מעינא דמי**א**[1123] מבית ה׳ ההי״ד (יואל ד יח) **ומעין יצא** מבית ה׳ **ובגין דא ראשית בכורי אדמתך תביא** בית ה׳ **אלהי״ך וכן ראשית דעאני ואמרי** ההי״ד **וראשית גז צאנך תתן לו** (דברים יח ד):

מעין גנים כו׳ - מעין חכמה כמ״ש בר״מ פ׳ בא (מב ע״ב)[1124] שמקור ומעין וים הם כח״ב, מקור כתר, מעין חכמה, ים בינה. וז״ש מעין גנים ונוזלים מן לבנון כתר: **ראשית כל** - ר״ל, שהמים קדמו לכל, וכן חכמה, וכן המים לכל הפירות קודמין, שהכל ע״י המטר, כמ״ש (בראשית ב ו) **ואד יעלה מן הארץ כו׳ ויצמח כו׳: ומאין נפקא כו׳** - ר״ל, ע״י מי נפק המעין להון אל הפירות ואמר, מבית ה׳, ר״ל בינה בית דלעילא (זהר ח״ב כג ע״א, עי׳ לעיל כ סע״ב): **ובגין דא ראשית בכורי תביא כו׳** - ר״ל, שתביא חכמה שהיא ראשית, לאילנין ודשאין שהן ז״ס תחתונות, תביא הראשית חכמה אל בית ה׳, בית המקדש בינה, ואח״כ מבה״מ בית ה׳ תתן לכהן, איש חסד, שהוא כלל ז״ס: **וכן**

– מאיר התיקון –

[1123] עי׳ דע״ה ח״ב ק ע״ד שציין לזהר ח״ג ער ע״ב: וזמין קב״ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא דההוא מאנא ממש ולאעלא ביה גבילו דקיק כהאי חמירא דעיסה ומההוא גבילו דאיהו צחותא דלעילא יתתקן ויתישר מאנא דכשרא כגוונא דאמר קרא (יואל ד יח) ומעין מבית יי׳ יצא והשקה את נחל השטים בגין דההוא נחל אסגי חביבותא (ס״א זנותא) בעלמא וכד ההוא מעיינא קדישא יפוק וייעול לגביה כדין יתתקן ויתישר ולא יהא בסורחניה כקדמיתא. ואינון דלא זכאן יקומון לאתדנא בדינא דמלכא עלאה הה״ד (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם וכדין כתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם יי׳ כן יעמוד זרעכם ושמכם.

תרגום: ועתיד הקדוש ברוך הוא ללוש אותו העפר הראשון של אותו הכלי ממש ולהכניס בו גבול דק כמו השאור הזה של העיסה ומאותה גיבול שהיא הצחות שלמעלה יתתקן ויתישר כלי כשר כדוגמא שאמר הכתוב ומעיין מבית ה׳ יצא והשקה את נחל השטים משום שאותו הנחל מגדיל החביבות (הזנות) בעולם וכשאותו המעיין הקדוש יצא ויכנס אליו אזי יתתקן ויתישר ולא יהיה בסרחונו כבראשונה. ואותם שלא זוכים יקומו לדון בדין של המלך העליון זהו שכתוב ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם ואז כתוב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עומדים לפני נאום ה׳ כן יעמוד זרעכם ושמכם, ע״כ.

ביאור: מעיינא קדישא - והוא בינה שהיא מטהר כל טומאה ועי׳ תיקו״ז תיקון יד (ל ע״ב) (לש״ו).

והארץ החדשה - אז הנה יתוקן ג״כ כי יתבטל ויזדכך כל העביות, ויתוקן ויתעלה כל חומר לצורה וכל גוף לנשמה, והוא חידוש העולם דלעתיד, ע׳ זוה״ק ויקרא (טז סע״א), ובפדר״א (פרק נא) (כללים ח״ב נ ע״א).

[1124] ז״ל: הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו וביהו במופלא ממך אל ותדרוש ובמכוסה ממך אלו תחקור.

לבתר עבד מאנא זעירא ודא י׳ ואתמלייא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם ולההוא מאנא קרא ליה חכמ״ה ולבתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה.

תרגום: כך עילת העלות עשה עשר ספירות, וקרא לכתר מקור, ובו אין סוף לנביעת אורו, ולכן קרא לעצמו אין סוף, ואין לו דמות וצורה ושם, אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל, ולכן אמרו בו ״במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור״.

אחר כך, עשה כלי קטן, וזה י׳. והתמלא ממנו, וקרא לו מעיין נובע, חכמה, וקרא את עצמו בו חכם, ולאותו הכלי קרא לו חכמ״ה. ואחר כך עשה כלי גדול, וקרא לו ים, וקרא לו בינה, והוא קרא את עצמו מבין בה.

אין סוף - ר״ל אפילו מה שאנו קוראין לו א״ס ג״ז מסט׳ דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א״ס, כמ״ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו׳ (יהל אור). פנחס רנח סע״א, ועי׳ תיקונים סוף תיקון כב (לש״ו).

עי׳ דברי רבינו תז״ח טו ע״ג ד״ה איהי מבועא שג׳ אלה הם כח״ב.

ראשית דעאני ואמרי כו' - שהן חו"ג הרי כל הו"ק. עאני ואמרי חו"ג, בכורי אילנין ת"ת ויסוד, בכורי אדמתך שהן דשאין ועשבין נו"ה, ואדמתך כלילא דכולהו:

וסמוך לו ל"ראשית בכורי אדמתך" וכו' "לא תבשל גדי בחלב אמו", מה זה אל זה. קם רבי שמעון על רגליו פתח בקול גדול ואמר, אליהו אליהו רד לכאן ברשות רבונך והאר את עיני הזקנים הללו בדבר הזה, שלא יבאו לאכל בשר בחלב.

וסמיך ליה לראשית בכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג יט) מאי האי לגבי האי קם רבי שמעון על רגלוי פתח בקלא סגיא ואמר אליהו אליהו נחות הכא ברשותא דמארך ואנהיר עינייהו דאלין סבין בהאי מלה דלא ייתון למיכל בשר בחלב:

דלא ייתון למיכל בשר בחלב - ר"ל, שלא יטעו בהון ויהו גרמין לאתערבא בשר בחלב ברזין דלעילא שנקרא אכילה[1125]:

בינתים בא אליהו, ירד ולא התעכב, אמר נר הקדוש, והרי סוד זה ודאי הוא הסוד של "לא תחרש בשור ובחמר יחדיו", כשבכור שהוא ישראל העמוד האמצעי לא מביאים אותו לבית יהו"ה, מתערב חלב עם בשר, וגורמים לערב שור בחמור, וזהו כלאים מין בשאינו מינו.

אדהכי הא אליהו קא נחית ולא אתעכב אמר בוצינא קדישא והא רזא דא ודאי איהו רזא דלא תחרוש בשור ובחמור יחדו (דברים כב י) כד בוכרא דאיהו ישראל עמודא דאמצעיתא לא אתיין ליה לבית ה' חלב אתערב בבשרא וגרמין לאתערבא שור בחמור ודא איהו כלאים מין דלאו במיניה:

בשור ובחמור - שהן ימינא ושמאלא כמו שמפרש והולך: **כד בוכרא דאיהו ישראל כו'** - כמש"ל **ברא בוכרא (דילה) קדמאה דכולא כו'**, ור"ל ראשית בכורי אדמתך עמודא דאמצעיתא תביא בית ה' אל מלכותא קדישא. וכן ישראל צריכין לבוא בית ה' בדרגא דעמודא דאמצעיתא, ולכן שלש רגלים מסט' דתלת אבהן חג"ת שכולל עמודא דאמצעיתא, ור"ל ז"ש קודם לכן שלש פעמים בשנה כו', וכתב אח"כ לא תבשל כו', וכן כתב קודם לכן כל בכור בניך כו' ולא יראו פני ריקם (שמות כג טו): **חלב אתערב בבשרא** - ר"ל, ימינא בשמאלא, שעמודא דאמצעיתא הוא מחלוקת לשם שמים (אבות פ"ה מי"ז, עי' זהר ח"א יז ע"ב), כידוע שהוא עושה שלום במרומיו (איוב כה ב), בין אש ומים, ר"ל בין חו"ג, ומכריע ביניהם שהם שני כתובים המכחישים זא"ז עד שיבוא הכתוב השלישי כו' (ספרא פרשת ויקרא - יג מדות פרק א פסקא ב), ומלכות היא מקבלת מכולם ע"י עמודא דאמצעיתא, ובה יש בית קיבול מכולם, בחסד דילה מקבלת מחסד, וכן בכל ספירה. וכשאין עמודא דאמצעיתא בה, אז היא מקבלת שלא ממינה, וזהו חלב בבשרא, חלב ימינא בבשרא שמאלא:

אמר רבי שמעון, אליהו אליהו, והרי השור הוא מצד הטהרה והחמור מצד הטומאה זהו כלאים טוב ורע. אבל חלב הוא מצד הטהרה ובשר מצד הטהרה. אמר לו ודאי כך זה, אבל הסוד הזה נודע בפסוק הזה "תוצא הארץ נפש חיה למינה", שאף על גב שהם מצד הטהרה, כולם זכר ונקבה, והם זוגות, ומי שנוטל ממי שאינו מינו, אותו בן שמורכב משניהם, עליו נאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו".

אמר רבי שמעון אליהו אליהו והא שור איהו מסטרא דדכיו וחמור מסטרא דמסאבו דא איהו כלאים טב וביש אבל חלב איהו מסטרא דדכיו ובשרא מסטרא דדכיו אמר ליה ודאי הכי הוא אבל האי רזא אשתמודעא בקרא דא (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה דאף על גב דאינון מסטרא דדכיו כלהון אינון [כו ע"ב] דכר ונוקבא ואינון זוגין ומאן דנטיל ממה דלאו איהו מיניה ההוא בר {לא ע"א} דאתרכיב מתרוייהו עליה אתמר לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג יט):

– מאיר התיקון –

[1125] עי' שעה"כ ק ע"ג לא על הלחם לבדו יחיה האדם, וכן עי' זהר ח"ב סא סע"ב.

שור איהו מסט' דדכיו - גבורה: **וחמור ססט' דמסאבו -** ימינא דס"א: **טב וביש** - ר"ל, הרכבה דעץ הדעת טו"ר: **תוצא הארץ נפש חיה למינה** - ר"ל, כמש"ל דמקבלת חסד מחסד כנ"ל: **ההוא בר דאתרכיב כו'** - ר"ל, כשאין עמודא דאמצעיתא בביתיה ואין זיווג, מקבלת בימינא דילה משמאלא, וההוא ברא דאתייליד {לא ע"ב} הוא גדיא מסט' דשמאלא בחלב אמו ימינא דילה:

אמר הנר הקדוש בודאי כעת הדבר הוא במקומו, וזהו ברור הדבר, וזהו "מלאתך ודמעך לא תאחר", כמו שנאמר שמא יקדמנו אחר ברחמים (מו"ק יח ע"ב), חטא זה שערב אדם טפה בכורה בזווג נדה שפחה גויה זונה, זה גורם שנוטל אחר את בת זוגו, והוא מדה כנגד מדה. ולכן "ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהו"ה אלהי"ך ולא תבשל גדי בחלב אמו", שאותו בן הוא ערבוביא שיוצא כלאים מאשה שאינה מינו, שהיא כנגדו, ולכן, זכה עזר (ב"ר פי"ז סי' ג) בת זוגו שהיא עזר לו בתורה במצוה ביראה ובאהבה, עזר לו בעולם הזה ובעולם הבא. ואם לא, אחר שאינו מינו היא כנגדו, לאבדו משני העולמות. וכל זה גרם לו משום שלא שמר טפה ראשונה לבת זוגו.

אמר בוצינא קדישא בודאי כען איהו מלה בדוכתהא ודא איהו ברירא דמלה ודא איהו מלאתך ודמעך לא תאחר (שמות כב כח) **כמה דאת אמר שמא יקדמנו אחר ברחמי**[1126] **חובא דא דערב בר נש טפה בוכרא בזווגא נדה שפחה גויה זונה דא גרים דנטיל אחר בת זוגיה ואיהו מדה לקבל מדה ובגין דא ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהי"ך לא תבשל גדי בחלב אמו** (שם כג יט) **דההוא בר איהו ערבוביא דנפיק כלאים מאתתא דלאו מיניה דאיהי כנגדו ובגין דא זכה עזר בת זוגיה דאיהי עזר ליה באורייתא בפקודא בדחילו וברחימו עזר לו בעלמא דין ובעלמא דאתי ואם לאו אחרא דלאו איהו מיניה איהי כנגדו לאובדא ליה מתרין עלמין וכל דא גרים ליה בגין דלא נטיר טפה קדמאה לבת זוגיה:**

מלה בדוכתהא - ר"ל, השתא שפיר סמיכת הפסוקים הללו ראשית בכורי כו' לא תבשל גדי כו': **ודא איהו מלאתך ודמעך לא תאחר** - ר"ל, ואח"כ כתב בכור בניך תתן לי, ר"ל כמו שמפרש והולך, שאם תתן לי בכור בניך טפה קדמאה, אז מלאתך שהוא בת זוגיה שעמה נתמלא, שהן תרי פלגי דגופא (רע"מ פנחס רלו ע"א[1127]), לא תאחר, שלא תהיה לאחר, ולא תתאחר לך אלא תבוא לך תיכף: **ראשית בכורי** - ר"ל, ראשית בכורי אדמתך טפה קדמאה ראשית אונו, טפה בוכרא תביא בית ה' בזיווגא דיליה, אז לא תבשל גדי בחלב אמו: **דההוא בר כו'** - ר"ל, שמאשת שלא ממינו נקרא ברא, דאתייליד גדיא כנ"ל, וזהו לא תבשל כו': **דאיהי כנגדו כו'** - ר"ל, כמו שאמרו זכה עזר לא זכה כנגדו, ר"ל זכה ליטול בת מינו עזר לו בעוה"ז ובעוה"ב כמו שמפרש והולך, ואי לאו כנגדו, בהיפוכא מכ"ז כמו שמפרש והולך: **באורייתא בפקודא בדחילו ברחימו** - ר"ל, ד' דרגין של ד' אותיות הוי"ה, בד' פרצופים או"א וזו"נ, וכל זה הוא רמז לגופא שהוא אשתו בת זוגיה דנשמתיה, אם הוא נטיר טפה קדמאה בגלגול הראשון דלא פגים ברית, אז נותנין לו בגלגולא תניינא בת זוגיה גופא דאיהו ממיניה דנשמתא, והיא אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד), שבה האריך ומשבח אשה טובה, והוא גוף טוב, שבקל יכול הנשמה לילך בדרך ה', והיא מולכת את הנשמה בדרך טובה, ועלה נאמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב {לא ע"ב} ועלה אמרו זכה עזר כו':

ועם כל זה אם חזר בתשובה, עליו נאמר "ושב ורפא לו", ונותן לו בת זוגו שנאמר בה "רפאות תהי לשרך", והיא דמות של התורה שהיא רפואה והיא חיים, זהו שנאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה", ואשתו היא בדמותה, זה שנאמר "ראה חיים עם אשה אשר אהבת". התורה היא טוב, זהו שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם", ואשתו היא

ועם כל דא אם חזר בתיובתא עליה אתמר (ישעיה ו י) **ושב ורפא לו ויהיב לו בת זוגיה דאתמר בה** (משלי ג ח) **רפאות תהי לשרך ואיהי דיוקנא דאורייתא דאיהי אסוותא ואיהי חיים הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה** (שם יח) **ואתתיה איהי בדיוקנהא הה"ד** (קהלת ט ט) **ראה**

– מאיר התיקון –

[1126] עי' מו"ק (יח ע"ב): מותר לארס אשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אחר.

[1127] עי' דברי רבינו על ספד"צ ז ע"ג, שמביא מקור לדבריו אלו מתז"ח בסופו (נא ע"ד): כל אומנותיה דחבריה איהו עביד.

בדמותה, זה שנאמר "מצא אשה מצא טוב". סוף סוף עשרה דברים נאמרו בזה, ועשרה בזה, והרי פרשוה החברים.

חיים עם אשה אשר אהבת אורייתא איהי טוב הה"ד (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם ואתתיה איהי בדיוקנהא הה"ד (שם יח כב) מצא אשה מצא טוב סוף סוף עשר מלין אתמר בהאי ועשר בהאי והא אוקמוה חברייא:

ועם כל דא אם חזר כו' ויהיב ליה כו' - וז"ש (סוטה ב ע"א) אין מזווגין את האדם בזיווג שני אלא לפי מעשיו, וכן נותנין גוף לאדם בגלגולא תניינא אלא לפי מעשיו בגלגולא קדמאה. ואם שב בתיובתא בגלגולא תניינא, נותנין לו בגלגולא תליתאה בת זוגיה גופא ממיני', וז"ש **ויהיב ליה בת זוגיה.** וז"ש (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר: **עשר מילין אתמר כו' -** בז"ח (דף מ נ ע"ב[1128]) קחשיב שנים עשר דברים, והן כנגד שנים עשר דברים בברכת אשר ברא כנ"ל: [והא אוקמוה - בגמרא:]

תקונא חמיסר

בראשית, זה ישראל, זהו שנאמר "קדש ישראל ליהו"ה ראשית תבואתה", ראשית בלי ערבוביא אחרת. ומי שהוא שהיא קדש, לא היה לו הרכבה ממין אחר. ומשום שהוא קדש, אין לו הרכבה צריך בו שמירה אל בת זוגו, שהיא ה'. ולכן ראשית תבואת ה' אין בו פגם, זהו שנאמר "ויעקב איש תם", אין בו פסלת (צריך להיות שמור). פרי זה ראוי למלך, ולכן "כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יהו"ה".

בראשית דא ישראל הה"ד (ירמיה ב ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ראשית בלא ערבוביא[1129] אחרא ומאן דאיהו קדש לא הוה ליה הרכבה ממינא אחרא ובגין דאיהו קדש לית ליה הרכבה צריך ביה נטירו לגבי בת זוגיה דאיהי ה' ובגין דא ראשית תבואת ה' לית ביה פגימו הה"ד (בראשית כה כז) ויעקב איש תם לית ביה פסולת (צריך למהוי נטיר) איבא דא למלכא אתחזי ובגין דא כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה' (ירמיה ב ג):

תיקון טו איש תם - תם בלא פסולת:

שזהו עץ החיים שפריו סם חיים, בת זוגו שמורה לו בעולם הזה ובעולם הבא, עליה נאמר "ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם". "גם" לרבות בת זוגו, סם החיים שלו, והוא שומר אותו בעולם הזה ובעולם הבא, ומי שרוצה ליטול את בת זוגו כמו אוריה שהקדים את דוד, נאמר בו "כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יהו"ה".

דדא איהו עץ החיים דאיבא דיליה סם חיים בת זוגיה נטירא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי עלה אתמר ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם (בראשית ג כב) גם לרבות בת זוגיה סם חיים דיליה ואיהו נטיר ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי ומאן דבעי לנטלא בת זוגיה כגון אוריה דאקדים לדוד אתמר ביה (ירמיה ב ג) כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה':

סם חיים - ר"ל, כמ"ש (יומא עב ע"ב) זכה נעשית לו סם חיים כו': **ואיהו נטיר ליה כו' -** כמ"ש בתיקון הקודם:

– מאיר התיקון –

[1128] ז"ל: ות"ח תריסר תרעין אית לה להאי בירא קדישא קרתא קדישא דאקרי ירושלים ומן אינון תרעין נפקין לעלמא תריסר מתנן עילאין טובה ושמחה ברכה ושלום עזרה כפרה תורה חכמה וחיים ורצון ועושר וכבוד וכל שבטא ושבטא יניקו מתנה עילאה ליה

תרגום: ובא ראה שנים עשר שערים יש לבאר הקדושה הזו הקריה הקדושה שנקראת ירושלים ומאותם השערים יוצאות לעולם שתים עשרה מתנות עליונות טובה ושמחה ברכה ושלום עזרה כפרה תורה חכמה וחיים ורצון ועשר וכבוד וכל שבט ושבט ינקו לו מתנה עליונה

[1129] ר"ל משום דידוע הוא דחמש מינין אתערבו בישראל דסימניהון נג"ע ר"ע [עי' זהר ח"א כה ע"א כז ע"ב] לכך אמר בתיקונים דראשית והתחלת דישראל היה בלא שום ערבוביא אחרא רק קדש ישראל לה' (לש"ו).

שִׁבַּת זוגו של צדיק היא מצה שמורה לגבי מצה שלמה עשירה, ומי גרם את זה שתהיה בת זוגו מצה שמורה לגביו, משום ששמר הטיפה שלו. ומי שפוגם את הטיפה שלו נקראת בת זוגו מצה פרוסה, לחם עני. וסוד הדבר כל מי שמזלזל בלחם או בפרורי לחם, שהם טיפות בכזית עניות רודפת אחריו, אלא צריך לשמור הטיפות שלו, שלא יזרוק אותם במקום שלא צריך. ולכן פרשוהו בעלי המשנה (ב״מ נט ע״א) כבדו את נשותיכם כי כן תתעשרו, והכבוד שלהן לשמור טפה ראשונה שלא יעשה בה פסולת.

דבת זוגיה דצדיק איהי מצה שמורה לגבי מצה שלמה עשירה ומאן גרים דא למהוי בת זוגיה מצה שמורה לגיה בגין דנטר טיפה דיליה ומאן דפגם טיפה דיליה איתקרי בת זוגיה מצה פרוסה לחם עני[1130] ורזא דמלה כל מאן דמזלזל בנהמא או בפירורין דנהמא דאינון טפין בכזית עניות קא רדיף אבתריה אלא צריך לנטרא טפין דיליה דלא יזרוק לון באתר דלא אצטריך ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין אוקירו לנשייכו בגין דתתעתרו ואוקירו דילהון לנטרא טפה קדמאה דלא יעביד בה פסולת:

לחם עני כו׳ - ר״ל, שהיא שמורה נקראת עשירה, אבל אם לאו עני כמו שמפרש והולך, **מאן דמזלזל כו׳**: **טפין בכזית** - ר״ל, טפין דזרע, שהן שמן זית[1131], וזהו כזית: **אוקירו כו׳** - דהוא גורם עשירות:

שפסולת של אברהם ויצחק גרמו שאומה של עשו וישמעאל השתעבדו בבניהם בגלות, והנסיון שלהם באש וסכין הציל אותם משרפה והרג שלהם.

דפסולת דאברהם ויצחק גרים דאומה דעשו וישמעאל ישתעבדון בבניהון בגלותא ונסיונא דלהון באשא וסכינא [כז ע״א] שזיב לון משרפה והרג דלהון:

דפסולת דאברהם כו׳ - שהם גלגולא דאדם (לקמן קכט ע״ב), דלא נפק פסולת דקין והבל כמ״ש (שבת קמו ע״א[1132]) עד ג׳ דורות לא פסק זוהמא מאבותינו, עד יעקב שהוא גלגולא דשת:

יעקב משום שלא היתה בו פסולת, נאמר בזרעו בגלות ״וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב״. נאמר כאן ״בטח בדד״, ונאמר שם ביציאת הגלות ״יהו״ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״, לא התערבו בבניו ערבוב של גרים, ולכן (יבמות כד ע״ב) אין מקבלים גרים לימות המשיח, שעליהם שעל זרע יעקב נאמר ״גפן ממצרים תסיע״, מה גפן לא מקבלת הרכבה ממין אחר, כך זרעו היו שומרים אות ברית ולא מקבלים הרכבה ממין אחר. וכל מי ששומר אות הברית, זוכה למלכות כמו שיוסף וישראל, בגלל ששומרים ברית זוכים למלכות, ונאמר בהם (שבת סז ע״א) כל ישראל בני מלכים. ומשה משום ששמר את הברית, נאמר בו ״ויהי בישורון מלך״, אשרי הוא מי ששומר הברית.

יעקב בגין דלא הוה ביה פסולת אתמר בזרעיה בגלותא וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב (דברים לג כח) אתמר הכא בטח בדד ואתמר התם ביה במפקנו דגלותא ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (שם לב יב) לא אתערבון בבנוי ערבוביא דגיורים ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח דעלייהו דזרע יעקב אתמר (תהלים פ ט) גפן ממצרים תסיע מה גפן לא מקבלא הרכבה ממין אחרא כן זרעיה הוו נטרין אות ברית ולא מקבלין הרכבה ממין אחרא וכל מאן דנטיר אות ברית זכי למלכו כגוונא דיוסף וישראל בגין דנטרין ברית זכו למלכותא ואתמר בהון כל ישראל וכו׳ ומשה בגין דנטר אות ברית אתמר ביה ויהי בישורון מלך (דברים לג ה) זכאה מאן דנטר ברית:

יעקב בגין כו׳ - ר״ל, כל אותן הבאים מסט׳ דיעקב, (נקיים) [גרים] מערב רב דישמעאל ועשו: **וכל מאן כו׳** - דאות ברית הן יסוד ומלכות[1133]:

– מאיר התיקון –

[1130] עי׳ מלואים אות ב.

[1131] עי׳ מלואים אות עה.

[1132] ז״ל: אמר רבי אבא בר כהנא עד שלשה דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו אברהם הוליד את ישמעאל יצחק הוליד את עשו יעקב הוליד שנים עשר שבטים שלא היה בהן שום דופי.

תקונא שיתסר

בראשית זו חלה, זהו שנאמר "ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה'", והרי פרשוהו (ב"ר פי"ד סי' א) שאדם היה חלתו של עולם. (ומנין לנו שחלה היא ראשית, שהנאמר מוכיח, זהו שנאמר "ראשית עריסותיכם תרימו תרומה ליהו"ה"), מה זה חלה, אלא שבעה מינים הם "חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש", שהוא דבש תמרים.	**בראשית דא** חלה ההי"ד (במדבר טו כ) **ראשית** עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה' **והא** אוקמוה **דאדם** חלתו של עולם הוה[1134] (ומנלן {**לא** ע"ב} דחלה **איהי ראשית** דקרא **אוכח** ההי"ד **ראשית** עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה') **מאי** חלה **אלא** שבעה מינין אינון חטה ושעורה וגפן **ותאנה** ורמון **ארץ** זית שמן ודבש (דברים ח ח) **דהוא** דבש תמרים:

תיקון טז - דאדם חלתו כו' - ר"ל, ראשית של עולם, כמו חלה שנוטלין {לא ע"ג} מן העסה שהוא יו"ד כמש"ל, כן אדה"ר י' של השם, חכמה כידוע (זהר ח"ג כט ע"ב): **חלה תרימו כו'** - ר"ל, כמ"ש בר"מ (ח"ג קעט ע"א) **מאי תרימו, כמו רום ידיהו כו'**[1135], ר"ל לחכמה: **מאי חלה -** מדקדק מה הוא האותיות של חלה: **אלא שבעת בו'** - ר"ל, שכינה כלילא מז' מינין כמו שמפרש והולך: **דהוא דבש תמרים** - ר"ל, מארץ:

חטה, הוא העץ שממנו אכל אדם הראשון, והוא לא הוציא משם חלה, ולכן לא חל בו ה', ושורה בו ח' ט' וגרם לו מות.	חטה **אילנא איהו** דאכיל מניה **אדם** קדמאה **ואיהו לא אפיק** מתמן חלה **ובגין דא לא** חל ביה ה' **ושריא** ביה ח' ט' וגרים ליה מותא:

חטה אילנא כו' - כמ"ש בגמ' (ברכות מ ע"א) ור"ל במלכות: **ובג"ד לא חל כו' -** ור"ל זהו אותיות חלה, חל ה', ונשאר אותיות ח"ט מן חט"ה:

והחלה היא שכינה, כלולה משבעת המינים הללו, ובה חטא אדם הראשון. טפה זו י', עסה צריך להוציא ממנה חלה, ומיד חל על אותה טפה, ונותן לו זרע כלול משניהם, שהוא ו' וסוד הדבר "הא לכם זרע".	וחלה **איהי** שכינתא כלילא משבעה מינין אלין ובה חב **אדם** קדמאה טפה **דא** י' עסה צריך **לאפקא** מינה חלה ומיד חל[104] (על ההיא טפה) ויהיב ליה זרע כליל מתרוייהו **דאיהו** ו' **ורזא** דמלה ה"**א לכם זרע** (בראשית מז כג):

טפה דא י' - ר"ל, חלה שמוציאין מן העסה כמין טפה: **ומיד חל כו'** - ר"ל, ה' כנ"ל, הרי העסה והטפה י"ה שהוא באיש ואשה[1136], שמשם הבן, בינה בן י"ה (אד"ז רצ ע"א[1137]), ואדה"ר יהיב טפה י' בח"ט כמ"ש בתיקון י"ז שלא חל בו ה': **הא לכם זרע** - ר"ל, שיתן זרע בה"א, וז"ש **ובג"ד חלה כו'**, שהיא ה' מן אשה, וז"ש ראשית עריסותיכם כו', להניח ברכה אל ביתך:

ולכן חלה היא ודאי מצוה שנצטותה לאשה, שבגללה מת אדם שהוא חלתו של עולם, צריכה היא להפריש חלה, ולהוציא אותה מעסתה, שהיא טפה שלה להחזירה על האדם.	ובגין **דא** חלה **ודאי איהי** פקודא **דאתמני לאתתא** דבגינה מת **אדם** דאיהו חלתו של עולם **צריכה איהי לאפרשא** חלה **ולאפקא** לה מעיסתה **דאיהי** טפה דילה להחזירה על **אדם**:

דבגינה כו' - שלא חל ה"א: **ולאפקא לה מעסתה דאיהו טפה דילה** - ר"ל, העסה שהיא ה"א, טפה דילה להחזיר ה"א על היו"ד, טפה שמוציאין מן העסה, שקודם היה היו"ד בלא ה"א כנ"ל:

– מאיר התיקון –

[1133] עי' לעיל כ ע"א.
[1134] עי' אריכות בדע"ה ח"ב דרוש ג ענף טו.
[1135] עי' מלואים אות מו.
[1136] עי' לעיל יב ע"א.
[1137] עי' לעיל הערה 622.

והיא כבתה את נרו, שנאמר בו "נר יהו"ה נשמת אדם", צריכה להדליק אותו. בליל שבת בהתעוררות שלהבות אש של אהבה לבעלה. וסוד הדבר "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", והתעוררות של חם של ליל שבת מאשתו, צריכה באהבה ויראה, וזהו "אשה כי תזריע וילדה זכר".	איהי אטפת (נ"א דעבה) שרגא דיליה דאתמר ביה (משלי כ כז) נר ה' נשמת אדם צריכה לאוקדא ליה בליל שבת באתערו דשלהובין דאשא דרחימו לגבי בעלה ורזא דמלה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (שיה"ש ח ז) ואתערו דחמימותא דליל שבת מאתתיה צריכה ברחימו ודחילו ודא איהו אשה כי תזריע וילדה זכר[1138] (ויקרא יב ב):

באתערו דשלהובין דאשא - כמ"ש (שיה"ש ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, וכתיב אח"כ מים רבים כו', וז"ש **ורזא דמלה כו'**, ור"ל רשפיה רשף י"ה, רשפי אש, ב' אשות, של איש ואשה, שהן רשף י"ה, שבאלו ב' אשות, וז"ש שלהבת י"ה, והוא דוקא בליל שבת, כידוע שבע"ש יורד שלהבת מן י"ה[1139], ומפריש הקליפות, ונשאר ה' נקיה. וז"ש **דשלהובין דאשא**, אש של אשה, וה' דילה, ה' של י"ה שהוא בינה, שנקרא רחימו (כו ע"ב), וז"ש **דרחימו**, ואז לא יוכלו לכבות את האהבה, שלא יוכלו לכבות אש דילה, כיון שה"א בתוך האש של אשה, וכן אש שלו, כיון שחל ה' כנ"ל כיון שהוא מאהבה לא יוכלו לכבות אותה: **ואתערו כו' מאתתי' -** שיחול ה"א האהבה כנ"ל: **ברחימו ודחילו -** שהן י"ה כידוע, שיחול בהם י"ה בתוך ב' האשות שלהן. ואמר לעיל, **ויהיב ליה זרע כו'**, דאיהו ו', וז"ש **ודא איהו אשה כו'**, וז"ש כל המקדש עצמו בשעת תשמיש הויין ליה בנים זכרים[1140] (שבועות יח ע"ב):

היא שפכה את הדמים של אדם, נזרק דמה, ועל (כל) זה צריכה לשמור אותו מדם נדה, ולכן על שלשה דברים אלו נשים זהירות, בנדה ובחלה ובהדלקת הנר (שבת לא	איהי שפכת דמים דאדם אזדריקת דמה ועל (כל) דא צריכה לנטרא לה מדם נדה ובגין דא על תלת מלין אלין נשים זהירות בנדה ובחלה

– מאיר התיקון –

[1138] עי' זהר ח"ג מג ע"ב: וילדה זכר כלילן כחדא מסטרא דימינא ואם נקבה תלד כלילן בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר ודכורא אתכפיא בימינא דלא שלטא וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי כנוקבא (ולא אקרי דכר) אבל דכר דנפיק מגו ימינא הוא שלטא ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא דהא סטר שמאלא לא שלטא ועל דא וילדה זכר כתיב:

תרגום: וילדה זכר כלולים יחד מצד הימין, ואם תלד נקבה כלולים באחד, נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל כל דרכיו כמו נקבה, (ולא נקרא זכר), אבל הזכר שיוצא מתוך הימין הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן כתוב וילדה זכר.

פי' הרמ"ז: כל אורחוי כנוקבא, פי' מדותיו כשל הנקבה דדעתו קלה וכחו תשוש ונוטה לכילות ולעצלות וכיוצא, ולזה רמזו רז"ל באומרם אוי לו למי שבניו נקבות, פי' שהזכרים שלו הם מצד הנוק' וכו' ונלע"ד שיצחק אבינו ע"ה בתחילה נקרא (בראשית יח י) בן שרה, שהיה מבחינה זו קודם העקידה, ולזה לא צווהו ה' שישיאנו אשה, פי' שלא נתן כן על לבו, אבל בעקידה פרחה ממנו בחי' הנקבה וניתנה לו של זכר, וזה שאמרו רז"ל וה' ברך את אברהם בכל, שנתן לו בן, ור"ל שאז היה בן מצד גבורות שלו והיתה בו בחינת זכרות ב"ן דמ"ה, שלגבי רבקה היה זכר, ולכן השתדל להשיאו אשה.

[1139] עי' שעה"כ סב ע"ד: והנה נתבאר כי המים חמין הם בסוד שלהובא דאשא הנז' בזוהר המגרשת את הקלי', ולכן צריך שבשעת רחיצתך במים החמין, תכוין בסוד כוונת שלהבת י"ה, ר"ל כי זו השלהבת יוצאת משם י"ה, כדי לגרש ולהפיל הקלי' למטה. ונבאר איך זו השלהבת נמשכת משם י"ה. הנה שם י"ה, יש בו ג' מיני מלויים, ביודי"ן ובאלפי"ן ובההי"ן, כזה: יוד הי, יוד הא, יוד הה. ושלשתם יחד הם בגימ' אמן, כמנין יאהדונה"י. אחר כך תכה ב' אותיותיו זו בזו בכל שלשה המלויים, כזה: יוד פעמים ה"י, הם בגימ' שלש מאות. יוד פעמים ה"ה, הם בגימ' מאתים. יוד פעמים ה"א, הם בגימ' ק"ך. ושלשתם יחד הם בגימ' כת"ר. והענין הוא כי ג' י"ה הם שלשה מוחין, והם למעלה בבחינת הכתר של הנקבה, כי כל בחי' מוחין שלה הם משם י"ה כנודע אצלנו.

עי' שער הפסוקים (פרשת שמות): ונמצא, כי שת והבל הם אותיות אלו שלהב"ת י"ה, כי הם השלהבת והנשמה היוצאת משם י"ה, שהוא אבא. וטעם קריאהם שלהבת, הוא כנודע ענינה אצלינו, בענין רחיצת האדם בכל ערב שבת פניו ידיו ורגליו במים חמין. ושם נתבאר כי בחינת שם י"ה, בכל בחינותיו במלואו ובפשוטו, נקרא שלהבת וע"ש.

[1140] עי' לעיל הערה 1138.

ע"ב). עד כאן סוד החטה, שמשם חלה, חט"ה הוא סוד של עשרים ושתים אותיות התורה.	ובהדלקת הנר עד כאן רזא דחטה דמתמן חלה חט"ה איהי רזא דעשרין ותרין אתוון דאורייתא:

חטה איהו כו' - ר"ל, חטה דקודשא שחל בו ה' בינה, ואז גי' כ"ב אתוון כו', שהוא בבינה כידוע, שהיא ימא דאורייתא, כמ"ש בתיקון י"ז. אבל חטה כו':

תקונא שיבסר

בראשית, עליה נאמר "ראשית מעשר דגנך", וזו מלכות שהיא מעשר והיא עשירית לעשר ספירות, ובשבילה מעשרים. ומוץ ותבן שהם הלבושים של החטה בעולם הזה, פטורים ממעשר, ומי שרוצה להוציא מעשר מחטה, צריך לנקותו מן המוץ והתבן שהם ח"ט, והיא נשארת ה' נקיה, באותו זמן יהיה זורק בה טפה שהיא י'.

בראשית עלה אתמר ראשית מעשר דגנך (דברים יב יז) ודא מלכות דאיהו מעשר ואיהי עשירית לעשר ספירות ובגינה מעשרין ומוץ ותבן דאינון לבושין [כז ע"ב] דחטה[1141] בהאי עלמא פטורין ממעשר ומאן דבעי לאפקא מעשר מחטה בעי לנקייה מן מוץ ותבן דאינון ח"ט ואשתארת איהי ה' נקיה בההוא זמנא יהא זריק בה טפה דאיהי י':

תיקון יז ואיהי עשירית לעשר כו' - ר"ל, לכל הע"ס שהיא עשירית מכל[1142], שבכל ספירה ט' חלקים נשארו, והיא נוטלת המעשר מכל ספירה כמ"ש לקמן, וז"ש **ובגינה מעשרין בהאי עלמא**, ר"ל במלכות שהיא עוה"ז, שמלובשת בקליפין כידוע (זהר ח"ג רכז ע"א): **זריק בה טפה** - ר"ל, המעשר שהיא י' עשר, {לא ע"ד} והטפה מחכמה שהיא י' והיא נקודה בהיכלא[1143], נקודה פנימית שבסיהרא, חכמה כידוע:

וכמו זה בזווגו של אדם, צריך לנקות טפה מחטא שהוא יצר הרע, להיות זרע נקי בה', זהו שנאמר "הא לכם זרע". אבל בעולם הבא, החטה היא נקיה, היא ולבושה, והיא עשרים ושתים האותיות של התורה. ולכן בהמוציא, בעל הבית צריך לדקדק בה' שהיא תהיה נקיה בלי פסולת. ושני עשורים הם שאמר הנאמר "עשר תעשר", למה, אלא בשביל לקשר אותה עם שתי זרועות שהם כהן ולוי, שהם מעשר ראשון ללוי, מעשר מן המעשר לכהן, שכל הספירות עולות לעשר (בשכינה), עד שעולות למאה, והיא נעשית תרומה לכל המאה. ולכן שיעור תרומה שנים ממאה, כנגד שני לוחות התורה, שהיא תורה שנתנה בארבעים ימים, וזהו תור"ה מ', ובה נעשו הספירות כלן עשרונים, שלשת האבות, שלשה עשרונים, שני נביאי אמת הם, עשרון עשרון.

וכגוונא דא בזווגא דבר נש צריך לנקאה הטפה מח"ט דאיהו יצר הרע למהוי זרעא נקיה בה' ההי"ד ה"א לכם זרע (בראשית מז כג) אבל בעלמא דאתי חטה איהי נקיה איהי ולבושה ואיהי עשרין ותרין אתוון דאורייתא ובגין דא בהמוציא בעל הבית צריך לדקדק בה' למהוי איהי נקיה בלא פסולת ותרין עשורין אינון דאמר קרא (דברים יד כב) עשר תעשר אמאי אלא בגין לקשרא לה בתרין דרועין דאינון כהן לוי דאינון מעשר ראשון ללוי מעשר מן המעשר לכהן דכל ספירן סלקין לעשר (בשכינתא) עד דסלקין למאה ואיהי אתעבידת תרומה לכלהו מאה ובגין דא שיעור תרומה תרי ממאה לקבל תרין לוחין דאורייתא דאיהי תורה דאתייהיבת בארבעין יומין ודא איהו תור"ה מ' ובה אתעבידו ספירן כלהו עשרונים תלת אבהן תלת עשרונין תרי נביאי קשוט אינון עשרון עשרון:

– מאיר התיקון –

[1141] עי' לקמן פא ע"א שזה ערלה ופריעה.
[1142] עי' ע"ח שער מיעוט הירח רפ"א שמלכות אתנטילת מכלהו.
[1143] עי' לעיל הערה 804.

אבל בעלמא דאתי - בינה כנ״ל: **איהי ולבושא** - שהיא ה׳ מן חטה, ולבושין דילה יסוד ומלכות, שה׳ דילה מתפשטת בנ׳ תרעין דילה בה׳ ספירות מחסד עד הוד[1144], ומתלבשין ביסוד, וחוזר ומתלבשין במלכות, בסוד (ע״ז כט ע״ב, ועי׳ ע״ח שער לד ו) חותם בתוך חותם, שלכן נקראין כל (זהר ח״א יז ע״א), כלה כידוע (לקמן סג ע״א), וזהו ח״ט מן חטה, שהתחלת הספירות מחכמה שנקראין ראשית[1145], ויסוד הוא ספי׳ ח׳, שלכן (ויקרא יב ג) וביום השמיני ימול כו׳, ומלכות ט׳ והוא חותם בתוך חותם, שיין שלה יין דמנטרא[1146] דלא נגע בה עובד כוכבים, עלמא דחירות כידוע[1147]: **ואיהי עשרין כו׳** - כנ״ל, וכ״ב אותיות נכללין ביסוד כידוע (ס״י פ״א מ״ב, שעה״כ עמידה ב), וחוזר ונכללין במלכות, שלכן נקראת אתה[1148], בסוד כלה, כל ה׳, וכן כ״ב אותיות הוא א״ת, מא׳ עד ת׳ בתוספת ה׳ כנ״ל: **לדקדק בה׳ כו׳** - שסמוך לה׳ הוא מוץ של המוציא, ואח״כ י״א של המוציא, שהוא תבן במספר קטן, כי בס״א מחשבין מספר קטן כידוע[1149] בסוד י״א ארורים, לכך צריך להפריד הה״א מהן. ואמר בעל הבית, שהמוציא הוא בכזית, יו״ד של השם, טפין בכזית (לא ע״א), ובעל הבית הוא דזריק י׳ בה״א כנ״ל, בעל האשה, שנקראת בית: **דכל ספירן סלקין כו׳** - שהיא נוטלת העשירית מכל כנ״ל, ובה י״ס מעשר מכל [ה]ע״ס. נמצא בכל הספירות תשעים, ועמה מאה. ונותנת מעשר ללוי, שמתייחד בעישור ספירה גבורה דילה, ועוד מעשר לכהן ספירה חסד דילה, תרין דרועין דילה, בתרין דרועין דילה[1150], שהן כהן ולוי, וכל ספירן דילה הן מעשר כנ״ל, ונותן קודם ללוי כמ״ש שמאלו תחת לראשי (שיה״ש ב ו), ואח״כ וימינו תחבקני, דקודם סלקא גבורה והוא סליק לה בכל ע״ס דילה כידוע[1151], שלכן שם מעשר שלם עשר ממאה, ואח״כ נוטל ממנה הכהן ספירה דיליה חסד, א׳ מֵעֲשֶׂר דילה, וזהו מעשר מן המעשר: **תרי ממאה** - חו״ג דילה, שקודם צריך לכלול בה חו״ג בחסד שמאלא בימינא, ואח״כ לעורר הגבורה ואח״כ בחסד כידוע[1152], וזהו תרומה שנותנין קודם לכהן וז״ש **לקבל תרין לוחין כו׳**, שהן ב׳ ספרים[1153] בב׳ ידים שהן בחו״ג, כידוע: **ודא איהו תורה מ׳** - ר״ל, אותיות תרומה, תורה מ׳, שניתן במ׳ יום, וכן תרומה עין יפה [א׳ מארבעים] (בארבעים), שהן כלל כל המרכבה חגת״ם, בסוד יב״ק[1154], שקודם בשמאל קדושה, ואח״כ ברכה בימין, ואח״כ יחוד תו״מ, וז״ש התורה ניתנה למשה, ומשה עין יפה נהג בה ונתן לישראל (נדרים לח ע״א[1155]), שלכן ניתנה בארבעים שנה: **ובה אתעבידו כו׳** - שכל ספירה א׳ מעשר בה: **תלת אבהן כו׳** - ר״ל, חג״ת דילה והן בסוד סגול, כמ״ש בתיקון

– מאיר התיקון –

[1144] עי׳ לעיל הערה 111.

[1145] עי׳ לעיל יב ע״ב.

[1146] עי׳ זהר ח״א רלח ע״א, ועי׳ הערה 1200.

[1147] עי׳ זהר ח״ב קפו ע״א שזה כינוי לבינה.

[1148] עי׳ זהר ח״ב רסא ע״א: את״ה עטורא דסתימו דאתוון כללא דכלהו כ״ב אתוון ודא הוא א״ת ה׳ דכליל לון מעילא בהאי ה׳ וכניש לון בגויה ודא איהו א״ת ה׳ וכד איהו בשלימו בההוא נהר דאחיד בה סלקא לאתעטרא לעילא ודא איהו רזא דכתיב (אסתר ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך וכדין (שם) את כל אשר תאמר ינתן לה ודא איהו רזא ברוך אתה ובעי לאתכוונא בהאי רזא ולקשרא רעותא בהאי רזא.

תרגום: את״ה העטור של סתר האותיות הכלל של כל כ״ב האותיות וזהו א״ת ה׳ שכולל אותם מלמעלה בה׳ הזאת וכונס אותם לתוכו וזוהי א״ת ה׳ וכשהיא בשלמות באותו נהר שאוחז בה היא עולה להתעטר למעלה וזהו סוד הכתוב ובזה הנערה באה אל המלך ואז את כל אשר תאמר ינתן לה וזהו סוד ברוך אתה וצריך להתכון בסוד הזה ולקשר את הרצון בסוד הזה.

[1149] עי׳ ספר הליקוטים (פרשת שמיני - פרק יא): אמת, כי בדרושים של הרב זלה״ה אינו מביא חשבונות במספר קטן, עכ״ז כבר מצינו בהקדמת התיקונים שמביא שם מספר קטן, ובהיות כי המלכים דמיתו הם נפלו בקליפות, ובהם יתכן מספר קטן, לזה כתבנו זה הדרוש.

ועי׳ שער המצות (פרשת ואתחנן): עוד יש אזהרה אחת והוא כי בהיות האדם עוסק בחכמת האמת כי כולם גמטריות כנודע אין ראוי למנות האותיות במספר קטן אלא כל הגימטריא יהיה במספר גדול של האותיות לפי שכל מספר קטן הוא ביצירה במטטרו״ן הנער ובפרשת שלח לך (קסח ע״ב) קראוהו בחושבן זעיר דחנוך וע״ש וחכמת הקבלה הוא באצילות שבו הוא מספר גדול של האותיות וכל מי שנפשו אינה מתוקנת בא לדעתו תמיד ענין מספר קטן.

[1150] נדצ״ל דיליה.

[1151] עי׳ מלואים אות מז, וכן אות נג.

[1152] עי׳ מלואים אות מז.

[1153] של ספר וספר וסיפור (ס״י פ״א מ״א).

[1154] עי׳ מלואים אות ה.

[1155] אמר רבי יוסי ברבי חנינא לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר כתב לך פסל לך מה פסולתן שלך אף כתבן שלך משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יבורך וגו׳.

י״ח (לב ע״ב ד״ה ואיה חירק): **תרי נביאי כו׳ - נ״ה {לב ע״א} שהן** בסוד צירי כמ״ש שם (לב ע״ב), ור״ל שהן שני עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, הוא יסוד בסוד חירק תחת הצירי, כמ״ש בתיקון הנ״ל (לב ע״ב), והטעם שאינו בנ״ה בסוד סגול כמו ת״ת בחו״ג, לפי שבינה מתפשטת בה׳ שלה בנ׳ תרעין דילה, שכל א׳ כלול מעשר בה׳ ספירות מחסד עד הוד, וז״ש עץ החיים בינה מהלך ת״ק שנה (לקמן עה ע״ב[1156]) בכל ספירה עשר. וחג״ת נכללין כאחד כידוע, בסוד ויסע ויבא ויט (עי׳ לעיל יב ע״א ולקמן צח ע״ב), אבל יסוד אינו ממנינם[1157], והוא יתום מאמו כנ״ל, (שאמרו יוסף יתום מאמו (שעה״פ וישב)), אלא שהכל נכלל בו בסוד כל (זהר ח״א יז ע״א), והכל בסוד י׳ אחד כידוע בסוד הכללות, וזהו י׳ דיסוד, י׳ זעירא, וז״ש פר בן שלש בסוד חג״ת כנ״ל, איל בן שתים נו״ה, כבש בן שנה יסוד, נגד עשרונים הנ״ל[1158], והכל במלכות. והן ו״ק, שלכן ברגלים וחדשים באין הכל עולות, כי עולה בדכורא כידוע (זהר ח״א ע ע״א), ושעיר עזים לחטאת בנוקבא, (כי חטאת בנוקבא (זהר ח״ג כח ע״א)), והוא במלכות דילה, שרגליה כו׳[1159] (משלי ה ה), להפריש ממנה השעיר כידוע (זהר ח״א רנט ע״ב), כמו שכתוב (ויקרא ט ג) ושעיר לחטאת כו׳, הביאו עלי חטאת על שמעטתי את הירח (חולין ס ע״ב), במלכות דילה, סיהרא דלית לה מגרמה כלום (זהר ח״א קפ״א ע״א):

{לב ע״א} תקונא תמניסר

בראשית (ברא אלהי״ם), בר״א שי״ת, הם שש דרגות של נבואה, שנאמר בהם "שוקיו עמודי שש", וכמו שהם שש למטה כך הם שש למעלה. ואותם שש עולים לששים, באיזה מקום, ביסוד, ח״י העולמים. נשאר י״ד מן יסו״ד, זו שכינה תחתונה כלולה מארבעה עשר פרקים של היד, שהם בחמש אצבעות, והם יהו״ה, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ארבע עשרה אותיות של הקדוש ברוך הוא שכלולות בה, וזהו "וביד הנביאים אדמה".

בראשית (ברא אלהי״ם) בר״א שי״ת אינון שית דרגין דנבואה דאתמר בהון שוקיו עמודי שש (שיה״ש ה טו) וכמה דאינון שית לתתא הכי אינון שית לעילא ואינון שית סלקין לשתין באן אתר ביסו״ד ח״י עלמין אשתאר י״ד מן יסו״ד דא שכינתא תתאה כלילא מארבע סרי פרקין דיד דאינון בחמש אצבעאן ואינון יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א ארבע סרי אתוון דקודשא בריך הוא דכלילן בה ודא איהו וביד הנביאים אדמה (הושע יב יא):

תיקון יח - אינון שית דרגין דנבואה כו׳ - נו״ה שהן נביאי קשוט (לעיל יד ע״ב), שמהן נפיק נבואה, ובהן שית פרקין בכל א׳ ג׳ פרקין, וז״ש שוקיו כו׳: **וכמה דאינון כו׳** - ר״ל, כמו בנו״ה שית כן בחו״ג שית פרקין, שנאמר בהם בתרשיש (עי׳ לעיל כח רע״ד): **באן אתר ביסוד כו׳** - כמו שמפרש והולך, בי׳ דאיהו עטרה דברית שהוא י׳, כמש״ל בתיקון י״ז, ד**כל ספירן סלקין בה לעשר וכו׳**: **אשתאר יד כו׳** - דס׳ רומז לשיתין, ו׳ לנו״ה שהן שש כנ״ל: **דאינון בחמש אצבעאן כו׳** - ר״ל, שהיא ה׳ תתאה ה׳ אצבעות, וכן י״ד אותיות כלולין (בה׳) [בד׳ אותיות] הוי״ה פשוטה א׳, (וד׳) [וי׳] אותיות של המילוי, נמצא יסוד כולל כל הד׳ ספירות של הנבואה נהי״ם, שהן מרכבה תחתונה כמ״ש למטה: **אתוון דקב״ה כו׳** - דהי״ד אותיות בעמודא דאמצעיתא

– מאיר התיקון –

[1156] עי׳ שעה״פ (בראשית ב): וז״ס מ״ש רז״ל. מהלך עץ חיים ת״ק שנה, שהם ה׳ חסדים, המתפשטים בז״א. והנה ת״ק חסדים, הם כמנין כתף ימין, וכנגדו כתף שמאל, הם ה׳ גבורות.

[1157] עי׳ לעיל הערה 111.

[1158] עי׳ זהר ח״ג רמז ע״ב: ועוד בלולה בשמן כתית דא צדיק חי עלמין דנגיד טפין קדישין דאינון פירורין כזיתים ממוחא עלאה דאינון חד עשרון לקבל י׳ ושני עשרונים י׳ י׳ ושלשה עשרונים לפר (במדבר כח כ) י׳ י׳ י׳ ואינון עשרון לכבש וב׳ עשרונים לאיל ושלשה עשרונים לפר ורזא דמלה אמרו בתעניות אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולין כנגדה טפיים ואינון ברזא דא ∴ ורמיזו דלהון לקבל תלת מוחין חד מוח הזכרון תניינא מוח המחשבה תליתאה מוח הדמיון.

ועוד בלולה בשמן כתית, זה צדיק חי העולמים, שמושך טפות קדושות שהן פרורים כזיתים מהמח העליון, שהם עשרון אחד כנגד י׳, ושני עשרונים י׳ י׳, ושלשה עשרונים לפר י׳ י׳ י׳, והם "עשרון לכבש ושני עשרונים לאיל ושלשה עשרונים לפר". וסוד הדבר אמרו בתענית (כה ע״ב), אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולות כנגדה טיפיים, והם בסוד זה ∴, והרמז שלהן כנגד שלשה מוחין, אחד מח הזכרון, שני מח המחשבה, שלישי מח הדמיון.

[1159] יורדות מות.

פשוטה בחיצוניותו, ומילואו בפנימיותו כידוע[1160]: **וביד הנביאים** - שהיא כלולה מנביאים, נו״ה שבה נראין כמו שמפרש והולך:

ס״ו מן יסוד הם כנגד שש הדרגות של הכסא, שנאמר בו ״שש מעלות לכסא״. ואות ו׳ עולה בי׳ שהיא עטרה של הברית, לששים, שש פעמים עשר, ועולים לששים כנגד ששים גלגלים שסובבים את הכסא, והכסא שם השכינה. שהיא הדמיון ומראה של הכל. הדמיון הרי נאמר ״וביד הנביאים אדמה״, ועליה נאמר ״ותמונת יהו״ה יביט״, על שם שכל הפרצופים של הנביאים הם רשומים בה, נקראת דמיון, ועל שם שכל האורות שלמעלה ממנה הם נראים בה, היא נקראת מראה, זהו שנאמר ״יהו״ה במראה אליו אתודע״, בסתימת העינים נקראת מראה בחלום, וסוד הדבר ״אני ישנה ולבי ער״, ובפתיחת העינים הוא מראה בהקיץ. ושני ממונים שם, אחד סגרו״ן, ואחד פתחו״ן, ומטטרו״ן שנקרא בשם שניהם, ממונה על שני המפתחות הללו.

ס״ו מן יסוד אינון לקבל שית דרגין דכרסיא דאתמר ביה שש מעלות לכסא (מלכים א׳ י יט) ואת ו׳ סליק בי׳ דאיהי עטרה דברית לשתין שית זמנין עשר וסלקין לשתין לקבל שתין גלגלין דסחרין לכרסיא וכרסיא תמן שכינתא דאיהי דמיון ומראה דכלא דמיון הא דאתמר וביד הנביאים אדמה ועלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט על שם דכל פרצופין דנביאי בה אינון רשימין אתקרי דמיון ועל שם דכל נהורין דלעילא מינה בה אתחזיין אתקריאת מראה הה״ד (שם ו) ה׳ במראה אליו אתודע בסתימו דעיינין אתקריאת מראה בחלום ורזא דמלה אני ישנה ולבי ער (שיה״ש ה ב) ומפתיחו דעיינין איהו מראה בהקיץ ותרין ממנן תמן חד סגרו״ן וחד פתחו״ן[1161] ומטטרו״ן דאתקרי בשם תרווייהו ממנא על תרין מפתחין אלין:

ס״ו מן כו׳ - עכשיו מפרש שכל יסוד כלול בכסא, ששם הנבואה (לקמן נה ע״א): **וכרסייא תמן כו׳** - ר״ל, הכסא עצמה תמן שכינה י״ד, שיתין גלגלים ס׳, שש מעלות ו׳: **דאיהי דמיון כו׳** - ר״ל, זהו וביד הנביאים אדמה: **ותמונת ה׳** - שבה כלולין י״ד אותיות דקב״ה כנ״ל: **ע״ש דכל כו׳** - ר״ל, זהו יביט: **דכל פרצופין דנביאי כו׳** - ר״ל, הצורה שנדמית לנביאים לכך נקראת על שמם דמיון: **דכל הנהורין כו׳** - הספירות: **בסתימו דעיינין כו׳** - שהוקשה לו, דכתיב ״אם יהיה נביאכם ה׳ במראה כו׳[1162]״ (במדבר יב ו), וכתיב ״לא כן עבדי, ומראה כו׳[1163]״ (שם ז - ח). ואמר דב׳ מיני מראה הן: א׳, דרגא דמשה רבינו ע״ה. וא׳, דרגא דנביאים. לכן נאמר אצל משה, ולא {לב ע״ב} בחידות, ואצל הנביאים כתיב בב׳ מלכות, ואצלו כתיב ומראה בוא״ו עמודא דאמצעיתא: **אתקריאת מראה בחלום** - כמו בחלום שעינים סתומין ורואה מראות בחלום, משא״כ בהקיץ: **ורזא דמלה אני כו׳** - אני מל׳ שמסט׳ מראה בחלום, כמו שמפרש והולך ישנה, ולבי שהוא עמודא דאמצעיתא כידוע (ע״ח א״א ז) ער מסט׳ מראה בהקיץ כמו שמפרש והולך. ישנה גי׳ שס״ה מסט׳ דמלכות, שס״ה ל״ת כידוע (לעיל ו ע״א), ומסט׳ דעמודא דאמצעיתא רמ״ח מ״ע, ועמודא דאמצעיתא הוא ע׳, כידוע ע׳ אנפין (עי׳ זהר ח״ג כ ע״א[1164]) ע׳ שמות (זהר ח״ב קכג ע״א) ע׳ דער, ולבי ר׳ גי׳

– מאיר התיקון –

[1160] עי׳ לקמן ע״ב ד״ה והוא אתחזיא מקורות מריש התיקונים, וצ״ע שזה נגד שער רפ״ח פרק ב.

[1161] עי׳ לקמן תיקון נז, קה ע״ב (לש״ו).

[1162] ז״ל הפסוק בשלימות: ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה׳ במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו.

[1163] ז״ל הפסוק בשלימות: לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה׳ יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה.

[1164] ז״ל: פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו (ו)תנאין ואמוראין ע׳ סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו ושבעים סנהדרי קטנה הוי ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה״א זעירא קרינן ל(י)ה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה [ועל שמה] (וע״ד שמא דא) אתקרי סנהדרי קטנה:

ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעים לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות [הרשעה] וכו׳ כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה ועיי״ש פסוק לב) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו [שבעים] לשון בפרודא דא מן דא אבל באורייתא שבעים פנים (לתורה) בלשון חד ודא יסוד ו׳ הלכה חדא חכמה זעירא מלכות [דבה] (רבא) שבעין לשון כחושבן סוד מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין:

רמ״ח. והענין כי בעין תרי כרובי עינא[1165] ותרין עפעפי, שהן ד׳ גדפין דחיות, שהן ד׳ אותיות אדני. ובעין ג׳ גוונים[1166] עם בת עין[1167] שכינתא דמשתתפת באבהן, ד׳ פני החי׳, ד׳ אותיות הוי״ה כידוע (לעיל יט ע״ב). ולכן כשהעין סתום, אז המראה מצד כרובי ועפעפי עינא מסטרא דמלכות. אבל בפתיחו דעיינין, המראה מצד גוונין שהוא בעמודא דאמצעיתא הוי״ה. וז״ש לעיל בתיקון ד׳, **פתחו לי דא אינון תרי עפעפי כו׳**, שהן שערי צדק מלכות, ואמר שם **תלת גווני עינא כו׳, אפתח עיני לאסתכלא בהון כו׳**, ר״ל לראות בפתיחו דעיינין בהקיץ כנ״ל: **חד סגרון וחד פתחון** - אדנ״י הוי״ה: **ומטטרון דאתקרי כו׳** - שהוא יסוד כלול מב׳ שמות הנ״ל, ושני השמות הן בנו״ה, בנצח הוא אספקלריא דנהרא, ובהוד אספקלריא דלא נהרא כמ״ש בתז״ח (כח ע״א), וז״ש איהו בנצח ואיהי בהוד[1168], ולכן משה בנצח[1169] זכה לאספקלריא דנהרא, ואהרן בהוד, ולכן נאמר לו במראה אליו כו׳:

מצד של העמוד האמצעי, היא השכינה מראה בהקיץ, ומשה בצדו שנאמר בו ״פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת יהו״ה יביט״.

מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהי שכינתא מראה בהקיץ ומשה בסטריה דכתיב ביה פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה׳ יביט (במדבר יב ח):

פה אל פה כו׳ - בהקיץ:

מן הצד של צדיק שהוא אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא (נ״א לעתיד לבא), נקראת מראה בחלום, והוא שנראה בה מצד הגוף הוא יהו״ה העמוד האמצעי, שנלקח משני צדדים, והוא רוכב על ארבע חיות, שהם: פני אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, נקרא מלפנים של הגוף, והוא אדם לשבת על הכסא.

מסטרא דצדיק דאיהו אור הגנוז לצדיקים לעלמא דאתי (נ״א לעתיד לבא) אתקריאת מראה בחלום *והוא דאתחזיא בה מסטרא דגופא איהו יהו״ה עמודא דאמצעיתא (דאתנטיל מתרין סטרין)[105] ואיהו רכיב על ארבע חיון דאינון פני אדם פני אריה פני שור פני נשר יו״ד ה״א וא״ו ה״א אתקרי מלגאו דגופא [כח ע״א] ואיהו אדם לשבת על הכסא:

לצדיקים - מסטרא דצדיק: **מראה בחלום** - וז״ש (ברכות נז ע״ב) חלום א׳ מששים בנבואה, שבצדיק ששים דרגין כנ״ל, וחלום א׳ מששים בו: ***והוא אתחזיא בה מתרין סטרין מסטרא דגופא איהו הוי״ה עמודא דאמצעיתא ואיהו רכיב כו׳** - כצ״ל, ור״ל דעמודא דאמצעיתא אתחזיא בה מתרין סטרין, א׳ מסטרא דגופא הוי״ה פשוטה, וא׳ מסטרא דשמא מפרש דאיהו מלגאו, כמ״ש בהתחלת תיקונין (יט ע״ב) יהו״ה פשוטה הוא ד׳ חיות, ושמא מפרש הוא אדם שעל הכסא, כמ״ש בתיקון ב׳, וד׳ חיון הוא נהי״ם, ואדם שעל הכסא ת״ת:

למי שהוא אדם, נראה לו בדמות אדם. למי שהוא כשאר החיות נראה לו בדמות

למאן דאיהו אדם אתחזיא ליה בדמות אדם למאן דאיהו כשאר חיון אתחזיא ליה בדמות

– מאיר התיקון –

תרגום: מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמשה היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות ה״א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה. שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו׳, והכל בפירוד, זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם, כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו׳, הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.

[1165] עי׳ לעיל כ ע״א.
[1166] עי׳ אד״ר קל ע״א: דלא הוי הכי לתתאה, דכלילן בסומקא ובאוכמא ובחוורא בג׳ גווני.
[1167] עי׳ לעיל ל סע״ב שהעין היא מלשון עין המים.
[1168] עי׳ לעיל הערה 327.
[1169] ע״ח שער לב פרק ו.

חיות הכסא, לכל אחד כפי כחו. ״ואל יתהלל המתהלל״, השכל אותו, אלא בשכינתו שלא יכול להשיג אותו שום נביא וחוזה אלא עם השכינה. ויש אדם למעלה מאדם, מצד של חכמה, כ״ח מ״ה, ודאי, ונאמר בו חכם עדיף מנביא (ב״ב יב ע״א).

חיון דכרסיא לכל חד כפום חיליה ואל יתהלל המתהלל (ירמיה ט כב) השכל ליה אלא בשכינתיה דלא יכיל לאשגא ליה שום נביא וחוזה אלא בשכינתא ואית אדם לעילא מאדם מסטרא דחכמה כ״ח מ״ה ודאי ואתמר ביה חכם עדיף מנביא:

ואל יתהלל כו׳ - שנאמר אל יתהלל כו׳ כי אם בזאת יתהלל כו׳, שר״ת הוא הוי״ה, והוא מד׳ חיון הנ״ל, שמהן בא הנבואה: **נביא** - מסטרא דנצח: **וחוזה** - מסטרא דהוד: **ואית אדם כו׳** - ומרכבה שלו ד׳ חיון בחג״ת כמ״ש בתז״ח (ג ע״א): **כ״ח מ״ה** - ר״ל, מ״ה גימ׳ אדם, שמא מפרש (לעיל ח ע״ב זהר ח״ג כט ע״ב), **כ״ח אתוון דמילוי המילוי כידוע**[1170] (ע״ח שער א״א פרק יג):

קם רבי שמעון וכל החברים ואמר, רועה הנאמן רבן של כל הנביאים, קום התעורר משנתך, שאתה הוא בכל הנביאים כמו השמש, שהלבנה והכוכבים מאירים ממנו, ואין להם אור מצד אחר. ובזמן שאתה נאספת מן העולם, נאמר בהם ״יחשכו כוכבי נשפו״, קום האר אורות (אורך).

קם רבי שמעון וכלהו חבריא ואמר רעיא מהימנא רבן דכל נביאיא קום אתער משנתך דאנת איהו בכל נביאיא כגוונא דשמשא דסיהרא וככביא מניה נהרין ולית לון נהורא מסטרא אחרא ובזמנא דאנת אתכנישת מעלמא אתמר בהון (איוב ג ט) יחשכו כוכבי נשפו קום אנהיר נהורין (נ״א נהורך):

אתער משנתך - שהוא מתלבש בכל הנביאים וכל החכמים כמו אור בכוכבים כמו שמפרש והולך, ועכשיו הם במראה בחלום ״אני ישנה״ (שיה״ש ה ב): **קום אנהיר כו׳** - בפתיחו דעיינין שבו אור:

ולא עוד אלא בזמן שאתה נאספת מן העולם, בית הנבואה שנאמר בה ״לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא״, היא סתומה, קום פתח אותה שהיא בית עליון, גנוז שכל הגנזים שלמעלה סתומים (חתומים) שהמלך העליון שם, ואתה היית כבן בית, בנו של אותו הבית, ב״ת, ב׳ האם העליונה, י׳ חכמה אבא, ת׳ תפארת. בן בית של מעלה, ואתה היית בדיוקנו שבאותו בית, לא היתה רשות לנביא וחוזה להכנס לשם אלא ברשות, ואתה היית נכנס בלי רשות, כבן המלך שאין שם שער שסתום לו.

ולא עוד אלא בזמנא דאנת אתכניש מן עלמא ביתא דנבואה דאתמר בה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב ז) איהי סתימא קום {לב ע״ב} אפתח לה דאיהי ביתא עלאה גניזא דכל גניזין דלעילא סתימין (נ״א חתימין) דמלכא עלאה תמן ואנת הוית כבן בית בן דההוא ביתא בי״ת ב׳ אימא עלאה י׳ חכמה אבא ת׳ תפארת בן בית דלעילא ואנת הוית בדיוקניה דבההוא בית לא הוה רשו לנביא וחוזה לאעלא תמן אלא ברשו ואנת הוית עאל בלא רשו כברא דמלכא דלית תמן תרעא סתימא ליה:

ביתא דנבואה – בינה, שמשם הנבואה שמתפשטת עד נו״ה (זהר ח״ג רכג ע״ב), שמשם בפתיחו עמודא דאמצעיתא דסליק לבינה המראה הגדול: **איהי סתימא - {לב ע״ג}** בסתימו דעיינין: **דמלכא עילאה** - חכמה: **בית ב׳ כו׳** - מפרש למה נקרא בית ואמר **ב׳ כו׳**, שהיא כוללת חו״ב ות״ת, בינה בן י״ה (אד״ז רצ ע״א[1171]): **בן בית דלעילא** - קאי אמ״ש למעלה, כבן בית ת״ת: **דבההוא בית כו׳ ואנת כו׳** - דמלכות אין נכנסת שם אלא בעתים ידועים כמ״ש (ויקרא כג ד) במועדם, אבל ת״ת עייל שם תמיד אפילו בזמן הגלות, וז״ש **ולא עוד כו׳**, שמשה בדרגא דעמודא דאמצעיתא, ונביאים בדרגא דמלכות כנ״ל:

– מאיר התיקון –

[1170] ועי׳ לקמן לג סע״ב שמילוי המילוי הוא בינה.
[1171] עי׳ לעיל הערה 622.

ולא עוד אלא שנביאים אחרים לא היו נכנסים לראות את המלך אלא בשעות ידועות ובימים ידועים, כמו שמצאנו באהרן שהיה עליון מכולם, שנאמר בו "ואל יבא בכל עת אל הקודש אלא בזאת יבא אהרן אל הקדש", כל שכן אחרים. ואתה בכל שעה ושעה ובכל יום שהיית רוצה, היית נכנס לראות את המלך.

ולא עוד אלא דנביאיא אחרנין לא הוו עאלין למחמי למלכא אלא בשעתין ידיען וביומין ידיען כגוונא דאשכחנא באהרן דהוה עלאה מכלהו דאתמר ביה (ויקרא טז ב-ג) **ואל יבא בכל עת אל הקדש אלא בזאת יבא אהרן אל הקדש כל שכן אחרנין ואנת בכל שעתא ושעתא ובכל יומא דאנת בעי הוית עייל למחזי למלכא:**

אלא בזאת כו' - ר"ל, בשעה שזאת נכנסת, ור"ל (אם) [עם] זאת: **אל הקודש** - בינה שהיא היכל ק"ק כידוע (שעה"כ אשרי ובא לציון):

ולא עוד אלא כל הנביאים היו רואים (משיגים) את נבואתם באברי המלך, כל אחד ואחד באבר ידוע ולא יותר. מהם בראש המלך, מהם בשערות של הראש שהם כוכבים ומזלות שאין להם חשבון, מהם בעינים, מהם באזנים, מהם בפנים, מהם בחוטם, מהם בפה, מהם בצואר, מהם בידים, מהם בקומה שהוא הגוף, מהם בשוקים, מהם באות ברית, מהם בלבושי המלך שלא היתה להם רשות להסתכל יותר.

ולא עוד אלא כל נביאיא הוו חזיין (נ"א משיגין) **נבואה דלהון באברין דמלכא כל חד וחד באבר ידיעא ולא יתיר מנהון ברישא דמלכא מנהון בנימין דרישא דאינון כוכביא ומזלי דלית לון חושבנא מנהון בעיינין מנהון באודנין מנהון באנפין מנהון בחוטמא מנהון בפומא מנהון בצואר מנהון בידים מנהון בקומה דאיהו גופא מנהון בשוקין מנהון באות ברית מנהון בלבושין דמלכא דלא הוה לון רשו לאסתכלא יתיר:**

מנהון ברישא כו' - כמו שמפרש והולך בתיקון הזה, וכולן מפורשי' בפסוק, שישעיה אמר (ו א[1172]) ואראה, בעיינין. וחבקוק אמר (ג ב) ה' שמעתי שמעך כו', וכן כל התיקונין. וכ"ז במלכות, דבה אתחזי', וז"ש, **אבל משה בכל כו' איהי הוה כו'**: **דאינון ככביא ומזלי כו'** - ר"ל, רבים כמו השערות, ושם י"ג נימין כידוע (קכט ע"א), נגד י"ב מזלות, י"ב נימין וא' הכולל אותן, כמו תלי שכולל י"ב מזלות[1173]:

אבל משה בכל מקום היה משיג נבואתו, ובכל אבר ואבר היא היתה יורדת אליו, מה שלא היה כך לשאר כל הנביאים, שכל אחד עולה לאיבר שלו, ונשמתו היתה אצולה מאותו האבר, ואותו האבר היה לו אביו.

אבל משה בכל אתר הוה משיג נבואה דיליה ובכל אבר ואבר איהי הות נחתא לגביה מה דלא הוה הכי לשאר כל נביאיא דכל חד סליק לאבר דיליה דנשמתיה הוה אצילות מההוא אבר וההוא אבר הות ליה אבוי:

ובת המלך היא ההיכל של כל אבר ואבר, המצוה של כל אבר ואבר. אדנ"י הוא כחשבון היכ"ל, ולכן (ובגללה) נאמר "אדנ"י שפתי תפתח" (תהלים נא יז), יהו"ה הוא בכל אבר ואבר, אדנ"י היכל יהו"ה בכל אבר ואבר, והיא נבואה של כל אבר ואבר, המראה של כל איבר ואיבר נקרא, ולכל איבר ואיבר יש לו (נקרא) ספירה ידועה.

ובתא דמלכא איהי היכלא דכל אבר ואבר מצוה דכל אבר ואבר אדנ"י איהו כחשבן היכ"ל ובגין דא (נ"א ובגינהא) אתמר (תהלים נא יז) **אדנ"י שפתי תפתח יהו"ה איהו בכל אבר ואבר אדנ"י היכל יהו"ה בכל אבר ואבר ואיהי נבואה דכל אבר ואבר מראה**

– מאיר התיקון –

[1172] בשנת מות המלך עזיהו וארא את אדני ישב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל.

[1173] עי' ס"י (פ"ו מ"ג) תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה.

ההיכל של כולם שכינה התחתונה אדנ"י, וכמה ממונים שומרי שערים הם להיכל, שלא יכנסו שם נביאים אלא ברשות.

דכל **אבר ואבר אתקרי** וכל **אבר ואבר אית** ליה (נ"**א אתקרי**) ספירה **ידיעא היכלא** דכלהו **שכינתא תתאה אדנ**"**י** וכמה ממנן נטורי **תרעין אינון להיכלא דלא יעלון תמן נביאיא אלא ברשו**:

מצוה דכל כו' - רמ"ח מ"ע נגד רמ"ח אברים, ובה המצוה כידוע (לעיל יב ע"א):

קום רועה הנאמן, קום פתח ההיכל, שהרי כמה בעלי נבואה הם דופקים על השערים של ההיכל, ואומרים "אדנ"י שפתי תפתח", והיא סתומה אליהם, עד שאתה תבא לשם היא לא נפתחת למלך, שהיו צריכים אותו עבדיו והשרים והממונים ושליטי הארץ להראות עמו כל אחד כפי צרכו, וכל אחד כפי שלטונו, וכל אחד כפי עסקו. מה עשה המלך, שם את הכל בידי המלכה ואמר, כל מי שרוצה לבקש בקשתו יבא למלכה שהיא הבית שלי, בת של י', ההיכל שלי, וזהו "אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אם בזאת".

קום **רעיא מהימנא** קום **אפתח היכלא** דהא כמה **מארי** דנבואה **אינון** דפקין לתרעין דה**היכלא ואמרין אדנ**"**י שפתי תפתח** (תהלים נא יז) **ואיהי סתימא** לגבייהו **עד דאנת תיתי** תמן **איהו לא אתפתחת למלכא** דהוו **צריכין** ליה **עבדוי ואפרכסוי** וממנן **ושלטני ארעא** למחזי עמיה כל חד כפום צרכוי וכל חד כפום שלטנותיה וכל חד כפום עסקוי מה עבד מלכא שוי כלא בידא דמטרוניתא ואמר כל מאן דבעי למשאל [כח ע"ב] **שאלתוי ייתי** למטרוניתא **דאיהי בית דילי** בת י' היכל דילי **והאי איהו אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אם בזאת** (ירמיה ט כב):

קום אפתח כו' - כנ"ל דלדידיה הוא בפתיחו: **למלכא כו'** - ר"ל, דלכך דפקין להיכלא דמלכא שהיא מטרוניתא: **בת יוד** - בחכמה יבנה בית (משלי כד ג) בחכמה יסד ארץ (שם ג יט): **אל יתהלל המתהלל כו'** - המתהלל כו', ר"ל סיפא דקרא דאל יתהלל:

באותו זמן כולם דופקים לפתח (לשער) ששם סגרו"ן שסוגר, ושם פתחו"ן שפותח, מיד יבא רועה הנאמן ויאמר "אדנ"י שפתי תפתח", קמ"ץ פת"ח, זה סוגר וזה פותח, שתי שערים (שפתים). שב"א, שערי צדק, עליהם נאמר "פתחו לי שערי צדק".	בההוא זמנא דפקין כלהו לפתחא (נ"א לתרעא) דתמן סגרו"ן דסגיר ותמן פתחו"ן דפתח מיד ייתי **רעיא מהימנא ויימא** (תהלים נא יז) **אדנ**"**י שפתי** תפתח קמ"ץ פת"ח **דא** סגיר **ודא** פתח תרין תרעין (שפוון) **שב**"**א שערי צדק עלייהו אתמר** (שם קיח יט) **פתחו לי שערי צדק**:

תרין תרעין שבא {לב ע"ד} כו' - ר"ל, השפתים דוגמת שבא, זו ע"ג זו, וז"ש **עלייהו כו'**, וזהו אדני שהוא צדק, שפתי כו':

מבפנים היא סגולת"א, סגו"ל הוא בעלה והיא סגולת"א, עטרה על ראשו.	מלגאו **איהי סגולת**"**א** סגו"ל **איהו** בעלה **ואיהי** סגולת"**א** עטרה על **רישיה**:

מלגאו - ר"ל, בתוך השערים נקודה פנימית שהיא סגולה: **ואיהי סגולתא** - מסט' דטעמים נקודה ע"ג צרי:

חל"ם, עליו נאמר "אבוא בם אודה יה", "אבו"א" היא עשר שהיא נקודת חל"ם, ובו "אודה י"ה" שהוא כתר על כולם. "זה" זה צרי, והם שני עמודי אמת. "צדיקים יבאו בו", זה צדיק שהוא אות ברית, בשניהם הוא חיר"ק תחת צר"י, והוא שור"ק הקשר של שניהם	חל"ם עליה **אתמר** (תהלים קיח יט) **אבוא בם אודה** י"**ה אבו**"**א איהו עשר דאיהי** נקודת חל"ם וביה **אודה** י"**ה דאיהו** כתר על כלהו זה[106] **דא צרי ואינון** תרי סמכי קשוט **צדיקים יבאו בו** (שם כ) **דא צדיק דאיהו אות ברית** (*בתרוייהו **איהו** חיר"ק תחות

(שור"ק באות ו' קשר של זכר ונקבה), ולכן "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה", זו שכינה שהיא מצדו של הצדיק. שור"ק אל בעלה, הקשר שלו.	צר"י) **ואיהו** שור"ק קשו**רא** דתרוייהו (שור"ק **באת** ו' קשו**רא** דדכר ונוקב**א**) ובגין **דא** (שם כא) **אודך כי עניתני ותהי לי לישועה דא שכינת א דאיהי** מסט**רא** דצדיק שור"ק לגבי בעלה קשו**רא** דיליה:

אבוא איהו עשר - בגימ', דחלם ספי' עשירית כתר. בם הוא שבא, גי' מ"ב, כמ"ש בהקדמה (ח ע"ב ביה צייר אדם), והן שערי צדק כנ"ל, וזהו בם: **זה כו'** - דהוא ג"כ שער, זה אצל זה: **בתרוייהו** - ר"ל, בשניהן בא, והוא ברית ועטרה, זה בנצח וזה בהוד, וזהו צדיקים, ושניהם נקראו אות ברית כידוע[1174]: **שורק באת כו'** - הוא שורק גדול: **דא שכינתא כו'** - שהיא מקבלת כל צלותין, ור"ל בכולם קאי אשכינה שכוללת כל הנקודין כמו שמפרש והולך:

והיא חיר"ק תחת צר"י, שני עמודי אמת, והוא סגו"ל תחת שתי זרועות, והיא חל"ם למעלה בכתר. ולכן "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", כולם אומרים "מאת יהו"ה היתה זאת היא נפלאת בעינינו", בזמן שהיא לראש פנה נקראת ראש, ועליה נאמר "ראשך עליך ככרמל".

ואיהי חר"ק תחות **צר"י** תר"י סמכי קשוט **ואיהו** סגו"ל תחות תרין דרועין **ואיהי** חל"ם **לעילא** בכתר ובגין **דא אבן** מאסו הבונים היתה **לראש** פנה (תהלים קיח כב) כלהו **אמרין מאת** ה' היתה **זאת היא נפלאת בעינינו** (שם כג) **בזמנא דאיהו לראש פנה אתקריאת רישא** ועלה **אתמר ראשך** עליך **ככרמל** (שיה"ש ז ו):

ואיהי חירק כו' ואיהו סגול כו' - כמ"ש בתיקון י"ז (לא ע"ד ד"ה תרי נביאי) דת"ת נכלל בחו"ג, משא"כ ביסוד: **ואיהי חולם כו'** - דבשלשה מקומות אלו שרשה כידוע[1175]:

כשעולה למלך כמה מלאכים וכמה נשמות עולים עמה, שהם השערות שלה שתלויים ממנה כמו ענבים באשכול. וכמה מלאכים ונשמות מאירים לפניה שנקראים עיני יהו"ה, ועליהם נאמר "כי עיניו על דרכי איש". וכמה מצוות עולות לפניה שנקראת בכולם "מצות יהו"ה ברה מאירת עינים".

כד סליקת לגבי מלכ**א** כמה מלאכין וכמה נשמתין סלקין עמה דאינון נימין דילה דתליין מינה כענבין **באתכלא** וכמה מלאכין ונשמתין נהרין קדמה**א** דאתקריאו **עיני** ה' ועלייהו **אתמר** (איוב לד כא) **כי עיניו** על **דרכי איש** וכמה פקודין סלקין קדמה**א** דאתקריאת בכלהו (תהלים יד ט) **מצות** ה' **ברה מאירת עינים**:

כד סליקת כו' - חשיב כל האברים שאמר למעלה: **וכמה פקודין כו'** - ג"כ עינים כמו שמפרש והולך:

וכמה מלאכים עולים עמה שנקראו אזני יהו"ה, שממונים על קולות התפלות, ועל שיחת בני אדם לשמוע התפלות. וכמה מלאכים עולים עמה שנקראים פני יהו"ה, שנאמר בהם "ודמות פניהם פני אדם וגו'", מאירים בכמה צבעים, וכמה מלאכים עולים עמה שנקראו רוחות ואשים, שנאמר בהם "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט", שממונים על ריח ועשן הקרבנות, והם בעלי החוטם.

וכמה מלאכין סלקין עמה **דאתקריאו אזני** ה' דממנן על קלין דצלותין ועל שיחת בני **האדם** למשמע צלותין וכמה מלאכין סלקין עמה **דאתקריאו פני** ה' **דאתמר** בהון (יחזקאל א י) ודמות פניהם **פני אדם** וגו' נהרין בכמה גוונין וכמה מלאכין סלקין עמה דאתקריאו רוחין **ואשין דאתמר** בהון (תהלים קד ד) **עושה מלאכיו** רוחות משרתיו **אש** לוהט דממנן על ריח**א** ותנ**נא** דקרבנין ואינון מארי דחוטמ**א**[1176]:

– מאיר התיקון –

[1174] עי' לעיל הערה 481.
[1175] עי' לעיל הערה 159.
[1176] עי' אד"ר קל ריש ע"ב.

על קלין כו׳ ועל שיחת כו׳ - ר״ל, קול ודבור[1177]: **בכמה גווונין** - דכלילן בד׳ גוונין דאנפין דחיון כידוע[1178]: **רוחין ואשין כו׳ על ריחא ותננא** - כמ״ש בזוהר (אד״ר קלח ע״א) **דמתרין נוקבין דחוטמא מימינא נפיק רוחא ומשמאלא תננא**:

וכמה בעלי קולות ודבורים של הפה עולים עמה שנאמר בהם ״כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר״. וכמה בעלי צואר עולים עמה, ששם קנה וושט שממונים על קרבנות ותפלות, שנאמר בהם ״את קרבני לחמי לאשי״, ואלו נקראו אשי״ם. וכמה מלאכים עולים עמה שנקראים בעלי ידים, שנאמר בהם ״וידי אדם מתחת כנפיהם״, וכמה בעלי גוף עולים עמה שנאמר בהם ״וגויתו כתרשיש״, וכמה בעלי ברית עולים עמה, שנאמר בהם ״כמראה הקשת״, והם בעלי אותות, וכמה בעלי רגלים עולים עמה, שנאמר בהם ״ורגליהם רגל ישרה״.	וכמה מארי דקלין ודבורין דפומא סלקין עמה דאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) וכמה מארי דצואר סלקין עמה דתמן קנה ושט[1179] דממנן על קרבנין וצלותין דאתמר בהון את קרבני לחמי לאשי (במדבר כח ב) ואלין אתקריאו אשי״ם וכמה מלאכין סלקין עמה דאתקריאו מארי דידין דאתמר בהון וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א ח) וכמה מארי {לג ע״א} דגופא סלקין עמה דאתמר בהון (דניאל י ו) וגויתו כתרשיש וכמה מארי דברית סלקין עמה דאתמר בהון (יחזקאל א כח) כמראה הקשת ואינון מארי דאותות וכמה מארי דרגלין סלקין עמה דאתמר בהון (שם ז) ורגליהם רגל ישרה:

וצלותין - בקנה: **ואלין אתקריאו אשים** – דושט, אבל דקנה נקראו בני אלים: **וכמה כו׳ מארי דידן** - תפילין ש״י וצדקה כמש״ל, וכן כולם מפרש לקמן:

וכשהוא בהיכלה, כל הנביאים עולים שם ודופקים בשער ואומרים ״אדנ״י שפתי תפתח״. שלשת הראשונים של התפלה הם מסדרים בקשות על הנפש, להכנס בהם לפני עלת העלות, ששם חיי הנפש. האמצעיות ממונות על שאלות לבקש בקשותיהם על צרכי הגוף. שלשת האחרונות מקבלים תשובה של כל השאלות מן המלך.	וכד איהו בהיכלא כלהו נביאיא סלקין תמן ודפקין לתרעא ואמרין (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח תלת קדמאין דצלותא אינון מסדרין (שאלתין על נפשא)[107] לאעלא בהון קדם עלת העלות דתמן חיי נפשא אמצעיות ממנן על שאלתין למשאל בעותהון על צרכי גופא תלת בתראין מקבלין תיובתא דכל שאלתין מן מלכא:
ומעל כולם יד כותבת ומתחת כולם יד חותמת, זהו שנאמר ״וביד כל אדם יחתום״, יד כותבת תורה שבכתב שהיא לימין, יד חותמת תורה שבעל פה שהיא לשמאל. תורה שבכתב היא לימין, עליו נאמר ״ובני ישראל יוצאים ביד רמה״, וזה העמוד האמצעי שהוא תורה שנתנה מימין ששם חכמה.	ולעילא מכלהו יד כותבת[1180] ולתתא מכלהו יד חותמת הה״ד (איוב לז ז) וביד[1181] כל אדם יחתום יד כותבת אורייתא דבכתב דאיהי [כט ע״א] לימינא יד חותמת אורייתא דבעל פה דאיהי לשמאלא אורייתא דבכתב דאיהי לימינא עליה אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שמות יד ח) ודא עמודא דאמצעיתא דאיהו אורייתא

– מאיר התיקון –

[1177] עי׳ לעיל ג ע״ב ד״ה דאיהו קול.

[1178] עי׳ לעיל ה ע״א שפני אדם כולל כל הד׳ חיות המרכבה. ועי׳ דברי רבינו לעיל (יא ע״א ד״ה ועל כולהו), שבכל חיה יש את כל ד׳ אופני הפנים, והיינו כל הצורות הקיימות האפשריות. ועי׳ זהר בראשית עא ע״ב.

[1179] עי׳ זהר ח״ג רלב ע״א: ושט דומה לעלמא דין דביה אכילה ושתיה קנה דומה לעלמא דאתי דלית ביה אכילה ושתיה.

[1180] עי׳ לקמן לד ע״ב. ועי׳ דברי רבינו לקמן קב ע״א: **יד כותבת ויד חותמת** - והן ב׳ ידין יד שמאלא כותבת ויד ימינא חותמת כמש״ל וז״ש ואינון חד יד הגדולה, ר״ל חסד. יד החזקה, גבורה ומביא ראיה מפסוק דיש יד הגדולה ויד חזקה וחזקה הוא גבורה וגדולה גדולה.

[1181] לשון הפסוק הוא ״ביד״.

	דאתייהיב מימינא דתמן חכמה:

{לג ע״א} **ולעילא מכולהו כו׳** - עמודא דאמצעיתא[1182] למעלה מו״ק, שהן ג׳ ראשונות וג׳ אחרונות: **ולתתא כו׳** - צדיק כמו שמפרש והולך, והן בסט׳ דחו״ג שהן ב׳ ידים, וזהו יד יד: **עליה אתמר ובני כו׳** - מביא ראיה שעמודא דאמצעיתא נקרא יד: **דתמן חכמה כו׳** - דחו״ב הן שני ספרים, ספר וספר, כמ״ש בס״י[1183], ומתלבשין בידים כידוע (לעיל י ע״ב):

תורה שבעל פה ששם שכינה תחתונה, נקראת פה מצד הצדיק, שכך עולה פ״ה לחשבון מיל״ה, שהוא כל פה. ולכן ״וביד כל אדם יחתום״, והיא לשמאל, ששם היא האם העליונה, שנאמר בה חתמנו לחיים (נוסח תפילת נעילה בחזרת הש״ץ). וצדיק על שמה נקרא ספר חיים, כמו שאמרנו (הוספת עשי״ת לשים שלום) ״ובספר חיים וגו׳״, הרי נפתח ההיכל, והרי באים הנביאים בעלי הרגלים שדופקים בשער, ואומרים לאותו שסוגר ההיכל, סגרו״ן ונקרא אדנ״י, שמו כשם רבו, אומרים לו ״אדנ״י שפתי תפתח״, פתח שערי ההיכל. באותו זמן נכנסים שומרי השער למלך ואומרים לו, רבון העולמים הרי בעלי הרגלים דופקים בשער שהם שלוחי מצוה, שעומדים בעמידה של תפילה לפניך.

אורייתא דבעל פה דתמן **שכינתא תתאה** פה **אתקריאת מסטרא** דצדיק דהכי סליק פ״ה לחושבן מיל״ה **דאיהו כל** פה **ובגין דא** (איוב לז ז) **וביד**[1184] כל **אדם יחתום ואיהי לשמאלא** דתמן **איהי אימא עלאה** דאתמר בה חתמנו לחיים **וצדיק** על **שמה אתקרי ספר** חיים כמה **דאמרינן ובספר** חיים וגו׳ **הא אתפתחת היכלא הא קא אתיין נביאיא מארי** דרגלין **דקא** דפקין **לתרעא ואמרין** להההוא **דסגיר היכלא** סגרו״ן **ואתקרי** אדנ״י **שמיה כשם רביה**[1185] **אמרין ליה** אדנ״י **שפתי תפתח** (תהלים נא יז) **אפתח תרעין דהיכלא** בההוא **זמנא עאלין נטורי תרעא למלכא ואמרי ליה רבון עלמין הא מארי** דרגלין דפקין **לתרעא** דאינון שלוחי מצוה דקיימין בעמידה **דצלותא** קדמך:

דאיהו כל פה - ר״ל, שידוע שהוא נקרא כל[1186]: **חתמנו לחיים** - שהיא נקראת חיים כידוע (זהר ח״ג יא ע״א): **כמה דאמרי׳ כו׳** - בברכת שלום בצדיק: **הא קא אתיין כו׳** - עכשיו הולך ומפרש כל האברים: **בעמידה** - דאינון ברגלין:

באותו זמן נותן להם רשות להכנס, המלכה שהיא מצות המלך, האפוטרופוס של כל המצוות מלמדת זכות לפני המלך בשבילם, ותאמר לו, רבונו של עולם, הרי אלו שעומדים לפניך בתפלות צריך לתת להם את בקשותיהם, באותו זמן יוצא קול אל בעלי הרגלים ואומר, בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אתך, דבר עמי מה שאלתך באמצעיות של התפלות וינתן לך. באחרונות המלכה מקבלת את בקשותיו, וצריך לשוב שלש פסיעות לאחור שלא יחזיר כתפיו אל המלך, אלו יוצאים וסגרו״ן סוגר את השער אחריהם.

בההוא זמנא יהב לון רשו לאעלא מטרוניתא דאיהי מצוה דמלכא אפוטרופסא דכל פקודין אוליפת זכו קדם מלכא בגינייהו ויימא ליה רבון עלמא הא אלין דקיימין קדמך בצלותין צריך למיהב לון שאלתין דלהון בההוא זמנא קלא נפיק לגבי מארי דרגלין ואמר בן אדם עמוד על רגליך ואדבר איתך מליל עמי מה שאלתך באמצעיות דצלותין (נ״א וינתן) ויתיהיב לך בבתראין מטרוניתא קבלת שאלתוי וצריך למיהב (ס״א למיתב) תלת פסיעאן לאחורא דלא יתחזר כתפוי לגבי מלכא אלין נפקין וסגרו״ן סגר תרעא אבתרייהו:

וינתן לך כו׳ - דשם כעבד המקבל פרס (ברכות לד ע״א)[1187]:

– מאיר התיקון –

[1182] כוונת רבינו כאן היא לדעת המתפשט.
[1183] היינו כמו שכתבתי ב ע״ג.
[1184] לשון הפסוק ביד.
[1185] עי׳ לעיל הערה 662.
[1186] זהר ח״א יז ע״א.

והרי בעלי האותות דופקים בפתח, ואומרים ״אדנ״י שפתי תפתח״. תפתח זה פתחו״ן, ואלו הם בעלי שמונה עשרה ברכות של התפלה מצד של ח״י העולמים, שמיחדים את הקדוש ברוך הוא ושכינתו שם, שהצדיק הוא תשיעי ממעלה למטה וממטה למעלה. תשע נקודות, תשעה טעמים, ועליהם נאמר ״ויתן אותם אלהי״ם ברקיע השמים״, וזה צדיק שבו כל הנקודות, ״להאיר על הארץ״ זו שכינה שהיא כלולה מכל האותיות.	**הא מארי דאותות קא דפקין לפתחא ואמרין אדנ״י שפתי תפתח** (תהלים נא יז) **תפתח דא פתחו״ן ואלין אינון מארי דח״י ברכאן דצלותא מסטרא דח״י עלמין דמייחדין לקודשא בריך הוא ושכינתיה תמן דצדיק**[108] **תשיעאה איהו מעילא לתתא ומתתא לעילא** (תשע נקודין תשע טעמי) **ועלייהו אתמר ויתן אותם אלהי״ם ברקיע השמים** (בראשית א יז) **ודא צדיק דביה כל נקודין להאיר על הארץ דא שכינתא דאיהי כלילא מכל אתוון**[109]:

תפתח דא פתחון - וכן בכולם: **תשיעאה כו׳** - טעם על ח״י ביסוד:

מיד בעלי השאלות דופקים בשער, כמה שומרי השער נכנסים לפני המלך ויאמרו, רבונו של עולם הרי בעלי הצדיקים בעלי התפלות שמברכים אותך בשמונה עשרה ברכות רוצים להכנס לפניך, מיד מְצַוה לפתוח להם ולתת את שאלותיו. (ואלו הם בעלי האותות, מצד של אלו שנאמר בהם ״והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים״, ואלו הם שמשתחוים על ברכיהם (בח״י עולמות) בשמונה עשרה ברכות אל השכינה).

מיד מארי שאלתין דפקין לתרעא כמה נטורי תרעא עאלין קדם מלכא וימרון רבון עלמא הא מארי צדיקיא מארי דצלותין דמברכין לך בח״י ברכאן בעון לאעלא קמך מיד מני למפתח לון ולמהב שאלתוי (ואלין אינון מארי דאותות מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית א יד) **והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים ואלין אינון דסגדין על ברכהון (בח״י עלמין) בח״י ברכאן לגבי שכינתא**)[110]:

והיו לאותות ולמועדים - שכולם ביסוד כמ״ש (לעיל יב ע״א) אות דשבת [ו]אות די״ט: **אינון דסגדין כו׳** - דכריעה ביסוד בברוך {לג ע״ב} כמו שמפרש והולך:

אלו יוצאים, הרי בעלי הקומה דופקים בפתח שהם כורעים ומשתחוים למלך בתפלות, כמו שאמרו (ברכות יב ע״א) כל הכורע כורע בברוך, וכל הזוקף זוקף בשם. כורע כלפי אדנ״י בצדיק, שנאמר בו ״והמלך שלמה ברוך״, וזוקף כלפי יהו״ה לחבר אותם שניהם, כמו זה יאהדונה״י.

אלין נפקין הא מארי דקומה דפקין לפתחא דאינון כרעין וסגדין למלכא בצלותין כמה דאמרו כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם כורע לגבי אדנ״י בצדיק דאתמר ביה והמלך שלמה ברוך (מלכים א׳ ב מה) **וזוקף לגבי יהו״ה לחברא לון תרוייהו בגוונא דא יאהדונה״י:**

ועל כולם מלמדת השכינה זכות, והם כשמעלים את נשמתם למעלה, כמה חיות מקבלות אותם על כנפיהם, ומעלים אותם עד לשער היכל המלך, מיד שאלה דופקים בפתח, מלמדים זכות לפני המלך בשבילם, ומְצַוה המלך לפתח להם. ואלו הם שמדברים לפני המלך בחשאי, ושואלים ממנו את בקשותיהם בחשאי. יחידים לפני המלך, והמלך נותן להם את שאלותיהם.

ועל כולהו אוליפת שכינתא זכו ואינון כד סלקין לעילא נשמתהון כמה חיון מקבלין לון על גדפייהו וסלקין לון עד תרעא דהיכלא דמלכא מיד דאלין דפקין לפתחא אולפין זכו קדם מלכא בגינייהו ומני מלכא למפתח לון ואלין אינון דממללין קדם מלכא בחשאי ושאלין מניה בעותהון בחשאי (יחידים)[111] **קדם מלכא ומלכא יהיב לון שאלתין דלהון:**

מיד הרי המלכה אוחזת בהם ומלמדת זכות בשבילם לפני שיצאו מן ההיכל,

מיד הא מטרוניתא אחידת בהון ואוליפת

– מאיר התיקון –

[1187] אמר רבי חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו, אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו, אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו

ואומרת רבון העולמים, אלה הם שהיו מכסים אותי בעטוף של מצוה של ציצית, בחמשה קשרים ושלש עשרה חוליות לכל צד, ובשלשים ושנים ענפי מצוה, מיד מְצַוה הקדוש ברוך הוא למלאכי המרכבה של מעלה ליטול אותם בכנפיהם, ולפרוח עמם ממקום למקום, ולכסות עליהם מכל המזיקים ומלאכי החבלה.

זכו בגינייהו קדם דיפקון מן היכלא ואמרת רבון עלמין אלין אינון דהוו מכסיין לי בעטופא דמצוה דציצית בחמש קשרין [כט ע״ב] ותלת עשר חוליין לכל סטר ובתלתין ותרין ענפי מצוה מיד מני קודשא בריך הוא למלאכין דמרכבתא דלעילא לנטלא לון בגדפייהו ולפרחא בהון מאתר לאתר ולכסאה עליהון מכל מזיקין ומלאכי חבלה:

דהוו מכסיין כו׳ - מכסין את הגוף, והן מסט׳ דלבושין דמלכות שאמר לעיל: **ולכסאה כו׳** - דהוו מכסיין כו׳:

הרי אלו יוצאים. והנה אחרים דופקים בשער, מיד נכנסים שומרי השערים ואומרים, רבונו של עולם הרי בעלי הידים, שקושרים תפילה של יד על זרוע השמאלית בתפלה, ותפילין על הראש נכנסים, ואלו הם שנותנים דורון לך בימין שהיא צדקה צ׳ תשעים אמנים, ד׳ ארבע קדשות, ק׳ מאה ברכות, ה׳ חמשה חמשי תורה. ומיד מצוה אותם לפתוח להם. באותו זמן, וידי אדם יוצאים שהן גדולה וגבורה, ומקבלים את הדורון שלהם, זהו שנאמר ״וידי אדם מתחת כנפיהם״, מה זה אדם, אותו שנאמר בו ״כתפארת אדם״, ומהם מקבלים הדורון ונותנים למלך. ואם הדורון אינו כראוי, נמסר לכלב, ודוחים את בקשתו החוצה, שיש שלא פותחים להם שערים, ונאמר בהם ״בחוץ תעמד״, ומדבר המלך עמם מבחוץ, ונותן להם שאלותיהם מבחוץ והולכים להם.

הא אלין נפקין והא אחרנין דפקין לתרעא מיד עאלין נטורי תרעין ואמרין רבון עלמא הא מארי ידין דקשרין תפילה של יד על דרועייהו שמאלא בצלותא ותפילין על רישא קא עאלין ואלין אינון דיהבין דורונא לך בימינא דאיהי צדקה צ׳ תשעים אמנים ד׳ ארבע קדושות ק׳ מאה ברכאן ה׳ חמשה חומשי אורייתא מיד מני למפתח לון בההוא זמנא וידי אדם נפקין דאינון גדולה גבורה ומקבלין דורונא דלהון הה״ד (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם מאי אדם ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם (ישעיה מד יג) ומקבלין מנייהו דורונא ויהבין ליה למלכא ואם דורונא לאו איהו כדקא יאות לכלבא[1188] אתמסר ודחיין שאלתוי לבר דאית דלא פתחין לון תרעין ואתמר בהון בחוץ תעמד (דברים כד יא) וממלל מלכא בהון מלבר ויהיב לון שאלתוי מלבר ואזלין לון:

דאינון ג״ג - תפלין וצדקה: **דאית דלא כו׳** - הן הבינונים כמו שמפרש והולך:

שלא כולם נכנסים לבית המלך, אלא אלו בעלי הבית שנאמר בהם ״ילדים אשר אין בהם כל מאום״, לא בתפלתם ולא בנשמתם, ״וטובי מראה״, בכל מעשיהם, ״ומשכילים בכל חכמה״, ונאים למראה, שעליהם נאמר ״הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאוה״. ״ויודעי דעת ומביני מדע״, שיודעים בחכמה ובתבונה ודעת, שאין דורשים במעשה בראשית אלא אם הוא חכם בחכמה, ומבין בבינה, ויודע בדעת. ״ואשר כח בהם״ זו שכינה העליונה שהיא כ״ח אותיות של מעשה בראשית. ״לעמוד״, בכלם בעמידה, בתפלה אלו יכנסו להיכל המלך שהם צדיקים גמורים.

דלאו כלהו עאלין לבי מלכא אלא אלין מארי דביתא דאתמר בהון ילדים אשר אין בהם כל מאום (דניאל א ד) לא בצלותהון ולא בנשמתהון וטובי מראה בכל עובדיהון ומשכילים בכל חכמה ושפירן למחזי דעלייהו אתמר הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה (שיה״ש ב יד) ויודעי דעת ומביני מדע דידעין בחכמה ובתבונה ודעת דאין דורשין במעשה בראשית אלא אם הוא חכם בחכמה ומבין בבינה ויודע בדעת ואשר כח בהם דא שכינתא עלאה דאיהי כ״ח אתוון דעובדא דבראשית לעמוד בכלהו

– מאיר התיקון –

[1188] עי׳ מלואים אות מח.

בעמידה דצלותא אלין יעלון להיכלא דמלכא דאינון צדיקים גמורים:

ושפירין למחזי - הן וטובי מראה, וחוזר כאן משום דר״ל **דעלייהו כו׳**: **דידעין בחכמה כו׳** - ר״ל, זהו **ויודעי כו׳**, ג׳ דברים האלו: **במעשה בראשית** - צ״ל מרכבה[1189]: **אלא כו׳** - כמ״ש (חגיגה יא ע״ב) חכ״ם ומבי״ן מדעת״ך[1190]: **ואשר כח כו׳** - דידעין במעשה בראשית כמו שמפרש והולך: **כ״ח אתוון כו׳** - דפ׳ ראשון בראשית כו׳ (בראשית א א), והוא כ״ח אתוון דמילוי המילוי דשם שהוא בבינה כידוע (ע״ח או״א י): **לעמוד כו׳** - ר״ל, זה שאמר לעמוד בהיכל המלך שהיא התפלה כמ״ש לעיל, וז״ש **אילין יעלון כו׳**, ור״ל לעמוד קאי אכולהו אשר אין בהם כו׳, בכל המעלות האלו, אלו ראוין לעמוד {לג ע״ג} בהיכל המלך, וז״ש לעמוד בכלהו:

לבינוניים נותן להם את בקשותיהם מבחוץ, ולא נכנסים פנימה. הרשעים נדחים משם, ולא נותן להם את בקשותיהם, אלא עליהם נאמר ״מי בקש זאת מידכם רמס חצרי״, ואלו הם הרשעים שהיו מבזים את המלך בתפלתם (שמניחים לשמוע את התפלה, ומפסיקים אותה על שיחה בטלה).

בינוניים יהיב לון שאלתין דלהון מלבר ולא עאלין לגאו רשיעיא אתדחיין מתמן ולא יהיב לון שאלתין דלהון {לג ע״ב} אלא עלייהו אתמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי (ישעיה א יב) ואלין אינון רשיעיא דהוין מבזין למלכא בצלותהון (ס״א דמנחן למשמע צלותא ופסקין לה על שיחה בטלה):

אלו יוצאים, והרי אחרים נכנסים, אותם בעלי צואר שהיו מברכים את הקדוש ברוך הוא על מאכלים ומשקים של הקרבנות, שאומרים בכל יום ״צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי״, שהיו מקריבים לקדוש ברוך הוא ולשכינתו בכמה קרבנות של תפלות, ואלו הם שנהנים בעונג שבת ומברכים את הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא נותן להם שאלותיהם. ולאחרים שהיו אוכלים בלי תפילה נדחים משם, ונותנים אותם בידי כמה מלאכי חבלה שהם מזיקים.

אלין נפקין הא אחרנין עאלין אינון מארי דצואר דהוו מברכין לקודשא בריך הוא על מאכלין ומשתיין דקרבנין דאמרין בכל יומא צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (במדבר כח ב) דהוו מקרבין לקודשא בריך הוא ושכינתיה בכמה קרבנין דצלותין ואלין אינון דמהניין בענג שבת ומברכין לקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא יהיב לון שאלתין דלהון ולאחרנין דהוו אכלין בלא צלותא אתדחיין מתמן ויהבין לון בידא דכמה מלאכי חבלה דאינון מזיקין:

הרי אלו יוצאים. והרי בעלי קולות ודבורים בזמירות ותשבחות והודאות של תפילה דופקים, ובעלי הקולות שקוראים לקדוש ברוך הוא בקריאת שמע, ״שמע ישראל״ פעמים ביום, ערב ובקר.

הא אלין נפקין הא מארי דקלין ודבורין בזמירות ותשבחות והודאות דצלותא דפקין ומארי דקלין דקראן לקודשא בריך הוא בקריאת שמע שמע ישראל (דברים ו ד) תרין זמנין ביומא ערב ובקר:

דקראין לקוב״ה - קול[1191]:

בינתיים, הנה בעלי הרגלים דופקים בפתח, בעלי העמידה של תפילה שנאמר בהם ״ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך״, המלך סתם זה הקדוש ברוך הוא. היכל המלך, זה אדנ״י, שנאמר בו ״אדנ״י שפתי תפתח״. אדנ״י עולה לחשבון היכל, ונאמר ״ויהו״ה

אדהכי הא מארי דרגלין קא דפקין לפתחא מארי דעמידה דצלותא דאתמר בהון ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך (דניאל א ד) המלך סתם דא קודשא בריך הוא היכל המלך דא

– מאיר התיקון –

[1189] עי׳ לעיל הערה 643.
[1190] עי׳ לעיל הערה 644.
[1191] עי׳ לעיל ג ע״ב ד״ה דאיהו קול.

בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ".

אדנ"י דאתמר ביה אדנ"י שפתי תפתח (תהלים נא יז) **אדנ"י סליק לחושבן היכל ואתמר וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ** (חבקוק ב כ):

אדהכי הא מארי דרגלין - חוזר בתחלה: **מארי דעמידה כו' לעמוד כו'** - ברגלין: **דאתמר ביה אדנ"י כו'** - ר"ל, תפתח את תרעי שהוא שפתי כנ"ל, דהיכל, שהוא אדני:

אשרי הוא מי שזוכה להכנס להיכלו של הקדוש ברוך הוא לראות את המלך והמלכה, אשרי הפה (שהיא היכל יהו"ה) ששורה בו תפילה שהיא אדנ"י, שאומרים לה "אדנ"י שפתי תפתח". ואשרי השפתים שהם שערי ההיכל, כדוגמא שאלה שנאמר בהם "פתחו לי שערי צדק", שכשפיו פותח בתפלה עם השכינה, ויהו"ה יענה מיד, זהו שנאמר "אז תקרא ויהו"ה יענה". א"ז שמונה אותיות יהו"ה אהי"ה, ויהו"ה יענה, הוא ובית דינו, וזה יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י. כנגד שמונה אותיות אלו הם האותיות (חיות) של חשמ"ל, שהם חיות האש, פעם שקטות ופעם מדברות, בתפלת מיושב ממללות, בתפלת מעומד חשות.

זכאה איהו מאן דזכי לאעלא להיכליה דקודשא בריך הוא למחזי למלכא ומטרוניתא **זכאה פומא** (דאיהי היכל יהו"ה) **דשריא** ביה [ל ע"א] **צלותא דאיהי אדנ"י דאמרין** לה (תהלים נא יז) **אדנ"י שפתי תפתח וזכאין שפוון דאינון** תרעין דהיכלא כגוונא דאלין דאתמר בהון (שם קיח יט) **פתחו לי שערי צדק** דכד פומיה פתח **בצלותא בשכינתא** וה' יענה מיד הה"ד (ישעיה נח ט) **אז תקרא** וה' יענה **א"ז תמניא אתוון** יהו"ה **אהי"ה** וה' יענה הוא **ובית דינו ודא** יהו"ה **אדנ"י יאהדונה"י** לקבל **תמניא אתוון** אלין **אינון אתוון** (ס"א חיון) דחשמ"ל **דאינון** חיוון **דאשא** פעם חשות ופעם ממללות בצלותא מיושב ממללות בצלותא דמעומד חשות:

(בנ"א כתב כאן שייך מן וכד בר נש מצלי וכו' עד בתיקונא דא דלהלן ובד"א ומנטובה הוא נ"ב כאן בהגהה):

פתחו לי כו' - שפתי תפתח: **דכד פומי' כו'** - ר"ל, שמכוון בתפלתו לשכינה כמו שמפרש והולך: **אז תמניא כו'** - שתפלתו בדחילו ורחימו, שהן או"א[1192]: **ובית דינו** - מלכות: **אתוון דחשמ"ל דאינון כו'** - דתפלה מיושב בהיכלות ששם השכינה, ומעומד במלכא[1193]:

ובא וראה, אם אדם מעלה במחשבתו בתפלתו לשכינה, או בכל מצוה ומצוה שעושה (ובא וראה בתפילה שעולה שכינה או בכל מצוה שעולה שכינה), מיד כשדופק לפתח היכל המלך נביא או חוזה או חכם או צדיק או חסיד, מיד כשקורא לשער, אם השכינה עולה שם יהו"ה יענה מיד, ולא ממתין לעבד או ממונה שיפתח לו, אלא הוא ממש פותח לו מחביבות והאהבה שיש לו אליה, כמו חתן אל הכלה. ואם השכינה לא עולה באותה תפילה או מצוה, לא

ותא חזי אם בר נש סליק במחשבתיה **בצלותא** דיליה **לשכינתא או** בכל **פקודא** ופקודא דעביד (נ"א ות"ח **בצלותא** דסליקת **שכינתא או** בכל **פקודא** דסליקת **שכינתא**) מיד דדפיק לפתחא דהיכלא **דמלכא נביא או** חוזה **או חכם או צדיק או חסיד** מיד **דקרא** לה **לתרעא אם שכינתא** סליקא תמן יהו"ה יענה מיד ולא **אמתין** לעבד **או** ממנא **דאפתח** ליה

– מאיר התיקון –

[1192] עי' לעיל הערה 915.

[1193] עי' זהר ח"ב דף קלג ע"א: בסדורא דצלותא דערבית ובתקונא דיליה הא מטה בסדורא דאינון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואינון שירין ותושבחן הא שלחן ובההוא סדורא דצלותא דמיושב ובתקונא דקריאת שמע בההוא יחודא דאנן מתקנין הא כסא בההוא סדורא דצלותא דמעומד ובאינון קדושאן ותוספת קדושה וברכאן דאנן מסדרין הא מנורה.
תרגום: בסדור של תפלת ערבית ובתקון שלו הרי מטה בסדור של אותם קרבנות ועולות שאנו מסדרים בבוקר ואותם שירות ותשבחות הרי השלחן ובאותו סדור של תפלת מישב ובתקון של קריאת שמע באותו יחוד שאנו מתקנים הרי כסא באותו סדור של תפלת מעמד ובאותן קדשות ותוספת קדושה וברכות שאנו מסדרים (לה) הרי מנורה.

מחשיב אותו הקדוש ברוך הוא לפתוח לו את היכלו, ואפילו על ידי שליח, ואינו כדאי להיכנס להיכל המלך, ועליו נאמר "בחוץ תעמוד", ומבחוץ נותנים לו את בקשתו על ידי שליח או ממונה. ואם לא עולה תפלתו כראוי, דוחים אותו החוצה וסוגרים את השערים בפניו, ועליו נאמר "אז יקראנני ולא אענה ישחרנני ולא ימצאנני".

אלא איהו ממש אפתח ליה מחביבו ורחימו דאית ליה לגבה כחתן לגבי כלה ואם שכינתא לא סליקת בההוא צלותא או פקודא לא חשיב ליה קודשא בריך הוא למפתח ליה היכליה ואפילו על ידי שלוחא ולאו איהו כדאי למיעל להיכלא דמלכא ועליה אתמר בחוץ תעמוד (דברים כד יא) **ומלבר יהבין ליה בעותיה על ידי שלוחא או ממנא ואי לא סליק צלותיה כדקא יאות דחיין ליה לבר וסגרין תרעין באנפוי ועליה אתמר אז יקראונני ולא אענה ישחרוננני ולא ימצאוננני** (משלי א כח):

נביא או כו' - כמש"ל (לג ע"א) **הא קא אתיין מארי נביאייא כו'**. וכן אמר נביא (איכה ג כא) **זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל**. וכן אמר לקמן (לד ע"א) **וכד נביא וחוזה**[1194] **סליק כו'**: **או חכם** - כמ"ש (ירמיה ט כב) **אל יתהלל חכם כו' כי אם בזאת**: **או צדיק** - כמ"ש (תהלים קיח כ) **זה השער לה' צדיקים כו'**: **או חסיד** - כמ"ש (תהלים לב ו) **על זאת יתפלל כל חסיד כו'**, וז"ש (ברכות ח ע"א) **לעת מצוא זו אשה**: **אם שכינה {לג ע"ד} כו'** - הם ג' דרגין דחשיב למעלה צדיקים ובינונים ורשעים:

וכך כשקוראים ישראל כל אחד ואחד לקדוש ברוך הוא בקריאת שמע או בתפלה או בכל מצוה, אם השכינה אינה שם, לא יורד לשם, זהו שנאמר "בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך", ותרגם אונקלוס בכל מקום שאשרה את שכינתי שם וגו', שכשאדם מעלה את השכינה במצוות שלו לקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא יורד עליו בשבילה. ולכן אמר הנביא "אל יתהלל וגו' כי אם בזאת", והרי פרשוהו.	והכי כד קראן ישראל כל חד וחד לקודשא בריך הוא בקריאת שמע או בצלותא או בכל פקודא אם שכינתא לאו איהי תמן לא נחית תמן הה"ד (שמות כ כא) **בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך** ותרגם אונקלוס בכל אתר [ל ע"ב] **דאשרי שכינתי תמן** וגו' דכד בר נש סליק שכינתא בפקודין דיליה לגבי קודשא בריך הוא קודשא בריך הוא נחית עליה בגינה ובגין דא אמר הנביא (ירמיה ט כב) **אל יתהלל** וגו' **כי אם בזאת והא אוקמוהו**:
וכך כאשר אדם יורד להקב"ה בתפילתו אל השכינה מיד השכינה מקדימה (וכך כשאדם מעלה את השכינה בתפלתו לקדוש ברוך הוא הקדוש ברוך הוא יורד כנגד תפלתו ושכינתו מקדימה) לפתוח לו, זהו שנאמר "ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת", וזהו הסוד שבארוהו בעלי המשנה, אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו יודע אני שהוא מטורף (ברכות לד ע"ב), וטורפים לו תפלה בפניו (שם ה ע"ב). ולכן "ויהי הוא טרם כלה לדבר" ולדבר בתפלתו בשם יהו"ה, מיד שכינה יוצאת אליו (כנגדו), ובשבילו יורדת שכינה לרגלוו, זהו שנאמר "צדק לפניו יהלך	והכי כד בר נש נחית לקודשא בריך הוא בצלותיה לגבי שכינתא מיד שכינתא אקדימת (נ"א והכי כד בר נש סליק שכינתא בצלותא דיליה לגבי קודשא בריך הוא קודשא בריך הוא נחית לקבל צלותיה ושכינתיה אקדימת) **לאפתחא** ליה הה"ד (בראשית כד טו) **ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת ודא איהו רזא דאוקמוהו מארי מתניתין אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף וטורפין לו צלותא באנפוי ובגין דא ויהי הוא טרם כלה לדבר ולמללא בצלותיה בשם יהו"ה מיד שכינתא נפקת לגביה** (ס"א לקבליה[1195]) **ובגיניה נחתת שכינתא לרגלוי הה"ד** (תהלים פה יד) **צדק לפניו יהלך וישם**

– מאיר התיקון –

[1194] שם ליתא תיבת "וחוזה".

[1195] אע"פ שבתרגום כאן תרגמנו "כנגדו" אמנם יתכן שהכוונה לקבלת התפילה ע"י השי"ת, וצ"ע.

וישם לדרך פעמיו״.	לדרך פעמיו:

והכי כד ב״נ נחית כו׳ - רבקה התפלה כמ״ש בר״מ (ח״ג רכח ע״א): **לדרך פעמיו** - [פעמיו] (פעמים) הן הרגלין כמו שמפרש והולך:

וכששכינה היא עומדת על ישראל, וישראל הם הרגלים שעומדת עליהן בגלות, הקדוש ברוך הוא משבח אותה בהן, ״מה יפו פעמיך בנעלים וגו׳״. ועוד מה יפו פעמיך, כשישראל היו מקיימים שלש פעמים בשנה. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים, בזמן שעמדו ישראל על הר סיני, שעליהם נאמר ״ועמדו רגליו ביום ההוא״. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים, כשעומדים בראש השנה ביום הדין בתפלה, הקדוש ברוך הוא בשבילם עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים (ויקרא רבה פכ״ט סי׳ ג). בזמן שהם עומדים עם השכינה בגלות וסובלים עליהם כמה דינים וכמה יסורים, שאומרים ״כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה״.	וכד שכינתא איהי עומדת על ישראל וישראל אינון רגלין דקמת עלייהו (בגלותא)[112] קודשא בריך הוא משבח לה בהון מה יפו פעמיך בנעלים וגו׳ (שיה״ש ז ב) ועוד מה יפו פעמיך כד ישראל הוו מקיימין שלוש פעמים בשנה ועוד מה יפו פעמיך בנעלים בזמנא דעמדו ישראל על טורא דסיני דעלייהו אתמר ועמדו רגליו ביום ההוא (זכריה יד ד) ועוד מה יפו פעמיך בנעלים כד קיימין בראש השנה ביומא דדינא בצלותא קודשא בריך הוא בגינייהו עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים בזמנא דאינון קיימין בשכינתא בגלותא וסבלין עלייהו כמה דינין וכמה יסורין דאמרין כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה (תהלים מד כג):

אינון רגלין - שלה: **פעמיך** - ישראל: **רגליו** - ישראל: **בגינייהו עומד כו׳** - ר״ל, בשביל עמידה שלהן, וז״ש **בזמנא דאינון קיימין כו׳**:

[בנ״א כתב שכאן שייך ת״ח יהו״ה כו׳ דלהלן, והמוסגר שבנתיים שייך לעיל קודם ות״ח **אם** ב״נ כו׳ כמש״ש]:

וכשאדם מתפלל, צריך בהתחלה להוריד את הקדוש ברוך הוא שהוא יהו״ה בקריאת שמע. ואליו אומרים ״שמע ישראל״ בכל שבתות וימים טובים משום שבימים של חול שער ההיכל הפנימי הוא סתום, זהו שנאמר ״כה אמר אדנ״י אלהי״ם שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה״. ולמה, משום שמטטרו״ן שולט עליהם. וביום השבת שיבא בעלה יפתח. וכן ביום החודש יפתח. ולכן, כשמוריד אדם יהו״ה בקריאת שמע, צריך להוריד אותו באדנ״י שהוא בפיו, ולכן ״אדנ״י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך״.

[ל ע״א] [וכד בר נש מצלי צריך בקדמייתא לנחתא קודשא בריך הוא דאיהו יהו״ה בקריאת שמע וליה אמרין שמע ישראל (דברים ו ד) בכל שבתות ויומין טבין בגין דביומין דחול תרעא דהיכלא פנימאה איהי סתימא הה״ד (יחזקאל מו א) כה אמר ה׳ אלהי״ם שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה ואמאי בגין דמטטרו״ן שליט עלייהו וביום השבת דייתי בעלה יפתח וכן ביום החדש יפתח ובגין דא כד נחית בר נש יהו״ה בקריאת שמע צריך לנחתא ליה באדנ״י דאיהו בפומיה ובגין דא אדנ״י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך (תהלים נא יז):

ולי׳ אמרין כו׳ - ישראל סבא[1196]: **בגין דיומין כו׳** - ר״ל, לכך דווקא בשבת וי״ט: **הפונה קדים** - לת״ת שהוא מזרח[1197]: **בגין דמטטרון כו׳** - שהוא ו״ק דחול, בשית אתוון דיליה, והוא

– מאיר התיקון –

[1196] עי׳ לעיל כה ע״ב וכן זהר ח״ב קס ע״ב.

עבד, לכן הם ימי המעשה. ובחול אומרין בו שמע ישראל, ישראל זוטא, שע״י מתייחדין זו״נ בחול כנ״ל בהקדמה (טו ע״ב):

ששלש תפלות הן בשבת ורביעית תפלת מוסף. תפלת ערבית ״אתה קדשת״, וזו שכינה תחתונה, שהיא מצד השמאל, ששם הלוים שנאמר בהם ״וקדשת את הלוים״. תפלת שחרית ״ישמח משה במתנת חלקו״, וזה ״נשמת כל חי״, שהיא האם העליונה, עליה נאמר ״אם תשכבון בין שפתים״, אל תקרי אִם אלא אֵם, שעליה נאמר ״וישכב במקום ההוא״, במקום שיש כ״ב אותיות של התורה שוכבת שם, אשרי הוא הפה שהתורה של אותה שעה שוכבת שם.

דתלת צלותין **אינון** בשבת ורביעאה צלות**א** דמוסף צלות**א** דערבית **אתה** קדשת ודא שכינת**א** תת**א**ה דאיהי מסטר**א** דשמאל**א** דתמן ליואי דא**תמר** בהון וקדשת **את** הלוים[1198] צלות**א** דשחרית **ישמח** משה במתנת חלקו ודא נשמת כל חי דאיהי **אימא** עיל**א**ה עלה **אתמר** (תהלים סח יד) **אם** תשכבון בין שפתים **אל** תקרי **אם אלא אֵם** דעלה **אתמר** (בראשית כח יא) **וישכב** במקום ההוא באתר דיש כ״ב אתוון דאוריית**א** שכיבת תמן זכא**ה** איהי פומ**א** דאוריית**א** דההי**א** שעת**א** שכיבת[113] תמן:

במתנת חלקו - שזכה לבינה[1199], ושם השמחה, יין המשמח[1200]: **[נשמת] כל חי** - שהיא חיים[1201], וממנה נשמה דפרח לכל חי, ליסוד[1202]: **דיש כ״ב** - אותיות וישכב: **דאורייתא** - שהיא (ימא) [מ]דאורייתא[1203]: **דאורייתא דההיא שכינתא שכיבת תמן** - כצ״ל: {לד ע״א}

התפלה השלישית ״אתה אחד ושמך אחד״, זה יהו״ה, העמוד האמצעי שאוחז בשניהם. והן נשמה יתירה ורוח יתירה ונפש יתירה, נפש יתירה בערב שבת, ״אתה קדשת״. נשמה יתירה ״נשמת כל חי״,

צלות**א** תליתא**ה** {לד ע״א} **אתה** אחד ושמך אחד **דא** יהו״ה עמוד**א** דאמצעיתא **דאחיד** בתרוייהו **ואינון** נשמה יתירה ורוח יתירה ונפש יתירה נפש יתירה בערב שבת **אתה** קדשת

– מאיר התיקון –

[1197] עי׳ פע״ח לולב ג, ועי׳ גר״א ס״י ט ע״ב עומק מזרח - הוא תפארת, כמ״ש (תהלים יט ו) והוא כחתן יוצא מחופתו, ממזרח ועי׳ עוד זהר ח״ג קמח ע״ב.

[1198] אין כזה פסוק בכל המקרא. ועי׳ פי׳ הרמ״ז לזוה״ק ח״ג מ ע״ב שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

[1199] עי׳ לעיל הערה 39.

[1200] עי׳ זהר ח״ג ק ע״א: ויגש לו ויאכל ואתכליל דא בדא כיון דאתכליל בהדיה (בראשית כז כה) ויבא לו יין דא יין דמנטרא יין דהוא חדו דלבא רזא דעלמא דאתי כדין (שם כז) וירח את ריח בגדיו צלותין דסלקין ובעותין ויברכהו נח רוגזא וחדי לבא וכלא איהו רחמי.

תרגום: ויגש לו ויאכל ונכללים זה עם זה, כיון שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין המשומר, היין שהוא שמחת הלב, הסוד של העולם הבא. אז וירח את ריח בגדיו, התפלות שעולות והבקשות, ״ויברכהו״ נח הרוגז והלב שמח, והכל הוא רחמים.

עי׳ זהר ח״ב קמז ע״א: מאן אתר נהרין הדר ואמר מיין מההוא יין דמנטרא מההוא יין דאיהו חדוה דכל חדוון ומאן איהו ההוא יין דיהיב חיין וחדוה לכלא דא אלהי״ם חיים יין דיהיב חיין וחדוה לכלא.

תו מיין מההוא שמא דאקרי יהו״ה דא איהו יין דחדוה דרחימו דרחמי ומן דא כלהו נהירין וחדאן אתו חברייא ונשיקו ליה ברישיה (כד מטו לגבי דרבי שמעון סדרו מלין קמיה).

תרגום: מאיזה מקום מאירים חזר ואמר מיין מאותו יין המשמר מאותו יין שהוא שמחת כל השמחות ומיהו אותו היין שנותן חיים ושמחה לכל זה אלהים חיים יין שנותן חיים ושמחה לכל.

עוד מיין מאותו שם שנקרא יהו״ה זהו יין של שמחה של אהבה של רחמים ומזה כולם מאירים ושמחים באו החברים ונשקוהו בראשו (כשהגיעו אל רבי שמעון סדרו הדברים לפניו).

ועיי״ש בהגהות מהרח״ו שהשם הוא ז׳ היודי״ן שבע״ב וס״ג.

[1201] עי׳ הערה הקודמת. ועי׳ מש״כ רבינו בפירושו לספד״צ ג ע״א, ז״ל, ידוע שהמוחין הן חיי האדם בסוד חו״ב שנקראו חיים, כמ״ש (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה, ובינה נקראת חיים כמ״ש בזוהר (אחרי מות נח ע״א) ומה שמיה דההוא נהר, חיים שמיה, ונקראת אלהים חיים.

[1202] עי׳ שער מאמרי רשב״י ח ע״א: יסוד שהוא כל חי המושך הטיפה זרעית מן המוח שנקרא חכמה.

[1203] ימא דאורייתא הוא כינוי למידת הבינה עי׳ לעיל טו ע״ב.

שנאמר בה ״ישמח משה במתנת חלקו״. רוח יתירה, ״אתה אחד ושמך אחד״. אשרי הוא מי שפותח את פיו בשלש תפלות לקבל אותם בשבת. תפלת מוסף זה צדיק שכולל את כל התפלות, ובו אומרים בתפלת מוסף ״כתר יתנו לך יהו״ה אלהינ״ו״. הכתר הוא כתר עליון, יהו״ה אלהינ״ו, אבא ואמא. ״קדוש קדוש קדוש״ שלשת האבות, ״יהו״ה צבאות״ ברית מילה ושתי ירכים של אמת, ״מלא כל הארץ כבודו״, זו שכינה.

נשמה יתירה נשמת כל חי[1204] **דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו רוח יתירה אתה אחד ושמך אחד זכאה איהו מאן דאפתח פומוי בתלת צלותין לקבלא לון בשבת תפלת מוסף דא צדיק דכליל כלהו צלותין וביה אמרין בצלותא** דמוסף כתר יתנו לך ה׳ **אלהינ״ו כתר איהו כתר עליון ה׳ אלהינ״ו אבא ואמא קדוש קדוש קדוש תלת אבהן ה׳ צבאו״ת ברית מילה** ותרין ירכי קשוט מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו ג) **דא שכינתא:**

ואינון נשמה כו׳ - שהן ג׳ שבתות דשריין בשבת כמ״ש בר״מ פרשה יתרו (צב ע״א)[1205], והן ג׳ סעודות ג״כ: **ברית מילה כו׳** - מי יעלה כו׳ הוי״ה, כמש״ל תיקון כ״ב (עג ע״ב), **וצבאות נו״ה:**

אשרי השפתים שהם שערי ההיכל לקבל בהם את התפלות הללו, ולכן ״אדנ״י שפתי תפתח״. ״פתחו לי שערי צדק״, שכשאדם פותח פיו בתפלה עם שכינתו, מיד ה׳ יענה, זהו שנאמר ״אז תקרא ויהו״ה יענה״, (הוא ובית דינו). א״ז שמונה אותיות שהן יהו״ה אהי״ה, אבא ואמא. ויהו״ה יענה, מיד הוא ובית דינו, יהו״ה אדנ״י.

זכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא לקבלא [ל ע״ב] בהון צלותין אלין ובגין דא (תהלים נא יז) **אדנ״י שפתי תפתח** (שם קיח יט) **פתחו לי שערי צדק דכד בר נש אפתח פומוי בצלותא בשכינתיה מיד ה׳ יענה** הה״ד (ישעיה נח ט) **אז תקרא וה׳ יענה (הוא ובית דינו) א״ז תמניא אתוון דאינון יהו״ה אהי״ה אבא ואימא וה׳ יענה מיד הוא ובית דינו יהו״ה אדנ״י:**

כשהם באבא ובאמא לימין ושמאל, כל אחד הוא שֵם בפני עצמו. וכשהם בכתר עליון, הם ביחוד אחד כדוגמא זה יאההויה״ה, בחסד וגבורה הם יהו״ה אהי״ה, הענפים נפרדים לימין ולשמאל. בעמוד האמצעי הם שניהם ביחוד אחד, וכן הם ענפים נפרדים בנצח והוד, יהו״ה לימין אהי״ה לשמאל. בצדיק מתייחדים, הרי כאן סוד האילן שמתפשטים ענפיו ממעלה ומתייחדים למטה בשרשו, וזה עץ החיים.

כד אינון באבא ובאימא לימינא ושמאלא כל חד איהו שם בפני עצמו וכד אינון בכתר עליון אינון ביחודא חדא כגוונא דא יאההויה״ה בחסד וגבורה אינון יהו״ה אהי״ה ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא בעמודא דאמצעיתא אינון תרוייהו ביחודא חדא והכי אינון ענפין מתפרדין בנצח והוד יהו״ה לימינא אהי״ה לשמאלא בצדיק מתייחדים הא הכא רזא דאילנא דאתפשטן ענפוי מעילא ומתייחדין בשרשוי לתתא ודא עץ החיים:

עץ הדעת טוב שאין בו רע ממטה למעלה, כדוגמא זה אדנ״י שכינה תחתונה, יהו״ה העמוד האמצעי. והם בשתי ירכים

עץ הדעת טוב דלית ביה רע מתתא לעילא כגוונא דא אדנ״י שכינתא תתאה יהו״ה עמודא

– מאיר התיקון –

[1204] עי׳ לעיל כד ע״א.

[1205] ז״ל: תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת שבת עלאה שבת דיומא שבת דליליא וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה וכד האי אתי לעלמא כלהו אתיין וזמינין בהדיה כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואתטמר בהדיה כיון דהאי אתיא שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס״א כדביממא).

תרגום: שלש דרגות הן וכולן נקראות שבת שבת עליונה שבת של היום שבת של הלילה. וכולן אחת והכל נקרא שבת וכל אחת כשהוא שולט לוקח את חבריו ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלו וכשזה בא לעולם כולם באים ומזמנים עמו. כשבא הלילה מזמין עמו שבת של היום ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו כיון שזה בא שבת העליונה נמשכת עליה וכולם גנוזים בהיכל של הלילה ולכן סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).

הענפים נפרדים לימין ולשמאל, וכך בשתי הזרועות נפרדים ענפים לימין ושמאל, בצדיק הם ביחוד אחד יאהדונה״י. וזה סוד החשמ״ל, חיות של אש מדברות. כל הכורע כורע בברוך (ברכות יב ע״א) שהיא יאהדונה״י, וכל הזוקף זוקף בשם בשני שמות וזה יהו״ה אהי״ה.

דאמצעיתא ואינון בתרין ירכין ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא והכי בתרין דרועין מתפרדין ענפין לימינא ולשמאלא בצדיק אינון ביחודא חדא יאהדונה״י ודא רזא דחשמ״ל חיון דאשא ממללן כל הכורע כורע בברוך דאיהי יאהדונה״י וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן ודא יהו״ה אהי״ה:

כל הכורע כו׳ - שהן לתתא: **וכל הזוקף כו׳** - שהן לעילא וז״ש **ובהון הוה כו׳**, ר״ל בהוי״ה אדנ״י:

ובהם הוא משבח את השכינה בשיר השירים ממטה למעלה, זהו שנאמר ״מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן שררך אגן הסהר״, ״שני שדיך״, ״צוארך״, ״ראשך״, הרי כאן ממטה למעלה.

ובהון הוה משבח שכינתא בשיר השירים מתתא לעילא הה״ד (שיה״ש ז ב–ו) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן שררך אגן הסהר שני שדיך צוארך ראשך הא הכא מתתא לעילא[1206]:

והיא משבחת את הקדוש ברוך הוא ממעלה למטה ״ראשו כתם פז״, ״עיניו״, ״לחיו״, ״שפתותיו״, ״שוקיו״ אשרי מי שמעלה את התפלה בכל מקום ומקום (אבר ואבר) בתקון הזה.

והיא משבחת לקודשא בריך הוא מעילא לתתא (שיה״ש ה יא–טו) ראשו כתם פז עיניו לחיו שפתותיו ידיו שוקיו זכאה איהו מאן דסליק צלותא בכל אתר ואתר (נ״א בכל אבר ואבר) בתקונא דא]:

והיא משבחת כו׳ - ר״ל, בהוי״ה אהי״ה. והענין כי הוי״ה אהי״ה שרשם בחו״ב, והוי״ה אדנ״י שרשם בנו״ה, כי איהו בנצח ואיהי בהוד[1207]. וז״ש בפנים, **ת״ח הוי״ה אדנ״י איהו קב״ה ושכינתיה בתרין שוקין כו׳:**

בא וראה יהו״ה אדנ״י הוא הקדוש ברוך הוא ושכינתו בשתי שוקים, יהו״ה לימין אדנ״י לשמאל, והם אספקלריה המאירה ואספקלריה שאינה מאירה, בצדיק שניהם אחד יאהדונה״י. וכך בשתי זרועות יהו״ה לימין אדנ״י לשמאל, בעמוד האמצעי יאהדונה״י שניהם ביחוד אחד, בסוד אמ״ן. ולכן (ברכות נג ע״ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך, זהו ממטה למעלה.

תא חזי יהו״ה אדנ״י איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין שוקין[1208] יהו״ה לימינא אדנ״י לשמאלא ואינון אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה[1209] בצדיק תרוייהו חד יאהדונה״י והכי בתרין דרועין יהו״ה לימינא אדנ״י לשמאלא בעמודא דאמצעיתא יאהדונה״י תרוייהו ביחודא חדא בסוד אמן ובגין דא גדול העונה אמן יותר מן המברך הא איהו מתתא לעילא[1210]:

ובג״ד גדול כו׳ - שמתייחדים כאחד, משא״כ בברכה שאינן בשילוב וכמו בענפין:

– מאיר התיקון –

[1206] עי׳ לעיל הק׳ ג ע״ב ושם ז ע״א (ביאורים ח״ב טל ע״ב).

[1207] עי׳ לעיל הערה 327.

[1208] כאן מקור לענין של איהו בנצח איהי בהוד (כללים ח״ב לב ע״ג).

[1209] עי׳ דברי רבינו בפירושו לתז״ח יח ע״א וז״ל, דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו׳ - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע״ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ״ל. דהיינו שאי אפשר להשיג כי אם מהמלכות. אמנם החילוק בין ראיה באספקלריא מאירה לבין זו שאינה מאירה היא שהמאירה היא מכיוון שהמלכות נמצאת בזיווג עם הו״ק, ואילו כאשר ההארה היא מהמלכות עצמה אזי היא אספקלריא שאינה מאירה.

[1210] עי׳ הכללים ח״ב סד ע״ד, תמצית דבריו מובאים במלואים אות מט.

ממעלה למטה יהו״ה אהי״ה שניהם אחד בכתר עליון כדוגמא זה יאההויה״ה. בחכמה ובינה יהו״ה אהי״ה בשתי זרועות, יהו״ה אהי״ה בעמוד האמצעי שניהם כאחד, בנצח והוד יהו״ה אהי״ה זה לימין וזה לשמאל, בצדיק שניהם ביחוד כאחד. וכן במלכות שניהם ביחוד אחד כדוגמא זה יהו״ה אדנ״י, ובה מתחברים יהו״ה אהי״ה, ולכן היא קרית ארבע, החבור של ארבעה שמות שהם בארבע פרשיות של תפילין של יד, וארבעה בתי תפילין של הראש.

מעילא לתתא יהו״ה אהי״ה תרוייהו חד בכתר עליון כגוונא דא יאההויה״ה בחכמה ובינה יהו״ה אהי״ה [לא ע״א] בתרין דרועין יהו״ה אהי״ה בעמודא דאמצעיתא תרוייהו כחדא בנצח והוד יהו״ה אהי״ה דא לימינא ודא לשמאלא בצדיק תרוייהו ביחודא כחדא וכן במלכות תרוייהו ביחודא חדא כגוונא דא יהו״ה אדנ״י ובה מתחברין יהו״ה אהי״ה ובגין דא איהי קרית ארבע חבורא דארבע שמהן דאינון בארבע פרשיין דתפלין דיד וארבע בתי דתפילין דרישא:

וכן במלכות כו׳ - ובה מתחברין כל הד׳ שמהן יחד בשילוב, וזהו קרית ארבע כו׳, וכמו תש״י דאינן רק בית א׳ לבד:

וכשנביא היה עולה למעלה ודופק בשער, אם היה עולה עם השכינה, היה פותח לו מיד והיה אומר לו, ״בן אדם עמוד על רגליך ואדבר איתך״, שאתה הוא שהיית סובל את השכינה בתפלת עמידה. ״עמוד על רגליך״ שנאמר בהם ״וכף רגליהם ככף רגל עגל״, עיגולים כנקודים שהם מנהיגים את האותיות, ומצד האותיות הם מרובעים, זהו שנאמר ״על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו״. ועוד ״על ארבעת רבעיהם״ הם ארבע קדושות שאומר אדם בכל יום. (ועוד ״עמוד על רגליך״ בראשונות, ״ומה שאלתך עד חצי המלכות״ באמצעיות. ״ותעש״ באחרונות, ששם אדם הוא כמו עבד המקבל פרס מרבו והולך לו (ברכות לד ע״א). אלו יוצאים שנותן להם המלך את בקשותם, והרי אחרים דופקים בשער, בעלי ברית מילה, ואומרים ״אדנ״י שפתי תפתח״).

וכד נביא הוה סליק לעילא ודפיק לתרעא אי הוה סליק בשכינתא הוה פתח ליה מיד והוה אמר ליה בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך (יחזקאל ב א) דאנת הוא דהוית סביל לשכינתא בצלותא בעמידה עמוד על רגליך דאתמר בהון וכף רגליהם ככף רגל עגל (שם א ז) עגולים כנקודים דאינון מנהיגים לאתוון ומסטרא דאתוון אינון מרובעין הה״ד על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו (שם יז) ועוד על ארבעת רבעיהם (שם ח) אינון ארבע קדושות דאומר בר נש בכל יומא (ועוד עמוד על רגלך בקדמאין ומה שאלתך עד חצי המלכות (אסתר ה ו) באמצעין ותעש בבתראין דתמן איהו בר נש כעבד המקבל פרס מרבו והולך לו[1211] אלין נפקין דיהיב לון מלכא בעותהון הא אחרנין קא דפקי לתרעא מארי דברית מילה ואמרי אדנ״י שפתי תפתח (תהלים נא יז)):

בלכתם {לד ע״ב} כו׳ - בלכתם של החיות שהן הנקודין[1212], ילכו האופנים שהן האותיות: **ארבע קדושות** - בשחרית ומנחה ושל יוצר וסדר קדושה: **עד חצי המלכות באמצעין** - שהן י״ב ברכאן, חצי צירופי אדנ״י, אבל כל הגהה זו שכ׳ למטה אינו שייך לכאן, ול״ג לה כאן:

אשריהם ישראל שהם רגלי השכינה, שעומדת עליהם בתפלת העמידה, שהיא ודאי עליהם, תפילה מעומד, ועומדת עליהם בגלות. ובמה עומדת עליהם, משום שמורידים אליה יהו״ה שעליו נאמר (ברכות יב ע״א) כל הזוקף זוקף בשם, שבו צריך

זכאין אינון ישראל דאינון רגלין דשכינתא דקמת עלייהו בצלותא בעמידה דאיהי ודאי עלייהו תפילה מעומד[1213] וקמת עלייהו בגלותא ובמאי קמת עלייהו בגין דנחתין לגבה יהו״ה דעליה אתמר כל הזוקף זוקף בשם דביה צריך

– מאיר התיקון –

[1211] עי׳ לעיל הערה 1187.

[1212] עי׳ לעיל ה ע״א: ובספירן דיצירה ובמלאכין דאינון חיוון. ועי׳ לעיל כד ע״ב מלכות מקנן באופן.

[1213] עי׳ לעיל הערה 1193.

אדם לזקף את השכינה, ואלו שלא זוקפים אותה בשם יהו״ה בתפלתם או במצוות של התורה, היא צועקת עליהם ״נתנני יהו״ה בידי לא אוכל קום״, שהסמיכה שלה היא בשתי זרועות שהן חסד וגבורה, והעמידה שלה בשתי שוקים שהם נצח והוד. והזקיפות שלה בגוף שהוא העמוד האמצעי, שמו יהו״ה, ולכן כל הזוקף זוקף בשם. והיחוד שלה עם צדיק.

בר נש לזקפא לשכינתא ואלין דלא זקפין לה בשם יהו״ה בצלותהון או בפקודין דאורייתא איהי צווחת עלייהו נתנני ה׳ בידי לא אוכל קום (איכה א יד) דסמיכו דילה איהו בתרין דרועין דאינון חסד וגבורה ועמידה דילה בתרין שוקין דאינון נצח והוד וזקיפו דילה בגופא דאיהו עמודא דאמצעיתא יהו״ה שמיה ובגין דא כל הזוקף זוקף בשם ויחודא דילה בצדיק:

וקמת עלייהו - ר״ל, על ידם:

ובגלל אלו שלא יכולה לעמוד עמהם בתפלה, ואין לה סמיכה ולא זקיפה עמהם בגלות, מתעצבת בהם. וסוד הדבר ״בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו״, ובגללו ״ויתעצב אל לבו״ (ולמה, אם זה בן כסיל הוא תוגת אמו) ולמה כל זה לאמו ולא לאביו. אלא זהו סוד עליון, מצוות עשה הן מימין ששם חכמה כמו שבארוהו בעלי המשנה, הרוצה להחכים ידרים (ב״ב כה ע״ב). ומצוות לא תעשה הן משמאל, ששם האם העליונה, שהם ״אדנ״י ש׳מעה אדנ״י ס׳לחה אדנ״י ה׳קשיבה ועשה אל תאחר״ ביום הכפורים. וכשלא חוזרים בתשובה, אותם שעוברים על לא תעשה שהם משמאל, נאמר עליהם ״ובן כסיל תוגת אמו״, משום ששם האם לשמאל והלב הוא לשמאל, ולכן ״ויתעצב אל לבו״.

ובגין אלין דלא יכילת למיקם בהון בצלותא ולית לה סמיכו ולא זקיפו בהון בגלותא אתעציבת בהון ורזא דמלה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו (משלי י א) ובגיניה ויתעצב אל לבו (בראשית ו ו) (ואמאי אם דא בן כסיל איהו תוגת אמו) ואמאי כולי האי לאמיה ולא לאבוה אלא דא רזא עלאה איהו פקודין דעשה אינון מימינא דתמן חכמה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים ופקודין דלא תעשה אינון משמאל דתמן אימא עלאה דבהון אדנ״י ש׳מעה אדנ״י ס׳לחה אדנ״י ה׳קשיבה ועשה אל תאחר (דניאל ט יט) ביום הכפורים וכד לא חזרין בתיובתא אינון דעברין על לא תעשה דאינון משמאלא אתמר עלייהו (משלי י א) ובן כסיל תוגת אמו בגין דתמן אימא לשמאלא ולבא איהו לשמאלא ובגין דא ויתעצב אל לבו (בראשית ו ו):

דבהון אדנ״י כו׳ - ר״ת שס״ה שהן באדני מסט׳ דאמא עילאה[1214] וז״ש **ביוה״כ**, שהיא אמא ור״ל שאומרים אותו ביוה״כ בתשובה שהיא אמא ואומרים סלחה על ל״ת שהן שם וז״ש **וכד לא כו׳**:

ושתי הויו״ת הן לימין ולשמאל, כמו זה יהה״ו יוה״ה, י׳ לימין ובו ״יהו״ה בחכמה יסד ארץ״ האב עם הבת. ה׳ עליונה עם הבן, שהוא ו׳, תפילין על ראשו, זהו שנאמר ״ובזרוע עוזו״ (ברכות ו ע״א) אלו תפילין של ראש, שבכל מקום שאות ה׳ על ו׳ היא אם.

ותרין הויו״ת אינון לימינא ולשמאלא כגוונא דא יהה״ו[1215] יוה״ה י׳ לימינא וביה (משלי ג יט) ה׳ בחכמה יסד ארץ אב עם ברתא ה׳ עלאה עם ברא דאיהו ו׳ תפילין על רישיה הה״ד (ישעיה סב ח) ובזרוע עוזו אלו תפלין דרישא דבכל אתר דאת ה׳ על ו׳ איהי אימא:

– מאיר התיקון –

[1214] עי׳ זהר ח״ג רמח ע״ב: (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ומאי דהות אדנ״י דינא סומקא בגבורה דתמן בינה אתלבנת מסטרא דחסד דתמן חכמה ואתהדרת יהו״ה.
תרגום: ״אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו״, ומה שהיתה אדנ״י דין אדומה בגבורה, ששם הבינה, התלבנה מצד החסד, ששם חכמה וחזרה אותיות יהו״ה.

[1215] עי׳ לקמן יא ע״א ויא ע״ב.

ותרין הויו"ת כו' - ר"ל, שלא תקשה הא אמרינן דאבא יסד ברתא (זהר ח"ג רנח ע"א) וכאן אומר שהיא בסט' דאמא, לכן אמר **ותרין כו'**, ובזה מתורץ כל הסתירות שהן בזוהר, דהכל לפי הצירוף וכמה צירופין כמש"ל בהקדמה (ט ע"ב):

וזהו הסוד של קרבן עולה ויורד, שעולה ה' אל י', ויורדת ה' אל ו'. ואם לא, הוי"ה יהה"ו הזו שנרמזה בנאמר הזה "כי אם בזאת י'תהלל ה'מתהלל ה'שכל ו'ידוע אותי", לא היו יודעים בני אדם קרבן עולה ויורד (וכאשר אדם ראה דאות ה' היא (שכשלא היה אדם מקריב את אות ה') עם י' וה' עם ו' מהו עולה ויורד מי היה יודע מי היא ה' שהיא הבת (אמא) שיש לו להעלותה אל האב, או ה' שהיא האם (נ"א בת) להוריד אותה אל הבן) אלא בגלל הוי"ה הזו שהיא יהה"ו, שה' שהיא על ו', היא האם העליונה, ובה נשמע ה' תחתונה שהיא תחת י' שהיא הבת, וזה סוד הקרבן שצריך להעלות ה' לי' ולהוריד ה' אל ו'.

ודא רזא דקרבן עולה ויורד דסליק ה' לגבי י' ונחית ה' לגבי ו' **ואם לאו האי** הוי"ה {לד ע"ב} יהה"ו **דאתרמיז בהאי קרא** (ירמיה ט כב) **כי אם בזאת** י'תהלל ה'מתהלל ה'שכל ו'ידוע **אותי לא** הוו ידעין **בני נשא** קרבן עולה ויורד (וכד חזא בר נש דאת ה' **איהי** (נ"א דכד **לא** הוה בר נש קרב **את** ה') **עם** י' וה' **עם** ו' **מאי** עולה ויורד מאן הוה ידע מאי ניהי ה' **דאיהי** ברתא (נ"א אמא) דאית ליה לסלקא לה לגבי **אבא או** ה' **דאיהי אימא** (נ"א ברתא) לנחתא לה לגבי ברא) **אלא** בגין **האי** הוי"ה **דאיהי** יהה"ו דה' **דאיהי** על ו' **איהי אימא** עלאה **ובה אשתמע** ה' **תתאה דאיהי** תחות י' **דאיהי** ברתא **ודא רזא** דקרבנא דצריך לסלקא ה' לגבי י' [לא ע"ב] ולנחתא ה' לגבי ו':

ודא רזא כו' - ר"ל, {לד ע"ג} כשהן בצירוף הזה צריך לקרב[ן] עולה ויורד: **וידוע אותי** - לשון חיבור[1216]: **וכד חזא ב"נ כו'** - ר"ל, של"ת הא ג"כ בהוי"ה כסדר, י"ל דה"א ראשונה היא ברתא עם אבא, וצריך לנחתא לה. ותירץ דאין הכרח בזה עד שרואין ה' על ו', שע"כ היא אמא וע"כ ה' ראשונה ברתא:

יוה"ה, י' הוא לימין חכמה, ו' תורה שבכתב, "מימינו אש דת למו", וזהו שאומרים מח הבן שנמשך ממח האב. ה' עליונה לשמאל, ומשם נתנה תורה שבעל פה שהיא ה' תחתונה.

יוה"ה י' **איהו** לימינא **חכמה** ו' תורה שבכתב מימינו **אש דת למו** (דברים לג ב) **והאי** איהו דאמרין מוח הבן דאתמשך ממוח **האב** ה' **עלאה** לשמאלא **ומתמן אתייהיבת אורייתא** שבעל פה **דאיהי** ה' **תתאה**:

יוה"ה כו' - וז"ש לעיל **רזא עלאה כו'**:

אשריהם ישראל שיודעים סודות עליונים, בהויו"ת שבהם עולים תפילות בהבלים של פיהם, ויורדים אותם החיילות בהם כראוי. שכשאדם מעלה את שכינתו בתפלה, הקדוש ברוך הוא יורד עליו, זהו שנאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך".

זכאין אינון ישראל דידעין רזין עלאין בהויו"ת[1217] דבהון סלקין צלותין בהבלים דפומהון ונחתין **אינון** חיילין בהון כדקא **יאות** דכד בר נש סליק שכינתיה **בצלותא קודשא** בריך **הוא** נחית עליה הה"ד (שמות כ כא) **בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך**:

אשריהם ישראל שהם רגלי שכינתו לעמוד עמה, בין ברווחה בין בצרה, שכשהם בדין ביום הדין שהוא ראש השנה, היא עומדת עמהם לדין, שמעמידים אותה

זכאין אינון ישראל דאינון רגלין לשכינתיה למיקם עמה בין בריוח בין **בעאקו** דכד **אינון** בדינא **ביומא** דדינא **דאיהו ראש השנה איהי**

– מאיר התיקון –

[1216] כמו והאדם ידע את חוה (בראשית ד א).

[1217] ואכן עיקר הכוונות שסידר הרש"ש בסידורו הוא אך ורק "הויו"ת".

בתפלתם, שעליהם נאמר "בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך", שבכל מקום שעומדים ישראל בכל מצוה ומצוה, לשכינה היא עומדת בשבילם בכל דחק וצער, בין בדרך בין בישוב בין בים, וזהו "בהתהלכך" במדבר, "תנחה אתך", זהו שנאמר "צדק לפניך יהלך וישם לדרך פעמיו". "בשכבך", בישוב "תשמר עליך והקיצות" לרדת (ללכת) לים "היא תשיחך". ועוד "בהתהלכך" בעולם הזה, "תנחה אותך בשכבך", בקבר "תשמר עליך והקיצות", בתחית המתים, "היא תשיחך".

קמת עמהון לדינא דקיימין לה בצלותהון דעלייהו אתמר בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך (משלי ו כב) דבכל אתר דקיימין ישראל בכל פקודא ופקודא לשכינתא איהי קיימת בגינייהו בכל דוחקא וצערא בין בארחא בין בישובא בין בימא ודא איהו בהתהלכך במדברא תנחה אותך הה"ד (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו בשכבך בישובא תשמור עליך והקיצות למחת (ס"א למיזל) בימא היא תשיחך (ועוד בהתהלכך בהאי עלמא תנחה אותך בשכבך בקבר תשמור עליך והקיצות בתחיית המתים היא תשיחך):

איהי קמת עמהון כו' - לאגנא עליהון: **והקיצות למיחת בימא כו'** - דשם כתיב "מה לך נרדם" (יונה א ו) יורדי הים המה כו'[1218], הספנין רובן חסידים (קידושין פב ע"א):

הרי אלו יוצאים, והנה אחרים דופקים בפתח, והם בעלי הרגלים מהצד של הרגלים של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בהם "ועמדו רגליו ביום ההוא", ועליהם נאמר "כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף".

הא אלין נפקין והא אחרנין קא דפקין לפתחא ואינון מארי רגלין מסטרא דרגלין דקודשא בריך הוא דאתמר בהון (זכריה יד ד) ועמדו רגליו ביום ההוא ועלייהו אתמר כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף (שמות יב לז):

אלו יוצאים והרי אחרים נכנסים מצד של אלו שנאמר בהם "ורגליהם רגל ישרה". רגליהם הם בעיגול, הם רגל ישרה, ויש רגלים אחרות מרובעים של אופנים, שנאמר בהם "על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו" שבהם "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק", ואותם רגלים בעגול הם, כמו נקודות לאותיות, שהם רגלים ברבוע.

אלין נפקין הא אחרנין עאלין מסטרא דאלין דאתמר בהון ורגליהם רגל ישרה (יחזקאל א ז) רגלין בעגולא אינון רגל ישרה ואית רגלין אחרנין מרובעין דאופנים[1219] דאתמר בהון על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו (שם יז) דבהון והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק (שם יד) ואינון רגלין בעגולא אינון כנקודין לאתוון דאינון רגלין ברבועא:

הא אחרנין כו' - שהראשונים ברגלין דשכינה: **אינון רגל ישרה** - שבכל צד שוה:

והנביא שהוא מהצד שלהם, שם היתה עולה רוחו, ומשם היה שומע כל מה שהיה לו לשמוע, זהו שנאמר "ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך". ועוד "ותבא בי רוח כאשר דבר אלי ותעמדני על רגלי ואשמע את מדבר אלי ותשאני רוח ואשמע

ונביא דאיהו מסטרא דלהון תמן הוה סליק רוחיה ומתמן הוה שמע כל מה דהוה ליה למשמע הה"ד (יחזקאל ב א) ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך ועוד ותבא בי

– מאיר התיקון –

[1218] כוונתו למאמר הכתוב בתהילים (קז כג-כד): "יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה".
עי' ב"ע קעו ע"ב, ז"ל, בעת עליית הבירורים אז סלקין בימא גלגלוי סוד דיני' דאלהים שמתמלאים מאד מבחי' מילוי דמילוי וכולהו ארבין הם הנשמות דעאלין לעילא בבחי' מ"ן סלקין ונחתין שהסט"א רוצה לחטוף אותם ולחזור להורידם לתתא לתהומא רבא לבריאה ששם היו תחל' כמ"ש יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים כו' הם העוסקים במלאכת הבירורים בסט' דמים רבים בבחי' מ"ן יעלו שמים.

[1219] עי' לעיל ה ע"ב: נקודין עגולין אתוון מרובעין.

אחרי וגו״, משום שהדרגות הן מצד השכינה שנאמר בה ״וראית את אחורי״, אמר ״ואשמע אחרי״.

רוח **כאשר דבר אלי ותעמדני על רגלי ואשמע את מדבר אלי ותשאני רוח ואשמע אחרי** וגו׳ (שם ג יב) **בגין דדרגין אינון מסטרא דשכינתא דאתמר בה** (שמות לג כג) **וראית את אחורי אמר ואשמע אחרי:**

סליק רוחיה - דנקודין הן רוח, וז״ש (יחזקאל א כ) **כי רוח החיה כו׳ שמה הרוח כו׳**[1220]:

מה זה ״קול רעש גדול״, שיש רעש ויש רעש, יש רעש שנאמר בו ״לא ברעש יהו״ה״, שלא יבא לשם הקדוש ברוך הוא, ויש רעש שיבא לשם אלא רע״ש בהפוך ער״ש, כמו שנאמר ״יהו״ה יסעדנו על ערש דוי״, וזהו ״כל משכבו הפכת בחליו״, שנהפך רע״ש לער״ש, ומיהו ער״ש, אלא הוא עש״ר בהפוך אותיות, וזו שכינה שהיא הכלל של עשר ספירות, שעליה נאמר (ברכות כא ע״ב) אין קדושה פחות מעשרה.

מאי קול רעש גדול (יחזקאל ג יב) **דאית רעש ואית רעש אית רעש דאתמר ביה לא ברעש** ה׳ (מלכים א׳ יט יא) **דלא ייתי תמן קודשא בריך הוא ואית רעש דייתי תמן אלא** רע״ש **בהפוכא** ער״ש **כמה דאתמר** ה׳ **יסעדנו על ערש דוי** (תהלים מא ד) **ודא איהו כל משכבו הפכת בחליו** (שם) **דאתהפך** רע״ש **לער״ש ומאי ניהו** ער״ש **אלא איהו** עש״ר **בהפוך אתוון ודא שכינתא דאיהי כללא דעשר ספירן דעלה אתמר אין קדושה בפחות מעשרה**[1221]:

דאית רעש כו׳ - ר״ל, לכן אמר גדול, גדול ה׳ כו׳ (שמות יח יא):

שהיא שורה על ראש החולה, ובגללה ״יהו״ה יסעדנו״, ובמה, ״על ערש דוי״, על שכינתו ודאי. ואם שכינה לא שם, רוח סערה שם, שמסעירה את גוף האדם, שנאמר בו ״והאניה חשבה להשבר״, שהיא גוף הספינה, כשאין השכינה סומכת אותה, רוח סערה מהפכת אותה ומשברת אותה. ובזמן ששכינה סומכת אותה, מיד יוצא קול, בן אדם עמוד על רגליך, ועומד ממחלתו ויוצא מהדין שלם בגופו, שלם בממונו.

דאיהי שריא לרישא דחולה **ובגינה** (תהלים מא ד) ה׳ **יסעדנו ובמאי על ערש דוי על שכינתיה ודאי ואם שכינתא לאו תמן רוח סערה תמן דאסעיר גופיה דבר נש דכתיב ביה** (יונה א ד) **והאניה חשבה להשבר דאיהי גופא** דספינה **כד ליית שכינתא סמיכת לה רוח סערה מהפך לה ותבר לה ובזמנא דשכינתא סמיכת לה מיד קלא נפיק בן אדם עמוד על רגליך** (יחזקאל ב א) **וקאים ממרעא דיליה ונפיק מדינא שלים בגופיה שלים בממוניה:**

מכאן עד הא אלין נפקין דלהלן הוא הגהה בד״א ומנטובה וכ׳ עלי׳ זה מצאתי בספר אחר [לב ע״א].

דוי - שנתהפך יו״ד, {לד ע״ד} שכינה כלילא מעשר כמו שמפרש והולך: **סערה** - אותיות ערש עשר, אלא בשמאל, לב כסיל בשמאל[1222] (קהלת י ב), דלכן נקרא סמאל לשון שמאל ובס׳[1223]:

הרי אלה יוצאים, הנה אחרים דופקים בפתח ואומרים ״אדנ״י שפתי תפתח״, ואותם שסומכים את השכינה בכמה רגלים של מועדים וימים טובים, וכשאלה נכנסים הקדוש ברוך הוא משבח אותה בהם, ״מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב״, שאלו הם שנאמר

[הא] אלין נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא ואמרין (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח ואינון דסמיכין לשכינתא כמה רגלין למועדים ויומין טבין וכד אלין עאלין קודשא בריך הוא משבח לה בהון (שיר״ש ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב

– מאיר התיקון –

[1220] ז״ל הפסוק במלואו: על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים.

[1221] ז״ל הגמ׳: כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה.

[1222] לשון הפסוק היא: לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו.

[1223] עי׳ לקמן נו ע״א: גבור הכובש את יצרו דאיהו סמא״ל ובגין דא שמאל דוחה.

בהם "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך". (והוצאנו פעמיך מן פעמים, ונעלים אלה נעילת הפסח ונעילת עצרת ונעילת חג, חמוקי ירכיך אלה הם) (נ"א והוצאנו נעליך מן רגלים) אמר הקדוש ברוך הוא כמה את נאה באלו הנעלים, שהם נעילת פסח ונעילת עצרת ונעילת חג.

לאלין לינון לאתמר בהון שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך (שמות כג יז) (ואפיקנא פעמיך מן פעמים ונעלים לאלין נעילת הפסח ונעילת עצרת ונעילת חג חמוקי ירכיך לאלין לינון) (ס"א ואפיקנא נעלך מן רגלים לאמר קודשא בריך הוא כמה לנת שפירא באלין נעלים לאנון נעילת פסח ונעילת עצרת ונעילת חג:

רגלין דמועדים - לשון שלש רגלים: **פעמיך** - כמו שמפרש והולך, שלש פעמים: **נעילת פסח כו'** - שנועלין עצמן בעזרה לשון עצרת[1224]:

חמוקי ירכיך אלה הם מצד של שתי ירכי אמת שנאמר בהן "שוקיו עמודי שש", והן שש דרגות נבואה. מצד האות ו' שהוא צדיק, העמוד שסומך אותם, והוא שש כנגד שש מעלות לכסא, ועולה באות י' לששים, כמו הששים ושש גלגלים שסובבים את הכסא, והם ס"ו מן יסוד, והרי פרשוה. נשאר י"ד, בו "וביד הנביאים אדמה". וזו שכינה, יד חותמת מצד של הצדיק, יד כותבת מצד העמוד האמצעי, היא "תמונת כל", ולכן "וביד הנביאים אדמה".

חמוקי ירכיך לאלין לינון) מסטרא דתרי ירכי קשוט לאתמר בהון שוקיו עמודי שש (שיה"ש ה טו) ולינון איהי דרגין דנבואה מסטרא דאת ו' לאיהו לגיך עמוד לסמיך לון ולאיהו איהי לקבל שש מעלות לכסא (מלכים ב' י יט) וסליק בהאי י' לששים כגוונא לששים ושית גלגלים לסחרין לכורסיא ולינון ס"ו[1225] מן יסו"ד והא לוקמוהו לשתמר י"ד ביה וביל הנביאים לאדמה (הושע יב יא) ולא שכינתא יד חותמת מסטרא לגליף יד כותבת[1226] מסטרא לעמודא לאמצעיתא לאיהי תמונת כל[1227] (לדברים ד טז) ובגין לא וביל הנביאים לאדמה:

שוקיו עמודי כו' - כמש"ל בתחלת התיקון: **איהי תמונת כל** - ר"ל, כל הספירות, ור"ל לכן היא יד כותבת ויד חותמת כנ"ל, וז"ש **ובג"ד כו':**

הרי אלו יוצאים, הנה אחרים דופקים בפתח ואומרים "אדנ"י שפתי תפתח", והם בעלי האות שהוא ח"י העולמים, שמתפללים בשמונה עשרה ברכות של התפלות,

הא אלין נפקין הא אחרנין קא דפקין לפתחא ואמרין (תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח ואינון מארי דאות דאיהו ח"י עלמין דמצלין

– מאיר התיקון –

[1224] עי' עדיות (פ"ה מ"ו): אין עזרה נגעלת בפני כל אדם מישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל.

[1225] עי' לעיל לב ע"א.

[1226] עי' לעיל לג ע"א.

[1227] עי' זהר ח"ג רכב ע"ב: והיינו (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו והוא דעבד ליה בתרין דיוקנין בתרין גנים (נ"א פנים) דאתמר עלייהו (שיה"ש ח יג) היושבת בגנים איהו עלת על כלא דאתמר עלה (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה ועל שאר דיוקנין כתיב (שם טז) תמונת כל[1227] וגו' (במדבר יב ח) ותמונת יי' יביט[1227] ותרי"ג מלאכין סלקין לה לנשמתא כאלין דיוקנין כלהו (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרודות לקיים קרא דכתיב בהון (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

תרגום: והיינו "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו", והוא שעשה אותו בשתי דמויות, בשני גנים (פנים) שנאמר עליהם "היושבת בגנים" היא עילת על הכל, שנאמר עליה "כי לא ראיתם כל תמונה", ועל שאר הדמויות כתוב "תמונת כל וגו'", "ותמונת ה' יביט", ותרי"ג מלאכים מעלים את הנשמה כדמויות אלו, כולם ופניהם וכנפיהם פרודות לקיים את הפסוק שכתוב בהם "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי".

ועיי"ש רלט ע"א: קב"ה ברא ליה (כל חד וחד) בדיוקניה דא מלכות קדישא דאיהי תמונת כל דבה אסתכל קב"ה וברא עלמא וכל ברייז דברא בעלמא וכלל בה עלאין ותתאין בלא פרודא כלל וכלל בה עשר ספירן וכל שמהן וכנויין והויין.

תרגום: הקדוש ברוך הוא ברא אותו (כל אחד ואחד) בצורתו, זו המלכות הקדושה, שהיא תמונת כל. שבה הסתכל הקדוש ברוך הוא וברא את העולם וכל הבריות שברא בעולם, וכלל בה עליונים ותחתונים בלי פירוד כלל וכלל, בה עשר ספירות, וכל שמות וכינויים והויות.

שמקריבים בהן קרבן לקדוש ברוך הוא שחשובה כנגד שבעה פרים ושבעה אילים וכנגד שני תורים או שני בני יונה, שמצד האות הזה אמר למשה "וזה לך האות", והוא כולל שנים עשר מזלות ושבעה כוכבי לכת מצד הקדושה שהיא בת שבע, ומצד של ו"ו שהוא ו' עליונה ו' תחתונה, ועליהם נאמר "ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה".

בח"י ברכאן דצלותין דמקרבין בהון קרבנא לקודשא בריך הוא דחשיבי לקבל שבעה פרים ושבעה אילים ולקבל שתי תורים או שני בני יונה דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות (שמות ג יב) ואיהו כליל תרי עשר מזלות[1228] ושבעה כוכבי לכת מסטרא דקדושה דאיהי בת שבע ומסטרא דו"ו דאיהו ו' עלאה ו' תתאה (ועלייהו אתמר ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו וגו')[114]:

וזה לך האות – "וזה" חושבן ח"י: **ושבעה כו'** - השביעי הוא נקודה האמצעי שכולל כל הוא"ו כידוע[1229]: ***ו' תתאה הא אינון כו'** - כצ"ל, והשאר לא גרסינן כאן אלא למטה, אחר "דא כגוונא דא עבד קב"ה", צ"ל עלייהו אתמר ומאותות כו':

ה"א הם ששה כוכבי לכת, ה', כוכב שביעי. ו"ו שנים עשר מזלות, שכל מזל נקרא אות, והוא ממונה על כל שעה של שתים עשרה שעות. לכל נביא יש מזלו ושעתו, וכפי אותו מזל וכפי הפעולה שלו כך מתגלה לו אות מן ו"ו, ששנים עשר מזלות ממונים על שתים עשרה שעות, ועל שנים עשר חדשים.

ה"א אינון שית כוכבי לכת ה'[115] ככבא שביעאה ו"ו תרין עשר מזלות דכל מזל אתקרי אות ואיהו ממנא על כל שעתא מתרין עשר שעתין כל נביא איתליה מזליה ושעתיה וכפום ההוא מזל וכפום פעולה דיליה הכי אתגלייא ליה אות מן וא"ו דתרין עשר מזלות ממנן על {לה ע"א} תרין עשר שעתין ועל תרין עשר ירחין:

***ה' כוכבא** - צ"ל א' כוכבא כו', ור"ל א' {לה ע"א} שבתוך הוא"ו[1230], נקודה האמצעית:

והמזלות הללו, משם היו יורשים שנים עשר שבטים את נשמותיהם. ויש מצד אחר שנים עשר שנאמר בהם "שנים עשר נשיאים לאומתם", שהם נקראו טל"ה שו"ר תאומי"ם סרט"ן וגו', זה כדוגמת זה עשה הקדוש ברוך הוא.	ואלין מזלות מתמן הוו ירתין תרין עשר שבטין נשמתין דלהון ואית מסטרא אחרא תרין עשר דאתמר בהון (בראשית כה טז) שנים עשר נשיאים לאמתם דאינון אתקריאו טל"ה שו"ר תאומי"ם סרט"ן וגו'[1231] דא כגוונא דדא עבד קודשא בריך הוא[116]:
וששה מזלות הם ממעלה למטה מחסד עד יסוד, ושש ממטה מעלה מיסוד עד חסד. מצד המלכות נקראו שבעה כוכבי לכת, משכינה עד חסד. וכפי הפעולה של אותה הספירה כך מתגלה אות. אות מצד של חסד הוא רחמים, אות מצד הגבורה הוא דין,	ושית מזלות[1232] אינון מעילא לתתא מחסד ועד יסוד ושית מתתא לעילא מיסוד ועד חסד מסטרא דמלכות אתקריאו שבעה ככבי לכת[1233] משכינתא עד חסד וכפום פעולה דההיא ספירה הכי אתגליא אות אות מסטרא דחסד איהו רחמי אות מסטרא

– מאיר התיקון –

[1228] כאן רואים שכל הי"ב מזלות הם ביסוד, והמזלות מושרשים בי"ב גבולי אלכסון (ביאורים ח"א פד ע"ג).

[1229] עי' ס"י (פ"ד מ"ד) שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם.

[1230] עי' מלואים אות נ.

[1231] עי' ס"י (פ"ה מ"ד): שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים. עי' זהר ח"ב צו ע"א, ואד"ר קלה ע"א.

[1232] עי' לעיל הק' ג ע"ב ושם ז ע"א (ביאורים ח"ב טל ע"ב).

[1233] עי' ס"י (פ"ד מ"ח-מ"ד, פ"ה מ"ז-מ"י), המונה את הו"ק ומשוה אותם לכוכבי הלכת והמזלות. הוב"ד במלואים אות נא.

ומראה על הרג הרשעים ושפיכות דם. ומראה בצדיקים דם בהמות לאכול בשמחה ועונג של מאכלים של חתן וכלה, ובשפיכות של דמי הקרבנות, זהו שנאמר ״וזבחת את עולותיך וכו׳״, ועליהם נאמר, איזהו מקומן של זבחים, שחיטתן בצפון. ועוד מראה בצדיקים דם ברית, שנאמר בה ״ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי״.	דגבורה **איהו דינא ואחזי על קטולא דחייביא ושפיכו דדמא ואחזי בצדיקייא דם דבעירין למיכל בחדוה וענג דמאכלין דחתן וכלה ובשפיכו דדמא** דקרבנין הה״ד (שמות כ כא) **וזבחת עליו את עלתיך** וכו׳ **ועלייהו אתמר איזהו מקומן של זבחים שחיטתן בצפון ועוד אחזי בצדיקיא דם ברית דאתמר בה** (יחזקאל טז ו) **ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי:**

שית מזלות כו׳ - חוזר למעלה, **ואיהו כליל תרי כו׳**:

מצד העמוד האמצעי הוא אות תלוי ארוך, אם זכויות המעשים של העולם מטה כלפי חסד, ואם לא כלפי דין. וכך הם שלשה האחרים, כדוגמא זה ולחכם ברמז.

מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו אות תלוי ארוך אם זכוון עובדין דעלמא מטה כלפי חסד ואם לאו כלפי דינא והכי אינון תלת אחרנין כגוונא דא ולחכימיא ברמיזא[1234]:

תלוי ארוך - ו׳ אריכא, וביסוד ו׳ זעירא (זהר שמות קטו ע״ב)[1235] : **והכי אינון כו׳** - שיסוד תלוי בין ב׳ רגלין, ולפי שהוא דבר שצריך לכסות ולא לדבר בגלוי, אמר **ולחכימא ברמיזא**:

הרי אלו יוצאים, והנה אחרים דופקים בפתח מצד הקשת שהוא אף כך אות ברית, שנאמר בו ״כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו״ה ואראה ואפל על פני ואשמע קול מדבר״, ולמה הוא נפל על פניו, משום שאסור להביט בקשת.

הא אלין נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא מסטרא דקשת דאיהו אוף הכי אות ברית דאתמר ביה כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה׳ ואראה ואפל על פני ואשמע קול מדבר (יחזקאל א כח) **ואמאי הוא נפיל על אנפוי בגין דאסור לאסתכלא בקשת:**

אמר רבי אלעזר, אבא ולמה אסור להסתכל בקשת. אמר לו רבי שמעון, בני בגלל אותם הקליפות שמתלבשים בו, ושהם בו, שהם: רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב. וזהו שראה יחזקאל

אמר רבי אלעזר אבא ואמאי אסור לאסתכלא בקשת[1236] **אמר ליה** [לב ע״ב] **רבי שמעון ברי בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה דאינון רוח סערה ענן גדול ואש**

– מאיר התיקון –

[1234] עי׳ מדרש משלי (פרשה כב): מתלא אמר, לחכימא ברמיזא ולשטיא בכורמיזא [לחכם ברמז, ולשוטה באגרוף].

ועי׳ לקמן קלג ע״ב: ואמאי אתמר באת י׳ כי ידע שמי אלא כמה דלית באת י׳ שותפו דאת אחרא הכי לית ביה שותפו דאיהי אחד ואין שני לו אחד בלא חושבן הוא ברא כלא ולית בורא עליה וכי אית דיכיל למיברי אפילו יתוש זעיר אלא הוא אלא מים אית לון חילא למברי אילנין ועשבין ואינון אתבריאו אבל בורא עלמין ברא ולית עליה מאן דברא ליה ולחכימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה יתיר.

תרגום: ולמה נאמר באות י׳ כי ידע שמי אלא כמו שאין באות י׳ שתפות של אות אחרת כך אין בו שתפות שהוא אחד ואין שני לו אחד בלי חשבון הוא ברא את הכל ואין בורא עליו וכי יש מי שיכול לברא אפלו יתוש קטן אלא הוא אלא למים יש כח לברא אילנות ועשבים והם נבראו אבל בורא העולמים ברא ואין עליו מי שברא אותו ודי לחכם ברמז שבמקום הזה אין לגלות יותר.

עי׳ אדרת אליהו (דברים לב ז): ההבדל שיש בין הגדה לאמירה, כי אמירה עיקרה בלב כמו שנאמר (בראשית א ג) ׳ויאמר אלהים יהי אור׳, ׳אמרתי אני בלבי׳ (קהלת ב א), כי כשהלב מבין די באמירה כללית, ולחכימא ברמיזא. והגדה עיקרה בפה, והוא בפרטות, כמו דברי אגדות הבאים לפרש עומקי הפסוקים בפרטות.

[1235] עי׳ לעיל הערה 333.

[1236] עי׳ מילואים אות נב.

עליו השלום, שאמר "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון", זה "קו תהו", קליפה ירוקה של אגוז, קו ירוק. "ענן גדול" הקליפה השניה, הלבנה של האגוז, וזה בהו. "ואש מתלקחת" קליפה שלישית של האגוז, וזה חושך. "ונוגה לו סביב" זו קליפה רביעית של האגוז, שהיא נאחזה במח. ומתוכם "כעין החשמל", זה מח האגוז, וזה יאהדונה"י.

מתלקחת ונגה לו סביב[1237] **ודא איהו דחזא יחזקאל עליו השלום דאמר וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון** (יחזקאל א ד) **דא** קו תהו (שם לד יא) קליפא ירוקא **דאגוזא** קו ירוק[1238] **ענן גדול** קליפה תניינא **חוורא דאגוזא ודא בהו ואש מתלקחת** קליפה תליתאה **דאגוזא ודא חשך ונוגה לו סביב דא** קליפה ד' **דאגוזא דאיהי אתאחדא** במוחא **ומתוכם כעין החשמל דא מוחא דאגוזא ודא יאהדונה"י:**

ודא בהו - אבנים מפולמות[1239], קשה כאבן: **ודא חשך - (**ששם חשך) בתוך קליפה הקשה דאגוז:

ובני, עד שקליפות הללו דאגוז נעברים ונשברים בתקיעה ושברים ותרועה, שבהם שוברים "שבר תשבר מצבותיהם", שהם קליפת האגוז. ובתרועה, "תרועם בשבט ברזל". ובתקיעה "והוקע אותם ליהו"ה". שאלה גרמו ש"ותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה", שהוא צדיק, ונפרדה ממנו שכינה והיא בגלות. ונדבק במקומה קליפה של ערלה שמפרידה בין צדיק ושכינה, "על כן לא

ובני עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ומתתברין[117] בתקיעה ושברים ותרועה דבהון **שברים שבר תשבר מצבותיהם** (שמות כג כד) **דאינון קליפין דאגוזא ובתרועה תרועם בשבט ברזל** (תהלים ב ט) **ובתקיעה והוקע אותם לה'** (במדבר כה ד) **דאלין גרמו דותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה** (בראשית לב כה) **דאיהו צדיק**[1240]

– מאיר התיקון –

[1237] מלכות המלכים הוא נקרא בדברי האריז"ל בשם עולם הנקודות, אבל מיתתם ושבירתם וכל מקריהם ומאורעותיהם שנעשה אז, הנה זה נקרא בשם עולם התוהו, והוא סוד מה שכתוב (בראשית א ב) והארץ היתה תוהו, ואמרו בספר הבהיר (סי' ב') מאי תהו דבר המתהא בני אדם, כי נעשה האדם תוהה ומשתומם על הענין שנעשה בו. ואמרו שם עוד, והארץ היתה מאי משמע היתה, שכבר היתה. וכן בזוה"ק (בראשית טז ע"א) היתה דייקא מקדמת דנא. ור"ל על עולם התוהו אשר קודם מעשה בראשית. ואמר תהו ובהו וחושך ורוח, והנה הם הד' קליפין אשר ראה יחזקאל (יחזקאל א ד) רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, ונוגה לו סביב. כי רוח סערה הוא תוהו, ענן גדול הוא בוהו, אש מתלקחת הוא חושך, ונוגה לו סביב הוא רוח, וכמ"ש בתיקונים (תיקון י"ח לה ע"א). וכן אלו הד' קליפין הם כלולים מי', והם הי' ספירין דקליפה. כי רוח סערה הוא מלכות דקליפה הגרוע מכולם, ענן גדול הוא נה"י דקליפה, אש מתלקחת חג"ת דקליפה, ונוגה הוא כח"ב דקליפה, וכמ"ש בספר זוהר הרקיע (דף נ"ו ע"ב) ועי' מבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ח) ועי' עוד פרשת בראשית (טז ע"א) ותרומה (קלא ע"א) ויקהל (ר"ג ע"א) ופקודי (רלג ע"ב). אך כל אלו הנזכר ביחזקאל הם מה שנעשו ונבנו ע"י החטא דעץ הדעת, אבל בעולם התוהו הנה היו עוד יותר גדולים ויותר גרועים, ונתערב אז ונבלע בהם כל הניצוצין והשברי כלים עם כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל המציאויות כולם (דע"ה ח"א ב ע"ד).

עי' לקמן תיקונים תיקון כא ס"ז ע"ב ובההוא זימנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום.

[1238] עי' חגיגה יב ע"א וז"ל תנא תהו קו ירוק שמקיף את כל העולם כולו שממנו יצא חשך שנאמר ישת חשך סתרו סביבותיו בהו אלו אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמהן יוצאין מים, ועי' רע"מ פנחס רכז ע"א וז"ל, תרין קליפין ירוק וחוור דקליפין דאגוזא חד תהו קו ירוק, עכ"ל (לש"ו), וכן לעיל יב ע"ב אתמר עלייהו והארץ היתה תהו, דא קו ירוק קליפה קדמאה דאגוזא, ובהו אבנים מפולמות, עכ"ל.

עי' ע"ח (שער מ"ד ומ"ן פרק י') והנה כך דרכו תמיד עמה כי אחר שהז"א סותם פתחה תמיד נמצא כי אמא לעולם היא בתולה והוא סוד אסתר ירקרקת היתה כי סוד בינה קו ירוק כנזכר בתקונים והיתה נקרא אילת השחר על שרחמה צר ובכל שעה היתה כבתולה. והנה אותו הרוח דיהיב בה בכל זמנא אינו לבטלה כי הנה הוא נמשך בז"א ונמשך ממנו אל הנוקבא שלו לעשות בה כלי גם היא וניתנה לה מיסוד שלו ליסוד שלה לעשותה כלי, עכ"ל.

[1239] עי' לעיל הערה 491.

[1240] עי' כללים ח"א סט ע"ד - אמנם סוד הנגיעה ברמז ובקיצור נמרץ, הנה הוא כי הרי אמרו רז"ל חולין (דף פט ע"ב) גיד הנשה נוהג בירך של ימין ובירך של שמאל, ונודע הוא כי הנה התרין ירכין הם השחקים ששוחקים מ"ן (זהר ויקרא כו ע"א), שהוא טפת הזרע להברית, וזהו מה שרווח

יאכלו בני ישראל את גיד הנשה", עד שנעברת הקלפה הזו משם.

ואתפרש מינה שכינתא ואיהי בגלותא ואתדבק באתרהא קליפה (אחרא) דערלה דאפריד בין צדיק ושכינתא על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (שם לב) עד דאתעברת האי קליפה מתמן:

שבר תשבר - הקליפין דאגוז: **דותקע** - לשון תקיעה:

ובני, כל זמן שהקליפות הללו לא עוברים מן הקשת, לא תהיה הקשת בצבעיה המאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בצבעיה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד שתהיה מאירה בצבעים מאירים, מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם", ומיד מתגלה אותו שנאמר בו "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך", לקיים בו "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", באותו זמן מתגלה "מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה".

וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגוונוי נהירין וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגוונוי נהירין לא תצפי לרגלי דמשיחא ומיד דיהא נהיר בגוונין נהירין[1241] מיד וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה[1242] וזה לך האות כי אנכי שלחתיך (שמות ג יב) לקיימא ביה (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בההוא זמנא אתגלייא מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה (קהלת א ט):

מה שהיה כו' - ר"ת משה, ור"ל שהיה גואל הראשון הוא כו'[1243]:

הרי אלו יוצאים, אחרים דופקים בפתח ואומרים "אדנ"י שפתי תפתח", והם בעלי הקומה מצד האם העליונה, נקראת השכינה בטן, זהו שנאמר "מבטן מי יצא הקרח כעין הקרח הנורא", הגוף שלה העמוד האמצעי, הבטן שעליו נאמר "בטנך ערמת חטים".

הא אלין נפקין אחרנין דפקין לפתחא ואמרין אדנ"י שפתי תפתח (תהלים נא יז) ואינון מארי דקומה מסטרא דאימא עלאה אתקריאת שכינתא בטן הה"ד (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח כעין הקרח הנורא גוף דילה עמודא דאמצעיתא בטן עלה אתמר בטנך ערמת חטים (שיה"ש ז ג):

גוף דילה - ר"ל, הנורא:

"שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו'", "שררך" זה ציון, שהוא טבור העולם, הנקודה שממנה הושתת העולם לארבעה

שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו' (שם) שררך דא ציון דאיהו טבור עלמא נקודה

– מאיר התיקון –

אז הס"מ מיעקב אבינו ע"ה, וכמ"ש התיקונים תיקון נו (דף קה רע"א) ויותר יעקב לבדו, ובההוא זמנא נצח ליה סמ' ויגע בכף ירכו באן אתר כו'.

[1241] והנה נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהעינים וכמ"ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א). והוא ג"כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע"י הגוונין נהירין דעיינין נעשה הגוונין נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט יג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ"ל מדברי התיקונים (תי' יח לה ע"א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוונין נהירין, מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, וכנ"ל כ"ז (דע"ה ח"ב פח ע"ג).

[1242] עי' בזה בתיקון לז ובסוף תיקון נח (לש"ו).

[1243] עי' במ"ר (פי"א סי' ב): ר' ברכיה בשם רבי לוי אמר כגואל הראשון כך גואל האחרון הגואל הראשון זה משה נגלה להם וחזר ונכסה מהם כמה נכסה מהם רבי תנחומא אמר שלשה חדשים הה"ד (שם ה) ויפגעו את משה ואת אהרן וגו' אף גואל האחרון נגלה להם וחוזר ונכסה מהם כמה יהא נכסה מהם אמר רבי תנחומא בשם ר' חמא ב"ר הושעיא ארבעים וחמשה ימים הדא הוא דכתיב (דניאל יב) ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם. וכן עי' מדרש שמואל (פרשה יד).

צדדים, שהם מזרח ומערב צפון ודרום, וכנגדם ראש למזרח, גוף למערב, זרועות לדרום, רגלים לצפון, אות ברית נקודה באמצע. כמו שהטבור אגן הסהר זו נקודה של הלבנה כמו זה כּ, והיא ראשית נקודה באות בּ, בת קול היא, ודאי הכלל של נקודות האותיות.

דמינה הושתת העולם לארבע סטרין דאינון מזרח ומערב צפון ודרום ולקבלייהו רישא למזרח גופא למערב דרועין לדרום רגלין לצפון אות ברית נקודה באמצעיתא כגוונא דטבור אגן הסהר דא נקודה דסיהרא כגוונא דא כּ [והיא] (היה) ראשית נקודה באת בּ בת קול איהי ודאי כללא דנקודין ואתוון:

דא ציון - אות ברית כמו שמפרש והולך, כגוונא דטבור: **דא נקודה דסיהרא כו׳** - באמצע כנ״ל, והיא חכמה דילה כמו שמפרש והולך, וכן בתיקון י״ט (לו ע״א), והיא אות ברית דיליה, {לה ע״ב} שהוא עטרת היסוד, והוא חכמה דילה[1244], רוחא דבגוה[1245], דמשם שרשה. ועמש״ל תיקון מ״ם מזה בארוכה (פט ע״א): **(היה -** צ״ל והיא): **והיא ראשית כו׳** - ר״ל, זהו בראשית, ב׳ ראשית, שהוא חכמה נקודה הנ״ל, והוא נקודה שבתוך הבית כמו שמפרש והולך: **בת קול כו׳** - ר״ל, לכך נקרא בית, בת קול, י׳ נקודה: **כללא כו׳** - כמש״ל בתיקון כ״ח[1246] שהיא כוללת כל האותיות באות בית, וכל הנקודין בנקודה שבתוך הב׳, ונמצאו הכל נרמז בב׳ של בראשית:

והיא פתוחה כלפי (צדיקים ו)חסידים וחכמים ובעלי התורה, ופתוחה לנביאים ולשומרי הברית, וכל אותם שתלויים בספירות שהם שמו של הקדוש ברוך הוא, והיא סתומה מצד אחר כלפי הרשעים, שבזמן שבאים להסתכל בה מחזירה פנים לאחור מהם כמו זה ב

ואיהי פתוחה כלפי (צדיקיא ו)חסידיא וחכימיא ומארי דאוריתא ופתיחא לגבי נביאייא ולגבי[118] נטרי ברית וכל אינון דתליין בספירן דאינון שמא קדישא דקודשא בריך הוא ואיהי סתימא מסטרא אחרא כלפי רשיעייא דבזמנא דאתיין לאסתכלא בה חזרת אנפין לאחורא מנייהו כגוונא דא ב:

מסטרא אחרא - ר״ל, באחור של הבית:

ומשום שיעקב שדיוקנו חקוק בלבנה, שם נאמר בו ״לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל יהו״ה אלהי״ו עמו ותרועת מלך בו״, ועל אותם זרע של יעקב נאמר ״וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב״. נאמר כאן בדד, ונאמר שם במקום אחר ״יהו״ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״, זה יהיה בימי מלך המשיח שלא תהיה פסולת בישראל, אלא יהו״ה בדד ינחנו, ומי הפסולת, אלו הגרים מעובדי כוכבים. ולכן פרשוה בעלי המשנה (יבמות כד ע״ב) שאין מקבלים גרים

ובגין דיעקב דאיהו דיוקניה חקוקה בסיהרא תמן אתמר ביה (במדבר כג כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה׳ אלהי״ו עמו ותרועת מלך בו ועל אינון דזרעא דיעקב אתמר וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב (דברים לג כח) אתמר הכא בדד ואתמר התם באתר אחרא ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (שם לב יב) דא יהא ביומוי דמלכא משיחא דלא יהא

– מאיר התיקון –

[1244] וכן הוא בספד״צ. וז״ל הערת הלש״ו כאן: עי׳ גר״א ס״י פ״א מ״א אופן ה׳, ע״כ. וכוונתו למש״כ בדף ה ע״ב, שם מבאר רבינו שהוא כתר דנוק׳ וממילא כוונתו של הלש״ו להעיר שמכאן צ״ע שכן הוא סותר מש״כ שם. ועי׳ לש״ו כללים (ח״ב נ ע״ד) שמביא את דברי רבינו שם ואת קושייתו זו עליו. ומצרף כמקור לדברי רבינו שם את דברי הע״ח שער תיקון הנוק׳ פרק ב כלל ט׳. ועי׳ שם שער פו״ח סוף דרוש ט׳ [ז״ל: אלהים דעיבור הוא מלכות שבו, והוא בחי׳ כתר דנוקבא כנודע, כי הם בחי׳ א׳ עטרה וכתר, עטרה לו וכתר לה].

ועי׳ בלש״ו (שם נז ע״ג) שיישב הדבר ופי׳ שמש״כ בס״י הוא שהכתר דט״ר שבכתר דנוק׳ ניתן לעטרה על ראש יסוד דז״א, וממילא נשארו בה רק מחכמה ולמטה, והכתר שלה הוא לעטרה. אמנם מש״כ כאן שעטרת היסוד הוא חכמה דמלכות, כוונתו שמהעצמות העיקרי שבה הוה העטרה בבחי׳ הכתר שלה, וכנז׳. אמנם שימושה בזה נעלם בה מאד, כי השימוש דכתר בכל פרצוף הוא לעולם נעלם, אך קבלתה הגלויה מהעטרה והשימוש העיקרי שמשתמש בה הוא בחי׳ חכמה דנוק׳ שהוא המוחין שבה אשר על ידו היא נתקנת בכל תיקוני הנוק׳.

[1245] עי׳ זהר ח״ב קא ע״א, וע״ח שער מוחין דצלם פרק ו שזה מה שאבא נותן אימא בביאה ראשונה.

[1246] אין תיקון כ״ח בדפוס הנמצא בידינו.

לימות המשיח.

פסולת בישראל אלא ה' בדד ינחנו ומאן פסולת אינון גרים מפלחי כוכביא ובגין דא אוקמו מארי מתניתין דאין מקבלים גרים לימות המשיח:

עין יעקב - נקודה הנ"ל:

ובאותו זמן מתפשטת הלבנה מאותן קליפות חשוכות, ומתחדשת בלבושים יפים, וזהו חדוש הלבנה, זהו שנאמר "ותסר בגדי אלמנותה מעליה", ונאמר בה "תתחדש כנשר נעורייכי", ומיד שהיא מתחדשת, מיד מתקיים פסוק הנבואה בישראל "ואת רוחי אתן בקרבכם וגו'", "ונתתי בכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו'", "ונבאו בניכם ובנותיכם".

ובההוא זמנא מתפשטא סיהרא מאלין קליפין חשוכין ומתחדשא בלבושין שפירין והאי איהו חדושא דסיהרא הה"ד (בראשית לח יד) ותסר בגדי אלמנותה מעליה ואתמר בה (תהלים קג ה) תתחדש כנשר נעורייכי ומיד דאיהי מתחדשא מיד אתקיים [לג ע"א] קרא דנבואה בישראל (יחזקאל לו כז) ואת רוחי אתן בקרבכם וגו' (שם כו) ונתתי בכם[1247] לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו' (יואל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם:

הרי אלו יוצאים, והנה בעלי הקומה דופקים בפתח, שהוא הקומה של גוף המלך, שנאמר בו "וגוייתו כתרשיש", וזהו שנקרא שמים, שבו נפתחו חמשה אורות, זהו שנאמר "נפתחו השמים וארא מראות אלהי"ם", והם חמשה אורות שהם חמשה ספרי התורה, משום שהוא ו' ובו נפתחים חמשה אורות של אות ה', שעולים לחמשים שערי חרות.

הא אלין נפקין הא מארי דקומה קא דפקין לפתחא דאיהו קומה דגופא דמלכא דאתמר ביה (דניאל י ו) וגויתו כתרשיש והאי איהו דאתקרי שמים דביה אתפתחין חמש נהורין הה"ד (יחזקאל א א) נפתחו השמים וארא מראות אלהי"ם ואינון חמש נהורין דאינון ה' ספרי דאורייתא בגין דאיהו ו' וביה אתפתחין חמש נהורין דאת ה' דסלקין לחמשין תרעין דחירו:

הא מארי דקומה - ר"ל, מסט' דקב"ה כמו שמפרש והולך: **מראות אלהים** - בינה חמש אתוון דאלהים, ה' נהורין דילה[1248]: **בגין דאיהו ו'** - ר"ל, צורת פַּתַח {לה ע"ג} לכך מתפתחין ביה:

ובזמן שאלה דופקים לפתח ואומרים "אדנ"י שפתי תפתח", נפתח להם שער ההיכל בכמה אורות מרוקמים, מאירים מכל צבעי העולם. ובזמן שאלה נכנסים להיכל, השכינה מלמדת עליהם זכות, ואומרת רבונו של עולם, הרי בעלי הקומה האלה שמשתחוים בתפילה אליך ארבע פעמים, בשלש הראשונות שתים, ובשלש האחרונות שתים, כנגד ארבע האותיות שלך. וזוקפים ארבע זקיפות בהם לארבע האותיות שלי, שהם אדנ"י, להעלות ארבע שהם אדנ"י בארבע שהם יהו"ה. וצריך לכרוע בכולם בשמונה עשרה חוליות, שהם כנגד שמונה עשרה ברכות שכלולות בח"י העולמים, וזהו שתקנו בעלי המשנה (ברכות כח ע"ב) עד

ובזמנא דאלין דפקין לפתחא ואמרין (תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח אתפתחת לון תרעא דהיכלא בכמה נהורין[1249] מרקמן נהרין מכל גוונין דעלמא ובזמנא דאלין עאלין להיכלא שכינתא אוליפת זכו עלייהו ואמרת רבון עלמא הא אלין מארי דקומה דקא סגדין בצלותא לגבך[1250] ארבע זמנין בתלת קדמאין תרי ובתלת בתראין תרי לקבל ארבע אתוון דילך וזקפין ארבע זקיפות בהו לארבע אתוון דילי דאינון {לה ע"ב} אדנ"י לסלקא ארבע דאינון אדנ"י בארבע דאינון יהו"ה וצריך

– מאיר התיקון –

[1247] לשון הפסוק: לכם.
[1248] עי' לעיל יא ע"ד ד"ה נהירין.
[1249] עי' לעיל יא ע"ד ד"ה נהירין.
[1250] עי' לעיל הערה 359.

שיתפקקו כל החליות שבשדרה, והשדרה היא לולב, אם נפרצו עליו פסול. כמו זה צריך שלא יפסיק בשמונה עשרה ברכות התפלה, שהם כנגד שמונה עשר נענועים של הלולב.

למכרע בכלהו בח״י חוליין דאינון לקבל תמני סרי ברכאן דכלילן בח״י עלמין ודא איהו דתקינו מארי מתניתין עד דיתפקקו כל חוליות שבשדרה ושדרה איהו לולב אם נפרצו עליו פסול כגוונא דא צריך דלא יפסיק בתמני סרי ברכאן דצלותא דאינון לקבל ח״י נענועין דלולב:

(כמו שבארוהו בעלי המשנה (ברכות ל ע״ב) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק), משום שח״י העולמים הוא שאחוז בין יהו״ה אדנ״י, כמו זה יאהדונה״י, שעולה לחשבון אמ״ן. ולכן, אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק (כשהוא כורע בברוך, ומה שנאמר, אבל עקרב פוסק, משום שהרי פרשוהו (סנהדרין עד ע״א) ״וחי בהם ולא שימות בהם״).

(*כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק) בגין דח״י עלמין איהו דאחיד בין יהו״ה אדנ״י כגוונא דא יאהדונה״י דסליק לחשבן אמ״ן ובגין דא אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק (*כשהוא כורע בברוך ומה דאתמר אבל עקרב פוסק בגין דהא אוקמוהו וחי בהם ולא שימות בהם)[1251]:

ועוד (ברכות יב ע״א) כל הכורע כורע בברוך, הרי פרשוהו שצריך לכלל בו עשר ספירות שהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שהם כ׳ מן ברוך כתר, ר׳ ראשית חכמה, ב׳ שתי ההי״ן שכינה עליונה ושכינה תחתונה, ו׳ שש ספירות, הרי עשר. ובשבילו נאמר ״וברוך א״ל עליון וגו׳ ויתן לו מעשר מכל״.

ועוד כל הכורע כורע בברוך הא אוקמוהו דצריך לכלול ביה עשר ספירן דאינון יו״ד ה״א וא״ו ה״א דאינון כ׳ מן ברוך כתר ר׳ ראשית חכמה ב׳ תרין ההי״ן שכינתא עלאה ותתאה ו׳ שית ספירן הא עשר ובגיניה אתמר וברוך אל עליון וגו׳ ויתן לו מעשר מכל (בראשית יד כ):

ובגיניה כו׳ - ר״ל, מעשר (בכל) [מכל] ע״ס[1252]:

יוסף משום שזכה לצדיק ח״י העולמים, שבו צריך להשתחוות בכל הספירות אל השכינה, זכה לחלום הזה, זהו שנאמר ״והנה השמש והירח וגו״. ונביא שעולה לדרגה הזו, השמש והלבנה והכוכבים והמזלות כולם נותנים בו שפע בנשמתו, ורוח של נבואה להתנבא מכולם, וזהו ״משתחוים לי״, שמכולם יורדת לו נבואה ומכולם נכללת נשמתו, וזהו שכרם של בעלי הקומה הללו.

יוסף בגין דזכה לצדיק ח״י עלמין דביה צריך למסגד בכל ספירן לגבי שכינתא זכה להאי חלמא ההי״ד (בראשית לז ט) והנה השמש והירח וגו׳ ונביא דסליק להאי דרגא שמשא וסיהרא וככביא ומזלי כלהו יהבין ביה נביעו בנשמתיה ורוח דנבואה לאתנבאה מכלהו והאי איהו משתחוים לי דמכלהו נחית ליה נבואה ומכלהו אתכלילת נשמתיה והאי איהו אגרא דאלין מארי דקומה:

הרי אלה יוצאים, הנה אחרים דופקים בפתח, והם בעלי הזרועות, ואומרים ״אדנ״י שפתי תפתח״, מיד נכנסים שומרי השערים ואומרים, רבונו של עולם, הרי בעלי הזרועות דופקים בפתח, קול יוצא ואומר, הרי אותם בעלי הזרועות בקשר של תפילין ובעטוף של מצוה, שנאמר בהם ״וישימו על שכם שניהם״, כמו ששם ויפת, שנאמר בהם ״ויקח שם ויפת את השמלה וגו׳ וערות אביהם לא ראו״. הערוה היא מהצד של חם, וזהו יצר

הא אלין נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא ואינון מארי דרועין ואמרין (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח מיד עאלין נטורי תרעין ואמרין רבון עלמא הא מארי דדרועין קא דפקין לפתחא קלא נפיק ויימא הא אינון מארי דדרועין בקשורא דתפלין ובעטיפו דמצוה דאתמר בהון (בראשית ט כג) וישימו על שכם

– מאיר התיקון –

[1251] עי׳ לקמן קנב ע״א.

[1252] עי׳ ע״ח שער מיעוט הירח א, ועי׳ מלואים אות נג.

הרע שמחמם את גופו לדבר ערוה (עבירה) ומגלה עריות בעולם, שהוא מצד של נחש הקדמוני שנאמר בו "ארור אתה מכל הבהמה", ומשום שזהו מצדו אמר "ארור כנען וגו'".

שניהם כגוונא דשם ויפת דאתמר בהון (שם) ויקח שם ויפת את השמלה וגו' וערות אביהם לא ראו ערוה איהי מסטרא דחם ודא איהו יצר הרע דמחמם גופיה לדבר ערוה (נ"א עבירה) וגלי עריין בעלמא דאיהו מסטרא דנחש הקדמוני דאתמר ביה ארור אתה מכל הבהמה (בראשית ג יד) ובגין דהאי איהו מסטרוי אמר (שם כה) ארור כנען וגו':

על שכם - שהם ב' כתפין, ב' פרקין אחרונין דידין: **שניהם** - שני הכתפין: **ערות אביהם כו'** - דהכתפין הן הדעת שיורד ביסוד כידוע (ע"ח שער הזווגים פרק ה), ולכן וישימו כו' ויכסו כו':

ועוד, אלו בעלי המתנות שעושים גמילות חסדים עם השכינה, שהיא עניה, שהם "פתוח תפתח", "נתון תתן", "הענק תעניק וכו'", עשרה הם. והרי פרשוהו החברים בעלי המשנה ואלו הם ידי נדיבים מצד של האבות, שנאמר בהם "נדיבי עמים וגו'". ידים פתוחות בותרנות לעניים, שהם צדיק וצדק, שגומלים עמהם בגלות גמילות חסדים בתורה שנתנה מימין ומשמאל, זהו שנאמר "יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי", תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שמשניהם נתנו, זהו שנאמר "מימינו אש דת למו".

ועוד אלין אינון מארי מתנן דעבדין גמילות חסדים עם שכינתא דאיהי עניא[1253] דאינון פתוח תפתח (דברים טו ח) נתן תתן (שם י) הענק תעניק וכו' (שם יד) [לג ע"ב] עשרה אינון והא אוקמוהו חבריא מארי מתניתין ואלין אינון ידי נדיבים מסטרא דאבהן דאתמר בהון (תהלים מז י) נדיבי עמים וגו' ידין פתיחן בוותרנותא לגבי עניין דאינון צדיק וצדק[1254] דגמלין עמהון בגלותא גמילות חסדים באורייתא דאתייהיבת מימינא ומשמאלא הה"ד (תהלים מב ט) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה דמתרוייהו אתייהיבו הה"ד (דברים לג ב) מימינו אש דת למו:

נדיבי עמים כו' - סיפא דקרא, עם אלהי אברהם, שהן בעלי גמ"ח: **מימינו אש כו'** - ר"ל, אש הוא בשמאלא, ומשניהם דת למו, וכמ"ש בפ' יתרו (פא ע"א[1255]):

ועוד רבונו של עולם קבל את הדורון שלהם, שהיא מתנה טובה שעולה עליהם, שנאמר בה (ביצה טו ע"ב) "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה", אלו הם שהיו עושים צדקה עמה, שהיא: צ' תשעים

ועוד רבון עלמא קבל דורונא דלהון דאיהי מתנה טובה דסלקא עלייהו דאתמר בה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה[119] אלין

– מאיר התיקון –

[1253] עי' מלואים אות ב.

[1254] עי' לעיל הערה 481.

[1255] ז"ל: תנא רבי יהודה אמר בסטר גבורה אורייתא אתייהיבת אמר רבי יוסי אי הכי בסטר שמאלא הוי אמר ליה אתהדר לימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו וכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח וגו' אשכחן שמאלא דאתחזר לימינא וימינא לשמאלא הא גבורה לשמאלא (ד"א לימינא) וענן כבד על ההר וגו' עננא תקיף דשקיע באתריה דלא נטיל וקול שפר חזק מאד מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא כמה דאת אמר (דברים ה כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך אמר רבי יהודה תלת חשוכי הוו דכתיב חשך ענן וערפל וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו אמר רבי יוסי פנימאה דכלא הוה דביה כתיב קול גדול ולא יסף.

תרגום: שנינו רבי יהודה אומר בצד הגבורה נתנה התורה אמר רבי יוסי אם כך היא היתה בצד שמאל אמר לו החזרה לימין שכתוב מימינו אש דת למו וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח וגו' מצאנו שמאל שהחזר לימין וימין לשמאל הרי גבורה לשמאל (לימין). וענן כבד על ההר וגו' ענן חזק ששקוע במקומו שלא לוקח וקול שופר חזק מאד מתוך הענן החזק היה יוצא אותו הקול כמו שנאמר ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך. אמר רבי יהודה שלש חשכים היו שכתוב חשך ענן וערפל ואותו קול היה יוצא פנימי מכולם אמר רבי יוסי הפנימי של הכל היה שבו כתוב קול גדול ולא יסף.

אמנים, ד׳ ארבע קדשות, ק׳ מאה ברכות, ה׳ חמשה חמשי תורה. מיד ״וידי אדם״ שהם חסד וגבורה היו יוצאים מאדם, שהוא העמוד האמצעי, לקבל את הדורון שלהם, ונותנים אותו למלך, שאלו שלא עושים גמילות חסדים עם שכינתו בגלות, והם קמצנים אליה הדורון שלהם נמסר לכלב. ואת הדורון של השכינה צריך לעשות בשבילה, מאותו חביב שיש לו, כמו שבארוהו בעלי המשנה (ברכות נד ע״א) ״ואהבת את יהו״ה וגו״, באותו שהוא חביב עליך, באותו זמן כמה חיות פותחות ידיהן, שנאמר בהם ״וידי אדם מתחת כנפיהם״, נותנות דורון לנשמה של אותו אדם מכמה מתנות טובות, מכמה דרגות של נבואה. ועל כולם נותנת לו השכינה מתנות שנאמר בה (תפילת שחרית של שבת) ״ישמח משה במתנת חלקו״ משום שמתת אלהי״ם היא, ואותו שנאמר בו ״פותח את ידיך וכו״, נותן לו כמה מתנות טובות ופרנסה לנשמתו ולגופו, וכולם שנכנסים כשיוצאים מבית המלך נותנים שלש פסיעות לאחור, שלא מחזירים כתפיהם לקדוש ברוך הוא, שאין דורון חביב לפני הקדוש ברוך הוא כדורון של השכינה.

אינון דהוו עבדין צדקה עמה דאיהי צ׳ תשעין אמנים ד׳ ארבע קדושות ק׳ מאה ברכאן ה׳ חמשה חומשי תורה מיד וידי אדם דאינון חסד וגבורה הוו נפקין מאדם דאיהו עמודא דאמצעיתא לקבלא דורונא דלהון ויהבין ליה למלכא דאלין דלא עבדין גמילות חסדים עם שכינתיה בגלותא ואינון קמצנין לגבה דורונא דלהון לכלבא אתמסר[1256] **ודורונא דשכינתא צריך למעבד בגינה**[1257] **מההוא חביב דאית ליה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין** (דברים ו ה) **ואהבת את ה׳ וגו׳ בההוא דאיהו חביב עלך בההוא זמנא כמה חיון פתחין ידייהו דאתמר בהון וידי אדם מתחת כנפיהם** (יחזקאל א ח) **יהבי דורונא לנשמתא דההוא בר נש מכמה מתנן טבין מכמה דרגין דנבואה ועל כלהו יהיבת ליה שכינתא מתנן דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו בגין דמתת אלהי״ם היא וההוא דאתמר ביה** (תהלים קמה טז) **פותח את ידיך וכו׳ יהיב ליה כמה מתנן טבין ופרנסה לנשמתיה ולגופיה וכלהו דעאלין כד נפקין מבי מלכא יהבין תלת פסיעין לאחורא דלא חזרין כתפייהו לגבי קודשא בריך הוא דלית דורונא חביבא קדם קודשא בריך הוא כדורונא דשכינתא:**

קבל דורונא כו׳ - ר״ל, עונג שבת, שלוין ועושין יותר בוותרנותא[1258] : **ודורונא דשכינתא** - ר״ל, בכל הנ״ל : **במתנת חלקו** - ר״ל, מה שנותן לו חלקו, כלת משה (עי׳ לעיל כח ע״א)[1259] : **וההוא דאתמר פותח כו׳** - ר״ל, הקב״ה ו׳, פותח ידך וכמש״ל בהקדמה (ח ע״ב) **ידיך יודיך** עם ו׳, הפותח הוא הוי״ה עמודא דאמצעיתא :

אשרי אותן זרועות שמעלות אותה אליו תפילין על ידיהם ועל ראשם, אשרי אותן רגלים וגוף וידים, וכל אבר ואבר שבו עולה דורון לקדוש ברוך הוא, שאין דורון חביב לפני הקדוש ברוך הוא כמו הדורון של השכינה. אשרי האבר שעושה בו מצוה לקדוש ברוך הוא, שבגללה יורד הקדוש ברוך

זכאין אינון דרועין דסלקין לה לגביה תפילין על ידייהו ועל רישייהו זכאין אינון רגלין וגופא וידין וכל אבר ואבר דביה סליק דורונא לקודשא בריך הוא דלית דורונא חביבא קדם קודשא בריך הוא כדורונא

– מאיר התיקון –

[1256] עי׳ לעיל לג ע״א.

[1257] פי׳ לשמה, ועי׳ לעיל ב ע״ד: דעסקין באורייתא לשמה, ר״ל בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה, והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה, והמצות הן בשכינה אם כן הוא לשמה. ועי׳ לקמן נ ע״ג: זכאין אינון אם כו׳, ר״ל שלומדים לשמה כמש״ל דמשתדלין באורייתא כו׳ לשמה והנה ב׳ תורות שבכתב ובע״פ הם חו״ב ימינא ושמאלא והנה לשמה הוא בעד״א כליל שניהם והוא דחילא ורחימא דאו״א דעד״א כוללם והם ד׳ עטרין דכולל חג״ת כמ״ש בז״ח ש״ה והם יראה ואהבה ותורה שבכתב ובע״פ ד׳ אותיות הוי״ה.

[1258] עי׳ ביצה דף טו ע״ב, מאי כי חדות ה׳ היא מעוזכם אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע. ועי׳ לעיל לג ע״ב: בענין חלקת משה, והערה 39. ועי׳ לקמן לו ע״ב. ועי׳ לקמן (מה ע״א): צדקה ידוע באימא, מתנת חנם דשם אהי״ה, וחנותי את אשר אחון (שמות לג יט), שהוא עולם הוותרנותא, מתנת חלקו.

[1259] עי׳ לעיל הערה 636.

הוא לשרות בכל אבר שלו, ועל האיש הזה מכריזים למעלה תנו כבוד לדמות המלך.

דשכינתא זכאה איהו אבר דעביד ביה מצוה לקודשא בריך הוא דבגינה נחית קודשא בריך הוא לשרייא בכל אבר דיליה ועל האי בר נש מכריזין לעילא הבו יקר לדיוקנא דמלכא:

(בד״א ומנטובה הובא כאן מאמר אני ישנה וכו׳ שהוא לפנינו בתיקון סט)

בהתחלת רצון המלך, המנורה הקשה לא לבן ולא אדום ולא ירוק ולא שחור כלל, והמנורה הזו היא קו המדה, שהוא מתלבש באויר. וכשהיא באויר, היא נסתרת ולא נראית כלל, וכשמתפשטת להתגלות, יוצאת מהאויר הזה נקודה אחת, ומה שנשאר הוא אור, וזהו האור הראשון של מעשה בראשית, זהו שנאמר ״ויאמר אלהי״ם יהי אור״, יהי י׳ אויר, וסוד זה נמסר לחכמי הלב.

[לו ע״ב] בריש הורמנו[1260] דמלכא[1261] בוצינא דקרדינותא[1262] לא חוור ולא סומק ולא ירוק ולא אוכם[120] כלל[1263] והאי בוצינא איהו קו המדה[1264] דאיהו אתלבש באוירא וכד איהי באוירא איהי סתימא ולא אתחזיא כלל וכד אתפשטת לאתגליא נפיק מהאי אוירא נקודה חדא ומה דאשתאר איהו אור והאי איהו אור קדמאה דעובדא דבראשית הה״ד (בראשית א ג) ויאמר אלהי״ם יהי אור יהי י׳[121] אויר ורזא דא לחכימי לבא אתמסר:

בריש הורמנו כו׳ באוירא - באוירא דגלגלתא, חכמתא עלאה[1265]: **נקודה חדא** - {לה ע״ד} חכמה: ***י׳ אויר** - צ״ל י״ה אויר, והוא כח״ב, (אויר כתר, י״ה חו״ב, ור״ל יהי אור, שיצא היו״ד מן אויר וישאר אור, ואז יהיה בסוד הגילוי), וזהו יהי הוי״ה, ויו״ד הראשון של יהי הוא היציאה מן אויר, והשני שנתלבש בה״א כמו שמפרש והולך:

והנקודה הזו, אחר שהתפשטה מהאור הזה, התלבשה בארבעה צבעים בהיכל העליון, ומה היא בּ, ועליה נאמר ״בחכמה יבנה בית״. וסוד הנקודה הזו היא מודדת חמשה צבעים, ועליהם נאמר ״מי מדד בשעלו מים״, וזה אָ, ״ושמים בזרת תכין״, וזו אֵ, ״וכל בשליש עפר הארץ״, ודא אֹ (נ״א **אֹא**), ״ושקל בפלס הרים״ וזו אִ, ״וגבעות במאזנים״, וזה אֶ. זה עולה באויר, וזה הולך לצפון, וזה לדרום, זהו שנאמר ״הולך אל דרום וסובב אל צפון״. שני אחרים סובב סובב אל מזרח ומערב, שכל הנקודות הן כמו

והאי נקודה בתר דאתפשט מהאי אור אתלבשת בגוונין ארבע בהיכלא עלאה[1266] ומאי איהי בּ ועלה אתמר (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית ורזא דהאי נקודה[1267] איהי מדיד חמש גוונין ועלייהו אתמר (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו מים ודא אָ ושמים בזרת תכן (שם) ודא אֵ וכל בשליש עפר הארץ (שם) ודא אֹ (נ״א **אֹא**) ושקל בפלס הרים ודא אִ וגבעות במאזנים ודא אֶ דא סליק באוירא ודא אזיל לצפונא ודא

– מאיר התיקון –

[1260] בהתחלת הרצון (לש״ו).

[1261] לעיל כ ע״ב ובתז״ח נ ע״ב ועי׳ עוד בזהר ח״א טו ע״א ורנא ע״א סי׳ ב׳ שם וקעב ע״א ולח ע״א (לש״ו).

[1262] הוא הטלא דבדולחא שבגלגלתא דא״א (לש״ו), עי׳ אד״ז רצב ע״ב, ועי׳ ב״ע ס ע״א, המו״ס הוא בוצד״ק, והוא מאיר על ידי אור דאוירא, ומכאן נובע הכח של הספירות להאיר.

[1263] עי׳ לעיל יא ע״ד ד״ה נהירין, שכל גוונין במלכות.

[1264] ר״ל שהוא לוקח תמיד בחי׳ החכמה שהוא יו״ד בה, וממשיך אותן בכל ספירה וספירה, ונותנת מדה אליו עד כמה שתתפשט, כמה יודין שתנתן לכל ספירה וספירה, ועיין בדף קמה ע״ב ובדברי רבינו שם (לש״ו). כל המציאות דאימא הנה הוא ג״כ רק ע״י אבא, וכמו שמבואר באדר״ז (רפט ע״ב, ורצ ע״א וע״ב) ע״ש היטיב (ועי׳ עוד בתיקונים בתי׳ י״ח סמוך לסופו, ובזוהר בראשית טו ע״א לח ע״א קע״ב ע״א ורנ״א ע״א סי׳ ב׳ שם) (דע״ה ח״א יא ע״א).

[1265] עי׳ זהר ח״א ז ע״ב שהכינוי ״חכמתא עלאה״ היא חכמה (עיי״ש בהגהות רח״ו ויהל אור), אמנם עי׳ מבו״ש (ש״ג ח״ב פ״ד) שחכמתא סתימאה עילאה היא אוירא, ולכן לכאורה נראה שנפל טעות בדפוס, וצ״ל חכמתא סתימאה עילאה.

[1266] הוא יחוד דחו״ב (לש״ו).

[1267] עי׳ מלואים אות ז.

גלי הים, זה עולה וזה יורד.

לדרומא הה״ד (קהלת א ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון תרין אחרנין סובב סובב לגבי מזרח ומערב דאינון כלהו נקודי כגלי ימא דא סליק ודא נחית:

בהיכלא עילאה - בינה: **ועלה אתמר כו׳ -** כמ״ש בהתחלת התיקון (לב ע״ב ד״ה ביתא דנבואה) שבינה נקרא בית: **חמש גוונין -** שגוון החמישי כוללת הד׳ גוונין, והוא גוון תכלת כוללת, והוא באוירא סביב הנקודה כמו שמפרש והולך:

והם כחוט הלבן שבעין, שהוא סובב את העין. וכחוט ירוק ושחור ואדום ותכלת, אלו הגלגלים כולם סובבים את הנקודה הזו, והיא מדה לכולם. היא בארבע, ועולה בעשר. וסוד הדבר, יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, אלו הם ארבעה צבעים שעולים בעשר, והם כולם להבות אשים, ועליהם נאמר ״כי יהו״ה אלהי״ך אש אכלה הוא״. שבע הם מהעשר הזה, והם כנגד שבעה רקיעים, והם שבע ספירות, ובין כל אחד ואחד חמש מאות שנים. וכך הרוחב של כל רקיע ורקיע, חמש מאות שנים. עד שכולם עולים למדה ידועה שהיא נקודה אחת, לחשבון ידוע. וכך הוא

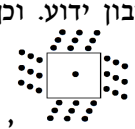

סוד החשבון, כמו זה , תשע נקודות הן לכל צד שנכללים בנקודה של החלל שלה, ובשבילה נאמר ״מחלליה מות יומת וכו׳״.

ואינון כחוטא חוורא דעינא דאיהו אסחר עינא וכחוטא ירוקא ואוכמא וסומקא ותכלא אלין גלגלין כלהו סחרין להההוא נקודה ואיהו מדה לכלהו[1268] איהי בארבע וסלקא בעשר ורזא דמלה יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א אלין אינון ארבע גוונין דסלקין בעשר ואינון כלהו להביות אשיות ועליהון אתמר (דברים ד כד) כי ה׳ אלהיך אש אכלה הוא {לו ע״א} שבע אינון מהאי עשר ואינון לקבל שבעה רקיעין ואינון שבע ספיראן ובין כל חד וחד חמש מאה שנין והכי פותיא דכל רקיעא ורקיעא חמש מאה שנין עד דסלקין כלא למדה ידיעא דאיהי נקודה חדא לחשבן ידיעא והכי איהו רזא דחושבנא כגוונא דא

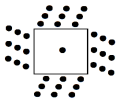

תשע נקודין אינון לכל סטר דאתכלילן בנקודה דחלל דילה ובגינה אתמר מחלליה מות יומת וכו׳ (שמות לא יד):

כחוטא חוורא - הן החמש גוונין ובת עין[1269] היא הנקודה, כמ״ש בריש תיקון י״ט (לו ע״א) **והאי בת נקודה כו׳: איהי בארבע כו׳** - ר״ל, בארבע גוונין: **וסלקא בעשר -** כמו שמפרש והולך, ד׳ אותיות הוי״ה, דמילואם הוא עשר, והן עשרה מיני גוונין דכללן הוא ארבעה: **ואינון כולהו כו׳** - ר״ל, שהן כולם גווני {לו ע״א} דאשא: **שבע אינון כו׳ -** כידוע בסוד שבעה רקיעין, וז׳ היכלות, דג״ר נחשבין לאחת, וכן נו״ה בשבע רקיעין, וז״ש **ואינון לקבל שבע רקיעין: עד דסלקין כלא כו׳** - ר״ל, ז׳ פעמים ה׳ הוא ל״ה, עם נקודה שהיא המדה הוא ל״ו, וכ״ה ארבע פעמים ט׳ נקודין שמצויירין כאן: **דאתכלילן כו׳ -** ואינה ממניינם שהיא כוללת כולם:

קם אותו הזקן ואמר לו, רבי רבי בשבועה עליך, בנקודה הנסתרה הזו העליונה ירדת לכאן לגלות סוד נסתר, ולא לכבודי עשיתי אלא לכבוד השכינה, להראות הכבוד של הנקודה הנסתרה והגנוזה הזו, שנאמר בה

קם ההוא סבא[1270] ואמר ליה רבי רבי באומאה עלך בהאי נקודה טמירא[1271] עלאה נחת הכא לגלאה רזא טמירא ולא ליקרא דילי עבידנא אלא ליקרא דשכינתא[1272] לאחזאה

– מאיר התיקון –

[1268] דעיקר המדה הוא היו״ד חכמה דהוא המתפשט לעשיריות בכל ספירה אלא דבינה הי׳ היא נותנת שיעורא כמה עשיריות שיתפשט כמה מדות שניתן לכל ספירה וזה שאמר לעיל בריש תיקון ה׳ כד מדיד משיחה ור״ל כד לקחה בינה כח החכמה בה להאציל האצילות ולמדוד בו והוא בעת שהמה בבחי׳ קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא וכמ״ש רבינו שם (לש״ו).

[1269] עי׳ לעיל ל סע״ב שהעין היא מלשון עין המים.

[1270] עי׳ לעיל הערה 69.

[1271] עי׳ דברי רבינו לקמן מד ע״ד.

[1272] פי׳ לשמה עי׳ לעיל הערה 1257.

"ונעלמה מעיני כל חי", ועליה נאמר "נתיב לא ידעו עיט וגו'". בינתים הרי רבי עולה למעלה באויר ליטול רשות מאותה נקודה שגנוזה שם. והרי יורד בעמוד האש שהיא הבל הפה שבו החיות רצות ושבות, זהו שנאמר "והחיות רצוא ושוב וגו'", ואומר בראשית, שם ב"ת.

יקרא דהאי נקודא טמירא גניזא דאתמר בה (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי[1273] **ועלה אתמר** (איוב כח ז) **נתיב לא ידעו עיט**[1274] **וגו' אדהכי הא רבי סליק לעילא באוירא לנטלא רשו מההיא נקודה דאיהי גניזא תמן והא קא נחית בעמודא דאשא דאיהי הבל דפומא דביה חיוון רצין ושבין ההי"ד והחיות רצוא ושוב וגו'** (יחזקאל א יד) **ואמר בראשית תמן ב"ת:**

תקונא תשסרי

בראשית, שם ב"ת, והבת הזו נקודה סתומה באויר, עליה נאמר "שמרני כאישון בת עין", היא ודאי גנוזה באור, ובה נעשה אויר, ובגללה נאמר "וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה". חמש פעמים הזכיר סנה, וחמש פעמים אור, הם כנגדם במעשה בראשית, והם "יהי אור ויהי אור", "את האור כי טוב ויבדל אלהי"ם בין האור", "ויקרא אלהי"ם לאור".

בראשית תמן ב"ת והאי בת נקודה סתימא באוירא[1275] **עלה אתמר שמרני כאישון בת עין** (תהלים יז ח) **איהי ודאי גניזא באור ובה אתעביד אויר ובגינה אתמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה** (שמות ג ב) **חמש זמנין אדכיר סנה וחמש זמנין אור**[1276] **אינון לקבלייהו בעובדא דבראשית ואינון** (בראשית א ג–ה) **יהי אור ויהי אור את האור כי טוב ויבדל אלהי"ם בין האור ויקרא אלהי"ם לאור:**

תיקון יט - בראשית כו' תמן בת - כנ"ל (תיקון יח): **והאי בת נקודה כו'** - ר"ל, חכמת שלמה[1277], והיא נקודה פנימית של סיהרא[1278], כמ"ש בר"מ פרשת פנחס (רמח ע"ב) ע"ש[1279]. והחוט המקיף לסיהרא הוא (כתר) [קשר] שלה[1280], והוא נקרא אוירא[1281], בסוד אוירא דגלגלתא[1282], (והחוט הוא דוגמת הגלגלת, ואויר שבה דוגמת אוירא דגלגלתא,) ונקרא בת כמ"ש על בת עין, שהיא חכמה כמ"ש בתז"ח (לג ע"ד)[1283], וז"ש **עלה אתמר כו': איהי ודאי כו'** - ר"ל, אור הוא כתר[1284],

– מאיר התיקון –

[1273] ועי' לקמן מד ע"ד שזה עליית המלכות לחכמה.
[1274] עי' לעיל הערה 776.
[1275] שהוא האויר של הב' (לש"ו).
[1276] עי' לעיל כ ע"ב, ועי' מלואים אות ז.
[1277] עי' לעיל ריש כה ע"ג שזה מלכות.
[1278] עי' לקמן פט סוף ע"ב (לש"ו).
[1279] דף רמח ע"ב ועי' לקמן בריש תיקון נח (לש"ו).
ז"ל: אבל סיהרא דעץ החיים ההיא נקודה דלגו מנה איהי כמבועא דלית ליה פסק דכתיב בה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ואתקריאת אילת אהבים מסטרא דחסד דהיינו אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.
תרגום: אבל הלבנה של עץ החיים, אותה נקודה שבפנים ממנה, היא כמקור המעיין שאין לו הפסק, שכתוב בה "וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו", ונקראת "אילת אהבים", מצד החסד. כלומר "אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד".
[1280] עי' פתחי שערים (נתיב גדלות דז"א פתח ג): והנה הכתר הוא סובב את הראש למעלה בעיגול, והוא מלשון עיגול וסבוב, כמ"ש, כתרו את בנימין. והוא כמ"ש שהכתר הוא הרצון הכללי הסובב את המחשבה שבו החכמה והציור בפרט, והתולדה היוצא אחר הציור שמירת הדברים בכלל, והוא סובב בשוה שאין לו ציור קווין, שקווין הם מתחילים מחב"ד שהוא מעצמות גדרי הפרצוף, משא"כ בכתר שהוא מדרגה למעלה מהם, אין בו שייכות ציור קווין כלל.
[1281] ר"ל האוירא שאמר התיקונים (שהוא האויר של הב') (לש"ו).
[1282] עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ ה ע"ב שזה התיקון הב' דת"ג.
[1283] עיי"ש שמבאר שזה שכינה.
[1284] עי' לקמן ד"ה ואינון חמש ש"אור" הוא כינוי לבינה.

וחכמה הוא יו״ד[1285], וז״ש **ובה כו׳**, ר״ל שלכן נקרא כתר אויר בהיותה גנוז היו״ד בה: **בלבת -** ל״ב, ל״ב נתיבות[1286], (בת) כנ״ל: **מתוך הסנה** - ר״ל, הסנה הוא או[י]ר הנ״ל והוא דרגא דמשה[1287], לכן נגלה לו שם. ולכן אמר לו שם אהי״ה, ולבת בתוך הסנה, כנ״ל סנה גי׳ ג׳ שמות יב״ק[1288] עם השמות[1289], וז״ש **חמש זמנין כו׳ וחמש כו׳:**

והם חמשה תקוני המדה שהם כנגדם אֲאֲאָאָ, ועליהם נאמר "מי מדד בשעלו מים", זה חסד. "ושמים בזרת תיכן", מה זה זרת, זו גבורה. "וכל בשליש" זה העמוד האמצעי שהוא שלישי, "ושקל בפלס הרים" זה נצח, "וגבעות במאזנים" זה הוד, והם בסוד האות ה׳, שהנקודה הזו מודדת בהם ה׳ נקודות.

ואינון חמש תקונין דמדה[1290] **דאינון** לקבלייהו **אֲאֲאָאָ** ועלייהו **אתמר** (ישעיה מ יב) **מי** מדד **בשעלו מים דא** חסד **ושמים בזרת תכן** (שם) **מאי זרת דא** גבורה **וכל בשליש דא עמודא דאמצעיתא דאיהו תליתאי** ושקל **בפלס הרים דא** נצח **וגבעות במאזנים דא** הוד **ואינון ברזא דאת** ה׳ **דהאי** נקודה מדיד בהון ה׳ נקודין[1291]:

ואינון חמש כו׳ - ר״ל, כי אויר נקרא כתר, אור ויוד גנוז בה כנ״ל (לה ע״ב), אח״כ נפיק היו״ד חכמה, ואח״כ יוצא האור והיא בינה, כי בכתר שורש חו״ב, זו״נ כידוע, והיא היו״ד והאור. ואח״כ יוצאין מהם חו״ב, ונק׳ בינה אור, ולכן נקרא בינה גלגלתא[1292], וכן נקרא בכל שמות שבה אהי״ה[1293], וכן כולם כידוע שעיקר התגלות הכתר באור, ובינה היא ה׳ עילאה, לכן ה״פ אור, והם מתפשטין בה׳ ספירות מחסד עד הוד כידוע (זהר ח״ג רכג ע״ב)[1294], וכמו שמפרש והולך **ועלייהו אתמר כו׳: חמש תיקונין דמדה** - ר״ל, דחמשה מיני מדות הם ג׳: במדידה שעל, וזרת, ושליש, וב׳ מיני משקל, פלס ומאזנים. חג״ת נקראים מדות שמודדין לכל א׳ כמדתו, ג׳ ספרים נפתחים כו׳ (ר״ה טז ע״ב), ונו״ה נקרא מאזני צדק כמש״ל (יג ע״ב יט ע״א): **דאינון לקבלייהו כו׳** - ר״ל, חמש תנועות גדולות וה׳ אלפין, הוא ר״ת של אור, ואמר בשורק קטן כמ״ש לקמן (קס ע״א), שהוא במקום שורק גדול[1295]: **דא חסד -** שנאמר מים, וזה שעלו, ש״ע לו, ש״ע נהורין[1296]: **מאי זרת כו׳ -** כמ״ש, זהו זרת למדוד החושן, זרת ארכו כו׳ (שמות כח טז), וחושן מכפר על הדין (זבחים פח ע״ב), כמ״ש שנאמר (שמות כח טו) חשן משפט: **דאיהו תליתאי -** וע״י כל הספירות משולשין, כמ״ש בז״ח (עג ע״ג שבת פח ע״א) וז״ש בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי ע״י כו׳, וזהו בשליש כו׳: **דא הוד -**

– מאיר התיקון –

[1285] כנ״ל לה ע״ב.

[1286] עי׳ ס״י פ״א מ״א ל״ב נתיבות החכמה.

[1287] עי׳ לעיל הערה 39.

[1288] עי׳ לעיל הערה 142.

[1289] עי׳ שעה״כ תפילין דרוש ב, ז״ל, וענין המעברתא של התפילין ה״ס ג׳ שמות הנז׳ שהם אהיה הויה אדני, והם בגי׳ יב״ק [הוא מלקמן קמט ע״ב] וז״ס ויעבר את מעבר יב״ק כי דרך ג׳ שמות אלו עובר ונמשך השפע מתחילת האצילות עד סופו וענין ד׳ קלפים.
סנ״ה בגימ׳ קט״ו, הוי״ה אדנ״י ואהי״ה בגימ׳ קי״ב עם עוד ג׳ של הג׳ שמות הוא קט״ו.

[1290] פי׳ דקו המדה שהוא ה״ח שבדעת עי׳ יהל אור ח״א ב רע״א, ועי׳ לעיל הערה 1267.

[1291] הבינה היא הה׳ דהשם, הנה היא מתפתחת בהה׳ נקודות דפתוחי חותם (כמ״ש בתיקונים דף ה סע״א, ודף קס ע״א, וכאן, ובריש תיקון יט דף לו ע״א) והם ה׳ אורות המתגלים מהה׳ גבורות שבה, שהם מנצפ״ך הכפולים, שהם השורש דה׳ מוצאות הפה כמ״ש בטנת״א (פרק ג) ובדרושי הצלם (דרוש ב) (דע״ה ח״ב קמא ע״א).

[1292] עי׳ שער מאמרי רשב״י: ודע כי גלגלתא זו המקפת את המוח היא בינה שהיא היכל לחכמה וגנוזה בתוכה.

[1293] עי׳ ע״ח שער כג פרק ב, ועי׳ לקמן קמב סע״א.

[1294] עי׳ לעיל הערה 111.

[1295] היינו מאלפום.

[1296] עי׳ ע״ח שער יג פרק יד ז״ל: והנה דע כי אלו הש״ע נהורין [דחוורתא דא״א] דאנפין עלאין נמשכין עד היכל הו׳ דהוד הנקרא היכל עצם השמים, ושם האי רוחא דביה הנקרא אור פני״אל, ואותו הרוח של ההיכל נקרא כך כנזכר פ׳ פקודי (דף רמו ע״ב), לפי שאלו השע״ח נהורין נמשכין שם, והם גימטריא אור פניא״ל. וגם ההבנה (נ״א ההכנות) שלו הם אותיות נחלקות, אור פניא״ל, ר״ל אור הפנים העליונים הנמשכין מא״ל, שהוא ב׳ א״ל במילוי, וב׳ ס״ג עם י׳ אותיות בכל אחד הם גימטריא פני״ו, והם לשון רבים, ב׳ ס״ג, ב׳ א״ל כנ״ל, גם נקרא חשמ״ל כנזכר שם (רמז ע״א), שגם הוא גימטריא שע״ח. [הנמשכין מא״ל שהוא ב׳ א״ל במילוי וב׳ ס״ג עם י׳ אותיות בכל אחד הם גימטריא פני״ו והם לשון רבים ב׳ ס״ג ב׳ א״ל כנ״ל (נמחק בקה״י).], ע״כ. שהש״ע נהורין הם חסדים.

שנכלל בנצח[1297], ולכן בו מאזנים, שנים מב' צדדין: {לו ע"ב} **דאת ה'** - ה' ראשונה כנ"ל: **דהאי נקודה כו'** - יו"ד של חכמה, לכן נ' תרעין מתפשטין בהאי מדידה עד הוד, י' פעמים ה' כנ"ל בהקדמה (ח ע"א ד"ה ה' עלאה), ואמר **דהאי נקודה כו'**, ר"ל לכן נחלק לה' נקודות, לפי שיוצאין מהאי נקודה:

שהיא י' שיוצאת מתוך אויר טהור, שהוא כתר עליון. ומשום שחמש הללו הם מודדים בסוד ה' העליונה, הוא הולך בהם חמש מאות שנים בין כל אחד ואחד. וסוד הדבר עץ החיים מהלך חמש מאות שנה, ובין כל אחד ואחד חמש מאות שנה, ובעובי של כל אחד ואחד חמש מאות שנה, שכולם עולים במשקל של חמש חמש לכל צד.

דאיהי י' דנפיק מגו אוירא דכיא דאיהו כתר עלאה ובגין דאלין חמש מדידין אינון ברזא דה' עלאה איהו אזיל בהון חמש מאה שנין בין כל חד וחד ורזא דמלה עץ החיים מהלך חמש מאה שנה ובין כל חד וחד חמש מאות שנה ובעובי דכל חד וחד חמש מאות שנה דכלהו סלקין במתקלא דחמש חמש לכל סטרא:

דאיהי יוד כו' - ר"ל, הנקודה הוא יוד, שהיא בצורת נקודה, והיא חכמה יוד של שם כנ"ל, ומחכמה נקודות כידוע (לקמן קמט ע"ב): **איהו אזיל** - ר"ל, ה' הנ"ל: **חמש מאה** - שכל עשר נחלק לעשר כמ"ש בס"י (ח ע"ב ד"ה ובמספר): **בין כל חד כו'** - כמ"ש אצל הרקיעים (פסחים צד ע"ב)[1298] בין כל רקיע כו', ועוביו של רקיע כו', שהן ז"ת, שמתפשט ה' עילאה בנ' תרעין, כ"א כלול מעשר עד הוד[1299], ונכללין ביסוד ומלכות שהן שבעה רקיעים: **עץ החיים** - הוא בינה ומתפשט כנ"ל, אבל הכל הוא על הדעת[1300], שממנה נפיק נהר כו' (זהר ח"ג רנג ע"א[1301]), ועמ"ש מזה בתיקון מ"ב בארוכה (צא ע"ג ד"ה כחשבן): **מהלך חמש כו'** - ר"ל, נ' תרעין דילה כנ"ל בה' ספירות, וכולם ביחד בסוד ת"ק שנה, ואח"כ בכל א' בפרטות בכל רקיע, ובין כל רקיע כנ"ל, וז"ש **ובין כו' ובעובי כו'**, ולכן נאמר בפסוק חמשה בריחים ג"פ כמו שמפרש והולך. והענין כי ה' במלואו דיודין הוא חושבן ג' ההי"ן, וה' עצמה הוא בחינת התפשטות דילה בעצמה ושרשה, ואח"כ התפשטותה ב(י)סוד הנקודה שהיא יוד נחלק **לעובי כו', ובין כו'** כנ"ל:

וסוד הדבר, "ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה". "לירכתים", אלו ירכי אמת. "ימה", מה זה ים,

ורזא דמלה ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה

– מאיר התיקון –

[1297] עי' לעיל הערה 326 שנו"ה חשובים ב' פלגי דגופא.

[1298] ז"ל: מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה ועוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה ובין (כל) רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה וכן בין כל רקיע ורקיע.
ועי' זהר ח"א יח ע"א, לה ע"א, ח"ב נו ע"ב נח ע"א, קמה ע"ב, ח"ג כט ע"א קפו ע"ב ריז ע"ב, רלג ע"ב.

[1299] עי' לעיל הערה 111, בינה עד הוד אתפשטא.
עי' זהר ח"ג רכג ע"ב: א"ל שפיר קאמרת אבל למנצח על השמינית דלא תזוז נצח מן הוד דאיהי ספירה ח' אמר למנצח על השמינית אמר בוצינא קדישא אי הכי בינה דרגא דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר ונתתה מהודך עליו א"ל שפיר קא שאלת ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר לחמשין תרעין דבינה ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד הן חמש עשרה בכל ספירה אינון חמשין ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא לבתר אתא צדיקו נטיל כל חמשין תרעין בלחודוי למהוי שקיל לכל חמש ואתקרי כל דנטיל כל חמשין תרעין ואוף הכי כלה נטילת להו כלהו אמר כען ודאי אתיישב מלה על בורייה.
תרגום: אמר לו, יפה אמרת, אבל "למנצח על השמינית", שלא תזוז נצח מהוד שהיא ספירה שמינית, אמר "למנצח על השמינית". אמר הנר הקדוש, אם כך בינה דרגתך, ולמה פרשוה ונתן ההוד למשה, שנאמר "ונתתה מהודך עליו". אמר לו, יפה שאלת, ה' עולה באות י', חמש פעמים עשר, לחמשים שערי בינה, והתפשטותם מחסד ועד הוד, הן חמש, עשר בכל ספירה, הם חמשים, ומשום זה מבינה עד הוד הכל התפשטות אחת. אחר כך בא צדיק ולקח כל החמשים שערים לבדו להיות שקול לכל החמש ונקרא "כל", שנוטל כל חמשים שערים. וכמו כן, כלה לקחה את כולם.
פי' בינה מתפשטת עד הוד באופן תמידי, ובשעת התיקון, עד יסוד ומשם לנוק'.

[1300] עי' לעיל הערה 31.

[1301] עיי"ש דז"ל בשלמות: וההוא נהר נפיק מעדן ודא איהו דאורייתא תלייא ביה.

זו שכינה עליונה. (שמות כו כז) **לירכתים אינון ירכי קשוט**[1302] **ימה מאי ימה דא שכינתא עלאה**[1303]:

חמשה לקרשי כו' - הן חג"ת, לירכתים הן נו"ה כמו שמפרש והולך, והן ה"פ חמשה, ועוד כנגדן בין כל א' וא'[1304] ה"פ חמשה, כ"ה וכ"ה, והן נ' תרעין דילה כידוע (לקמן נב ע"א): **דא שכינתא עילאה** - שהכל ממנה, ובה ג"כ ה' כנ"ל:

מכאן עד צדיק איהו רקיע כו' דלהלן הוא בד"א ומנטובה נ"ב בהגה"ה.

אותה שנאמר בה "ודמות על ראשי החיה רקיע"והוא שבארוהו (חגיגה טו ע"א) אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא, ועל הנימא הזאת נאמר (ברכות מח ע"ב) אין מלכות נוגעת בחברתה (אפילו) כמלא נימא, ובה הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה (ב"ק נ ע"א). והחוט הזה הוא חוט שסובב את אות ברית המילה, והברית היא נימא, אוי לנו למי שמפריד אות ברית בין מים למים ומונע ממנו זרע, שמחזיר את העולם לתהו ובהו. וסוד הדבר "לא תהו בראה לשבת יצרה", ודאי מים עליונים תורה שבכתב, מים תחתונים תורה שבעל פה, נימא שהיא בין שניהם, זה יסוד שהיא סוד התורה, והוא יסוד ועיקר של שתיהן.	ההוא לתתמר ביה (יחזקאל ח כב) ודמות על ראשי החיה רקיע ומיהו לתוקמוהו מין דין מים העליונים למים התחתונים מלמ[122] כמלא נימא והאי נימא עליה אתמר מין מלכות נוגעת בחברתה (אפילו) כמלא נימא[1305] ובה קודשא בריך הוא מדקדק עם לציקייא אפילו כחוט השערה והאי חוט מיהו חוט לסחיר לאות ברית מילה וברית מיהי נימא וי לון[123] מאן לאפרשי אות ברית בין מים למים ומנע זרעא מניה לאחזר עלמא {לו ע"ב} לתהו ובהו ורזא דמלה (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת [לז ע"ב] יצרה ולאי מים עליונים אורייתא דבכתב מים תחתונים אורייתא דבעל פה נימא לאיהו דין תרוייהו לא יסוד לאיהי רזא לאורייתא ואיהו יסודא ועקרא לתרווייהו:

על ראשי החיה - חג"ת, ורקיע שעליהן בינה כידוע, ור"ל ונאמר (יחזקאל א כב) כעין הקרח הנורא שהוא ממים, והוא ראיה שנקראת ימה, וענין קרח הנורא ידוע אור הנראה דרך הקרח[1306], והיא נקראת אויר: **ואיהו דאוקמוהו כו'** - ר"ל, על בינה: **מים העליונים** בינה שמתפשט עד הוד: **למים התחתונים** - מלכות: **כמלא נימא** - יסוד כמו שמפרש והולך, וידוע שמלכות כליל כל יסוד בגוה בזיווגא, א"כ לא נשאר בינתיים רק כל שהוא, וזהו כמלא נימא, והוא חוט דסחיר לברית כמו שמפרש והולך, ור"ל השערות בגובה ע"ג ברית כידוע[1307], וז"ש כתרי כסי כו' (חגיגה טו ע"א)[1308]: ***התחתוני' כמלא כו'** - ול"ג אפי': **ובה קב"ה כו'** - ר"ל ביסוד, כמו שמפרש והולך,

– מאיר התיקון –

[1302] נו"ה עי' לעיל לד ע"א.

[1303]

[1304] כשהן בעיגול יש גם ה' אוירים ביניהם (לש"ו).

[1305] והנה מתהפך היסוד בהשפעתו, כי לפעמים משפיע חסדים ולפעמים משפיע גבורות, והוא מבחי' ההפך, כי ממנו נמשך ההיפך שבמלכות, והוא הממוצע בין הז"א להמלכות, והוא רישא דילה, וכמ"ש הגר"א בביאורו על ספד"צ (פרק א בד"ה מלך השמיני י ע"א), ועי' בתיקונים (ריש תיקון יט לו ע"א) (כללים ח"א עב ע"א).

[1306] עי' לעיל לה ע"א וזהר ח"א טז ע"א.

[1307] עי' לש"ו דע"ה (ח"ב קו ע"ב): אמנם האמת הוא כי כל הנה"י הם דידה, כי הם רק לצורך המלכות וכמ"ש בשער פרטי עי"מ (פרק ב), ולכן היסוד הוא כולו כליל בה, והיסוד הרי הוא כולל את הנו"ה, כי הוא המכריע הכולל את ב' הקצוות, ואז אין בין הנוק' להנצח הוד אלא כמלא נימא, שהוא סוד השערות אשר ע"ג ברית וכמ"ש הגר"א בתיקונים (ריש תיקון יט דף לו ע"ב ד"ה כמלא נימא), וסוד השערות הללו הם מותרי מוחא היוצאים לסיגים עי' שער מוחין דקטנות (פרק ב) והבן מאד, עכ"ל.

בענין מותרי מוחא, עי' יהל אור ח"ג ל"ז ע"ב בליקוטים וז"ל, והענין כי הן (השערות) מותרי מוחא, וכפי מספר הכחות שבמוח כן מספר השערות, וכן השערות שבראש, אלא שהן מכחות שבאוירא משכן הנשמה והן גבוהין יותר וכו', ע"כ. ועי' מים אדירים מג, שהשערות באות מעכירות המוח ופסולתו.

[1308] ז"ל: ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי ביום הראשון הבדלה ביום שני הוא דהואי דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כי

שהוא דרגא דצדיקים, וכמ״ש בסוף תז״ח במתני׳ דשם (נב ע״א)[1309] ע״ש, לכן מדקדק ה׳ ית׳ עמהם במדה הזו, ובמה שנזהר בו, וכמ״ש על ראב״ש (מכות כד ע״א) אוטם אזנו כו׳ וערש״י שם[1310]: **וי לון - צ״ל ליה: ומנע זרעא מינה** - ר״ל, ממים התחתונים, כמ״ש לקמן **וכגנה זרועיה כו׳: דאחזר עלמא כו׳** - כמ״ש במבול שקלקלו באות {לו ע״ג} ברית, ולכן נדונו במים עילאין ותתאין (זהר ח״א סב ע״א)[1311], **כמ״ש** (בראשית ז יא) ביום הזה כו׳[1312]: **לשבת יצרה ודאי** - ר״ל, מלכות כמ״ש (ישעיה מד יג) לשבת בית, ואמרו כתפארת אדם דכורא לשבת בית נוקבא (זהר ח״ג קמא ע״ב), ולשבת בית אז לא תהו כו׳: **מים עליונים כו׳** - בינה ימא דאורייתא כמש״ל בהקדמה (ח ע״א) ה׳ עילאה שמתפשט בה׳ ספי׳ כנ״ל, והן חמשה חומשי תורה שהן נ׳ פרשיות כמ״ש במדרש הנעלם פ׳ וירא (קד ע״ב)[1313] והן נ׳ תרעין: **דאיהו רזא** - ר״ל, הקבלה הוא חיבור שני התורות[1314] שמביא סודות קבלה שבע״פ

– מאיר התיקון –

גודא דגמלא [כמו משטח הגשר] מר זוטרא ואיתימא רב אסי אמר כתרי גלימי דפריסי אהדדי [כמו שתי מעילים פרוסות א׳ על השני] ואמרי לה כתרי כסי דסחיפי אהדדי [כשתי כוסות הפוכות בעמידה].

[1309] ועי׳ לשון פירוש רבינו שם, ז״ל, אקרון כו׳ - ר״ל צדיקים נק׳ מי שנטיר ברית כידוע.

[1310] ז״ל הגמ׳: אוטם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע הולך צדקות זה אברהם אבינו דכתיב כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו׳ ודובר מישרים זה שאינו מקניט פני חבירו ברבים מואס בבצע מעשקות כגון ר׳ ישמעאל בן אלישע נוער כפיו מתמוך בשוחד כגון ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי אוטם אזנו משמוע דמים דלא שמע בזילותא דצורבא מרבנן ושתיק כגון ר״א ברבי שמעון.

ז״ל הרש״י: אוטם אזנו משמוע דמים - אזנו חתומה וסתומה בדבר זה שלא ישמע בה דבר גנאי ושותק והיינו דמים לשון שתיקה: כגון רבי אלעזר ברבי שמעון - בהשוכר את הפועלים (ב״מ דף פד) דנפק ריחשא מאודניה ואתחזי לאיתתיה בחלמא ואמר לה האי דשמעית בזילותא דצורבא מרבנן ולא מחאי כדמבעי לי אלמא בחייו הוה רגיל לדקדק בכך ולפיכך הקפיד הקב״ה עליו על אותו הפעם שלא מיחה.

[1311] ז״ל: א״ל אמאי דאין קב״ה עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא א״ל רזא הוא דהא אינון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות מאן אינון דחבילו ארחייהו כגוונא דא מיין דכורין ונוקבי ועל דא אתדנו במיא במה דאינון חבו ומיין הוו רתיחן ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן דינא לקבל דינא הה״ד (שם ז יא) נבקעו כל מעינות תהום רבה הא מיין תתאין וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין מיין עלאין ותתאין.

תרגום: אמר לו, למה הקב״ה דן את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר. אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי. מה הם שהשחיתו דרכם, כדוגמא זו מים זכריים ונקביים, ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים, דין כנגד דין. זהו שכתוב "נבקעו כל מעיינות תהום רבה". הרי מים תחתונים. "וארובות השמים נפתחו", זה מים עליונים, מים עליונים ותחתונים.

ביאור: רתיחן - גבורות ודין הקשה (רח״ו). מים התחתונים [הוו רותחים] וטעם הדבר לפי שהמיין תתאין הם ה״ג שהם אש ולכך היו חמין אבל מיין עילאין הם ה״ח ולכך המיין שירדו מלמעלה לארץ היו צוננים (מ״מ). מים תתאין - מלכות (רח״ו). נפתחו - שאפי׳ הרחמים נעשו דיני׳ (רח״ו). מים עלאין ת״ת (רח״ו).

[1312] ז״ל הפסוק: בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארבת השמים נפתחו.

[1313] ז״ל: אולי יש חמשים צדיקים וגו׳ (שם כד) הנשמה פותחת ואומרת רבונו של עולם שמא נתעסקו בנ׳ פרשיות של תורה ואף על פי שלא נתעסקו לשמה שכר יש להם לעולם הבא ולא יכנסו לגיהנם מה כתיב בתריה (שם כו) ויאמר יהו״ה אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו׳ והא (תנינן) יתיר אינון פרשיות נ״ג הוו אלא אמר רבי אבהו חמשה ספרים הם בתורה ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם חשוב עשרה בכל חד מנהון הוא חמשים

תרגום: "אולי יש חמישים צדיקים וגו׳". הנשמה פותחת ואומרת, רבונו של עולם, שמא נתעסקו בחמשים פרשיות של תורה. ואף על פי שלא נתעסקו לשמה, שכר יש להם לעולם הבא ולא יכנסו לגיהנם. מה כתוב אחריו, "ויאמר ה׳ אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו׳". והרי (שנינו), אותן פרשיות יתרות חמשים ושלש היו. אלא אמר רבי אבהו, חמשה ספרים הם בתורה, ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות, עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. חשב עשרה בכל אחד מהם, הוא חמשים.

[1314] עי׳ רע״מ ויקרא לג ע״ב ז״ל, לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין דאורייתא דבכתב ובעל פה מעמודא דאמצעיתא דכליל תרוויהו.

תרגום: לכו לחמו בלחמי מימין, וביין שהוא יין התורה משמאל, בניסוך המים ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.

במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכ"ה בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי שמביא הלכות שבע"פ הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים בי"ג מדות, וכולו הולך אל הי"ג מדות, כי יסוד בו י"ג תיקונין, ה' חומשי תורה בה' ספירות מחסד עד הוד כנ"ל[1315], ומדרשי המקראות ביסוד והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע ישראל (דברים ו ד), ה' תיבות בה' ספירות, אחד ביסוד, שמחבר כאחד, אחד גי' י"ג כמ"ש בתז"ח (טו ע"ג), ואח"כ ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד במלכות נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים ו"ק דילה. אבל בתורה שבכתב, יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות, לכן הוא בע"פ, מדרשי המקראות, וכ"ז הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך: **יסודא ועיקרא כו'** - כי המקרא בלבד ל"ל הבנה, וכן תורה שבע"פ הקשו בכולם מנ"ל עד שהביאו מן התורה, ואמר **ועיקרא כו'**, שיסוד הוא עיקר שניהם[1316], שלכן נקרא יסוד הבנין של כל ז' ימי הבנין. ואמר לעיל (א ע"ב) **ואיהו רקיע כו', והפוך רקיע ותשכח עיקר ויסודא כו'**, והוא הרקיע שבין מים למים שהוא יסוד כמש"ל שם, שהוא רקיע השני מז' רקיעים יסוד כידוע, והוא נברא בשני, דרגא דיצחק כידוע:

ומי שמונע סוד העיקר של שתי תורות, כאלו החזיר את העולם לתהו ובהו. ואלו אותם שאומרים שאין תורה אלא כפשוטה, ואין בה סוד אחר, והם שתי פרצופים, הוא ג"ן סדרים שנאמר בו "גן נעול אחותי כלה". גן נעול מצד של ס' סתומה, ו' הוא נעול בששת ימי השבוע, זהו שנאמר "יהיה סגור ששת ימי המעשה", וביום השבת יפתח, ובשבת כדי שלא תהיה כנועל דלת בפני לווים, שנאמר בה (ביצה טו ע"ב) לוו עלי ואני פורע, היא פתוחה אליהם שהם נשמות יתרות.

ומאן דמנע רזא דעקרא[124] לתרי תוכות כאלו מהדר עלמא לתהו ובהו ואלין אינון דמרין דלא מודיעתא אלא כפשטה ולית בה רזא אחרא ואינון דו פרצופין איהו ג"ן סדריס דאתמר בה (שיה"ש ד יב) גן נעול אחותי כלה גן נעול מסתרא דס' סתומה ו' איהו נעול בששת יומי דמעשה הה"ד (ישעיה מו ט) יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח ובשבת בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לווין דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע איהי פתיחא לגביהו דאינון נשמתין יתירין:

ומאן דמנע כו' - כנ"ל: ***דעיקרא** - צ"ל ועיקרא: **ואלין אינון** - ר"ל, מאן הוא דמנע ואמר **ואלין כו'**, וא"כ אין לרזא עיקר בתורה שבכתב כנ"ל: **ואינון ד"ו כו'** - ר"ל, תורה שבכתב ושבע"פ זו"ן: **ג"ן סדרים** - דנצבים וילך חד סדרא הוא, רק שמחלקין בשביל ב"ג ר"ה[1317]: **דאתמר בה גן כו'** - דכולן כלול בשכינה תורה שבע"פ, כמש"ל בדף שאחריו (לח ע"א) **דאיהי שכינתא כו' גן כלילא מתלת וחמשין כו'** ע"ש: **דמ"ם סתומה ו' איהו כו'** - כמש"ל בתיקון ה' (כ ע"ב) **בקדמיתא איהו מ"ם סתימא וכד אתפשט קו דאיהו ו' כו'**, ע"ש דוא"ו סגיר לה: **בשית יומי דשבוע כו'** - כנגד הוא"ו: **כנועל דלת בפני לווין** - כמו שמפרש והולך **לוו עלי כו'**, ור"ל נועל דלת, ד' של ד"ו פרצופין[1318], שה"א של בינה מתחלק לזו"נ ד"ו פרצופין, ו' לעמודא דאמצעיתא, ו"ק, ד' מלכות כידוע. ו' שולט כל ימי החול, ו' ימים, ד' מלכות שולטת ביום שבת, לכן שבת ל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א), דלה כמו מלכות, רק מה שמקבלת מו"ק, לכן כל ששת ימי המעשה צריך להכין לשבת, מחד שבתך לשבתך (ביצה טז ע"א), וכל ימות החול סגור הד' שהוא דלת, ובשבת נפתחת ושלטא. ומ"מ הכל מתברכים על ידה, דכשמשפיעים לה מתברכין מלמעלה. וכן כל ימי המעשה מתברכין על ידי שבת כשמכינים לה, והיא עטרת וכלילא משלש ראשונות כידוע[1319]. וכן מורים אותיות אדני, אי"נ {לו ע"ד} הן ג"ר כידוע (צא ע"א), ד' מלכות. וכן

– מאיר התיקון –

[1315] עי' לעיל הערה 111.

[1316] עי' כללים ח"א עב ע"א: והנה מתהפך היסוד בהשפעתו, כי לפעמים משפיע חסדים ולפעמים משפיע גבורות, והוא מבחי' ההפך, כי ממנו נמשך ההיפך שבמלכות, והוא הממוצע בין הז"א להמלכות, והוא רישא דילה, וכמ"ש הגר"א בביאורו על ספד"צ (פרק א בד"ה מלך השמיני י ע"א).

ובזה יתבארו דברי רבינו כאן, שכן תורה שבע"פ מכונה מלכות, ותורה שבכתב מכונה ת"ת, והממוצע ביניהם היא בחי' היסוד.

[1317] עי' שו"ע אורח חיים (סימן תכח סעיף ד) כשראש השנה ביום ב"ג, שיש שתי שבתות בין ר"ה לסוכות, צריכים לחלק נצבים וילך כדי שיקראו וילך בין ר"ה לצום כפור, והאזינו בין צום כפור לסוכות.

[1318] עי' ברכות סא ע"א: אמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני. ועי' לקמן מ ע"ב שזה ד' וו'.

[1319] שכן אין זיווג ללא מוחין הנצרכים כדי להוריד טיפת זרע.

בכסא, ו' דרגין לכסא (דבה"י ב' ט יח) נגד ו' הנ"ל ו"ק, ד' רגלי הכסא נגד ד' הנ"ל, שכלולה מד"ס, והן ביחד ע"ס. וכן בהיכלות ו' היכלות, והיא היכל הז' ק"ק, וכוללת כל ג"ר כידוע (ע"ח שער טנת"א פרק ה), והיא משלמת לו ע"ס שהוא ו"ק. וכן אף שהיא בבחינת ספירה אחת משלמת לע"ס[1320], כי וא"ו, ראשו של וא"ו הוא ג"ר, רק בדקות, והיא משלמת לעשר, רק שאז ג"ר בדקות, ועכשיו משלמת ג"ר בפועל. והכל בצורת ה'[1321]. ואח"כ מקבלת ממנו מו"ק שלו ונעשית ה', ו' בתוך ד' ונעשית ע"ס. נמצא ג' בחינות בה, ובחינה ראשונה בהיותה כלולה בו בוא"ו בדקות הרגל שבו כידוע, ואח"כ ד' ואח"כ ה' כנ"ל. וכל הג' בחינות בשבת בשלש סעודות: סעודה הראשונה במלכות, שני' בעתיקא בינה בג"ר כמ"ש בר"מ פ' בא (יתרו צב ע"א)[1322], ואח"כ בז"א והכל במלכות כנ"ל. וסימן לג' בחינות אלו ה' ו' ד' מלכות: **לוו עלי** - ר"ל, בשבילי כמו שמלוין בשביל שבת, כן מלוין לשבת למעלה, והוא בסוד צדקה לעניים[1323]. וז"ש ואני, שהוא מלכות (לעיל ז ע"א), פורע. וכן למעלה מתברכין בשבילה, כמ"ש (יבמות סב ע"ב) כל שאין לו אשה כו' שנאמר להניח ברכה אל ביתך[1324]:

ובאלו שלא מלוים אותה ולא מוסיפים לשבתות ולימים טובים, היא סתומה להם. ולכן (ביצה טז ע"א) כל המוסיף מוסיפים לו, וזו תוספת נשמה יתירה, והיא תוספת של רוח קדושה. וכל הגורע גורעים לו, אותה נשמה יתירה, ונשאר עני. ואם הוא חכם, חכמתו מסתלקת ממנו, ואם הוא עשיר בממון, מסתלק ממנו ונשאר עני יבש. כמו שהוא מונע מלמעלה נשמה יתירה שהיא נשמת כל חי, ונשאר יום השבת עני ושכינה יבשה, כך נמנעות ממנו ברכות, והוא מדה כנגד מדה. וכל מי שמוסיף בשבת אז, "וכגנה זרועיה תצמיח", כמו כן גם אצמיח הטובות שלו. ומי זרועיה של שכינה שלמעלה, אותן נשמות יתרות שזורעים ממנה, וישמחו את ישראל למטה מזיו כבודה.

ובמלין לתת מלווין לה ולת מוסיפין לקדמות ולימים טובים מיהי סתימת להון ובגין דת כל המוסיף מוסיפין ליה[1325] ולת תוספת נשמתת יתירה ומיהי תוספת רוחת לקדושה וכל הגורע גורעין ליה ההיא נשמה יתירה ומשתאר עני ומס הוא חכם מסתלק מיניה חכמתיה ומס הוא עשיר ממונת מסתלק מניה ומשתאר עני[1326] יבש כמה למיהו מנע מלעילא נשמתת יתירה למיהו נשמת כל חי ומשתאר יום השבת עני ושכינתת יבשה הכי מתמנע ברכאן מניה ומיהו מדה כנגד מדה וכל מאן דמוסיף בשבת לו (ישעיה סו יא) וכגנה זרועיה תצמיח לוף הכי נמי מצמיח טובי ליליה ומאן זרועיה דשכינתת לעילא מינון נשמות יתירות דזרעין מינה ויחדון לון לישתאר לתתא מזיו כבודה:

– מאיר התיקון –

[1320] אפילו בעת שהיא בבחינת ספירה אחת ולא בבבחינת פרצוף משלמת גם כן לע"ס (לש"ו).

[1321] ד' (לש"ו).

[1322] ז"ל: תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת שבת עלאה שבת דיומא שבת דליליא וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה וכד האי אתי לעלמא כלהו אתיין וזמינין בהדיה כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואתטמר בהדיה כיון דהאי אתיא שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס"א כדביממא).

תרגום: שלש דרגות הן וכולן נקראות שבת שבת עליונה שבת של היום שבת של הלילה. וכולן אחת והכל נקרא שבת וכל אחת כשהוא שולט לוקח את חבריו ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלו וכשזה בא לעולם כולם באים ומזמנים עמו. כשבא הלילה מזמין עמו שבת של היום ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו כיון שזה בא שבת העליונה נמשכת עליה וכולם גנוזים בהיכל של הלילה ולכן סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).

[1323] עי' מלואים אות ב.

[1324] ז"ל: כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה. בלא שמחה, דכתיב ושמחת אתה וביתך. בלא ברכה, דכתיב להניח ברכה אל ביתך. בלא טובה, דכתיב לא טוב היות האדם לבדו. ועי' לעיל כח ע"א.

[1325] ז"ל: כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה. שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

[1326] עי' מלואים אות נג.

ואיהי תוספת כו' - ר"ל, שבשבת ניתוסף השגה באדם כידוע[1327], ור"ל מ"ש (ביצה טז ע"א) כל מזונותיו של אדם כו' שהמוסיף כו' והגורע כו'[1328], קאי הכל על מזונות הנשמה כמו שמפרש והולך, וג"כ כפשוטו כמו שמפרש והולך, ואם הוא עשיר כו': **נשמת כל חי** - ר"ל, מבינה אל יסוד כידוע[1329]: **וכגנה** - גן הנ"ל: **זרועי'** - כמו שמפרש והולך, **ומאן כו'**:

ובזמן שאותה ס' סתומה נפתחת, לא נפתחת אלא בפיוס, כמו שנאמר "פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל", והפיוס הזה אל הו', שהוא מפתח שסותם אותה. ולכן פתחי לי ביום ראשון, למי, לאות י' שהיא נקודה של קמ"ץ. כשנפתחת, נפתחת בפתח שהוא ו', כשסותם סותם בקמ"ץ והוא י"ו, טפה וזרע שנמשך ממנו.

ובזמנא דאיהי ס' סתימא מתפתחת לא מתפתחת אלא בפיוסא כמה דאת אמר (שה"ש ה ב) פתחי לי לאחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל והאי פיוסא לגבי ו' לאיהו מפתחא לסתיס לה ובגין דא פתחי לי ביומא קדמאה למאן לאת י' לאיהי נקודה לקמ"ץ כד מתפתחת מתפתחת בפת"ח לאיהו ו' כד סתיס סתיס בקמ"ץ ואיהו י"ו טפה וזרע לאתמשך מניה:

ובג"ד כו' ביומא קדמאה - כמ"ש (זהר ח"ג רעו ע"ב) ביתו של אברהם פתוח לרוחה, שבו (תהלים קמה טז) פותח את ידיך, והוא בית של בראשית, שאתפתח המ"ם ונעשית ב' כנ"ל (כ ע"ב), והוא ביום ראשון. וכן פתחי לי כו', הוא ששה אותיות של בראשית כמ"ש לקמן (עח ע"א) פתחי ב' אחותי כו' עד שראשי, ר"ת ראשית: **למאן לאת י'** - ר"ל, לי הוא ליו"ד: **דאיהו נקודה דקמץ** - ר"ל, שבתוך בית נקודה הנ"ל, וכשהוא דבוק בוא"ו, אז סגור הוא"ו בבית ונעשית מ"ם סתומה כנ"ל, והוא קמץ, והוא לשון סתום וקמץ. ובהפרד הוא"ו כעין פתח, אז נפתח, וזהו פתח, ואז נתגלה הנקודה י' הנ"ל, וזהו לאת י', והוא ביום השבת, שאז נתגלה היוד כמו שמפרש והולך, וז"ש **כד אתפתח כו'**: **ואיהו י"ו טפה כו'** - טפה הוא חכמה, וזרע עמודא דאמצעיתא[1330], והכל במלכות. וקמץ הוא בחסד, בסוד (ויקרא ה יב) וקמץ הכהן כידוע. וז"ש, ובג"ד **פתחי לי ביומא כו'**, **נקודה דקמץ**:

ולכן "פתחי לי" ביום ראשון לאות י' שהיא נקודה של קמ"ץ, "אחותי" ביום השני, "רעיתי" ביום השלישי שהוא הרועה הנאמן, "יונתי" ביום הרביעי, "תמתי" ביום החמישי, "תם עונך בת ציון", "שראשי" ביום הששי, שנאמר "וישתחו ישראל על ראש המטה" שהוא יום הששי, "נמלא טל" ביום השביעי, זו טפה י' ודאי, וזו הנקודה של האות ב'.

ובגין לא פתחי לי ביומא קדמאה לאת י' לאיהי נקודה לקמץ לאחותי ביומא תניינא לרעיתי ביומא תליתאה לאיהו רעיא מהימנא יונתי ביומא רביעאה תמתי ביומא חמישאה תם עונך בת ציון (מיכה ז כב) שראשי ביומא שתיתאה {לז ע"ב} לאתמר (בראשית מד לג) וישתחו ישראל על ראש המטה לאיהו יום השבי נמלא טל (שה"ש ה ב) ביומא שביעאה לא טפה י' ולאי ולא נקודה לאת ב':

אחותי כו' - שהקירוב בשמאל, בסוד שמאלו תחת כו' (שיה"ש ב ו), אבל עיקר הזיווג אינו אלא בגוף, כמ"ש אצל האבות ביעקב (בראשית כח יא) ויפגע במקום וילן כו', ואמרו שאף יעקב לא יכול לאזדווגא בה עד דאתגלגל ביה רוחא דמשה כמ"ש בתז"ח (לח ע"ב) ע"ש[1331], וז"ש **רעיתי ביומא**

– מאיר התיקון –

[1327] עי' פרי עץ חיים (שער הנהגת הלימוד - פרק א): שבת, גי' תר"ך עמודים שבכתר, ול"ב נתיבות חכמה ונ' שערי בינה, שג"ר שולטות בשבת בסוד אצילות שבבריאה. וכתיב ימים יוצרו - אלו הנהגות ימי המעשה, שהנהגתם מן היצירה. ולא אחד בהם - להיות השבת שכסות נקיה שלו מן הכסא, וקדם לעולם כמוהו. עוד הוא בגי', כן דעה חכמה לנפשך גי' שבת, שלא נתנה לישראל אלא ללמוד תורה חכמה יתירה.

[1328] ז"ל בשלימות: כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה. שאם פחת, פוחתין לו, ואם הוסיף, מוסיפין לו.

[1329] עי' לקמן מט ע"א שזה יסוד, ועי' לעיל לג ע"ב שזה בינה.

[1330] עי' לקמן סא ע"ב ועי' עוד זהר ח"ג רנג ע"ב.

[1331] ז"ל: יעקב מה כתיב בה (בראשית כב) ויפגע במקום (בראשית) פגע בה זכאה איהו מאן דפגע בה כגון יעקב דעלה אתמר (שם) וילן שם וההיא לינה איהו לויה מיד דאיערע בה (שם לב) ויפגעו בו מלאכי אלהים ועכ"ד דפגע בה הוה נטיר לה ולא אתאחד יעמוד [עמה] עד דאתא בעלה

כו', והוא דרגא דר"מ, וכן באלף השלישי נתגלה ר"מ: **יונתי ביומא כו' -** באלף הרביעי שבו עמד בית המקדש ושכן השכינה בישראל, ומצאה היונה מנוח לכף רגלה, כי ג' שלוחין של היונה מן התיבה הוא בג' בתי מקדשים: **תמתי כו' תם כו' -** בגלות כמ"ש (ויק"ר פי"א סי' ז) שבו נטלו אפיפוסין {לז ע"א} על עונותיהם[1332] באלף החמישי, כל היום דו"ה[1333] (איכה א יג) כידוע: **על ראש כו' -** כמ"ש (משלי י ו) וברכות לראש צדיק, וליה ההשתחויה כידוע[1334], כורע בברוך (ברכות יב ע"א) וכמ"ש בזוהר (ח"א צט ע"ב[1335]) על הפסוק וישתחו כו': **טל ביומא כו' טפה יוד כו' -** שמוח הוא טלא דבדולחא[1336], וכן הטפה נקרא טל, וידוע שהטפה הוא בסוד ג' טפים של ג' מוחין של יה"ו, בסוד מ"ב זיווגין[1337], במילואן גי' טל[1338]: **ודא נקודה -** והיא חכמה כנ"ל, וז"ש **ההיא טפה דאיהי חכמה, וירתא ברתא בשבת דאבא יסד ברתא,** ולכך נק' חכמה זעירא (זהר ח"ב רלה ע"ב):

ולכן הזווג של תלמידי חכמים משבת ובגין לא זווגא לתלמידי חכמים מקמת לקמת

– מאיר התיקון –

ודא איהו (שם כה) וילן שם כי בא השמש דבגינה (שם לב) ויזרח לו השמש דאיהו משה דאתא בה בגלגולא רוחה דמשה.

תרגום: מה כתוב ביעקב (בראשית כח) ויפגע במקום פגע בה אשרי מי שפוגש בה כמו יעקב שעליו נאמר וילן שם ואותה לינה היא לויה מיד שפגש בה (שם לב) ויפגעו בו מלאכי אלהים ועם כל זה שפגש בה היה שומר אותה ולא התאחד אתה עד שבא בעלה וזהו (שם כח) וילן שם כי בא השמש שבשבילו (שם לב) ויזרח לו השמש שהוא משה שבא בו בגלגול רוחו של משה.

בהגר"א: **עד דאחד -** ר"ל משה שהיא כלת משה כידוע כמש"ו: **ודא איהו דילן כו' -** ר"ל ויפגע במקום. ולא אתאחד רק פגיעה ואח"כ וילן שם לויה כי בא השמש דאתא משה בעלה ור"ל בא אתא: **דבגינה כו' -** ר"ל בשביל להתייחד עמה בא בו רוח של משה ויזרח כו' שעל משה נאמר וזרח השמש כידוע:

[1332] עי' ויק"ר (פי"א סי' ז): כתיב (ירמיה לח) והיה כאשר נלכדה ירושלים אמר להן אף היא אינה צרה שבו ביום נטלו ישראל איפופסין על עונותיהם דא"ר ישמעאל ב"ר נחמן איפופסין שלימה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שחרב בה"מ הה"ד (איכה ד) תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך:

[1333] עי' לעיל הערה 1098.

[1334] עי לעיל ט ע"ב: ת' תפארת דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) וביה כל הזוקף זוקף בשם אבל לגבי יסוד כל הכורע כורע בברוך הדא הוא דכתיב ברכות לראש צדיק (משלי י ו).

ועיי' עוד (לג ע"א): כורע לגבי אדנ"י בצדיק דאתמר ביה והמלך שלמה ברוך (מלכים א' ב מה) וזוקף לגבי יהו"ה לחברא לון תרוייהו כגוונא דא יאהדונה"י.

ועי' עוד (לד ע"א): כל הכורע כורע בברוך דאיהי יאהדונה"י וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן ודא יהו"ה אהי"ה.

[1335] ז"ל: כגוונא דא [נ"א בגוונהא] וסגיד דכתיב (בראשית לג ג) וישתחו ארצה [כגוונא דיעקב] שנאמר (שם מז לא) וישתחו ישראל על ראש המטה לשכינה ולגבי שכינתא אמר בשמא אדנ"י ולגבי צדיק אדו"ן דהא כדין אקרי אדון כל הארץ [נ"א כד אתנהרא מצדיק ואתנהרא בגוונהא דהא בגין דא] (כד איהו כגוונא דא כדין) אשתלים לעילא.

מהכא דחיזו דלתתא משיך משיכו מלעילא דהא גוונין אלין משכין משיכא מלעילא מאינון מקורין עלאין אדנ"י משכא מלעילא באלין תלת גוונין דאתלבש בהו ובהו נטלא כל מה דנטלא מלעילא ובגין דאינון חבורא דילה וסמכין דילה בכלא אתמר שמא אדנ"י דהא שמא דא אתגלי ליה כליל ברזין עלאין אתגלי ליה באתגליא מה דלא הוות מקדמת דנא דלא הוה גזיר ועד דאתגזר לא בעא קודשא בריך הוא לאפקא מניה זרעא קדישא כיון דאתגזר מיד נפק מניה זרעא קדישא ובגין כך אתגלי עליה שכינתא באינון דרגין קדישין.

תרגום: (כדוגמא זו) בצבעיה והשתחוה, שכתוב "וישתחו ארצה". כמו אצל יעקב שנאמר "וישתחו ישראל על ראש המטה", לשכינה. ולגבי השכינה אמר בשם אדנ"י, ולגבי הצדיק אדו"ן, שהרי אז נקרא אדון כל הארץ, כשמוארת מצדיק ומוארת בצבעיה, שהרי משום (זה הוא כדוגמא זו אז) זה נשלם למעלה.

מכאן שמראה שלמטה מושך המשכה מלמעלה, שהרי הצבעים הללו מושכים המשכה מלמעלה מאותם מקורות עליונים. אדנ"י מושך מלמעלה בשלשת הצבעים הללו שמתלבש בהם, ובהם נוטלת כל מה שנוטלת מלמעלה, ומשום שהם חיבור שלה ועמודים שלה, בכלם נאמר שם אדנ"י, שהרי שם זה התגלה לו כלול בסודות עליונים, התגלה לו בגלוי מה שלא היה מקודם. לכן כשלא היה מהול. ועד שנמול, לא רצה הקב"ה להוציא ממנו זרע קדוש. כיון שנמול, מיד יצא ממנו הזרע קודש. ולכן התגלתה עליו שכינה באותן דרגות קדושות.

[1336] עי' לעיל הערה 1262.

[1337] עי' זהר ח"א א ע"א (לש"ו), ועי' מלואים אות נד, ועי' לעיל הערה 850.

[1338] יו"ד ה"א וא"ו.

לשבת, לירש אותה טיפה, שהיא חכמה, ט"ל תורה, לבניהם. ולא לחנם פרשוהו זכרונם לברכה (כתובות קיא ע"ב) כל העוסק בטל תורה מחייהו.

לירתא ההיא טיפה למיהי חכמה ט"ל תורה לבנייהו ולאו למגנא לוקמוהו זכרונם לברכה[1339] כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו:

טל תורה מחייהו - בסוד (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה:

"גל נעול" גל הוא כמו גלגל, הוא רומז שבו "מעין חתום", שהוא י', ומיד "השקו הצאן" שהם איברים קדושים, שנאמר בהם "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם", כולם רועים ומשה על כולם, שנאמר "וישב על הבאר", ונאמר "תפלה למשה איש האלהי"ם וכו'", שלטונו הוא בשבעה רקיעים.

גל נעול (שה"ש ד יב) גל[1340] למיהו כמו גלגל למיהו למיז לגיה מעין חתום למיהי י' ומיד השקו הלמן (בראשית כט ז) למינון לאבין קדישין למתמר נהון ומתן למני למן מרעיתי למס מתם (יחזקאל לד לא) כלהו רועים ומשה על כלהון לכתיב (שמות ג טו) ויקב על הגלגל וכתיב (תהלים ג ח) תפילה למשה איש האלהי"ם וכו' למיהו שלטנותיה בשבעה רקיעין:

גל נעול - הולך ומפרש סיפא דקרא, הל"ל גן נעול, שפי' על ד"ו פרצופים, ר"ל הד' שהיא בסוד ב', והוא"ו דסגיר לב'. ועכשיו מפרש גל נעול, על הנקודה שבתוכה, כמו שמפרש והולך: **כמו גלגל -** דגלגל הוא י', כמ"ש לקמן בתיקונים (קטז ע"א) בסוד גלגול: **מעין חתום כו' -** דמעיין ג"כ הוא יו"ד, כמ"ש בר"מ פ' בא (מב ע"ב[1341]) בסוד מקור ומעין וים כו', וכן בתז"ח (טו ע"ג) ובהיר (אות קיט) והוא חתום בגן שהוא מ"ם סתומה כנ"ל: **ומיד השקו כו' -** ר"ל, המעין: **דאינון אברין כו' -** ר"ל, ישראל[1342]: **כלהו רועים -** ר"ל, השקו כו' אמר לכלהו רועים, שהן ז' רועים הידועים[1343], שהן כלל האברים דמשתקיין מן המוח והטפה: **איש האלהים -** בעלה דשכינתא (זהר ח"א ו ע"ב וח"ב קלו ע"ב), שהוא כולל כל האברים: **וז"ש איהו שולטנותי' כו' -** שהן ז"ס של עמודא דאמצעיתא:

צדיק הוא רקיע שמחלק בין מים למים, בין הים העליון שהיא האם העליונה, ובין הים התחתון שהיא האם התחתונה. ועליו נאמר (חגיגה טו ע"א) אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא, כמו שבארוהו בעלי המשנה. והנימא הזו היא צדיק, ולא לחנם פרשוהו הראשונים (ב"ק נ ע"א) שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

צדיק איהי רקיע דפליג בין מיא למיא בין ים עלאה דאיהי אימא עלאה ובין ים תתאה דאיהי אימא תתאה ועליה אתמר אין בין מים עליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא כמה דאוקמוהו מארי מתניתין והאי נימא איהו צדיק ולאו למגנא אוקמוהו קדמאין דקודשא בריך הוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה:

צדיק איהו רקיע כו' - חוזר לפרש למעלה, ואיהו דאוקמוהו אין בין כו': **בין ים -** ע"ש נ' תרעין, ק"ש דשחרית וערבית כידוע (לקמן נב ע"א), ב' פעמים נ'[1344] תרעין של בינה ומלכות גי' ים:

ואין נימא ונימא של שערה של העתיק הקדוש שלא יוצאת ממעיין עליון, והנימא

ולית נימא ונימא דשערא דעתיקא קדישא

– מאיר התיקון –

[1339] עי' לעיל הערה 537.

[1340] עי' זהר בראשית לב ע"ב: גן נעול דכלא אסתים ביה דכלא אתכליל ביה גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה וכליל ולא אפיק וקרשי מיא ביה וקיימי.

תרגום: "גן נעול" שהכל נסתם בו, שהכל נכלל בו. "גל נעול" של אותו נהר שופע ויוצא ונכנס בו וכולל ולא מוציא, והמים קפואים בו ועומדים.

ביאור: אסתים ביה - פי' שכל הארות של מעלה כלולים ביסוד דנוק' (מ"מ). נהר - יסוד (רח"ו ומ"מ). ועייל ביה - ביסוד דנוק' (מ"מ). עי' תיקו"ז פ ע"ב, ובגר"א שם לח ע"א.

[1341] עי' לעיל הערה 1124.

[1342] כלל ישראל יחד נקראין איברין דשכינתא, עי' זוהר (פנחס רלא ע"ב, ושם רלח ע"ב, ורנב ע"ב).

[1343] מהפסוק במיכה (ה ד). ועי' סוכה נב ע"ב: מאן נינהו שבעה רועים, דוד באמצע, אדם שת ומתושלח מימינו, אברהם יעקב ומשה בשמאלו.

[1344] והיינו מניין אותיות הפסוק שמע ישראל וגו' יחד עם מניין האותיות בשכמל"ו.

הזו היא ו', מעיינו היא י', שעולה באויר עד אין סוף, ויורד עד אין תכלית.

דלא נפקא ממבועא עלאה והאי נימא איהי ו'[1345] מבועא דיליה י' דסלקא [לז ע"ב] באוירא עד אין סוף ונחתא עד אין תכלית:

ולית נימא כו' - מפרש האיך ו' נפיק מיוד: **דסלקא באוירא כו' -** ר"ל, היו"ד סליק באוירא בכתר כנ"ל (לו ע"א) **דנפיק מגו אוירא כו',** ונחתא עד מלכות שהיא י' זעירא, חכמה זעירא כנ"ל (ט ע"ב). וזהו עד א"ס בכתר, ועד אין תכלית במלכות, כמ"ש (זהר ח"א כד ע"א) א"ס למעלה ואין תכלית למטה:

והיא עשר, ובגללה נאמר "עשר אמות אורך הקרש". אמו"ת הם מאו"ת בהפוך [אותיות]. "ואמה וחצי האמה רוחב הקרש האחד", זה סוד שעור הקומה, שהוא הולך על ק"ו המדה. מהו ק"ו, זו האות ו' שהיא מדה לכל שעור של הגוף.

ואיהי עשר ובגינה אתמר (שמות כו טז) **עשר אמות ארך הקרש אמו"ת אינון מאו"ת בהפוכא ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד דא רזא דשעור קומה דאיהו אזיל על ק"ו המדה מאי ק"ו דא את ו' דאיהו מדה לכל שעורא דגופא:**

ואיהי עשר - ר"ל, היו"ד, לפי שכולל ע"ס מכתר עד מלכות כנ"ל: **אינון מאות כו' -** דעשר סלקין למאה כנ"ל (לא ע"ב): **דשיעור קומה דאיהו כו' -** ר"ל, כמ"ש במאמר קו המדה (ז"ח נו ע"ד) דאזיל על אמה ופלגא, בוצינא דקו המדה, וסימן מדה דארון ע"ש[1346]:

היא מדה בין עין לעין, ועליה נאמר "אצבע אלהי"ם היא", הוא שיעור של אורך החוטם, והיא שיעור של כל אצבע ואצבע, ושיעור בין אצבע לאצבע ו'.

איהו מדה בין עינא לעינא ועלה אתמר (שמות ח טו) **אצבע אלהי"ם היא איהו שעורא דאורכא דחוטמא ואיהי שעורא דכל אצבעא ואצבעא ושעורא בין אצבעא לאצבעא ו':**

איהו מדה בין כו' - זה הכלל כל מדה, באורך הוא ו', וכל מדה בעיגולא הוא י', כמו שמפרש והולך: **איהו שעורא דאורכא כו' -** כמ"ש בבכורות (מד ע"א[1347]) ועיין רמב"ם שם (פיה"מ פ"ד מ"ד[1348]):

י' היא מדה של שפה ומדה של כל עין ועין בעגול, ומדה של פן ופן של פנים, ומדה של קמ"ץ סתום, וכשנפתח קמ"ץ נפתח בחמש אצבעות בסוד של ה', שבהם הקו הזה הולך

י' **איהי מדה דשפה ומדה דכל עינא ועינא בעגולא ומדה דפן ופן דאנפין ומדה דקמ"ץ סתים וכד אתפתח קמ"ץ אתפתח בחמש אצבעין ברזא דה' דבהון האי ק"ו אזיל ה' מאה**

– מאיר התיקון –

[1345] עי' לש"ו ספר הדע"ה ח"ב קו ע"ג, ז"ל, [בענין אין בין מים עליונים למים תחתונים וכו'] מים העליונים אשר מהבינה שהיא ים עלאה אימא עלאה, למים התחתונים אשר בהמלכות שהיא ים תתאה, ומתפשטים המים עלאין שמהבינה ונמשכין דרך ה' ספי' חג"ת נ"ה ונחתין ביסוד, וממנו מקבל המלכות שבה המים התחתונים. והרי הוה היסוד בין המים העליונים דהבינה להמים התחתונים דהמלכות, ולכן אמר שם, והאי נימא איהו צדיק, ולאו למגנא אוקמוהו קדמאין דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפי' כחוט השערה כו' (ור"ל עובי היסוד, כי הוא נהיר לנוק' דרך דופן, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (דף יב ע"ב), ועי' תיקונים דברי רבינו (בתיקון מ דף פט ע"ג) ותבין, וכן הוא בדברי הרב בשער הארת המוחין פ"ט ע"ש). והאי נימא איהי ו' שהוא היסוד הכולל ו"ק, והוא ו' זעירא, וממנו הוא מקבל המלכות. והרי הוה היסוד שהוא ו' הממוצע בין המים העליונים דהבינה להמים התחתונים דהמלכות, אמנם הוא נכנס כלול בתוך המלכות עצמה, והרי אין הפסק כלל. אך עכ"פ הוא שהרי אמרו בתיקונים שהנימא הוא ו', ור"ל על אורך הנימא.

[1346] עי' אפיקי ים (מגילה י ע"ב): ומקום ארון הוא נקודה פנימאה דילה חכמה דידה דשם תליא יראה וכו', ולכן אינו מן המדה כי המדה מתחיל מבינה משא"כ חכמה הוא נקודה פנימאה מחשביית שאין לה מדה וגבול כלל רק התחלת ושורש הקווין וכל המדות, והוא סוד י"ם שי' נקודה באמצע וי' נקודין לכל סטר בסוד מ"ם ברבוע כמ"ש בתיקונים (ד' לז ע"א).

[1347] ז"ל: חוטמו גדול מאבריו או קטן מאיבריו.

[1348] ז"ל: שיעור חוטמו אמרו שהוא כשיעור אצבע קטן שבידו לפי שחוטמו השוה באיבריו הוא כאורך אצבע קטנה של יד ואם היה ארוך מכן או קצר מכן הרי זה מום.

חמש מאות שנים. שנין[1349]:

י׳ איהו מדה דשפה - ר״ל, חוט השפה בעיגולא הסובב כנ״ל: **ומדה דקמץ סתים** - ר״ל, של היוד שהוא קמץ סתים, מלשון קמץ כנ״ל (ה ע״ב), לפי שהוא בעגולא, ומדת העיגול אינו ניכר לעין[1350], אבל מדת האורך גלוי שהוא ו׳, והוא פתח כנ״ל (ח ע״ב): **אתפתח בה׳ אצבעאן** - שקומץ היד סתום והוא קמץ, ואתפתח היד בה׳ אצבעין. והענין כי קמץ הוא בחכמה[1351] שהוא {לז ע״ב} סתים, והוא י׳ שהוא כולל כל הע״ס מא״ס עד אין תכלית כנ״ל (לז ע״א). ובבינה אתפתח בה׳ של בינה, ואזיל ה׳ מאות[1352], בה׳ ספירות ונכלל ביסוד, ולכן בינה ויסוד נקראים שבת[1353], יום השביעי, שכלל שלהן ז״ס מתחיל מבינה ומסתיים ביסוד, שה׳ מאות סלקין בבינה ונחתין ביסוד, והוא קו המדה. ונקרא קו המדה בה׳ ספירות חג״ת נ״ה, ושיעור קומה בבינה ויסוד כמו שמפרש והולך, **וכד נחית כו׳**, ומדה נקרא היוד, וזהו קו המדה, קו דנפיק ממדה:

וכאשר (ו׳ כאשר) יורד למטה אל הצדיק נקרא שיעור, וכשעולה למעלה לאם העליונה נקרא קומה. וסוד הדבר ״וימדו בעומר״ זו שכינה עליונה, שהיא עומר לגולגולת, שהיא גולגולת הראש. ושכינה התחתונה היא ספירת העומר, שבו מונה שבע ימים שהם שבע שבתות, שיש בהם ארבעים ושתים של ששה של כל שבוע, ושבע שבתות הרי מ״ט (של מטטרו״ן), שהם ארבעים ותשע פנים טהור, ״שמע ישראל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה אחד״, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שבהם נטהרת שכינה תחתונה אל בעלה במקוה שלה (זו), שהוא ״מקוה ישראל יהו״ה״, והוא שעור קומה, שכך הן אותיות מקוה, קומה. והם ס׳

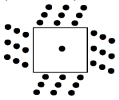

סתומה בסוד זה תשע נקודות לכל צד, בנקודה האמצעית נשלמו לארבעים סאים, הוא השיעור של המקוה, שבו נטהרת אשה לבעלה.

וכד (ס״א ו׳ כד) נחית לתתא לגבי צדיק אתקרי שיעור וכד סליק לעילא לגבי אימא עלאה אתקרי קומה ורזא דמלה (שמות טז יח) וימדו בעמר דא שכינתא עלאה דאיהי עמר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא ושכינתא תתאה איהי ספירת העומר דבה מני שבע יומין דאינון שבע שבתות דאית בהון ארבעין ותרין יומין דשיתא דכל שבוע ושבע שבתות הא מ״ט (נ״א דמטטרון) דאינון מ״ט אנפין טהור (דברים ו ד) שמע ישראל ה׳ אלהינ״ו ה׳ אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דבהון אתדכיאת שכינתא תתאה לגבי בעלה במקוה דילה[125] דאיהו (ירמיה יז יג) מקוה ישראל ה׳ ואיהו שיעור קומה דהכי אינון אתוון דמקוה קומה ואינון ס

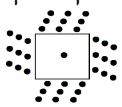

סתימא ברזא דא תשע נקודין[1354]

– מאיר התיקון –

[1349] עי׳ לעיל הערה 1298.

[1350] עי׳ ליקוטי הגר״א בסוף ס״י כה ע״ד: יו״ד שהוא נקודה קו ושטח (ר״ל י׳ נקודה ו׳ קו ד׳ שטח וכן הוא יה״ו של הוי״ה), ע״כ. אם כן פי׳ דבריו כאן הוא שנקודה באמת לאמיתה אינה ניכרת לעין מכיוון שאין בה לא אורך ולא רוחב, וכל קו מורכב מאינסוף נקודות.

[1351] עי׳ לעיל ט ע״א ודברי הגר״א שם ד״ה מ״ב, אמנם עי׳ קנא ע״א שקמץ זה כתר.

[1352] ועי׳ עוד קמה ע״ג בד״ה לכל ובד״ה ה׳ ה׳ (לש״ו).

[1353] עי׳ זהר ח״ב קיח ע״ב: בכמה רשימין רשים קודשא בריך הוא לישראל לאשתמודעא לגבי מלאכין אלין דימינא דתליין מקודשא בריך הוא או אלין דשמאלא דתליין משכינתא או אלין דתליין מקודשא בריך הוא ושכינתיה ביחודא חדא ודאי אלין דאית בהון תורה רשימין בחסד ואלין דאית בהון מצוה רשימין בגבורה ואלין מארי דתפלין ואות שבת ואות ברית רשימין בצדיק

תרגום: בכמה רשומים רושם הקדוש ברוך הוא את ישראל להודע למלאכים אלו מימין שתלויים מהקדוש ברוך הוא או אלו משמאל שתלויים מהשכינה או אלו שתלויים מהקדוש ברוך הוא ושכינתו ביחוד אחד ודאי אלה שיש בהם תורה רשומים בחסד ואלה שיש בהם מצוה רשומים בגבורה ואלו בעלי התפלין ואות שבת ואות ברית רשומים בצדיק.

ועי׳ ח״ג כט ע״א: וכד ייתי שבת ויום טוב נחתת בינה דאיהו יה״ו על ה׳ דאיהי מלכות שמים נשמה יתרה וכו׳ נשמה יתירה נשמת כל חי כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת ובהאי נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואימא

תרגום: וכשיבא שבת ויום טוב, יורדת בינה שהיא יה״ו על ה׳ שהיא מלכות שמים, נשמה יתרה וכו׳ נשמה יתרה נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, שהוא יום השבת. ובנשמה היתרה הזו תהלל יה, שהם אבא ואמא.

[1354] לקמן קנח ע״א (לש״ו).

לכל סטר בנקודה דאמצעיתא אשתלימו לארבעים סאין דאיהו שעורא {לז ע״ב} דמקוה דביה אתדכיאת אתתא לבעלה:

אתקרי שיעור - הוא אותיות עש״ר ו׳ כמש״ל בתיקון י״ח (לב ע״א), דשם ו׳ סליק לשיתין ע״ש: **אתקרי קומה** - דקומה בראש, והיא הבינה שהיא גלגלת הראש כידוע[1355], וכמו שמפרש והולך והוא אותיות מקוה כמו שמפרש והולך: **וימודו בעומר כו׳** - ר״ל, מדה דגלגלת בבוצינא דקרדינותא[1356]: **איהי ספירת** - דבה המספר כידוע (לקמן צז ע״א), ולכן בה היוד, דכל מספר סליק לעשר, והיא עשירית, ובה סלקין כל הספירות לעשר, ובה נקראין כל המדות ספי׳, ומצד חכמה נקראין מדות: **שבע יומין** – דשבוע, וכן דזבה ז׳ נקיים: **דאינון ז׳ כו׳** - דספירת העומר: **דשיתא דכל כו׳** - שהן ו״ק שהן שם של מ״ב[1357]: **ושבע שבתות** - מלכות כלל כלהו, וכן כלל השמות של מ״ב כידוע (שעה״כ יג ע״ב): **שמע ישראל כו׳** - מ״ט אותיות: **דבהון כו׳** - ר״ל, במ״ט אלו, כידוע שספירת העומר לדכאה אתתא לבעלה[1358]: **מקוה דיליה איהו כו׳** - ר״ל, בינה שהיא קומה וכנ״ל, וכמו שמפרש והולך: **דאיהו מקוה כו׳** - ר״ל, בינה שהיא מקוה ישראל שמטהרת ישראל ביוה״כ, שהיא בינה כמ״ש (יומא פה ע״ב) אשריכם ישראל מי מטהר כו׳ שנאמר מקוה ישראל ה׳ כו׳, וכן מקוה ישראל דלעילא כידוע[1359]: **אינון[1360] ברזא דא כו׳** - שהן רתיכין דילה, בין לה׳ עילאה בין לה׳ תתאה, כמ״ש פרשת פנחס (רנ ע״א)[1361] ובזח״ח (פרשת בראשית ה ע״ג ב ע״א)[1362] דאינון

– מאיר התיקון –

[1355] עי׳ ע״ח שער אנ״כ פרק ט, ז״ל, ונמצא כי א״א כולו נקרא חכמה סתימאה, כי הלא הוא חכמה דמ״ה כולו. ואפשר כי כתר דב״ן, מחציתו תחתון נעשה לו בסוד אור מקיף והוא גולגלתא ונקרא בינה דיליה עטרת וכותרת לבעלה, בסוד גולגלת דמוחא, עכ״ל.

ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ו ע״ב שבמנין הז׳ תיקוני הגלגלתא, הגולגולת עצמה היא בסוד בינה.

[1356] גבורה דעתיק מתלבש במו״ס (עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״א והענין). ועי׳ לעיל הערות 807 1262.

[1357] אבגית״ן עי׳ לעיל ט ע״א.

[1358] עי׳ פע״ח ספירת העומר פרק א, ועי׳ זהר ח״ג צז ע״א: וספרתם לכם ממחרת השבת וגו׳ פקודא דא לספור ספירת העמר הא אוקימנא ורזא דא ישראל אע״ג דאתדכו למעבד פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין ודכיין כדקא חזי וע״ד לאו הלל גמור ביומי דפסח דעד כען לא אשתלימו כדקא יאות כאתתא דנפקא ממסאבו וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה אוף הכא ישראל כד נפקו ממצרים נפקו דאתאחדו ביה פסק מסאבותא מנייהו כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא בתר דאתפסקו מנה מה כתיב וספרה לה שבעת ימים אוף הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבו מנייהו ואמר קב״ה מכאן ולהלאה חושבנא לדכיותא.

תרגום: וספרתם לכם ממחרת השבת וגו׳, מצוה זו לספור ספירת העומר, הרי בארנו. וסוד זה ישראל אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטומאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי, ועל כן אין הלל גמור בימי הפסח, שעד עכשיו לא השתלמו כראוי, כמו אשה שיוצאת מטומאה, וכיון שיצאה משם והלאה וספרה לה, כמו כן כאן ישראל כשיצאו ממצרים יצאו מטומאה שנאחזו בו, פסקה מהם הטומאה, כאשה הזו שפוסקים ממנה דמי טומאתה. אחר שפסקו ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים, אף כאן כיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טומאה, ואמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה חשבון לטהרה.

[1359] עי׳ לקמן צא ע״ג ד״ה לאתר חד, ועי׳ מלואים אות ס.

[1360] לשון הזהר ״ואינון ם סתימאה ברזא דא״ וצ״ע.

[1361] עי׳ מלואים אות נה.

[1362] ז״ל: האי ה״א איהי תריסר והאי נקודה דקיימא לעילא איהי תליסר ואינון תליסר מכילן דרחמי לתתא כגוונא דלעילא הני תריסר אינון תריסר תחומין ואינון לד׳ סטרי עלמא תלת תלת לכל סטר.

ואינון תלת אינון תשעה לכל סטר לסטר מזרח תשעה לסטר מערב תשעה לסטר צפון תשעה לסטר דרום תשעה והאי נקודה דקיימא עלייהו באמצעיתא אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה בגין דקיימא באמצעיתא לסטר מזרח עשרה לסטר מערב עשרה לסטר צפון עשרה לסטר דרום עשרה עשר ספירן לכל סטר ואלין אינון מ׳ אתוון דקיימין ברזא דבראשית.

תרגום: הה״א הזו היא שנים עשר והנקדה הזו שעומדת למעלה היא שלשה עשר והם שלש עשרה מדות הרחמים למטה כמו שלמעלה השנים עשר הללו הם שנים עשר תחומים והם לארבעת צדדי העולם שלשה שלשה לכל צד.

ואותם השלשה הם תשעה לכל צד לצד מזרח תשעה לצד מערב תשעה לצד צפון תשעה לצד דרום תשעה והנקדה הזו שעומדת עליהן באמצע נמצאת הנקדה הזו שמשלימה כל צד לעשרה

שנים עשר בקר דתחותה תלת לכל סטר מתחלקין כל א׳ לתלת, והאי נקודה האמצעית משלים לעשרה לכל סטר, וע״ש. וכן הוא כאן, למעלה בה״א עילאה דאיהי ג״כ קיימא על תריסר שבטין עלאין, ועי׳ בפרשת ויחי (רמא ע״א) **פתח ר׳ אבא ואמר ויעש כו׳, פתח ר׳ אליעזר ואמר והוא כו׳,** ע״ש[1363]. וזאת הבחינה הוא מ״ם סתימא, דהכי היא צורתה לד׳ סטרין, וגם חושבניה דמ״ם הכי הוא, וכן שעוריה דמקוה, **ובהון אתדכאית אתתי׳ כו׳**, דשיעור דילה ג״כ בארבעים הוא כמ״ש שם ושם, וצריך מקוה מים שכל גופו עולה בהם (עירובין ד ע״ב), והן כלהו גופה דכלילין באת ה׳ בתראה כמש״ש, וז״ש **דבהון אתדכאית כו׳.** ואלו הארבעים הם תליסר מכילין דרחמי, י״ב בקר הנ״ל ונקודה ההיא, כמ״ש בז״ח שם, והן מים דמקוה חסדים (כלומר דמקוה הוא אהי״ה דההי״ן באימא)[1364], והוא במזל תחתון ונקה, דשם וזרקתי עליכם מים וכו׳ (יחזקאל לו כה), והן המים שיצאו לע״ל וירפאו הכל, כמ״ש (זכריה יד ח) ביום ההוא כו׳[1365], והוא מזל י״ג דכליל כל י״ג מכילין דרחמי, שהן ארבעים {לז ע״ג} כנ״ל. וכן אלו הי״ג בעלמא עילאה שכיח כמ״ש בפ״ב דספד״צ (יט ע״ב[1366]). ועניין הי״ג דאמר, דההוא נקודה אשלים לי״ג, והוא ד׳ דאשלים לארבעים ידוע בד׳ חיות ואופנים שהן ט״ז פנים[1367], והן י״ג כי ד׳ פני אדם שבאמצען הן א׳, ושם יחודא, נשאר ג׳ פנים לכל צד, ואינון כל א׳ לג׳ שהן י״ב חיות גדולות כמ״ש בפ׳ פקודי (רנד ע״ב) **אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין כו׳**[1368], ובפ׳ ויקהל ובראשית וש״מ הרבה, ואינון מתפרשין תלת תלת ג״כ, כמ״ש בפרשת פנחס (רכח ע״א[1369]) ע״ש. ופני אדם בכל צד משלים לעשר, דהוא עשר אתוון דשמא מפרש[1370], אדם[1371], והיחודא הוא בהאי אדם. דט׳ שהן לכל סטר הן א״ח דז״א דסתים לה, והיא ד׳ דאחד באמצע כמ״ש בר״מ פרשת פנחס (רנ ע״א)[1372] שם ע״ש. ומ״ם הזאת מ״ם סתימא דבינה, ד׳ תחתונות דבה, שנקרא תבונה שבה[1373], עולין זו״נ. וז״ש (אבות פ״ה מכ״א) בן ארבעים לבינה. ובס׳ דילה ניתר כל האיסורים בששים, וזהו בה׳ שלה, שהן ד״ו מ׳ וס׳, (ואלו ב׳, ו׳ ד׳, שהן דו״נ שהן הנהגת עוה״ז, אבל י׳ דילה שהוא עה״ב, לכן אין נטהרין עד לע״ל[1374].)[1375] ועוד י׳ שבה(׳) מתכשר כל הפסולין, והוא לע״ל שעתידין ממזרין

– מאיר התיקון –

משום שעומדת באמצע לצד מזרח עשרה לצד מערב עשרה לצד צפון עשרה לצד דרום עשרה עשר ספירות לכל צד ואלו הם מ׳ אותיות שעומדות בסוד של בראשית.

[1363] עי׳ מלואים אות נו.

[1364] סוגריים אלו מובאים במהדורת וילנא.

[1365] עי׳ שמות רבה פט״ו סי׳ כא, ובפרקי דר״א סוף פרק נא, סנהדרין ק ע״א, ועי׳ זהר ח״ג קעא ע״א וח״א רסא ע״ב (לש״ו), הוב״ד במלואים אות נז.

[1366] בההוא מזלא דכלא נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכיא כלא בהאי מזלא שכיח וסתים.

[1367] עי׳ לעיל יא ע״א ד״ה ועל כולהו.

[1368] ז״ל בשלימות: אינון תריסר נהורין קיימין (תחות אלין) בההוא רוחא דקאמרן וההוא רוחא עלייהו בשלימו אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין למהוי בשלימו ובכלהו שלימו חד וס״א ירדתי לראות אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין ואינון תריסר נהורין דקיימין תחות ההוא רוחא דקאמרן וההוא רוחא עלייהו בשלימו למהוי בכלהו שלימו חדו וכד מ[ת]פרשין כלהו אינון תלת לכל סטר:

תרגום: אותם שנים עשר האורות עומדים באותה הרוח שאמרנו ואותה רוח עליהם בשלמות תחת ארבעה האורות הללו יש שמונה אחרים כדי להיות בשלמות ובכלם יש שלמות אחת (ירדתי לראות אלו ארבעה אורות עליונים שיש תחתיהם שמונה אחרים והם שנים עשר אורות שעומדים תחת אותה רוח שאמרנו ואותה רוח עליהם בשלמות להיות בכלם שלמות אחת) וכשכלם נפרדים הם שלשה לכל צד.

בשלימו - ר״ל שאלו י״ב נהורין, שהן י״ב חיות, הן תחות אלו י״ב נהורין, שהן כלולין בההוא רוחא. וקיצר כאן, שסמך על מ״ש בפרשת בראשית כמש״ל. ויותר נכון שצ״ל קיימין תחות ההוא רוחא דקאמרן (יהל אור).

לכל סטר - ר״ל ד׳ חיות הקדש, חיות גדולות תחתיהם, ח׳ חיות קטנות כנ״ל (יהל אור).

[1369] נדצ״ל ע״ב, ועי׳ מלואים אות נח.

[1370] עי׳ לעיל ח ע״ב וזהר ח״ג כט ע״ב שזהו כינוי לשם מ״ה.

[1371] והוא בגימ׳ אד״ם.

[1372] עי׳ מלואים אות נה.

[1373] עי׳ ע״ח שער הכללים פרק יא.

[1374] עי׳ דע״ה ח״ב ק ע״ג: לעת״ל, שהוא עת שליטת הבינה, שבה יטוהר הכל, ויהיו כל החטאים כמי שלא היו, עי׳ הגר״א בתיקון י״ט (לז ע״ג) עש״מ, ואז יבוא כל א׳ למדרגתו הראשונה אשר משורשו ומקורו הנעלם. אבל עד עת התיקון הנה אי אפשר לכל מי שירד ע״י החטא ממדרגתו הקודמת רח״ל לחזור ולבוא למדרגתו הראשונה כמעט בשום אופן, וכמ״ש הגר״א בתיקון נ״ח עש״מ. והטעם הוא ע״פ מה שאמרנו, והבן מאד כי אי אפשר לי לבאר יותר עתה. והכלל הוא

להתכשר (קידושין עב ע״ב), שנאמר בהם (דברים כג ג) עד דור עשירי כו׳, והוא שער החמשים שבה, חוזר הכל להכשירו[1376], שלמטה מתפשטין מ״ט פנים טהור בז״ס תתאין, וכנגדן מ״ט פנים טמא שהוא מקנן במט״ט[1377], עץ הדעת טו״ר, אבל היא בעצמה חירו דכלא, שער החמשים, ה׳ דכליל כל החמשים, ה״פ י׳ דבה. ונקרא מטה האלהים (זהר ח״א כז ע״א[1378]), מ״ט וה׳ דכליל לון, ושם (עירובין יג ע״ב) אלו ואלו דברי אלהים חיים, שמא דבינה[1379], דשם אף האסור מותר. והענין כי האסור הוא מצד עץ הדעת טו״ר[1380], דשָׁם הס״א, אבל בעץ החיים לא יגורך רע[1381] (תהלים ה ה), ומינה מתפשטין חו״ג מסט׳ דחסד טהור, אף בעץ הדעת טו״ר. ומסט׳ דגבורה, טמא שם, ות״ת מכריע פעם לכאן כו׳. וז״ס שהתורה ניתנה במ״ט פנים טהור ובמ״ט פנים טמא, והוא בדרגא דחו״ג, ובהגיע לת״ת שם נאמר כהלכה[1382]. ולוחות הראשונות ניתנו בעה״ח, דשם לא יום ולא לילה לעת ערב יהיה אור (זכריה יד ז), יום השביעי דאין לילה (נזכר) [ניכר] בו[1383]. וממנה שני ענפין יוצאין, חו״ג על כל דבר. אלא כיון שמגיע לת״ת מכריע לצד אחד, ושם נקרא הלכה, וז״ש (א ע״ב) הלכה כרבים מסט׳ דאבהן כו׳ ע״ש. אלא ש(ל)הלכה שהוא במלכות אינו כן[1384]. וכן הוא בבריאה דשם מקננת (לעיל כד ע״ב), וזהו תלמיד ותיק שיכול לטהר את השרץ כו׳ (עירובין יג ע״ב), ועץ הדעת טוב ורע הן בג׳ דרגין, טהור טמא כו׳[1385], והן נטהרין בעץ החיים דבינה ביו״ד, שהה״א כוללן וכנ״ל:

– מאיר התיקון –

כי הגם שהחטא עצמו מתכפר ע״י התשובה תיכף, אבל מי אשר גרם לו החטא לירד ממדרגתו רח״ל, הנה על זה אינו מועיל לו תשובתו עתה עד לעת״ל דוקא.

[1375] סוגריים אלו מובאים במהדורת וילנא.

[1376] עי׳ ספד״צ לו ע״ב כולהו תייבין לאתרייהו.

[1377] דהיינו הו״ק כדלעיל כד ע״ב.

[1378] ז״ל: ומטה האלהי״ם בידי מט״ה דא מטטרון מסטריה חיים ומסטריה מיתה כד אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב כד אתהפך לחויא איהו כנגדו מיד (שם ד ג) וינס משה מפניו וקב״ה מסר ליה בידא דמשה ואיהו אורייתא דבעל פה דביה איסור והתר.

תרגום: ״ומטה האלהים בידי״, ״מט״ה״ זה מטטרו״ן, מצדו חיים ומצדו מיתה, כשמתהפך למטה הוא עזר מצד הטוב, כשמתהפך לנחש הוא כנגדו. מיד, ״וינס משה מפניו״. והקדוש ברוך הוא מסרו ביד משה, והיא תורה שבעל פה, שבה איסור והיתר.

ועי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: וכען דחזרת בתיובתא ואתדבקת באילנא דחיי הא נפקת מעבד ואתהדרת בן לקודשא בריך הוא ומטה דאתמסר בידך הוא [נ״א יהא] עץ חיים ו׳ דאיהו בן י״ה ו[ת]יעול במ״ט אנפין דילך [דאורייתא] (באורייתא) ויתעבד מוט ויתקיים בך (תהלים נה כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק מ״ט אנפין מ״ט אתוון [דשמע] (משמע) ישראל וברוך שם.

וכשם שחזרת בתשובה ונדבקת בעץ החיים, הרי יצאת מעבד והפכת להיות בן לקדוש ברוך הוא, והמטה שנמסר בידך יהיה עץ החיים, ו׳, שהוא בן י״ה, ותכנס בארבעים ותשעה הפנים שלך בתורה, ויעשה מוט. ויתקים בך ״לא יתן לעולם מוט לצדיק״. ארבעים ותשעה פנים, ארבעים ותשע אותיות של שמע ישראל וברוך שם.

[1379] עי׳ זהר ח״ג רמה ע״א.

[1380] עי׳ דע״ה ח״ב עח ע״ב: והנה העץ החיים הוא כולו טוב וקדוש גם בעולם העשיה, אך העץ הדעת אשר בעולם העשיה, והוא כלול ג״כ מחו״ג, הנה הגבורות שבו הם השורש להרע, ושם הם נאחזים ויונקים, לכן נעשים בהחו״ג שבהעץ הדעת הטהור והטמא האסור והמותר.

[1381] עי׳ לעיל י ע״א. ״אבל בעה״ח לא יגורך רע״, צ״ל במאמר המסוגר דמה שאמר ומינה מתפשין כו׳ קאי אלעיל מיניה (לש״ו).

[1382] עי׳ זהר ח״ב טו ע״א: אמר רבי אליעזר תמני סרי טורי אפרסמונא (דכיא) עלאין עאלין נשמתהון דצדיקיא וארבעין ותשעה ריחין סלקין בכל יומא עד ההוא אתר דאתקרי עדן די לקבל דא אתיהיבת אורייתא במ״ט פנים טמא ומ״ט פנים טהור מ״ט אתוון בשמהן דשבטין מ״ט יומין לקבלא אורייתא מ״ט יומין קדישין עלאין.

תרגום: אמר רבי אליעזר שמונה עשר הרי אפרסמון (טהור) עליונים נכנסים נשמות הצדיקים וארבעים ותשעה ריחות עולים בכל יום עד אותו מקום שנקרא עדן שכנגד זה נתנה תורה במ״ט פנים טמא ובמ״ט פנים טהור וארבעים ותשע אותיות בשמות השבטים ארבעים ותשעה ימים כנגד התורה מ״ט ימים קדושים עליונים.

[1383] ״ולוחות הראשונות ניתנו בעה״ח דשם לא יום ולא לילה לעת ערב יהיה אור יום השביעי דאין לילה נזכר בו״ גם זה צ״ל במאמר המוסגר, דמה שאמר אח״כ וממנה קאי אלעיל מיניה (לש״ו).

[1384] עי׳ לעיל א ע״ב הלכה כרבים דאינון מסטרא דאבהן דלית רבים פחות מתלת הלכה כרבים דא שכינתא ומתמן ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ.

[1385] טמא טהור פסול כשר אסור מותר וכדלקמן פג ע״א.

ולפני שנטהרת צריך למנות שבעה ימי טהרה, להשלים בהם ארבעים ותשע פנים טהרה של התורה, ובהם מתחברת תורה שבכתב עם תורה שבעל פה ביום השבועות, שהם שתי פרצופים של אדם. והחיבור של שניהם רח"ם שהוא מאתים ארבעים ושמונה מצוות עשה, וסוד הדבר "קדש לי כל בכור פטר כל רחם", בחבור הזה של שבועות מתקרבים כל מצוות עשה "כעצמים בבטן המלאה".

וקדם [לח ע"א] דאתדכיאת צריך למנאה שבעה יומין דדכיו לאשלמא בהון מ"ט פנים דכיו דאורייתא ובהון אתחברת אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה ביומא דשבועות[1386] דאינון דו פרצופין דאדם וחבורא דתרווייהו רחם[126] דאיהו רמ"ח פקודין דעשה ורזא דמלה קדש לי כל בכור פטר כל רחם (שמות יג ב) בהאי חבורא דשבועות מתקרבין כל פקודין דעשה כעצמים בבטן המלאה (קהלת יא ה):

וקדם [דאתדכיאת] (האי שעורא) צריך למנאה שבעה כו' - הענין כי מ"ם הנ"ל הן מ"ב ברזא דזכור ושמור כמ"ש בר"מ שם (פנחס רמט ע"ב) כי א"ח דאחד דסובב לה הוא זכור, וד' דבאמצעיתא הוא שמור ע"ש[1387], ור"ל דבכ"א הכוללם. והענין, כי הד' דמ"ם סתומה שבד' סטרין, התפשטות הנקודה לד' סטרין, יש באמצעיתא נקודה א' המחברן, וזהו ה"א, נקודה בתוך ד', ובה ה' וכמ"ש בז"ח שם (א ע"ב)[1388], רזא דהא דלת הוה, וההוא נקודה דשריא באמצעיתא אתעביד ה"א. וכן הוא כאן בענין ד' דילה שהוא ד' דאחד כנ"ל. וכן הוא בא"ח דיליה, שיש עשירית ביה הכוללן, והוא קוצו של ד', אות ברית כידוע (מב ע"א). שאף שא"ח הוא ד"פ, מ"מ בקוץ הנ"ל נכלל לא', כמו בנקודה הנ"ל. וכמו תפילין של ראש ותפילין של יד[1389], וב' אלו הן זכור ושמור, והן תרין אזנין לאחדא בימינא ושמאלא דקאמר בז"ח (ו ע"ב ב ע"א)[1390] שהן תרין אודנין דלבא, רוח צפונית דכנור ורוח דרומית כמש"ל (לג ע"ב כט ע"א) שהן זכור ושמור, ובהן נשלם שם מ"ב כמ"ש בז"ח שם ובר"מ פרשת פנחס שם. והיא ב' דבראשית, דהיא מ"ם כמש"ל ריש תיקון ה' (כ ע"ב), ולקמן תיקון ל"ו (סג ע"ב). ב' ב' כללות הנ"ל, ומ"ם פרטות הנ"ל, שהן מ"ב. {לז ע"ד} וז"ש לקמן תיקון ל"ו דבימות החול נקראת מ"ם סתימא, ובשבת ב' פתיחא, דבשבת נתגלין נקודות הנ"ל, [שהן י"ב וז"ש לקמן] אות ברית אות שבת, כמ"ש שם, והן זכור ושמור של שבת. והכלל שהן מ"ב, וז' יומין נקיים, הרי מ"ט. וז' הימים הן ז' עולמתין דילה[1391], ז"ק דילה, דצריכה לדכאה לון מקדם, וז"ש **לאשלמא בהון כו'** - ויש עוד מ"ב בענין אחר, ז"פ ו' דשם מ"ב, והוא מסט' דאות ס' או ו', ו"ק דסחרין לה, כל א' מו"ק משית סטרין, ועם מלכות הוא מ"ב. ויש עוד מ"ב דמרגלא, והן בג' דרגין בי"ע. בעשיה נוק' מסט' דאת ד' ומ"ם סתימא, וביצירה מסט' דאת ו' וס', ובבריאה

– מאיר התיקון –

[1386] עי' לעיל הערה 1382.

[1387] ז"ל: בעשור ט' אינון לכל סטר לקבל ט' ירחין דיולדה כחושבן א"ח מאן יולדת ד' מן אחד א"ח איהו ט' לד' סטרין דאת ד' ואינון ארבעים א"ח זכור ד' שמור הא ארבעין ותרין.

תרגום: "בעשור", תשעה הם לכל צד כנגד תשעה חדשים של היולדת, כחשבון א"ח. מהי יולדת, ד' מאחד, א"ח היא ט', לארבעה צדדים של אות ד', והם ארבעים. א"ח זכור, ד' שמור, הרי ארבעים ושנים.

[1388] ז"ל: רתיכא דא מיכאל גבריאל רפאל אוריאל אלין אינון ארבע וחדא נקודה דקיימא עלייהו אינון ה"א ולא איקרי ה"א דא אלא ברזא דאלין ארבע ונקודה בתראה דשרייא עלייהו ורזא דה"א דא דל"ת הות וההוא נקודדה דשרייא עלייהו באמצעיתא אתעביד ה"א.

תרגום: המרכבה הזו מיכאל גבריאל רפאל אוריאל אלו הם ארבע ונקדה אחת שעומדת עליהם הם ה"א והה"א הזו אינה נקראת אלא בסוד ארבע הללו והנקדה האחרונה ששורה עליהם והסוד של ה"א זו היתה דל"ת ואותה הנקדה ששורה עליהן באמצע נעשית ה"א.

[1389] שיש ד' בתים בתש"ר וא' בתש"ר. עי' לעיל ד ע"א ושעה"כ תפילין ג.

[1390] ז"ל: ואינון תלת אינון תשעה לכל סטר לסטר מזרח תשעה לסטר מערב תשעה לסטר צפון תשעה לסטר דרום תשעה והאי נקודה דקיימא עלייהו באמצעיתא אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה בגין דקיימא באמצעיתא לסטר מזרח עשרה לסטר מערב עשרה לסטר צפון עשרה לסטר דרום עשרה עשר ספירן לכל סטר ואלין אינון מ' אתוון דקיימין ברזא דבראשית לתתא ברזא דשמא קדישא ותרין (אזנין) (אינון) לאחדא בימינא ושמאלא וכלהו קיימין ברזא דה"א

תרגום: ואותם השלשה הם תשעה לכל צד לצד מזרח תשעה לצד מערב תשעה לצד צפון תשעה לצד דרום תשעה והנקדה הזו שעומדת עליהן באמצע נמצאת הנקדה הזו שמשלימה כל צד לעשרה משום שעומדת באמצע לצד מזרח עשרה לצד מערב עשרה לצד צפון עשרה לצד דרום עשרה עשר ספירות לכל צד ואלו הם מ' אותיות שעומדות בסוד של בראשית למטה בסוד השם הקדוש ושתי אזנים הן לאחז בימין ושמאל וכלם עומדים בסוד של ה"א.

[1391] עי' לעיל י ע"ב.

המרגלא כידוע (שער היחודים פרק כ) אהי״ה יה״ו (דאמא) [באמא] דמקננת בה, והיא י׳ דה״א שמתגלה בשבת, וד׳[1392] דה״א הן בחול, הימים והלילות זו״נ, יצירה ועשיה, אבל בשבת היו״ד אין לא יום ולא לילה כנ״ל: **ובהון אתחברת אורייתא כו׳** - ר״ל, במ״ט הנ״ל, שהן שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כנ״ל שהן זו״נ, אורייתא דבכתב ודבע״פ, והן ג״כ אח״ד הנ״ל דמקוה, ונעשין אחד: **ביומא דשבועות** - שהוא שער החמשים, יסוד דבינה, מקוה הנ״ל. והן שתי הלחם דשבועות, שתי תורות דאתמר (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי, ועליהון אתמר (רות א יט) ותלכנה שתיהן כו׳, כמש״ל ריש תיקון ל״א, ובז״ח (סה ע״א פג ע״א)[1393] ובר״מ פ׳ אמור, וע״ש (צח ע״א ע״ב) בארוכה[1394], וז״ש **דאינון דו פרצופין דאדם**, ר״ל וזהו שתי הלחם, והן בה״א עלאה דהוא ד״ו כנ״ל, ובה מתחברין [י׳]: ***וחבורא דתרווייהו רחם** - צ״ל דתרווייהו בלחם דהוא בחלופא דאתוון רחם, ר״ל בחלופא אתוון למ״ד ברי״ש, והוא ביסוד הבינה מקוה הנ״ל, וע׳ בפ׳ אמור (צ״ז וצ״ח) בארוכה[1395]: **דאיהו רמ״ח כו׳** - דאתייהיבו בתורה שבכתב ובע״פ: **ורזא דמלה קדש כו׳** - דז״א דביה רמ״ח פיקודין הוא בוכרא (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, ועיין בפ׳ בא (מג ע״ב) **בכור דא בן בכור דכתיב כו׳**[1396], והוא פטר רחם דילה ברמ״ח אברים רמ״ח פקודין, ורחמה נפתח בנ׳ שערים כמ״ש בפרשת בראשית (יג ע״ב)[1397]. ואע״ג דשם כתב דיו״ד אפתח רחמה, היינו ע״י וא״ו דיו״ד, היא המפתח דפתח להיולדת להוציא הולד כמש״ש ע״ש. וע״ש (ב ע״ב) **בההוא מפתחא** בארוכה[1398]. וז״ש שיש מפתח לאשה, ואמרו שם איידי דזוטרא והוא י׳ הנ״ל, שבילא דבו[1399], ואמרו שם ב׳ דלתות וב׳ צירים[1400], והן ד׳ של ה״א שהוא דלת א׳, ובו ציר א׳, י׳, יוד שבו, וב׳ דלתות וצירים הם מ״ם סתומה הנ״ל, שהוא הרחם כנ״ל, ובלידה נפתחין הדלתות ונכנס ברא בוכרא שורש הדעת בה, ונעשית ה״א, והיא הפתיחה לנ׳ שערי בינה שהן בה״א: **מתקרבין כל פקודין דעשה כו׳** - שהן רמ״ח אברים, וז״ש **כעצמים**, וכמ״ש (יחזקאל לז ז) ותקרבו עצמות כו׳[1401], בבטן שהוא בינה כמ״ש בת״ל (פב ע״א) מבטן מי כו׳ המלאה, דהיא נקראת מליאה (פע״ח חג המצות ד[1402]), אלהים חיים (זהר ח״א לא ע״ב), מלא י״ה (זהר ח״ג כט ע״א), בינה בן י״ה (אד״ז רצ ע״א[1403]), דכלילן בה׳, י׳ וד׳[1404], [ה״א וא״ו[1405]][1406] (דה״א ווא״ו), ויום השבועות זמן הביכורים שנאמר (שמות כב ב) מלאתך כו׳:

– מאיר התיקון –

[1392] ו׳ ד׳ (לש״ו).

[1393] אמר רבי אלכסנדרי בשעה שנפטר האדם מן העולם הנשמה והנפש אזלין כחדא שנאמר ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם

תרגום: אמר רבי אלכסנדרי בשעה שנפטר האדם מן העולם הנשמה והנפש הולכות יחד שנאמר (רות א) ותלכנה שתיהם עד בואנה בית לחם

[1394] עי׳ מלואים אות נט.

[1395] עי׳ מלואים אות ס.

[1396] ז״ל: וכל אינון ארבע אתרמיזו הכא קדש דא קדושה עלאה רזא דחכמתא עלאה דמתמן כלא אתקדש ברזא דגניזו עלאה דיתקרי קדש לי דא בינה רזא דעלמא עלאה היכלא פנימאה (ורזא דא (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים (במדבר ג יג) כי לי כל בכור (שמות יט ה) והייתם לי סגולה) כ״ל רזא דחסד בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא בכו״ר דא בן בכור דכתיב (שם ד כה) בני בכורי ישראל והאי בן בכור כליל כל סטרין וכל גוונין ובגין כך קרא כליל כלהו ארבע ברזא דחכמתא עלאה אבל דא באורח כלל למנדע דכלא כליל בהאי אבל באורח פרט כל חד בלחודוי דא איהי פרשתא קדמאה דכליל כל שאר פרשיין:

תרגום: וכל אותן ארבע נרמזו כאן קדש זו קדושה העליונה סוד החכמה העליונה שמשם הכל מתקדש בסוד הגניזה העליונה שנקראת קדש לי זו בינה סוד העולם העליון ההיכל הפנימי (וסוד זה כי לי בני ישראל עבדים כי לי כל בכור והייתם לי סגלה) כ״ל סוד החסד בכל מקום בין למעלה בין למטה בכו״ר זה בן בכור שכתוב בני בכורי ישראל ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הצבעים ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה אבל זה בדרך כלל לדעת שהכל כלול בזה אבל בדרך פרט כל אחד לבדו זוהי פרשה ראשונה הכוללת כל שאר הפרשיות.

[1397] עי׳ מלואים אות סא.

[1398] נדצ״ל ג ע״ב, ועי׳ מלואים אות סב.

[1399] יסוד שבו, עי׳ שעה״כ ג ע״א.

[1400] עי׳ ע״ח שער הירח ג: ועתה נבאר מציאות אלו החותמות, והענין כי הלא אמרו בגמרא (בכורות מה ע״א) שיש דלתות ברחם האשה כמ״ש (איוב ג י) כי לא סגר דלתי בטני, ויש צירים לאשה כמ״ש (שמואל א׳ ד יט) כי נהפכו עליה ציריה.

[1401] פסוק זה לפי פשוטו מדבר על לעתיד לבא. ויתכן שרבינו רמז בזה ששבועות הוא מעין מה שיהיה לע״ל.

[1402] ז״ל: כשהוא בבטן המלאה בינה שהוא אלהים, ובהיפך מליאה.

[1403] עי׳ לעיל הערה 622.

ובאותו זמן, כל אותם איברים מקבלים על ידי צנורות זה מזה, זהו שנאמר "מקבילות הלולאות אשה אל אחותה", וכשהם מקבלים כל הספירות, מקבלות זו מזו, והמלאכים למטה מקבלים זה מזה כמו שנאמר (ת"י ישיעה ו ג) "ומקבלין דין מן דין", וכל אחד ואחד נותן רשות לחבירו להיכנס לתחום חבירו כמו שנאמר "ונותנין רשות זה לזה".

ובההוא זמנא כל אינון אברין מקבלין על ידי צנורין דא מן דא הה"ד (שמות כו ה) **מקבילות הללאת אשה אל אחותה וכד אינון מקבלין כל ספיראן מקבלין דא מן דא ומלאכין לתתא מקבלין דין מן דין כד"א ומקבלין דין מן דין וכל חד וחד יהיב רשו לחבריה לאעלא בתחומא דחבריה כד"א**[127] **ונותנין רשות זה לזה** (ישעיה ו ג):

ובההוא זמנא כו' - כנ"ל דפקודין דעשה שהן רמ"ח אברים מתקרבין זא"ז ע"י הקרבת ב' הלחם, וצינורות הן הגידין שמחברין האברים[1407], ומשתקיין[1408] האברים על ידן, והן שס"ה ל"ת דאורייתא: **הה"ד מקבילות כו'** - ר"ל, מקבלין זה מזה: **כד"א ונותנין** - צ"ל הד"א[1409] ונותנין רשות כו', ר"ל מ"ש בברכות ק"ש, ועיקר ההתקרבות דקאמר כאן רמ"ח פקודין דמצוה ברמ"ח דאורייתא דאיהו מצוה, בכל אבר דיליה, וזהו ההתקרבות הוא בב' הלחם:

ומי גורם זה ישראל כשמקבלים זה מזה, בין בתורה בין בממון, גורמים לקבל למעלה זה מזה, ולהשפיע זה לזה, והכל על ידי צנורות, זהו שנאמר "תהום אל תקום קורא לקול צנוריך וגו'", ומה אומרים זה לזה (תענית כה ע"ב) "אבע מימיך קול שני רעים אני שומע".

ומאן גרים דא ישראל כשמקבלין דא מן דא בין באורייתא בין בממונא גרמין לקבלא לעילא דא מן דא ולאשפעא דא לדא וכלא על ידי צנורין הה"ד (תהלים מב ח) **תהום אל תהום קורא לקול צנוריך וגו'**[1410] **ומאי אמרי דא לדא אבע מימיך קול שני ריעים אני שומע:**

ומאי אמרי כו' - כמ"ש בספ"ג דתענית (כה ע"ב) כשמנסכין[1411] כו' והן נו"ה, בשני ספלים מים ויין, ימינא ושמאלא:

והם כנגדם שתי שפתים שנקראים "אפיקי מים", ומי הם, נצח והוד, שנקראים "שקתות המים", ושניהם נשקים על ידי צנור שהוא העמוד שכולל הכל, והוא ברית שכלולים בו כל האיברים של הגוף, כל הצנורות הם נשקים מהאות ו' שהוא נהר ששופע ויוצא מעדן, והוא צנור שיוצא ממעין המים שהוא י', וממנו מתפשטת ה' שהיא הים העליון.

ואינון לקבלייהו תרי שפוון דאתקרון אפיקי מים (תהלים מב ב) **ומאן נינהו נצח והוד דאתקרון שקתות המים** (בראשית ל לח) **ותרוייהו אתשקיין על ידא דצנורא דאיהו עמודא דכליל כלא ואיהו ברית דכלילן ביה כל אברין {לח ע"א} דגופא כל צנורין אינון אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק**[1412] **מעדן ואיהו צנור דנפיק ממעינא דמיא דאיהו י' ומניה אתפשטא**

– מאיר התיקון –

[1404] עי' לעיל הערה 1392.
[1405] פי' התגלות האמא בז"א.
[1406] ובגליון כת"י [נראה שהוא מהגרי"א חבר] איתא: נדצ"ל יו"ד ה"א וא"ו ר"ת יה"ו.
[1407] עי' ע"ח שער פו"ח פרק יב, ושער החשמ"ל פרק א.
[1408] דהיינו שהם מתלבשים בתוכו, ועי' לעיל יט ע"א ד"ה שקיו דאילנא.
[1409] היינו דאמרינן ולא כדין אמרין.
[1410] זה המשך לשון הפסוק: כל משבריך וגליך עלי עברו.
[1411] ז"ל: אמר רבי אלעזר כשמנסכין את המים בחג תהום אומר לחבירו אבע מימיך קול שני ריעים אני שומע שנאמר תהום אל תהום קורא לקול צנוריך וגו' אמר רבה לדידי חזי לי האי רידיא דמי לעיגלא (תלתא) ופירסא שפוותיה וקיימא בין תהומא תתאה לתהומא עילאה לתהומא עילאה אמר ליה חשור מימיך לתהומא תתאה אמר ליה אבע מימיך שנאמר הנצנים נראו בארץ וגו'.
[1412] עי' אד"ז רצ ע"ב: מאי יובל, כמד"א ועל יובל ישלח שרשיו (ירמיה יז), משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק ואתי תדיר ולא פסיק.
"דנגיד" הוא מסט' דחכמה והוא באתפשטותיה לתתא לבינה. ובבינה שם הוא "נפיק" (ב"ע קצז ע"א)

ה' דאיהי ים עלאה:

לקבלייהו תרין שפוון - ר"ל, בשבועות, שפוון דאורייתא אפיקי מים של תורה, שע"י מתחבר תורה שבכתב ובע"פ ע"י לימוד התורה[1413]: **ותרווייהו {לח ע"א} אתשקיין כו'** - ור"ל ז"ש **תהום אל תהום**, עמודא דאמצעיתא ומלכות, קורא לקבלא דין מן דין, וכמש"ל וקרא זה אל זה, ומקבלין דין מן דין וכמש"ל, כל א' א"ל אבע מימך לקול הוא נו"ה, קול ב' ריעים צנוריך יסוד, וע"י (ג') אלו הן מתחברין כידוע[1414]. ואמר **דכליל כלא כו' דכלילין בי' כו'**, ר"ל וז"ש צנוריך לשון רבים, דכליל כל האברים[1415], וכל שפעם שהולך בכל הצינורות: **כל צינורין כו' דאיהו נהר כו'** - ר"ל, דעת דהוא ו'[1416], והוא הנהר דמהלך בכל האברים עד שמגיע לברית שנקרא על שמו, כי שם קיבוץ הדעת והתגלותו[1417]: **דנפיק ממעינא דמיא כו'** - שהוא בין[1418] י"ה, שהוא הזרע שנותן אבא לאמא ומתמליא מיניה, ושם נתגדל ונתרבה ויוצא הולד. ומ"מ השורש נשאר שם כידוע, והוא הדעת **נהר דנפיק כו'**, וז"ש **ומיני' כו'**. ועיין בפ' בא (מב ע"ב[1419]). ור"ל בכאן ז"ש **כל משבריך וגליך כו'**[1420], משבריך הוא ה"א שנשבר הרגל מינה, ונפתח בלידה ביציאת מצרים, ביציאת הבן מינה כמ"ש בפרשת פנחס (רנב ע"א) דתבר ח' מחמץ ונעשית מצה. וגליך הוא י', גל נעול מעין חתום (שיה"ש ד יב) והוא המעין, וצינוריך הוא הוא"ו, וז"ש **כל צינורין כו' מן את ו'**: (**דאיהי ים עלאה** - כמ"ש בפ' בא ע"ש. וה' הוא י"ם נ' שערי בינה, והוא פתוח כמו ים דפתוח, כמ"ש למה נמשלה תשובה לים מה כו'[1421], אבל מקוה[1422] נמשלה למ"ם דאיהי סתום:)

ובא וראה תשע נקודות הן מן קמ"ץ עד שור"ק, וכלן נקראו צנורות ומעינות לאותיות, שהן כלולות בקרקע שהיא שכינה התחתונה, שנקראת ג"ן כלולה משלשה וחמשים סדרים של התורה, ועליה נאמר "גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום", חתום ודאי, משום שהיא "בתולה ואיש לא

ותא חזי תשע נקודין אינון מן קמ"ץ עד שור"ק וכלהו אתקריאו צנורין ומבועין לאתוון דאינון כלילן בקרקע דאיהי שכינתא תתאה דאתקריאת ג"ן כלילא מתלת וחמשין סדרין דאורייתא ועלה אתמר גן נעול אחתי כלה גל

– מאיר התיקון –

[1413] עי' לעיל לו ע"ג ד"ה דאיהו רזא, עי' רע"מ ויקרא לג ע"ב ז"ל, לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין דאורייתא דבכתב ובעל פה מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו.

תרגום: לכו לחמו בלחמי מימין, וביין שהוא יין התורה משמאל, בניסוך המים ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.

[1414] עי' לעיל הערה 600.

[1415] עי' לעיל א ע"א ד"ה כזהר הרקיע.

[1416] וצ"ע לכאורה, שכן ו' בד"כ אינו דעת אלא תפארת. והנראה ביאורו, שבאמרו "דעת הוא ו'" כוונתו שהדעת הוא הפנימיות של הת"ת, ובאמת לאמיתה היינו בחי' הו' האמיתית, וכן כתב רבינו בפי' לספד"צ יד ע"א, ז"ל, ו' הוא קלא דאשתמע, דעת, כידוע שדעת הוא ת"ת, ע"כ. וכן עי' לעיל כט ע"ב: "יעקב מלבר משה מלגאו", כלומר, מידת ת"ת, הרי הוא בחי' יעקב, הוא בחי' החיצוניות של הדעת, שהוא בחי' משה.

[1417] עי' לקמן פא ע"א בדברי רבינו: כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א' וידע אדם כו'.

[1418] אפשר דצ"ל בן.

[1419] ז"ל: עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור לבתר עבד מאנא זעירא ודא י' ואתמליא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם ולההוא מאנא קרא ליה חכמ"ה ולבתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה.

תרגום: עלת העלות עשה עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובו אין סוף לנביעת אורו ולכן קרא לעצמו אין סוף ואין לו דמות וצורה ושם אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל ולכן אמרו בו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. אחר כך עשה כלי קטן וזה י' והתמלא ממנו וקרא לו מעיין נובע חכמה וקרא את עצמו בו חכם ולאותו הכלי קרא לו חכמ"ה ואחר כך עשה כלי גדול וקרא לו ים וקרא לו בינה והוא קרא את עצמו מבין בה.

[1420] עי' לקמן נב ע"ב ותז"ח לא ע"ב.

[1421] עי' פסיקתא דרב כהנא (פסקא כד אות ב): נמשלה תשובה בים מה הים הזה לעול' פתוח כך שערי תשובה לעולם פתוחים.

[1422] עי' לעיל לז ע"א.

ידעה", והיא חכמת שלמה, שעליה נאמר "ותרב חכמת שלמה" מתגדלת מכל ההשקאה של כל ספירה וספירה, על ידי אותו צנור שהוא ו', עד שמגיעה לאותו המעיין העליון שהיא י' העליונה, "חכמת כל בני קדם", ובאותו זמן היא נעשית כתר בראש האות ו'.

נעול מעין חתום (שיה"ש ד יב) **חתום ודאי בגין דאיהי בתולה ואיש לא ידעה** (בראשית כד טז) **ואיהי חכמת שלמה דעלה אתמר ותרב חכמת שלמה** (מלכים א' ה י) **אתרביאת מכל שקיו דכל ספירה וספירה על ידא דההוא צנורא דאיהו ו' עד דמטיאת לההוא מבועא עלאה דאיהי י' עלאה חכמת כל בני קדם** (שם) **ובההוא זמנא אתעבידת איהי תגא ברישא דאת ו':**

כלילין בקרקע - ר"ל, דצנורין הן להשקות את הקרקע, ארץ: **גל נעול** - הוא נקודה דידה, אות ברית, חכמת שלמה, והוא מעין חתום (כל ימי השבוע כמש"ל תיקון ל"ו (פו ע"ב), וז"ש **בגין דאיה)י כו' ואיהי חכמת שלמה כו':** דאיהי י' עלאה - חכמה עליונה, וידוע שכל הנחלים הולכים[1423] אליה בתוך יו"ד דידה הנ"ל, ושם ותרב. ועי' במ"א שכתבתי שכל(ל) הנקודות הן ס"ה מנין ותרב[1424]: **בני קדם** - קדם הוא כתר, דשם ימי קדם (זהר ח"ג טו ע"א), כמ"ש בא"ר (קלד ע"ב[1425]), ושם המקור כמש"ש בפ' בא, והמעין נפיק מן המקור בל"ב שבילין[1426], ואינון בני קדם, והיא אתרביאת ומתגדלת עד דמטיא לשם, ושם היא תגא בראש [ה]ו' כמו שמפרש והולך, והיא ז', תגא. ובתחלה היתה בסוד חירק, י' תחת ו', וכד אשתקיא מניה נקרא שורק, וכד היא מטיא ליו"ד עלאה היא חולם, וז"ש **ות"ח שכינתא כו'**, ושם ביוד עלאה התחברות ב' חכמות, תעלומות חכמה (איוב יא ו ועי' לקמן צ ע"א). ועיין בפרשת בראשית (ז ע"ב) **ר"ח פתח כו' ב' תרין אינון דמתחבראן כחדא חד** כו'[1427], וע"ש (ו ע"א) **ומקדשי תיראו** כו'[1428], והיא חכמת שלמה[1429]:

ובא וראה שכינה תחתונה, כשהיא נשקית מהנקודות נקראת חר"ק חל"ם

ותא חזי שכינתא תתאה כד איהי אתשקיא מן נקודין **אתקרי** חר"ק חל"ם שור"ק **למאן**

– מאיר התיקון –

[1423] עי' לקמן ריש ע"ב.

[1424] עי' דברי רבינו בס"י ד ע"ג: וע"ב הוא עם תשר"ק והן ע"ב, דודיך מיין כו' (שיה"ש א ב). וכן הן ע"ב דאותיות עם י"ב דמנצפ"ך, ובו שם י"ב דסלקין באוירא. והן ע"ב פרקי המרכבה נ"ו הידועים וראש ועינים ופה וי"ב פרקין אחוריהם כו', וס"ה דאדנ"י הוא בנקודין של ע"ב אתוון הנ"ל, ומספרן תר"ב, בסוד (מלכים א' ה י) ותרב חכמת שלמה כו', ששם הנקודין במספרן בסוד (אבות פ"ג מי"ח) גימטריאות פרפראות לחכמה עילאה, וכשהיא בשלימותא דירתא כל הנקודין אז (מלכים א' ה י) ותרב וכו'.

[1425] ז"ל: תאנא אלין תקונין אקרון ימי קדם יומין קדמאין דקדמאי ואינון דאשתכחו בזעיר אפין אקרון ימי עולם.

ותאנא אלין ימי קדם כלהו מתתקנן בתקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין טמירא דטמירין (כליל בהו) והאי דתליסר כליל להון כמה דאתמר ודא יומא לא אתכליל בהדייהו אלא הוא כליל כלא

תרגום: למדנו: אלו תיקוני נקראים "ימי קדם", ימים הראשונים של הראשונים, ואותם הנמצאים בז"א, נקראים ימי עולם.

ולמדנו: אלו ימי קדם כלם מתוקנים בתקוני הדיקנא של עתיק העתיקים טמון הטמונים (כלול בהם). וזה התיקון הי"ג הוא כולל אותם כמו שלמדנו, וזה היום אינו נכלל בהם אלא הוא כולל את כולם.

[1426] עי' ליעל יד ע"א.

[1427] עי' מילואים אות סג.

[1428] ז"ל בשלימות: ומקדשי תיראו דא נקודא דקיימא באמצעיתא דאית לדחלא מינה יתיר מכלא דענשיה מיתה והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת מאן מחלליה מאן דעאל לגו חלל דעגולא ורבועא לאתר דההוא דנקודה שריא ופגים ביה מות יומת ועל דא כתיב תיראו וההיא נקודה אקרי אני ועלה שריא ההוא דסתים עלאה דלא אתגליא והיינו יהו"ה וכלא חד.

תרגום: "ומקדשי תיראו", זו הנקודה שעומדת באמצע שיש לירא ממנה יותר מן הכל שענשו מיתה. והיינו מה שכתוב "מחלליה מות יומת", מי הם "מחלליה", מי שנכנס לתוך החלל של העגול והרבוע, למקום שאותה הנקודה שורה ופוגם בו, "מות יומת". ועל זה כתוב "תיראו". והנקודה ההיא נקראת אני, ועליה שורה אותו הסתום העליון שלא התגלה, והיינו ה', והכל אחד.

[1429] עי' לקמן מד ע"ד ד"ה דאיהו ל"ב, ולפ"ז מתבאר שכוונת רבינו בביאור מש"כ כאן "מסטרא דחכמה אתקריאת חלם" היא לכך שחכמה דבינה היינו יש"ס.

שור״ק, למי, לאותו צינור שהוא ו׳ שכולל ששה צנורות, שכולם משש אותיות שהן אבגית״ץ וכו׳, ששה צנורות הם שתלויים ממנו, והוא כולל שש אחרים, וכולם עולים לארבעים ושנים, נקראת חר״ק חל״ם שור״ק של אותו הצנור, כמו זה ו

להההוא צנור[1430] דאיהו ו׳ דכליל שית צנורין דכלהון משית אתוון דאינון[128] אבגית״ץ וכו׳ שית צנורין אינון דתליין מניה ואיהו[129] כליל שית אחרנין וכלהו סלקין למ״ב [לח ע״ב] אתקריאת חר״ק חל״ם שור״ק דההוא צנור כגוונא דא ו[130]:

ות״ח שכינתא כו׳ - בתלת דרגין כנ״ל וכמו שמפרש והולך: **למאן כו׳ דכליל כו׳** - וצנורין הן נקודות כנ״ל **וכלהו אתקריאו צינורין כו׳**, והיא ג׳ צינורין ג׳ נקודות כנ״ל, הרי תשעה נקודין הנ״ל. וז״ש למעלה **כל צינורין אינון אשתקיין מן את ו׳ דאיהו כו׳**, ששית צינורין ביה ואיהי ג׳ צינורין ג״כ מתשקייא מניה, וכמ״ש **למאן להההוא צינור כו׳**, והן סוד ו׳ ד׳, ד״ו פרצופין[1431], שהוא ו׳ נקודות, והיא ד׳, שהעשירית היא כלולה מכולם כידוע[1432], שעלה אמרו אלפי שאינן[1433]: **דכלהון משית אתוון ואיהו אב״ג ית״ץ כו׳ מניה וכל חד כליל שית אחרנין** - כצ״ל: והענין שהוא[1434] הדעת, שהוא וא״ו, **נהר כו׳** כנ״ל, ואיהו צינור דנפיק ממעיינא דמיא כנ״ל, והוא משקה לשית צינורין ו״ק, ועם כללותיהן דהוא מלכות, דכל חד וחד דכלולה מכל שית אתוון דכל חד, הוא מ״ט {לח ע״ב} פנים כנ״ל, והוא מלכות דז״א הקבועה בכל ספירה[1435]. אבל מלכות נוק׳ היא כלולה מג׳ צינורין, וכ״א משבע דהיא בת שבע[1436] י׳ על ו׳ דהיא ז׳, והן כ״א ומשלמת לע׳ פנים, וג׳ דידה הן ג״ר דע״י נשלם לעשר, והוא הסוד מ״ש בפ׳ תרומה וברי״מ (קלב ע״ב[1437]) דלעילא הוא מ״ב ובה הוא ע״ב דהיא משלמת למ״ט כנ״ל ולע׳[1438], והוא כ״ח דילה, כח מעשיו (תהלים קיא ו)[1439] [ז״ס אמה וחצי אמה], והוא סוד כ״ב אתוון וכ״ח אתוון, כ״ח כנ״ל (ה ע״ב) (והוא אי״ה או״ה[1440]), וכ״ב בחשבו[ן] כל הכללות של ז״א לאחד, והוא בחי׳ הרביעית שבה. והוא סוד אמה וחצי האמה דלקמן (לט ע״ב מ ע״ב) וחצי האמה דא יו״ד כו׳, ג׳ טפחים ודא ג׳. ור״ל כנ״ל דוא״ו צינורין בה, (ו׳ טפחים, וג׳) [וז״ש] בה שהיא יו״ד חכמה זעירא (זהר ח״ב רלה ע״ב), ובהיפוכא דהוי״ה, דכן הוא מדת הקרשים מתחיל בההי״ן עשר אמות כמש״ש. ובחי׳ הרביעית שבה נק׳ ים דאתמליא מכלהון, כל הנחלים הולכים אל הים[1441] (קהלת א ז), והוא ה׳ (כלולה מחמשים ים, כל כלה[1442]). וכאן בהיפוכא, דבדידיה הנהר ו׳ יוצא מי״ה, וכאן משקה לי״ה, וה״א מלכות דבו משלמת כאן וכאן, ושם נפיק מי״ה ומשקה לה׳ הנ״ל, וכאן נפיק מה״א ומשקה לי״ה: **אתקריאת חרק כו׳ כגוונא דא וְ והכי אתקרי לגבי יְ והכי לגבי הֵ** - כצ״ל, הכל בג׳ נקודין הנ״ל, ור״ל שזהו ג״כ ט׳ צינורין הנ״ל דכלילין בה ג׳ מכל א׳:

וכך היא נקראת אל י׳ וכך אל ה׳, וסוד והכי אתקריאת לגבי י׳[131] והכי לגבי ה׳[132]

– מאיר התיקון –

[1430] עי׳ שעה״כ ג ע״א: יסוד העליון של חכמה הנק׳ שביל, ותכוין להמשיך בו השפע ולחברו אח״כ עם היסוד של בינה הנק׳ נתיב.

[1431] עי׳ ברכות סא ע״א: אמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני. ועי׳ לקמן מ ע״ב שזה ד׳ וו׳.

[1432] עי׳ שער מיעוט הירח פרק א׳ אתנטילת מכולהו, ולקמן סא ע״ב.

[1433] עי׳ ע״ז ג ע״ב: רוכב על כרוב קל שלו ושט בשמונה עשר אלף עולמות שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן. ועי׳ לעיל ה ע״א.

[1434] פי׳ כל השם מ״ב שבו׳ שמות אבג״י וכו׳.

[1435] עי׳ לעיל הערה 1432.

[1436] כנ״ל טז ע״ב.

[1437] עי׳ מלואים אות מז.

[1438] עי׳ דברי רבינו תז״ח כה ע״ד ד״ה ע״ב פנים: דע׳ פנים בת״ת וב׳ דרועין ע״ב, וכן ע׳ נפש עם יעקב ועם אברהם ויצחק חו״ג ע״ב, וזהו שם ע״ב שבחג״ת, וכן ע״ב אומין עם ישמעאל ועשו ב׳ דרועין דס״א, ולפי שנכלל בקו האמצעי לכך הכלל הוא ע׳. ועי׳ עוד דברי רבינו בס״י ג ע״ג.

[1439] עי׳ תז״ח ה ע״ג: חשבן דעשר אתון אלין אנון מ״ה כח דילה אנון כ״ח אתון דאנון תולדין דעשר אלין ואנון יו״ד ה״א וא״ו דל״ת ה״א אל״ף וא״ו אל״ף וא״ו ה״א אל״ף עשר אתון לקבל עשר אצבען כ״ח אתון לקבל כ״ח פרקין דעשר אצבען ובגיניהו אתמר (במדבר יד) ועתה יגדל נא כ״ח אדני ובגין האי כח אתמר דמאן דלא ידע בגימטריאות וחשבונות דילה עתיד לנחתא לשאול כמה דאוקמוה במדרש (קהלת ט) כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה.

[1440] עי׳ לעיל ה ע״ב והערה 184.

[1441] עי׳ תז״ח מט ע״ד.

[1442] עי׳ לקמן סג ע״א.

הדבר "אני ראשון ואני אחרון וכו"', ולפעמים היא עטרה על ראשו של האות ו' כמו זה **א**. וסוד הדבר "נוטה שמים כיריעה", וזהו הסוד של הראש של האות א, ולפעמים יורד תחתיו כמו זה **א**, קמ"ץ. כשעולה על הראש נקראת כתר, זַרְקָא, באותו זמן נאמר בה "אשת חיל עטרת בעלה", ונקראת חל"ם. וכשיורדת תחתיו נקראת חיר"ק, והיא לח"ם, שכך הוא חל"ם בהפוך אותיות לח"ם. וזהו "לחם אבירים אכל איש" שנאמר בו "יהו"ה איש מלחמה" מצד של החכמה נקראת חל"ם, מצד העמוד האמצעי נקראת שור"ק, כמו שנאמר "ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת", זהו שנאמר "תתן אמת ליעקב". מצד שלו נקראת חר"ק, ובאותיות הפוכות חק"ר, ובשבילה נאמר "הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תמצא", והיא "קרח הנורא", שהוא השם השלישי של תפילה, שנאמר בו (תפילת י"ח) הא"ל הגדול הגבור והנורא, הנורא הוא העמוד האמצעי.

ורזא דמלה אני ראשון ואני אחרון וגו' (ישעיה מד ו) **ולזמנין איהי עטרה על רישא דאת ו' כגוונא דא א ורזא דמלה נוטה שמים כיריעה** (תהלים קד ב) **ודא רזא דרישא דאת א' ולזמנין נחית תחותוי כגוונא דא א** קמ"ץ **כד סלקא על רישא אתקריאת תגא זרק"א בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה** (משלי יב ד) **ואתקריאת חל"ם וכד נחתת תחותיה אתקריאת חיר"ק**[133] **ואיהי לח"ם דהכי איהו חל"ם בהפוך אתוון לח"ם ודא איהו** (תהלים עח כה) **לחם אבירים אכל איש דאתמר ביה ה' איש מלחמה** (שמות טו ג)[134] **מסטרא דחכמה אתקריאת חל"ם מסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקרי שור"ק כמה דאת אמר ואנכי נטעתיך שור"ק כלה זרע אמת** (ירמיה ב כא) {לח ע"ב} **הה"ד תתן אמת ליעקב** (מיכה ז כ) **מסטרא דיליה אתקריאת חר"ק**[135] **ובהפוך אתוון חק"ר ובגינה אתמר החקר אלה**[1443] **תמצא** (איוב יא ז) **ואיהי קרח הנורא** (יחזקאל א כב) **דאיהו שמא תליתאה דצלותא דאתמר ביה הא"ל הגדול הגבור והנורא הנורא איהו עמודא דאמצעיתא**[136]:

ורזא דמלה אני כו' - דסלקא בכתר, אי"ן[1444], ולכן היא ראשון אף לגבי י'. (ו)כד סלקא לגבי חכמה ראשון, לגבי ה' חולם עליה, ובבינה לגבי ו', וכן בשורק וחירק, אלא שבהיותה בחכמה בבחי' חכמה, נקראת שורק, ובבחי' כתר חירק, ובבחי' בינה חולם וכן בכולם: **(ו') כו'**[1445] - ר"ל, דכתיב (ישעיה מד ו) ומבלעדי אין אלהים, ואין הוא אני[1446], והכל בסט' דנוק', וז"ש אין אלהים, ור"ל כל הנוק' הכל מסטרהא ראשית האצילות הוא מח"ס[1447], ראשית הכל, והוא נוק', וכמ"ש בריש הזוהר (ח"א טו ע"א) **בריש הורמנותא דמלכא בוצינא כו'**, ועלה אמרו סוף המעשה תחלת המחשבה (עי' לעיל ז ע"א), מ"ס, אבל כתרא גלגלתא אינו אלא שורש[1448], ולכן רישא לכל רישין (אד"ז רפח ע"א), ולכן אדם שמא מפרש[1449] לא נחית עד דהוא עם נוקבא[1450]: **ולזמנין כו' נוטה כו'** - ר"ל, דיוד שעליה הוא הנוטה לשמים, והוא כיריעה צורת ו' וכמש"ל (ה ע"ב ז ע"ב) **דעליה אתמר נוטה שמים כו', נוטה שמים לבדי מאן נטה** כו', ע"ש בארוכה כל הענין. שאלו ב' צורות הוא סוד חולם חירק, אי"ה או"ה[1451] סוד כל השם: **כד סלקא על רישיה אתקריאת תגא זרקא** – תגא, עטרת בעלה (משלי יב ד), כמו שמפרש והולך, ולכן תגין בראש אותיות, ואתעבידת זיין, זיונין, את

– מאיר התיקון –

[1443] לשון הפסוק "אלוה".
[1444] עי' לעיל ז ע"א.
[1445] ט"ס וצ"ל ואני אחרון (לש"ו).
[1446] עי' לעיל ז ע"א.
[1447] פי' מחכמה סתימאה, המכונה מוחא סתימאה. ועי' אד"ר קמד ע"א: ואלמלא חכמה סתימא דכלא, כלא אתתקן כמרישא [במ"ס נעשה הכל (בהגר"א על תיקו"ז קלח ע"א ד"ה א'). כלל תיקון העולם נעשה על ידי התורה דנפיק ממו"ס (ב"ע רנה ע"ב), דהיינו החכמה העליונה, ה"ה אוירא (ב"ע רנו ע"ב)] הה"ד אני חכמה שכנתי ערמה (משלי ח), אל תקרי שכנתי אלא שכינתי (ס"א שיכנתי) [ר"ל שבה אתיישב עלמא (ב"ע רנו ע"א)].
[1448] עי' כללים ח"ב כט ע"ד שהאוירא (שהוא כולל הגלגלתא) הוא האור הגנוז.
[1449] עי' לעיל ח ע"ב, וזהר ח"ג כט ע"ב.
[1450] היינו בזיווג, שהוא מתקלא עי' ריש ספד"צ.
[1451] עי' לעיל ה ע"ב והערה 184.

עדיים[1452], ולכן ז׳ אותיות צריכין תגין[1453]. וע״ל (כ ע״ב כה ע״ב) **כד סליקת כו׳ איהו תגא לעילא כו׳**: **זרקא** - דגם טעמים מסט׳ דלעילא כמ״ש שם, והיא זרקא י׳ על ו׳ ג״כ, וע״ל (לט ע״ב מ ע״ב) **דא ו״י דאיהו ברזא דז׳, דכל תגין כו׳**, ודף מ ע״א (מא ע״א) **זרקא האי תגא, איהי י׳ וחוטא דילה ו׳**: **ואתקריאת [חל״ם] ואיהי לחם כו׳ איש מלחמה וכד נחתת תחותי׳ אתקריאת חירק מסט׳ דחכמה כו׳** - כצ״ל: **הה״ד[1454] לחם כו׳** - דקאי על המן כמ״ש בגמ׳ (יומא עה ע״ב) ובפסוק שם. ואמרו בזוהר (פ׳ בשלח סא ע״ב) **ות״ח כל יומא ויומא נטיף טלא מע״ק לז״א ומתברכאן חקל תפוחין קדישין כו׳ הה״ד לחם אבירים כו׳**[1455], וכאן הוא כנוי {לח ע״ג} לזיווג, ולחם הוא טפה דנחית מחכמה, מלחם אביה תאכל (ויקרא כב יג): **מסט׳ דילה אתקריאת חירק** - כצ״ל, והן ג׳ דרגין דמהימנותא שכולל הכל[1456] וכנ״ל: **(איהי קרח הנורא** - ר״ל, של הנורא, עמודא דאמצעיתא): **חקר ובגינה כו׳** - דבה נכנסין לחקור[1457], שהיא תרעא לחכמה, וכמ״ש בפרשת בראשית (ז ע״ב) ר״ח פתח כו׳[1458]. אבל **החקר כו׳**, כמש״ש (א ע״ב) **כיון דמטי תמן מה מה ידעת מה פשפשת כו׳**[1459]:

– מאיר התיקון –

[1452] עי׳ בהגר״א בספד״צ ז ע״ד: וזיוניהון לא אשתכחו ע״ש ויתנצלו בני ישראל את עדים (שמות לג ו), שאז חזר העולם לתהו, שלכן חזרה עליהם המיתה, שהוא מעולם התהו, וימת כמ״ש למטה (ט ע״ד ד״ה מלך הששי), וכמ״ש (תהלים פב ו ז) אני אמרתי אלהים אתם כו׳ אכן כאדם כו׳ כמותו, כמ״ש (הושע ט (ו ז)) והמה כאדם עברו ברית, שלכן נגזר עליהם המיתה, כמו על האדם, ותרגום עדים זיונין, וכן אמרו (שמות רבה פנ״א פ״ח) זיין היה להם מסיני, והיה כתוב עלי׳ שם המפורש, שהוא סוד המוחין דגדלות, שם הוי״ה כידוע, והן הגורמין זיווג כידוע, וז״ש (יחזקאל טז ז) ותבאי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח כו׳, והן סימנין של פרק נשואין, כמש״ש (שם ח) וארא והנה עתך עת דודים, ואפרש כנפי עליך כו׳.

[1453] שעטנ״ז ג״ץ, עי׳ ע״ח נקודות ו׳.

[1454] הלשון אצלנו בתיקונים הוא ״ודא איהו״.

[1455] ז״ל בשלימות: ז״ל: ותא חזי כל יומא ויומא נטיף טלא מעתיקא קדישא לזעיר אנפין ומתברכאן כל חקל תפוחין קדישין ומההוא טלא אנגיד לאינון דלתתא ומלאכין קדישין אתזנו מניה כל חד וחד כפום מיכליה הדא הוא דכתיב (שם עח כה) לחם אבירים אכל איש ׀ומההוא׀ (דהא מההוא) מזונא אכלו ישראל במדברא.

תרגום: ובא וראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים. ומאותו הטל נמשך לאלו שלמטה, וממנו נזונים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד כפי מאכלו. זהו שנאמר ״לחם אבירים אכל איש״ ומאותו המזון אכלו ישראל במדבר.

אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת״ת, דעת מלגאו ת״ת מלבר, וכמ״ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז״א דאקרי שמים (כמ״ש בזוה״ק ח״א בהשמטות סי׳ כח דף רסב ע״ב, ופ׳ משפטים קטז ע״א, ובח״ג בסופו סי׳ יב דף שו רע״ב), ומשם היה המן, וכמ״ש בח״א (קנז ע״ב רמו ע״א) ובח״ב (מ ע״א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ״ש בפ׳ ויחי (רמו ע״א) (וכן הוא בפ׳ בשלח סא ע״ב, ופ׳ תצוה קפג ע״א, וכן הוא בפ׳ אמור צה רע״ב, קג רע״א, ובהעלותך קנו ע״א) ובאד״ז (רצב ע״ב), וכן בפ׳ בשלח (סא ע״ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפין (דע״ה ח״ב קלג ע״ד).

[1456] עי׳ תיקו״ז קמב ע״ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אהי״ה כתר עלאה, יהו״ה עמודא דאמצעיתא, אדנ״י שכינתא תתאה.

[1457] עי׳ זו״ח ו ע״ד: שאל ר׳ יהודה לר׳ דוסתאי הנפש אשר באדם הנקראת שכלית איזהו נפש היא ואיזהו מקומה א״ל הלא ידעת כי האדם ברא אותו המקום יתברך בשמו וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם ומביט בלבו הוא מעצמו מריח הנפש הזאת כי הואיל והא מביט ורואה נפלאות הבורא וחידוש העולם וזרוח המאורות ערב ובקר וכי כל העולם כלו תלוי בכחו יתברך הוא משתדל בעצמו לחקור ולהשיג השגה קדושה וברה ואז יש לו נפש השכלית מפני שהוא משכיל לדעת לחקור בחכמה.

[1458] ז״ל בשלימות: בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו״ה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד ראשית חכמה האי קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת יהו״ה בגין דיראת יהו״ה סוף חכמה איהי (נ״א אלא איהי ראשית) לאעלא לגו דרגא דחכמתא עלאה הה״ד (שם קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק זה השער ליהו״ה ודאי דאי לא ייעול בהאי תרעא לא ייעול לעלמין למלכא עלאה דאיהי עלאה וטמיר וגניז ועביד ליה תרעין אלין על אלין ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלין אלין על אלין אמר כל מאן דבעי למיעל לגבאי תרעא דא יהא קדמאה לגבאי מאן דיעול בהאי תרעא יעול אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת יהו״ה איהי ודא איהי ראשית

תרגום: ״בראשית״. רבי חייא פתח ״ראשית חכמה יראת ה׳ שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד״. ״ראשית חכמה״, פסוק זה היה צריך לכתוב, סוף חכמה יראת ה׳, בגלל שיראת ה׳ היא סוף חכמה. (אלא היא ראשית) להכנס לתוך הדרגה של חכמה עליונה. זהו שכתוב ״פתחו לי שערי צדק״, ״זה השער לה״, ודאי. שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמות [עליונים]. [משל]

ואיהי קרח כו׳ תליתאה דצלותא כו׳ - ר״ל, דהכל קאי עלה דאיהי האל כו׳, והיא נקרא בג׳ שמהן, בחולם הגדול וכמ״ש למעלה (עמוד א) **ותרב חכמת שלמה אתרביאת כו׳** (מלכים א׳ ה י), **עד דמטי להההוא מבועא עילאה דאיהי י׳ עלאה כו׳**, והגבור מסט׳ דעמודא דאמצעיתא כמ״ש בא״ר (קמא ע״ב) **תאנא האי תפארת כליל כו׳ ותקין מעוי כו׳**[1460]. והנורא מסט׳ דידה חירק דאיהי יראה, וז״ש **דאיהו שמא תליתאה**, מביא ראיה על חירק נקודה השלישית, ולכן הכל שם בההין, והן ג׳ דרגין, צנורות דבה, והאל הוא הרביעי דכלולה מהם, אע״ג שפי׳ אחרים הם באלו ג׳ שמות, מ״מ ע׳ פנים לתורה[1461]: **איהו עמודא דאמצעיתא** - ל״ג:

ושור״ק הוא נסתר וגנוז מצד של צדיק, שהוא ברית, אור גנוז, שהוא ר״ז, כחשבון אור, כמו שבארוהו בעלי המשנה (תענית טו ע״א) אור זרע לצדיק, וזהו האור הגנוז לצדיקים, שחמשה אור שלמעלה ממנו הם כולם בהתגלות.

ושור״ק **איהו טמיר וגניז**[1462] **מסטרא דצדיק דאיהו ברית אור גנוז דאיהו** ר״ז **כחושבן אור כמה דאוקמוהו מארי מתניתין** (תהלים צז יא) **אור זרוע לצדיק ודא הוא אור הגנוז לצדיקיא דחמש אור דלעילא מיניה כלהון אינון באתגלייא:**

ושורק איהו טמיר וגניז - ר״ל, בתוך הוא״ו, לא כמו חולם וחירק ושאר נקודות: **מסט׳ דצדיק** - דהוא כולל ו״ק, גוף וברית חד (לקמן מ ע״ב), וביה איהי יחודא בשורק כמש״ל תיקון י׳ (כו ע״א) וש״מ: **דאיהו ברית** - שהוא גי׳ שורק עם הוא״ו, שבו גניז, לכן כל שורק בוא״ו: **דאיהו רז** - ר״ל, סוד ה׳ כו׳ (תהלים כה יד[1463]), דהוא ביסוד, סוד מיסוד כידוע (זהר ח״ג כ ע״א ועי׳ לקמן צה ע״א):

ומי הוא שלשה אור סגו״ל, ושנים אור שב״א. כשעולה על כנפיהם של שתי נקודות שהן שב״א, נעשית שור״ק, וסוד הדבר ״סמכוני באשישות״. וכשהיא יורדת תחת צר״י, נעשית סגו״ל, ועליהם נאמר ״רפדוני בתפוחים״. ומי הן האשישות הללו, הם שתי אשות, שהם איש ואשה, אש לבנה ואש אדומה, ששם אב ואם, שהם י״ה, והם פני הדין ופני הרחמים.

ומאי ניהו תלת אור סגו״ל ותרין אור שב״א כד סלקא על גדפייהו דתרין נקודין דאינון שב״א אתעבידת שור״ק ורזא דמלה (שיה״ש ב ה) **סמכוני באשישות וכד נחתת איהי תחות צר״י אתעבידת סגו״ל ועלייהו אתמר** (שם) **רפדוני בתפוחים ומאי ניהו אלין אשישות אינון תרי אשות דאינון איש ואשה אשא חוורא ואשא סומקא דתמן אב ואם דאינון י״ה ואינון אנפי דינא ואנפי דרחמי:**

– מאיר התיקון –

למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר, כל מי שרוצה להכנס אלי, שער זה יהיה ראשון לגבי, מי שיכנס בשער זה, יכנס. גם כך שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה׳ היא. וזוהי ראשית.

[1459] ז״ל בשלימות: ואית אחרא לתתא ואקרי מ״ה מה בין האי להאי אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ״י קיימא לשאלה כיון דשאל בר נש ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא עד סוף כל דרגין כיון דמטי תמן מ״ה מה ידעת מה אסתכלתא מה פשפשתא הא כלא סתים כדקדמיתא ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך.

תרגום: ויש אחר למטה שנקרא ״מה״. ומה בין זה לזה, אלא הראשון הסתום שנקרא ״מי״ עומד לשאלה, כיון ששואל אדם ומפשפש להתבונן ולדעת מדרגה לדרגה עד סוף כל הדרגות, כיון שמגיע לשָם, ״מ״ה״. מה ידעת, מה הסתכלת, מה פשפשת, הרי הכל סתום כבתחילה. ועל הסוד הזה כתוב ״מה אעידך מה אדמה לך״.

[1460] ז״ל בשלימות: תאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב לסטרא אחרא ותקין מעוי דנוקבא בסטרא דדינא ואתתקנו מעהא

תרגום: למדנו: זה התפארת כלול ברחמים וכלול בדין, והתפשט רחמים בזכר ועובר ונוקב לצד אחר ומתקן את המעיים של הנקבה בצד של הדין, ונתקנו מעיה.

[1461] עי׳ לעיל א ע״א שכל הספר תיקו״ז היא ע׳ פנים במלת בראשית, ונלענ״ד שזהו המקום היחיד בחז״ל שמראים בפועל כיצד ע׳ פנים לתורה בא׳ מפרטי התורה.

[1462] עי׳ לעיל ז ע״א שהללו כינויים המתייחסים לכתר, וכן הוא באד״ר קכט ע״א, קלט ע״א, ואד״ז רפט ע״ב. אמנם עי׳ בתז״ח יז ע״ד שהכינויים הללו מתייחסים ליסוד, וצ״ע.

[1463] ז״ל הפסוק: סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם.

תלת אור סגול ותרין שבא - והן חג״ת סגול, ונ״ה שבא, שהן מעלה ומטה, והן כלולין בשורק כמ״ש כאן, וז״ס אלהים בנקודותיו, וסוד מלאכי אלהים עולים ויורדים (בראשית כח יב), עולים בלמ״ד ויורדים בה׳: **כד סלקא על גדפייהו כו׳ -** התיקון הזה משובש מאד בכמה מקומות, ובו ליקוטין הרבה ומהופך, (וכאן צ״ל, **ורזא דמלה סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים, ומאי ניהו אלין אשישות כו׳).** אבל הענין בעצמו ג״כ מהופך, דאשישות הן נ״ה, שהן ב׳ אשות, בורא מאורי האש[1464], וכמש״ל סוף התיקונים (תיקון ו׳ קמב ע״א קסד ע״ב[1465]) **בראשית תמן תרי אש כו׳ ועלייהו אתמר סמכוני כו׳.** ותפוח הוא בעמודא דאמצעיתא, ועמש״ש (קסח ע״א[1466] ד״ה ואינון תרין). ובא״ר (קלג ע״ב) התפוח בג׳ גוונין דחג״ת, וז״ש שם דתפוחים מברכין בהדס בג׳ עלים כו׳ על תלת אבהן. וז״ש כאן **באשישות**, שהוא רומז על שב״א, בא״ש, באשישות, ב׳ אשות. ותפוח רומז לסגול דחג״ת, ג׳ גוונין. וב׳ תפוחין הן שיתא גווני כמ״ש בא״ר (קלג ע״ב), והוא רוחא דמשיח רוח חכמה ובינה כמש״ש בא״ר (קל ע״ב) **ואינון שיתא רוחין כו׳**[1467], ולכן הן כפולין, ב׳ תפוחין, ובכל א׳ ג׳. וז״ש וריח אפך כתפוחים, דמחוטמא קאתו כמש״ש, וצ״ע. וגם מ״ש למטה, **ובגין דארחת באת ו׳ דאיהו בברית**, יותר נכון להיות **דאיהו בעמודא דאמצעיתא,** דשם הוא״ו, ור״ל בזה דסמכוני באשישות הוא י״ה כמו שמפרש והולך, **דאינון איש ואשה כו׳, דתמן י״ה.** ובתפוחים דתמן ו׳, דהיא (בעיא[1468]) [בעד״א] ביה״ו, **לאסתמכא להאיר בה״א** {לח ע״ד} **דילה.** ובתפוחים ו׳, שהוא בעמודא דאמצעיתא. ובתפוחים ג׳ גוונין שיתא רוחין הנ״ל דכלילן בעמודא דאמצעיתא. וגם מ״ש **בתפוחים אלין כו׳ דאינון חוור וסומק**, התפוח אינו חיוור וסומק[1469], ועוד מאי ראיה מביא שהוא בנו״ה, הלא כבר אמר למעלה **חוור וסומק כו׳**, חסד וגבורה, ועוד דמזה אינו מוכח דאינון נו״ה בתפוח, הלא כבר אמר באשישות ג״כ חוור וסומק, אלא כצ״ל, **ומאי ניהו אילין אשישות כו׳ דאינון י״ה ואלין אינון תרין סמכי קשוט דאינון חוור וסומק אמאי בעאת לאסתמכא תמן כו׳ ובגין דארחת באת ו׳ דאיהו בעמודא דאמצעיתא, אמרת רפדוני בתפוחים,** ואח״כ צ״ל, **ובגין דארחת באת ברית, דבהאי אתר איהו רחימו דילה כו׳, ויחודא דבעלה, אמרת כי חולת אהבה כו׳**, עד בלענו. ומפרש כל הפסוק הזה על ו״ק, ואח״כ צ״ל, **צירי דאתעבידת צייר כו׳**, ואח״כ צ״ל, **כד סלקא על גדפייהו כו׳, ואח״כ קמץ פתח דא כו׳,** ומפרש והולך אלו ד׳ נקודות הנשארות מהט׳ שלא נתבארו ע״כ. וזהו סוד הבדלה בה׳ ספירות, הבדלה ביסוד, אור זרוע לצדיק (תהלים צז יא), ובו בין אור לחושך (ברכת הבדלה), וביה לאור יום (בראשית א ה), וכן בין קודש לחול, דהוא אות ברית קודש, דבה עץ הדעת טו״ר, והוא עה״ח כו׳, וכן בין ישראל לעמים, באות ברית קודש, והיא צדק[1470], בה גירי צדק, ומסט׳ דיליה היא עה״ח וכנסת ישראל ואור, וכן

– מאיר התיקון –

[1464] עי׳ לעיל יב ע״א.

[1465] והיינו קסד השני שבמהדורת וילנא (מחמת שהעמודים קסא-קסג נדפסו ב״פ בטעות).

[1466] והיינו קסה השני שבמהדורת וילנא (מחמת שהעמודים קסא-קסג נדפסו ב״פ בטעות).

ז״ל: ואינון שיתא רוחין אחרנין דיהכי (ס״א דהכי) אינון ואינון שיתא רוחין ג׳ רוחין אינון דכלילן תלת אחרנין דכתיב (ישעיה יא ב) רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי׳ דתנינן כתיב (ד״ה א כט) וישב שלמה על כסא יי׳ וכתיב (מלכים א) שש מעלות לכסא ומלכא משיחא זמין למיתב בשבעה שיתא אינון ורוחא דעתיק יומין דעלייהו הא שבעה כמה דאתמר (ג׳ רוחי אינון דכלילן ג׳ אחרנין) א״ל ר״ש רוחך ינוח לעלמא דאתי.

תרגום: וששה רוחות של כאן הם, שנאמר ״רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו״ה״. כי למדנו: נאמר ״וישב שלמה על כסא יהו״ה״ ונאמר ״שש מעלות לכסא״ מלך המשיח עתיד לשבת בשבעה, ששה המה והרוח דעתיק יומין שמעליהם, הרי ז׳ וכמו שנאמר. אמר לו רבי שמעון, הרוח שלך תנוח לעולם הבא.

[1468] לשון התיקו״ז אצלנו היא ״בעאת״.

[1469] עי׳ באד״ר (קלג ע״ב) שיש ג׳ צבעים בתפוח היינו לא רק אדום ולבן, אלא גם ירוק.

ז״ל: פתח ר״ש ואמר (שיר ב) כתפוח בעצי היער וגו׳ מה תפוח זה כליל בתלת גווני כך קב״ה תרין תפוחין כליל שיתא גווני ותרין תפוחין אלין דאינון תקונא ז׳ אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים (משלי טז) באור פני מלך חיים

תרגום: פתח רבי שמעון ואמר, ״כתפוח בעצי היער וכו׳״. מה התפוח הזה, כלול בשלשה צבעים, כך הקב״ה, שני התפוחים כוללים ששה צבעים. ואלו שני התפוחים שהם התיקון השביעי, הם כלל של כל הששה תיקונים שאמרנו. ועל ידי אלו מתקיים באור פני מלך חיים.

[1470] עי׳ לעיל יט ע״א.

בין יום השביעי. וד' תיקונין: קדש נגד יצחק, קדש ידיד (ברכת המילה), ושם קדושה. אור, אור דאברהם[1471]. ישראל בישראל, ובורא פרי הגפן במלכות, שהיא פרי הגפן:

למה רצתה להסתמך שם, משום שהם שני צבעים של השושנה, לבן ואדום, רחמים ודין, שהם חסד וגבורה. ושם ריח השושנה. וזהו העמוד האמצעי, ומשום שמריחה בו, אומרת "סמכוני באשישות", ובו נעשית סגו"ל, כשיורדת "רפדוני בתפוחים", אלו הם שני עמודי אמת, שהם לבן ואדום, ומשום שמריחה באות ו' שהיא בברית, אומרת "רפדוני בתפוחים".	אמאי בעאת לאסתמכא תמן בגין דאינון תרין גוונין דשושנה חוור וסומק רחמי ודינא דאינון חסד וגבורה ותמן ריחא דשושנה ודא איהו עמודא דאמצעיתא ובגין דארחת ביה אמרת סמכוני באשישות וביה אתעבידת סגו"ל כד נחתא רפדוני בתפוחים אלין[137] אינון תרי סמכי קשוט דאינון חוור וסומק ובגין דארחת באת ו' דאיהי בברית אמרת רפדוני בתפוחים:
וכשמתחברת בו נעשית סגו"ל, מה שהיו צר"י נעשה צייר, זהו שנאמר "וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה וגו'", "ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ נחמד למראה וגו'". וצדיק הוא "עץ פרי עושה פרי למינו", ובמקום הזה הוא האהבה שלה בחבור ויחוד של בעלה, ולכן אומרת "כי חולת אהבה אני".	וכד אתחברת ביה אתעבידת סגו"ל מה דהוו צר"י אתעביד צייר הה"ד וייצר ה' אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה וגו' ויצמח ה' אלהי"ם מן האדמה כל ע"ץ נחמד למראה וגו' (בראשית ב ז, ט) וצדיק איהו ע"ץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א יא) ובהאי אתר איהו רחימו דילה בחבורא ויחודא דבעלה ובגין דא אמרת כי חולת אהבה אני (שיה"ש ב ה):
וכשישראל חטאו בברית מילה, נפסקת נביעת הנקודות מן האותיות שכלולות בשכינה התחתונה, ונשארת (בהם) יבשה, באותו זמן מה נאמר, בשור"ק חיר"ק, "שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו", קמ"ץ פת"ח, זה סוגר וזה פותח, שני אלו הם שסוגרים ופותחים את המעינות של אותן נקודות אל האותיות, והאות ו' כשהיא נטויה על ראשי אותיות עליונות נקרא רפ"ה, וכשהוא באמצע האותיות נקרא דג"ש, האותיות הללו הן חיות, שנאמר בהן "והחיות רצוא ושוב". רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה (נ"א רצוא ברפה ושוב בדגש).	וכד ישראל חאבו בברית מילה אתפסיק נבועי דנקודין מאתוון דכלילן בשכינתא תתאה ואשתארת (בהון) יבשה בההוא זמנא מה כתיב בשור"ק חיר"ק שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו (איכה ב טז) קמ"ץ פת"ח דא סגיר ודא פתח אלין תרין אינון דסגרין ופתחין מבועין דאינון נקודין לגבי אתוון ואת ו'[138] כד איהו נטוי על רישי אתוון עלאין אתקרי רפ"ה וכד איהו במציעו דאתוון אתקרי דג"ש אתוון אלין אינון חיון דאתמר בהון והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה (נ"א רצוא ברפה ושוב בדגש)[139]:

מה כתיב בשורק חירק כו' - דהוא מסט' דעמודא דאמצעיתא ונוק', דהן ו"ה, שכנגדן שלטו, ואנו מבקשים שלא יהא למלשינים תקוה, חיל בלע ויקיאנו[1472] (איוב כ טו): **שן** - דארס נחש בין

– מאיר התיקון –

[1471] עי' זו"ח (לה ע"א): אורייתא, חוורא מלגיו, ואוכמא מלבר. חוורא מסטרא דאור, דאיהו אור דאברהם, דדרגיה חסד. והאי איהו אור דאתמר ביה, וירא אלהים את האור כי טוב. ואתמר ביה ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, דכתיב ותורה אור. ודא אור דאתייהיב מימינא.

[1472] עי' ספר הליקוטים (פרשת כי תצא פרק כא): מש"ה (תהלים ן') ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וגו', וכי הקב"ה מונע הקורא בתורה. אמנם הענין הוא, שכל עוד שעומד בחטאו, כל אותה תורה שלו והמצות שעושה נהנים מהם החיצונים כנז"ל, אבל כשחב בתשובה שלימה, מוציא בלעו של הקליפה מפיו, בסוד (איוב ך' ט"ו) חיל בלע ויקיאנו. וזהו פירוש תשובה, שתשוב המצוה והתורה לאיתנה למקומה הראשון. וז"ש ושבית שביו, כלומר, מה ששבה מציד החיצוני, עכשיו ביציאתך למלחמה עליו וחזרת בתשובה, תשוב לקחת השביה אשר שבה ממך, זהו ושבית שביו.

שיניו (ב"ק כג ע"ב), דמוץ ותבן הן זו"נ של ס"א[1473], והן ח"ט דחטה כמ"ש בפ' בלק (קפח ע"ב[1474]) ובר"מ פרשת פנחס (עקב דף ערב ע"א)[1475], והן אותיות אמצעיות דנחש ושטן, והן בין שן ושן[1476]: **קמץ פתח דא כו' -** כמש"ל בהקדמה (ט ע"א) דקמץ ביוד של שם דהוא סתים, ופתח בה"א פתוח, ע"ש בארוכה: **ואת ו' -** ט"ס וכצ"ל **דגש ורפה כד איהו כו'**, וכבר ביארתי למעלה (סוף תיקון ה' כב ע"ב) ענין רצוא ושוב, דהוא נוריאל ומט"ט[1477]: **ושוב בדגש ואינון תליין במחשבה כגוונא דתגין שבע זיינין אינון כגוונא דא ה' ה' י"ו איהו ז' תגין תליין במחשבה כו' -** כצ"ל, ור"ל דדגש חזק ורפה בט"ס[1478] שק"ץ נוזלי"ם, אינן ניכרים כלל, ואף בבג"ד כפ"ת כפי קריאת הספרדים שהיא הנכונה, כמ"ש עשב בשדך (דברים יא טז), הכנף פתיל (במדבר טו לח) ועוד ראיות הרבה. ואמר שבע זיינין, ר"ל ז' זיינין בז' אותיות, כמ"ש בגמ' (צורתן)[1479] (מנחות כט ע"ב), ואינון רמוזין בשם הוי"ה, ג' בכל ה', ו', ו"י, הוא ז' א'[1480].[1481] ואמר **אתוון בעובדא דאברים**, שאין אותיות בדבור בלא נקודה אלא בכתיבה, בכ"ח פרקין דידין, כח מעשיו דעובדא דבראשית כמו שמפרש והולך, וז"ש **נקודין בדבורא**. ואמר **תגין במחשבה דמוחא ולבא כו'**, שהן ג' הכוללין הכל מחשבה {לט ע"א} דבור ומעשה. ואמר דמוחא ולבא שהן ד' אותיות הוי"ה, במוחא ולבא ופומא ואברין כמ"ש בר"מ פ' נשא (קכב ע"ב[1482]) וש"מ. ולפי שמוחא ולבא לא מתפרדין, לכן הם בתגין שהם ה**מחשבה דלבא ומוחא**.

ובז"ח פ' יתרו (כט ע"ג לד ע"א) **ת"ח תלת שותפין אינון, אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה, אדם דבריאה איהי נשמתא, בה חשיב ב"נ ודא המחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת. רוח אדם דיצירה, עולם הדבור כו'[1483]. ואע"ג דחשיב להו, ל"ל רשות (לאפקא לן מההוא) [לאפיק אלין וההוא] חילא דאתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלא לפועל, בגין דנפש איהי עולם המעשה כו'[1484], ולית חילא למחשבה ולאו לרוחא לאפקא חילא לעובדא בלא נפשא. ועם כ"ד דתלת שותפין אלין בב"נ, לא מחשבה אית לה חילא לחשב בלא שכינתא עלאה דתמן חכמה**, ר"ל שהיא כוללת חכמה ג"כ, שהמחשבה בשניהם במוחא ולבא. **ולא רוחא אית לה רשו לציירא בלא תפארת דאיהו כליל שית ספי'**, ור"ל והן מקנין ביצירה (לעיל כד ע"ב), ובינה תלת הא תשע, **ונפש ל"ל חילא למעבד עובדא בלא מלכות דאיהי מעשה בראשית, עלה אתמר** (בראשית א כד) **תוצא הארץ נפש חיה**, ור"ל אלו נר"ן שכוללין כלל האדם הן מג' עולמות בי"ע, כלל העולמות הנבראים, והן מושפעים מכלל הספירות שהן עשר בג' דרגין כנ"ל, דבינה בתלת ספירין מקננת בבריאה ז"א ביצירה ומלכות בעשיה, והן ג' דרגין דמחשבה ודבורא ועובדא. **אבל בריאה באלהים דאיהי בינה, הה"ד בראשית ברא אלהים** (בראשית א א)[1485], **ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים** (שם טז), **ויברא אלהים את האדם בצלמו** (שם כז) דהיא נקראת אלהים חיים[1486], דחיים שמה[1487]. **הוי"ה איהו יצירה הה"ד יהי אור ויהי אור** (שם ג), **יהי רקיע בכל אתר ויהי. כן איהו תפארת כליל שית ספירין[1488], הוא טוב דכל יומי בראשית,** ר"ל ו' פעמים טוב, **והוא צייר יצ"ט דאתמר וייצר ה' אלהים ביצירה, תשכח הוי"ה** [ר"ל דאתמר [בו וייצר] (בוייצר) שם הוי"ה והוא בת"ת דנקרא הוי"ה, וכן ביצירה דמקננן ביה. ואע"ג דאלהים נמי כתיב שם, הרי כבר אמר דבינה ציייר על ידו, וכן בעשיה כנ"ל. ור"ל שכל ויהי הוא לשון הוי"ה.] **מאן דבעי למפעל עשיה ל"ל רשו למעבד עובדא בצלותא אלא בעובדין טבין**

– מאיר התיקון –

[1473] עי' לקמן פא ע"א שזה ערלה ופריעה.
[1474] עי' מלואים אות סד, ועי' עוד מלואים אות ט.
[1475] עי' מלואים אות סד.
[1476] מ"שן - דארס וכו'" עד כאן הוא הגה"ה בכת"י.
[1477] עי' מלואים אות יט.
[1478] נדצ"ל בט' אותיות.
[1479] כן הוא במהדורת וילנא וכן נמצא בכת"י.
[1480] פי' כל אות ה' משם הוי"ה ב"ה כלול מג' ווי"ן, ואותיות ו' י' ביחד מהווים ז' אחת.
[1481] "ומפרש תגין כו' שהן ג' דרגין הכוללים" הגה"ה בכת"י.
[1482] עי' מילואים אות סה.
[1483] (המשך דברי הזוה"ק:) כד אתלבש ביה מחשבה בה חשיב וצייר ציורין דשרטוטין ודיקנין.
[1484] (המשך דברי הזוה"ק:) ובה רוחא בטש במצחא ועביד שרטוטין בטש בעיינין ועביד קריצין בטש בעיינין ועביד גוונין בטש באנפוי ועביד גוונין ותיקונין נחית לתתא בטש בידין ועביד שרטוטין בטש באברים כלהו דגופא ועביד דיוקנין.
[1485] עי' לעיל ה ע"ב.
[1486] עי' זהר ח"ג רמה ע"א.
[1487] עי' לעיל טז ע"ב.
[1488] סטרין (נוסח הזו"ח).

דתליא במעשה, בהון נחית שכינתא עליה דאיהי עולם המעשה דאיהי מעשה בראשית, דאיהי פועל. ובינה כח, כ״ח אתוון דקרא קדמאה דבראשית כ״ח מ״ה, דאיהי חכמה מחשבה ה׳ אלהינו ה׳, כוזו במוכסז כוזו, פעולה דהאי כח לאו איהי אלא במעשה דאיהי פועל אדנ״י. ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל ל״ל חילא למפעל בלא דיבור, דאיהו הוי״ה, תפארת דכליל כלא, הכא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודיבור ומעשה, תפארת כליל כלא[1489], והכי אתכליל כלא בבינה, והכי אתכליל כולא[1490] במלכות כו׳, ע״ש בארוכה[1491].

וע״ש (לד ע״ב)[1492] בענין תלת קטירין דב״נ, דאינון נר״ן שהן במחשבה דיבור ומעשה, וזהו התגין בחו״ב, והן זיונין דלא אשתכחו, וניתן לישראל בסיני ב׳ כתרים ממלכת כהנים וגוי קדוש[1493], נגד נעשה ונשמע, שהן חילא דזו״נ, דבור ומעשה, וכמ״ש למטה. ונשמע הוא בדבור. ואלו ב׳ כתרים הן ג׳ כמ״ש בא״ז[1494] והייתם לי סגולה כו׳ (שמות יט ה), והן ג׳ תגין דזיונין, וכמש״ל (עמוד ב) תלת כתרין דשין, ואמר שם שי״ן תלת תגין לעילא כמו זיינין כו׳ ועמש״ש.

וידוע ששם מ״ב דשמא מפרש מתחלק פשוטה בג״ר, מלאה[1495] בת״ת אדם מ״ה, מילוי המילוי במלכות[1496]. והן תגין בהוי״ה פשוטה כמש״ל (לח ע״ב) **שבע זיינין אינון כגוונא דא כו׳,** ז׳

– מאיר התיקון –

[1489] והכח אתכליל כלא בבינה (נוסף בזו״ח).

[1490] **בבינה, והכי אתכליל כולא (נמחק בזו״ח).**

[1491] תרגום: בא וראה, שלשה שותפים הם, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, אדם דבריאה הוא הנשמה, שבה חושב האדם, וזו ((נקראת ודאי)) עולם המחשבה, רוח בעצם ביצירה, עולם הדיבור, כשמתלבשת בו המחשבה, בה חושב ומצייר הציורים של השרטוטין וצורות הפנים, ואף על פי שחושבם, אין לו רשות להוציא אותם מכח ההוא, שעל זה נאמר מהכח אל הפועל, עד שנתלבשו הנשמה והרוח בנפש, ובה הוציאו את הכל לפועל, לפי שהנפש הוא עולם המעשה, ובה מכה הרוח במצח ועושה שרטוטין, מכה בעינים ועושה הגבות, מכה בעינים ועושה הגוונים, מכה בפנים ועושה בו גוונים ותיקונים, יורד למטה, מכה בידים ועושה בהם שרטוטין, מכה בכל האברים ועושה צורות, ואין כח לא למחשבה ולא לרוח להוציא הכח אל הפועל בלא הנפש

כי אף על פי שיש שלשה שותפים אלו באדם, אין מחשבה שיש לה כח לחשוב בלא השכינה העליונה ששם החכמה, ואין רשות לרוח לצייר ציורים בלא התפארת, שהוא כולל את שש ספירות, ואין כח לנפש לפעול פעולה בלא המלכות, שהיא מעשה בראשית, עליה נאמר תוצא הארץ נפש חיה

אבל הבריאה באלהי״ם שהוא הבינה, זהו נאמר בראשית ברא אלהי״ם, ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים, ויברא אלהי״ם את האדם בצלמו הוי״ה הוא ביצירה, זהו נאמר יהי אור ויהי אור, יהי רקיע, בכל אתר [נאמר] ויהי כן, הוא בתפארת הכולל ששה קצוות, הוא טוב בכל יום ימי בראשית, והוא שצייר את היצר הטוב, שנאמר בו וייצר יהו״ה אלהי״ם, ביצירה תמצא הוי״ה

מכאן, מי שרוצה לפעול עשיה, מאותם המלאכים הממונים על התפלות, אין לו רשות לעשות מעשה על ידי התפלה, אלא במעשים הטובים התלוים במעשה, שבהם יורדת השכינה עליו, שהיא עולם המעשה, שהיא מעשה בראשית, שהוא פועל

ובינה הכח, כ״ח אותיות של פסוק ראשון שבתורה, כ״ח מ״ה, שהוא חכמ״ה מחשבה, יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה, כוז״ו במוכסז״ז כוז״ו, הפעולה של זה הכח אינה אלא במעשה, שהיא פועלת אדנ״י, וזהו מהכח אל הפועל, והפועל אין לו כח לפעול בלא דיבור, שהוא הוי״ה תפארת הכולל את הכל

כאן אין קיצוץ ופירוד במחשבה ודבור ומעשה, התפארת כולל את כל, (כך) נכלל הכל בבינה, וכן נכלל הכל במלכות.

[1492] ז״ל: ואינון תלת קטירין דיהיב בב״נ נשמה השכלית למנדע בה לעושה כל עלמין דאיהו אומר ועושה מדבר ומקיים ואיהו בורא יוצר ועושה כלא חד איהו מלגיו איהו אפיק כלא מכח לפועל ואיהו משנה עובדוי וביה לית שנוי.

תרגום: והם שלשה קשרים שניתנו באדם, נשמה השכלית, לדעת בה את העושה כל העולמות, שהוא אומר ועשה, מדבר ומקיים, והוא בורא יוצר ועושה, הכל אחד, הוא מבפנים, הוא הוציא הכל מן הכח לפועל, והוא משנה מעשיו, ובו אין שינוי

[1493] עי׳ תנא דבי אליהו (זוטא - פרק ד): כיון שקבלו ישראל מלכותו של הקב״ה עליהם ואמרו כל אשר דבר י״י נעשה ונשמע (שמות כד) מיד ירדו ששים רבוא מלאכי השרת והניחו בראש כל אחד מישראל שני כתרים ככתרו של אדם הראשון אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע שנאמר (שם יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש.

[1494] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ג ע״א. נדצ״ל ח״ג קיט ע״ב הובא במלואים אות סו.

[1495] היינו יו״ד ה״א וא״ו ה״א.

[1496] עי׳ ע״ח שער י״ד פרק ז, וצ״ע.

תגין, יו״ד נקודין ביו״ד אתוון דמ״ה, כ״ח אתוון עד אלף[1497] בכ״ח דמ״ה כנ״ל. וכן מתחלק שם מ״ב הנ״ל בג״ר עצמן כידוע (מבו״ש ש״ד פ״ט), וכן מתחלקין התגין ונקודות ואותיות בג״ר שהן ג״כ אדם דבריאה ויצירה ועשיה, וכמש״ל בתיקון ס״ט (קלד ע״ב) וברישׁ תיקון ע׳ (קלח ע״ב), שזו״נ הן בדוגמא דחו״ב והכל ענין א׳. וז״ש **ומאלין כו׳**, כמ״ש למטה. והענין כי חו״ב הן כח של זו״נ, וכמש״ל מהכח אל הפועל, והן נסתרות[1498] במוחא ולבא, כלים פנימים של ראש וגוף, וזו״נ ברישא וגופא, פומא ואברים כלים החיצונים שלהם {לט ע״ב} לגמור במעשה, וכמ״ש בר״מ (ח״ג קפג ע״ב) **הנסתרות יראה ואהבה דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא, והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר, ורזא דמלה כו׳** ע״ש[1499]. ור״ל תורה ומצוה דבורא ועובדא, ומ״ו (הוא ר״ת ומוחא ולבא) [ומוחא ולבא] הן כלים פנימים שלהן ועושין כ״ז בהעלם:

הכתרים של האותיות, שהן תלויות במחשבה, שהן כדוגמת (טעמים הללו תלויים במחשבה, אותיות במעשה, ששם נקודות תלויים בדיבור, אותיות במעשה, שבע זיינין הם כדוגמא זו, ש שׁ. כן הוא ז׳ שביעי לא צריכים תגין כדוגמת) התגים. הנקודות תלויות בדבור, האותיות תלויות במעשה. שבע זיינים הם כמו זה הֵ״ה י״ו הוא ז׳ לא צריכים תגים, שאותן אותיות נקראות תגים כדוגמא זה יְהֹוָה.	כתרין דאתוון דאינון תליין במחשבה (נ״א הני טעמי תליין במחשבה אתוון בעובדא דתמן נקודה תליין בדבור אתוון בעובדא שבע זיינין אינון כגוונא דא שׁ שׁ כן איהי ז׳ שביעאה לא צריכין תגין כגוונא) דתגין נקודין תליין בדבורא אתוון תליין בעובדא שבע זיינין אינון כגוונא דא הֵ״ה י״ו איהו ז׳ לא צריכין תגין דאינון אתוון אתקרון תגין כגוונא דא יְהֹוָה[140].
התגים תלויים במחשבת הלב והמח, הנקודות בדבור הפה, האותיות במעשה האיברים. ומאלו הנקודות (וטעמים) ואותיות עושה אותו סתום וגנוז כסא נסתר עליון, ועליו נאמר ״אתה יהו״ה לעולם תשב וכו׳״, מה זה (״אתה״), אותו שנאמר בו ״יהו״ה אלה״י אתה ארוממך״, באותו שנאמר בו ״רום ידיהו נשא״, ולכן נאמר (בהיר קלט) למי נושאין כפים לרום השמים, זהו שנאמר ״רום ידיהו נשא״, ומיהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שהוא חכמה כ״ח מ״ה, ועליו נאמר ״כ״ח מ״עשיו ה״גיד לעמו״, וזהו כ״ח הפרקים של ידי המלך העליון, שהן כוז״ו במוכס״ז כוז״ו.	תגין {לט ע״א} תליין במחשבה דלבא ומוחא[1500] נקודין [לט ע״א] בדבורא ופומא[141] אתוון בעובדא דאברין ומאלין נקודין (וטעמי)[142] ואתוון עביד ההוא סתים וגניז כרסייא טמירא עלאה ועליה אתמר (איכה ה יט) אתה ה׳ לעולם תשב וכו׳ מאי (אתה) ההוא דאתמר ביה (ישעיה כה א) ה׳ אלה״י אתה ארוממך בההוא דאתמר ביה (חבקוק ג י) רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר למי נושאין כפים לרום השמים[1501] הה״ד רום ידיהו נשא ומאי

– מאיר התיקון –

[1497] כאשר מסדרים את האותיות לפי ערכם המספרי מאחד ועד אלף, חשוב הדבר כאילו ישנם כ״ח אותיות: כ״ב שהוא עד ד׳ מאות, ועוד ה׳ אותיות מנצפ״ך שהם ה׳ מאות עד ט׳ מאות, והאות הכ״ח הוא אל״ף פעם שניה ואז הוא כנגד המספר אלף (ע׳ יהל אור ח״ב לט ע״ד, ושם א ע״ד).

[1498] עי׳ לעיל יט ע״א.

[1499] עי׳ מלואים אות סז.

[1500] עי׳ ביאורים ח״א ס ע״ד: אינו נזכר בתיקונים מענין התגין מה שהם, אם שהם בבחי׳ גופין או נפשין וכיוצא. וכן אינו נזכר היכן שהם מושרשין, אם באימא אם בזו״ן וכיוצא ע״ד שנזכר כ״ז בטעמים ונקודות ואותיות שאמר (בדף ט ע״א) טעמי אינון נשמתין ונקודין רוחין ואתוון נפשין, ושם (דף כב ע״א) טעמי אינון מן כתרא נקודין מן מוחא אתוון מסטרא דאימא עלאה וכלהו אתכלילן במלכותא, ע״כ. עי׳ לקמן מ ע״א: תגין אינון למחשבה.

[1501] ז״ל הבהיר אות קלט: שאלו לו תלמידיו למי נושאין כפים, אמר להם לרום השמים, מנא לן, דכתיב (חבקוק ג׳ י) נתן תהום קולו רום ידהו נשא, הא למדת שאין נשיאת כפים אלא לרום שמים, וכשיש בישראל משכילים ויודעים את סוד השם הנכבד ונושאים כפיהם, מיד נענים שנאמר (ישעי׳ נ״ח ט) אז תקרא וה׳ יענה, אם אז תקרא ה׳ יענה מיד.

עי׳ זהר יתרו סז ע״א: ז״ל: וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו׳ רבי חזקיה (נ״א רבי אלעזר) פתח ואמר (ויקרא ט כב) וישא אהרן את ידו כתיב ידו חד בגין דבעי לארמא ימינא על שמאלא והא אוקימנא רזא אשכחנא בספרא דשלמה מלכא דכל מאן דארים ידוי לעילא

הכנויים של היחוד העליון, שהוא יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד. ומשום שהסתלק הכח הזה מישראל, נאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף".	ניהו יו"ד ה"**א** ו**א**"ו ה"**א** **דאיהו** חכמה כ"ח מ"ה[1502] ו**עליה אתמר** (תהלים קיא ו) כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו **והאי איהו** כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה **דאינון** כוז"ו במוכס"ז כוז"ו כנויין דיחודא **עלאה דאיהו** יהו"ה **אלהינ**"ו יהו"ה **אחד** ובגין דאסתלק **האי** חילא **מישראל אתמר** בהון (איכה ו א) **וילכו בלא** כח לפני רודף:

בדיבורא ופומא - צ"ל דפומא: **ומאלין נקודי ואתוון עביד כו'** - כצ"ל, ור"ל ההוא סתים וגניז הוא חכמה, וכרסיא כו' הוא בינה, וכמש"ל דתגין הוא בכתר ונקודין ואותיות בחו"ב, וחו"ב כלולין זה בזה בסוד הבן כו'[1503], ולפיכך שניהן הן בחכמה וכן בבינה, וז"ש שֶׁמָּאֵלוֹ **עביד כו'**, וכמ"ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית וכמש"ל (עמוד ב) **וכלא בחכמה ורזא כו', אית חכמה מסט' דאתוון ואית חכמה מסט' דנקודין כו'**, וכולם כולל בבינה, דהוא כרסיא דיליה. ואמר טמירא עילאה[1504], שיש עוד כסא למטה מלכות, כמ"ש למטה וש"מ: **ועליה אתמר אתה כו'** - ר"ל, סיפא כסאך לדור ודור, ומפרש והולך הקרא, **מאי אתה ההוא כו'**, ר"ל דכתיב ביה ארוממך, והוא חכמה, שלכן כתיב אתה כו' תשב, שהוא יושב על הכסא, והוא אדם, שמא מפרש[1505], על הכסא, ומביא ראיה, דכתיב ארוממך והוא נקרא רום בגבהי מרומים[1506]: **רום ידיהו נשא -** כמו שמפרש והולך, דנושאין ידים לרום השמים, רום של השמים, מרום וקדוש, ונושאים עשר אצבעות לשם שהוא יו"ד של שם, עשר אתוון דשמא מפרש, וז"ש **ומאי ניהו כו'**. וע"ל סוף תכ"ב (סז ע"ב עו ע"ב) **יו"ד שריא בעשר אצבען כו', מחכמה שריא דאיהי באצבען**. ואמר דאיהו חכמה כח מ"ה[1507], מביא ראיה דמ"ה הוא בחכמה. ור"ל כ"ח מ"ה, הן המילוי ומילוי המילוי, דפשוט הוא בכתר, שהן התגין. ובחכמה הוא שניהם, נקודין ואתוון כנ"ל. וז"ש **ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו'**, דבכ"ח אתוון דשמא מפרש[1508], וכן דאתוון תליא עובדא, כ"ח אתוון דבראשית[1509]. ואמר **והאי איהו כ"ח כו'**, ר"ל לכן הם בידין, דתליא בהן חכמה דבהון כ"ח פרקין. ואמר למטה **יו"ד כו', אינון עשר אצבעין כו'**, הרי כ"ח מ"ה בהון, ובהון עובדא דבראשית, דאתמר (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכן נושאין אותן לרום השמים, יו"ד של שם, דהוא דרגא דלהון. ואמר כ"ז לראיה שרום הוא חכמה, ועליו נאמר אתה. ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא כ"ח

– מאיר התיקון –

ולאו אינון בצלותין ובעותין האי איהו בר נש דאתלטייא מעשרה שולטנין ממנן ואינון (קהלת ז יט) עשרה שליטים אשר היו בעיר אלין אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא לנטלא ההוא צלותא או ההיא ברכתא ויהבי ביה חילא לאתיקרא שמא קדישא ואתברך מתתא כיון דמתתא אתברך מההוא פרישו דידין לעילא כדין אתברכא מעילא ואתיקר מכל סטרין

תרגום: וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר וישא אהרן את ידו כתוב ידו אחת משום שצריך להרים ימין על שמאל והרי בארנו הסוד. מצאנו בספרו של שלמה המלך שכל מי שמרים ידו למעלה והם אינן בתפלות ובקשות זהו אדם שמתקלל מעשרה שליטים ממונים והם עשרה שליטים אשר היו בעיר אלו אותם עשרה שממונים על פרישת הידים למעלה ליטול אותה תפלה או אותה ברכה ונותנים בה כח להתכבד השם הקדוש ומתברך מלמטה כיון שמלמטה מתברך מאותה פרישת הידים למעלה אז מתברך מלמעלה ומתכבד מכל הצדדים.

[1502] דע"ה ח"א כג ע"ג: מ"ה יוצא האבא שהוא החכמה

ביאורים ח"ב מז ע"ד: השם מ"ה שהוא הפנימיות הוא ע"י שהשם ע"ב שהוא החכמה חיה הנה הוא מתלבש בהשם מ"ה והוא כחו ועיקרו, וכן הוא הוראת מלת חכמה כח מ"ה וכו' המ"ה הוא הפנימי דאצילות הרי הוא דבר קבוע ועומד לעולם שלא ישתנה ח"ו לנצח, אבל החכמה חיה שמתלבש ומתגלה בז"א ומאיר בו הרי הוא אינו קבוע כלל, כי א"כ הרי היה להם להזו"ן להיות תמיד בהיחוד דפב"פ.

[1503] הבן בחכמה וחכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד).

[1504] ואמר טמירא עילאה נגד סתים וגניז, טמירא נגד גניז, ועילאה נגד סתים, והבן, כנ"ל מנחם.

[1505] היינו שם מ"ה (עי' לעיל ח ע"ב, וזהר ח"ג כט ע"ב), בגימ' אדם.

[1506] עי' הערה 1714, ועי' דברי רבינו בתז"ח יד ע"א.

[1507] עי' דברי רבינו לקמן עו ע"א: כ"ח מ"ה - חכמה כולל שניהם, והוא מ"ה, עשר אתוון, והיא כ"ח אתוון עובדא דבראשית.

[1508] עי' תז"ח י ע"ג: כ"ח אתון דאנון יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף.

[1509] עי' לקמן לט ע"ב.

ומ"ה, שכלולין זה בזה כנ"ל. וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתוון, אבל תגין אינן נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה[1510], ולכן מב' אלו נברא העולם, ויאמר אלהים, ויעש אלהים, בדבר ה' שמים כו' (שם לג ו), שמיך מעשה אצבעותיך כו' (שם ח ד). וז"ש בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' (ס"י פ"א מ"א) שהן האתוון והנקודין[1511] כמש"ש: **דאינון כוז"ו כו' -** (וע"ל ד ע"ב (ה ע"ב), ע"ש היטב ותבין כאן)[1512] שהן בב' הידים השמות עצמן בי"ד פרקין דימין וחילופם בשמאל, ובכל א' מהידים כולל ג' אבהן (כמ"ש באד"ר (דף קמב ע"ב) דרועא קדמאה ג' קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו כו' בג' קשרין דאבהתא כו'[1513], ע"ש)[1514]. (ופרק הד' שהן האצבעאן הוא אדם), כל הג' חיות חג"ת, ונושאין אותן לאדם בחכמה, ואלו ג' חיות הן ג' השמות דיחודא, והן מתייחדין באחד שהוא השלמת ל"ב שבילין לאדם, וז"ש ידיהו יה"ו, ג' הנ"ל, והן בר"ת נש"א[1515]: **ובג"ד אתמר למי כו' -** ר"ל, בס' הבהיר (ז ע"ב אות קלט) שאלו תלמידיו כו'[1516]: **דאיהי ה' כו' אחד -** מביא תיבת אחד למ"ש **דיחודא עילאה**: **ובגין דאסתלק כו' -** משום דלא אשתדלו בדחילו ורחימו כמש"ל (מ ע"ב נו ע"ב), והן חו"ב כמש"ש שהן כ"ח מ"ה[1517]. ועיקר הדבר שלא היה בהם אנשי מעשה בעובדין דאצבעאן, שהן כ"ח הנ"ל שנקרא אנשי חיל, (כמ"ש (שמות יח כא) ואתה תחזה כו', והן ימינא. וכן כח הוא בימינא כידוע (זהר ח"ג רא ע"א) (והוא בחכמה כמש"ל (קכ ע"ב קכא ע"א))[1518] והן ג"כ בחכמה באצבעאן כנ"ל, וז"ש למעלה (לח ע"ב לח ע"א) **בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל כו':**

יו"ד ה"א וא"ו ה"א הן עשר אצבעות שנאמר בהן "ידיו גלילי זהב", שבהם עשרים ושמונה פרקים שהן עשרים ושמונה אותיות של מעשה בראשית, ולכן "יהו"ה אלה"י אתה", ומהו (אתה) אותו שנאמר בו "נכון כסאך מאז מעולם אתה". ומה זה נכון, זה נאמן יושב, ונאמן עומד באמצע, זהו שנאמר "כתפארת אדם לשבת בית". ומה זה מאז, אלא אותו שנאמר בו "אז תקרא ויהו"ה יענה". ומה זה אז, אלו שמונה האותיות של יאהדונה"י שעולות לחשבון אמ"ן.	יו"ד ה"א {לט ע"ב} **וא"ו ה"א אינון עשר אצבעאן** דאתמר בהון (שיר השירים ה יד) **ידיו גלילי זהב** דבהון כ"ח פרקין דאינון כ"ח אתוון דעובדא דבראשית **ובגין דא** (ישעיה כה א) **ה' אלה"י אתה ומאי (אתה) ההוא דאתמר ביה**[143] (תהלים צג ב) **נכון כסאך מאז מעולם אתה ומאי נכון דא נאמן יושב ונאמן עומד**[144] **באמצע** ה"ד (ישעיה מד יג) **כתפארת אדם לשבת בית ומאי מאז אלא ההוא דאתמר ביה** (שם נח ט) **אז תקרא וה' יענה ומאי א"ז אלין תמניא אתוון דאינון יאהדונה"י** דסלקין לחושבן אמ"ן:

יוד כו' {לט ע"ג} אינון כו' - (כנ"ל) [ר"ל] להורות שכלהו באצבעאן: **דאתמר בהון ידיו כו' -** ר"ל, גלילי הן עשר גלגלין שהן עשר נקודין כמש"ל (ה ע"ב ד"ה נקודין עגולין): **דבהון כו' דאינון כו' - עתה משלים הדבר דבהון כ"ח מ"ה ונושאין לרום, ונאמר אתה ארוממך, וז"ש **ובג"ד ה' אלהי אתה,** ר"ל דכתיב ארוממך: **ומאי אתה ההוא דאתמר בי' נכון כו' -** ט"ס, וצ"ל ומאי כסאך כו', דלמעלה מפרש אתה דפסוק אתה ה' לעולם כו', ועתה מפרש כסאך, וז"ש מעולם אתה, וכמ"ש (א"ז רצ ע"ב) כחדא נפקין וכחדא שריין ולא כו': **ומאי נכון כו' ונאמן עומד וכ"ו באמצע הה"ד כו' -**

– מאיר התיקון –

[1510] עי' לקמן מ ע"א תגין אינון למחשבה.

[1511] דהיינו כ"ב אותיות וי' נקודות.

[1512] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1513] ז"ל בשלימות: דרועא דדכורא חד ימינא חד שמאלא דרועא קדמאה תלת קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו ב' דרועין ואתכלילו ס"ד אלא ג' קשרין בימינא וג' קשרין בשמאלא ג' קשרין דימינא אתכלילן בג' קשרין דשמאלא ובג"כ דרועא לא כתיב אלא חד אבל ימינא לא כתיב ביה זרוע אלא "ימינך יי"" (שמות טו) ימין יי' אתקרי בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון

תרגום: זרוע זכר, אחת ימין ואחת שמאל. זרוע הראשונה ג' קשרים נתקשרו, בו נכללו ב' הזרועות. וכי תעלה על דעתך שנכללו. אלא ג' פרקים יש בימין, ג' פרקים בשמאל. ג' הפרקים של הימין נכללו בג' הפרקים של השמאל, ולכך זרוע לא נאמר אלא אחת. אבל ימין לא כתוב בה "זרוע", אלא "ימינך ה"", נקרא "ימין ה"" בג' קשרים של האבות שהורישו את חלקיהם.

[1514] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1515] נשר שור אריה.

[1516] עי' לעיל הערה 1501.

[1517] עי' לעיל הערה 160.

[1518] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

כצ״ל, ור״ל דמכון דיליה הוא צדק ומשפט, כמ״ש (תהלים פט טו) **צדק ומשפט כו׳**[1519], **ועי׳ באד״ז (רצא ע״ב) ע״ש בארוכה, ובפ׳ אחרי מות (דף נט ע״ב)**[1520]. וז״ש **נאמן כו׳** דאמרינן נ׳ פשוטה נ׳ כפופה נאמן פשוט כו׳[1521] (שבת קד ע״א), ור״ל נאמן יושב ההוא כפופה בז״א, וכמו שמפרש והולך כתפארת אדם לשבת בית, שהוא יושב בבית והוא נאמן עומד[1522], וכמש״ל (כז ע״א) **איהו יתיב על כורסייא**, ושניהם נקראין נאמן, שבהו רזא דמהימנותא[1523], כמ״ש בא״ר (קמד ע״א[1524]), וכמ״ש (ספרא אח״מ פ״ח סוף פי״ב אות א) **אני ה׳**, אני נאמן לשלם שכר, אני נאמן כו׳[1525], וההיא כרסייא מייחדם דנק׳ בינה בן י״ה[1526], דכליל יה״ו מסט׳ דז״א, וגם כלילא מה׳ תתאה, (ה׳ אתוון דאלהים)[1527] [האתוון דאשקייא], ומתפשטת בתוכם במ״ט שערים דילה, וזהו **כ״ו באמצע**, וז״ש **הה״ד כתפארת כו׳.** והתפשטותה ידוע דעת המייחדם[1528], בסוד (בראשית ד א) והאדם ידע כו׳: **ומאי מאז אלא כו׳** - ר״ל, וה׳ הוא וב״ד (לקמן מח ע״ב), זו״נ, ונכון הכסא מהם, שהם מכונים דילה. וז״ש **ומאי א״ז אלין כו׳**, והוא יחוד שהוא בדעת ויסוד[1529], ושני מיני היחוד הן: א׳ בלאה שהיא ה׳ אחרונה, וא׳ ברחל אדנ״י[1530], ובסוד אחד דק״ש[1531] וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[1532], וקשר של ראש ותש״י. דהיא[1533] עקרת הבית, פרצוף גמור: **לחושבן אמן** - דהן נאמנים הנ״ל, וז״ש אמן, אל מלך נאמן:

וזהו העונה אמן בכל כחו, באותו כ״ח, ולכן פרשוה בעלי המשנה (שבת קיט ע״ב) העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ובגללו	**ודא איהו העונה אמן בכל כחו בההוא כ״ח ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין העונה אמן**[1534] בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ובגיניה אתמר

– מאיר התיקון –

[1519] ז״ל הפסוק בשלימות: צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך.

[1520] ז״ל: וכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך דלא אזיל דא בלא דא וכד משפט מתרחק מצדק ווי לעלמא (כדין כתיב ויש נספה בלא משפט) והשתא חמינא דאתון אתיתון על דדכורא לא שרייא בנוקבא אמר אי לדא אתיתון גבאי תיבו דהאי יומא אסתכלנא דיתהדר כלא למישרי אנפין באנפין.

תרגום: ונאמר "צדק ומשפט מכון כסאך", שלא הולכים זה בלי זה. וכשמשפט מתרחק מצדק, אוי לעולם (אז נאמר "ויש נספה בלא משפט"), ועכשיו ראיתי שאתם באתם על שהזכר לא שורה עם הנקבה, אמר אם לשם זה באתם אלי שֵבו, שהרי היום הסתכלתי שיחזור הכל לשרות פנים בפנים.

[1521] ז״ל בשלימות: נו״ן כפופה נו״ן פשוטה נאמן כפוף נאמן פשוט.

[1522] מלכות היא נאמן עומד (לש״ו). עי׳ לקמן הערה 1551.

[1523] עי׳ בהגר״א בספד״צ יז ע״ד הובא דבריו במלואים אות סח.

[1524] ז״ל: ואדם הוא תקונא דלגו מניה קאים רוחא ['ואדם' פי׳ על כל פרטי האיברים שבו (ב״ע רנו ע״ב)]. (הה״ד כי האדם יראה לעינים ויי׳ יראה ללבב (שמואל א טז), דאיהו בלגו לגו) ["אדם" הרי הוא בחינת הכלים שמבחוץ אינו משיג את הפנימיות, אלא רק את החיצוניות בלבד, כפי ראות עיניו (ב״ע רנו ע״ב)]. ובהאי תקונא דאדם אתחזי שלימותא, מהימנותא דכלא, דקאים על כורסייא, דכתיב ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה (יחזקאל א) [כאשר כל העולמות הם בשלימות, אזי הם בסוד אדם היושב על הכסא, דהיינו בחינת עולם האצילות היושב על עולם הבריאה (ב״ע רנו ע״ב)]. ועי׳ מלואים אות סח.

[1525] ז״ל: וידבר ה׳ אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה׳ אלהיכם אני ה׳ שאמרתי והיה העולם אני דיין אני מלא רחמים, אני דיין להיפרע ונאמן לשלם שכר. אמנם עי׳ רש״י (ויקרא יט טז): **אני ה׳.** נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע.

[1526] עי׳ אד״ז רצ ע״א שבינה נקרא בן י״ה, ועי׳ לעיל ג ע״א שז״א מכונה בן י״ה.

[1527] עי׳ לעיל לה ע״ב ד״ה מראות.

[1528] עי׳ לעיל הערה 31.

[1529] עי׳ לקמן פא ע״א ד״ה ביה איהו ז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א׳.

[1530] עי׳ לעיל ז ע״א ד״ה דיראה.

[1531] לאה.

[1532] רחל.

[1533] רחל.

[1534] ז״ל הגמ׳ בשלימות: אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה׳ מאי טעמא בפרע פרעות משום דברכו ה׳ וכו׳ ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן שנאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן מאי אמן אמר רבי חנינא אל מלך נאמן. אמנם בזהר ח״ג כ ע״א איתא: כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

נאמר "נכון כסאך מאז מעולם אתה", ובו "אתה יהו"ה לעולם תשב", אתה אותו שנאמר בו אבינו מלכנו, אבינו אתה, ומי הוא אבינו אב הרחמן.	(תהלים צג ב) **נכון כסאך מאז מעולם אתה** (וביה)[145] (איכה ה יט) **אתה** ה' **לעולם תשב אתה ההוא דאתמר ביה אבינו מלכנו אבינו אתה ומאי ניהו אבינו אב** הרחמן[1535]:

ודא איהו העונה כו' - ר"ל, כמ"ש רש"י (שבת קיט ע"ב) בכל כוונתו, שהוא הפנימית דחכמה שהוא הכח[1536], ובדחילו ורחימו דשם[1537], וזהו בכל כחו, וכמ"ש (ברכות נו ע"ב) אין מראין דלועין אלא כו'[1538], וכתיב בכל מאדך[1539] (דברים ו ה): **ובג"ד אוקמוהו כו'** - ע"ל (ד ע"ב ה ע"ב) בארוכה, ועמש"ש, (ועוד יותר נכון שהן כ"ח[1540] דכליל בעשר אצבעין שהן עשר אמירין בל"ב שבילין, וז"ס מ"ב וע'[1541])[1542], דע' שנין הן ע"ב[1543] דחבלי יולדה, והענין הוא בשם ע"ב דהוא כ"ח עם ב"פ א"ב דזו"נ[1544] כידוע, והן יחודא דאמן[1545], וזהו אמן עם כ"ח, בכל כחו: **ובי' אתה - צ"ל ועוד אתה כו'**, ר"ל למעלה דריש על חו"ב וכאן על זו"נ, תשב כמש"ל לשבת בית, ומפרש והולך **אתה ההוא דאתמר כו'** והוא בת"ת, וכמ"ש למטה, ומביא ראיה שאומרים אבינו אתה, והוא אבינו, והוא אב הרחמן. ועיין בא"ר (קמא ע"ב) **תו אתפשט האי תפארת כו' כל רחמים וכל סטרא דרחמי כו'**[1546]:

והוא כולל את כל אותיות התורה, ומי הוא התורה שבכתב, העמוד האמצעי, ועליו נאמר ברוך אתה. וכשישראל עומדים בעמידה של תפלה, הוא יושב על כסא, ובשבילו נאמר באותו זמן "אתה יהו"ה לעולם תשב כסאך לדור ודור", ומי הוא לדור ודור, אלא אותו שנאמר בו "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת", ואין דור פחות משש"ם רבוא (זהר ח"א כה ע"א). ומיהו, משה ששקול לששים רבוא מישראל (מכילתא יתרו א), ודרגתו היא האספקלריה המאירה.

ואיהו כליל כל אתוון דאורייתא ומאי ניהו אורייתא דבכתב עמודא דאמצעיתא ועליה אתמר ברוך אתה וכד ישראל קיימין בעמידה דצלותא איהו יתיב על כרסייא ובגיניה אתמר בההוא זמנא אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור ומאי ניהו לדור ודור אלא ההוא דאתמר ביה (קהלת א ד) **דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת ולית דור פחות מששים רבוא ומאי ניהו משה דשקיל לשתין רבוא מישראל ודרגא דיליה אספקלריא דנהרא** (עי' לקמן זח ותוספ ללת קכלף קז ע"ב[1547]):

– מאיר התיקון –

[1535] עי' שעה"כ לז ע"א שאב הרחמן הוא בת"ת דז"א.

[1536] עי' לעיל ה ע"א והערה 160.

[1537] עי' לעיל הערה 915.

[1538] ז"ל בשלימות: אין מראין דלועין [לאדם בחלום] אלא למי שהוא ירא שמים בכל כחו.

[1539] עי' שעה"כ כב ע"ג: והאהבה היא שתמשיך לה ההארה הנז', וזמ"ש (דברים ו ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך שני לבבות, והוא שיחבר ויכלול הימין שהוא החסד עם הגבורה, ואח"כ תכלול המלכות עמהם, וזהו ובכל נפשך, הוא המל' הנק' נפש, ואח"כ תכלול כולם ותעלם למעלה בחב"ד, וזהו ובכל מאדך.

[1540] צ"ע כוונתו, ואפשר שזה מלוי דמלוי.

[1541] עי' לעיל לח ע"ב ד"ה דכלהון.

[1542] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1543] עי' לעיל הערה 1438.

[1544] והם ב' פעמים כ"ב אותיות האלפא ביתא, א' באור ישר וא' באור חוזר, כמבואר בספר יצירה פ"ב מ"ד בפירושו של רבינו (עיי"ש מש"כ במהדורתינו).

[1545] הוי"ה ואדנ"י כנ"ל שזה בגימ' אמ"ן. עי' אריכות בכללים ח"ב סה ע"א.

[1546] ז"ל בשלימות: תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין מפרצופא דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלים תו אתפשט האי תפארת ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי

תרגום: למדנו: זו התפארת נתפשטה מטבור הלב, ושם עשתה נקב, עובר לצד האחור ותיקן את פרצוף הנקבה עד הטבור. ומהטבור מתחיל ובטבורא נשלם. עוד נתפשט זה הת"ת ותיקן המעיים של הזכר ונכנס ונתקן באותו מקום, כל הרחמים וכל צד הרחמים.

[1547] קכו ע"ב.

ואיהו כליל כו' - ר"ל, דזהו א"ת כמ"ש בפרשת בראשית (טו ע"ב[1548]) וש"מ הרבה, וה' הכפולים[1549]: **וכד ישראל כו'** - דלגביה קיימין כמ"ש בפ' חיי שרה (קלב ע"ב)[1550], ור"ל ז"ש ברוך אתה דלגביה קיימין, ומפרש כאן דנ' כפופה בז"א ופשוט' בנוק', אבל בפ' אח"מ (סו ע"ב)[1551] וש"מ אמר להיפוך[1552]: {לט ע"ד} **ומאי ניהו לדור כו'** - ר"ל, בזמן דאיהו יתיב על הכסא ונהיר לה, אז נקראת אספקלריא דנהרא[1553] וכמש"ל (פג ע"א פט ע"ב) **בג"ד מסט' כו' וכד כו'**, והוא דרגא דמשה רבינו ע"ה כמו שמפרש והולך, וז"ש כסאך דיתיב עלה ונהיר לה בכל דור בסט' דמשה, דאתפשטותיה בכל דור עד ס' רבוא[1554] וכמו שמפרש והולך **ולית דור כו'**, וכמש"ל (קג ע"א קטו ע"ב) **ובג"ד אתמר ביה דור הולך כו'** ושם (קי ע"א קלא ע"א) **דעליה אתמר דור הולך ודור בא ולית דור כו', ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד ס"ר כו'**, וע"י כסאך כנ"ל, וז"ש **והארץ כו' דאיהי עומד** כנ"ל, וע"ל (קט ע"א קל ע"א) **דור הולך כו' אבל שכינתא כו'**:

"בזאת יבא אהרן אל הקדש", בא וראה אין אדם מפיק רצונו מיהו"ה אלא ב"זאת", שעליה נאמר "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהו"ה" וזו היא "עת לעשות ליהו"ה". וכמה עתות יש, ועליהם נאמר "ואל יבא בכל עת", ושלמה אמר "עת לשחוק וכו'", שהן כ"ח עת, ועל זה הקדוש ברוך הוא אמר "ואל יבא בכל עת אל הקודש" שהוא "קודש ישראל ליהו"ה".

בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז ג) **תא חזי אין אדם מפיק רצונו מה' אלא בזאת דעלה אתמר** (משלי יח כב) **מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' ודא היא עת לעשות לה'** (תהלים קיט קכו) **וכמה עתות יש ועלייהו אתמר** (ויקרא טז ב) **ואל יבא בכל עת ושלמה אמר** (קהלת ג ד) **עת לשחוק וכו' דאינון כ"ח עת ועל דא קודשא בריך הוא אמר ואל יבא בכל עת אל הקדש**[1555] **דאיהו קדש ישראל לה'** (ירמיה ב ג):

***בזאת כו'** - שייך להקדמה (יא ע"א יג ע"א) עד וכ"ח אתוון, והיא מהשמטות בתז"ח (פג ע"ב לב ע"ג), והואיל דמסיים חכמה מסט' דחכימיא, טעו המגיהים לכתוב כאן: **ת"ח אין אדם כו' -** כמש"ש בתיקון ו' (כג ע"א) **ובג"ד מאן דבעי לאשגא כו'**, וכן למעלה (יד ע"א יט ע"ב) **ומאן דבעי**

– מאיר התיקון –

[1548] עי' מלואים אות סט.

[1549] פי' בחי' ה' אותיות מנצפ"ך הופכת "א"ת" ל"אתה".

[1550] עי' מלואים אות ע.

[1551] ז"ל: דא יה"ו יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה וע"ד כלילן אתוון ודא בדא (חד בחד) וא"ו רישא וסיומא כמה דאוקימנא ותאנא תרין אתוון אינון כהאי גוונא וא"ו דאמינא נו"ן אוף הכי ואע"ג דאוקמוה מלה נו"ן הכי מתפרשא נ' כפופה דא מטרוניתא וסמיכא לה ו' דאיהו יסוד בגין לאתברכא מניה ן' פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל דא כלילן אתוון ומתאחדן דא בדא ואי תימא אמאי א(ת)הדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה ואהדר אנפיה לגבי ן' פשוטה אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לקבליה דמלכא:

תרגום: זה יה"ו יסוד, שהוא סיום הגוף והכלל שלו, ועל כן כלולות האותיות זו עם זו, וא"ו, ראש וסיום כמו שבארנו. ולמדנו שתי אותיות הן כדוגמא זה וא"ו שאמרנו, נו"ן ג"כ כך. ואף על גב שבארו את הדבר, נו"ן כך מתפרשת, נ' כפופה זו המלכה, וסמוכה לה ו' שהוא יסוד כדי שתתברך ממנו, ן' פשוטה זו התפשטות התפארת ולכן כלולות האותיות ונאחזות זו בזו. ואם תאמר למה מחזיר ו' פניו מנו"ן כפופה ומחזיר פניו אל הן' הפשוטה, אלא בשביל כבוד המלך הוא מחזיר פניו כנגד המלך.

[1552] ואפשר לומר באמת בהיפוך, דאינון עלמא דעמידה ועלמא דישיבה כמש"ש בפ' חיי שרה וש"מ, ולשבת בית קאי אנוק' כידוע וזהו הנכון, (ול"ל) [ונ"ל] דהאי לשבת הוא סוד יחוד בעת התפלה ובסוד לא לתוהו בראה לשבת יצרה וזהו דיתיב על כרסייא והבן כנ"ל ונון פשוטה כליל זו"נ כמ"ש בזוהר (וילך רפה ע"ב) ובו יצא בס"ת וכן משמע בפ' א"מ ע"ש ולכן בו נאמן עומד והוא לשבת בית וישראל כד מטין לגביה קיימין לאחזאה שבחא דדכורא דהיא כלילא ביה בעת היחוד ואתקריאת ע"ש בעלה והבן מאד - הגהת מנחם.

"ואפשר" וכו' עד "וזהו נכון" מוסגר בלש"ו.

[1553] עי' לעיל הערה 1209.

[1554] עי' דברי רבינו על תז"ח לח ע"ג: דור הולך ודור בא הכל מסט' דו"ק שבו ששים רבוא נשמות בכל דור עד סוף כל הדורות

[1555] עי' רקאנטי (דברים כח יב): בהתאחז הטומאה ור"ל בהתגברות הרע רח"ל אז אין ראוי לדחוק א"ע להתקרב אל הקדושה יותר מדאי ועל זה נאמר ואל יבא כו'.

למחזי כו', ושם (ע"ב כ ע"א) **ולית ידיעה כלל במלכא כו'**, וש"מ הרבה: **דעלה אתמר מצא כו' - דאיהי אשה יראת ה' היא תתהלל** (משלי לא ל, עי' זהר ח"א קכב ע"א), **ואתמר בה** (בראשית ב כג) **זאת הפעם כו'**, לזאת יקרא אשה כו'[1556]: **ודא היא עת כו'** - ר"ל, דכתיב בה על זאת יתפלל כו' לעת מצוא (תהלים לב ו), ואמרו לעת מצוא זו אשה שנאמר מצא אשה כו' ויפק רצון כו' (ברכות ח ע"א) כמ"ש למטה, ור"ל והיא נקראת עת רצון, ואני תפלתי כו' (תהלים סט יד): **ודא היא עת כו' - שהיא עתו**, כמ"ש בפ' א"מ (נח ע"א) **לתת אכלם בעתו, מאן עתו דא עתו דצדיק דא מטרוניתא כו'**[1557]: **וכמה עתות כו' - כמש"ש** (זהר ח"ג נח ע"ב) **ואל יבא בכל עת כו', אמר ר' אבא כו' רש"א הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכי אתא כו' בג"כ לא יטעי כו', במה ייעול בזאת, בזאת יבא אהרן אל הקודש, דהאי היא עת כו'**[1558]. וכן בפ' וירא (קטז ע"ב) **ר"י פתח ואמר עת לעשות כו', דא כנסת ישראל דאקרי עת כד"א ואל כו', מאי ואל יבא כו'**, ע"ש[1559]. ובפ' תרומה (קנה ע"ב) **ההוא טייעא דהוה טעין כו' פתח ואמר כו'**[1560]: **ושלמה אמר כו' - ע"ל** (קד ע"א ע"ב קיז ע"א) בארוכה: **דאיהו קדש ישראל לה'** - ר"ל, שלא לחברא לה עם הקדש דאיהי ישראל דלעילא, אלא בזאת יבא כו' אל הקדש:

וכשכינה שנקראת זאת עם ישראל, כמו שנאמר "ואף גם זאת בהיותם וכו'", מה הם אומרים לה, "אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך", בכמה תחנונים ותפלות בציצית ובתפילין בשבתות ובימים טובים, שעליהם נאמר "ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם", אות ברית מילה אות של שבת וימים טובים ואות של תפילין.

וכד שכינתא דאתקריאת זאת עם ישראל כמה דאת אמר (ויקרא כו מד) **ואף גם זאת** בהיותם וכו' **מאי אינון אמרין לה אנה הלך דודך היפה בנשים** (שיה"ש ו א) **אנה פנה דודך ונבקשנו עמך בכמה תחנונים וצלותין בציצית ובתפילין בשבתות וביומין טבין דעלייהו אתמר** (שמות לא יז) **ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם אות ברית מילה אות דשבת ויומין טבין ואות דתפילין:**

מאי אינון אמרין - ר"ל, בני ישראל אמרין לה "ונבקשנו עמך", דהיא (עמהם באות דתפילין) [עמהם: **ואות תפילין**] כו' כמו שמפרש והולך. וע"ל (יז ע"ב כג ע"ב) **ונבקשנו עמך דבגינך איהו נחית עלן כו'**, וכמש"ל (ח ע"ב י ע"א) **ועוד ה' דיד כהה, דאיהי יונה קדישא כו' עד דנחתין לה לגבייהו, הא נחתין לה לגבייהו קשרין כו', ותפארת איהו כבוש באת {מ ע"א} יוד עם ה' תתאה ונפשו קשורה כו'**, ועי' בפרשת פנחס (רכ"ד ע"א ע"ב)[1561]:

עליה נאמר "על זאת יתפלל כל חסיד עלה אתמר (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כל

– מאיר התיקון –

[1556] זהר ח"א כח ע"א.

[1557] ז"ל בשלימות: כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו (תהלים קד כז) מאן עתו (דא עתו דצדיק) דא מטרוניתא דאקרי עתו דצדיק ובגין כך כלהו מחכאן להאי עתו כלהו דאתזנן [לתתא] מאתר דא אתזנן ורזא דא אוקימנא (שם קמה טו) עיני כל אליך ישברו וגו' כמה דאוקימנא.

תרגום: "כולם אליך ישברון לתת אכלם בעתו", מי זו "עתו" (זו עתו של צדיק), זו המלכה שנקראת עתו של צדיק, ולכן כולם מחכים לעתו הזו, כולם שנזונים למטה ממקום זה נזונים, וסוד זה בארנו, "עיני כל אליך ישברו וגו'" כמו שבארנו.

[1558] עי' מלואים אות עא.

[1559] עי' מלואים אות עב.

[1560] ז"ל בשלימות: ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו אמר לון במטו מנייכו שאלתא חדא בעינא למנדע אמר רבי יוסי ודאי ארחא מתתקנא קמן שאיל שאלתך אמר האי קרא אי כתיב יש לעשות או נעשה הוה אמינא הכי מאי עת ותו לעשות ליהו"ה לפני יהו"ה אצטריך מאי לעשות ליהו"ה אמר רבי יוסי בכמה גוונין ארחא מתתקנא קמן חד דהוינן תרין והשתא הא אנן תלתא ושכינתא אתכלילת בהדן וחד דחשיבנא דלא הוית אלא כאילנא יבשתא ואנת רעננא כזיתא וחד דיאות שאלת והואיל ושרית מלה אימא:

תרגום: אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם אמר להם, בבקשה מכם שאלה אחת ברצוני לדעת. אמר רבי יוסי, ודאי שהדרך מתוקנת לפנינו, שאל את שאלתך. אמר, הפסוק הזה, אם נאמר יש לעשות או נעשה, הייתי אומר כך, מה זה "עת", ועוד "לעשות לה'" היה צריך להיות "לפני ה'" מה זה "לעשות לה'". אמר רבי יוסי, בכמה צורות הדרך מתוקנת לפנינו, אחד שהיינו שנים, ועכשיו הרי אנו שלשה, והשכינה כלולה עמנו. ואחד שחשבתי שלא היית אלא כמו עץ יבש, ואתה רענן כמו זית. ואחד שיפה שאלת, והואיל והתחלת את הדבר, אמור.

[1561] עי' מלואים אות עג.

אליך לעת מצא", "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהו"ה". ויעקב בירך את בניו בזאת, זהו שנאמר "וזאת אשר דבר להם אביהם". ודוד ב"זאת" הפיק רצונו מיהו"ה כשנלחם עם אויביו, כמו שנאמר "אם תחנה עלי מחנה וכו' בזאת אני בוטח". והנביא כשראה את ישראל בגלות, לא ראה להם מנוחה אלא בעבור זאת (וגאולת ישראל לא תבא אלא בזאת) זהו שנאמר "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל". ויהודה לא התברך אלא בזאת זהו שנאמר "וזאת ליהודה". ומשה לא בירך את ישראל אלא בזאת "וזאת הברכה". ומי שלא שת לבו גם לזאת, עליו נאמר "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת".

חסיד **אליך לעת מצא** (משלי יח כב) **מצא אשה** {מ ע"א} **מצא טוב ויפק רצון מה' ויעקב בריך לבנוי בזאת** הה"ד (בראשית מט כח) **וזאת אשר דבר להם אביהם ודוד בזאת הפיק רצונו מה' כשנלחם עם אויביו כמה דאת אמר אם תחנה עלי מחנה וכו' בזאת אני בוטח** (תהלים כז ג) **והנביא כשראה את ישראל בגלות לא ראה להם מנוחה אלא בעבור זאת** (ופורקנא דישראל **לא ייתי אלא בזאת**) הה"ד (איכה ג כא) **זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל ויהודה לא אתבריך אלא בזאת** הה"ד (דברים לג ז) **וזאת ליהודה ומשה לא בריך ית ישראל אלא בזאת וזאת הברכה** (שם א) **ומי שלא שת לבו גם לזאת** (שמות ז כג) **עליה כתיב איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת** (תהלים צב ז):

[בדפוסים האחרונים הובא כאן מאמר מליקוטי התז"ח[1562] **ויבא** על מקומו איה"ש]:

ועל זה אמר הנביא "אל יתהלל המתהלל כי אם בזאת", היא נקראת נבואה מצד הנביאים, חכמה מצד החכמים, שכל הספירות נקראו חכמים.

ועל זה **אמר הנביא אל יתהלל המתהלל כי אם בזאת** (ירמיה יט כג) **היא אתקריאת נבואה מסטרא דנביאיא חכמה מסטרא דחכימייא** דכל ספירן **אתקריאו חכמים**[1563]:

ועשרים ושמונה אותיות הן לכל מעשה בראשית, וכולן הן בין לכתיבה בין לכל דבר שיעשה בידים, שמעשה של עשרים ושמונה הפרקים הם בעשר אצבעות, וזהו הסוד מהכח אל הפעל, והכל בחכמה, וסוד הדבר "כולם בחכמה עשית".

וכ"ח[146] **אתוון אינון לכל עובדא דבראשית** וכלהון **אינון** בין **לכתיבה** בין לכל מלה **דיתעביד** בידין **דעובדא** דכ"ח פרקין **אינון בעשר אצבעאן ודא איהו רזא** מהכח **אל** הפועל **וכלא בחכמה ורזא** דמלה כלם **בחכמה עשית** (תהלים קד כד):

וכ"ח אתוון כו' - דלכך הוא כ"ח אתוון בפסוק ראשון דבראשית, וחוזר למעלה מ"ש (לט רע"א) דכ"ח היא בעובדא וכנ"ל: **בין לכתיבה כו'** - ר"ל, כמ"ש למעלה (לח סע"ד) **דאתוון בלא נקודין אינן ניכרים אלא בכתיבה**, והן כ"ח אתוון דפסוק (שמות כ א) וידבר אלהים כו', והוא שם כ"ח בכתיבה ובבראשית בעובדא דידין: **ודא איהו רזא כו' -** עמש"ל (לט ע"א) מ"ש בז"ח פרשת יתרו[1564], ור"ל דבכל דבר קודם שנעשה הוא בכח, ר"ל שיש ביד כח לעשות, וכח דידה הוא בכ"ח פרקין, כח מ"ה[1565], ופועל הוא העובדא עצמה: **וכלא בחכמה** - ר"ל, אף הכח דעובדא הוא ג"כ [כ"ח] בחכמה, שכלולין כנ"ל, ולכן נקראת חכמה כ"ח מ"ה, דשניהם בה, וז"ש **איה חכמה כו' ואית חכמה כו':**

יש חכמה מצד של האותיות, ויש חכמה מצד של הנקודות. שהאותיות הן בת קול, ובהן סוד הדבור לדרשה ולכל דבר שתלוי לדרשה. התגים הם למחשבה, והם בסוד הנאמר הזה "ולחשוב מחשבות וכו'", וכולם

איה חכמ"ה **מסטרא דאתוון ואית חכמה מסטרא דנקודין (דאתוון אינון בת קול)**[147] ובהון רזא דדבורא לדרשא לכל מלה דתלייא לדרשא תגין אינון למחשבה ואינון ברזא

– מאיר התיקון –

[1562] לב ע"ג (לש"ו).
[1563] עי' תז"ח ב ע"ב: עשר חכמות אתקריאו עשר ספירן מסטרה.
[1564] עי' לעיל הערה 1491.
[1565] עי' לעיל ה ע"א והערה 160.

תלויים בשכינה התחתונה, והיא הכלל של כולם.

דהא׳ קרא (שמות לא ד) לחשוב מחשבות וכו׳ וכלהון תליין בשכינתא תתאה ואיהי כללא דכלהו:

***דאתוון אינון בת קול -** ל״ג כ״ז: **ובהון רזא דדבורא כו׳** - ר״ל, בנקודין, דאתווין אמר למעלה דהן לעובדא והן שמושי השמות, וע״ל (צב ע״א קב ע״ב) **שם הדורש כו׳**[1566], וכן מ״ש **תגין אינון למחשבה: ואינון ברזא כו׳ -** דשם ג׳ תגין בזהב ובכסף ובנחשת, וכמ״ש למטה **תלת כתרין דש׳ ג״ס עלאין וכלהו כלילן כו׳**. ועבתז״ח (צ ע״א נ ע״ד) **גליף גליפין כו׳ בכל מאני כסף וזהב ונחשת כו׳**, וכמש״ל (לט ע״א) דאינון ג׳ זיונין: **וכלהון תליא כו׳ ואיהי כו׳** - ר״ל, שהתגין וטעמים ונקודין כלולים הכל באותיות, דהכל להנהיג האותיות, וכלולין ג״כ כולם באותיות וכמו שמפרש והולך. **וברזא דאת א׳ כו׳**[1567] אתוון, דאיהו כליל כל כ״ו אתוון, דהוא רזא דכ״ו, וכמש״ל (ה ע״ב ז ע״ב) **והכי סליק א׳ כו׳, ונקודין קמץ פתח ברקיע דבו, ונקודה שתחתיה** כנ״ל (לח ע״ב לו ע״ב) **ושאר נקודין** כמש״ל (עד ע״ב יז ע״א) **וכלא אתרמיז באת א׳ נקודה לעילא כו׳, ואיהו שורק תלת נקודין כלא איהו א׳**. וכן טעמי בסוד י׳ ו׳ וכמש״ל (מ ע״א מא ע״א) **זרקא האי תגא כו׳**, וכן סגולתא ברזא דסגול, וכן רביע ברזא דחולם, וכמ״ש בכמה מקומות:

ובסוד זה תמצא את הטעמים ונקודות ואותיות, וכן בכל אות ואות. וסוד הדבר ש׳ שלשה תגים למעלה כמו זיונים של ספר תורה, בה רשומים כתרים ונקודות ואותיות. וכך בכל אות ואות. ש׳ שבת הגדול בינה, שבת הקטן מלכות. ב׳ שתי זרועות גדולה גבורה. ת׳ תפארת בו שקולה שבת לכל התורה. שלשה כתרים של ש, שלש ספירות עליונות, וכולם כלולים בתשובה, שהיא שכינה העליונה, ועליה נאמר תפלת כל פה (ברכת שמע קולנו).

וברזא ד**א** תשכח טעמין ונקודין ואתוון

(והכי בכל את ואת ורזא דמלה)[148] תלת תגין לעילא כמו זיינין דספר תורה בה רשימין כתרין ונקודין ואתוון והכי בכל את ואת ש׳ שבת הגדול בינה[1568] שבת הקטן מלכות ב׳ תרין דרועין גדולה וגבורה ת׳ תפארת ביה שקיל שבת לכל אורייתא תלת כתרין דש תלת ספירן עלאין[1569] וכלהו כלילן בתיובתא דאיהי[149] שכינתא עלאה ועליה אתמר תפלת כל פה:

***ונקודין ואתוון וברזא דש׳ תלת תגין כו׳ -** כצ״ל: **שבת הגדול כו׳** — מפרש והולך רזא דג׳ תגין דש׳: **ביה שקיל שבת** - ר״ל, בתפארת דהוא תורה וכמש״ל (עמוד א׳ לט ע״ב) **ואיהו כליל כל אתוון כו׳**, עמודא דאמצעיתא, ונה״י נכללין בחג״ת כמ״ש בתיקון ל (עז ע״א פב ע״א) **וכמה דנצח**

– מאיר התיקון –

[1566] ועי׳ דברי רבינו שם: שמושי השמות שהן שמות הכותב והדורש והידיעה כמ״ש בברית מנוחה ושארי ספרים וכל שם צריך למקור והוא שם הויה.

[1567] נדצ״ל כ״ר.

[1568] עי׳ הקדו״ש עח ע״ד: וזה סוד מ״ש רז״ל בבראשית רבה (פ״א סימן ח) אמרה שבת לפני הקב״ה לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג, אמר לה הקב״ה כנסת ישראל היא בן זוגך. כי האות י׳ האחרונה דס״ג הוא היסוד דהמלכות שבבינה, כי הרי הוא המילוי דהה׳ אחרונה שבה, והוא היסוד דהמלכות, והוא שבת הגדול, כמ״ש בתיקונים תיקון י״ט (דף מ ע״א וע״ש דף מא ע״א) כי הוא יום שכולו שבת, אלף השביעי שיוחזרו אז בו הכל לשרשן, ובו שבת וינפש (שמות לא יז), ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ (פ״א יא ע״א בדה״מ שביעאה עלייהו) ע״ש, והוא הי׳ דמילוי ה״י אחרונה דהס״ג, שהיא השבת שאמרה לפני הקב״ה לכולן נתת בן זוג ולי אין בן זוג, כי אין בשם ב״ן רק ט׳ אותיות, וכאשר נתלבש הב״ן עם הס״ג הרי נשאר הי׳ אחרונה בלי התלבשות. ואמר לה הקב״ה כנסת ישראל יהיה בן זוגך, והכוונה הוא כי הבטיח לה הקב״ה שכל בנין האצילות יהיה ממנה, כי ר״ת של העשר ספי׳ דאצילות, שהם כחב גג תנהים הם גימט׳ ישראל. וזהו כנסת ישראל שהוא כללות דכל העשר ספי׳ כולם, [שהם ג״כ שורש נשמת כלל ישראל] הם יהיו בן זוגך, כי תשתתף בהם, שכולם נבנו ממנה כמו שיתבאר לקמן. ולכן נקרא אותו הי׳ דהמילוי אחרונה דהס״ג בשם י׳ האומנית, כי היא כלי אומנתו של הקב״ה שעל ידה נעשו כל העולמות כולם.

[1569] עי׳ ע״ח שער מטי ולא מטי פרק ב, דהג״ר הם כחד חשיבן. ועי׳ דע״ה ח״ב קטו ע״ג שמביא ראיה לכך מלעיל כד ע״ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

כו' יום אחד כו'. ומלכות כוללת ג' אבהן כידוע[1570], והיא ב"ת דשב"ת[1571], ובשבת הקטן אמר בתיקון ע' (דף קכה ע"א קמז ע"א) **ודא רזא דשבת, ש' ג' ענפין כו', תרין שבתות אימא עלאה בתלת דרגין, ואימא תתאה כו'**, ע"ש. אבל כאן אמר דבת ג' דרגין ות' תפארת, וצ"ל בשבת הקטן כמו בגדול, דש' איהי כלילא מג"ס עלאין, ובת חג"ת כליל (נה"י) [נו"ה]: **וכלהו כלילן בש' דאיהי תיובתא שכינתא כו'** - כצ"ל, ור"ל דגם חג"ת {מ ע"ב} כלילן בג' ווין ענפין דש' כמ"ש בכמה מקומות, (ונקודה שמחברת הג' ווין הוא מלכות שבה מתחברין בסוד שם ע"ב, ונה"י נכללין כנ"ל)[1572], והיא כוללת הכל כמ"ש בבהיר (ב ע"ב אות כו) שי"ן כולל כל העולם ולמה כו' ע"ש[1573]. ומראה כאן כחו של שי"ן, וז"ש **דאיהי תיובתא כו'**, דתשובה כוללת הכל. וז"ל הבהיר שם, אר"א מ"ד ה' איש כו', א"ל בני אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם. ולמה שי"ן כולל כל העולם, מפני שכתוב בה תשובה. ור"ל דת' נוסף בה, והשורש מתחיל משי"ן, ואמר שכתוב תשובה, כי שבת בינה כנ"ל, ובינה כוללת ג"ר בכ"מ כידוע, ובתשובה הוא שבת ו"ה, וזהו תשובה, שמחזיר הכל לשורש, והכל נכלל בשי"ן כנ"ל: **ועלה אתמר תפלת כו'** - דתפלה צריך לעומקא דכלא, דכתיב ממעמקים[1574] (תהלים קל א), והיא כוללת כל פה, דכל התפלות שמתפללין לכל ה[י]כל כלולין בה, ולכן בכל התפלות צריך לכוין בה עומקא דכולא כנ"ל:

והעמוד האמצעי הזה נקרא תפלת כל פה, אלא (כל) הוא ב"ן י"ה מן בינה, והוא העמוד האמצעי, הוא ממוצע בשלש האותיות שהן יה"ו שנכללות בבינה, והיא ממוצע כמו גוף בין שתי זרועות, והוא אות בצדיק שהוא כלול בא"ת שהיא שכינה תחתונה, הכלולה מא' עד ת', והוא כולל שלש ברכות הראשונות של תפילה ושלש אחרונות, והוא כולל שני ו"ו שנאמר בהן "על שתי קצותיו וחובר", שהן (והן) שתים עשרה ברכות של התפלה שנקראו אמצעיות, וכל שמונה עשרה הברכות (שנכללו	והא עמודא דאמצעיתא אתקרי תפלת כל פה אלא כ"ל איהו ב"ן י"ה מן בינ"ה ואיהו עמודא דאמצעיתא איהו ממוצע בתלת אתוון דאינון יה"ו דאתכלילן בבינה ואיהו ממוצע כגופא בין תרין דרועין ואיהו אות בצדיק דאיהו כליל בא"ת דאיהי שכינתא תתאה כלילא מא' ועד ת' ואיהו כליל תלת ברכאן דצלותא קדמאין ותלת בתראין ואיהו כליל תרין ו"ו דאתמר בהון אל שני קצותיו וחבר (שמות כח ז) דאינון (נ"א ואינון) י"ב ברכאן דצלותא דאתקריאו אמצעיות וכלהו ח"י ברכאן (דאתכלילן בה') דאינון

– מאיר התיקון –

[1570] עי' לקמן קנו ע"ב: ובגין דא אתקרי ש' כליל תלת ענפין דאינון תלת אבהן ודא איהו רזא ושכבתי עם אבותי ובגין דא מלכות איהי ב"ת יחידה שב"ת דבה אתגליין כל גוונין ושרטוטין וציורין לבני נשא ובה יכלין למנדע כל מה דלעילא ולא באתר אחרא דאיהי כגוונא דאספקלריאה דאשתמודע בה פרצופין דאנפין שרטוטין דידין אינון אילנא דחיי.

[1571] ר"ל, דהא אמר התיקונים דבת הוא כללות חג"ת ומלכות כוללת חג"ת, אם כן נמצא שהיא בת דשבת. ואמר עוד, ובשבת הקטן, אמר בתיקון ע' וכו', ר"ל דהוקשה לו לרבינו, דבשלמא בשבת הגדול בינה, מצינו שפיר כללות כל העשר ספירות, כמו שאמר שי"ן הוא בינה בכללות הג"ר, כידוע שבבינה נכלל הג"ר. וב"ת הוא חג"ת ובהן נכללין נה"י גם כן. וגם מלכות אחרי שהיא כוללת ג' אבהן, א"כ גם היא נכלל בבת כנ"ל. ונמצא, שפיר כללות כל הע"ס בבינה. אבל בשבת הקטן, מלכות, קשה לכאורה לומר כן, דשי"ן הוא מלכות וב"ת הוא חג"ת שהוא נגד הידוע לזה אמר רבינו ובשבת הקטן אמר בתיקון ע' כו', ר"ל שלכאורה נלמוד משם הסדר שאמר שם לזה בא רבינו ללמדנו, שאין ללמוד משם לכאן, דשם אמר שי"ן ג' ענפין כו', אימא עילאה בתלת דרגין ואימא תתאה בתלת כו' א"כ כלול שם כל התיבת ש' ב' ת' על תלת דרגין פרטיות, וגם משמע משם במה שאמר שם, ואימא תתאה בתלת, שר"ל נה"י. אבל כאן אמר **דב"ת ג' דרגין ב' ג' ג' ות' תפארת** (כצ"ל בדברי רבינו וט"ס לפנינו שחסר בדברי רבינו מילת, ב' ג' ג', ור"ל ב' י' ת' הוא גדולה גבורה שאמר בתיקונים) הרי שאמר כאן דבת לבדו הוא ג' דרגין, לבד האות שי"ן דשבת. וגם אמר שהג' דרגין הוא חג"ת, א"כ מוכרחין לומר, שכאן מיירי בבחינה אחרת וע' פנים לתורה. וזה שכתב רבינו, וצ"ל כו' דשי"ן איהי כלילא מג"ס עילאין כו', כליל נה"י, ור"ל על הע"ס הכלולין במלכות נוכל שפיר לומר כמו בבינה.(לש"ו).

[1572] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1573] ז"ל בשלימות: אמר ר' אמוראי מאי דכתיב (שמות ט"ו ג) ה' איש מלחמה, אמר ליה מר רחומאי ברבי לא תבעי לך מילתא דפשיטא, שמע לי ואמלכינך, א"ל למה"ד למלך שהיה לו דירות נאות ושם שם לכל אחד ואחד מהם וכולן זו טובה מזו, אמר אתן לבני דירה זו ששמה אל"ף, גם זו טובה ששמה יו"ד גם זו טובה ששמה שי"ן, מה עשה אספן כל השלשה ועשה מהם שם אחד ועשה מהם בית אחד, א"ל עד מתי תסתום דבריך, א"ל בני אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם, ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה.

[1574] עי' מלואים אות עד.

בה), שהן שלש ווי"ם (שנאמר בהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א) שהוא דו פרצופים, וזהו שיעור קומה שנאמר בו "עשר אמות אורך הקרש", במה עולה לעשר, באות י'.	תלת ווי"ן דאתמר בהון יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו[150] דו פרצופין ודא איהו שעור קומה דאתמר ביה (שם כו מז) עשר אמות אורך הקרש במאי סלקת לעשר באת י'[151]:

אלא כל איהו כו' - ר"ל, דנק' כל בדרגיה, עמודא דאמצעיתא דכולל יה"ו, בן י"ה וחג"ת, כמו שמפרש והולך, ונה"י לא פירש כנ"ל דכלולין בחג"ת, וכליל לשכינתא כמו שמפרש והולך, ולפי שהוא בבינה בן י"ה (אד"ז רצ ע"א[1575]), לכן גם היא כוללת הכל: **ואיהו אות בצדיק כו'** — מפרש והולך האיך כולל השכינה שנק' אות בצדיק, ע"ש ו' דיליה ואת דילה, כמו שמפרש והולך, וגוף וצדיק חד הוא כנ"ל (בהמשך העמוד), ובזה (כוללה) [כלולה] ג"כ, והוא כל פה, ובינה ג"כ על שמו כנ"ל: **דאיהו כליל כו'** - מפרש והולך שנק' תפלת כו' שכולל כל התפלה. ואמר שכולל ג' ווין, ו' דידיה, וב' ווין דב' ההין כמו שמפרש והולך. וז"ש למעלה, **איהו ממוצע בתלת כו'**, שהוא ו' דבינה, ואיהו ממוצע בגופא כו', והוא ו' דידיה, **ואיהו אות בצדיק כו'**, ר"ל ו' דאות כנ"ל, והוא ו' דמלכות. וז"ש **ואיהו כליל תרין כו' על שתי קצותיו**, דב' ההי"ן הן שתי קצותיו, מקצה השמים ועד קצה השמים (דברים ד לב), וכמ"ש למטה, **ו' דאיהו במציעות ה' כו'**, והן ווין של ההין, רגל שמאלי שבתוכם, ועיין למטה: **דאינון תלת ווין יהו"ה דאתמר בהון ד"ו פרצופים** - כצ"ל, ור"ל דעל ה' אמרו ד"ו פרצופים, דו' שבתוכה, אלמא כליל ו' בה, והוא עליו זכר של ד': **ודא איהו שיעור קומה** - דכולל כל הע"ס, והכל בוא"ו. וא"ו הוא שיעור קומה כמש"ל (לז ע"ב כא ע"ב) ואמר דאתמר ביה עשר אמות, אמות מסטרא דאת ו', ועשר מסטרא דכליל כל ע"ס. ואמר **במאי סליק כו'**, שכולל כל הוי"ה וא"ו, ב' ההין בג' ווין כנ"ל, ויו"ד כמ"ש כאן:

קם זקן אחד פתח ואמר, ודאי שבה' יש לה שלש ווי"ם, שהן שמונה עשרה ברכות, כמו זה **ו'**, שנאמר בהן "וברכות לראש צדיק". מה זה ראש צדיק, זה העמוד האמצעי, שבו שורות שמונה עשרה ברכות של ה' העליונה, וממנו נמשכו לה' התחתונה, על ידי הצדיק, ולכן גוף ובריתנחשבים לאחד.

קם סבא[1576] חד פתח ואמר ודאי ה' אית בה תלת ווי"ן דאינון ח"י ברכאן כגוונא דא **ו'** דאתמר בהון וברכות לראש צדיק (משלי י ו) מאי ראש צדיק דא עמודא דאמצעיתא וביה שריין ח"י ברכאן דה' עלאה {מ ע"ב} ומניה אתמשיכו לה' זעירא על ידא דצדיק ובגין דא גוף ובריתחשבינן חד:

קם סבא כו' - מפרש דבריו בביאור יותר: **ודאי ה' כו'** - דהוא לא כליל ב' ההין בו אלא הרגל שמאלי לבד בח"י ברכאין דבי', והוא אמר שכל ההין רמוזין שם כמו שמפרש והולך, **אית בה כו'**. וכן במלכות, {מ ע"ג} וכולן כלולין בו, והוא בג' ווין הנ"ל **אל שני קצותיו כו'** כנ"ל, אבל מ"מ כל ההין רמוזין בו כנ"ל: ***גוף ובריתחשבינן חד שתי כתפות חוברות דא כתף עילאה וכתף תתאה דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה' ה' אל שני קצותיו וחבר אינון ו' ו' ובהון כו' קצותיו וחבר** ואח"כ **ו' דאיהו במציעות ה"ה כו'** - כצ"ל, דעתה מפרש ב' קצותיו הנ"ל דאתמר ברישא דקרא, שתי כתפות, וכתף הוא חושבן ת"ק שנה[1577] דה"א, והן ימינא ושמאלא, דה"א עילאה היא בימינא, וה"א תתאה בשמאלא כמש"ל (סח ע"ב עז ע"ב) **מנרתא בדרום ופתורא כו'**, ועמש"ש. וכתף הוא צורת ד', ועם קצה שבגוף נעשה ה'. וכן בכתף השני. והן גופא דכולל ג' חג"ת בב' סטרין דיליה, ר"ל של הגוף עצמו (כולל חו"ג, והוא עצמו באמצע, בחוט השדרה כידוע[1578])[1579], וזהו וחֶבר, ע"י חבורא דב' (קצוות נעשין) [קצוותיו בעשיה] ה' כמו שמפרש והולך, ועתה מפרש מ"ש למעלה, **ודא איהו שיעור קומה כו'**, ואמר **ו' דאיהו במציעות כו'**, ור"ל וא"ו העצמי של שם:

ו' שהוא באמצע ה"ה הוא שיעור קומה, והוא אמה ועולה באות י' לעשר אמות, ו' **דאיהו באמציעות** ה"ה **איהו שעור קומה**

– מאיר התיקון –

[1575] עי' לעיל הערה 622.
[1576] עי' לעיל הערה 69.
[1577] עי' לעיל הערה 1156.
[1578] עי' לעיל הערה 815.
[1579] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

שנאמר בו ״עשר אמות אורך הקרש ואמה וחצי האמה רוחב הקרש האחד״ זה ו׳ י׳, שהוא בסוד של ז׳, שכל התגים נקראים בו.

ואיהו אמה וסליק באת י׳ לעשר אמות דאתמר ביה (שמות כו טז) **עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד דא** ו׳ **י׳ דאיהו ברזא** דז׳ דכל תגין ביה אתקריאו:

ברזא דז׳ דכל תגין כו׳ - ר״ל, לכן ו״י חשיב כחדא, ויו״ד הזה הוא מלכות ברזא דתגא כנ״ל (לח ע״ב) וזהו וחצי אמה, מצה פרוסה[1580], ברזא דאת ג׳[1581], והוא הוי״ה דבה יו״ד למטה[1582], דבה רזא דמשכנא, וז״ש **דכל תגין כו׳**: **דכל תגין ביה אתקריאו** - ר״ל, תגא הוא ז׳ זיונין, ובז׳ אותיות[1583], והוא י׳ על ו׳ ז׳:

״שתי כתפות חוברות״, זו כתף עליונה וכתף תחתונה שהן ימין ושמאל, והן ה״ה. ״אל שני קצותיו וחובר״, הם ו׳ ו׳, ובהם נעשים ה׳ ה׳ בחבור, ולכן ״אל שני קצותיו וחובר״.

[152]**שתי כתפת חברת** (שמות כח ז) **דא כתף עלאה וכתף תתאה דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה״ה אל שני קצותיו וחבר אינון ו״ו ובהון אתעביד ה״ה בחבורא ובגין דא אל שני קצותיו וחבר:**

בכל מקום אמה היא ו׳, ולכן היא בת ששה טפחים, וחצי האמה זו י׳, ששתי יודי״ן הן שעור של אמה, והאות י׳ השעור שלה שלשה טפחים, וזה ג׳. ועשר אמות, זהו שעור של גוף אדם כנגד עשרה דברים שנאמרו בכוס של ברכה (ברכות נא ע״א, מדרש תהלים קלד), ולא נשאר בזמן הזה אלא ארבעה (שנתעלתה ו׳ ונשארה ד׳ מדו פרצופים, ושעור של הכל ו׳ באות י׳ עולה לעשר) כמו שבארוהו.

בכל אתר אמה איהו ו׳ **ובגין דא איהי בת ששה טפחים וחצי האמה דא** י׳ דתרין יודי״ן **אינון שעורא דאמה ואות** י׳ **שעורא דילה** ג׳ **טפחים ודא** ג׳ **ועשר אמות דא איהו שעורא דגופא דבר נש לקבל** [מ ע״א] **עשרה דברים דאתמר בכוס של ברכה ולא אשתאר בזמנא דא אלא ארבע** (ס״א דאסתלק[1584] ו׳ **ואשתאר** ד׳ מן דו פרצופין **ושעורא דכלא** ו׳ **באת** י׳ סליק לעשר) כמה דאוקמוה:

ביה אתקריאו[1585] בכל אתר אמה כו׳ - ג״ט ודא ג׳ - ר״ל, ג׳ יודין דכלילין ביו״ד: קוצא, וגזעא, ושבילא[1586], והן ג׳ נקודין דאיהי כליל לון וכמש״ל (לח ע״א לח ע״א), (והוא״ו וא״ו) [והוא ו״י וא״ו] כמ״ש, ושיעורא דיו״ד הוא בארכו חצי דוא״ו, וז״ש **דתרין יודין כו׳**, ור״ל אם תמתח יו״ד השני ג׳ הנ״ל[1587], **קוצא כו׳**, ותעמיד תחת היו״ד הא׳, יהיה שעורא דוא״ו, וכמ״ש בפ׳ תצוה (קפא ע״א) **ובספרא דאדם קדמאה בדיוקנא דאתוון כו׳ וכן שעורא דיליה כג״ד כו׳**[1588], וזהו וחצי האמה. ואמר כאן באורך וברוחב, יו״ד וא״ו, באורך הוא

– מאיר התיקון –

[1580] עי׳ מלואים אות ב.

[1581] דהיינו שרומז לאות ו׳ ואות י׳ למטה מצורף אליו.

[1582] דהיינו הוה״י.

[1583] שעטנ״ז ג״ץ.

[1584] עי׳ בסוף תיקון מז (לש״ו).

[1585] עי׳ ד״ה הקודם בדברי רבינו, שם מבאר שתיבות אלו הם סופו של המשפט הקודם, אבל כנראה שנכתבו כאן כדי להורות על שיטתו שיש להעביר את הפיסקא בתיקו״ז ד״ה שתי כתפת למקום אחר לעיל מינה באותו הדף לפני ד״ה קם סבא, עי׳ לעיל הערה 151.

[1586] עי׳ לעיל הערה 850.

[1587] פי׳ באורך ג׳ נקודות.

[1588] ז״ל בשלימות: ובספרא דאדם קדמאה בדיוקנין דאתוון ו׳ חד נקודה לעילא וחמש נקודין

⋮

דלתתא וכן שיעורא דילה כגוונא דא ו⋮ וכל נקודה קיימא ברזא דעשר בגין דלית לך נקודה דלא אשלים לעשר דכל נקודה אית ביה תשע סמכין רתיכין וההיא נקודה אשלים לעשר נקודה דימינא תשע סמכין רתיכין לה ואיהי עשרה וכן לשמאלא וכן לכל סטרין ועל דא כלהו נקודין אינון כל חד וחד כללא דעשר איהי ורתיכוי וכלהו כלילן בההוא פשיטו דאת ו׳ [ובגין כך כללא וכלא⋮ איהו בדיוקנא ברזא דא⋮ת⋮ ו׳]:

מסטרא דיו"ד עילאה, דביה סליק לעשר. וברוחב מסטרא דאת יו"ד תתאה כנ"ל. וה"ה הן שתי כתפות [האפוד] כנ"ל. ואע"ג דאינון לא כתיבי אצל קרשים, כתיב בהו שתי ידות לקרש כו' (שמות כו יז), והן שתי כתפות. ועוד ב' ההין מפרש לקמן, וחמשה בריחים וחמשה כו', והוא נגד ו"י, ב' פעמים כנ"ל, באורך ורוחב מסטרא דזו"ן כמ"ש ברה"י, ארכו כו'[1589]: **ועשר אמות דא איהו שיעורא דגופא כו'** - והוא ברזא דוא"ו יו"ד כנ"ל, וחמשה בריחים כו' הן ה"ה, וכמ"ש בפ' בלק (קפז ע"א) **האחד והשנית אמר קרא כו'**[1590], ויו"ד הזה יו"ד זעירא, הוא ברזא דאת ד'[1591], ג' נקודין ברזא דאת ג', ונקודה העשירית הכלולה מכולם כמש"ל (לח ע"א ז ע"ב) ע"ש. וזהו ו"י ברזא דז', שנעשית הוא"ו זיין, והוא שניתוסף בו הנקודה הכלולה יו"ד הנ"ל, והיא כלולה עוד מג', הרי עשרה. ולכן האורך והרוחב הן שוין, ששניהם ברזא דעשרה, אלא ששם ביו"ד עילאה, דמעצמה עשרה וכלולה בוא"ו, לכן הן באמות, וכאן בחיבורא ולא בכלילות, לכן הן טפחים. ועוד דכאן בחי' העשירית ל"ל מגרמא כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א), ולכן הן תשעה משא"כ שם: **לקבל עשרה דברים כו' ולא אשתאר כו' {מ ע"ד}** - דהיתה ברזא דהוי"ה, י' עילאה, ועתה ברזא דיו"ד תתאה י' זעירא, דאשתאר עמנו, והיא לית לה אלא ד', וזה שנעשה יו"ד ד', וכוס של ברכה הוא הגוף כמ"ש למטה, ה' זעירא גופא בית קיבול דכלהו, ר"ל דאלהים, מלא י"ה, ולכן נקרא ג"כ אלהים, והוא חושבן כוס כמש"ל סוף תיקון מז (צה ע"ב), והיא בית קיבול לברכה, אלהים דבינה כמש"ל שם, ובינה היא ברכה כמש"ל (כד ע"א כט ע"א) **תליתאה בברכה** כו' וש"מ, ועמ"ש למטה:

וכולם רמוזים בגוף, כדוגמא זה: בזרוע ימין שתי אמות מפרק לפרק, וכן בזרוע שמאל שתים, הרי ארבע. וכן בשתי שוקים ארבע, הרי שמונה. ובגוף שתים, הרי עשר. זהו "עשר אמות אורך הקרש", הקש"ר הוא בהפוך האותיות בין קשר לקשר.

וכלהו רמיזי בגופא כגוונא דא בדרועא ימינא תרין אמין מן פרקא לפרקא וכן בדרועא שמאלא תרין הא ארבע וכן בתרין שוקין ארבע הא תמניא ובגופא תרין הא עשר דא איהו (שמות כו טז) עשר אמות ארך הקרש איהו הקש"ר בהפוך אתוון בין קשר לקשר:

הקשר כו' בין קשר לקשר - ר"ל, דבין קשר לקשר הוא אמה והן עשר כנ"ל:

"וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחד". הם חמש אצבעות של יד ימין, "וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית", חמש האצבעות של יד שמאל. ואותן חמש אצבעות כולן מדה לבריחים, והן "מי מדד בשעלו מים וגו'", והרי פרשוהו והם

וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחד (שמות כו כו) אינון חמש אצבעאן דיד ימין וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית חמש אצבעאן דיד שמאל ואינון חמש אצבעאן כלהו מדה (לבריחים)[153] ואינון (ישעיה

– מאיר התיקון –

תרגום: ובספרו של אדם הראשון, בציור האותיות אות ו' נקודה אחת למעלה, וחמש נקודות

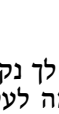

שלמטה, וכן שעור שלה כעין זה וכל נקודה עומדת בסוד עשר, לפי שאין לך נקודה שלא נשלמת לעשר, שכל נקודה יש בה תשעה עמודים מרכבות, והנקודה ההיא משלימה לעשר. נקודה ימנית תשעה עמודים, ומרכבות יש לה, והיא עשרה. וכן לשמאל, וכן לכל הצדדים. ועל זה כל נקודות אלו, כל אחת ואחת כלולה מעשר, היא ומרכבותיה. וכולם כלולים בהתפשטות ההיא של האות ו', ועל כן הכל הוא בציור בסוד האות ו'.

צורתה כן הוא (רח"ו).

[1589] עי' לעיל יג ע"ב: רשות דיחודא דעלמא דאיהו גבהו עשר אתוון דשמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א ורחבו ארבעה יהו"ה.

[1590] ז"ל בשלימות: כתיב (שמות כו כו) ועשית בריחים וגו' לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית האחד והשנית אמר קרא שלישית ורביעית לא אמר קרא דהא אחד ושנית דא חשיבו דתרין סטרין ובג"כ עביד חושבנא בתרין אלין:

תרגום: כתוב "ועשית בריחים וגו' לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית", האחד והשנית אמר הפסוק, שלישית ורביעית לא אמר הפסוק, שהרי אחד ושנית נחשבים לשני צדדים, ולכן החשבון בשני אלה.

דתרין סטרין - פי' שהם נגד י"ס והחמשה האחרים נכללים בהם ואינם במנין (מ"מ).

[1591] עי' לקמן קיז ע"ב: קוצא דאת ד' מן אח"ד דאיהי י' זעירא שכינתא תתאה

אָאֲאָאֲ חמש נקודות אלו, שהן קמ"ץ צר"י חל"ם חיר"ק שור"ק, הן בסוד של אלהי"ם, שכך עולה בחשבון. וסוד של אלהי"ם, מלא י"ה, וזהו (יה"ו) בינה ודאי.

מ יב) **מי מדד בשעלו מים** וגו' **והא אוקמוהו ואינון אָאֲאָאֲ חמש נקודין אלין דאינון קמ"ץ צר"י חל"ם חיר"ק שר"ק אינון ברזא דאלהי"ם דהכי סליק בחשבן ורזא דאלהי"ם מלא י"ה ודא איהו**[1592] **בינה ודאי:**

וחמשה כו' - עתה מפרש ב' ההין כמ"ש למעלה, ונשלם הגוף בהויה. וכאן הוא בהוי"ה עילאה, לכן עשר אמות כנ"ל, וה"ה דבריחים הם שכינה עילאה ותתאה כמו שמפרש והולך: **ואינון [חמש אצבעאן] כולהו מדה** - לבריחים ל"ג, ור"ל דכל אצבע ואצבע הוא מדה אחרת, והן ה' מדות דקרא כמו שמפרש והולך, **ואינון כו', והא אוקמוהו,** ור"ל בריש תיקון ה' (כ ע"ב) **ואינון ה', ועלייהו אתמר מי מדד כו', ה"ס,** כמ"ש שם, ואמר שם **דאינון ה' עילאה בשכינה עילאה,** ע"ש ובסוף תיקון יח (לה ע"ב) **ועלייהו אתמר מי מדד כו',** וז"ש **ואינון א' א' כו'.** וכן לעיל בהקדמה (ד ע"ב ה ע"א) **חמש אור דיומא קדמאה לקבל ה' קדמאה כו':** **אינון ברזא דאלהים כו' -** (דאלהים נק' בינה וכן מלכות וכמ"ש למטה, וכאן)[1593] ר"ל ה' עילאה וכמו שמפרש והולך, **ורזא דאלהים כו' בינה ודאי,** שכוללת בן י"ה (אד"ז רצ ע"א[1594]), ובן הוא מלא כמש"ל ריש תיקון לח (פז ע"א) וש"מ:

וכך ה' אלפי"ן כלולים בה' התחתונה, והאותיות הללו הן שלש: נשמה, רוח, ונפש. ה' קטנה, הגוף, בית קבול של כולם, הפתילה שנאחזים בה שלשת צבעיי הנר, שהוא "נר יהו"ה נשמת אדם". זית מזיתים, זה צדיק שנאמר בו "שמן זית זך כתית", שכותש כתישה באותן האותות (זיתים) שהן איברי הגוף, וזו ברית מילה אל השכינה שנקראת גד.

והכי ה' אלפי"ן כלילן בה' תתאה ואלין אתוון אינון תלת נשמה רוח ונפש ה' זעירא גופא בית קבול דכלהו פתילה דאתאחדן ביה תלת גוונין דשרגא דאיהו נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז) **זית מזיתים דא צדיק דאתמר ביה שמן זית זך כתית** (שמות כז כ) **דכתיש כתישא באינון אתין**[154] (ס"א זיתין) **דאינון אברי גופא ודא ברית מילה לגבי שכינתא** {מא ע"א} **דאתקריאת גד**[155]:

והכי ה' אלפין כו' - ע"ל ריש תיקון ה' (כ ע"ב), שם וחמש זימנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה', ועלייהו אתמר מי מדד כו', ה' עילאה חמש אור, ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור, וכד אתפשט' כו', ור"ל שלכן הן ב"פ ה' אצבעאן כנ"ל, ב' ההין, ב"פ ה' אור, אור וגוונין: **ואלין אינון תלת כו'** - ר"ל, יה"ו דאלהים דכוללין כל אלהים, והחמש נקודין כנ"ל, ואיהי ה' רביעאה, ה' אותיות דאלהים שכוללת כל ג' בחינות דאלהים וכמש"ל ריש תיקון לח (פז ע"א) ע"ש. וז"ש **ה' זעירא גופא,** ר"ל לגבי נר"ן בית קיבול דכולהו, ר"ל דתלת הנ"ל, וז"ש למעלה, **והכי ה' אלפין כלילן בה' תתאה,** ר"ל דה' עילאה הוא אלהים, מלא י"ה, כליל ה' נקודין בחושבן, וה' זעירא כליל להון בה' אתוון דאלהים: **פתילה דאתאחדן כו' דאיהו נר כו' -** ר"ל, נ"ר הוא נפש רוח, ונשמת כו', וכתיב נר, דכולהו כלילין בנר, ומה שלא נכלל בנר רק נפש רוח ואמר נשמה לחודא, משום דההוא נהורא עילאה אינו נראה בנר, ושריא עלייהו בהעלם[1595]: **זית כו'** - ר"ל, השמן דע"ג פתילה דבוק בפתילה, דרגא דיסוד, והוא זית מז' מינין כידוע: **דאתמר ביה שמן זית זך כתית כו' באינון זתין כו'** - ר"ל, דזית הוא האבר עצמו של היסוד, והוא כתיש כו' להוציא הזרע מכל אברי הגוף, ולכן נק' כל (זהר ח"א יז ע"א), והזרע הוא השמן, וניתן ע"ג

– מאיר התיקון –

[1592] עי' לקמן מו ע"ב ד"ה קראן לי, שגורס "יה"ו".

[1593] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1594] עי' לעיל הערה 622.

[1595] עי' ליקוטים בסוף מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ לז ע"ד וז"ל, כי הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא מדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך. ועי' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד, ז"ל, הענין של נר"נ, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם. ועי' יהל אור ח"א יא ע"ד וז"ל, באדם נשמה חיה יחידה, שכללם הנשמה, היא ג"ר של הרוח של האדם אבל הנשמה עצמה שהיא ג"ר עצמן אינן באים באדם כלל והן אלקות וז"ס איש האלהים.

פתילה בנוק׳[1596], ועי׳ בפרשת פנחס (רמז ע״א וע״ב) **בלולה בשמן כתית כו׳, מאי כתית** ע״ש היטב[1597]. ואמר זך, כ״ז אתוון דאתה[1598]: **ודא ברית כו׳** - ר״ל, הזית הוא כתיש לגבי שכינה כנ״ל, וכמ״ש בפרשת פנחס שם, ע״ש: {מא ע״א} **דאתקרי ג״ד** - כצ״ל וכן בכולם, ר״ל דהברית נק׳ גד דהוא יום השביעי, דכליל ז״ס באימא, כמ״ש בכ״מ, וזהו ג״ד, ג׳ דנה״י, וד׳ דבינה חג״ת:

וסוד הדבר ״והמן כזרע גד הוא״, באותה יו״ד נעשית גיד, ולמה נקראת גד, משום שהיא כלולה משבע ספירות שעולות לחשבון גד. ולמה נקראת מן, משום שהכל לא ידעו מה הוא שהוריד להם הקדוש ברוך הוא, שהוא כזרע גד לבן, ״ועינו כעין הבדלח״, שהוא לבן מצד הימין, ״וטעמו כצפיחית בדבש״ מצד השמאל. מה הוא כלול מעשר אותיות שהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וזה המן של התורה, ועולה לחשבון מ״ה, ״ולא ידעו מ״ה הוא״.

ורזא דמלה והמן כזרע גד הוא (במדבר יא ז) בההוא יו״ד אתעבידת גיד[1599] ואמאי אתקריאת גד בגין דאיהי כלילא משבע ספיראן דסלקין לחושבן גד ואמאי אתקריאת נשה בגין דכלא לא ידעו מה הוא דנחית לון קודשא בריך הוא דאיהו כזרע גד חוור ועינו כעין הבדלח (שם) דאיהו חוור מסטרא דימינא וטעמו כצפיחית בדבש (שם ח) מסטרא דשמאלא מה הוא כליל מעשר אתוון דאינון יו״ד ה״א וא״ו ה״א ודא מנא דאורייתא וסליק לחשבן מ״ה ולא ידעו מ״ה הוא (שמות טז טו):

ורזא כו׳ בההוא יו״ד - ר״ל, הזרע שהוא טפה דיו״ד כמ״ש בכ״מ, והוא המן שהוא השמן[1600], והוא ששוחקים בשחקים לצדיקים צדיק וצדק[1601]. וז״ש שהמן הוא כזרע של גד, יסוד, והמן הוא מן דשמן, שהוא מן דשחקים נו״ה, שנים שאינן ממותקים עד ששוחקין, והן מ״ה דמשה שהוא בנו״ה, כי ד׳ חיות הן ג׳ בחג״ת, ש׳ דמשה, והרביעית אדם במ״ה דמשה כמש״ל (קט ע״א קכח ע״ב) ובמקומות הרבה, והוא בנו״ה דתמן הנוק׳ כידוע, ושם י״י בתראה, חיה רביעית, פני אדם, ומשם המן ניתן לאדם, והיא אינה ממותקת שהיא דינ״א במלכות, אדנ״י, עד שישחקו כתית כנ״ל כתיש כתישא, וכמ״ש בפרשת פנחס בר״מ שם (רמז ע״א) **אמר ר״מ בוצינא קדישא כו׳ ועוד אית רזא תניינא כו׳**[1602] ע״ש היטב בארוכה. והוא סוד גדול, שלכך לא ניתנה

– מאיר התיקון –

[1596] עי׳ לקמן סז ע״ב: ישראל אינון פתילה אורייתא משחא שכינתא שרגא הדא הוא דכתיב (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי. ועי׳ תז״ח ד ע״ג: אתקריאת נר מסטרא דשמאלא ואתקריאת אור מסטרא דימינא דתמן (שמות כז) זית זך להעלות נר תמיד ואיהו שמן למאור דאיהו כי נר מצוה ותורה אור ואיהי פתילה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאחיד בתרויהו וכגונא דא זרע דבר נש לקבל משחא ובריתא מילה לקבל פתילה נר ה׳ נשמת אדם לקבל נר דשרגא. תרגום: נקראת נר מצד השמאל ונקראת אור מצד הימין ששם זית זך וכו׳ להעלת נר תמיד והוא שמן למאור שהיא כי נר מצוה ותורה אור והיא פתילה מצד העמוד האמצעי שאוחז בשניהם וכמו זה זרע של אדם כנגד שמן ובריתא מילה כנגד פתילה נר ה׳ נשמת אדם כנגד נר של מנורה.

[1597] עי׳ מלואים אות עה.

[1598] עי׳ שעה״כ צג ע״ד: תכוין בכריע׳ הראש אשר במלת אתה להוריד לה כ״ז אותיו׳ שהם כ״ב דא״ב וה׳ היתירות של מנצפ״ך מן היסוד דז״א.

[1599] עי׳ לקמן סא ע״א. ועי׳ לקמן פא ע״א, ונקודה כו׳ תגא דס״ת עטרה על ברית (דע״ה ח״ב ו ע״א), הוא י׳ דיעקב, וכמ״ש לקמן סוף תיקון נ״ו (דף קה רע״א) (ביאורים ח״א כח ע״ג).

[1600] צ״ע אם זה משח רבות, עי׳ לעיל הערה 1557.

[1601] עי׳ לעיל הערה 1240.

[1602] ז״ל בשלימות: אמר רעיא מהימנא בוצינא קדישא כמה מתיקין מילך ודאי אתמר הכא בלולה בשמן כתית ואתמר התם באורייתא דבע״פ בלולה במקרא במשנה בתלמוד ועוד איתרזא תניינא בלולה בשמן כתית ודאי לאו אורייתא איהי בלולה אלא למאן דסביל כמה מכתשין בגינה כמה דאוקמוה מארי מתניתן דלית אורייתא מתקיימת אלא במי שממית גרמיה עלה ועוד אמרו בזמן שאתה מכתת רגליך ממדינה למדינה תזכה לראות פני שכינה.

תרגום: אמר הרועה הנאמן, נר הקדוש כמה מתוקים דבריך, ודאי נאמר כאן ״בלולה בשמן כתית״, ונאמר שם בתורה שבעל פה, בלולה במקרא במשנה בתלמוד. ועוד יש סוד שני, בלולה בשמן כתית, ודאי אין התורה היא בלולה, אלא למי שסובל כמה יסורים בשבילה כמו שפרשוה בעלי המשנה, שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ועוד אמרו, בזמן שאתה מכתת רגליך ממדינה למדינה תזכה לראות פני שכינה.

התורה לתחתונים שהם אדם בארץ כ״א ע״י יסורים[1603], **כתית כו׳ לגבי שכינתא**, ולכך אכלו בזכות משה, (מה) [זה] חיה ד׳ דאבהן כמ(ש)״ש, דהוא אשלים לון לאבהן כמ״ש בכ״מ, והוא בדרגא דנו״ה והוא מ״ן מה״ג. וז״ש **ואמאי אתקרי נשה כו׳** (וע״ל לב ע״ב לה ע״א בגיד הנשה דאיהו צדיק כו׳ עש״ב)[1604] לא ידעו מה הוא דנחית לון קב״ה, ר״ל דגיד הנשה הוא בנו״ה (כת״ק (במס׳ חולין צ ע״ב)) בירך כו׳[1605], ושם הוא סט׳ דמ״ן כנ״ל. ולא ידעו ישראל כי הוא מ״ה דמשה, ע״כ קראו על שם מקום מוצאם מ״ן, כמו אדם שאינו יודע שמו של פלוני וקורא ע״ש אביו או משפחתו, וכמ״ש בת ק״ל שנה כו׳[1606] ואבהן זכו לש׳ דשמן דהוא ש׳ דמשה, כמ״ש בספ״ק דב״ב (טז ע״ב) שלשה הטעימן הקב״ה מעין העוה״ב כו׳[1607], והן ג׳ חיות שהן בשמים, עלמא אריכא, וישראל, שהן חי׳ רביעית כמ״ש בפ׳ ואתחנן (רסב ע״ב) ע״ש[1608]. והיו ישראל ראוין למ״ן, אלא ותקע כף ירך יעקב[1609] (בראשית לב כה) ע״כ לא יאכלו בני ישראל כו׳ (בראשית לב לב), והוא המ״ן כמ״ש כאן, ובימי משה דתקין נו״ה וזכה אליהן, זכו בשבילו, ולע״ל, כי יבוא שילה (בראשית מט י), יזכו בה ג״כ, וז״ש **מה הוא כליל מעשר כו׳**, ומ״מ הוא בדרגא דדכורא אספקלריא דנהרא, דרגא דמשה[1610], אלא מבחי׳ הרביעית שבו, וז״ש **ודא מנא דאורייתא וסליק כו׳**. וזהו טעם גיד הנשה **דאתנטיל מהון המן דנגע**, ההוא שרו של עשו, והוא טמא כמו כל דבר שבקדושה דאתנטיל ממנה, והוא טעם לכל הטומאות ואסורין שבתורה[1611], והכל בחטא האדם, **כיון דהגיע לכף כו׳**, **דרגא דאדם**, **ותקע כו׳**, בנגיעת עם הארץ דהוא הוא בעצמו, והוא חטא הסלע בשביל ערב רב[1612], דהן מעץ הדעת טוב ורע, והן רע דישראל, כי ברע הוא[1613], ונשאר מערב רב, ר״ד[1614], ולכן ר״ד כו׳ (שמות לב ז), ולכן הם לא בקשו המן, וז״ש **וע״ר שאילו כו׳**, והוא דרגא דנוק׳

– מאיר התיקון –

[1603] עי׳ ברכות ה ע״א: תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא. ועי׳ מלואים אות עה.

[1604] המוסגר מופיע בכת״י כהגה״ה ולא כעצם דברי המחבר.

[1605] ז״ל: [גיד הנשה נוהג] בירך של ימין ובירך של שמאל. [לאפוקי משיטת ר״י שאינו נוהג אלא באחת מהן.]

[1606] עי׳ ב״ב קיט ע״ב: יוכבד דכתיב וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי אפשר בת מאה ושלשים שנה וקרא לה בת.

[1607] ז״ל: ת״ר שלשה הטעימן הקב״ה בעולם הזה מעין העולם הבא אלו הן אברהם יצחק ויעקב וכו׳.

[1608] ז״ל: רק באבותיך תלתא ורתיכא ארבעה ד׳ מנלן דכתיב (שם) ויבחר בזרעם אחריהם מאי משמע לאכללא בהו דוד מלכא דאיהו רביעאה לאתתקנא ברתיכא קדישא דתנינן אבהתא תקונא ושלימותא דכלא וגופא בהו אשתכלל ואתבני ובהו אתאחיד אתא דוד מלכא ושכליל כלא ואתקין גופא ואשלמיה בהו וא״ר יצחק כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתיכא קדישא כך זכה דוד לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא:

תרגום: ״רק באבותיך״ שלשה, ומרכבה ארבעה, ארבעה מנין לנו״ שכתוב ״ויבחר בזרעם אחריהם״, מה משמע מזה. להכליל בהם את דוד המלך שהוא רביעי להתקן במרכבה הקדושה. ששנינו, האבות תקון שלמות הכל, והגוף משתכלל בהם ונבנה, ובהם נאחז בא דוד המלך ושכלל הכל והתקין הגוף והשלימם בהם ואמר רבי יצחק כמו שזכו האבות להתעטר במרכבה הקדושה כך זכה דוד להתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

[1609] עי׳ לעיל הערה 1240.

[1610] עי׳ לעיל הערה 39.

[1611] וכן הוא בזהר וישלח קעא ע״ב וע״ש עוד קע ע״ב (לש״ו). הובא מלואים אות עו.

[1612] עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: לא הוית אלא באילנא דטוב ורע עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וההוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך (נ״א בידך) הוה דאילנא דטוב ורע מטטרו״ן טוב סמא״ל רע.

תרגום: לא היית אלא בעץ של טוב ורע עבד ונער היה שמך בתחלה והנה נער בכה עבד נאמן זהו שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ואותו הרע השתף של העבד גרם לך לחטא בסלע משום שהמטה שנמסר לך (בידך) היה של העץ טוב ורע מטטרו״ן טוב סמא״ל רע.

ועי׳ לקמן מב סע״ג

[1613] עי׳ שמות לב כב, ועי׳ לקמן הערה 1629.

[1614] אם תוריד ר״ע מערב רב נשאר רד. עי׳ לקמן (צז ע״ד): ולכן נאסר לירד למצרים וכן לע״ל אין מקבלין גרים לימות המשיח מטעם זה וכמ״ש האריז״ל דר״ב ניצוצין נבררו במצרים והן הר״ע שבהן ערב רב ור״ת שלהן ר״ע והנשאר שבהם גרם לו רד בגלות הזה כמ״ש בר״מ פ׳ משפטים ומשה עלה אל האלהים לברר פ״ו הנשאר מרפ״ח ולא נסתייע בעון העגל שפגמו בשם אלהים כמ״ש בפ׳ תשא במי אלה

ששם עץ הדעת טוב ורע, וכמ"ש בס"פ בהעלותך (קנו ע"א) **ובה סטרא דגבורה**, והוא בשר כמש"ל (קלח ע"א קסה ע"א), ולכן **ואף ה' כו'**[1615] : **איהו כזרע גד ועינו כו'** - הוא כליל מימינא ושמאלא חו"ג, והן בנו"ה וכמש"ל (צח ע"ב לח ע"ב) **אינון תרי סמכי קשוט דאינון חיוור וסומק**:

וערב רב בקשו בשר וניתן להם, ומה נאמר "הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף יהו"ה כו'". והבשר הזה הרי פרשוהו בעלי המשנה, בבשר היורד מן השמים זה (המן) שאכלו ערב רב, ועם כל זה אמרו עליו, אין דבר טמא (רע) יורד מן השמים (סנהדרין נט ע"ב).

וערב רב שאילו בשרא[1616] ויהיב לון ומה כתיב (במדבר יא לג) הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' כו' והאי בשר הא אוקמוהו מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים דא (מנא) דאכלו ערב רב ועם כל דא אמרו עלה אין דבר טמא (ס"א רע) יורד מן השמים:

והאי בשר כו' - הוא בנוק' בשר מבשרי {מא ע"ב} כו' (בראשית ב כג) וכמ"ש בפ' צו (ברע"מ לג ע"ב) **בבשרא דאיהי בשר הקודש כו', בבשר היורד כו', מאי מן השמים כו'[1617], דאיהי מקבלת הגבורות מן השמים**, ואיהי כוללת בי"ע, שלכן אמרו עלה דהיא עץ הדעת מסט' דעלמין (רגלין) [רגליה] כו'[1618], וז"ש **ועכ"ד אמרו אין כו'**, אלא דאדם בחטאו מהפך הגבורות שם בעץ הדעת טוב ורע לרע, וז"ש למטה **אם זכו כו'**:

וסוד הבשר הזה מה הוא, אלא כמו שנאמר "בשגם הוא בשר", והסוד הזה נמסר לחכמי לב, וזה הבש"ר בהפוך שב"ר, ועליו נאמר "שבר רעבון בתיכם", אם זכו בשר קדש שנאמר בו "מבשרי אחזה אלו"ה", ואם לא שומרים בבש"ר הזה אות ברית, מתהפך להם לשב"ר.

ורזא דהאי בשר מאי ניהו אלא כמה דאת אמר (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר ורזא דא לחכימי לבא אתמסר והאי בש"ר בהפוכא שב"ר ועליה אתמר (שם מב יט) שבר רעבון בתיכם אם זכו בשר קדש דאתמר ביה (איוב יט כו) ומבשרי אחזה אלו"ה ואם לא נטרין בהאי בש"ר אות ברי"ת אתהפך לון בשב"ר:

בשגם הוא בשר - דעל ידי הערב רב לקה בסלע כמ"ש בתיקונים לקמן (מב ע"ב) ובר"מ (ח"ב קטו ע"א[1619]), ולכך ימיו מאה ועשרים, ונלקח ממנו המטה, ונשאר בדרגא דעבד במט"ט, ושם מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), דע"ר הן רע דדור המבול כידוע[1620], ועיין בר"מ פ' משפטים ((קטו

– מאיר התיקון –

[1615] נראה דכוונת רבינו למאמה"כ בשמות לב כב, אמנם שם איתא יחר אף אדנ"י.

[1616] הגם שאין דבר טמא יורד מן השמים, עכ"ז הנה ע"י החטא מתהפך לרע ח"ו, ולכן כתיב בערב רב (במדבר יא לג) הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה' כו'. והוא משום כי המלכות הנה היא כוללת כל העולמות בי"ע אשר הם עץ הדעת טוב ורע, והאדם בחטאו מהפך את הגבורות לרע, ולכן כאשר ניתן להם הבשר מן השמים שהיה מהגבורות דהמלכות אשר ירד למטה ג"כ במציאות בשר, הנה ע"י פשעם ומרדם נתהפך עליהם אותן הגבורות לדין קשה, ונעשה בהם הבש"ר לשב"ר (דע"ה ח"ב לה ע"ב).

[1617] עי' מלואים אות עז.

[1618] יורדות מות (משלי ה ה).

[1619] עי' מלואים אות עח.

[1620] עי' זהר ח"א כה ע"א: וחמש מינין אינון בערב רב ואינון ונ'פילים ג'בורים ע'נקים ר'פאים ע'מלקים [עמלקים נפילים רפאים גבורים], (עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים) ובגינייהו נפלה ה' זעירא מאתרהא בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו טול ע"ם מן בלעם [לק] (בק) מן בלק אשתאר [בבל] (בלל) (בראשית יא ט) כי שם בלל יהו"ה שפת כל הארץ ואלין אינון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (שם ז כג) וימח את כל היקום ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אינון רישין בקיומא סגי ואינון קיימין על ישראל כלי חמס ועלייהו אתמר (שם ו יג) כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו)אלין אינון עמלקים.

תרגום: וחמשה מינים הם בערב רב, והם (סימן נג"ע ר"ע) נ'פילים ג'בורים ע'נקים ר'פאים ע'מלקים, ובגללם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בבל, "כי שם בלל ה' שפת כל הארץ". ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם "וימח את כל היקום", ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקיום רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר "כי מלאה הארץ חמס מפניהם", אלה אותם עמלקים.

ע"א) דקדם דחזרת בתיובתא כו', וההוא רע שותפא כו', וכען דחזרת כו'[1621], ע"ש בארוכה. והענין הוא)[1622] שנחית בגלותא דאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור דיליה המתפשט בהדורות בת"ח, אמרו דהוא בגלגולא, והוא מחולל מפשעינו[1623] (ישעיה נג ה) דהת"ח הן מבוזים בדור וסביל נצוצא דנהורא דיליה דהוא אורייתיה המתפשטת בהון, ולכשיחזרו ישראל בתשובה ויהיו עין יעקב דהוא ע' נפש נקי, דאתערבו בע' נפש, לבד ב' דישמעאל ועשו, (דאינן נוגעין) [דאינון נוגע] בהן מוץ ותבן[1624], אבל אינון סובין ומורסן[1625], ואז יהיו ברזא דבן[1626], וז"ש **ורזא דא כו'**[1627]. הוא סוד גדול מאד, ולא ניתן רשות כו': **והאי בשר כו' ועליה אתמר שבר כו' -** שהוא לחם מה' מינין, מסט' דה' בתראה[1628], ובה טו"ר, וזהו **אם זכו כו'**, והוא סט' דרעבון, דרעב הוא אחוריים דהוי"ה אלהים, ושבע מילוי דלהון כידוע[1629]. והוא שבר דשברים בסט' דגבורה, והוא בשר שור, ואם זכו קדש דאתפרע בפריעה שור תם, כמ"ש בפ' שלח (קסג ע"א[1630]) ושם קדש ידיד כו' (ברכת מילה) והוא אות ברית דהוא בנוק':

(ס"א מצאתי) ובא וראה, כל שם שהוא משתי אותיות, כמו "כי בי"ה יהו"ה צור עולמים", תלוי מחכמה. ומשלש אותיות תלויים מבינה. ומארבע אותיות תלויים משכינה התחתונה. ומחמש תלויים בחמש ספירות. ומשש תלויים מצדיק. ומשבע ותשעה בו מן עשר בשכינה התחתונה שהיא "עשירית האיפה סולת", ובה מעשרים, ומשום שהיא כלולה מעשר נאמר בה (סנהדרין יט ע"א) אין שורה פחות מעשרה.

(ס"א מצאתי) ותא חזי כל שמא דאיהי מן תרין אתוון כגון (ישעיה כו ד) כי בי"ה ה' צור עולמים תליא מן חכמה ומן תלת אתוון תליין מן בינה ומן ארבע תליין מן שכינתא תתאה ומן חמש תליין בחמש ספירן ומן שית תליין מן צדיק ומן שבע ותשע ביה מן עשר בשכינתא תתאה דאיהי עשירית האיפה סלת (במדבר כח ה) ובה מעשרין ובגין דאיהי כלילא מעשר אתמר בה אין שכינה שורה בפחות מעשרה (כאן חסר):

ות"ח כל כו' - הוא שייך לתיקון ע' (קנט ע"א): **ובה מעשרין -** והענין כי היא עשירית מכל ספי' וספירה[1631], וצריך ליתנה לכהן איש החסד, ברתיה דאברהם[1632] כהנא, וכן נמסרה לכהן, כה **תברכו כו'** (במדבר ו כג) **ועבס"פ נשא** (קמח ע"א[1633]):

זְרָקָא, התג הזה הוא י', והחוט שלה ו'. והרי פרשוהו (פסחים נו ע"א) כורכים את שמע עם ואהבת את, ולא היו מפסיקים, משום שהאות י' היא אבן מרגלית קדושה יקרה. הקלע היא שפה כלולה מחמשה תקונים, שהם אחה"ע בומ"ף וגו', וזו ה'

זרק"א האי תגא איהי י' וחוטא דילה ו' והא אוקמוהו כורכין את שמע עם ואהבת את ולא הוו מפסיקין[1634] בגין דאת י' איהי אבנא מרגליתא קדישא יקרא קירטא איהי שפה כלילא מחמש תקונין דאינון אהח"ע בומ"ף

– מאיר התיקון –

[1621] עי' מלואים אות עח.
[1622] המוסגר מופיע בכת"י כהגה"ה ולא כעצם דברי המחבר.
[1623] עי' לקמן סב ע"א.
[1624] עי' לקמן פא ע"א שזה ערלה ופריעה.
[1625] עי' לקמן נז ע"ב וע"ג. ועי' לעיל הערה 493.
[1626] ולא עבד, עי' לעיל ז ע"א מש"כ בעניין "אם כבנים אם כעבדים".
[1627] המשך לשונו: לחכימי לבא אתמסר.
[1628] עי' מלואים אות עט.
[1629] עי' שער הפסוקים - פרשת לך לך: ושמות ה' מלכים האחרים הם אלו, בר"ע, אותיות רע"ב. ובזה יתבאר ענין הרעב ושבע, דע כי בהיות הוי"ה ואלהי"ם בבחי' אב"א, אז רעב בא לעולם. כי הנה אחוריים דאלהים הם בגימטריא ר' של רעב, ואחוריים דהוי"ה הם ע"ב דרע"ב. ובהיותם פב"פ, ושניהם במלוי העליון שהיא דיודי"ן, אז הוא שב"ע, כי פנים דאלהים דיודי"ן, הם בגימטריא ש' של שב"ע. ופנים דהוי"ה דיודי"ן, הם בגימטריא ע"ב של שב"ע.
[1630] עי' מלואים אות פ.
[1631] עי' שער מיעוט הירח פרק א' אתנטילת מכולהו, ולקמן סא ע"ב.
[1632] עי' לעיל הערה 24.
[1633] עי' מלואים אות פא.
[1634] עי' לקמן דף סט סוף ע"א (לש"ו).

קטנה. חמש אבנים של הקלע, זו ה' העליונה, שהן "שמע ישראל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה". נעשו ה' אבנים אחת.

וגו'[1635] **ודא** ה' **זעירא חמש אבנין** דקירטא **דא** ה' **עלאה דאינון** (דברים ו ד) **שמע ישראל** ה' **אלהינו** ה' **אתעבידו** ה' **אבנין אחד**:

זרקא האי כו' - שייך לתיקון כ'[1636]: **קירטא כו'** - ר"ל, כלי הרועים, והוא כעין שפה, ושפה גי' **שכינה** (לקמן סט ע"א), וז"ש **דאיהי ה' זעירא**, ור"ל ז"ש (וע"ל נט ע"א סט ע"א בהגהה) ויקח חמשה אבנים כו', ור"ל דלכן ניתן בה ה' אבנים, וה' אבנים עצמן ה' עילאה כמו שמפרש והולך, **חמש כו'**[1637], ואח"כ נעשו ה' אבנין חד, כמ"ש (שמואל א' יז מט) וישלח כו' ויקח משם אבן כו', וז"ש **אתעבידו ה' אבנים חד**, והוא י' דשם, וכמ"ש למעלה **בגין דאת י' כו'**, ו' של השם הוא כריכו דכלהו, כמו שמפרש והולך **כריכו דכלהו כו'**, והוא ביד הנוטל אותן החמש, ואח"כ האחד כמ"ש גבי דוד, והן בק"ש ה' תיבות ראשונות ה' עילאה, וכ"ב אתוון דבהון הן ה' תתאה, כמ"ש **מחמש תיקונין כו'**, ה' זעירא וה' עילאה מתיבין, והיא מאתוון אחד, הוא י'. ואדם הכורך את כל הוא"ו תיבות הוא[1638] לא האדם אלא הכריכה עצמה:

הכריכה של כולם, ו', שהוא כולל את שש תיבות היחוד שהן "שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד". ובאותה כריכה צריך לסובב את הקלע ולהאריך בו, האבן הזו כלולה מחמש (נ"א מעשר), עד שמעלה אותה עד אין סוף. וסוד הדבר "למען יאריך ימים על ממלכתו".

כריכו דכולהו ו' **דאיהו** כליל שית תיבין דיחודא **דאינון** (דברים ו ד) **שמע ישראל** ה' **אלהינ"ו** ה' **אחד** ובההוא כריכו צריך לסחרא קירטא[156] [מ ע"ב] ולארכא בה **האי אבנא כלילא** מחמש[157] (נ"א מעשר) עד {מא ע"ב} דסליק לה עד **אין סוף** ורזא דמלה למען **יאריך ימים** על ממלכתו (שם יז כ):

***ובההוא כריכא צריך לסחרא אבנא ולארכא כו'** - כצ"ל, ור"ל י' דכאן הוא מלכות בהוי"ה נוק' כנ"ל, ולכן צריך להאריך (באחד, בו"ק, וז"ש **ורזא דמלה להאריך) כו'**: ***האי אבנא כלילא מעשר כו'** - כן הוא {מא ע"ג} בנ"א ונכון הוא, ור"ל דלכן נקרא י' ואע"ג דכריך לה מו"ק, מ"מ סליק לה עד א"ס[1639], ועי' בסוף ח"א א ע"ב (רנב ע"א[1640]), ובסליקו ע"ג כתר ג' צחצחות והוא רזא דאחד[1641]:

כשהאבן הזו רוצה לעשות דין בעמלק או בצדדים אחרים וכן ברשעים, נוטלת מגבורה ונכללים בה כל הספירות, וכולם נקראים בה גבורות. וכשרוצה לעשות חן וחסד בעולם, נוטלת מחסד וכל הספירות נכללות בה, ונקראות חסדים. וכשרוצה לרחם על העולם, נוטלת מן העמוד האמצעי וכל הספירות נכללות בה, ונקראות רחמים.

כד **האי אבנא** בעאת למעבד דינא בעמלק **או** בסטרין אחרנין וכן בחייבין נטלא מגבורה ואתכלילן בה כל ספיראן ואתקריאו בה כלהו גבורות וכד בעאת למעבד חנא וחסדא בעלמא נטלא מחסד וכלהו ספירן אתכלילן בה[1642] ואיתקריאו חסדים וכד בעאת לרחמא על עלמא נטלא מעמודא דאמצעיתא וכלהו ספירן אתכלילן בה ואתקריאו רחמי:

– מאיר התיקון –

[1635] עי' ס"י (פ"ב מ"ג) עשרים ושתים אותיות יסוד, חקקן בקול, חצבן ברוח, קבען בפה, בחמשה מקומות, אחה"ע בגרון, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלשון, זסשר"ץ בשינים, בום"ף בשפתים.

[1636] צ"ע אם כוונתו לומר שכאן מתחיל תיקון כ'. ועי' לקמן מו ע"ג ד"ה ובאתר דאסתלק שמציין לדברים שבתיקון כ' שאינם קיימים בנוסחתינו.

[1637] צ"ע כוונתו, ויתכן שזהו חמש התיבות שמע ישראל וכו'.

[1638] וא"ו – נוסף בלש"ו.

[1639] עי' מלואים אות פב.

[1640] עי' מלואים אות פג.

[1641] גימ' י"ג.

[1642] לכן היא לפעמים נקודה ולפעמים פרצוף שלמה (ביאורים ח"א פא ע"ג). [עי' לעיל ט ע"א וקנא ע"א, דכל הוי"ה כתובה עם ניקוד המתייחס לט"ס מכתר עד יסוד, אמנם] מלכות היא בלי נקודה משום שהיא כללות כולם, והיא מתגלה פעמים בזה ופעמים בזה (שם פז ע"ב).

והי׳ הזו היא בכל צד, אם כן במה נודעת כשנוטלת מן האבות, אלא בנקודה כשהיא מנקודת מצד של הקמ״ץ, היא נוטלת מחסד. וכשהיא מנקודת מצד של שב״א, היא נוטלת מגבורה. וכשמנקודת מחל״ם, היא מצד של העמוד האמצעי. שלש הנקודות הללו הן מים ואש ורוח.

והאי י׳ איהי בכל סטרא אם כן במאי אשתמודעת (כד נטלא מאבהן)[158] אלא בנקודה כד איהי נקידא מסטרא דקמ״ץ נטלא מחסד וכד איהי נקידא מסטרא דשב״א נטלא מגבורה וכד נקידא מחל״ם איהי מסטרא דעמודא דאמצעיתא דתלת נקודין אלין אינון מיא ואשא ורוחא[159]:

[מ״ש כאן בדפ״א ודפ״מ, הוא שייך לקמן תיקון כב (מד ע״א) וכן מאמר ויאמר אי הבל הנדפס כאן בכל ספר התיקו״ז הוא נ״א השייך לתיקון סט (קיב ע״ב) ויבאו איה״ש הכל על מקומם.]

כד נטלא מאבהן - ל״ג כל זה: **אלא בנקודה** - דהא ל״ל נקודה מגרמה כנ״ל (מ סע״ג), אלא כלילא מכלהו: **דתלת נקודין כו׳** - והן נקודין דאבהן, חש״ק[1643], דהיא נקודה באדנ״י, באבותיך חש״ק כו׳ (דברים י טו). וכאן צ״ל מ״ש למעלה, **כד נטלא מאבהן**, וכצ״ל **דתלת כו׳ ורוחא כד כו׳:**

[מב ע״ב]

תקונא עשרין[1644]

בראשית ברא אלהי״ם אלהי״ם מ״י אל״ה עליו נאמר שאו מרום עיניכם וראו מ״י ברא אל״ה

בראשית ברא אלהי״ם אלהי״ם מ״י אל״ה עליה אתמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אל״ה:

בד״א ומנטובה מסודר כאן תיקונא עשרין כעשרה דפין ממאמרים מפוזרים השייכים לתיקונים הבאים ובדפוסים האחרונים וכן בביאור הגר״א ז״ל איננו ומתחיל כאן[1645]:

– מאיר התיקון –

[1643] עי׳ לעיל ט ע״א, יא ע״ב.

[1644] עי׳ לעיל הערה 1636. ובדפ״מ מה שכתוב לקמן נג ע״א מתחיל תיקון כ׳. אמנם מש״כ כאן הוא כמש״כ בדפ״ק.

[1645] עי׳ לקמן קלב ע״ב קלג ע״א.

מלואים

א	דברי התוספתא (ח״ב סח ע״ב) בענין נהורין ונצוצין
ב	דברי הזהר (ח״א כד ע״א רסב ע״ב ותיקו״ז סה ע״א) בענין עני
ג	דברי הזהר ח״ב קי ע״א בחי׳ משכיל
ד	ליקוט מדברי הלש״ו בענין מעלת לימוד מעשה מרכבה
ה	ליקוט בענין יב״ק (זהר ח״ג רטז ע״ב, רכט ע״א, תיקו״ז קמט ע״ב, ע״ח שכ״ח פ״ה)
ו	ליקוט בענין איהו וגרמוהי חד בהון (ע״ח דרושי אבי״ע פ״ה, לש״ו כללים, ודע״ה)
ז	דברי הלש״ו בביאורים בענין החותם
ח	בענין קצין (תז״ח, זהר ח״ב ט ע״ב)
ט	ליקוט בענין אורייתא דבריאה אורייתא דאצילות (דברי הגר״א בתז״ח, ודברי התיקו״ז פג ע״א, זהר ח״ג קכד ע״ב, ערה ע״ב)
י	דברי המבו״ש בענין היסוד
יא	דברי הזהר (ח״ב מב ע״ב) בענין לא ראיתם כל תמונה
יב	דברי הזהר (ח״ב ט ע״ב) בענין נ״ו
יג	דברי הזהר (ח״א מח ע״א) בענין שאין אחיזה לקלי׳ בבינה, וליקוט בענין
יד	דברי הזהר (ח״ג כז ע״א) בענין ה׳ אשות
טו	דברי התז״ח (דף א) אלה הם מועדי
טז	דברי הזהר (ח״א קח ע״ב) בענין שם ע״ב, ודברי הליקוטי תורה
יז	דברי הזהר (ח״ב דף רח) בחי׳ סוגי אש
יח	דברי הזהר (ח״א כ ע״ב) בענין מאורי האור
יט	דברי בהגר״א בספד״צ (יג ע״ד) בענין נוראיל ומט״ט, ודבריו בתז״ח ובס״י
כא	דברי הלש״ו בענין אב״י תש״ר
כב	דברי המגן וצינה בביאור דברי פתח אליהו
כג	דברי הזהר בענין שמותיו ית׳
כד	דברי הזהר בענין קדם דברא קודשא בריך הוא וכו׳
כה	דברי רבינו בספד״צ על לבושין
כו	ליקוט דברי הלש״ו בענין איסור עשיית צורה
כז	ליקוטי דברי הלש״ו בפירוש הענין ספירות
כח	ליקוט דברי הלש״ו בענין יחוד הספירות
כט	ליקוט דברי הלש״ו בענין הנסתרות לה׳ אלהינו
ל	ליקוט דברי הלש״ו בענין מגיד מראשית אחרית
לא	ליקוט דברי הלש״ו בענין שקיא דאילנא
לב	דברי הלש״ו בענין מנצפ״ך
לג	ליקוט דברי הלש״ו בענין כד אפיק י׳ מאויר אתגליא או״ר
לד	דברי הזו״ח בענין שבת ומועדים
לה	דברי הזהר (ח״א ריח ע״א) בענין ״רהיטא״
לו	דברי הלש״ו בענין אימא מקנן בכורסייא
לז	דברי הלש״ו בענין מלכות מקננא באופן
לח	דברי היהל אור בענין כשאדם חוטא נסתלק הנשמה ונשאר רק רוח ונפש
לט	דברי הזהר (ח״ב נד ע״א) בענין בינה נקרא אז
מ	דברי ע״ח בענין ח״ש מ״ל
מא	דברי הלש״ו כללים בענין אמן
מב	דברי הזהר (ח״ג קעו ע״ב) בענין מסירת הנפש בתחנון, ודברי הע״ח בזה
מג	דברי הזהר (ח״ב קמה ע״ב) בענין שערי תשובה
מד	דברי השער מאמרי רשב״י בענין בית המקדש דלעתיד

מה	דברי הזהר (ח״ב קיט ע״ב) אילת השחר אעילת רישא בין ברכהא וכו׳
מו	דברי הזהר (ח״ג קעט ע״א) בענין תרומה
מז	דברי הזהר (ח״ב קלב ע״ב) בענין שמאלו תחת לראשי ואח״כ ימינה תחבקני
מח	דברי הזהר (ח״ב קכא ע״ב) בענין דורון הראוי לכלב
מט	דברי הלש״ו מספר הכללים בענין ברכה מעילא לתתא ומתתא לעילא
נ	ליקוט דברי האריזל בענין א׳ שבתוך הוא״ו, ולש״ו
נא	דברי הס״י פ״ד ופ״ה כוכבי לכת ומזלות
נב	דברי הלש״ו בענין להסתכל בקשת
נג	דברי הזהר (ח״א פז ע״א וע״ב) מלכות מעשר מכל העשר ספירות
נד	דברי הזהר (ח״א א ע״א) מ״ב זיווגים
נה	זהר ח״ג רנ ע״א מרכבא בין בינה למלכות
נו	דברי הזהר (ח״א רמא ע״א) בענין י״ב בקר
נז	ליקוט דברי חז״ל שהובא בגליונות הלש״ו בענין ביום ההוא יהיה ה׳ א׳ ושמו א׳
נח	דברי הזהר (ח״ג רכח ע״ב): ציצית שליש גדיל וב׳ שלישי ענף
נט	דברי הזהר (ח״ג צח) בענין לחם
ס	דברי הזהר (ח״ג צח ע״א) קישוטי כלה בליל שבועות
סא	דברי הזהר (ח״א יג ע״ב) פרשה הב׳ של תפילין
סב	דברי הזהר (ח״א ג ע״ב) בענין ההוא מפתחא
סג	דברי הזהר (ח״א ז ע״ב) ב׳ תרין אינון דמתחבראן כחדא
סד	דברי הזהר (ח״ג קפח ע״ב, ערב ע״א) בענין ח״ט וחטה
סה	דברי הזהר (ח״ג קכב ע״ב) בענין מוחא ולבא
סו	דברי הזהר (ח״ג קיט ע״ב) בענין סגולה
סז	דברי הזהר (ח״ג קפג ע״ב) בענין הנסתרות, יראה ואהבה וכו׳
סח	דברי הגר״א בספד״צ יז ע״ד בענין רזא דמהימנותא
סט	דברי הזהר (ח״א טו ע״ב) בענין ״את״
ע	דברי הזהר (ח״א קלב ע״ב) בענין ברוך
עא	דברי הזהר (ח״ג נח ע״ב) ואל יבא בכל עת
עב	דברי הזהר (ח״א קטז ע״ב) בחי׳ ״עת״
עג	דביר הזהר (ח״ב רכד) בענין קרבן
עד	דברי הזהר (ח״ב סג ע״ב) בענין ממעמקים
עה	דברי הזהר (ח״ג רמז ע״ב) בלולה בשמן כתית
עו	דברי הזהר (ח״א קע וקעא, ח״ג מא ע״ב) טעם לכל האיסורים שבתורה
עז	דברי הזהר (ח״ג לג ע״ב) בענין בשר הקודש
עח	דברי הזהר (ח״ב קטו ע״א) בענין לקה בסלע
עט	דברי הזהר (ח״ב קכ ע״ב) בענין ה׳ מינים בלחם
פ	דברי הזהר (ח״ג קסג ע״א) בענין פריעה
פא	דברי הזהר (ח״ג קמח ע״א) כה תברכו
פב	דברי הזהר ח״ב רלט ע״א: סליק עד א״ס
פג	דברי הזהר (ח״א רנב ע״א) בענין ״תמונת כל״ ו״תמנות ה׳ יביט״

א. עי׳ זהר ח״ב סח ע״ב: לגו בגו[1646] אתטמר ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין[1647] מאינון תרעין ונהרין כלא[1648]:

– מאיר התיקון –

[1646] חכמה שנגנז בה והוא סוד נקודה האמצעית של ה׳ כמ״ש בפרשת תצוה קפ ע״ב (יהל אור).

תרגום: לפני ולפנים נטמן ונגנז אותו רושם, כיון שנגנז בו ונכנס לתוכו מתמלא באור. מאותו האור נובעים אורות וניצוצות יוצאים מאותם השערים ומאירים הכל.

ב. עי' זהר ח"א כד ע"א: צלותא איהי מצוה ודא שכינתא ואורייתא דא קב"ה לא צריך הפסקה בינייהו וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו.
תרגום: תפלה היא מצוה, וזו שכינה, והתורה זה הקדוש ברוך הוא, לא צריך ביניהם הפסקה. וצריך להעלות תורה ומצוה באהבה ויראה.
ועי' זהר (ח"א השמטות דף רסב ע"ב) צלותא דאיהי שכינתא אדני סלקא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה וסליקת כלא דבזמנא דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין איהי אתקריאת עניה יבשא ולית לה אלא מה דיהבין עבדין בחשאי.
תרגום: התפלה, שהיא שכינה, אדנ"י, עולה לבעלה שהוא יהו"ה, ומעלה הכל. שבזמן שהוא מתכסה ממנה בקלפות הללו, היא נקראת עניה יבשה, ואין לה אלא מה שנותנים עבדים בחשאי.
ועי' תיקו"ז סה ע"א: ועוד שכינתא אתקריאת צדקה וקודשא בריך הוא בעל צדקה ובגלותא איהי עניה ובנהא עניים וקודשא בריך הוא כביכול איהו עני כד איהו בר מאתריה ובגינה אתמר הן אראלם צעקו חוצה וכו' ובאן אתר איהו עני ואיהי עניה בצדיק דאיהו ברית ובגין דחאבו ביה ישראל לתתא איהו נהר יחרב ויבש בבית ראשון ושני.
תרגום: ועוד שכינה נקראת צדקה והקדוש ברוך הוא בעל צדקה ובגלות היא עניה ובניה עניים והקדוש ברוך הוא כביכול הוא עני כשהוא מחוץ למקומו ובגללה נאמר הן אראלם צעקו חצה וכו' ובאיזה מקום הוא עני והיא עניה בצדיק שהוא ברית ומשום שחטאו בו ישראל למטה הנהר ההוא יחרב ויבש בבית ראשון ושני.

ג. עי' זהר ח"ב קי ע"א: פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי אלו כתיב משכיל לדוד[1649] כדקאמרת אבל משכיל לאיתן אית משכיל ואית משכיל אית משכיל לעילא ואית משכיל לתתא[1650] משכיל לאיתן[1651] בזמנא דההוא גבר [נ"א נהר][1652] קם בתיאובתא[1653] כל שייפין חדאן

– מאיר התיקון –

[1647] פי' נהורין הם ה"ח ה"פ אור דיום א' וה"ג נק' ניצוצין וה"ח ביסוד אבא וה"ג ביסוד אימא והם ה' תרעין כל א' כלול מי' הרי נ' תרעין דאימא הה"ג ואח"כ מתלבש יסוד אבא ביסוד אימא ונכנסין בז"א ונותנים לו ה"ח הם היריעות והם ה' והם ו' כי באמת הם אינם מתפשטים מחסד עד הוד כל א' נוטל א' ויסוד נוטל אח"כ כולם והיא היריעה הששית אבל באמת אינם בחשבון חסדים הנפרדים בגו אינון יריעין קיימא חד מרקמא הוא סוד חסד שבאמא שהוא כולל כל ה"ח ומחלקם על הסדר לכל מדה בסוד יומם יצוה ה' חסדו ואמר מרקמא כי אין דומה חסד שבחסד אל חסד שבגבורה וא"כ יש בה גוונים הרבה וזהו שאמר מרקמא (זהר הרקיע).

[1648] זריק ניצוצין כו' - בינה, שמשם בוצינא, דזריק ניצוצין כידוע. שסוד נהורין וניצוצין, נהורים בחכמה, וניצוצין בבינה, שהן אוירא ובוצינא (גר"א בתיקו"ז א ע"א). ועי' יהל אור.

[1649] פי' כשעולה היסוד בסוד הדעת מוח העליון מושך לו הטיפה ליסוד הנזכר הנקרא איתן ומשכיל אותו ע"י חסד דז"א שנקרא אזרחי שכתב הרב שהטיפה צריכה שתתלבש בחסד לפי שאינו מתעבה ואינו משתנה (מ"מ).

[1650] בראשית טז ע"ב (הערת הזהר). היסוד נק' (תהילים פט א) משכיל לאיתן האזרחי וכבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים כי זה הוא המשכיל הוא לעילא ולתתא והוא ג"כ רומז בפ' פקודי בהיכלות כי יוסף סליק לעילא ונחית לתתא והענין כי שם בז"א כבר ידעת כי יש לו זווג עם לאה בעת המנחה ואז לאה עד ראש יעקב בחצי עליון של ת"ת ואם כן איך יזדווג ז"א מחצי ולמעלה עם לאה וזה נת' במ"א אך הענין בקיצור כי היסוד של ז"א התחתון עולה בשליש הת"ת ושם מזדווג עם לאה כי זה הוא המעלה שיש לו ליסוד דז"א יותר מכל שאר הספירות שיוכל לעלות עד הדעת מתי שירצה. וז"ס יוצר של שבת שאנו אומר' ו' פעמים תיבת הכל ביוצר של שבת כמו שביארנו כי אם לא היה יכול לעלות עד הדעת שהוא נשמת הו' קצות והוא מקום החסדים שהם סוד הטפה לא היה בו כח להוריד הטפה בעת הזווג ממקום הדעת והכוונה על פנימיות היסוד כמ"ש בעז"ה במקום אחר כי משליש העליון של יסוד ממנו נעשה הת"ת של ז"א בעת הגדלת ז"א ושם יש לו אחיזה ומקום כי אין לו לת"ת במקומו כי אם שליש אחד כי שני שלישים עלו לדעת והוצרך לעלות שליש של יסוד לתשלום הת"ת לכן יש לו כח לעלות ויש לו כח להזדווג עם לאה. ונחזור אל הענין כי לכך עולה היסוד אל הדעת מן הת"ת כי זהו דרכו לעלות ובפרט כדי לקשר כל הו"ק ביחד ולהביא משם הארה (זהר הרקיע). פי' יסוד בהיות ולמטה ואינו עולה לדעת (מ"מ).

ומתחברן לגביה |ואי הוא| (ואיהו) סליק עד דסליק עד[1654] |דמוחא| (מוחא) עלאה[1655] אתפייס לגביה וחדי לקבליה וכדין משכיל לאיתן |האזרחי| משכיל ליה ואודע ליה על ידא דאברהם |ס״א על ידוי לאברהם| רחימוי כל מה דאצטריך וההוא מוחא עלאה משכיל לאיתן וכד דוד מלכא |אתתקנן בתיאובתא| (אתתקן בתיובתא) לגביה איהו משכיל לדוד[1656] כמה דהוה מוחא עלאה משכיל ליה ועל דא אית משכיל ואית משכיל[1657] (אית משכיל):

תרגום: פתח ואמר ״משכיל לאיתן האזרחי״, אלו נאמר ״משכיל לדוד״, אז כמו שאמרת. אבל ״משכיל לאיתן״ נאמר. יש משכיל ויש משכיל. יש משכיל למעלה ויש משכיל למטה. משכיל לאיתן, בזמן שאותו האיש (נהר) עומד בתשוקה, כל האיברים שמחים ומתחברים עמו. ואם הוא עולה עד שהמח העליון, מתפייס אליו ושמח כנגדו, ואז משכיל לאיתן האזרחי, משכיל אותו ומודיע לו על ידי אברהם (על ידיו לאברהם) אוהבו כל מה שצריך, ואותו מח עליון משכיל לאיתן. וכשדוד המלך נתקן בתשוקה אליו, הוא משכיל לדוד, כמו שהיה המח העליון משכיל אותו, ולכן יש משכיל ויש משכיל.

ד. עי׳ חגיגה יד ע״ב: פתח רבי אלעזר בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבשדה פתחו כולן ואמרו שירה מה שירה אמרו הללו את ה׳ מן הארץ תנינים וכל תהומות עץ פרי וכל ארזים הללויה נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה המרכבה. ועיי״ש בתוס׳ שמביא מהירושלמי (חגיגה פ״ב ה״ב) שמביא מקורו מהפסוק אז ירננו כל עצי היער.

– מאיר התיקון –

[1651] ועתה צריך לתת טעם למה אור היסוד ומלכות שניהם עלו עד הדעת למעלה מן הת״ת. ואמנם הטעם הוא כי היסוד נקרא משכיל לאיתן האזרחי (תהלים פט א), כמ״ש בסבא דמשפטים (קי ע״א), שאמר כי זה המשכיל שהוא יסוד הוא לעילא והוא לתתא, גם רמזו בזוהר פקודי בהיכלות (רנח ע״א) כי יוסף איהו לעילא ואיהו לתתא (ע״ח שער ט פרק ג). אמנם אין כח מוחא עלאה עצמו יורד עד או״א כי גדלה מעלתו עד מאד, אבל זה המוח דא״א כל גילויו הוא בדיקנא דא״א כמ״ש במקומו. ושם נתבאר כי יש בו (בו) ב׳ מזלות, מזל הח׳ ומזל י״ג והם זכר ונקבה, ומהח׳ שהוא זכר נשפע כח באבא, ומי״ג שהוא נקבה משם נשפע כח באמא. ולכן זה המוח העליון משפיע ע״י הדעת שבו שהוא מזל ח׳ אל מזל י״ג, ואחר כך לוקחים הטפה או״א, ואח״כ הם מורידין הטפה בסוד מוחין לבניהן זו״ן. נמצא, כי מתעורר המזל הנ״ל בהתלבשות או״א, ואז מורישין או״א מוחין לבניהן. ואמנם כל זה אינו רק בכח התעוררות יסוד תחתון דא״א המתלבש בזו״ן, וז״ס סריס שאין לו זקן, כי הרי מכח היסוד מתעורר דיקנא עלאה כנזכר (ע״ח נסירה ספ״ג). יוסף סליק בחביבו לעילא עד המוח ויורד למטה בסוד בנימין כנז׳ בפ׳ פקודי בהיכלו׳ וגם בפ׳ שלח לך וגם בפ׳ משפטים בענין ההוא סבא בפסוק משכיל לאיתן האזרחי דסליק עד מוחא להמשיך משם טיפת הזרע (שעה״כ קה ע״ג). ודע הקדמה אחת, שמה שמושך יסוד מלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזה סוד אור של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו (ור״ל בכל מקום במדרגה אחת – לש״ו כללים ח״א סט ע״א), ואעפ״י שיורד האור הזה ממדרגה למדרגה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וכמו כן גדולה הארתה למטה כמו למעלה, משא״כ בשאר הספי׳ (ע״ח מ״ד ומ״ן ה). והוא הנחש בריח אשר בתהום תתאה יסוד דהמלכות, ועי״ז מתברך מימיו ומתפשט להמציאות דים אוקיינוס, שהוא משפעת התהום הסובב את כל העולם, ובתוכו מתפשט אור הנחש בריח ג״כ, והוא המציאות דלויתן נחש עקלתון (דע״ה ח״ב קי ע״ב). הוא עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח״ב נח ע״ב), היסוד הנה בו הוא הגלוי דכל המוחין, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והיסוד הנה הוא עולה עד המוחין ממש ונוטל משם כל הראוי לו (ביאורים ח״א יט ע״א).

[1652] נמחק בשעה״ק.

[1653] בתיובתא (דפ״ו).

[1654] ״דסליק עד״ נמחק בשעה״ק.

[1655] התוספות שאמרנו בו שנעשה גם בו לאחר התיקון, הנה הוא רק לפנימיותו שהוא לאור הפנימי שבו שעולה עד המוחין, והוא מיוחד בהדעת רזא דמתקלא וסליק עד מוחא עלאה (כללים ח״ב לד ע״א). ועי׳ בהגר״א בספד״צ ד ע״ד.

[1656] עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח״ב נח ע״ב).

[1657] עי׳ תיקו״ז א ע״ב: אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון. ועי׳ בהגר״א שם יז ע״ב: אותן היודעים סודות הכסא, שהוא מסט׳ דבינה, דאימא מקנן בכרסיא (לקמן כד ע״ב), ומסטרהא ניתן כנ״ל (ט״ו ע״א), ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א), ר״ל שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתוון המשכילים. עי׳ ביאורים ח״א עא ע״א: עליית השכינה היא לפי זכותן של ישראל ולפי לימודם חכמתם בתורה, ולכן כשיש בישראל משכילים בחכמה, הנה עולה היא ג״כ עד החכמה אבא.

עי׳ הקדו״ש ז ע״ג ז״ל: נקל להבין עד״ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות בי״ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית״ש. וכמו שאמרנו לעיל פ״ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא.

ועי׳ דע״ה ח״א נז ע״ב ז״ל: ע״י דרשת הרשב״י בעניינים הללו נעשו ונבנו אותן העניינים למעלה. וזהו כל עיקר תיקון לימוד הקבלה יותר מכל שאר חלקי התורה. כי שאר כל חלקי התורה הרי מלובש בנושאי העניינים אשר בעוה״ז, משא״כ לימוד הקבלה ובפרט דברי האריז״ל אשר הם בנויים על האדרות וספד״צ ועמקי סתרי הזוה״ק, הוו כל נושאי העניינים רק באצילות ובעולמות דאור א״ס, ולכך נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי העניינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל.

ועי׳ כללים ח״א ג ע״ד ז״ל: ומה גם כי הרי גם כל גילוייו ית״ש אשר באצילות שהם כל שמותיו יתברך וכל אורם וגילויים הוא ג״כ רק ע״י הצדיקים וכמ״ש בספרי ברכה בהפסוק ויהי בישרון מלך וכן הוא במדרש שמואל רבתי פרשה ה׳ בפסוק כי לה׳ מצוקי ארץ תני ר׳ שמעון בן יוחאי כל זמן שישראל עשוין אגודה אחת מלכות שמים במקומה שנאמר ויהי בישרון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם יחד כו׳. ועי׳ באד״ר (קלה ע״א) כי ע״י דרשת הרשב״י ותלמידיו בהי״ג תיקונים הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה וכו׳. ועי׳ זוה״ק פ׳ בחקותי קי״ג סע״א בסוד הכתוב (שמואל ב׳ ח׳) ויעש דוד שם.

ועי׳ ביאורים ח״א ג ע״ג ז״ל: וזהו עיקר גדול מעלת לימוד הקבלה, לדבר הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים והלשונות אשר דיברו ונאמרו בזוה״ק ובדברי האריז״ל, כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו ושייצאו מהעלם אל הגילוי, ולהוסיף בהם אור ע״י היחוד דאור א״ס שבהם.

ה. עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: מאי להצהיל פנים משמן אינון י״ב פנים ד׳ דאריה ד׳ דשור ד׳ דנשר דאינון מיכאל אריה ארבע אנפין דיליה (יֱהוֶ״ה) יהו״ה ארבעה אנפין[1658] דשור ואיהו גבריאל ואינון (יַהוַ״ה) יוד ד׳ אנפין דנשר ואיהו נוריאל ואינון (יְהֹוָ״ה) יהו״ה ואינון ממנן תחות חס״ד פח״ד אמ״ת דרגין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין (ס״א נקודין) נהורין[1659] לחשבן[1660] יב״ק ואינון מלך מלוך ימלוך יהו״ה אהי״ה אדנ״י סך הכל יב״ק.

תרגום: מה זה ״להצהיל פנים משמן״ אלו שנים עשר פנים, ארבעה של אריה, ארבעה של שור, ארבעה של נשר, שהם מיכאל אריה ארבע פנים שלו יהו״ה, ארבע פני שור והוא גבריאל והם יהו״ה, ארבע פני נשר והוא נוריאל והם יהו״ה, והם ממונים תחת חס״ד פח״ד אמ״ת, דרגות שלשת האבות, ופרשוה רבותינו האבות הן הן המרכבה, ועולים (נקודים) האורות לחשבון יב״ק, והם מלך מַלַך ימלך, יהו״ה אהי״ה אדנ״י, סך הכל יב״ק.

ועיי״ש רכט ע״א: ורזא דמלה וגביהן וגובה להם וגבותם וגביהן גדפין וגובה להם אנפין וגבותם דאינון[1661] עלייהו מלאות עינים סביב לארבעתן כלהו מרובעות וכלא קשוט[1662] ע׳ ענפין

– מאיר התיקון –

[1658] בניקוד מֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ (ועי׳ ליקוט על ניקוד זה שנדפס בתיקו״ז דף י״ח) (יהל אור). הויה אלהים הוא גימ׳ כמספר הנקודות דג׳ הויות דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ, כמ״ש ברע״מ (פינחס ריז ע״א) (דע״ה ח״ב מח ע״ב), סוד שם של י״ב, שהוא ג׳ הויו״ת דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ, הי״ה והו״ה ויה״ה, שהם י״ב אותיות דג׳ הויו״ת וכמ״ש כ״ז בספר יצירה להגר״א (פרק א משנה א אופן ג דף ג ע״ד) ובכ״מ. וכן מֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא ר״פ, כמנין מנצפ״ך. וכן הנקודות דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא קי״ב, שהוא סוד יב״ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב׳ קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ״ש בפ׳ משפטים (דף קטז סע״א) ופ׳ עקב (דף רעב ע״ב) ובכ״מ בזוהר ותיקונים, וע׳ רע״מ פנחס (דף ריז רע״א). וכן הוא גימטריא הוי״ה אלהים, שהוא כללות החו״ג, שהם בדעת וכו׳ אמנם בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י״ב שביסוד הנה הם הי״ב צרופי הוי״ה, והם יוצאים ג״כ מהג׳ שמות הוי״ה מלך הוי״ה ימלך, ג׳ צירופים מהג׳ יודי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן, וג׳ מהג׳ ווי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג׳ יודי״ן דשם ס״ג, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע״א) וע״ש דברי רבינו (ביאורים ח״א נה ע״ג).

[1659] ר״ל נקודין כמ״ש בתיקו״ז (כא ע״א) (יהל אור).

[1660] שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ״ז קאי על מ״ש בזוהר ר״ח פתח כו׳ ויין ישמח כו׳. וג׳ חיוון הן בג׳ גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י״ב פנים הנ״ל. מה שחרב י׳ מן יב״ק, עכשיו החזיר כנ״ל (יהל אור).

[1661] ו׳ תליתאה בינה, מרכבתא תליתאה כנ״ל (יהל אור).

(נ״א אנפין) לאורייתא גדפין אדני אנפין יהו״ה עיינין אהיה וסלקין יב״ק בחושבן אדני במעשה יהו״ה בדבור אדיד במחשבה.

תרגום: וסוד הדבר ״וגביהן וגובה להם״ ״וגבותם וגביהן״ כנפים, וגובה להם פנים, וגבותם שהם עליהם מלאות עיניים סביב לארבעתן, כולם מרובעות, והכל אמת. שבעים ענפים (פנים) לתורה, כנפים אדנ״י, פנים יהו״ה, עיניים אהי״ה, ועולים יב״ק, בחשבון אדנ״י במעשה, יהו״ה בדבור, אהי״ה במחשבה.

ועי׳ תיקו״ז קמט ע״ב: ועוד עיינין גבוהין מסטרא דימינא ועיינין עמיקין מסטרא דשמאלא דא ענו ודא ביישן מסטרא אחרא דא גס רוח ודא עז פנים כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת (שמות כה כ) דא כפורתא דעינא תלת גוונין דעינא אינון אהי״ה יהו״ה אדנ״י כלל ופרט וכלל ואינון יחודא ברכה קדושה וסימן י״עננו ב״יום ק״ראנו דהכי סליק חושבן תלת שמהן אלין כחושבן יב״ק אהי״ה כתר עלאה יהו״ה עמודא דאמצעיתא אדנ״י שכינתא תתאה אדנ״י כלל (נ״א יהו״ה) אהי״ה פרט יהו״ה (נ״א אדנ״י) וכלל.

ועי׳ בגר״א בתיקו״ז (קנד ע״ב): ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה ז׳ ברכות וג׳ קדושין והן יב״ק: א״כ משמע שברכה בהוי״ה, קידוש באהי״ה ויחוד באדנ״י.

עי׳ ע״ח שער כח פרק ה: ונחזור לעיל, כי נשארו למעלה סוד ג׳ חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלבשות הנעשה בת״ת דא״א (נ״א דז״א)[1663] בלתי מוחין בפנים, ואז נשארו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין והיו[1664] שבילי החכמה, ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח״כ נתעלו חג״ת ז״א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ״ל, ואח״כ נכנסו בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד׳ הויות: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, מלובשים בנה״י דתבונה[1665] כנודע. וכבר ידעת, כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט״ס דז״א, מוח חכמה בחח״ן, ומוח בינה בבג״ה, ומוח דעת בדת״י, וא״כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג׳ מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג׳ אלהים אשר שם, ואז נעשין שם הוי״ה אלהים ג״פ, והם ג״פ יב״ק בגרון[1666], וז״ס (בראשית לב כב) ויעבר את מעבר יב״ק שהוא גרון, והוא סוד ויעבור די״ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי[1667] ליקח מכאן את אור הגרון[1668] (נ״א המוחין) הנ״ל היורדין מכאן[1669].

– מאיר התיקון –

[1662] ובלא קשוטה. צ״ל וכלא קשוט. ור״ל אע״ג דלעיל אמר דת״ת הוא עיינין, וכאן אמר שהוא אנפין ע׳ פנים כו׳ (יהל אור).

[1663] נמחק בדרושים.

[1664] ל״ב (נוסף בשעה״ק).

[1665] הבינה (דרושים).

[1666] יב״ק היא גימ׳ הוי״ה אלהים.

[1667] ״תחלה כדי״ נמחק דרושים.

[1668] דורשים גורס את המוסגר.

[1669] נוסף בשעה״ק: והנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, כי ג׳ בחי׳ יש במוחין אלו דגדלות דז״א, שהם ג׳ אותיות צלם. וזהו פירושם האמיתי, כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הוצרך חכמה להכלל בישראל סבא. והוצרכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה. ושם למטה, היה הזווג של או״א, והוציאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בבטן התבונה. ואח״כ ילדה התבונה את המוחין האלו, ויצאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוץ, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי׳ גילוי. והנה עתה, נה״י התבונה, הם למעלה מראשו של ז״א. והרי זו בחי׳ ראשונה אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א״מ על ראש ז״א, ועדיין לא נתלבשו בנה״י דתבונה.

הבחי׳ הב׳ הוא, שהנה״י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי׳ הראש, שהיה לו לז״א בזמן היניקה, כנז״ל, ואז המוחין הנז׳ דגדלות דז״א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה״י דתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי׳ השלישית הוא, אח״כ, כי נגדלים חג״ת דז״א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עצם הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלתא דז״א. ואלו הם הג׳ בחי׳, שנתבארו אצלינו במקום אחר, בסוד אותיות, צל״ם. וצ״ל. וצ׳. והם, בתחלה, המוחין מגולים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה״י דתבונה. והכוונה לומר, כי גם הנה״י דתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז״א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה ברישא דז״א. והג׳, כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי׳ זו אנו קוראים הכנסת המוחין ברישא דז״א ממש.

ו. עי׳ ע״ח דרושי אבי״ע פ״ה: ובזה תבין למה האצילות עצמות וכלים אינון חד כמ״ש בהקדמת תקונים (דף ג׳ ד ע״ב), וחיוהי וגרמוהי חד בהון, לפי שגרמוהי שהם כלים דאצילות, הם בחי׳ רוחניות גמור הנקרא נפש רוח נשמה של כל העולמות, ואינן נקראים כלים אלא לגבי חיה הנקרא חיוהי, וזהו חיוהי וגרמוהי לרמז אל החיה הנ״ל, והבן זה היטב.

[וזה תמצית לשון בכללים (כלל ז) דף כה ע״ג הנ״ל] י׳ ספירות דאצילות מלכא בהון (שמלכות דא״ס מתלבש בהם ומתייחד עמהם) איהו וגרמיהון חד בהון (גרמיהון ר״ל עצמותם שהוא כחם ואורם אשר מהם הם מתהווים ועל זה אמר שאור א״ס ית״ש הוא מתייחד עם עצמותם ונעשה לאחד עם כל עצמותם) אינון וחייהון חד בהון (ר״ל שהרי כל פרצוף הוא מיוסד באור וכלי גוף ונשמה וע״ז אמר שהם כולם חד כי הכל הוא אלקות גמור יחיד ומיוחד והוא על ידי אור א״ס שמתייחד עם כולם).

וז״ל כלל יג: הנה הענין בכ״ז הוא, כי הנה משום שרצונו ית״ש הנה היה להמציא ולהוציא את כל העולמות בי״ע במציאות כזה שיהיו הם במציאות עולמות נפרדים והם נבדלים מאלהות לגמרי, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף ד׳ סע״ב) (הגהה עי׳ אב״מ אשר בתחילת הספר בהקדמה לסי׳ ח׳ בההגה שם בארוכה בזה) דלאו אינון וחייהון חד (שחיותם המחיה אותם שהוא אורו ית״ש אינו מתייחד עמהם להיות חד עמו), לאו אינון וגרמיהון חד, גרמיהון הם הכלים כמ״ש הרב בשער דרושי אבי״ע (פרק ה). והוא ע״פ מה שנודע בשער השמות (פ׳ א׳ ב׳) ובכ״מ שגם הרוח ונפש דבי״ע הם ג״כ אינם אלהות, ועכ״ז הנה גם הם אינם אחד עם הכלים שלהם, וכמו שאנו רואין גם בעוה״ז, שהגוף הוא אינו אחד עם הרוח והנפש שבו, הגם שהוא כולו חי על ידם, עכ״ז הנה הוא עומד לעולם במציאות גשם וחומר. וזהו שאמר כי בהעולמות בי״ע הנה לבד מה שהם אינם אחד עם אור אלהותו ית״ש אשר בפנימיותם, הנה הם אינם אחד גם עם הרוח והנפש שלהם, הגם שהם ג״כ אינם אלהות. משא״כ באצילות, איהו וגרמיהון חד בהון, שאור א״ס ית״ש מתייחד שם גם עם הכלים עד שנעשים כולם אלהות גמור על ידו, אינון וחייוי חד בהון, כי הכלים הם אחד עם אור החיות שלהם, ולא נקראו כלים אלא בערך בחי׳ אור החיה שבהם (שהוא חכמה כי על ידו הוא היחוד דאור א״ס כמ״ש בסוף שער השמות וכנודע). אבל הם עצמם הם ג״כ נר״ן, כי הם נר״ן להעולמות בי״ע כמ״ש הרב שם בדרושי אבי״ע (פרק ה) ע״ש.

ועי׳ דעה ח״א ח״ב מט ע״ב: איהו וגרמיהון (שהוא התהוותם העצמיי) חד בהון (שמתייחד עם כל התהוותם ומציאותם להיות חד עמהם והגם שהם בבחי׳ גבול נגדו עכ״ז הנה הוא מצטמצם להיות חד עמהם והרי הוא כביכול בבחי׳ ירידה אצלו) אינון וחייוי (שהוא אור המאציל ית״ש המחייה אותם שהוא מתלבש בהם לבחי׳ נשמה ולכן אמר בלשון יחיד כי שם הוא האחדות עצום למאד) חד בהון שהם נעשים מיוחדים בו ונתעלו עי״ז למדרגת אלהות כי הם חד עמו והם אלהות גמור על ידו וכ״ז הוא רק בעולם אצילות.

ועי׳ כללים ח״ב קכז ע״א: וזהו שאמרו בהקדמת תיקונים (דף ד׳ סע״ב) ״כי בעשר ספירן דבריאה לאו אינון וחייהון חד״ (שאינם אחד עם חייהון, שהוא אלהו״ת שבהם, כי הרוח ונפש שבהם, הם לעולם בבחי׳ נפרדים נבריאים נוצרים נעשים.) ״לאו אינון וגרמיהון חד גרמיהון״, הם הכלים, כמ״ש האריז״ל בדרושי אבי״ע (פרק ה) ע״ש. ובעולמות בי״ע, הרי הוא הרוח ונפש עם הגוף וכלים שני מציאויות, כי הרוח ונפש הם חיות רוחני, והגוף וכלים הם בבחי׳ גשם חומרי. וזהו שאמר, ״לאו אינון וגרמיהון חד״, והרי הוו בעולמות בי״ע ג׳ בחי׳ מיוחדים: הנשמה הכללי שבהם הוא אלהו״ת ית״ש לעולם. הרוח ונפש הם לעולם נפרדים, אלא שהם חיות רוחני. הכלים הם גוף וחומר. והרי הם ג׳ מציאויות, אשר גם בגילויים, הנה עומד כל א׳ על תכונתו לעולם, והם רחוקים זה מזה, גם בגילויים הרבה מאד, כי זה הוא אלהו״ת וזה הוא אינו אלהו״ת כלל וכלל ח״ו. וזה הוא רוחני וחיות, וזה הוא רק חומר עכור, וזהו שאמרו, ״כי בעשר ספירין דבריאה לאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד״.

אמנם בעשר ספי׳ דאצילות, הנה הגם שבהעלם הוו גם שם ג׳ בחי׳, אבל בגילויים, הנה הם כולם חד, אחד יחיד ומיוחד[1670]. והיינו, כי בהעלם הרי הוא באצילות ג״כ ג׳ בחי׳. בפנימיות כל האצילות, הנה הוא אור א״ס ית״ש, שמשולל הוא לכנות בו שום בחי׳ גבול ומדה ח״ו, ואין בו שום גילוי ושום תפיסה בשום אות ונקודה כלל, כנודע. אבל האצילות גופה, כל עצמותה

– מאיר התיקון –

[1670] נוסח אחד יחיד ומיוחד בא מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה (הובא בריש הקדו״ש). ועי׳ ע״ח (שער הצלם א): באצילות כל האורות וכל הצלמים וכל הכלים נקרא אלהות גמור אחד יחיד ומיוחד כנזכר בהקדמת תקונים איהו וחייו וגרמוי חד בהון שהם ג׳ בחי׳ הנ״ל אך בבי״ע אינו כן כי אם עד בחי׳ הנשמה אלהות ומן הרוח ואילך משם יפרד ונקרא נבר״א נוצ״ר נעש״ה וכל זה בצורות אך הצלמים וכלים כולם נבראים ונוצרים ונעשים.

ומציאותה, הנה הוא גילויו דא״ס ית״ש, אשר הוא עצמו נתגלה בו ע״י עצמות האצילות בהגילוי דהשם הוי״ה ב״ה.

והוא כמו שכתב הגר״א בספר יצירה (פרק א משנה א׳ אופן ד׳ ד ע״ד)[1671] כי שם הוי״ה ב״ה בפשיטותה הנה הוא הנפש דאצילות, ובמילואה (ר״ל השם מ״ה) הוא הרוח דאצילות, ועשר הויו״ת המנוקדות בט׳ מיני נקודות והעשירית בניקוד צבאות, הם הנשמה דאצילות[1672]. והרי הוה כל האצילות הגילוי דהשם הוי״ה ב״ה, שהוא שם העצם, ר״ל שהוא עצמו ית״ש נתגלה בו ע״י יחודו בהאצילות בהשם הנכבד והנורא הזה, והוא ושמיה חד הוא.

ז. עי׳ ביאורים ח״א נה ע״א: עי׳ הקדמת תקונים (דף ה רע״ב) ובתיקון עי׳ (דף קס ע״א) ושם אמר כי אימא עלאה איהי חותם, כי בה נחתמין ונחקקים ומצטיירים הכל, והוא ע״י הנה״י שבה, שבהם הוא ג׳ שמות אהי״ה דיודי״ן דאלפי״ן דההי״ן, שהם קס״א קמ״ג קנ״א, והם גימט׳ תנ״ה, והוא כמנין חותם עם הכולל. וכשמתלבשין הנה״י שבה בז״א בסוד מוחין, נפתחין ונחתמין בו הה׳ מוצאות הפה, וכללות כל הפה כולה מהחותם שבה, והם נעשים מהה״ג שביסוד שבה, כי מתנוצצים הה״ג ומזהירים בו בחמשה מיני אור, שהם: אָ אֵ אִ אֹ אֻ, שעליהם נאמר (יחזקאל א א) נפתחו השמים וארא מראות אלהים, כי כל א׳ הוא אור, והם החמשה אור הנאמר ביום ראשון, כמ״ש בתיקונים שם (דף ה ע״א). והנה הם מנוקדות בניקוד קמץ צירי חולם חירק שורק, והם החמש נקודות דפיתוחי חותם, כי השורק הוא שורק גדול שהוא בו׳, ומאלו החמשה נקודות יוצאים ונעשים החמשה אותיות מנצפ״ך, שהם השורש דכל הה׳ מוצאות הפה, כי מהם יוצאים כל החמשה מוצאות שהם: אחה״ע בומ״פ גיכ״ק דטלנ״ת זסשר״צ, ועי׳ עוד בתיקונים (תיקון ה דף כא ע״א, וסוף תיקון יח דף לה ע״ב וריש תיקון יט דף לו ע״א), ואלו החמשה נקודות וההׄ׳ אותיות מנצפ״ך והחמשה מוצאות הפה, הם כולם מהה״ג שביסוד דאימא, וכל גבורה הוא בחי׳ נוק׳ כנודע. ומהם נתגלה אלינו כל הכ״ז אותיות, אשר הם כולם מהמלכות נוק׳ וכנ״ל אות א׳, אבל הה׳ חסדים אשר להז״א עם כל תוצאיהם הם נגנזו ממנו לגמרי, אמנם מתפשט הארתם ומתלבש בהכ״ז אותיות שבמלכות, ונעשים גם הם עי״ז כלולים מחסדים וגבורות עכ״פ וכנ״ל אות ה׳.

ומ״ש הרב שהיסוד שבה הוא הנקרא חותם, הגם שהחותם הרי הוא נעשה רק ע״י כל הנה״י כולן כנ״ל, אך הנצח הוד הם סתומים לעולם, וגילויים הוא רק ביסוד כנודע. ועומק הטעם בזה הוא בסוד הצמצום, כי נצטמצם שלא להריק השפע שבכל התנהי״ם דז״א להמלכות נוק׳ אלא רק דרך קו אחד, שהוא היסוד. וכן עד״ז מכל התנהי״ם דכל פרצוף עליון להתחתון אינו יורד ונמשך אלא רק מהיסוד דהעליון, וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק ג דף כה ע״ד בד״ה כתיב ויאמר) עש״ה, וכן הוא בענינינו, כי לא נתגלה כל השפע מההתלבשות דהנה״י דאימא בז״א אלא רק מהיסוד דאימא, ולכן נעשה כל החותם רק ביסוד. וגם משום שהוא הקו האמצעי, והוא כולל את כולם, ולכך נקרא ונעשה כל החותם רק ביסוד, ועי׳ עוד בענין החותם בכוונת נעילה (שעה״כ

– מאיר התיקון –

[1671] ז״ל: השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו׳ צבאות שד״י אדנ״י, והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז׳, וכו׳, ושמות הוי״ה הן בנשמה והוא בג׳ דרגין, הוי״ה א׳ כוללת כל ע״ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית׳ חנון כו׳ בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו], וכינויין אחרים כלחם כו׳ בהיכלא, והן כל התורה והן ד׳ דרגין והכל יוצא משם הוי״ה נמצא כל התורה הוא שמו.

[1672] בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע״ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויו״ת המנוקדין בט׳ מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע״ס פנימיות שהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א הם הרוח [עי׳ תיקו״ז יט ע״א].

ועי׳ יהל אור (ח״א יג ע״ב): בע״ס של אצילות, השמות שאינן נמחקין בגוף הספירות, ועשר הויו״ת מנוקדות בנקודות הידועות, ברוח של ע״ס. וכן כאן ההויו״ת ברוחין, והשמות במאורות, שהן הנהורין דכאן.

ועי׳ זהר ח״ב מב ע״ב וז״ל, בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי״ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, עכ״ל.

עי׳ לעיל ח״א מט ע״ב שהי׳ אותיות של שם מ״ה הם הרוח הכללי והעיקרי, והעשרה הויו״ת המנוקדות בניקוד ט׳ נקודות כמש״כ כאן הם הנפש שברוח, וכל זה הוא חלק הרוח שבז״א מצד אבא, אבל החלק הרוח שבצד אמא הם עשרה הויו״ת הנזכר בתקוני ז״ח לה ע״ג, והם מנוקדות בניקוד ד׳ תיבות הראשונות של העשרה מאמרות, והנפש של אותו הרוח הם עשרה שמות אלהי״ם אשר בעשרה מאמרות, ועי׳ טנת״א ה׳ וביאורים שם אות נו ועט.

ועי׳ ע״ח דרושי אבי״ע פרק ב׳.

דרושי יוה"כ דרוש ג) ובכוונת הושענה רבה.

ועי' עוד כ"ז בפע"ח (שער ספירת העומר פרק ג) שאמר שם כי ע"י שהאורות החו"ג שבהיסוד דאימא הם אורות רבים וגדולים, ולכן כשנכנס יסוד דאימא בז"א, הנה כאשר הגיע להגרון שהוא מקום צר מאד, מתפשטים האורות ובוקעים ויוצאים לחוץ, וזה סוד בקיעת הפה שבאדם, כי נבקעו ע"י רבוי האורות ההם, ואז יוצאין קצתן ונעשין מקיפים מבחוץ, וקצתם נשארו מבפנים. ועיקר מה שיוצא מבחוץ הוא הגבורות, כי מרוב חמימותם ואישם הגדולה, הם יוצאים לחוץ ונעשים אור מקיף, ומן החסדים הוא האור פנימי, וזה סוד ה' מוצאות הפה שהם ה"ג מנצפ"ך, והם נקראו בתיקונים פיתוחי חותם, כי מקום הנפתח ונתגלה עתה בפה הוא נמשך מאימא עלאה הנקראות חותם, כי עטרה דגבורה הוא גנוז באימא, וחותם האימא הוא ה"ג שביסוד שבה, ואז יוצאים הכ"ב אותיות, כי סוד האותיות נפקי מבינה שהם הה"ג, אחע"ה בום"ף כו', ולפי שהם באים מסוד הגבורות שהם עטרה דגבורה דנוק' מלכות הנקראת נפש, לכן בתיקונים קורא נפש אל אותיות, עכ"ל פע"ח שם ע"ש.

ועי' עוד זוה"ק ויקהל ר"ח ע"א (ביאורים ח"א עד ע"א).

ח. עי' תז"ח (ג ע"ג): (חסר כאן) [נראה דקץ[1673]] אית בכל דרא ודרא כפום זכוון דלהון בכל[1674] מאריה דדרא כפום דרוב דרא נוטים אבתריה ואם חובין מתרבין עלה [אדחייא] (א"ר חייא) פורקנא עד דרא אחרא ובג"ד כל הקצים כלו וכלא תליא בתיובתא ובזכוון ובמדות[1675] דכל דרא ודרא אבל קץ וזמן דשוי קב"ה לא תליא בזכוון ובמדות דכל דרא ודרא אלא ביה תליא הה"ד (ישעיה מח) למעני למעני אעשה (יחזקאל כ) ואעש למען שמי:

ובגין דא כל קץ דכל דרגא כפום זכוון דבני נשא איהו וקץ דקוב"ה לא תליא בזכוון דלהון ואית ע"ב בתר אלף חמישאה כפום ההיא מדה ואית ע"ב בתר אלף ומאתן כפום ההיא מדה ומאתן וחמשין ושית דנח דיליה כי עין בעין יראו קץ אחרא אית רמ"ה כפום מדה[1676] והאי דרגא דרעוא דאיהו קב"ה תרין קצין אאריך ודא וכל חשבונות וגימטריאות דקצים אינון פרפראות לחכמה מכתרא לעילא לית קץ וחושבן כמ"ש בעל ספר יצירה ולפני אחד מה אתה סופר ריש דכל קצין חכמה סופא דכל קיצין צדיק איהו דאיהי שכינתא עשיראה:

תרגום: [שֶׁקֶץ] יש בכל דור ודור כפי זכיותיהם, בכל מנהיג הדור כפי שרוב הדור נוטים אחריו. ואם החטאים מתרבים עליה, הגאולה נדחית עד הדור האחרון. ולכן כל הקצין כָּלוּ, והכל תלוי בתשובה ובזכיות ובמדות של כל דור ודור. אבל הקץ והזמן ששם הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכויות ובמדות של כל דור ודור, אלא בו תלוי, זהו שנאמר "למעני למעני אעשה", "ואעש למען שמי".

ומשום זה, כל קץ של כל דרגה, הוא כפי הזכויות של בני האדם הוא, והקץ של הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכיותיהם. ויש שבעים ושתים [שנה] לאחר האלף החמישי כפי המדה ההיא. ויש שבעים ושתים לאחר אלף ומאתים, כפי המדה ההיא. ומאתים וחמשים ושש של נח שלו, כי עין בעין יראו קץ אחר, יש מאתים ארבעים וחמש כפי (אותה) המדה. והדרגה הזו של רצון, שהוא הקדוש ברוך הוא, שני קצין אאריך. וזה וכל החשבונות וגימטריאות של קצים הם פרפראות לחכמה, מכתר למעלה אין קץ וחשבון, כמו שכתב בעל ספר יצירה ולפני אחד מה אתה סופר. הראש של כל הקצים, חכמה. הסוף של כל הקצים, הוא שהשכינה, היא העשירית.

בהגר"א: בכל מארי' דדרא וכפום דרוב כו' - כנ"ל דור ומנהיגיו: **ובזכוון דמדות** - כנ"ל שהראה לו כו': **אבל קץ כו'** - כמ"ש זכו אחישנה לא זכו בעתה: **ביה תליא** - ר"ל בעד"א:

וקץ דקוב"ה - ר"ל דעד"א: **ואית ע"ב** - שלאחר כל הקיצין צריכין להיות ע' שנין חבלי משיח, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז **גז"ד של ע' שנה דאינון ע' שנין כו' ואית דמוסיף ב' כו'**, והוא כמ"ש בר"מ פ' פנחס (דף רמט) **דלע' תחיל ולב' שנין אולידת כו' בתר אלף חמישאה כו'**. הוא קץ של חכמה, דאלף הוא כתר, ששם אלפים, ובחו"ב מאות, ובז"ס תחתונות עשיריות, כידוע (ע"ח א"א ה): **בתר אלף ומאתן כו' -** בחסד כנ"ל, ובאותו הקץ בוחר הזוהר בכל מקום יותר, בהקדמת תיקוני זהר הנ"ל ובר"מ הנ"ל, לפי שהקץ נטיל בע"ב דחסד כנ"ל: **ומאתן וחמשין ושית -** ר"ל ע"ב אחרי כן, וסמך על הנ"ל, והוא קץ של מלכות, שיסוד נקרא רנ"ו כמ"ש[1677]

– מאיר התיקון –

[1673] בדפ"א ודפ"ק ודפ"מ נוספו תיבות אלו מסברא.

[1674] דכל (אור יקר).

[1675] דמדות (גר"א).

[1676] "ומאתן וחמשין ושית דנח דיליה כי עין בעין יראו קץ אחרא אית רמ"ה כפום מדה" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "ואית רל"ה כפום ההוא מדה ואית מאתן וחמשין ושית כפום ההוא מדה, ובתר דא כי עין בעין יראו".

[1677] פי' כמו שכתבתי.

בהקדמת תיקו״ז (ט ע״א) אלף לכתר ומאתן לחו״ב וחמשין לחג״ת נו״ה, שעד שם מתפשט נ׳ תרעין דבינה[1678], ושית ביסוד, ו׳ זעירא, שהוא יום הששי, שעליו נאמר ויכלו, גימ׳ ע״ב כנ״ל, אז, וישבות ביום השביעי , מלכות. וז״ש **דנח דיליה**, ר״ל המנוחה, שהוא ע״ב כנ״ל: **כי עין בעין** - ר״ת ע״ב כנ״ל: **איתי רמ״ה** - ביסוד, ר״מ עד נצח והוד, ה׳ שעד שם אתפשטותה דה׳ עילאה, ספירה חמישית, יום ה׳. וע״ב אחרי כן ביסוד, וה״ה לשאר מדות, ולא קחשיב אלא שבם יש לתלות יותר, חכמה ראשית דכל קיצין, ומלכות סופא דכל קיצין, כמו שמפרש והולך, וחסד ויסוד כנ״ל, ואתה לך לקץ כו׳: **והאי דרגא דרעוא** - ר״ל שברצונו[1679] תלוי, ולא בזכיות: **דאיהו קב״ה** - דרגא דעד״א (זהר ח״ג רפג ע״א): **תרין קצין אאריך** - ר״ל קץ של מדות הנ״ל, וקץ של ע״ב שאחרי כן, ועליהן אמרו (סנהדרין צז ע״ב) מקרא זה נוקב כו׳ כי עוד חזון כו׳ ויפח לקץ כו׳, אם יתמהמה, אף באותן ב׳ קצין, חכה לו כי בא יבא[1680]: **ודא וכל כו׳** - ר״ל מ״ש לעיל דקץ הראשון הוא בחכמה, ועליו נאמר שרק אלף שנים יהיו בגלות, ואלף שנים לא תליא בתשובה, ואח״כ תולה בתשובה, שהוא קץ הראשון, כמו שמפרש והולך: **מכתרא ולעילא** - ר״ל קודם הכתר, אבל קץ הראשון הוא מצד הכתר, בחכמה, קץ לכתר: **צדיק איהו דאיהי שכינתא עשיראה** - ר״ל דעשירי הוא מספר האחרון כידוע, וכן בספי׳ היא קץ אחרון לצדיק, וכן הוא במספר. אעפ״י שהמספר מתחיל בא׳ ומסיים בעשר, מ״מ א׳ הוא שורש המספר, וכן עשר כללות המספר. אבל עיקר המספר הוא מב׳ עד ט׳, וכן כאן מחכמה עד צדיק, וצדיק הוא קץ אחרון של הקצים הנ״ל, רנ״ו, שבו נאמר רנ״ו ליעקב שמחה , כמ״ש בהקדמת תיקו״ז ע״ש: **עשיראה כו׳** - כצ״ל, עשיראה, וכל סוף איהו בצדיק, **עד״א כליל כו׳ עד קצין וכלא איתכליל בצדיק כד׳**:

ועי׳ זהר ח״ב ט ע״ב: רזא דרזין לחכימי לבא lאתמסרl (אתיהיבת) עשר שבטין אלף שנין תרין שבטין מאתן שנין שארו דמעין למנפל פתח ואמר (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף תריסר שבטין דגלותא ליליא יתחשך לישראל עד דיתער וא״ו לזמן שתין ושית שנין לבתר תריסר שבטין דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא ולבתר lעדl שתין ושית שנין דחשוכא דליליא כדין (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו׳ דאיהו נפש דבית יעקב ורזא דא (בראשית מו כז) כל הנפש [הבאה יעקב] lהבאה ליעקב מצרימהl (לבית יעקב) וגו׳ ששים ושש[1681] ואיהו ו׳ נפש דבית שני רזא דה׳ תתאה ודא ו׳ רזא דששים ושש ששים לאתערותא דיעקב[1682] ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו״ו דאינון תרין בחבורא חדא ורזא חדא[1683]:

מתמן ולהלאה יתער קב״ה לאינון נסין ואתין דקאמרן ויתערון על ישראל אינון עקתין דקאמרן וכדין (ס״א ורזא דא) ואף את בריתי יצחק ולבתר כד יגיח מלכא משיחא קרבין בכל עלמא בימינא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שמות טו ז) ימינך יהו״ה נאדרי בכח כדין ואף

– מאיר התיקון –

[1678] עי׳ זהר ח״ג רכג ע״ב: א״ל שפיר קאמרת אבל למנצח על השמינית דלא תזוז נצח מן הוד דאיהי ספירה ח׳ אמר למנצח על השמינית אמר בוצינא קדישא אי הכי בינה דרגא דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר ונתתה מהודך עליו א״ל שפיר קא שאלת ה׳ סלקא באת י׳ חמש זמנין עשר לחמשין תרעין דבינה ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד הן חמש עשרה בכל ספירה אינון חמשין ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא לבתר אתא צדיקו נטיל כל חמשין תרעין בלחודוי למהוי שקיל לכל חמש ואתקרי כל דנטיל כל חמשין תרעין ואוף הכי כלה נטילת להו כלהו אמר כען ודאי אתיישב מלה על בורייה.

תרגום: אמר לו, יפה אמרת, אבל "למנצח על השמינית", שלא תזוז נצח מהוד שהיא ספירה שמינית, אמר "למנצח על השמינית". אמר הנר הקדוש, אם כך בינה דרגתך, ולמה פרשוה ונתן ההוד למשה, שנאמר "ונתתה מהודך עליו". אמר לו, יפה שאלת, ה׳ עולה באות י׳, חמש פעמים עשר, לחמשים שערי בינה, והתפשטותם מחסד ועד הוד, הן חמש, עשר בכל ספירה, הם חמשים, ומשום זה מבינה עד הוד הכל התפשטות אחת. אחר כך בא צדיק ולקח כל החמשים שערים לבדו להיות שקול לכל החמש ונקרא "כל", שנוטל כל חמשים שערים. וכמו כן, כלה לקחה את כולם.

[1679] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז כ ע״ג: כתר הוא רצון.

[1680] תניא רבי נתן אומר מקרא זה נוקב ויורד עד תהום כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. עי׳ מלואים אות ח.

[1681] במדבר רנב ע״ב בראשית קיז ע״א קיט ע״א (הערת הזהר).

[1682] שבת״ת סוד ו״ו עם ראש, יו״ד על ו״ו, וה״ס כל ג׳ שלישי ת״ת, ואם תרבה הי׳ עם הו׳ הרי ס׳. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה״ס ו׳ רבתי ו׳ זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע״ה דף ב׳ פירש (רמ״ז).

[1683] גוף וברית חשבינן חד (רח״ו).

את בריתי אברהם אזכור ולבתר והארץ אזכור דא ה' בתראה בההוא זמנא כתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

תרגום: סוד הסודות לחכמי הלב, נמסר עשרה שבטים אלף שנים. שני שבטים מאתים שנה, התחילו הדמעות ליפול, פתח ואמר "בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה". לסוף שנים עשר השבטים של גלות, הלילה נחשך לישראל, עד שיתעורר וא"ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים, שהם אלף ומאתים שנות גלות, ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה, אז "וזכרתי את בריתי יעקוב", זו התעוררות האות ו', שהיא נפש של בית יעקב. וסוד זה "כל הנפש הבאה ליעקב וגו' ששים ושש" והוא ו', נפש של בית שני, סוד של ה' תחתונה, וזה ו', סוד של ששים ושש, ששים להתעוררות יעקב, ושש להתעוררות יוסף, ולכן הוא ו"ו, שהם שנים, בחבור אחד וסוד אחד.

משם והלאה יתעורר הקדוש ברוך הוא לאותם נסים ואותות שאמרנו, ויתעוררו על ישראל אותן צרות שאמרנו, ואז (נ"א וסוד זה) "ואף את בריתי יצחק". אחר כך כאשר ילחם מלך המשיח קרבות בכל העולם, בימין הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר "ימינך ה' נאדרי בכח", אז "ואף את בריתי אברהם אזכור", ואחר כך "והארץ אזכור" זו ה' אחרונה. באותו זמן נאמר "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

ט. עי' דברי רבינו בתז"ח מא ע"ב: בגין דאורייתא כו' - שאורייתא דילן הוא אורייתא דבריאה שלכן כתיב בה שכר ועונש טוב ורע כמש"ו ואע"ג ddרשו והשיגו בה כמה דברים מאצילות הכל בבריאה שכלול מהכל כמו שמשיגין מלכות כל הספירות דלעילא וכו' ואף משה לא נתנבא ולא השיג אלא בבריאה וז"ש חמשים ש"ב כו' דבינה מקנן בכורסייא ואף שער החמשים שהוא כתר דבריאה לא השיג ששה מלכות דאצילות אבל באצילות שהוא בחכמה עליה נאמר כך עלה במחשבה לא תשיג שם וכו'.

עיי"ש מ"ט ע"ב וז"ל, ואורייתא טפילה כו' שאורייתא הוא בבריאה שלכן בה שכר ועונש ע"ה טו"ר כמש"ל ונשמה מאצילות וכו', עכ"ל.

עי' לקמן פג ע"א: פקודא רביעאה לאתעסקא באורייתא דבעל פה ולאפרשא בה בשית דרגין באסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול הה"ד ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) בין מים דדכיו דטהרה התר כשר ובין מים דמסאבו דאינון אסור טמא פסול דאינון מי בורות נשברים (ירמיה ב יג) מים סרוחים מים מטונפין ועלייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

תרגום: מצוה רביעית, לעסוק בתורה שבעל פה, ולהפריד בהם בשש דרגות: באסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. זהו שכתוב "ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים של טהרה היתר כשר, ובין מים של טומאה, שהם אסור טמא פסול, שהם מי "בורות נשברים", מים סרוחים, מים מטונפים ועליהם נאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני".

בהגר"א. **בשית דרגין באיסור כו'** - והרקיע הזה הוא מטטרו"ן, בשית אתוון דיליה, ו"ק דיצירה, שבהן מקנן ז"א בו"ק (לעיל כד ע"ב), ולכן הוא בשית דרגין. והנה הוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב וחציו רע, החסדים שבו טוב. והנה בו"ק ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב: היתר, טהרה, כשר. וג' להיפך.

עי' זהר ח"ג קכד ע"ב: והמשכילים יבינו (דניאל יב י) מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר (שם ג) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה באלין לא צריך[1684] נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא[1685] ברחמי ויתקיים בהון (דברים לב יב) יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר:

ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה לא שלטא על ישראל יתיר דהא פרנסה דילן לא ליהוי אלא מסטרא דאילנא דחיי דלית תמן לא קשיא[1686] מסטרא דרע ולא מחלוקת[1687]

– מאיר התיקון –

[1684] דבאילנא דחיי והזר כו' כנ"ל, וא"צ נסיון אלא בע"ה פשוטין דאורייתא (יהל אור).

[1685] ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר לא שליט על ישראל יתיר וכו' כי אז יהיו כמלאכי עליון עוסקים בחכמת התורה דאצילות ולא בתורת מטטרו"ן מלובשת במלבושים וספורים גשמיים (רח"ו בהקדמה לשעה"ק).

[1686] מסט' דרע משמאל (יהל אור).

[1687] מימינא דקליפה, דימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח {י, ב} (יהל אור).

מרוח הטומאה דכתיב (זכירה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ דלא יתפרנסון ת״ח מעמי הארץ אלא[1688] מסטרא דטוב דאכלין טהרה כשר היתר ולא מערב רב דאכלין טומאה פסול איסור דאינון מסאבין דמסאבין גרמייהו בנשג״ז בגין דאינון בנוי דלילית דאיהי נשג״ז חזרין לשרשיהו ועלייהו אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע:

תרגום: ״והמשכילים יבינו״ מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר ״והמשכלים יזהירו כזוהר הרקיע״, בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם ״ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״.

ועץ טוב ורע שהוא אסור והיתר טומאה וטהרה לא שולט יותר על ישראל, שהרי פרנסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, שכתוב ״ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ״ שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא מערב רב שאוכלים טומאה פסול איסור, שהם טמאים שמטמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר ״כי משורש נחש יצא צפע״.

ועיי״ש ערה ע״ב: אבל רבנן ווי לאינון דאכלין תבן[1689] תבל דאורייתא (חמור דאורייתא[1690] דאתחשיב ח״כם מ״ופלא ו״רב ר״בנן) ולא ידע בסתרי דאורייתא אלא קלין[1691] וחמורין דאורייתא קלין תבן דאורייתא חומרא דאורייתא חטה חט ה׳ אילנא דטוב ורע[1692]:

תרגום: אבל רבותינו אוי לאותם שאוכלים תבן תבל של התורה (חמו״ר של התורה שנחשב ח׳כם מ׳פלא ו׳רב ר׳בנן) ולא יודע בסתרי תורה אלא קלים וחמורים של התורה קלים תבן של התורה וחומרה של התורה חטה חט ה׳ עץ של טוב ורע.

מכיוון שהוא לבוש השכינה לכן הוא תורה דבריאה, ולכן הוא מיוסד על טהור וטמא אסור ומותר חייב וזכאי, והוא הגילוי דשם אלהים, משא״כ תורה דאצילות שהוא גילוי של שם הוי״ה ב״ה (הקדו״ש יז ע״א). ועי׳ תז״ח מא שהתורה שלנו הוא תורה דבריאה, כי היא נשתלשלה מתורה דאצילות, ונתלבשה בלבושין דבי״ע. ועי׳ בבהגר״א על תיקו״ז יז ע״ב (ביאורים ח״א פה ע״ג).

י. עי׳ מבו״ש סב ע״ג: כל איברי הגוף הידים והרגלים והגוף משמשים בהם פעולות הליכה ברגלים ושאר מלאכה בידים וכן הגוף שעיקר הוא הידים והרגלים ולעולם עושים בהתמדה. אמנם היסוד אין בו מעשה גשמי אלא רוחני ובעת הקצוב מזמן לזמן ואינו אלא אבר מת רק בשעת הזיוג. ולזה אמרו בפרשת בראשית אתייליד יוסף. פירוש כשרוצה להזדווג ומתפשט בו כל האורות אז איתייליד בכל עת הזיווג אתייליד ולזה נקרא יוסף נער. ודוגמתו במטטרו״ן שנאמר עליו נער הייתי כו׳ שכל מציאותו הוא בסוד רוחניות והכלי שלו אינו משמש אלא לקבל האור לבד לעת הזיווג בסוד פנימיות ולזה יש לו כח לעלות למעלה בדעת עצמו. שכמו שהדעת אינו ג״כ אלא בית קיבול לאלו האורות ואין פעולתו ניכרת בזו״ן כך היסוד. ולזה בכל איברים כשמגיע היד אין התעוררות וכשמגיע היסוד בידו ששם ביסוד כללותם מתעורר. ולזה לא יש אבר צנוע ונסתר בכל הגוף אלא זה לפי שכל פעולתו הם בהסתר ונקרא רקיע שבו ככבים ומזלות שכל נשמות העולמות מתגלים בו והוא עולה ומוריד להם משרשם שבדעת ומשפיע בהם למטה ע״י הנקבה. ולזה כל הד׳ מינים אנו קשורים בו שעלייתו בנקל. אמנם הרוחניות שבשאר ספירות הם בתוך כ״א וצריך התכללותם זה בזה שמאל בימין ואח״כ עולים. וכולם אינם עולים אלא ע״י היסוד וזה תולדות יוסף שאע״פ שהוא למטה מהם שרשו שבדעת הוא שמשפיע בכל הספירות כדפירשתי שכל הה״ח מתפשטים מהדעת ע״י כללותם שבדעת כללות שמתפשט בתוך היסוד ע״י אותו הכללות יוצא מהדעת ומתפשט בהם. ואח״כ מתפשט ביסוד ע״י אותו הכללות ומקבל הארתו ולזה צריך שיצא לולב טפח ולמה כיון שבכלם עולים באבר הא׳ ושורשם מאותם השרשים ע״י הנענוע כמ״ש למה יהיה הוא גבוה יותר מהם והוא יותר למטה מהם אדרבה ההדס היה לו להיות גבוה יותר ואח״כ הערבה ואח״כ הלולב. והענין

– מאיר התיקון –

[1688] נמחק ביהל אור.

[1689] י״ג תבל וצ״ל תבן (יהל אור).

[1690] כמש״ו בפשוטי תורה (יהל אור).

[1691] ר״ל דקלין הוא תבן. וחומר הוא חטה, ובשניהם טו״ר, כמ״ש חט׳ה ח״ט ר״ע, ה׳ טוב (יהל אור).

[1692] התורה אשר שם [בעולם הבריאה] שהיא המשנה תהיה נקרא שפחה וקליפין דתורה דאצילות (הקדמת הרח״ו לשעה״ק).

דע שכמו שמעשינו עולה עד המלכות ומתעורר בסוד נשמתינו לזווג עם ז״א והם נעשין מ״ן לאו״א שיעשו זיווג ולתת זיווג ומוחין לזו״ן. וכן או״א מתעוררין למה שלמעלה מהם וכן זה לזה עד א״ס יתברך. כי אין שפע יורד אלא בהתעוררות זה עם זה כמו סוד הקרבן אמנם אנו אין בנו כח לעלות אלא עד המלכות לבד שהיא אמנו ונשמתינו נצטיירו בה כנודע.

יא. עי׳ זהר ח״ב מב ע״ב: ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה[1693] איהו יתרץ ליה האי תמונה חזינא[1694] דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט[1695] ולא בכל תמונה[1696] אחרא (דברא ויצר באתווי ובגין דא)[1697] lדבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמרl (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה (שם יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו:

תרגום: ואם יקשה אדם, שהרי נאמר ״כי לא ראיתם כל תמונה״. הוא יתרץ לו, הרי תמונה ראיתי, שהרי נאמר ״ותמונת ה׳ יביט״, ולא בכל תמונה אחרת של אדם שיצר באותיותיו, ולכן אמר ״ואל מי תדמיוני ואשוה״, ״ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו״.

יב. עי׳ זהר ח״ב ט ע״ב: רזא דרזין לחכימי לבא lאתמסרl (אתיהיבת) עשר שבטין אלף שנין תרין שבטין מאתן שנין שארו דמעין למנפל פתח ואמר (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף תריסר שבטין דגלותא ליליא יתחשך לישראל עד דיתער וא״ו לזמן שתין ושית שנין לבתר תריסר שבטין דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא ולבתר lעדl שתין ושית שנין דחשוכא דליליא כדין (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו׳ דאיהו נפש דבית יעקב ורזא דא (בראשית מו כז) כל הנפש [הבאה יעקב] lהבאה ליעקב מצרימהl (לבית יעקב) וגו׳ ששים ושש ואיהו ו׳ נפש דבית שני רזא דה׳ תתאה ודא ו׳ רזא דששים ושש ששים לאתערותא דיעקב[1698] ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו״ו דאינון תרין בחבורא חדא ורזא חדא[1699]:

תרגום: סוד הסודות לחכמי הלב, נמסר עשרה שבטים אלף שנים. שני שבטים מאתים שנה, התחילו הדמעות ליפול, פתח ואמר ״בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה״. לסוף שנים עשר השבטים של גלות, הלילה נחשך לישראל, עד שיתעורר וא״ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים, שהם אלף ומאתים שנות גלות, ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה, אז

– מאיר התיקון –

[1693] ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש (כללים ח״ב ח ע״ג).

[1694] ר״ל מלכות שעלי׳ נאמר ותמונת ה׳ יביט כמ״ש וראית את אחורי כידוע שנקר׳ אחור (יהל אור).

[1695] והרי מייחם הכתוב ג״כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית״ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי׳ נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע״ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע״ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי׳ תמונה, שהוא באצילות ג״כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי׳ תמונה בפועל ח״ו (כללים ח״ב ח ע״ג). עי׳ לקמן ר״ל סע״א ורע״ב ח״ג רכב סע״ב וכי כ״ז הוא באספקלריא שאינה מאירה, אמנם כ״ז הוא ג״כ רק מבחי׳ אצילות, אבל כל בחי׳ תמונה אשר בבי״ע אין שם ח״ו וזהו שאמר ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר כו׳ (לש״ו).

[1696] ר״ל דשם כתיב כל תמונה והוא א״ס דכל תמונה מיניה כמש״ו וביה עצמו אין מונה וזהו לא ראיתם (יהל אור).

[1697] התמונה בפועל הוא רק בבי״ע, וזה אסור לייחם שם ח״ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי׳ תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג״כ מה שנאמר ותמונת ה׳ יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחוריים כנודע, והרי מייחס שם בחי׳ תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ״ז הנה הוא רק בבחי׳ גילויו ית״ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג״כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית״ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע״מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר״ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית״ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א״ל ומה דמות תערכו לו (כללים ח״ב ח ע״ד).

[1698] שבת״ת סוד ו״ו עם ראש, יו״ד על ו״ו, וה״ס כל ג׳ שלישי ת״ת, ואם תרבה הי׳ עם הו׳ הרי ס׳. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה״ס ו׳ רבתי ו׳ זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע״ה דף ב׳ פירש (רמ״ז).

[1699] גוף וברית חשבינן חד (רח״ו).

״וזכרתי את בריתי יעקוב״, זו התעוררות האות ו׳, שהיא נפש של בית יעקב. וסוד זה ״כל הנפש הבאה ליעקב וגו׳ ששים ושש״ והוא ו׳, נפש של בית שני, סוד של ה׳ תחתונה, וזה ו׳, סוד של ששים ושש, ששים להתעוררות יעקב, ושש להתעוררות יוסף, ולכן הוא ו״ו, שהם שנים, בחבור אחד וסוד אחד.

ועי׳ זהר ח״ג עד ע״ב: תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי [וי׳ מ״ט |וי׳|] (ו״ה מ״ט) דתניא רישא דיסוד י׳ דהא יסוד ו׳ זעירא הוא וקב״ה ו׳ רברבא עלאה וע״ד כתיב וו׳ |תרין ווין כחדא| ורישא דהאי יסוד י׳ הוא[1700]:

תרגום: שנינו כשנפרד המלך מן המלכה ואין ברכות מצויות, אז נקרא ו״י, למה ו״י, שלמדנו ראש היסוד י׳, שהרי יסוד הוא ו׳ קטנה, והקדוש ברוך הוא (ת״ת) ו׳ גדולה עליונה, ולכן כתוב ו״ו שתי ווי״ם כאחד, והראש של היסוד הזה הוא י׳.

יג. עי׳ זהר ח״א מח ע״א: **תא חזי כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא מאן סוכת שלום דא שבתא וכל רוחין ועלעולין ושדין**[1701] **וכל סטרא דמסאבא כלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא**[1702] **דנוקבא דתהומא רבא דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה ודא עריק מקמיה דדא וכדין עלמא בנטירו עלאה וכו׳.**

תא חזי בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס סכת שלום כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישראל ומכסיא לון כאמא על בנין וכל זינין בישין אתכנישו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון וכדין דא סכת שלום יהיב נשמתין חדתין[1703] **לבנהא מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין |ו״א דכדין זמן זווגא ונטלת נשמתין ובה שריין| ומניה נפקין וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא אריקת**[1704] **נשמתין חדתין**[1705] **לכל חד וחד תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה**[1706] **ויובל**[1707] **דוגמא דא בדא ושבת ועלמא דאתי**[1708] **הכי הוא וההוא תוספת דנשמתא**[1709] **מריא דזכור**

– מאיר התיקון –

[1700] היינו הטיפה שבראש היסוד הוי״ה דיודי״ן (רח״ו).

[1701] עי׳ אד״ר קמב ע״ב, שהם ג׳ בחי׳ שד שנבראו בין השמשות, ועי׳ בהגר״א בספד״צ כז ע״ב: אמר כאן תלת דרגין דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין, והן תלת דרגין דנפקין מחוטמא תלת שלהובין תננא ואשא וגחלי דנורא, וכו׳, והן אף וחימה ומשחית.

[1702] תחילה הם אחר הרחיים, ולבסוף מכניסים אותם בעינא דרחייא שהוא בסוד המרכבה כדי שיהיו סגורים שם שלא יצאו (מ״מ).

[1703] פי׳ נשמות שאינון מגולגלות כי בחול יוצאות המגולגלות שהם למטה כי מבפנים שער החצר הפנימי יהיה סגור ואין נשמות בחול משם אלא בשבת שהשער נפתח והזוכה יקח (אור יקר).

[1704] שופכת (ד״א).

[1705] אלו הנשמתין חדתין הם בחינת תוספת חלק נשמה ממש הבאה מן הבינה, וזמ״ש ומכסיא לון כאימא על בנין, וזהו סוד סכת שלום. והיא הנשמה הבאה מן היסוד של אימא עלאה הנקראת סוכת שלום כמבואר אצלנו בסוד, ופרוס עלינו סוכת שלום, ועיין לקמן בפ׳ תרומה דף קנו ע״א (שער מאמרי רשב״י).

[1706] מלכות (אור יקר).

[1707] בינה (אור יקר).

[1708] עתה בשבת היא שליטת קדושת המלכות, ובעלמא דאתי, תהיה שליטת קדושת הבינה מתפשט למטה (אור יקר).

קא אתיא על האי סכת שלום דנטיל מעלמא דאתי ודא תוספת יהבת לעמא[1710] קדישא ובההוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול וכל צערין וכל עקין כמה דאת אמר (ישעיה יד ג) ביום הניח יהו״ה לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳:

תרגום: בא וראה, כשמתקדש היום בערב שבת, סוכת שלום שורה ונפרסת בעולם. מי זו סוכת שלום, זו שבת, וכל רוחות וסערות ושדים וכל צד הטומאה, כולם נטמנים ונכנסים בעין הרחים של נקב דתהום רבה, שהרי כיון שמתעוררת קדושה על העולם, רוח הטומאה לא מתעוררת איתו, וזה בורח מלפני זה. ואז העולם בשמירה עליונה וכו׳.

בא וראה, בשעה שישראל מברכים ומזמינים את סוכת השלום הזאת, אורחת הקדושה, ואומרים הפורס סוכת שלום, אז קדושה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אֵם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדושת רבונם. ואז סוכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. ולמה, משום שבה שרויות הנשמות (שאז זמן הזווג, ונוטלת נשמות והן שורות בה), וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד. עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דוגמא של עולם הבא היא, כך זה ודאי, ועל זה שמיטה ויובל דוגמא זה בזה, ושבת ועולם הבא כך הוא. ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סוכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשכחים מהם כל דברי החול, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר "ביום הניח ה׳ לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳".

ועי׳ ע״ח שער לאה ורחל: המוחין דאבא הם הדוחין את החיצונים מלהתאחז בחסדים של הבינה המגולין מן החזה ולמטה, אשר שם נקרא עץ הדעת טו״ר, שמשם יונקים החיצונים וכו׳ בחי׳ בינה דוחה את החיצונים בסוד התכלת, אלא שאין כח הזה בבינה רק ע״י היותה יחד עם החכמה. אבל עתה שהיא לבדה בלתי חכמה אינו כך, ולסבה זאת ג״כ היא עתה דינא קשיא להיותה נפרדת מן החכמה.

ועי׳ עוד מש״כ הלש״ו (דע״ה ח״ב קא ע״ג), ז״ל, אין להם [לקלי׳] אחיזה בהג״ר ח״ו, וכמ״ש הרב בשער הקליפות רפ״א אך הבינה אינה דוחה אלא מעצמה ר״ל שלא יהא להם אחיזה ויניקה ממקום ומדרגת הג״ר אבל אחר שמתפשטת מהחזה ולמטה דז״א הנה יש להם אחיזה ויניקה משם וכנודע כי לכך אין להזו״ן אז הזיווג דפב״פ העיקרי כדי שלא יינקו החיצונים מאחוריהם כי ע״י החטא דעץ הדעת נעשה אחיזה להחיצונים בהארת החו״ג אשר מהחזה ולמטה כל זמן שאין להזו״ן המוחין דמצד אבא וכמ״ש הרב בשער לאה ורחל פ״ז ולכן אין לגרום זיווג דפב״פ להזו״ן אלא רק ע״י המוחין דאבא דוקא וכנודע וכנז׳ וא״כ הרי נדב ואביהו כאשר גרמו ע״י הקרבת הקטורת זיווג דפב״פ להזו״ן בלתי המוחין דאבא הרי גרמו עי״ז פגם גדול רח״ל כי הרי נתקרבו החיצונים לינק מהארת הזיווג הזה רח״ל והוא ענין האש זרה הנאמר עליהם ויקריבו לפני ה׳ אש זרה אשר לא צוה אותם, ע״כ.

ועי׳ פת״ש (שער הקלי׳ פ״א), ז״ל, אין לקלי׳ אחיזה באצילות עצמה בכלל שנאמר לא יגורך רע (עי׳ בהגר״א על ספד״צ כו ע״א ד״ה וענין הפרסה). אלא כל החסרון היא היות שאין המאורות האצילות מאירים למטה מהם בכל פרטיהם, ונעשה מחיצה מבדלת ביניהם . ועי׳ הגהות הלש״ו על הע״ח שער מח פרק א: כי הקליפות בעולם אצילות אינם אחוזים אלא בזו״ן לבד - ר״ל באור הזו״ן המתפשט למטה.

ועי׳ ע״ח שער ג׳ פרק ג׳ וז״ל, לכן תראה שאפילו הקליפות שכנגד האצילות אינם שם אלא בבריאה.

יד. עי׳ זהר ח״ג כז ע״א: פקודא לעשות העולה כמשפטה ועלה אתמר זאת תורת העולה וגו׳ (ויקרא ו ב) חמש אשים הוו נחתין על קרבנא[1711] אש אוכל ואינו שותה אש שותה ואינו

– מאיר התיקון –

[1709] אור נוסף מאיר בנשמה כענין גילוי האצילות כן בשבת נוסף נשמה דאצילות (אור יקר). יש לעמוד כשאומר ופרוש עלינו סוכת רחמים ושלום, כמ״ש בזהר (כאן) וההוא תוספת דנשמתא מרזא דדכורא וכו׳ (מ״מ).

[1710] לעלמא (לפ״ו).

אוכל אש אוכל ושותה אש אוכל לחים ויבשים אש שאינו אוכל ואינו שותה[1712] לקבלייהו אינון[1713] זאת תורת העולה חד הוא העולה על מוקדה ב׳ על המזבח ג׳ כל הלילה ד׳ ואש המזבח תוקד בו (ויקרא ו ב) ה׳ ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה ודא בינה[1714] ה׳ ה׳ מראות דילה[1715] י׳ בת[1716] יחידה[1717] (שמות כד יז) ומראה כבוד יהו״ה כאש אוכלת[1718] ו׳ אור דבת עינא והיא אש שותה[1719] כל מיין דאורייתא ואוכלת[1720] כל קרבנין דצלותא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשטי דאורייתא דאינון כעצים יבשים ורזי אורייתא אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוה קרבין בצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות לא תעשה והאי איהו סקילה[1721] שריפה הרג וחנק על מצות עשה ועל מצות לא תעשה אלין אינון קרבניא דשכינתא צלותא דפקודין דעשה ולא תעשה ולקבל ה׳[1722] מראות אלין תקינו ה׳ צלותי ביומא דכפורי ולקבל בת עינא אינון עשרת ימי התשובה י״ה[1723] לקבל אור[1724] דבת עינא ה׳ ענויין לקבל ה׳ בתראה:

תרגום: מצוה לעשות העולה כמשפטה, ועליה נאמר זאת תורת העולה וגו׳. חמשה אשים היו יורדים על הקרבן, אש אוכל ואינו שותה, אש שותה ואינו אוכל, אש אוכל ושותה, אש אוכל לחים ויבשים, אש שאינו אוכל ואינו שותה. כנגדם הם זאת תורת העולה אחת, היא העולה על מוקדה שתים, על המזבח שלש, כל הלילה ארבע, ואש המזבח תוקד בו חמש. ופרשוה בעלי המשנה, העולה כולה, עולה לגבוה, וזו בינה, ה׳, ה׳ מראות שלה, י׳ בת יחידה. (שמות כג)

– מאיר התיקון –

[1711] הנה כאן הוזכרו ה״פ אש זה בחי׳ הזיווג הנעשה (בלילה) כלילה בסוד הה״ג והם ה׳ אש שהוזכרו הכא וזה הזיווג נעשה בבריאה ששם הם עולין משא״כ יצירה ועשיה הם ירידה למטה ע״ש תורת העולה כי בחי׳ המלכות עולה למעלה לבריאה לצורך זיווג זה. והנה בכל ימי החול מלכות דאצילות כלולה בבריאה ונפרדת מבעלה בעווניני ומשתוקקת לבעלה ומשבחת עד חצות לילה שאז נקר׳ אלהי״ם וז״ש (תהילים פג ב) אלהים אל דמי לך ומחצות ואילך אמר (תהילים פג ב) אל תחרש ואל תשקוט אל מחצות עד בקר שאז נקר׳ א״ל ואינו עולה בעולם האצי׳ אלא בליל שבת (זהר הרקיע). ובגמ׳ (יומא כא ע״ב) חשיב שש וכאן לא חשיב אש דשכינה שהיא כלל כל האשים (יהל אור). ז״ל הגמ׳: תנו רבנן שש אשות הן: יש אוכלת ואינה שותה, ויש שותה ואינה אוכלת, ויש אוכלת ושותה, ויש אוכלת לחין כיבשין, ויש אש דוחה אש, ויש אש אוכלת אש. יש אש אוכלת ואינה שותה, הא דידן. שותה ואינה אוכלת, דחולין. אוכלת ושותה, דאליהו דכתיב ואת המים אשר בתעלה לחכה. אוכלת לחין כיבשין, דמערכה. יש אש דוחה אש, דגבריאל. ויש אש אוכלת אש, דשכינה.

[1712] זהו אש דוחה שאמרו בגמ׳, וחמש הם מסט׳ דה׳ שבשם (יהל אור).

[1713] נ״ל שצ״ל זאת תורת העולה עד הלילה, א׳. ור״ל מוקדש הוא אש א׳, ואש המזבח כו׳ ב׳. אש תאכל האש, ג׳. והאש על המזבח כו׳ ד׳. אש תמיד כו׳ ה׳. ה׳ פעמים אש. וכן דרשו בגמ׳ (יומא מה ע״א) ה׳ פעמים אש הנ״ל על מערכה גדולה, ושני׳ וקיום אש ואברים ופדרים ומנורה ע״ש (יהל אור).

[1714] שנק׳ גבוה, בגבהי מרומים כידוע (יהל אור).

[1715] ר״ל ה׳ דהעולה רומז על ה׳ מראות שהן אשלי״ת (אדום, שחור, לבן, ירוק, תכלת), ה׳ גוונין מסטרא דה׳ עילאה והן ה׳ פעמים שנאמר בסנה ראיה אצל משה וירא וארא והמראה לראות (יהל אור).

[1716] נמחק בדפ״ק. ר״ל מראה עצמה היא מלכות שהיא מ׳ דמראה מ׳ יום שעמד משה בהר מ׳ יום דיצירה הולד (יהל אור).

[1717] ר״ל בת עין שכל השם בעין ששני בת עין הן: א׳ החיצון פני אדם מלכות ה׳ אחרונה. וא׳ נקודה פנימאה חכמה יו״ד של השם וה׳ מראות ה׳ ראשונה אור הוא ו׳ כמש״ו והחיצונה הנ״ל הוא המראה (יהל אור).

[1718] וז״ש אש אוכלת אש דשכינה (יהל אור).

[1719] עכשיו מפרש כל ה׳ אשים הנ״ל בשכינה (יהל אור).

[1720] ובזה נתבאר ד׳ אשים הנ״ל אוכלת או שותה או שניהן ואינו אוכל ולא שותה הן הפסולין שאינה מקבלת קרבן וז״ש דוחה הפסולין מע״ג המזבח (יהל אור).

[1721] והן הקרבנין שמוסרין עצמם למיתה וכו׳ ומסטרא דלת יבש ונהר יחר ויבש (יהל אור).

[1722] שיוה״כ בבינה תקינו כל אלו נגד השם שבבינה נגד העין שבאלו הימים השם מציץ מן החרכים (יהל אור).

[1723] ה׳ (דפ״מ). ו׳ (יהל אור).

[1724] ור״ל ו׳ שבשם לקבל אור שמדליקין ביוה״כ כמ״ש באורים כבדו ה׳ ביוה״כ והוא כנגד אור של העין כנ״ל, ועשי״ת נגד בת עין שמשם הדמעות ששעריהן אינן ננעלין, וכן עשי״ת השערים פתוחים כמ״ש דרשו ה׳ בהמצאו כו׳ (ר״ה יח ע״א) שבאלו הימים אל תדום בת עיניך, ונגד בינה תפלה כמש ממעמקים קראתיך עומקא עילאה כידוע, ונגד ה׳ אחרונה ה׳ עינויין כמ״ש ועניתם את נפשותיכם שמשם הנפש כידוע ואור הוא שמש ת״ת (יהל אור).

ומראה כבוד ה׳ כאש אוכלת, ו׳ אור של בת עין והיא אש שותה כל המים של התורה, ואוכלת את כל הקרבנות של התפלה, ואוכלים לחים ויבשים, אותם פשטי התורה שהם כמו עצים יבשים, וסודות התורה הם כמו עצים לחים, וזוהי אש האוכלת לחים ויבשים. ועוד אוכלת לחים, כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות עשה, ויבשים כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות לא תעשה, וזהו סקילה שרפה הרג וחנק, על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, אלו הם הקרבנות של השכינה, תפלה, על מצוות עשה ולא תעשה. וכנגד חמש המראות הללו תקנו חמש תפלות ביום הכפורים. וכנגד בת עין, אותם עשרת ימי תשובה, חמש עשרה כנגד האור של בת עין, חמשה עניים כנגד ה׳ אחרונה.

טו. עי׳ תז״ח א ע״א ז״ל: משכן עלאה בגינה אתמר מי ברא אלה מאי אלא אלין אלה מועדי ה׳ ומאי אנון מועדי ה׳ אלין אנון חג המצות וחג השבועות וחג הסכות הרי תלת תלת אחרנין ראש השנה חנכה פורים תלתא מנהון איקרון מועדי ה׳ ואינון מקראי קדש תלתא אחרנין אקרון אלה הם מועדי ולקבליהון אתמר (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.
תרגום: המשכן העליון בשבילה נאמר ״מי ברא אלה״, מה זה ״אלה״. אלו ״אלה מועדי ה׳״. ומי הם מועדי ה׳, אלו הם, חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות, הרי שלשה. שלשת האחרים, ראש השנה חנוכה ופורים, שלשה מהם נקראים ״מועדי ה׳״, והם ״מקראי קדש״. שלשת האחרים נקראים ״אלה הם מועדי״, וכנגדם נאמר ״הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר״.
בהגר״א: **ואינון מקראי קדש** - דנפקי מקדש, חכמה[1725], ונקראים מועדים בסוד (כאן נמחק בכי״ק ג׳ תיבות)[1726]:
ועיי״ש א ע״ב: תא חזי אלין מועדי ה׳ אזלין על תקונא דגופא דמלכא קדישא ואלין אנון פסח דרועא ימינא דמלכא ודא חסד ובגינה אתמר ימין מקרבת ראש השנה דרועא שמאלא דמלכא ודא גבורה ובגינה אתמר שמאל דוחה שבועות דא גופא דמלכא ודא ת״ת עמודא דאמצעיתא.
תרגום: בא וראה ״אלה מועדי ה׳״ הולכים על תקון הגוף של המלך הקדוש, ואלה הם: פסח, זרוע ימין של המלך, וזה חסד, ובשבילה נאמר ״הימין מקרבת״ . ראש השנה, זרוע שמאל של המלך, וזו גבורה, ובשבילה נאמר, ״שמאל דוחה״ (שם). שבועות, זה הגוף של המלך, וזו תפארת, העמוד האמצעי.

טז. עי׳ זהר ח״א קח ע״ב: ח׳ שמים דאינון ע׳[1727] רזא יהו״ה דא איהו ברזא דשבעין ותרין שמהן [ואלין אינון] דנפקי מן ויסע ויבא ויט[1728].
וה״ו יל״י סי״ט על״ם מה״ש לל״ה אכ״א כה״ת הז״י אל״ד לא״ו הה״ע חלק ראשון[1729] יז״ל מב״ה ״הר״י הק״ם לא״ו כל״י לו״ו פה״ל נל״ך יי״י מל״ה חה״ו חלק שני[1730] נת״ה הא״א יר״ת שא״ה רי״י או״ם לכ״ב וש״ר יה״ו לה״ח כו״ק מנ״ד חלק שלישי[1731] אנ״י חע״ם רה״ע יי״ז הה״ה מי״ך וו״ל יל״ה סא״ל ער״י עש״ל מי״ה חלק רביעי[1732] וה״ו דנ״י הח״ש עמ״ם נג״א ני״ת מב״ה פו״י נמ״מ יי״ל הר״ח מצ״ר חלק חמישי[1733] ומ״ב יה״ה ענ״ו מח״י דמ״ב מנ״ק אי״ע חב״ו רא״ה יב״מ הי״י מו״ם חלק ששי בשכמל״ו.

– מאיר התיקון –

[1725] עי׳ שער הפסוקים - פרשת תצא וז״ל, והענין הוא, ארז״ל בעשרה מאמרות נברא העולם וכו׳. והענין היא, שהקדושין הם מצד החכמה, שכן כל קדושה היא מצדה. וכל כללות הספירות מעשר, הם מצד חכמה, וז״ש בעשרה מאמרות, שהם בסוד החכמה, שהיא כללות היו״ד, נברא העולם שהיא בינה. זוהר חלק ג דף סא/א
ותנינן קמיה דמר, מאי קדש, שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה, ומהאי אתר נגיד משח רבות קדישא בשבילין ידיען, לאתר דאקרי בינה עלאה, ומתמן נפקין מבועין ונחלין לכל עיבר, עד דמטו להאי זאת, (ומאתר דא אתער רוח קדישא):
[1726] אולי ״אלה מועדי ה״, עוד אפשר שהוא ״ג׳ האבות״ עי׳ תיקו״ז יא ע״ד ד״ה אלה.
[1727] פירוש ע״ב מלאכים של מטה מתחברים בע״ב שמות של מעלה הנקראים שמים (הערת הזוהר).
[1728] עי׳ ע״ח שער כה פרק ב׳ (ב) כלל חו״ג כלל טו בענין המזל העליון.
[1729] חלק לשמון (לפ״ו).

[1730] בשכמל״ו (הערת הזוהר).
[1731] בשכמל״ו (הערת הזוהר).
[1732] בשכמל״ו (הערת הזוהר).
[1733] בשכמל״ו (הערת הזוהר).

[ו]אלין אינון שבעין שמהן דשלטין על שבעין דרגין תתאין רזא ויהו״ה אלין [שבעין] שמהן יהו״ה רזא דאקרי שמים שבעה רקיעין אינון דסלקין לשבעין שמהן שמא קדישא [ודא איהו] ויהו״ה המטיר מאת יהו״ה מן השמים.

תרגום: שמים שהם שבעים סוד יהו״ה, זהו בסוד שבעים ושנים שמות, ואלו הם שיוצאים מן ויסע ויבא ויט.

וה״ו יל״י סי״ט על״ם מה״ש לל״ה אכ״א כה״ת הז״י אל״ד לא״ו הה״ע. חלק ראשון יז״ל מב״ה הר״י הק״ם לא״ו כל״י לו״ו פה״ל נל״ך יי״י מל״ה חה״ו. חלק שני נת״ה הא״א יר״ת שא״ה ריי״ או״ם לכ״ב וש״ר יח״ו לה״ח כו״ק מנ״ד. חלק שלישי אנ״י חע״ם רה״ע יי״ז הה״ה מי״ך וו״ל יל״ה סא״ל ער״י עש״ל מי״ה. חלק רביעי וה״ו דנ״י הח״ש עמ״ם נג״א ני״ת מב״ה פו״י נמ״מ יי״ל הר״ח מצ״ר. חלק חמישי ומ״ב יה״ה ענ״ו מח״י דמ״ב מנ״ק אי״ע חב״ו רא״ה יב״מ הי״י מו״ם. חלק ששי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלו הם שבעים שמות ששולטים על שבעים דרגות תחתונות סוד ויהו״ה, אלו שבעים שמות יהו״ה, סוד שנקרא שמים, שבעה רקיעים הם שעולים לשבעים שמות שם קדוש, וזהו ויהו״ה המטיר מאת יהו״ה מן השמים.

עי׳ לעיל הערה 315.

ועי׳ לקוטי תורה ספר תהלים, לשמרך בכל דרכיך ס״ת גימ׳ ע׳ והם ע׳ סנהדרין ומשה ואהרן הם גי׳ ע״ב כמנין חסד וזהו [ע״י] יוה״ך. ועי׳ גר״א שיה״ש א ב – בכ״מ שחושב ע׳, להם ב׳ כוללים, כמו עי׳ אומות עם עשו וישמעאל, וכן ע׳ שמות הכוללים אנ״י וה״ו שהם ראשים וכוללים לכולם. לפי זה מובן דברי הזהר (ח״ג רמה ע״ב) תרין גוונין חוור וסומק יין עי׳ אנפין הא ע״ב ולקבל תרין גוונין דיין איהי זכור ושמור דשבת ועי׳ תיבין דקדוש. אמנם מהלקוטי תורה בראשית והערת הזהר בפרשת וירא קח ע״ב משמע שע״ב שייך לקדושה ועי׳ לתחתונים. ולענין העי׳ שמות עי׳ דברי רבינו בסד״צ ט ע״ג שמציין לפ׳ משפטים (קכג ע״א) עי׳ נהירו דעי׳ ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא, והוא ת״ת כמ״ש שם, כדין עי׳ שמהן לקבלהון בארעא כל הנפש כו׳ ע״ש. וכן עי׳ דברי רבינו על ספ״י ג ע״ג.

יז. עי׳ זהר ח״ב רז ע״ב: לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול[1734] אמאי דהא אתיהיב רשו לממנן דלתתא[1735] לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא לאחזאה יחודא[1736] באתר קדישא בקדושה עלאה ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה ולברכא על נהורא דאשא בגין דכל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא בר אשא חד דקדושא עלאה דאתגליא[1737] ואתכלילי[1738] בקדושא דשבתא וכד האי אשא[1739] אתגלייא כל אשין אחרנין[1740] אתטמרו ואתגניזו קמיה[1741] והאי אשא[1742] |איהי| דעקידה דיצחק[1743] דאתלהטא על גבי מדבחא[1744] בגין כך בעי לברכא על נהורא דאשא והאי אשא לא בעי אשא דחול אלא אשא דשבת והאי אשא איהו אשא דנפיק מההוא אשא דלעילא[1745]:

ודא איהו אשא דסביל אשא[1746] וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא כדין כל שאר אשין אחרנין נפקין[1747] ואתמנן בדוכתייהו ואתייהיב לון רשותא לאנהרא:

– מאיר התיקון –

[1734] פי׳ כשאנו מברכים המבדיל בין קודש לחול (מ״מ).

[1735] פי׳ הע׳ שרים והקליפות ששולטים בימי החול על העולם וכמעשה העולם וז״ש לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא (מ״מ).

[1736] פי׳ כשאנו אומרים המבדיל מיחדים הקדושה לבדה ומפרישים הע׳ שרים והקליפות לבדם שלא ינקו ממנה (מ״מ).

[1737] זהו מסקנא דתירוצא אקושיא שהקשה הזוהר לעיל אשא דמדבחא אמאי (מ״מ).

[1738] ואתכלילא (דפ״ו).

[1739] פי׳ מלכות (מ״מ).

[1740] שהם כחות תחתונים בידן החצונים (אור יקר).

[1741] כגון היכל זכות ודיניו נעלמים נכללים בקדושה ואינם פועלים והחצונים בנוק׳ דתהומא רבא וקדושת שבת מתפשטת בכל העולמות כולם ממעלה למטה (אור יקר).

[1742] מלכות (אור יקר).

[1743] שהיא נקשרת בגבורה ונמתקת (אור יקר).
פירוש הגבורות שבאו מהגבורה למ׳ וז״ש דאיתלהטא על גבי מדבחא שהיא מ׳ (מ״מ).

[1744] שהיא מדת המלכות, ואש זה הוא פתח כניסת הקרבנות וכניסת תפלתן של ישראל ותורתם ומעשיהם והיא המלכות (אור יקר).

[1745] פי׳ גבורה (מ״מ).

[1746] פירוש מלכות סובלת הגבורות כמ״ש בפ׳ תצוה (מ״מ).

[1747] פי׳ הע׳ שרים וכל הקליפות שכל א׳ ממונה בעו״הז (מ״מ).

בההיא שעתא דקא מברכין על אשא אזדמנן ארבע רתיכין[1748] ארבע משריין לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא[1749] ואינון אקרון מאורי האש בגין כך בעינן לאכפיא |וארבע אצבעאן דידא| (אצבעאן ידא ארבע) דימינא ולאנהרא לון |ומגו| (בגו) ההוא נהורא דשרגא[1750] דמתברכא[1751]:

תרגום: אחר שיוצאת שבת צריך אדם להבדיל בין קדש לחל למה שהרי נתנה רשות לממנים שלמטה לשלט על העולם ובכל מעשי העולם להראות יחוד במקום קדוש בקדשה עליונה ולהפריד למטה מיחוד העליון ולברך על מאורי האש משום שכל האשים האחרים נטמנו ונגנזו ביום השבת פרט לאש אחת של קדושה עליונה שנגלתה ונכללה בקדשת השבת וכשהאש הזו מתגלה כל יתר האשות נטמנות ונגנזות לפניה והאש הזו היא של עקדת יצחק שלוהטת על גבי המזבח לכן צריך לברך על מאורי האש והאש הזו לא צריכה אש של חל אלא אש של שבת והאש הזו היא אש שיוצאת מאותה האש שלמעלה.

וזוהי אש שסובלת אש וכיון שהאש הזו שיוצאת מהאש שלמעלה מתברכת בברכת האור אז כל שאר האשות האחרות יוצאות ונתמנות במקומן ונתנת להן רשות להאיר.

באותה שעה שמברכים על האש מזדמנות ארבע מרכבות ארבע מחנות למטה להאיר מאותה אש מברכת והם נקראים מאורי האש לכן צריך לכפף ארבע אצבעות של יד ימין ולהאיר להם מתוך אותו אור הנר שמתברך.

יח. עי׳ זהר ח״א כ ע״ב: ויעש אלהי״ם את שני המאורות (בראשית א טז) דא מאור ודא מאור בגין כך אינון נהורין דסלקי לעילא[1752] אקרון מאורי אור[1753] ואינון נהורין דנחתו לתתא אקרון מאורי אש[1754] דאינון דרגין לתתא ושלטי כל יומוי דחול ועל דא כד נפיק שבתא מברכין על שרגא [דהא] (ד)אתיהיב לון רשו לשלטאה אצבען דבר נש אינון סתרא דדרגין ורזין דלעילא ואית בהו פנימאין ואחורים אחורים אינון לבר ואינון רמז לטופרין דאצבען ובגין כך אית רשו לאסתכלא בטופרין במוצאי שבת[1755] דהא נהרין[1756] מההוא שרגא ונהרין מההוא אש[1757] לשלטאה אלין אתחזיין אצבען לגו לא אית רשו לאתחזייא בההוא שרגא דהא מלעילא[1758] נהרין ואקרון פנים פנימאין ורזא דא |וראית את אחורי ופני לא יראו דלא יסתכל בר נש במוצאי שבת באצבען לגו בשעתא דאמר בורא מאורי האש| (שמות לג כג) וראית את אחורי אלין פנים דלבר דאתרמיזו בטופרי (שם) ופני לא יראו אלין אצבען לגו אלין שלטי בשבתא ואלין שלטי בחול[1759].

וביומא דשבתא קב״ה שליט בלחודוי[1760] באינון פנים פנימאין על כורסי יקריה וכלהו אתכלילן ביה ושלטנותא דיליה איהו ובגין כך אחסין נייחא לכל [עלמין] (עמין) וירתין ירותא

– מאיר התיקון –

[1748] נרג״ם (רח״ו) נוריאל רפאל גבריאל מיכאל.

[1749] פי׳ מלכות (מ״מ).

[1750] נוק׳ (רח״ו).

[1751] ״בההיא שעתא דקא מברכין על אשא אזדמנן ארבע רתיכין ארבע משריין לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא ואינון אקרון מאורי האש בגין כך בעינן לאכפיא ארבע אצבעאן דידא דימינא ולאנהרא לון מגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא״ נמחק במ״מ.

[1752] כיון שהם באצילות נקראים סליק לעילא (מ״מ).

[1753] פי׳ הם חגת״ם, לפי שז״א בניינו מהחסדים וכן הנקבה התבוננותה על ידי החסד בסוד והוכן בחסד כסא לכך חגת״ם נקראים מאורי אור (מ״מ).

[1754] שהם נוריאל רפאל גבריאל מיכאל אמר נחתי לתתא לפי שהם ביצירה (מ״מ). עי׳ תיקו״ז יב ע״א: בורא מאורי האש דאינון בהבדלה י״ה מן איש ואשה בתר דחאבו ויעש ה׳ אלהי״ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. פי׳ הגר״א: ר״ל, אחר שחטאו נלקח מהם י״ה, דהן מאורי האש ונעשה במקומם כתנות עור, ע״כ. אור הוא בבינה, מאורי האש, ה׳ פעמים אור של מעשה בראשית, ה׳ ראשונה של השם וכמ״ש בזוה״ק ויקהל ר״ח ע״א ובהקדמת תיקו״ז ה ע״א ודף יב ע״א (ביאורים ח״א עד ע״א).

[1755] החשמ״ל הוא בבחינת הצפרנים העליונים, ולא נשאר ממנו כי אם ראשי האצבעות, שמשם יונקת קליפת נוגה כנזכר בזהר ויקהל דר״ח, ונקרא ״כתנות אור״ (ע״ח שער מט פרק ד).

[1756] החיצונים (רח״ו).

[1757] מלכות (רח״ו).

[1758] מאימא (מ״מ).

[1759] עי׳ ויקהל רח ע״א ושעה״כ ס ע״ב, ופע״ח שער השבת כד.

[1760] בו׳ ימי החול ו״ק דאצילות משפיעים בו״ק דבריאה, וו״ק דבריאה בו״ק דיצירה בארץ ישראל, ובחו״ל מאירים ו״ק דעשיה, אבל ביום השבת ו״ק דאצילות משפיעים בו״ק דבריאה, ומשם בא השפע בשבת בסוד נתעלה וישב על כסא כבודו שהיא בריאה, אבל יצירה ועשיה אינם עולים

דיומא דא עמא קדישא דאקרון עמא חד [בארעא] (כאנון) מאורי אור מסטרא דימינא דאיהו אור קדמאה דהוה ביומא קדמאה ודלביומא דשבתא נהרין אינון מאורי אור ובלחודייהו (בלחודוהי) ושלטין ומנייהו נהרין כלהו לתתא וכד נפיק שבתא גניזין מאורי אור דלא אתגליין ומאורי האש שלטין כל חד וחד על דוכתייהו אימתי שלטין במוצאי שבת עד מעלי יומא דשבתא ועל דא אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא [במוצאי] (למוצאי) שבת.

תרגום: ״ויעש אלהים את שני המאורות״, זה מאור וזה מאור. לכן אותם מאורות שעולים למעלה נקראים מאורי אור, ואותם מאורות שירדו למטה נקראים מאורי אש, שהם דרגות למטה ושולטים כל ימי החול. ועל כן כשיוצאת השבת מברכים על הנר, שהרי נתנה להם רשות לשלוט. האצבעות של בן אדם הם סתר של דרגות וסודות שלמעלה, ויש בהם פנימיים ואחוריים. אחוריים הם לחוץ, והם רמז לצפרני האצבעות. ולכן יש רשות להסתכל בצפרנים במוצאי שבת, שהרי מאירים מאותו הנר ומאירים מאותה אש לשלוט. אלה נראים, אבל אצבעות שבפנים אין רשות להראות באותו נר, שהרי מלמעלה מאירים ונקראים פנים פנימיות, וזה סוד ״וראית את אחורי ופני לא יראו״, שלא יסתכל אדם במוצאי שבת באצבעות בפנים בשעה שאומר בורא מאורי האש. ״וראית את אחורי״ אלו פנים שבחוץ שנרמזו בצפרנים. ״ופני לא יראו״ אלו האצבעות בפנים, אלה שולטים בשבת, ואלה שולטים בחול.

וביום השבת, הקדוש ברוך הוא שולט לבדו באותם פנים פנימיים על כסא כבודו, וכולם נכללים בו, והשלטון הוא שלו. ולכן מוריש מנוחה לכל העולמות, ויורשים ירושה של יום זה העם הקדוש שנקראים עם אחד בארץ. מאורי אור מצד הימין שהוא אור ראשון שהיה ביום הראשון, שביום השבת מאירים אותם מאורי אור בלבדם ושולטים, ומהם כולם למטה מאירים. וכשיוצאת שבת, נגנזים מאורי אור שלא מתגלים, ומאורי האש שולטים כל אחד ואחד על מקומם. מתי שולטים, במוצאי שבת, עד ערב יום השבת. ועל זה צריכים להיות מוארים מאותו הנר במוצאי שבת.

יט. עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ד ז״ל: ואמר והחיות כו׳ - כמ״ש בזוהר (תז״ח מב ע״א) רצוא בנוריאל ושוב במט״ט, והענין כי מט״ט הוא יסוד דיצירה כידוע, וארבע חיות הן בנוקבא, והוא יסוד דדכורא, רק שכליל בנוק׳, כמו כל יסוד דדכורא, וכל יסוד יש בו שני בחינות, א׳ דדכורא וא׳ דנוק׳, שהוא כלול בה, וכן כאן במט״ט מצד הדכורא נקרא מט״ט, גי׳ שד״י, יסוד, ואינו כלול בחיות, שהן בנוק׳ כידוע בהרבה מקומות רבו מלספרם, ומצד הנוק׳ נקרא נוריאל, כלול בחיות בסוד א׳ר׳ג׳מ׳ן, ה׳ חיות בסוד ה׳ פרצופים, ועליו נאמר רצוא ושוב, והענין כי היסוד כשהוא עאל בימא יסוד דנוק׳ אינו נח, אלא עייל ונפק נפק ועייל, כתיש כתישין בסוד שמן כתית, כשהוא נפיק אז הוא דכורא, וכשהוא עייל הוא נוק׳, נכלל בה, וז״ש רצוא בנוריאל שהוא נוק׳, ושוב לאחורא הוא דכורא במט״ט, וכן הוא בכל יסוד, וכן הוא כאן בדעת, שהוא יסוד דאו״א כידוע, בסוד (בראשית ד כה) וידע האדם את אשתו וז״ס עה״ד טו״ר, כי עץ החיים הוא מוחין דאו״א, בהן (בראשית ג כב) וחי לעולם, שהן נקראין חיי המלך, אבל עץ החיים הוא רק לזיווג, והוא מתפשט בזו״נ, ששם אחיזת ס״א, לכן נק׳ טוב ורע, והן חסדים וגבורות, שבגבורות הרע נאחז בהן.

עי׳ גר״א בתז״ח שם וז״ל, כי ד׳ חיות הן ד׳ אותיות שבשם ט״ס מחכמה ולמטה ומט״ט הוא חיה החמישי פרצוף החמישי כתר היצירה שבו שני בחינות של כתר ע״ק וא״א כידוע מופלא ומכוסה שעליו נאמר וארא ואפול על כו׳ ובחינה הראשונה הוא מט״ט שבו מתלבש שם י״י בבריאה [דהיינו הקשר בין יצירה לבריאה] כמו כל עתיק כידוע ונוריאל הוא בחינה האחרונה שלכן הוא נחשב בכלל החיות ארגמן כידוע בכל כתר וז״ש והחיות רצוא כו׳ שבסט׳ דנוריאל רציץ להשיגו ושוב בסט׳ דמט״ט שעתיק נקרא רישא דלא אתיידע, עכ״ל.

ועי׳ בדברי רבינו על ס״י ט ע״ד, שהמלאך מט״ט בחינתו היא במלכות דעולם הבריאה, ונוריא״ל בכתר דעולם היצירה, וכן החיות עיקר בחינתם הוא בעולם היצירה. וז״ל שם, אמרו ״והחיות רצוא״ מסטרא דנוריאל, ששם יכולין להשיגו, ״ושוב״ מסטרא דמט״ט כי אין יכולין להשיגו, עכ״ל.

– מאיר התיקון –

בשם. וז״ש קב״ה שהיא בינה שליט בלחודוי, פי׳ בלי יניקת הקליפות באינון פנים פנימיאין, שהם חגת״ם, על כורסי׳ יקריה שהיא הבריאה (מ״מ).

כ. עי׳ דע״ה ח״א נב ע״ד: מה שאמרו רז״ל בסנהדרין (לח ע״ב) על מט״ט ששמו כשם רבו, ונקרא ג״כ בשם **הויה**[1761], וכמ״ש הרמב״ן[1762], וכן רבינו בחיי ז״ל בפסוק (שמות כד א) ואל משה אמר ע״ש וכו׳, [עכ״ז] המלאך מט״ט לעולם על מדרגתו ולא נתחלף עצמותו לאורו ית״ש כלל, והוא ג״כ ע״ד הנשמה עם הגוף, כי הרי הגם שהנשמה ממלא את כל הגוף כולו, והוא כולו חי ע״י אור הנשמה שבו, עכ״ז הרי עומד לעולם הגוף על מציאותו שהוא בשר ודם, ואינו משתנה לעולם, כן הוא בהמלאך מט״ט, הגם שנאמר עליו כי שמי בקרבו ונקרא בשם **הויה** ג״כ, עכ״ז הנה לא יצא לעולם ממדרגת מלאך. ומה שנקרא בשם **הויה** ג״כ, הוא ע״ד שכתב הגר״א בהיכלות פקודי היכל ו׳ (בספר יהל אור ל׳ ע״ד) בענין הראשונים שהיו להם כמה שמות כמו פנחס הוא אליהו וכיוצא, והוא ע״י שהיה מתחדש להם נשמה אחרת וכל נשמה יש לה שם אחר, וזהו שאמרו בזוהר (ויקהל קצז ע״א) ורזא אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה כו׳[1763]. הוא ענין הנאמר במט״ט כי שמי בקרבו ומתלבש בו השם **הויה**, עכ״ז הנה עיקרו הוא לעולם רק מלאך לבד ואינו אלהות כלל. כי השם **הויה**, הגם שמתלבש בו, עכ״ז אינו מתייחד עמו להעשות חד עמו ח״ו, ע״ד שהוא באצילות. ולכן נאמר, אל תמר בו, אל תמירוני בו, ואל תעשוני תמורתו (וכמ״ש בשמו״ר פ׳ ל״ב סי׳ ד׳, וכן בסנהדרין לח ע״ב[1764]) כי הנה התלבשות השם **הויה** כאשר מתלבש בו הוא נקרא בשם תמורה, וכמ״ש בתיקונים (ס״ז סע״ב וע״ט סע״ב) ע״ש, כי נתחלף אורו כביכול ונתלבש בצורה אחרת, שהוא בהמלאך מט״ט, אשר הוא אינו אלהות כלל, אלא שהוא רק מלאך לבד, הכולל את כל העולמות בי״ע, וזכה לזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע״י החטא, וכמו שמבואר כ״ז בספר הגלגולים (פ׳ י״ח[1765]) ע״ש.

– מאיר התיקון –

[1761] עי׳ בבהגר״א על ס״י ב ע״ב ז״ל, שבעים שמות הידועים שנקראים תפארת, וכן [ע׳ שמות למט״ט] ששמו כשם רבו, עכ״ל. כלומר שהדעת מתלבש בת״ת ואז הת״ת נקרא באותו השם. [אמנם עי׳ אפיקי ים סנהדרין צד ע״א שההבנה של ״שמו כשם רבו״ עניינו יסוד דאצילות המתלבש במט״ט.]

ועי׳ תיקו״ז טז ע״א שיש למט״ט ב׳ מדרגות: א׳ כאשר האצילות מתלבש בו וא׳ כאשר האצילות אינו מתלבש בו. ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז קב ע״ד וז״ל, הויה הוא בעד״א והשם הוא בנוק׳ וז״ש כגון דכורא כו׳ וכ״ה במלאכים, דהוי״ה [עי׳ גמ׳ ברכות ז ע״א שר׳ ישמעאל בן אלישע ראה אכתריא״ל הוי״ה צב-אות] הוא במט״ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתי׳, ע״כ.

ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז קו ע״א וז״ל, אף שאמר שם מט״ט הנה מט״ט כולל כל הג׳ עולמות ראשו בבריאה גופו ביצירה כו׳ אלא שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האצילות נקרא ע״ש ז״א כ״ה בעולמות ושמו כשם רבו.

[1762] הגהות רבינו מכת״י: הנה בדברי הרמב״ן ז״ל לא דקדקתי יפה, כי אין כוונת הרמב״ן ז״ל על המלאך מט״ט שהוא הנקרא בשם הויה ח״ו וח״ו, אלא כוונתו הוא כי מ״ש שם רז״ל מט״ט, עומק הכוונה הוא על שכינתו ית״ש שהיא נק׳ ג״כ מט״ט על שם שהיא המורה דרך והמנהיג לישראל תמיד, והיא המלאך הגואל כנודע עי׳ דבריו בפ׳ בא י״ב י״ב ובפ׳ ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובפ׳ משפטים כ״ג כ״א בפ׳ כי שמי בקרבו.

[1763] תרגום: וסוד מצאנו בספרו של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם שתהיה רוח אחת שתרד לעולם לארץ ותתלבש בגוף ושמו אליהו וכו׳.

[1764] ז״ל: כתיב ואל משה אמר עלה אל ה׳ עלה אלי מיבעי ליה. אמר ליה, זהו מטטרון ששמו כשם רבו, דכתיב כי שמי בקרבו. אי הכי ניפלחו ליה. כתיב אל תמר בו, אל תמירני בו.

[1765] עי׳ שער הגלגולים הקדמה ז׳ וז״ל, כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע״א), והיא בחי׳ נרנח״י מעולם האצילות [עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב לא ע״א, דהיינו נרנח״י של עכשיו שהוא נר״נ של אז (עי׳ שער הגלגולים הקדמה טו שזה נר״נ ולא נרנח״י, ועי׳ ע״ח שער קלי׳ נגה פרק ד׳ דהיינו רוח ונשמה דאצילות)], כי כל זה נקרא זיהרא עילאה, ואלו לא ירדו לקליפות ח״ו, כנודע שאין קליפות רק בג׳ עולמות בי״ע, אבל נסתלקו למעלה למקומם, ומכל חלקי האצילות הנקרא זיהרא עילאה, לא נשאר בו רק נפש דאצילות בלבד, עכ״ל. ועי׳ עוד ביהל אור ח״ב ט״ו ע״ד וז״ל, בין בקדושה ובין בסט״א אית ימינא ושמאלא דו״נ והן בג׳ עולמות בי״ע למעלה שניהם טובים ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב״א, ושמאלא בעל מחלוקת איש לשון בל כו׳, והן אותיות ח״ק ומספרם גיהנם והן דכר ונוק׳ דגיהנם, וביצירה ע״ה ט״ר מטה ונחש, ושם ב׳ אתוון ט״ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב׳ אתוון י״ש, או״ר ומנח״ה, עכ״ל. ועי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קו ע״ד שחנוך ירש את הזיהרא עלאה (ז״ח סט ע״ב).

כא. עי׳ הקדו״ש סח ע״א: כי בתיבת בראשית הוא אותיות אב״י תש״ר, והם אותיות מכסדרן ואותיות דלמפרע, ובהן נברא העולם. והוא כנודע מאמרם ז״ל (רש״י בראשית א א) בתחילה עלה במחשבה לברוא במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, ונברא העולם ע״י האותיות דלמפרע, שהם ממדת הדין, וע״י ששיתף עמהן האותיות דכסדרן שהם ממדת הרחמים וכו׳ עיקר דברי התיקונים הנז׳ הם ע״פ דברי הקדמת זוהר בראשית (דף ב ע״ב) שאמר שם כד בעא קב״ה למברי עלמא אתו כל אתוון קמיה מסופא ארישייהו כו׳ ע״ש, וכן בז״ח (רות פ׳ ע״ד סח ע״ד בדפוס אמסטרדם ודף פח ע״ג בדפוס מוסד הרב קוק), ובאותיות דר׳ עקיבא, כי באו כל האותיות למפרע מאות ת׳ עד אות ב׳ ונכללו כולם באות ב׳ ונברא העולם על ידו וכו׳ כי בריאת העולם היה רק ע״י הרל״א שערים דהאחור שהם מהאותיות ו״ה דהשם, ומהשמות דמ״ה וב״ן, והם הזו״ן, הויה אדני, ור״ל הוה דהויה הכוללות שהם הז״ת דאצילות, והם הנגלות כנודע, ובהן נברא העולם. אבל הרל״א שערים פנים שהם מהאותיות יה, ומהשמות דע״ב וס״ג שהם הג״ר, והם נסתרות כמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז יט ע״א), לא היה אפשר שיברא העולם בהם. ומשום שהרל״א שערים אחור, הנה הם נמשכו ונעשו מלמטה למעלה, שהוא מסוף לראש, מהאות ת׳ עד האות ב׳, שהוא משער ת״ש עד שער ב״א כנ״ל, לכן עאלו כל האותיות למפרע ונברא העולם בשער ב״א, שהוא השער האחרון לכולם, והם האותיות ב״א שבמילת בראשית.

כב. פי׳ מספר מגן וצינה על פתח אליהו:
ועתה אשלמה את נדרי אשר נדרתי והבטחתי לבוא בכתובים, לבאר תפילת אליהו זכור לטוב, האמורה עם ספר הקדמת התיקונים, שהבטיח לנו החסיד האלהי הנזכר, לבאר דברי קדשו ולא זכינו לאורו. ואבוא היום לבאר קצת מן הקצת, אשר באמת בתפילה זאת, כיון לבאר במלות קצרות שרשי ויסודות חכמה העמוקה הנפלאה הזאת.

פתח אליהו וכו׳ - ביאורו, אחר שכבר נתבאר למעלה בהקדמה אמיתית[1766], אשר היא יסוד ושורש אל החכמה הזאת, שכל מה שאנו מדברים בספירות והארות ופרצופים וכל הפרטים, אין עסקינו ח״ו בעצמותו ית׳, כי הוא מסולק מכל רעיון ומכל שם, ולית מאן דתפוס ביה כלל, וכמו שכתב ברעיא מהימנא פרשת פנחס (דף רכה ע״א), ואיהו לא אתקרי הוי״ה ובכל שמהן אלא באתפשטות נהורין עלייהו (ר״ל בספירות), וכד אסתליק מנייהו לית ליה מגרמיה שם כלל מנהון עמוק עמוק וכו׳[1767], ובזה״ק פרשת בא (דף מב ע״א) דהא קדם דברא קודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה היה הוא יחידאה בלא צורה ודמיון. ומאן דאשתמודע ליה קדם דברא עלמא דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה׳ ולא באות י׳ ואפילו בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם וכו׳, עיין שם[1768].
ועל זה רמז בכאן ואמר, **רבון עלמין**, רצונו לומר, שאין אנו מתחילים לדבר רק מרצונו, ולא ברצונו עצמו, כי הוא ורצונו אחד[1769] (מורה נבוכים ש״ב פי״ח), וגם כן אין סוף לרצונו[1770], אלא אנו מדברים מצמצום רצונו, שבזה נעשה אדון לכל הנבראים ולכל עלמין דלעילא, ועליו הוא אומר **אנת הוא חד**.
ולא בחושבן, רצונו לומר, שעצם רצונו אחר שצמצם רצונו, אין בו שום חשבון כוחות ופעולות כלל, כי אם אחר שהאיר ברצונו לפעול פעולות וכחות לגלות לברואים, שהם העשר ספירות, וזה שאמר **אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין**, והם כלל העשר ספירות, שהם בכלל הפעולות שנתגלו בדרך התנוצצות והארה, ונקראים בשם תיקונים וכמו שיתבאר בסייעתא דשמיא.
ואמר **אנת הוא עילאה על כל עילאין**, שתחילת גילויו הוא בצמצום רצונו לבד, שהוא העילה ראשונה וסיבה ומקום שיתגלו פעולותיו בבחינת גבול ותכלית, כפי השייך אל נבראיו, והוא ית׳

– מאיר התיקון –

[1766] פי׳ כל ספר מגן וצינה.
[1767] עי׳ מלואים אות כג.
[1768] הוב״ד במלואים אות כד.
[1769] עי׳ זהר חיי שרה קכז ע״א: הוא ושמיה חד הוא, ע״כ. ואיתא בשעה״פ על יתרו ש״שמו״ עניינו רצונו ית׳, ואכן ״רצון״ הוא בגי׳ ״שמו״.
[1770] עי׳ בהגר״א בספד״צ לח ע״ב: מה שאנו מדברים בו ובספירות הכל ברצונו והשגחתו, שידוע מצד פעולותיו וזה הכלל לכל דרכי הקבלה, וידוע כשם שהוא בב״ת כן רצונו, וזהו א״ס לרצונו הפשוט.

ברצונו הכין הארתו בדרך הדרגה, עד שבאו אחר כך לידי סדר אצילות[1771] הרכבת פעולות ומאורות, לפי דמות אדם, שהוא הכולל הכל, והוא עולם האצילות, ר״ל מה שבאו פעולותיו ית׳ מצומצמים ומסודרים ממש לפי ערך הנבראים, שהם בכלל אדם שלם, ולפי ערך סדר התורה והאדם, במספר תרי״ג כמבואר כל זה למעלה, והמדרגות וסדרי רצונו ופעולותיו שקודם זה, הם העולמות עליונים שאנו מדברים בסוד אדם קדמון, והארות שיוצאים ממנו בסוד רשר״ד[1772] וטנת״א, שהם כולם פעולות שרשיות להוצאות סדר פעולות האצילות, וסדר התיקון והנצחיות ושכר התורה והעבודה, כמבואר במקום אחר באריכות. ולכן אמר שהצמצום שאנו מדברים בו, והוא המקום, הוא **עילאה על כל עילאין,** שהם עולמות אדם קדמון וכל מה שבו.

ואמר עוד **סתימא על כל סתימין,** לרמז על עלמין דאדם קדמאה סתימאה, ולעולם המלבוש[1773], הידוע ליודעים, שהם סתימין מאוד, שגם הדבור אסור בהם, שלכן לא גילה אותם הרב רבי חיים ויטאל ז״ל בכתבים. וסוד הצמצום הזה נורא מאוד, אין מושג לשום נברא, לא ברעיון ולא במחשבה, להשיג היאך נעשה הצמצום, והיאך יצא הרצון מבלי גבול לגבול, ואין לנו להרהר בהם, כי אם בדרך רצוא ושוב[1774], כמו שכתב בספר יצירה (פ״א מ״ח) ואם רץ לבך שוב למקום, לידע רק מציאות הצמצום ולא למעלה היאך היה הצמצום, וזה שאמר **ולית מחשבה תפיסה בך,** רצונו לומר, שאין לתפוס שם במחשבה, לחקור בו, רק בדרך ריצה ושיבה לבד.

אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וכו׳. הוא גילוי הפעולות מאצילותו ית׳, ונקרא תיקונים, כי בעלמין דלעילא שקודם אצילות, לא היה עדיין בסדר הראוי להנהגת הברואים, רק בבחינת שרשיים ויסודות לבד, עד שבאו למדריגות אצילות, שהוא בסידור דמות אדם ממש, ובסדר הנבראים כולם, שהם דמות אדם אחד, לכן שם נקראו תיקונים. וזה שאמר **לאנהגא בהון עלמין וכו׳.**

ורבינו הגדול הגאון רבי אליהו ז״ל פירש בכתבים (תיקו״ז א ע״א) שמה שאמר תיקונים הם פנימיות העשר ספירות, וכמו שיתבאר לקמן. ונקרא תיקונים לטעם כמוס ונפלא. שהנה, כמו באדם למטה הוא מורכב מגוף ונשמה, וכח הנשמה מתלבש בכל האברים, ובכל אבר היא פועלת לפי ערך האבר הזה, בעין לראות, ובאוזן לשמוע וכן בכולם, וכמו כן בספירות דאצילות, שהם פעולות המאציל ברוך הוא, שפועל בברואים בדרך הארה והתנוצצות, הם גם כן גוף ונשמה, עצמות וכלים, והיינו שהפעולות עצמם המושגים אל הנבראים, הם נקראים כלים, רצונו לומר, גוף ואברים, וכל מה שאנו מדברים למעלה, עיני ה׳ אזני ה׳ וכדומה, רצונו לומר כחות פעולות שיש להם אלו השמות בעבור שהאדם למטה, אשר הוא צלם ודמות של מעלה, נקראו אברים שלו באלו השמות, על שם מקור הפעולות למעלה למעלה, וכמו שכתבנו בספרינו זה בביאורם.

וכמו שבאדם התחתון אינו נראה פעולות הנפש בעצמו רק פעולת האברים שאנו משיגים שרואה בעינו ושומע באזנו וממשמש בידיו ורגליו, אבל אנו יודעים שאינו פועל בגוף האברים עצמם, רק בכח הנשמה המתלבש בו, וכוחות הנפש מהותם והיאך הם פועלים בגוף אינו מושג לנו, כמו כן אין אנו משיגים מאתו ית׳ רק מציאות השגחתו והנהגתו בפעולותיו העצמיים, אבל בהם מתלבש כח יותר עליון אשר הוא רצונו המתלבש בפעולותיו, היאך על ידי פעולותיו מתמלא רצונו וכוונתו בבריאת עולמו ותיקונו הנבראים על ידו, בכדי לשלם שכר לעושי רצונו, שלתכלית זה היה כוונתו בבריאה, ולכן מחשבה זאת אשר הוא מתלבש בפעולותיו אנו קוראים תיקונים, והוא הנשמה לפעולותיו ונקרא גם כן בשם עשר ספירות כמו הפעולות עצמם שגם הם בדרך התנוצצות והארה.

וזה שאמר שהם **לאנהגא עלמין סתימין,** רצונו לומר חו״ב דאצילות שהם הגופים, ונקראים סתימין דלא אתגליין, כמו שכתוב (דברים כט כח) הנסתרות לה׳ אלהינו, שהם י״ה של השם, חו״ב, כידוע.

ועלמין דאתגליין הם זו״נ, ו״ה של השם.

ובהון אתכסיאת מבני נשא, רצונו לומר שאין אנו משיגים ומדברים באצילות רק בפעולותיו והנהגתו לבד, אבל עומק מחשבתו בפעולותיו, והיאך הם מתקנים וממלאים רצונו, דבר זה

– מאיר התיקון –

[1771] היינו לשון פועל ולא תואר.

[1772] ראיה שמיעה ריח דיבור.

[1773] עי׳ ספר שער הפונה קדים.

[1774] עי׳ בהגר״א בספד״צ כב ע״ג: כשמגיעין אל רישא דלא אתיידע ולא אתדבק בחכמתא כו׳ (אד״ז רפח ע״ב) הן ברצוא ושוב, וכמ״ש בתז״ח במתני׳ (פט ע״ד (נ ע״ג)) כל הרהורין ביה משבשן תבין והדרין ולא אתדבקו כו׳, וכמ״ש בס״י (פ״א מ״ח) ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב.

מכוסה ונעלם מאתנו, כמו באדם למטה אין אנו רואים ומשיגים רק גוף האדם ואבריו אבל לא נשמתו.

ואנת הוא דקשיר לון וכו׳. רצונו לומר, קשר הפעולות וסדרם זה עם זה, תלוי גם כן בעומק המחשבה, היאך לקשרם בשביל הנהגת הנבראים לטובתם ולתיקונם, כמו שקשר אברי האדם תלוי בנשמתו, שהנשמה היא המקשרת אברי הגוף זה עם זה. וכן בפעולת האיברים, דרך משל, כשרוצה לאכול, אז הולך למקום האכילה ברגליו, ונוטל המאכל בידו, ומניחה אל פיו, הרי שבזה נקשרים האברים זה בזה למלאות רצון מחשבתו של אדם ותכליתו. וכמו כן קשר סדרי הפעולות והרכבת המאורות בסדר התלבשות הפרצופים וקשר הספירות של הפרצוף זה בזה, שהוא קשר והרכבת הפעולות להנהגה הם מתקשרים, לפי עומק מחשבתו ית׳ המתלבש בפעולותיו.

ומה שאמר **ומייחד לון**, הוא כידוע, וכמו שביאר האלהי החסיד רבי משה חיים לוצאטו בספרו פתחי חכמה ובכמה מקומות, שכל ענין האצילות וכל הבריאה, הכל היה בשביל גילוי יחודו ית׳ בעולמו, וכל ההנהגה של כל הפעולות וסדרי הרכבת המאורות של פעולות הספירות בכל שית אלפי שנין דהוה עלמא, הכל הוא הולך לגלות יחודו ית׳, וכמו שכתוב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה ה׳ אחד וגו׳, וזה שאמר ומייחד לון, שיחוד העליון וגילויו הוא תלוי בפנימיות הספירות, שהוא עומק מחשבתו המתלבש בפעולותיו. ולכן אף שאנו מדברים בספירות, שהם הפעולות וכוחות במספר ובחילוק מדריגות, גם בזה אין בהם פירוד וחילוק, רק בערכינו הניתן לנו להשיג מרצונו ית׳, אבל בבחינת רצונו עצמו, אין חילוק ופירוד וריבוי ח״ו, רק הוא אחד יחיד ומיוחד[1775] בהם כקודם הבריאה ממש, וכמו שהאריך בזה הגאון מאור הגולה מורינו הרב רבי חיים ז״ל מוואלאזין בספרו נפש החיים (שער ג) יעויין שם, ולכן אמר **ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה וכו׳** שהרי רצונו ומחשבתו הוא היחוד העצום, וכן פעולותיו ביחוד גמור, ורק מסטרא דילן אנו מדברים בחילוק מדריגות, ולכן **כל מאן דאפריש וכו׳ כאלו אפריש בך וכו׳.**

ומה שאמר **ואנון אזלין כסדרן וכו׳**, רצונו לומר הפעולות שאנו מדברים בו ית׳ באצילות, והם בכלל ג׳ מדריגות חד״ר, חד אריך הוא חסד, הוא להאריך אף ולגמול חסד וטוב, אף למי שאינו ראוי, בלי שיעור. וחד קצר, הוא הגבורה והדין, שאינו מאריך במדה זו, רק מעניש תיכף לעוברי רצונו. וחד בינוני, הוא הרחמים, שאינו מותר לגמרי, אבל אינו מעניש תיכף רק במיזוג החסד, היינו לפרוע מעט מעט או להאריך זמן עד שישוב בתשובה וכדומה, כל מדה ומדה כפי רצונו ית׳ הידוע לטובת הבריאה.

ואנת הוא דאנהיג לון. הוא מחשבתו ית׳ שהוא הנשמה, המתלבש בפעולותיו כנשמה המנהגת אברי הגוף לפעול פעולתם.

ומה שאמר, **ולית מאן דאנהיג לך לא לעילא ולא לתתא,** כיון בזה כוונה עמוקה, כי אף שנתבאר שיש מדריגות רבות ועולמות יותר עליונים מאצילות, שהם אדם קדמון ואורותיו ומה שלמעלה, אשר הם שרשים עליונים לאצילות, אין זה אלא בכלים, רצונו לומר בפעולות עצמם, שהם הולכים במדריגה עד שבאים בגבול ושיעור הראוי להנהגת הנבראים, אבל בפנימיות המתלבש בהם, שהוא רצונו ית׳ המתלבש, אין בו חילוק מדריגות למעלה ולמטה, כי הקו המתלבש ברשימו[1776], הוא אחד מלמעלה עד למטה סוף כל המדריגות, והרצון שוה אצלו ית׳ בעולמות, והעולמות העליונים אל מה שמגיע מפעולותיו בעולמות התחתונים, שאף שהפעולות עצמם הם הולכים בהדרגה, אינו שוה פעולותיו למעלה לנשמות בעולם הבריאה, למה שפועל ביצירה במלאכים, וכל שכן למטה בעשיה. אבל הרצון הפנימי שוה בכולם, שהכל רצון אחד, שכיון בו הוא ית׳ בבריאת עולמו, בשביל הטוב, להיטיב לזולתו, רק שכך רצה וראה ית׳, שלבוא לתכלית הטוב, צריך שיהיו פעולותיו הולכים בהדרגה נכונה, וזה שכתבו חכמי האמת שהרשימו היא הצמצום, שורש הכלים והעולמות, בהם חילוקי המדריגות, אבל קו הפנימי מתפשט בשוה עד סוף העשיה, וזה שאמר **דלית מאן דאנהיג לך [לא] לעילא ולא לתתא**, רצונו לומר, שאין מדריגות עליונות יותר מרצונו באצילות, שהכל רצון אחד בכולם בשוה ממדריגה ועילה היותר ראשונה, על העלול היותר תחתון, והבן מאוד עומק דברים אלו כי אי אפשר להרחיב הדבור בזה יותר.

והוא מה שרמז עוד בהסתר דבריו מה שאמר, **ולא מכל סטרא**, לומר שגם רצונו מתלבש במציאות הסט״א בעולם, אשר הוא מתנהג היפוך כל סטרא דקדושה, הכל ברצונו ית׳ כמו

– מאיר התיקון –

[1775] מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה. ועי׳ ע״ח (שער כו פ״ב): באצילות כל האורות וכל הצלמים וכל הכלים נקרא אלהות גמור אחד יחיד ומיוחד כנזכר בהקדמת תקונים איהו וחייו וגרמוי חד בהון.

[1776] פי׳ בצמצום המוזכר בריש ע״ח.

שכתוב (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, והרצון שוה גם שם, הכל בשביל התיקון והטוב, וח״ו לחשוב רצון אחר זולת רצונו הטוב ית׳, שזה היה טעות כל הטועים שקצצו בנטיעות[1777], לחשוב שתי רשויות, והרחבתי הדבור בזה במקום אחר ואין כאן מקומו.

לבושין תקינת לון וכו׳. רצונו לומר, עולם הבריאה הוא לבושו ית׳, שאצילות כבר אמרנו שהם נשמה, וגוף הוא הרצון והפעולה, אבל משם ואילך, אנו מדברים בנבראים, והראשון הוא עולם הבריאה, שאינו עצמות פעולותיו ית׳, אלא חוץ ממנו, שהם בריאה ממש, שמקבל פעולתו. אבל הוא הראשון, קרוב לפעולות אצילות, ויותר במדריגה כמו הלבוש שדבוק אל גוף האדם. ועל זה רמזו רז״ל בבראשית רבה מה שאמרו (פ״ג סי׳ ד) מהיכן נבראת האורה, מאור לבושו ית׳, רצונו לומר, שכמו האור הוא בריאה ראשונה הנזכר במעשה בראשית, שבפשוטו מדבר מעולם התחתון הזה, והאור הוא אור המוחשי, הנראה לנו, שהוא הראשון במציאות נבראים המוחשים הנראים לנו למטה, כמו כן, עולם הבריאה הוא הראשון במדריגה שבנבראים. ולכן משם ממש יצא גם כן בריאה הראשונה למטה בעולם התחתון, ועל זה נאמר (תהלים קד ב) עוטה אור כשלמה. רצונו לומר, שהאור שאנו רואים למטה, הוא ממש במדריגת לבושו ית׳, שהוא העולם הזה, בריאה, שהוא גם כן הראשון.

וזה שאמר **דמתמן פרחין נשמתין לבני נשא**, כידוע שהנשמות הם מעולם הבריאה, ולכן הם ראשונים במדריגה, וגדולים יותר ממדריגת מלאכי השרת, שהם למטה בעולם היצירה כידוע, ועולם הבריאה הזה הוא לבושא דשכינתא (זהר ח״א כג ע״ב), שהוא המדה, קשר ההנהגה עם הנהוגים, שהוא מלכותו ית׳, והוא ההשגחה בנבראים נקרא שכינתו ית׳, מתלבש תחילה בבריאה, שהוא הראשון שבנפעלים, וזהו תכלית העבודה והתורה והמצוה, לקשר הנבראים עם השכינה, שישכון בהם כראוי. וח״ו על ידי העונות, עושים פירוד ומחיצה מבדלת בין ההשגחה והשכינה, לבראויו. והוא מה שכתוב בזוהר הקדוש בכמה מקומות, דכל מאן דחב כאלו אפשיט לשכינתא לבושא (זהר ח״א כג ע״ב). וזה היה חטא אדם הראשון, שעשה פירוד בין אצילות לבריאה, ופגם בלבושא דשכינתא, כמו שביאר רבינו הגדול הגאון רבי אליהו ז״ל בפירושו לספרא דצניעותא (כט ע״ג[1778]) באריכות יעויין שם סודות נוראים ועליונים מאד מאד. ונמצא שכלים דאצילות הם כגופים לגבי לבושא שהוא הבריאה, ועל סוד הנורא הזה, השכינה קובלת על קלקול התחתונים באמרה, פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה וגו׳ (שיה״ש ה ג)[1779], ובמדרש רבה באיכה רבתי על פסוק (איכה ב יז) בצע אמרתו וגו׳, בזע פורפירא דיליה. והוא פגם הכסא, שאין מלכותו ית׳ נגלה בכסא משפטו.

ושמו מחולל וכו׳, והוא מה שאמרו (תנחומא כי תצא יא) שכל זמן ששמו של עמלק קיים, אין השם שלם ואין הכסא שלם וכו׳. שהפעולות עקרים בהנהגה הם ו״ק ונוקבא, זו״נ, ו״ה של השם. ויחוד הפעולות עם נבראיו הוא א׳ של הכס״א[1780], שבו מתייחדים הנפעלים עם הפעולות, וזהו שאמר (שמות טז טז) כי יד על כ״ס י״ה, והוא היד השלוחה במקדש ה׳. ומה שאמר, **וכמה גופין תקינת לון**, רצונו לומר כמו שנתבאר למעלה, שהפנימיות של הספירות דאצילות נקרא תיקונין, וכמו כן החיצוניות דאצילות הם נעשים פנימיות בבריאה, וכידוע שחיצוניות העליון נעשה פנימיות בתחתון[1781], ולכן הכלים דאצילות שהם הגופים נעשו תיקונים בבריאה שהם לבושין, רצונו לומר שהפעולות אצילות ית׳, הם פנימיות להנהיג הנבראים עצמם, ופעולותיו מתלבש בנבראיו, ואלו הגופים הם מדותיו ופעולותיו ית׳, ולהם יש שמות, חסד גבורה וכו׳,

– מאיר התיקון –

[1777] עי׳ תיקו״ז קלה ע״ב ז״ל: כל מאן דנטיל מלכות בלא ט׳ ספירן איהו מקצץ בנטיען, וכל מאן דנטיל ט׳ ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

[1778] הוב״ד בשלימות אות כה.

[1779] עי׳ זו״ח ד ע״ב ותיקו״ז צו ע״א.

[1780] עי׳ תז״ח מה ע״ג: ואם חס ושלום עברין עלייהו ישראל מתבדרין לארבע סטרין ושכינתא גלתה עמהון הה״ד ותמת שרה מיתה דילה דאסתלק י״ה מינה ואשתארת כ״ס חסר ובגין דא (שמות י) ויאמר כי יד על כ״ס י״ה.

תרגום: ואם חס ושלום עוברים עליהם ישראל מתפזרים לארבעת הצדדים והשכינה גלתה עמהם זהו שכתוב ותמת שרה המיתה שלה שהסתלק ממנה י״ה ונשאר כ״ס חסר ומשום זה ויאמר כי יד על כ״ס י״ה.

בהגר״א: ואשתארת כס חסר - ה״א׳ דהכס״א גי׳ אלהים נמצא חסר ו׳ הרי חסר ממנה שהיא אחרונה יה״ו:

[1781] עי׳ תיקו״ז יט ע״א כתר מלכות.

שהם עצמיות הפעולות. מה שאין כן פנימיות הספירות דאצילות, אין נקרא בשם הפעולות עצמם חסד דין וכו', אלא רצונו וכוונתו בה[1782].

וז"ש **ואתקריאו בתיקונא דא חסד דרועא ימינא וכו'**, רצונו לומר עצמיות הפעולות שנקרא בשם אברים דגופא ממש בטעם שנתבאר. וחושב סדר הספירות שהם כחות פעולותיו ית' ומדותיו בציור אדם ממש, כמ"ש למעלה, שהאדם נברא בצלם אלהים, שכן פעולותיו ית' הם מסודרים ממש בסדר הרכבת האדם למטה, שהוא חותם תכנית ודמות כולל כל הבריאה, וזה שאמר **חסד דרועא ימינא וכו'**, שכן באמת הימין היא הנאדרת בכח הפעולה והמעשה יותר משמאל שהוא יד כהה, ומורה על שתי מדותיו ית' האחד מידת החסד, אשר היא להשפיע ברב טובה, והיא המנהגת לקיים הנבראים אף שאינם הולכים לעשות רצון קונם כראוי, כדי שלא יחרב העולם. וגם כי לסוף הסיבוב יתוקן הכל, ולכן הוא מכונה בשם דרועא ימינא שהוא העיקר בפעולה באדם, וכן הוא עיקר בהנהגה לקיים העולם כמו שכתוב (תהלים פט ג) עולם חסד יבנה, מה שאין כן מדת הדין הוא רק לסיוע לצורך העבודה והבחירה. ותפארת הוא עיקר הגוף ושתי הזרועות נקשרים בו ופועלים עבורו, וכמו כן היא מדה באמצעית, היא העקרית בהנהגה שאין וותרנות בעולם, וכל מאן דאמר קודשא בריך הוא וותרן וכו' (ב"ק נ ע"א)[1783], רק משמש במדת החסד והדין כל אחד לפי מה שצריך. וכן הרגלים משמשים הם לגוף, והרגלים משמשים ביחד, שאין תשמיש לאחד בלי חברו. מה שאין כן הידים שיכול לשמש באחד מהם לבד, ואלו הם ב' מיני הנהגות, הא' בעולם הבא בגן עדן וגיהנם שם כל מדה משמשת בפני עצמה החסד לשלם שכר לצדיקים כצדקתם והגבורה להעניש לרשעים כרשעתם. מה שאין כן נצח והוד הם מנהיגי עולם הזה שבו המדות ממוזגים, שאי אפשר לשלם לצדיקים בעולם הזה ולהעניש לרשעים בעולם הזה, ועולם הזה אי אפשר לו להתקיים במדות הפשוטים לבד כי אם במזוג המדות ביחד, וכמו שכתב בזה רבינו הגדול הגאון רבי אליהו ז"ל בכתביו[1784].

ויסוד הוא הברית, שבו מתחברים כחות כל האברים ופועל להשפיע למקבל להוליד תולדות, והוא המדה שכוללת קישור כל הפעולות ומיזוגם יחד, למוסרו להשגחה בעולם התחתון, שהוא השכינה השורה בתחתונים, ונקרא פה, שכמו שהפה הוא סיום כל חושים שבראש, ומגלה כל מה שהאדם חושב ומסדר במחשבתו אל הפועל. והפה הוא המעביר הפעולה מן המחשבה אל המעשה, ולכן הוא בסיום הראש, בין הראש ובין הגוף. וכמו כן השכינה הוא האמצעי והמעבר בין פעולות ההנהגה אל ההשגחה בנבראים, ולכן נקרא פה. וכמו שתורה שבעל פה היא מבארת כל מה שסתום ונסתר בתורה שבכתב, כמו כן השכינה הוא גילוי מה שמסודר בכחות ההנהגה של מעלה אל הנהוגים. ואחר שביאר כלל ההנהגה בז' תחתונים מחסד ולמטה שהוא גופא חוזר לפרש ענין הג' ראשונות כתר חכמה בינה מה עניינם.

ואמר **חכמה מוחא** וכו' רצונו לומר כמו באדם יש הרהור בכלל, ואחר כך מחשבה בפרט[1785], שהרהור הוא במוח, ואחר כך מחשבה בפרט בלב. כמו כן הוא בסידור כחות הפעולה הוא תחילה הרהור בכלל, ואחר כך במחשבה בפרט, והם נקראים מוחא ולבא, והם חכמה ובינה. כידוע שסדר הפעולות מאתו ית' הם בשני דרכים האחד בכונה רצויה וגלויה, והב' בבחינת הסתר פנים רק בקיום לבד. וכן הוא סדר הנהגת הנבראים כשהם עושים רצונו של מקום אז הוא ית' פונה אליהם בסבר פנים יפות בכוונה רצויה להיטיב לברואיו, והוא כביכול כאלו מחשבתו ורצונו מתקיים בזה והם חכמה ובינה. מה שאין כן אם אין עושים רצונו של מקום, אז כתיב (דברים לא יז) והסתרתי פני מהם וגו', ורק מנהיג ברואיו לא לפי עומק מחשבתו והשפעה יתירה, והוא רק המעשה לבד. והוא כמו שכתבנו במקום אחר בענין תפילין דמארי עלמא

– מאיר התיקון –

[1782] עי' בהגר"א בתיקו"ז קיג ע"א: **אבל אינון דידעין כו'** - ר"ל, לכוין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בוריין כל שם האיך יוצא משם הוי"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות דשמות הן בשכינה והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תיקון כ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההויות משונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעה"ח אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בעץ הדעת טוב ורע כנ"ל. ועי' הקדו"ש מג ע"א.

[1783] ז"ל בשלימות: אמר ר' חנינא: כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרן הוא, יותרו חייו, שנאמר: הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, ע"כ. יותרו פי' יופקרו.

[1784] עי' ליקוטי הגר"א בסוף ספד"צ ל"ח ע"ג וז"ל, הנהגת העולם בכל זמן הוא ברחמים, והן ו"ק, ג' כלילין בג', ג' מתנהג העליונים שם בחסד גמור או בדין גמור או ברחמים גמורים, וכן בעה"ב בגן עדן העליון, וגיהנם, ובינונים, אבל התחתונים בעה"ז א"א להתנהג בהם, ולכן מתנהגים ע"י נה"י כולם ממוזגים, ומלכות הוא תכלית הבריאה והוא דמיון הכתר, עכ"ל.

[1785] עי' דברי הגר"א לעיל כ ע"ג ד"ה ברישׁ, ועיי"ש זהר ח"ג הערה 810.

(ברכות ו ע״א) שהם תפילין של ראש ושל יד, שזה בגלוי, וראו כל עמי הארץ וגו׳ (שם כח י), וזה באתכסיא וכו׳. והוא ענין הסתלקות ג׳ ראשונות, ונשאר ההנהגה בו״ק לבד, ורק ניצוץ מחשבתו מאיר בהם, והם מוחין דקטנות.

וכתר איהו קרקפתא והוא הרצון העליון שקודם ההרהור, והוא קשור ברעותא דלעילא שהוא עתיק שלמעלה ממנו, ונקרא כתר מלכות והוא תכלית עליית הרצון בכוונתו ית׳, שבזה נשלם ומתעלה מלכותו ית׳ לעילא לעילא.

כג. עי׳ זהר (ח״ג רכה ע״א): איהו שליט על כלא ולית מאן דשליט ביה איהו תפיס בכלא[1786] ולית מאן דתפיס ביה[1787] ואיהו לא אתקרי יהו״ה ובכל שמהן אלא באתפשטות נהוריה עלייהו[1788] וכד אסתליק מנייהו לית ליה מגרמיה שם כלל מנהון (קהלת ז כד) עמוק עמוק מי ימצאנו[1789]:

תרגום: הוא שולט על הכל, ואין מי ששולט בו הוא תופס את הכל, ואין מי שתופס בו, והוא לא נקרא יהו״ה ובכל השמות, אלא בהתפשטות אורו עליהם, וכשמסתלק מהם, אין לו מעצמו שם כלל מהם, ״עמוק עמוק מי ימצאנו״.

כד. עי׳ זהר ח״ב מב ע״א: ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקנייכו אל מי תדמיוני ואשוה דהא קדם דברא[1790] [קודשא בריך הוא] דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי[1791] בלא צורה ודמיון ומאן [(נ״א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא[1792] אסור למעבד ליה[1793] צורה[1794] ודיוקנא בעלמא לא באות ה׳ ולא באות י׳ ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם:

תרגום: ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם ״אל מי תדמיוני ואשוה״. שהרי, קודם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה, היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון. ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה, שהוא מחוץ לדמות, אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם, לא באות ה׳ ולא באות י׳, ואפילו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו ״כי לא ראיתם כל תמונה״, מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.

כה. עי׳ בהגר״א בספד״צ כט ע״ג: וז״ס הלבושין של אדה״ר שבאו לנמרוד ואח״כ לעשו[1795] שהוא נחש הקדמוני שלקח הבגדים מאדה״ר, ויעקב שהיה דוגמא דאדה״ר כידוע[1796], ותקח רבקה את בגדי עשו כו׳ ותלבש את יעקב בנה הקטן (בראשית כז טו), והענין כי יעקב בנוקבי כמ״ש בר״מ סוף ח״א (רסו ע״ב) כמש״ל (כד ע״ב), והוא בכסא ששם הבגדים, ואמר בפרשת בראשית (כב ע״א) דאבא לא רצה לברא אדם דבריאה, ואמר אמא בתר דחובא תלי באמא ולא באבא אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי כו׳ בזמנא דחב כתיב ובפשעכם שלחה אמכם ותריך

– מאיר התיקון –

[1786] להנהיגם לכל רצונו (אור יקר).
לקושרם, ואפילו בעת תפיסתו בהם אינם תופסים בו (אור יקר).

[1787] בהתפשטו למטה אל תאמר שישלוט האצילות על אין סוף שבבריאה (אור יקר).

[1788] **שם זה דווקא אליו בהתלבשו באצילות כי באין סוף בלי הצטרפו אל נפעליו לא יצדק בו לא אות ולא נקודה ואין השגה לשום נמצא בו** (אור יקר). בהם [בי״ס דאצילות] מתגלה להקרא בשם, ולהמציא על ידו את כל המציאות כולו, ולהתגלה בכל התורה כולה (הקדו״ש לט ע״ג).

[1789] אין אומרים עמוק עמוק מי וכו׳ להורות שהשגתו נפלאה אמנם יש בו השגת דבר מה או אל איזה נאצל, שאין הכוונה אלא שאין השגה כלל ועיקר (אור יקר).

[1790] קודם האצילות (אור יקר).

[1791] אותה הבחינה אינה מושגת אלא אל עצמותו והוא יודע את עצמו ולא לזולתו (אור יקר).

[1792] רוצה לומר מי שירצה להשיג אלהותו בבחינתו קודם האצילות דהיינו אין סוף (אור יקר).

[1793] עי׳ לקמן אות כו.

[1794] שאין שם לא חכמה ולא [בינה?], ולזה נאמר שלא ידעהו, וגדר שנדעהו, שלא נדעהו, וההשגה שם הוא השגה שישיג האדם שלא ידע, והיינו אומרו לא ראיתם כל תמונה כלומר השגתם באמתות שלא יצדק בו שתאמר שהשגתם שום השגה, וזהו שאמר מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם אמנם השגתם באמתות חיוב מציאותו אמנם לא השגתם מהו (אור יקר).

[1795] עי׳ רש״י פסחים נד ע״ב ד״ה בגדו של אדם הראשון, ז״ל, שהיו חקוקות בו כל מין חיה ובהמה, והוא נמסר לנמרוד על כן יאמר כנמרוד גבור ציד (בראשית י), ועשו הרגו ונטלו, לפיכך היה איש ציד, והן שכתוב בהן החמודות אשר אתה בבית (שם כז), ואני שמעתי בגדיו של אדם הראשון היינו כתנות עור שהיו לו, ע״כ.

[1796] עי׳ ב״ב נח ע״א, שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה״ר.

אמיה כו׳ וז״ש עלי קללתך בני ולכן לקחה היא את הבגדים ותלבש אותו, שבאמא תליא מלתא, וכן בשמואל ומעיל קטן תעשה לו אמו (שמואל א׳ ב יט), וזכה ללבושין, ולבושין הן בכסא ששם המלוכה, כסא דוד, ולכן משח מלכין שאול ודוד, ולכן מסר סימן לשאול קריעת המלוכה בקריעת הלבושים, וכן בירבעם, ותפשת בבגדו של ירבעם, כמ״ש למעלה (ט ע״ג), וכן חמוץ בגדים מבצרה כנ״ל (שם).

וכן סוד הלבושין בג״ע הכל בסוד המצות שהן בעולם הבריאה לבושא דשכינתא[1797], ולבושין דאדם, ושם שכר ועונש, וז״ס נשמות דאזלין ערטילאין[1798], כי לבוש שלהן בקליפה, וכל התורה ומע״ט הכל תלוי בלבושין אלו כמש״ל בפרשת בראשית הנ״ל, וז״ס ומעיל קטן תעשה לו אמו, כי באמא תליא מלתא, ולכן אמר ומעיל קטן, כי שם[1799] הוא המאור הקטן, כמ״ש בפרשת בראשית (דף כ ע״א וכ ע״ב) ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו׳ עד רקיע השמים לאתקנא בהו כורסייא דדוד, והענין כמ״ש לעיל (סוף פרק ג׳) כי כלל[1800] האצילות הוא יה״ו ובחינת התפשטות של מלכות למטה הוא ה׳, כמ״ש למטה ובכסא שם אלקים שהוא עץ הדעת טוב ורע ששם אלקים משתתף במלאכים ובכל העולמות ובבני אדם ואפילו בס״א אלהים אחרים, והוא בבריאה ששם עץ הדעת טוב ורע ובכסא אתתקן הכל שמא שלים[1801] הוי״ה אלקים, וכן הוי״ה[1802] נשלם, ה׳ אחרונה לא נשלם עד שנשלם הכסא כמש״ל (כח ע״ד), וז״ס ומעיל קטן וכן בעלת אוב כשראתה אותו זקן עוטה מעיל, אמרה (שמואל א׳ כח יג) אלהים ראיתי עולים מן הארץ, שהמעיל הוא סוד אלקים כנ״ל, ולכן הס״א רודפת אחר הלבושין כמש״ל, וכן אחר הירכים, ששם אחיזתן[1803] כמש״ל (ט ע״ד), הני מאני כו׳ הני ברכי כו׳ (ברכות ו ע״א), וכמ״ש בסבא פרשת משפטים כנ״ל (קי ע״ב) ובשניהם זכה[1804] בלבושין כנ״ל וברגלים כמ״ש בפרשת בראשית (דף כא ע״ב) והוא צולע על ירכו כו׳ עד דאתא שמואל[1805] כו׳ ע״ש כל המאמר, וכן בסבא פרשת משפטים כנ״ל וז״ס בגדי כהונה שמכפרים, וז״ס (אסתר ה א) ותלבש אסתר מלכות ומרדכי יצא בלבוש מלכות (אסתר ח טו), ואמר בזוהר שלח לך (קפג ע״ב) דאתלבשו ברוחא דקודשא והן הלבושין של צדיקים בג״ע, שמתחלה היה לבוש אדה״ר בג״ע, ואמר בזוהר שהלבוש הוא מד׳ רוחין שבג״ע, והוא ד׳ חיות שבכסא, וז״ס ביהושע בן יהוצדק כ״ג וילבישהו בגדים והשטן עומד על ימינו לשטנו (זכריה ג א), שכל קטרוג השטן ואחיזתו באלו הלבושים שלא יתלבש בו האדם, (זכריה ג ב) ויאמר ה׳ אל השטן יגער כו׳ ויאמר כו׳ אם

– מאיר התיקון –

[1797] לשון התז״ח מא ע״ג הו״ד לעיל ריש כט ע״ב.

[1798] פי׳ ערומים. ועי׳ זהר כי תצא רעח ע״א, וכן ת״ז כג ע״ב. ועי׳ בבהגר״א על ת״ז קיב ע״ב ז״ל, נשמתו דאזיל ערטילאין הם אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא, עכ״ל. וע״ש דהיינו זר״נ, ולא או״א, שכן או״א זכו לכתנות אור. ועי׳ פת״ש פנימיות וחיצוניות פתח כג וז״ל, וכ״ז שהאדם חי ונפשו מתלבשת בגופו, אין להם [לקלי׳] יכולת להענישו ולאחוז בו, שהגוף הוא מגין בעדו והוא שכ״ז שהוא חי אז הקדושה העליונה מגינה בעדו שלא ימות אולי ישוב בתשובה כדי להחזירו לטוב, והוא מסוד הארת אימא עילאה דרגא דתשובה, סוכת שלם דפריסת גדפהא כו׳, ולכן המת מטמא באהל, שכ״ז שנפשו היה מלובש בגופו לא היו יכולים לאחוז בו עד שיצא מגופו, והוא בסוד מ״ש בכמה מקומות, נשמות דאזלין ערטילאין שכאשר יוצא מן הגוף אז מתלבש בלבושים צואים שלו שבהם מקבל עונשו, והנה גם בחיים אף שנפשו קשורה בגופו אינו אלא מדרגות תחתונות שבו, אבל למעלה הוא ערום ושם באמת הסט״א מסבב אותו מכל צד, שבאמת נפשו ורוחו של הרשעים בגיהנם גם בחייו והם כחות הסט״א המסבבים אותו, ורק שמצד שכחות הנפשיות שלו שמתלבשים בגופו, וכל זמן שהוא חי אז הגוף מגין נגדם, אינו מרגיש בזה כי אם אחר הפרד נפשו מגופו, עכ״ל. ועי׳ פת״ש פנימיות וחיצוניות כד וז״ל, ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות שכאשר נעשו בסוד ערטילאין ונסתלק הגנת אימא אז נאחז בו קליפת נוגה שבו חטא, עכ״ל, ועי׳ פת״ש קלי׳ כו וז״ל, והענין לבוש הנשמה הוא מאימא כמ״ש הרב ז״ל (מ״ן ומ״ד פרק יב) שהם לבושי המוחין כי הנשמות קודם שבאו לעולם הם אזלין ערטילאין, עכ״ל.

[1799] בבריאה. ועי׳ תז״ח מט ע״ד.

[1800] עי׳ לעיל פ״ג כו ע״ג (לש״ו).

[1801] עי׳ דע״ה ח״ב דרוש ד׳ ענף ט׳ סי׳ ב׳ ג׳ (לש״ו). והוא בדף מח ע״א, שם מבאר שבחינת שמא שלים מתגלה בעת שז״א מלביש את עיקר קומת א״א, דהיינו חג״ת נה״י, משא״כ בעת קטנות שאין מתגלה בחינת שמא שלים, אז אין ז״א מלביש אלא את נה״י דא״א. ועי׳ שם דף מט ע״ג שאז ירדו כל הי״ס דא״א לז״א.

[1802] אצ״ל היה״ו – כן נוסף בגליון דפוס שערי הזהר.

[1803] עי׳ פת״ש יעקב ולאה א׳ שטעם הדבר הוא שכאן ריק אחר הסתלקות עיקר המאורות (וכן בגדלות דז״א לב).

[1804] שמואל הנביא.

[1805] עי׳ לש״ו כללים ח״א סט ע״ג, הובא לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

בדרכי תלך ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, ר״ל שיתן לו גם את הרגלים, שהמלבושין ורגלים [1806]תולין זה בזה, וכמ״ש לקמן בין העומדים האלה הן שרפים עומדים שהן נגד הס״א נחש שרף כידוע, וכמ״ש פרשת תזריע (דף מז ע״א) הנחשים השרפים כו׳ עד להתייצב על ה׳, ולז״א האלה.

כו. דהא קדם דברא קב״ה דיוקנא בעלמא, [ר״ל קודם שהמציא את האצילות], הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא, [ר״ל כשמדברים מעצמותו ית״ש אשר למעלה מאצילות], אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה׳ ולא באות י׳, ואפי׳ בשמא קדישא כו׳, אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, [ר״ל אחר שהאציל את האצילות שהוא המציאות דהשם הוי״ה, וכל השמות הקדושים כולם המסתעפים ממנו], נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה, [שנקרא מעתה הוא עצמו בהשם הזה, כי ע״י שנחית תמן והתייחד בהם ונעשה חד עמהם. הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע״י האצילות בהשם הזה], בגין דישתמודעון ליה, [כדי להתגלה ולהוודע עי״ז למטה]. וע״ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ז׳ ע״ב) (הקדו״ש טל ע״ג).

והנה כן הוא החיוב במכש״כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילוים כולם, שהם כל שמותיו ית׳, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא״ס עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי׳ א״ס אשר למעלה מגלוייו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א״ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ״ש ברע״מ (פ׳ בא מ״ב ע״ב) דהא קדם דברא קב״ה דיוקנא בעלמא כו׳ (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע׳ פרדס שער עצמות וכלים פ״ח) הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה׳ ולא באות י׳, ואפי׳ בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו׳ ע״ש. וע׳ עוד בהקדמת תיקונים (דף ז׳ ע״ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי״ע באצילות הנה הוא בכלל מ״ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ״ש ג״כ באד״ר קכ״ז סע״ב) כן הוא ג״כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא״ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג״כ בכלל אותו הארור רח״ל. והרי לנו מכ״ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש״כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא כבאמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה״י (דע״ה ח״א נד ע״א), ע׳ עוד ברע״מ (פ׳ בא מב ע״ב, ופ׳ פינחס רנז ע״ב ורנח ע״א) ובתז״ח (טו ע״ג ע״ד) (כללים ח״א לג ע״ג).

אמנם ענין אור שכינתו ית״ש השוכן בכולם, הנה הוא ג״כ בגילוים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית״ש בהם. כי בעולמות דא״ס אשר למעלה מאצילות כמ״ש בעגו״י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית״ש התפשטות אור המלכות דא״ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית״ש השוכן בהם לבחי׳ נשמה לנשמה. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית״ש דאור א״ס רק ע״י א״ק וכמ״ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע״י א״ק הנה מתלבש אור א״ס עצמו ג״כ בכל אצילות כולו, והוא אור שכינתו ית״ש דאור א״ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי׳ נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי״ז הנה נעשה כל אצילות ג״כ אלהו״ת גמור. ואינו נעשה אצילות כולו א״ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע״י א״ק וע״י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהו״ת גמור שהוא יציאתו מפעולות דבלתי גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין דתואר אלהו״ת, וכל השמות כולם שהם רק על פעולות דגבול ומדה, כי אור א״ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ״ש ברע״מ (פ׳ בא מב ע״ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה׳ ולא באות י׳ ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו׳, ע״ש וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית״ש, וכמ״ש לפי מעשי אני נקרא וכנ״ל, וכל פעולותיו ית״ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהו״ת וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות בי״ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע״י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבלתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא״ס לתואר אלהו״ת וכל השמות כולם, ונתגלה א״ס בעצמו ע״י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי

– מאיר התיקון –

[1806] נדצ״ל תלוין.

שבח ותהלה המוזכר עליו בתורה, כדי להמציא את העולמות בי״ע להנחותם מנועמי וזיוו כנ״ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו (כללים ח״ב מד ע״ג).

ועי׳ עוד ביאורים ח״א ו ע״א, והוא כל הענינים שהם מכבשי דרחמנא, שהם מהנהגתו הנעלמה ית״ש, שכ״ז הוא מתפשט ונמשך מהג״ר, ועל זה אמרו כי מבינה ולמעלה לית שאלה, כי אין בריה יכול לעמוד ע״ז. אבל בהשכלת ידיעת אורם גופה אשר למעלה, הנה בזה אין איסור כלל לדרוש ולחקור בהם, וכמו שראינו בהאדרות ובדברי האריז״ל, ומותר ומצוה הדרישה והחקירה בכל ידיעת אורות הנאצלים כולם אשר מהצמצום ולמטה, ואין האיסור רק אלא בעצמות אמיתתו הנעלמה ית״ש אשר למעלה מהצמצום, וכמ״ש ברע״מ (פ׳ בא דף מב ע״ב) ע״ש, אבל מהצמצום ולמטה מותר ומצוה לדרוש ולחקור בכולם, כי אין אנו מדברים במהותם ח״ו אלא רק במציאותם. (ביאורים ח״א כ ע״ג), הרב בשער אח״פ (ריש פרק א) וכן בטנת״א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי׳ ספי׳ ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח״ו. ע׳ ברע״מ (פרשת בא מב ע״ב) ובהקדמת תיקונים (ז ע״ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו׳ ושם בסתר בסתרו של עולם (ביאורים ח״ב יג ע״א), ועי׳ ביאורים ח״ב נא ע״ב, ונב ע״ג.

כז. הי״ס הם עשר עיקרים, אבל באצילות הנה היה הצורך שישתנה הגילוי דהו״ק ויוכללו כולם יחד דוקא ויעמדו רק בגילוי כללי אחת לבד. והסבה בזה הוא, כי משום שהאצילות הנה הוא השורש היותר קרוב להבי״ע, והיה הצורך להסתיר שם את האור דא״ס ולהצטמצם בהם כדי להוציא את הבי״ע על ידם (כללים ח״א סו ע״ד).

גם ידעת מפסוק מונה מספר לכוכבים (והוא בלק״ת וכן בשער הפסוקים תהלים קמז ואמר שם) כי ת״ת נקרא מספר - והוא מדברי הסבא משפטים (דף קה ע״א). ומבאר הרב שם הטעם כי ת״ת, שבו כלול הדעת, הנה הוא כלול מה״ח וה״ג כנודע, והם עשר הויו״ת, ובפשוטן הוא מ׳ אותיות, והוא מ׳ של מספר, ובמילואם הם ק׳ אותיות, והוא מ״ס של מספר, ובמילוי מלואם יש כ״ח אותיות בכל הוי״ה, והם עשר פעמים כ״ח והם פ״ר של מספר. והרי כי ת״ת נקרא מספר, וזהו שכתוב השמים מספרים, וכמ״ש בסבא שם. ות״ת הוא רוח כנודע, והרי לנו כי מספר הוא על הת״ת והרוח, ולכך נקראו ספי׳, משום שעיקרם הם בת״ת שהוא רוח שנקרא מספר, ועל שם זה נקראו בשם ספירות, משום שעיקרם הם רק בבחי׳ הרוח וכנז׳. וזהו שאמר אליהו זל״ט (תיקו״ז דף יט ע״א) וקרינן לון עשר ספירן, כי נקראו ספירן משום שעיקרם הם בהרוח שנקרא מספר, והוא על שם הי׳ הויו״ת דפשוטים ומלואים ומילוי מילואים, שהם כלולים ומכוונים בתיבת מספר כנ״ל. ואותן הי׳ הויו״ת הם עצמן הי׳ ספי׳ שברוח, ונקראו ספי׳ ומספר ע״ש שהם נהרין ונצצין בכל מיני זוהר ואור וכמראה אבן ספיר כנ״ל. וזהו עצמו לשון ספי׳ ומספר (ומ״ש בע״ח כמ״ש דף י״ו וקרינן כו׳, צ״ל וזהו שאמר דף י״ג וקרינן כו׳ וכן הוא באדם ישר, והוא בתפילת אליהו בהקדמה שניה דתיקונים וכמו שפירשנו). וזהו שאמר אליהו (תיקו״ז דף יט ע״א) אח״כ עוד, לבושין תקינת לון כו׳ וכמה גופין תקינת לון כו׳. והרי לנו מכ״ז כי עיקרן מה שנקראו בשם ספירות הם אינן הלבושין ואינן הגופין אלא רק העצמות שבתוכן, והוא בחי׳ הרוח שהוא הנקודות שבתוך האותיות (כי על הנפש אי אפשר לומר כי הוא נכלל עם האותיות ונקרא בשמם וכנ״ל אות כ״א). ונתגלו הי״ס דרוח בבחי׳ נקודות, משום שהם נמשכים מחכמה אבא, שהוא נקרא נקודה עלאה, י׳ שבשם, וממנו נמשכו העשרה נקודות, שהם העשר ספירן דבחי׳ הרוח והז״א. והם ג״כ הי׳ אותיות דהשם מ״ה, שהוא גימטריא אדם, והוא רמוז ג״כ בחכמה, כ״ח מ״ה (זהר ח״ג כח ע״א), שהחכמה הוא הכח והשורש דשם מ״ה, כי מהחכמה הוא נמשך ויוצא, עד כאן לביאור דברי הרב בזה, וכללתי את כל לשונו בביאורי ובארתי והמתקתי אותם, כי הלשון לפי מה שכתוב לפנינו הוא קצר ובלי המתקה כלל. והנה האריך הרב בכ״ז לחזק את דבריו ולבאר וללמדינו איך שעיקרן דהי״ס הם רק בחי׳ הרוח והנקודות, והוא בז״א שהוא האות ו׳ דהשם הוי״ה ב״ה, והוא נמשך ויוצא מהאות י׳ דהשם הוי״ה שהוא החכמה, נקודה עלאה. אבל הנפש הנה הוא כלול בהאותיות שהם הגוף, ונכללין נפש וגוף יחד בהכ״ב אותיות, וכולן נקראו כ״ב אותיות וכנ״ל, ובזה הרי יש המשך ללשונו ונקשר דבריו זה עם זה (ביאורים ח״א סב ע״א).

עיקרן מה שנקראו בשם ספירות הם אינן הלבושין ואינן הגופין אלא רק העצמות שבתוכן, והוא בחי׳ הרוח שהוא הנקודות שבתוך האותיות (כי על הנפש אי אפשר לומר כי הוא נכלל עם האותיות ונקרא בשמם וכנ״ל אות כ״א) (ביארים ח״ב סב ע״א).

כח. שהם נעשו כולן אחד על ידו ובסוד רשות היחיד (דע״ה ח״א עז ע״ד).

כל השמות הקדושים הנה הוא מה שעצמותו גופה נתגלה בגילוייהם אחר שנתלבש באצילות. והוא, משום כי אמתתו הנעלמה עצמו נצטמצם ומתפשט ושוכן באצילות ומתייחד בה ביחוד עצום עד שנעשית חד עמו (הקוד״ש ו ע״א).

הגם שבפנימית ובהעלם הוה באמת היחוד עצום מאד לעולם, אבל בחיצונית ובאתגלייא חסר עתה היחוד דמלעילא לתתא הרבה מאד, וזהו הענין דלשם יחוד הראוי לומר ולכוון בכל מצוה ומצוה, כדי לייחד את המלכות בז״א ע״י אור א״ס שבפנימיותם, ר״ל שיאר ויתגלה האור א״ס שבפנימיותם ועי״ז יתייחדו זב״ז וכמ״ש אליהו זל״ט אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, ויתגלה עי״ז אור יחודו וכבוד מלכותו למעלה ולמטה ויתוקן עי״ז כל העולמות בי״ע מעביותם וזוהמתם, והרי תלוי תיקון כל העולמות רק ביחוד המלכות עם ז״א שהוא שיתייחד גילויו דשם אלהי״ם ואדנ״י שבבי״ע עם כלל האצילות והגילוי דהשם הוי״ה ב״ה שבז״א, כי בו נתגלה המאציל א״ס בהגילוי דהשם הוי״ה ב״ה וכנ״ל פ״ד, ולכן מוכרחים אנו לייחדם תמיד עם האצילות כולו כדי שיהיה הוא לבדו ימלוך נורא, ויכירו וידעו כל יושבי תבל כי לה׳ המלוכה, וה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (הקדו״ש נב ע״ב).

וכל יחודם הנה הוא ע״י האור דא״ס השורה בהם ומתגלה בהם תמיד (דע״ה ח״א יב ע״ב).

לא היה מתייחד אור א״ס גם בכל הפרצופים שבא״ק עד עת התיקון דוקא, ואז נתתקנו כולם עי״ז בהתיקון דהיחוד דו״ן כהראוי. וכן הוא לעולם, ר״ל גם אחר התקון, הנה אינו מתגלה היחוד דאור א״ס בכל הספי׳ כולם אלא רק ע״י המלכות שהיא הנוק׳ הכללית של כולם, וכשהם מתייחדים עמה, והיינו כשהיא מתקשטת בקישוטהא, שהוא המעשים טובים דישראל. ובפרט ע״י קבלת עול מלכות שמים, והוא אמונת דישראל, כי הוי״ה הוא האלהים אין עוד מלבדו, הן בהתהוות כל המציאות, והן בהנהגת כל המציאות (דע״ה ח״א יד ע״א).

הספר וספר הם החו״ג, והסיפור הוא קו המכריע, אור היחוד שמייחדם, שהוא רזא דמתקלא הנודע בספד״צ (פרק א ע״א), והוא מרזא דאור א״ס המאיר בהמוחין ע״י אוירא עלאה אשר בגלגלתא השורה על הקרום, שהוא קרום המוח, קד״א, והוא אור היחוד שמייחדם, וכמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז יט ע״א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון (דע״ה ח״ב צח ע״א). וכן הוא בביאורים ח״ב צח ע״ב.

כט. כל גילוי דבחי׳ הי״ס שבהם ובחי׳ הפרצופים שבהם הוא רק לעצמותם לבד אבל להזו״ן הם נעלמים (הקדו״ש לח ע״ד), והם בחי׳ חיי עולם הבא אשר עליו נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך (שם נז ע״ג) כל ג״ר הוא מבחי׳ המדרגה העליונה והוא סוד מ״ש כל פחות מג׳ כלבוד דמי (דע״ה ח״א כג ע״ב). והם למעלה מהפרסא (כללים ח״א כז ע״א).

הג״ר בבחי׳ ממוצע בין ההעלם הגדול דא״ס לגילויו ית״ש שהוא בהז״ת. והרי נצטמצם אור א״ס ואינו מתגלה אלא מתחת הג״ר ולמטה באצילות (כללים ח״א נז ע״ב).

ושורשן של דברים הוא כאן שאו״א הכלליים הם נסתלקו ועלו למעלה והם נעלמים והנה הם הע״ב והס״ג שהם הפרצופים הפנימים (כללים ח״ב יט ע״ג).

לכן לא זכה אליה שום אדם אפילו משה רבינו (כללים ח״ב נב ע״ג).

על זה נאמר מאמרם ז״ל פסחים נ׳ ע״א ובמדרש רבא ותנחומא פ׳ חוקת וכן הוא בפסיקתות פ׳ פרה על פסוק זכריה י״ד ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון דברים המכוסים מכם בעוה״ז יהיה גלוים לפניכם לעולם הבא והוא ע״פ הנז׳ כי הג״ר לעתיד יוכללו גם הם בהז״ת ויהיו גם הם מהנגלות אשר הם לנו ולבנינו עד עולם (כללים ח״ב קלב ע״א).

ובמקומות אחרים על פסוק כי שאל נא לימים ראשונים כו׳ - הוא בפ׳ ויצא (דף קנח ע״א) ובריש פ׳ וארא (דף כב ע״א) ובפ׳ יתרו (דף צג ע״א) ופ׳ פקודי (דף רלב ע״א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו״ק ליתי מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע״א) ובתפילת אליהו (תיקו״ז דף יט ע״א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה׳ אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ״ב (דף עו ע״ב) וכן בתז״ח (דף ה ע״ד), כי עליו אמרו רז״ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות. ואמר ג׳ דברים: מופלא, מכוסה, נסתרות, לרמז על הג׳ רישין שבכתר [ועי׳ דברי רבינו בתיקונים (ריש תיקון מד דף צא ע״ב ד״ה אמון) שאמר שם כי מכוסה הוא למעלה ממופלא, וכן אמר עוד בתז״ח (דף ג ע״א ד״ה דעליה, וכן בדף ה ע״ד ד״ה ואינון), אמנם בתיקונים ריש תיקון עי׳ מבואר בדבריו שם כי מופלא הוא למעלה, ונראה כי בתיקון עי׳ שם יש טעות קולמוס, ובמקום מכוסה צ״ל מופלא, ובמקום מופלא, צ״ל מכוסה ע״ש (דף קלח ע״א שורה ט י)]. ועכ״פ הוא כי בכל אלו המקומות מבואר כי למעלה מהז״ת הנה אין שאלה כלל. (ביאורים ח״א כ ע״ד).

עי׳ ביאורים ח״א לו ע״א, והנה כל בחי׳ האו״א אשר בי״ה שאמרנו, הנה הם נקראים נסתרות, וכמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז דף יט ע״א) שעליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה׳ אלהינו, והוא משום כי כל גילוי המאציל ית״ש אשר נתגלה להקרא בשם שהוא השם הוי״ה ב״ה, הנה הוא רק בז״א.

ולכן שם ס״ג היא שם סתים ושם מ״ה היא שמא המפורש (ביאורים ח״א נג ע״ב).

כל פרצוף עליון נעלם כלפי התחתון, ולכן כל עליון נחשב כאו״א כלפי התחתון שנחשב כזו״ן (ביאורים ח״ב ו ע״ג).

בעולם האצילות אשר שם הוא עיקר הגילוי רק מהשם מ״ה, הנה נסדר שם שהגילוי דכל פרצוף הוא רק הז״ת שבו, כי גם גוף הגלגלתא הוא ג״כ רק מכלל הז״ת, וכמ״ש הרב במוחין דצלם (פרק ז), ורק המוחין פנימים לבד הם הג״ר, והם בבחי׳ נסתרות, כי הם נעלמים מבפנים וכמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז יט ע״א) שעליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה׳ אלהינו. ונקרא הג״ר דכל פרצוף בשם גדלות, כי הם למעלה ממדרגתו, כי עיקר מדרגת כל פרצוף דהאצילות הוא רק הז״ת שבו, וכמ״ש בשער המוחין (ריש פרק ז). ומטעם זה הוא ג״כ, כי בכל פרצופי האצילות הוה כל פרצוף תחתון לגבי עליון רק בבחי׳ הז״ת אליו, כי אינו מתגלה ומתלבש מהעליון בהתחתון אלא רק מהז״ת שבו ולמטה. אבל הג״ר דהעליון אינן מתגלין בהתחתון כלל, כי הם גם בהעליון למעלה ממדרגתו כנז׳, והנה עומדים כל פרצופי האצילות כולם מיוחדים ומלובשים זב״ז רק בהז״ת לבד, שהז״ת דהעליון הוא מלובש בהתחתון (ביאורים ח״ב טו ע״א).

ל. המלכות היא לעולם קשורה בכל הפרצופים העליונים, והיא כלול בכולם וכולם נכללים בה, וכן בפנימיותה היא אחודה תמיד באור א״ס, ואינה נפרדת מיחודה ח״ו לעולם, והוא משום כי שורשם הוא לעולם רק בהקו האמצעי העיקרי, ואחוזה שם. וכנודע שעצמותה היא הג׳ ההי״ן דהשם של י״ב. והיינו כי בהג״ר, מקומה הוא בהדעת, קשר של תפילין, ובחג״ת היא בת״ת שיוצאת מנקב החזה, ובנה״י היא בעטרת היסוד וכן עולה עד הכתר בסוד (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית כמ״ש אליהו זל״ט (תיקו״ז יט ע״א), וכמ״ש הרב ג״כ בשבירת הכלים (סוף פרק ג), כי רק עי״ז היה לה הכח והאפשרות להוציא ממנה ועל ידה כל הבריאה כולה, וכן מתנהג עי״ז כל הבריאה בהנהגתו הנעלמה דאור א״ס ית״ש המנהיג אותם תמיד להכוונה התכליתית, כמו שבארנו בכ״מ מדברינו (כללים ח״א סז ע״ב).

עי׳ כללים ח״א סח ע״ב ז״ל: באותה המקום יתגלה לבסוף כל כוונתו כולה אשר כיוון בה ונתעצם עמה מהתחלתה עד סופה, והנה הוא המלכות דכל ספי׳ שהוא בחי׳ העשירית שבה, אשר היא תכלית כוונתו ית״ש אשר כיוון בכל המציאות בכלל ובפרט, והיא כולל את כולם ומתגלה בסוף כולם כלולה מכולם. והוא באשר שהיא כוונתו ורצונו עצמו, וכמו שיסדו (ברכת אירוסין) שהכל ברא לכבדו, שכל המציאות הוא גלוי כבודו והוא עצמו רצונו, והוא מה שנאמר (משלי ט ז) כל פעל ה׳ למענהו. ונמצא כי המלכות היא סבת כולם וכלל כולם ותכלית כולם, כי בשורשה [והוא בכתר, כתר מלכות, מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י)] היא סבת כולם, ובאמצעיתה היא כלל כולם [והוא בדעת, קשר של תפילין (ליקוטי תורה ויצא), ובחזה ובעטרת היסוד], ובסופה היא תכלית כולם, שתעלה היא עם כל צבאיה וכן כל הט״ס על ידה עד המלכות דא״ס (עי׳ לעיל כלל ד׳ ענ״ג), והיא ספי׳ המלכות העיקרית, שהיא הבריח התיכון מעילא לתתא ומתתא לעילא, והיא עתה עשירית של כל ספי׳, ומשלים כל ספי׳ לעשר, ונצמצמה עתה ונסתרת ונעלמת, שיהא כל תיקונה וגילויה רק ע״י ישראל במעשי התורה והמצוה ובכל מאורעותיהם, וכמ״ש בדע״ה ח״ב דרוש ד׳ ענף י״ז י״ח ובכ״מ ולעיל כלל ט״ו ענף י״א.

עי׳ דע״ה ח״ב קס ע״א ז״ל: היא ראשית לכל ונעשית אחרית לכל. והנה היא בכל פרצוף בבחי׳ עטרה שבו, וכן היא עתה בעטרת דז״א, שעטרה דז״א הוא כתר המלכות. אך כ״ז הוא עתה בהששת אלפים שנה, שהוא שליטת הו״ק, הנה בכל הזמן הזה עומדת בצמצומה, והיא בהעטרה דז״א. אבל באלף הז׳, תעלה היא באימא, בעטרת שבה, וכמ״ש בספד״צ בסופו (לו ע״ב) קרן ביובלא אתעטר, וז״ל שמה שהיא עתה בעטרה דז״א, תעלה להיות בעטרה דאימא, ואז תהיה היא עטרה על ז״א, ובסוד (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, וכמ״ש בזוה״ק (תרומה דף קנח ע״א) מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולאו משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה (עי׳ לעיל הערה 502).

זה הסיבה שהה׳ תיקונים תחתונים דת״ד דא״א הם ה׳ תיקונים דכתר הם לנוק׳ (כללים ח״ב לג ע״א).

כללות כל גילוייו ית״ש בסיבת הכל ובהנהגת הכל ובתכלית הכל הוא הכל בהמלכות וכל הט׳ ראשונים כח״ב חג״ת נה״י הם ג״כ רק גילויה דהמלכות שירדה ונתגלה בה מגילוי לגילוי כדי להתגלה לבסוף בעצמותה גופה שהוא המלכות ר״ל שהכל הוא רק בהמלכתו ועצתו ובהנהגתו מהמלכות דא״ס עד המלכות דאצילות והוא סוד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם ישעיה מ״ד והוא ג״כ מ״ש אליהו זל״ט כי עליה נאמר מגיד מראשית אחרית כי גילויו בהכתר הוא ג״כ רק כדי להתגלה לבסוף בהמלכות ולכן הנה היה גילויו הראשון אשר לכל הנאצלים כולם בהמלכות דא״ס וגילויו האחרון אשר לכל הנבראים כולם בהמלכות דאצילות כי רק היא סיבת הכל והכל הוא בשבילה למלוך על כל המעשים שיתגלה מלכותו יתברך לעילא ותתא כי רק זה הוא תכלית הכל כנז׳ (כללים ח״ב נ ע״ב).

לא. ליקוט בענין שם מ״ה: הוא האורח הכללי דאצילות וגילויו, והוא השם המפורש העיקרי כשהוא בניקוד מוצא אותיות הפשוטים (הקדו״ש טז ע״ב).

כל שאר השמות מסתעפים ממנו ונתלים ונאחזים בו והנה הוא החלון המאיר ומזהיר בהבי״ע, ודרך אותו החלון אנו משתמשים ג״כ באור א״ס עצמו. וכשאנו מכוונים בהשם הויה ב״ה ומזכירים את השמות התלוים בו ומסתעפים ממנו, כמו אל אלהים צבאות שדי אדני, או שאר כל השמות כולם הנזכרים בדברי חכמי האמת, הנה אנו מגיעים בזה לאור א״ס עצמו ממש אשר למעלה למעלה, בלי גבול ותכלית כלל כי הרי הוא עצמו התפשט והתגלה אלינו בהשמות הללו, ואחדותו הרי הוא הולך ונמשך בלי תכלית כלל, וכנ״ל בהמשל מאור השמש אשר בהמסך והחלון ודי בזה (דע״ה ח״א נו ע״א).

עי׳ כללים ח״א קב ע״ב: כי עיקר אור המ״ה דהתיקון, הנה הוא אור המ״ה שהוא תולדות היסוד, והוא ג״כ סוד הדעת עלאה רזא דמתקלא הנמשך מאור א״ס המייחד את הכל, והוא תמיד בפנימיות כולם הנושא את כולם

שם קי ע״ג: והוא עיקר אור התיקון.

שם ח״ב ע ע״ג: עיקר שליטת המ״ה הוא באצילות כמ״ש כאן (וכן ביאורים ח״א נג ע״ב).

שם קיט ע״ד: האצילות הוא המ״ה הכללי

ועי׳ ביאורים ח״א סא ע״ד, שכל האצילות סובב והולך רק עליו וכל הנהגת האצילות הוא על ידו, והוא מדריגת הרוח והוא עיקר האדם דאצילות, שלמעלה הנשמה היא נעלם.

עי׳ ביאורים ח״א עא ע״א אותן הי״ס דגדלות הם העשר אתוון דשם מ״ה דהתיקון והוא עומד בפנימיות כל העולמות כולם, ואפילו שהתיקו״ז מדבר על האצילות אבל ע״י האצילות מתפשט הארת השם מ״ה בכל העולמות.

השם מ״ה הוא פנימיות האצילות על ידי השם ע״ב שהוא החכמה שמתלבש במ״ה והוא כחו ועיקרו (ביאורים ח״ב מז ע״ד).

לב. עי׳ ביאורים ח״א נה ע״ג ז״ל: וכ״ז הוא סוד המנצפ״ך, כי המנפצ״ך הוא בדעת, ושם הוא סוד שם י״ב שהוא בדעת. וכן הוא ג״כ שם י״ב ביסוד, והוא בפסוק (משלי יח י) מגדל עוז שם יהו״ה בו ירוץ צדיק ונשגב, וכמ״ש בזוה״ק (בראשית לז ע״ב) ועי׳ דברי רבינו בתיקונים (סוף תיקון ד). אמנם בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י״ב שביסוד הנה הם הי״ב צרופי הוי״ה, והם יוצאים ג״כ מהג׳ שמות הוי״ה מלך הוי״ה מלך הוי״ה ימלך, ג׳ צירופים מהג׳ יודי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן, וג׳ מהג׳ ווי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג׳ יודי״ן דשם ס״ג, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע״א) וע״ש דברי רבינו. ואולי הוא כי אלו הי״ב צירופים הם הפנימיות להשם י״ב שבזוהר בראשית הנז׳, אך עכ״פ הוא כי ישנו שם י״ב בהיסוד ג״כ, וכ״ז הוא משום שהיסוד והדעת אחד הוא, כי מהיסוד דאימא נעשה הדעת דז״א, וכן מהדעת דז״א נעשה היסוד שבו, וכמ״ש בזוה״ק משפטים (דף קכג ע״א) מעוי בדעת אתתקנן. ולכן שם י״ב בדעת ושם י״ב ביסוד, כי שניהם אחד הוא, והם מהיסוד דאימא ומהמנצפ״ך שבהפה דז״א, כי מהיסוד דאימא נעשה הדעת שבו, והוא נמשך ומתגלה בפה, כי שם נחתמין ומצטיירין הפיתוחי חותם דאימא, ומהם נחקקין המנצפ״ך שהם שורש כל הה׳ מוצאות הפה, וכללות כל הפה כולו וכנ״ל, וזהו שאמר דעת גנוז בפומא דמלכא.

עי׳ ביאורים ח״א פד ע״ג ז״ל: וזה סוד וקרא זה אל זה י״ב בי״ב דת״ת ודיסוד - כי זה גימט׳ י״ב, ומאיר הת״ת בהי״ב שבו להי״ב דהיסוד, ומזה הוא שם של י״ב ביסוד היוצא מפסוק (משלי יח י) מגדול עוז שם י״י בו ירוץ צדיק ונשגב, וכמ״ש בזוה״ק (בראשית ל״ז ע״ב), והוא יוצא מהג׳ הויו״ת דמלך מלך ימלוך כמ״ש הגר״א בתיקונים (סוף תיקון ד דף כ ע״ב ד״ה כללי שמות), והם הג׳ הויו״ת דהי״ב פשוטות כנ״ל אות י״א. ועי״ז מתגלה כבוד מלכותו ית״ש לעילא ותתא, כי היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור

מהי״ב שבת״ת להי״ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא, וכמ״ש בפ׳ בשלח (נ״ב סע״א), ועי״ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא, הארץ אשר נשבע לאבותינו, הנה מקבל היא את גילוי אורו מהיסוד, ומאירה ומתגלה למטה ויתקיים מ״ש (תהלים י טז) ה׳ מֶלך (תהלים צג א) ה׳ מָלך (שמות טו יח) ה׳ ימלוך לעולם ועד, ואז מלא כל הארץ כבודו.
עי׳ זהר ח״א לז ע״ב.

לג. כד איהו אור מעוטף ולא אתפשט ואיהו סתים (כל זמן שהיה מעוטף בהקד״א והיה סתום בו) אתקרי אויר, אור סתים באת יו״ד, נקודה בהיכליה (שהיה סתום בהקד״א הנקרא ג״כ יו״ד, כמ״ש בספד״צ (פרק ב כא ע״א) י׳ עלאה כו׳ היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים), כד אפיק י׳ מאויר אתגלייא אור, ודא איהו ויאמר אלהים יהי אור (ע״כ לשון התיקונים), ונקרא מעתה האוירא בשם אור, והוא האור שנגנז אח״כ. וכן נקרא הי׳, שהוא חכמה דאתפשט מניה ג״כ בשם אור, ועליו נאמר (בראשית א ד) ויאמר אלהים יהי אור, כי האוירא משפיע עליו תמיד ומתגלה בו (דע״ה ח״ב קי ע״א).
והנה נקרא אותה הנקודה פנימית, שהוא המקום והרשימו שאמרנו, בשם אויר קדמון, כי הוא הגילוי הראשון הקודם לכל, ונקרא אויר, אור י׳. והוא כי הרי אמרנו שבהגילוי הזה הוא נושא את כל, והנה הוא נושא את כל בב׳ בחי׳, מבפנים להכל ומבחוץ להכל. ומבפנים להכל הנה הוא ית״ש הנשמה לנשמה פנימית לכל העולמות כולם כנז׳, והוא האות י׳ דאויר שהוא האבן שתיה אשר עליה אמרו (יומא נד ע״ב) עולם מאמצעיתו נברא, כי אותו הי׳ נתפשט מבפנים לכל העולמות כולם ונושא את כולם בכל מלואם מבפנים לחוץ, והאור דאויר הוא מחיה את כולם ומתפשט בכולם מבחוץ לפנים, וכמ״ש סובב את הכל וממלא את כל. והם בענינו אלו הב׳ בחי׳ אור י׳ שבאויר, כי בהי׳ הוא מלא את כל, ובהאור הוא סובב את הכל, ושניהם הם כלל הרשימו שאמרנו, שהוא הנקרא אויר קדמאה, וכן נקרא אויר סתימאה (זהר בראשית טז ע״ב), אור וי׳ גניז בה, וכד נפיק י׳ מאויר אשתאר אור, כמ״ש כ״ז בזוהר בראשית (טז ע״ב) ובתיקונים (תיקון ה דף כ ע״ב) כי נתפשט הי׳ מאויר לפנימיות דכל העולמות כולם, והוא הנקודה הפנימית שבהם הנושא אותם מבפנים, והוא ההיכל הקודש המכוון באמצע שאמר הספר יצירה (פ״ד מ״ד), ואשתאר למעלה אור שהוא המקיף את כולם (הקדו״ש סב ע״א).

לד. עי׳ זו״ח : ת״ח לקבל אינון שבעה זכאין פקיד קב״ה באורייתא לקרבא קרבן מוסף בשבע זמנין בשתא בגין לאוספא להו עדונין ותפנוקין מבי מלכא דישבעון אבהן בקדמיתא ובתר כן בנין ואינון ז׳ זמנין ולא יתיר.
בשבתא לקבל צדיק יסוד עולם דאקרי כל ואקרי שבת לאוספא ליה עידונין ממוחא סתימאה ובריש ירחא לקבל כנסת ישראל דאתקריאת סיהרא.
ובט״ו יומא לירחא קדמאה לקביל אברהם אבוהון דאחיד במדת החסד ואקרי ראשון ובעצרת דבחדש הג׳ דאתייהיבת ביה אורייתא בשבעה קולות לקביל יעקב דאיהו תליתאי לאבהן ואחיד בקול קול יעקב ובראש השנה לקביל יצחק דאתיליד ביה ואנן מדכרינן ביה עקדת יצחק ואיהו יומא דדינא לקבל מדת הדין דאחיד בה.
ביום הכפורים לקביל משה דקביל קב״ה ביה צלותיה וחס על ישראל ואהדר ליה לוחי אורייתא בחג הסכות לקביל אהרן דבזכותיה הוו אזלין שבעה עננין דחפן על ישראל כסוכות ובג״כ אינון עבדין סוכה וכל אורייתא כמה רזין עילאין סתימין בה וכד אלין שבעה מתוספין בברכאן כל עלמא בשלימו סגיאה.
תרגום: בא וראה כנגד אותם שבעה צדיקים צוה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף בשבע פעמים בשנה כדי להוסיף להם תפנוקים ועדונים מבית המלך שישבעו אבות בראשונה ואחר כך בנים והם שבע פעמים ולא יותר.
בשבת כנגד צדיק יסוד עולם שנקרא כל ונקרא שבת להוסיף לו עדונים מן המח הנסתר ובראש חדש כנגד כנסת ישראל שנקראת לבנה.
וביום ט״ו לחדש הראשון כנגד אברהם אביהם שאחוז במדת החסד ונקרא ראשון ובעצרת שבחדש השלישי שנתנה בו תורה בשבעה קולות כנגד יעקב שהוא שלישי לאבות ואחוז בקל קול יעקב ובראש השנה כנגד יצחק שנולד בו ואנו מזכירים בו את עקדת יצחק והוא יום הדין כנגד מדת הדין שאחוז בה.
ביום הכפורים כנגד משה שהקדוש ברוך הוא קבל בו את תפלתו וחס על ישראל והחזיר לו את לוחות התורה בחג הסכות כנגד אהרן שבזכותו היו הולכים שבעה עננים שכסו על ישראל כמו סכות ומשום כך הם עושים סכה וכל התורה כמה סודות עליונים נסתרים בה וכשהשבעה

הללו מתוספים בברכות כל העולם בשלמות רבה.

לה. עי׳ זהר ח״א ריח ע״א: כל דוכתא ודוכתא פתחין[1807] פתיחן לשבעין עלמין[1808] וכל עלמא ועלמא אתפתח לשבעין רהיטין[1809] וכל רהיטא ורהיטא אתפתח לשבעין כתרין עלאין[1810] ומתמן אתפתחו ארחין לעתיקא סתימאה דכלא[1811] למחמי בההוא נעימותא עלאה דנהרא ומהניא לכלא.

תרגום: בכל מקום ומקום פתוחים פתחים לשבעים עולמות, וכל עולם ועולם נפתח לשבעים רצים, וכל רץ ורץ נפתח לשבעים כתרים עליונים, ומשם נפתחו דרכים לעתיק. נסתם הכל, לראות באותה נעימות עליונה שמאירה ומהנה לכל.

לו. א) דהוא קאי על המלכות דאצילות, ונקרא אימא עילאה כי עיקרה הוא באצילות, והיא מקננא בכרסייא בתלת ספירן עילאין, שכן היא מתפשטת בהג״ר דבריאה לנשמה ומוחין בהם, והוא סוד הכסא למלכות דאצילות, הרי היא עצמה בבחינת האדם היושב על הכסא.

ב) הוא קאי על האימא עילאה ממש, הרי היא בינה דאצילות. אמנם אין הכוונה לבינה עצמה, אלא רק על התבונה, והיא מתפשטת דרך הז״א דאצילות, ונוגעת במסך אשר על הבריאה ומאירה בבריאה דרך מסך. וכ״ז נעשה בכח והארת כל הכח״ב דאצילות הנכללין בה, ולכן אמרו שהיא מקננא בבריאה בתלת ספירן עילאין, אמנם רק אורה ניכר ולא אורם.

אמנם הענין הזה אינו תדירי, אלא רק בעת צורך השפע להוליד נשמות דמלאכים. אמנם יש פנים בדבר זה שהם תדיריים והיינו הפן השלישי וכדלהלן.

ג) אחרי שמתלבשת התבונה בז״א דאצילות, היא משתתפת עם המלכות אשר על ידה מתנהגות עולמות בי״ע, ומאירות בג״ר שלה בבריאה, ובו״ק שלה ביצירה, ובמלכות שלה בעשיה. והנה עוד הבנה איתא בג׳ ספרין עילאין, שכן אורות הכח״ב דאצילות מתנוצצים בג״ר דתבונה המשתתפים עם המלכות להאיר בבריאה, ומתלבשים בג״ר שבכל פרצוף מה׳ הפרצופים דבריאה, אשר שם הוא סוד הכסא. ובסוד הכסא אשר בג״ר דכל א׳ מהם יורדים המלכיות דכל פרצופי האצילות, בסוד האדם היושב על הכסא, וכו׳.

ו) והנה האריז״ל בשער השמות כתב שג״ר דעולם הבריאה מאירין, ואילו אור הז״ת אינו ניכר. ואומר כי לכן אמרו בתיקונים ג׳ ספירן עילאין מקננן בבריאה. ואין הכוונה שהם לבדם מאירים, אלא שע״י הארתם אין אור הז״ת ניכר. הג״ר האלה הם הג״ר של י׳ הספי׳ דנוק׳ דז״א שבבריאה. ובעולם היצירה אין מתגלים כי אם אורות ו״ק שלה. ואומר כי זהו שאמרו בתיקונים ו׳ ספירן מקננן במט״ט. בעולם העשיה אין מתגלה כי אם המלכות דנוק׳ דז״א. ואומר כי זהו שאמרו בתיקונים שם אימא תתאה מקננא באופן.

ז) הנפש של בריאה נמשכת ע״י הכאת י׳ כלים דאצילות במסך הבריאה, ומהם התנוצצו י׳ ניצוצות ואורות דרך המסך, ונתהוה הנפש לי׳ הכלים של הבריאה. וכן הדבר, שכן מהכאת י׳ הכלים דנוק׳ דאצילות נעשה הנפש לי׳ הכלים דנוק׳ של הבריאה, וכן עד״ז הוא ביצירה ובעשיה, אלא שבבריאה הוא נעשה מהכאת חלקי הפנימיות דהכלים, ביצירה הוא נעשה מהכאת החלקים האמצעיים דהכלים, ובעשיה הוא נעשה מהכאת החלקים החיצוניים דהכלים. ומהכאת י׳ הכלים דז״א דאצילות נעשה הנפש לי׳ הכלים דז״א דבי״ע, מהפנימיים לבריאה, מהאמצעיים ליצירה, ומהחיצוניים לעשיה. וכן הוא עד״ז בהנפש דאו״א וא״א של בי״ע, שהוא נעשה מהכאת י׳ הכלים דאו״א, וא״א של אצילות נעשה מחלקי הפנימיות והאמצעיות והחיצוניות שבהם.

לז. ועי׳ דע״ה ח״ב קטו ע״ד: שכן עד״ז הוא בעולם העשיה, אשר שם הוא הה׳ אחרונה דהשם הויה ב״ה הכולל את כל העולמות, הנה ישנם שם ג״כ בחי׳ נרנח״י דאלהות הנמשך מהי׳ ספי׳ דאצילות, ואותן הנרנח״י הם הי׳ ספי׳ דאלהות שבהעשיה הנמשכים שם דרך המסך אשר בין היצירה להעשיה, ואותו המסך הנה הוא מהלבוש היותר חיצון דהמלכות דהיצירה בהארת הז״א דיצירה, ומתפשט אותו הלבוש היותר חיצון דהמלכות מתחת היצירה בבחי׳ נעל, והוא

– מאיר התיקון –

[1807] צנועות להאיר מאור הנמשך מע׳ עלמין שהם במלכות הכלולה מז׳ וז׳ מעשר וכל מקום כלול מע׳ מאורות הנזכרים (אור יקר).

[1808] הם ז׳ קצוות דז״א בסוד אמרתי עולם חסד יבנה (מ״מ).

[1809] הם ז׳ מדות ממש שאורם רץ למלכות (אור יקר). היא הבינה בסוד בהרטים בשקתות המים שהם נה״י דאימא (מ״מ).

[1810] בבינה (אור יקר). הם ז׳ קצוות דאבא שהם עליונים על כולם (מ״מ).

[1811] מתוך אורחין אלו בא השפע מהכתר אל הבינה ומשם לז׳ מדות ומשם למלכות ומשם למקום ר״ש וכל זה בסוד נשמתו (אור יקר). פי׳ הוא א״א שהוא סתום בתוך או״א וזו״ן (מ״מ).

קרקע היצירה וגג העשיה, והוא מסך בין היצירה להעשיה, ודרך אותו המסך מקבל העשיה את הנרנח״י דהאלהות שבה, שהם הי׳ ספי׳ דאלהות. ומשום שכל קבלת העשיה הוא רק דרך המלכות, שהיא ה׳ תתאה, לכן אמרו בתיקונים (תיקון ו דף כד רע״ב) אימא תתאה מקננא באופן. והנה קודם המיעוט, היה כל הנרנח״י דהעשיה אשר בבחי׳ האלהות שבה, שהם הי׳ ספי׳ שבה, הנה היו הם רק מההתנוצצות אור החיצוניות דהמלכיות דהי׳ ספי׳ דהאצילות. ואחר המיעוט היו מהחיצוניות דהמלכיות עצמן אשר האירו ונתפשטו דרך כל המסכים הנז׳. והנה משום שכל קבלת העשיה הוא מבחי׳ ה׳ תתאה כנז׳, לכן אין גילוי לכל פרצופי דהעשיה יותר מבחי׳ ג׳ גו ג׳. והיינו כי הא״א דעשיה הוא בבחי׳ ג׳ גו ג׳ נה״י כלילן בחג״ת וכמו שהוא ביצירה וכנ״ל. ואבא הוא עומד בעשיה רק בבחי׳ נקודה אחת לבד, כי א״א שהוא הכתר, שהוא כלל כל הג״ר, עומד הוא ג׳ גו ג׳ כמו שהוא בכללותו כלול מג׳. ואבא שהוא חכמה י׳ של שם, עומד הוא ג״כ בכללותו, והוא רק בבחי׳ נקודה אחת. ואימא וזו״ן עומדים הם בעשיה ג״כ בגילוי ג׳ גו ג׳, ור״ל חג״ת כלולין בנה״י, ואינם מתגלים רק בבחי׳ נה״י לבד, כי הנה״י הם שייכים כולם להמלכות, וכנודע בסוד ג׳ עדרי צאן רובצים עליה (בראשית כט ב). ומשום שבהעשיה הוא שליטת דהמלכות, כי אימא תתאה מקננא באופן כנז׳, לכן עומדים כולם בגילוי הנה״י, כי הנה״י הם דידה שהם מתגלים בה ומאירים בה.

ועי׳ שם ח״ב קיח ע״ג שבעולם העשיה מלכות דאצילות אינה מאירה כי אם בספירה העשירית שבה, הרי היא המלכות הפרטית שבה בלבד.

לח. עי׳ יהל אור ח״א יא ע״ג וז״ל, בכל עולם שמים וארץ והן נפש של ההיכלות כי הנפש בארץ כידוע ונהורין הן הנפש של ההיכלות והחיות ואופנים הן תולדות הרוחין ונהורין וכולם תחת הנהורין ועיקר הנפש הוא הנהורין וכן בארץ הזה וד״ל והרוחין הן באוירא של ההיכלות והרוחין הן רוח של ההיכלות ועד כאן הן גבול עולם הפירוד אבל מנשמה ולמעלה הוא אלקות כידוע בכל עולמות בי״ע, אפילו בארץ הזו התחתונה, ואפילו באדם הנשמה שלו למעלה חלק אלוק ממעל, והענין כי ה׳ פרצופים א״א או״א זו״נ שהן ע״ס הן בכל עולם ועולם, וכן בנשמת האדם נרנח״י, וג״ר אין מושגין כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזו״נ, והן נקראין עולם, כמ״ש עולם חסד יבנה. וכן האדם נפש ורוח, וכן פרצופי אדם זו״נ, דו״נ, וג״ר של האדם אינן כלל בעולם הזה, והן בשמים וכו׳, כמ״ש בז״ח וס״י כי נפש בארץ לכן תשוב אל הארץ בקבר ורוח באוירא לכן הרוח מתלבש באוירא דג״ע והנשמה בשמים והיא צרורה תחת כסא הכבוד שהן הרקיעין כמ״ש לעיל ואף שהם ה׳ מדריגות הן רק ג׳ כי כל ג״ר חשובין כא׳ ואין מתפרדין כידוע לכן אין נחשבין רק נר״נ, וכן הספירות רק א״א זו״נ כידוע בינה כולל ג״ר, והאדם במקום ז״א כידוע, וג״ר אינן מושגין אף לז״א, כמ״ש באד״ר על פסוק אלהים הבין דרכה כו׳ רק ג״ר של ז״א הן תלוין במעשה התחתונים כידוע, והם ג״ר נח״י שמשיג ז״א, וכן באדם נח״י שכללם הנשמה היא ג״ר של הרוח של האדם, אבל הנשמה עצמה שהיא ג״ר עצמן אינן באים באדם כלל, והן אלקות, וז״ס איש האלהים, והן בחטאי האדם מסתלקין בסוד המוחין, וכן ט׳ תחתונות של הנפש מחכמה ולמטה, רק שג״ר של הרוח עולין למעלה ואין פגם נוגע בהם, רק סילוקן מאדם בסוד שיחת לו לא כו׳, אבל תשעה תחתונות של הנפש יורדין לקלי׳, ואין נשאר רק כתר שלה, שהיא מלכות של רוח כידוע. בכל כתר שהיא בחי׳ מלכות עולם שלפניו, והוא עטרת היסוד דדכורא שלכן נקרא עטרת כידוע, וראשיתה מחכמה ולמטה כולה יכול להסתלק שלכן כל החטאים והעונשים נזכרים בנפש ונפש כי תחטא והאבדתי את הנפש כו׳ וסוד האבדון לקליפה וכן הכרת כשכל הט׳ בחי׳ מסתלקים אז ונכרתה הנפש מלפני, ע״כ.

לט. עי׳ זהר ח״ב נד ע״א: אז ישיר משה ובני ישראל וגו׳ רבי אבא פתח ואמר אסתכלנא בכל תושבחן דשבחו לקודשא בריך הוא וכולם פתחו באז (מ״א ח יב) אז אמר שלמה (יהושע י יב) אז אמר[1812] יהושע (במדבר כא יח) אז ישיר ישראל ומאי טעמא:

אלא הכי תאנא כל נסין[1813] וכל גבורן[1814] דאתעבידו להו לישראל כד אתנהיר נהירו[1815] דעתיקא קדישא[1816] בעטרוי[1817] גליפין[1818] רשימין (באז) [בא׳[1819] ואז׳] ובא׳ וא׳ בז׳[1820] אנקיב

– מאיר התיקון –

[1812] ידבר (דפ״ו).

[1813] הוא הטובות והישועות שנעשו לישראל למעלה מן הטבע, כמו קריעת ים סוף ודומיהם (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1814] הוא כל הנקמות שנעשו בצוררי ישראל, כמו המכות דמצרים וכיוצא, ובפרט בעת שלא היו ישראל כדאי לזה (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

בחשוכי[1821] ונהיר לכל עיבר[1822] וכד אתחבר[1823] נהירו דאל״ף ומטי לזיי״ן מאן זיי״ן דא[1824] (ישעיה לד ו) חרב ליהו״ה מלאה דם כדין עביד נסין וגבוראן בגין דאתחבר א׳ עם ז׳ ודא הוא שירתא[1825] שירתא היא דכל סטרין ודא הוא אז ישיר:

תרגום: ״אז ישיר משה ובני ישראל וגו׳״, רבי אבא פתח ואמר, הסתכלתי בכל התשבחות ששבחו את הקדוש ברוך הוא, וכולם פתחו באז. ״אז אמר שלמה״, ״אז ידבר יהושע״, ״אז ישיר ישראל״, למה.

אלא כך שנינו, כל הנסים והגבורות שנעשו לישראל, כשהאיר אור העתיק הקדוש בעטרותיו חקוקים רשומים באז, בא׳, וא׳ בז׳. ניקב בחשכה והאיר לכל צד. וכשהתחבר האור של אל״ף והגיע לזיי״ן, מי זו זיי״ן, זו ״חרב לה׳ מלאה דם״. אז עשה נסים וגבורות, משום שהתחברה א׳ בז׳, וזו היא השירה, שירה היא של כל הצדדים, וזהו ״אז ישיר״.

מ. עי׳ ע״ח שער קלי׳ נגה ב: הנה תחלה הם הקלי׳ והם (יחזקאל א ד) רוח סערה כו׳, ואלו נקרא עור, כי עור הוא הקליפה, ולכן הוא נקרא קלי׳. והנה הם ג׳ קלי׳ ענן ורוח סערה ואש נגד ג׳ ערלות, מילה ופריעה ואטופי דמא[1826]. ובתוכם הבשר עטרת הגיד, והוא החשמל, וע״ז החשמל סובב הנוגה הקלי׳ רביעית[1827], קול דממה דקה בחשאי, וז״ס ח״ש מחשמ״ל. ובתוכו

– מאיר התיקון –

[1815] רומז למה שקבלנו שלא תמשך הטפה לזו״ן מפנימיות עתיק אלא בזמן המשיח (שעה״כ ק״ש ב דף יט ע״ג), ולכן לא אמר כד נהיר עתיקא אלא נהירו דעתיקא, שסודו הארה מחיצוניות שלו (רמ״ז).

[1816] א״א (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1817] הם תרין רישין דיליה, שהם אוירא ומ״ס, שהם שורש החו״ג, והם מעטרין דדעת דרדל״א המתלבש ברישין דא״א (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1818] פי׳ חקוקין בב׳ עטרות של ב׳ יסודות או״א (רמ״ז). נחקקין (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1819] שכל העטרין דע״ק כלילן בא׳ כמ״ש בפרשת אח״מ עג ע״א ואלף וארבע מאות כו׳ וכמ״ש שם (יהל אור). א׳ הוא מרמז על הג׳ רישין עלאין, שהם הג׳ צחצחות העליונים [עי׳ תיקו״ז קלג ע״ב], הנקראים כולם בא׳, שהם אפ״ס אי״ן א״א, ע׳ הגר״א בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע״א, ועי׳ קלז ע״ד ד״ה א׳ מן) וכן הוא מרמז הא׳ ג״כ על הג״ר הנקראים כולם בא׳, והם א״א אבא אימא (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1820] ואות ז׳ הוא מרמז על ז״א, וכן על זו״ן שהם הז״ת וכאשר מתייחדים הג׳ רישין עלאין והג״ר ומתגלים בהז״ת שהם הזו״ן, הנה נעשה ונרשם מלת ״אז״, שהוא היחוד והגילוי אות א׳ בז׳, הג״ר בהז״ת (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1821] פי׳ שהאור דא״א בקע בעיגוליו שנק׳ חשוכי בסוד ישת חשך סתרו ונהיר לכל עיבר פי׳ לאו״א וז״א (מ״מ). כי א׳ הוא אור והוא כולל כל נהורין וז׳ הוא חשך כמ״ש בזו״ח שיה״ש כאהלי קדר דא ז׳ כו׳ והן אור וחשך כתר ומלכות וכשמאיר לה מאיר ממנה לכל הו״ק שהיא נקודה אמצעית וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים וז״ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור).

[1822] שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורן נסים לישראל וגבורן לעכו״ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור).

[1823] פי׳ אחר שהגיע אור א״א עד המלכות אזי נק׳ ״אז״, וכפי זה תני והדר מפרש, שתחלה אמר כד אתנהיר נהירו דע״ק בעטרוי גליפין רשימין באז, ומפרש סדר יציאת האור, ואמר אנקיב בחשוכי וכו׳ א״נ אנקיב בחשוכי הם הקלי׳ שסובבים על הקדושה נקב האור בתוכם וירד (מ״מ).

[1824] שהיא עושה מלחמה ונסים וגברן נסים לישראל וגברון לעכו״ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). זיי״ן הוא מלשון כלי זיין, והוא הדינין אשר הם בהז״ת (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[1825] ששירתא מסטרא דגבורה של הלוים, והוא בהמתקת הגבורות בחסדים, וזהו התחברות א״ז, ומצד אחר נקרא ג״כ שיר כמ״ש בזו״ח ריש שיה״ש שר עם י׳ והוא נהורא דעתיקא (יהל אור).

[1826] ע׳ ת״ז פו ע״ב.

ע׳ יהל או רח״ג ח ע״ג שג׳ קלי׳ שור חמור וכלב והם מקבילים לעשו ישמעאל בחו״ג וע׳ פת״ש שער הקלי׳ פרק כב שכל שיך לערב מסט׳ דיעקב והרביעית הם ישראל שלמדו ממעשיהם, והע״ר מקבילים לדם שצריכים להוציא הדם הרע שבערלה שהדם נבלע בגוף

[1827] הוא טו״ר ונקרא קלי׳ נוגה וסוד הנוגה או ממוצע בין אור לחושך (פת״ש שער הקלי׳ פרק כ׳), עוד שם וז״ל, והרביעית הוא נוגה שפי׳ שבעצם אין לו אור רק שמקבל אור החוזר והוא מתהפך מחשך לאור ומאור לחושך, ונקרא נג״ה שהוא בהיפוכא דהג״ן כמ״ש (בראשית ג כד) וישכן מקדם לגן עדן את להט החרב המתהפכת, שג״ן הוא נוקבא דקדושה, מלכות שמים בגלוי בהשגת כבודו יתברך, וכאשר נתגרש משם הושם לנגדו קלי׳ נוגה הזה שתיטול ממנו חכמתו העליונה בהשגת כבודו ונשאר בסוד חכמה חיצוניות שיש בו טוב ורע, עכ״ל.

מ״ל[1828] שהוא עצמות של החשמ״ל, והוא הבשר. וזה החשמ״ל הוא חיות אש (ממללות), מילוי דאלקים דיודי״ן גימטריא ש׳ דבשר. והוא עץ הדעת טוב [באצילות] (דאצילות) כנזכר בתקונים (דף ל[1829] דף לד ע״ב), לכן הוא שם יאהדונה״י, כי זהו שם החשמל כנזכר בהרבה מקומות[1830].

מא. עי׳ לש״ו (כללים ח״ב סה ע״ג): והנה ע״פ דברינו [הוב״ד לקמן אות מט], שאמרנו שהברכות הם בשני תיקונים, אחד מלמעלה למטה שהוא מעצמו ית״ש, ואחד ממטה למעלה שהוא ע״י הצדיקים. הנה יובן לנו מאמרם ז״ל (ברכות נג ע״ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך. והוא כי בעניית אמן, הנה נעשה בו ב׳ התיקונים יחד, כי מלת אמן הוא כולל ב׳ כוונות: אחד, על קיום ואמת שהשומע הוא מסכים להמברך שכן הוא האמת כמו שאמר והוא נאמן ומתקיים בכל תוקף ועוז, וכמו בישעיה (כה א) אמונה אמן, שהכוונה הוא שהוא נאמן וקיים לעד, ובחוזק האמת שלא ישונה, וכמו ותקעתיו יתד במקום נאמן (שם כב כג), ור״ל במקום חזק ומתקיים שלא ימוט לעולם. ועד״ז הוא מה שכתוב (שם סה טז) יתברך באלהי אמן ישבע באלהֵי אמן, והוא על שאי אפשר שיהא איזה שינוי ח״ו בקיומו ואמיתתו. וכ״ז הוא כוונה אחת במלת אמן, שהוא על חוזק הקיום והאמת. אמנם הנה יש עוד כוונה שנית במלת אמן, והוא הלואי, והנה הוא ע״ד תפילה ובקשה, וכמו שפי׳ רש״י בשבועות (לו ע״א) ע״ש. והוא ע״ד שכתוב במלכים (א׳ א לו) ויען בניהו כו׳ [את המלך] ויאמר אמן כן יאמר ה׳, וכן בירמיה (כח ו) ויאמר ירמיה אמן כן יעשה ה׳. ולכן אמרו גדול העונה אמן יותר מן המברך, כי בברכה אשר הוא בלשון ברוך אתה כו׳, הרי הוא רק על התיקון אשר הוא מעצמו ומלמעלה למטה, שהם כל גילוייו ית״ש אשר מששת ימי בראשית, וכן אשר מחדש אותם בטובו בכל יום תמיד, ונעשה התיקון דהברכה והעניית אמן אשר בהכוונה הראשונה שבו, להעמיד ולקיים את כל אותן הגילוים תמיד על ידינו, וע״ד שכתוב (תהלים סח לה) תנו עוז לאלהים וכנ״ל. אמנם כ״ז הרי הוא רק לקיים את התיקון דמלמעלה למטה לבד, אך ע״י הכוונה השניה אשר במלת אמן, שהוא בקשה ותפילה, הנה נעשה בעניית אמן התיקון השני ג״כ שהוא ממטה למעלה, שיתברך תמיד עוד ועוד בתוספות מרובה על העיקר בכל עת ובכל שעה, והוא התיקון דממטה למעלה אשר ע״י הצדיקים. והרי נעשה ע״י עניית אמן ב׳ התיקונים, הן התיקון אשר בלשון ברוך, והן התיקון אשר בלשון יתברך, ולכן אמרו גדול העונה אמן יותר מן המברך.

מב. עי׳ זהר ח״ג קעו ע״ב: ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות לכל בשר (שם כב) ת״ח משה ואהרן מסרו גרמייהו למיתה[1831] במה בגין דכתיב ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות רוחת כתיב חסר וא״ו [ובג״כ] (ד)אילנא דמותא הוא ובכל אתר נפילת אנפין להוא אתר הוי[1832] וע״ד אל אלהי אל[1833] הה״ד (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום אלהי הרוחות דאיהו אתר |צרורא| דנשמתין דעלמא[1834] וכל נשמתין תמן סלקין ומתמן אתיין נ״א תמן אתחזיין|:

תרגום: ״ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות לכל בשר״, בא וראה, משה ואהרן מסרו עצמם למיתה. במה [רואים זאת], משום שכתוב ״ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות״, כתוב רוחת חסר וא״ו, ולכן עץ המות הוא, ובכל מקום נפילת אפים לאותו מקום היה, ועל זה ״אל אלהי״, ״אל״ זהו שכתוב ״ואל זועם בכל יום״. ״אלהי הרוחות״ שהוא מקום צרור נשמות העולם, וכל הנשמות לשם עולות, ומשם באות (שם נראות).

– מאיר התיקון –

[1828] ע׳ זהר ח״ג רכ״ג ע״ב וז״ל, למנצח תמן מ״ל עם נצח ודא מ״ל מן חשמ״ל מן ח״ש הוד ונצח, עכ״ל, וע׳ ע״ח אבי״ע פרק יג וז״ל, הנה החשמ״ל הזה מלביש ומקיף לזו״ן מכל צדדיהם אפילו מתחת רגליהם, ומה שהוא מצדם נקרא מלבושים ומה שהוא מתחת רגליהם נקרא מנעלים והבן זה היטב, וכבר נתבאר כי מלבוש גימטריא חשמ״ל גם נעל נקרא לסיבה זו, כי כבר ידעת כי ג׳ אהי״ה יש בבינה א׳ של מלוי יודי״ן בג״ר שבה ושל מלוי אלפין בג׳ אמצעית שבה ושל מילוי ההי״ן בג׳ אחרונים שבה נמצא כי אהי״ה דההי״ן בנצח הוד (יסוד) דבינ׳ אשר לבושם הוא חשמ״ל כנזכר והנה ממנו נעשה בחי׳ נעל תחת רגליהן של זו״ן כנ״ל, והנה שם אהי״ה במילוי ההי״ן גיטריא נע״ל, עכ״ל.

[1829] תיקון ל״ז (לש״ו), תיקון מ׳ (לש״ו), מצאתי בדף לד ע״א והוא תיקון יח ולא מצאתי בתיקון לז

[1830] עי׳ לקמן קטו ע״א (לש״ו).

[1831] בסוד אליך ה׳ נפשי אשא (אור יקר).

[1832] למסור אדם נשמתו אליה בסוד מ״נ כדי להתייחד על ידי נשמתו בת״ת ואפשר שעשו זה כדי להשקיט את הדין מעל כל ישראל (אור יקר), לעורר מ״ן (רח״ו).

[1833] שם המלכות (אור יקר)

[1834] הנשמות באות מבחי׳ א״ל שהרי על ידיהם הם גורמים פגם בה (אור יקר).

עי׳ ע״ח שער הכללים פרק א: מ״ן של רחל הוא שאנו מוסרין נפשותינו למיתה ע״י נפילת אפים ועם אותה העלאה של נפשותינו אנו מעלין שם מן ניצוצי הקדושה שבתוך הקליפות אל רחל. וכן הצדיקים במיתתן עולין ומעלין ניצוצי הקדושה עמהן לצורך מ״ן של רחל להזדווג ז״א בנוק׳. ועי׳ פע״ח (שער נפילת אפים פרק ד): בתפלה ב׳ מיני מסירות למיתה, עם מה שאנו מוסרים עצמינו על קדוש השם בק״ש, ועם מסירה למיתה בנ״א כנודע. והענין, כי יש ב׳ מיני זיווגים באצילות העליון - אחד זיוג חו״ב. ואחד זיוג ת״ת ומלכות. ואי אפשר לשניהם בלי מ״ן. אמנם מ״ן דמלכות, הם נשמות הצדיקים, וכאשר ימסור עצמו למיתה, וכאלו נפטר מן העולם ותדבק נשמתו למעלה ביסוד שלה בסוד באר, ויעשה באר מים חיים, ואז יוצא מ״ד מת״ת, וזווג זה הקדוש נעשה כתיקונו, וז״ס אליך י״י נפשי אשא, להעלות נשמתו למעלה, ויעשה בירא דמיין נבעין מתתא ונבעין מלעילא. נביע מתתא - מנשמותיהן דצדיקייא, ונביע מלעילא - מן דוכרא. ומ״ן דבינה המשובחים, הם הצדיקים המוסרין עצמו על ק״ה, שהיא הבינה הנקראת שם גדול, וקדוש הוא לעלות ממטה למעלה בסוד הקדוש שהוא חכמה, אבל מסירות עצמו למיתה, הוא בסוד מלכות, שהוא אתר דמותא. וקדוש השם, למעלה.

מג. עי׳ זהר ח״ב רמה ע״ב: לעילא מהאי פתחא אית פתחא אחרא דקודשא בריך הוא חתיר לה ואתפתח תלת זמני ביומא ולא אנעיל וקיימא לאינון מאריהון דתיובתא (או) די אושדין דמעה בצלותהון קמי מאריהון וכל תרעין ופתחין ננעלו [עד דעייל ברשותא] בר תרעין אלין דאקרון שערי דמעה:

וכד האי צלותא דדמעה סלקא לעילא ולאעלא באינון תרעין אזדמן ההוא אופן דקיימא על שית מאה חיון רברבן[1835] ורחמיא״ל שמיה ונטיל ההיא צלותא באינון דמעין צלותא עאלת ואתקשרת לעילא:

ואינון דמעין ואשתארו הכא ורשימין בהאי פתחא ואית דמעין אחרנין ורשימין תדיר על כל אינון רתיכין עלאין דלא אתמחון (ס״א אתחמון)[1836] אלין אינון דמעין דאושדו לעילא ותתא כד אתחרב בי מקדשא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום[1837] מר יבכיון ואינון דמעין דאושדין על צדיקיא וזכאין כד מסתלקי מעלמא כלהו נטלי לון אינון רתיכין וערבי לון באינון דמעין דאתושדו על חריבו דבי מקדשא ועל דא כתיב (ישעיה כה ח) ומחה יהו״ה אלהים דמעה מעל כל פנים מאן פנים אלין רתיכין עלאין קדישין ולבתר וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו״ה דבר:

תרגום: מעל לפתח הזה יש פתח אחר שהקדוש ברוך הוא חותר לו, ונפתח שלש פעמים ביום ולא ננעל, ועומד לאותם בעלי תשובה ששופכים דמעה בתפלתם לפני רבונם. וכל השערים והפתחים ננעלים, עד שנכנסים ברשות, פרט לשערים הללו שנקראים שערי דמעה.

– מאיר התיקון –

[1835] זה הפתח הוא נגד היסוד עצמו, דקיימא ברזא דשש מאות כידוע, והוא מסט׳ דדכורא, רוחא דאקרי ספיר, כמ״ש למטה (וזה האופן שמו רחמיא״ל, ושם משך הזרע, והוא ממונה על הבוכים בתפלה, וז״ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע כו׳, וז״ש שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, כי הוא מסט׳ דרוחא הנק׳ ספיר, וכן ותראהו את הילד בוכה ותחמול עליו, והוא לשון רחמנות, וכן בברכת על הצדיקים, שהוא נגד יסוד אנו אומרים, ועלינו יהמו רחמיך), ואמר באד״ר דף קמא ע״ב, ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי ותאנא בהני מיעין אתאחדן שית מאה אלף מארי דרחמי ואתקרון בעלי מעיין דכתיב על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה׳, ורישא דקרא שמוע שמעתי אפרים מתנודד כו׳, השיבני ואשובה, כי אתה ה׳ אלקי, כי אחרי שובי נחמתי, ואחר הודיע ספקתי על ירך כו׳, הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים כי מדי דברו בו זכר אזכרנו עוד, והוא בדרגא דיסוד, ששם הזכרון כידוע, ספר זכרון, וכמ״ש לקמן, ואמר על כן כו׳, רחם ארחמנו, וז״ס שנקרא האי אופן הממונה על בע״ת לקבל תשובתם רחמיא״ל (יהל אור).

[1836] נמחק בדרך אמת.

[1837] הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל, ואמר בזו״ח בפ׳ מרכבה, נפתחו השמים וחבורא לא אשתכח ונהורא אתאבד וראה מראות מה דהוו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עלאה ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר, כד״א הן אראלם וגו׳ כו׳ וצווחין תרין בכיות חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון, וחד על דנפתחו השמים ושלום לא אשתכח, הה״ד צעקו חוצה הא בכי׳ חד מלאכי שלום אינון, דהוו מסטרא דשלום יבכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר, ר״ל חסד, כמש״ש, והוא חסד דאתגלי באמה כמ״ש לעיל, ואמרו מראות, אות נעשה מר, וז״ש מר יבכיון וארואלים אמר לקמן דף ר״נ, שהן בירכין והן לבר מגופא, ועכשיו יצאו לבר לבר וזהו צעקו חוצה (בפרשת בראשית דף לח ע״א ז׳ הילכין כו׳ עמש״ש) (יהל אור). ועי׳ ח״א ר״י סע״א (דע״ה ח״ב מג ע״ב).

וכשהתפלה הזו של הדמעה עולה למעלה להיכנס באותם השערים, מזדמן אותו אופן שעומד על שש מאות חיות גדולות, ששמו רחמיא״ל, ולוקח אותה התפלה באותן דמעות, התפלה נכנסת ונקשרת למעלה.
ואותן דמעות נשארות כאן ורשומות בפתח הזה. ויש דמעות אחרות, ורשומות תמיד על כל אותן מרכבות עליונות שלא נמחות (נראות). אלה הן דמעות ששפכו למעלה ולמטה כשנחרב בית המקדש, שנאמר ״הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון״. ואותן דמעות ששפכו על צדיקים וטהורים כשמסתלקים מהעולם. את כולן נוטלות אותן המרכבות ומערבות אותן באותן דמעות שנשפכו על חרבן בית המקדש, ועל זה נאמר ״ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים״. מי הפנים. אלו המרכבות העליונות הקדושות. ואחר כך, וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה׳ דבר.

מד. עי׳ שער מאמרי רשב״י (לד ע״ד): וקיימא עלמא באשלמותא כו׳ פירוש כי עיקר בית ראשון או בית שני שניהם הם ברחל נוקבא דז״א אלא שבזמן בית ראשון כיון שהיתה שוה בקומתה אל הז״א ואז גס האימא עלאה הנצח הוד יסוד שלה מתלבשין ומתפשטין בסוד מוחין תוך ז״א עד החזה שלו כנודע וכיון שגם רחל נוקביה דז״א היתה עולה עד כנגד ראשו דז״א שהוא כנגד בינה לכן נקראת גם רחל עלמא עלאה ונקראת ה״א עלאה. אבל בבית שני אשר רחל לא עלתה רק עד החזה דז״א בלבד והי׳ קומתה פנים בפנים מחזה דז״א עד רגליו אשר שם אין הבינה מתפשטת תוך ז״א נכן נקרא הבית הזה השני ה״א תתאה אלא שכיון שהיתה עמו פנים בפנים היה בית המקדש השני בנוי אבל אח״כ בעת חרבן בית שני חזרה להיות אחור באחור עמו ומן החזה ולמטה בלבד ואז הנשמות היו טבועות בתוך אדם דקליפות באותו שיעור הנז׳ עצמו שהוא מן החזה ונמטה שלו עד רגליו אשר כל הקומה הזו היא בחינת נצח והוד הנקראים ירכין.

מה. עי׳ זהר (ח״ב קיט ע״ב): ובגין דא ל״מ נצ״ח[1838] תמן נצ״ח תמן ל״מ דאינון ׀שבעין׀ (עו)קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא שחרות[1839] השחר בשבעין [שנין בתרין] ׀בתראין (בשבעין)׀ (כתרין) בההוא זמנא יתקיים בישראל (ישעיה כו יז) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך יהו״ה ועל כן נקוה לך יהו״ה אלהינו[1840]:
ובהון אילת אעילת רישהא [בין] (בן) ברכהא רישא[1841] איהו צדיק יסוד עולם [בין] (בן) ברכהא [ד]אינון נצח והוד[1842] ואומי לה ביה[1843] למפרק לבנהא [בבקר] דאיהו אריה בקר ימינא דאברהם משיח בן דוד דנפיק מיהודה דאתמר ביה (בראשית מט ט) גור אריה יהודה ובגין דא (רות ג יג) חי יהו״ה שכבי עד הבקר:
תרגום: ולכן ל״מ, נצח, שם נצ״ח, שם ל״״מ, שהם שבעים הקולות שצווחת אילת השחר על בניה, שהתחזק עליהם הקדרות בגלות, שחרות השחר, בשבעים שנים, בשנים באותו הזמן, יתקיים בישראל ״כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה״״, ועל כן נקוה לך ה׳ אלהינו.

– מאיר התיקון –

[1838] דבב׳ המזמורים מזמור יענך ה׳ ביום צרה צווח׳ דאילת השחר בכובד הגלות בע׳ שנין הנ״ל (יהל אור).

[1839] דהלילה נמשל לגלות ובקר לגאולה כמ״ש לקמן שכבי עד הבקר וקודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות כמ״ש בגלות מצרים תכבד העבודה כו׳ וזהו למהר הגאולה כמ״ש (ברכות ו ע״ב) אגרא דכלה דוחקא, והוא שחרות השחר, שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן נקרא שחר, וע׳ קלין הן ע׳ שנה והן נקראין חבלי משיח שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ללידה, כמ״ש היולד גוי כו׳ כי ילדה ציון כו׳, וכשמתקרבת לילד אז כואבת יותר מכל ימי הריונה כמ״ש הרבה כו׳ והרונך צער הריון שהוא הגלות וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח וז״ש ״בההוא זמנא וכו׳״ (יהל אור).

[1840] דזה נאמר ג״כ על הע׳ שנין כמו היושבת על המשבר שתקוה לילד מהרה כן יקוו באותו זמן לגאול מהרה, וז״ש לראות מהרה בתפארת עוזך ולכן יש בו ע׳ תיבות ועל כל הוא תיבה אחת (מצאתי כתוב על הגליון: ר״ל מלת כ״ן גימ׳ ע׳ וז״ש ברע״מ כ״ן היינו כו׳ וזהו על כ״ן נקוה) (יהל אור).

[1841] דאיהו ראש דידה כמ״ש על ראש המטה יסוד כמ״ש בזהר בכ״מ (יהל אור).

[1842] שמהן בנינה כידוע וז״ש ברכהא (יהל אור).

[1843] ר״ל ביסוד שבו תליא השבועה כמ״ש לעיל, וכן האבות שים נא ידך תחת ירכי כו׳ וז״ש חי ה׳ שכבי עד הבקר כמש״ו ואמר בין ברכהא שהן הע׳ שנין שהוא מסטרא דנצח כנ״ל ואע״ג דקאמר לעיל מסט׳ דנצח הוא מכל נה״י וכן הגאולה שאמר מסטרא דחסד אמר לקמן שיהיה מכל ג״ס חג״ת וכן יהיה בע׳ שנין בבחי׳ דחג״ת בנה״י (יהל אור).

ובהם האילת מכניסה ראשה בין ברכיה, הראש הוא צדיק יסוד עולם, בין ברכיה שהם נצח והוד, ונשבע לה בו לפדות את בניה בבוקר, שהיא אריה. בוקר ימין של אברהם. משיח בן דוד שיוצא מיהודה, שנאמר בו ״גור אריה יהודה״ ולכן ״חי ה׳ שכבי עד הבוקר״.

מו. עי׳ זהר ח״ג קעט ע״א: ועוד (במדבר טו יט) והיה[1844] באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי׳ תרימו כגון (חבקוק ג י) רום ידיהו נשא[1845] ואינון עשר אצבעאן דסליקו[1846] דלהון לעשר ספירן דאינון יו״ד ה״א וא״ו ה״א דסליקו מ״ה ובאתוון דאלפא ביתא מה סליק מא״ה י״ם ה״צ והאי איהו דאוקמוה רבנן מארי מתניתין (דברים י) ועתה ישראל מ״ה יי׳ אלהיך שואל מעמך ואמרו אל תקרי מה אלא מאה לקבל מאה ברכאן דמחייב ב״נ לברכא למאריה[1847] בכל יומא והאי איהו דצריך ב״נ למטעם בכל יומא למאריה ובג״ד (שמות כה ב) ויקחו לי תרומה:

וכמה תרומות אינון אית תרומה מדאורייתא[1848] תורה מ׳ והאי איהו תרומה תורה דאתייהיבת בארבעים יום ואי תימרון דאכילנא מנה (נ״א מנא) הא כתיב (שמות כד יח) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה (שם לד יח) לחם לא אכל ומים לא שתה נטירת הוה עד השתא האי תרומה לקב״ה וכיון דמלכא לא אכל איך אכלין עבדי דהא לבתר דאמר (שיר ה א) אריתי מורי עם בשמי לבתר אכלו רעים ייכלון עבדוי:

תרגום: ועוד ״והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה׳״, תרימו כמו רום ידיהו נשא, ואותן עשר אצבעות שעלייתם לעשר ספירות, שהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שעולים מ״ה, ובאותיות אלפא ביתא מה עולה מא״ה, י״ם ה״צ, וזהו שפרשוה רבותינו בעלי המשנה ״ועתה ישראל מ״ה ה׳ אלהיך שואל מעמך״, ואמרו אל תקרי מה אלא מאה, כנגד מאה ברכות שחייב אדם לברך את רבונו בכל יום, וזהו שצריך אדם להטעים בכל יום לרבונו ולכן ״ויקחו לי תרומה״.

וכמה תרומות הן, יש תרומה מהתורה, תורה מ׳, וזוהי תרומה. תורה שנתנה בארבעים יום, ואם תאמרו שאכלתי ממנה [מנה] הרי כתוב ״ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה״, ״לחם לא אכל ומים לא שתה״, שמורה היתה תרומה זו עד כעת לקדוש ברוך הוא, וכיון שהמלך לא אכל איך אכלו העבדים, שהרי לאחר שאמר ״אריתי מורי עם בשמי״, אחר כך ״אכלו רעים יאכלו עבדיו״.

מז. עי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב: שמא דמ״ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא (ס״א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף) ועל דא סליק ולא נחית ואתעטר גו מחשבה עילאה זכאה חולקא דמאן דידע ליה ואזדהר ביה[1849].

– מאיר התיקון –

[1844] ר״ל תרומה של כל הברכות שהן מאה ברכות. כמש״ו שצריך לברך על כל מה שאוכל. וכל האוכל בלא ברכה מועל, דומיא דתרומה במיתה, מזיד במעילה במיתה לרבי. וקודם שטועם הכהן הקב״ה התרומה, שהוא הברכה, אסיר לאכול ממנה כמו טכל (יהל אור).

[1845] עשר אצבעאן כמש״ו (יהל אור).

[1846] ר״ל זקיפות האצבעות כמ״ש ברע״מ פ׳ נשא (רמה ע״א). ולכן צריך להגביה הידים קודם ברכת הלחם. וזהו והיה באכלכם כו׳ תרימו כו׳. וז״ש ידיהו נשא, רום זהו התרומה הברכות שצריך בברכת נט״י ידיהו נשא (יהל אור).

[1847] כמ״ש (ברכות לה ע״א) כל האוכל בלא ברכה כאלו גוזל להקב״ה כו׳ (יהל אור).

[1848] ר״ל תרומה של תורה שניתנה בארבעים יום. וזהו אותיות תרומה, תורה מ׳ כמפ״ו, והוא עין יפה א׳ מארבעים, כמ״ש (נדרים לח ע״א) שהתורה ניתנה למשה לבדו ומשה נהג בה עין יפה. וכן הקב״ה נהג בה עין יפה, כמ״ש (ברכות ה ע״א) כי לקח טוב נתתי שהנותן בעין יפה הוא נותן. ולכך לא אכל משה בכל מ׳ יום עד שלמד התורה, דאז סליק התרומה לה׳ כמ״ש ברע״מ פ׳ תרומה (קנח ע״ב) דהתרומה הוא ללמוד אורייתא ע״ש ואי תימרון כו׳ (יהל אור).

[1849] רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית״ץ הרי כל הו׳ אותיות עולות ולא יורדות כי ץ׳ פשוטה היא תשע מאות, ק״ר ע״ש ט״ן הרי ג׳ זוגות עולות ולא יורדות (גדיכ״ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט״ר הרי ג׳ עולות, צ״ת הם ג״כ עולות, ח״ק בטנ״ע הרי זוג עולה וד׳ עולות, גל״ף הרי ג׳ עולות, ז״ק הרי זוג עולה, קו״צ הרי ג׳ עולות, י״ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע״ב יקרא עולה ויורד בסוד היושר וההפוך כדפי׳. ושם מצפ״ץ יקרא עולה ויורד על שם הא״ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ״ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת היא א״ת ב״ש, עולה להקשר ברוחניות העליון, ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתיה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א״ל ב״ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה״כ אסור בענ״ג (אור יקר). פי׳ כיון ששם מ״ב רמוז באלב״ם דהיינו ב״ם דאלב״ם כמ״ש לקמן לכ״א סליק (מ״מ). הנה אמרנו כי כל הבירור נעשה ע״י בחי׳ הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי׳ החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים.

שמא דע״ב אתוון דוד דקא[1850] מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ״ץ |מצפ״ץ| שמא דתליסר מכילן דרחמי[1851] אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עלייהו[1852] ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית ועל דא[1853] שמא דע״ב סליק ונחית[1854] סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו |דלעילא לתתא| (לעילא ותתא):

שמא דמ״ב איהו מתעטרא לרתיכא עלאה[1855] שמא דע״ב איהו מתעטרא לרתיכא תתאה[1856] זכאה חולקיה מאן דמשתדל למנדע למאריה זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי:

תרגום: השם של מ״ב אותיות הסוד שלו האבות שמתעטרים בעולם העליון והעולם העליון במה שלמעלה (ועולה הסוד שלמעלה למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד ומתעטר בתוך המחשבה העליונה אשרי חלקו של מי שמכיר אותו ונזהר בו.

השם של ע״ב אותיות, דוד המתעטר באבות, וסודו עולה ויורד, כמו זה מצפ״ץ (מצפ״ץ), שם של שלש עשרה מדות הרחמים, הם שתים עשרה, סוד המרכבה הקדושה שיוצאים מאחד ששורה עליהם. ולכן עולה ויורד, וכולם עולים ויורדים חוץ מזה שעולה ולא יורד, ולכן השם של שבעים ושתים עולה ויורד, עולה מצד זה ויורד מצד זה. השם של שלש עשרה מדות עולה מצד זה ויורד מצד זה. ואותו שיורד כדי למשוך טוב למטה, ועל זה א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל, האותיות הראשונות עולות בחשבון ואותיות אחרות יורדות בחשבון, כדי למשך את הטוב שלמעלה למטה.

השם של מ״ב הוא מתעטר למרכבה העליונה, השם של ע״ב מתעטר למרכבה התחתונה. אשרי חלקו של מי שמשתדל להכיר את רבונו, אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

מח. עי׳ זהר ח״ב קכא ע״ב: ומשום דישראל אקרון קדש (ישראל) בשלימו דכלא כתיב (שמות כב ל) ובשר בשדה טרפה[1857] לא תאכלו דהא ישראל דאינון שלמין על כלא לא ינקין

– מאיר התיקון –

משא״כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי׳ החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז׳, והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא״כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ״ב דהוא סליק ולא נחית כמ״ש בזוה״ק (תרומה קלב ע״ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע״ה ח״ב נד ע״ג). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל״ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו׳, ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י׳, והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל״ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ״ב, והוא השם מ״ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״א) וכנ״ל (ביאורים ח״א נט ע״א).

[1850] בראשית לג ע״ב רז ע״ב רלד ע״ב ויקרא קנ ע״ב (הערת הזהר).

[1851] פי׳ כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י״ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים באי״ת ב״ש, וא״ת ב״ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ״ץ מצפ״ץ תע״ך גספ״י וכו׳ (רמ״ז). פי׳ כתב הרב ה׳ ה׳ הם ב׳ מצפ״ץ והם ב׳ פאות דא״א ומשפיעים לדיקנא שהם י״ג מכילן דרחמי (מ״מ).

[1852] נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם, נמצא שהי״ב האחרים יוצאים ממזל הח׳ או ממזל ונקה (מ״מ).

[1853] ״סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ״ב דסליק ולא נחית ועל דא״ מוסגר בדפ״ק.

[1854] ר״ת וס״ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ״ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז״ש (לעיל) שמא דמ״ב [כו׳] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ״ה שמא דתליסר מכילין ג״כ סליק ונחית כנ״ל (יהל אור).

[1855] בכח״ב ד׳ אותיות הוי״ה בכתר וי׳ דמילוי בחכמה וכ״ח דמילוי המילוי בבינה, אדם ישר בדרוש השמות, וע״ב ו׳ פעמים י״ב בו״ק (רמ״ז), פי׳ חג״ת כמ״ש לעיל שע״י מ״ב חג״ת עולים לאימא, ואימא לאבא (מ״מ).

[1856] פי׳ כמ״ש דוד שהיא מלכות עולה עד לחג״ת (מ״מ).

מסטרא דדינא קשיא לכלב תשליכון אותו לכלב[1858] ודאי דהוא דינא חציפא תקיפא על כלא כיון דדינא תקיפא שריא עלוי ואטיל זוהמא ביה אסיר להו לאינון דאקרון קדש אלא לכלב תשליכון אותו ודאי דאיהו דינא חציפא דינא תקיפא יתיר מכלא דכתיב[1859] (ישעיה נו יא) והכלבים עזי נפש:

תרגום: ומשום שישראל נקראו קדש, בשלמות הכל, נאמר ״ובשר בשדה טרפה לא תאכלו״, שהרי ישראל, שהם שלמים על הכל, לא יונקים מצד הדין הקשה. ״לכלב תשליכון אותו״, לכלב ודאי, שהוא הדין החצוף החזק על הכל. כיון שהדין הקשה שרוי עליו, והטיל בו זוהמא, אסור להם לאותם שנקראים קדש, אלא לכלב תשליכון אותו, ודאי, שהוא הדין החצוף, דין הקשה יותר מן הכל, שנאמר ״והכלבים עזי נפש״.

מט. [לש״ו כללים ח״ב סה ע״א] ישנם ב׳ מיני ברכות: א) ברכה אשר על ידיה הארה מתחדשת ובאה מלמטה למעלה בדרך של אור חוזר. ב) ברכה אשר שרשה הוא באור היורד מלמעלה למטה ועניינו הוא קיום והעמדה של אור זה.

דוגמא לברכה מהסוג הראשון הוא, כאשר הברכה נאמרת בדרך של תפילה, כגון ״יהי שם ה׳ מבורך״ או ״יהא שמיה רבא מברך״, אשר הכוונה בה הוא ע״ד החידוש שיתחדש גילוי אור קדושתו ית׳ בתוספת ריבוי תמיד מיום ליום עד שיבא משיח וימלא כבודו את העולם, והכל על ידי תפילותינו.

אמנם דוגמה לברכה מהסוג השני, הוא כעניין יתר הברכות הנאמרות בלשון ברוך אתה ה׳. לשון ״ברוך הוא״ מורה על כך שהוא ית״ש ברוך מעצמו, כי נמשך ונעשה כל ענין הברכה שהיא תופסת ריבוי וגילוי אור ממו״ס, דהיינו שמאור א״ס ב״ה הוא נעשה, והוא תולדת אור התיקון דמעשה בראשית , וזהו המתגלה בכל יום תמיד באור קדושתו ית׳.

והמצוה שלנו באמירת הברכות ההן אינה להיות סיבה ליציאתן ממקורן, אלא כדי שיציאתן וגילויים יהיו תמידיים, ובכך הוא ית״ש משתפינו במעשי בראשית. והוא ענין ק׳ ברכות. כל הנ״ל מיוסד על דברי רבינו בפירושו לס״י.

החילוק והנפק״מ בין ב׳ מיני ברכות אלו הוא, כי ברכה בבחינת ״ממטה למעלה״, היא מותרת ומצוה לאומרה בכל עת, וללא כל סיבה מיוחדת, כגון אמירת ״ה׳ ית׳ שמו״. אבל כל הברכות אשר הם בבחינת ״מלמעלה למטה״, ובלשון ״ברוך אתה״, אסור לאמרם בשם ומלכות, אלא רק על גילוייו ית׳ העומדים לפנינו במציאותם.

לפי זה יתבאר מ״ט הברכה מתחילה בלשון נוכח וומסתיימת בלשון נסתר, כי ״ברוך״ כוונתו שהברכה באה כביכול על ידי עצמו ית׳, ואותו הנהירו הוא השורש והמקור לכל גילוייו ומשם הוא מתברך ומתגלה, ואת האור הזה מעלים לייחדו במקורו אשר משם הוא נובע, כדי להתמיד ולקיים את ברכתו וגליוייו, אבל הברכה היא למעשה מעצמו ולכן חוזרים תיכף להמשיכה ולסיימה בלשון נסתר.

אמנם נוסח התפילה מלבד הברכות שבהם כולה דווקא בלשון נוכח, שכן הסנאמרים בדרך של הויה ותהילה ושבח על כל אותן הגילויים אשר התגלו לנו. ואע״ג שהמה בבחינת ״מלמטה למעלה״, ואעפ״כ תכליתו הוא קיום אורו וגילויו ית׳.

והנה לפי כל הנ״ל מתבארת מעלת עניית אמן, כי בעניית אמן אחת נעשות ב׳ תיקונים כאחד, הא׳ מלמעלה למטה והא׳ ממטה למעלה, כי מילת אמן כוללת ב׳ כוונות, א׳ על קיום ואמת, וב׳ בקשה הלואי שיתקיים [הוב״ד בהמשך לעיל אות מא].

נ. עי׳ שעה״כ פסח ט: בתחי׳ שהיה ז״א בלתי הדם הנז׳ כי היה חסר ממנו אותה האלף שבמילוי וא״ו דמ״ה וממ״ה נהפך ונעשה דם.

עי׳ ע״ח (שער מ״ד ומ״ן פרק ה): א׳ שבתוך הוא״ו ד(מ״ה ו)ס״ג, הוא בחי׳ אהי״ה, כי א׳ דמילוי וא״ו דס״ג, הוא עצמו מתלבש באות [א׳ דמילוי] וא״ו דמילוי מ״ה (שהוא גימטריא אדם), והוא בחי׳ אהי״ה, אלא שברדתה למטה להתלבש בא׳ זו דמילוי וא״ו [דמ״ה], הוא [ב]סוד אחוריים דאהי״ה, א׳ א״ה אה״י אהי״ה, שהוא גימטריא דם, שהוא הנפש הנקרא דם, כמ״ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, ושיעורו הוא רביעית, שהלא הוא רבוע של שם אהי״ה שיש בו ג״כ ד׳ אותיות, וז״ס רביעית דם הנזכר בגמרא, שהוא נקרא דם הנפש.

– מאיר התיקון –

[1857] טרף רפ״ח ניצוצין שהם דין (רח״ו).
[1858] נוק׳ דסט״א נק׳ כלב הפך בכל (רח״ו).
[1859] כתיב (דפ״ו).

ועי׳ פע״ח (חזרת העמידה א׳): אהיה שהוא אור הבינה הנקראת אהיה, הנפתחת מפי היסוד שלה בת״ת דז״א. וז״ס א׳ שבתוך הואו דשם מ״ה, כי א׳ הוא בשליש אמצעי, ששם פתיחות פי היסוד הנקרא אהיה.
עי׳ דע״ה (ח״ב קא ע״ד): שורש הפנימי דז״א הנה הוא בא״א והוא בהמ״ס רישא תליתאה שהוא עיקר הא״א כי הג׳ רישין הם אפס אי״ן א״א ושורש הפנימי דז״א הוא בא״א שהוא בהמ״ס ושם היה מדרגת ז״א קודם החטא והיינו כי כללות המ״ס הוא השם ס״ג כמ״ש בתיקונים תיקון ע׳ קמ״א ע״ב והוא״ו דשם ס״ג ור״ל בהא׳ דמילוי וא״ו שם הוא שורש ז״א ושם היה עלייתו ומדרגתו קודם החטא ור״ל בערב שבת בראשית אחר שעה ה׳ וכמו שכתבנו לעיל ענף ח׳ סי׳ ב׳ ע״ש ועכ״פ הוא כי שורש העיקרי דז״א הרי הוא בהמ״ס אך זהו רק בהעלם אבל בגילוי הוה התחלתו בהבינה אימא כונן שמים בתבונה כנז׳ והוא ג״כ בהשם ס״ג שבה בהוא״ו שבו ור״ל בהא׳ דמילוי וא״ו כי מאותו הא׳ דס״ג נמשך שם מ״ה שהוא ז״א וכמ״ש בשער רוח הקודש ביחוד שם שדי דף מ״ח ע״ב וכן בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ה׳. עי׳ כללים (ח״ב סט ע״ג): עיקר גילוי המ״ה הוא רק מהטבור ולמטה הגם שאור התיקון העסמ״ב שבו נשאר ולמעלה מהטבור ולמעלה ולמהט הטבור נכלל כל אור בע״ב וס״ג ואינו עולה המ״ה בשם כלל והוא העלם שורש המ״ה הכלול בס״ג בהא׳ דמילוי וא״ו שבו.

נא. (פ״ד מ״ח) (בבא א׳) המליך אות ב׳ בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מ״ט) (בבא ב׳) המליך אות ג׳ בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואוזן ימין בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מ״י) (בבא ג׳) המליך אות ד׳ בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מי״א) (בבא ד׳) המליך אות כ׳ בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מי״ב) (בבא ה׳) המליך אות פ׳ בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואוזן שמאל בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מי״ג) (בבא ו׳) המליך אות ר׳ בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה.
(פ״ד מי״ד) (בבא ז׳) המליך אות ת׳ בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה.
(פ״ה מ״ד) (בבא א׳ מהראשונה) המליך אות ה׳ בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה. (בבא ב׳ מהראשונה) המליך אות ו׳ בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה. (בבא ג׳ מהראשונה) המליך אות ז׳ בהלוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה.
(פ״ה מ״ח) (בבא א׳ מהשניה) המליך אות ח׳ בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה (בבא ב׳ מן השניה) המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה. (בבא ג׳ מן השניה) המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה.
(פ״ה מ״ט) (בבא א׳ מן השלישית) המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה: (בבא ב׳ מן השלישית) המליך אות נ׳ בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה. (בבא ג׳ מן השלישית המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה.
(פ״ה מ״י) (בבא א׳ מן הרביעית) המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה. (בבא ב׳ מן הרביעית) המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה. (בבא ג׳ מן הרביעית) המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה עשאן כמין עריבה, סידרן כמין חומה, ערכן כמין מלחמה.

נב. עי׳ דע״ה ח״ב פח ע״א: אמנם סוד הענין דהָצִיץ הוא באמת עמוק נורא מאד, והוא בסוד מה שאמרו (חגיגה טז ע״א) המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם, ואמרו שם כל שלא חס על

כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם. מאי היא זה המסתכל בקשת, וכמו שנאמר כמראה הקשת כו׳ הוא מראה דמות כבוד ה׳. ובתיקונים (תיקון יח דף לה ע״א) שאל ר׳ אלעזר לר׳ שמעון ואמר לו אבא ואמאי אסור לאסתכלא בקשת, אמר ליה רבי שמעון ברי, בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה, דאינון רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב, ודא איהו דחזא יחזקאל ע״ה, דאמר וארא והנה רוח סערה כו׳ וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגוונוי נהירין, וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגוונוי נהירין לא תצפה לרגלי דמשיחא, ומיד דיהא נהיר בגוונין נהירין מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה כו׳, לקיימא ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו׳[1860] ע״ש. וכן הוא בזוה״ק (פרשת נח דף עב ע״ב) וע׳ עוד בתיקון ל״ז (פו ע״ב) ובסוף תיקון נ״ח (קח ע״א) בכל הענין שם.

והענין הוא כי הקשת הוא יסוד, והקשת הניתן בענן, הוא היחוד יסוד במלכות כמ״ש בפ׳ בראשית (יח סע״א ורע״ב). ויש לו לקשת ג׳ גוונין, חוור סומק ירוק, והם הגוונין דחג״ת שמאירין ביסוד, והוא ע״י טיפת הזווג היורד מהג׳ מוחין חב״ד, ואז נהיר היסוד בהג׳ גוונין דחג״ת ומתייחד בהמלכות, ומאיר אז המלכות ג״כ באותן הג׳ גוונין. והוא שכתוב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם (כי אז אתחזי רחמי, אבל בלא גשם הוא דינא, כמ״ש בפ׳ פנחס (רלא רע״א), כי הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות), הוא מראה דמות כבוד ה׳, כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכו ומתחזי קמי מלכא בלבושין וקישוטין דגוונין נהירין, שהם הג׳ גוונין דקשת, ואז מתקיים (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם וכמ״ש בפ׳ פנחס (רטו ע״א) בזוהר וברע״מ ע״ש. וכן אמרו בהקדמת תיקונים (ח ע״א) כמראה הקשת דא צדיק יסוד עלמא כו׳, כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה נקבה תסובב גבר, ע״ש בהגר״א.

אמנם כ״ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהוא להיפך רחמ״ל, אז סובב הערלה על היסוד וישנו בהערלה ג׳ קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא סוד שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), וכמ״ש בהקדמת תיקונים (יב ע״ב) קליפה דערלה דכסי על י׳ (שהוא עטרת הברית) אית לה תלת קליפי כגלדי בצלים דא על דא כו׳ ע״ש, ומתלבש הקשת באלין תלת קליפין ואתחזייא בהון ומתהפכין בו הג׳ גוונין הנ״ל, שהם חוור סומק ירוק, כולם מצד הרע, כי עומד אז ג״כ בג׳ גוונין הנ״ל. אבל כולם הם מצד המבייש והמתבייש, כי דרך המתבייש הוא שנעשה סומק ואח״כ חיוור דאזל סומקא ואתא חוורא (ב״מ נח ע״ב), וכשהוא בבושת זמן ארוך הוא ירוק. ותחת הג׳ גוונין נהירין הנ״ל, שהם חוור מצד החסד דאברהם, סומק מצד הגבורה דיצחק, ירוק כחלמון ביצה שהוא כללות אדום ולבן, אשר מהרכבתם הוא הפאר והיופי, דודי צח ואדום (שיה״ש ה י), והוא ת״ת מדת יעקב. הנה תחת הג׳ גוונין נהירין הללו נעשה בו אותן הג׳ גוונין ג״כ כולם מצד הבושה, מסיבת התלבשות הקליפין שעליו, שהם נגעי צרעת לבנה אדמדם ירקרק, לבנה מצד ישמעאל דנפיק מאברהם, אדמדם מצד עשו דנפיק מיצחק, ירקרק מצד הערב רב שנתערבו בישראל, ובסיבתם נאמר (ירמיה ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון, והם הג׳ קליפין: חוור סומק ירוק. ולכן נאמר לעתיד בישעיה (כט כב) לא עתה יבוש יעקב בגוון סומק וירוק, ולא עתה פניו יחורו בגוון חוור, כי כל החרפה והבושת הוא מצד הרע המעורב בהאדם. ולכן קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו, ובעת החטא והפגם מתלבש הקשת ועומד בתלת גוונין דתלת קליפין הנ״ל, ואתחזייא בהון, ובגין דא אסור לאסתכלא בגוונין דקשת, וכמ״ש כ״ז בתיקון נ״ח (קז ע״ב) ובהגר״א שם ע״ש[1861], וכן בתיקון ל״ז (פו ע״ב).

– מאיר התיקון –

[1860] תרגום: אמר רבי אלעזר, אבא, ולמה אסור להסתכל בקשת, אמר לו רבי שמעון: בני בגלל אותם הקלפות שמתלבשים בו ושהם בו שהם ״רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב״ וזהו שראה יחזקאל עליו השלום שאמר ״וארא והנה רוח סערה וכו׳״ ובני, כל זמן שהקלפות הללו לא עוברים מן הקשת לא תהיה הקשת בגוניה מאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בגוניה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד שתהיה מאירה בגוונים מאירים - מיד ״וראיתיה לזכר ברית עולם״ ומיד מתגלה אותו שנאמר בו ״וזה לך האות כי אנכי שלחתיך לקיים בו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״.

[1861] ז״ל: ובג״ד אסור כו׳ - וכמ״ש כל המסתכל בערוה כו׳ וכן אסור לחקור ולדרוש בהן, וכמ״ש אין דורשין כו׳ ואסור כו׳ שלא יקרה כמו לאדה״ר, וכיוצא דאלו ג׳ מד׳ שנכנסו לפרד״ס, וכמש״ל (י״א א׳) ואמר ודא רזא דערלה כו׳ כמש״ל בתל״ז ועמש״ש, ואמר ועל אלין תלת קליפין אתמר כו׳ והוא גוף הטפה סרוחה שהוא כתנות עור דחויא הערלה דילי׳, כמש״ל תל״א, שהן ג׳ קליפין דאגוזא, עור תהו, ובורא רע שהוא תהו, ובשר בהו, קליפה הקשה מכולם, ״קץ כל בשר״, וחושך גידין והדום וכידוע, ואמר ומיד ״וראיתיה״, כמש״ש ״אל תקרב הלום״, ואח״כ ״ותמונת ה׳ יביט״, וכן במשה ״ידעתיך בשם״, וביה נתקרבה השכינה.

והענין בזה הוא, כי הנה אותן הג׳ גווניו הם ג״כ הג׳ גווני עינא, כי הנה יש בעין ג׳ גוונין, והם סומק אוכם ירוק וכמ״ש באד״ר (קלו ע״ב וקלז ע״א), ועיקר הראיה הוא מתוך האוכם וכמ״ש במדרש בהעלותך (פט״ו סי׳ ז). והוא הנקרא בת עין, כי סוד הראייה הנה היא יוצאת ממוחא עלאה, חכמתא עלאה, והוא משורש המ״ס, משורש הראשון שבו הנמשך בו מאוירא עלאה, אור דנפיק מאויר[1862], והיא בעצמה היא חוורא דלעילא קדמאה, כמ״ש באד״ר (קלו ע״ב), והוא גוון ד׳ דעייניו, שהיא גוון חוור, כמ״ש באדר״ז (רצג ע״ב) ארבע גווניו בעייניו חוור סומק אוכם ירוק ע״ש. ואותו החוור הוא האור הראשון שנגנז, ואי אפשר שיתגלה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום, ובהסתר אחר הסתר, ומשם נמשך תמצית הארה ממנו, והוא אור הראייה דהעינים. וכל צמצום הוא בחי׳ הסתר והעלם ומסך, והם מבחי׳ הגבורות ודינין, והם הג׳ גווניו שבעין: סומק ירוק אוכם, שבהם מתלבש אור הראייה דהמוח ומתגלה על ידיהם. והעיקר ע״י האוכם שהוא השחור שבעין, כי בו נעשה האפשרות להתגלה כח הראייה על ידו, משום שהוא הצמצום היותר אחרון והיותר חזק. ונשלם בו להוציא התמצית הארה דכח הראייה שבמוח על ידו, ולהשתמש בו בכל הראייה הראוי להאדם. ולכן נקרא הוא בת עין, כי אין אשה אלא ליופי (כתובות נט ע״ב), והיא בת מלך פנימאה (תהלים מה יד), בתו של המוח, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע״ב), אשר על ידה הוא כל הפאר והיופי התלוי בראייה. ונקרא אישון ע״ש השחרות שבה, כי השחרות היותר גדול הוא מכונה בשם אישון, וכמ״ש (משלי ז ט) באישון לילה ואפלה, וכן שם (כ כ) באישון חושך, ולכן נקראת אישון בת עין וכמ״ש (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין.

והנה אותן הג׳ גווניו שבעייניו הם ענין אחד עם ג׳ גווניו שבקשת, והגם כי בקשת הוא חיוור ובעייניו הוא אוכם והם הפכים זה לזה מקצה לקצה, אך כבר אמרנו שעיקר אור הראייה שהוא מהשחור שבעין הוא ג״כ רק מהחוורא דלעילא קדמאה, אלא שאותו אור החוורא אין לו תפיסה למטה, כי הוא מאור שנגנז כנ״ל ואי אפשר להיות לו גילוי למטה כלל, ורק ע״י השחור שבעין, שהוא גוון אוכם והוא הפכו, נעשה בו האפשרות להוציא על ידו תמצית הארה ממנו. והוא כל אור הראייה שמשתמשים בו בני אדם וכנ״ל, והרי הוה כל אור הראייה רק גוון חוור מעיקרו אלא שמתלבש באוכם ועל ידו מתגלה. אבל עיקרו הוא רק משורש הגוון חוור עצמו, והרי הוה היטיב הג׳ גווניו שבעין ענין אחד עם הג׳ גווניו שבקשת ומקרה אחד לשניהם, כי בעת הזכות והרצון הנה נהרין הג׳ גווניו דעייניו באור קודש הקדשים שהוא באור המוחין, ונכללים כולם באור שורשם העליון שהוא בגוון חוור, וזהו סוד הכתוב (שיה״ש ה יש) עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב. ומ״ש על אפיקי מים, כי הם ממבועין דנפקין ממוחין. ומ״ש רוחצות בחלב, הוא כלילותם בהחוורא דלעילא.

והנה נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהעינים וכמ״ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ״ש בפ׳ קדושים (פד ע״א[1863]). והוא ג״כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע״י הגוונין נהירין דעייניו נעשה הגוונין נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט יג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ״ל מדברי התיקונים (תי׳ יח לה ע״א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוונין נהירין, מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, וכנ״ל כ״ז.

– מאיר התיקון –

[1862] דהיינו הי׳ הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב״ע לג ע״א ע״ש. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א פ ע״ג, שיציאת הי׳ היינו יציאת החכמה מאוירא הרי היא הכתר - גורמת להוויית אור, דהיינו שמאיר הכתר עצמו על ידי החכמה [עי׳ ע״ח שער דרושי הצלם פרק א׳ שאויר הוא חכמה ואור הוא בינה, וצ״ע]. ועי׳ בבהגר״א על תז״ח יט ע״א ד״ה בגין דאית וז״ל, אוירא הוא אור הגנוז שאינו מושג כלל כמו האוירא, משא״כ אור המאיר מושג לכל והוא אור הגנוז באות י׳. עי׳ יהל אור ח״א ח ע״ג וז״ל, אור דא רזא סתימא קאי על אוירא עלאה בין גולגלתא ומוחא, והוא נק׳ רזא דא״ס, סתים דסתימו כמבואר שם, ואתפשט ממנו מהאי אוירא הנ״ל י׳, שהוא חכמה תתאה, והוא אתפשט מרזא דסתרא דאויר עלאה, והוא זיווג הנעלם דמטי ולא מטי דאוירא ומוחא [מהמסדר], עכ״ל.

[1863] חביבותא דקב״ה לקבליה ומסגיאות רחימותא דיליה גביה אמר ליה לקב״ה דיהדר עינוי לקבליה ויסתכל ביה בגין דאינון שפירן בכלא כד״א הסבי עיניך מנגדי וגו׳ הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עייניך מסתכלי ביה בקב״ה כדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי ברחימותא עלאה ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה אמר ״הסבי עיניך מנגדי״ אסחר עיניך לסטר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא.

תרגום: חביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרוב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא, שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר ״הסבי עיניך מנגדי וגו״, ״הסבי עיניך מנגדי״, שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חיצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגודל השלהבת של האהבה העליונה אליו אמר, ״הסבי עיניך מנגדי״, סובבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה.

אמנם בעת הקלקול והפגם רח״ל, הנה נסתם ונעלם הגוון חוור שבעין לגמרי, ואינו מאיר הוא בהג׳ גוונין שבעיינין כלל, ואז עומדין הג׳ גוונין שהם סומק אוכם ירוק כולם בבחי׳ גבורות ודינין, וכמ״ש באד״ר (קלו קלז) ובאדר״ז (רצג ע״ב) ע״ש. ובהתפשטותם למטה, נאחזים בהם החיצונים רח״ל (ע׳ הגר״א בספד״צ פרק ב ד״ה כד אתגליין כא ע״ד ד״ה חד רגשא, ובפ״ד ד״ה ויראו בני האלהים לא ע״א ד״ה והענין כי ע׳ כל הענין שם[1864] ושם[1865]) ומתלבשין הג׳ גוונין דעיינין ג״כ בהג׳ קליפין הנ״ל, ונעשה בהם כמו בהג׳ גוונין דקשת, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון לז פו ע״ב) ע״ש.

ולכן הוא האיסור חמור מאד מאד להסתכל בקשת כל זמן שהקליפין נאחזין בהגוונין דעיינין ובהגוונין דקשת, כי הראייה שלמטה גורם למעלה ג״כ, והזיווג תלוי בראייה כנז׳. ובעת אחיזת הקליפות והחיצונים, אסור לגרום זווג למעלה ח״ו וח״ו, כי הוא בסוד (שבת קמו רע״א) בא נחש על חוה, ובסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה רחמ״ל, ע׳ דברינו בשער עקודים פרק ב׳ בדרוש עץ הדעת סי׳ ה׳, עש״מ. ולכן משה רבינו ע״ה בעת מראה הסנה שנתגלה אליו השכינה הקדושה בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), שרמז לו בזה שהיא מתלבש בתוך הקליפה וכמ״ש בזוה״ק (יתרו סט ע״ב), והוא ע״י גלות מצרים וע״ש (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה. וכן היה משה רבינו ע״ה ג״כ אז, כי על זה נאמר אליו (יהושע ה טו) של נעלך מעל רגלך, וכמ״ש בתיקונים (תי׳ נח דף קז ע״ב) ובדברי הרב בשער קליפת נוגה (פרק ב וריש פרק ה), ולכן אז תיכף (שמות ג ו) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים, והיה אסור לו אז להסתכל בשכינה, כי הסתכלות של מטה גורם הסתכלות למעלה, והוא סיבת היחוד, כי הסתכלות גורם יחוד. וכאשר הגוונין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ״ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל[1866], ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה׳ טימא, ע׳ זוה״ק (בראשית נג ע״א) ופ׳ ויקהל (קצה רע״ב ורג ע״ב) ופ׳ אחרי (עד ע״א עט ע״א) ופ׳ בלק (קצז ע״א). אבל אח״כ כאשר נתפשטה השכינה הקדושה מכל הלבושין נוכראין שבה, ונתקנו כל הגוונין דעיינין ודקשת, כלהו גוונין נהירין, וכן נזדכך משה רבינו ע״ה עד שזכה לקרני הוד (שמות לד כט), הנה נאמר עליו אז (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט. וכן היה מראה כבוד ה׳ כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל כמ״ש בסוף משפטים (כד יז), וכן בפ׳ שלח (יד יד) כי עין בעין נראה אתה ה׳, כי אז היה נעשה ע״י ההסתכלות תיקון גדול למעלה, ובסוד (בראשית ט טז) וראיתיה כנ״ל. והוא ע״ד שכתבו בסוד הכתוב (שמות כג יז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, שהוא כדי לגרום זווג עליון, כי הבית המקדש שהוא היכל ה׳, מלכות אדני, והוא (משלי יח י) מגדול עוז שם ה׳, וע״י התראות כל זכורך יתקיים סוף הפסוק (שם) בו ירוץ צדיק ונשגב שהוא יחוד עליון, וכמ״ש הרב הקדוש מוהר״ר יהודה בן חנון ז״ל בספר עץ החיים מצוה רכ״ח, וכן הוא מורה לשון הזוה״ק (בפ׳ תצוה קפג ע״א) שאמרו שם יראה כל זכורך דכורין ולא נשין, בגין דרזא דברית בדכורא איהו[1867] כו׳ ע״ש. והרי לנו מזה ג״כ כי ההתראות והסתכלות בקודש בעת הראוי וממי שראוי לזה הוא גורם תיקון גדול למעלה ביחוד העליון, וזהו שנאמר במשה רבינו ע״ה (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט, כי היה מתקן בזה תמיד היחוד למעלה, משא״כ כשהוא להיפך ח״ו וכנז׳, עכ״ל.

להלן דבריו הנ״ל בתמצית: אמנם סוד ״הֵציץ״, הוא סוד ״המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם״. והענין הוא כי הקשת הוא כינוי ליסוד, והקשת הניתן בענן הוא היחוד של היסוד במלכות, ואז מאיר המלכות באותן ג׳ הגוונין.

אמנם כ״ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהדבר הוא להיפך רחמ״ל, אזי סובבת הערלה את היסוד. והנה יש בערלה ג׳ קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והקשת מתלבשת באלין תלת קליפין ואתחזייא בהון ומתהפכין בו ג׳ הגוונין הנ״ל, הרי הם חוור סומק ירוק, וכולם המה מצד הרע.

– מאיר התיקון –

[1864] פ״ב - חד רגשא בגין לאתפרשא - ר״ל כי בעיינין דז״א, שלשה גוונין שם, אוכם סומק וירוק, וכשמתגלה עינא דע״ק, אז מתפרש גוון אוכם, שהוא שמרי הדין, ואז רגשא גדול שם, והשאר גוונים נכללין בחוורא דנחית מעינא עלאה, ומסתחיין בחלב דחוורא ונכללין בו.

[1865] פ״ד - קין והבל הן נאחזין בנו״ה כמ״ש לעיל (סוף פ״ג (כח ע״א)), והן תרין דמעין, קין שורש הקליפות והבל שורש הדינין כידוע, והן נופלין לימא רבא שהן שני גווני עינא כמ״ש לעיל (כב ע״א), ועינים הן נו״ה ולכן הן נאחזין בנו״ה, ושרשי הגוונין אמרנו לעיל (שם (כז ע״ג ד״ה והבל)) א׳ בימא רבא חכמה, וא׳ בבינה תהום רבה, ולכן שקעום הקב״ה לקין בנוקבא דתהומא רבא, ולהבל בשקועא דימא רבא.

[1866] עי׳ תענית כו ע״ב.

[1867] תרגום: יראה כל זכורך, זכרים ולא נשים, לפי שסוד הברית הוא בזכר.

אותן ג׳ הגוונין הם גם ג׳ גווני עינא, ועיקר הראיה הוא מתוך האוכם שבהם, והוא משורש החכמה הרי היא הלבן, ואי אפשר שיתגלה החכמה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום.

וכן הוא בקשת, והגם שבקשת הוא חיוור ובעיינין הוא אוכם והמה הפכים זה לזה, אמנם כנ״ל שעיקר אור הראייה, שהוא מהשחור שבעין, אף הוא רק מהחוורא דלעילא קדמאה, אלא שלמטה אין השגה באותו אור חוורא.

סוד הזיווג תלוי בעינים, שכן ע״י הגוונין נהירין דעיינין נעשים הגוונין נהירין דהקשת. אמנם בעת הקלקול והפגם רח״ל, נסתם ונעלם הגוון חיוור שבעין ואינו מאיר בג׳ הגוונין שבעיינין, ואז עומדין ג׳ הגוונין, דהיינו סומק, אוכם וירוק, בבחי׳ גבורות ודינין.

לכן איסור חמור להסתכל בקשת, כל זמן שהקליפין נאחזין בגוונין דעיינין ובגוונין דקשת, שכן הראייה של מטה גורמת לראייה של מעלה ג״כ, והזיווג תלוי בראייה כנז׳, והוא בסוד בא נחש על חוה. לכן בעת בעירת הסנה שגילויו ית׳ התלבשו בקלי׳, הסתיר משה את פניו. אמנם אח״כ, כאשר נתפשטה השכינה הקדושה מכל הלבושין נוכראין שבה, אז נאמר על משה ״ותמונת ה׳ יביט״.

נג. עי׳ זהר ח״א פז ע״א: כגוונא דא בעי כהנא לתתא לקשרא קשרין ולברכא האי דוכתא בגין דיתקשר בימינא לאתקשרא תרין עלמין כחד ברוך אברם רזא דמלה תקונא דברכאן איהו ברוך אברם כמה דאמרינן ברוך אתה[1868] לאל עליון יהו״ה אלהינ״ו קונה שמים וארץ[1869] מלך העולם והאי קרא רזא דברכאן איהו (ובגין כך) ויברכהו מתתא לעילא[1870] וברוך אל עליון (אשר מגן צריך בידיך) מעילא לתתא[1871] ויתן לו מעשר מכל לאתדבקא באתר דקשורא[1872] אתקשר לתתא

תרגום: כדוגמא זו צריך הכהן למטה לקשר קשרים ולברך את המקום הזה, כדי שיתקשר בימין לקשר שני עולמות יחד. ״ברוך אברם״, סוד הדבר הוא תיקון הברכות. ״ברוך אברם״ כמו שאמרנו ברוך אתה, ״לאל עליון״, ה׳ אלהינו, ״קונה שמים וארץ״, מלך העולם. והפסוק הזה הוא סוד הברכות, (ולכן) ״ויברכהו״ ממטה למעלה. ״וברוך אל עליון״ (״אשר מגן צריך בידך״) ממעלה למטה. ״ויתן לו מעשר מכל״, להתדבק במקום שהקשר נקשר למטה.

ועיי״ש פז ע״ב: ויתן לו מעשר מכל מאי מעשר מכל מאינון ברכאן דנפקי מכל[1873] בגין דאיהו אתר דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי דבר אחר ויתן לו מעשר מכל קב״ה יהב ליה מעשרא[1874] ומאן איהו דא דרגא דכל פתחין דמהימנותא וברכאן דעלמא ביה קיימי[1875] ואיהו מעשר ואיהו חד מעשרה ואיהו עשרה ממאה[1876] מכאן ולהלאה עאל אברהם בקיומא דלעילא כדקא חזי

תרגום: ״ויתן לו מעשר מכל״, מה זה מעשר מכל. מאותן הברכות שיוצאות מכל, משום שהוא המקום שכל הברכות שיורדות לעולם יוצאות משם. דבר אחר, ״ויתן לו מעשר מכל״, הקדוש ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא, זו הדרגה שכל פתחי האמונה והברכות של העולם

– מאיר התיקון –

[1868] ברוך הוא יסוד דאו״א ועל ידם אתה מוריד שפע לז״א כדי שיוכל לעלות וכו׳ אברם הוא חסד, לאל עליון ה׳ אלהינו, פי׳ ה׳ אלהינו הם ת״ת וגבורה וכן אל ת״ת שהוא נוטה לצד החסד, עליון היא הגבורה כנודע מסדר הספירות שהגבורה עליונה מת״ת והכוונה שממשיכין מברוך שהוא יסוד דאו״א לאברם ולאל עליון שהם חג״ת (מ״מ).

[1869] פי׳ אחר שעלו האבות שם אזי נקראת הבינה מלך העולם (מ״מ).

[1870] פי׳ שהשפע שהורדנו מברוך לחג״ת אינו שפע האמיתי רק כדי שיוכלו לעלות מתתא לעילא ליסוד הבינה (מ״מ).

[1871] פי׳ זהו השפע האמיתי שאחר שעלו אל הבינה וקבלו שפע אנו מורידים אותם מלאכים שפע כדי להשפיע בעולמות (מ״מ).

[1872] פי׳ ויתן למלכות מעשר מכל הי״ס וז״ש לאתדבקא, שקישר כל הי״ס באתר דקישורא שהיא מלכות (מ״מ).

[1873] פי׳ א״א ע״ה נתן לו א״ס ב״ה הברכות מיסוד הנק׳ כל (מ״מ). היוצאים מהיסוד הנק׳ כל והנותן הוא מלכי צדק הנז׳ דהיינו המ׳ והמקבל הוא אברהם בעצמו (נ״א).

[1874] פי׳ א״ס ב״ה נתן לאברהם מעשר מכל הספירות והיא המלכות שהיא חד מעשרה (מ״מ).

[1875] היינו המ׳ שהיא ראשונה שזכה בה אברהם וזהו ויתן לו הקב״ה לאברהם המדה הזאת שהיא מעשר מכל וכו׳ פי׳ נפקא ליה ממלת מעשר מכל פי׳ המדה שיש בידה מעשר מכל המדות כי היא המשלמת כל א׳ ואחד לעשר וז״ש ואיהו מעשר ב׳ ויתן לו המדה הי׳ שבכל העשר לאפוקי ממ״ד שהספי׳ הם עשר זולתה ג׳ ויתן לו מעשר מכל אותה שיש לה כללות מכל הז׳ (נ״א).

[1876] עלה למדתו מדת החסד מהח׳ ואפשר אעפ״י שהוא היה הולך ונוסע ומ״מ לא ניתנה במתנה אלא עתה. ז״ח (נ״א).

עומדות בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה, והיא עשרה ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם בקיום שלמעלה כראוי.

נד. עי׳ זהר (ח״א א ע״א): ושושנה דא איהו כוס של ברכה מאלהים תניינא עד אלהים תליתאה חמש תיבין מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניז [ואתכליל] (וכליל) בברית ההוא דעאל בשושנה ⌈דא⌋ ואפיק בה זרעא ודא אקרי (בראשית א יא) עץ עושה פרי אשר זרעו בו וההוא זרע קיימא באות(ו) ברית ממש וכמה דדיוקנא דברית אזדרע בארבעין ותרין זווגין ההוא [נ״א דההוא] זרעא כך אזדרע שמא גליפא מפרש במ״ב אתוון (כעובדא) ⌈דעובדא⌋ דבראשית.

תרגום: והשושנה הזו היא כוס של ברכה. מאלהי״ם השני עד אלהי״ם השלישי ישנן חמש תיבות. מכאן והלאה האור שנברא ונגנז ונכלל בברית ההוא שנכנס בשושנה (זו) והוציא בה זרע, וזה נקרא ״עץ עושה פרי אשר זרעו בו״. ואותו הזרע נמצא באות הברית ממש. וכמו דמות הברית שנזרע במ״ב זווגים של (של אותו) הזרע ההוא, כך נזרע השם החקוק ומפורש במ״ב אותיות כמעשה בראשית.

ז״ל היהל אור: כך כו׳. ור״ל שם מ״ב שבפרשה. שהן ג״פ[1877] שסימן בהר״ד[1878]. עד ויב״דל, שבו ויבדל, מזריע זרע כנ״ל. והענין כי אור שבברית הוא כלול מחג״ת, שהן ג׳ טפין דזרע[1879], וכמש״ל (טו ע״ב)[1880], ע״ש:

נה. עי׳ זהר (ח״ג רמט ע״ב): ר׳ אלעזר אמר ודאי הכי הוא ות״ח כתיב (שמות יב כא) משכו וקחו לכם צאן וגו׳ משכו (בחבורא קדמאה) מאי משכו כמאן דמשיך מאתר אחרא לאתר דא משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין יומין עלאין אינון שס״ו כחושבן משכו[1881] יומין תתאין זמנין דאינון שנ״ה ובזמנא דאתנהרא סיהרא באשלמותא סליקו למהוי אינון יומין שס״ה כחושבן משכו חסר חד משכו יומין עלאין[1882] לגבי יומין תתאין[1883] למהוי כלהו כחדא בחבורא חדא ומאן משיך לון[1884] אינון עשר דלסטר ימינא[1885] דכתיב (שמות יב ג) בעשור[1886]:

בעשור בעשרה מבעי ליה מאי בעשור אלא[1887] ט׳ אינון לכל סטר[1888] ונקודה חדא דאזלא

– מאיר התיקון –

[1877] פי׳ ג׳ פעמים מ״ב עד האות ב׳ של ויבדל, עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז כ ע״ב.

[1878] פי׳ ב׳ של ״בראשית״, ה׳ של ״ובהו״, ר׳ של ״ויאמ״ר״ אלהים יהי אור״, ד׳ של ויבדל.

[1879] עיד דברי רבינו בתיקו״ז נג ע״ג: גירין דיליה דאינון תלת וו״ן דסלקין ח״י בחושבן, ודא ח״י עלמין, והן ג׳ טפין דזרע דאתארכו כמש״ל (נה ע״ג), והן צורת ה׳ כמש״ל (לט ע״ב מ ע״א) ה׳ אית בה תלת וין דאינון ח״י ברכאין כגוונא דא ה׳ כו׳, וביה שריא ח״י ברכאין דה׳ עלאה, ומיניה אתמשיכו לה׳ זעירא כו׳ דאינון ימינא ושמאלא.

[1880] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[1881] משכו עולה שס״ה ואחד יותר שהוא בעצמו הבינה, ושס״ה היינו שס״ה ענפים שהם עשר ספירית שבת עד שלש ראשונות ם ששת קצוות ה׳ מלכות והם בעמקי הבינה (אור יקר). ולכך צריך קודם משכו יומין עילאין בתתאין, וכיון שאמר סתם משכו ולא פירש אם ממטה למעלה אם ממעלה למטת ודאי שהכוונה עילאין בתתאין ותתאין בעילאין, והטעם שאין האחדות שלם אם לא בהתאחז הדק בנגלה. והנגלה בדק כדי שימצאו זה בזה וזה בזה וזהו שאמר ״למהוי כולהו כחדא״ דהיינו ייחוד שנת החמה דהיינו תפאר״ת שמבינה שיטותיו שס״ה עם שנת הלבנה שיהיו ימיה גם כן שס״ה כחמה, וייחודם על ידי היסוד שהוא י׳ דהיינו אות ברית והוא בסוד הימין שכן נקרא חסד, שכן מייחסים אותו בשם חסד באדרא (אור יקר).

[1882] פירוש ספירות של זעיר (מ״מ).

[1883] שעל ידי זה ימצאו למטה, מפני שאינם למטת שס״ה אם לא ימשכו תחלה מלמעלה ואחר כך יצטיירו למטה, ואחר שתם למטה יחזור להמשיך אור מהתחתונים אל העליונים (אור יקר), פירוש ספירות המלכות, ומ״ש יומין עילאין אינון שס״ו, פירוש שימות החמה שהוא זעיר הם שס״ה ע״ה הם שס״ו, ומ״ש סליקו למהוי אינון יומין שס״ה, פירוש שמלכות מתגדל אורה כמו בעלה ונעשית שס״ה (מ״מ).

[1884] פירוש ע״י מי שנמשכים ספיר׳ הזעיר למלכות (מ״מ).

[1885] ר״ל ע״י עשרה שבצד ימין נמשכים של זעיר למלכות ע״ד והוכן בחסד כסא (מ״מ).

[1886] פירוש כדמסיק לקמן שאמר בעשור לחודש הזה יומין דלסטר ימינא דהיינו ע״י עשרה שבצד ימין מתחבר חודש עם זה (מ״מ).

[1887] תצוה קפ ע״א (הערת הזהר).

[1888] הענין שהתפארת כולל ארבעה אותיות י׳ ה׳ ו׳ ה׳ דהיינו י׳ לדרום ה׳ לצפון ו׳ למזרח ה׳ למערב, והם תשע לכל סטר שהם תשעת ספירות דהיינו כתר חכמה בינה שלש, חסד גבורה תפארת שלש, נצח הוד יסוד שלש, מלכות נקודה אחת משלמת עשר לכל סטר, מפני שאין הספירות כלולות מעשר שלימות מפני שחלק עשירי שבהם משכון ביד המלכות כדי שלא ישתלמו מעשר אלא על ידה (אור יקר).

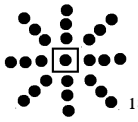

באמצעיתא כגוונא דא[1889] וההיא נקודה אשלימת לעשר[1890] וע״ד בעשור כמה דאתמר זכור ושמור[1891] לשמושא בעשרה אינון יומין תשע בההוא נקודה לחדש הזה יומין דלסטר ימינא[1892] בגין לאתחברא זאת בזה למהוי כלא חד:

ובזמנא דאינון ד׳[1893] אתקשרו לד׳ סטרין (מתחברן) בהדייהו כדין אולידת ההוא חיה[1894] וחויא אזיל ליה[1895] ובההוא זמנא מקדשין לעילא להאי חיה וקראן לה כבוד[1896] וכדין אתקדש מועדא[1897] מה דלא הוה עד השתא וכען קראן לה כבוד הדא הוא דכתיב (תהלים כט ט) ובהיכלו כלו אומר כבוד:

תרגום: רבי אלעזר אמר, ודאי כך הוא, ובא וראה, כתוב ״משכו וקחו לכם צאן וגו׳״, משכו (בחבור הראשון), מהו ״משכו״, כמי שמושך ממקום אחר למקום זה, משכו ימים עליונים לגבי ימים תחתונים, ימים עליונים הם שס״ו כחשבון משכו, ימים תחתונים פעמים שהם שנ״ה, ובזמן שמאירה הלבנה בשלמותה עולים להיות אלו הימים שס״ה כחשבון ״משכו״ חסר אחד. ״משכו״ ימים עליונים אצל ימים תחתונים, להיות כולם כאחד בחבור אחד. ומיהו שמושך אותם, אלו עשר שלצד ימין, שכתוב ״בעשור״.

בעשור, היה צריך לכתוב בעשרה, מהו ״בעשור״, אלא תשע הם לכל צד ונקודה אחת

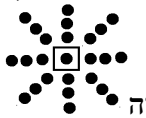

שהולכת באמצע, כדוגמא זה , ואותה נקודה משלימה לעשר, ועל זה ״בעשור״, כמו שנאמר ״זכור ושמור״ להשתמש בעשרה, אלו התשעה ימים באותה נקודה, ״לחדש הזה״ ימים שלצד ימין, כדי להתחבר זאת בזה להיות הכל אחד.

ובזמן שאלו הארבעה נקשרים לארבעה צדדים (מתחברים) עמהם, אז יולדת אותה החיה, והנחש הולך לו. ובאותו זמן מקדשים למעלה לאותה חיה וקוראים לה ״כבוד״, ואז מתקדש המועד, מה שלא היה עד עתה. ועתה קוראים לה ״כבוד״, זהו שכתוב ״ובהיכלו כולו אמר כבוד״.

או אפשר שכוונתו לדברי הרע״מ

אסתחר[1898] ההוא[1899] היכלא ופתח תרעא אחרא דסטר דרום (ד״א צפון) בשבעין ותרין עטרין

– מאיר התיקון –

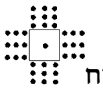

1889 (אור יקר). וכן הוא בסוף תיקון יח .

1890 לכל סטר, וחלק העשירי המשלים, הוא הקושר ומייחד הזכר עם הנקבה, והיינו בחינת המלכות שבה אחדות וקשר היסוד ונעשים עשר בימין, ועל ידי אותם העשר. שהם נקראים עשו״ר להורות שאינם עשר שלימות אלא תשע בימין״ מפני שמלת עשרה מורים עשרה שלימים, אמנם עשור ירצה המעשרת לאחרים והיינו בהצטרף אותה נקודה שהיא מעשרת ומשלמת עשר לכל תשע (אור יקר).

1891 רוצה לומר היות כל שבת שמור בשמירה, וכן זכור לשמושא שמורה על כל שמושא ושמושא עשות השבת זכו״ר בזכר בעשרה, היינו כעשור יומין תשע בההוא נקודה, ובאומרו לחדש סיים להם מקום (אור יקר).

1892 דהיינו חדש ניסן דאיהו לימינא כדפירשנו לעיל (אור יקר).

1893 היינו ד׳ של אחד כדמסיק לקמיה, והיינו בחינת הנקודה האמצעית המשלמת עשר לכל סטר, שהיא מלכות שיש בה ארבעה בחינות להקשר עם ארבע בחינות שבזכר שהם ארבעה אותיות יהו״ה כדפירשנו לעיל להם לארבע סטרין, ובקשרה וייחודה בשלימות דהיינו ארבע בארבע שם יהו״ה בשם אדנ״י כזה יאהדונה״י (אור יקר).

1894 דהיינו מלכות יולדת המשיח ומצמחת הגאולה והקליפות מתבטלות (אור יקר).

1895 וסוד הנחש הוא סוד האיילת שאינה יולדת אם לא יכשינה הנחש כדפירשו בפרשת בלק, ״מקדשין״ מצד החכמה ומקבלת ממנה ל״ב נתיבות שבהם סוד חדוש כל הנמצאים (אור יקר).

1896 שאורה כאור החמה שהיא נקראת כבוד מצד ל״ב נתיבות דהכי סליק כבוד ל״ב (אור יקר).

1897 הענין כי ארבע סטרין דאינון תשע דאמרן לעיל דהיינו ארבע אותיות הם ארבעה מועדים, דהיינו י׳ פסח, ר שבועות, ה׳ סוכות, ה, שמיני חג עצרת, ומלכות נקשרת שם אדנ״י בארבעה מועדים והיינו סוד אלה מועדי ה׳ וצריך שיהיו מקראי קדש דהיינו שיתקדשו ארבע סטרין אלין מקדושת. . החכמה ששם הקדש, ואחר כך אשר תקראו אותם במועדם במלכו״ת שם אדנ״י, ועל ידי זה נעשית היא כבוד (אור יקר).

1898 אסתתם (מנטובא)

לבתר אפתח תרעא תליתאה לסטר מזרח בחמשין (ותרין) נהורין דחמשין תרעין דבינה לבתר אפתח תרעא אחרא דלסטר צפון (ד״א מערב) בע״ב עטרין וכלהו רמ״ח בחושבן תיבין דפרשיין דק״ש ומה דבקדמיתא ההיא חיה הות זעירא בההוא זמנא אתרביאת הדא הוא דכתיב (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו דאיהו כבוד עלאה ותתאה:

כד מטי לח״י עלמין דביה ח״י ברכאן דצלותא ופתח ביה (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך כדין עמודא דאמצעיתא אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין דשפוון ואינון נצח והוד דלשון איהו צדיק ביניהו לשון למודים בההוא זמנא (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל כדין קראן לההיא חיה כבוד כבוד אבא ואימא מקודש מקודש[1900] כדין ירחא אתקדשא כדקא יאות כדין ובחדש הראשון (במדבר כח טז) ראשון ודאי וכדין משכו (שמות יב כא) וע״ד בעשור לחדש הזה (שם ג) דאתחבר סיהרא קדישא בשמשא[1901] דאתמר ביה (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יי׳ אלהים (צבאות) ומה דהות נקודה זעירא (ס״א כגוונא דא) ○ אתמלאת בסיהרא וכדין איהי החדש מלא:

תרגום: מסתובב אותו היכל ופותח שער אחר של צד דרום (צפון) בשבעים ושתים עטרות, ואחר כך פותח שער שלישי לצד מזרח בחמשים (ושנים) אורות של חמשים שערי בינה, לבסוף פותח שער אחר של צד צפון (מערב) בשבעים ושתים עטרות, וכולם בחשבון רמ״ח תבות של פרשיות קריאת שמע. ומה שבהתחלה היתה אותה חיה קטנה, באותו זמן נגדלת, זהו שכתוב ״מלא כל הארץ כבודו״ שהוא כבוד עליון ותחתון.

כאשר מגיע לח״י עולמות שבו ח״י ברכות התפלה, ופותח בו ״אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך״ אז העמוד האמצעי מתחבר עמה בחביבות של נשיקות השפתים, שהם נצח והוד, והלשון הוא צדיק ביניהם, לשון למודים, באותו זמן [אמר] ״וישק יעקב לרחל״ ואז קוראים לאותה חיה ״כבוד״, כבוד אבא ואמא מקודש מקודש, אז הירח מתקדש כמו שראוי, ואז נאמר ״ובחדש הראשון״ ראשון ודאי. ואז ״משכו״, ועל זה ״בעשור לחודש הזה״, שמתחברת הלבנה הקדושה בשמש, שנאמר בו ״כי שמש ומגן ה׳ אלהים (צבאות)״, ומה שהיתה נקודה קטנה (כדוגמא זה) ○ מתמלאת בלבנה, ואז הוא חדש מלא

נו. עי׳ זהר ח״א רמא ע״א: פתח רבי אבא ואמר (מ״א ז כג) ויעש את הים מוצק וגו׳ וכתיב (שם כה) עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו׳[1902] והים עליהם מלמעלה וגו׳ וכתיב (שם מד) ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו׳ עומד על שני עשר בקר הכי הוא ודאי דדא ים מתקנא בי״ב בתרין עלמין בתריסר לעילא רתיכין ממנן ולעילא בתריסר לתתא (ב)תריסר שבטין[1903] כיון דחמא יעקב תקונא עלאה וחמא שכינתא קאים לקבליה בעא לאשלמא תקונהא קרא לבנוהי תריסר ואמר לון האספו (בראשית מט א) אתקינו גרמייכו לאשלמא מהימנותא.

תא חזי תריסר שבטין בד׳ דגלין בד׳ סטרין שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם והכי הוא ודאי תלת שבטין לכל סטר[1904] לד׳ רוחי עלמא ותלת שבטין לדרועא דימינא ותלת שבטין לדרועא דשמאלא ותלת שבטין לירכא ימינא ותלת שבטין לירכא שמאלא וגופא דשכינתא עלייהו הדא הוא דכתיב והים עליהם מאי טעמא תלת שבטין לדרועא ותלת שבטין לירכא וכן לכלא אלא רזא דמלה תלת קשרין אינון בדרועא ימינא ותלת בשמאלא ותלת בירכא ימינא ותלת קשרין בירכא שמאלא אשתכחו תריסר קשרין

– מאיר התיקון –

[1899] קאי על חיבורא קדמא׳ שאמר היכל הראשון כהנא רבא, חסד, במ״ב אתוון, והוא פ׳ ראשונה דק״ש מ״ב תיבין. והיכל צפון, הוא גבורה, והיה אם שמוע בגבורה כידוע, עד ושמתם בכלל ע״ב תיבות. ושמתם עד ויאמר נ׳ תיבין, היכל השלישי, עד״א. ויאמר עם ג׳ תיבין, ע״ב תיבות, היכל הרביעי, מל׳, ציצית כידוע. ד׳ פרשיין ד׳ אותיות הוי״ה (יהל אור).

[1900] דשניהן נק׳ כבוד, ל״ב נתיבות דחכמה, ל״ב אלהים דבינה. ושניהם נק׳ קדש כידוע (יהל אור).

[1901] אחר שנשלם בעשרה ימים ע״ס דילה (יהל אור).

[1902] רמו ע״א (הערת הזוהר).

[1903] הרי הם בחי׳ י״ב גבולי אלכסון שבו״ק (הקדו״ש מד ע״ד).

[1904] כל חסד מהם יש בהם ג׳ שלישים, בסוד ג׳ פרקי הזרוע והשוק כידוע בסוד הדגלים כאן (ע״ח שער כה פרק ג׳).

לארבע סטרין וגופא עלייהו[1905] אשתכחו תריסר עם גופא כגוונא דלעילא מנא לן דכתיב (בראשית מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה.

שבעה עיני יהו״ה (זכריה ד י) אינון שבעה עיני העדה[1906] שבעין סנהדרין[1907] שערהא[1908] כמה דכתיב (במדבר ב ט) כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף וגו׳ כל הפקודים למחנה ראובן וכן לכלהו ואי תימא במצרים[1909] בסליקו דיעקב מעלמא דאשתכח שלימו בההיא שעתא[1910] כולי האי ואן] (אוף) הוא ודאי שבעין נפשין הוו וכל אינון דאולידו בשבע עשרה שנין דלית לון חושבנא כמה דכתיב (שמות א ו) בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד וכתיב (תהלים מ יג) עצמו משערות ראשי זכאה חולקיה דיעקב שלימא דהוא אשתלים לעילא ותתא אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא אבל בתקונא עלאה דיובלא[1911] היך אשתכח כולי האי אמר ליה אריא כיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא מאן איהו דעייל בהדיה.

פתח רבי אלעזר ואמר (איוב כג יג) והוא באחד[1912] ומי[1913] ישיבנו[1914] ונפשו אותה ויעש האי תקונא עלאה והוא] כלא חד (הוא) לא הוי ביה פרודא כהאי תתאה דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים[1915] ואף על גב דאית ביה פרודא כד יסתכלון מלי כלא סלקא לחד[1916] אבל האי תקונא עלאה דיובלא קיימא על תריסר כהאי תתאה ואף על גב דאיהו חד[1917] האי חד אשלים לכל סטר[1918] בהאי סטר ובהאי סטר אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו[1919] דכל חד אוזיף לחבריה[1920] ואתכליל מניה[1921] ואשתכחו תריסר וגופא וכלא קיימא על תריסר מאן גופא דא יעקב והא אתמר אלא רישא וגופא[1922] בחד קיימי[1923] תו תריסר תלת קשרין דדרועא ימינא חס״ד חסדים תלת קשרין דדרועא שמאלא גבור״ה גבורות תלת קשרין בירכא ימינא נצ״ח

– מאיר התיקון –

[1905] היינו יעקב, שהוא עצמו משלים עם בניו, כי ת״ת ממש מציאותו במלכות גוף לשכינה, עתה נשארו שאר האברים שהם תיקוני הראש, לכך פי׳ סוד עיינין (אור יקר).

[1906] שהם בסוד ע׳ נפש (אור יקר).

[1907] בחינות וכחות רבות מתפשטות מה״ב בקר עד אין תכלית (נ״א).

[1908] שהם סוד ודלת ראשך כארגמן, כי החיות העליונות הם סוד ארגמן, אוריאל מיכאל גבריאל רפאל ותחת כל א׳ הם ג׳ י״ב, והם מתחלקים לע׳ והם סוד עינים, והם סוד הסנהדרין העליונים, וכן ע׳ נפש כנגדם ותחת אלו רבו רבוון לאין תכלית, והם סוד השער המתפשט לאין מספר, והם משפחות ישראל שנתרחבו אותם הע׳ נפש (אור יקר).

[1909] וכיון שעדיין לא נתרבו ישראל, א״כ לא היה שם בעת פטירתו סוד השער, ופי׳ שכבר הולידו בשבע עשרה שנה רבים, וכן הטף אשר להם סוד השער (אור יקר).

[1910] פירוש מאחר דיעקב אע״ה בעת סליקו רצה לעשות היחוד היכן היה למטה רמז למה שלמעלה ותי׳ ע׳ נפש כנגד ע׳ סנהדרין ומה שהולידו בי״ז שנה כנגד השערות. ז״ח (בב״ר פ׳ ע״ט א״ר יודן לא נפטר אבינו יעקב מן העולם עד שראה ששים רבוא מבני בניו ע״ש וא״ש. מא״ן (נ״א).

[1911] כי אין למעלה ממלכות, אלא ו׳ ספירות (אור יקר).

[1912] פי׳ הוא עם הספירות האחדותם למטה (אור יקר).

[1913] שהיא בינה (אור יקר).

[1914] יעלה אותו למעלה בסוד התשובה, להיותו עליהם, ומי ישיבנו עמהם להשלים המספר (אור יקר).

[1915] כי ד׳ ראשים שהם ארגמ״ן הוא עולם הנפרדים (אור יקר).

[1916] בסוד ייחוד ההיכלות בתפלה ובקשה (אור יקר).

[1917] היינו הת״ת שהיא אחד וכו׳ על כולם והם י״ב למטה מהם, ואינם י״ב אלא עמו נמצא הוא המשלים למעלה במקום גוף עליהם, והוא משלים למטה עמהם להיות י״ב ע״י שית כדמסיק (אור יקר).

[1918] שהם ה׳ אמנם ת״ת אמצעי ועליון על כולם, כאומר׳ לך ה׳, ולמטה מכולם והם א׳ (אור יקר).

[1919] עי׳ בבהגר״א על תז״ח יט ע״ד שמכאן מתבאר שכל ו״ק נכללים זה בזה.

[1920] קנח ע״א (הערת הזוהר).

[1921] יש לזה דרכים רבים: או גבורה בחסד וחסד בגבורה היינו ד׳, נצח בהוד והוד בנצח היינו ד׳, ת״ת ביסוד ויסוד בת״ת היינו ד׳, וז״ש אוזיף לחבריה ואתכליל מיניה כללות תחתון בעליון, או נפרש גדולה בגבורה וגבורה בת״ת ות״ת בנצח ונצח בהוד, והוד ביסוד, ויסוד במלכות הם י״ב: חסד א׳, גבורה ב׳, ות״ת ב׳, ונצח ב׳, והוד ב׳, ויסוד ב׳, א׳ שבו וא׳ שנתן לחבירו, או נפרש ממטה למעלה יסוד בהוד, הוד בנצח נצח בת״ת, ת״ת בגבורה, גבורה בחסד, חסד בת״ת שעליהם כדפי׳ והם י״ב על הדרך הנז׳ (אור יקר).

[1922] בינה ות״ת (אור יקר).

[1923] שהת״ת למטה עמהם ולמעלה עם הבינה, ואפשר בסוד הדעת (אור יקר).

נצחים תלת קשרין בירכא שמאלא הו״ד והודות הא תריסר וגופא קיימא עלייהו [הא תליסר] תו בתליסר מכילן (ד)אורייתא[1924] אתפרש וכלא חד מעילא לתתא ביחודא עד ההוא אתר דקיימא על פרודא.

תרגום: פתח רבי אבא ואמר, ״ויעש את הים מוצק״ וגו׳. וכתוב ״עמד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו׳ והים עליהם מלמעלה״ וגו׳. וכתוב ״ואת הבקר שנים עשר תחת הים״ וגו׳. ״עומד על שני עשר בקר״, כך הוא ודאי, שהים הזה מתוקן בשנים עשר בשני עולמות, בשנים עשר למעלה מרכבות ממונות למעלה, בשנים עשר למטה שנים עשר שבטים. כיון שראה יעקב את התיקון העליון, וראה שכינה עומדת מולו, רצה להשלים תקוניה. קרא לשנים עשר בניו, ואמר להם ״האספו״, התקינו עצמכם להשלים את האמונה.

בא וראה, שנים עשר שבטים בארבעה דגלים בארבעה צדדים, שלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה, ושלשה פונים מזרחה, והים עליהם. וכך הוא ודאי, שלשה שבטים לכל עבר, לארבעה רוחות העולם, ושלשה שבטים לזרוע ימין, ושלשה שבטים לזרוע שמאל, ושלשה שבטים לירך ימין, ושלשה שבטים לירך שמאל, וגוף השכינה עליהם. זהו שכתוב ״והים עליהם״. למה שלשה שבטים לזרוע ושלשה שבטים לירך, וכן לכל. אלא סוד הדבר, שלשה פרקים הם בזרוע ימין ושלשה בשמאל, ושלשה בירך ימין ושלשה פרקים בירך שמאל. נמצאו שנים עשר פרקים לארבעה צדדים, והגוף עליהם. נמצאו שנים עשר עם הגוף כדוגמא שלמעלה. מנין לנו, שכתוב ״כל אלה שבטי ישראל שנים עשר״, וזאת, משום שבה השתלם החשבון, כמו שנאמר והים עליהם מלמעלה.

״שבעה עיני ה׳״, הם שבעה עיני העדה, שבעים סנהדרין. שערותיה, כמו שכתוב ״כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף״ וגו׳. ״כל הפקודים למחנה ראובן״, וכן לכלם. ואם תאמר, במצרים בהסתלקות יעקב מהעולם, שנמצאה שלמות באותה שעה, כל זה איפה הוא, ודאי שבעים נפשות היו, וכל אותם שהולידו בשבע עשרה שנים שאין להם חשבון, ככתוב ״ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד״, וכתוב ״עצמו משערות ראשי״. אשרי חלקו של יעקב השלם, שהוא השתלם למעלה ולמטה. אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא, אבל בתקון העליון של היובל איך נמצא כל זה. אמר לו, אריה, כיון שסדר רגליו להיכנס לכרם, מיהו שיכנס עמו.

פתח רבי אלעזר ואמר, ״והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש״. זה תיקון העליון הזה, הוא הכל אחד, לא היה בו פירוד כתחתון הזה, שהרי כתוב ״ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים״. ואף על גב שיש בו פירוד, כשיסתכלו בדברים, הכל עולה לאחד. אבל תיקון עליון היובל הזה עומד על שנים עשר, כמו התחתון הזה, ואף על גב שהוא אחד, האחד הזה משלים לכל עבר, בצד זה ובצד זה. אותם ששה צדדים עליונים הם שנים עשר, שכל אחד מלוה לחבירו ונכלל ממנו, ונמצאו שנים עשר והגוף, והכל עומד על שנים עשר. מי הגוף, זה יעקב, והרי נתבאר. אלא ראש וגוף עומדים באחד. עוד שנים עשר, שלשה פרקים של זרוע ימין, חס״ד חסדים. שלשה פרקים של זרוע שמאל, גבור״ה גבורות. שלשה פרקים בירך ימין, נצ״ח נצחים. שלשה פרקים בירך שמאל, הו״ד והודות. הרי שנים עשר. והגוף עומד עליהם, הרי שלשה עשר. עוד, בשלש עשרה מדות התורה מתפרשת, והכל אחד, מלמעלה למטה ביחוד, עד אותו מקום שעומד על פירוד.

נז. עי׳ שמ״ר (פט״ו סי׳ כא): ד״א החדש הזה לכם הה״ד (ישעיה מב) הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד וכי יש לעתיד לבא חדשות והא כתיב (קהלת א) מה שהיה הוא שיהיה אלא מוצאין אנו עשרה דברים עתיד הקב״ה לחדש לעתיד לבא הראשונה שהוא עתיד להאיר לעולם שנאמר (ישעיה ס) לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וכי יכול אדם להביט בהקב״ה אלא מה הקב״ה עושה לשמש מאיר מ״ט חלקי אור שנאמר (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים ואפילו אדם חולה הקב״ה גוזר לשמש ומרפא שנא׳ (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה השניה מוציא מים חיים מירושלים ומרפא בהם כל שיש לו מחלה שנאמר (יחזקאל מז) כל נפש חיה אשר ישרץ אל כל אשר יבא שם נחלים יהיה וגו׳ השלישית וכו׳.

עי׳ פרד״א פרק נ: וכל אדם שהוא חולה ורוחץ באותם המים מתרפא, שנ׳ לכל אשר יבא נחלים יחיה, וכל אדם שיש לו מכה לוקח מעליהם ונותן על מכתו ומתרפא, שנ׳ והיה פריו למאכל ועליהו לתרופה, מה הוא לתרופה, אמ׳ ר׳ יוחנן לתרפיא מצצן עליה ושרף מזינה.

– מאיר התיקון –

[1924] שהוא הת״ת (אור יקר).

ועי׳ סנהדרין ק ע״א: עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא נחל מבית קדשי הקדשים ועליו כל מיני מגדים שנאמר ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פריו לחדשיו יבכר כי מימיו מן המקדש [המה] יוצאים והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה.

ועי׳ זהר ח״ג קע ע״ב: סחרנייהו דאינון עמודין אית שבכין עובד ציור אשא סומקא ונהורא חוורא וחוטין דדהבא סחור סחור סחרין לכל סטר ומעיינא[1925] דמיא כד״א (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם[1926] חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון:

תרגום: סביב אותם העמודים יש חדרים, מעשה ציור אש אדומה, ואור לבן וחוטי זהב סביב סביב סובבים לכל צד, ומעיין מים כמו שנאמר ״והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון״.

עיי״ש עוד: פתח ההוא ינוקא[1927] ואמר והיה ביום ההוא ההוא לא ידיע מאן הוא אלא בכל אתר ביום ההוא יומא בתראה הוא אמאי אקרי יום ההוא אלא דא הוא יומא דאחיד סופא בשירותא[1928] שירותא אקרי הוא כד״א (במדבר יח כג) וְעָבַד הלוי הוא פולחנא דלוי לדרגא[1929] דאקרי הוא טמיר וגניז ואקרי ההוא (ה׳ הוא) לאחזאה סופא דכל דרגין דאיהו שירותא[1930] וכלא חד ובגין דאיהו סופא[1931] אתוסף ביה ה׳:

(ס״א הלוי הוא הוא טמיר וגניז ודא אקרי יום ההוא לאחזאה סופא דכל דרגין דאחיד בשירותא וכלא חד):

זמינא ירושלם לאפקא מיין[1932] ולנבעא נביעו[1933] הכא אית לומר סופא דכל דרגין לאו איהו ירושלם אלא ודאי ירושלם ויומא ההוא כלא חד[1934]:

מה בין האי להאי אלא ירושלם כל דרגין קדישין דילה כד אסתחרן אקרון ירושלם[1935] והכי אתחמאן ואית דרגין דסחרן ואקרון עזרות[1936] אלין פנימאין ואלין לבר ואית דרגין דאקרון כד אסתחרן לשכות (ס״א כד אסתחרן אלין פנימאין ואלין לבר אקרון ירושלם ואית דרגין דסחרן ואקרון עזרות ואית דרגין דאקרון לשכות):

תרגום: פתח אותו תינוק ואמר ״והיה ביום ההוא״ ההוא לא ידוע מיהו, אלא בכל מקום ״ביום ההוא״, יום אחרון הוא. למה נקרא ״יום ההוא״, אלא זהו יום שאוחז סוף בראש, ראשית נקרא ״הוא״, כמו שנאמר ״ועבד הלוי הוא״, עבודת הלוי לדרגה שנקראת הוא טמון וגנוז, ונקרא ההוא (ה׳ הוא) להראות סוף כל המדריגות, שהיא ראשית, והכל אחד. ומשום שהוא סוף, התווסף בו ה׳.

(הלוי הוא הוא טמיר וגנוז, וזה נקרא יום ההוא, להראות סוף של כל הדרגות שאחוז תחלה והכל אחד).

– מאיר התיקון –

[1925] ונבעין (יהל אור).

[1926] יסוד דנוק׳ (רח״ו). לא הועיל לאדה״ר תשובתו להחזירו למדרגתו שקודם החטא הגם שעשה תשובה גדולה, והוא מהטעם הנז׳, כי עיקר תיקוני התשובה לא תתגלו אלא לעת״ל, שהוא בעת שליטת הבינה, שהיא דרגא דתשובה, והיא המקוה טהרה לישראל, אהיה קנ״א, גימ׳ מקוה, מ״י מטהר אתכם, והיא המים חיים אשר עליה נאמר (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים ע׳ זוהר (ח״ג קעא ע״א וח״א רסא ע״ב). וכן היא אשר נאמר עליה (יואל ד יח) ומעין מבית ה׳ יצא והשקה את נחל השיטים, ע׳ זוהר (ס״פ ואתחנן רע ע״ב) ובתיקונים (תיקון יד ל ע״ב) (דע״ה ח״ב ק ע״ג).

[1927] לא חידש אלא מרוב חלבא, ואגב פריש לקרא, דק׳ ביום ההוא וירושלים וים האחרון נראה שהכל חד דרגא (יהל אור).

[1928] פי׳ מ׳ בבינה (מ״מ).

[1929] כי מסטרא דאמא נפקת ומצפון בינה זהב מלכות יאתה (רח״ו). ונל״עד שהג״ה זו מקומה הוא על מ״ש דאחיד סופא בשירותא (מ״מ).

[1930] תחלת הבנין (רח״ו).

[1931] פירש בשביל שמלת ביום ההוא רומז על המ׳ דאיהי סופא לכן איתוסף ביה ה׳ דלא כתיב ביום הוא אלא ההוא לרמוז שה׳ שהיא המ׳ נתחברה עם הוא שהיא הבינה (מ״מ).

[1932] פירש ה׳ חסדים (מ״מ).

[1933] הם ה׳ גבורות (מ״מ).

[1934] ע״ד שאמרנו בקיבוץ גליות ותחיית המתים, שהגם שעיקרן הם לעתיד, עכ״ז הנה הם נעשו בהוה תמיד ג״כ עכ״פ, כן הוא עד״ז ג״כ בבנין ירושלים, כי הוא נעשה ג״כ בהוה תמיד, ולכך תיקנו לומר בונה ירושלים ג״כ בהוה, כי ירושלים הנה הוא המלכות רחל בבחי׳ החיצונית שבה, וכמ״ש בפ׳ שלח (דף קעא ע״א), והוא ההיכלות דהמלכות נוק׳ דאצילות ע׳ שער מיעוט הירח (סוף פרק ב ופרק ג) (דע״ה ח״ב סט ע״ד).

[1935] בחי׳ חיצוניות (רח״ו).

[1936] בחי׳ פרצוף נגד החזה (רח״ו).

עתידה ירושלים להוציא מים ולנבוע מבוע, כאן יש לומר סוף לכל הדרגות אינה ירושלים, אלא ודאי ירושלים ויום ההוא הכל אחד.
מה בין זה לזה, אלא ירושלים, כל הדרגות הקדושות שלה, כשסובבים נקראים ירושלים, וכך נראים. ויש דרגות שסובבות ונקראות עזרות, אלה פנימיות ואלה בחוץ. ויש דרגות שנקראות כשסובבות לשכות (כשמסתובבות אלו הפנימיות ואלו לבחוץ נקראו ירושלים, ויש דרגות שסובבות ונקראות עזרות, ויש דרגות שנקראות לשכות).

ועי׳ שם (ח״א רסא ע״ב): ותא חזי בהאי חגא עבדין נסוך המים נביע דחסד באינון שיתין משׁשׁת ימי בראשית[1937] וכלהון שבעה יומין עלאין מקבלין מאינון מים חיים דנפקין מירושלם עלאה טמירא ובאן אתר רמיז לאינון מים חים באינון שיתין.
וחסידי וצדיקי חדאן בהאי הלולא[1938] בגין דרמיזא להוא טיבו דזמין קב״ה למעבד כד יעבר קב״ה סאיבו מארעא דיחתון אינון מים חיים טהורים באינון שיתין בההוא מזבח עלאה ים האחרון ואינון תלתא לוגין מים י״ח ביצים לקבל צדי״ק דאקרי ח״י העולמים ועל ידיה מים נחתין באינון שיתין.
ות״ח הלל הזקן כד הוה חדי בהאי הלולא אמר אם אני כאן הכל כאן ואם אין אני כאן מי כאן הוה רמיז ואמר אי שכינתא דאקרי אנ״י שריא כאן הכל כאן ההוא אתרא דאקרי כ״ל[1939] דאתי לאזדווגא בה ואם אין אני כאן מי כאן דהא לא חשיבא טיבו שלימא בגין דשכינתא לא שריא בארעא קדישא.
אבל כד ישתלמו אינון פרים כדין כתיב (ישעיה יב ג) ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה מאן אינון שית מעייני דאינון מריקין בהאי ישועה[1940] וכדין עלמא כוליה בחדוה בגין דנפקא שכינתא מבין ההוא סאיבו דשאר עמין בג״כ (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם.
תרגום: ובא וראה, בחג הזה עושים נסוך המים, שפע של חסד, באותם שיתים משׁשׁת ימי בראשית, וכל שבעת הימים העליונים מקבלים מאותם מים חיים שיוצאים מירושלים העליונה הטמירה. ובאיזה מקום רמוז על אותם מים חיים, באותם שיתים.
וחסידים וצדיקים שמחים בהלולא הזו, משום שרומז לאותו הטוב שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות כשיעביר הקדוש ברוך הוא את הטומאה מן הארץ, שירדו אותם מים טהורים באותם השיתים, באותו מזבח עליון, ההוא ים האחרון, והם שלשה לוגים מים. שמונה עשרה ביצים כנגד צדיק שנקרא חי העולמים, ועל ידו המים יורדים באותם שיתים.
ובא וראה, כשהלל הזקן היה שמח בהלולא הזו, אמר אם אני כאן, הכל כאן, ואם אין אני כאן, מי כאן. היה רומז ואומר, אם שכינה שנקראת אני שורה כאן, הכל כאן. אותו מקום שנקרא כל שבא להזדווג בה. ואם אין אני כאן, מי כאן, שהרי לא חשוב טוב שלם, משום ששכינה לא שורה בארץ הקדושה.
אבל כשנשלמו אותם פרים, אז כתוב ״ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה״. מי הם, ששה מעיינות שמריקים בישועה הזאת, ואז העולם כלו בשמחה, משום ששכינה יוצאת מתוך אותה טומאת שאר העמים, לכן ״ביום השמיני עצרת תהיה לכם״.

נח. עי׳ זהר ח״ג רכח ע״ב: שליש גדיל ושני שלישי ענף דאיהו [תכלת] (תפארת) וכל חוליא משולשת כל משולש מסטרא דקדושה הה״ד קדושה לך ישלש(ל)ו וישראל שלישיה[1941] בגין (שמות יד ז) דושלישים על כלו דציצית מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו תליתאה לאבהן וכל דבר משולש וה״ו יל״י כל תיבה משולשת מסטרוי חוליא[1942] כלילא מתלת כריכות משלשין דא

– מאיר התיקון –

[1937] עי׳ זו״ח (סב ע״ב): כתיב יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב וגו׳ בשעתא דברא קב״ה עלמא ברא בקדמיתא שיתין עילאין דאינון מקורי לנחתא בהון גשמיא דברכן וקדושין עילאין דלעילא ואינון נטלו בקדמיתא ממקורא דחיי מאתר עילאה דנפקו מתמן.
[1938] עי׳ תיקו״ז סג ע״ב: כד נטלא מאימא עלאה דאיהי שמחת תורה שמחת בית השואבה. בהגר״א: דשמחת בית השואבה - דכל השמחות הכל באימא עלאה, עולם השמחה, שאין שם דין ועצבון, והיא נהר היוצא מעדן להשקות כו׳, וזהו בית השואבה, ואמרו השואבה שמשם שואבין רוח הקודש (רות רבה פ״ד סי׳ ט), שממנה הנבואה.
[1939] יסוד, עי׳ לעיל יז ע״א.
[1940] עי׳ בהגר״א בתז״ח מא ע״ג שישועה היא כינוי לשכינה.
[1941] פסוק הוא. אע״ג דאמר שלישי׳ לאשור ולמצרים, אמר בגין שלישים כו׳. שהוא על כולם. וכן ישראל ת״ת, והוא כולל חו״ג, ולפיכן שליש גדיל בת״ת, שבו מתחברין שני שלישי ענף, חו״ג, ששם וכנפיהם פרודות כנ״ל. ולכן צריך לאפרודי, מסטרא דעד״א (יהל אור).
[1942] ר״ל החוליא עצמה שכינה (יהל אור).

שכינתא[1943] קדושה לך ישלשו [ואיהי] (לאיהי) משולשת בעמודא דאמצעיתא כליל תלת ענפי אבהן דאינון ש מן שבת (ו)שכינתא בת יחידה [חוליא] ומליא[1944] (מליין מן) תכלת שבציצית[1945]:

תרגום: שליש גדיל, ושני שלישי ענף שהוא תכלת. וכל חוליה משולשת, כל משולש מצד הקדושה, זהו שכתוב ״קדושה לך ישלשו״, וישראל שלישיה משום ש״ושלישים על כולו״, שציצית מצד העמוד האמצעי שהוא שלישי לאבות, וכל דבר משולש, וה״ו יל״י, כל תיבה משולשת, מצדו חוליה כלולה משלש כריכות משולשות זו השכינה, קדושה לך ישלשו, והיא משולשת בעמוד האמצעי כלול משלשה ענפי האבות, שהם ש׳ משבת, שכינה בת יחידה, (מלאה מן) חוליה תכלת שבציצית.

נט. עי׳ זהר (ח״ג דף צח): פקודא (לד) בתר דא לקרבא שתי הלחם הא אוקימנא שתי הלחם[1946] תרתי שכינתי עילא ותתא ואתחברן כחדא לגביהון תרין נהמי:

בשבת מזונא דחד תרין דעילא ותתא ועל דא כתיב (שמות טז כב) שני העמר לאחד ודאי לאתייחדא באתר חד להוא דאקרי אחד[1947] ומאן איהו (בראשית כז כב) הקול קול יעקב דאיהו ירית עילא ותתא תרין נהמי כחדא ובגין דשבת[1948] איהו רזא דעילא ותתא וכלא איהו שבת[1949] (אתקריבו) תרין נהמי ע״כ:

פקודא בתר דא להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר דכתיב (ויקרא כג יב) ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה:

וכן בשבועות להקריב שתי הלחם והכי בכל יומין טבין להקריב קרבן דמוספין אלא ודאי בכל יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה צריך לקרבא עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת[1950] כתובתא ומתנתא דאוסיף חתן לכלה ושבת מלכתא דאיהי כלה בשבתות ובכל יומין טבין צריכה תוספת דאינון מוספין דקרבנין ומתנתא דאינון מתנות כהונה:

ובשבועות דאיהו מתן תורה דאתייהיבו תרין לוחין דאורייתא מסטרא דאילנא דחיי צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דאינון ה״ה[1951] (דתרין יומין דשבועות[1952] אינון י״ו צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם מאינון ה״ה)[1953] דהא איהו[1954] נהמא דאורייתא[1955] דאתמר ביה (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי[1956] ה״ה מן המוציא לחם מן הארץ[1957] והאי איהו מאכל אדם[1958] דאיהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א:

– מאיר התיקון –

1943 ר״ל החולי׳ עצמה הוא השכינה, כלילא מתלת כריכן הן האבהן. וכמו בשם ע״ב, דבכל א׳ ע״ב אתוון, ובה ע״ב תיבין, כלילא מכלהו, ובה קדושה ישלשו, דאיהי נק׳ קדושה, בלשון נקבה, כלל הקדושה. וכן בת דשבת כמו שמפרש והולך. ולכן כלילא מג׳ יום השביעי, ג׳ אלהים, ג׳ סעודות, הכל בג׳ (יהל אור).

1944 מן (נוסף בדפ״ו).

1945 ר״ל דחוליא הראשונה לבן, ג׳ כריכות, ג׳ אבהן, ואח״כ חוליא דתכלת ג״כ כלילא מנהון. ויותר נראה דל״ג כלל חוליא, אלא כצ״ל בת יחידה תכלת שבציצית. והוא חוט הרביעית, כדעת הראב״ד (ציצית פ״א ה״ו), וכמש״ש שכ״ה עיקר. וכ״ה בספרי שלנו (תצא סי׳ רלד). כלילא מג׳ חוטין לבן, אות ד׳ שבשם. וכן עיקר (יהל אור).

1946 שתי הלחם אשר בחג השבועות שהם להמשיך את החסדים, הנה הם באו מן החיטים, כי חטה הוא גימ׳ כ״ב שהם הכ״ב אותיות החסדים. ולכן הם שני עשרונים, והם שתי לחם, כי הם כנגד הזו״ן להמשיך ולהשלים החסדים בשניהם, כי בשבועות נשלמים שניהם בהמוחין דגדלות, ומתמתקים אז ע״ז הגבורות ג״כ. ולכן הם נאפות חמץ, כי הם באים לתקן את הגבורות ג״כ, ולתיקון שניהם שהוא הן לז״א והן להנוק׳ (דע״ה ח״א פ ע״א).

1947 ר״ל לעד״א (יהל אור).

1948 דשבועות (יהל אור).

1949 בין שכינה עילאה בין תתאה נקרא שבת כידוע (גליון - וכלא איהו שבועות) (יהל אור).

1950 ״עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת״ נמחק במ״מ, ובמקומו איתא ״ליה כגוונא דתוספת כתובה ומתנה״

1951 דאינון ה״ה – נמחק ביהל אור

1952 ״יומין דשבועות״ נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא ״לוחין״.

1953 יהל אור גורס את המוסגר.

1954 דהא איהו – נמקח ביהל אור ובמקומו איתא דאינון.

1955 ואדם הוא דלגאו שמא מפרש כמש״ו (יהל אור).

1956 ב׳ לחמי וז״ש למטה בלחמי והיינו שתי הלחם (יהל אור).

1957 ר״ל ה׳ דהמוציא בינה ה׳ דהארץ מלכות (יהל אור).

זאת התורה אדם (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי׳ עומר שעורין מאכל בעירן דאינון חיות הקדש[1959] דמנהון צריך לקרבא הה״ד (שם) מן הבהמה אלים מנגחים[1960] במתניתין באלין פשטין מן הבקר פרים[1961] מנגחים במתניתין בתוקפא יתיר ומן הצאן שאר עמא קרבנא דלהון צלותין ועלייהו אתמר (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם דמארי קבלה[1962] ומארי מדות אינון מסטר דאילנא דחייא:

שאר עמא מסטרא דאילנא דטוב ורע אסור והתר ובגין דא מן הבהמה מאכל דלהון עמר לחם[1963] שעורים וימד שש שעורים וישת עליה (רות ג טו) אורייתא דבעל פה דשית סדרי משנה:

אבל אלין דאילנא דחיי דאינון אדם אורייתא דלהון נהמא דקב״ה הה״ד (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי והיינו שתי הלחם חדו כלהו תנאין ואמוראין[1964] ואמרו מאן קאים קמי סיני ע״כ:

תרגום: מצוה (ל״ד) אחר זו להקריב שתי הלחם, הרי בארנו שתי הלחם שתי שכינות, עליונה ותחתונה. והתחברו כאחד לגביהם שתי הלחם.

בשבת שהוא מזון של אחד שנים של מעלה ומטה, ועל זה כתוב שני העומר, לאחד לאחד ודאי, להתייחד במקום אחד, אל אותו שנקרא אחד. ומיהו הקול קול יעקב שהוא יורש מעלה ומטה, שני לחמים כאחד. ומשום ששבת הוא סוד של מעלה ומטה והכל הוא שבת (נקרבו) שני לחמים.

מצוה אחר זו להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר, שנאמר ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה.

וכן בשבועות להקריב שתי הלחם, וכך בכל הימים הטובים להקריב קרבן של מוספים, אלא ודאי בכל יום של מועדים צריך להקריב את הקרבן שלו, צריך להקריב עליו תוספת שיש לו כמו תוספת כתובה, ומתנה שמוסיף חתן לכלה, ושבת המלכה שהיא כלה בשבתות, ובכל ימים טובים צריכה תוספת שהם מוספים של קרבנות, ומתנות שהן מתנות כהונה.

ובשבועות שהוא מתן תורה, שנתנו שני לוחות התורה מהצד של עץ החיים, צריך להקריב להם שתי הלחם, שהן ה״ה (ששני ימים של שבועות הם י״ו צריך להקריב להם שתי הלחם מאותן ה״ה), שזהו לחם של התורה שנאמר בו לכו לחמו בלחמי, ה׳ ה׳ מן, המוציא לחם מן הארץ, וזהו מאכל אדם, שהוא יו״ד ה״א וא״ו ה״א.

זאת התורה אדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳, עומר שעורים מאכל בהמות שהן חיות הקודש, שמהם צריך להקריב, זהו שנאמר מן הבהמה אילים מנגחים במשנה, באלו הפשטים מן הבקר, פרים מנגחים במשנה בחוזק יתר, ומן הצאן שאר העם, הקרבן שלהם תפלות, ועליהם נאמר ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם, שבעלי קבלה ובעלי מדות הם מצד של עץ החיים.

שאר העם מהצד של עץ טוב ורע, אסור והתיר, ולכן מן הבהמה מאכל שלהם עומר לחם שעורים, וימד שש שעורים וישת עליה תורה שבעל פה, של ששה סדרי משנה.

אבל אלו של עץ החיים, שהם אדם, התורה שלהם היא לחמו של הקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר לכו לחמו בלחמי, והיינו שתי הלחם, שמחו כל התנאים והאמוראים ואמרו מי עומד לפני סיני.

ס. עי׳ זהר ח״ג צח ע״א: תא חזי חברייא מתקני בהאי ליליא תכשיטהא לכלה ומעטרי לה בעטרהא לגבי מלכא[1965] ומאן מתקין ליה למלכא בהאי ליליא לאשתכחא בה בכלה[1966] לאזדווגא בה במטרוניתא נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין אימא עלאה הה״ד (שיה״ש ג יא)

– מאיר התיקון –

[1958] דהוא חכמה ות״ת שנקרא שניהם אדם ובהן ניתנה אילנא דחיי והן י״ו מן השם ועם ב׳ הלחם נשלם השם (יהל אור).

[1959] ר״ל כמ״ש לקמן שש שעורים שית סדרי משנה שהן במט״ט מסט׳ דשכינה ובמט״ט הן החיות (יהל אור).

[1960] בתורה שבעל פה כמש״ו (יהל אור).

[1961] שהן בעלי הגמרא בעלי תריסין (יהל אור).

[1962] ר״ל שהן מרעה של האדם בעלי קבלה שהן מתקנין להם צלותין (יהל אור).

[1963] כנ״ל דבפסח בנוקב׳ תושבפ״ע, בשבועות תורה שבכתב (יהל אור).

[1964] עי׳ זח״ח לו ע״ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו״ן ומתיבתא עילאה דקב״ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב״ה מתיבתא דרקיע דא מטטרו״ן. ועי׳ דברי רבינו בתיקו״ז נג ע״ב: תנאין ואמוראין - הן תרין מתיבתין.

[1965] מפני שכל צורכי השכינה הם מהתחתונים, ממטה למעלה (אור יקר).

[1966] כי ממש בנקודה זו היא כניסת הת״ת בסוד היסוד (אור יקר).

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו׳ לבתר דאתקינת ליה למלכא וא(ת)עטרת ליה אתיית[1967] לדכאה[1968] לה למטרוניתא ולאינון דמשתכחי גבה:

למלכא[1969] דהוה ליה בר יחידאי[1970] אתא לזווגא[1971] ליה במטרוניתא[1972] עלאה מאי עבדת [אמיה][1973] (עמיה) כל ההוא ליליא[1974] עאלת לבי גניזהא[1975] אפיקת עטרא עלאה בשבעין אבני יקר[1976] סחרנהא וא(ת)עטרת[1977] ליה אפיקת לבושין[1978] [דמילת] (דמלכו) ואלבישת ליה ואתקנת ליה בתקוני דמלכין:

לבתר עאלת לבי כלה[1979] חמאת עולימתהא דקא מתקני עטרהא[1980] ולבושהא[1981] ותכשיטהא[1982] לתקנא לה אמרה לון הא אתקינת בי טבילה[1983] [היכלא לכולהו וישתבח] אתר דמיין נבעין[1984] וכל ריחין ובוסמין[1985] סוחרני[1986] אינון מיין[1987] לדכאה לכלתי[1988] ליתי כלתי

– מאיר התיקון –

[1967] בסוד אותו חצי חסד שהוא המקוה מים טהורים וזרקתי עליהם מים טהורים (רח״ו).

[1968] היינו סוד הטבילה אל הכלה שאחר ימי ספירתה צריכה טבילה וטבילה זו בליל שבועות ובכללה הם נטהרים בטהרתה (אור יקר).

[1969] חכמה (אור יקר).

[1970] שהולידו, והאצילות בסוד ד״ו שבמילוי יו״ד ״יחידאי״ שהם ב׳ בחי׳ אל הספירות הא׳ ו׳ בנים ובת ואין זה בחי׳ הייחוד אלא הת״ת הוא כולל ו״ק שהם אבריו והיינו בר יחידאי, ואז המלכות אינה בת אלא כלה והחכמה חמיו וכן אימא עילאה חמות (אור יקר).

[1971] אין זווג אלא מצד החכמה, ולהכי קאמר ״אתא לאזדווגא״ היינו סוד מקראי קדש ודאי מזומנים מהקדש חכמה ״ואתא״ בהתקדש היום אמנם אינו מזווג עד אור הבוקר (אור יקר).

[1972] היינו שיש למלכות ב׳ בחי׳, ובחי׳ מטרוניתא הוא הזווג לבד כדפי׳, ובכלה הוא המצא הת״ת שם, ולהכי אעיל בכלה נקט לאשתכח (אור יקר).

[1973] בינה (אור יקר).

[1974] שהוא קודם אל הזווג (אור יקר).

[1975] היינו פנימיותה הנקשרת בחכמה שמשם מעטירו (אור יקר).

[1976] הם ז׳ שרשים אל המדות שבבינה, והם כלולות מעשר עולים שבעים, והם מצד החכמה י׳ הנקראת אבן יקרה, ולכך הם אבני יקר יו״ד ודאי, והעטרה היא נקודה אמצעית שסוד האבנים בחינות הספירות (אור יקר). סוד המוחין עם המלבושים שהם ע׳ אותיות הם נקרא אבי יקר (רח״ו).

[1977] בחי׳ העטרה הזאת היא בסוד אשת חיל עטרת בעלה, והיא בחי׳ המלכות מלמעלה נעשה לו עטרה לראשו, ונודע שהיא בת שבע, לכך היא נקודה אמצעית לע׳ אבני יקר (אור יקר).

[1978] פי׳ הם המקיפים דז״א (מ״מ).

[1979] ואחר שנתפשטה סוד אימא עילאה בו״ק, והאירם בג׳ מיני האורות ותכשיטין הנזכר ״עאלת לבי כלה״ תתפשט אל המלכות, והענין שהשגחת הלילה וקדושיה אינה מחכמה כדפי׳ אלא מאימא, מפני שהיא שמאלית נקבה ראויה אל מדת הלילה, ולזה תתפשט בהתחלת הלילה בת״ת למעלה, שכן דבוקה בתחלת הלילה בינה עם הת״ת וכו׳, בתחלת הלילה בתיקוני הת״ת, ובחצות לילה, לילה שרוח צפונית מנשבת בכנור דוד דהיינו מהצפון ״עאלת לבי כלה״ והתחילה להשגיח בה (אור יקר).

[1980] המוחין דמלכות (מ״מ).

[1981] מקיפים דידה (מ״מ).

[1982] כ״ד קישוטין הנ״ל (מ״מ).

[1983] הנה סוד המקוה הוא סוד מי״ם ופי׳ מ״ם באותיותיו ממש וכו׳ בסוד נקודה אמצעי מלכות הנקשרת עם החכמה י׳ ממעלה למטה וי׳ ממטה למעלה והיינו נקודה אמצעית וד׳ סטרין סחור סחור לה שהם מזרח ומערב צפון ודרום וסודם ם דהיינו מהבינה סוד מ״ם זאת שהיא מהבינה הוא סוד היותה היא מרובעת לד׳ סטרין דאמרן שהם חסד מצד הדרום גבורה מצד הצפון ת״ת מן המזרח, מלכות מן המערב והם סוד מ׳ סאה (אור יקר).

[1984] וסודה הוא בסוד פרשת שמע ישראל מב׳ היכלין עילאין מאור מתוק מתפתחין מן הדרום, ובסוד פרשת והיה אם שמוע, ע״ב היכלין, מאור מזהיר מן הצפון, ובסוד פרשת ושמתם חמשים היכלין דנהורא סגיא מתפתחין מן המזרח ובסוד פרשת ויאמר ע״ב היכלין דזיוא רבתא מתפתחין מן המערב והיינו סוד מקוה וכשנדקדק נמצא שיש ב׳ יחודים קריאת שמע ביום וקריאת שמע בלילה, יחודא דליליא מי מקוה ייחודא דיומא, הם בסוד הבינה הם מים חיים (אור יקר).

[1985] הנביע והמקור הוא מסוד נקודה אמצעית שהיא נובעת והריחין הם סוד תיקוני הארבעים סאה והם ריחין ובוסמין מורכבים מב׳ בחינות מבשמים מהבינה דהיינו מד׳ יסודות שהם סוד היותה מ״ם מרובעת (אור יקר).

[1986] מים חיים מצד הבינה, נהר דנגיד ונפיק. ״ריחין״ מצד החכמה, מוחא דתמן ריחא. ״בוסמין״ מצד הכתר דכתיב בשמים ראש, דהיינו הכתר ראש לכל האצילות, וכתיב ראשי בשמים (אור יקר).

מטרוניתא דברי ועולימתהא ויתדכון[1989] בההוא אתר דאתקינת[1990] בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי:

תרגום: בא וראה החברים מתקנים בלילה הזה את התכשיטים לכלה ומעטרים אותה בעטרה שלה אל המלך, ומי מתקין למלך בלילה הזה להמצא עם הכלה להזדווג עם המלכה, הנהר הקדוש העמוק של כל הנהרות, האם העליונה, זהו שנאמר ״צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו׳״, אחר שהתקינה את המלך ועטרה אותו, היא באה לטהר את המלכה ואת אותם שנמצאים עמה.

(משל) למלך שהיה לו בן יחיד, בא לזווג אותו עם המלכה העליונה, מה עשתה אמו כל אותו הלילה נכנסה לבית גנזיה הוציאה עטרה עליונה עם שבעים אבנים יקרות סביבה, ועטרה אותו הוציאה כלי מילת והלבישה אותו ותיקנה אותו בתקוני מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הכלה ראתה את נערותיה שמתקנות את העטרה שלה ואת לבושיה ואת תכשיטיה, לתקן אותה אמרה להן, הרי התקנתי בית טבילה, מקום שמים נובעים וכל הריחות והבשמים סביב אותם המים, לטהר את כלתי שתבא כלתי המלכה של בני ונערותיה, ויטהרו באותו מקום שהתקנתי באותו בית הטבילה של המים הנובעים שעמי.

סא. עי׳ זהר ח״א יג ע״ב: פרשתא תניינא (שם ה) והיה כי יביאך דא ה היכלא[1991] [דאתפתח] (דאפתח) רחמא דילה מגו יו״ד בחמשין פתחין אכסדראין ואדרין סתימין דביה דההוא פטר דעביד יו״ד[1992] בהאי היכלא[1993] למשמע בה קלא[1994] די נפקא מגו שופר דא[1995] בגין דשופר דא הוא סתים בכל סטרין ואתא יו״ד[1996] ופתח ליה לאפקא מניה קלא[1997] וכיון דאפתח ליה תקע ליה ואפיק מניה קלא לאפקא עבדין לחירו[1998]

תרגום: פרשה השניה ״והיה כי יביאך״, זו ה׳, ההיכל שנפתח רחמה מתוך יו״ד בחמשים פתחים אכסדראות וחדרים הסתומים שבו. שהפטר ההוא שעשה יו״ד בהיכל הזה לשמוע בה קול שיוצא מתוך השופר הזה, משום שהשופר הזה הוא סתום בכל הצדדים, ובא יו״ד ופתח אותו להוציא ממנו קול. וכיון שפתח אותו, תקע לו והוציא ממנו קול להוציא עבדים לחירות.

סב. עי׳ זהר ח״א ג ע״ב: רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא כד [מטו לחד] (בעו לממטי) בי חקל אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הא דאמריתו [ברא שית] (בראשית) ודאי הכי הוא בגין דשית יומין עלאין גבי אורייתא ולא יתיר אחרנין סתימין אינון אבל חמינן גו סטרי[1999] בראשית דאמר הכי גליפי[2000] אגליף ההוא סתימאה קדישא[2001] גו מעוי דחד טמירו דנקיד[2002] בנקודה

– מאיר התיקון –

[1987] ד׳ סטרין אל המים וכו׳ ועתה נבאר כי סוד ט׳ שהם עשרה הם בשלש שלש לכל רוח וכו׳ וסוד ג׳ ימינות וג׳ שמאליות וג׳ אמצעיות והם סוד חכמה חסד נצח לימין בג״ה לשמאל כת״י לאמצע (אור יקר).

[1988] לכלהו (אור יקר). הנשמות נכללות במלכות וטובלות במים הנזכרים וב׳ בחינות שבמלכות היינו כל״ה ומטרוניתא שכן במים ב׳ בחי׳ י׳ כלה מ׳ מטרוניתא (אור יקר).

[1989] ואידכון - מאחיזת הדינים והיונקים ממנו היינו סוד הארת הבינה (אור יקר).

[1990] ״דאתקינת״ פנימה אל הבינה ״בההוא טביל״ שעם היות שבכל יום היא טובלת למטה השתא היא טובלת למעלה וזהו שאמר ״בההוא טביל דמיין דעמיקא״ והבינה מתקנת זה מחדש למלכות כדפי׳ ״לבתר תקינו לה״ הנה דקדק לעיל (אור יקר).

[1991] בינה (רח״ו).

[1992] יסוד דחכמה (רח״ו).

[1993] בבינה (רח״ו).

[1994] ז״א (רח״ו). פי׳ להוציא זו״ן שנקראים קולות מיסוד דאימא (מ״מ).

[1995] יסוד אימא (רח״ו מ״מ).

[1996] יסוד אבא (רח״ו).

[1997] ת״ת (רח״ו).

[1998] הוצא הבינה (רח״ו). כי ע״י גילוי יסוד אימא, אתברו כל המנעולין דסט״א, כי אימא דוחה החיצונים, ולכך על ידה יצאו ישראל ממצרים, וכן על ידה יוצאים העבדים לחיות ביובל שרומז לבינה (מ״מ).

[1999] נמחק בגר״א. עי׳ שער מאמרי רשב״י.

[2000] גליפו (יהל אור).

[2001] אימא עלאה (שער מאמרי רשב״י). חכמה אבא נק׳ סתימאה (יהל אור).

[2002] דנקיט (דפ״ו).

דנעיץ ההיא גליפי[2003] אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא[2004] וההוא מפתחא גניז כלא בהיכלא חדא ואע"ג דכלא גניז בההוא היכלא עקרא דכלא בההוא מפתחא הוי ההוא מפתחא סגיר ופתח[2005]

בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאין אלין על אלין בההוא היכלא אית תרעין עובד סתימו ואינון חמשין אגליפו לארבע סטרין והוו ארבעין [ותשע][2006] חד תרעא לית ליה סטרא לא ידיע אי הוא לעילא אי הוא לתתא |איהו לעילא איהו לתתא| ובגין כך ההוא תרעא סתים[2007]

גו אינון תרעין אית מנעולא חדא וחד אתר דקיק[2008] לאעלא ההוא מפתחא ביה ולא אתרשים אלא ברשימו דמפתחא לא ידעין ביה אלא ההוא מפתחא |דפתחא| בלחודוי ועל רזא דנא בראשית ברא אלהים בראשית דא מפתחא דכלא סתים ביה והוא סגיר ופתח ושית תרעין כלילן ביה בההוא מפתחא דסגיר ופתח כד סגיר אינון תרעין וכליל לון בגויה [נ"א וכלה בגויה] כדין ודאי כתיב בראשית מלה גליא[2009] בכלל מלה סתימאה ובכל אתר בר"א מלה סתימאה איהו סגיר ולא פתח[2010] א"ר יוסי ודאי הכי הוא ושמענא לבוצינא קדישא[2011] דאמר הכי דמלה סתימאה איהו ברא סגיר ולא פתח ובעוד דהוה סגיר[2012] במלה דברא עלמא לא הוה[2013] ולא אתקיים והוה חפי [על] כלא תה"ו[2014] וכד שלטא האי תה"ו עלמא לא הוה ולא אתקיים

תרגום: רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לפרדס אחד, אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שאמרתם ברא שית ודאי זה כך, משום ששה ימים עליונים [ישנם] אצל התורה ולא יותר, האחרים הם סתומים. אבל ראינו בתוך צדדי בראשית שאמר כך. הסתום הקדוש חקק חקיקות בתוך מעיו של סתר אחד שנקוד בנקודה שנעץ. ההוא חקק חקוקים ונסתר בו, כמו מי שגונז הכל תחת מפתח אחד, ואותו המפתח גונז הכל בהיכל אחד. ואף על גב שהכל גנוז בהיכל ההוא, העיקר של הכל הוא באותו המפתח. ואותו המפתח סוגר ופותח.

באותו ההיכל ישנם בו גנזים סתומים רבים אלו על אלו. באותו ההיכל יש שערים מעשה סתום, והם חמשים. נחקקו לארבעה צדדים והיו לארבעים (ותשעה). לשער אחד אין צד, ולא ידוע אם הוא למעלה אם הוא למטה (הוא למעלה הוא למטה), ולכן אותו השער סתום.

בתוך אותם השערים יש מנעול אחד, ומקום אחד קטן להכניס אותו המפתח בו, ואינו נרשם אלא ברושם של המפתח. אין יודעים בו אלא אותו המפתח (של הפתח) לבדו. ועל זה הסוד "בראשית ברא אלהים". "בראשית" - זה המפתח שהכל סתום בו, והוא סוגר ופותח, ושש שערים כלולים בו באותו המפתח שסוגר ופותח. כשסוגר את אותם השערים וכולל אותם בתוכו (והכל בתוכו), אז ודאי כתוב "בראשית", דבר גלוי בכלל דבר סתום. ובכל מקום בר"א - זה דבר סתום, סוגר ולא פותח. אמר רבי יוסי, ודאי זה כך, ושמעתי את הנר הקדוש שאומר כך, שדבר סתום הוא ברא, סגור ולא פתוח. ובעוד שהיה סגור במילת "ברא", לא היה העולם ולא יכל להתקיים, והיה מכסה על הכל תהו. וכששולט התהו הזה, העולם לא היה ולא יכול להתקיים.

– מאיר התיקון –

[2003] הוא המוח הסתום שנתגלה ממנו נקודה שהוא יו"ד, וזהו "דנקיד בנקודה" וההיא נקודה נעוצה בו ולא תפרד ממנו, כי הוא נעוץ בה והיא נעוצה בו, וזמ"ש בנקודה דנעוץ כו' והענין הוא, כי אימא עלאה נחקקה תחילה בתוך הדעת שבחד טמירא, כי מעוי הם סוד הדעת, שהוא מלגאו דמליין לאדרין ואכסדראין (שער מאמרי רשב"י).

[2004] כלומר שהיא נפתחת בבחי' הדעת (בהגר"א על ספד"צ טז ע"ד ד"ה אתא מפתחא).

[2005] כי הדעת הוא הת"ת כידוע (תיקו"ז כט ע"ב), ובהיותו בעיבור במעי אמא בדעת, אז סתים לאמא בסוד מ' סתומה, שהוא ב' ו' כזה בו, שהוא"ו מתחבר בב' ונעשה מ' סתומה, וזהו סגיר. ואח"כ כשנולד ויוצא הו' ז"א לחוץ, אז אתפתחת וזהו ופתח (יהל אור).

[2006] ושמנה (הגהות הגר"א). עי' שער מאמרי רשב"י.

[2007] עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וביהל אור, ועי' תיקו"ז לו ע"ב, ועי' בהגר"א על ספד"צ ריש טו ע"ד.

[2008] עטרת היסוד דאבא, הרי הוא מלכות דידיה, השורה באימא עלאה תמיד, וכן עי' בלק קצג ע"ב (ביאורים ח"א סב ע"ב).

[2009] בחכמה, שהוא יסוד אבא, ברא א"א את הו"ק דז"א. ופי' "מלה גלייא" היא מלת "שית", כי ו"ק נודעים הם, ומלת "ברא" היא "מלה סתימאה", כי לא הזכיר מי הוא הבורא, שהוא א"א (מ"מ).

[2010] לעיל במפתח שהוא יסוד אבא, אמר סגיר ופתח, וכאן שמדבר בא"א, אמר סגיר ולא פתח, כי הוא נעלם מאד (מ"מ).

[2011] לרשב"י קראו בוצינא קדישא, ר"ל נר קדוש (ח"ג רצא ע"א).

[2012] פי' כל זמן שהיו כל הפרצופים כלולים בא"א, שעדיין לא תיקנם (מ"מ).

[2013] פי' עולם האצילות לא נתקן (מ"מ).

[2014] פי' כמו עולם התהו שעדיין לא היה תיקון בפרצופים (מ"מ).

סג. עי׳ זהר ח״א ז ע״ב: בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו״ה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד ראשית חכמה האי קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת יהו״ה בגין דיראת יהו״ה סוף חכמה איהי לאעלא לגו דרגא דחכמתא עלאה[2015] הה״ד (שם קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק זה השער ליהו״ה ודאי דאי לא יעול בהאי תרעא לא יעול לעלמין (ל)מלכא עלאה[2016] דאיהי עלאה[2017] וטמיר וגניז[2018] ועביד ליה תרעין אלין על אלין[2019] ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד[2020] בכמה מנעולין[2021] בכמה פתחין[2022] בכמה היכלין[2023] אלין על אלין[2024] אמר כל מאן דבעי למיעל לגבי תרעא דא יהא קדמאה לגבי מאן דיעול בהאי תרעא יעול[2025] אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת יהו״ה[2026] איהי ודא איהי ראשית.

ב תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין[2027] חד גניזא וטמירא[2028] וחד קיימא באתגליא[2029] ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטיל האי וכלא חד דהא הוא (שמיה) ושמיה חד דכתיב (שם פג יט) וידעו כי אתה[2030] שמך[2031] יהו״ה לבדך אמאי אקרי יראת יהו״ה בגין דאיהו אילנא דטוב ורע[2032] זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע ועל דא שרי בהאי אתר יראה ודא תרעא (לאעלא) [לעאלא] לכל[2033] טובא דעלמא שכל טוב אלין תרין תרעין דאינון כחדא[2034].

תרגום: ״בראשית״. רבי חייא פתח ״ראשית חכמה יראת ה׳ שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד״. ״ראשית חכמה״, פסוק זה כך היה צריך לכתוב, סוף חכמה יראת ה׳, בגלל שיראת ה׳ היא סוף חכמה. (אלא היא ראשית) להכנס לתוך הדרגה של חכמה עליונה. זהו שכתוב ״פתחו לי שערי צדק״, ״זה השער לה׳״, ודאי. שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמות [עליונים]. [משל] למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר, כל מי שרוצה להכנס אלי, שער זה יהיה ראשון לגבַי, מי שיכנס בשער זה, יכנס. גם כך שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה׳ היא. וזוהי ראשית.

ב׳ [של בראשית] שנים הם שמתחברים כאחד, ואלה שתי נקודות, אחד גנוז וטמון ואחד עומד בגלוי. ובגלל שאין להם פירוד נקראים ראשית, אחד ולא שנים. מי שנוטל זה נוטל זה, והכל אחד, שהרי הוא (שמו) ושמו אחד, שכתוב ״וידעו כי אתה שמך ה׳ לבדך״. למה נקרא ״יראת ה׳״, בגלל שהוא עץ של טוב ורע, אם האדם זכה הנה טוב, ואם לא זכה הנה רע, ולכן שורה במקום זה יראה, וזה שער להכנס לכל טוב שבעולם. ״שכל טוב״ אלה שני שערים שהם כאחד.

– מאיר התיקון –

[2015] חכמה (רח״ו). לאפוקי מלכות שהיא חכמה תתאה (יהל אור).
[2016] אבא (רח״ו). ר״ל חכמה עלאה (יהל אור).
[2017] על אימא (רח״ו).
[2018] טמיר וגניז - כתר, ובו ב׳ מדריגות, במפולא ממך ובמכוסה ממך וזה טמיר וגניז (בהגר״א בתיקו״ז א ע״א), אוירא ומו״ס (שם קלח ע״א).
[2019] חמישים שערי בינה (רח״ו).
[2020] כי הבינה נשלמים נ׳ שערים בתוך יסוד דז״א כי עד הוד אתפשטת ויסוד נקרא כל כולל הנ׳ שערי בינה ונמצא ששם עביד תרעא חד שהיא המלכות הנקרא תרע״א (רח״ו).
[2021] שבעשיה (רח״ו).
[2022] שביצירה (רח״ו).
[2023] שבבריאה (רח״ו). נגד ג׳ עולמות (יהל אור).
[2024] שהיא מתלבשת בכל זה טרם התגלותה (רח״ו).
[2025] בזאת יבא אהרן אל הקודש דהיינו חכמה (רח״ו).
[2026] וז״ס (אבות פ״ג מ״ז) אם אין יראה, אין חכמה (יהל אור).
[2027] [חכמה תתאה] היא היראה, י׳ דאדנ״י, יראה, חכמת המלכות, והן ב׳ נקודות, ב׳ יודי״ן בשילוב יאהדונה״י (יהל אור).
[2028] אבא (רח״ו).
[2029] מלכות (רח״ו).
[2030] אבא (רח״ו).
[2031] מלכות (רח״ו).
[2032] שהן ב׳ יראות, טוב ורע (יהל אור). כבר ידעת כי המלכות תחלתה בבינה מטיבור ולתתא והנה נודע כי החשמל היוצא מאמא להלביש לזו״ן מחציו ולמעלה הוא טוב וממתניו ולמטה רע כי שם מהחזה ולמטה מתחיל הרע בנוגה ולכן גם היא נק׳ אילנא דטוב ורע (רח״ו).
[2033] להכנס ביסוד (רח״ו).
[2034] חכמה ומלכות (רח״ו). ר״ל, יסוד ומלכות, שהן תמיד כחדא. ״שכל״, מלכות, וכו׳ ״טוב״, יסוד, ונכללין כאחד (יהל אור).

סד. עי׳ זהר ח״ג קפח ע״ב: א״ר אלעזר אע״ג דהוה לן למשמע[2035] הכא אית לן למימר ולדרכא קשתא אמר ההוא ינוקא הא מגנא לקבל גירא אמר רבי אלעזר ודאי חטה הכי קרינן לה אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח״ט ובה אית ח״ט וקרינן חטה:

אמר ההוא ינוקא ודאי הכי הוא דהא ח״ט שריא סמיך לה בהו בשבטין לא הוו אתוון אלין דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא אבל לגבה שריא[2036] ואי בעית לאפקא חרבא ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון דאמרו חט״ה הוה תנדע הא ואילנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב נקיט לכל סטרא אחרא וכפייא ליה:

חברייא קדמאי פרישו מלה דא ושרו לה מרחיק חטה סתם[2037] אתו בתראי ואמרו חטה ממש אתא ישעיה ופריש לה דכתיב (ישעיה נד יד) וממחתה כי לא תקרב אליך וע״כ נקודה באמצעיתא[2038] דלא יהא חטאה דאלו נקודה לא הוי חטאה להוי וחלופא בין ט׳ לת׳ תבירו לסטרא אחרא ברירו (ס״א דילה) דמלה:

אתון חברייא דלא שמשתון לר׳ שמעיה חסידא אמרין דבחמשת זיני דנן לא אית חולקא לסטר אחרא ולאו הכי דהא כל מה דאתבלי בארעא לסטר אחרא אית ביה חולקא ומאן חולקא אית ליה מוץ דתדפנו רוח דכתיב (תהלים א ד) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח[2039] ודא הוא רוחא דקדושא וכתיב (שם קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו וגו׳ בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא דלא ישתכח דא בנוקבא:

דכורא מאי הוא תבן ומוץ ותבן כחדא אזלין ועל דא פטור ממעשר דלית בהו חולקא בקדושה ה׳ דגן בנקיו (דדגן) בלא תבן ומוץ ח״ט דכר ונוקבא מוץ ותבן ה בנקיו דדגן וע״ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון חטה הוה דכלא איהו ברזא ובמלה דחטה[2040]

– מאיר התיקון –

[2035] דע כי חטה ושעורה שניהם במלכות וכמש״ה ארץ חטה ושעורה כו׳ והענין הוא כי אין דבר בכל הנבראים שלא נברא באלו הכ״ב אותיות כנודע מס׳ יצירה והנה הכ״ב אותיות שבמלכות אשר מהם נוצרה ונאצלה הם הנקראים חטה בגמטריא כ״ב (שער המצו׳ במצות שתי הלחם) והחמשה אותיות דמנצפ״ך הכפולות אשר בה הם הנקראים שעורה לפי שאותיות מנצפ״ך הם כפולות כנודע והם בגמטריא עם עשר הכללים תק״ע והעשר אותיות שהם עשר הגבורות עצמן הרי תק״ף כמנין שעורה והנה אלו החמש גבורות דמנצפ״ך הם העושים פרצו׳ המלכות ולכך אלו מקדימות לבא בעולם. כמ״ש בגין דשערה קדמא לשאר נהמא בעלמא כו׳ כי על ידי החמשה גבורות האלו נתחלת בנין פרצוף המלכות ותיקונה ועל ידם נגמר פרצופה כנודע. וגם זהו סוד מ״ש בפ׳ אמור דצ״ו ע״א בר״מ כי מנחת שעורים שמקריבין בפסח הוא כדוגמת מנחת הסוטה שהיתה של שעורים כו׳ ומסטרא אחרא אשת זנונים כד ארח בה ערקת כו׳ והטעם הוא כי להיות השעורה בחינת ה״ג המכלים את הכל ערקת (שער מאמרי רשב״י).

[2036] כשושנה בין החוחים (רח״ו).

[2037] לשון חטא (רח״ו).

[2038] פי׳ יש דגש באמצע ט׳ של חטה דאל״כ היו חוטפים החי״ת בקריאה והיה נשמע כמו חטאה אבל כשיש דגש ר״ל כמו חטטה ולא חטה כן שמעתי ממורי זלה״ה (רח״ו), ולפ״ז אתי שפיר שקדמאי שאמרו שחטה סתם הוא לשון חטא שעדיין לא נפרדה הקליפה. ובתראי שאמרו חטה ממש בדגש רמזו לנו שנפרדה הקליפה ונשברה, וזהו שפי׳ ישעיה וממחתה וכו׳ שנשברה ס״א וז״ש בסמוך חבירו לס״א ברירו דילה ר״ל שנשברה הקליפה, והקדושה נשארה לבדה: בח״י דף ח׳ וז״ל וכמ״ש בזוהר בפ׳ בלק כי מוץ ותבן הם ב׳ קליפ׳ ולכן מלת חטה בה אותיות ח״ט שהם מורים על הס״א הנדבקת בה׳ שבסופה כי מפני כן לא היו ב׳ אותיות אלו בשבטים לפי שהיו שבטי יה. וכשמפריר מוץ ותבן שהם ב׳ קליפות, מן החטה שהיא הקדושה בזה גורם פירוד לס״טא שהם זו״ן מוץ ותבן הנדבקים בחטה, ובדף ט׳ כתב וז״ל הזוהר משפטים דף ק״ך ע״ב אומרו כי צריך לברר את החטים מכל פסולת ועד דיתברר לא שרייא יו״ד על ה׳ ואינו מתקיים כי ידו תל כס יה, ר״ל מי״ד בניסן צריך שיהיה הכנה לחיבור שם י״ה וזה ימצא ע״י הבירור (מ״מ).

[2039] כל העון והרע הנה הוא יתבטל מכל וכל, ועל זה הוא כל עיקר האש של גיהנם, לשרוף ולכלה את הרע וכל הטומאה והזוהמא כולה, וכן יתבטל האדם בליעל כולו וכן כל תולדותיו. [ע׳ תיקונים ריש תיקון כ״ד (עז ע״א) ובזוהר (פ׳ בלק קפט ע״א) ובדברינו לעיל ענף ד׳], כי עליהם נאמר (תהלים צב י) כי הנה אויבך יאבדו, שהם יאבדו ויכלו בכליון גמור, וליהט אותם היום הבא אשר לא יעזוב להם שורש וענף (שם), כי הם כולם יתבטלו מכל וכל. אמנם זה יהיה רק אחר שיברר מהם כל הניצוצי קדושה שנתערב בהם, וישארו ריק מכל וכל, אז יתקיים עליהם מ״ש (מלאכי ג יט) והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא כו׳ (דע״ה ח״ב עז ע״א).

[2040] ור״ל דחט של חטה הם רומזים לחוץ ותבן שהם נוקבא ודכורא דקליפה, אבל ה׳ בלא חטאה מורה על המ׳ לבדה ונפרדה הקליפה ממנה, ואע״פי שאמר לעיל שחטה בדגש ברירו מסטרא אחרא יש לומר דמ״ש הכא שחטה היא כמוץ ותבן כלולים בה, דהיינו אילן שלם בקליפתו היינו מטה בלא דגש, אבל חטה בדגש ברירו מס״א (מ״מ).

(ס״א בקודשא ה׳ נקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע״ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תווה ר״א ותווהו חברייא א״ר אלעזר ודאי הכי הוא:

תרגום: אמר רבי אלעזר, אף על גב שהיה לנו לשמוע, כאן יש לנו לומר, ולדרך קשת אמר אותו תינוק, הרי מגן מול החץ. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה כך קוראים לה, אבל ראינו בשבטים כולם אין בהם ח״ט, ובה יש ח״ט, וקוראים חטה.

אמר אותו תינוק, ודאי כך זה, שהרי ח״ט חונה סמוך לה, בשבטים אין האותיות האלו, שהרי באו מצד קדושה העליונה, אבל שורה אליה. ואם תרצה להוציא חרב ותאמר למה נקטה אותיות אלו, הבת הזו, אלא אם תדע חטא אדם הראשון, שאמרו חטה היה, תדע זה, ועץ זה כשנצח הכל, צד הטוב נקט לכל הצד האחר וכופף אותו.

החברים הראשונים פרשו דבר זה, ושמו אותה מרחוק. חטה סתם באו אחרונים, ואמרו חטה ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב ״וממחתה כי לא תקרב אליך״, ולכן נקודה באמצע שלא תהיה חטאה, שאלו לא היתה נקודה תהיה חטאה, וחלוף בין ט׳ לת׳, שברו את הצד האחר ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים שלא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, אומרים שבחמשת מיני דגן אין חלק לצד האחר, ולא כך, שהרי כל מה שנַבְלַה בארץ, יש בו חלק לצד האחר, ומהו חלקו יש לו, מוץ, שתדפנו רוח, שכתוב ״לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח״, וזוהי רוח של קדושה, וכתוב ״כי רוח עברה בו ואיננו וגו׳״, משום שרוח הקודש מפזרתו בכל צדדי העולם, שלא ימצא זה בנקבה.

הזכר מהו, תבן. ומוץ ותבן הולכים כאחד, ולכן פטור ממעשר שאין בו חלק בקדושה. ה׳ דגן בנקיון (של דגן) בלי תבן ומוץ, ח״ט, זכר ונקבה, מוץ ותבן. ה׳ בנקיון הדגן, ולכן שלמות העץ הוא חטה, והעץ שחטא בו אדם הראשון היה חטה, שהכל הוא בסוד. ובדבר חטה (בקדושה ה׳ נקיון הדגן בלי תבן ומוץ, ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו החברים, אמר רבי אלעזר ודאי כך זה.

עי׳ זהר (ח״ג רעב ע״א): פתח ואמר (במדבר טו יט) והיה באכלכם[2041] מלחם הארץ תרימו תרומה ליי׳ במאי אתרימת שכינתא דאיהי ה׳ דהמוציא דאוקימו עלה מארי מתני׳ כל הבוצע צריך לדקדק בה׳ אלא ודאי הא אוקמוה רבנן דמתני׳ מוץ ותבן[2042] פטורין המעשר וכד היא במוץ ותבן איהי בבית אסורין ולית לה רשו לארמא לגבי מ׳[2043] למעבד עמה מ״ה והאי איהו[2044] תרומה[2045] תור״ה דאיהי ה׳ חומשי תורה דבה ויהי משה בהר ארבעים יום[2046] וגו׳ (שמות כד יח):

– מאיר התיקון –

[2041] מדקדק שאם הפסוק לא בא אלא לפשוטו שירימו החלה אין הפסוק מדוייק, שהרי החלה היא קודמת להנטל קודם האכילה והפסוק אומר באכלכם מלחם הארץ, אלא ודאי רומז לתרומה המורמת בזמן האכילה שמברכים המוציא לחם מן הארץ, וזהו רמז מלחם הארץ. ולכן אמר במאי אתרימת, יצה שהפסוק רומז להרמת השכינה מתוך הקלי׳ שהיא רמוזה בה׳ דהמוציא, והוא אחד מסודות התרומה, תרום ה׳, ובאיזה כח תרום, שהרי אמרו רז״ל לדקדק בה׳, והכוונה שבכוונת דקדוק ה׳, תרום ה׳ (רמ״ז).

[2042] הם קליפות יצירה ועשיה דכר ונוק׳ דקלי׳ נוגה שבעוה״ר יונקים מלבנת הספיר כנזכר באדם ישר. ואז מלכות האצילות גולה לבריאה וזנה את החיצונים זו״ן דנוגה. איהי בבית האסורים, כי גם אור אי׳ המקנן בבריאה, נסתר ואינו נותן חיות (נ״א חירות) למלכות להתעלות (רמ״ז).

[2043] סוד תנה״י דזעיר מאירים בה [להאיר ו] להרים ראשה בחב״ד דילה ואז היא נבנית וגדלה, ובכח העלתה מ״ן נתקן גם יעקב שכנגד תנה״י הנזכר, ואז הוא מ״ה הפשוט, העיקר הוא הוי״ה והמילוי גי׳ חו״ה, וזהו תרומה, תר״ו מ״ה. אי נמי על דרך תרי מ״ה, פי׳ שני אותיות מ״ה. אי נמי תרימו תרומה, שני תרומות, תרום ו׳ תרום ד׳ (רמ״ז).

[2044] רוצה לרמוז הפרטות את הזכר, והוא ה׳ חומשי תורה, גגתנ״ה כנזכר בסה״כ בסוד משנה תורה דהושענא רבא (רמ״ז).

[2045] ר״ל תורה מ״ם, בארבעים יום, תורה ה׳, הרי מ״ה כמש״ל (יהל אור).

[2046] ה״ס מוחין דיליה חו״ב חו״ג. והרי שבמלת תרומה נרמזו זו״ן, שהרי כשהם בגלות נאמר עליו (ישעיה נב, יד) משחת מאיש מראהו, ובפרט יעקב שגם הוא יורד למטה כנזכר בסוד עוזר דלים (רמ״ז).

ובמוץ ותבן דחטה[2047] עליה אוקמוה רבנן[2048] אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה קריב חד דאיהו מוץ ותבן לאת ה׳ ואסתליק מניה י׳[2049] דאיהו עשור דילה ובג״ד כד איהו במוץ ותבן (שלה) דאינון לקבל ערלה ופריעה[2050] פטור מן המעשר ולית רשו לאת י׳ לחברא באת ה׳[2051] דאינון איש ואשה[2052] ובגין דא כל הבוצע צריך

תרגום: פתח ואמר, ״והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה׳״, במה נתרמת שכינה שהיא ה׳ של המוציא, שבארו עליה בעלי המשנה כל הבוצע צריך לדקדק בה״א, אלא ודאי הרי פרשוה בעלי המשנה, מוץ ותבן פטורים מן המעשר, וכשהיא במוץ ותבן היא בבית האסורים, ואין לה רשות להרים למ׳ לעשות עמה מ״ה. וזוהי ״תרומה״, תור״ה שהיא חמשה חומשי תורה שבה ״ויהי משה בהר ארבעים יום וגו׳״.

ובמוץ ותבן של חטה, עליה בארו רבותינו, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. קרב ח״ט שהוא מוץ ותבן לאות ה׳ והסתלקה ממנו י׳ שהוא עֶשור שלה. ולכן כשהיא במוץ ותבן (שלה) שהם כנגד ערלה ופריעה פטור מן המעשר, ואין יכולת לאות י׳ להתחבר באות ה׳ שהם איש ואשה. ולכן כל הבוצע צריך

ועי׳ עוד ב״ע קנח ע״ב: הסט״א הוא מלך זקן וכסיל שהוא אין בו דעת דלויתן אסתריס והוא נטילת הדעת וע״י עונות ישראל פוגמים בדעת בשורשם ועי״ז ניתן דעת בסט״א כמ״ש אמלאה החרבה לא נתמלאה צור כו׳ וז״ס עמוק מאד בדברי רז״ל מ״ש ארס נחש בין שיניו עומד והוא סוד שט״ן נח״ש ובין אותיות ש״ן הוא ב׳ אותיות ח״ט וכמ״ש אין הנחש ממית אלא החטא ממית וב׳ אותיות אלו הם גי׳ אהו״ה שם הדעת וגי׳ טו״ב כמ״ש גם בלא דעת נפש לא טוב והוא ממש ארסו של הנחש שיונק מן הדעת וע״י ממית האדם שלנגדו מסתלק הארת הדעת למעלה בשורש נשמתו והוא כמו בעולם התוהו מלכין דמיתו שלא היה בהם דעת מתקלא כמ״ש כמ״פ וכבר כתבנו שיניקת הקליפות הוא מב׳ אחוריים דע״ב וס״ג קפ״ד קס״ו גי׳ ש״ן וז״ש בין שיניו עומד ש״ן דשטן ונחש כמש״ל והוא ממש בדעת לישן ממלל רברבן והלשון הוא בין שינים והנחש בא מפגם הלשון בדעת כמ״ש רז״ל אם ישוך הנחש בלא לחש ומה יתרון לבעל הלשון והוא חטא לה״ר שפוגם בדעת כידוע.

סה. עי׳ זהר ח״ג קכב ע״ב: ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא י׳[2053] ועלייהו אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו[2054] בצלם אלהים[2055] תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת י׳[2056] נוקבא מסטרא דאת ה׳:

ותרין אתוון אתערין ליה לב״נ לתורה ולמצוה י׳ יראה[2057] ודא (ד)איהי על רישיה[2058] דב״נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב״נ למדחל מקב״ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה:

– מאיר התיקון –

[2047] השתא מפרש מ״ש שבמוץ ותבן היא בבית האסורים, שידוע שעיקר עץ הדעת טוב ורע הוא ביצירה ועשיה, וה״ס ח״ט, ח׳ רע ט׳ טוב כנזכר באותיות דרב המנונא, ואדה״ר העלם עד הה׳ שה״ס לבנת הספיר, וינקו משם מאור המלכות שגלתה ונתפשטה בכל הבריאה (רמ״ז).

[2048] קפח ע״ב (הערת הזהר).

[2049] נלע״ד שרומז לסוד הנזכר בספר הגלגולים ח״א במאמר רז״ל שאדה״ר היה חלתו של עולם, ושייך שפיר בעניננו בסוד החלה. והדבר בקיצור הוא שבחטא אדה״ר נסתלקו ממנו נר״ן דאצילות, ונר״ן דבי״ע נפגמו ונפלו לקלי׳ ונשאר בבחינת ק׳ דהיינו שכל הפרצופים שהם מחו״ב ומזו״ן דבריאה עד המלכות דעשיה כולם נפלו לחיצונים. וידוע שכל ספירה כלולה מעשר, וכולם נפלו רק בחינת הכתרים, פי׳ י׳ כתרים מי׳ ספירות דפרצוף זעיר דבריאה וכן ממלכות דבריאה וכו׳, שהם ק׳ כתרים הנקראים חלתו של עולם, ועיי״ש. האמנם באלו הכתרים לא נשאר אור כי אם אור השייך למלכות, ובודאי דאינו נחשב לכלום לגבי אור עצמי שבכתר השייך לו בבחינת עצמו. וז״ש ואסתליק מיניה י׳, פי׳ מיניה מאדה״ר נתעלה (נ״א נתעלם) ממנו י׳, דהיינו עשור דילה, דהיינו אור המלכות שהוא עישור שלה השייך לה בהתבחנה כשהיא בעלת י׳ ספירות. אי נמי [דווקא] עישור של הה׳ (רמ״ז).

[2050] סוד שתי קליפות דיצירה ועשיה היונקות מלבנת הספיר שהם ה׳ כנ״ל, ולבנת הספיר סוד ח״ש מ״ל ועיין בספר אדם ישר. וז״ש ח״ט, שהוא בשני צנורות היסוד כדאיתא באותיות דרב המנונא, ואלו נפגמו בערלה ופריעה. ולית רשו לאת י׳ לחברא (רמ״ז).

[2051] נראה שהוא אצילות עם בריאה, כי לכן פרחה זיהרא דאצילות (רמ״ז).

[2052] י״ה שבשם (יהל אור).

[2053] צ״ל תורה ודא ו׳ והוא דיוקא דעד״א (יהל אור).

[2054] ר״ל בצלם ו׳ (יהל אור).

[2055] מלכות (יהל אור).

[2056] ו׳ (גר״א).

ה׳ אהבה על רישיה דב״נ ומנה[2059] עאל רחימו דקב״ה על רמ״ח איברין דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה:

ו׳ איהי על רישא[2060] דב״נ ומניה ייעול על פומא דב״נ מלולין לאולפא באורייתא:

ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי׳ (הושע יד ג) ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר יהו״ה דאיהו בינה תשובה ו׳ תשובו (ותשוב) לגבי ה׳ דאיהי[2061] עובדא[2062] דבראשית ואיהי ל״ב אלהים[2063]

תרגום: ודמות אחרת על ראשו שנקרא יראה, וזה י׳, ועליהם נאמר ״ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים״, שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י׳, נקבה מצד האות ה׳.

ושתי אותיות [אחרות] מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, י׳ יראה, וזוהי על ראש האדם, וממנה תכנס יראה ללב האדם, לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמור את עצמו שלא יעבור על מצוות לא תעשה.

ה׳ אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ״ח איבריו לקיים בהם מצוות עשה.

ו׳ היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דיבורים ללמוד בתורה.

ובזה קחו עמכם דברים ושובו אל ה׳, ובזה שתהיה בכם היראה והאהבה והתורה, יחזור יהו״ה שהוא בינה, תשובה, ו׳ תשוב לה׳, שהיא מעשה בראשית, והיא ל״ב אלהים.

סו. עי׳ זהר ח״ג קיט ע״ב: בכה רבי אלעזר פתח ואמר (ירמיה מו כב) קולה כנחש ילך וגו׳ השתא (כהאי גוונא[2064]) דישראל בגלותא איהי ודאי אזלא כנחש חויא כד איהו [בדינא] כפיף רישא לעפרא סליק זנבא (כדין זנבא) שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה ואוף הכי השתא בגלותא כהאי גוונא רישא כפיף לעפרא וזנבא שליט:

מאן עביד לזנבא ודיסתליק (דאסתליק) לעילא ושליט ומחי רישא דאתכפיא לתתא ועם כל דא מאן מדבר ליה לזנבא ומאן נטיל ליה למטלנוי האי רישא אע״ג דאיהו כפיף לעפרא הוא מדבר למטלנוי:

בגין דא וקולה כנחש ילך והשתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא סלקין לעילא ושלטין ומחיין ורישא כפיף לעפרא כד״א (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום וגו׳ ועם כל דא האי רישא מדבר לזנבא ונטיר וס״א ונטיל ליה כד״א (שיה״ש א ו) שמוני נוטרה את הכרמים אלין עמין עעכו״ם דאינון זנבא:

– מאיר התיקון –

2057 והן ד׳ אותיות הוי״ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ״ע ומל״ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג״ר הן במחשבה וכמ״ש במ״א דג׳ אותיות יה״ו הן במחשבה והרביעית ה׳ היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ״ל מ״ע ומל״ת תורה ותשובה (יהל אור).

2058 דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

2059 ומניה (דפ״ו).

2060 רישיה (דפ״ו).

2061 דאיהו (דפ״ו).

2062 ר״ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו׳ דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית (יהל אור).

2063 ר״ל מלכות שנקראת אלהים ל״ב שנקראת כבוד ה׳ כבדו גימ׳ ל״ב (יהל אור).

2064 עיין בדרוש אחר שביארנו בענין הקליפות של אבי״ע איך ענינם כי שם הארכנו בזה אבל הענין בקיצור הוא במה שהודעתיך במקום אחר כי נוקבא דז״א לא נאצלה מתחילתה רק בסוד נקודה עשירית שבה בלבד וכאשר נתקנת בכל פעם להזדווג בז״א באים לה תשע ספי׳ הראשונות מתשע ראשונות של ז״א ונשלמת לעשר ספירו׳ גמורות אבל שרשה הראשון לא היה לה רק מלכות שבה בלבד כלולה מעשר בסוד כללות בלבד ובזמן חרבן בית שני נתמעטה נוקבא דז״א וכל זמן הגלות הזה בימי החול שלא בשעת התפילה לא נשאר בה רק מלכות שבה בלבד ושאר התשעה ראשונות שבאו לה מז״א ירדו למטה בתוך הקליפות בסוד אמלא׳ החרבה לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים ונמצא כי תשעה ראשונות שבה הנקראים רישא דילה ירדו למטה ושכיבת לעפרא תוך הקליפו׳ בסוד עפר המשכן וזנבא דילה שהיא מלכות שבה התחתונה נשארה זקופה למעלה באצילות כנ״ל והיא השולטת עתה בזמן הגלות ולכן ישראל הנאחזים ברישא דילה כיון שרישאה שכיבת לעפרא גם הם עומדים בגלות המר הזה אבל אומות העולם שהם זנבא נאחזין ונשפעין מצד זנבא דילה שהוא קיים וזקוף למעלה ושולט בגלות ולכן יש להם עתה שררה ומלכות (שער מאמרי רשב״י).

אתא רבי יהודה ונשיק ידוי אמר אלמלא לא שאילנא מלה בעלמא אלא דשאילנא דא ורווחנא ליה די לי דהשתא ידענא (ד)עמין עכו״ם ושולטנותא דלהון היך מתדבר זכאה חולקהון דישראל דעלייהו כתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו יה וגו׳:

א״ל רבי אלעזר מהו לסגלתו א״ל תלת אבהן אלין אקרון סגולה בין לעילא בין לתתא כגוונא דא כהנים לויים וישראלים וכלא חד ואלין סגולתו של קב״ה לעילא וסגולתו לתתא ודא הוא דכתיב (שמות יט ה) והייתם לי סגולה מכל העמים:

תרגום: בכה רבי אלעזר, פתח ואמר ״קולה כנחש ילך וגו׳״, כעת (כדוגמא זה) שישראל בגלות היא ודאי הולכת כנחש, נחש כשהוא (בדין) כופף ראשו לעפר, עולה הזנב שולט ומכה את כל אותם שנמצאים לפניו, כמו כן כאן כעת בגלות, כדוגמא זה הראש כפוף לעפר והזנב שולט.

מי עשה שהזנב יעלה למעלה ושולט ויכה, הראש שמתכופף למטה, ועם כל זה מי מנהיג את הזנב ומי מסייעו למסעיו, זה הראש, אף על גב שהוא כפוף לעפר הוא מנהיג את מסעיו.

בגלל זה, קולה כנחש ילך, ועכשיו שאר העמים, שהם אחוזים בזנב, עולים למעלה ושולטים ומכים, והראש כפוף לעפר, כמו שנאמר ״נפלה לא תוסיף קום וגו׳״, ועם כל זה הראש הזה מנהיג את הזנב ושומר (ומסייע) אותו, כמו שנאמר ״שמוני נוטרה את הכרמים״, אלה עמים עובדי כוכבים ומזלות, שהם הזנב.

בא רבי יהודה ונשק ידיו, ואמר אלמלא לא שאלתי דבר בעולם אלא ששאלתי זה והרווחתי אותו, די לי, שעכשיו ידעתי עמים עובדי כוכבים ומזלות ושלטונם איך מונהג, אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב ״כי יעקב בחר לו יה וגו׳״.

אמר לו רבי אלעזר, מה זה ״לסגולתו״, אמר לו שלשת האבות הללו נקראו סגולה, בין למעלה בין למטה, כדוגמא זה כהנים לוים וישראלים, והכל אחד, ואלה סגולתו של הקדוש ברוך הוא למעלה, וסגולתו למטה, וזהו שנאמר והייתם לי סגולה מכל העמים.

סז. עי׳ זהר ח״ג קפג ע״ב: הנסתרות[2065] יראה ואהבה[2066] דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא[2067] והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר[2068] ורזא דמלה הכי הוא ודאי [ד]אי ב״נ דחיל לקב״ה או רחים ליה דא לא ידע ב״נ אחרא בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו:

אבל ב״נ דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב״נ בגין דקב״ה עבד ליה פומא באתגליא לאתעסקא באורייתא ועיינין לאסתכלא בה ואודנין למשמע בה ועבד קב״ה בב״נ ידין ורגלין וגופא למעבד בהון פקודין דעשה:

– מאיר התיקון –

[2065] עי׳ תיקו״ז יט ע״א, ש״הנסתרות לה׳ אלקינו״ הוא כינוי לאו״א, ״והנגלות״ הוא כינוי לזו״ן.

[2066] עי׳ שער רוה״ק י ע״ב: כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה. ועי׳ פע״ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י״ה עם ו״ה בשם כל ישראל.

[2067] דתורה ברישא בפה כמש״ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא (מצאתי כתוב על הגליון. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש״ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז״ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

[2068] באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג״כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישראל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ״א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד״א באברים, וכן אמר בהקדמה ב׳ דתיקונים (יט ע״א) דרועא ימינא וכו׳, ע״ש כל האברים בו״ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע״ש. והענין כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ״ש בסוף תיקון כ״א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע״ש סא ע״א מוחא איהו בהיפוכא חום כו׳ ואיהו אריה כו ע״ש (יהל אור).

הג״ר שהם חב״ד דז״א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז״א. ובזה תבין מ״ש במ״א, כי לעולם אינו רק ו״ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג״ר. נמצא, כי בחי׳ החיצוניות אינו רק ו״ק לבד, אלא שנחלקים לי״ס, אך המוחין הם הפנימים, הם י״ס גמורות (ע״ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דהגלגלתא והראש הוא ג״כ רק מכלל הו״ק (הקדו״ש לח ע״ג), המוחין אשר הם מלובשים בהגלגלתא והם מלגאו, כבר למדנו הגר״א זללה״ה בהיכלות בראשית היכל א׳ (בספר יהל אור דף י״א ע״ד) כי הנה הם רק הג״ר דהרוח גופה, שהוא רק מבחי׳ הז״ת (דע״ה ח״א מו ע״א).

א״כ חוטמא למאי נפקא מניה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים דא איהי דיוקנא[2069] דעל ב״נ דאתמר ביה (בראשית כח יב) ויחלום[2070] והנה סלם סלם ודאי איהי נשמת חיים כרסייא לשם יהו״ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא[2071] והאי כרסייא מנה גזורות כל נשמתין דישראל ואיהי דיוקנא על רישא דב״נ:

תרגום: הנסתרת יראה ואהבה, שהם במח ובלב, בחלל הגוף ובראש. והנגלות התורה והמצוה, שהם בגוף ובראש מבחוץ. וסוד הדבר כך הוא ודאי, שאם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא, או אוהב אותו, את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו.

אבל אדם שמתעסק בתורה והולך במצות, עשה זה גלוי לכל אדם, כי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועיניים להסתכל בה, ואזנים לשמוע אותה. ועשה הקדוש ברוך הוא באדם ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.

אם כך חוטם למה צריך, ויפח באפיו נשמת חיים, זוהי דמות שעל האדם שנאמר בה ״ויחלום והנה סולם״, סולם ודאי היא נשמת חיים, כסא לשם יהו״ה, שהוא היראה והאהבה התורה והמצוה, ובו שורה. וכסא זה ממנו גזורות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.

סח. עי׳ בהגר״א בספד״צ יז ע״ד: מהימנותא - כמ״ש בא״ר (דף קל ע״ב) דיקנא כו׳ מהימנותא דמהימנותא דכלא[2072] ושם (דף קלא ע״א) דיקנא יקירא מהימנא שלימא[2073] כו׳, וענין

– מאיר התיקון –

[2069] הוא שם אלהים כורסייא לשם הוי״ה, והוא כסא, בריאה, סולם לעלות לשם הוי״ה. דמכסא הנשמות כידוע, ולכן ויפח באפיו כו׳ (יהל אור).

[2070] כמ״ש שהחלום הוא בחוטם, שהאף ניעור (ברכות סא:) (יהל אור).

[2071] שהיא כלי קבול לשם הוי״ה (יהל אור).

[2072] כי מהי״ג ת״ד הנה משם הוא כל הנסים הנגלים אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה, וכמ״ש הרמב״ן סוף פרשת בא, ולכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא, ומשום שגם הניסים נסתרים הם ג״כ עדות ואמונה, אלא שהנגלים הם מפרסמים ביותר, ומביאים האמונה גם בלב הרשעים, לכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא דמהימנותא, וכן מהימנא שלימא, ועד״ז נקרא המלכות דאצילות בשם אמונת ישראל, משום שהיא פתח השער להאור דא״ס המתיחס באצילות, אשר משם הוא הנסים הנגלים כנז׳, ובה נאחזים כל ישראל שהיא שורש נשמתם כנודע (לש״ו).

והנה אמרו שהי״ג ת״ד דאריך אנפין הוא שורש כל הנסים הנגלים קשה,שכן אין שורש הניסים אלא ז״א בלבד (וכמ״ש הב״ע סט ע״ב בפירוש, שכל מה שנתגלה בעולם הזה, אפילו קריעת ים סוף אינה אלא בחינת ז״א בהתלבשות א״א בו) וצ״ע [אמנם עי׳ בדע״ה ח״ב קנ ע״ב שלומד שכל הנהגתם של כלל ישראל במדבר היה בבחי׳ א״א].

ולעניין מש״כ הלש״ו בהמשך דבריו ״אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה׳ וכמ״ש הרמב״ן סוף פרשת בא ולכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא״ – צ״ע אם כוונתו לרמוז שכוונת הרמב״ן שגילוי הת״ד הוא שורש האמונה התלוי בהתגלות הנסים, ולכאורה כוונתו ליצי״מ. אמנם עי׳ לקמן לה ע״ב ד״ה וכנגדן, שם איתא דיצי״מ תלוי בבינה ולא בדיקנא, ושלימות תיקון הדיקנא תלוי בקרי״ס דווקא, וצ״ע].

עי׳ פת״ש א״א לה וז״ל, הדיקנא הוא נקרא מהימנותא שבו תלוי כלל אמונת ישראל, שהם י״ג תיקונים בסוד אמונת היחוד שכולל הכל וכו׳. והענין, כי כמו שהברית למטה הוא כלל הכל שהוא יסוד כל הבנין, והוא המחבר דו״נ ביחד שזהו תכלית העבודה של ישראל בסוד הזיווגים, וכו׳ (סוד) כללות תורה שבכתב עם תורה שבע״פ, שה׳ תיבות שמע ישראל גו׳ הם ה׳ חומשי תורה, ותיבת אח״ד י״ג מדות גו׳ שנדרשים מתורה שבכתב אל תורה שבע״פ, שהם ו׳ סדרים ו׳ תיבות של בשכמל״ו כמ״ש הגאון בפי׳ לתיקונים (לו ע״ג) ונמצא שכלל האמונה תלוי ביסוד, וכמו כן למעלה בדיקנא הוא ג״כ כללא דמהימנותא שהיסוד תלוי בדיקנא, שלכן סריס אין לו זקן והוא הדרת פני זקן (שמות יט לב), כמו יסוד מלך הדר, והוא ג״כ כלל ב׳ מדות הכוללים נוצר ונקה שבהם נכללים חו״ג, ומתייחדים ע״י או״א כמו ביסוד חיבורא דדו״נ, רק שלמטה הוא בסוד הגילוי כמו שניתן למטה התורה בבחינת גשמיותה שהוא זיווג גופני, כמו כן הדיקנא הוא עושה זיווג רוחני בסוד מחשבה וציור שהוא הפנימיות של תורה שבכתב ושבע״פ, עכ״ל.

וכן עי׳ ב״ע פב ע״א וז״ל, דיקנא נקרא מהימנותא כמש״כ הגר״א בספד״צ שבו משלימים [דהיינו מגלים] את א״ס, שכל עבודת ישראל לגלות התיקונים של הפרצופים ועיקר ההנהגה הוא בז״א, וכל התיקונים של הדיקנא ושל כל הפרצופים הכל נוגע לו אם להרבות אורו או למעט ח״ו, וכולם תלוים ע״י המצות שעושים ישראל וראשית התחלת שפע של ז״א הוא מן הדיקנא וכל הזיווגי׳ תליין בב׳ מזלות, עכ״ל.

[2073] [תרגום: זקן המכובד אמונה שלימה]

עי׳ שם בב״ע שמשמע שדף קל עוסק בבחינת השערות עצמם ולא פנימיותם ה״ה המשח רבות, ואילו דף קלא עוסק דווקא בבחינת המשח רבות.

מהימנותא כמו אמונת ישראל[2074] שבה משיגין את א״ס, ולכן זו״נ נקראין בכל מקום מהימנותא[2075], וכן כל האצילות בכללו שהן גילויו, ודיקנא הוא ראשית הגילוי, לבושין דיקר כנ״ל (יז ע״א ד״ה לבושין), לכן נקרא מהימנותא כו׳[2076].

סט. עי׳ זהר ח״א טו ע״ב: קו״ל[2077] דנפיק בחבורא חדא[2078] בשעתא דנפק[2079] נפקת בת זוגיה בהדיה דכליל כל אתוון דכתיב (בראשית א א) א״ת השמי״ם קול ובת זוגו האי קול דאיהו שמים[2080] איהו אהי״ה בתראה[2081] זהר דכליל כל אתוון[2082] וגווניו כגוונא דא [נ״א זרעא] עד הכא יהו״ה[2083] אלהינ״ו[2084] יהו״ה[2085] אלין תלתא דרגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהי״ם[2086] בראשית רזא קדמאה[2087] ברא רזא סתימא[2088] לאתפשטא מתמן כלא

– מאיר התיקון –

[2074] עי׳ תז״ח יא ע״ב: אתקריאת שכינתא אמונה דישראל. וכן עי׳ גר״א (תז״ח טו ע״ד ד״ה אמונה דישראל בהון) וז״ל, ר״ל כל אמונת ישראל בע״ס הכל בה שעל ידה מכירין ישראל להון ולעלת העלות זה השער לה׳, עכ״ל. עולה, ש״דיקנא דמהמנותא״ פירושו הדיקנא שדרכו משיגים למעלה.

עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב לג ע״א, שהי״ג ת״ד הם בבחי׳ ברית אבות, וכן משמע בפת״ש א״א לה.

[2075] עי׳ ביהל אור ח״ב יט ע״א שהאריך בעניין זה וז״ל, ענין מהימנותא אמור בכ״מ על ו״ק, והענין כי כל אמונתינו הוא בשם הוי״ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית׳ [עי׳ לש״ו כללים ח״א ע״ב שזה ההבדל בין אצילות לבי״ע], כמ״ש גדול שמי בגוים ובכ״מ כו׳, רק שאין משיגין את שם הוי״ה, רק בשאר השמות וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, לכן אינן דבקין בו ית׳ רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, שהם דבקין בשם זה, ולכן הם דבקים בגוף האילן, משא״כ האומות בענפין ועלין שהן כינויין, ולכן מרע״ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי״ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז״ש ה׳ אלקינו, אלקינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה רק מורה על הויותו תמיד, והויותו מעצמו ונתחלף היו״ד לוא״ו להיות שם כמו חוה, וכן הוא ניקו׳ הוא״ו קמץ על שם זה, וזהו מהימנותא ועיקר השם הוא בו״ק כידוע, ששם נתגלה הויותו, שלכן נקרא ו״ק מהימנותא, ואף אם יקרא לכל ע״ס מהימנותא לפי שכולם בכללות נכללו בשם הוי״ה כידוע, עכ״ל.

אמנם הדבר צ״ע, שכן עי׳ ברע״מ פנחס רלט ע״א ובזהר בראשית טז ע״ב שם כתוב בפירוש שאמונה ענינה מלכות דאצילות, וכן איתא בבהגר״א על ת״ז ו ע״א ד״ה מסט׳ דשכינתא, שאמונת ישראל עניינה מלכות.

והנראה, שבאמת אמונה עניינה הזיווג של ז״א ונוק׳, שהרי אין לנוק׳ גילוי מצד עצמה אלא רק מצד מה שמקבלת מז״א. אמנם ההשגה שלנו היא לעולם דרך המלכות בלבד.

והנה המקום העליון ביותר שבו מבחינים ענין דו״ן הוא בדיקנא, שכן שם הוא תכלית ההשגה שלנו בגילוי דא״ס. ומכיוון ששם הוא הדו״ן שהוא השורש לכל שאר הדו״ן, הרי שהוא מכונה 'הימנותא דמהימנותא', כלומר האמונה, הרי היא ההשגה אשר דרכה משיגים את הא״ס באופן הנעלה ביותר מכל ההשגות האחרות.

ועי׳ ב״ע צז ע״א ז״ל, שאף שהוא ית׳ מתגלה על ידי מדות הדיקנא, מ״מ אינו גילוי גמור מה שהוא לפי ערך שלימותו הבלתי ב״ת, רק מה שמתפשט לנבראים לפי ערכם, עכ״ל. מכאן נראה מהי מהות האמונה, דהיינו ההכרה בכך שיש בגילויי הבורא ית״ש שלימות שהיא למעלה מיכולת ההשגה של האדם, והאמונה היא מהות התפיסה בו.

עי׳ לש״ו ח״א סב ע״ג, שכל שמותיו ית׳ באצילות תלויים באמונת ישראל, כי על ידי שהם מאמינים בו ית׳ הוא שמעמידים את גילויו אשר באצילות, ולולא זה היו חוזרים הגילויים למקורם.

[2076] כלומר מהימנותא דמהימנותא.

[2077] ת״ת שיצא מן המלכות (רח״ו).

[2078] במלכות (רח״ו).

[2079] ז״א (רח״ו).

[2080] ז״א (רח״ו).

[2081] עי׳ ביאורים ח״א לו ע״א דיש ג׳ שמות אהי״ה: בחי׳ אבא, בחי׳ אימא ותחילת האצילות דזו״ן.

[2082] ת״ת (רח״ו).

[2083] אבא (רח״ו).

[2084] אמא (רח״ו).

[2085] כתר (רח״ו).

[2086] [חב״ד] (חכמה כתר בינה) (רח״ו).

[2087] חכמה (רח״ו).

[2088] חסד בבחינ׳ היותה סתומה עדיין (רח״ו).

אלהי״ם[2089] רזא לקיימא כלא לתתא את השמים דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא[2090] כחדא א״ת כד נטיל אתוון כלהון כללא דכלהו אתוון אינון רישא וסופא לבתר אתוסף ה״א לאתחברא כלהו אתוון בה״א ואתקרי את״ה ועל דא (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם

את רזא אדני והכי אקרי השמים דא יהו״ה[2091] רזא עלאה וא״ת תקונא דכר ונוקבא וא״ת רזא ויהו״ה וכלא חד הארץ דא אלהי״ם (ו)כגוונא[2092] [בגוונא] עלאה למעבד פירין ואיבין שמא דא כלילא בתלת דוכתי ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטרין[2093] עד הכא רזא דסתרא דסתרין דגליף[2094] ובני וקיים בארח סתים בסתרא דחד קרא מכאן ולהלאה בראשית בר״א שי״ת מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה[2095] באתפשטותא דברא מגו [נ״א משלש נקודות] נקודה קדמאה ברא[2096] אתפשטותא דחד נקודה [נ״א מגו] דלעילא והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון[2097]

תרגום: קו״ל שיוצא בחבור אחד. בשעה שיוצא, יוצאת עמו בת זוגו שכוללת כל האותיות, שכתוב ״א״ת השמי״ם״ קול ובת זוגו, הקול הזה שהוא שמים, הוא אהי״ה אחרון. זהר שכולל כל האותיות והצבעים כדוגמת (זרע) זה.

עד כאן, יהו״ה אלהינו יהו״ה, אלו שלש דרגות כנגד הסוד הזה העליון ״בראשית ברא אלהים״. ״בראשית״ סוד ראשון. ״ברא״ סוד סתום להתפשט משם הכל. ״אלהי״ם״ סוד לקיים הכל למטה. ״את השמים״ שלא להפרידם זכר ונקבה כאחד. א״ת, כשלוקח האותיות כולם, הכלל של כל האותיות הם ראש וסוף. אחר כך מתווסף ה״א להתחבר כל האותיות עם ה״א, ונקרא את״ה, ועל זה ״ואת״ה מחיה את כולם״.

״את״ סוד אדנ״י, וכך נקרא. ״השמים״ זה יהו״ה סוד עליון. ״ואת״ תיקון זכר ונקבה, ״וא״ת״ סוד ויהו״ה, והכל אחד. ״הארץ״ זה אלהים כדוגמת עליון, לעשות פירות. שם זה כלול בשלשה מקומות, ומשם נפרד שם זה לכמה צדדים. עד כאן סוד של סתר הסתרים שחקק ובנה והעמיד בדרך סתום, בסתר של פסוק אחד. מכאן והלאה. ״בראשית״, ברא שי״ת, מקצה השמים ועד קצה השמים, ששה צדדים שמתפשטים מסוד עליון בהתפשטות (משלש נקודות) שברא מתוך נקודה ראשונה. ברא התפשטות של (מתוך) נקודה אחת שלמעלה. וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתים אותיות.

ע. עי׳ זהר ח״א קלב ע״ב: תא חזי צלותא דבר נש מעומד בגין דתרי צלותי נינהו חד מיושב וחד מעומד ואינון חד לקביל תרין דרגין[2098] תפלה של יד ותפלה של ראש לגבי יום ולילה וכלא חד אוף הכא תפלה מיושב לגבי תפלה של יד לאתקין לה (כמה) [כמאן] דאתקין לכלה וקשיט לה לאעלאה לחופה הכי נמי מקשטין לה ברזא דרתיכאה [ומשירייהא] (ומשיריאה) יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיות הקדש וכו׳ ועל דא צלותא מיושב[2099] כיון דעאלת לגבי

– מאיר התיקון –

[2089] בינה אחרי התפשטו׳ (רח״ו).

[2090] ת״ת ומלכות (רח״ו).

[2091] טעם שפרצוף ז״א מכונה ״שמים״ הוא כמ״ש הגר״א באד״א פ׳ בראשית בביאור מילת שמים, שהוא מלשון שָם, ותיבת ״שם״ קאי על גבוה מכל גבוה שאי אפשר להגיע שם לשום בריה. ונקרא ״שמים״ בלשון רבים, משום שהוא כולל את כל מה שתחתיו והכל נשרשים שם, שכן הוא היסוד לכל נמצא ושורש לכל נברא וסיבת כל הסיבות (ביאורים ח״א סא ע״ד).

[2092] (בינה המחברתם) [בינה אחר התפשטות דכר ונוקבא ת״ת] (רח״ו).

[2093] אפי׳ הקליפות נק׳ אלהים אחרים (רח״ו).

[2094] דגליד (דפ״ו).

[2095] יסוד אבא (רח״ו).

[2096] אותיות אבר יסוד אבא (רח״ו).

[2097] תחלה היה זווג עליון דפה דא״א להוריד כח הטפה ההיא כלולה במ״ב זווגים. וכו׳ אמנם סוד הטפה כבר ידעת שהוא שם יה״ו, שהוא סוד חב״ד. והנה הטפה הזו כלולה מג׳ יה״ו של ע״ב מ״ה ב״ן, וכו׳. אמנם יה״ו הראשון נעלם ביה״ו ב׳ של מ״ה שהוא בג׳ אמצעיות. אח״כ יורדין אלו ומתלבשים בשם יה״ו האחרון דב״ן, שהוא גימטריא מ״ב, והוא בג׳ אחרונות. וכו׳ ואמנם לפי שכולם מתלבשים ביה״ו האחרון שהוא מ״ב, לכן נקרא הטפה מ״ב זווגים (ע״ח שער הולדת או״א וזו״ן פרק א׳). מה שאמרו מ״ב זווגים יכולין אנו לפרשו מלשון זווג פי׳ שאלו המ״ב אתוון הם סוד הזווג אמנם הענין הוא שנודע שאין נקודה דלא אתכלילת בחברתה ימין בשמאל ושמאל בימין וא״כ הם מ״ב זווגים ר״ל כפולים שכל אחד הוא זווג אחד שהם שנים שנים (ע״ח דרושי מ״ד מ״ן דרוש יד).

[2098] עד תפילת שמונה עשרה הוא בבי״ע והם עלמין דנוק׳ (רמ״ז).

[2099] תפילה מיושב מלכות, תפלה מעומד ת״ת ואינון חד שצריך לייחדם ושלא להפסיקם וכו׳ (אור יקר).

מלכא עלאה[2100] ואיהו אתי לקבלא לה[2101] כדין אנן קיימין קמי מלכא עלאה[2102] דהא כדין (דרגא) דכורא אתחבר בנוקבא ובגין כך לא יפסיק בין גאולה לתפלה ([נ״א] וגאולה ותפלה תרין דרגין אינון רזא דצדיק וצדק יוס״ף ורח״ל) ובגין דבר נש קאים קמי מלכא עלאה נטל ארבע אמות לצלותיה ואוקמוה (ד)בשיעורא דסורטא דיוצר כלא[2103] וכל מה דאתי בסטרא דדכורא בעי ליה לאיניש למיקם בקיומיה ואזדקף [נ״א ויזדקף] כגוונא דא כד איהו כרע כרע בברוך וכד איהו זקיף זקיף בשם בגין לאחזאה שבחא דדכורא על נוקבא.

תרגום: בא וראה, תפלה של אדם מעומד, משום ששתי תפלות הן, אחת מיושב ואחת מעומד, והן אחת כנגד שתי דרגות, תפלה של יד ותפלה של ראש. כלפי יום ולילה, והכל אחד. אף כאן תפלה מיושב כלפי תפלה של יד, לתקן אותה כמו (כמי) שמתקן את הכלה ומקשט אותה להכניסה לחופה, כך גם מקשטים אותה בסוד המרכבה ומחנותיה, יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיות הקדש וכו׳. ועל זה תפלה מיושב, כיון שנכנסת למלך העליון והוא בא לקבל אותה. אז אנו עומדים לפני המלך העליון, שהרי אז (הדרגה) הזכר מתחבר עם הנקבה, ולכן לא יפסיק בין גאולה לתפילה. (וגאולה ותפילה הן שתי דרגות, הסוד של צדיק וצדק, יוסף ורחל). ומשום שאדם עומד לפני המלך העליון, לוקח ארבע אמות לתפלתו, והקימוה שבשיעור (בשיעור) עומק של יוצר כל. וכל מה שבא בצד הזכר, צריך לאדם לעמוד בקיומו ומזדקף (ויזדקף). כדוגמא זו כשהוא כורע, כורע בברוך, וכשהוא זוקף, זוקף בשם, כדי להראות את שבח הזכר על הנקבה.

עא. עי׳ זהר ח״ג נח ע״ב: רבי שמעון אמר הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכא אתא קודשא בריך הוא לאזהרא לאהרן דלא יטעי בההוא חובא דטעו בנוי דהא האי עת ידיעא בגין כך לא יטעי לחברא[2104] עת אחרא לגבי מלכא הדא הוא דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש כלומר אף על גב דיחמי עידן דאתמסר בידא אחרא לאתנהגא עלמא ויתמסר בידוי [לייחד] (לא יחיד) ביה לקרבא ליה לקדשא[2105] דהא אנא ושמי חד הוא ובגיני כך (ס״א לקרבא ליה לקודשא בריך הוא דהא האי עת ידיע בגין כך) ואל יבא בכל עת אל הקדש:

ואי בעי למנדע במה ייעול בזאת (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש דהאי [זאת] היא עת דאחידת בשמי בהאי [י׳] דרשימא [בשמי] (בשמא) ייעול אל הקדש (אבל) ואל יבא בכל עת תאנא אמר רבי יוסי כתיב (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו[2106] האי מלה אוקמה בוצינא (ס״א בשמא) קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי את הכל ודאי עשה יפה בעתו דא בדא ולא יתערבון אחרנין בינייהו בעתו ממש ולא באחרא בגיני כך אזהרותא

– מאיר התיקון –

[2100] ז״ל הרב בס׳ הכוונות (פע״ח ק״ש כט) הארת יסוד אבא יורדת ביסוד דז״א ומשם מאיר אל המלכות שהיא בבריאה להעלותה, וז״ש בזהר ומלכא עילאה נפק לקבלה, כי מלכא עילאה הוא יסוד דאבא, כי הוא עליון נגד יסוד אימא, ולכך צריך לקום מעומד כשאומר תהלות לאל עליון וכו׳, לכבוד מלכא עילאה דנפיק וכו׳ שהוא יסוד אבא, עכ״ל. וז״ש כיון דעאלת לגבי מלכא עילאה פי׳ אחר שיורד יסוד ז״א בהארת יסוד דאבא שבתוכו ומעלה אותה מהבריאה ויש בו ביסוד דז״א הארת יסוד דאבא, נמצא שהיא עומדת אצל הארת יסוד דאבא (מ״מ).

[2101] יסוד דז״א בכח הארת יסוד דאבא שבתוכו מעלה אותה (מ״מ).

[2102] פי׳ הוא יסוד דאבא, כמ״ש הרב שצריך לקום לכבודו באומרו תהלות וכו׳, דהא כדין אתחבר דכורא בנוק׳, פי׳ שיסוד דז״א מתחבר עם המלכות, וז״ש ובגין דלא יפסוק בין גאולה לתפלה, שהגאולה ביסוד ותפלה במלכות (מ״מ).

[2103] פי׳ שד׳ אמות הם נגד ד׳ אותיות הוי״ה שרמוז בהם׳ ה׳ פרצופים קוץ הי׳ הוא א״א וארבע אותיות הם או״א וזו״ן וכו׳ שהם שיעור קומה (מ״מ).

[2104] עת גימ׳ לילת (רח״ו). כאשר שהקריבו הם, שהיה שרשם רק מאימא, וגרמו זווג בהזו״ן בלתי המוחין דאבא, אז נתקרבו החיצונים שהם האש זרה, אשה זרה וכנ״ל ענף כ״א סי׳ א׳, וע׳ זוה״ק (אחרי נח ע״ב ובהגהת מהרח״ו שם). והרי נתבאר כי החטא דנדב ואביהוא הנה היה ג״כ ע״ד החטא דאדה״ר במה שחטא (דע״ה ח״ב קא ע״ג), והנה עומדים אז הזו״ן אחור באחור שלא ינקו החיצונים מהם, ואין לגרום להם אז שום זווג, שהוא זווג דקטנות, כי כשיזדווגו אז בעת שהם בתגבורות הדינין, אז יהיה כל השפע שהוא כל תולדות הזווג הזה ג״כ רק שפעת גבורות ודינין קשים, אשר מהם הוא יניקת החיצונים, ויתגברו הם ע״ז הרבה מאד רח״ל, ולכן אין לגרום להם אז שום זווג כלל, וכמ״ש (ויקרא טז ב) ואל יבוא בכל עת אל הקודש, כי אין ראוי לזה אלא רק בעת דרעווא אשתכח, וכמ״ש בפ׳ אחרי מות (נח ע״ב) וכדי שלא יאחזו החיצונים באותה השפע ח״ו (דע״ה ח״ב קכא ע״ב)

[2105] ר״ל אע״פ שיראה הכהן שפעמים מצד מעשה התחתונים נמסר העולם ביד עת דסט״א אע״פ כן לא יחיד ביה לקרבא לקודשא (מ״מ).

[2106] פי׳ כל שהוא יסוד ממחובר עם עתו שהיא מלכות (מ״מ).

לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש אבל במה ייעול בזאת כמה דאוקימנא דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש:

תרגום: רבי שמעון אמר הרי בארנו הדבר בעתו, וכך הוא ודאי. וכאן הקדוש ברוך הוא בא להזהיר את אהרן שלא יטעה באותו חטא שטעו בניו, שהרי העת הזו ידועה, לכן לא יטעה לחבר עת אחרת למלך, זהו שנאמר ואל יבא בכל עת אל הקודש, כלומר אף על גב שיראה זמן שנמסר ליד אחר להנהיג את העולם, וימסר בידו ליחד בו לקרבו לקודש, שהרי אני ושמי אחד הוא, ולכן (לקרב אותו להקדוש ברוך הוא, שהרי העת הזו ידועה לכן) ואל יבא בכל עת אל הקודש.

ואם רוצה לדעת במה יכנס, ״בזאת״ ״בזאת יבא אהרן אל הקדש״, ש״הזאת״ הזו היא עת שאחוזה בשמי, בי׳ הזו שרשומה בשמי, יכנס אל הקדש, (אבל) ואל יבא בכל עת. שנינו אמר רבי יוסי כתוב, את הכל עשה יפה בעתו, דבר זה בארו המנורה (בשם) הקדושה, וכך הוא ששנינו, ״את הכל עשה יפה בעתו״, וכך הוא ודאי, את הכל ודאי, עשה יפה בעתו, זה עם זה, שלא יתערבו אחרים ביניהם בעתו ממש, ולא באחר. לכן אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקודש, אבל במה יכנס בזאת, כמו שבארנו שנאמר בזאת יבא אהרן אל הקדש.

עב. עי׳ זהר ח״א קטז ע״א: רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קיט קכו) עת לעשות ליהו״ה הפרו תורתך עת לעשות ליהו״ה מהו אלא הא אוקמוה אבל עת דא כנסת ישראל[2107] דאקרי עת כמה דאת אמר (ויקרא טז ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש מאי ואל יבא בכל עת[2108] כמה דאת אמר (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה ודא הוא (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו״ה אש זרה וגו׳ מאי טעמא עת בגין דאית לה עת וזמן לכלא[2109] לקרבא[2110] לאתנהרא[2111] לאתחברא[2112] כדקא יאות[2113] כמה דאת אמר (תהלים סט יד) ואני תפלתי[2114] לך יהו״ה עת רצון לעשות ליהו״ה[2115] כמה דכתיב (ש״ב ח יג) ויעש[2116] דוד שם דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו עביד ותקן האי עת לחברא לה בקב״ה וכל כך למה בגין דהפרו תורתך דאילו לא הפרו תורתך לא אשתכח פרודא דקב״ה מישראל[2117] לעלמין

תרגום: רבי יהודה פתח ואמר, ״עת לעשות לה׳ הפרו תורתך״. מה זה ״עת לעשות לה׳״, אלא הרי פרשוה, אבל ״עת״ זו כנסת ישראל שנקראת עת, כמו שנאמר ״ואל יבא בכל עת אל הקדש״. מה זה ״ואל יבא בכל עת״, כמו שנאמר ״לשמרך מאשה זרה״, וזה הוא ״ויקריבו לפני ה׳ אש זרה״ וגו׳. ולמה [נקראת] ״עת״, משום שיש לה עת וזמן לכל להתקרב להיות מאירה ולהתחבר כראוי, כמו שנאמר ״ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון״. ״לעשות לה׳״ כמו שכתוב ״ויעש דוד שם״, שכל מי שעוסק בתורה כאלו עשה ותיקן את העת הזאת לחבר אותה עם הקדוש ברוך הוא. וכל כך למה, משום שהפרו תורתך, שאלו לא הפרו תורתך, לא נמצא פירוד של הקדוש ברוך הוא מישראל לעולמים.

עג. עי׳ זהר ח״ב רכד: אמר רעיא מהימנא לית קרבנין אלא לרחקא סטרין מסאבין ולקרבא דרגין קדישין ואתמר בחבורה קדמאה דלהון (ערקין דכבדא אלין אישים וכל אינון חיילין ואתמר) ערקין דכבדא אית מנהון רברבין אית מנהון רברבין וזעירין ומתפשטין מנהון לכמה סטרין ואלין נטלין אברין ואמורין ופדרין דמתאכלין כל הלילה דהא קרבן כלא ליי׳:

אמר בוצינא קדישא רעיא מהימנא והלא אמרת לעיל דקרבנין דקב״ה לאו אינון אלא לקרבא

– מאיר התיקון –

[2107] נוק׳ נקראת עת. והטעם, שזיווגה תלייא לפרקים דלא כמו באו״א שהם לא מתפרשין לעלמין (ב״ע ב ע״ב). ועי׳ בהגר״א בספד״צ ב ע״ב: עת הוא זיווג כידוע בסוד (תהלים א ג) אשר פריו יתן בעתו, והערת המאיר הספרא שם.

[2108] משום דאית עת טובה דהיינו אשת חיל עטרת בעלה, ועת רעה דהיינו לשמרך מאשה זרה נמצאת למד דאיהי אתקריאת עת (אור יקר).

[2109] הם כ״ח עתים ללבנה (אור יקר).

[2110] היינו קורבתה לקבל מלמעלה להתקשט (אור יקר).

[2111] היינו קישוטה מאור העליון אחר קורבתה (אור יקר).

[2112] היינו יחודא עם בעלה אחר הקישוט (אור יקר).

[2113] ״והאי איהו עת לעשות לה׳ דאיהו כנסת ישראל״ נוסף באור יקר. והאי איהו עת – פי׳ לעשות לתקן (אור יקר).

[2114] מלכות (אור יקר).

[2115] ייחודה עם הת״ת עד שנעשה עת רצון ודאי (אור יקר).

[2116] תקן ה׳ ת״ת לדוד שם היא המלכות שדוד מרכבה אליה (אור יקר).

[2117] שישראל תלויים בשכינה ובהיות שכינה נפרדת מהת״ת, הם מתרחקים ג״כ ממנו בגלות (אור יקר).

י׳ בה׳ ו׳ בה׳ אלא אע״ג דכל קרבנין צריכין לקרב קמיה איהו פליג לכל משריין מאכלין דקרבנין לכל חד כדקא חזי ליה לשכלייהם מזוני דאורייתא ומשתייא דיינא ומיא דאורייתא לטבעיים דאינון שדים דאינון כבני אדם יהיב לון אלין מאכלין טבעיים דנחית אשא דלהון למיכל לון כמה דאוקמוה רבנן אי זכו הוה נחית כמו אריה דאשא למיכל קרבנין ואי לא הוה נחית תמן כמין כלבא דאשא:

ואוף הכי כד מית ב״נ אי זכי נחית בדמות אריה לקבלא נפשיה ואי לאו בדמות כלב דאמר דוד עליה (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי ובגין לשיזבא קב״ה גופיהון דישראל מנהון ונפשהון מני לקרב קרבנין דבעירן וגופן באתרייהו לקיים (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים אבל קב״ה לא נטיל אלא רעותא דלבא ותבירו דיליה (דאיהו ישראל) הה״ד (תהלים נא יט) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה כגוונא דכלי חרס דאתמר בהון נשברו נטהרו:

תרגום: אמר רועה הנאמן, אין קרבנות אלא להרחיק צדדים טמאים ולקרב דרגות קדושות, ונאמר בחבור הראשון שלהם (עורקי הכבד, אלו אישים, וכל אותם חיילות ונתבאר). עורקי הכבד יש מהם גדולים, יש מהם גדולים וקטנים, ומתפשטים מהם לכמה צדדים. ואלו לוקחים איברים ואימורים ופדרים שמתאכלים כל הלילה שהרי קרבן כולו לה׳.

אמר נר הקדוש, רועה הנאמן, הלא אמרת לעיל שקרבנות של הקדוש ברוך הוא אינם אלא לקרב י׳ לה׳ ו׳ לה׳, אלא שאף על גב שכל הקרבנות צריכים להקריב לפניו, הוא מחלק לכל המחנות מאכלי הקרבנות לכל אחד כראוי לו, לשכלייהם מזונות התורה ומשתה היין ומים של התורה, לטבעיים שהם שדים שהם כבני אדם, נותן להם מאכלים טבעיים, אלו שיורד אש שלהם לאכול אותם. כמו שפרשוה רבותינו, אם זכו היה יורד כאריה של אש לאכול הקרבנות, ואם לא היה יורד שם כמין כלב של אש.

וגם כך כשמת אדם אם זוכה יורד בדמות אריה לקבל את הנפש, ואם לא בדמות כלב, שאמר עליו דוד ״הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי״. וכדי להציל הקדוש ברוך הוא את גופיהם של ישראל, מהם ואת נפשותם, מנה להקריב קרבנות של בהמות וגופים במקומם, לקיים ״אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים״, אבל הקדוש ברוך הוא לא לוקח כי אם את רצון הלב ושברונו (שהוא ישראל), זהו שכתוב ״זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה״, כדוגמת כלי חרס שנאמר בהם, נשברו נטהרו.

עד. עי׳ זהר ח״ב סג ע״ב: ומאי הוא ממעמקים קראתיך (תהלים קל א) הכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולצלאה מעמקא דלבא בגין דישתכח לביה שלים בקודשא בריך הוא ויכוין לבא וריעותא ומי אמר דוד הכי והא כתיב (תהלים קיט י) בכל לבי דרשתיך ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים:

אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא ונ״א לבא ורעותא מעיקרא דכל עקרין ונ״א מעומקא דכל עומקין לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא ונ״א דכלא בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכלא ומאי (ומאן) הוא ההוא אתר דנפיק מניה ואשתכח מניה ההוא נהר דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן וכתיב (תהלים מו ה) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים ודא אקרי ממעמקים עמקא דכלא עמקא דבירא דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא:

תרגום: ומהו ״ממעמקים קראתיך״, כך שנינו, כל מי שמתפלל תפלה לפני המלך הקדוש, צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעומק הלב, כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא, ויכוין לב ורצון. והאם דוד אמר כך, והרי נאמר ״בכל לבי דרשתיך״ ופסוק זה מספיק, למה צריך ממעמקים.

אלא כך שנינו, כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך לכוון דעתו (לבו) ורצונו מעיקר של כל העיקרים (מעומק כל העמקים), למשוך ברכות מעומק הבאר (של הכל), כדי שימשך ברכות מהמעיין של הכל. ומהו אותו מקום שיוצא ממנו. ונמצא ממנו אותו נהר, שנאמר ״ונהר יוצא מעדן״, ונאמר ״נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים״, וזה נקרא ״ממעמקים״, עומק הכל, עומק הבאר שמעיינות יוצאים ונמשכים לברך את הכל, וזוהי הראשית, למשוך ברכות ממעלה למטה.

דכל עקרין - פי׳ הם או״א ומפרש סדר ההמשכה ואמר לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא. וכתב בספר אור ישראל שהמאמר הזה פי׳ האריז״ל בעצמו וז״ל מ״ש בפרשת בשלח סג ע״ב ביאור הדברים כי האדם יכוין בתפלתו בשרש כל השרשים כי יכוין להמשיך שפע וברכה מעמקי הבירא והוא כתיב הבינה הנקרא עמקא דבירא כדי שע״י כוונה ימשיך ברכות ממבועא דכולא שה״ס דעת העליון נתיב הזכרות כי כאשר נתעורר הנתיב התחתון שבתוך הבינה ע״י הצדיק בסוד מ״ן מתעורר הנתיב העליון שהוא מבועא דכולא לאושדא מ״ד ולאנגדא ברכאן לקבל מ״ן

שעלו מנתיב התחתון שבבינה וזה בדרך היסוד עם המלכות ומשום דקארי ליה זמנין עמקא דבירא וזמנין מבועא דכולא קבעי מאי הוא ואמר שהוא המקום היוצא ממנו אותו נהר היוצא שהיא בינה כנודע והמקום הזה נקרא עדן, ועדן יש בו ב׳ בחינות, הא׳ בחי׳ הזכרות אשר בעדן וזה נפיק מניה ההוא נהר כי עדן זכר ובינה נקבה יצאה ממנו ונאצלת ממנו, ולכך אמר ״ואשתכח מניה״ וכנגד ב׳ בחינות אלו הביא ב׳ פסוקים, כנגד בחי׳ הזכרות כתיב ונהר יוצא מעדן כדפי׳ וכנגד בחינת הנקבות נהר פלגיו כי משם יתפלגו מים העליונים כד״א ויהי מבדיל בין מים למים ומיין נוקבין אלו נמשכים מ״ן למלכות וזהו ישמחו עיר אלהים, ולכך נקרא עמקא דבירא שממנה נמשכים מ״ן לבאר התחתון ומקום זה נקרא ממעמקים קראתיך שהוא ב׳ עמקים עמקא דבירא ועמקא דכולא עמקא דבירא נוק׳ ועמקא דכולא זכר, וז״ש שם ודא איקרי ממעמקים עמקא דכולא ועמקא דבירא עכ״ל האריז״ל (מ״מ).
ועי׳ שער מאמרי רשב״י ל ע״א.

עה. עי׳ זהר ח״ג רמז ע״ב: בלולה בשמן כתית בשמן בההוא שמן דנגיד ונפיק מלעילא[2118] אר״ש יאות אמרת אבל מאי כתית אלא רזא עלאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתית אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאנגדא לגבה שמן כתית כדקא יאות לה לא הוי אלא כתית (ס״א אלא רזא עלאה הוא דקא רמיז לאנגדא לגבה שמן כתית כדקא יאות לה) לאפקא מזיתים דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא[2119] (לא הוי אלא כתית):
וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין[2120] עלאין דאינון זיתין קדישין משח רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה ואי לא כתיש לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפין וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא ולא הוי כדקא יאות עד דתהא בלולה מניה מכל שייפין וע״ד בלולה בשמן כתית לאתהנאה ולאתזנא מניה (אמר ר״מ כנ״ל):
תרגום: ״בלולה בשמן כתית בשמן״, באותו שמן שנמשך ויוצא מלמעלה. אמר רבי שמעון, יפה אמרת, אבל מהו ״כתית״. אלא סוד עליון הוא, שכיון שהוא שמן מהו כתית, אלא רמז הוא שהוא רומז לשַמֶש בנקבה, להמשיך אצלה שמן כתית, כמו שראוי לה, לא היתה אלא כתית. (אלא סוד עליון הוא, שהוא רומז להמשיך אצלה שמן כתית כמו שראוי לה) להוציא מזיתים, שהם אברי הגוף, ולהמשיך אותה המשכה מלמעלה בכל אבר ואבר (לא היה אלא כתית).
והצדיק הוא שכותש כתישות ומוציא מכל אותם אברים עליונים שהם זיתים קדושים שמן המשחה בתשוקה שלמה לגבי הנקבה, ואם לא יכתש, לא יצא אותו השמן אלא בלי תשוקת האברים, ואותו שפע לא תהנה ממנו הנקבה, ולא יהיה כמו שראוי עד שתהיה בלולה ממנו מכל האברים, ועל זה ״בלולה בשמן כתית״, להנות ולהיות נזונה ממנו.

עו. עי׳ זהר ח״א קעא ע״ב: ותא חזי מהאי נחש כמה חילין מתפרשן לכל סטר ואשתכחו בעלמא לגבי בני נשא ובעינן לקיימא להההוא גיד הנשה דאף על גב דקריב ביה ההוא דרכיב על חויא קיים איהו ואתקיים בגוון ולא אתבר וחילא (דיעקב) בעינן לאתתקפא בעלמא ולאחזאה (שם) כי שרית עם אלהי״ם ועם אנשים ותוכל וכד חמי דהא לא אתבר ולא אתאכיל ההוא אתר כדין אתבר חיליה ותוקפיה ולא יכיל לאבאשא לבנוי דיעקב ועל דא לא בעינן למיהב דוכתא לברייתא דעלמא למיכל ליה ולא לאתאכלא וכלל!

– מאיר התיקון –

[2118] מוחין דאבא נקרא שמן (רח״ו). וסוד הענין כי אבא יסד ברתא בסוד ה׳ בחכמה יסד ארץ (מ״מ).

[2119] פי׳ שהטיפה נמשכת מן המוח ועוברת על כל הספי׳ תעיר ומקבלת הארה מהם. וזה על ידי היסוד שהוא העולה בסוד הדעת ומושך הטיפה (מ״מ).

[2120] דהיינו ע״י נמשכה הטיפה מהדעת ועוברת בכל איברי הגוף זהו פשט הזוהר. א״נ יובן במ״ש הרב בליקוטים וז״ל דע כי הזתים הם נ״ה לפי שבשעה מרגלאן הם בז״ק דזעיר והשלשה שמות של נה״י הם אל אלהי״ם מצפ״ץ והם גי׳ זי״ת. והשני חסדים דנ״ה הם נכתשיס תחלה ביסוד ולכן הם מסטרא דצדיק כנז׳ בזוהר כי שם נכתשים תחלה ביסוד בכח ההכאה והירידה ונפרדים לפירורים רבים ועי״כ יוצא השמן הראוי למנורה שהיא המ׳ שעולים בסוד אור חוזר ממטה למעלה ויוצאה הארתם מאחורי החזה אל הנוקבא ומשם בניינה ותיקונה וזהו אמרו ״כתית למאור״, פי׳ למאור המנורה. וביאר עוד ואמר ״להעלות נר תמיד״ פי׳ מ׳ שהיא הנר תעלה אור ממטה למעלה עכ״ל. ובזה נבין לשון זה שאמר וצדיק איהו דכתיש שהוא היסוד שכו נכתשין השני חסדים המגולים בכח הירידה כמ״ש בשם הרב וז״ש ואפיק שכל אינון שייפין עילאין דאינון זיתים קדישין משח רבות דהיינו שע״י יוצא השמן מן החסדים דנ״ה הראוי למנורה שהיא מ׳ שבונים אותה מאחורי החזה. וזהו כוונת הזוהר לפי מה שכתב הרב ז״ל (מ״מ).

רבי ייסא סבא דרש כי נגע בכף ירך יעקב כתיב הכא כי נגע בכף וכתיב התם (במדבר יט יג) כל הנוגע במת בנפש האדם וגו׳ מה להלן מסאבא אוף הכא נמי מסאבא דסאיב ההוא אתר ומאתר מסאבא לית (לן לאתתקנא) [לון לאתהנאה] מניה כלל כל שכן באתר דקריב ההוא סטר מסאבא ואורייתא לא קאמר אלא כי נגע וכתיב (בראשית לב כה) ויגע בכף ירכו כמה דאת אמר (במדבר יט כב) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא בריך רחמנא דיהיב אורייתא לישראל למזכי בה בעלמא דין ובעלמא דאתי כמה דכתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד

תרגום: ובא וראה, מהנחש הזה כמה כוחות נפרדים לכל עבר ונמצאים בעולם אצל בני אדם, ורוצים לקיים אותו גיד הנשה. שאף על גב שקרב אליו אותו רוכב על נחש, עומד הוא והתקיים בתוכנו ולא נשבר. וצריכים כח להתחזק בעולם ולהראות, ״כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל״. וכשראה שהרי לא נשבר ולא נאכל אותו מקום, אז נשבר כוחו וחזקו ולא יכול להרע לבני יעקב, ועל זה לא צריכים לתת מקום לבריות העולם לאכול אותו ולא שיהיה נאכלת ממנו כלל.

רבי ייסא הזקן דרש, ״כי נגע בכף ירך יעקב״, כתוב כאן ״כי נגע בכף״, וכתוב שם ״כל הנוגע במת בנפש האדם״ (יטמא) וכו׳, מה להלן טומאה, אף כאן גם טומאה, שטמא אותו מקום, וממקום טמא אין לנו (להתקן) להנות ממנו כלל. כל שכן במקום שקרב אותו צד הטומאה, והתורה לא אמרה אלא ״כי נגע״, וכתוב ״ויגע בכף ירכו״, כמו שנאמר ״וכל אשר יגע בו הטמא יטמא״. ברוך הרחמן שנתן תורה לישראל לזכות בה בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שכתוב ״אורך חיים בימינה בשמאלה עושר וכבוד״.

עי׳ שם קע ע״ב: ([נ״א] על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו׳ כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה (שם לב) דאפילו בהנאה אסיר ואפילו ולהביהו לכלבא ואמאי אקרי גיד הנשה כלומר גיד דאיהו מנשה[2121] לבני נשא[2122] לפולחנא דמאריהון ותמן הוא יצר הרע רביע[2123] וכיון דאתדבק[2124] עם יעקב[2125] לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב[2126] בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב וכלהו הוו תקיפין[2127] ולא הוה בהון חולשא מה עבד (שם כה) ויגע בכף ירכו בגיד הנשה בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה[2128] ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא[2129].

ובגין כך אמרה אורייתא[2130] לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה כמה דאמרו חברייא בשייפין דבר נש דרמיז לעילא אי טב טב ואי ביש ביש ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא ודאי גיד הנשה

– מאיר התיקון –

[2121] מנשא (מ״מ).

[2122] גיד זה משקע הנפש, וכמו שאמרו על כמה דברים אחרים שבגוף האדם כמו השער והצפרנים, וכן נראה שאין בו לחלוחית (רמ״ז).

[2123] אולי הוא מפני שהוא סמוך לברית וכן כתב הציוני, והוסיף שעונש האוכל גיד הנשה להתגלגל בקדשה הנקראת זונה נשכחה (רמ״ז).

[2124] שחשב שאחר שנתנה לו רשות להתקרב ולהתדבק בו, יוכל להתגבר עליו, שהרי מלאכי שמירתו נראה שאותה שעה נתרחקו ממנו, והכל בחפץ ה׳, להודיע גבורת צדקתו כל הלילה, ובפרט שהיה ליל יום ד׳ שבו חסרה הלבנה (רמ״ז).

[2125] ״ואפילו הכי״ נוסף ברמ״ז.

[2126] איברי הגוף העליון כולם היו לעזר ליעקב אפילו השמאליים (רמ״ז).

[2127] שכבר היה קרוב לגדלות והראיה שקראו ישראל (רמ״ז).

[2128] לפי הנזכר לקמן בו יש אחיזה לס״מ. וידוע שדוקא הוד של רחל נפגם וכו׳. וכל בחינת השוקים היא לבר מגופא, ובפרט השמאלית ושל הנקבה. וכו׳ ומשכיח את המצוות, ולכן אמר שהוא מינו, כי הוא הוא כח היצר הרע להשכיח את האדם מעשות טוב. וגם אין בו לחלוחית כי דומה ממש לקליפה ובו יש אחיזה לחיצונים, והיינו זיניה ואתריה, שהוא קרוב לברית, כד״א (ד ז) לפתח חטאת רובץ, וכו׳ שלכן חשק החיצונים בירך וכמ״ש הני ברכי דרבנן דשלהי וכו׳ (רמ״ז). עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז מא ע״א ז״ל טעם לכל הטומאות ואיסורין שבתורה והכל בחטא האדם כיון דהגיע לכף כו׳ דרגא דאדם ותקע כו׳ בנגיעת ע״ה דהוא הוא בעצמו והוא חטא הסלע בשביל ע״ר, ע״כ. איסור אכילת כל הטמאים והאיסורין שבתורה, משום שיש לרע שייכות ואחיזה בהם, ואסור לאוכלם, כדי שלא יטמא את גופו בהם, שכן בכל דבר שיש לרע נגיעה בו אסור לישראל לאוכלו (דע״ה ח״ב לו ע״א).

[2129] ומתמן אתי יצר הרע, כי הוא מקור השכחה שממנה יתהוו העוונות (רמ״ז), הקלי׳ שכנגד בינה ותבונה נקרא מ״ס, וזהו הטעם ששר של שכחה נקרא מ״ס, כי אלו השמות (אחוריים דאו״א) שהם גימטריא תשכ״ח הם בבינה ותבונה הנקרא מ״ס, ומשם יש שכחה לפי שהם אחוריים והקליפות הנקרא מ״ס אוחזין בהם (ע״ח שער טו פרק ו).

[2130] ירצה מאי דשנינו (חולין ק ע״ב) בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו, שהתורה היא מסוד הזכירה כנודע, וגיד הנשה מבחינת אחוריים שבהם השכחה ואמר (חולין צא ע״א), רבנן אמרי מאחוריה אתא ונשייה בתרווייהו, ופי׳ רש״י הכהו בשתיהן ונשו ממקומן, ולכן אסור בירך ימין

מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה ובני ישראל לא יאכלו ליה דלאו אינון מסטריה ומזיניה אבל עמין עע״ז יאכלו ליה דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא״ל בגין לתקפא לבהון בגין דאית בבר נש רמ״ח שייפין לקבל רמ״ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו ולקבל רמ״ח מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון.

תרגום: (״על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו׳ כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה״. שאפילו בהנאה אסור, ואפילו לתת אותו לכלב. ולמה נקרא גיד הנשה, כלומר גיד שהוא משכיח את בני האדם לעבודת ריבונם, ושם רובץ היצר הרע. וכיון שנדבק עם יעקב, לא מצא מקום שיכול להתגבר על יעקב, משום שכל איברי הגוף סייעו ליעקב, וכולם היו חזקים ולא היתה בהם חלשה. מה עשה, ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, במינו של יצר הרע שהוא מינו למקומו, ומשם בא יצר הרע על בני האדם.

ולכן אמרה תורה ״לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה״, כמו שאמרו החברים באיברי האדם שרמוז למעלה, אם טוב טוב, ואם רע רע. ולכן כל איבר מחזק איבר. ודאי גיד הנשה מחזק את יצר הרע שהוא מינו. ובני ישראל לא יאכלו אותו, שאינם מצדו וממינו. אבל עמים עובדי עבודה זרה יאכלו אותו, שהוא מצד וממין המלאך שלהם שהוא סמא״ל, כדי לחזק לבם. משום שיש באדם מאתים ארבעים ושמונה איברים כנגד מאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה שהם נתנו להעשות, וכנגד מאתים ארבעים ושמונה מלאכים שהתלבשה בהם שכינה והשם שלהם כשם רבונם.

עי׳ ח״ג מא ע״ב: תא חזי כתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר[2131] אי קודשא בריך הוא מתפאר בהו בישראל היך אתיין לאסתאבא ולאתדבקא בסטרא מסאבא ועל דא כתיב (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו מאן (דיתיב) |דאיהו| בדיוקנא דמלכא לא לבעי ליה לאתפרשא מאורחוי דמלכא[2132] ובגין כך רשים[2133] להו קודשא בריך הוא לישראל כל אינון דאתיין מסטרא דא וכל אינון דאתיין מסטר[2134] אחרא זכאה חולק(י)הון דישראל דכתיב בהו (שם סא ט) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהו״ה ברך יהו״ה ממש[2135] ברך יהו״ה בכלא[2136]:

ותא חזי כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי אתדבק בסטרא אחרא[2137] וגעיל נפשיה וגרמיה[2138] ורוח מסאב שרייא עליה[2139] ואחזי גרמיה[2140] דלית ליה חולקא באלהא עלאה ולא אתי מסטריה[2141] ולא אתדבק ביה [ואי יפוק הכי] (ואי לא יפוק דכי) מהאי עלמא אחידן ביה כל אינון דאחידן בסטר |ס״א דאתיין מסטר| דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא

– מאיר התיקון –

ושמאל, וסודו בנצח הוד (רמ״ז), סוד הירך יעקב הנאמר בזוהר (לעיל כא ע״ב) שבנצח היה הפגם, ופעם א׳ אומר שבהוד היה הפגם, והענין, כי בהיות המלכות אב״א עם ז״א, השוק הימין של הז״א שהוא סוד הנצח, היה שם שוק השמאל שלה שהוא ההוד, וכן להיפך (טעמי המצות וישלח).

[2131] ירצה אני מקשט ומפאר עצמי בנשמתכם, שאני כולל אתכם במדותי, שהם כלולים מכם, ועוד ״אתפאר״ לשון פארות פארי המגבעות, וירצה אסתעף בכם, ענפי ספירותי הם בחינתכם המצויירת שם (אור יקר).

[2132] מה הוא נקשר בקדושים ונבדל מהטמאים, אף ישראל כן, והוא הדין לכל המצות (אור יקר).

[2133] בעת הבריאה נתן סימנים בהם, כדי שיכירו מקום אחיזת הטמאים ויבדלו מהם, או ירצה ״רשים להו״ למד להם סימניהם (אור יקר).

[2134] מסטרא (דפ״ו).

[2135] הם בעצם ברך ה׳, והשפיעם דרך היסוד במלכות, בענין שהם זרעו שזרע בנקבה, בסוד ברוך יסוד, וכן הם מבורכים בשאר מעשיהם, שאינם אוכלים אלא מהנשפע דרך המקום הזה (אור יקר). פי׳ ה׳ שהוא ז״א, ישראל הם בניו, לפי שרוח ונפש דישראל הם מזו״ן, ולכך כיון שהם זרע שלו, לכך בירך אותם (מ״מ).

[2136] ר״ל שמברכם מהמוחין דאו״א שבו (מ״מ).

[2137] ולא בשאר העבירות שהאדם נדבק, אמנם זאת מפני שהיא מה שמכניס דרך פיו, להעשות חלק אבר (אור יקר).

[2138] גוף ונפש, כדפי׳ מצד הנפש (אור יקר).

[2139] מצד הגוף (אור יקר).

[2140] ולא יראה תערובת שיהיה קדש ונטמא, אלא מרבה הטומאה כל כך, עד שמכחיש צד הקדש שבו (אור יקר).

[2141] ולא זו בלבד, אלא אפילו אינו מורה שהיה מקודם דבק ונפרד, אלא כאלו מעולם לא אתדבק ביה (אור יקר).

דמריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי ועל דא כתיב (ויקרא יא מג) ונטמתם בם[2142] בלא א׳ דלא אשתכח אסוותא לגעוליה ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין ווי לון ווי לנפשייהו דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו:

ווי לגרמייהו עלייהו כתיב (ישעיה סו כד) כי תולעתם לא תמות וגו׳ והיו דראון לכל בשר מאי דראון סרחונא מאן גרים ליה ההוא סטר דאתדבק ביה ישראל אתיין מסטרא דימינא אי אתדבקן בסטרא שמאלא הא פג(י)מין לסטר דא ופג(י)מין לגרמייהו ופג(י)מין לנפשייהו פגימין בעלמא דין ופגימין בעלמא דאתי כל שכן מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכתיב (דברים יד כא) כי עם קדוש אתה ליהו״ה אלהי״ך וגו׳:

תרגום: בא וראה כתוב ״ישראל אשר בך אתפאר״, אם הקדוש ברוך הוא מתפאר בישראל איך באים להטמא ולהדבק בצד הטומאה, ועל זה כתוב ״והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני״. ולא תשקצו את נפשותיכם וגו׳ מי (שיושב) שהוא בדמות המלך לא צריך להיפרד מדרכי המלך, ולכן רשם הקדוש ברוך הוא את ישראל, כל אותם שבאים מצד זה, וכל אותם שבאים מצד אחר, אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם ״כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה׳״, ברך ה׳ ממש, ברך ה׳ בכל.

ובא וראה כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים נדבק בצד האחר ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טומאה שורה עליו ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו, ואם יצא כך מהעולם הזה אוחזים בו כל אותם האחוזים בצד (שבאות מצד) הטומאה ומטמאים אותו, ודנים אותו כאדם שהוא נתעב של רבונו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא, ועל זה כתוב ״ונטמתם בם״, בלי א׳, שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטומאתו לעולמים. אוי להם אוי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו.

אוי לעצמם, עליהם כתוב ״כי תולעתם לא תמות וגו׳ והיו דראון לכל בשר״. מה זה דראון, סרחון. מי גרם לו, אותו הצד שנדבק בו. ישראל באים מצד הימין, אם נדבקים בצד השמאל, הרי פוגמים את הצד הזה, ופוגמים את עצמם, ופוגמים את נפשם. פגומים בעולם הזה ופגומים בעולם הבא, כל שכן מי שנדבק בצד הטומאה, שהכל אחוז זה בזה, וכתוב ״כי עם קדוש אתה לה׳ אלהיך וגו׳״.

ועי׳ דע״ה ח״ב עט ע״א: כל הדבר טמא ואסור הנה הם כולם ע״י שיש להרע אחיזה ונגיעה בהם, וכשהאדם נזהר ומתרחק מהם כולם, הנה מרחיק את עצמו מהרע מכל וכל וזהו שאמרו בתיקונים ובזוהר יתרו הנ״ל, שכל הלא תעשה הם תלוים וכלולים בלא יהיה לך, כי הם כל פרטי הדברים במה שיש להרע אחיזה בהם, וכשנשמור ונרחיק מהם כולם, אז אנו מרוחקים מהס״מ אל אחר ומכל סייעתו וחיילותיו לגמרי, ואנו מקיימים בזה הדיבור דלא יהיה לך בשלימות.

ועי׳ עוד לקמן דף נט ע״א ד״ה ועשה לי מטעמים.

עז. עי׳ זהר ח״ג לג ע״ב: כי יהו״ה אלהי״ך אש אוכלה הוא (דברים ד ט) האי אש צריך ליה תמיד עמה דלית ליה כבייה דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין ומלין דאורייתא דאיהי שכינתא איהו[2143] פרנסה דיליה [ובמה] (באין) בצלותין הדא הוא דכתיב (שיר ה ג) פתחי לי [וכו׳ פתחי לי] בצלותא דאתמר בה (תהלים נא יז) אדנ״י שפתי תפתח דאיהי אחותי רעיתי ולית רעיתי אלא פרנסתי [דבה מתקנין] (דביה מתתקנין) מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין בכמה מיני מאכלין [בנהמא] (בבהמה) דאורייתא דאתמר ב(י)ה (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא [דאיהו] (דידו) יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין דאורייתא דבכתב ובעל פה[2144] מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו[2145]:

– מאיר התיקון –

[2142] פי׳ שמטמטמים האדם האוכלם ובורחת הקדושה ממנו ונעשה געלא דמאריה (מ״מ).

[2143] ר״ל של עד״א (יהל אור).

[2144] מפרש מהו נסוך המים והיין, כתב ובע״פ, שהן ימינא ושמאלא (יהל אור).

[2145] הקבלה הוא חיבור שני התורות שמביא סודות קבלה שבע״פ במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכ״ה בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי שמביא הלכות שבע״פ הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים בי״ג מדות, וכולו הולך אל הי״ג מדות, כי יסוד בו י״ג תיקונין, ה׳ חומשי תורה בה״ס מחסד עד הוד כנ״ל, ומדרשי המקראות ביסוד והן נגד ו׳ תיבות של פסוק שמע ישראל (דברים ו ד), ה׳ תיבות בה״ס, אחד ביסוד, שמחבר כאחד, אחד גי׳ י״ג כמ״ש בתז״ח (טו ע״ג), ואח״כ ו׳ תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד במלכות נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים ו״ק דילה. אבל בתורה שבכתב, יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות, לכן הוא בע״פ, מדרשי המקראות, וכ״ז הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז לו ע״ג).

בבשרא דאיהי בשר הקדש בכמה קרבנין דעלה אוקמוה מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים עסקינן מאי מן השמים[2146] עמודא דאמצעיתא דעל(י)ה אתמר (בראשית ב כג) ובשר מבשרי ודא בשר הקדש דאדליקת[2147] בכמה שלהובין מסטרא דגבורה ברחימו דבעלה[2148] אתוקדת ברחימו דאהבה בקריאת שמע ברחימו דיחודא [דליליא (נ״א דא דליליא)] ((דא ליליא)) ויומם לא תכבה וחברייא בחייכון אל תתנו דמי לו לקודשא בריך הוא למהוי איהו בשלהובין דרחימו דיחודיה דקריאת שמע לקיימא ביה אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) ע״כ[2149]:

תרגום: ״כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא״, האש הזו הוא צריך להיות תמיד עמה, שאין לה כביה, שהוא אוכל כל הקרבנות של התפלות, ודברי תורה שהיא השכינה היא פרנסתו, ובמה, בתפלה, זה שנאמר ״פתחי לי״. פתחי לי בתפלה, שנאמר בה ״אדני שפתי תפתח״, שהיא ״אחותי רעייתי״, ואין רעייתי אלא פרנסתי, שבה הבנים הקדושים מתקנים מאכלים של קרבנות של המלך בכמה מיני מאכלים, בלחם של התורה שנאמר בה ״לכו לחמו בלחמי״, מימין, וביין שהוא יין התורה משמאל, בניסוך המים ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.

בבשר שהוא בשר הקודש בכמה קרבנות, שעליה פרשו בעלי המשנה שעוסקים בבשר היורד מן השמים. מה זה מן השמים, זה העמוד האמצעי, שעליו נאמר ״ובשר מבשרי״, וזה בשר הקודש שדולקת בכמה שלהבות מצד הגבורה, באהבת בעלה נשרפת, באהבה של אהבה, בקריאת שמע באהבת היחוד שלילה ויום לא תכבה. והחברים, בחייכם ״אל תתנו דמי לו״ לקדוש ברוך הוא שהוא יהיה בשלהבות של אהבה של יחודו בקריאת שמע, לקיים בו ״אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה״.

עח. עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: דקדם דחזרת בתיובתא לא הוית אלא באילנא דטוב ורע[2150] עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וההוא רע שותפא דעבד (טוב) גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר (לך[2151] הוה דאילנא) [בידך[2152] הוא אינלא] דטוב ורע מטטרו״ן טוב סמא״ל רע[2153]:

תרגום: שקדם שחזרת בתשובה,לא היית אלא בעץ של טוב ורע, עבד ונער היה שמך בתחילה. ״והנה נער בכה״, עבד נאמן, זהו שנאמר ״לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא״. ואותו הרע, השותף של העבד, גרם לך לחטא בסלע, משום שהמטה שנמסר לך בידך, היה של העץ טוב ורע, מטטרו״ן טוב, סמא״ל רע.

עט. עי׳ זהר ח״ב קכ ע״ב: ומסטרא דתבואות ה׳ מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הדא הוא דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו״ה ראשית תבואתה בה׳[2154] כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין עד דיתבריר בר [דאיהו אוכל מתוך פסולת דהיינו קש ערב רב[2155] עד דיתבררו כבר דאתבריר מגו מוץ ותבן]

– מאיר התיקון –

2146 עי׳ דע״ה ח״ב לה ע״ב.

2147 ר״ל זהו הדלקת בשר ע״ג המזבח והוא שמדליק בו שלהובין דרחימותא בשר קודש יסוד רצוף אהבה (יהל אור).

2148 והמלכות נוק׳ כשהיא פב״פ עם ז״א (דע״ה ח״ב לה ע״ב).

2149 ועוד אש תמיד וכו׳ כח ע״ב (דרך אמת).

2150 ר״ל במט״ט (יהל אור). עי׳ דע״ה ח״א נג ע״ב.

2151 שהוא מ״ט פנים טהור מ״ט פנים טמא, משא״כ שער הנ׳ שאין נגדו, ושם עלמא דחירו (יהל אור). עי׳ תיקו״ז (תיקון ס דף קט ע״א ובתיקון כא מדף מג עד דף מו) בהגר״א שם ע״ש כל הענין. וב׳ המטות, שניהם הם על יסוד דז״א, וכשהוא בגדלות אז הוא בסוד לויתן נחש בריח, שמשמש באור הדעת עלאה המבריח מן הקצה אל הקצה, אבל כשהוא בקטנות אז הוא משתמש ע״י מט״ט וכמ״ש בתיקון ס׳ שם (דע״ה ח״ב קכח ע״א) ועי׳ דע״ה ח״ב קכט ע״ב.

2152 ע״י ההכאה נעשה בידו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

2153 ר״ל שהרע כרוך סביבו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

2154 רמז לה׳ מיני תבואות, והן ה׳, כנסת ישראל בגלותא (יהל אור).

2155 ע׳ בזוה״ק בראשית כ״ה א׳ כ״ז ב׳ כ״ח ב׳ כ״ט רע״א משפטים ק״כ ע״ב פנחס רל״ז א׳ ב׳ תצא רע״ז רפ״ב בהעלותך קנ״ג רע״ב תשא קצ״א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ׳ שמות בארוכה הרבה (הקדו״ש כג ע״ד). ז״ל השעה״פ: מרע״ה, הוא בחי׳ הדעת עצמו דז״א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה״ר, שהם בחי׳ כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנזכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע,

(וישתמודעו ישראל בינייהו) ועד דיתבררו מנייהו י׳ דאיהו מעשר[2156] [לא] שריא[2157] על ה׳ דאיהו נהמא דה׳ מינין לקיימא אומאה (שמות יז יז) כי יד על כס י״ה.

תרגום: ומצד של תבואות, חמשה מיני לחם, שבורים מכולם, והם: חטה ושעורה וכוסמת ושבולת שועל ושיפון. המשיל אותם לישראל, זהו שנאמר ״קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה״, בה׳, כשיצאו מהגלות, כך יהיו שבורים, עד שיתברר אוכל מתוך הפסולת. היינו קש, ערב רב, עד שיתבררו כמו בָּר שנברר מתוך מוץ ותבן. ועד שיתבררו מהם י׳, שהיא מעשר, לא שורה על ה׳, שהוא לחם של חמשה מינים, לקיים את השבועה ״כי יד על כס י״ה״

פ. עי׳ זהר ח״ג קסג ע״א: פתח ר׳ אילאי ואמר (דברים יח יג) תמים תהיה עם יי׳ אלהיך מה בין תם לתמים אברהם[2158] כתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים יעקב דאשתלים יתיר כתיב ביה (בראשית כה כז) ויעקב איש תם אמאי אקרי איש תם בגין דלא אשתאר ביה פסולת כלל דהא פריעה הוה ביה (כמה [ד]אתפרע) ובמה אתפרע (ס״א פריעה הוה ביה דאתפרע)| ואתדכי מההוא פסולת בגין דההוא אתר דאתקיף לפסולת |דלגו אתר דפריעה שארי[2159] איהו שור דיוקנא דשמאלא דכרסיא דיליה וההוא שור אקרי שור תם דהא רתיכא דכרסיא רשימא דברית אית ביה וע״ד |האי שור אקרי| (הוי שור) תם ויעקב אחיד ביה בגוויה ובהאי שור עביד פריעה ואעבר זוהמא דפסולת כלה[2160]:

תרגום: פתח רבי אילאי ואמר ״תמים תהיה עם ה׳ אלהיך״, מה בין תם לתמים, באברהם כתוב ״התהלך לפני והיה תמים״, יעקב שהשתלם יותר כתוב בו ״ויעקב איש תם״, למה נקרא איש תם, משום שלא נשאר בו פסולת כלל, שהרי פריעה היתה בו. במה נפרע [פריעה היתה בו שנפרע] ונטהר מאותה פסולת, משום שאותו מקום שמחזיק פסולת שלתוך מקום הפריעה שורה, הוא שור דמות השמאל של כסא שלו, ואותו שור נקרא שור תם, שהרי מרכבת הכסא

– מאיר התיקון –

שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע״ה. אלא שישראל היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנזכר וכו׳ והנה אותם הענפים שלו, של השחתת הזרע, נתגלגלו בכל אותם הגלגולים הנז״ל, עד שבאו למצרים, ונתגלגלו שם כנזכר. והנה זמן גלות מצרים. משנכנסו לה בני ישראל, היו רד״ו שנים. ובק״ל שנים הראשונים, התחילו הענפים להתגלגל בבני ישראל ובערב רב כנזכר, והיו נצרפים ומתלבנים ומתבררים הטוב מן הרע, ולא נגמר ברורם, עד תשלום ק״ל שנים ההם, כדוגמת ק״ל שנים שפירש אדם והולידם כנזכר. ואחר שנשלם גלגולם ובירורם, אז נולד מרע״ה, כנודע כי משה היה בן פ׳ שנה בצאתם ממצרים והנה ק״ל ושמונים, הם רד״ו, כי לא יכול משה שהוא הדעת עצמו הטוב לבא, עד שיתבררו ניצוצותיו הטוב מן הרע, ולכן כשנשלם בירורם, נולד הוא וכו׳ וז״ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר״ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו״ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק״ל שנים, ולכן נקראו דור דעה.

[2156] ר״ל חכמה כמש״ל, שאז ומלאה הארץ דעה (יהל אור).

[2157] דאין התבואה חייב במעשר עד שימרח, וז״ש ובג״ד מוץ (יהל אור).

[2158] באברהם (דפ״ו).

[2159] סוד הגבורות שביסוד קלי׳ נוגה (רח״ו). ר״ל מקום הפריעה שהוא בקדושה, הוא מתקיף לערלת הפריעה. כי שור הוא דכורא, אבל חמור דנוק׳, אין בכסא. והענין דו״נ דקדושה מרחיקין דו״נ דס״א, כי במקום הקדושה הן נופלים. ולכן בכסא אין שם שליטה דנוק׳. אבל דדכורא, עד בא יעקב ומתחבר בכסא כמו שמפרש והולך. והענין בשור, כי עשו דכורא לשמאלא, וישמעאל כו׳. והוא בחטא אדה״ר וחוה, כמ״ש בז״ח פ׳ יתרו (לג ע״ב). והוא בעצב בעצבון. וז״ש ויעקב אחיד כו׳ ובהאי שור כו׳. ר״ל דפרע מהאי שור דקדושה את המועד. ואמר רשומא דברית אית ביה. כנ״ל, דמילה שהוא בנוק׳, ביה. והוא עטרת הברית, נוק׳. ואברהם אצטריף פסולת של נוק׳, ויצא ישמעאל, ונולד יצחק, אז נתתקן נוק׳, והוא הראשון שנימול לשמונה, קדש ידיד מבטן, ואח״כ נצטרף יצחק, ונפק מיניה עשו, דכורא, ונולד יעקב, אז נתתקן פריעה. ולכן נולד מהול, כמ״ש (תנחומא נח פ״ה) איש תם שנולד מהול במילה ופריעה. ואעפ״כ נצטרף יעקב בלבן, ב״פ שבע שנים, נגד אברהם ויצחק דכלול מהם. והם ד׳ דכורסייא, ד׳ בתים דתפילין, נגד ד׳ דס״א, דאמצעי כלול שנים כידוע, ב׳ דשור וב׳ כו׳, אלא דביעקב אין פסולת, רק שתקן כו׳, ולכן לא אשתלים עד שנולד יוסף, כי יוסף ויהודה הן זו״נ, ב׳ משיחין, דיהודה עני ורוכב על החמור, ויוסף בכור שור, ביהודה ותעמוד מלדת דאתתקן כורסייא כו׳ (זוהר ויצא קנה ע״א), וביוסף, ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף כו׳, בשביל שנולד שטנו של עשו כו׳, והוא כנ״ל. וז״ש בשרה כתיב פקידה. והוא כנ״ל, דאתייליד בסטרא דנוק׳, משא״כ ביעקב. וכד אתייליד יוסף, דאז נשלם יעקב. וז״ש בגין דזכור כו׳. והוא ברית קיימא. ואמר ובמה כד נטל כו׳. דאתחבר בכורסייא, ואז נפרדו הקליפות, יתפרדו כל כו׳ (יהל אור).

[2160] כלא (דפ״ו).

רושם של ברית יש בו, ועל זה, שור זה נקרא תם, ויעקב אחוז בו בתוכו, ובשור זה עושים פריעה ומעבירים זוהמת הפסלת כולה.

פא. עי׳ זהר ח״ג קמח ע״א: כ״ה יהיה זרעך[2161] מאי כ״ה היא כתרא עשיראה קדישא דמלכא למנדע שמיה והיא כתר|א| דדינין[2162] מתערין מנה ותאנא כה יהיה זרעך ממש[2163] בההיא שעתא חדי אברהם[2164] לאסתכלא ולמנדע שמיה ולאתדבקא ביה משום דאתבשר בכ״ה:

ואע״ג דדינין מתערין מנ(י)ה חשבה אברהם להההוא כתרא אע״ג דהיא דינא כאלו היא רחמי הה״ד ויחשבה מאי ויחשבה להההוא כתרא צדקה רחמי:

אמר רבי יצחק כ״ה כתרא[2165] עשיראה היא ואתקרי צד״ק ודינין מתערין מנה ואברהם אע״ג דידע דדינין מתערין מנה מהאי צדק הוא חשבה צדקה דדינין לא מתערין מנה בגין דהוא רחמי:

תו אמר ר׳ אבא מאי דכתיב (שם כד א) ויי׳ ברך את אברהם בכל[2166] כד״א (דבה״י א׳ כט יא) כי כל[2167] בשמים ובארץ וכתיב (במדבר ו כג) כה תברכו דבגינייהו דישראל מתברך האי כ״ה על ידא דכהנא בגין דיתברכון ישראל לתתא וישתכח ברכתא בכלא ולזמנא דאתי כתיב[2168] (תהלים קכח ה) יברכך יי׳ מציון[2169] וגו׳ (תהלים קלה כא) ברוך יי׳ מציון[2170] שוכן ירושלם:

תרגום: ״כ״ה יהיה זרעך״, מה זה כ״ה, היא כתר עשירי הקדוש של המלך, לדעת את שמו, והיא הכתר שהדינים מתעוררים ממנה, ולמדנו ״כה יהיה זרעך״, ממש באותה שעה, שמח אברהם להסתכל ולדעת את שמו, ולהדבק בו, משום שהתבשר בכ״ה.

ואף על גב שמתעוררים ממנה הדינים, חשב אברהם לאותו הכתר אף על גב שהיא דין כאלו היא רחמים, זהו שנאמר ״ויחשבה״, מה זה ״ויחשבה״ את אותו הכתר צדקה ורחמים.

אמר רבי יצחק כ״ה היא כתר עשירי ונקראת צדק, וממנה מתעוררים הדינים. ואברהם אף על גב שידע שמהצדק הזה מתעוררים הדינים, הוא חשב אותה צדקה שלא מתעוררים ממנה הדינים, בגלל שהיא רחמים.

עוד אמר רבי אבא, מה שנאמר ״וה׳ ברך את אברהם בכל״, כמו שנאמר ״כי כל בשמים ובארץ״, ונאמר ״כה תברכו״, שבגלל ישראל מתברכת הכ״ה על ידי הכהן, בשביל שיתברכו ישראל למטה, ותמצא ברכה בכל. ולעתיד לבא [כתוב] כמו שנאמר ״יברכך ה׳ מציון וגו׳ ברוך ה׳ מציון שכן ירושלים״.

פב. עי׳ זהר ח״ב רלט ע״א: רבי[2171] אלעזר שאיל לרבי שמעון אמר הא קשורא דכלא נ״א דעולה| אתקשר בקדש הקדשים[2172] לאתנהרא אתדבקותא דרעותא דכהנא וליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא[2173]:

– מאיר התיקון –

[2161] בכאן תזרע ותשפיע ולא למקום אחר (אור יקר).

[2162] עם היות שהדין, הוא מתעורר בבינה ונשפע לגבורה שם הם בדקות בכח, אמנם ממלכות הם מתעוררים לפעול ממש (אור יקר).

[2163] פי׳ שיצחק תחלה היה אחוז במ׳ ואח״ב עלה לגבורה כמ״ש סוף פ׳ לך לך (מ״מ).

[2164] ולא הרע לו כה מפני דיניה כדמפרש ואזיל, צדקה דקבלת עלה דכורא והיא מתהפכת לרחמים, וכבר הארכתי במקומות אחרים, ואם תאמר מאי קאמר זרעך ויש לומר דמתמן אתי ליה זרעא עם היות שאין לו זרע על ידי המזל כדקאמר צא מאצטגנינות, ואפשר לפרש שבשרו שהוא וזרעו יהיו מקבלים ממדה זו שהיא שכינתן של ישראל כנודע, והשתא ניחא שעם היות שנתבשר במדת הדין לו ולתולדותיו עם כל זה שמח כאלו היתה צדקה, ומלת כה ירמוז בה ממש כענין צדק לערך הדינים וכבר הארכתי לעיל (אור יקר).

[2165] פי׳ בא לסייע ר׳ אבא (מ״מ).

[2166] שאברהם הוא מדת כה דהיינו ה׳ שבתוכו, וברך את אברהם מדת המלכות ״בכל״ על ידי היסוד הנקרא כל, והא כיצד כי היסוד משפיע למלכות לברך לאברהם כענין כה תברכו (אור יקר).

[2167] פי׳ היא מ׳ הנק׳ בכל שהיא גי׳ ב״ן ועוד שיש בה ה׳ גבורות שהם גי׳ כ״ל וז״ש כי כל בשמים ובארץ שכל שהיא מ׳ שולטת בשמים ובארץ וז״ש וכתיב כה תברכו (מ״מ).

[2168] (ס״א כתיב) כד״א (דפ״ו).

[2169] פי׳ שלעת״ל אנו מתברכים מיסוד ולא מהמ׳ לבד (מ״מ).

[2170] שם זה במלכות והיא מבורכת מציון מהיסוד, והטעם מפני שהוא שוכן ירושלים וכיון שהם ישראל מכבר על אדמתם שכינה מתברכת בסבתם מהיסוד, והיינו כענין כה תברכו לסבת ישראל כדפירשנו (אור יקר). פי׳ במה נכרת ברכת ה׳ שהוא זעיר ע״י ציון שהוא יסוד וציון הנז׳ שוכן ירושלים שבע״הז והפ׳ מדבר לעת״ל (מ״מ).

[2171] ויקרא כו ע״ב (הערת הזהר).

[2172] פי׳ שעולים זו״ן בסוד מ״ן לאימא הנק׳ ק״ק (מ״מ).

אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף[2174] דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו[2175] דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולאו למעבד סוף[2176] ולא למעבד |ראש[2177]| (דבר) כמה דאין קדמאה[2178] אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה[2179] דאיהו רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה[2180] ועביד סוף דאקרי סוף דבר[2181] אבל להתם אין סוף לאו רעותין[2182] לאו נהורין[2183] לאו בוצינין[2184] בההוא אין סוף כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו[2185] ולא קיימא לאתדבקא מאן |דידע ולאו[2186] ידע|[2187] (דידעי ולאו ידעי) לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין |אי״ן|[2188] (אין):

תרגום: רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אמר הרי קשר של הכל (העולה) נקשר בקדש הקדשים להאיר ההתדבקות של רצון הכהן והלוים וישראל למעלה עד היכן היא עולה.

אמר לו הרי בארנו עד אין סוף שכל הקשר והיחוד והשלמות להצניע באותה צניעות שלא משגת ולא ידועה שבה רצון כל הרצונות האין סוף אינו עומד להודע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש כמו שהאי״ן הראשון מוציא ראש וסוף מי הראש זו הנקדה העליונה שהיא ראש כל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה ועושה סוף שנקרא (קהלת יב) סוף דבר אבל לשם אין סוף אין רצונות אין אורות אין מאורות באותו האין סוף כל המאורות והאורות הללו תלויים להתקיים בהם ולא נתן להשגה מי שידוע ולא ידוע אינו אלא רצון עליון נסתר כל הנסתרים אין.

פג. עי׳ זהר ח״א רנב ע״א: אלא קב״ה ברא ליה כל חד בדיוקניה דא מלכות קדישא דאיהו תמונת כל[2189] (דברים ד כב) דבה אסתכל קב״ה וברא עלמא וכל ברייז דברא בעלמא וכלל בה עילאין ותתאין בלא פירודא כלל וכלל בה עשר ספירן וכל שמהן[2190] וכנוייז[2191] והוייז[2192] ועלת על כלא דאיהו אדון על כלא[2193] ולית אלהא בר מניה ולא (אשתכח בכל עלאין) [ישתכח בעלאין] ותתאין פחות מינה בגין דאיהו קשר דכלהו[2194] שלימו דכלהו[2195] לקיימא ביה ומלכותו

– מאיר התיקון –

[2173] פי׳ כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת (מ״מ). רמד ע״ב ריג ע״ב (הערת הזהר).

[2174] הרמ״ל כתב דהא״ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע״ג האצילות (רח״ו). בראשית טז ע״ב כד סליק (לש״ו).

[2175] פי׳ א״ק שהוא נק׳ א״ס בעצם כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

[2176] פי׳ מלכות (מ״מ).

[2177] פי׳ אבא הנקרא ראש (מ״מ).

[2178] פי׳ שאריך הוציא אבא וברתא הנק׳ ראש וסוף אבל א״ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו (מ״מ).

[2179] פירוש אבא (מ״מ).

[2180] פי׳ שאבא יונק ממ״ס הנקרא מחשבה כמ״ש הרב (מ״מ).

[2181] בסוד ד׳ של יו״ד (רח״ו).

[2182] פי׳ בא״ק הנק׳ א״ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ״מ).

[2183] חסדים (רח״ו).

[2184] גבורות (רח״ו). ור״ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ״מ).

[2185] פי׳ החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא״ס הם תליין לאתקיימא בהו בא״ש ובפרצופים הנעלמים שע״ג האצילות, אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז״ש ולא קיימין לאתדבקא (מ״מ).

[2186] ״ולא״ דפ״ו.

[2187] פי׳ בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת (מ״מ).

[2188] פי׳ שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ״מ).

[2189] ר״ל, כל הספירות (בהגר״א בתיקו״ז לד ע״ד) בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע״ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויו״ת המנוקדין בט׳ מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש (הגהות הלש״ו שם). השמות בגוף הספירות ועשר הויו״ת מנוקודות ברוח של הע״ס (יהל אור ח״א יג ע״ב).

[2190] הן עשרה שמות של הספירות (בהגר״א בתיקו״ז א ע״א).

[2191] הן עשרה מיני כינויין, וע׳ בשערי אורה (נג ע״א) (בגר״א בתיקו״ז א ע״א).

[2192] הן עשרה הויות המנוקדין בט׳ מיני נקודות, והעשירית בניקוד צבאות (בגר״א בתיקו״ז א ע״א).

[2193] יחידו של עולם, דהוא א״ס, דהוא אדון על כלא עלת על כלא (בהגר״א בתיקו״ז ז ע״א).

[2194] עי׳ ח״ג רלב ע״א: שכינתא תתאה קשר דכלהו.

[2195] עי׳ לעיל מט ע״ב: לזאת יקרא אשה שלימו דכלא.

בכל משלה[2196] (תהלים קג יט) ובגין דלא אשתכח עלת על כלא בעלאין ותתאין פחות מינה אפי׳ בחד מנייהו [אתקריאת] (אתקריבת) אמונת ישראל[2197] ומסטרא דעלת על כלא אתמר בה (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה אבל מסטרא דשאר (עמין) [בריין] אתמר בהו (במדבר יב ח) ותמונת יי׳ יביט.

תרגום: אלא הקדוש ברוך הוא ברא אותו כל אחד בדמותו, זוהי מלכות הקדושה שהיא ״תמונת כל״, שבה הסתכל הקדוש ברוך הוא וברא את העולם וכל הבריות שברא בעולם, וכלל בה עליונים ותחתונים בלי פרוד כלל, וכלל בה עשר ספירות, וכל השמות והכנויים וההויו״ת, ועילת על הכל שהוא אדון על הכל, ואין אלוה מבלעדיו. ולא נמצא בכל העליונים והתחתונים פחות ממנו. בגלל שהוא קשר של כולם והשלמות של כולם, לקיים בו ״ומלכותו בכל משלה״. ובגלל שלא נמצא עילת על הכל בעליונים ובתחתונים, פחות ממנו אפילו באחד מהם, היא התקרבה אמונת ישראל. ומצד של עילת על הכל נאמר בה ״כי לא ראיתם כל תמונה. אבל מצד של שאר העמים נאמר בה ״ותמונת ה׳ יביט״.

– מאיר התיקון –

[2196] כל ספירה אין לה פעלה בתחתונים אלא על ידי המלכות שנאמר בה ומלכותו בכל משלה (תז״ח לב ע״ג).

[2197] עי׳ תז״ח יא ע״ב: אתקריאת שכינתא אמונה דישראל. וכן עי׳ גר״א (תז״ח טו ע״ד ד״ה אמונה דישראל בהון) וז״ל, ר״ל כל אמונת ישראל בע״ס הכל בה שעל ידה מכירין ישראל להון ולעלת העלות זה השער לה׳.

[1] נמחק (רבינו).

[2] לכך למת, ורבינו מחקו.

[3] "שבעין מנפין (לאורייתא) לפרים רבי שמעון בר יוחאי במלת ברקשית מסתרי אורייתא (קוס רבי שמעון לפתח מילין קמי שכינתא פתח ואמר) כתיב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'" נמחק בגור יקר, ובמקומו ליתא "קוס רבי שמעון לפתח מילין קמי שכינתא פתח ואמר".

[4] לכך למת, ורבינו מחקו.

[5] השם (רבינו).

[6] "בכל כו'" עד "למך" ל"ל לקמן קוסם "ועל קן כו'" כמש"ק (רבינו).

[7] כאן שייך "בכל כו'" עד "למך" לעיל (רבינו).

[8] סוכה לקבל כ"ו ה"ס ותרין שמהאן לקבל כתר חכמה למיהוי כולהו ע"ס בכל נענוע ונענוע ללולב ומינוי וכן בכל פקודיא ופקודא ואלין לגא נטלין אלין סימנין בילייהו כתיב שלח תשלח את העם בכל אתר את לרבות חכמה עלאה (רבינו).

תרגום: כנגד כ"ו ה"ס. ושני שמות כנגד כתר חכמה, ולהיות כולם עמך ספירות בכל נענוע ונענוע של הלולב ומינוי, וכן בכל מצוה ומצוה. ואלו שלש נוטלים הסימנים הללו בידיהם, הם כתוב "שלח תשלח את העם", בכל מקום את לרבות חכמה עליונה.

[9] ובמאי (רבינו)

[10] וגרמיה (לפ"מ, ולפ"ל, אור יקר), ול"ע מקור לנוסח "וגרמיהון", ומופיע בפרדס רמונים שע"ז פ"ב, ובשעה"פ כי תבא.

[11] לאיהו ואיהי (לפ"מ, לפ"ק, לפ"ל), לאינון ואינהו (לכך למת).

[12] המוסגר לריך להיות לקמן (ז ע"ב [ט ע"ב]) כמש"ק [לוח 28] (רבינו).

[13] תנינא (רבינו ולכך למת).

[14] יו"ל ה"י וי"ו ה"י (רבינו), יו"ל ה"י וא"ו ה"ו (לפ"ל), יו"ל ה"י וא"ו ה"י (לפ"ק).

[15] ט"ס בכאן למקוסם ל"ל "ואית למוסיף ב'" להוא ע"ב, ואח"כ "ואית לחשיב משבוטל התמיל", לבאמת ח"י שנים קוסם החורבן בטל התמיל כילוע (כ"מ בהע"ל) (רבינו).

[16] נ' (לכך למת).

[17] בלפוס מנטועא ליתא לפני פיסקא זו "הגהה שמעתי בספר אחר". ובאור יקר נקט לה כעיקר הגרסא.

[18] "(חסר)" נוסף באור יקר.

[19] לאיהו (לכך למת).

[20] ע"כ לבני ההגהה, ומכאן ואילך הוא לבני התיקו"ז עצמו (רבינו).

[21] בלפוס מנטועא זה נלפס ליד ההגה לעיל ו ע"ל.

[22] להי"ה אתעטף ביהו"ה למדבי עלמא לשם (רבינו). עי' לקמן קלח ע"ל ע"ל (לש"ו).

[23] "להוא שם להי"ה" נוסף (רבינו).

[24] לכך למת, ורבינו גורס במקומו "ונגה לו סביב".

[25] לכך למת, ורבינו מחקו.

[26] ואיהו (רבינו ולכך למת).

[27] כן הוא במהדורת קושטא, וכן משמע מלבני רבינו כאן ל"ה מ'. למנס במהדורות מנטועא ומסטרלם נוסף כאן "יו"ל ה"ל וא"ו ה"ל".

[28] "ואית נקודה לכל עלמא תליא תחותה כגון שמשא כו'" עד "ואתחזיין לן נקודין" המוסגר לעיל ל ע"ל [לוח 12] מקומו כאן (רבינו).

[29] כ' כתר לתפילין למלרי עלמא למאלרי עלמא ליהו כו' (רבינו).

[30] והיינו בורח מאורי האמת (נוסף ברבינו), ובלפ"ק ליתא "והיינו בורח מאורי האמת ולא עור את נחש".
[31] כיהו"ה (רבינו), יי"י (לפ"ק).
[32] לאוריק"ל (רבינו).
[33] לאיהו (רבינו).
[34] איהו (רבינו).
[35] לאיהו (רבינו).
[36] עי' בביאור רבינו שגורס "ויתלבש".
[37] כאן כתובים הלילופים בטעות ועי' ס"י שם הגי' נכונה ועי' מ"ש שם (רבינו), יה"ו הו"י וי"ה יי"ו וה"י (לך למת).
[38] להתא (רבינו).
[39] "ולזיק בהון כו' עד ח"י עלמין" נ"ל שהוא מיותר (רבינו).
[40] לך למת, ורבינו גורס: ♓.
[41] לך למת ורבינו גורס "ב".
[42] עי' לעיל ל"ה וכל לו"ק שרבינו גורס "ואתוון" ול"ע אם לא.
[43] נמחק ברבינו.
[44] סיני (רבינו).
[45] וחלולי (רבינו), ללא מנח תפלי (לך למת).
[46] נמחק ברבינו.
[47] ולא (רבינו).
[48] ואנת תשתמודע לזון על כולא (נוסף ברבינו).
[49] פיסקא זו נמחק בלפ"מ, והוא תוספת של הלך למת.
[50] "בההוא היכל זרע זרעין לתקונא ליליה" בכלל המוסגר בלפ"מ לפ"ק ולפ"ק, ול"ע איזה לפום ליננו מוסגר.
[51] "ולא מס רבתי" בכלל המוסגר בלפ"ק ולפ"מ.
[52] נמחק ברבינו, ומוסגר בלפ"ק.
[53] כאן ל"ל מש"כ לקמן "ואיהי עטרה ברחם כו'" עד "לינון לו"ק", כך מלאתי נכתב בליקוטי בגוף כתב יד קדשו של רבינו (גליון).
[54] לאיהי (רבינו), ואיהי (לך למת).
[55] לאיהי (נוסף ברבינו).
[56] ובגין לא והנה תסבנה לאמותיכם ותשתחוין לאלמתי (בראשית לז ז) (נוסף ברבינו).
[57] נמחק ברבינו.
[58] נמחק ברבינו ובלפ"ק.
[59] נמחק ברבינו, ומוסגר בלפ"ק.
[60] נמחק ברבינו ולפ"ק.
[61] נמחק ברבינו, ומוסגר בלפ"ק.
[62] חירק (נוסף ברבינו).
[63] ובמלוה (רבינו).
[64] ו' (רבינו).
[65] לאבהן ובנין (רבינו).
[66] לילה בתפלין (רבינו).
[67] וילא והנה הסנה בוער באש ולא יאכל כו' עד כו' – כ"מ נ"ב בגוף כי"ק (רבינו).
[68] נמחק ברבינו, לפ"מ ולפ"ק.

[69] "פלחי כוכבים" נמחק בדפ"מ, ובמקומו מיתת "לומין".
[70] נחית (לור יקר).
[71] לחיהי ולחי חכמת שלמה (נוסף ברבינו).
[72] להכי (רבינו).
[73] שפוון (רבינו).
[74] פומא (רבינו).
[75] ובהאי נקב (דפ"ח), ונוסף בדרך ממת "וכתב ביה", ועי' רבינו בד"ה שגורס כדפ"ח.
[76] למלוה (רבינו).
[77] י"ה (רבינו ולפ"ו).
[78] יו"ד ה"י וא"ו ה"י (דפ"ח).
[79] נמחק ברבינו.
[80] נמחק ברבינו ובדפ"ח.
[81] נמחק ברבינו ובדפ"ח.
[82] נמחק ברבינו ובדפ"ח.
[83] נמחק ברבינו ובדפ"ח.
[84] ל"ל להלן (רבינו).
[85] כאן ל"ל מש"כ לעיל "ואיהי היכלא לעניים" וכו' עד "כי יעטוף" (רבינו).
[86] נמחק ברבינו.
[87] כאן ל"ל "ותרעין לחברין סתימין" (רבינו).
[88] נמחק ברבינו.
[89] נמחק ברבינו.
[90] ו"ה (רבינו).
[91] י"ה (רבינו), וע"ע למה מוסגר.
[92] נמחק ברבינו ובמקומו מיתת "הלב יודע, ובלב כל וגו' [חכם לב נתתי חכם] הא לינון חמש ומיניה מחשבה".
[93] מלבא (רבינו).
[94] נמחק ברבינו.
[95] כאן ל"ל מסטרא למטה כלפי חסד (רבינו).
[96] עלה מלהיס בתרועה (רבינו), למנס לרך למת גורס את המוסגר.
[97] ובתריה בית למיהו יסוד לסיקא לעלמא (נוסף רבינו).
[98] נמחק ברבינו.
[99] בג"ד מברך (רבינו).
[100] לא גרסינן (רבינו).
[101] עי' בביאור רבינו על תז"ח (לב ע"ג ל"ה בהוא זמנא), שמש"כ בתז"ח מלף כו ע"ל עד לב ע"ג מקומו כאן. ועיי"ש עוד ל"ה לחינון תרין שמהן כחדא, שגורס כאן: יוד הי ויו הי, מלף הא יוד הא, יוד הא ואו הא , מלף הי יוד הי, יוד הי ואו הי, מלף דלת נון יוד.
[102] ולסיק (רבינו).
[103] בגן (רבינו).
[104] חל ה' על ההיא עסה (רבינו).
[105] "והוא לאתחזיא דא מסטרא דגופא לחיהו יהו"ה עמודא למצעיתא לאתנטיל מתרין סטרין" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתת "והוא לאתחזיא דא מתרין סטרין מסטרא דגופא לחיהו הוי"ה עמודא למצעיתא".
[106] לולי ל"ל זה השער (גליון).

[107] שבחין (רבינו).
[108] "תשע ליהו תשע נקודין מעילא כו' לעילא ועלייהו כו'" כך מצאתי נכתב בלילו בגוף כתב יד קלשו.
[109] כאן כ"ל "ואלין לינון מארי למותות כו'" ללהלן (רבינו).
[110] מקומו לעיל עי' הערה 109 (רבינו).
[111] ומוליס (רבינו).
[112] בלוותא (רבינו).
[113] "שעתא שביבת" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "שבינתא שביבה".
[114] נמחק ברבינו.
[115] ל' (רבינו).
[116] כאן כ"ל מ"ש למעלה "ועלייהו לתמר כו'" הערה 114 (רבינו).
[117] דפ"ת, ובדפוס וילנא ליתא "ומתחברין".
[118] לזיקיא (נוסף ברבינו).
[119] ועול (נוסף ברבינו).
[120] ולא גוון (נוסף ברבינו).
[121] י"ה (רבינו).
[122] נמחק ברבינו.
[123] ליה (רבינו).
[124] ועיקרא (רבינו).
[125] לילית ליהו (רבינו).
[126] בלחש להוא בחלופא לתוון רחם (רבינו).
[127] הל"ת (רבינו).
[128] ולויהו (רבינו).
[129] וכל חד (רבינו).
[130] וְ (רבינו).
[131] וִ (רבינו).
[132] הֲ (רבינו).
[133] וכל נחתא תחותיה לתקריאתא חי"ק (נמחק ברבינו).
[134] וכל נחתא תחותי' לתקריאתא חירק (נוסף ברבינו).
[135] לילה לתקריאתא חירק (רבינו).
[136] ליהו ע"ת (נמחק ברבינו).
[137] ואלין (רבינו)
[138] "ואת ו'" נמחק ברבינו ובמקומו ליתא "לגם ורפה".
[139] "רלוש בגי"ם ושוב בפ"ה" נמחק ברבינו ובמקומו גורס את המוסגר.
[140] פיסקא זו נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "ולינון תליין במחשבה כגוונא לתגין שבע זיינין לינון כגוונא לא יְהֹוָה י"ו ליהו ז' תגין תליין במחשבה לא לריכין תגין ללינון לתוון לתקרון תגין כגוונא לא יְהֹוָה".
[141] לפומא (רבינו).
[142] "ומאלין נקודין (וטעמי)" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "ומאלין נקודי".
[143] לתה ההוא לתתמר היה נכון (נמחק ברבינו).
[144] וכ"ו (נוסף ברבינו).
[145] ועול (רבינו).
[146] כל (לור יקר).

147 נמחק ברבינו.

148 "והכי בכל לת ולת ורזא למלה ס"" נמחק ברבינו, ובמקומו לישנא "וברזא דס"".

149 "בתיובתא לשיהי" נמחק ברבינו, ובמקומו לישנא "בס' לשיהי תיובתא".

150 "נ"ל לשתמר בהון יו"ד ה"א ו"ו ה"א לשיהו" נמחק ברבינו, ובמקומו לישנא "יהו"ה לשתמר בהון".

151 כאן מקומו של פיסקא ד"ה שתי כתפת המופיע לקמן (רבינו).

152 מקומו של פיסקא זו למעלה הערה 151 (רבינו).

153 נמחק ברבינו.

154 נראה מדברי רבינו שעיקר הגירסא היא "זיתין".

155 לשתקרי ג"ל (רבינו).

156 לאבגא (רבינו).

157 רבינו גורס לת המוסגר.

158 נמחק ברבינו.

159 כל נטלא מאהן (נוסף ברבינו).